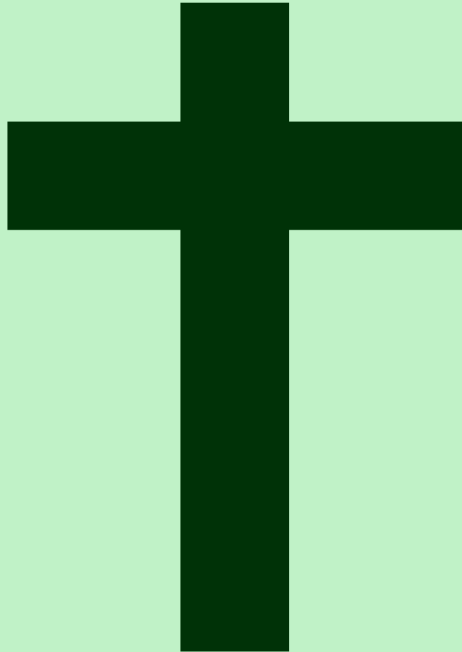

wĩn nìvìnì
tirlɛ

toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament

wĩn nìvùnì tirlɛ
toussian du sud: wĩn nìvùnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Toussian, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7

Contents

Matye	1
Markı	56
Likiyi	90
Nsyõ	147
Tyipínì	191
Wrome tãn	249
Korẽnti tãn	273
Korẽnti tãn	297
Kalati tãn	312
Yefesu tãn	321
Filipi	329
Kolosu	335
1 Tesaloniki tãn	341
2 Tesaloniki tãn	346
1 Timote	349
2 Timote	356
Titi	361
Filemo	364
Nsyaku	366
1 Nsyõ	373
2 Nsyõ	379
3 Nsyõ	380

Matye-á nìvìni tir nê wârki Yesu tyí sòkò

Yesu Krista duku wìl-nsahle

¹ Yesu Krista sùtó nàhkì yó ye lésò Davidile, Davidi sùtó nàhkì yó me Abrahamne. Yesu Krista mè nàh tãn nónó-á ku sòkò, pé yni we yò:

² Abrahami mènè, Yisaki sú ye. Yisakile, Nsyakòbi sú ye. Nsyakòbile, Nsyuda sú ye, òmò nê-á n òdìnpì sòkò yóle.*

³ Nsyudale, Peresi ànê Nsera sú ye, té Tamar me pé yúne. Peresile, Yesroni sú ye. Yesronine, Wrami sú ye.

⁴ Wramine, Yaminadabi sú ye. Yaminadabile, Nasò sú ye. Nasòne, Salma sú ye.

⁵ Salmale, Bowasi sú ye, té Bowasi yú me Wrahbile. Bowasile, Wobedi sú ye, té Wobedi yú me Wrutile. Wobedile, Nsyese sú ye.

⁶ Nsyesele, yòtē dí Davidi sú ye. Yòtē dí Davidile, Salomo sú ye, té Salomo yúne, Yuri lékókè kyi ye lésò.

⁷ Salomole, Wroboyam sú ye. Wroboyamne, Abya sú ye. Abyale, Asafi sú ye.

⁸ Asafile, Nsyosafati sú ye. Nsyosafatile, Nsyoram sú ye. Nsyoramne, Wosyasi sú ye.

⁹ Wosyasile, Yotam sú ye. Yotamne, Asyasi sú ye. Asyasile, Yesekyasi sú ye.

¹⁰ Yesekyasile, Manasi sú ye. Manasile, Amo sú ye. Amole, Nsyosyasi sú ye.

¹¹ Nsyosyasile, Yekonya sú ye, òmò nê-á n òdìnpì sòkò yóle. Té légbí ye sò pé me Yisrayel no kyí mò à pé tē sòkò Babiloni yamana sòkò.†

¹² Képah nàh, Salatyeli dubi, òmò nê-á Yekonya pídíne. Salatyelile, Nsorobabeli sú ye.

¹³ Nsorobabelile, Abiyudi sú ye. Abiyudile, Yelyakimi sú ye. Yelyakimine, Asori sú ye.

¹⁴ Asorile, Sadoki sú ye. Sadokile, Asyimi sú ye. Asyimine, Yeliyudi sú ye.

¹⁵ Yeliyudile, Yeleyasar sú ye. Yeleyasarle, Matã sú ye. Matãne, Nsyakòbi sú ye.

¹⁶ Nsyakòbile, Nsyosefu sú ye, nê-á Mari pele. Mari mè ye sò dubi Yesule, nê-á pé n ye Kristale, Liyel ney yáhtòkòne.

¹⁷ Kò kò nónó pól-á we sòkò, sè we yò: A tòkò Abrahami gbí tyí, pópó à pò syi Davidi gbí tyí, kò kòkò gbònyáh ye we sòkò. A tòkò Davidi gbí tyí, à pò syi Yisrayel no tēnsòkò tyí Babiloni yamana sòkò, kò kòkò gbònyáh ye tō we sòkò. Té à tō tòkò Yisrayel no tēnsòkò tyí Babiloni yamana sòkò à pò syi Krista gbí tyí, kò kòkò gbònyáh ye we sòkò.

Yesu Krista dubi dùkùle

¹⁸ Yesu Krista dubi dùkù we yò: N yú Mari sò me gbínóle Nsyosefu tyí. Nte pèkì nàh sò we yah pé wró, té kè pò we Mari me kùrkile Liyel Mirki gbò yò.

¹⁹ Té n pé Nsyosefule, négbí ye sò ònè. A nàh sò me ké tyí ne pé Mari yin yiki névye yí yah. Képah ye à kè yah tòkò ne, páh ki à yahle sètìn sò sòkò.

²⁰ Wáh me képah sòkò, Tē ngbē Liyel yinyò tònpi yó pò wil n yah dékí sòkò, té yo n tyí ne: «Davidi pídí Nsyosefu, káh tíkí pi á kyi Mari fúrnóle. Á nàh we di, Liyel Mirki gbò yò ye à tòkò kùrkì mènè.

* **1:2** 1.2 - Nsyakòbi òdìnpì ye Yisrayel no yìkìni gbòninó súbìle. Yah n te Yenesi 46.8-21. † **1:11** 1.11 - Yah n te 2 Yòtām 24.12-16.

21 A kɩ pídí dubi nê-á kɩ ñ no pwah n mo n pi pé tyípêl soko. Képah ye, á kɩ ñ yĩn sah Yesule.»‡

22 Tě ñgbě Liyel-á lésõ ñ tẽntõ syinyo-ò kõ à tyi nónó yo sah, sépi wil yĩn ye tyi nópi pól kõ sè pi. A lésõ ne ñkě:

23 «Yah, dí pí-ńkě sê kɩ kúrki tɔkɔ. A kɩ dínpir yó dubi, té ñ yĩn kɩ sah Yemanuwelile, nê kór-á: Liyel me ápile.»§

24 Nsyosefu-á pɔ do yuku, Tě ñgbě Liyel yĩnyõ tɔnpi-á tyi nónó yo ñ tyí, à sè pi. A ñ kyɩ Mari fur.

25 Nte pèkì náh we yah pé wró, fókó Mari syi pɔ pídí mè dubi, té Nsyosefu me ñ yĩn sah Yesule.

2

Nwõ kèpye soko tyi pnèpu kyínyahnɔle Yesu tyí

1 Yesu dubi Betlemɩ kwil soko, Nsyude sétáh yõ, gbí nê-á lésõ yõtõrí me yõtě dí Yerɔɔ gbõ. Yesu-á dubi sě, ñwõ kèpye soko tyi pnèpu me wil gbìngbokele, à pɔ Yerusalemɩ kwil soko,

2 té me pikínyahnɔ pi ne ñkě: «Nsyifunɔ yõtě dí nê-á dubi, à me ñyãh soko? Api me gbìngbokele té ñ ñwõ kèpil we kè wil. Képah ye á ne á pɔ gbílkinó sah ñ yõ.»

3 Yõtě dí Yerɔɔ-á képah tẽ noh sě, kè ñ foko fěkɩ ànê Yerusalemɩ tãn pólle.

4 Kãh pi sě, à me sárká syínwìkɩpu yõtãm ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú pól ye tuke, té pè piki yah ne ñkě, ñyãh soko se Liyel ney yáhntokɔnɔ yĩne à pɔ dubi nɩ?

5 Pè me yo ñ tyí ne: «Betlemɩ soko ye, Nsyude sétáh yõ. Á náh we di, Liyel lésõ ñ tẽntõ syinyo-ò kõ à kè wãrkɩ sah ne ñkě:

6 «Áwɔ Betlemɩ kwil nê-á Nsyude sétáh yõ, á náh me fórwɔ Nsyude sétáh yõ kwlo ñgbnɔ soko dé. Yah, névye yah tẽ-ò yó kɩ pɔ n dubi n pi á soko, nê-á kɩ ñmɔ no Yisrayel tẽnó ple n pi.»*

7 Képah tẽne, Yerɔɔ me ñwõ kèpye soko tyi pnèpu wõbɩ ye à pɔ pè piki yah pĩ, gbí nê tótó-á pè we ñwõ kèpil mènɛ.

8 Képah náh, à pè tekɩ mo Betlemɩ soko, té yo pé tyí ne, pàh kɩ kyɩ, pè pikínyahnɔ pi palle piri mè tyí soko, pàh kɩ à we, pè pɔ kè yo pé tyí, péwɔ tɔ kõ pé kyɩ gbílkinó sah ñ yõ.

9 Yõtě dí Yerɔɔ-á welɔ nópi yo te pé tyí, pè me wěkì tẽ. Pãh wěkì tẽ, ñwõ kèpil nê-á sò pè we té me gbìngbokele, pè tõ kè we pé yah ùnne kè n yuku péle, pópó à kyɩ yĩn piri mé-ńsah yõtãh sírr soko.

10 Nwõ kèpil mè tɔnwɛnɔle, kè pé nɩ kah vɩ.

11 Pè me de gbô, té piri we ànê ñ yú Marile. Képah tẽne, pè pé gbètukunɔ di piri mè yah à gbílkinó sah ñ yõ, té pé vyó yey yɩkɩ mo à sán, ànê wòkò yõ yõ kwãh pãn pènèkì yó, ànê làsèkwèl pãn pènèkì yó wilki sé soko, à pèpɔri pi piri tyí.

12 Képah náh, Liyel gbáhdyáh yó di pé tyí dékí soko ne, pè káh pé syɩ yuku Yerɔɔ ùnne. Kãh pi sě, pè me wěkì káhkí yó tẽ, à pé syɩ soko pé kwil soko.

Nsyosefu ànê ñ no tónsɔkɔnɔle Yesyipti yamana soko

13 Nwõ kèpye soko tyi pnèpu-á pé syɩ soko, Tě ñgbě Liyel yĩnyõ tɔnpi yó me wil Nsyosefu yah dékí soko, té yo ñ tyí ne: «Yõtě dí Yerɔɔ kɩ piri mè soh n kõ n pi

‡ 1:21 1.21 - Wãh noh pàh ne Yesu-á, ké kór ye pwáhnmo-òle. § 1:23 1.23 - Yah n te Yesayi 7.14. * 2:6 2.6 - Yah n te Mise 5.1.

núkúnúkú ò ko n mɔ n yĩnne. Képah ye, yuku piri mɛ tɛ ànê ò yúne, ò to n sɔkɔ péle Yesyipti yamana sɔkɔ, ò kyɪ n tɛ nénpó, pópó kɪ pɔ n nɔ n yónmɔnɔ tyí á tyí.»

¹⁴ Képah tɛne, Nsyosefu me yuku kéne lékâhne, à piri ànê ò yú tɛ pè sɔkɔ Yesyipti yamana sɔkɔ.

¹⁵ Pè kyɪ tɛ nénpó, pópó Yerɔdɪ syi pɔ ku. Káh pɪ sɛ, Tɛ òngbɛ Liyel-á lésò ò tɛntò syínyo-ò kɔ à nê yo sah ne: «Mé n Pídí ye yal Yesyipti yamana sɔkɔ.»† kè kɪ wil.

Betlemu wɛnpì yrɔ̀ kònmɔnɔle

¹⁶ Yerɔdɪ-á pɔ pì ne òwɔ̀ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu-á pé vi tɛ, ò fɔkɔ kah vyãh. Té wãh lésò òwɔ̀ kèpil mɛ wil gbí we noh sɔkɔ tɛ òwɔ̀ kèpye sɔkɔ tyi pnèpu tyí sɛ, à núkú ne pè kyɪ Betlemu kwil ànê ké gbòplo kwlo wɛnpì pól ko mɔ, nónó-á pè náh kah ye nínó nínóle.

¹⁷ Képah sɔkɔ, Liyel tɛntò syínyo-ò Nsyeremi-á lésò nê yo sah, kè wil. A lésò ne òkɛ:

¹⁸ «Yĩnpɔ̀ yó me n dɔkɔ Wrama kwil sɔkɔ, nê-á pɔ gbónó ànê yãm yãm tyi kàhnpínóle.

Arasyɪlɪ ye n gbo ò wɛnpì yĩnne.

Pè ye yah kwlo, képah ye à náh me fálnó tyí.»‡

Nsyosefu ànê ò no kyíntɛnóle Nasaretɪ kwil

¹⁹ Yerɔdɪ kúntenɔ náh, Tɛ òngbɛ Liyel yĩnyò tònpi yó wil Nsyosefu yah dékí sɔkɔ Yesyipti yamana,

²⁰ té yo ò tyí ne: «Nónó-á sò n yah n kɔ piri mɛ kònmɔ-nsahle, pè ku tɛ. Képah ye, yuku piri ànê ò yú tɛ n sɔkɔ Yisrayel sétáh yò.»

²¹ Képah sɔkɔ, Nsyosefu me yuku piri ànê ò yú tɛ pè sɔkɔ Yisrayel sétáh yò.

²² Té wãh pɔ noh ne Arsyɪlawusi-á tɔkɔ Nsyude mara yòtòrɪle ò sú Yerɔdɪ swɔ, tíkɪ à tɛ kyínóle nénpó. Nte Tɛ òngbɛ me yo mɔ ò tyí dékí sɔkɔ. Képah sɔkɔ, à me sɔkɔ Kalile mara sɔkɔ,§

²³ à kyɪ tɛ ké kwil yó sɔkɔ, nê-á pè n ye Nasaretɪle. Tɛ òngbɛ Liyel-á lésò ò tɛntò syínyopu kɔ pè tir nê yo sah, képah wil yĩn ye tir mɛ kɔ kè pɪ. Pè lésò ne òkɛ: «À kɪ n ye Nasaretɪ neyne.»

3

Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ̀ me Liyel weyne n yo

¹ Légbíne, Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ̀ pɔ Nsyude mara gbɛnnɪ sɔkɔ, à pɔ tyah Liyel weyne n yo.

² A sò me yo tũ ne: «Yé yé tyípèl pínó yal mɔ. Yé náh we di, Liyel tɔrí me yĩni tɛ tɛ.»

³ Liyel tɛntò syínyo-ò Yesayi-á lésò nê yo sah ne òkɛ: «Nnì yó yĩnpɔ̀ me n dɔkɔ gbɛnnɪ sɔkɔ ne òkɛ: «Yé Tɛ òngbɛ wɛkì tɔ sah. Yé ò sókó-ńtân pɪ tómtóm.» Nsyɔ̀ yĩnpɔ̀ tyí ye lésò à n yo.

⁴ Yãhmíkì yè fwòmɔnɪ ye sò Nsyɔ̀ wil, té à me ò syĩ tɛ sèl kòle. Sègblo ànê syĩrɪ ye sò ò yòkele.

⁵ Képah tɛne, Yerusalemɪ kwil tãn, ànê Nsyude mara pól névyè, ànê Nsyurdɛ yo gbɛnyah pól névyè sò me n wil n pɔ ò tyí.

† 2:15 2.15 - Yah n tɛ Wose 11.1. ‡ 2:18 2.18 - Yah n tɛ Nsyeremi 31.15. § 2:22 2.22 - Nsyude mara ànê Kalile mara sò me Yisrayel sétáh yò.

6 Pè sò me pé tyípêl pínóle n yo n pɔ no pól yí yah, té Nsyõ me péle n wel n wilki Nsyurdě yo sɔkɔ.

7 Képah sɔkɔ, Nsyõ-á kè we Farisi wěkì kópú ànê Sadusi wěkì kópú náhnáh me n pɔ n pɔ à kɔ à péle n wel n wilki sě, à me yo pé tyí ne, wáhnméró òkù nópì! Nê se kwɔ péle ne páh kɪ fě to pwah Liyel fòkònyàhnì yah, nê-á n pi nɪ?

8 Pè tyípeplɔle n pɪ, nónó-á n wěkɪ n pi ne páh pé tyípêl pínó yal mɔ.

9 Té pè káh we ne páh kɪ n sò pé fòkɔnɪ sɔkɔ ne Abraham-á pé súle, képah-á kɪ yĩne dé. Páh kéle n yo pé tyí, dyêh nónó-á yò, Liyel-á kɪ fě sè vi mɔ pɪ Abraham pyele.

10 Té man nî-á me yáhnshántenɔle sésân fě yĩnne sé sémîn sɔkɔ. Séswò nê-à n syí-ńkěne pye pèplɔle, káh kɪ ko min dah mɔ nyàh sɔkɔ.

11 Péwɔ tě wɔ-á péle n wel n wilki ni sɔkɔ, nê-á kɪ kè wěkɪ ne páh pé tyípêl pínó yal mɔ. Nte névi nê-á kɪ n pɔ n pi péwɔ náhle, tě wɔ těnwɛnɔ-á kal péwɔ tyíle. Páh fóróɔ kah n lékyêh nî-á dé. Tě wɔ-á kɪ pɔ pè wel wilki Liyel Mirki ànê nyàh sɔkɔ.*

12 N sèmuco fwo fwo kwâh-á me n gbò. Wáh kɪ n táh tɔ sah, kɪ n sèmuco fwo, té kɪ ké pórí kwel mɔ dúkúrí sɔkɔ. Nte sé yésyí wɔle, wáh kɪ sépi suke ní-ńkě nyàh sɔkɔ.

Yesu wèlnwìlkìnóle ni sɔkɔ

13 Képah tēne, Yesu wil Kalile mara sɔkɔ à pɔ Nsyõ tyí Nsyurdě yóngbalɪ sɔkɔ, ne pé pɔ à kɔ à pé wel wilki ni sɔkɔ.

14 Nte Nsyõ me yahle té ne, péwɔ-á yĩne pé pɔ n mɔ kɔ à pé wel wilki ni sɔkɔ, té n mɔ pyě pɔ péwɔ tyí nɪ?

15 Nte Yesu me yo n tyí ne: «Ye kè pɪ sě ätre. A náh we di, ké yah ye Liyel-á nê yah kɔ, ápi kè pɪ.» Wáh képah yo sě, Nsyõ me fě syi.

16 Yesu wèlnwìlkintɛnɔ n̄sɔ, à wil ni sɔkɔ. Nénpó swɔ yĩnyò yɪkɪ mɔ, té à me Liyel Mirki we kè me n tiki n pi kèpíkípíkí tyí kòle, à pɔ tě n yò.

17 Képah sɔkɔ, yĩnpó yó nukú n wil yĩnyò ne ńkě: «N̄mɔ n̄idè Pídí ye yò. N̄mɔ ye n̄ n̄v̄n̄i yòle.»

4

Sétàn yòtě-á Yesu tɔ mɔ yah òkù nêne

1 Képah náh, Liyel Mirki Yesu tě yuku gběnnɪ sɔkɔ ne sétàn yòtě à we tɔ mɔ yah nénpó.

2 Wáh sèp̄n̄ tikinínì ànê lékãhlónó tikinínì pɪ yòke yó-ńkěne, kwɛkɪ à tě.

3 Képah sɔkɔ, sétàn yòtě nê-á tǔnmɔ-òle, n̄mɔ me nɔ de Yesule té yo n tyí ne, n̄mɔ-à kɪ nê Liyel Pídíne, à yo dyêh nópì tyí sè vi mɔ pɪ yòkele.

4 Yesu me yo n tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ńkě: «Yòke ó náh n pu névile dé. Nte welɔ nónó-á n wil Liyel vyàh, sépi ye pyě n pu névile.»*»

5 Képah náh, sétàn yòtě yuku n̄ne Yerusalem kwil, à kyɪ à sah Liyel ní-ńsah gbò yòtah†

6 té me yo n tyí ne, n̄mɔ-à kɪ nê Liyel Pídíne, à yòkɔ n tiki sétáh. A kó we nɪ, káh me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ńkě, n̄mɔ yĩnne, Liyel-á kɪ n̄ yĩnyò tǔnpɪbɪ kɔ sè kɪ à swah syi sé gbàn sɔkɔ, n̄ gbáhkì kɔ kè náh n mɪ n pi dáhkì tyí.‡

7 Képah sɔkɔ, Yesu me yo n tyí ne: «Kè me wárkínsàhnó tole ne: «Káh á Tě n̄gbě Liyelle n mɔ n yah.»»§

* 3:11 3.11 - Yah n te Tyípínì 2.1-13. * 4:4 4.4 - Yah n te Tǔnyonɔ 8.3. † 4:5 4.5 - Liyel ní-ńsah gbò yòtah nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, ké kolo kah métérnó gbãmnɛ. ‡ 4:6 4.6 - Yah n te Gbálnó 91.11-12. § 4:7 4.7 - Yah n te Tǔnyonɔ 6.16.

⁸ Képah náh, sétàn yòtë tǝ sɔkɔ ñne yǝli kèyy yó yǝ, à kyɪ kèkǝyǝ tǝrɪ pǝlle à wǝkɪ ànê ké tahrɛ,

⁹ té yo ñ tyí ne, wàh kɪ ñ gbètukunɔ di péwɔ yah à pé gbilki, páh kɪ sé pǝlle à kǝ.

¹⁰ Képah tǝne, Yesu yo ñ tyí ne: «Yal ñ tnô, sétàn yòtë! Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Á Tǝ ñgbǝ Liyelle n gbilki, ñ té ne n sah ñmɔ ó tyí yǝ.»*

¹¹ Képah sɔkɔ, sétàn yòtë me yal ñ tnô. Yínyǝ tǝnpɪbɪ me pɔ ñ tnô, à pɔ n yah n dah n mɔ ñ tyí sɔkɔ.

Yesu tǝ tyàhnóle Kalile mara sɔkɔ

¹² Pè lésǝ Wèlnwɪlki-ò Nsyǝ dah mɔ wǝkǝnpèkè sɔkɔ.† Yesu-á kè noh gbí ñne, à ñ syɪ sɔkɔ Kalile mara sɔkɔ.

¹³ Té à náh tǝ Nasaretɪ kwil sɔkɔ. A sǝ me kyɪ tǝ Kalile yó-ñgbǝ gbòpɔ kwil yó sɔkɔ pé n ye Kapernayumɪne, Nsabalǝ yǝkɪ ànê Nefutali yǝkɪ névyé sétáh yǝ.

¹⁴ Kè ye pɪ sǝ, ñê-á kɪ Liyel tǝntǝ syínyo-ò Yesayi tir yónsàhnó mè kǝ kè kɪ wil. A lésǝ ne ñkǝ:

¹⁵ «Nsabalǝ yǝkɪ ànê Nefutali yǝkɪ névyé nónó-á me wǝkɪ gbòpɔ ñê-á sɔkɔ yó-ñgbǝ tnô, ànê pé nónó-á me Nsyurdǝ yónkahnɪne, à tahlɪ pé Kalile mara tǝn tyí nónó-á pé túkù náh pɪ Nsyifunɔle,

¹⁶ pépi nónó-á sǝ me fǝntǝ sɔkɔ, pé kyòò ñgbǝ yó we. Pépi nónó-á sǝ me fǝntǝ sɔkɔ kǝ tǝkǝlé pé sɔkɔ, kyòò yó me we pé tyí.»‡

¹⁷ Té à tǝkɔ gbí ñê-á sǝ Yesu me Kapernayumi sɔkɔ, à tyah Liyel weyne n yo, me yo tǝ ne: «Yé yé tyípèl pínó yal mɔ. Yé náh we di, Liyel tǝrɪ me yíni tǝ te.»

Yesu tǝ sáhpú négbrole

¹⁸ Yesu sǝ me n kɔ Kalile yó-ñgbǝ gbòpɔ sɔkɔ, té díbí népɪ ními we. Simo ñê-á pé yǝn dyɪ à kǝ Pyerɛle, ñmɔ ye sǝ ànê ñ gbǝndí Andrele. Pè sǝ me yǝnkɔ tǝ tǝ mnɔle n min yó sɔkɔ. Yǝnkɔ tǝpú ye sǝ péle.

¹⁹ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé ñ sǝ tǝ. Mé kɪ yé pɪ névyé tǝnpɔpɔle Liyel tyí.»

²⁰ Nénpó swɔ, pé núkú pé yǝnkɔ tǝ tǝ mnɔ sah té ñ sǝ tǝ.

²¹ Wǝh tǝ yuku yahle kwéy, à díbí népɪ ními yísyó we. Nsyakɪ ànê Nsyǝ ye sǝ, pépi nónó-á Nsebede dínpǝle. Pè sǝ me ànê pé sú Nsebedele krótókè sɔkɔ, me pé yǝnkɔ tǝ tǝ mnɔle n tǝ n sah. Yesu me pé ye yah.

²² Nénpó swɔ, pé núkú yal krótókè ànê pé sú tnô, té ñ sǝ tǝ.

Yesu névyé kwónó ànê yámpú dénɔnɔle

²³ Yesu sǝ me Kalile mara pǝlle n kɔ n kǝ, me nolɛ n kwɔ Nsyifunɔ Liyel ní-ñtǝn vɪ sɔkɔ, me Nìvìnì tɪrɛ n yo Liyel tǝrɪ tyí yǝ, té me yámpú pól ànê néfukulǝ pǝlle n de n mɔ.

²⁴ Kǝh pɪ sǝ, Yesu yǝn wil Siri yamana pól sɔkɔ. No me tyah n pɔ n pɔ yámpú pǝlle ñ tyí, nónó-á sǝ me kwónó sɔkɔ yam ànê yèvyǝhrɪ duke duke pól sɔkɔ, ànê sétàn-á sǝ me nónó sɔkɔ, ànê ñdyìkǝnpɪbɪle, ànê wil kúnó névyelɛ, Yesu pé pól de mɔ.

²⁵ Képah tǝne, tówú ñgbǝ Yesu sǝ tǝ. Pé tókù sǝ wil Kalile mara sɔkɔ, tókù wil Dekapoli mara sɔkɔ, tókù wil Yerusalemɪ kwil, tókù wil Nsyude mara sɔkɔ, tókù me wil Nsyurdǝ yónkahnɪne.

* 4:10 4.10 - Yah n tɛ Tǝnyonɔ 6.13. † 4:12 4.12 - Yah n tɛ Matye 14.1-12; Markɪ 6.17-18; Likyɪ 9.7-9. ‡ 4:16 4.16 Yah n tɛ Yesayi 8.23 - 9.1

5

Yesu-á kwónó nónó pi yõli yõ.

¹ Yesu-á tówû we sě, à dɔkɔ yuku yõli yõ. Wáh kɔ tě, n tò sáhpú me nɔ de n tnô.

² Képah sɔkɔ, à me tyah péle n kwɔ ne nkě:

Névyé nónó-á me nɔli sɔkɔ

³ «Nónó-á pĩ ne Liyel yétô-á me pé tě, pépi tyí nɔ. Pè kɔ Liyel tǒrí nɔli yõ n pi.

⁴ Nónó-á me gbní sɔkɔ, pépi tyí nɔ. Liyel kɔ pé yéti kele n pi.

⁵ Gblɔy tíkínmɔnɔ-á me nónó sɔkɔ, pépi tyí nɔ. Sétáh kɔ pɔ n pi n pi pépi tyíle.*

⁶ Gbɔ wěkì kóló dékè-á me nónó sɔkɔ, á kɔ ne kwekɔ ànê níkì sǒ tě péle, pépi tyí nɔ. Páh nêne n yah n kɔ, pè kɔ kè we n dal n mɔ n pi.

⁷ Nónó-á névyé yámne n yah, pépi tyí nɔ. Liyel kɔ pé tɔ yám yah n pi.

⁸ Nónó nɔ-á me yályál Liyel yah, pépi tyí nɔ. Pè kɔ Liyel we n pi yíne.

⁹ Nónó gbò yô-á yèvinɔ n we, pépi tyí nɔ. Pè kɔ n ye n pi Liyel wěnpìle.

¹⁰ Nónó-á me fóhnóle n we pé négblo pínó yinne Liyel yah, pépi tyí nɔ. Pè kɔ Liyel tǒrí nɔli yõ n pi.

¹¹ Névyé-à yéle n gbyɔ gbí nêne, té yéle n fõh, té yé tyíle n yo n ko à mìnì duke duke pólle n sah yé yõ nímɔ yinne, yépi tyí nɔ.

¹² Sě ye lésò pè fõh Liyel tǔntò syínyopule nónó-á yé dyàh tě pɔ sɔkɔ. Yé kɔ ké yõre ngbě we n pi yínyò sɔkɔ. Képah ye, yé ne n me nìvìnì ngbě sɔkɔ yèsyìkì těne.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpú kɔ pne ànê kyòò tyí yõ

¹³ Yépi ye n nɔ kèkòyóle, sǒ-á pne pánne n nɔ. Nte pne dëndèn-à wal ké sɔkɔ, sǒ me kè kɔ tǒ fě pi dëndèn? Kè náh tǒ fě tir yó pekɔ n pi, à wil mílkinó tyí sɔkɔ kégbó, té névyé kɔ n kɔ n sɔkɔ ké yõ.

¹⁴ Yépi ye kèkòyó kyòòle. Kwil nê-à me mónóle yõli yõ, kè náh fě n wòbɔ n pi dò.

¹⁵ Pè náh fòtnòle n soh té dúle n kwĩnki n mɔ ké yah. Pě kè sah fòtnò sahki sɔkɔ, kè kɔ kè n pi kyòòle wòkò sɔkɔ névyé pól tyí.

¹⁶ Sě ye yé yíne yè pi kyòòle névyé tyí, pè kɔ pè yé tyípeplo pínó we, pè mó yé Súle n gbilki, nê-á me yínyò sɔkɔ.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpú kɔ tyi kònsàhnó tyí yõ

¹⁷ Yé káh we ne nímɔ-á pɔ tyi kònsàhnó duku kò-nsah, képah náh pi Liyel tǔntò syínyopu-á kwónó nónó kɔ, sépi duku kò-nsah dé. Mé náh pɔ sé duku kò-nsah, nte mé pɔ sé tyi píndalnmɔ-nsah.

¹⁸ Kègbɔ yõ mé kéle n yo yé tyí, yínyò ànê sétáh tě-à fyò me, kwáh tyí yó, képah náh pi kwáhkýírí yó n tǔ náh n wilki n pi tyi kònsàhnó sɔkɔ, fók kɔ pɔ syi ké sɔkɔ tyi pól píntenɔ tyí.

¹⁹ Képah ye, névi nê-à n sàh-nkěne tyi kònsàhnó sɔkɔ tir kyírí fyé yõ, té no téló tɔ yõ yɔkɔ mɔ sěntě pínó sɔkɔ, tě kɔ fórcɔ kal Liyel tǒrí nɔli yópú pólle. Nte névi nê wɔ-à n sah sé sɔkɔ tyíyónó yõ, té séle nole n kwɔ, tě wɔ kɔ yín-nsah ngbě we Liyel tǒrí nɔli yó-nsah sɔkɔ.

²⁰ Mé kéle n yo yé tyí, yáh kɔ pí-nkěne gbɔ wěkì kópúle Liyel yah à kal Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, yé náh Liyel tǒrí nɔli yõ n pi.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpú kɔ fòkòvyàhnì tyí yõ

* 5:5 5.5 - Yah n te Gbálnó 37.11.

21 Yé kè noh soko ne käh yo á náh tãn tyí ne, ney káh nékókè mɔ. Névi nê-à nékókè mɔ, tẽ-á yĩne tükèñóle.

22 Nte nímɔ wɔ kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à n foko vyãh n ní-òle, tẽ-á yĩne tükèñóle. Nê-à n ní-ò ye Néwôle, tẽ-á yĩne tükèñóle tukey tükèpu fĩnkì tyí. Té nê-à à ye Vínpule, tẽ wɔ-á yĩne dáhnmonole ní-ńkẽ nyàhnpèkè soko.

23 Wãh pɔ á yĩ n kɔ kɔ kwãhle Liyel kɔ-ńsah, té á dɔ to kɔ nénpó soko ne wãh pi de á ní-ò yó tyí,

24 á yĩ n kɔ kɔ kwãh sah nénpó, n té n kyɪ á wró tɔ n sah á ní-ò mène, n té n pyẽ n pɔ kéle Liyel kɔ.

25 Tir yó kénkɔ-à me yé wró ànê nnî yóle, té à kyɪ n ye tukey tükè-ò tyí, gbah n tẽ ké yah wah yé yínintẽ-ńkẽ soko nénpó. Képah-à pí-ńkẽne, à kɪ kyɪ ále tukey tükè-ò tyí ne à ké yah wah, tukey tükè-ò mɛ kɪ kyɪ ále sràsyíbí kɔ, té pépi kɪ mó n dah mɔ wòkònpèkè soko.

26 Kègbɪ yò mé kéle n yo á tyí, á náh n wil n pi nénpó, né á náh kòlɪ mè pól dyah te pnépné.

Yesu-á kwónó nêne n tò sãhpú kɔ fòfíkì tyí yò

27 Yé kè noh soko ne käh me yónóle ne: «Káh fòfíkìle n pi.»†

28 Nte nímɔ kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à sê yó yah, té yĩ wil n tyí, tẽ-á fòfíkì pi te ñne n nɪ soko.

29 Á gbòyò sò yí-à kɪ nê n dah n mɔ n pi tyípèkè pínó soko, kè gbahlɪ n wilki n milki ále fíí. Á tékínóle á wil gběnsê fí núkú soko, képah kɪ fónfó kal á wil pól mínndahnmonɔ yò ní-ńkẽ nyàhnpèkè soko.

30 Á gbòyò sò gbò-à kɪ nê n dah n mɔ n pi tyípèkè pínó soko, kè kãm n milki ále fíí. Á tékínóle á wil gběnsê fí núkú soko, képah kɪ fónfó kal á wil pól kyíndenɔ yò ní-ńkẽ nyàhnpèkè soko.

Yesu-á kwónó nêne n tò sãhpú kɔ fúr yíkínó tyí yò

31 Kè me yónó tɔle ne, névi nê-à n kyle n fin n mɔ, tẽ-á yĩne à n fínnmonɔ tàrfyò sébéy pi à kɔ.‡

32 Nte nímɔ tẽ wɔ kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à n kyɪ fin mɔ né fòfíkì tẽ tyí yò náh, tẽ-á me ñne n mɔ fòfíkì pínó wèkì yò. Névi nê tɔ-à mó sê fínnmonɔ tɔkɔ, fòfíkì-á tẽ n pi.

Yesu-á kwónó nêne n tò sãhpú kɔ gblöy wónó tyí yò

33 Yé kè noh soko tɔle ne käh yo á náh tãn tyí ne: «Káh ále n wo mìnì tyi soko. Wãh á wo tir nê soko Tẽ ñgbě yah, á yĩne n kè pi.»

34 Nte nímɔ tẽ wɔ kéle n yo yé tyí ne, yé káh yéle n wo pólle. Yé káh yéle n wo yĩnyòle. Liyel tɔrí kɔ ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle.

35 Yé káh yéle n wo sétáhle. Liyel gbyêh súnsàh-ńsah kɔ ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle. Yé káh yéle n wo Yerusalemne. Yòtẽ ñgbě Liyel kwil ye kéle, képah ye yé káh yéle n wo kéle.

36 Káh ále n wo á yòle. Á náh fẽ á yòyén pó núkú nítẽ fyé piki, képah náh pi à kè silki n pi, képah ye káh ále n wo kéle.

37 Káh àwewe, yo ne àwe-á. Káh ɔ̀òle, yo ne ɔ̀ò-á. Té wãh nê yo dohnɪ sépi yò, pèkè pí-ò tò vyãh ye.

† 5:27 5.27 - Yah n te Yálnó 20.14; Tónyonɔ 5.18. ‡ 5:31 5.31 - Yah n te Tónyonɔ 24.1.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ pèkè dyáhnó tyí yǒ

³⁸ Yé kè noh sɔkɔ ne kǎh me yónóle ne: «Wáh yǐ sɔ, á yǐ kɪ sɔ. Wáh yǐn dal, á yǐn kɪ dal.» §

³⁹ Nte nímɔ kéle n yo yé tyí ne, névi-à tyítúkù pɪ yé tyí, yé káh ne yáh ké wóle n de. Té névi-à á gbòyò sò létáh mɪ, ké ní-ò to vi n mɔ à kǒ.

⁴⁰ Névi-à me ké tyí ne pé ò ye tukey tükèpu tyí á fwòmònpír syi yǐnne, á fwòmò-̀ngbè tole tǐ kǒ.

⁴¹ Névi-à ò kyǐ mɔ ne á kiló núkú kɔ péle, kilónó nínó kɔ tǐne.

⁴² Névi nê-à ni á tyí, yǐ tǐ kǒ. Nê-à ne pé deki syi á tyí, káh n yahle.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ à yuku sépébi tyí-á yǐne kè nɔ pé tyí sǒ

⁴³ Yé kè noh sɔkɔ ne kǎh me yónóle ne, á ní-ò tyí-á yǐne kè nɔ á tyí,* á mó á sépe dyole n yo.

⁴⁴ Nte nímɔ kéle n yo yé tyí ne, yé ye yé sépébi tyí nɔ yé tyí, yé mó Liyelle n ni yé fóhpú tyí.

⁴⁵ Yáh képahle n pɪ, yé Sú Liyel nê-á yǐnyò sɔkɔ, yé me kéle n wǎkɪ ne òmɔ wǎnpɪ-á yéle. Nmɔ ye n se ò gbǐne népél ànê népéplɔ tyí, té pǔne n pɪ n mɔ négló ànê nétúkúni tyí.

⁴⁶ Té yépi tyí-á nɔ nónó tyí, pépi ó tyí-à nɔ yé tyí, yǒre nê me yé kɪ n we n pi képah sɔkɔ Liyel tyí? Móri syípú nǐtè to náh me sǐntǐne n pɪ di?

⁴⁷ Yáh n wekɪ n mɔ yé nɔ ó tyí, gbǐndùnǐ tir nê me képahle? Liyel wǎkɪ kó-̀nkǐpú nǐtè to náh me sǐntǐne n pɪ di?

⁴⁸ Yépi tǐ wole, yé tyípéplɔ ó kókóle n pɪ, sǒ-á yé Sú tyípéplɔ ó kókóle n pɪ, òmɔ nê-á me yǐnyò sɔkɔ.

6

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ yǐ n kǒ dùkù tyí yǒ

¹ Yé yé gblǒyne n tǐ gbɪ wǎkɪ kólóle yǐnyáhkɪ sɔkɔ dé. Yáh képahle n pɪ, yé náh ké yǒre we n pi Sú Liyel tyí, òmɔ nê-á yǐnyò.

² Képah ye, wáh kwáhle n yǐ yám neyne n kǒ, káh ké kwníne n kǒ sǒ-á névye túkù n ne n pɪ kéle Liyel ní-̀ntàn vì sɔkɔ ànê wǎl yey sɔkɔ, névye kǒ pǐ péle n gbilki. Kègbɪ yǒ mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yǒre we te.

³ Nte áwɔ-à kwáhle n yǐ yám neyne n kǒ, káh n ye ònǐ yó nǐtè pǐ ké sɔkɔ.

⁴ Képah sɔkɔ, yǐnkǒnɔ nê-á á pɪ, kè kɪ tǐ sètɪn sò sɔkɔ. Té Sú Liyel nê-á sètɪn sò tyile n pne, òmɔ kɪ ò dyah ké yǒrele.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ Liyel ni dùkù tyí yǒ

⁵ Yáh Liyelle n ni, yé káh névye túkùle n yah n pɪ. Liyel ní-̀ntàn vì ànê wǎtlo yey sɔkɔ yúkúnyǐntǐnó tyí ye nɔ pépi tyí pàh Liyelle n ni. Pé gblǒy wǎkɪ yǐn ye pè n ne n pɪ képahle. Kègbɪ yǒ mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yǒre we te.

⁶ Nte áwɔ-à me ké tyí ne á Liyel ni, wáh pɪ ò de á wòkò sɔkɔ, ò té á yah vike, ò té á Sú Liyelle n ni. Té Sú Liyel nê-á sètɪn sò tyile n pne, òmɔ kɪ ò dyah ké yǒrele.

⁷ Yáh nírilé n pɪ, yé káh tyile n tǒ n yo tyé-̀nkǐne Liyel pǐ-̀nkǐpú tyí kǒle. Pépi tǐ sǒnɔ sɔkɔ, tyi tǒnyonɔ kwléyy níri ye Liyel n tǐ.

§ 5:38 5.38 - Yah n te Yálnó 21.22-25. * 5:43 5.43 - Yah n te Levitiki 19.18.

8 Nte yî nónó yétô-á me yépi tẽ, yé Sú Liyel sè pĩ te sé ní-ńkê gbí rítẽne n tyí. Képah ye, yé káh Liyel pí-ńkêpúle n yah n pi.

9 Yáh yĩne yè Liyelle n ni dükù nêne, kè we yò:

Api Sú Liyel nê-á yĩnyõ,
á yĩn ne n gbilki.

10 Á yòtõrí wẽki.

Wáh me nê tyí,

képah ne n pi sétáh yõ, sã-á kéle yĩnyõ.

11 Á kwey gbìyìkì yõkele á kõ.

12 Api-á pi de áwõ tyí tyi nónó sokõ, sè yõ n mọ á kõ,
sã-á ápi to yõ mọ névye kõ, nónó-á pi de á tyí.

13 Káh n ye à sétàn yòtẽ tõnmõnõle n fẽ n syi.

Nte á pwah n mọ n gbõ, ñmọ nê tyí-á pèkè pínó sõ n wil.

[Yòtõrí, ànê tẽnwenõ, ànê gbílkínóle, áwõ tyí ye gbímegbí. Amiina!]

14 Névyè nónó-á n pi n de yé tyí, yáh n yõ n mọ péle n kõ, yé Sú Liyel nê-á yĩnyõ, à kù n yõ n mọ yé tõe n kõ.

15 Nte yépi-à névyè tyípèlle n yõ n mọ péle n kõ-ńkêne, yé Sú Liyel náh yépi to tyí yõ n mọ yé kõ n pi.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpú kõ níkì tẽ dükù tyí yõ

16 Yáh níkì tẽ, yé káh yé yey kwõ n sah névyè tükù tyí kõle. Pépi ńkêne pé yey yõre n sah ne névyè pĩ ne páh me níkì tẽ. Kègbi yõ mé kéle n yo yé tyí, pè ye ké yõre we te.

17 Nte áwõ-à níkì tẽ, á yah wu, té káh á yõ pi n sah yákára,

18 névyè kõ pè pĩ ne wáh me níkì tẽ. Té á Sú Liyel nê-á sètìn sò tyile n pne, ñmọ kù n dyah ké yõrele.

Yesu-á kwónó nêne n tò sáhpú kõ tahrì koh n sah dükù tyí yõ yĩnyõ

19 Yé káh tahrìle n yah n koh n sah kèkõyó mè sokõ, képah nê sokõ-á sóhrì ànê syímí kù fẽ séle n yõ, képah náh pi yípú kù fẽ kye de vì sokõ kù sè yĩ tókõ.

20 Nte yé tahrìle n yah n koh n sah yĩnyõ, képah nê sokõ-á sóhrì ànê syímí náh me sé yõ yõ tẽne, yípú to náh me kù fẽ kye de vì sokõ, képah náh pi kù yĩbe yĩ.

21 Á náh we di, á tahrì-à me nýāh, á sõnõ to kù me nénpó.

22 Wil kyòole, yí ye. Á yí-à me vyele, á wil pól kù me kyòo sokõ.

23 Nte á yí-à yíkù, á wil pól kù me fěntũ sokõ. Kyòo nê-á á sokõ, kàh kù me fěntũne, á me yĩ fěntũ pbèy sokõ dé.

24 Névi yó nítẽ náh fẽ tò kwõ n pi n pi yõtām nēpĩ ními tyí. A kù núkú dyõle n yo, té kù nò n ní-òle. Képah náh pi, à kù núkúle n tĩnki, té kù n ní-ò we mọ. Sẽ ó ye, yé náh fẽ tò kwõ n pi n pi Liyel ànê pó tyí.

25 Képah ye ní kõ mé kéle n yo yé tyí ne, yé káh yé fókõle n sõ yáh ne we n yõ [té we n wõ] n pi sã, té kù me min sokõ, ànê yáh ne yé wil flo we n mọ n pi sã. Névi min tyí náh tah kal yõkele di? Wil to tyí náh tah kal flole di?

26 Yé yah kèpyele yĩnyõ sokõ kè; sè náh sèmkõle n duku, sè náh sèmkõle n tókõ; sè náh se mó tã sèmkõle n koh n sah díké sokõ; té yé Sú Liyel séle n pu. Nte yépi náh fónfó kal kèpye yõ nahnáh di?

27 Yépi sokõ nê tẽ kù fẽ kwéy nítẽ fyé dohnù n gblõy min yõ, n fókósõnõ gbõ yõ?

28 Nte kwâh nê fòkò sòno me yé tyí yé mo mo flo tyí sòko wé? Yé yah filkì fi pi dùkùle swěy sòko kè: Sè nâh tôle n pi, sè nâh se mó tō flole n fi.

29 Nte mé kéle n yo yé tyí ne, yòtē dí Salomo tàh fyé yah yō, à nâh flo we mo yah nónó-á ple no filfi nópi sòko yó ntēne.

30 Liyel yō sěnyī-ńkēpú nópi. Filkì nê-á swâh sòko kweyne, té ki po n suke n pi nsône, Liyel-á képah fi pi palle sē à, yépi wo se pyē à ki ye kóhnmōnole kal pléntnōo?

31 Yé kâh yé fòkole n sō yé po ne n yo ne, kwâh nê se yé ki we yō ni? Kwâh nê se yé ki we wo ni? Kwâh nê se yé ki we mo yé wil sòko ni?

32 Yé nâh we di, Liyel pí-ńkēpú ye ńkēne ne n yah n kō sépi pólle tyétyéní kēne. Nte yé Sú nê-á yīnyō, à pī ne yī nópi pól yétô-á me yé tē dò.

33 Yé Liyel tōrí ngbò yah n kō, ànê wâh me nê tyí. Képah sòko, à ki yī téló to pól dohni yé kō.

34 Yé kâh yé fòkole n sō nsô tyí sòko. Yé nsô tyi sah nsô yah. Swō swō pól ànê sé yótyí ye.

7

Yesu-á kwónó nêne ò tò sâhpú kō ne pè kâh no télóle n tuke

1 Yé kâh nole n tuke. Képah sòko, Liyel nâh yé to tuke n pi.

2 Yé nâh we di, yâh no télóle n tuke sō, sē ye Liyel ki n tuke n pi yé tole. Yâh no téló tyíle n sâh dú nêne, yé to tyí ki n sâh n pi kéne dú óle.

3 Á pi sō té ndan we á yúnpi yí sòko, té dàhnpele áwo yí sòko, á nâh me képah wo pī?

4 Á ki pi sō, té ki yo á yúnpi tyí ne, à ye á ndan wilki à kō ò yí sòko, té dàhnpe mó tō me áwo yí sòko?

5 Fòkòpìl névi. Á yí sòko dàhnpe ngbò wilki. Képah-à pi, á ki fē n yah palle ki á yúnpi yí sòko ndan wilki.

6 Yī nónó-á me Liyel tyí yō, yé kâh séle névyele n kō nónó-á me pâhlo tyí kōle, pè kō pè kâh n po pé yey vi yé tyí képékèyô. Yé kâh mó tō yī kètárnole névyele n kō nónó-á me slo tyí kōle, pè kō pè kâh n po n suki n sòko sé yō.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sâhpú kō ne pè ne n ni Liyel tyí

7 Yé ne n ni, yé ki n we n syi. Yé ne n yah n kō, yé ki n we. Yé wùkahle n mi, kè ki n yiki n mo yéle n kō.

8 Yé nâh we di, nê-à ni Liyel tyí, tē n we n syi. Nê-à yah kō, tē n we. Nê-à wùkah mi, kè n yiki n mo tē kō.

9 Nê tē me yépi sòko, ò pídí-à búrn ni ò tyí à ki dáhkìle à kō?

10 Képah nâh pi, wâh yēnkô ni ò tyí, à ki wahyne à kō?

11 Yépi nónó-á népèlle, yé yé wēnpì kōnó yah we yípeplòle. Tòtò nâh me ké sòko, yé Sú Liyel nê-á me yīnyō sòko, òmò ki yīle sé nípu kō nónó-á ple kal yépi tyíle dò.

12 Yâh me ké tyí ne no tyi nónó pólle n pi yé tyí, yépi to sēknole n pi pé tyí. Sē ye tyi kōnsàhnó ànê Liyel tēntò syínyopu sébéynó yo kéle.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sâhpú kō dé-ńsah wòkè ànê dé-ńsah fī tyí yō

13 Yé ne n de dé-ńsah fīle. Yé nâh we di, wēkì nê-á n yuku tyí yíkínó tē-ńsah, ké kóló me fâhfâh, ké dé-ńsah me wòo. Képah sòko dépú me dò.

14 Nte wèkì nê-á n yuku tyé-ńkê min tẽ-ńsah, ké kóló me táhnóle, ké dé-ńsah me fíí. Ké wéndepe náh me fwóó.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ Liyel yĩn yǒ m̀nyobe tyí yǒ

15 Yé yé gblǒyne n kyom Liyel yĩn yǒ m̀nyobe. Pàh n pi yé tyí, pè pé gblǒy pi mámm képyénì tyí kǒle, té ké kègbì tẽ yǒ soko, pè me pékénóle gbènpàhlo sǒ.

16 Yé kɪ pè pĩ n pi pé tyípinó soko. Yèresè náh fẽ n we n gbe kahri soko. Sènsóké pye to náh mó fẽ n we n gbe gbíyèkì soko.

17 Sésàn pèplo pól n syi pye pèplóle. Té séswóntùkù wǒ mó n syi pye tókúnìne.

18 Séswǒ pèpey náh fẽ n syi pye tókúnìne. Séswóntùkù to náh mó fẽ n syi pye pèplóle.

19 Séswǒ nê-à n syí-ńkêne pye pèplóle, kè n kãm ò min n dah n mǒ nyàh soko.

20 Sè ó ye yé kɪ n pĩ n pi Liyel yĩn yǒ m̀nyobe pé tyípinó soko.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ tir yónó ànê ké pínó tyí yǒ

21 Kè náh pi ne nónó pól-á ńmǒle n ye Tẽ ñgbè, Tẽ NGBÈNE pé pól sǒ kɪ Liyel tǒrí nǒli yǒ n pi dé. N Sù Liyel nê-á me yĩnyǒ, ñmǒ-á me nê tyí, képah pípú ó ye kɪ yǒ ké nǒle.

22 Liyel tukey tuke sǒle, névyè náhnáh kɪ n yo n pi ní tyí ne, Tẽ ñgbè, Tẽ ñgbè, ńmǒ yĩn yǒ kó lésǒ pé n syi n yo Liyel tẽntónène ni? Nmǒ yĩn yǒ kó lésǒ pé n ne n yĩni n wilki sétànnè névyè soko ni? Nmǒ yĩn yǒ kó lésǒ pé n ne n pi gbílnó náhnáhle ni?

23 Nte mé kɪ yo pé tyí ne, mé náh péle n pne pólle. Pè gbe mǒ ńne, Liyel tyi kònsàhnó dèl pípú nópi.

Yesu-á kwónó nêne ò tò sáhpú kǒ vì duke ńinó mónó tyí yǒ

24 Képah ye, névi nê-á ní welo nópi noh, té me sé tyíyónóle n pi, tẽ me á kɪ ne lékám névi yó sǒ, nê-á ò wòkò mǒ légbí yǒ.

25 Pù me pǒ pi, yrey yuku à kwǒkɪ kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, púnýáhkí to me kǒ kyɪ mɪ ké soko, nte kǎh sǒ sǒ légbí yǒ sè, képah ye kè náh syɪkɪ.

26 Nte névi nê-á ní welo nópi noh té à náh me sé tyíyónóle n pi, tẽ me á kɪ ne lékám ké névi yó sǒ, nê-á ò wòkò mǒ sèmìyáhrí yǒ.

27 Pù me pǒ pi, yrey yuku à kwǒkɪ kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, púnýáhkí to me kǒ kyɪ mɪ ké soko, kè me syɪkɪ à pirkɪ kwe pnépné.

28 Képah soko, Yesu-á kwónó nópi kǒ te gbí nêne, tówú gbàn du ò névyè kwónó dùkùle.

29 Yé náh we di, ò névyè kwónó dùkù náh sǒ me Liyel tyi kònsàhnó kwópú tyí kǒle dé, kè sǒ me yòtǒrí kwónóle képah ye.

8

Tótè dí yó dénmanle

1 Yesu-á wil yǒh yǒ à tiki pǒ gbí nêne, tówú ñgbè ò sǒ tẽ.

2 Tótè yó me no de à gbètukunǒ di ò yah soko, té yo ò tyí ne, pé Tẽ ñgbè, wàh me ké tyí wǎh kɪ fẽ pé de mǒ pé kǒ pé pi yályál Liyel yah.

3 Wǎh yo sè, Yesu me ò gbò no à tũ ò tyí, té yo ò tyí ne: «Mé me ké tyí, á kɪ de.» Nénpó swǒ, dí dú rýàn núkú tyè.

4 Képah sɔkɔ, Yesu me yo n tyí ne: «Káh yí mè yāh ney tyí dé. Té kyí á gblɔyne sárká syínwìlkì-ò wěki. Moyisi-á sò sárká nê tyí yo sah tótām dénmonɔ tyí sɔkɔ, kyí képah wilki, nê-á kɪ kéle pé wěki ne wáh de.»

Wrome sràsyíbí yòtě dí yó tònpi dénmonɔle

5 Té Yesu-á pɔ de Kapernayumi sɔkɔ gbí nêne, Wrome sràsyíbí yòtě dí yó pɔ n tnô té à ni

6 ne, pé yòtě, pé tònpi dí-á me sɛnóle gbô sɔkɔ wil kúnó nýanne n sɔkɔ. Wáh me n kwlo kèpékèyô.

7 Képah sɔkɔ, Yesu me yo n tyí ne páh kɪ n sò tě kyí à de mɔ.

8 Nte kéné dí me yo Yesu tyí ne, pé yòtě, péwɔ-á fórow kah n dénóle pé gbô sɔkɔ. Nkě à wey núkú ó yo, té pé tònpi-á kɪ de.

9 A kó we ni, yòtām-á me péwɔ tyí, té péwɔ to mó me sràsyíbí yísyó yòtêne. Páh yo nê tyí ne, à sɔkɔ! Tě n sɔkɔ. Páh yo nê tyí ne, à pɔ! Tě n pɔ. Páh yo pé yó tyí ne, à tir mè pi! Á kè pi.

10 Képah sɔkɔ, Yesu-á kéné welo noh sě, sè n gbàn kah du. A me yo n sò tǐpú tyí ne: «Kègbɪ yô mé kéle n yo yé tyí, mé náh Liyel yô sɛnó n̄gbě mè dùkù névi we yah Yisrayel no n̄tě fyé sɔkɔ.

11 Té mé kéle n yo yé tyí ne, névyé náhnáh-á kɪ wil ywô ywô pólle, kɪ pɔ yôke yô wě tyí Abrahmine, ànê Yisakile, ànê Nsyakobile Liyel tǔrí tyah sɔkɔ.

12 Nte Yisrayel no nónó-á sò yīne dénóle Liyel tǔrí tyah sɔkɔ, pépi kɪ wū kégbó fěntú sɔkɔ, nýāh sɔkɔ-á gbní ànê yní táhnó kɪ me.»

13 Képah tēne, Yesu n syi yo sràsyíbí yòtě dí mè tyí ne: «Á syi ne n yuku á tīnne. Wáh sě n̄mɔ yô sě, wáh nê yah kô, kè kɪ pi á tyí.» Nénpó swɔ, n tònpi dí núkú de.

Yámpú náhnáh dénmonɔle

14 Képah náh, Yesu kyí Pyeri gbô, té kyí Pyeri dénsé we sɛnóle wílvyáhn̄ne.

15 Yesu me tū pi gbô tyí, wílvyáhn̄n̄ núkú à fin mɔ. Képah tēne, pi me yuku tyah n yah n dah n mɔ Yesu tyí sɔkɔ.

16 Gbíyí-á de, no pɔ névyé náhnáhle Yesu tyí sétān-á sò me dénóle nónó sɔkɔ. A me n vyāh weyne sétān n̄opi yīni wilki pé sɔkɔ, té yámpú téló pól de mɔ.

17 A képah pi Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi tir yónsàhnó mè kô kè wil. A lésô ne nkě: «À ye á yèvyāhr̄nɔ pól tɔkɔ to á yô, té á yamno pól tyé.»

Nónó-á sò me ké tyí ne pé Yesu sò tě

18 Yesu-á tówú n̄gbě we pé pɔ à mɔ gbí sě, à ne pé tò sáhpú àwɔ pé yuku yó-n̄gbě kahn̄ne.

19 Képah sɔkɔ, Liyel tyi kònsàhnó kwó-ò yó no de n tnô té yo n tyí ne, kwó-ò dí, páh kɪ n sò tě n kɔ n kô n̄ne n yúkú-n̄tān pól sɔkɔ.

20 Wáh yo sě, Yesu me yo n tyí ne: «Gbēnpāhlɔ tyí p̄i me. Kèpye tyí syè me. Nte Névi Pídí tě tyí, wénsēnm̄-nsah n̄tě náh me.»

21 Képah tēne, n tò sáhpú sɔkɔ yó tō à syah ne, kwó-ò dí, à ye páh pɔ pé sú lékó n̄gbò yī te.

22 Yesu me yo n tyí ne: «N̄mɔ sò tě, n té n ye nékyí kô pé pé lékyíle n yī.»

Yesu yáhpékè yó yīn mɔ yó-n̄gbě sɔkɔ

23 Képah sɔkɔ, Yesu de krótókè sɔkɔ ànê n tò sáhpúle pé sɔkɔ.

24 Dò yáhpékè yó núkú kò yó-̀ngbè yò sòkò, fòó krótókè yò n tyah yínóle ni sòkò. Nte Yesu wò sò me n dò.

25 Képah sòkò, n tò sáhpú nò de n tnô me kyɪ̀ nne n yilki n mɔ̀ ne níkě, Tě̀ ñgbè, à pé pwah mɔ̀ oo! Yɔ̀-á me n tyah pé yínóle dé!

26 Yesu me yo pé tyí ne: «Kwâh nê pi té tiki yé tẽ? Liyel yò sěnyĩ-ńkěpú nópi.» Képah tẽne, à yuku à díri kò yáhkí ànê ni yò, tyah núkú pi súmm.

27 Képah tẽne, kè kah pi gbëndùnne pé tyí. Pè me tyah yo tú wě tyí ne, nédúkú nê se dí mène té yáhkí ànê yo to n sah n tyí yò ni?

Díbí nēpī nīmī dēnmɔ̀nɔ̀le sētān-á sò me nónó sòkò

28 Képah sòkò, Yesu-á kyɪ̀ yini tẽ yó-̀ngbè kahnne Kadarɪ̀ tãn sētáh yò gbí nêne, díbi nēpī nīmī me wil léyâl wró sòkò à pɔ̀ à yohnɪ̀ sētāne pé sòkò. Pé pékénkahnó tẽ tyí, ney náh sò me fě n sòkò nēnpó wěkìle.

29 Páh pɔ̀ à yohnɪ̀, pé tyah n de n syi ne, Liyel Pídí, kwâh nê se à n yah n kò pé tyí ni? A se pɔ̀ ásô pépi fõh yinne ké gbí nó-ńkě sòkò ni?

30 Té kè sò pɔ̀ yĩne sel kwĩnki yísyó me n yah n yò n kò fíí kwéy péle.

31 Sētān nópi me Yesu ni ne, wáh kɪ̀ sé yini wilki díbi nópi sòkò, à ye sé kò sé kyɪ̀ n de sel nópi sòkò.

32 Yesu me ne, sè ne n yuku. Sè núkú wil díbi nópi sòkò à kyɪ̀ de sel nópi sòkò. Sel nópi pól núkú wil yòli yõtah, à to tiki tükütükù à kyɪ̀ de yo sòkò à ku.

33 Képah tẽne, sel nópi fěpu me to de kwil sòkò, à kyɪ̀ tyi nópi pól yáh no tyí, à tahlɪ̀ tir nê-á pi díbi nēpī nīmī nópi tyí sētān-á sò nónó sòkò.

34 Képah sòkò, kwil tãn pól wil kyɪ̀ Yesu yohnɪ̀. Páh fyò à we, pé à ni ne à yal pépi sētáh yò.

9

Sèkùkù dí yó dēnmɔ̀nɔ̀le

1 Képah sòkò, Yesu de krótókè sòkò à n syi yó-̀ngbè kah à sòkò n kwil sòkò.*

2 Nósyó me sèkùkù dí yó twah sě sě kwâh yó yò à pɔ̀ n tyí. Wáh kè we pé sě n yò sě, à yo sèkùkù dí mè tyí ne: «Káh n ye á yáh-ńsah tye ní pídí. A tyípèl pínó ye yò mɔ̀ n kò.»

3 Képah tẽne, Liyel tyi kònsahnó kwópú yísyó tyah n sò ne, dí mè-á me n yo n de Liyel tyí dé.

4 Nte Yesu-á pé sòno pĩ sě, à yo pé tyí ne: «Kwâh nê pi té sòno tükúnne yé sòkò sě?

5 Mâh yo sèkùkù dí mè tyí ne: «A tyípèl ye yò mɔ̀.» Képah náh pi, mâh yo n tyí ne: «Yuku ne n kò.» Dlo me nê tẽ yónó sòkò kal?

6 Nte mé kɪ̀ tir yó pi yé kò yé kɪ̀ pĩ ne, tēnweno-á me Névi Pídí tyí sētáh yò kɪ̀ fě tyípèl yò mɔ̀.» Té n syi yo sèkùkù mè tyí ne: «Yuku, á sě sě kwâh tókò n ne n yuku á gbô.»

7 Dí me yuku à sòkò n gbô.

8 Tówú-á képah tẽ we sě, tiki pé tẽ. Pè tyah Liyel yinne n gbilki wáh sònpíle tēnweno mè dükùle névyé kò.

Yesu Matye ye pi n tò sáh-òle

* 9:1 9.1 - Yesu kwil nê tyí-á n yo ásô sòkò yò, Kapernayumi ye.

⁹ Yesu-á yal nénpó té n sɔkɔ, à dí yó wɛ à mɛ kɔ tɛ móríle n syi mórí syi-ńsah sɔkɔ, pè n ye Matyɛ. Yesu mɛ yo n tyí nɛ: «Ñ sò tɛ.» A mɛ yuku n sò tɛ.

¹⁰ Képah náh, Yesu-á sò mɛ yòke yónó sɔkɔ Matye gbô, mórí syípú náhnáh ànê Liyel wɛkì kó-ńkɛpú tɔ pɔ n yò ñnɛ wɛ tyí ànê n tò sáhpúle.

¹¹ Farisi wɛkì kópú-á képah wɛ sɛ, pè yo Yesu tò sáhpú tyí nɛ, kwáh nê se pɪ té pé kwó-ò dí n yò mórí syípú ànê Liyel wɛkì kó-ńkɛpúle wɛ tyí nɪ?

¹² Ntɛ Yesu-á pé wɛy noh, à yo pé tyí nɛ: «Névyɛ nónó-á mɛ lènɔlɛ, sɛnpɪ yétô se mɛ pé tyí? Yámpú tyí náh n yétôlɛ di?

¹³ Liyel-á nê yo nɛ ńkɛ: «Yáh wɛ yámne n yah, képah tyí nɔ ńmɔ tyí kal yáh sárká nêne n suke ńne n kɔ.» Yé kyɪ yé fɔkɔnɪ mɔ yah képah tyí sɔkɔ, yè ké kór pĩ. Yé náh wɛ di, névyɛ nónó-á mɛ n sò nɛ négbɔ-á péle Liyel yah, mé náh pɔ pépi yé-ńsah dé. Ntɛ nónó-á pĩ nɛ tyípɛl pípú-á péle, pépi yé-ńsah ye mé pɔ.»

Nìvìnì tir náh mɛ núkúle Nsyifunɔ tyídìle

¹⁴ Képah sɔkɔ, Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ tò sáhpú nɔ de Yesu tnô té à syah nɛ, kè se pɪ sò té pépi ànê Farisi wɛkì kópú níkìle n tɛ té ñmɔ tò sáhpú náh mɛ níkìle n tɛ nɪ?

¹⁵ Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Páh nónó ye fúr yòke yò yinne, pépi se kɪ fɛ pé yey kwɔ sah pɛ mɛ gbíne pé niyó? Ntɛ sèpìn yísyó mɛ n pi, pɛ mè kɪ pɔ n tɛ n wilki n pi pé niyó. Légbíne, pè kɪ níkìle n tɛ.

¹⁶ Nnî yó ńtɛ náh yĩne à fwòsán kām à fwòdyàh min. Yé náh wɛ di, fwòsán mè kɪ fwòdyàh mè yori tɔ, wǎn ó kɔ kè kɪ tɔ mɔ ké tónó yò.

¹⁷ Dìvɛ sán tɔ náh yĩne mónóle pley ñi sɔkɔ. Wáh képah pɪ, ñivɛ mè-à fũ, kè kɪ pley nópi sɔkɪ, ñivɛ kɪ kwɛ, pley tɔ tyí kɪ yɪkɪ. Ntɛ kàh ñivɛ sánnɛ, pley snó sɔkɔ ye kè n mɔ. Képah sɔkɔ, kèyǎh ńtɛ náh n yɪkɪ.»

Pi yó dénmɔnɔ ànê sɛnpir yó lékó yìlkinmɔnɔlɛ

¹⁸ Yesu-á mɛ kéne wɛlɔlɛ n yo pé tyí gbí nêne, Nsyifunɔ yòtɛ dí yó nɔ de n tnô, té gbètukunɔ di n yah, té yo n tyí nɛ pé písê-á yah kwɔ núkúnúkú sɛ yò. Ntɛ à pɔ kyɪ n gbò sah n yò, wǎh kɪ min wɛ.

¹⁹ Képah sɔkɔ, Yesu ànê n tò sáhpú mɛ yuku dí sò tɛ.

²⁰ Té kè pɔ yĩne sê yó sò mɛ náhle n yo tyé-ńkɛne ye gbõninó. Pi mè mɛ nɔ de Yesule n náh ñinne, à pɔ tũ n fwòmɔnɪ vyǎh tyí.

²¹ Yé náh wɛ di, à sò mɛ n sò n fɔkɔ sɔkɔ nɛ páh kɪ tɛ wɛ tũ n fwòmɔnɪ ńtɛ ó tyí, páh kɪ dɛ.

²² Yesu-á n yah vi té à wɛ, à yo n tyí nɛ: «Káh n ye á yáh-ńsah tyɛ, í písê. A Liyel yò sɛnó ye n dɛ mɔ.» Nénpó swɔ, pi núkú dɛ.

²³ Té Yesu-á pɔ yini tɛ Nsyifunɔ yòtɛ dí gbô, à yikɔ fíbípú wɛ té tówú wɛ pè mɛ n pɪ wròwrò. Képah sɔkɔ, à mɛ yo pé tyí nɛ:

²⁴ «Yé wil ásô. Pípír náh ku, ðoy† sɔkɔ ye ñnɛ.» Ntɛ pè sò mɛ kóle Yesule n ko.

²⁵ Páh tówú wilki mɔ tɛ kégbó sɔkɔ, Yesu mɛ de yuku wòkò sɔkɔ, té pípír gbò sɔkɔ tɛ, pípír yuku.

²⁶ Yì mè pínó tyí tyah n yǎh kéne mara ywǒ ywǒ pól sɔkɔ.

Yítubi népî nímí yísyó yí yìkínmɔnɔlɛ

† 9:24 9.24 - Ðoy nê tyí-á Yesu n yo ásô yò, ðoy gbɔy náh sò dé. Pípír sò ku kègbɪ yò. Ntɛ Yesu-á sò pĩ nɛ páh kɪ fɛ n lékó yilki mɔ sɛ, képah ye à nɛ ðoy sɔkɔ-á ñnɛ.

²⁷ Yesu-á yal nénpó à n sòkò gbí nêne, yítūbi népî ní mí yuku ò sò tē té me yo tū léyy ne, Davidi Pídí, à pé yām yah.

²⁸ Yesu-á pò yīni tē gbô sòkò, yítūbi nópi me no de ò tnô. A me pè piki yah ne, pè se sē ké yō ne péwò-á kí fē pé yí yíkí mò ní? Pè me ne, àwe-á, Tē ògbē.

²⁹ Képah sòkò, Yesu tū pé yí tyí té ne: «Yáh sē nímò yō sō, té nê yah kō ní tyí, Liyel kè pí yé tyí sē.»

³⁰ Képah tēne, pé yí yíkí mò. Yesu me pè gbah sni ne, pè pé gblōy tē, pè káh n ye ney pí ké sòkò dé!

³¹ Nte pé wilnteno òsō, pè kyí tyah Yesu yíngbúle n yo n kō kéne mara pól sòkò.

Dí yó dénmòne nê vyāh-á sò me gbínóle

³² No nópi-á wil n sòkò gbí nêne, nósyó pò dí yóle Yesu tyí, nê-á sétō yó me ò sòkò à kō à pí kèdòkìle.

³³ Yesu-á núkú sétō mè yīni wilki dí mè sòkò, dí tyah n wèki. Kè pí gbëndùnne tówú pól tyí, pè me yo tū ne n kē, pépi náh òsòntē òkù wè yah Yisrayel sòkò pólle.

³⁴ Nte Farisi wèkì kópú wò sò me yo tū ne, sétàn yòtē gbò yō-á à n yīni sétànne.

Tówú yām me Yesu tē

³⁵ Yesu lésò me kwló-ògbò ànê kwlópî pólle n kò n kō, me nolè n kwò Liyel ní-ítàn vù sòkò, me Nivini tìrle n yo Liyel tórí tyí yō, té me yámpú pól ànê néfukuló pólle n de n mò.

³⁶ Yesu-á tówú nóno wè kwlónó sòkò, té pé yáh-nsah me tye á kí ne yípèy sō fē-ò kéne sé tyí, pé yām à tē.

³⁷ Képah sòkò, à yo ò tò sáhpú tyí ne: «Sèmuco toko toko tē me dò, té ké tònpibile kwéy.

³⁸ Káh pí sē, Tē ògbē Liyel nê-á sèmuco nétēne, yé à ní à tònpibi tekí n mò sèmuco toko yīnne.»

10

Yesu tēntò névyè népî gbōnimine

¹ Sò yóle, Yesu ò tò sáhpú népî gbōnimí ye pò, té tēnwene pè kō ne pè sétànne n yīni, pè mó yámpú pólle n de mò, ànê néfukuló pólle.

² Kéne népî gbōnimí nópi ye à pí ò tēntò névyèle. Pé yni wè yò: Kè tyah Simo tyí, nê-á pè yīn dyi à kō Pyerle, ànê ò gbëndí Andrele, à tahlí Nsyakí ànê ò gbëndí Nsyó tyí, pépi nóno-á Nsebede dínpile,

³ à tahlí Filipi ànê Bartelemi tyí. Toma sò me pé sòkò ànê Matyele, nê-á sò mórí syi-òle, à tahlí Alfe pídí Nsyakí tyí ànê Tadile,

⁴ ànê Simole, nê-á sò sú fò vyāh syípú sòkò yóle, à tahlí Nsyudasí Yisikariyotí tyí nê-á pò pí pè kō pè Yesu tē.

Yesu tēntò névyè népî gbōnimí tékínmòne Nivini tir yó-nsah

⁵ Népî gbōnimí nópi ye Yesu tō té kè gbah yo pé tyí ne: «Yé káh kyí névyè ònne nóno náh pí Nsyifunle, ànê yé káh de Samari tñ kwil yó n tē sòkò.

⁶ Yé ne n yuku Yisrayel no wò ònne, pépi nóno-á me képyèni mónpuno tyí kōle.

⁷ Yáh kí n yuku wèkì yō, yé ne n yo n yuku ne, Liyel tórí-á me yīni tē te.

8 Yé yámpúle n de n mɔ. Yé lékyîle n yilki n mɔ. Yé tótãmne n de n mɔ pé dú rýân sɔkɔ, yé mó sétãne n yîni n wilki névyé sɔkɔ. Yáh we syi nònóle sɔ, yé to ne n kɔ nònóle sɛ.

9 Yé káh pɔ tɔkɔ dah mɔ yé yɔ.

10 Yé káh pley, ànê fwòmɔlɔ ní-òno, ànê lékyêh, ànê lépló tɔkɔ kóló yîinne. Yé náh we di, tɔnpɪ yîne n tò pínó yòke yónóle.*

11 Yáh kyɪ de kwíl-ngbê képah náh pɪ kwílpir nê sɔkɔ, yé négbí yah kɔ yé twah tɛ tyí. Yé mó tɛ tɛ tyí, fɔ́ó kè pɔ nɔ yé yálnó tyí kéné kwil sɔkɔ.

12 Té yáh kyɪ n de kéte nê sɔkɔ, yé yo pé tyí ne yèvinɪ ne me pé yɔ.

13 Kéné kéte tân-à fɛ syi yé twah pé tyí, yèvinɪ mè kɪ me pé yɔ. Nte pàh yahle, yèvinɪ mè kɪ ké syi pɪ yé tyíle.

14 Yáh de gbô nê sɔkɔ képah náh pɪ kwil nê sɔkɔ, té pè yahle ne yé káh twah pé tyí, té yahle yé wey nóhnóle, yáh n yal, yé yé gbyêh nèngbô kwer n kwe nénpó.

15 Kègbɪ yɔ mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Sodɔmɪ kwil ànê Gbomɔrɪ kwil fóhnó nítɛ náh n peke n nɔ n pi kéné kwil tyíle.»

Yèvyãhrɪ nê-á kɪ n pɔ n pi

16 «Yé yah, yé me á kɪ ne képyénì sɔ nímɔ n tekɪ n mɔ gbènpãhlo nuyó. Yé ne me lékãm névyéle áswɔ pléy tyí kòle, yé fɔkɔ mó ne me pépér títí sɔ.

17 Yé yé gblòyne n kyɔmɪ névyéle dé. Pè kɪ yéle n tɛ n tuke n pɔ tukey tükè-ntàn sɔkɔ, té kɪ yéle n ko yèfòhle Liyel ní-ntàn vì sɔkɔ.

18 Pè kɪ yéle n tɛ n kyɪ n pɔ kwiltãm yòtãm ànê yòtãm tyí nímɔ yîinne. Képah sɔkɔ, yé kɪ nímɔ tyíle n we n yo pé tyí, à tahlɪ névyé tyí nóno náh pɪ Nsyifunɔle.

19 Nte pàh yé tɛ n yuku tükè-nsah, yé káh ye yé yáh-nsah tyé yáh ne n yo n wil n pi sɔ, ànê yáh ne nê yo n pi. Yáh ne nê yo n pi, ké sɔnɔ kɪ de yé sɔkɔ nénpó swɔ.

20 Yé náh we di, yé yah yí welo náh yé kɪ n wekɪ dé, Sú Liyel Mirki ye kɪ tɛ yé yahle yé kɪ n wekɪ.

21 Névyé kɪ pè kɔ pè kɪ pé yúnpyéle n tɛ n ko n mɔ. Súbí to kɪ sèntène n pɪ pé wènpì tyí. Wènpì to kɪ pé dúbípú tyí yahle, té kɪ pè kɔ pè kɪ péle n ko n mɔ.

22 Névyé pól kɪ yé we mɔ nímɔ yîinne. Nte nê-à n tah sah à pɔ nɔ ké tyénó tyí, tɛ kɪ pwáhnmɔnɔ we.

23 Pàh yéle n fòh kwil yó sɔkɔ, yé sɔkɔ kèyãh sɔkɔ. Kègbɪ yɔ mé kéle n yo yé tyí, nímɔ nê-á Névi Píðine, yé náh tɔnì Yisrayel kwlo pól kɔ n kɔ n te n pi té mé kɪ pɔ.

24 Tir sáh-ò náh n kal n pne n kwó-òle. Tɔnpɪ to náh n kal n pne n yòtène.

25 Tir sáh-ò-à pɪ n kwó-ò tyí kòle, kè kɪ yîne. Tɔnpɪ to-à pɪ n yòtè tyí kòle, kè kɪ yîne. Névyé-á fyò me kéte tɛ dí nítène n gbyɔ Belsebulile, (nê kór-á sétãn yòtène), n kéte tân wɔ se pyè pè kɪ ye gbyònpèkenɔle?

26 Káh pɪ sɛ, yé káh névyé yah tíkile n pɪ. Yé náh we di, tyípil yó nítɛ náh n wũ n pi wílkinmɔ-ńkène. Sètìn sò tir yó nítɛ náh n wũ n pi pí-ńkène.

27 Máh tyi nóno n yo yé tyí fèntú sɔkɔ, yé séle n yo n wilki n mɔ tyah kyòo yah. Tyi nóno-á n plo n yo yé tyí yé níkiló yey, yé sé kwnine n kɔ gbèntú yɔ.

28 Yé káh névyé yah tíkile n pɪ, nóno-á névyéle n ko mɔ n pne, té pè náh fɛ n min ko mɔ n pi. Nte Liyel nê-á kɪ fɛ névi wil gbènsê ànê n min to min dah mɔ ní-ńkè nyàhnpèkè sɔkɔ, yé nímɔ wɔ tíkile ne n pɪ.

* 10:10 10.10 - Yah n te 1 Korènti tân 9.14 ; 1 Timote 5.18.

29 Ntɛ̃npínó nínó n yãm pópíkí pò núkú óle. Nte sé soko yó ñtɛ̃ náh n syɔkɩ sɛ́táh, né yé Sú Liyel náh ké wɛ̀kì kɔ̃.

30 Nte yépi tɛ̃ wɔle, yé yòyén ñtɛ̃ pól dan me pínóle Liyel tyí.

31 Káh pi sɛ̃, yé káh tíkíle n pi, yépi tyí náh tah kal ñtɛ̃npí kwĩnki tyíle di?

32 Névi nê-à kè yo dal mɔ névye yí yah ne páh me nímɔ tyí yõ, nímɔ to kɩ kè yo dal mɔ ní Sú yí yah nê-á me yĩnyõ, ne tɛ̃-á me nímɔ tyí yõ.

33 Nte nê-à yahle névye yí yah ne pé náh me nímɔ tyí yõ, nímɔ to kɩ yahle ní Sú yí yah nê-á me yĩnyõ, ne tɛ̃ náh me nímɔ tyí yõ.»

Yesu tyí-á gbékínó nê dahbi kèkõyó

34 «Yé káh we ne yèvinɩ-á mé pɔ mó-ńsah sɛ́táh yõ dé. Yèvinɩ náh mé pɔ mó-ńsah sɛ́táh yõ, gbékínó wɔ ye pyɛ̃.

35 Mé pɔ dí ànê ñ sú wró gbékí-ńsah; sɛ̃npir ànê ñ yú wró gbékí-ńsah; sê ànê ñ pe yú wró gbékí-ńsah.

36 Névi gbô tãn ye kɩ pi ñ sɛ́pébíle.

A á gblɔy dyɔ yí tyi we ye, té Yesu sò tɛ̃

37 Névi nê sú, képah náh pi ñ yú tyí-à nɔ ñ tyí à kal nímɔle, tɛ̃ náh yĩne à ne n me nímɔ tyí yõ. Névi nê pídí, képah náh pi ñ písê tyí-à nɔ ñ tyí à kal nímɔle, tɛ̃ náh yĩne à ne n me nímɔ tyí yõ.

38 Névi nê-à ñ syɩ syɩ dahni twah ní sò tɛ̃-ńkɛ̃ne, tɛ̃ náh yĩne à ne n me nímɔ tyí yõ.

39 Névi nê-á ne páh pé minne n koh n sah, tɛ̃ kɩ tekɩ tyé-ńkɛ̃ min soko. Té nê-á tekɩ ñ min soko nímɔ yĩnne, tɛ̃ wɔ kɩ tyé-ńkɛ̃ min we.»

Yõre nê-á n we Liyel nípú tɔ̃nsàhtɛ̃nɔ soko

40 «Névi nê-à yé tɛ̃ ple, nímɔ ye tɛ̃ tɛ̃ ple. Nê to-à nímɔ tɛ̃ ple, Sú Liyel nê-á tekɩ mɔ ñne, ñmɔ ye tɛ̃ tɛ̃ ple.

41 Névi nê-à Liyel tɛ̃ntò syínyo-ò tɛ̃ ple ñ pínó yĩnne Liyel tɛ̃ntò syínyo-òle, Liyel tɛ̃ntò syínyo-ò dyah dyah kwâh kénkɔ̃ ye kɩ dyah tɛ̃ne. Névi nê to-à négbí tɛ̃ ple ñ pínó yĩnne négbíle, négbí dyah dyah kwâh kénkɔ̃ ye kɩ dyah tɛ̃ne.

42 Kègbɩ yõ mé kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à nívinó nígbíyĩne nímɔ tò sáhpú soko yó ñtɛ̃ fyé kɔ̃ à wɔ ñ pínó yĩnne nímɔ tò sáh-òle, tɛ̃ náh n tekɩ n pi ké lédyáhní soko pólle.»

11

1 Képah soko, Yesu-á tyi kwâh sah ñ tò sáhpú népí gbõnimí kɔ̃ te gbí nêne, à yal nénpó à yuku gbòplo kwlo soko, à kyɩ kwónóle n pi té Nìvìnì tirlɛ n yo.

Wèlnwìkì-ò Nsyõ-á pìkinyahɔ nê pi Yesu Krista tyí soko

2 Wèlnwìkì-ò Nsyõ sò me wòkònpèkè soko té Krista tyípínó tyí yónó noh. A me ñ tò sáhpú yísyó tò pè kyɩ à piki yah ne,

3 ñmɔ se Liyel ney yáhtokòɔle nê-á kɩ sò n pɔ n pi, tĩ pé se yĩne pé ñnĩne n syɔkɩ ni?

4 Yesu me yo pé tyí ne: «Tyi nóno-á yé n nohnɩ té séle n yah yò, yé kyɩ sè yáh Nsyõ tyí ne,

5 yítũbi yí-á me n yɩkɩ n mɔ, sèkukubi me n kɔ tómtóm, tótã̃m me n de n mɔ, níkitũbi me n nohnɩ, lékyî me n yilki n mɔ, ànê Nìvìnì tir me n yo n kɔ yãm tãn tyí.

6 Nte nímɔ tyí-à kɩ névi nê kɔ̃ à ní yõ sɛ̃nɔ yáhle-ńkɛ̃ne, tɛ̃ wɔ tyí nɔ.»

7 Nsyõ tò sáhpú-á pé syi sɔkɔ tɛ gbí nêne, Yesu tyah Nsyõ tyíle n yãh tówú tyí ne nkě: «Kwáh nê me yé kyɪ yah gběnnɪ sɔkɔ? Fílkì yó se yáhkí me n fɪ n kǒ?

8 Nte kwáh nê me yé kyɪ yah wé? Dí yó se nê-á me fwòtähnì mɔ? Té nónó-á mó tǒ fwòtähnìne n mɔ, pépi me yòtãm fné sɔkɔ dò.

9 Nte kwáh nê me yé kyɪ yah wé? Liyel tǔntò syínyo-ò yó se? Mé kéle n yo yé tyí ne sě-á. Té ñmɔ ñtě-á kal Liyel tǔntò syínyo-òle.

10 Yé náh we di, Nsyõ tyí ye wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne Liyel-á ne: «Yah, ñmɔ Liyel kɪ ñ tǔntò névi tekɪ mɔ á yahle, à kɪ pɔ á wěkì tǒ sah.»*

11 Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí ne, sê fɔkɔ táh pi yó ñtě náh me nê-á kal Wèlnwìlkì-ò Nsyõne. Nte nê-á tyí kal Liyel tǔrí nɔlɪ yópú sɔkɔ, ñmɔ ñtě kal ñne.

12 Té à tɔkɔ Wèlnwìlkì-ò Nsyõ gbí tyí, pópó à pɔ syi núkúnúkú tyí, Liyel tǔrí nɔlɪ me n we n yò táhnsàhnó ó sɔkɔ. Táhnsàhpu ye n we kéle.

13 Liyel tǔntò syínyopu pól ànê Moyisi tyi kònsàhnó sò me Liyel tǔrí tyíle n yo, pópó à pɔ syi Nsyõ gbí tyí.

14 Yáh kɪ fě n sě n pi ké yò, Nsyõ ye Yeli mène, nê pónó tyí-á sò yónsàhnóle.†

15 Nê-à kɪ me kè noh, tě kè tě yĩn.

16 Mé kɪ kwey gbí névyɛ tɔkɔ sãh nêne wé? Pè me á kɪ ne wěnpì sǒ kǒ tě tówú tükè-ñtàn sɔkɔ, té me n yo n mɔ pé no tyí ne,

17 pépi-á yɪkɪ fɪbɪ pé tyí, té pè náh yi. Pé tǒ kũ yìkì gbɪ mɔ, pè náh se tǒ gbo.

18 Sě ye kwey gbí névyɛ tɔ me n pi. Yé náh we di, Nsyõ-á lésò pɔ, à náh me yòke yèsyìkùle n yò, à náh me ñvène n wɔ. Képah tène, pè ne sétò-á me ñ sɔkɔ.

19 Nte Névi Pídí wɔ-á pɔ, ñmɔ n yò palle té n wɔ palle. Pè me tǒ ne, pè yah yèwònpɪ ànê sètě-á ñne, mórɪ syípú ànê tyípèl pípú kódí-á ñne. Nte Liyel lékám-á n tɔkɔ à tyi nónóne n pi, sé pal n pne sé tǒ n sah n pi ñkù sɔkɔ.

Yesu kàhnwɛkɪnɔle Kalile mara kwlo yísyó yò

20 Képah náh, Yesu-á sò ñ gbìlnó kan pi kwlo nónó sɔkɔ, à tyah n kah n wɛkɪ sé névyɛ yò, pãh sǔnpíle yahle pé tyípèl pínó yálnmɔnɔle. A ne:

21 «Pèkè me yé yò, Korasini tãn. Pèkè me yé yò, Betisayida tãn. Ngbõ gbìl tyi nónó-á pi yé ñinne, sěnkno-à sò me pi Tiri ànê Sidõ tãn ñinne, pè nãhkɪ me yèkwɔɪ flo mɔ, té nãhkɪ me pé piki syíle à pé tyípèl pínó yal mɔ di mónóle.

22 Képah ye mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Tiri ànê Sidõ tãn‡ fǒhnó ñtě náh n peke n nɔ n pi yépi tyíle.

23 Té yépi-á dò Kapernayumi tãn, yé se me n sò ne yáh kɪ ñkɔ mɔ yínyõ? Pólle, yé kɪ tiki mɔ yuku fǒó lékókwíl nyàh tě-ñsah. Yé yah, gbìl nónó-á pi yé ñinne, sěnkno-à sò me pi Sodòmɪ tãn tyí, Sodòmɪ kwil nãhkɪ me sě kwey mè sɔkɔ.

24 Képah ye mé kéle n yo yé tyí, Liyel tukey tuke sòle, Sodòmɪ kwil tãn fǒhnó ñtě náh n peke n nɔ n pi yépi tyíle.

Wékínóle Sú Liyel tyí

25 Légbíne, Yesu ne nkě: «Bǒ, áwɔ nê-á yínyõ ànê sétáh nètène, mé n wɛkɪ á tyí wáh sǔnpíle tyi nópi wǔbɪ yí pípú ànê lékám névyɛ yah, té séle névyɛ wɔ wěkɪ nónó-á me wěnpì sǒ.

26 Bǒ, kè ye áwɔ dyo á kè pi sě.»

* **11:10** 11.10 - Yah n tɛ Malaki 3.1. † **11:14** 11.14 - Yah n tɛ Malaki 3.23. ‡ **11:22** 11.22 - Tiri ànê Sidõ tãn-á sò pi Nsyifunɔ náh péle sě, Nsyifunɔ sò me péle n mɔ n kǒ tyípèl kàhnɪpule. Yah n tɛ Yesayi 23.

²⁷ Yesu tɔ̄ ne: «N̄ Sú ye tyi pólle ní gbò dahbi. Nmo nê-á Pídíne, nn̄i yó nt̄ě náh r̄ne n pne né Sú ó náh. Nn̄i yó nt̄ě tɔ̄ náh mó Súle n pne né Pídí ó náh, à tahl̄i Pídí-à me ké tyí ne pé n̄ne nê wěki.

Yesu-á yèvin̄i n̄ene névyele n k̄o

²⁸ Yépi nónó pól-á me kwlónó sɔkɔ tókópelle yé yõ, yé pɔ́ n̄mo tyí, mé ki yé k̄o yé ki n mi.

²⁹ Népír névi ànê gbl̄oy t́ikinmo-ò ye n̄mole. Képah ye, máh yéle n mo t̄ò nê sɔkɔ, yé kè f̄ě syi yé mó pi ní t̄ò sáhpúle. Képah sɔkɔ, yé ki n we n mi.

³⁰ Yé yah, n̄mo t̄ò náh tah, ní tókóbí me fáhah fáhah.»

12

Yesu-á nê yo mi mi yòh tyí sɔkɔ

¹ Légbí mè ó sɔkɔ, mi mi yòh s̄o yóle Yesu ànê n̄ t̄ò sáhpú s̄o me n kah s̄emukɔ swěy yísyó sɔkɔ. Té kweki s̄o me n̄ t̄ò sáhpú t̄ě. Káh pi s̄ě, pè mi de s̄emukɔ yw̄o k̄òl̄intahno sɔkɔ.

² Farisi wěki kópú-á képah we s̄ě, pè me yo Yesu tyí ne, tir nê pínó wěki náh me k̄ónóle mi mi yòh s̄òle, à ne n yah n̄ t̄ò sáhpú kéle n pi lé.

³ Nte Yesu me yo pé tyí ne: «Kweki-á lésò yòt̄ě dí Davidi ànê n̄ náh névyé t̄ě, wáh nê pi, yé náh kè kar yah di?

⁴ Búr̄n nónó-á lésò me sàhnóle Liyel tyí yõ Liyel wòkò sɔkɔ, à náh lésò de ké sɔkɔ à sè tɔkɔ tah ànê n̄ náh névyele di? Té à wil sárká syínwilk̄ipu tyí sɔkɔ, ney náh lésò ȳine sé táhnóle.*

⁵ Yé se ki ne yé náh kè kar yah t̄ole ne, sárká syínwilk̄ipu-á r̄k̄ene mi mi yòh d̄elle n pi Liyel ní-nsah gbô sɔkɔ mi mi yòh s̄ónóle, té lékàh náh me pé tyí?†

⁶ Nte mé kéle n yo yé tyí, névi me ásò nê-á kal Liyel ní-nsah gbôle.

⁷ Liyel kè yo ne r̄k̄e: «Sárká súkénk̄on̄o náh mé n yah n k̄o dé, wě yām yáhnó ye mé n yah n k̄o.» Yáh s̄o me képah kórle n pne, yé náh náhki lékàhle lékàh k̄ě névyé k̄o n pi.

⁸ Yé náh we di, Névi Pídí ye mi mi yòh yòt̄ene dò.»

⁹ Yesu-á yal nénpó, à sɔkɔ pé Liyel ní-nsah wòkò yó sɔkɔ.

¹⁰ Gbònkù dí yó s̄o me nénpó. Té pè s̄o me ké tyí ne pé lékàh we Yesu k̄o. Káh pi s̄ě, pè Yesu piki yah ne r̄k̄e, yónwó dén̄mon̄o wěki se me k̄ónóle mi mi yòh s̄òle ni?

¹¹ Nte à me yo pé tyí ne: «Yé sɔkɔ yó tyí k̄épó núkú ó-à me, té à sɔkɔ de pwáhsükú yó sɔkɔ mi mi yòh s̄òle, t̄ě se ki ye n̄ kyínwilk̄inóle lésòle?

¹² Nte névi náh fónfó kal náhnáh k̄épó yõ di? Káh pi s̄ě, pèp̄ori pínó wěki me k̄ónóle mi mi yòh s̄òle.»

¹³ Képah t̄ene, té yo gbònkù dí mè tyí ne: «Á gbò t̄o.» A me kè t̄o, kè núkú pi vile ké ní-ò mè s̄o.

¹⁴ Nte Farisi wěki kópú-á fyò wil Liyel ní-nsah wòkò sɔkɔ, pè kyi wě we à v̄i-nsah yah Yesu we n ko n mo ȳinne.

Liyel-á nê yah wilki ne à pé t̄òle n pi

¹⁵ Yesu-á pɔ́ p̄i ne Farisi wěki kópú-á me pé kònmo-nsahle n yah n k̄o, à yal nénpó. Névyé náhnáh me n̄ s̄o t̄ě. A me pé sɔkɔ yámpú pól de mo,

¹⁶ té pè gbah sni ne pè káh pé tyí yáh ney tyí.

* 12:4 12.4 - Yah n te 1 Samuyel̄i 21. † 12:5 12.5 - Yah n te Yáhnó 28.9-10.

17 Yesu-á kápah pi, Liyel-á lésõ nê yo sah n̄ t̄nt̄ò syínyo-ò Yesayi tyí, kè wil. A lésõ ne ñkě:

18 «Máh nê yah wilki ne à ní t̄òle n pi, à we yò.

N̄ n̄dè ney ye ñne. Nmo ye ní n̄v̄n̄i yòle.

Mé k̄i ní Mirki tiki mo n̄ yõ,

à k̄õ à k̄i gb̄i w̄k̄i tyí yo ȳk̄in̄i pól névye tyí.

19 A náh yékâb pi n pi neyne, à náh n gbo n mo n t̄ũ n pi,

ney náh n̄ ȳinp̄õ noh n pi tówû t̄ukè-ñt̄ã soko.

20 Fílk̄i nê-á me kwónm̄ont̄enóle, à náh ké téy kw̄o n pi.

Fòtnò nê-á me n tyah nínóle, à náh ké téy ni n mo n pi.

S̄ẽ ye à k̄i n pi, pópó k̄i p̄o n̄o gb̄í nê-á gb̄i w̄k̄i k̄i yah syi.

21 Té ȳk̄in̄i pól névye gb̄õ s̄ahnó k̄i me ñmo yõ.»‡

Yesu t̄ẽ we sétàn yòt̄ẽ tyí

22 Kápah náh, n̄osyó dí yó t̄ẽ p̄o Yesu tyí. Sétõ s̄õ me n̄ soko à k̄õ à pi ȳít̄ũ ànê kèdòk̄ile. Yesu me à de mo, à k̄õ t̄ẽ we n w̄ek̄i, té f̄ẽ n yah.

23 Kápah t̄ẽne, kè pi gb̄end̄un̄ne tówû pól tyí, pè me tyah n yo w̄ẽ tyí ne: «Té Davidi Pídí náh yò lé?»

24 Nte Farisi w̄k̄i kópú-á kápah t̄ẽ noh s̄ẽ, pè ne sétàn yòt̄ẽ Belsebuli ó gb̄õ yõ-á à n ȳini sétànne.

25 Té Yesu-á pé foko s̄õno we s̄ẽ, à yo pé tyí ne: «Yòt̄õrí nê t̄ẽ névye-à fyò yuku w̄ẽne n fwo, kéne yòt̄õrí k̄i ȳk̄i. Kwil nê névye-à yuku w̄ẽne n fwo, kè náh n w̄ũ n pi. S̄ẽ ó ye, kéte nê névye-à yuku w̄ẽne n fwo, ké to náh n w̄ũ n pi.

26 Té sétàn yòt̄ẽ-à tyah n̄ nole n ȳini, n̄ gbl̄õy náh à n fwo di? N̄ yòt̄õrí se k̄i w̄ũ?

27 Té ñmo-à me sétànne n ȳini Belsebuli gb̄õ yõ yé yo à; yépi t̄ink̄i névye w̄o-á dò, nê gb̄õ yõ me pépi n ȳini séle wé? Pépi n̄t̄ẽ ye k̄i lék̄ahl̄e yé k̄õ.

28 Liyel Mirki gb̄õ yõ-à mé n ȳini séle, kápah n w̄ek̄i ne ñk̄ẽ, Liyel t̄õrí-á ȳini t̄ẽ yé tyí.

29 T̄ãhk̄i-á me díš nê soko, nê k̄i f̄ẽ n̄ púkúbí-ñk̄ẽ soko, k̄i de n̄ wòkò soko k̄i n̄ gb̄ãn ȳi kwel? Máhah w̄ãh k̄i à pukubi té k̄i pȳẽ de n̄ wòkò ȳi kwel.

30 Névi nê-à mó-ñk̄ẽne ñm̄ole, t̄ẽ me ñne n fwo. Névi nê náh me ñne n yohn̄i n mo t̄ukènm̄ono soko, t̄ẽ me kárk̄ínóle n pi.

31 Kápah ye, mé kéle n yo yé tyí ne: «Névye tyíp̄el pól ànê pé Liyel gbyòno pól k̄i f̄ẽ yõ mo pè k̄õ. Nte Liyel Mirki gbyòno t̄ẽ w̄o náh n yõ mo n pi pé tyí pólle.

32 Névi nê-à yo de Névi Pídí tyí, kè k̄i f̄ẽ yõ mo t̄ẽ k̄õ. Nte névi nê-à yo de Liyel Mirki t̄ẽ w̄o tyí, kè náh yõ mo t̄ẽ k̄õ n pi kweyne, kè náh yõ mo t̄ẽ k̄õ n pi ñs̄ò t̄ole.»

33 Yé yah, sésw̄o n pne ké pye dukù soko. Yáh ne sésw̄o nê-á me ple, yé ne ké pye to-á me ple. Yáh ne sésw̄o nê náh me ple, yé ne ké pye to-á me kétúkùȳõ.

34 Wáhn̄m̄író nópi, tyíp̄ep̄lo se k̄i f̄ẽ n wil yé vȳey soko té yé nno mó t̄õ me yúkúnóle pèkèle? Névi n̄-á me yúkúnóle tyi nónóne, sépi ye n wil t̄ẽ vȳãh soko dò.

35 Népép̄ey tyíp̄ep̄lo n wil n̄ n̄ soko. Nétúkù tyítúkùn̄i to mó n wil n̄ n̄ soko.

36 Nte mé kéle n yo yé tyí, yah k̄ẽ welo nóno pól-á névye n w̄ek̄i, sé yw̄õ k̄i piki n yah n pi pé tyí Liyel tukey tuke s̄õle.

37 Tukey k̄i tuke á yõ à ȳine á vȳãh weyne k̄i gb̄ule n̄ k̄õ, kápah náh pi k̄i lék̄ahl̄e n̄ k̄õ.

‡ 12:21 12.18-21 - Yah n te Yesayi 42.1-4. § 12:29 12.29 - Dí nê tyí-á yo ásò soko yò, sétàn yòt̄ẽ ye pè n ye.

Névye me kéle n yah n kō Yesu tyí ne à gbíl yó pí, nê-á n wēki ne wāh n wil Liyel tyí

³⁸ Képah soko, Liyel tyi kōnsàhnó kwópú ànê Farisi wēkì kópú yísyó me Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, páh me ké tyí ne à gbíl yó pí pé yah, nê-á n wēki ne wāh n wil Liyel tyí.

³⁹ A me yo pé tyí ne: «Kwey gbī névye náh ple. Pè náh me tē Liyel ó tyí yō. Pè me ké tyí ne mé gbíl yó pí pé yah. Nte kèyāh n̄tē náh pí pé wēki n pi, à wil Liyel tēntō syínyo-ò Nsyonasi tyí soko.

⁴⁰ Yé yah, sō-á lésō Nsyonasi sèpìn tōnì pí yēnkô-̀ngbēkì yó foko soko,* sē ye Névi Pídí tō kɪ sèpìn tōnì pí sètáh sōwāh.

⁴¹ Nsyonasi-á lésō Liyel tēntō yo Ninivi kwil tǎn tyí, pé fē syi pé tyípél pínó yal mō. Nte ney me ásō nê-á kal Nsyonasi. Kǎh pí sē, Liyel tukey tuke sōle, Ninivi kwil tǎn kɪ yuku kwey gbī névye yō, kɪ lékǎhle pé kō.

⁴² Pi nê-á lésō yōtēne Saba sètáh yō, à lésō wil fíi sètáh yīn tyí, à pō yōtē dí Salomo lékām welo noh.† Nte ney me ásō, nê-á kal Salomole. Kǎh pí sē, Liyel tukey tuke sōle, kéné pi kɪ yuku kwey gbī névye yō, kɪ lékǎhle pé kō.

Sétō syinpondenole névi soko

⁴³ Sétō-à wil névi soko, à n kyɪ gbēnnɪ kō n kō, n̄ m̄-̀nsah yah n kō. Nte wāh wé-̀nkēne,

⁴⁴ à n yo n̄ gblōy tyí ne, páh sō wil n̄yāh soko, páh kɪ pé syɪ yuku nēnpó. Wāh n̄ syɪ, té kyɪ n̄ tē-̀nsah dyāh we ké kókóle yàlntōnsàhnóle,

⁴⁵ à n kyɪ sé no sètānnó kwārninō syah, nónó-á peke kal ñmole. Sé tōó n kyɪ n de n tē tē soko. Kǎh pí sē, tē mè òkù ké syɪ n peke n kal n̄ ghen tēne. Sē ye kwey gbī nēpél tō tyí kɪ n pí n pi.

Nónó me Yesu yú ànê n̄ yúnpyéle?

⁴⁶ Yesu-á me képah yónó soko tówú tyí, n̄ yú ànê n̄ yúnpyé pō yīn kégbó té me ké tyí ne pé yo mō n̄ tyí.

⁴⁷ Nn̄i me yo n̄ tyí ne à noh yò, n̄ yú ànê n̄ yúnpyé-á me yīntēnóle kégbó. Pǎh me ké tyí ne pé yo mō n̄ tyí.

⁴⁸ Yesu me yo tē tyí ne: «Nê me ñmō n̄le, ànê nónó me n̄ yúnpyéle?»

⁴⁹ Té n̄ gbò nō mō n̄ tò sǎhpú tyí té ne nkē: «Ñmō n̄ ànê n̄ yúnpyé we yò.

⁵⁰ Yé yah, ñmō Sú nê-á yīnyō, wāh me nê tyí, névi nê-à képahle n pí, tē wō ye ñmō yúnpile, képah náh pí n̄ n̄le.»

13

Sèmirkì nê-á yāh sèmuco m̄ir-ò tyí yō

¹ Lésō mè óle, Yesu wil gbô soko à kyɪ kō tē yó-̀ngbē gbòpō.

² Tówú ñgbē yó me pō à mō gbī. Pé tnónkàhnó tē tyí, à de kō tē krótókè yó soko. Tówú pól sō me yīntēnóle yóngbalɪ soko.

³ A sō me tyi náhnǎhle n yāh pé tyí sèmirn soko, me n yo pé tyí ne: «Sō yóle, dí yó lésō kyɪ sèmuco m̄ir-̀nsah n̄ swāh soko.

⁴ Wāh me m̄irnó soko, yísyó sykɪlɪ wēgbalɪ soko, kèpye me pō sépi yo.

⁵ Yísyó me sykɪlɪ yen kwéy tē-̀nsah légbí yō. Té kǎh pí yen gbɪ náh sō me nēnpó sē, sè núkú fi súú.

* **12:40** 12.40 - Yah n te Nsyonasi 1.17. † **12:42** 12.42 - Yah n te 1 Yōtām 10.1-13.

6 Té sè náh tẽ we yãhnì gbı mo. Kãh pi sě, gbĩ-á pɔ vyãh sè tẽ, sè kɔkɔ.

7 Yísyó me syıkılı de pãn niyó, pãn me yuku fyãh sé yõ.

8 Nte yísyó me syıkılı sétáh pèpey sɔkɔ à pɔ ywõ pi. Túkù pyenɔ lèkwěkwɛ pi, túkù tikitõnítõni pi, túkù yõgbãmbãmbã pi.

9 Nê-à kɪ me kè noh, tẽ kè tẽ yĩn.»

Tir nê yĩn me Yesu n yãh névyɛ tyí sèmìrn sɔkɔ?

10 Képah sɔkɔ, n tò sáhpu me nɔ de n tnô té à piki yah ne, kwãh nê se pi té à n yãh no nópi tyí sèmìrn sɔkɔ ni?

11 A me yo pé tyí ne: «Liyel tǒrí tyi nónó-á sò me wõbìnsàhnóle, sé pnèno ye yépi kõ. Nte kè náh pépi wɔ kõ.

12 Névi nê tyí kwãh-á me, dòhninó kɪ n pi ñmo tyí yõ yrõyrõ. Té névi nê tyí kwãh náh me, kwéy nê ñtẽ-á me n tyí, kè kɪ tẽ syi n tyí.

13 No nópi me n yah, té pè náh me kwãh yóle n we, képah n wěki ne pè náh me ké tyí yahle n we. Pè me pé nĩne n kwɔ, té pè náh me kwãh yóle n nohni, képah n wěki ne pè náh me ké tyí yahle n we. Képah ye n kõ mé n yãh pé tyí sèmìrn sɔkɔ.

14 Liyel tẽntò syínyo-ò Yesayi-á lésõ nê yo sah, képah ye n nɔ péle yò. A lésõ ne níkě: <Yé kɪ yé nĩne n kwɔ n nohni, té yé náh ké tyí yah we n pi.

Yé kɪ n yah, té yé náh kwãh yó we n pi, képah n wěki ne yé náh me ké tyí yahle n

we.

15 Nikisekókó névyɛ ye no nópile.

Pè me pé ní tah tũ,

té pé yí vike sah

ne sè káh kwãh yó ñtẽ we,

pé ní káh tir yó ñtẽ noh

pé kõ pé káh fẽ ké tyí yah we,

pé mó vi mo Liyel wěkì yõ

ñ kõ mé pè we n de n mo.>

16 Welɔ nópi yóntenɔ náh, Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Nte yépi tẽ wɔ tyí nɔ, yé yí me n yah, yé ní me n nohni.

17 Kégbı yõ mé kéle n yo yé tyí, yáh tyi nónó we, Liyel tẽntò syínyopu ànê névyɛ nónó-á néglólé Liyel yah, pé náhnáh sò me ké tyí ne pé sè we, té pè náh sè we. Yáh tyi nónó noh, pè sò me ké tyí ne pé sé tɔ noh, té pè náh sè we noh.»

Sèmìrkì kórle, nê-á yãh sèmukɔ mîr-ò tyí yõ

18 «Sèmukɔ mîr-ò sèmìrkì yõ-á nêne, yé yé ní sah kè noh:

19 Névyɛ nónó-à Liyel tǒrí tyí yónó noh té pè náh ké dùkù pĩ, sétàn yòtẽ n pɔ wey mè wilkì pé fɔkɔni sɔkɔ. Pè me wěgbalı tyí kõle nýãh sɔkɔ-á sèmukɔ syıkılı.

20 Túkù me légbí yõ tyí kõle, nýãh sɔkɔ-á sèmukɔ mir mo. Pépi-à wey mè noh, nénpó swɔ pè kè fẽ n syi nìvìnì sɔkɔ.

21 Té pè náh n ye kè yãhnìne n mo pé sɔkɔ. Pè kè fẽ n syi nénpó swɔ ó sɔkɔ. Té yèvyãhri, képah náh pi fóhnó-à núkú pè yĩni tẽ kéne wey yĩnne, pè pé náh vi kè kõ súú.

22 Túkù me pãn tẽ-ñsah tyí kõle, pàh wey mè noh, kèkõyó tyi fɔkɔ sònɔ ànê tãhri dékè n pɔ ké yah kõ, kè náh n tẽ n we tirlɛ n pekì pé tyí.

23 Túkù wɔ mó me sétáh pèpey tyí kõle, pépi-à wey mè noh, pè ké dùkù pĩ, yõre n we ké tyí sèmukɔ tyí kõle, nónó-á pyenɔ lèkwěkwɛ pi, ànê nónó-á tikitõnítõni pi, ànê nónó-á yõgbãmbãmbã pi.»

Sèmìrkì nê-á yāh filkì tyí yō

²⁴ Yesu tō sèmìrkì yó yāh pé tyí ne nkě: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kɪ fě tɔkɔ sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò sèmukɔ duku pèpey mir mɔ n swāh sɔkɔ.

²⁵ Té névye-á pɔ dɔ gbí nêne, n sɛpe kyɪ filpyé mir dah mɔ kɔ ké sɔkɔ nê-á me ké kètòle, té n nāh vi sɔkɔ.

²⁶ Kāh pɔ kyāh té n dubi gbí nêne, filkì tɔ ké yō wilki mɔ kwèy.

²⁷ Sètě dí tǒnpɪbɪ-á kè kyomɪ we sě, pè me kyɪ kè yo pé yòtě dí tyí ne nkě, pé yòtě, sèmukɔ duku pèpey-á se sò à mir mɔ n swāh sɔkɔ; té kè se pɪ sɔ té filkì tɔ pɔ n we ké sɔkɔ nɪ?

²⁸ A me yo pé tyí ne, sɛpe yó tǒ vyāh-á kɛpahle. Pè me ne, à se me ké tyí ne pé kyɪ sè viki nɪ?

²⁹ A me ne ǒǒ-á. Nkě pāh kɪ ne pāh séle n viki, sèmukɔ tɔ-á kɪ syah n kwɔ n mɔ n viki séle.

³⁰ Pè ye sé yō sè ne n kyāh wě tyí kè syi pɔ n nɔ sèmukɔ tɔkɔ gbí tyí. Té sèmukɔ tɔkɔ gbí-à kɪ pɔ nɔ, pāh kɪ yo sèmukɔ tókópú tyí ne pé filkì ngbò kɔ, pè mó sè pukubi pɔ pɔle pé kyɪ n suke. Té sèmukɔ wɔle, pè kɛpah tɔkɔ n mɔ pé dúkúrí sɔkɔ.»

Sèmìrn nónó-á yāh mútárdì pi ànê kókónó tyí yō

³¹ Yesu tō sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kɪ fě tɔkɔ sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò mútárdì pi tɔkɔ duku mɔ n swāh sɔkɔ.

³² Kɛpah yilo kal yípyé pólle. Té kàh fi, kè n pɪ gblò kal sèmukɔ duke pólle. Kè n pɪ séswô sɔ, kèpye n pɔ syè pɪ ké yìngbān tyí.»

³³ Kɛpah nāh Yesu tō sèmìrkì yó yāh pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kɪ fě tɔkɔ sāh sèmìrkì nêne, kè we yò: Sê yó lésò kókónó tɔkɔ mɔ tɔkɔ yí tǒnó mífāhkì sɔkɔ, ké pól kɔ kè dɔkɔ.»

Yesu sèmìrn yāhnó yōle

³⁴ Yesu sò me tyi nɔpi pólle n yāh tówú tyí sèmìrn ó sɔkɔ. A nāh sò me tir yó n̄tēne n yo pé tyí né sèmìrn sɔkɔ nāh.

³⁵ A kɛpah pɪ Liyel tǛntò syínyo-ò tir yónsāhnó kɔ kè wil. A lésò ne nkě: «Mé kɪ tyile n yo sèmìrn sɔkɔ. Tyi nónó-á sò me wǒbìnsāhnóle kèkǒyó mɔ gbí dùkùle, mé kɪ névye níki yɪkɪ séle.»*

Sèmìrkì kórle, nê-á yāh filkì tyí yō

³⁶ Kɛpah tēne, Yesu yal tówú tnô à sɔkɔ gbô. N tǒ sáhpú me nɔ de n tnô té yo n tyí ne, swāh sɔkɔ filkì sèmìrkì nê-á sò à yāh, à ké yō yo pé syah.

³⁷ A me yo pé tyí ne: «Sèmukɔ duku pèpey mírnmɔ-òle, Névi Pídí ye.

³⁸ Swāhle, kèkǒyó ye. Sèmukɔ duku pèpeyne, Liyel yòtǒrí sɔkɔ wēnpì ye. Fílkile, sètān yòtě nāh névye ye.

³⁹ Sɛpe nê-á mir dah mɔ filpyéle, sètān yòtě ye. Sèmukɔ tókónóle, kèkǒyó tyénó ye. Sèmukɔ tókópúle, yínyō tǒnpɪbɪ ye.

⁴⁰ Sǒ-á pè filkì viki n suke nyāh sɔkɔ, sēnkō ye kɪ n pɪ n pi kèkǒyó tyénó tɔ sɔkɔ.

⁴¹ Névye nónó pól-á névye yōle n yɪkɪ n mɔ pèkè pínó sɔkɔ, ànê nónó pól-á tyítúkúnì pípúle, Névi Pídí kɪ n yínyō tǒnpɪbɪ tekɪ n mɔ n pi, pè kɪ pɔ pè wilki n tǒrí tyah sɔkɔ.

⁴² Té kɪ pè min dah mɔ sīnki nyāh sɔkɔ, n̄yāh sɔkɔ-á gbñí ànê yní táhnó kɪ me.

* 13:35 13.35 - Yah n te Gbálnó 78.2.

⁴³ Nte névye nónó-á me néglóle Liyel yah, pépi wo kɩ n tẽ pé Sú Liyel tǒrí soko, gbĩ tyí kǒle. Nê-à kɩ me kè noh, tẽ kè tẽ yĩn.»

Sèmìrn nónó-á yãh tahrɩ wǒ̀bìnsàhnó ànê pèrlì tyí yõ

⁴⁴ Képah náh, Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Yé yah, Liyel tǒrí-á kɩ fẽ toko sãh sèmìrkì nêne, kè we yò: Dí yó lésò kyɩ wil mɔ tahrɩ wǒ̀bìnsàhnó yó yõ swãh yó soko, té kè toko tǒ wǒ̀bɩ. Ké wénó nìvìnì tẽ tyí, à soko à kyɩ n gbãn yĩ pól yãm à pɔ swãh mè dwe.

⁴⁵ Yé yah, Liyel tǒrí-á kɩ tǒ fẽ toko sãh sèmìrkì nêne, kè we yò: Gbò yí-ò yó lésò me, nê-á yĩ kètárnó yísyóle n yah n kǒ, pè n ye pèrlìnóle.

⁴⁶ Wãh pɔ ké dénkókò yó we, à kyɩ n gbãn yĩ pól yãm à pɔ kè dwe.»

Sèmìrkì nê-á yãh yěnkɔ tẽ tẽ mɔ tyí yõ

⁴⁷ «Yé yah, Liyel tǒrí-á kɩ fẽ toko sãh sèmìrkì nêne, kè we yò: Nósyó lésò yěnkɔ tẽ tẽ mɔ min dah mɔ yó soko, à yěnkɔ duke pól tẽ.

⁴⁸ Kãh yuku, pè kè yorɩ wilki pɔ kènkwãh yõ, té kǒ tẽ à yěnkɔ gblo wah mɔ dú soko, té sé téló milki.

⁴⁹ Sě ye kɩ n pɩ n pi kèkõyó tyénó tɔ soko. Yinyõ tònpiɩ kɩ pɔ nétúkúnì wah wilki négló soko,

⁵⁰ kɩ kyɩ pè min dah mɔ sɩnki nyàh soko, nýãh soko-á gbní ànê yní táhnó kɩ me.»

Kwónó kedyãh ànê kwónó késãne

⁵¹ Képah náh Yesu tǒ yo n tǒ sãhpú tyí ne: «Yé se tyi nópi pól noh wah?» Pè me ne àwe-á.

⁵² Képah soko, à me yo pé tyí ne: «Liyel tyi kònsàhnó kwópú nónó-á sò kwónó we soko Liyel tyi kònsàhnó tyí yõ ngbòle, té tǒ pɔ kwónó we Liyel tǒrí tyí yõ núkúnúkú, té névyele n kwɔ séle, pépi me kéte tẽ yó sǒ, nê-á yídí sò me n tyí n dúkúrí soko, té à tǒ pɔ snó we dohnɩ sé yõ, té me séle névyele n kǒ.»

Nasareti tãn yahle sěnlóle Yesu yõ

⁵³ Té Yesu-á sèmìrn nópi yãh te pé tyí gbí nêne, à yal nénpó

⁵⁴ té soko n kwil soko. Wãh kyɩ nénpó, à kyɩ kwónóle n pɩ pé Liyel ní-nsah wòkò soko, fók no pól gbãn du n tyíle. Pè sò me yo tũ ne, à se we nýãh lékám ànê tẽnwenò mène, à fẽ gbil nópile n pɩ nɩ?

⁵⁵ Nmɔ kó sésár sé-ò pídíne nɩ? N yú yĩn kó Marile, té n gběndípi me Nsyakɩ, ànê Nsyosefu, ànê Simo, ànê Nsyudele nɩ?

⁵⁶ Té n dósyó pól kó me pépile ásò yò nɩ? Nte nýãh tẽ ó se n̄mɔ we lékám ànê tẽnwenò mène nɩ?

⁵⁷ Képah sònɔ sò me pé yõ yɩkɩ pè kǒ pè tẽ sě kwlo Yesu yõ. Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel tẽntò syínyo-ò kwil ànê n kéte soko ó ye pè náh n̄ne n mɔ n kǒ Liyel tẽntò syínyo-òle.»

⁵⁸ Pãh yahle sěnlóle Yesu yõ sě, à náh mó gbilnó náhnáh pɩ nénpó.

14

Wèlnwìlkì-ò Nsyõ kúnóle

¹ Légbìne, Kalile mara yòtẽ dí Yerodɩ Yesu tyí yónó noh,

² té yo n tònpiɩ tyí ne, Wèlnwìlkì-ò Nsyõ-á yò tótó. N lékó-á yilki mɔ. Képah-á tẽnwenòle n tyí à fẽ gbilnóle n pɩ.

3-4 Yé náh we di, ñgbòle, Yerɔɔɔ lésò ñ gběndí Filipi kyɩ Yerɔɔɔyadɩ tẽ syi. Nsyɔ me kè yo ñ tyí ne, ké yah náh à à tɔkɔ. Pi mē yinne, Yerɔɔɔ me pè kɔ pè Nsyɔ tẽ à kárn mɔ ñ tyí, té à dah mɔ sah wòkònpèkè sɔkɔ.

5 A lésò me ké tyí ne pé Nsyɔ ko mɔ. Nte tówú-á lésò me Nsyɔne n mɔ n kɔ Liyel tẽntò syinyo-òle sɛ, pépi yah tíkí me à tẽ.

6 Nte Yerɔɔɔ dúbínó yòh vɩnpɔnɔ syáh syah sòle, Yerɔɔɔyadɩ písé yɔ yi néyénó yah sɔkɔ. Kè me nɔ Yerɔɔɔ tyí,

7 fók à ñ vyähle à kɔ, té ñ wo ñ tyí ne wàh kɩ sɔ kwáhdúkú nê yah kɔ pé tyí, páh kɩ kéle à kɔ.

8 Képah sɔkɔ, pípír yú me à kurki mɔ à kɔ à yo Yerɔɔɔ tyí ne, à Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ yòle pé kɔ ásò dú pyahɔ yó sɔkɔ.

9 Képah tẽne, kè yòtẽ dí yah kwɔ. Nte ñ wónó mè yinne ñ néyénó yí yah, à ne pè pɔ kéle à kɔ.

10 Té pè kɔ pè kyɩ Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ yò kām wòkònpèkè sɔkɔ.

11 Páh kè kām, pè kè dah mɔ dú pyahɔ yó sɔkɔ à pɔ pípír kɔ, à me kè syi kyɩ ñ yú kɔ.

12 Nsyɔ tò sáhpú me pɔ ñ lékó tɔkɔ kyɩ yí, té kyɩ ké yah yo Yesu syah.

Népi kèyò nínó kyegbām (5 000) kénkɔ púnóle Yesu tyí

13 Yesu-á yí mè noh sɛ, à de krótókè yó sɔkɔ ànê ñ tò sáhpúle pè yal nénpó, à yuku gběnnɩ tyah yó sɔkɔ à kyɩ tẽ pé yahle. Tówú-á pé sókónó tyí noh nyáh sɔkɔ, pè wil kwlo kwlo sɔkɔ à pé nyáh sò gbáhkì yò.

14 Yesu-á wil krótókè sɔkɔ té tówú ñgbě we sɛ, pé yām à tẽ. A me pé yámpú de mɔ.

15 Nví-á pɔ nɔ, ñ tò sáhpú nɔ de ñ tnô té yo ñ tyí ne, gběnnɩ tyah sɔkɔ-á péle yò. Té lékâh-á me n tyah mónóle, à kó tówúle n fin n mɔ pè kyɩ yò yò yíle n yah n dwe kwlo sɔkɔ ni?

16 Yesu me yo pé tyí ne, yò náh me ké tyí pè sɔkɔ. Pépi yòke yah pé gblɔy pè kɔ pè yò.

17 Képah sɔkɔ, pè me yo ñ tyí ne, búrn pló kwló ànê yěnkɔ pló nínó ó-á me pépi tyí ásò dò.

18 Yesu me yo pé tyí ne, pè sè tɔkɔ n pɔ pé kɔ ásò.

19 Té me tówú kɔ pè kɔ tẽ filkì yò, té búrn pló kwló ànê yěnkɔ pló nínó nópi tɔkɔ, té ñ yah yò yinyò à wekɩ Liyel tyí, té sè kwɔkɩ mɔ ñ tò sáhpú kɔ pè syi tówú kɔ.

20 Pé pól me yò tɔ, té pè me pé yónkwlonɔ téló tuke mɔ vyó gbɔninó yíine.

21 Té nónó-á sò yò yòke mène, pè sò me díbí népi kèyò nínó kyegbām (5 000) kénkòle syó ànê wěnpì vyáh kěne.

Yesu kónóle Kalile yó-ñgbě yò

22 Képah náh, Yesu núkú ñ tò sáhpú gbah tẽ ne pè de krótókè sɔkɔ, pè mɔ pé yahle yó-ñgbě kahnɩne, péwɔ mó tówú fin mɔ.

23 Wáh pé fin mɔ te, à dɔkɔ yuku yòli yò à kyɩ tẽ ñ tyíle à Liyelle n ni. Lékhâh mɔ pɔ à we ñ gblɔy nénpó.

24 Té légbíne, krótókè sò me gbe mɔ te yo vyähle náhnáh. Té yáhkí sò me péle n yohnɩ. Káh pi sɛ, ni sò me krótókèle n kah n fwo.

25 Tyah dal gbíne, Yesu tyah n kɔ n yuku pé tnô yo yò.

26 Páh à we à n kɔ n pi yo yò sɛ, pé sām yɔkɔ. Pè tyah n yo ne lékó mírkí yó-á. Té tyah n de n syi tíkí tẽ tyí.

27 Nte nénpó swɔ, Yesu me yo mɔ pé tyí ne, pè pé ni syāh. Péwɔ-á, pè káh tíkí pi.

28 Képah sɔkɔ, Pyeri me yo n tyí ne, Tě ñgbě, ñmɔ-à kɪ nê ntyíño, à péwɔ kɔ pé wil kɔ pɔ n tnô yɔ yõ.

29 Yesu me yo n tyí: «Pɔ!» Pyeri me wil krótókè sɔkɔ à tyah n kɔ n yuku Yesu tnô yɔ yõ.

30 Nte wāh pɔ kè kyɔmɪ we ne yáhkí-á me n kah n pi, tíkí à tě. Képah sɔkɔ, à tyah n tiki n de ni sɔkɔ té de syi ne, Tě ñgbě, à pé pwah mɔ oo!

31 Nénpó swɔ Yesu núkú n gbò nɔ à à tě té yo n tyí ne, à náh sě péwɔ yõ fwóɔ ló. Sɔ se pi té à n sɔ tɔtò ni?

32 Té pé me de krótókè sɔkɔ, yáhkí núkú yīn.

33 Nónó-á sò me krótókè mè sɔkɔ, pè gbètukunɔ di Yesu yah té yo n tyí ne, kègbɪ yõ, ñmɔ-á Liyel Pídine.

Yámpú dénmɔnɔle Yenesareti sétáh yõ

34 Yesupi-á yó-ñgbě kah te, pè de Yenesareti sétáh yõ.

35 Nénpó tãn me à yah pĩ, té núkú n pónó yo soh mɔ nénpó tĩn tãn pól tyí. Pè me pɔ pé yámpú pólle n tyí.

36 Té ñne n ni ne, à ye pé kɔ pé tũ n fwòmɔni vyāh nte ó tyí. Té nónó pól-á fyò tũ ké tyí, pè de.

15

Tyi nónó-á kɪ fě névi silki Liyel yah

1 Képah sɔkɔ, Farisi wěkì kópú ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú wil Yerusalemɪ kwil sɔkɔ à pɔ Yesu tnô, té à syah ne n̄kě,

2 sɔ se pi té n tò sáhpú náh me n kɔ lékɔlɔ waldĩ yõ ni? A ne n yah pè yārle n yõ, té pè náh se mó tɔ pé gbàn wu à yīne pé waldile lé.

3 A me yo pé tyí ne: «Té yépi wɔ-á dò, sɔ pi té yé waldĩ yīnne, yé náh me n kɔ Liyel tyi kònsàhnó wāl yõ?

4 Yé yah, Liyel kè yo ne n̄kě: <Yòyenne n sah á sú ànê á yú yõ.>* Té tɔ kè yo ne n̄kě: <Névi nê-à wèntùkù wèkɪ n sú tyí, képah náh pi n yú tyí, tě yīne kònmɔnɔle.>†

5 Nte yépi wɔ n mó ne, névi nê-à yo n sú képah náh pi n yú tyí ne, kwāh nê-á sò me pé tyí n yohnɪ n mɔ mɔ tēne, páh képahle Liyel kɔ te,

6 n dúbí-ò mè yòhn̄n̄m̄n̄n̄ kòlɪ náh tɔ me n yõ. Kàh pi sě à, Liyel tyi kònsàhnó náh yé yɪkɪ yé waldĩ yīnne di?

7 Vyáh̄sesyírí névyè nópí, Liyel-á lésɔ Yesayi kɔ à nê yo sah, képah ye yépi n pi yò. A lésɔ ne n̄kě:

8 «No nópilè, vyāh ó sɔkɔ ye pè n gbilki n̄mɔle.

Nte pé nno me fíí n̄ne.

9 Pāh kwónóle n pi tyi nónó yõ,

névyè yah yīí tyi kònsàhnó ye séle.

Képah ye, gbílkinó nê-á pè n gbilki n pɔ n̄ne pè yo,

nònó ye kéle.»‡

10 Képah sɔkɔ, Yesu tówû mè ye tuke té yo pé tyí ne: «Yé yé ní kwɔ n noh palle, yè welo nópi syíkí-nsah pĩ.

* 15:4 15.4 - Yah n te Yálnó 20.12. † 15:4 15.4 - Yah n te Yálnó 21.17. ‡ 15:9 15.9 - Yah n te Yesayi 29.13.

11 Yì nónó-á n de névi vyãh sɔkɔ, sépi náh n silki ònne Liyel yah dé. Welɔ nónó-á n wil ò vyãh sɔkɔ, sépi ye n silki ònne.»

12 Képah tɛne, ò tò sáhpú me no de ò tnô té yo ò tyí ne, à kó pĩ ne ò welɔ nónó-á sò sé yey mo Farisi wɛkì kópú ònne, sãh pè kah yo ni?

13 A me yo pé tyí ne: «Yèh nónó pól tɛ-á fyò me, té ní Sú nê-á yĩnyò òmo sónó náh séle, sè kɪ viki to.

14 Yé ye pé yò. Yítũbi ye péle, nónó-á me pé no yítũbi yahle n tɛ. Té yítũ-à mó tɔ ò ní-ò yítũ yah tɛ, pé ními kɪ syɪkɪ de pwãh yó sɔkɔ.»

15 Képah sɔkɔ, Pyeri me yo ò tyí ne, wãh sò ne pé pé ní kwɔ welɔ nónó noh palle, à sé kór yo pé syah.

16 A me pè syah ne: «Lékám kɛ névyé se yépi tole?

17 Yé náh pĩ ne yì nónó pól-á n de vyãh sɔkɔ, sãh níkɛne n syò kèkùrkì sɔkɔ, ò té n pyè n po n wilki n kwɛ kèdúkúdahkɪ sɔkɔ di?

18 Nte welɔ nónó-á n wil vyãh sɔkɔ, sé sò n wil sònɔ sɔkɔ. Sépi ye n silki névile Liyel yah.

19 Névi lékám sɔkɔ ye sònɔ tókunì n wil, ànê nékókè mónóle, ànê fòfíkì pínóle, ànê pròprò pínóle, ànê yĩbele, ànê mìnì yónóle, ànê gbyole.

20 Kéne tyi wo ye n silki névile Liyel yah. Nte névi-à ò gbãn wú-ńkɛne à yĩne wãldĩ-á kè yo sò té yòke yò, képah náh n silki tɛne.»

Sê yó písê dénmɔnɔle nê náh pi Nsyifulé

21 Képah náh, Yesu yal nénpó té sɔkɔ Tiri ànê Sidò sétáh yò.

22 Té pi yó sò me nénpó nê-á Kanah neyne. Nmo me po Yesule yúkey té me n de n syi, me yo tũ ò tyí ne pé Tɛ òngbɛ, òmo nê-á Davidi Pídine, à pé yãm yah. Nkɛ sétò yó-á me pé písê sɔkɔ me ònne n kwlo kèpékèyò.

23 Nte Yesu náh dahbi wilki ò tyí. Ò tò sáhpú me no de ònne té kè yah kò ò tyí ne, à pi mè kò à ò syi pé náh, à káh pé sò tɛ ne n de n syi n yuku sɛ.

24 Yesu me ne, Liyel-á pé tekɪ mo Yisrayel no ó yinne, pépi nónó-á me képyéni mónpuno sò.

25 Nte pi me no po ò gbètukuno di ò yah, té yo ò tyí ne pé Tɛ òngbɛ, à pé yohni n mo.

26 Yesu me à syah ne, ké yah náh pè wɛnpì yòke tɔkɔ n mo pãhnpye kò.

27 Pi me yo ò tyí ne, gbɪ-á à yo pé yòtɛ. Nte pãhnpye wo-á n yò sé nátãm yɛnmîrn yónkwɛnɔle.

28 Képah sɔkɔ, Yesu me yo ò tyí ne: «Pi, á sɛ yí òmo yò dé. Wáh nê yah kò, Liyel kɪ kè pi á tyí.» Légbí mè ó sɔkɔ, pi písê núkú de.

Yámpú náhnáh dénmɔnɔle

29 Képah náh, Yesu yal nénpó à yuku Kalile yó-òngbɛ gbòpo. Té dɔkɔ yuku yòli yò à kyɪ kò tɛ.

30 Képah tɛne, nékwínkì pé yámpú tɛ po ò tyí à po pè sah ò yah sɔkɔ. Túkù sò me gbáhkì núkú névyéle, túkù me yítũbile, túkù me nédónène, túkù me kedyònne, à tahlɪ yámpú túkù tyí. Té Yesu me pè de mo.

31 Kè pi gbèndùnne tówú tyí, pãh kedyòni we pè me fɛ n wɛkɪ, nédónè dónóno me tye, gbáhkì núkú névyé me fɛ n kɔ tómtóm, té yítũbi me fɛ n yah. Képah tɛne, pè gbílkinó sah Yisrayel Liyel yò.

Yesu tǝ tówû ñgbě pu

³² Yesu ñ tǝ sáhpú ye, té yo pé tyí ne, tówû mè yãm-á me péwɔ tǝ. Pé sèpìn tǝnì-á péwɔ náh sɔkɔ kweyne yò, té yò yò kwáh náh se pé tyí. Pé náh me ké tyí ne pé pè fin n mɔ pè sɔkɔ kwékɩle. Pé tókù-á kɩ kyɩ n syah n tǝ n kwɔ wěkì yah.

³³ Képah tǝne, ñ tǝ sáhpú à syah ne, pé se kɩ we ñyãh yòkele gběnnɩ mè sɔkɔ, kɩ fě tówû mè dùkù kǝ pè kɩ yò tǝ nɩ?

³⁴ Yesu me pé piki yah ne, búrn pló sǝ se me pé tyí nɩ? Pè me ne kwãrninɔ-á, à tahlɩ yěnképì yísyó tyí.

³⁵ Képah sɔkɔ, à tówû kǝ pè kǝ tǝ sétáh.

³⁶ Té búrn pló kwãrninɔ ànê yěnkɔ nópi tɔkɔ, té wekɩ Liyel tyí, té sè kwɔkɩ à ñ tǝ sáhpú kǝ pè syi tówû kǝ.

³⁷ Pé pól me yò tǝ, té pè me pé yónkwɔnɔ tuke mɔ tɔkɔ yí kwãrninɔle.

³⁸ Té nónó-á sǝ yò yòke mène, pè sǝ me díbí népì kèyò nínóle (4 000), syó ànê wěnpì vyãh kěne.

³⁹ Képah náh, Yesu tówû fin mɔ pè sɔkɔ, té me de krótókè sɔkɔ à sɔkɔ Makadã sétáh yò.

16

Névye me kéle n yah n kǝ Yesu tyí ne à gbìl yó pi, nê-á n wěkɩ ne wãh n wil Liyel tyí

¹ Farisi wěkì kópú yísyó ànê Sadusi wěkì kópú yísyó nɔ de Yesu tnô ne pé à mɔ yah. Té à syah ne à gbìl yó pi pé yah, nê-á n wěkɩ ne wãh n wil Liyel tyí.

² Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne: «Gbìyí de gbíne, yínyò-à me gbǝlì, yè n ne tyah yah-á kɩ yɩkɩ mɔ.

³ Té séngbǝle, yínyò-à me fínmòò, yè n ne kweyne tyah yah náh n yɩkɩ n mɔ n pi. Yé me fě tyah dùkù wɔle n pne, té tyi nónó wɔ-á me n pi kwey gbì sɔkɔ, sãh me tyi nónóne n wěkɩ, yé tǝ sépi wɔ dùkù pǝ kwɔ kè?

⁴ Kwey gbì névye náh ple. Pè náh me tǝ Liyel ó tyí yò. Pè me ké tyí ne mé gbìl yó pi pé yah. Nte kèyãh n tǝ náh pi pè wěkɩ n pi, à wil Liyel tǝntǝ syínyo-ò Nsyonasɩ tyí sɔkɔ.» Képah yóntenɔ náh, à pè sah nénpó té sɔkɔ.

⁵ Képah náh, Yesu ànê ñ tǝ sáhpú-á n sɔkɔ yónkahnine, ñ tǝ sáhpú dyɔ sǝ fwɔ búrn tókónsɔkɔnɔle.

⁶ Yesu me yo pé tyí ne: «Yé kyòmìnó pi. Yé yé gblǝyne n tǝ Farisi wěkì kópú ànê Sadusi wěkì kópú kókónóle.»

⁷ Képah sɔkɔ, ñ tǝ sáhpú tyah n sǝ ne pépi-á pɔ búrn kěne, képah-á à kǝ à n yo sǝ yò.

⁸ Nte Yesu me pé sǝnɔ pǝ té yo pé tyí ne: «Liyel yò sěnyĩ-ńkěpú nópi. Sǝ pi té yé n sǝ sǝ ne, yé náh pɔ búrnne képah-á?

⁹ Yé náh tǝnì me sé dùkù pǝ sǝ nɩ? Yé dyɔ náh me n kwne tɔle máh búrn pló kwɔle díbí népì kèyò nínó kyegbã (5 000) pu, ànê yáh yónkwɔnɔ téló tuke mɔ vyó yí dan nêne dí?

¹⁰ A tahlɩ máh búrn pló kwãrninɔle díbí népì kèyò nínó (4 000) pu, té yáh yónkwɔnɔ téló tuke mɔ tɔkɔ yí dan nêne, yé dyɔ náh me n kwne kéle dí?

¹¹ Té sǝ pi té yé náh tǝ we pǝ ne búrn tyí náh mé n yo yé tyí, máh sǝ n yo yé tyí ne: «Yé yé gblǝyne n tǝ Farisi wěkì kópú ànê Sadusi wěkì kópú kókónóle?»

12 Képah sɔkɔ, pè pyě pĩ ne mífáhkì sɔkɔ mɔ mɔ kókónó tyí náh sò Yesu n yo pé tyí ne pé pé gblǒyne n tẽ kéle. Nte Farisi wěkì kópú ànê Sadusi wěkì kópú-á kwónó nêne n kɔ̃, képah tyí-á sò à n yo pé tyí ne pé pé gblǒyne n tẽ kéle.

Pyeri-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

13 Yesu-á kyɪ yĩni tẽ Filipi-Sesari gběnyah tĩnne, à n tò sáhpú piki yah ne: «Névyé tẽ tyí nê me ímɔle, ímɔ nê-á Névi Pídíne?»

14 Pè me ne, túkù-á ne Wèlnwìlkì-ò Nsyɔ-á òne. Túkù ne Liyel tẽntò syínyo-ò Yeli-á òne. Túkù mó ne Liyel tẽntò syínyo-ò Nsyeremi-á, képah náh pi Liyel tẽntò syínyo-ò yó-á òne.

15 Képah sɔkɔ, à tɔ ne: «Nte yépi-á dò, yépi tẽ tyí nê me ímɔle?»

16 Simo Pyeri me yo n tyí ne: «Áwɔ ye Liyel ney yáhntɔkɔnɔle. Liyel nê-á min nétẽne, òmɔ Pídí ye ále.»

17 Képah sɔkɔ, Yesu yo n tyí ne: «Áwɔ tyí nɔ, Nsyonasɪ pídí Simo. Á náh we di, névi náh wěkɪ ále tyi nópile dé, í Sú Liyel nê-á me yĩnyò sɔkɔ, òmɔ ye wěkɪ ále séle.

18 Nte ímɔ kɪ yo á tyí ne: «Pyeri ye ále, (nê kór-á légbíle). Té kéne légbí yò sɔkɔ ye mé kɪ í yò sěpú tĩnkì sah. Té kũ táhkì rítě fyé náh tẽ we tir yó pi n pi pé sɔkɔ.

19 Mé kɪ Liyel tɔrí tyah yah gbíni kéníkópyéle ò kɔ̃. Wáh tir nê yahle sétáh mè yò sɔkɔ, Liyel nê-á yĩnyò sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yò sɔkɔ. Té wáh nê wěkì kɔ̃ sétáh mè yò sɔkɔ, Liyel nê-á yĩnyò sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yò sɔkɔ.» Mé kɪ áwɔ kɔ̃ á kɪ fě Liyel tɔrí nɔli yónó wěkìle n kɔ̃. Wáh tir nê yahle sétáh mè yò sɔkɔ, Liyel nê-á yĩnyò sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yò sɔkɔ. Té wáh nê wěkì kɔ̃ sétáh mè yò sɔkɔ, Liyel nê-á yĩnyò sɔkɔ, ò tɔ kɪ sah ké yò sɔkɔ.»

20 Képah náh, Yesu n tò sáhpú gbah sni ne, pè káh kè yáh névi syah ne péwɔ-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle dé.

Yesu me ò kúnó ànê ò lékó yilkinmɔnɔ tyíle n yo

21 A tɔkɔ légbí tyí, Yesu tyah ké yahle n yo n tò sáhpú tyí ne, páh yĩne pé yuku Yerusalemɪ kwil sɔkɔ. Yèwàhnì, ànê sárká syínwìlkìpu yòtām, ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú-á kɪ yèvyàhrɪ náhnáh sah n pi péwɔ yò. Páh kɪ pé ko mɔ, té ké sèpìn tɔ-ò sòle, pé lékó-á kɪ yilki mɔ.

22 Képah tẽne, Pyeri me à ye kěkɪ té tyah n wèkɪ ò yò ne íkě, pólle pé Tě ògbě, képah náh à yĩni n tẽ n pi. Liyel-á kɪ n tũ n mɔ ò yò.

23 Nte Yesu me ò yah vi té yo n tyí ne: «To í yah sétàn yòtě mè. Nmɔ fěkì-nsah ye á n yah n kɔ̃. Yah, á sòno náh me núkúle Liyel tyíle. Á sòno me núkúle névi tyíle.»

Yesu sò tẽ dùkùle

24 Képah náh, Yesu yo n tò sáhpú tyí ne: «Névi nê-à me ké tyí ne pé ímɔ sò tẽ, tẽ yĩne à ò gblǒy tyi we n ye, à mó ò syɪ syɪ dahni twah ímɔ sò tẽ.

25 Névi nê-à ne páh n to n pwah kũ yah, tẽ náh tyé-íkě min we n pi. Té nê-á tekɪ ò min sɔkɔ ímɔ yĩnne, tẽ wɔ kɪ tyé-íkě min we.

26 Névi-à ne kèkòyó yí pól we n pi, té ne n tekɪ n pi ò min sɔkɔ, yò se me ké tyí? Képah náh pi, kwáh se kɪ fě we névi tyí à kɪ tɔkɔ kɔ̃, ò min sòne?

27 Yé yah, Névi Pídí kɪ ò syɪ n pɔ n pi ànê ò yĩnyò tònpiɔle ò Sú Liyel tɔríle ò sɔkɔ. A kɪ pɔ nénúkù núkú pól dyah à yĩne pé tyípinne.

²⁸ Kègbı yõ mé kéle n yo yé tyí, névyé nónó-á ásô, pé tükù náh tǒnì me n ku n pi, té kɪ Névi Pídí we à kɪ me n pi ò yõtǒrí sɔkɔ.»

17

Yesu òkù vìnmonɔle

¹ Sèpìn kénúkò sókónteno náh, Yesu me Pyeri, ànê Nsyakɪ, ànê Nsyakɪ gběndí Nsyõ tẽ pè yuku yõli kèyy yó yõ, à kyɪ tẽ pé tyíle.

² Dǒ, Yesu òkù vi mɔ pé yí yah. N yèpɔ tyah n tẽ gbí sǒ, té ò flo me piki préyy.

³ Moyisi ànê Yeli núkú wil mɔ pé yah, té me n yãh ànê Yesule.

⁴ Képah sɔkɔ, Pyeri me yo Yesu tyí ne, Tẽ ògbě, pé pól tǔnó-á me ple ásô dé! Wàh kɪ me ké tyí, páh kɪ yèpyeno tǔnó pɪ: Núkú-á kɪ pɪ òmɔ tyíle, núkú kɪ pɪ Moyisi tyíle, núkú mó pɪ Yeli tyíle.

⁵ Wãh me képah yónó sɔkɔ, òyírki yó núkú wil òvyõõ à fob mɔ pé yõ. Té yínpõ yó me wil òyírki mè sɔkɔ ne: «Nê-á yò, òmɔ òdè Pídí ye. Òmɔ ye ò òvìnì yõle. Yé ne n nohnì ò tyí.»

⁶ Yesu tǒ sáhpú nópi-á képah tẽ noh òyãh sɔkɔ, pé syikɪ pé yah di sétáh tíkí tẽ tyí.

⁷ Képah sɔkɔ, Yesu me nɔ de pé tǔ à tũ pé tyí, té yo pé tyí ne: «Yé yuku, yé káh n ye tíkí yé tẽ.»

⁸ Pãh pé yey yõ, pè Yesu ó we ò gblõy núkúnine.

⁹ Pãh pé syɪ yõlile n tiki, Yesu me pè sni ne: «Yáh nê we, yé káh kè yãh ney tyí, fó kè syi n pɔ n nɔ Névi Pídí lékó yíkinmonɔ tyí.»

¹⁰ Képah sɔkɔ, ò tǒ sáhpú me à piki yah ne, òte sǒ se pɪ té Liyel tyi kònsàhnó kwópú wɔ ne òkè Yeli ògbò-á yíne à pɔ Liyel ney yáhntakono yah nɪ?

¹¹ A me yo pé tyí ne: «Gbı ye Yeli ye yíne à pɔ tyi pól tǒ sah.

¹² Nte mé kéle n yo yé tyí, Yeli pɔ te té pè náh à yah pĩ. Pè pé dyɔ pɪ ò sɔkɔ. Sẽ ye Névi Pídí tɔ kɪ fóhnó we n pi pé gbò.»

¹³ Képah sɔkɔ, ò tǒ sáhpú núkú pĩ ne Wèlnwilkì-ò Nsyõ-á à n ye.

Ndyìkìnpɪ yó dénmɔle

¹⁴ Yesu ànê ò tǒ sáhpú nópi-á pɔ yíni tẽ tówù sɔkɔ gbí nêne, dí yó nɔ de Yesule à gbètukuno di ò yah, té yo ò tyí ne,

¹⁵ pé Tẽ ògbě, à pé pídí yãh yah. Ndyìkìnpɪ-á òne, wãh me n kwlo kégbile. Kèyãhle à n syikɪ n de nyàh sɔkɔ, képah náh pɪ ni sɔkɔ.

¹⁶ Páh pɔ òne ò tǒ sáhpú tyí, té pè náh tẽ we à de mɔ.

¹⁷ Képah tǔne, Yesu wekɪ pé yõ ne: «Népèl yísyóle n yah dé, Liyel yõ sè-òkèpú nópi. Mé kɪ tẽ yéle, pópó kɪ pɔ syɪ gbí nê tẽ tyí? Mé kɪ yé sómnóle n pɪ, pópó kɪ pɔ syɪ gbí nê tẽ tyí? Yé pɔ òne ò kò ásô.»

¹⁸ Páh pɔ òne, Yesu díri kò sétõ yõ nê-á mɔ ò sɔkɔ òdyìkìnine, à me wil dípir sɔkɔ. Nénpó swɔ, dípir núkú de.

¹⁹ Képah tǔne, Yesu tǒ sáhpú nɔ de Yesu tǔnó pé yahle té à piki yah ne, sǒ se pɪ té pépi wɔ sǒ tẽ sétõ mè yíni wilki kwlo dípir mè sɔkɔ nɪ?

²⁰ A me yo pé tyí ne: «Yé Liyel yõ sǔnó yilo kah mɔ képah ye. Kègbı yõ mé kéle n yo yé tyí, yé Liyel yõ sǔnó-à me nɔ mútárdì pi* fyéle, yé náhki fẽ yo yõli mè tyí ne kè yal ásô kè kyɪ n tẽ yàhàh, té kè náhki mó tǒ kè pɪ. Yé náh náhki tir yó òtẽ pɪ n kwlo n pi dò. [

* 17:20 17.20 - Mútárdì pi yilo kal yípyé pólle. Yah n te Matye 13.31b-32a.

21 Nte sétõ mè dùkùle, né nírí pínó ànê níkì tẽnó ó sòkò náh, à náh fě n yĩni.]»

Yesu me ò kúnó ànê ò lékó yìlkinmòno tyíle n tō n yo

22 Sõ yóle, Yesu ànê ò tò sáhpú sò me tükènmònole Kalile mara sòkò. A me yo pé tyí ne: «Pè kí Névi Pídí tē dahbì névye gbò,

23 pé kí à ko mò. Nte ké sèpìn tō-ò sòle, ò lékó kí yilki mò.» Welò nópi nóhnó ò tò sáhpú yah kwò kègbìle.

Yesu ànê Pyeri mórí mónóle Liyel ní-ńsah gbô

24 Yesupi-á kyí yĩni tē Kapernayumi kwil sòkò, Liyel ní-ńsah gbô mórí syípú no de Pyerile té à piki yah ne, pé kwó-ò dí kó me Liyel ní-ńsah gbô móríle n mò ní?

25 A me ne àwe-á, wáh me kéle n mò kè. Pyeri-á kyí yĩni tē gbô, Yesu ògbò à piki yah ne: «Simo-Pyeri, áwò sòno tē nêne à yuku mórí mónó tyí sòkò? Kàh me móríle nê-á kí kèkòyó yòtámne n kò, kwil wěnpì se kí n mò kéle, tì, nêpân se?»

26 Pyeri me ne nêpân-á. Yesu me ne: «Kàh pí sě, kwil wěnpì wò vyāh náh mó me ké mónó sòkò kè.

27 Nte mé náh me ké tyí ne no nópi kéle ne n sò kétúkùyò. Képah ye, kyí dlóy mò Kalile yó-ògbě sòkò, yěnkò nê-á kí pò tē gbenne, ò vyāh yíkì n mò n yah, á kí pò we ké sòkò. Kè wilki n kyí mórí mò pé tyí, nímo ànê áwò tyíle.»

18

Névi nê-á kí pí né-ògběne kal Liyel tōrí noli yónó sòkò

1 Légbíne, Yesu tò sáhpú no de òne, té à piki yah ne, nê se né-ògběne kal Liyel tōrí noli yónó sòkò ní?

2 Képah tēne, Yesu me wěnpir tyí yó ye pò sah pé niyó, té yo pé tyí ne:

3 «Kègbì yò mé kéle n yo yé tyí, né yé náh yé nno vi mò à pí wěnpì tyí kòle, yé náh Liyel tōrí noli yò n pí.

4 Névi nê-à kí ò gblóy tiki mò pí tyí wěnpir mè sò, tē wò ye kí pí né-ògběne kal Liyel tōrí noli yónó sòkò.

5 Névi nê-à wěnpir mè kénkò tẽnó ple nímo yinne, nímo ye tē tē ple.»

Gbáhdýāh gbáhdinsàhnóle

6 «Nte wěnpì* nóno-á sě nímo yò yò, névi nê-à pé sòkò yó yò yíkì mò tyí pékè pínó sòkò, pàh yínónan ògbèkì yó toh tē yègbì té à tu dah mò pne yo tì tē-ńsah sòkò kè kò kè à yò, képah kí fónfó kal tēne.

7 Pèkè me kèkòyó névye yò névye yò yíkínmòno yinne tyí pékè pínó sòkò. Névye yò tē wò náh fě n ye yíkínóle ó, ònte névi nê gbò yò sěnkò-à we, pèkè kí tē no.

8 Á gbò, képah náh pí á gbáhkì-à kí nê n dah n mò ále tyí pékè sòkò, kè kām milki fíí ále. Wáh tekì á gbò, képah náh pí á gbáhkì sòkò té tyé-ńkē min we, képah kí fónfó kal ále á mínndahnmòno yò ní-ńkē nyàhnpèkè sòkò gbàn níni ànê gbyèh níni á tyí.

9 Á yí-à kí nê n dah n mò ále tyí pékè sòkò, kè gbahlì n wilki n milki fíí ále. Wáh tekì á yí sòkò té tyé-ńkē min we, képah kí fónfó kal ále á mínndahnmòno yò ní-ńkē nyàhnpèkè sòkò yí nínole á tyí.»

Képo mónpuno wéntēnole

* 18:6 18.6 - Wěnpì nóno tyí-á n yo ásò sòkò yò, kè kí fě pí Yesu yò sěpú ye pé n ye.

10 «Yé yé gblǒy tẽ wẽnpĩ† nǒpi sɔkɔ yó yílónóle. Ngbǒ yĩnyǒ tǒnpiɓi nónó-á n yah pé yǒ, pè me gbĩmegbí ní Sú Liyel yah sɔkɔ yĩnyǒ dé. [

11 Yé náh we di, névye nónó-á me mǒnpunɔle, pépi pwah n mɔ yĩn ye Névi Pídí pɔ.]

12 Yépi tẽ tyí à; sǒ kénkǒ-á képyénì lèkwě-à me dí yó tyí à me n fẽ yǒli yǒ, té núkú mɔ pu sé sɔkɔ, à náh tikiyéh pó gbãm pó kwãryãh nǒpi téló sah n pi nénpó, té kyí mǒnpuno mè yah n kǒ n pi di?

13 Té gbɩ yǒ mé kéle n yo yé tyí, wàh à we tẽ, ò nɩ n vɩ òmɔle à kal tikiyéh pó gbãm pó kwãryãh nǒpi télóle, nónó náh mɔ pu.

14 Sě ye yé Sú Liyel nê-á me yĩnyǒ, ò tɔ náh me ké tyí ne wẽnpĩ nǒpi sɔkɔ yó ítẽ mɔ n pu.»

Tyípékè pí-ò tẽ n pɔ òkùlè gbɩ wěkì yǒ

15 Yesu tǒ ne: «Á yúnpɩ yó-à tyípékè pɩ [á tyí], kyí n wil ò tyí, ò ò yah yo yé ní mí wró ó sɔkɔ. Wàh sah á tyí yǒ, yé yúnpikì kɩ yuku yahle.

16 Wàh yahle, kyí nénúkú képah náh pɩ ní mí yah n dohnɩ á gblǒy yǒ ítǒ, yè kyí ké yah wah. Sě ye Liyel wey yo kéle ne, ké yah-á yĩne kè wah tàrfyò népĩ ní mí, képah náh pɩ tǒmí yí yah.

17 Té wàh yahle sàhnóle pépi tɔ tyí yǒ, kyí ké yah yo ní mɔ yǒ sěpú tĩnkì tyí. Wàh se tǒ yahle sàhnóle pépi tɔ tyí yǒ, òne ne n mɔ n kǒ Liyel wěkì kó-ńkěpú sɔkɔ, képah náh pɩ mórí syípú sɔkɔ.

18 Kègbɩ yǒ mé kéle n yo yé tyí, yàh tir nê yahle sétáh mè yǒ sɔkɔ, Liyel nê-á yĩnyǒ sɔkɔ, ò tɔ kɩ sah ké yǒ sɔkɔ. Té yàh nê wěkì kǒ sétáh mè yǒ sɔkɔ, Liyel nê-á yĩnyǒ sɔkɔ, ò tɔ kɩ sah ké yǒ sɔkɔ.

19 Mé kéle n yo yé tyí tɔle, yé sɔkɔ népĩ ní mí tẽ-à fyò pé yégbékè pɩ núkúle sétáh mè yǒ, té kwáhdúkú nê ni ní Sú Liyel tyí, à kɩ kéle pè kǒ.

20 Yé náh we di, népĩ ní mí képah náh pɩ tǒmí-à wẽ tuke mɔ nýãh sɔkɔ ní mɔ yĩn yǒ, mè n ne me pé nɩyó.»

Névye-á yĩne pè ne n yǒ n mɔ wěne n kǒ òkù nêne

21 Képah sɔkɔ, Pyerɩ me nɔ de Yesu tǒ té yo ò tyí ne, pé Tě ngbě, pé yúnpɩ yó-à n pɩ n de pé tyí, gbáhyí sǒ se pé yĩne pé yǒ mɔ à kǒ nɩ? Fóó gbáhyí kwãrninɔ se nɩ?

22 Yesu me yo ò tyí ne: «Ǔ, mé náh n yo n pi á tyí ne gbáhyí kwãrninɔ-á dé, òte fóó gbáhyí kwãrninɔ sàh-ntànnó tikitǒní pó gbãm ye.

23 Yé yah, Liyel tǒrí-á kɩ fẽ tɔkɔ sãh sèmirkì nêne, kè we yò: Yòtẽ dí yó lésò me ké tyí ne pé pé pó tyí yah wah ànê pé tǒnpiɓle.

24 Pãh tyah pó yáhnóle, pè ò tǒnpi yó tẽ pɔ ò tyí, ò kǒli òngbě-á sǒ me nê yǒ, fóó talã‡ pó pló kèyǒ kwlóle (10 000).

25 Té kwáh náh sǒ me dí mè tyí ké dyah dyah tẽne. Kãh pɩ sě, yòtẽ dí ne, pè à tẽ yãm, ànê ò kyile, ànê ò wẽnpĩle, à tahlɩ ò gbãh yí pól tyí, pè kǒli mè dyah.

26 Képah tẽne, tǒnpi mè me ò gbètukunɔ di té ò yah kwĩnki sétáh yòtẽ dí yah, té yo ò tyí ne, à ò gblǒy ye à mó pé syikɩ n yah kwéy, páh kɩ pɔ ké pól dyah ò tyí.

27 Wãh képah yo sě, ò yãm yòtẽ dí kah tẽ. A me à fin mɔ té kǒli mè yǒ mɔ à kǒ.

† 18:10 18.10 - Yah n te Matye 18.6 yah yónó sɔkɔ. ‡ 18:24 18.24 - Légbíne, talã pó pó núkú kɩ sǒ fẽ nɔ nénúkú ye gbõnkwló tǒ pínó danne.

28 Kéne dí-á fyò wil, à n ní-ò tònpi yó yohni òmò kòlì kwéy-á sò me nê yõ deniyeŞ pò pló lèkwěle. A me à fyāh tē n yègbi tyí à nne n fī kírri, té à syah ne nkē, pé kòlì nê-á me n yõ, à pé dyah kéle.

29 N ní-ò mè me n gbètukunò di n yah té yo n tyí ne, à n gblõy ye à mó pé syiki n yah kwéy, páh ki pò kè dyah n tyí.

30 Nte à yahle, té se tō à tē kyi dah mò wòkònpèkè sòkò, fòó ki pò nò gbí nê-á à ki kòlì mè dyah.

31 Pé no tònpi-á képah tē we sē, kè pé yah kwò kègbile. Pè me kyi sé pól yo pé yõtē dí syah.

32 Képah sòkò, yõtē dí me pé kō pé à ye pò, té yo n tyí ne: <Tònpi népo. Wáh lésò ní ni, képah ye mé á kòlì yõ mò n kō.

33 Nte áwò tò náh sò yīne n á ní-ò yām yah, nímò-á á yām yah sō di?>

34 Té fòkònyāhni kèpèkè tē tyí, yõtē dí à dahbi wòkònpèkè névye fòhópèl gbò, fòó ki syi pò nò gbí nê-á à ki yõtē dí pò pólle à dyah.

35 Sē ye ní Sú Liyel ki n pi n pi yé tǒle, yāh n yõnmò-nkēne wēne n kō yé nno pólle.»

19

Yesu-á kwónó nê kō fúr yíkínó tyí yõ

1 Yesu-á tye n weyne gbí nēne, à yal Kalile mara sòkò à yuku Nsyude mara tyah yó sòkò, nê-á me Nsyurdē yónkahnine.

2 Tówù òngbē yó me n sò tē yuku, té à me pé yámpú de mò nénpó.

3 Képah sòkò, Farisi wēkì kópú yísyó nò de n tnô ne pé à mò yah, té à piki yah ne, kè wēkì se me dí tyí à ki n kyi fin mò, kàh sō me tyídúkú nê yõ ní?

4 Yesu me yo pé tyí ne: «Yé náh kè kar yah Liyel wey sébéy sòkò ne, kèkõyó mò gbíne, Kèkõyó mó-ò-á pé mò dí ànê sèle di?

5 Wáh ne, képah-á dí-á ki yal n sú ànê n yú tnô, té ki kwro mò n kyile, pé ními ki pi wil gbēsè núkúle.

6 Kāh pi sē, ními náh tō péle dé, núkú-á péle. Liyel-á nónó kwro mò, ney káh pé gbeki.»

7 Képah tēne, Farisi wēkì kópú à syah ne, nte sō se pi té Moyisi kè kō sah ne, névi nê-à n kyile n fin mò, tē n fin mò mò tārfyò sébéy pi à kō à mó pyè à fin mò ní?*

8 A me yo pé tyí ne: «Yépi nòhni-nkē yīn ye Moyisi kō à képah wēkile yé kō kè. Nkē sē náh se lésò kéle kè tyàh-nsah sòkò té.

9 Té nímò kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à n kyi fin mò né fòfíkì tē tyí yõ náh, té sékáhki tókò, fòfíkì-á tē n pi.»

10 Képah sòkò, Yesu tò sáhpú yo n tyí ne, dí yīn-nsah-à mó me pò sah képah yõ à yuku n kyi tyí tīnne, sē tókó-nkē-á fónfó dò.

11 Yesu me yo pé tyí ne: «Wey nê-á mé ki n yo n pi yé tyí yò, no pól náh fē ké syíkí-nsah we n pi. Nte Liyel-á ké fēnpīnò lékámne nónó kō, pépi wò ki fē ké syíkí-nsah we.

12 Yé náh we di, tyi yísyó me nónó-á díbí kō pé náh syóle n tókò: Túkù me pé dúbí-nsah dúkù sòkò, pé náh me díbí sòkò. Túkù me névye ye mī péle pé kō pé náh me díbí sòkò. Túkù mó sétókókì yahle Liyel yõtōrí yah yúkúnó yīnne. Nê-à ki fē wey mè syíkí-nsah we n pi, tē ki kè syíkí-nsah we.»

§ 18:28 18.28 - Légbíne, deniye pò pò núkú ki sò fē nò nénúkù gbìyìkì núkú tò pínó danne. * 19:7 19.7 - Yah n te Tõnyonò 24.1.

Yesu sãm mónóle wěnpì sòkò

¹³ Képah tēne, névye pò wěnpì yróle Yesu tyí ne à n gbàn sah pé yõ à Liyel ni pé tyí. Nte n tò sáhpú me tyah dírlé n kò pé yõ.

¹⁴ Képah sòkò, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé ye wěnpì kò pé ne n pò n pò nímò tyí. Yé káh pé yahle n kò. Yé náh we di, névye nónó dùkù-á me wěnpì nópi tyí kòle, pé kú Liyel tǒrí nòli yõ n pi.»

¹⁵ Képah tēne, wǎh n gbàn sah te pé yõ, à yal nénpó.

Tahrì tyí yónóle

¹⁶ Képah tēne, kètēnpìkì yó nò de Yesule té à piki yah ne, kwó-ò dí, tir nê sé pé yīne pé pi tyípépēyne pé mó tyé-ńkē min we ni?

¹⁷ Yesu me yo n tyí ne: «Sǒ pi té á nne n piki n yah pèpey tyí yõ? Pèpey núkú ó me. Wáh kú me ké tyí ne á min we, Liyel tyi kònsàhnó wǎlle n kò.»

¹⁸ A me ne Liyel tyi kònsàhnó nónó tǎn se ni? Yesu me yo n tyí ne: «Káh nékókè mò, káh fòfíkì pi, káh yībe yī, káh mìnì sah ney yõ.

¹⁹ Yòyénne n sah á sú ànê á yú yõ. Ye á ní-ò tyí nò á tyí á gblǒy tyí kòle.»

²⁰ Képah tēne, kéne kètēnpìkì me yo n tyí ne, páh me sépi tē pólle n pi dò, kèyǎh se tǒ me wū pé tyí pi pi tēne ni?

²¹ Yesu me yo n tyí ne: «Wáh kú me ké tyí ne á tyi pól tū, gbàn yī nónó-á me á tyí, kyí sè yām n té sé pò dibi yām tǎn kò. Képah sòkò, á kú tahrì we Liyel fǒ sòkò. Képah-à pi, n pò nímò sǒ tē.»

²² Wǎh képah tē noh sē, à sòkò yahle yíkínsàhnóle. Kwáh nétē ngbē ye sǒ ònne képah ye.

²³ Képah sòkò, Yesu me yo n tò sáhpú tyí ne: «Kègbì yõ mé kéle n yo yé tyí, tǎh Liyel tǒrí nòli wényòhnòle, kè kú tah dé.

²⁴ Mé kéle n tǒ n yo yé tyí, yǎhmíkì dénwìlnóle sèndi pwǎh sòkò, képah rítē kú dǒdò kal tǎh Liyel tǒrí nòli wényòhnòle.»

²⁵ Yesu tò sáhpú-á képah noh sē, pé gbàn kah du. Pè me ne, nte nê wò se kú mó fē pwah ni?

²⁶ Yesu me yõ pé yah, té yo pé tyí ne: «Névye tē wòle, pé náh fē kè pi n pi. Nte Liyel kú fē tyi pól pi.»

²⁷ Képah sòkò, Pyerì me yo n tyí ne, à yah, pépi-á pé tyi pól sah té òmò sǒ tē. Pépi tyí se kú n pi n pi sǒ ni?

²⁸ A me yo pé tyí ne: «Kègbì yõ mé kéle n yo yé tyí, Névi Pídí-à pò kò tē n tǒrí kò yõ kèkòyó késǎn sòkò gbí nēne, yépi nónó-á nímò sǒ tē, yé tò kú kò tē tǒrí klò gbòninó yõ kú Yisrayel no yìkìninó gbòninó yah tē n pi.

²⁹ Nmò yīn yõ, névi nê tē-à fyò me yal n gbò sòkò ò, n yúnpyé tnô ò, n dósýó tnô ò, n sú tnô ò, n yú tnô ò, n wěnpì tnô ò, n swēy tnô ò, tē kú sēnknòno lèkwě we, té kú se tǒ tyé-ńkē min we.

³⁰ Nte négbro náhnáh kú n pi n pi nétélóle, té nétélóle náhnáh kú n pi n pi négbrole.»

20

Sèmìrkì nê-á yǎh sètē yó ànê n tǒnpìbì sar dùkù tyí yõ

¹ «Yé yah, Liyel tǒrí-á kú fē tòkò sǎh sèmìrkì nēne, kè we yò: Sètē dí yó lésò wil séngbò púpúle ne pé tǒnpìbì yah n tòkò n tekì mò pé yèresē swǎh sòkò.

² Wǎh nónó wε, à yo sah núkú yǒ péle ne, nénúkú gbǐyǐkǐ núkú tò pínó sǎrle, deniye* pó pó núkú-á. Képah soko, té pè tekɪ mɔ ñ swǎh soko.

³ Pǒy tǒ gbǐne, à tǒ wil té kyɪ nósýó wε tǎnóle tówú tükè-ñsah soko tò kéne pé tyí.

⁴ A me yo pé tyí ne, pépi to soko péwɔ swǎh soko, páh kɪ pè sar ké yah yǒ.

⁵ Pè me soko. Gbǐ-á me yǒtah sírr soko, à tǒ wil à sǎntǎ pɪ. Gbèkām gbǐ-á nɔ, à tǒ wil à képah núkú ó pɪ.

⁶ Nví lésyile, à tǒ wil té kyɪ nósýó wε ntǒ kéne tówú tükè-ñsah soko. A me pè piki yah ne, sǒ se pɪ té péle ásô gbǐyǐkǐle tótó tò pí-ńkǎne nɪ?

⁷ Pè me yo ñ tyí ne, ney nǎh pé tɔko képah-á. A me ne pépi to soko péwɔ swǎh soko.

⁸ Tǒ-á tiki nǎne, sètǎ dí yo ñ pó yah wǎh-ò dí tyí ne, à tǒnpɪbɪ nópɪ ye n pɔ pè dyah pé póle. Nkǎ nónó-á kyɪ swǎh soko nétélóle, à kè tyah pépi tyí à pɔ n dal n mɔ négbro tyí.

⁹ Nónó-á télóle, pǎh pɔ, à pè kǒ deniye pó pó núkú núkúle.

¹⁰ Kǎh syɪ négbro tyí, pépi tǎ sǒ me n sǒ ne wǎn-á kɪ wε pépi tyí yǒ. Nte deniye pó pó núkú núkú ye pépi to wε.

¹¹ Pǎh pó nópɪle n syɪ gbǐ nǎne, pè tyah sètǎ dí sèyòkèle n yo

¹² ne ńkǎ, nónó-á à tɔko pɔ télóle, lérí núkú ó soko-á pè wε pɪ tǒle. Nte kè se pɪ sǒ té à pɔ péle n sar núkúle pépɪle, pépi nónó-á kwlónó fǎ syɪ à tǒ pɪ kwɔ gbǐyǐkǐle tótó gbǐ syǒkǐ yah soko nɪ?

¹³ Sètǎ dí me yo pé soko yó tyí ne: «N kódí, mé nǎh syɪkɪ á yǒ soko dé. Nmo ànê áwɔ nǎh sǒ wεkɪ sah núkú yǒ ne, á gbǐyǐkǐ núkú tò pínó sǎr-á kɪ pɪ deniye pó pó núkúle di?

¹⁴ Ne n yuku á póle. Mé kɪ nétéy mè kǒ dan núkúle áwɔle ní dyɔ ó.

¹⁵ Ké wǎkǐ nǎh me nímɔ tyí, kɪ fǎ ní dyɔ dyɔ tyɪ pɪ ní póle di? Tǐ, ní nɪ nónó se n yo ále?»

¹⁶ Képah yǎhntenɔ nǎh, Yesu tǒ yo pé tyí ne: «Sǎ ó ye, nétéló kɪ pɪ négbrole, té négbro kɪ pɪ nétélóle.»

Yesu me ñ kúnó ànê ñ lékó yǐlkinmɔnɔ tyíle n yo ke tǒ-òle

¹⁷ Yesupi-á n soko Yerusalemɪ kwil, pǎh me wǎkǐ yǒ soko, à ñ tò sǎhpú ye pé yahle, té yo pé tyí ne:

¹⁸ «Á wε wǎkǐ yǒ à n dɔko n yuku Yerusalemɪ soko yò. Névi Pídí kɪ tǎ n dahbɪ n pi sárká syínwǐlkɪpu yǒtǎm ànê Liyel tyɪ kǒnsàhnó kwópú gbò nénpó. Pè kɪ kè yah tɔko ne wǎh yǐne kǒnmɔnɔle,

¹⁹ té kɪ à dahbɪ névyé gbò nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, pè kɪ kǒle à ko, té kɪ à ko yèfǒhle, té kɪ à syɪ dahɪ yǒ. Nte ké sèpɪn tǒ-ò sǒle, ñ lékó kɪ yilki mɔ.»

Nsyakɪ ànê Nsyǒ yú-á nê yah kǒ Yesu tyí

²⁰ Képah soko, Nsebede kyɪ me ñ dínpǐ tǎ nɔ de Yesule, té kɔ kwĩnki ñ yah ne pé yǎhnkǒnɔ yó pɪ ñ tyí.

²¹ Yesu me à piki yah ne, à se me kwǎh nê tyí nɪ? Pi me yo ñ tyí ne, pé dínpǐ nónó-á yò, à ñ vyǎhle péwɔ kǒ ne wǎh pɔ dɔko ñ yǒtǒrí yǒ, pé soko núkú kǒ tǎ ñ gbòyò sǒle, ní-ò mó kǒ tǎ ñ gbǎyǐnè sǒle.

²² Yesu me yo ñ tyí ne: «Npǐ-ńkǎ soko ye yé n ni kéle. Mǎh kɪ n de n pi yèvyǎhru nê soko, yé to se kɪ fǎ de ké soko?» Pè me à syah ne páh kɪ fǎ de ké soko.

* 20:2 12.5 - Légbǐne sǒ, wǎh gbǐyǐkǐ núkú tò pɪ névi tyí, deniye pó pó núkú ye tǎ n sar ále.

²³ Yesu me yo pé tyí ne: «Máh kɪ n de n pi yèvyãhrɪ nê sɔkɔ, yé tɔ kɪ de képah wo sɔkɔ ó, ñte ní gbòyò sò ànê ní gběyìnè sò tẽnó tẽ wɔle, ñmɔ tyí náh képah wěkì kɔ́nóle. N̄ Sú Liyel-á kè yah sah nónó yinne, pépi ye à kɪ kɔ́ kéle.»

²⁴ Yesu tò sáhpú népî gbãm nópi téló-á képah noh sě, pé fɔkɔ vyãh ními nópile.

²⁵ Képah sɔkɔ, Yesu me pé pól ye yah té yo pé tyí ne: «Tir nê-á me n pi kwlo kwlo sɔkɔ, yé kè pĩ ó. Yòtãm náh ñkěne pé kwlo névyele ne n fne, té né-ñgbɔ tɔ n mó ne n fyãh pé yò pé tẽnwenɔ yinne di?

²⁶ Nte kè náh yĩne kè ne n pi sě yépi wró. Gbëntěnáhle, yépi sɔkɔ nê-à me ké tyí ne pé yín-ńsah ñgbě we, tẽ yĩne à pi tɔ̀npule téló tyí.

²⁷ Té nê-à me ké tyí ne pé pi yah névile yé sɔkɔ, tẽ yĩne à pi yé yòle.

²⁸ Sě ó ye, Névi Pídí náh pɔ ne névyé tòle n pi péwɔ tyí dé. Ñmɔ ye pɔ tò pi yinne névyé tyí, té kɪ ñ min kɔ́ névyé nahnáh yò dwe yinne.

Nsyeriko kwil yítũbi népî ními yí yíkínmɔnɔle

²⁹ Yesu ànê ñ tò sáhpú-á n wil Nsyeriko kwil sɔkɔ gbí nêne, tówú ñgbě yó me ñ sò tẽ.

³⁰ Té yítũbi népî ními yísyó sò me tẽnóle wěgbalt sɔkɔ. Pãh noh ne Yesu-á pɔ n sɔkɔ, pé tyah n yo n mɔ yínpɔ ñgběne ne, pé Tě ñgbě, ñmɔ nê-á Davidi Pídíne, ñkě à pé yãm yah.

³¹ Képah tẽne, tówú díri kɔ́ pé yò ne pé pé vyěy vike. Nte pé tɔ wãn mɔ pé yónmɔnɔ yò ne ñkě, pé Tě ñgbě, ñmɔ nê-á Davidi Pídíne, ñkě à pé yãm yah.

³² Yesu me yín té pé ye yah, té yo pé tyí ne: «Kwãh nê me yé me ké tyí ne mé pi yé tyí?»

³³ Pè me yo ñ tyí ne, pé Tě ñgbě, à pé yí yíkɪ mɔ.

³⁴ Képah tẽne, pé yãm Yesu tẽ. A me tũ pé yí tyí. Nénpó swɔ, pé yí núkú yíkɪ mɔ. Pè me ñ sò tẽ.

21

Yesu dénóle Yerusalemɪ kwil sɔkɔ

¹ Yesu ànê ñ tò sáhpú sò me fíi kwéy Yerusalemɪ kwille. Pè sò me yúkey Betifasyɪ kwille, képah nê-á me Wólívyé yèh yòli yò. Képah sɔkɔ, à me ñ tò sáhpú népî ními tò

² ne ñkě: «Kwil nê-á yé yah tĩne yò, yé kyɪ ké sɔkɔ. Yé kɪ núkú ñkwěndyíyúki yó we tóhnmɔnsàhnóle ñkwěndyípíkì yóle ñ tñô. Yé à de, yé pɔ séle ní kɔ́.

³ Nê-à kɪ ne pé yo, yé yo tẽ tyí ne, sé yétô-á me Tě ñgbě tyí. Képah sɔkɔ, tẽ kɪ ye yé kɔ́ yé kɪ sɔkɔ séle nénpó swɔ.»

⁴ Yesu képah yo sě, Liyel tẽntò syínyo-ò wey yónsàhnó mè wil yinne. Liyel tẽntò syínyo-ò lésò ne ñkě:

⁵ «Yé yo Yerusalemɪ* kwil tãn tyí ne, pé yah, pé yòtẽ-á me n pi pé tĩne. Gblɔy tíkínmɔnɔ-á me ñ sɔkɔ. Wãh me dókónkòntěnole ñkwěndyíkì yò, nê-á ñkwěndyípíkìle.»†

⁶ Képah sɔkɔ, Yesu tò sáhpú me kyɪ tyi nópi pi ñ yóré yò.

⁷ Pè ñkwěndyíyúki ànê ñkwěndyípíkì mè tẽ pɔ, té pé flo mɔ sé yò Yesu kɔ́ à dɔkɔ kɔ́ tẽ.

⁸ Nékwínkí sò me pé flɔle n mɔ n yuku wěkì yò, tókù mó me pēmìle n kwɔkɪ n mɔ n yuku.

* 21:5 21.5 - Yerusalemɪ yín yó ye sò Siyõne. † 21:5 21.5 - Yah n te Nsakari 9.9.

⁹ Tówû nê-á sò me mo ñ yah òinne pè n yuku, ànê nónó-á sò me ñ sò tẽ, pé pól sò me yo tũ yĩnpò ñgbẽne ne: «Gbílkinó ne n sah Davidi Pídí yõ. Névi nê-á n pi Tẽ ñgbẽ yĩn yõ, Liyel sãm mo ñ sòko. Gbílkinó ne n sah Liyel yõ, ñmo nê-á me yĩnyõ.»

¹⁰ Yesu-á pò n de Yerusalemi kwil sòko, nénpó tãn pól yuku kwille n yike wùù. Pè sò me piki yah tũ ne, nê se dí mènne ni?

¹¹ Tówû me yo pé tyí ne, Liyel tẽntò syinyo-ò Yesu-á, nê-á n wil Nasaretu kwil sòko, Kalile sétáh yõ.

Gbòyibi yĩninwìlkinóle Liyel ní-nsah gbô sòko

¹² Yesu-á de Liyel ní-nsah gbô sòko, à yiyãm yãmpu ànê yídwénè dwépu pól yĩni wilki ké sòko. A pò sãhntùpu tàbálnó tu wilki mo, ànê kèpíkíkinó yãmpu klòle.

¹³ Té yo pé tyí ne: «Kè me wárkinsàhnóle Liyel wey sébéy sòko ne: «N gbô ki n ye níri pí-nsah gbòle.»‡ Nte yépi kè tòko pi yĩpú wòbintè-nsahle kè?»§

¹⁴ Képah nãh, yítùbi ànê gbáhkì núkú névye me no de Yesule Liyel ní-nsah gbô sòko. Á me pè de mo.

¹⁵ Sárká syínwìkìpu yòtãm ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú-á gbìl nópi pínó we sã, té wẽnpì tã me gbo mo tũ ne ñkè, gbílkinó ne n sah Davidi Pídí yõ, pé fòko vyãh.

¹⁶ Képah tẽne, pé me yo Yesu tyí ne, wẽnpì nópi-á me nêne n yo, à kó me kéle n nohni ni? A me yo pé tyí ne: «Áwe mé me kéle n nohni. Té wey nê-á wárkinsàhnóle Liyel wey sébéy sòko ne: «Á kè pi á gbilki gbilki welo n nohni wẽnpì ànê wẽnpì yrò vyëy sòko.»* Yé se ki ne yé nãh kè kar yah?

¹⁷ Képah yóntenò nãh, à yal pé tnô, té wil kwil sòko à kyi sò Betani kwil sòko.

Yesu vyãh yénmònwòle sènsóké séswô yõ

¹⁸ Dĩndal séngbòle, Yesu-á n syi n pi Yerusalemi kwil sòko, kwèki à tẽ.

¹⁹ Wãh sènsóké séswô yó we yúkey wèkìle, à me no de ké tnô. Nte à nãh kwãh yó we ké sòko. Kè sò me mɪrɪ ó kókóle. Kãh pi sã, à me yo ké tyí ne, tóó-á sã yò, képah tẽ nãh tã n syi n yah n pi pólle. Nénpó swò, séswô mè núkú kòko.

²⁰ N tò sãhpú-á képah we sã, pé gbã du. Pè me Yesu piki yah ne ñkè, kè se pi sò té sènsóké mè núkú kòko nénpó swò ni?

²¹ A me yo pé tyí ne: «Kègbi yõ mé kéle n yo yé tyí, Liyel yõ sèno-à me yé sòko, té yé nãh me n sò tótò, mäh nê pi sènsóké séswô mè sòko, yé to ki fẽ sènkò pi. Té kè nãh n yĩn n pi képah ó tyí dé, yé ki tã fẽ yo yòli mè tyí ne, kè yuku n yal ásò kè kyi n syiki n de pne yo sòko, té kè ki mó tã pi.

²² Liyel yõ sèno-à me yé sòko, té yé kwáhdúkú nê yah kò Liyel tyí níri sòko, yé ki kè we.

Pè me Yesule n piki n yah ñ tẽnwenò wìl-nsah tyíle

²³ Yesu kyi Liyel ní-nsah gbô sòko. Wãh me névyele n kwò gbí nêne, sárká syínwìkìpu yòtãm ànê kwil yèwàhnì no de ñ tnô té à syah ne, nê gbò yõ se à n pi tyi nópile, ànê nê se kò ñne kène tẽnwenòle ni?

²⁴ A me yo pé tyí ne, péwò to-á ki pé piki yah tir núkú ó kókóle. Pàh ki ké yah yo pé syah, pé to-á ki mó yo pé syah nê gbò yõ-á pé n pi tyi nópile.

²⁵ Pépi tẽ tyí à; nê se tã Nsyõne à pò wèlnwìlkinóle n pi ni? Liyel se, tĩ névye se ni?» Képah sòko, pé tyah n yo wẽ tyí ne, pãh ki ne Liyel-á tã ñne, wãh ki pé syah ne, té kwãh nê se pi té pé nãh sã ñ yõ ni?

‡ 21:13 21.13 - Yah n te Yesayi 56.7. § 21:13 21.13 - Yah n te Nsyeremi 7.11. * 21:16 21.16 - Yah n te Gbálnó 8.3.

²⁶ Nte páh kɪ se mó tɔ̃ ne névye-á tɔ̃ òne, tówù tíkí-á me pé tẽ pé pól-á sɔ̃npíle me Nsyɔ̃ne n tɔkɔ n pɪ Liyel tẽntò syíno-òle.

²⁷ Kǎh pɪ sɛ̃, pè Yesu syah ne pé náh pĩ. N tɔ mó yo pé tyí ne, pé tɔ náh kè yo pé syah n pɪ, nê gbò yò-á pé n pɪ tyi nópíle.

Sèmìrkì nê-á yǎh dínpi nêpî nímí yísyó tyí yò

²⁸ Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ yo pé tyí ne: «Mé kɪ sèmìrkì yó yǎh yé tyí, yè mó yé sɔ̃no yo ní tyí ké tyí sɔkɔ. Dínpi nêpî nímí lésò me dí yó tyí. A me no de gben tẽne, té yo ò tyí ne, pé pídí, òkè à kyɪ tò pɪ pé tyí yèresɛ̃ swǎh sɔkɔ kweyne.

²⁹ A me ò sú syah ne kyɪ dékè náh me pé tẽ. Té dǔ kwéy, à kè we ké yah náh. A me yuku sɔkɔ swǎh sɔkɔ.

³⁰ Sú mè me tɔ̃ no de ò pídí ní-òle, à wey núkú mè ó yo ò tyí. Nmɔ me yo ò tyí ne, páh kɪ kyɪ, pé bǔ. Té à náh pɔ kyɪ.

³¹ Nêpî nímí nópí sɔkɔ, nê tẽ pé sú nìvìnì pɪ?» Sárká syínwìlkìpu yòtǎm ànê kwil yèwǎhnì nópí me ne gben tẽ-á. Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne: «Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, mórí syípú ànê syó fòfínpi kɪ yé dyàh tẽ Liyel tǔrí nolì yò.

³² Yé náh we di, Nsyɔ̃ pɔ yé tyí à pɔ gbɪ wèkìle yé wèkɪ, té yé náh sɛ̃ ò yò. Nte mórí syípú ànê syó fòfínpi wɔ pyè sɛ̃ ò yò. Yé mó tɔ̃ kè we yíne, té képah fyé yò, yé náh yé nno vi mɔ à sɛ̃ ò yò.»

Sèmìrkì nê-á yǎh yèresɛ̃ swǎh tópu nêpêl tyí yò

³³ Yesu tɔ̃ yo pé tyí ne: «Yé yé ní sah noh ní tyí sèmìrkì yóle òtɔ̃ yò: Sètè dí yó lésò yèresɛ̃ swǎh kò, té kèkɪ mɔ kè kore vi, té swɔ yó tũ tédáhkì yò ké sɔkɔ, à pɪ yèresɛ̃ pye yíkí-ísahle. Té ké syíkípú dókóntè-nsah mɔ kèyy ké sɔkɔ. Képah náh, à yèresɛ̃ swǎh tópu yísyó tɔkɔ pɔ sah ké yò, píndibino yò, té sɔkɔ kóló sɔkɔ.

³⁴ Sé pye gbe gbí-á pɔ n nɔ, sètè dí ò tònpi tɔ̃ yèresɛ̃ swǎh tópu nópí tyí ne, pé pé we we tẽne pè kò pè pɔ pé kò.

³⁵ Nte yèresɛ̃ swǎh tópu nópí yuku pè tẽ, té núkú ko kèpékèyò, té kèyǎh ko mɔ, té kèyǎh minki ko dyèhle.

³⁶ Sètè dí tɔ̃ ò tònpi yísyó tekɪ mɔ, nónó-á dò kal gbɔ tǎnne. Pè tɔ̃ pépi tɔ̃ pɪ sèntè óle.

³⁷ Kǎh pɪ sɛ̃, à tɔ̃ ò pídí tɔ̃ pé tyí téyne, té me n sò ne, páh kɪ òmɔ wɔ yah sen ku.

³⁸ Nte yèresɛ̃ swǎh tópu nópí-á fyò ò pídí we, pè núkú yo wè tyí ne, ò gbèyò-á yò. Pè pɔ pé à ko mɔ, gbèkɪ mó pɪ pépi tyíle.

³⁹ Képah tẽne, pè núkú à fyǎh tẽ, té à wilki mɔ swǎh kahnne, té à ko mɔ.

⁴⁰ Yé tɔkɔ ne n yah kè; sètè dí-à pɔ pɔ, sɔ̃ me à kɪ pɪ péle?»

⁴¹ Pè me ne, wǎh kɪ kène nêpêl ko mɔ pélpèl, té kɪ yèresɛ̃ swǎh tópu yísyó tɔkɔ pɔ sah ò swǎh mè yò, píndibino yò. Pépi wɔ-á kɪ ò we we tẽne òne n kò ké gbí sɔkɔ.

⁴² Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé se kɪ ne yé náh wey mè kar yah pólle, nê-á yo Liyel wey sébéy sɔkɔ ne òkè:

«Wòkò mópú-á dáhkì nê yahle,

képah yétò pɔ kal.

Tè ògbè tò vyǎh ye képahle.

Gbèndùnì tir ye kéle ápi yah sɔkɔ yò dé!»†

† 21:42 21.42 - Yah n te Gbálnó 118.22-23; Tyípínì 4.11.

⁴³ Képah yónteno náh, Yesu tã yo pé tyí ne: «Mé kéle n yo yé tyí tãle ne, Liyel tãrí soko tẽnó kɩ syi yépi Nsyifuno tyí kɩ yĩkì yó névyé kã, nónó-á kɩ tyípeplɔle n pɩ ké soko Liyel-á me nónó tyí. [

⁴⁴ Wòkò mópú-á dáhkì nê yahle, névi nê-à wil sykɩ képah yõ, tẽ kɩ kwɔkɩ. Té kàh se mó tã sykɩ nê yõ, kè kɩ tẽ pyãhrɩ.]»

⁴⁵ Sárká syínwilkɩpu yõtãm ànê Farisi wẽkì kópú-á fyò sèmìrn nópi noh, pé pĩ ne pépi yõ-á Yesu mɩ sêle.

⁴⁶ Képah tẽne, pé sò me ké tyí ne pé à tẽ, té tówû tíkí pé tẽ. Tówû sò me Yesule n toko n pɩ Liyel tẽntò syinyo-òle képah ye.

22

Sèmìrkì nê-á yãh fúr yõke yónó tyí yõ

¹ Yesu tã tyah sèmìrkì yóle n yãh pé tyí ne:

² «Liyel tãrí-á kɩ fẽ toko sãh sèmìrkì nêne, kè we yò: Yõtẽ dí yó lésò ò pídí fúr fèn pɩ.

³ Té me ò tònpiɩ wilki tã ne, pé kyɩ néyénó ye n pɔ fúr yõke yó-nsah. Nte néyénó nópi náh sò me ké tyí ne pé pɔ.

⁴ Képah tẽne, à tã tònpiɩ yísyó wilki tã pé tyí ne, pĩn-á pɩ te. Páh nyéhpyénì ànê yípêy ko te nɩrɩ-á me nónó soko. Tyi pól-á pɩ te, pé pɔ fúr soko.

⁵ Nte néyénó nópi náh kè mɔ kò pólle. Nyɔ-à yuku à n soko ò swãh, nyɔ-à yuku à n soko ò gbò yí-nsah.

⁶ Pé tókù me yuku mɩ yõtẽ dí tònpiɩ soko, à pé fõh pélpèl, té pé ko mɔ.

⁷ Képah soko, yõtẽ dí foko kah vyãh. A me ò srasyíbí tekɩ mɔ pé kyɩ kéne nékókè mópú ko mɔ, té pé kwil suke.

⁸ Képah náh, té yo ò tònpiɩ tyí ne, fúr yõke-á pɩ te. Nte néyénó nópi náh sò yĩne yõke mè yónóle.

⁹ Nkẽ pé kyɩ wẽtlo yey soko, pàh kɩ fyò névyé nónó we, pé pé pól ye n pɔ fúr yõke yó-nsah.

¹⁰ Tònpiɩ nópi me soko wãl yey soko. Páh kyɩ té névyé nónó we, nétúkúni toko dohnɩ népéplɔ yõ, pé pé pól ye pɔ tuke mɔ, fók fúr pí-nsah wòkò pól yuku yõke yópúle.

¹¹ Yõtẽ dí-á de yuku yáh-nsah pé tyí, à kyɩ dí yó we pé soko nê náh sò me fúr flo mɔ.

¹² A me yo kéne dí tyí ne, pé kódí, òmɔ se de sò ásò soko fúr flo kéne ò wil soko nɩ? Nte yó-nsah náh we dí tyí.

¹³ Képah soko, yõtẽ dí yo tònpiɩ tyí ne pé ò gbyêh ànê ò gbãh pukubi, pé mó à min mɔ kégbó fẽntú soko, nyãh soko-á gbní ànê yní táhnó kɩ me.

¹⁴ Yé náh we di, névyé náhnáh me yénóle. Nte nónó-á yah wilki pé soko, pé náh me fwó.»

Pó mórí mónóle Wrome kwiltãm yõtẽ ògbẽ Sesar tyí

¹⁵ Képah soko, Farisi wẽkì kópú kyɩ wẽ we à yo sah núkú yõ, sã-á pé kɩ pɩ té kɩ Yesu we n tẽ n pɩ ò vyãh wey soko.

¹⁶ Té me pé tò sãhpú yísyó ànê yõtẽ dí Yerɔdɩ náh névyé tókù wilki tã Yesu tyí ne pé kyɩ yo ò tyí ne, pé kwó-ò dí, páh pĩ ne gbɩ yó-ò-á òne, ànê wãh Liyel wẽkile névyele n kwɔ gbɩ wẽkì yõ. A náh névyé yah tíkile n pɩ. A náh névyele n wah.

17 Nte à n sònɔ yo pé syah. Nkě ké wěkì se me kǒnóle ne pé móríle n mo Wrome kwiltām yòtē ñgbě Sesar tyí, tĩ ké wěkì náh me kǒnóle?

18 Nte Yesu-á pé fɔkɔ sònɔ túkúnì pĩ sě, à me yo pé tyí ne, fɔkòpìl ànê vyáhseŷyírí névye nópi, sǒ se pɪ té pè pé pílkinťé-ńsahle n yah n kǒ nɪ?

19 Pè po mórí mo mo pó pó núkúle pé yah ätre. Pè me po ké núkúle à kǒ.

20 Yesu me pè piki yah ne, nê yah mírki ànê n yĩn se wárkinmɔnɔle ké yǒ yò nɪ?

21 Pè me yo n tyí ne, Sesar tyí-á. Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne, pè Sesar tyíle Sesarle n kǒ, pè mó Liyel tyíle Liyelle n kǒ.

22 Páh képah tē noh sě, pé gbǎn du. Pè me yal n tnô à sɔkɔ.

Lékyî yilkínmɔnɔ tyí yónóle

23 Lésǒ mē óle, Sadusi wěkì kópú nónó-á nkěne ne n yo ne lékyî yilkínmɔnɔ náh me, pé túkù nɔ de Yesu tnô té à piki yah ne,

24 kwó-ò dí, Moyisi-á kè yo n tyi kǒnsàhnó sɔkɔ ne, dí nê-à ku pi kěne n tyí, n gběndí-á yĩne à n kyɪ pékúsè mē tɔkɔ, à pi dubi à kǒ, nê-á kɪ po n pɪ n pi n nénkyí dí lékóké náhne.*

25 Nte sú núkú dínpi népĩ kwǎrnimi yísyó-á lésǒ me pépi wró sɔkɔ. Gben tē me po sê tɔkɔ, té po ku pi wé-ńkěne té n kyɪ sah n sò syɪ kǒ.

26 Nte ñmɔ tɔ tyí tǒ po pɪ sě, tǒ-ò tɔ tyí po pɪ képah núkú óle, fǒó à po syɪ kwǎrní-ò tyí.

27 Pépi pól tyí náh, pi mē tɔ-á po ku.

28 Nte pi mē-á de yah pé pól tyí sě à, lékyî yilki n mo sǒle, à se kɪ n pɪ n pi pé népĩ kwǎrnimi nópi sɔkɔ nê tē tyíle nɪ?

29 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí ne: «Liyel wey sébéy pí-ńkě ànê Liyel tēnweno pí-ńkě ye mo sah yéle pílkinó sɔkɔ.

30 Yé yah, lékyî-à po yilki mo, pédeké náh kɪ n me n pi, sétókókì tɔ náh kɪ n me n pi. Nte névye kɪ me yĩnyǒ tǒnpɪbɪ tyí kǒle yĩnyǒ.

31 Té à yuku lékyî yilkínmɔnɔ wɔ tyí sɔkɔ, Liyel-á nê yo yé tyí, yé náh kè kar yah di? A lésǒ ne:

32 «Ñmɔ ye Abrahmɪ Liyelle, ànê Yisakɪ Liyelle, ànê Nsyakɔbɪ Liyelle.»† Liyelle, lékyî Liyel náh ñne dò, vye Liyel ye. Képah n wěkɪ ne á náh tǎn Abrahmɪpi lékyî-á yilki mo.»

33 Képah tēne, tówú nê-á sò me n weyne n nohnɪ, pé gbǎn du n névye kwɔ dukù tyíle.

Liyel tir kǒnsàhnó nê tyí-á tah kal

34 Farisi wěkì kópú-á noh ne Yesu-á weyne Sadusi wěkì kópú tē, pè wě ye tuke mo.

35 Té pé Liyel tyi kǒnsàhnó pípu sɔkɔ yó me píkinyahno yó pɪ Yesu tyí n pilki n tē yĩnne ne,

36 kwó-ò dí, Liyel tir kǒnsàhnó nê tē tyí se tah kal sé télóle nɪ?

37 Yesu me yo n tyí ne: «Á Tē ñgbě Liyel tyí yĩne kɪ nɔ á tyí á nɪ pólle, ànê á min pólle, ànê á sònɔ pólle.»‡

38 Képah ye tir kǒnsàhnó gbenne, ànê nê tyí-á tah kal.

39 Ké ní-ò nê-á tǒ me ké tyí kǒle, képah ye yò ne: «Ye á ní-ò tyí nɔ á tyí á gblǒy tyí kǒle.»§

* **22:24** 22.24 - Nsyifunɔ tyí sǒ, pékúsè yĩne à de n pɪ tyí névi yó tyí. Yah n tɛ Tǒnyonɔ 25.5-6; Yenesɪ 38; Wruti 1-4. † **22:32** 22.32 - Yah n tɛ Yálnó 3.6. ‡ **22:37** 22.37 - Yah n tɛ Tǒnyonɔ 6.5. § **22:39** 22.39 - Yah n tɛ Levitiki 19.18.

⁴⁰ Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tẽntò syínyopu sébéynó sòkò tyi pól me tyi kònsàhnónò nínó nópi sòkò.»

Krista ye Davidi Tě ñgběne té tǒ pi ñ Pídíne

⁴¹ Farisi wěkì kópú-á sò me tükènmònlé, Yesu me píkinyahno yó pi pé tyí ne:

⁴² «Yépi tẽ sòno nêne Krista tyí sòkò, nê-á Liyel ney yáhntòkònlé? Nê pídí me ñne?»
Pè me yo ñ tyí ne, Davidi Pídí-á.

⁴³ Képah sòkò, à me yo pé tyí ne: «Nte kwáh nê pi té Liyel Mirki-á Davidi yah tẽ, Davidi me Krista ye Tě ñgběne? Yé náh we di, à lésò ne ñkě,

⁴⁴ nê-á péwo TÈ NGBÈNE

Tě ñgbě Liyel-á kè yo ñ tyí ne ñkě,

à pò n kò n tẽ pé gbòyò sòle,

fóó kè pò no gbí nê-á

pé kú ñ sèpébi pi ñ gbáhkì súnsàh-ñsahle.*

⁴⁵ Nte Davidi-á Krista ye TÈ NGBÈNE à kú tǒ pi sǒ té kú pò n pi ñ Pídíne?»

⁴⁶ Yesu-á sépi yo, tyíyóné náh tǒ fẽ we pé sòkò yó ñtẽ tyí. Té à tókò lésò tyí, ñnî yó ñtẽ náh tǒ ñ nî syáh à piki yah yah tir yó ñtẽne.

23

Yesu-á nê yo à yuku Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópú tyí ñinne

¹ Yesu yo ñ tǒ sáhpú ànê tówú tyí ne:

² «Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópú ye n kwò névyele Moyisi tyi kònsàhnóle.

³ Yé ne n nohni pé tyí, yè mó ne n kò pé yóré yǒ. Nte páh kwónó nónóne n pi, pé náh me n kò sé wǎl yǒ. Képah ye, yé káh pé pi dùkù tẽ wòle n yah n pi.

⁴ Páh ñkěne névyele n kwò tyi nónóne, sè me á kú ne tókópèl sǒ pè pukubi pè twah mò, té pè náh n fẽ n syi n so n mò pé tyí kèngbò núkú fyéle.

⁵ Pè pé gblòyne n wěkì pé tyíínì pól sòkò. Képah ye, kyésúpì nónó-á Liyel weyne sé sòkò yèwetyèh yey toh n mò mò tẽne, képah náh pi gbàn tyí toh n mò mò tẽne, pépi pé tyíno pi gblò gblò, ñ té pé flo vyěy dro pi flèyflèy.

⁶ Tě-ñtàn gbro tyí nò pé tyí yéno yó-ñtàn sòkò ànê Liyel ní-ñtàn vì sòkò.

⁷ Pè n ne n me ké tyí ne, névyele ne n tǒ n sah n wèkì n pò pé tyí tówú tükè-ñtàn sòkò, pè mó péle n ye Kwópúle.

⁸ Nte yépi tyí kwó-ò núkú ó ye me, té yé tǎlò pólle núkú ye. Képah ye, yépi tẽ wo káh ne pè yéle n ye Kwópúle.

⁹ Sú núkú ó ye me yé tyí, nê-á me yínyǒ. Képah ye, yé káh ñnî yó ñtẽne n ye Súle sétáh mè yǒ sòkò ñ Liyel wěkì kóló yinne.

¹⁰ Yah tẽ-ò núkú ó ye me yé tyí. Krista ye, nê-á Liyel ney yáhntòkònlé. Képah ye, yé káh ne pè yéle n ye Yah tǎpúle.

¹¹ Yín-ñsah ñgbě-á me névi nê tyí yé sòkò, tẽ wo yíne à pi yé tǎnpúle.

¹² Névi nê-à ñ gblòy dòkò sah, tẽ kú tiki mò. Té nê-à ñ gblòy tiki mò, tẽ kú dòkò mò.

¹³ Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yǒ. Vyěnníni wékípú ye yéle. Yé Liyel tǒrí nòli yónó yah kò névyele tyí. Yé náh me ké tyí ne yé ké nòli yǒ, té nónó-à se mó tǒ ne pé ké nòli yǒ, yé pé yah kǒ. [

* 22:44 22.44 - Yah n te Gbálnó 110.1.

14 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópurú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yõ. Vyěnnínì wékípú ye yéle. Yě pékúsyole n vi n tẽ pé gbǎn yíle n syi pé tyí, ò té níríle n pì yòsèkìle ne névye pé we. Kǎh pì sě, yé tukey kù n pì n pì kèpékèyô kal no téló tyíle.]

15 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópurú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yõ. Vyěnnínì wékípú ye yéle. Yě yrey ànê sétáh yõ pól kò n kò nénúkù fyé yáhnkõno soko Nsyifuno wěkì tẽ yinne. Té nê-à se we fě syi, yè n tõ òmò pì à kò à n yĩne dénóle ní-ńkě nyáhnepèkè soko à kal yépile ke nínó.

16 Pèkè me yé yõ, yépi nónó-á yah tẽpú yítũbile. Yè n ne n yo ne ńkě, névi-à n wo Liyel ní-ńsah wòkò kètǎrle, kèpah náh n mò n kò n pì. Té nê-à n wo Liyel ní-ńsah wòkò kètǎr soko sǎnne, kèpah-á kù mò kò.

17 Lékám kě névye, yítũbi nópi, sǎn wò se fónfó Liyel ní-ńsah wòkò kètǎr yõ soko, kèpah nê gbò yõ-á sǎn n mò n kò Liyel tyí yõ?

18 Yè n ne n yo tǎle ne ńkě, névi-à n wo sárká súkénkõ-ńsahle, kèpah náh n mò n kò n pì. Té nê-à n wo sárká kwáhle, nê-á me sárká súkénkõ-ńsah yõ soko, kèpah-á kù mò kò.

19 Yítũbi nópi, sárká wilki wilki kwáh wò se fónfó sárká súkénkõ-ńsah yõ, kèpah nê gbò yõ-á sárká n mò n kò Liyel tyí yõ?

20 Névi nê-à fyò n wo sárká súkénkõ-ńsahle, tẽ ye ò wo te ké yõ sárká yí tǎle.

21 Névi nê-à fyò n wo Liyel ní-ńsah wòkò kètǎrle, tẽ ye ò wo te Liyel tǎle, òmò nê-á me ké soko.

22 Névi nê-à fyò n wo yínyòle, tẽ ye ò wo te Liyel tǎrí kò tǎle ànê ké yõ kòntě-òle.

23 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópurú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yõ. Vyěnnínì wékípú ye yéle. Yě nànyè ànê pěnfènè pól gbǎm-ònole Liyelle n kò. Nte gbi wěkì kóló, ànê névye yám yáhnó, ànê tyi pínóle sé wǎl yõ, sépi nónó tyí-á tah kal Liyel tyi kònsàhnó soko, yè n pyè sépi wò yahle; sépi nónó-á yé yĩne yè ne n pì gbònwòkò kěne, à tahl yáh me nónóne n pì.

24 Névye yah tẽpú yítũbi nópi. Yáh nēne n pì yò, kè me á kù ne yé wò wò ni sǎ yé n syi à sèswòle n wilki ké soko, té pyè yáhmínì wòle n wò n mò n yo sǎ.

25 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópurú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yõ. Vyěnnínì wékípú ye yéle. Yě wóhló ànê yěyóvyo náhló wu n tõ n sah, té sé soko táhló n ne me yúkúnóle yé yĩbe yíle ànê yí nónó dékè kèpékè-á me yé soko.

26 Farisi wěkì kópú yítũbi nópi. Yé vyó soko táhló ògbò tõ n sah. Kèpah soko, sé náhló tò kù pì yáyál.

27 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópurú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yõ. Vyěnnínì wékípú ye yéle. Yé me á kù ne léyál pikínsàhnó sǎ. Sé kégbó n ne n me palle, té sé soko táhló n ne n me lékyî kègbèl ó ànê yípyáhnì duke duke pólle.

28 Sě ye yépi tǎle. Kégbó soko, yè n pì n tẽ négbólóle, té yé foko táhló mó tõ me yúkúnóle fòkòpìl tyi ànê tyítúkúnine.

29 Yépi Liyel tyi kònsàhnó kwópurú ànê Farisi wěkì kópúle, pèkè me yé yõ. Vyěnnínì wékípú ye yéle. Yě Liyel tẽntò syínyopu léyálle n tõ n sah n mò. Névye nónó-á pì soko négbólóle Liyel yah, yě pépi tyínóle n koh n mò yípeplòle,

30 ò té ne n yo ne, yé tǎ-à sò me yé súbí me gbíne, yé náh náhkù n so n mò n pì pé tyí Liyel tẽntò syínyopu kònmòno soko.

31 Nte yah, yé me kéle n wěkù yé gblóy ne, Liyel tẽntò syínyopu kònmòpu pye-á yéle.

32 Ìsò, yé súbí-á nê tyah mò sah, yé gbah n tẽ kè syi kè.

³³ Vyeh nópi, wáhnmiró yísyóle n yah dé. Yé n to n pwah sɔ ní-ńkě nyàhnpèkè yah sòkɔ?

³⁴ Képah ye, ńmɔ kɪ Liyel tɛntò syínyopu, ànê yĩ pípú, ànê kwópú kègblo tekɪ mɔ yé kɔ. Nte yé kɪ pé túkù ko mɔ, té kɪ túkù syi dahlo yò, té kɪ túkù ko yèfòhle yé Liyel ní-ńtàn vì sòkɔ, té kɪ kɔ pé nàh péle n yĩni n kɔ kwlo kwlo sòkɔ.

³⁵ Képah sòkɔ ye lékàh kěpú pól kònmɔnɔ plo kɪ we syɪkɪ yé yò, pépi nónó-á ko mɔ à tɔkɔ Abeli kònmɔnɔ tyí, ńmɔ nê-á négbíle Liyel yah, pópó à pɔ syi Barakɪ pídí Nsakari tyí tyí, nê-á yé ko mɔ sárká súkénkò-ńsah ànê Liyel ní-ńsah wòkò kètár wró.

³⁶ Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, nékókè mónó nópi pól plo kɪ n syɪkɪ n pi kwey gbí névye yò.»

Yesu yah kwónóle Yerusalemi tyí sòkɔ

³⁷ Yesu tɔ yo ne ńkě: «Yerusalemi tãn, Yerusalemi tãn, yépi nónó-á Liyel tɛntò syínyopule n ko n mɔ, té Liyel-á nónó tekɪ mɔ yé kɔ, yé pépile n minki n ko dyèhle, gbáhyí sɔ pól me mé kè yah kɔ ne, mé yé tuke n mɔ sɔ-á sɪn n tuke n mɔ n pyele n kám sò sòkɔ, té yé nàh fě syi?

³⁸ Káh pi sě, Liyel kɪ n nàh vi yé kwil kɔ pnépné, kè kɔ kè kɪ pi kéntikínne.

³⁹ Té mé kéle n yo yé tyí, yé nàh tɔ ńmɔ we n yah n pi, fók kɪ pɔ nɔ gbí nê-á yé kɪ n yo ne ńkě, névi nê-á n pi Tě ñgbě yĩn yò, Liyel sãm mɔ n sòkɔ.»

24

Yesu me Liyel ní-ńsah gbô sónó ànê kèkòyó tyénó tyíle n yo n sah

¹ Yesu-á wil Liyel ní-ńsah gbô sòkɔ té n sòkɔ gbí nêne, n tò sáhpú me nɔ de n tnô à Liyel ní-ńsah gbô mɔ dùkùle n sò n tyí.

² Nte à me pé syah ne, káh pé n yah yò kè; kègbɪ yò páh kéle n yo pé tyí, ké pól-á kɪ pɔ sɔ. Dáhkì núkú yó ńtɛ nàh tɔ n wũ n pi ké ní-ò yò.

³ Wáh kyɪ kɔ tɛ gbí nêne Wólívyê yèh yòli yò, n tò sáhpú me nɔ de nne pé yahle, té à piki yah ne, à yo pé syah, gbí nê se képah kɪ n pi n pi nɪ? Tir nê pínó se kɪ n syínɔnɔ ànê kèkòyó tyénó wěkɪ n pi nɪ?

⁴⁻⁵ A me yo pé tyí ne: «Yé yah, névye náhnáh kɪ pɔ ńmɔ yĩn tɔkɔ n pi pé yah yĩne, té kɪ ne pépi-á ńmɔle, nê-á Liyel ney yáhtɔkɔnɔle. Pé kɪ névye náhnáh mɔ n pi pílkinó sòkɔ. Nte yépi tɛ wɔ yé gblɔyne n kyɔmɪ, ney káh n fě yé pilki.

⁶ Yé kɪ mál pínó tyí yónó noh n pi, ànê mál tyí díri wónsàhnóle. Nte yé káh n ye tiki yé tɛ. Kè yĩne kè pi sě. Nte képah nàh tɔnì n pi n pi kèkòyó tyénóle.

⁷ Yé nàh we di, kwil yó kɪ pɔ yuku kwil yóle n fwo, tǔrí yó kɪ pɔ yuku tǔrí yóle n fwo. Té kwekɪ ànê sétáh syahrɪ kɪ n we n pi tàntàn náhnáh sòkɔ.

⁸ Nte sépi pól kɪ me á kɪ ne kúrkì tɛ gbí yónó sò tyàhnó sɔ.

⁹ Pé kɪ yéle n tɛ pé kɔ pé kɪ n fòh, té kɪ yéle n ko mɔ. Kèkòyó névye pól kɪ yé we mɔ ńmɔ yĩnne.

¹⁰ Képah tɛ sòkɔ, névye náhnáh kɪ Liyel wěkì fin mɔ. Pé kɪ n wil wě nàh, té kɪ wě dyɔle n yo.

¹¹ Té Liyel yĩn yò mìnnyobe kɪ wil mɔ pí, kɪ névye náhnáh mɔ pílkinó sòkɔ.

¹² Pèkè pínó kɪ yah syi, fók tyínɔnɔ nàh tɔ n we n pi fwóo névye náhnáh sòkɔ.

¹³ Nte nê-à n tah sah à pɔ nɔ ké tyénó tyí, tɛ kɪ pwáhnmɔnɔ we.

¹⁴ Képah sòkɔ, Nìvìnì tir kɪ yo Liyel tǔrí tyí yò kèkòyó pól sòkɔ, névye pól kɔ pé kɪ noh. Képah nàh, kèkòyó kɪ pyě tyé.»

Yèvyährı nê-á kɪ pɔ n wɛ n pi kèkõyó

15 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ nɛ: «Liyel tɛntò syínyo-ò Danyelı-á lésò yíkínó pɪ pɪ kwâh kèpékè nê tyí yo sah,* yé kɪ kè wɛ n pi Liyel ní-ńsah gbô tyah kètâr sɔkɔ.» — Nónó-à kɪ wey mènɛ n kar, pè gbah n tɛ ké òkù pĩ. —

16 Yesu tɔ yó sɔkɔ ò weynɛ nɛ ńkê: «Yâh kèpah wɛ gbí nêne, nónó-à kɪ mɛ Nsyude mara sɔkɔ, pè to sɔkɔ ymɔ yó.

17 Névi nê-à kɪ mɛ gbɛntɪn yó, tɛ káh nɛ páh n tiki pé vyóle n tɔkɔ pé wòkò sɔkɔ.

18 Nê-à kɪ se mó mɛ ò swâh sɔkɔ, tɛ káh nɛ páh péle n syɪ n yuku pé fwòmò-ńgbɛ tókó-ńsah.

19 Kéne sèpɪn-à pɔ syó nónó wɛ kurn nátanne, ànê nónó-à mɛ yókɪ syóle, kè kɪ pɪ yèwàhtàhpole pé tyí.

20 Képah ye, yé yíne yè Liyelle n ni nɛ tóló mè káh n pɪ vɪrɪ gbíne, kèpah náh pɪ mɪ mɪ yòh sòle.

21 Kè kɪ pɪ yèvyährı ńgbɛne, nê kénkõ náh wɛ yah kèkõyó mómónì à pɔ syɪ kwey tyí, ànê nê kénkõ náh tɔ n wɛ n yah n pi pólle.

22 Liyel-à náhkɪ sò wílkinó pí-ńkɛne kéne sèpɪn sɔkɔ, ònî yó ńtɛ yó náh náhkɪ pɔ n wil n pi ké sɔkɔ. Nte wâh nónó yah wilki pɪ ò tyíle, pépi yinne, à wílkinó pɪ sé sɔkɔ.

23 Névi nê-à yé syah nɛ, Liyel ney yáhntɔkɔnɔ-á mɛ ásò, kèpah náh pɪ wâh mɛ yàhàh, yé káh sɛ tɛ yó.

24 Yé yah, m̀nyobe kɪ pɔ wil mɔ pí. Pé tókù kɪ nɛ Liyel ney yáhntɔkɔnɔnɔ-á pépile, tókù kɪ mó nɛ Liyel tɛntò syínyopu-á pépile. Pè kɪ gbilgbil tyi ńgbnole n pɪ, fók kɪ n yah n kò Liyel névyɛ yáhnwílkinó ńtɛ to yó yíkí-ńsahle káh sò fɛ n pɪ n pi.

25 Tyi nópi ye mé kwâh tɛ yo sah yé tyí yò.

26 Képah sɔkɔ, névi nê-à yé syah nɛ Névi Pídí-á mɛ gbɛnnɪ sɔkɔ, yé káh nɛ yáh ò nyáhle n sò. Nê-à se nɛ wâh mɛ wòbɪntɛnóle, yé káh sɛ tɛ yó.

27 Sɔ-á pũ n yíkiri yál yè n wɛ, à tɔkɔ gbɛngboke tyí, fók n kyɪ n dal n mɔ gbɛnyiki tyí, sɛ ye Névi Pídí syínɔnɔ to kɪ n wɛ n pi.

28 Kwáhkókè se kɪ fɛ wòbɪ ńkyònkýònì yah?»

Névi Pídí pónóle

29 «Kéne sèpɪn nópi yèvyährı-à fyò sɔkɔ n tɛ òsò, gbí kɪ pɪ syĩ, ńwò náh tɔ n piki n pi, ńwò kèpye kɪ wil yínyò kɪ kwɛ, tɛ yínyò yíyɪn pól kɪ yike.

30 Légbíne, Névi Pídí syínɔnɔ kwní kɪ yó mɔ yínyò. Képah tɛne, sétáh yó yíkɪnì pól névyɛ kɪ n gbo kɪ yám yám tyile n pɪ. Té pè kɪ Névi Pídí wɛ à kɪ mɛ n pi ńyɪrn sɔkɔ, tãhkì ó ò tóò ànê tɔrile.

31 Kèpò ńgbɛ yó kɪ fɪbɪ, tɛ à kɪ ò yínyò tɔnpɪbɪ tekɪ mɔ ywò ywò pól sɔkɔ, à tɔkɔ kèkõyó yah mè tyí, à kyɪ sah ké yah mè tyí. Pè kɪ kyɪ névyɛ tuke mɔ, Liyel-á nónó yah wilki.

32 Yé yah sènsóké kèdúkù-á nêne ále n wɛkɪ. Yâh fyò ké yɛngbàn wɛ sè n gboke n wil à m̀snole n pɪ gbí nêne, yè n pĩ nɛ ki de gbí-á mɛ yúkey.

33 Sɛ ó ye, yépi to-à pópó kéne tyi wɛ sè tyah n pɪ gbí nêne, yé pĩ nɛ Névi Pídí syínɔnɔ-á mɛ yúkey. Wâh kɪ pɔ sɛ yò sɛ yò.

34 Kègbɪ yó mé kéle n yo yé tyí, kwey gbí névyɛ pól náh n ku n tɛ n pi, tɛ kéne tyi nópi kɪ mɛ n pɪ.

* 24:15 24.15 Yah n tɛ Danyelı 9.27 ; 11.31 ; 12.11.

35 Yĩnyõ ànê sétáh kɪ pɔ tyɛ, n̄tɛ n̄mɔ wɛlɔ tẽ wɔ náh n tyɛ n yah n pi pólle.

36 N̄tɛ ké lésõ ànê ké gbí tẽ wɔlɛ, n̄n̄i yó n̄tẽ náh sépile n pne. Yĩnyõ t̄ɔn̄pɪbɪ náh séle n pne, Liyel Pídí tɔ náh séle n pne. N̄n̄i yó n̄tẽ náh séle n pne à wil Sú Liyel tyí sɔkɔ. N̄mɔ ó ye n pne séle.

37 Nê-á pɪ sɔkɔ Nowe gbí sɔkɔ, s̄ɛnkõ ye kɪ n pɪ n pi Névi Pídí syín̄pɔnɔ sɔkɔ.

38 Yé náh wɛ di, gbí nê-á lésõ p̄n̄páhkì náh t̄ɔn̄i mɛ pɪ à nine kèkõyó pól yõ, névyɛ lésõ mɛ n yõ, té mɛ n wɔ, té mɛ syóle n tɔkɔ, képah náh pɪ mɛ pé pyɛlɛ pɛbɪlɛ n k̄õ, pópó à pɔ syɪ Nowe de s̄õ tyí krótó-̀ngb̄ɛ sɔkɔ.

39 Pè náh s̄õ mɛ n s̄õ tir yó n̄tẽ tyí sɔkɔ, f̄óó à pɔ nɔ p̄n̄páhkì pɪ s̄õ tyí, ni k̄õ kè pɔ pé pól yõ. S̄ɛnkõ ye kɪ n pɪ n pi Névi Pídí syín̄pɔnɔ sɔkɔ.

40 Díbì n̄ép̄i nímí kɪ mɛ swáh sɔkɔ, núkú kɪ tẽ sɔkɔ, té n̄ ní-ò kɪ wũ.

41 Syó n̄ép̄i nímí kɪ mɛ nannɛ n nɔ, núkú kɪ tẽ sɔkɔ, té n̄ ní-ò kɪ wũ.

42 Yé Tẽ n̄gb̄ɛ-á n̄ syɪ n pɔ n pi s̄õ n̄ɛnɛ, yé náh mɛ kè p̄i. Képah ye, yé káh ye d̄yɔ mɔ n f̄wɔ n tẽ.

43 Yépi n̄tẽ p̄i nɛ, gbónt̄ɛ dí-à mɛ p̄i gbí nê-á ȳɛnwó kɪ n pɔ n pi lékáhne, à kɪ yah s̄õ, à náh ye à k̄õ à wɛ kwɔ n de n pi n̄ gbô sɔkɔ.

44 Képah ye, yépi tɔ nɛ mɛ yé vi sah. N̄gb̄õ yé náh mɛ gbí nê tyíle n s̄õ, légbí ye Névi Pídí kɪ n̄ syɪ n pɔ n pi dé.»

T̄ɔn̄pɪ-á ȳine à nɛ mɛ s̄õ

45 «T̄ɔn̄pɪ négbí ànê lékám névi nê mɛ ȳòt̄ɛ dí kɪ tɔkɔ sah n̄ t̄ɔn̄pɪbɪ téló yõ, à k̄õ à kɪ ȳòkɛlɛ péle n k̄õ ké gbí p̄ɛpɛy sɔkɔ, té kɪ sɔkɔ kóló sɔkɔ?

46 Ȳòt̄ɛ dí-à n̄ syɪ pɔ à wɛ à mɛ kéne t̄òlɛ n pɪ ké yah yõ, t̄ɔn̄pɪ m̄ɛ tyí nɔ.

47 Kègbɪ yõ mé kéle n yo yé tyí, ȳòt̄ɛ dí kɪ à pɪ n̄ gb̄àn ȳi pól kyòm̄i-òlɛ.

48 N̄tɛ káh pɪ t̄ɔn̄pɪ t̄úkùlɛ, té à tyah n s̄õ nɛ pé ȳòt̄ɛ dí-á mɛ mo n̄ syín̄pɔ-̀nsah,

49 té tyah pé no t̄ɔn̄pɪbɪ télólɛ n ko, té n yõ té n wɔ s̄èt̄ɛn̄i p̄ípùlɛ w̄ɛ tyí,

50 n̄ ȳòt̄ɛ dí kɪ n̄ syɪ pɔ n̄ yõ d̄ɔkɔ s̄õ yóle, ànê w̄ò yó sɔkɔ, à náh mɛ nê tyíle n s̄õ.

51 A kɪ t̄ɔn̄pɪ m̄ɛ ȳini, té kɪ à tekɪ mɔ ȳín̄v̄in̄pɪbɪ mé-̀nsah sɔkɔ, n̄yāh sɔkɔ-á gb̄n̄i ànê ȳn̄i t̄áhn̄ó kɪ mɛ.»

25

S̄em̄irk̄i nê-á yāh syón̄p̄i n̄ép̄i gbām tyí yõ

1 Yesu t̄õ yo n̄ t̄ò s̄áhp̄ú tyí nɛ: «Névi Pídí syɪ n pɔ gb̄ine, Liyel t̄õr̄i kɪ f̄ɛ tɔkɔ s̄āh syón̄p̄i n̄ép̄i gbām ȳisyó s̄em̄irk̄ilɛ, nónó-á pé f̄òtn̄òn̄ó tɔkɔ sɔkɔ pɛ yòhn̄i-̀nsah.

2 Syón̄p̄i nópi sɔkɔ, n̄ép̄i kwāl s̄õ mɛ lékám k̄ɛp̄ùlɛ, té kwóló mó mɛ lékám̄p̄ulɛ.

3 Nónó-á lékám k̄ɛp̄ùlɛ, pépi-á s̄õ pé f̄òtn̄òn̄ó tɔkɔ n sɔkɔ, pé náh n̄ur̄i wān tɔkɔ.

4 N̄tɛ lékám̄p̄u nópi wɔ mó pé f̄òtn̄òn̄ó tɔkɔ, té n̄ur̄i mɔ sɔkɔ sonó sɔkɔ.

5 Pɛ-á mo p̄ó-̀nsah, d̄ɔy mɪ pé sɔkɔ, pé d̄ɔ sɔkɔ.

6 Lén̄i w̄err̄lɛ, ȳín̄p̄õ yó n d̄ɔkɔ nɛ n̄k̄ɛ, pɛ-á oo, pé wil à yohn̄i.

7 Képah t̄ɛnɛ, syón̄p̄i nópi pól d̄ɔ yuku, té yah dah mɔ pé f̄òtn̄òn̄ó tyí sɔkɔ.

8 Nónó-á lékám k̄ɛp̄ùlɛ, pépi mɛ lékám̄p̄u nópi syah nɛ, pé ȳi pé k̄õ n̄ur̄lɛ, n̄k̄ɛ pé f̄òtn̄òn̄ó-á mɛ t̄ɛ syɪ n ni pé tyí.

9 Pè mɛ yo pé tyí nɛ, s̄è náh f̄ɛ n ȳine n pi pépi tyín̄ɔlɛ té pé t̄õ n ȳi n k̄õ n pi. N̄k̄ɛ pé kyɪ n yah d̄wɛ yāmp̄u tyí pé mɔ pé tyín̄ɔ sɔkɔ.

10 Páh sɔkɔ yáhndwe-ńsah, pe pɔ de. Syónpì nónó-á sò me pé vi sah, pépi me de ñne fúr yòke yó-ńsah wòkò sɔkɔ, té pè me wùkah vike.

11 Syónpì nópi téló-á pópó pé syi pɔ, pè pɔ wùkahle n mi té me yo mɔ tũ ne ńkě, pé yòtě, pé yòtě, à yiki mɔ pé kɔ.

12 Nte à me yo pé tyí ne, kègbi yó páh kéle n yo pé tyí, pé náh péle n pne.

13 Képah ye, yépi káh yé dyɔ mɔ n fwɔ n tẽ dé. Yé náh se yó lésò ànê ké gbíne n pne té.»

Sèmirkì nê-á yāh tònpi bí nēpî tǒmí yísyó tyí yō

14 «Liyel tǒrí-á me sèmirkì nê kètòle, kè we yò: Dí yó lésò n sɔkɔ kóló sɔkɔ, té ñ tònpi bí ye pɔ ñ tahrile pè kɔ sah,

15 à yíne pé nénúkù núkú pól-á fě nê pi n pi. A talã* pó pló kwlóle ñnî kɔ, té nínóle ñnî kɔ, té me núkúle ñnî kɔ. Képah náh, té sɔkɔ ñ kóló sɔkɔ.

16 Nê-á we talã pó pló kwlóle, ñmɔ núkú kyi ñ gbò vi ñ tyíle à kwló yísyó we dohni sé yō.

17 Sě-ó ye nê-á we talã pó pló nínóle, ñ tɔ me nínó we dohni sé yō.

18 Nte nê-á we talã pó pó núkúle, ñmɔ me sɔkɔ kyi swɔ tũ à ñ yòtě dí pó wɔbí.

19 Ké di-á mo náhnáh, pé yòtě dí ñ syi pɔ. Wáh pɔ, à pè ye ne pè pɔ pé tahrì tyí òkù yo pé noh.

20 Képah tẽne, nê-á sò we talã pó pló kwlóle, ñmɔ me ñ tyí tɔkɔ nɔ de ñ yòtě díne té kwló yísyó tóle à wěki, té yo ñ tyí ne, pé yòtě, talã pó pló kwló-á sò à pé kɔ sah, ñte à yah, páh kwló yísyó we dohni sé yō ñ tyí.

21 N yòtě dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey ànê négbí-á ñne. Wáh fyò pi négbíle tir tyí sɔkɔ, páh ki tyí-ńgbnɔ dahbi ñ gbò. A pɔ pé ñvìnìne n pi wě tyí. / N yòtě dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey-á ñne nê-á tyile n pi sé wàl yō. Wáh fyò tir tyí pi ké wěki yō, páh ki tyí-ńgbnɔ dahbi ñ gbò. A pɔ pé ñvìnìne n pi wě tyí.

22 Nê-á sò we talã pó pló nínóle, ñmɔ tɔ me ñ tyí tɔkɔ nɔ de ñ yòtě díne té yo ñ tyí ne, pé yòtě, talã pó pló nínó-á sò à pé kɔ sah, ñte à yah, páh nínó yísyó we dohni sé yō ñ tyí.

23 N yòtě dí me yo ñ tyí ne, káh ple, tònpi pèpey ànê négbí-á ñne. Wáh fyò pi négbíle tir tyí sɔkɔ, páh ki tyí-ńgbnɔ dahbi ñ gbò. A pɔ pé ñvìnìne n pi wě tyí.

24 Képah náh, nê-á sò we talã pó pó núkúle, ñmɔ-á nɔ de, à ñ yòtě dí syah ne ńkě, pé yòtě, páh pĩ ne ńkě ñ tǒ-á tah. A náh sèmukɔ nê duku mɔ, ǎ kè tɔkɔ. A náh nê mir mɔ, ǎ kè kɔ.

25 Képah-á tíki pé tẽ, pé me kyi ñ pó wɔbí sétáh sɔkɔ. Káh yò, à tɔkɔ ñ póle.

26 N yòtě dí me yo ñ tyí ne, tònpi nétúkù, gbāndal névi-á ñne. Wáh sò pĩ ne ńkě, pé náh sèmukɔ nê duku mɔ, pè kè tɔkɔ, pé náh nê mir mɔ, pè kè kɔ.

27 Káh pi sě, wáh náhki mó sò me kyi pé pó dah mɔ sah pó sàh-ńsah wòkò sɔkɔ kè. Páh pé syi pɔ sɔ yò, páh náhki mó sè we wilki dòhnìnóle sé yō kè.

28 Nkě pè ñ tyí mè tẽ syi ñ tyí, pè kéle talã pó pló gbām nētě kɔ.

29 Pè kó we ni, névi nê tyí kwâh-á me, dòhnìnó-á ki n pi ñmɔ tyí yō yrǒyrǒ. Té névi nê tyí kwâh náh me, kwéy nê ńtẽ-á me ñ tyí, káh ki tẽ syi ñ tyí.

30 Yöre kě tònpi mè tẽ wòle, ńkě pè à wilki mɔ kégbó fěntũ sɔkɔ, nýāh sɔkɔ-á gbni ànê yni táhnó ki me.»

* 25:15 25.15 - Yah n te Matye 18.24 yah yónó sɔkɔ.

Tukey nê-á kɪ n pɪ n pɪ Névi Pídí syínwɪkɪpɔ sɔkɔ

³¹ «Névi Pídí-à n syɪ pɔ n tɔ́rí sɔkɔ ànê yínyò tɔ́npɪbɪ pólle gbí nêne, à kɪ kɔ tɛ n tɔ́rí kɔ yɔ́.

³² Kwlo kwlo pól névye kɪ pɔ tuke mɔ n yah sɔkɔ. Té à kɪ névye wah wilki wɛ sɔkɔ, sɔ́-á yípenfɛ n wah n wilki képyénì ànê perle wɛ sɔkɔ.

³³ A kɪ néglɔ́ sah n gbòyò sòle, té kɪ nɛpɛl sah n gbɛyìnè sòle.

³⁴ Képah sɔkɔ, nónó-à kɪ me n gbòyò sòle, à kɪ yo pé tyí ne: «N Sú Liyel-á sãm mɔ yépi nónó sɔkɔ, té tɔ́rí nê yah sah yé kɔ kèkòyó mɔ gbí dùkùle, yé pɔ ké nɔ́lɛ n yɔ́.

³⁵ Yé nãh we di, kwɛkɪ-á sò n tɛ, yé yòkele n kɔ mé yɔ́. Níkì-à sò n tɛ, yé nine n kɔ mé wɔ. Máh sò me nɛpòle, yé n kɔ mé twah yé tyí.

³⁶ Máh sò me flo kɛne, yé flɔle n kɔ mé mɔ. Máh sò me n yo, yé yah dah mɔ n tyí sɔkɔ. Máh sò me wòkònpèkè sɔkɔ, yé pɔ yah n tyí.»

³⁷ Képah sɔkɔ, néglɔ́ nópi kɪ à piki yah ne, Tɛ ñgbɛ, gbí nê se pé we ñne kwɛkɪ sɔkɔ, té à kɔ à yɔ́ nɪ? Anê gbí nê se pé we ñne níkì sɔkɔ, té à kɔ à wɔ nɪ?

³⁸ Gbí nê se pé we ñne nɛpòle, té à kɔ à twah pé tyí nɪ? Anê gbí nê se pé we ñne flo kɛne, té flɔle à kɔ à mɔ nɪ?

³⁹ Gbí nê se pé we ñne à me n yo, képah nãh pɪ à me wòkònpèkè sɔkɔ, té pɔ yah n tyí nɪ?

⁴⁰ Képah sɔkɔ, yòtɛ dí kɪ yo pé tyí ne: «Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, n yúnpyé nónó-á yò kè, yáh n̄kɛne sɛnknɔle n pɪ pé sɔkɔ tyítýí nónó fyé tyí, n̄mɔ tyí ye n̄kɛne yè n ne n pɪ séle.»

⁴¹ Képah nãh, nónó-à kɪ me n gbɛyìnè sòle à kɪ yo pépi tyí ne: «Yé to n tɛ, yépi nónó tyí-á yɪkɪ. Yé ne n yuku n̄-ñkɛ nyàhnèkè sɔkɔ, képah nê-á me mónsàhnòle sétàn ànê sé yòtɛ yinne.

⁴² Yé nãh we di, kwɛkɪ-á sò n tɛ, yé nãh n kɔ mé yɔ́. Níkì-á sò n tɛ, yé nãh n kɔ mé wɔ.

⁴³ Mé sò me nɛpòle, té yé nãh fɛ syi n kɔ mé twah yé tyí. Mé sò me flo kɛne, té yé nãh flɔle n kɔ mé mɔ. Mé sò me n yo, té me wòkònpèkè sɔkɔ, té yé nãh pɔ yah n tyí.»

⁴⁴ Pépi tɔ kɪ à piki yah ne, Tɛ ñgbɛ, gbí nê se pé we ñne kwɛkɪ sɔkɔ, képah nãh pɪ níkì sɔkɔ, képah nãh pɪ nɛpòle, képah nãh pɪ flo kɛne, képah nãh pɪ me n yo, képah nãh pɪ me wòkònpèkè sɔkɔ, té pé nãh à yohnɪ mɔ nɪ?

⁴⁵ Képah sɔkɔ, à kɪ yo pé tyí ne: «Kègbɪ yò mé kéle n yo yé tyí, n yúnpyé nónó-á yò kè, yáh n̄kɛne n yahle sɛnknɔ pínòle pé sɔkɔ tyítýí nónó fyé tyí, n̄mɔ tyí ye n̄kɛne yè n yahle pínòle séle.»

⁴⁶ Tyé-ñkɛ yèvyãhrɪ sɔkɔ ye nètúkúnì nópi kɪ kyɪ n de n pi, té néglɔ́ nópi wɔ kɪ kyɪ tyé-ñkɛ min we.

26

Pè me Yesu tɛ-nsahle n yah n kɔ lékámkãm sɔkɔ

¹ Yesu-á tyi nópi pól yah yo te gbí nêne, à yo n tò sãhpú tyí ne:

² «Yé p̄ ne n̄kɛ sèp̄n̄ n̄n̄-á wũ, té Pakɪ syáh kɪ syah. Névi Pídí kɪ tɛ pè kɔ pè kɪ à syɪ dahɪ yɔ́.»

³ Légbíne, sárká syínwilkɪpu yòtãm ànê kwil yèwàhnì wɛ tuke mɔ sárká syínwilkɪpu yòtɛ ñgbɛ ñne, nê-á pè n ye Kayifile.

⁴ Té yo sah núkú yõ ne pé ye Yesu tẽ lékãmkãm soko, pé mó à ko mo.

⁵ Pè sò me yo tũ wẽ tyí tɔle ne, tir mè náh yĩne kè pi syáh syáhnó sèpìn soko dé. Páh kɪ kápah pi, névyé-á kɪ tyah fěki.

Sê yó pèpɔri pi Yesu tyí

⁶ Sõ yóle, Yesu lésõ me tótẽ dí Simo gbô, Betani kwil soko.

⁷ Wáh me yõke yónó soko gbí nêne, sê yó me no de n tnô niri so pèpɛy yóle n tyí làsèkwèl dénkókòle ké soko. Kápah tẽne, té làsèkwèl mè mo Yesu yõ yõ.

⁸ Yesu tò sáhpú-á kápah tẽ we sě, pé foko vyáh. Pè ne kwáh nê se pi té à làsèkwèl mè yiki sě yò ni?

⁹ Káh náhki sò fě yãm dántähle, à ké pó dibi yãm tãn kõ.

¹⁰ Yesu-á kápah we sě, à me yo pé tyí ne: «Sõ pi té yé pi mè yahle n vyáh sě? Tyípéy ye à pi nmo tyí.

¹¹ Yé yah, yãm tãn kɪ me yé wró soko gbímegbí. Nte nmo wo náh kɪ me n pi yé wró soko gbímegbí.

¹² Nê-á pi mè pi yò, nmo lékó yĩ sò yĩn ye à pi sah kéle.

¹³ Kègbi yõ mé kéle n yo yé tyí, kèkõyó pól soko, Nìvìnì tir mè-à n yo fĩ nê soko, pi mè tyípíkì mè tɔ kɪ yo, névyé dyo kõ kè kɪ n kwne n tyíle.»

Nsyudası me ké tyí ne pé Yesule n tẽpú wěki

¹⁴ Yesu tò sáhpú népì gbõnimí soko, nê-á pé n ye Nsyudası Yisikariyotile, nmo me kyɪ wil sárká syínwilkipu yõtãm tyí,

¹⁵ té pé syah ne, pé se kɪ pé kõ kwáh nêne pé mó kè pi pé kõ pé Yesu we tẽ ni? Pè me pó pló yõgbãmne à kõ.

¹⁶ A tɔko légbí tyí, à tyah n yah n kõ wáh ne pi sò té pé Yesu we n tẽ n pi.

Paki syáh yõke pínóle

¹⁷ Kókónó kân búrn syáh tyah sòle, Yesu tò sáhpú pɔ à piki yah ne, nýáh soko se à me ké tyí ne pé kyɪ Paki syáh yõke pi n tyí ni?

¹⁸ A me yo pé tyí ne: «Yé kyɪ n yo yàhnkõ tyí kwil soko ne, kwó-ò dí-á yo ne níkě pé gbí-á me se n te, níkě nmo tìn-á péwo ànê pé tò sáhpú kɪ pɔ n yõ n pi Paki syáh yõkele.»

¹⁹ Wáh kè yo sò n tò sáhpú tyí, pé me soko n yóré yõ, à kyɪ yõke mè pi.

²⁰ Lékâh-á pɔ mo, nmo ànê n tò sáhpú népì gbõnimí me kõ tẽ yõke sò.

²¹ Té páh me yónó soko, à yo pé tyí ne: «Kègbi yõ mé kéle n yo yé tyí, yé soko yó kɪ pi pé kõ pé kɪ n tẽ n pi.»

²² N tò sáhpú-á kápah noh, pé yey kwɔ kègbule. Kápah tẽne, nê mè nê mè, tẽ à piki n yah ne, Tẽ ngebě, péwo se à n ye ni?

²³ A me yo pé tyí ne: «Nê-á me n di nmole dú núkú soko yò, tẽ wo ye kɪ pi pé kõ pé kɪ n tẽ n pi.

²⁴ Névi Pídí kɪ n ku n pi à yĩne káh wårkɪ sah Liyel wey sébéy soko sò n tyí soko. Nte névi nê-á kɪ pi pé kõ pé kɪ à tẽ n pi, pèkè kɪ pi tẽ tyíle. Tẽ-à sò me dúbí-níkêne, kápah náhki fónfó nne.»

²⁵ Nsyudası nê-á sò me ké tyí ne pé pi pé kõ pé à tẽ, n tɔ me à syah ne, kwó-ò dí, péwo se à n ye ni? A me yo n tyí ne: «Áwo ye yo kéle.»

²⁶ Té páh me yónó soko, Yesu búrn tɔko té wekɪ Liyel tyí, té kè kwɔkɪ à n tò sáhpúle n kõ, té yo pé tyí ne: «Yé syi n tah kéle. Nyole, nmo wil ye.»

27 Képah nâh, à tǝ wóh tǝko ðivēne ké sǝko té wɛkɪ Liyel tyí, té kéle pé kǝ té yo pé tyí ne: «Yé pǝlle, yé kè wǝ.

28 Yé nâh wɛ di, nýɔle, n̄mǝ tǝ ye, nê-á kɪ névye yégbékè kwɔɔ mǝ ànê Liyelle. Kè kɪ n kwɛ n pi nékwínkí yǐnne, kɪ pé tyípèl yǝ mǝ.

29 Mé kéle n yo yé tyí, à tǝko núkúnúkú tyí, mé nâh tǝ ðivē wǝ n yah n pi, pópó kɪ pǝ nǝ sǝ nê-á mé kɪ tǝ ðivē sǎn yó wǝ yéle n̄ Sú Liyel tǝrí sǝko.»

30 Képah nâh, pé syáh yì gbɪ, té wil à n yuku Wólívyê yèh yǝli yǝ.

Yesu ne Pyeri-á kɪ n̄ vyāh kǝli ne pé nâh pé pǝ

31 Képah sǝko, Yesu yo n̄ tǝ sǎhpú tyí ne: «Kwey lékâh mè n̄tē òle, n̄mǝ tyí kɪ yé pól kǝ yé kɪ yal mǝ n̄ sǝ tēnóle. Yé nâh wɛ di, kè me wǎrkínsàhnóle Liyel wey sébéy sǝko ne: «Mé kɪ yípénfē ko mǝ, té képyèni tǝ pól kɪ karkɪ.»*

32 Yesu tǝ ne: «N̄te n̄ lékó yílkínmǝntenǝ nâh, mé kɪ mǝ yé yahle Kalile mara sǝko.»

33 Képah tēne, Pyeri me yo n̄ tyí ne, no téló pól-à kɪ sǝ yal mǝ n̄ sǝ tēnóle, péwǝ tē wǝ nâh n yal n mǝ n pi pǝlle.

34 Yesu me yo n̄ tyí ne: «Kègbɪ yǝ mé kéle n yo á tyí, kwey lékâh mè n̄tē sǝko, sénpe-à kɪ pópó n gbo, á kɪ me á vyāh kǝli te ke tǝnó ne á nâh n̄mǝ pǝ.»

35 Pyeri me yo n̄ tyí ne, kâh kɪ sǝ nǝ pé kúnó tyí n̄ne wē tyí, pé nâh pé vyāh kǝli yah n pi pǝlle ne pé nâh à pǝ. Yesu tǝ sǎhpú téló tǝ me képah ó yo.

Yesu Liyel n̄nóle Ketisemanɪ sǝko

36 Képah sǝko, Yesu ànê n̄ tǝ sǎhpú kyɪ yǐni tē fí yó sǝko, pé n ye Ketisemanɪne. A me yo n̄ tǝ sǎhpú tyí ne, pé kǝ tē ásǝ pé kyɪ Liyel ni n pǝ yàhàh.

37 Wǎh n sǝko, à Pyeri ànê Nsebede ðínpi népi ními tē sǝko. Yèkwɔɔri ànê tíkí kèpékè sǝ me tyah n mɪ n̄ sǝko.

38 Kǎh pi sē, à me yo pé tyí ne: «Yèkwɔɔri me n̄ sǝko, me n pi n̄ ko ko tēne. Yé tē ásǝ, yépi tǝ káh yé dyɔ mǝ n fwɔ n tē, sǝ-á n̄mǝ nâh me n̄ dyɔ mǝ fwɔ tē.»

39 Té me yuku yahle kwéy à kyɪ kǝ kwínkí n̄ yah di sétáh, à Liyelle n ni ne níkē: «N̄mǝ Sú, kâh kɪ fē n pi n pi, yèvyāhrɪ mè gbɛ mǝ n̄mǝle. N̄te mé nâh ne á kè pi n̄mǝ-á me ké tyí sǝ dé, kè pi áwǝ-á me ké tyí sǝ.»

40 Wǎh n̄ syɪ pǝ n̄ tǝ sǎhpú népi tǝmí n̄opi tnô, à pǝ pé wɛ pé me n ðɔ. A me yo Pyeri tyí ne: «Yé kègbɪ yǝ, yé nâh tē wɛ lérí núkú n̄tē fyé pi yáhnó sǝko n̄mǝle kè?»

41 Yé káh yé dyɔ mǝ n fwɔ n tē. Yé nírilɛ n pi yé káh n pǝ tǝnmǝnǝ fē n syi. Tyípéplǝ sǝnǝ n ne n me névi sǝko, té sé tēnwɛnpɪnǝ tǎhkí nâh n wɛ n̄ sǝko.»

42 Wǎh képah yo, à tǝ gbɛ mǝ péle ke ní-òle à kyɪ Liyelle n ni ne níkē: «N̄mǝ Sú, n̄ yǝ-à kɪ fē n wil n pi níkēne yèvyāhrɪ mè sǝko, áwǝ-á me nê tyí, képah pi.»

43 Wǎh tǝ n̄ syɪ pǝ, à pǝ pé wɛ pé tǝ me n ðɔ. Dɔy sǝ me tē wɛ pé tyí.

44 A tǝ yal pé tnô à gbɛ mǝ kyɪ Liyel ni ke tǝ-òle gbɔ tǎn tyí kǝle.

45 Képah nâh, à n̄ syɪ pǝ pé tnô, té yo pé tyí ne: «Yé me dɔy sǝko sē me yéle n mɪ kè? Névi Pídí tē n dahbɪ gbí wɛ nǝ tyípèl pípú gbò yò.

46 Yé yuku à sǝko. Névi nê-á kɪ n̄ dahbɪ n pi pé gbò, à wɛ n de yò.»

Yesu tēnóle

47 Yesu me képah yónó sǝko, té Nsyudasɪ nê-á n̄ tǝ sǎhpú népi gbõnimí sǝko yóle, n̄mǝ yǐn nékwínkí yísyó yah pé pǝ de kèkírɪn ànê n̄snine pé tyí. Sárká syínwílkípu yòtǎm ànê kwil yèwàhn̄i ye sǝ tekɪ mǝ péle.

* 26:31 26.31 - Yah n te Nsakari 13.7.

48 Té Nsyudası nê-á sò n dahbı n pi Yesule pé gbò, à sò me pi dùkù yóle pé wěki sah. A ne páh kı wẹki névi nê tyí té à pɔrı tẽ, ñmɔ-á. Nkě pé à tẽ.

49 Té núkú nɔ de Yesule té ne, kwó-ò dí, páh n wẹki ñ tyí! Té à pɔrı tẽ.

50 Yesu me yo ñ tyí ne: «N kódí, wáh pɔ nê pí-ńsah, kè pi.» Képah sɔkɔ, no nópi núkú nɔ de Yesule à à tẽ.

51 Képah tẽne, nónó-á sò me Yesule, pé sɔkɔ yó núkú ñ kèkírki yɔrı de à sárká syínwilkıpu yòtẽ ñgbẽ tònpi níki kō kām.

52 Nte Yesu me yo ñ tyí ne: «Á kèkírki dyı ké gbô sɔkɔ. Yah, nónó pól-á málle n pi kèkírne, kèkírni ye kı ko mɔ péle.

53 Á náh pı ne ñmɔ-á kı sò fẽ yo mɔ n Sú tyí, à kı yĩnyõ tònpi kèyõ náhnáh tekı mɔ n kō nénpó swɔ, sè kı pɔ n yohnı mɔ di?

54 Nte káh pi sě, Liyel wey sébéy sɔkɔ tyi wárkínsàhnó kı wil dùkù nêne? Kè mó tō me kè yo sah ne sě-á kè yĩne kè pi.»

55 Képah náh, té yo nékwíńkí nópi tyí ne: «Yé pɔ ñmɔ tẽ-ńsah kèkírni ànê ńsnine yé tyí, á kı ne kèlékẽ névi sò ñne. Nte swõ swõ pólle, mé sò ñkẽne ne n me kōntẽnóle Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ ñ kwónóle n pi, té yé náh n tẽ.

56 Nte Liyel tẽntò syínyopu tyi wárkínsàhnó wil yĩn ye tyi nópi pól kō sè pi.» Wáh képah yo, ñ tò sáhpú pól to karkı té à sah.

Yesu tẽnkyınɔle Nsyifunɔ tukey tükèpu tĩńkĩ tyí

57 Nónó-á tẽ Yesule, pé yuku ñne sárká syínwilkıpu yòtẽ ñgbẽ Kayifi tĩnne, ńyāh sɔkɔ-á Liyel tyi kōnsàhnó kwópú ànê yèwàhnı sò me wě take mɔ.

58 Pyeri sò me Yesu sò tẽ n kō fíı ñne, pópó à kyı yĩni tẽ sárká syínwilkıpu yòtẽ ñgbẽ gbô tyí. Té de yuku à kyı kō tẽ tònpi tñô, té n yah yĩ mè-á kı pɔ n syi n pi dùkù nêne.

59 Sárká syínwilkıpu yòtām ànê pé no tukey tükèpu tĩńkĩ pól sò me n yah n kō ne, tãrfyónó yısyó we, nónó-á kı mìnı we n yo n sah Yesu yõ, pé mó à we n ko n mɔ.

60 Tãrfyò mĩnyobe náhnáh sénsõ pɔ mìnı yo sah ñ yõ, ñte pé náh tir yó we wáh yĩne à ko mɔ nê yĩnne. Ké tyé-ńsah sɔkɔ, díbí nɛpı ními wil yĩn

61 té ne ñkě, dí mè-á yo ne páh kı fẽ Liyel ní-ńsah wòkò kètãr sɔ té kı kè tō mɔ sèpĩn tñnı wró.

62 Képah sɔkɔ, sárká syínwilkıpu yòtẽ ñgbẽ yuku yĩn té yo Yesu tyí ne, no nópi-á tyi nónóne n yo ñ tyí sɔkɔ, tyíyóné kó me ñmɔ tyí sépi tyí sɔkɔ nı?

63 Nte Yesu náh dahbı wilki. Képah tẽne, sárká syínwilkıpu yòtẽ ñgbẽ me yo ñ tyí ne, min nètẽ Liyel yĩn yõ, à yo pé syah ñmɔ-á kı nê Liyel ney yáhntòkɔnɔle, nê-á ñ Pídĩne.

64 Yesu me yo ñ tyí ne: «Áwɔ ye yo kéle. Té mé kéle n yo yé tyí, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, yé kı Névi Pídı we kōntẽnóle tyi pól tyí tẽnwe-ò Liyel gbòyò sòle. Yé kı à we tɔle à kı me n pi ńyĩrn sɔkɔ.»

65 Képah tẽne, sárká syínwilkıpu yòtẽ ñgbẽ ñ gblóy flo yɔrı tɔkı té ne, wáh yo de Liyel tyí. Tãrfyò nê tẽ se tō pé kı n yah n kō nı? Pè kó ñ Liyel tyí yóndenɔ noh nı?

66 Pépi se me n sō sō nı? Pè me yo ñ tyí ne, wáh yĩne kònmɔnɔle.

67 Képah tẽne, té tyah n sɪn n mɔ ñ yah sɔkɔ, té ñne n syıki gbònkukele, té tükù mó me ñ létáhlóle n kōlı

68 té me n yo ñ tyí ne, ñmɔ-á kı nê Liyel ney yáhntòkɔnɔle, à sáh pı yo pé syah nê-á n ko ñne.

Pyeri-á n̄ vyāh kōli s̄ō ne pé náh Yesu p̄i

⁶⁹ Pyeri s̄ō me kōntēnóle gbô táh. Tõnpi pi yó me no de n̄ tnô té yo n̄ tyí ne, ñmo tó-á s̄ō me Yesule, nê-á Kalile neyne.

⁷⁰ Nte à me kè kōli no pól yí yah ne, pé náh me n̄ wey mè tyí yah we yò dé.

⁷¹ Képah náh, Pyeri soko gbô yah òinne. Tõnpi pi yó-á t̄ō à we, nónó-á s̄ō me nénpó, à yo pé tyí ne, dí mè tó-á s̄ō me Yesule, nê-á Nasareti neyne.

⁷² Pyeri t̄ō kè kōli à n̄ wo ne, pé náh dí mène n pne dé.

⁷³ D̄ō kwéy, nónó-á s̄ō me nénpó pépi no de Pyerile té yo n̄ tyí ne, kègbi yõ, no nópi soko yó-á n̄ tole. N̄ wey dùkù-á me kéle n wèki dò.

⁷⁴ Képah soko Pyeri tyah n̄ gblõyne n wo pélpèl ne, pé náh dí mè p̄i. Nénpó swo sènye yó núkú gbo.

⁷⁵ Légbíne, Pyeri dyo to kō Yesu wey mène, wāh s̄ō nê yo ne nk̄ē: «Sènye-à ki pópó n gbo, á ki me á vyāh kōli te ke t̄ónó ne á náh ñmo p̄i.» Képah soko, Pyeri wil kégbó à kyi kah gbo.

27

Yesu t̄enyukunole Pilati òinne

¹ Séngb̄ó púpúle, sárká syínwilk̄ipu yõtām pól ànê kwil yèwàhn̄i pól yo sah núkú yõ ne Yesu-á ȳine à ko mo.

² Té me à t̄ē pukubi, té kyi ñne kwiltām yõt̄ē Pilati gb̄ō dahbi.

Nsyudasí kúnóle

³ Képah soko, Nsyudasí nê-á s̄ō pi pé k̄ō pé Yesu we t̄ē, wāh p̄o n̄ kònmon̄o tyí we kè yí t̄ē, kè à kah fyāh. A me pó pló yōgbām nópi t̄oko kyi ne pé sárká syínwilk̄ipu yõtām ànê kwil yèwàhn̄i k̄ō.

⁴ Té yo pé tyí ne, páh tyípékè pi lékàh k̄ē névi mónóle k̄ū soko. Nte pé me à syah ne, pépi tir nê se me képah soko ni? Képah-á me ñmole n yah kè.

⁵ Képah soko, Nsyudasí pó mè milki Liyel ní-nsah wòkò kètār soko, té wil soko à kyi n̄ gblõy gbel.

⁶ Sárká syínwilk̄ipu yõtām me pó mè t̄oko té ne nk̄ē, kè náh ȳine dáhnmon̄ole Liyel ní-nsah gb̄o pó soko. Névi t̄ó-á ki n kwe n pi ké tyí soko.

⁷ Képah t̄ēne, pé yo sah núkú yõ, té pó mène pní mó-ò dí yó swāh dwe à pi népân lékyi yí-nsahle.

⁸ Képah ye, f̄óó à p̄o syi kwey mè tyí, swāh mè me n ye t̄ó swāhle.

⁹ Képah soko, Liyel t̄ént̄ò syíno-ò Nsyeremi-á lésõ nê yo sah, kè wil. A lésõ ne nk̄ē: «Pè ye pó pló yōgbām t̄oko, Yisrayel no-á ne dan nê-á ȳine k̄ónóle n̄ tyí soko.

¹⁰ Té kyi séle pní mó-ò dí swāh dwe, à ȳine T̄ē ñgb̄ē Liyel-á kè yo s̄ō ní tyí.»*

Pilati me Yesule n piki n yah

¹¹ Pāh Yesu t̄ē kyi kwiltām yõt̄ē dí Pilati tyí, à me Yesu piki yah ne ñmo se Nsyifun̄o yõt̄ēne díne ni? Yesu me yo n̄ tyí ne: «Áwo ye yo kéle.»

¹² Nte sárká syínwilk̄ipu yõtām ànê kwil yèwàhn̄i s̄ō me tyile n yo n sah n̄ yõ. Nte à náh dahbi wilki pé tyí sépi tyí soko.

* 27:10 27.9 Yah n te Nsakarí 11.12-13 ànê Nsyeremi 18.2-3 ; 19.1-2 ; 32.6-15.

13 Képah soko, Pilati me yo n tyí ne, pãh tyi nónó pólle n yo n sah n yõ, à kó me séle n nohni ni?

14 Nte Yesu nãh dahbi wilki n tyí pólle. Kãh pi sã, kè n gbãh kah du.

Pilati Yesu kònmɔɔ wěkì kō

15 Yimeyí Paki syáh soko, kwiltãm yõtë nkẽne wòkònpèkè soko nenukù yó fin n mɔ, tówú-à nê yah wilki.

16 Té légbíne dí yó sò me wòkònpèkè soko, nê yínpékè-á wil yíí náhnãh. N yin ye sò Barabasle.

17 Képah tẽne, tówú nê-á sò me tükènmɔɔle, kwiltãm yõtë dí Pilati me pépi piki yah ne, pè se me ké tyí ne pé nê fin mɔ pè kō ni? Barabas se, tĩ Yesu nê-á pè n ye Liyel ney yáhtokɔɔle, ñmɔ se?

18 Yé nãh we di, Pilati sò pi ne Yesu yíngbí wílnó-á n yo péle pè kō pè à dahbi péwo gbò soko.

19 Té wãh me tẽnóle tukey tükè-nsah soko, n kyi tẽntò mɔ n tyí ne, lékãh kě dí mè tyí dlénpêl-á pé kwɔ kwey lékãhne. A kãh n vyãh dahbi n tyí soko dé.

20 Nte sárká syínwilkipu yõtãm ànê kwil yèwãhni me tówú kurki mɔ ne, pè yo Pilati tyí à Barabas fin mɔ, à mó Yesu ko mɔ.

21 Kwiltãm yõtë dí Pilati me tō pè piki yah ne, pè se me ké tyí ne pé nê tẽ fin mɔ pè kō népĩ ními nópi soko ni? Pè me ne Barabas-á.

22 Pilati me ne, nte Yesu nê-á pè n ye Liyel ney yáhtokɔɔle, pé se ki pi sò ñmɔle ni? Pé pól me ne wãh yĩne à syi dahni yõ.

23 A me pè piki yah ne, nte tyítúkù nê ó se à pi ni? Nte pè tō kah yo mɔ wòhòh ne, wãh yĩne à syi dahni yõ.

24 Pilati-á pò kè pi ne pé nãh me fẽ tir yóle n pekí ké soko, té névye-á mó tō me n tyah tyah fẽkínóle, à ni tɔkò à n gbãh wu tówú yí yah té ne, péwo vyãh nãh me dí mè kònmɔɔ tyí soko. Kãh pé tyí kè.

25 No pól me ne, n kònmɔɔ plo pi pépi ànê pé wẽnpì tyíle wé!

26 Képah soko, Pilati me Barabas fin mɔ pè kō. Té sràsyíbì kō pè Yesu ko yèfòhle, té n gbãh de mɔ pè kō ne pè à syi dahni yõ.

Sràsyíbì-á kóle Yesu ko dùkù nêne

27 Képah tẽne, kwiltãm yõtë dí Pilati sràsyíbì me Yesu tẽ de tǒrí gbò soko, té pé no sràsyíbì pól ye pò à mɔ gbĩ.

28 Pè me n flo de n wil soko, té fwòmònsãh ñgbẽ yó mɔ à kō.

29 Té pãh yòkò pi dyi à kō tǒrí yókúrí swɔ, té lépéy yóle à kō à tẽ yin n gbòyò soko. Té gbètukunɔ di n yah soko à kóle ñne n ko me yo tũ ne, Nsyifunɔ yõtë dí, páh n weki n tyí.

30 Té n sìn n mɔ n yõ, té lépéy mè syi à ñne n miki n yõ soko.

31 Pãh kóle à ko te, pè fwòmò-ñgbẽ mè de n tyí té n flo tō mɔ à kō, té à tẽ n yuku syí-nsah dahni yõ.

Yesu syínóle dahni yõ

32 Pãh kyi n wil kwil soko, pè Sireni kwil dí yó yohni pè n ye Simole. Sràsyíbì me ñmɔ kyi mɔ à kō à Yesu syi syi dahni twah.

33 Pãh kyi yini tẽ tyah yó soko, pè n ye Kòlkotalé, nê kór-á Yògbèkè tyahle,

34 pè wil yónó kèkò kwãh yó fẽki mɔ ñvẽ soko Yesu kō ne à wɔ. Wãh kè wɔ yah, à kè yahle.

35 Képah náh, pè à syi dahnı yõ. Páh à syi te, pè ndan mo à n flo dibi pé wě wró.

36 Té me kõ tẽ nénpó à ñne n syıki ne ney káh po à pwah mo.

37 Yõ nê yõ-á pè syi ñne, pè sò me kè wärkı syi sah n yõtah soko ne nkẽ: «Yesu ye yò, nê-á Nsyifuno yõtẽne.»

38 Kèlékẽ pípu nípi ními yısyó to sò me syínóle dahlo yõ n tnô. Núkú sò me n gbõyò sòle, ní-ò me n gbëyìnè sòle.

39 Wëkobi nóno-à ko po n soko, pè pé ywõle n mo n té ñne n gbyo

40 ne nkẽ, ñmo nê-á sò ne páh ki Liyel ní-nsah wòkò kètär so, té ki fẽ kè tã mo sèpin tñni wró, nkẽ Liyel Pídí-à ki nê ñne, à n gblõy pwah mo. A tiki n to dahnı yõ kè.

41 Së ye, sárká syínwilkipu yõtãm ànê Moyisi tyi kònsahnó kwópú, ànê kwil yèwàhni to sò me kóle ñne n ko me yo tũ ne,

42 wáh túkù pwah mo, té ki tẽ n gblõy wo pwah mo kwlo ni? Yisrayel yõtẽ tẽ-à ki nê ñne, à tiki n to dahnı yõ núkúnúkú, pé mó sã n yõ kè.

43 A kó n sòno sah Liyel yõ, té kè yo rítẽne ne n Pídí-á péle ni? N tyí-à ki me no Liyel tyí, à à pwah mo núkúnúkú wé.

44 Kèlékẽ pípu nóno to-á sò syínóle n tnô, pépi to sò me ñne n gbyo sëntè óle.

Yesu kúnóle

45 Gbĩ-á me yõtah sírr soko, fëntũ mo kèkõyó pól soko, pópó à po no lérínó tñno tyí.

46 Lérínó tñno nópi-á soko, Yesu kah yo yínpo ñgbẽne ne: «Yeli, Yeli, lama sabakıtani?» Nê kór-á: Ñmo Liyel, ñmo Liyel, kwáh nê pi té á ní fin mo?

47 Nóno-á sò me nénpó, pé túkù-á n yónmõno mèn noh, pè ne nkẽ, wáh me Yelile n ye n yah oo!

48 Nénpó swo, pé soko yó to kyı sènsúkúrí toko fõ yõyòkè ni soko, à dyı mo gbey yó vyãh tyí, té kè no n tyı ne à wo.

49 Pé téló mó me yo tũ ne nkẽ, pé ye yin sõ, Yeli mó po à pwah mo pé yah ätre.

50 Nte Yesu me tã kah de syi té yah kwlo.

51 Képah tẽne, fwõ nê-á dyínmõnkàhsahnóle Liyel ní-nsah wòkò kètär soko, kè to tóló nínó à toko ké yõtah tyí, à kyı dal mo ké sètàhkì sò tyí. Té sétáh me syah, légybõ gboke,

52 léyâl yıki mo, Liyel yõ sèpu nóno-á sò ku soko te, pé náhnáh lékyi me yilki mo.

53 Képah náh, té me wil léyâl soko Yesu lékó yilkínmõnteno náh, té de Yerusalemı kwil soko Liyel-á képah nê yah toko. Névyé náhnáh yí tẽ pé yõ.

54 Sràsyíbı yõtẽ dí ànê nóno to-á sò me Yesule n syıki ñne, pépi-á sétáh syahrı mèn we à tahlı tyi nóno to-á pi, tiki pè kah tẽ. Pè me ne nkẽ: «Kègbı yõ, dí mènne, Liyel Pídı ye sò ñne.»

55 Té syó náhnáh to sò me yin tẽ fı té me n yah. Kalile duku soko ye kéne syó Yesu sò tẽ, à n yah n dah n mo n tyı soko.

56 Makadala kwil Mari sò me pé soko, à tahlı Nsyakı ànê Nsyosefu yú Mari tyı, ànê Nsebede dínpı yũne.

Yesu lékó yínóle

57 Nvı-á po no, tãh dí yó po de, nê-á sò n wil Arimatı kwil soko. Kéne dí yin ye Nsyosefulé. Yesu tò sáh-ò ye sò n tole.

58 Ñmo me kyı wil Pilati tyı, à Yesu lékó ni n tyı. A me ne pè ñne à kõ.

59 Päh ké wěkìle à kǒ, à me n lékó toko té à plo fwo gbró snóle.

60 Nsyosefu-á sǒ pè kǒ pè diki sán nê tũ sah n yěngbě tyíle tekì soko, à kyɪ à dah mo képah soko. Képah soko, té dáh-ngbě yó pil po ké yah vike té soko.

61 Té légbíne, Makadala kwil Mari ànê n ní-ò Mari sǒ me kǒntěnlóle nénpó soko diki yah yèsreyne.

62 Té kéne yòh sǒnó ye nkěne pè péle n vi n sah pé mɪ mɪ yòh sǒ yinne. Ké dindalle, sárká syínwilkìpu yǒtām ànê Farisi wěkì kópú me wě sǒ tē kyɪ wil Pilati tyí,

63 té yo n tyí ne, pé yǒtē, pé dyo-á to kǒ ne, kéne nénye pílki-ò-á lésǒ me kè yo sah n kú-ńkě soko ne, pāh po ku, ké sèpìn tǒ-ò sǒle, pé lékó-á kɪ yilki mo.

64 Képah yinne, nkě à sràsyíbì kǒ pè diki syɪkɪ po no sèpìn tǒnì tyí. Képah-à pí-ńkěne, n tǒ sáhpú-á kɪ n syah n po n lékóle n yĩ n wilki, té kɪ nénye syah ne n lékó-á yilki mo. Képah tē-á kɪ tǒ nénye pilki kal gben tēne.

65 Pilati me yo pé tyí ne, tyah syíkípú-á yò. Nkě pè kyɪ diki mène n syɪkɪ pāh me ké tyí sǒ.

66 Pè me soko à kyɪ diki yah dáhkì mè poko mo, té tyah syíkípú kǒ pè kéle n syɪkɪ.

28

Yesu lékó yilkinmɔnɔle

1 Mɪ mɪ yòh-á soko, dimansyi sǒ séngbǒ púsóle, Makadala kwil Mari ànê n ní-ò Mari kyɪ diki yǒ.

2 Nénpó swɔ, sétáh syahrɪ ngbě pɪ. Tē ngbě Liyel yinyǒ tǒnpɪ yó me tiki po dáh-ngbě mè pil to diki yah, té kǒ tē ké yǒ.

3 A sǒ me n kǒ kyòo pǔ sǒ yíkiri, té n flo me píkínóle préyy.

4 Tíkì ànê wilsyahrɪ tē tyí, tyah syíkípú markɪ.

5 Képah soko, yinyǒ tǒnpɪ me yo syó tyí ne: «Yé káh tíkì pɪ. Mé pĩ ne Yesu-á yé n yah n kǒ, pāh nê syɪ dahɪ yǒ.

6 A náh me ásǒ, n lékó yilki mo à yĩne wǎh lésǒ kè yo sah sǒ. Yé po n yah n snékínmɔ-ńsahle,

7 yè mó n kyɪ kè yo súú n tǒ sáhpú tyí ne, n lékó-á yilki mo. Té wǎh mo pé yahle Kalile mara soko. Pāh kɪ kyɪ à we nénpó. Nê-á sǒ me n tyí yo yo tēne yé tyí, képah ye yǒ.»

8 Pè me yal súú nénpó soko, tíkìle pé soko nìvìnì ngbě tole fěkìnmɔnɔle ké soko, à n to n yuku yĩ mè yáh-ńsah Yesu tǒ sáhpú tyí.

9 Nénpó swɔ, Yesu núkú pè yohnɪ té ne: «Mé n wekɪ yé tyí.» Syó nópi me no de nne, té n gbyěh tē à gbílkinó sah n yǒ.

10 Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Yé káh tíkìle n pɪ. Yé kyɪ n yo n yǔnpyé tyí ne, pè yuku Kalile mara soko. Nénpó soko ye pè kɪ we nne.»

Tyah syíkípú tyípínìne

11 Syó nópi-á me wěkì yǒ gbí nêne, tyi nóno pól-á pɪ, sràsyíbì nóno-á sǒ n syɪkɪ diki mène, pé túkú po kwil soko, à po sè yo sárká syínwilkìpu yǒtām syah.

12 Képah soko, sárká syínwilkìpu yǒtām nópi ànê kwil yèwǎhnì wě tuke mo à yo sah núkú yǒ, té pǒ-ngbě yóle sràsyíbì kǒ,

13 té pè syah ne pāh kɪ pɪ pè yo ne, n tǒ sáhpú-á po n lékó yĩ wilki lékǎhne té pé sah dɔy soko.

¹⁴ Kwiltãm yõtë dí-à kɪ sɔ̃ kè noh, pépi-á kɪ kè niri pè kɔ̃ pè náh yó̃tír wɛ n pi ké sɔkɔ póllɛ.

¹⁵ Tyah syíkípu mó pó mè syi té kè pɪ pé yóré yõ. Képah tɛ̃nɛ, yĩ mè tɔ̃ mɔ̃ Nsyifunɔ̃ niyó̃, fóó à pɔ̃ syi kwɛy mè tyí.

Yesu wénóle ò tò sáhpú tyí ò lékó yílkínmɔ̃ntɛnɔ̃ náh

¹⁶ Yesu tò sáhpú népî gbõnúkú mɛ sɔkɔ Kalile mara yõlɪ yõ, wáh lésõ níyáh tyí yo sah pé tyí.

¹⁷ Páh kyɪ à wɛ, pè à gbilki, òtɛ pé tókú sò mɛ tòtòlɛ n pi ò tyí sɔkɔ.

¹⁸ Yesu mɛ nɔ̃ de pé tnô té yo pé tyí nɛ: «Yõtõrí pól ye òmɔ̃ gbò dahbɪ yĩnyõ ànê sétáh yõ sɔkɔ.

¹⁹ Yé kyɪ kwlo kwlo pól névye pɪ òmɔ̃ tò sáhpúle, yè mó pè wel n wilki ni sɔkɔ Sú Liyel, ànê Pídí, ànê Liyel Mirki yĩn yõ.

²⁰ Máh tyi nónó kɔ̃ sah yé kɔ̃, yè mó pè kwɔ̃ séle pè kɔ̃ pè séle n pi. Té òmɔ̃ kɪ mɛ yéle sòmésó̃, fóó kɪ kyɪ syi kèkõyó̃ tyénó tyí.»

Marki-á nìvìnì tir nê wārki Yesu tyí soko

N yúpyé, yépi nóno-á sébē mēne n kar,

«Nê me Yesule?» Píkinyahno yó ye, no pól yīne pè pé gblǒy piki yah kéle. Wáh sǒ me Yesu pī di mónóle, képah náh pi, á náh n tyí noh yah pólle: No pól ki fē gbah tē à pī palle.- Sébē nê-á á tē yīn á gbò, képah ki píkinyahno mè yah yo n syah, ki Yesu dukùle n wēki. Dí yó ye wārki kéle di mónóle. Kéne dí yīn ye sǒ Markule. Kè Yesu min pi dukù tyíle n yo, ànê n tyípínìne, ànê n welole. Sépi n tyah n tyípínì tyí, à po no n kúnó ànê ní yúkúnó tyí. Képah n wēki ne, Yesu-á po Liyel tǒrúle, té wáh fē syi n gblǒy tíkínmōno yō, névye pwáhnmo yīnne.

Kéne sébēne, Bibili tyah yó ye nê-á Liyel wey sébē ngebēne. Képah fī yó ye.

Yé ki fē kyi welo yísyó we, sé pínó ki me tah. Té pókónmōno me dukù-à me, ké tyàh-nsah, kè ále n wēki ne, wáh ki fē wey mè yah yónó we sébē mè tyé-nsah soko.

Nte, wáh tē yīn nê kar kwlo, á ki yah te sébē tyé-nsah soko. Ké kèpikì wey wārki dukù tō me nénpó, ànê ké wīn weyne.

Yé pól pī ne nkē, nê-á tükù n ye «Lékám Pèpeyne», tükù òne n ye «Liyel Mírkile». Té, Liyel wey vīnmōno soko, yīn núkú ó ye ki fē yah toko képah yīnne. Nte, áyáh «Liyel Mírki» yah toko, kè náh pi ne, képah sǒ á toko kúmm yō dé! Á me ké tyí ne, yépi tō lékámne á kō ké tyí yō. Ké ye dukù yó lékám se me yé tyí, yé ki fē á kō?

Á wil yīn mè tyí soko, wáh tir yó we sébē mè soko, té ké yo dukù náh ple wīn wey soko áwo yah, gbah n tē kè yo á syah.

Liyel pèpōri pi á tyí ké kárnó soko.

Wèlnwìlkì-ò Nsyō wey yónsàhnóle

¹ Liyel pi Yesu *Krista nìvìnì wey sán tyàh-nsah ye yò.

² Sǒ-á kéle wárkínsàhnóle *Liyel tēntò syínyo-ò *Yesayi sébē soko ne:

«Yah, ñmō Liyel ki ní tēntò névi tekì mō á yahle,
à ki po á wēkì tō sah á tyí.»

³ Nnì yó yīnpǒ ye n dokō gbēnni soko ne nkē:

«Yé Tē-ngbē wēkì tō sah,
yé kè pi tómm!»*

⁴ Kǎh wārki sah sǒ, sē ye *Wèlnwìlkì-ò Nsyō po wil mō gbēnni soko. Á tyah n yo n kō névye tyí ne, pè pé nno vi mō, pè mó *wèlnwìlkínó we. Képah soko, Liyel-á ki pé tyípèl yō mō pè kō.

⁵ Képah tēne, Yude kwlo névye pól, ànê tō Yerusalemi névye pól sǒ me n po n po n tyí, n po pé tyípèl yo névye pól yí yah, té á pè wel n wilki Yurdē yo soko.

⁶ Té, Nsyō sǒ me yàhmíkì yè fwòmōn mō, té n syī tē sèl kōle. N yōkele sǒ sègblo ànê syīri ye.

⁷ Á sǒ me n yo tówú tyí: «Névi nê-á ki n po n pi ñmō náh, ñmō ye gblo kal ñmole. Ñmō tē náh yīne mé kō yīn, n gbáhkì lékyéh sro de.

⁸ Ñmō ye yéle n wel n wilki ni soko, nte ñmō ki po yé wel n wilki n pi *Liyel Mírki soko.»

Yesu wèlnwìlkínó ànê n tǒnmōnole

* 1:3 1.3 - Yah n te Yesayi 40.3 soko.

⁹ Légbíne, Yesu wil Nasareti kwil, Kalile sétáh yõ, à pɔ Nsyõ kɔ à à *wel wilki Yurdẽ yɔ sɔkɔ.

¹⁰ Té, wǎh n wil ni sɔkɔ gbí nêne, à yĩnyõ we kè n ykɩ n mɔ, té *Liyel Mírki tiki n yõ, dàhyòkèpil sɔ.

¹¹ Légbíne, yĩnpɔ yó n wil Liyel sɔkɔ ne nkẽ: «Áwɔ ye n̄mɔ n̄dè Pi núkúnine. Á tyí nɔ yĩ ní tyí kègbile.»

¹² Ké nénpó swɔ, Liyel Mírki à tẽ yuku gbɛnnɩ sɔkɔ.

¹³ A sèpìn tíkíníni pɩ nénpó sɔkɔ. Té *sétàn yòtẽ pɔ n̄ne n tɔ n mɔ. A sò me gbɛnkyo n̄yó sɔkɔ, té *yĩnyõ tɛntòbe me n tẽ-n̄sahle n yah.

Yesu yɛnkyo tɛpú népí nyêh ye

¹⁴ Képah náh, pè pɔ *Wèlnwìlkì-ò Nsyõ dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ.† N déntenɔ náh wòkònpèkè, Yesu yuku Kalile sɔkɔ, à kyɩ tyah n̄vìn̄ wey sánne n yo n kɔ, nê-á wil Liyel tyí.

¹⁵ A ne: «Gbí nê tyí-á sò yo sah, kè me de te. *Liyel tɔrí me yĩni tẽ te. Yé yé nno vi mɔ, yé mó sɛ n̄vìn̄ wey sán yõ!»

¹⁶ Wǎh sò me n kɔ Kalile yó-n̄gbɛ gbòpɔ gbí nêne, à yɛnkyo tɛpú népí nímí we, Simo, ànê n gbɛndí Andrele. Pè sò me yɛnkyo tẽ tẽ mnɔle n min yɛnkyɔle n tẽ yo sɔkɔ.

¹⁷ A yo pé tyí ne: «Yé pɔ n̄mɔ náh. Mé kɩ yé pɩ névye tɛpúle Liyel tyí.»

¹⁸ Nénpó swɔ, pè núkú pé yɛnkyo tẽ tẽ mnɔ sah, té n sò tẽ.

¹⁹ Wǎh tɔ kɔ yuku yahle kwéy, à kyɩ Sebede wɛnpì we, Nsyakɩ ànê Nsyõne. Pè sò me pé krótókè sɔkɔ, me yɛnkyo tẽ tẽ mnɔle n tɔ n sah.

²⁰ Ké nénpó swɔ, à pépi tɔ ye yah. Pè núkú yal pé sú ànê n tòn̄pɩbɩ tnô krótókè sɔkɔ, té n sò tẽ.

Yesu tɛnwɛnɔle sétàn yõ

²¹ Képah náh, wǎh nónó ye, à yuku péle Kapernayim kwil sɔkɔ. *Mɩ mɩ yòh sòle, à kyɩ de *Liyel ní-nsah wòkò, à tyah névyele n kwɔ.

²² Nónó-á sò me n weyne n nohnɩ, pé gbàn du n névye kwónó dùkùle. Tir yó náh, kè náh sò me núkúle ànê *Liyel n̄gbò wèkì kwópú tyíle. Nmɔ kwɔ dùkù sò me yòtɔrí kwónóle, képah ye.

²³ Ké légbíne, kè pɔ yĩne, dí yó sò me Liyel ní-nsah wòkò, *sétòle n sɔkɔ. A me yuku gbo mɔ ne,

²⁴ kwáh nê se à n yah n kɔ pépi tyí nɩ, Nasareti Yesu? A se pɔ pépi yíkí-nsah nɩ? Páh pĩ ne, pi kɛ-á n̄ne, n̄mɔ nê-á wil Liyel tyí.

²⁵ Képah tɛne, Yesu dírí kɔ sétò mè yõ, té yo n tyí: «Á vyǎh vike, n té n wil dí mè sɔkɔ!»

²⁶ Képah sɔkɔ, sétò dí mè yike kègbile, té de syi náhnáh, té wil n sɔkɔ.

²⁷ Képah névye gbàn du. Pè tyah wɛne n piki n yah ne, kwáh nê se sɛ nɩ? Kwónó késán yóle à n pɩ yòtɔrí sɔkɔ. A fɛ n wɛkɩ sétàn tɔ yõ, té sè n sah n tyí yõ.

²⁸ Kéne ní yõ, Yesu yĩn gbílkínó tɔ mɔ Kalile kwlo pól sɔkɔ.

Yesu yámpú náhnáh de mɔ

²⁹ Páh yal *Liyel ní-nsah wòkò, pè núkú yõ sɔkɔ de Simo ànê Andrepi gbô. Nsyakɩ ànê Nsyõ tɔ sò me péle.

† 1:14 1.14 - Képah yah kɩ n yo n pi Marki 6.17 ànê 18 sɔkɔ.

30 Té Simo déysê sò me sě́nóle wílvjáhnine. Nénpó swò, pè me kè yo Yesu syah.

31 Wǎh kè noh sě́, à nò de pi mè tnô, té n gbò tě́ à yilki sah. N wílvjáhnì nùkú tyé, à me yuku tyah pínne n pi pé tyí.

32 Gbíyí-á de, névye pé yámpúnò pól twah pò Yesu tyí, ànê *sétàn-á me dénóle nónó sòkò.

33 Kwil névye pól pò tuke mò kéne gbô yah sòkò.

34 A me yámpú duke duke náhnáh de mò, té sétàn náhnáh yīni wilki, sǎh me de nónó sòkò. Sè sò ònne n pne, ne dùkù nê-á ònne. Képah ye, à yahle ne, sè káh ne n wèkì.

Yesu Kalile kwlo pól kò kò

35 Séngbǒ púsó, tyah syí syí sòkò, Yesu yuku wil wòkò. A yuku gběnnì sòkò, à kyí tyah Liyelle n ni.

36 Képah sòkò, Simopi yuku tyah ònne n yah n kò.

37 Pǎh kyí à wé, pè à syah ne, névye pól-á me ònne n yah n kò.

38 A me yo pé tyí: «Á ye yuku gbòplò kwlo sòkò. Mé yīne mé nìvìnì wey sǎn yo nénpó tò sòkò. N pónó yò ye képahle.»

39 Képah sòkò, à kyí Kalile tǎntàn pól sòkò, me Liyel weyne n yo n kò pé *Liyel ní-ńtàn vù sòkò, té me *sétànne n yīni n wilki névye sòkò.

Yesu tótě́ yó de mò

40 Só yóle, *tótě́ yó nò de Yesu tnô, à gbètukunò di ò yah, té à ni ne, wǎh me ké tyí, wǎh kì fě́ pé de mò.

41 Wǎh yo sě́, ò yǎm Yesu tě́. A me ò gbò tǒ ò yò, à tǔ ò tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á kì de!»

42 Nénpó swò, *dú nùkú à fin mò, à me de.

43 Képah sòkò, Yesu nùkú à tekì mò, té kè gbah yo ò tyí ne,

44 à noh yò, à káh kè yǎh ne tyí dé! A kyí ò gblǒyne *sárká wílkìpu yòtě́ wèkì. Nkě, *Moyisi-á sò *sárká nê tyí yo, tótām dénmòno tyí sòkò, à mó képah wilki, nê-á kì no pól wèkì n pi ne, wǎh de.

45 Nte, dí-á yal ò tnô, tir nê-á pi ò tyí, à kyí tyah kéle n yǎh n kò no pól tyí. Kǎh pi sě́, Yesu náh tǒ sò fě́ ò gblǒy wèkì n pi kwil yó ńtě́ sòkò. A sò me gbe mò tě́ kwlole, kégbó sòkò, té névye n wil tǎntàn pól sòkò, à n pò n pò ò tyí.

2

Yesu sèkùkù dí yó de mò

1 Sèpìn yísyó sókóntenò náh, Yesu ò syí pò Kapernayim sòkò. Névyé-á kè noh ne, wǎh me gbô,

2 tówú yó tuke pò tyah fyǎh. Tě́-ńsah ńtě́ náh sò me kélé yah tò sòkò. Képah sòkò, à tyah ò weyne péle n kwò.

3 Légbíne, nósýó pò ò tyí sèkùkù yóle. Népí ònyêh sò me à twah.

4 Té névye tnónkàhnó tě́ tyí, pè náh sò fě́ nò n de n pi ò tnô. Pè dokò gběntìn yò, kye ò mé-ńsah tírrle, té sèkùkù mè tiki mò kéne pwǎhle ò sě́ sě́ kwáh yò ò yah sòkò.

5 Wǎh kè wé, pè sě́ ò yò sě́, à yo sèkùkù mè tyí ne: «N pídí, á tyípél ye yò mò ò kò.»

6 Képah tēne, *Liyel ògbò wèkì kwópú nónó-á sò me tēnóle nénpó sòkò, pè tyah n sò ne,

7 Sõ se pi, té dí mè n weki sě ni? Liyel yĩn-á à n yiki. Ké névi se me ki fě tyípêl yõ mo névi kõ, né Liyel nâh ni?

8 Képah soko, wâh núkú pé foko sõno we sě, à yo pé tyí ne: «Sõ pi, té yé foko sõnole sě?»

9 Nê tẽ dòdò kal, à yo sèkùkù mè tyí ne, n tyípêl-á yõ mo à kõ, képah nâh pi, à yuku, n sě sě kwâh toko ne n ko?

10 Nte, yé pi ne, tẽnwen-á me *Névi Pi tyí, ki fě tyípêl yõ mo névyé kõ, té à sah sétáh yõ.»

11 Képah ye, à yo sèkùkù mè tyí: «Mé kéle n yo á tyí, yuku, á sě sě kwâh toko, n ne n yuku á gbô.»

12 Nénpó swò, dí núkú yuku n sě sě kwâh toko soko no pól yí yah. Kè pé pól gbân du. Pè tyah Liyel yinne n gbilki, té me n yo ne, pé nâh sěnkõ we yah.

Yesu Levi ye

13 Képah nâh, Yesu tõ n syi yuku Kalile yó-̀ngbẽ gbòpo. Tówù pól sò me n po n po n tyí, à péle n kwò.

14 Wâh po n soko, à Alfe pídí Levi we tẽnóle mórí syí-̀nsah wòkò. A me yo n tyí ne, à yuku pé sò tẽ. Levi mó yuku n sò tẽ.

15 Pâh ky tyah yòkele n yõ Levi tĩne gbí nêne, mórí syípú, ànê Liyel wěkì kó-̀nkêpú náhnâh sò me n yõ nne, ànê n *tò sâhpúle. Kéne névyé dùkù náhnâh ye sò me n sò tẽ, képah ye.

16 Képah soko, *Liyel ñgbò wěkì kwópú nónó-á sò *Farisiyẽnole, pépi-á à we à me n yõ ànê kéne névyé dùkùle, pé yo n tò sâhpú tyí ne, kú se pi, té à n yõ mórí syípú, ànê Liyel wěkì kó-̀nkêpúle fí núkú ni?

17 Yesu-á kéne wey noh sě, à yo pé tyí: «Névyé nónó-á me lènole, sènpí yétò se me pé tyí? Yámpú tyí nâh sènpí yétòle di? Névyé nónó-á n sò ne, névyé tír tír-á péle, mé nâh po pépi ye yinne. Nte, nónó-á pi ne, tyípêl pípi-á péle, pépi yé-̀nsah ye mé po.»

Yesu-á nê yo níkì tẽnó tyí soko

18 Só yóle, *Wèlnwìkì-ò Nsyõ tò sâhpú ànê *Farisiyẽno sò me níkì tẽ. Névyé me ky Yesu piki yah ne, kú se pi, té Nsyõ tò sâhpú ànê Farisiyẽno tò sâhpú me níkì tẽ, té ñmo *tò sâhpú nâh me sèntẽne n pi ni?

19 Wâh képah noh sě, à yo pé tyí: «Yépi tẽ sõno soko, fúr pí-ò-á nónó ye, pé se ki fě fúr yòke yahle, té ki fúr pí-ò sah pé niyó? Pe tẽ-à fyò me pé niyó, pé nâh fě yòke yahle n pi.

20 Nte, gbí me n pi, pé ki po pe mè wilki pé niyó. Ké lésòle, pé ki pyě níkì tẽ.

21 Névi yó ntẽ nâh fě fwò sán toko, à ki fwò dyàh min n pi. Wâh képah pi, fwò sán ki fwò dyàh kú-̀nsah téy yori yiki ntõ, ké pwâh ki gbe mo.

22 Anê tõ, névi nâh fě òwè sán mo n pi pley di soko. Òwè sán-à fũ, kè ki pley nópi sèki. Òwè ki kwe, pley to ki yiki. Képah ye, òwè sán ye yĩne mónóle pley snó soko.»*

Yesu-á nê yo mi mi yòh tyí soko

23 *Mi mi yòh só yóle, Yesu ànê n *tò sâhpú sò me n ko n kah sèmuko swěy yísyó soko. Képah soko, n tò sâhpú tyah sèmuko ywòle n kòli n yuku wěkì yah.

24 *Farisiyẽno-á képah we sě, pé tyah Yesule n piki n yah ne, à yah, kú se pi, té tir nê nâh yĩne pínóle mi mi yòh sóle, n tò sâhpú kéle n pi ni?

* 2:22 2.22 - Pè sò ni ànê wo wo yíle n mo pilki soko ñgbòle.

25 A me yo pé tyí: «Kwεkι-á lésō *Davidi ànê ò náh névye kah tē só nêne, té yōke wé-nsah náh me pé tyí, pǎh nê pi, yé náh kè kar yah di?

26 A náh sò de Liyel wòkò sòkò di? Búrn nóno-á sò sàhnóle Liyel tyí yō, à náh sè tokò tah, té ò náhtàn to kō pé tah di? Ké légbíne, Abyatar ye sò *sárká wìlkìpu yòtē òngbēne. Té névi yó ntē náh sò yīne búrn nópi táhnóle, né sárká wìlkìpu yòtām náh.»†

27 Képah náh, Yesu tō yo pé tyí: «Mì mì yòh ye sah névi yīnne, òte névi náh mō mì mì yòh yīnne.

28 Képah ye, *Névi Pi pi mì mì yòh ntē yòtēne.»

3

Yesu dí yó de mō mì mì yòh sóle

1 Képah náh, Yesu ò syi de *Liyel ní-nsah wòkò yó sòkò. Ké nénpò sòkò, dí yó sò me gbòle kúnóle.

2 *Farisiyēno mó tyah Yesule n yah, wàh kɪ ntyínò à de mō n pi *mì mì yòh sóle, pé mó lékàh we à kō.

3 Képah sòkò, Yesu me yo gbònkù dí mè tyí ne, à yuku n pò yīn névye ntyó.

4 Té no piki yah: «Tir nê wèkì me kónóle mì mì yòh sóle: Pèpòri se yīne pínóle, tì pèkè se? A névi wilki kù sòkò, tì à tē ko mō?» Nte, pé náh tir yó yo.

5 Képah sòkò, wǎh pé yah yah yésyêhle fòkònyǎhnì sòkò, ò yah kwò pé kùkùtǎhkì tē tyí. A me yo dí mè tyí: «Á gbò tō!» A me ò gbò tō, kè núkú pi ké vile.

6 Farisiyēno-á képah we sē, pé yuku wil kéne Liyel ní-nsah wòkò sòkò, à núkú kyi wē tuke mō ànê yòtē dí *Yeròdi náh névyele Yesu tyí sòkò, pǎh kɪ pi sō, té à we n ko n mō n pi.

Tówù òngbē yó pò Yesu tyí

7 Képah náh, Yesu ànê ò *tò sáhpú yuku Kalile yó-òngbē gbòpò, té tówù òngbē yó sò me ò sò tē. Pé tókù n wil Kalile, tókù mó n wil Yude,

8 ànê Yerusalemi. Tókù n wil Yidume, tókù n wil Yurdē yónkahnne. Tókù mó n wil Tiri ànê Sidò gbòplo kwlo sòkò. Kéne tówù òngbē ye kyi wil ò tyí. Pé sò ò tyípinó noh, képah yīn ye.

9 Kǎh pi sē, Yesu yo ò tò sáhpú tyí ne, pé krótókè yó tō sah pé kō, tówù káh pò pé fyǎh.

10 Wǎh sò me névye náhnáhle n de n mō, yámpú pól sò me n to n tuke ò yō ne, pé we tū ò tyí.

11 Té *sétàn-á sò me nóno sòkò, pǎh à we, pé pé gbètukunóle n di n pò ò yah, té n yo ò tyí dénsyino sòkò ne, Liyel pi-á òne.

12 Képah sòkò, à díri kō pé yō, té ne, pé káh pé dùkùle n yo.

Yesu népî gbònimí yah wilki pi ò tò sáhpúle

13 Só yóle, Yesu doko yòli yó yō, té wǎh sò me nóno tyí, à pé ye. Pé pò ò tyí.

14 Sē ye sò, à yah wilki kène népî gbònimíne, à pi ò tònpiùle. Ne, pé ne n me pé tnò, pé ne n we n tō pé wey pèpey yo n kō yīnne.

15 Té ténwenoùle pé kō nê-á kɪ fē *sétàn yīni n wilki n pi.

16 Népî gbònimí nópi yīni we yò: Simole, Yesu òmō yīn sah Pyerle.

† 2:26 2.26 - Yah n te 1 Samuwel 21.2-7 sòkò.

17 Nsyaku ànê n gbëndí Nsyõne, pépile, Sebede wěnpì ye sò. A pépi yīn sah Gbanersyēsile, ké yō ye «nónó-á gběnséntáhkì sò».

18 Andre tɔ sò με, ànê Filipe, ànê Bartelemi, ànê Matye, ànê Toma, ànê Nsyaku, nê-á Alfe pídine. A tahlí Tade, ànê Simole, nê-á sò n sú fó yō yõpu sɔkɔ yóle,

19 ànê tɔ Yisikaryoti Yudasile, nê-á pɔ vi Yesu náh.

Yesu gbôtân pɔ ne, páh òne n tē n sɔkɔ

20 Képah náh, Yesu de gbô. Tówú tɔ tuke n yō. Wró ntē náh sò με òmɔ ànê n *tò sáhpú tyí yòke yō yō tēne.

21 N gbôtân-á képah noh sē, pè yuku wěkì tē ne, páh kɔ kyí à tē, té n yo wē tyí ne, n lékám-á fěkì, wáh kah mɔ.

Yesu n tyí kàhnó yáhnkõpu yahle n yo

22 Légbine, *Liyel ògbò wěkì kwópú nónó-á wil Yerusalemɔ sɔkɔ, pépi ne níkē, *sétàn yòtē Belsebul-á με Yesu sɔkɔ. Nmɔ táhkì-á à kɔ, à tē we *sétanne n yīni n wilki névye sɔkɔ.

23 Képah tēne, à pé ye, té tyah n wɛkɔ pé tyí sèmirn sɔkɔ: «Sò με sétàn yòtē kɔ fě n gblõy yīni wilki névi sɔkɔ?

24 Yòtõrí núkú névye-à tyah wēne n fwo, kéne yòtõrí náh n mo n pi.

25 Kéte nê névye-à tyah wēne n fwo, kéne kéte tɔ náh n mo n pi.

26 Sētē ó ye, sétàn yòtē-à yuku, à n táhkì tokɔ, à tyah wēne n fwo, n yòtõrí kɔ yikɔ, kè náh n mo n pi.

27 Névi yó ntē náh fě de n pi kètēnpe táhkì wòkò, kɔ n gbàn yí tokɔ, né à náh à tē pukubi. Wáh à tē pukubi tɛ gbí nēne, à kɔ pyé n wòkò yí kwel.

28 Mé kéle n yo yé tyí kègbɔ yō: Névye-á tyípèl nónó pólle n pɔ, ànê Liyel gbyòné pólle, sè kɔ fě yō mɔ pè kɔ.

29 Nte, névi nê-à *Liyel Mírki gbyɔ, kè náh n yō n mɔ n pi n tyí pólle. A kɔ wú ké sɔkɔ.»

30 Á képah yo sē pé tyí, páh sɔnpí yo ne, sétõ-á με n sɔkɔ.

Nónó me Yesu pɔ n yú ànê n yúpyéle

31 Képah náh, Yesu-á sò με nýāh, n yúpyé ànê n yú pɔ yīni tē kéne gbô yah, té ne tekɔ mɔ à kyí à ye.

32 Tówú sò με kɔ tē Yesu mɔ gbí, té pè yo n tyí ne, à noh yò, n yú, ànê n yúpyé-á με kégbó. Páh me ké tyí ne, pé à we.

33 Á με yo pé tyí: «Nê με nímɔ yúne, ànê nónó me n yúpyéle?»

34 Képah náh, névye nónó-á sò με tē à mɔ gbí, à yō pè yah kore vi, té yo: «Yé yah, nímɔ yú, ànê n yúpyé με ásô.

35 Névi nê-á Liyel nìvìle n pɔ, òmɔ ye nímɔ yúpi, ànê n yúne.»

4

Sèmukɔ mír-ò sèmirkìle

1 Sò yóle, Yesu tɔ με tyah névyele n kwɔ Kalile yó-ògbě gbòpɔ sɔkɔ. Tówú ògbě yó pɔ à mɔ gbí. Pè tnónkàhnó tē tyí, à de kɔ tē krótókè yó sɔkɔ. Krótókè mè sò με yo sɔkɔ, té tówú pól me tēnóle yóngbalɔ.

2 A sò με péle n kwɔ tyi náhnáhle sèmirn sɔkɔ, με n yo pé tyí n kwónó sɔkɔ ne:

3 «Yé noh! Sò yóle, dí yó sò kyí n swāh, sèmukɔ mír-ísah.

4 Wǎh me mírnó sɔkɔ, yísyó syɔkɔlɔ wěgbalɔ sɔkɔ, kèpye pɔ sè yɔ.

5 Yísyó me syɔkɔlɔ yen kwéy tǔ-nsah légbí yǒ, té fi súú. Yen gbɔ náh sǒ me nénpó, képah ye.

6 Gbǐ-á pɔ vyǎh sè tǔ, sè kɔkɔ. Yǎhni gbɔ náh sǒ me sé tyí, képah ye.

7 Yísyó me kyɔ syɔkɔlɔ pǎn nɔyó. Pǎn nópi me yuku fyǎh sé yǒ, sè náh tǔ we pye pɔ.

8 Nte, yísyó kyɔ syɔkɔlɔ sétáh pèpey sɔkɔ. Sépi me fi, à kyǎh palle. Túkù pyenɔ yǒgbǎm pɔ, túkù tikitǔnɔ pɔ, sé túkù mó lèkwě pɔ.»

9 Képah náh, à tǔ yɔ pé tyí: «Níkí-á kɔ me nê tyí noh noh tǔne, tǔ n níkí sah noh.»

Yesu sèmìrn yǎhnó yǒle

10 Yesu-á yal tówù tnô gbí nêne, nónó-á ríkēne ne me ñne, pépi ànê n *tǔ sáhpú népî gbǒnimí me ñne n piki n yah sèmìrkí mè yǒle.

11 A mó yɔ pé tyí: «*Liyel tǔrí tyi nónó-á wǒbìnóle, sé pnénó ye yépi tǔ wɔ kǔ, ñte kégbó névyé tyí, tyi pól n yɔ sèmìrn ó sɔkɔ.

12 Képah sɔkɔ, pè kɔ n yah díkídíkí, té pè náh kwáh yó we n pi.

Pè kɔ n nohni, té pè náh tir yó pǐ n pi.

Né képah náh pɔ, pè náhkɔ pé pɔ dùkù vi mɔ, à pé gblǒyne Liyel kǔ, té náhkɔ pé tyípêl yǒnmɔnɔ we.»*

Yesu sèmuɔ mîr-ò sèmìrkí yǒ yɔ

13 Yesu tǔ yǒ sɔkɔ yɔ pé tyí: «Yé náh sèmìrkí mè yǒ pǐ di? Nte, yé kɔ sèmìrn téló yǒ pǐ sǔ?

14 Sèmuɔ mîr-òle, Liyel wey ye à n mir.

15 Té névyé túkù me, á kɔ ne wěgbalɔ sǔ, wey-á mir mɔ nýǎh sɔkɔ: Pépi-à wey mè noh, nénpó swɔ, *sétàn yǒtǔ n pɔ wey mè wilki pé fɔkɔ.

16 Túkù tǔ me légbí tǔ-nsah sǔ. Páh wey mè noh, pè kè fě n syi nìvìnìne.

17 Té pè náh n ye wey mè yǎhni ne n mɔ pé sɔkɔ. Nénpó swɔ névyé ye péle. Képah ye, kwlónó-à pè yǐni tǔ, képah náh pɔ, névi-à pè fǒh Liyel wey yǐnne, pè pé náh vi súú Liyel wey kǔ.

18 Túkù mó tǔ me, á kɔ ne pǎn tǔ-nsah sǔ. Páh wey mè noh,

19 kèkǒyó tyi fɔkɔ sǒnɔ, ànê tahrɔ ànê tyi náhnáh dékè n de pé sɔkɔ. Sépi n pɔ wey mè fyǎh, kè náh n tǔ n we pyele n pɔ.

20 Névyé túkù mó me, á kɔ ne sétáh pèpey sǔ: Pépi-à wey mè noh, pè kè fě n syi, ñ té pye pɔ. Túkù pyenɔ yǒgbǎm pɔ, túkù tikitǔnɔ pɔ, túkù n mó lèkwě pɔ.»

Fòtnò ànê sǎh sǎh dú sèmìrkíle

21 Képah náh, à tǔ yɔ pé tyí: «Névi se kɔ fě fòtnò soh, té kɔ dú kwĩnki mɔ ké yah, képah náh pɔ, kɔ kè dah mɔ sě sě kwáh sètáhkí sǔ? A náh kè dɔkɔ n mɔ n pi ké sáh-nsah di?

22 Tir yó nte náh me wǒbìnóle, nê náh n wilki n mɔ n pi kégbó. Sètɔn sǔ tir yó nte náh n wú n pi wěkí-ríkēne.

23 Níkí-à me nê tyí noh noh tǔne, tǔ n níkí sah noh!»

24 Té tǔ n syi yɔ pé tyí: «Yáh tyi nónóne n nohni, yé séle n kyomɔ palle. Yáh no téló tyíle n sǎh dú nêne, Liyel kɔ yépi tɔ tyí sǎh n pi kéne dú núkúle, té dòhnìno nte kɔ we yépi tyí yǒ.

25 Kwáh-á me névi nê tyí, dòhnìno kɔ pɔ n tyí yǒ nte. Té, névi nê tyí kwáh náh me, kwéy nê-á me tǔ tyí, képah tɔ kɔ tǔ syi n tyí.»

* 4:12 4.12 - Yah n te Yesayi 6.9 ànê 10 sɔkɔ.

Sèmìrkì nê-á yāh sèmuƙo fínó tyí yō

²⁶ Képah náh, à tǒ yo pé tyí: «Yé yah, kwāh nê-á *Liyel tǒrí kètòle: Kè me, á kɪ nɛ dí yó sǒ nê-á sèmuƙo mir n swāh sɔko.

²⁷ A me n do ò, à me n yah ò, lékâh ànê ké gb̃intǒ, sèmuƙo n nɛ me fi, n nɛ n kyāh, à náh ké dùkùle n pne.

²⁸ Sétáh ye sèmuƙo mè kǒ kè fi ké gblǒy. Sè kètuke wil à pɔ dubi pɪ ywǒle, à yí pɪ.

²⁹ Sǎh fyò ko te, sèmuƙo tɔko gbí-á nɔ, à yēnkwēkì tɔko kyɪ tyah séle n kǒ.»

Mútárdì pi sèmìrkìle

³⁰ A tǒ yo pé tyí: «Á kɪ fē kwāh nê tɔko kɪ *Liyel tǒrí dùkù wēkɪ? Képah náh pɪ, sèmìrkì nê me mé kɪ yāh kɪ yīne kéle?

³¹ Kè me, á kɪ nɛ mútárdì pi sǒ tyí. Kè yilo kal sèmuƙo duke pólle.

³² Té, pàh kè duku, kè n yuku n pɔ n pɪ yòhkì ògbēne n kal sèmuƙo duke pólle swāh sɔko. Nte, yìngbǎn gbekɪ dò, kèpye kɪ fē pɔ syè pɪ ké sɔko.»

³³ Sē ye Yesu n kwɔ névyele sèmìrkì mè duke náhnáh sɔko. A sǒ me séle n yāh n yīne sé nòhnìpu pī pī tēne.

³⁴ A náh sǒ n yāh pé tyí sèmìrn mí-ńkēne. Té, pàh me pé yahle, òmɔ ànê n *tò sǎhpúle, ǎ sé pól yah yo n dal n mɔ pé tyí.

Yesu yáhpékè yó yīn mɔ yó-ògbē sɔko

³⁵ Ké lesǒ ńvīne, Yesu yo n *tò sǎhpú tyí nɛ, pè ye, pé yuku yó-ògbē kahnine.

³⁶ Képah sɔko, pè me yal tówú tnô. Wǎh sǒ me krótókè nê, n tò sǎhpú sɔko òne képah sɔko. Té krótónénó yísyó tɔ sǒ me òne.

³⁷ Dǒ, yáhpékè yó kǒ, à nine n tɔko n mɔ krótókè sɔko pópó, kè pɔ n tyah yúkúnóle nine.

³⁸ Té légbīne, Yesu sǒ me sē tē n do krótókè sɔko náh tīnne, té me n yǒ sah yǒsah yǒ. Képah sɔko, n tò sǎhpú kyɪ à yilki mɔ, té yo n tyí nɛ, kwó-ò dí, yɔ-á n tyah pé yónóle, kè kó me tirlɛ òmɔ tyí nɪ?

³⁹ Wǎh do yuku, à díri kǒ yáhkí yǒ, té yo yo tyí: «Yīn! Tē syísyí!» Yáhkí núkú yīn, tyah pɪ súmm.

⁴⁰ Á me yo pé tyí: «Kú pɪ, té tíkí yé tē sē? Yé náh tǒnì sē ní yǒ di?»

⁴¹ Képah tēne, tíkí me pè kah tē. Pè tyah wēne n piki n yah nɛ, nɛ dùkù nê se dí mènɛ, té yáhkí ànê yɔ tɔ n sah n tyí yǒ nɪ?

5

Yesu sétàn yīni wilki dí yó sɔko

¹ Képah náh, pè kyɪ yīni tē Kalile yó-ògbē kahnine, Yerasa tǎn sétáh yǒ.

² Yesu-á fyò n tiki krótókè sɔko, nénpó swɔ, dí yó wil léyâl wró, à pɔ à yohnɪ. *Sétǒ sǒ me kéne dí sɔko.

³ A sǒ me tēnóle léyâl wró. Névi náh sǒ fē à pukubi n sah n pi kēy fyéle pólle.

⁴ Kèyahle, pè ńkēne kárn mɔ n gbyēh tyí, n té kǎló mɔ n gbǎn tyí, té à kárn kwɔkɪ, n té kǎló kǒlɪ. Kǎh pɪ sē, ké tǎhkì náh sǒ me ònì yó ńtē sɔko, kɪ fē à tē sah.

⁵ Ké lékâh, ké gb̃intǒ, à sǒ ńkēne n nɛ n kɔ n kǒ léyâl wró ànê ymɔ sɔko, n nɛ n de n syi, n gblǒyne n pɪ n yɔ n kǒ dyēhle.

⁶ Té, wǎh Yesu wɛ fíí sɔko, à to pɔ gbètukunɔ di n yah.

7 Té de syi yǐnpǒ òngbēne ne, Yesu, pé yòtah Liyel pi, kwâh nê se à n yah n kǒ pé tyí ni? Páh òne n ni Liyel yǐn yǒ, à káh pé fǒh.

8 Yesu sǒ me n yo sétǒ mè tyí ne, à wil dí mè sǒkǒ, képah ye.

9 Té me à piki yah ne, ò yǐn se sǒ? A me ne, pé yǐn-á Méfwóbé Kwĩnkile. Páh me dò, képah-á.

10 Té me à gbah ni ne, à káh pé yǐni wilki kwil mè sǒkǒ.

11 Ké nénpǒ sǒkǒ, sel kwĩnki yísyǒ sǒ me n yah n yǒ n kǒ yǒh yǒ.

12 Sétàn nópi Yesu ni ne, páh kǐ wil dí mè sǒkǒ, à ye pé kǒ, pé de sel nópi sǒkǒ.

13 A me ké wěkìle sè kǒ. Légbíne, sè me wil dí mè sǒkǒ, té kyǐ de sel nópi sǒkǒ. Sel kwĩnki ye sǒ séle, sè kǐ fě nǒ sel kèyǒ kénkǒle, té me téyǒ. Sè núkú to tiki tükütükù, à kyǐ de yó-òngbē sǒkǒ, kè kǒ kè sè yǒ.

14 Kǎh pi sě, sel nópi fěpu to sǒkǒ kwil niyǒ, ànê gbno sǒkǒ, à kyǐ ké dùkù yo kǒ no tyí. Képah tēne, névye pǒ ké nénpǒ, à pǒ ké dùkù yah, sǒ-á kè pi.

15 Pè kyǐ Yesu tnô, té kyǐ dí mè we, nê-á sǒ sétàn kwĩnkile déntēnóle ò sǒkǒ. A sǒ me flo mǒ kǒ tē, té me tírr névye tyí kǒle. Kǎh pi sě, tíki pè tē.

16 Tir nê-á pi sétàn nédéné sǒkǒ ànê sel tyí, sé wépú tyah séle n yǎh pé tyí.

17 Képah sǒkǒ, kwil tǎn tyah Yesule n ni ne, à yal pé kwil sǒkǒ.

18 Kǎh pi sě, Yesu-á n dǒkǒ krótókè sǒkǒ gbí nēne, sétàn-á wil dí nê sǒkǒ, à tyah òne n ni ne, à ye pé kǒ pé ò sǒ tē.

19 Nte, à náh ké wěkìle à kǒ, té me yo ò tyí: «Á syi n kyǐ gbô! Tě-òngbē-á ò òngbèkì sǒkǒ pèpǒrǐ òngbē nê pi á tyí, ò kyǐ ké yah yo pé tyí!»

20 Dí mó ntyíno ò syi kyǐ kéle n yo n kǒ Kwlogbām kwil sétáh yǒ, tir nê-á Yesu pi ò tyí. Nónó pól-á kéle n nohnǐ ò tyí, pé gbàn du.

Yayirusi pīsē yǐlkinmōnǒ, ànê pi nê-á tū Yesu fwòmōn tyí

21 Képah sǒkǒ, Yesu-á yǐni tē yó-òngbē kahnǐne krótókè sǒkǒ, à sǒ me yóngbalǐ sǒkǒ, té tówú òngbē yǒ pǒ à mǒ gbí.

22 Légbíne, *Liyel ní-ńsah wòkò yǒtē yǒ yǐni tē nénpǒ, nê yǐn-á Yayirusile. Wǎh Yesu we, à gbètukunǒ di ò yah,

23 té à gbah ni ne, pé pīsē lépír-á me n tyah kúnóle. Páh òne n ni, à pǒ kyǐ ò gbàn sah ò yǒ. Képah-à pi, wǎh kǐ de, té kǐ min we.

24 Képah sǒkǒ, Yesu me yuku òne. Té tówú òngbē sǒ me ò sǒ tē, me à fyǎh sah ywǒ ywǒ pólle.

25 Nénpǒ sǒkǒ, sê yǒ sǒ me náhle n yo tyé-ńkēne ye gbōninó.

26 A sǒ kah kwlǒ kègbule ò gblǒy mónó sǒkǒ sènpǐbǐ náhnáh tyí. N gbàn yǐ pól sǒ tyē, té kè náh kwâh wilki ò yam sǒkǒ. Kè pyě me gbē óle n gbē mǒ.

27 Pi mè-á Yesu tyí noh nýǎh sǒkǒ, à de tówú niyǒ ò náh tǐnne, à kyǐ tū ò fwòmōn tyí.

28 A sǒ me n sǒ ò fǒkǒ sǒkǒ ne, páh náhkǐ we tū ò fwòmōn ó tyí, pé nýân-á náhkǐ tyē.

29 Wǎh mó núkú tū ò fwòmōn tyí, nénpǒ swǒ, ò náh yónó tyē. A kè kyomǐ we ò wil sǒkǒ ne, páh de.

30 Nénpǒ swǒ, Yesu pǐ ne, tǎhkì yó-á wil pé sǒkǒ. A me ò yah vi tówú niyǒ, té piki yah ne, nê se tū pé fwòmōn tyí ni?

31 N *tǒ sǎhpú me yo ò tyí ne, à kó me n yah tówú à mǒ gbí, me à fyǎh sah ywǒ ywǒ pólle, té à tǒ me n piki n yah ne, nê se tū pé tyí ni?

32 Nte, Yesu me vi n gbòplo névye yah. A sò me ké tyí ne, pé ké pí-ò we.

33 Képah tēne, pi mè wil n syah tíki tyí. Nmò sò pĩ tir nê-á pi n sòkò. A yuku kyi gbètukunò di Yesu yah, té ké gbi yo dal mò à syah.

34 A mó yo pi mè tyí: «N̄ písê, nmò yõ s̄nó ye n de mò. Ne n yuku yèvinu sòkò, á nyân tye.»

35 Wǎh me képah yónó sòkò s̄, t̄ntò yó wil Liyel ní-ńsah wòkò yòt̄ē dí gbô, me pò n yo kéne dí tyí ne, n písê-á ku. Nk̄ē, yõ se t̄õ me ké tyí, à t̄õ kwó-ò d̄ine n kwlo ni?

36 Té Yesu náh n níki sah képah t̄ē noh pé tyí, té me yo Yayirusi tyí: «Káh tíki pi, s̄é ó s̄é n̄ yõ!»

37 Képah tēne, pǎh n sòkò, à náh f̄ē syi ne n sò t̄ē, à wil Pyeri ànê Nsyaki ànê n gb̄ndí Nsyõ tyí sòkò.

38 Pǎh kyi de Liyel ní-ńsah wòkò yòt̄ē dí gbô, Yesu kyi névye we, pé me n gbo n mir n k̄õ, me n de n syi.

39 A me de wòkò, té yo pé tyí: «Kû pi, té ye n gbo n mir n k̄õ s̄ē? Piri náh ku. Dónó ó ye à n do.»

40 Névyé-á képah noh, pé tyah k̄óle ñne n ko. Képah sòkò, à pé pól wilki wòkò sòkò. Té piri sú, ànê n yú, ànê n t̄õ sáhpú nép̄i t̄ómí ó de ñne piri mé-ńsah wòkò.

41 A me piri gb̄ō t̄ē, té yo n tyí pé kwil wey sòkò: «Talita kumi!», nê-á pè n ye: «Pípír, mé kéle n yo á tyí, yuku!»

42 Ké n̄npó swò, piri yuku tyah n kò. Kǎh pi s̄ē, kè névye pól gb̄àn kah du. Légb̄ine, n̄ ye gb̄ōninó ye s̄ō.

43 Té Yesu me ké gbah yo pé tyí ne, pé káh ye névye pĩ ké sòkò, nk̄ē, pè mó yòkele à k̄õ à yõ.

6

Nasareti kwil névye náh s̄é Yesu yõ

1 Yesu-á yal ké n̄npó, à kyi ànê n *t̄õ sáhpúle, wǎh s̄ō kyǎh kwil nê sòkò.

2 *M̄i m̄i yòh só-á nò, à kyi de *Liyel ní-ńsah wòkò, à tyah névyele n kwò. Nónó-á s̄ō me n nohn̄i n tyí, pé náhnáh gb̄àn du. Pè tyah n yo w̄ē tyí ne, nyǎh se à we kéle, nê se à k̄õ kéne lékám ànê t̄ēnwenole, à f̄ē gb̄il mè dùkùle n pi ni?

3 Nk̄ē, ñmò kó sésân sé-ò m̄ēne, Mari píd̄ine ni? N̄ yúpyé kó Nsyaki, ànê Yose, ànê Yude, ànê Simole ni? Nmò dósýó kó pé pól wró sòkò ás̄ó ni? Képah s̄ōn̄o ye pè k̄õ, pè náh s̄ē n̄ yõ.

4 Képah sòkò, à me yo pé tyí: «*Liyel t̄ēntò syíno-ò me gb̄ilkínóle névye pól tyí, à wil n s̄úfó, ànê n no, ànê n k̄ētētān tyí sòkò. Pépi ye ñne n yilo.»

5 Képah ye Yesu k̄õ, à náh f̄ē gb̄il yó nt̄ē pi pé tyí, né yámpú yísýó ó yõ náh. A n gb̄ō sah pé yõ pè k̄õ pè de.

6 Té, n̄ kwil névye-á yahle s̄ēnóle n̄ yõ s̄ē, kè n gb̄àn du.

Yesu n̄ t̄õ sáhpú nép̄i gb̄ōnimí t̄õ

Képah náh, à yuku gbòplo kwlo sòkò, à kyi névyele n kwò n k̄õ.

7 Képah sòkò, à n̄ *t̄õ sáhpú nép̄i gb̄ōnimí ye, té tyah péle n t̄õ ními nímine. Té t̄ēnwenole pè k̄õ *s̄ētān yõ.

⁸ Té me kè gbah yo pé tyí ne, pàh n soko pé kóló soko, pé káh kwâh yó ítê toko, à wil pé ko ko lépló tyí soko. Pè káh yòke toko, pé káh pilki toko, pé káh pó toko dah mo pé yõ.

⁹ Pè lékyêh wo dyi, té pé káh fwòmolononó nínó nínó mo.

¹⁰ Té tã yo pé tyí: «Yâh kyi kwil yó soko, té twah nê tyí, yé tẽ nénpó, kè po no yé yálnó tyí.

¹¹ Kwil nê névye-à kyi yahle ne, yé káh twah pé tyí, té yahle yé wey nóhnóle, yâh n wil kéné kwil soko, yé yé gbyêh nèngbõ kwer n kwe nénpó. Képah ki pi gbáhdýâh dínsàhnóle pé tyí.»

¹² Képah soko, n tõ sáhpú me soko, à kyi tyah n yo n kã no tyí ne, pé pé nno vi mo.

¹³ Pè sò me sétàn náhnáhle n yĩni n wilki névye soko, té me yámpú náhnáhle n de n mo, pàh niri tuke te tẽ tyí.

Wèlnwìlkì-ò Nsyõ ku dùkùle

¹⁴ Légbíne, yõtê dí *Yerodi sò me Yesu tyípínóle n nohni, tir yó náh, n yĩn sò me n gbilki ywõ ywõ pól soko. Túkù ne nkê, *Wèlnwìlkì-ò Nsyõ-á nne, wâh n syi wil lékyi wró, à po. Képah-á à kã, à tẽ we gbilnóle n pi.

¹⁵ Té, túkù mó ne, *Yeli-á. Túkù tã ne, *Liyel tẽntõ syínyo-ò yó-á, ngbò Liyel tẽntõ syínyo-ò sõ.

¹⁶ Yerodi-á sépi pól yónó noh sê, à ne, Nsyõ-á, páh sò pé kã pé n yõ kãm, té wâh n syi yuku gbáh!

¹⁷ Kègbi yõ, Yerodi sò pé kã ne, pé Nsyõ tẽ pukubi dah mo wòkònpèkè soko. Yerodyadi yĩn ye à kã, à képah pi. Yerodi sò pi mè toko kyile. Té n gbëndí Filipe kyi ye lésõ nne.

¹⁸ Nte, Nsyõ ye sò ké gbile n yo Yerodi tyí ne, à náh yĩne à n gbëndí kyi toko.

¹⁹ Káh pi sê, Yerodyadi sò me Nsyõ dyole n yo, me n kònmò-ńsahle n yah n kã. Nte, à náh me ké syõ-ńsah we.

²⁰ Yerodi sò me Nsyõ yõle n syiki, képah ye. A sò me n tíkile n pi. A pĩ ne, wâh me tírr pi kéne Liyel yah. Wâh sò n welole n nohni, ké n foko fêki. Té, n welo tyí sò kah no n tyí.

²¹ Képah soko, Yerodyadi po syõ-ńsah yó we, Yerodi dúbínó yòh vìnpono syáh syah sóle. A sò n tõrí soko né-ngbno ye, ànê n méfwóbé yõtãmne, à tahlí Kalile yõtãm pól tyí, té yòke ngbẽ pi pé tyí.

²² Képah soko, Yerodyadi písê de kyi yõ yi pé mé-ńsah wòkò. Káh pi sê, n tyí no Yerodi ànê n náh névye tyí. A me yo pípír tyí ne, wâh ki me kwáhdúkú né tyí, à kè yo, páh ki kéle à kã.

²³ Té n wo n tyí ne, wâh ki kwáhdúkú nê tyí yo, páh ki kéle à kã, káh ki sõ pi pé yõtõrí tónine.

²⁴ Wâh yo sê, pípír me wil kyi n yú piki yah ne, pé se yĩne pé kwâh nê tyí yo ni? N yú mó núkú à syah ne, à kyi yo n tyí ne, à Wèlnwìlkì-ò Nsyõ yõle pé kã.

²⁵ Képah tẽne, pípír núkú n syi súú, à po yo yõtê dí tyí ne, à po pé kã Wèlnwìlkì-ò Nsyõ yõle yěvíkí soko núkúnúkú yò.

²⁶ Wâh yo sê, kè pi yèkworile yõtê dí Yerodi tyí kègbile. Té, à náh sò me ké tyí ne, pé pé vyâh vi pé wónó yĩnne pé náh névye yĩ yah.

²⁷ Nénpó swo, yõtê dí núkú n tyah syíkípu soko ne yó tekí mo ne, à kyi Nsyõ yõ kãm po. Kéne dí mó kyi Nsyõ yõ kãm wòkònpèkè soko,

28 té pɔ kéle pípir kɔ yěvíkì sɔkɔ. A mó kyɪ kéle ò yú kɔ.

29 Nsyɔ *tò sáhpú-á képah noh sɛ, pè pɔ ò lékó tɔkɔ, à kyɪ yí léyɛkì sɔkɔ.

Yesu népî kèyò nínó kyegbām kɔ yòkele

30 Képah náh, Yesu tònpiɓi pé syɪ pɔ ò tnô, à pɔ pé tyípinì ànê pé névyé kwɔ dùkù pól yo à wɛkɪ.

31 Té légbíne, pópú ànê sókópú sò me dò. Yòke yò yò wró nítɛ náh sò me Yesu ànê ò *tò sáhpú tyí. Káh pi sɛ, à yo pé tyí ne: «Yé pɔ, á yuku gbòpɔle, yé kyɪ mi yah kwéy.»

32 Pè me de pé yahle krótókè yó sɔkɔ, à gbɛ mɔ névyele.

33 Té névyé náhnáh-á pè we sókó-nsah, pè n gbɛ n mɔ sɛ, pè me pĩ, fí nê-á pè n yuku. Pè núkú wil ywɔ ywɔ pól sɔkɔ tólóle gbáhkì yò, à Yesupi dyàh tɛ kyɪ de nénpó.

34 Yesu-á wil krótókè sɔkɔ, té tówú ògbɛ mè we sɛ, pé yām à tɛ. Tir yó náh, pè sò me, á kɪ ne yípɛ sɔ, fɛ-ò kɛne sé tyí. Képah sɔkɔ, à tyah péle ò kwɔ tyi náhnáhle.

35 Nví-á pɔ nɔ, ò tò sáhpú nɔ de ò tnô, té yo ò tyí ne, nví-á syi pɔ nɔ, té tyah mè-á gbènmɔnɔle.

36 Wáh náh ké wɛkìle névyé kɔ, pè kyɪ yòke yah dwe gbòplo gbno ànê kwlo sɔkɔ.

37 A me yo pé tyí ne, pépi yòkele pè kɔ, pè yò. Pè me à piki yah ne, à se ne, pépi yòke dwe pè kɔ pól pló lègbāmnɛ nɪ?

38 A me pè piki yah ne, búrn pló sɔ se me pé tyí nɪ? Nkɛ, pè kyɪ yah tɛ. Páh kyɪ piki yah, pè pɔ yo ò tyí ne, búrn pló kwló-á me pé tyí, ànê yɛnkyɔ pló nínóle.

39 Képah tɛne, Yesu ne, pè névyé pól kɔ pè kɔ tɛ tɛn tɛnne filkì yò.

40 Névyé mó kɔ tɛ tɛn tɛnne, lèkwɛkwe ànê tìkíninì pól gbām gbāmnɛ.

41 Páh kɔ tɛ tɛ, Yesu búrn pló kwló ànê yɛnkyɔ pló nínó nópì tɔkɔ, à ò yah yò yínyò, té wɛkɪ Liyel tyí, té búrn kwɔkɪ pè kɔ ne, pè dibi névyé kɔ. Té yɛnkyɔ nópì tɔ dibi névyé pól kɔ.

42 Képah tɛne, pé pól yò tɔ,

43 té pè tɔ pé búrn ànê yɛnkyɔ yónkwlonɔ téló tuke mɔ gbétóló yí gbōninóle.

44 Té nónó-á sò yòke mè yò, pè sò me díbì népî kèyò nínó kyegbāmnɛ.

Yesu kɔ yó-ògbɛ yò

45 Nénpó swɔ, Yesu ò *tò sáhpú kyí mɔ, pè de krótókè sɔkɔ ne, pè yuku pé yahle yó-ògbɛ kahnɛ, Besayida kwil sɔkɔ. Péwɔ mó tówú fin mɔ.

46 Wáh pè fin mɔ tɛ, à yuku yòli yó yò, à kyɪ Liyelle n ni.

47 Lékâh-á mɔ, krótókè sò me yo niyó, té òmɔ ó me kènkwhàh yò.

48 Dɔ, à ò tò sáhpú we, yáhkí me péle n yohni, pè me n kwlo krótókè vyónmɔnto-nsah. Tyah dal gbíne, à tyah n kɔ n yuku pé tírrle yo yòtah, à n yuku pé kàl-nsah.

49 Páh à we, à n kɔ sɛ yo yòtah, pè we ne, lékó mírki yó-á, té tyah n de n syi.

50 Pé pól-á à we sɛ, pé sām yɔkɔ. Nte, nénpó swɔ, à yo mɔ pé tyí ne: «Yé yé nɪ syāh, nímɔ ye. Yé káh tiki pi.»

51 Té de krótókè sɔkɔ pé tnô, yáhkí mó yín. Kè pi gbèndùnne náhnáh pé tyí.

52 Wáh búrn pi dò gbíl nê sɔkɔ, pè náh sò ké dùkù pĩ, képah ye. Pé lékám sò kah tekɪ ké pínóle.

Yesu yámpú dénmɔnɔle Yenesareti sétáh yò

53 Páh yó-ògbɛ kah, pè yini tɛ Yenesareti sétáh yò, té pé krótókè yín mɔ yo vyāh tyí.

54 Páh fyò n tiki krótókè sɔkɔ, névyé núkú Yesu yah pĩ.

⁵⁵ Pàh noh ne, wǎh me ñyǎh sɔkɔ, pè n tyah pé yámpúle n twah pé sě sě yí sɔkɔ ywǎ ywǎ pólle, ne n pɔ n pɔ n tyí.

⁵⁶ Yesu-à de ñyǎh òkù nê sɔkɔ, kwil ñgbɔ ànê kwilpyé ànê gbɔ, névye pé yámpúnɔle n twah n pɔ n tyí pé tówù tükè-ntàn sɔkɔ. Pè n pɔ n tyah ñne n fal ne, à ye pé kɔ, pé we tú n fwòmɔn vyǎh ó tyí. Nónó pól-à fyò we tú n fwòmɔn vyǎh tyí, pè n mó n de.

7

Farisiyɛnɔ ñgbò wǎl kólóle

¹ Só yóle, *Farisiyɛnɔ ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú tükù wil Yerusalem, à tuke mɔ pɔ Yesu tnô.

² Pè pɔ kè kyɔmɔ we ne, n *tò sáhpú tükù-á me n yò gběnsille. Pè nǎh me pé gbǎnne n kǎm n wu pé ñgbòtǎn tyí kóle.

³ Té, Farisiyɛnɔ ànê *Nsyifunɔ téló pól sò ñgbòtǎn wěkì mè sàhnóle n kɔ. Pè nǎh sò yòkele n yò, né pè nǎh pé gbǎn kǎm wu palle.

⁴ Pàh wil pɔ yòh sɔkɔ, pè nǎh yòkele n yò pé kǎmnwèl-ñkêne. Pè sò pé ñgbòtǎn pɔ òkù nǎh nǎh yísyó tɔ tɛ yí kègbule, sǎ-á wóhnɔ, ànê pɔn, ànê késèn [ànê sě sě yínó] wúnó òkù pèpeyne.

⁵ Képah ye, Farisiyɛnɔ ànê Liyel ñgbò wěkì kwópú me Yesu piki yah ne, kù se pɔ, té n tò sáhpú nǎh me ñgbòtǎn tyi sàhnóle n pɔ, té n yò pé gbǎn kǎmnwu-ñkêne n?

⁶ Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí: «Gbɔ lésò me *Yesayi tyí, wǎh Liyel wey nê yo yépi vyěy nini wékípú tyí sɔkɔ. Sě ye sò à wǎrkɔ sah kéle: <Kéne névyele, pè ñne n gbilki vyǎh ó sɔkɔ, té pé nɔ me fí ñne.

⁷ Nírí nê-á pè n ne n pɔ ñmɔ tyí, nònó ye kéle.

Tir yó nǎh, kwónó nê-á pè n ne n kɔ, névye sàhnó ye kéle, ñmɔ tyí nǎh.»*

⁸ Yesu tɔ yò sɔkɔ yo pé tyí: «Yépi Liyel tyi kònsàhnóle n milki, n té névye tyí sàhnóle n pɔ.

⁹ Yě n gbah n tɛ Liyel tyi kònsàhnó yahle, n té yé ñgbò wǎlle n kɔ!

¹⁰ Sǎ-á sò *Moyisi yo ne, névi-á yíne à n sù ànê n yúne n gbilki. Képah nǎh pɔ, névi nê-à n sù ànê n yú yilo, tɛ-á yíne kònmɔnɔle.

¹¹ Nte, yépi névyele n kwɔ ne, névi-à yo n sù tyí, képah nǎh pɔ, n yú tyí ne, páh sò ne, pé kwáh nêne à kɔ, páh kéle Liyel kɔ te.

¹² Yě ké gbɔ syi tɛ kɔ ne, à nǎh tɔ yíne à tir yó pɔ n sù tyí, képah nǎh pɔ n yú tyí.

¹³ Kéne pɔ òkù sɔkɔ ye, yě Liyel wey pɔ nònó tirle yé ñgbò wǎl kwónó sɔkɔ. Anê yě n tɔ sɛnkɔ nǎh nǎhle n pɔ.»

Tyi nónó-á névile n silki Liyel yah

¹⁴ Képah nǎh, Yesu n syi tówù ye tuke, té yo pé tyí: «Yé pólle, yé noh n tyí, yé mó pɔ ne,

¹⁵ kwáh yó nte nǎh n wil kégbó, à n de névi sɔkɔ, té kɔ fɛ tɛ silki. Té, tyi nónó-á n wil névi sɔkɔ, sépi-á n silki ñne. [

¹⁶ Níkí-à me nê tyí noh noh tɛne, tɛ n níki sah noh!]

* 7:7 7.6 ànê 7 - Yah n te Yesayi 29.13 sɔkɔ.

17 Yesu-á yal tówû tnô, té kyɪ de gbô gbí nêne, n *tò sáhpú òne n piki n yah sèmîrkî mè yôle.

18 A me pè syah ne, lékám kě névyè se pépi tôle ni? Pè kó pî ne, névi-á kwâh nêne n dah n mo n vyâh, képah náh fě tě silki n pi ni?

19 Kè náh n de n ni soko. Kâh níkêne n de n kèkùrkî soko, à kô à n kyɪ n wilki n kwe, wâh de filki. Kéne wey soko ye à yo pé tyí ne, yôkeno pól-á ki fě yô.

20 Té tō yo pé tyí: «Tyi nónó-á n wil névi foko, sépi ye òne n silki Liyel yah.

21 Foko sōno tókunî nónó-á n wil névi soko, sépi ye à kô, à n minne n pi fôfîkî soko, ànê yîbe, ànê kònmōno,

22 ànê syó yô yíkínó, ànê yí yúkú-ńkê soko, ànê népékè, ànê yíví, ànê sen kú-ńkê soko, ànê dyó yónó, ànê névyè yīn yíkínó, ànê gblōy gbílkinó, ànê tō lékám kě soko.

23 Kéne tyítúkunî pól n wil névi soko, à òne n silki Liyel yah.»

Yesu sétō yīni wilki nēpô sê yó písê soko

24 Képah náh, Yesu yal nēnpó, à yuku Tiri sétáh yô. A kyɪ wōbɪ twah gbô yó soko. A náh sò me ké tyí ne, ne pî ne, páh me nēnpó. Té, à náh tě we wōbɪ.

25 Nēnpó swo, pi yó sò me, *sétôle n písê soko. Wâh Yesu tyí noh sě, à nukú po gbètukunō di n yah.

26 Pi mēne, *Nsyifu ne náh sò òne. A sò dubi Siri sétáh yô, Fenisi soko. Wâh po, à sò me Yesule n ni ne, à sétō yīni wilki pé písê soko.

27 Képah tēne, Yesu me yo n tyí ne, à ye wēnpî ògbò kô, pè yô tō. Wēnpî yôke náh yīne kè toko mo pāhnpye kô.

28 Pi mè mó yo n tyí ne, gbɪ-á, pé Tě-ògbě. Nte, wēnpî-á yôkele n yô, yēnmîr nónó-à n syíkɪlî sétáh, pāhnpye kó níkêne sépile n tō n yô ni?

29 Képah soko, à yo pi mè tyí: «Á wey mè yīnne, á syɪ n to n yuku. Sétō ye wil á písê soko.»

30 Kâh pi sě, à me n syɪ to yuku gbô, à kyɪ n písê we sēnôle sě sě kwâh yô. Sétō sò wil te n soko.

Yesu níkitû mähmähkî wékî-ò yó de mo

31 Képah náh, Yesu yal Tiri sétáh yô, à kyɪ soko Sidō kwille, té pyě Kwlogbām kwil sétáh kah, à yuku Kalile yo tīnne.

32 Nósyó me níkitû yó tě po n tyí, mähmähkî wékî-òle, té me à ni ne, à n gbò sah n yô.

33 Képah soko, à dí mè tě wil, à gbɛ mo tówûle, à kyɪ n kèngblo dah mo dí ní soko, té sīn mo, à tuke n nēnpórí tyí.

34 Té n yah yô yīnyô, à mi dokò, té yo dí tyí pé kwil wey soko: «Efata», nê-á pè n ye: «Yíkɪ n mo.»

35 Nēnpó swo, dí ní yíkɪ mo, n nēnpórí de mo, à tyah n wekɪ tírr.

36 Té, Yesu me pè sni ne, pè káh kéle n yo n kô névyè tyí. Té, wâh péle n sni sô, pè pyě wānne n mo ké yónkōno yô.

37 Pé gbân kàhndunō tě tyí, pè tyah n yo wě tyí ne, gbɪ yô, n tyípínó pól-á me kah ple! Wâh níkitūbi níne n yíkɪ, té kedyòni nēnpóríle n de n mo.

8

Yesu nēpî kèyô nínó kô yôkele

1 Kéne sèpìn sòkò, tówû ñgbě yó tǝ sǝ me tükènmònlè Yesu tnô. Té yǝ yǝ kwâh nâh sǝ me pé tyí sǝ, à ñ *tǝ sâhpú ye, té me yo pé tyí ne,

2 tówû mè yâm-á me pé tǝ. Pé sèpìn tǝnì-á ànê péwòle yò, té yǝ yǝ kwâh nâh me pé tyí.

3 Páh kɪ pè fin mɔ, pè sòkò kwèkɪle, pâh kɪ kah kwɔ wǝkì yah. Pé tükù-á n wil fíí sòkò.

4 Képah tǝ sòkò, ñ tǝ sâhpú yo ñ tyí ne, pé se kɪ fǝ we nýâh yǝkele gbǝnnɪ mè sòkò, kɪ pè kǝ, pè kɪ yǝ tǝ nɪ?

5 A me pè piki yah ne, búrn pló sǝ se me pé tyí nɪ? Pè me ne, kwârnínó-á.

6 Képah sòkò, à tówû kǝ pè kǝ tǝ sètâh, té búrn pló kwârninò nópɪ tǝkò, à weyne Liyel kǝ, té sè kwòkɪ ñ tǝ sâhpú kǝ ne, pè syi dibi névye kǝ. Pè mó sè syi dibi pè kǝ.

7 Yǝnkýópɪ yísyó tǝ sǝ me pé tyí. A wèkɪ Liyel tyí sé tyí yǝ, té ne, pè sé tǝ tǝkò dibi pè kǝ.

8 Képah tǝne, pé pól yǝ tǝ, té ñ tǝ sâhpú yǝnkwlònlò téló tuke mɔ tǝkò yí kwârninò.

9 Té nónó-á sǝ me nénpó, pè nɔ népɪ kèyǝ nínó kénkǝle. Képah nâh, à pè fin mɔ,

10 té mó núkú de krótókè sòkò ànê ñ tǝ sâhpúle, à yuku Dalmanuta kwil sètâh yǝ.

Farisiyǝnò gbɪl yah kǝ Yesu tyí

11 Képah tǝ sòkò, *Farisiyǝnò pǝ tyah yékâble n pɪ Yesule, té ñ sǝle n mɔ n yah ne, à gbɪl yó pɪ pé yah, nê-á kè wǝkɪ n pi ne, wâh n wil Liyel tyí.

12 Képah sòkò, Yesu mɪ dǝkò nâhnâh, té yo pé tyí: «Kú pɪ, té kwey gbɪ névye gbɪlne n yah n kǝ? Kègbɪ yǝ, mé kéle n yo yé tyí, gbɪl yó nítǝ nâh pè wǝkɪ n pi!»

13 Té yal pé tnô, à de krótókè, à yuku yó-ñgbě kahnɪe.

Yesu tǝ sâhpú lékâm tékínóle

14 Légbɪne, Yesu *tǝ sâhpú sǝ pé dyo fwò yǝke tókónóle. Búrn pó núkú ó sǝ me pé tyí krótókè sòkò.

15 Képah sòkò, Yesu me kè gbah yo pé tyí: «Yé yé gblǝyne n kyomɪ *Farisiyǝnò ànê *Yeròdɪ búrn dǝkò dǝkò kwâhle.»

16 Wâh yo sǝ, ñ tǝ sâhpú yékâb mɔ ne, búrn kǝ yǐn-á à kǝ, à képah yo.

17 Wâh pè kyomɪ we, à pè piki yah ne, kú se pɪ, té pè yékâble n pɪ búrn kǝ yǐnne nɪ? Pè kó tǝnì me ké tyí yah we sǝ nɪ? Pè kó kè pǐ nɪ? Pé lékâm se me víkéntünölè nɪ?

18 Yí-á me pé tyí, pè kó me n yah nɪ? Ní me pé tyí, pè kó me n nohnɪ nɪ? Pé dyo kó me n kwne nɪ?

19 Páh lésǝ búrn pló kwɔ kɪ dibi népɪ kèyǝ nínó kyegbâm kǝ, gbétóló yí sǝ se pè kwel yǝnkwlònlòle nɪ? Pè me ne, gbǝninó-á.

20 A tǝ pè piki yah ne, té páh lésǝ búrn pló kwârninò kwòkɪ dibi népɪ kèyǝ nínó kǝ, tǝkò yí sǝ se pè kwel yǝnkwlònlòle nɪ? Pè me ne, kwârninó-á.

21 Képah sòkò, à yo pé tyí ne, té, pè nâh tǝnì me ké tyí yah we sǝ nɪ?

Yesu yítû yó yí yikɪ mɔ Besayida kwil sòkò

22 Yesu ànê ñ *tǝ sâhpú-á kyɪ yǐni tǝ Besayida kwil, nósýó pǝ yítû yóle ñ tyí, té à ni ne, à tû ñ tyí.

23 Yesu me yítû mè gbò sòkò tǝ, à wil ñne kwil gbòpɔ, té sɪn mɔ ñ yí sòkò, té ñ gbân sah ñ yǝ, té à piki yah ne, à se me n yah nɪ?

24 Yítû dí ñ yah yǝ, té ne, páh me névyele n yah yǐrkòò, sésân sǝ. Té, pâh me n kò.

25 Yesu tǒ n syi n gbǎn sah dí yí yah. Kǎh pi sě, à fě n yah pɛpɛ, à dɛ. A yíyìn pólle n wah n pɛ wě soko.

26 Képah soko, Yesu yo dí mè tyí nɛ, à soko n gbô, té à káh syǒ kwil soko.

Pyeri kè yo nɛ, Yesu-á Liyel nɛ tékínmɔnɔlɛ

27 Képah náh, Yesu ànê n *tò sáhpú yuku Filipe Sesarí gbòplo kwlo tinnɛ. Páh mɛ wěkì yǒ gbí nêɛ, à pè piki yah: «Névyɛ tě tyí, nímɔlɛ, nê mɛ?»

28 N tò sáhpú nɛ, túkù-á nɛ, *Wèlnwǐkì-ò Nsyǒ-á nɛ. Túkù mó nɛ, *Yeli-á. Túkù tǒ nɛ, *Liyel tǔntǒ syínyo-ò yó-á nɛ.

29 A mɛ tǒ pè piki yah: «Té yépi tě tyí, nímɔlɛ, nê mɛ?» Képah tǔnɛ, Pyeri yo n tyí nɛ: «*Krista ye álɛ, Liyel-á nɛ, páh kɪ nê tekɪ mɔ.»

30 Képah soko, Yesu pè sni nɛ, pè káh kè yo nɛ syah.

Yesu n kúnó ànê n yúkúnó tyí yo

31 Képah soko, Yesu tyah n *tò sáhpúle n kwɔ nɛ, *Névi Pi-á yíne à de yèvyǎhrɪ soko náhnáh. Yèwǎhnì, ànê *sárcá wǐkɪpu yǒtǎm nǐgbɔ, ànê *Liyel nǐgbò wěkì kwópú-á kɪ à yahle, té kɪ à ko n mɔ n pi. Té, sèpǐn tǒ-ò sólɛ, wǎh kɪ yuku.

32 Wǎh kéne wey yo dal mɔ pè syah sě, Pyeri mɛ à ye kěkɪ, à kyɪ tyah lékǎhle nɛ n kǒ.

33 Képah soko, Yesu n yah vi n tò sáhpú yah, té lékǎhle Pyeri kǒ, té yo n tyí: «To n tɔ, *sétǎn yǒtǔ! A foko sǔnɔ náh mɛ núkúle Liyel tyíle. Névyɛ tyí kǒ ye áwɔ n sǒ.»

Yesu sǒ tǔ dükùle

34 Képah náh, à mɛ tówú ye pɔ ànê n *tò sáhpúle, té yo pé tyí: «Névi nê-á mɛ ké tyí nɛ, pé nímɔ sǒ tǔ, tǔ n gblǒy dyóyí tyi ye, à mó n *dahɪ twah, à mó nímɔ sǒ tǔ.*

35 Sě ó ye: Névi nê-á nɛ, páh pé minɛ n pwah n mɔ, à kɪ tekɪ ké soko. Té névi nê-á tekɪ n min soko nímɔ ànê nìvìnì wey sǎn yínnɛ, nímɔ min kɪ pwah.

36 Kè kɪ tir nê pekɪ névi tyí, wǎh kèkǒyó yí pól wɛ, té kɪ n tekɪ n pi tyé-nkě min soko?

37 Kwáh nê tǔ mɛ névi kɪ fě kǒ, kɪ n min dwe syi sah?

38 Kwey gbí névyɛle, Liyel dèl ànê tyípèl pípú ye péle. Nte, névi nê-á sen ku nímɔ tyí, ànê n wey tyí yónóle pépi wró, *Névi Pi tɔ kɪ sen ku tǔ yah, wǎh só nêɛ pɔ n sù gblò soko, ànê *yínyǒ tǔntǒbelɛ.»

9

1 Té tǒ n syi yo pé tyí: «Mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí kègbɪ yǒ: Yépi nónó-á ásò, yé túkù náh n ku n pi, té kɪ *Liyel tǔrí wɛ yíne, pónɛnɔlɛ. Kè kɪ n pi tǔnwɛnɔ nǐgbɛnɛ.»

Yesu vǐnmɔnɔ dükùle

2 Sèpǐn kénúkò-ò sókóntɛnɔ náh, Yesu mɛ Pyeri ànê Nsyakɪ ànê Nsyǒ tǔ, à yuku péle yǒlɪ nǐgbɛ yó yǒ. Pépi ó ye sǒ pé yahle nénpó soko. Té, n dükù mɛ vi mɔ pé yah soko.

3 N flo piki, à n tǔ pépér. Ké névi náh mɛ kèkǒyó kɪ fě kwáh yó ntě piki n pi sǔntǔnɛ.

4 Képah soko, *Yeli ànê *Moyisi wil pé yah, mɛ n yǎh ànê Yesule.

5 Képah tǔnɛ, Pyeri mɛ yo Yesu tyí nɛ, kwó-ò dí, kǎh yíne pé tǔ ásò. Páh kɪ yèpyɛnɔ tǔnó pi ásò, núkúle nímɔ tyíle, núkúle Moyisi tyíle, núkú mó pi Yeli tyíle.

* 8:34 8.34 - Dahɪ twáhnó n wěkɪ nɛ, á á vi sah á min kǒ kǒ tǔnɛ Yesu tyí kǒle.

⁶ Pyeri náh sò pĩ, wǎh nê yo n pi, képah ye. Tíkí sò ñmò ànê ñ kópú népĩ ní mí kah tẽ.

⁷ Pǎh me képah sòkò, nýírkí yó pò fob mò pé yõ. Kéne nýírkí sòkò, yínpõ yó n wil pè n nohnú ne: «Ñmò nê-á yò, ñmò nìdè Pídí ye ñne. Yé ne n nohnú ñ tyí!»

⁸ Kéne ní yõ, *tò sáhpú-á yah kò pé gbòplo sòkò, pè náh tã névi we. Yesu núkúni ó sò wũ ànê péle.

⁹ Pǎh me yõlule n tiki gbí nêne, Yesu pè sni ne, pǎh tir nê we, pè káh kè yǎh névyè syah, kè pò nò *Névi Pi yúkúnwílnó tyí lékyî wró.

¹⁰ Pè me snínó mè tẽ yĩn, té mó tã me wẽne n piki n yah ne, kú se à n ye lékyî wró yúkúnwílnóle ní?

¹¹ Képah tẽne, pè tyah ñne n piki n yah ne, kú se pí, té *Liyel ñgbò wěkì kwópú ne, Yeli ñgbò-á yĩne à pò?

¹² A yo pé tyí: «Yeli ñgbò ye yĩne à pò tyi pól tã sah. Nte, kú pí kè wǎrkí sah *Liyel wey sébēnó sòkò ne, Névi Pi-á kí yèvyǎhrí pí náhnáh, té pè kí ñne n yilò ní?

¹³ Nte, mé kéle n yo n dal n mò yé tyí ne, Yeli-á pò te. Té, névyè-á à pí pé dyo dyo tẽne. Sě ye sò kéle wǎrkínsàhnóle Liyel wey sébēnó sòkò ñ tyí yõ.»

Yesu sétõ yĩni wilki wẽnpir yó sòkò

¹⁴ Képah sòkò, pǎh yĩni tẽ *tò sáhpú tólò tnô, pè tówû ñgbě yó we, pè me pè kore vi, té *Liyel ñgbò wěkì kwópú me yékâble n pí tò sáhpú nópilè.

¹⁵ Névyè-á núkú Yesu we gbí nêne, kè pí pé tyí gbëndùnne. Pè to kyí wekí ñ tyí.

¹⁶ Yesu me ñ tò sáhpú piki yah ne, kwáh nê yékâb se pè n pí péle ní?

¹⁷ Nte, dí yó sò me tówû sòkò, ñmò yo ñ tyí ne, kwó-ò dí, páh pò pé pídine ñ tyí. *Sétõ yó-á me ñ sòkò, me à pí kèdòkile.

¹⁸ Ké ñne n kwel n min n kò tàntàn pól sòkò sétáh. Gbèfòkòpíkíni n ne n wil ñ vyǎh, té ǎ ñ yínile n tah, ànê ñ wil n kòkò. Képah-á, pé pò ñne ñ tò sáhpú tyí ne, pè sétõ mè yĩni wilki ñ sòkò, té pè náh tẽ we.

¹⁹ Képah tẽne, Yesu me yo pé tyí ne, Liyel yõ sě-ńkě névyè, pé se kí tẽ péle pópó, kí pò syí gbí nê tyí ní? Pé se kí pè so sah, kí pò syí gbí nê tyí ní? Nkě, pè pò ñne pé kò.

²⁰ Pè mó pò ñne à kò. Sétõ-á fyò Yesu we, à piri yike kègbile, à syíkí sétáh, à n pil n kò gbèfòkòpíkíni ñ vyǎh.

²¹ Képah sòkò, Yesu me piri sú piki yah ne, gbí ne se kè tyah ñ tyí ní? A me yo ñ tyí ne, ñ wẽnpir gbí dùkù-á.

²² Kèyahle, sétõ-á ńkěne à tókò n min n dah n mò nyàh, képah náh pí, ní sòkò, ñ kò-nsahle n yah n kò. Nte, wáh kí fě n tẽ n pí, à pé yám yah, à mó pé yohnú mò.

²³ Képah sòkò, à me yo dí mè tyí: «Máh kí fě n tẽ n pí wò...! Tyi pól kí fě pí Liyel yõ sě-ò tyí.»

²⁴ Nénpó swò, piri sú gbo mò ne: «Mé sě ké yõ, té kè me tah ní tyí. N yohnú mò ké sòkò.»

²⁵ Képah sòkò, Yesu-á névyè we, pè n to n tuke pé yõ sě, à dírí kò *sétõ mè yõ, té yo ñ tyí ne, ñmò nê-á névile n pí kèdòkì ànê níkítũne, à wil piri mè sòkò! Té à káh tã de yah ñ sòkò!

²⁶ Wǎh yo sě, sétõ me gbo mò, té piri yike kègbile, té mó wil ñ sòkò. Piri núkú pí tẽ kúnó sǒ, fóó névyè náhnáh n yo ne, wáh ku.

²⁷ Nte, Yesu me à tẽ ñ gbò tyí, à yilki sah. Piri yuku yĩn.

28 Yesu-á de wòkò gbí nêne, ñmò ànê ñ tò sáhpú ye sò wũ pé yahle, té pè me à piki yah ne, kú se pi, té pépi náh tẽ we sétõ mè yĩni wilki piri sòko ni?

29 A me yo pé tyí: «Níri ó sòko ye kéne sétàn òkù kú fẽ yĩni.»

Yesu tã ñ kúnó ànê ñ yúkúnó tyí yo

30 Pãh yal nénpó, pè me Kalile kwolè n kah, té Yesu náh sò me ké tyí ne, pè pé mé-nsah pĩ.

31 Tir yó náh, à sò me ñ *tò sáhpúle n kwò, té me n yo pé tyí: «*Névi Pi kú n dahbi n pi nénye gbõ. Pè kú à ko mò, té sèpìn tã-ò sóle, à kú yuku.»

32 Nte, ñ tò sáhpú náh sò me wey mè tyí yah we, té tíkí sò me pè tẽ ñ píkinyahnole.

Nê tẽ kal?

33 Képah náh, pè yĩni tẽ Kapernayim kwil sòko. Pãh me wòkò sòko gbí nêne, Yesu ñ *tò sáhpú piki yah ne tir nê yékâb se sò pè n pi wèkí yah ni?

34 Nte, pè náh tir we yo. Tir yó náh, pè sò me yékâble n pi wèkí yah ne, pé pĩ pépi wró nê tẽ-á kal.

35 Képah sòko, Yesu kò tẽ, té ñ tò sáhpú népí gbõnimí ye, té yo pé tyí: «Nê-à me ké tyí ne, pé pi yah yétẽne, ñmò yĩne à pi pé no náhtũne, à mó pi tònplè pé tyí.»

36 Képah tẽne, à wẽnpir yó tẽ pò pé nyó. Té à tẽ kòhli ñ ni yõ, té yo ñ tò sáhpú tyí:

37 «Névi nê-à wẽnpir mè kénkõ tẽno plé ñmò yĩn yõ, ñmò ye tẽ tẽ plé. Névi nê to-à ñmò tẽno plé, ñmò ó náh tẽ tẽ plé: Nte nê-á tekú mò ñmole, ñmò ye à tẽ plé.»

A sépe náh nêne, á pèpey ne ye ñne

38 Képah sòko, Nsyõ me yo Yesu tyí ne, pé kwó-ò dí, pépi-á dí yó we, à me *sétãne n yĩni n wilki ñ yĩn yõ. Té, à náh sò me pépile. Képah-á pé kò, pé ne pé à yĩni mò ké pínóle.

39 Yesu me yo pé tyí: «Yé káh à yĩni mò. Névi náh fẽ gbil pi n pi ñmò yĩn yõ, té kú tã ñmò yĩnne n yiki nénpó swò.

40 Tir yó náh, á sépe náh nêne, á pèpey ne ye ñne.

41 Kègbi yõ, mé kéle n yo yé tyí: Yáh pi *Krista tyíle, névi nê-à ni ñgbíyĩne yé kò yé wò képah yĩnne, ké pèpòri kú dyah óle à dyah.

Tyi nóno-á yo gblõy tẽno tyí sòko

42 Wẽnpí nóno-á sã ñmò yõ, névi nê-à pé sòko ne yó yõ yiki dah mò tyípèl sòko, kè kú sò fónfó pè dáh-ngbẽ toh tẽ yègbi sòko, pè kyi min dah mò yóntí ngbẽ sòko.

43 Á gbõ-à n dah n mò ále tyípékè sòko, kè kãm n milki, ñ té n kyi n de gbõ núkúle tyé-ńkẽ min sòko. Kèpah kú fónfó kal á gbàn níni kyíndenole ní-ńkẽ nyàhnpèkè sòko.

[

44 Nénpó sòko, kèfyõ nóno-á wille n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.]

45 Á gbáhkì-à n dah n mò ále tyípékè sòko, kè kãm n milki, ñ té n kyi n de gbáhkì núkúle tyé-ńkẽ min sòko. Képah kú fónfó kal á gbyêh níni mínndahnmonole nyàhnpèkè sòko. [

46 Nénpó sòko, kèfyõ nóno-á wille n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.]

47 Á yí-à n dah n mò ále tyípékè sòko, kè wilki n milki, ñ té n kyi n de yí núkúle *Liyel yòtõrí sòko. Képah kú fónfó kal á mínndahnmonò yõ yí nínole nyàhnpèkè sòko.

48 Nénpó sòko, kèfyõ nóno-á wille n yõ, sè náh n ku, ànê ké nyàhnpèkè náh n ni.

49 Képah ye, no pól kú tã sah nyàhle, sã-á pne n pi kéle.

⁵⁰ Pnɛnɛ, kwâh pèpɛy ye kéle. Té ké syĩnsyĩ-à wil ké sɔkɔ, sɔ̃ me yé kɪ tɔ̃ fě pɪ kéle, té kè kɪ tɔ̃ nɔ? Yé pnɛ mɔ yé gblɔy sɔkɔ, yé tẽ wẽ tyí yèvnɪ sɔkɔ.»

10

Yesu-á kwónó nê kɔ̃ fúr yíkínó tyí sɔkɔ

¹ Yesu-á yal nɛnpó, à kyɪ Yude sétáh yō, té yuku Yurdě yónkahnɪnɛ. Képah sɔkɔ, tówù ñgbě yó tɔ̃ tuke mɔ ñ tnô. A me tyah péle n kwɔ ñgbò tyí kɔ̃le.

² Képah tɛnɛ, *Farisiyɛnɔ yísyó nɔ de ñ tnô nɛ, pé kyɪ ñ sò mɔ yah. Té ñnɛ n piki n yah nɛ, ké wěkì se me dí tyí kɪ ñ kyɪ fin mɔ nɪ?

³ A me yo pé tyí nɛ, tir nê se sò *Moyisi yo sah pé tyí nɪ?

⁴ Pè me nɛ ñkě, Moyisi-á ké wěkì kɔ̃ nɛ, wâh á kyɪle n fin mɔ, á ñ finnmɔnɔ tãrfyò sɛbě pɪ à kɔ̃. A mó à fin mɔ.

⁵ Képah tẽ sɔkɔ, Yesu yo pé tyí: «Yépi kùkùtãhkì yĩn ye, Moyisi me ké wěkìle yé kɔ̃ sɛ̃.

⁶ Nte, kèkɔyó mɔ gbíne, dí ànê sê ye Liyel mɔ.

⁷ Képah ye, dí kɪ ñ sú ànê ñ yú sah, té kɪ kyɪ yégbékè kwɔ mɔ ànê ñ kyɪle,

⁸ té pé ními kɪ pɪ núkúle. Képah sɔkɔ, pè náh tɔ̃ n pɪ n pi nímine, pè kɪ pɪ núkúle.

⁹ Kãh pɪ sɛ̃, Liyel-á nê kwɔ mɔ, névi káh kè gbekɪ.»

¹⁰ Pãh de wòkò, ñ *tò sáhpu tɔ̃ à piki yah wey mè yòle.

¹¹ A me yo pé tyí: «Dĩ-à ñ kyɪ fin mɔ, té tɔ̃ sê yó tɔkɔ, à tyípékè pɪ ñ kyɪ gben tẽ tyí fòfíkì sɔkɔ.

¹² Sɛ̃ ó ye tɔ̃, sê-à ñ pɛ yahle, té kyɪ de dí yó tyí, à tyípékè pɪ fòfíkì sɔkɔ ñ pɛ gben tẽ tyí.»

Yesu sãm mɔ wěnpì sɔkɔ

¹³ Képah tɛnɛ, névyɛ pɔ wěnpìle Yesu tyí nɛ, à ñ gbàn sah pé yō. Té ñ *tò sáhpu me tyah díri le n kɔ̃ pé yō.

¹⁴ Wãh képah wɛ sɛ̃, à yo ñ tò sáhpu tyí fòkòvyãhnì sɔkɔ nɛ: «Yé ye wěnpì kɔ̃, pè nɛ n pɔ n pɔ ñmɔ tyí. Yé káh pé yahle n kɔ̃. Nónó dùkù-á me kéne wěnpì sɔ̃, *Liyel yòtòríle pépi tyí ye.

¹⁵ Mé kéle n yo yé tyí kègbɪ yō: Névi nê-à *Liyel tɔ̃rí fě syi ñkěne wěnpir sɔ̃, à náh kè wɛ n de n pi pólle.»

¹⁶ Képah sɔkɔ, à wěnpì tẽ, té ñ gbàn sah pé yō, à sãm mɔ pé sɔkɔ.

Tãhđí yó pɔ Yesu tyí

¹⁷ Képah náh, Yesu-á n yuku wěkì yah, dí yó to pɔ gbètukunɔ di ñ yah, té à piki yah nɛ, kwó-ò pèpɛy, pé se kɪ pɪ sɔ̃, té kɪ tyé-ñkě min wɛ nɪ?

¹⁸ Yesu me yo ñ tyí: «Sɔ̃ me, té á ní ye pèpɛynɛ? Nɛ pèpɛy yó ñtẽ náh me. Liyel ó ye pèpɛynɛ.

¹⁹ Á Liyel tyi kònsàhnó pĩ kè, nê-á n yo nɛ, káh nékókè mɔ, káh fòfíkì pɪ, káh yĩbe yĩ, káh mìnì sah á ní-ò yō, káh nɛ n syikɪ nɛ yō, á sú ànê á yúne n tẽ ple.»*

²⁰ Wãh yo sɛ̃, dí me à syah nɛ, kwó-ò dí, páh me sépinó pólle n pɪ pé wěnpir gbí dùkùle.

²¹ Képah sɔkɔ, Yesu me à yah tyínɔnɔ sɔkɔ, té yo ñ tyí nɛ, tyínúkú-á yah kwɔ ñ tyí: A kyɪ ñ gbàn yĩ pól yãm, à mó sé pó dibi yãmtãm kɔ̃. Képah sɔkɔ, wãh kɪ yĩnyō tãhɪ wɛ, à mó pɔ pé sɔ̃ tẽ.

* 10:19 10.19 - Yah n tɛ Ekisode 20.12-16 sɔkɔ.

22 Tέ, dí mè-á képah noh sě, ò yah ykí. A sòkò yèkwòrì sòkò. Tahri òngbě sò me ò tyí, képah ye.

23 Kǎh pì sě, Yesu ò gbòplo yah kore vi, té yo ò *tò sáhpú tyí: «Tahbì déńóle *Liyel tǒrí sòkò, kè me tah dé!»

24 Kéne wey ò tò sáhpú gbàn du kègbìle. Nte, Yesu tǒ ò syì yo pé tyí: «Ní wěnpì, Liyel tǒrí sòkò déńó me tah náhnáh.

25 Yǎhmíkì déńwìlnóle sèndi pwǎh sòkò, képah kì fàhfàh kal, tàh déńóle Liyel tǒrí sòkò.»

26 Képah tě sòkò, pé gbàn kah du. Pè wěne n piki n yah pé tyí tyíle ne, òte, nê wo se kì mó pwah ní?

27 Yesu me pé yah, té yo pé tyí: «Névi tě tyí, kè náh fě n pì n pì, té Liyel wo tyí, kè kì fě pì. Nmò tě we tyi pól tyí.»

28 Képah sòkò, Pyeri yo ò tyí ne, òte, pépi-á tyi pól sah òmò sò tě yinne.

29 Yesu me ne: «Kègbì yǒ, mé kéle n yo n dal mò yé tyí ne, névi nê-à fě syi, ò kéte, ànê ò yúpyé, ànê ò yú, ànê ò sú, ànê ò wěnpì, ànê ò swěy sah òmò yinne, ànê òvìvìnì wey sán yinne,

30 tě kì sěnknoño lèkwěkwe we kèkòyó mè sòkò. A kì kětlo, ànê yúpyé, ànê yúbì, ànê wěnpì, ànê swěy we. A kì fǒhnó tò we, té kì tyé-ńkě min we òsò kèkòyó sán sòkò.

31 Nónó-á me núkúnúkú ne gbrole, pé náhnáh kì pò n pì n pì ne télóle. Té nónó-á me núkúnúkú ne télóle, pé náhnáh kì pò n pì n pì ne gbrole.»

Yesu tǒ ò kúnó ànê ò yúkúnó tyí yo ke tǒ-òle

32 Yesu ànê ò *tò sáhpú sò me wěkì tě n doko n yuku Yerusalemì sòkò. A sò me n kò ò tò sáhpú yahle. Légbíne, pé fòkò me fěkìńóle. Té nónó tò-á me ò sò tě, tíkì sò me pé tě. Képah sòkò, à ò tò sáhpú népì gbònimí ye kěkì pé yahle, à kyì tir nê-á kì à yìni n tě n pì, ké yah yo pé syah.

33 A ne: «Yé yah, á we doko n yuku Yerusalemì sòkò yò. *Névi Pì kì dahbì *sárká wìlkìpu yǒtám òngbò, ànê *Liyel ògbò wěkì kwópú gbò. Pè kì à mò kù kǒ, té kì à dahbì Liyel yǒ sě-ńkěpú gbò.

34 Pépi kì kǒle òne n kò, té kì n sìn n mò ò yǒ. Pè kì à kò yèfòhle, té kì à kò mò. Té, ké sèpìn tǒ-ò sóle, à kì yuku.»

Nsyakì ànê Nsyǒ-á nê ní

35 Nsyakì ànê Nsyǒne, Sebede wěnpìle, pé nò de Yesu tnò, té yo ò tyí ne, kwó-ò dí, tir nê-á pé pò ní-ńsah ò tyí, páh me ké tyí ne, à kè pì pé tyí.

36 A me pé pìki yah ne, tir nê se pé ne, pé pì pé tyí ní?

37 Pè mó yo ò tyí ne, wáh kyì yìni tě ò yǒtǒrí tyah sòkò, à ye pépi sòkò ne núkú tě ò gbòyò sò, ní-ò mó tě ò gběyìnè sò.

38 Képah sòkò, à yo pé tyí: «Kwáh nê-á yé n ní, yé náh kè pì. Yé se kì fě wo ní wo wo wóh sòkò, kì de wìl yèvyǎhrì sòkò ní tyí kǒle?»

39 Pè me à syah ne, páh kì tě we. A me yo pé tyí: «Gbì ye, yé kì n wo n pì ní wo wo wóh tě wo sòkò, té kì n de n wìl n pì yèvyǎhrì sòkò ní tyí kǒle.

40 Nte, névi nê-á n tě n pì ní gbòyò ànê ní gběyìnè sò, képah náh n wìl n pì òmò tyí. Kéne tě-ńtàn kì pò névyè kǒ n pì, Liyel-á sè tǒ sah nónó yinne.»

41 *Tò sáhpú népì gbám téló-á képah noh sě, pé fòkò vyǎh Nsyakì ànê Nsyǒne.

42 Képah sɔkɔ, Yesu me pé pól ye, té yo pé tyí: «Yé pĩ ne, sétáh mè yõ kwlo yõtãm-á pé kwil tãñne n tẽ n sah pé dyo dyo tẽne, té kwil né-̀ngbnɔ n mó pé tãhkìle n sah névye yõ.

43 Nte, yépi tyí náh n pi n pi sě. Gběntě náhle, yépi sɔkɔ nê-à me ké tyí ne, pé pi yõtẽne, tẽ n gblõy pi yé tɔnpule.

44 Tě, yépi sɔkɔ nê-à me ki tyí ne, pé yõtõrí yah n kõ, tẽ n gblõy pi yé pól yõle.

45 Tir yó náh, *Névi Pi náh pɔ ne, névye tõe n pi péwɔ tyí. Nmo ye pɔ tõ pi yĩñne névye tyí, té ki n min kõ névye náhnáh yõ dwe yĩñne.»

Yesu yítũ dí Bartime yí yiki mɔ

46 Képah náh, pé yĩni tẽ Yeriko kwil. Yesu, ànê n *tõ sáhpú, ànê tówú ngbẽ-á n wil kwil sɔkɔ gbí nêne, yítũ dí yó sò me tẽnóle wěgbalɔ sɔkɔ, me n ni n syi. Time pídí ye sò ñne, pé n ye Bartimele.

47 Wáh noh ne, Nasareti Yesu-á n sɔkɔ, à tyah n de n syi ne, Yesu, *Davidi pídí, à pé yãm yah.

48 Képah sɔkɔ, náhnáh sò me n vyãhle n tũ. Nte, à tõ n kah n de n syi ne, Davidi pídí, à pé yãm yah.

49 Képah tẽne, Yesu yĩn, té ne, pé à ye yah. Pè me yítũ dí ye yah, té yo n tyí ne, à n ni vi, à mó yuku, wáh me ñne n ye.

50 Dí-á képah tẽ noh, à n fwòmò-̀ngbẽ milki, té yɔkɔ syiki n gbyêh yõ, à yuku Yesule n yĩki.

51 Yesu me à piki yah: «Kû me á ne, mé pi á tyí?» Yítũ dí me yo n tyí ne, kwó-ò dí, à kè pi, pé tõ ne n yah.

52 A me yo n tyí: «Ne n yuku, ñmo yõ sěno ye n de mɔ.» Nénpó swɔ, n yí yiki mɔ, à me Yesu sò tẽ.

11

Yesu de dùkùle Yerusalem

1 Pãh de n te Yerusalemne, pé sò me yúkey Betefase ànê Betani kwille, Wólívyé sésân yõli tnô. Képah sɔkɔ, Yesu n *tõ sáhpú sɔkɔ népí ními wilki tõ,

2 té me yo pé tyí ne, pé kyi kwil nê-á pé yahle. Pãh ki kyi yĩni tẽ nénpó, pãh ki ñkwěndyípírí yó we tóhnmɔnsàhnóle, névi náh dɔkɔ yah nê yõ. Pè à de pɔ.

3 Tě, névi-à ki pé piki yah ne, sɔ se, té pé ñne n de ni, pé yo n tyí ne, n yétô-á me Tě-̀ngbẽ dí tyí. Té wáh ki n syi à tekɔ mɔ núkúnúkú ásô.

4 Képah sɔkɔ, pé mó sɔkɔ, à kyi ñkwěndyípírí mè we tóhnmɔnsàhnóle kégbó, gbô yó yah, wěkì gbòpɔ. Pè me à de.

5 Nónó-á sò me nénpó, pé tókù pé piki yah ne, kû se pi, té pé ñkwěndyípírí mène n de ni?

6 Képah sɔkɔ, Yesu-á sò pé tõ sɔ, pé képah yo no tyí. No ye pé kõ, pé à de sɔkɔ.

7 Pè me pɔ ñkwěndyípírí mène Yesu tyí. Té pé flo mɔ n yõ, Yesu kó à dɔkɔ.

8 Névye náhnáh mó pé flo mɔ wěkì yõ. Tókù mó fòkònì kòli kyêh sɔkɔ, à n mɔ n yuku wěkì yõ sɔkɔ.

9 Pãh n yuku, nónó-á sò me n kɔ Yesu yahle, ànê nónó-á me n sò tẽ, pé sò me n gbo n mɔ, me yo tũ ne: «Wosanna, Tě-̀ngbẽ Liyel yĩn pi gblò! Nê-á n pi n yĩn yõ, Liyel sãm mɔ n sɔkɔ!

10 Á sútó *Davidi tǒrí nê-á n pi, Liyel sãm mo ké soko! Wosanna, Liyel yĩn pi gblò yĩnyõ soko.»

11 Yesu-á de Yerusalemı soko sɛ, à kyı de *Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko. A kè yah kore vi, té ñ syı wil. Képah náh, tyah-á pɔ n piri, à soko ànê ñ tǒ sáhpú népĩ gbõnimíne Betani kwil soko.

Yesu léplo ye mo sènsóké yó yõ

12 Ké dendalle, pãh n wil Betani soko gbí nêne, kwekı Yesu tɛ.

13 Képah soko, à me sènsóké yó we fíı mule gbòp ké tyı. A me no de yah, pye-à kı n we n pi ké tyı. Nte, wãh yĩni tɛ ké tnô, à kyı kè we mıı óle. Ké pye pi gbí náh sò no, képah ye.

14 Képah tɛne, Yesu yo sènsóké mè tyı ne, ne náh tǒ ké pye yõ n yah n pi pólle. Nte, ñ *tǒ sáhpú mó kè noh.

Yesule Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko

15 Képah náh, pè yĩni tɛ Yerusalemı. Yesu me de *Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko, à tyah yı yãmpu ànê dwépule n yĩni n wilki. Té pó tũpu tabálnó tu wilki mo, ànê *sárká kèpye yãmpu klõle.

16 Té, à náh fɛ syı vyó nétɛ yó ńtɛ kǒ, à de kah Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko.

17 Té tyah péle n kwɔ, me n yo pé tyı: «Kè náh me wárkínsàhnóle ne, <ńmo Liyel wòkò kı n ye kèkõyó kwlo kwlo pól névye nírí pí-ńsahle> di? Té, yépi me pɔ kè pi névye yõ vĩnsyıkıpu tɛ-ńsahle.»*

18 Képah tɛne, *sárká wĩkĩpu yõtãm ñgbno ànê *Liyel ñgbò wɛkì kwópú-á kè noh sɛ, pè tyah Yesu kònmɔ-ńsahle n yah n kǒ. Té, ñ tíkí sò me pè tɛ, tir yó náh, ñ kwónó tyı sò me no tówú tyı.

19 Képah soko, gbíyí-á de, Yesu ànê ñ *tǒ sáhpú wil kwil soko.

Sènsóké séswo kókónóle

20 Ké dendal séngbõle, pãh pɔ n soko, pè sènsóké mè we kókónóle, à pɔ syı ké yãhnı tyı.

21 Pyerı dyó-á to kǒ kéle, à yo Yesu tyı ne, kwó-ò dí, wãh sò léplo ye mo sènsóké nê yõ, à yah, ké pól-á koko.

22 Képah soko, Yesu yo pé tyı ne: «Yé sɛ Liyel yõ.

23 Kègbı yõ, mé kéle n yo yé tyı: Névi kı fɛ yo yõh ñgbě mè tyı ne, kè yuku yal ásô, kè kyı n syıki n de pne yo soko. Tɛ-à me n sǒ ńkɛne tǒtò ñ nı soko, té me sɛ yíı ké yõ ne, pãh nêne n yo, kãh kı pi, kè kı mó ńtyĩno pi sɛ ñ tyı.

24 Képah ye, mé kéle n yo yé tyı: Yáh kwáhdúkú nêne n yah n kǒ Liyel tyı nírí soko, yé sɛ ké yõ ne, yáh ké we te. Kè kı ńtyĩno yé kǒ.

25 Anê tǒ, wãh yuku yĩn n tyah nírí pínóle, té á ní-ò-à me pi de á tyı, kè yõ mo à kǒ. Képah-à pi, yé sú Liyel nê-á yĩnyõ, à kı yépi to tyípêl yõ mo yé kǒ. [

26 Nte, yépi-à névye tyípêlle n yõ n mo péle n kǒ ńkɛne, yé sú Liyel náh yépi to tyı yõ n mo yé kǒ n pi.]»

Nê wɛkìle Yesu kǒ, à tyı nópile n pi

* 11:17 11.17 - Yah n te Yesayi 56.7 soko.

²⁷ Yesu ànê n *tò sáhpú-á pé syi kyi Yerusalemi soko, wăh me n ko *Liyel wòkò òngbê kéntáhkì soko gbí nêne, *sárká wìlkìpu yòtām òngbò, ànê *Liyel òngbò wěkì kwópú, ànê yèwàhnì pò n tyí.

²⁸ Té me à piki yah ne, nê yīn yō se à n pì tyi nópìle nì? Nê se à kō ké wěkìle nì?

²⁹ A me yo pé tyí: «Mé kì tir núkú óle yé piki yah. Yáh kì ké yah yo n tyí, nê yīn yō-á mé n pì tyi nópìle, mé kì kè yo yé syah.

³⁰ Yépi tē tyí, nê tekì mō Nsyōne, à pò névyele n *wel n wilki? Liyel se, tī névyé se? Yé yo n syah.»

³¹ Képah soko, pé tyah n yo wē tyí ne, páh kì ne, Liyel-á tekì mō ònne, wăh kì ne, té kù se pì, té pé náh sē n yō nì?

³² Pé náh se mó tō fē n yo n pì ne, névyé-á tō ònne... Pè sò me tówù tìkìle n pì, képah ye. No pól sò me n sō ne, Nsyōne, *Liyel tēntò syīnyo-ò kègbì-á sò ònne.

³³ Képah soko, pé Yesu syah ne, pé náh pī. N tō mó yo pé tyí ne, nê yīn yō-á pé tyi nópìle n pì, péwò tō náh mó kè yo pé syah n pì.

12

Dìvê sésân swāh tǒpú népèl sèmìrkìle

¹ Képah náh, Yesu tyah n yāh pé tyí sèmìrn soko ne òkè: «Dí yó ye lésò òvê sésân sō, té kēkì mō kè kore vi. Té kyi tédáhkì yó yō swò yó tū, òvê sésân pye yíkì-nsahle. Té me duke syíkípú tē-nsah mō. Képah náh, à swāh tǒpú tókò, à pò swāh mè dahbì pé gbò, té pyé soko kóló.

² Sé pye gbe gbí-á pò nò, à n tònpi yó tekì mō òvê sésân swāh tǒpú nópì tyí ne, pé pé tyí òvê sésân pyele à kō, à pò pé kō.

³ Képah tēne, òvê sésân swāh tǒpú nópì tēntò dí tē ko, té à fin mō, à soko n gbò kókòle.

⁴ Swāh nétē tō tònpi yó tō. Pé tō kyi òmò tō ko, té à miki n yō soko, té ònne n gbyò.

⁵ Swāh nétē tō n syi ònî yó tekì mō n tō. Nmòle, pé òmò ko mō, té sēnkō pì pé nahnáh tyí: Pè pé tókò ko, té pé tókò ko mō.

⁶ Ne núkú nê-á sò wū sètē dí tñò, òmòle, n nìdè Pídí ye. A òmò tekì mō pé tyí téyne, té me n sō ne, páh kì pé pì wò yah sen ku.

⁷ Nte, swāh tǒpú nópì-á à we, pé tyah n yo wē tyí ne, pé yah, n gbēyòpì-á n pì yò. Pè pò, pé à ko mō. Gbēkì mó pì pépì tyíle.

⁸ Té dí pídí tē ko mō, té à tókò kyi milki òvê sésân swāh kahnne.»

⁹ Képah soko, Yesu pé piki yah: «Sō me òvê sésân swāh nétē kì pò n pì n pì? A náh pò òvê sésân swāh tǒpú nópì pól ko mō, té kè dahbì n pì nósyo gbò di?

¹⁰ Yé náh kè kar yah *Liyel wey sébē soko di? Kè me wárkínsàhnóle ne: <Wòkò mópú-á dáhkì nê yahle, képah pò pì dáhgbíle, wòkò dáhgbenne.

¹¹ Képah n wil Tē-òngbē tyí.

Té ápi tyí, gbēndùnì tir ye kéle!»*

¹² Képah soko, *Nsyifunò yòtām tyah Yesu tē-nsahle n yah n kō. Tir yó náh, pé sò pī ne, pépì yō-á à mī sèmìrkì mènne. Té, tówù tìkì sò me pé tē. Pè me ye n yō, té soko.

Wromenò yòtē òngbē mórì tyíle

* 12:11 12.10 ànê 11 - Yah n te Yìgbìnì 118.22 ànê 23 soko.

13 Képah náh, pé *Farisiyěno ànê *Yerodi náh névye tókù wilki tekı mo Yesu tyí ne, pé kyı à mo yah píkinyahnɔ soko.

14 Pé pɔ yo n tyí ne, pé kwó-ò dí, páh pĩ ne, gbı ó kókó-á nmo n ne n yo. A náh tíkile n pi névi yah. A náh névile n wah névi soko. Wáh gbule névyele n kwɔ Liyel wěkì yõ. Képah-á pé kɔ, pé ne, pé à piki yah: Kè se yĩne pé mórile *Wromeno yõtě ñgběne n kɔ, tí kè náh yĩne? Pé se séle n mo, tí pé káh sè mo?

15 Nte, Yesu sò pĩ ne, nê-á pé n sò, képah náh pé n yo. Káh pi sě, à yo pé tyí ne, sò se pi, té pé péle n mo n yah ni? Pé pɔ pó mè núkúle, pé yah.

16 Pé me pó núkúle à kɔ. A me pé piki yah ne, nê yah se, ànê n yinne wárkínmonole ké yõ ni? Pé à syah ne, Wromeno yõtě ñgbě-á.

17 Képah těne, à yo pé tyí ne, pé Wromeno yõtě ñgběne n kɔ n tyíle, pé mó Liyelle n kɔ n tyíle. Képah soko, pé gbân du n wey mè dukùle.

Sadusěno Yesu piki yah lékyî yúkúnwílnó tyí yõ

18 Sadusěnole, nósýó ye nónó-á ne, lékyî náh n yuku n wil n pi. Pé tókù pɔ Yesu tnô, té à piki yah ne nkě,

19 kwó-ò dí, *Moyisi-á Liyel tir kònsàhnó mè wárki sah pé kɔ ne, dí nê tyí gběndí-à me, té tě ku, té n kyı sah pi kěne, n gběndí mè-á yĩne à pékúsê mè toko. A wěnpĩ dubi à kɔ, nónó-á kɔ pɔ n pi n pi n nénkyídí náhne.†

20 Té, dínpĩ yísýó-á sò me népĩ kwárnimi pé yú tyí. Nénkyí tě-á sè toko, té ku, té n kyı sah pi kěne.

21 N sò syı me pékúsê mè toko. N to pɔ ku, té à sah pi kěne. Tõ-ò to tyí pɔ pi sě.

22 Sěntě ó-á pi pé no téló pól tyí. Té népĩ kwárnimi nópi pól-á ku pi kěne. Pé kúnteno náh, pi mè to pɔ ku.

23 Káh pi sě, lékyî yúkúnwíl sóle, páh yuku, pi mè se kɔ pi nê tyíle ni? Tir yó náh, pé népĩ kwárnimi pól-á à pĩ sèle.

24 Képah soko, Yesu yo pé tyí: «Liyel wey pí-ńkě, ànê Liyel těnweno pí-ńkě yĩn náh véle pílkinó soko di?

25 Lékyî yúkúnwíl sóle, sè tókókì náh me, pe dékè náh me. Névye kɔ me, á kɔ ne *yĩnyõ těntõbe sò pal tě-nsah.

26 A yuku lékyî yúkúnwílnó tyí soko: Yé náh kè kar yah Moyisi sébě soko, fĩ nê-á dukuni tyíle n yo, nê-á sò nyàh lépõle ké soko di? Kè me wárkínsàhnóle nénpó ne, Liyel-á yo Moyisi tyí: «Nmo ye Abrahamı Liyelle, ànê Yisakı Liyelle, ànê Yakobı Liyelle.»‡

27 Vye Liyel ye ñne, lékyî Liyel náh. Sě ye yéle kàhnpilkintěnole yò.»§

Liyel tyi kònsàhnó soko nê-á gbò kal

28 Képah soko, *Liyel ñgbò wěkì kwó-ò dí yó kène yékâb noh. A kè we, Yesu tě we kè yo ple Sadusě nópi tyí. A me no de n tnô, té à piki yah ne, Liyel tir kònsàhnó nê tě se kal sé pólle ni?

29 A me yo n tyí: «Liyel tir kònsàhnó nê-á kal sé pólle, képah we yò: «A níki kwɔ, Yisrayel: Api Tě-ñgbě Liyelle, nmo núkúni ó ye Tě-ñgbě Liyelle.

† 12:19 12.19 - Yah n te Deteronɔmı 25.5-10 soko. ‡ 12:26 12.26 - Yah n te Yekisodi 3.6 soko. § 12:27 12.27 - Nónó-á ku soko di mónóle, káh yo ne, Liyel-á pi pépi Liyelle, képah n wěkì ne, páh me min soko. Tir yó náh, Liyelle, kyı Liyel náh ñne.

30 N tyí yĩne kè nɔ á tyí á ni pólle, ànê á min pólle, ànê á fɔkɔ sɔnɔ pólle, ànê á tǎhkì pólle.»*

31 Ké ní-ò wɛ yò: «Á ní-ò tyí yĩne kè nɔ á tyí á gblɔy tyí kɔle.»† Liyel tir kònsàhnó yó ntě náh tɔ kal sépi nínóle.»

32 Wǎh yo sě, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò dí me yo n tyí ne, kǎh ple, pé kwó-ò dí! Tyi nónó-á à yo, gbí-á séle. Tě-ñgběne, ñmɔ nukúní ó-á Liyelle. Liyel yó náh tɔ me ñmɔ tyí náh.

33 Nmɔ tyí-á yĩne kè nɔ á tyí á ni pólle, á fɔkɔ sɔnɔ pólle, á tǎhkì pólle. Anê á ní-ò tyí mó nɔ á tyí á gblɔy tyí kɔle. Képah-á kɪ ple kal á yípě ko suke Liyel kɔ *sárcále, ànê sárcá duke téló pólle.

34 Képah sɔkɔ, Yesu kè wɛ ne, n lékám-á nɔ, à ké yah wɛ tɔ sah yo. A yo n tyí ne, à náh me fíí *Liyel tǔríle. Képah náh, névi náh tɔ fě syi à piki yah tir yóle.

Liyel ne tékínmɔnɔ n pi Davidi náh nene òkù nêne?

35 Yesu sò me névyele n kwɔ *Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sɔkɔ, té me n yo ne, sɔ se pi, té *Liyel ñgbò wěkì kwópú n ne n yo ne, *Kristale, nê-á Liyel ne, páh kɪ tekɪ mɔ, ñmɔ-á kɪ pi *Davidi náh nene ni?

36 Tir yó náh, Davidi ntě sò kè yo *Liyel Mírki gbò yò ne, Tě-ñgbě Liyel-á kè yo péwɔ Tě-ñgbě tyí ne:

«Kɔ tě ñmɔ gbòyò sòle,
mé kɪ á sépébi pi
á gbáhsúkíle.»‡

37 Davidi ntě-à ñne n ye n Tě-ñgběne, kè kɪ pi sɔ, té à kɪ pɔ n pi Davidi náh nene? Légbíne, tówú ñgbě sò me wey mène n nohnɪ Yesu tyí nìvìni sɔkɔ.

Yesu ne, pé pé gblɔyne n kyɔmɪ Liyel ñgbò wěkì kwópúle

38 Wǎh me névyé kwónó sɔkɔ gbí nêne, à yo pé tyí: «Yé yé gblɔyne n kyɔmɪ *Liyel ñgbò wěkì kwópúle. Fwòmɔn ñgbnɔ mónkɔnkɔnɔ tyí nɔ pé tyí. Pé n ne me ké tyí ne, névyé ne n tɔ n sah n wɛkɪ pé tyí tówú tükè-ntàn sɔkɔ.

39 Pě tě-ntàn ñgbnɔle n yah n kɔ *Liyel ní-ntàn vì sɔkɔ, n té né-ñgbnɔ tě-ntànne n yah n kɔ yòke ñgbnɔ yó-ntàn sɔkɔ.

40 Nte ne n sykɪ pékúsyɔ yò, pé gbàn yíle n syi yínvì sɔkɔ. Nte níríle n pi yòsèkìle ne, névyé pé wɛ. Sě ye pé tukey kɪ tuke kápékè yó.»

Pékúsê yām ne yó nìvì pólle Liyel kɔ

41 Légbíne, Yesu sò me kòntěnóle Liyel wòkò yah, pó dáhnmɔ-ńsah kwâh gbòpɔ, té névyé pó dáhnmɔ òkùle n yah. Tahbi náhnáh sò me pó náhnáhle n dah n mɔ n pɔ.

42 Dǒ, pékúsê yām ne yó pɔ, pó pló nínó dah mɔ. Sè sò me nukú nukúnɔ nínó óle.

43 Képah sɔkɔ, Yesu n *tò sáhpú ye, té yo pé tyí: «Kègbɪ yò, mé kéle n yo yé tyi, pékúsê yām ne mɛ-á pó nê dah mɔ kwâh sɔkɔ, kè kal névyé pól tyíle.

44 Tir yó náh, no pól pó yò dòhnónó ye, pé dah mɔ. Nte, ñmɔ ànê n yām tóle, n sahki pól ye à dah mɔ, wǎh ne pɔ nê tɔ yò n pi.»

13

Yesu Liyel wòkò ñgbě sónó tyí yo sah

* 12:30 12.29 ànê 30 - Yah n te Deteronɔmɪ 6.4 ànê 5 sɔkɔ.

† 12:31 12.31 - Yah n te Levitiki 19.18 sɔkɔ.

‡ 12:36 12.36 - Yah n te Yìgbìnì 110.1 sɔkɔ.

¹ Yesu-á n wil *Liyel wòkò òngbê kéntáhkì sòkò gbí nêne, ò *tò sáhpú sòkò ne yó me à syah ne, kwó-ò dí, à vù òngbò nòpi m̀ò dukù tēne n yah, dyèh pèplòle dé!

² Yesu me yo ò tyí: «Á vù òngbò nòpi m̀ónó we kè! Sé pól kù pò sekù. Dáhkì núkú òtē náh n wù n pi ké ní-ò yò.»

³ Képah náh, Yesu kyí kò tē Wólívyê sésân yòli yò, Liyel wòkò òngbê yèsreynè. Wáh me nénpò, Pyerì, ànê Nsyahkì, ànê Nsyò, ànê Andrepi pò pé yahle, té à piki yah ne,

⁴ gbí nê se tyi nòpi pól kù n pì n pi nì? Nkè, à yo pé syah. Tyi nónó se kù sé pì gbíne pé wèkì nì?

Yèvyāhrì tyah gbíne

⁵ Képah sòkò, Yesu tyah n yo pé tyí: «Yé yé gblòyne n kyòmì, ne káh yé pilki.

⁶ Névyè náhnáh kù pò òm̀ò yìn tókò n pi, té kù ne, pépi-á *Kristalè. Pè kù névyè náhnáh pilki.

⁷ Yáh mál tyíle n nohnì gbí nêne, yé gbòplo ànê fíí sòkò, yé káh ye tíkì yé tē. Sépi ye yīne sè pì. Nte, képah náh tōnì kèkòyò tyénòle.

⁸ Kwil yó kù yuku kwil yóle n fwo, yòtē yó kù yuku yòtē yóle n fwo. Té, sétáh syahrì kù me n pì tyahnó tókò sòkò, ànê kwèkùle. Kè kù me, á kù ne sè kùrkì tē gbí yónó sò.

⁹ Képah ye, yépi tē wòle, yé yé gblòyne n kyòmì. Tir yó náh, névyè kù yéle n tē n kyí n pò tukey tókè-òtàn sòkò. Pè kù yéle n kò *Liyel ní-òtàn vù sòkò, té kù yéle n tē n kyí n pò yòtām ànê yòtām òngbò tyí òm̀ò yīnne ne, yé pì òm̀ò tàrfyònlè pé yah sòkò.

¹⁰ Té sépi-à pópó ne n pì, nìvìnì wey sán òngbò yīne ké ne me yo kò kèkòyò kwlo kwlo pól névyè tyí.

¹¹ Nte, pàh yé tē n yuku pé gbò dáhbì-òsah, yé káh tōnì yé fòkòle n sò, yáh ne tyi nónó yo n pi. Tyi nónó-à de yé fòkò légbíne, yé kù sépi yo. Tir yó náh, tyi nónó-á yé kù n yo n pi, sè náh n wil n pi yépi tyí, sè n wil *Liyel Mírki tyí.

¹² Névyè kù pé yúpyé gbàhle n de n m̀ò ne, pé pé kò m̀ò, súbì tò kù n pì sèntēne pé wènpì tyí. Wènpì tò kù pé dúbípùle n fwo, kù péle n dah n m̀ò kù sòkò, pé ku ku tēne.

¹³ Névyè pól kù yé we m̀ò òm̀ò yīnne. Nte, névi nê-à ò tah sah, à pò nò kù tyè gbí tyí, tē kù pwáhnm̀ò we.»

Yèvyāhrì òngbène

¹⁴ Képah sòkò, Yesu tō yò sòkò ò weyne - òte, wey mè kàrpù yīne pé ké dukù pì. A ne: «Yé kù yíkinó pí-ò kèpèkè we fí yó, à náh sò yīne tēnlè nýāh sòkò. Légbíne, nónó-à me Yude, pé yīne pé to de ym̀ò sòkò.

¹⁵ Névi nê-à me gbèntìn yò, tē-à tiki, à káh ne, páh n de kwáhle n tókò pé wòkò.

¹⁶ Nê-à se me swāh sòkò, à káh ne, páh pé syì n yuku fwòm̀ò-òngbè tókò-òsah pé tìnne.

¹⁷ Té kéne sèpìn kù pì tyipékèle syó kùrn nétàn, ànê yòkù nétàn tyí.

¹⁸ Képah ye, yé Liyelle n ni, kè káh pì kù sòkò.

¹⁹ Tir yó náh, kéne sèpìn kù pì yèvyāhrì òngbène, nê kénkò náh we yah, Liyel-á kèkòyò m̀ò sò, à pò syì núkúnúkú tyí. Anê sènkò náh tō we n yah n pi.

²⁰ Nte, Liyel òtē-à me ké yáhntókò-òkène ne, páh kù wìlkìnó pì kéne sèpìn sòkò, ònì yó òtē min náh náh n wil n pi ké sòkò. Nte, wáh nónó yah tókò pì ò tyíle, pépi yìn ye à wìlkìnó pì kéne sèpìn sòkò.

21 Képah ye, névi-à yo yé tyí ne, yé yah, *Krista-á me ásô, képah nâh pi, wâh me wró mē, yé kâh sē tē yō.

22 Tir yó nâh, m̀nyobe túkù kɪ n wil n pi, té kɪ ne, pépi-á Kristale. Túkù kɪ mó tō wil ne, pépi-á *Liyel tēntō syínyopule. Pè kɪ gb̃il duke dukele n pi, kɪ n yah n kō Liyel névye yáhntokɔnɔ ntē pílki-nsahle, pàh nâh fē n tē n pi.

23 Képah ye, yépi tē wole, yé yé gbl̃oyne n kyomɪ. Mé ye sé pól kwâh yo sah yé tyí.

Névi Pi pónóle

24 Kéne sép̃in sokɔ, yèvyâhrɪ mè sókóntenɔ nâh, gb̃i kɪ pi fēntũne, ñwō nâh tō n piki n pi,

25 ñwō képye kɪ wil ỹinyō kɪ sykɪli, ỹinyō tãhkìnó kɪ yike.

26 Ké légb̃ine, yé kɪ *Névi Pi we, à kɪ n pi ñyirn wró ñ tãhkì ñgb̃ē ànê ñ gblò sokɔ.

27 A kɪ *ỹinyō tēntōbe tekɪ mɔ kèkōyó yey yey pól sokɔ, pè kɪ ñ névye yáhntokɔnɔ tuke mɔ, à tokɔ yō mè tyí, á pɔ syɪ yō mè tyí.

Kwónó nê-á kō sènsóké tyí yō

28 Yé kè p̃i kwónó nê-á sènsóké n kō: Ni-à me n kɔ ké ỹingb̃ân sokɔ, kē mɪ pi, yé n p̃i ne, ki de gb̃i-á nɔ.

29 Sēnkō-ó ye: Yáh tyi nópi we, sè n pi, yé p̃i ne, *Névi Pi pónó-á de te, wâh me yúkey.

30 Kègbɪ yō, mé kéle n yo yé tyí, kwey gb̃i névye pól nâh n ku n te n pi, né tyi nópi pól nâh pi.

31 Ỹinyō ànê sétáh kɪ pɔ sokɔ, ñte ñmɔ welɔ nâh n sokɔ n pi pólle.

Liyel ó ye kèkōyó tye sóle n pne

32 Té ké lésòle ànê ké gb̃ine, ññi yó ntē nâh kè p̃i: *Ỹinyō tēntōbe nâh kè p̃i, Liyel Pi ntē to nâh kè p̃i. Sú núkúni ó ye kè p̃i.

33 Yé yé gbl̃oyne n kyomɪ, yé mó ne n yah. Tir yó nâh, yé nâh ké pɔ gb̃i p̃i.

34 Kè me, á kɪ ne dí yó sō n sokɔ kóló, té ñ f̃ó dahbɪ ñ tēntōbe gb̃ò. A pé pól ne núkú núkú wēkɪ pé tãnne, té yo gb̃ò syíkí-ò tyí ne, à kâh ne n dɔ, à ne n yah.

35 Képah ye pi yépi to ne n yah, tir yó nâh, yé nâh gbóntē pɔ só p̃i: Kè kɪ pi ñṽine nɪ? Kè kɪ pi lénule nɪ? Kè kɪ pi sñi gbo gb̃ine nɪ? Kè kɪ pi séngb̃òle nɪ?

36 Wâh n pi, à kâh pɔ yé we tē dɔy sokɔ.

37 Nte, nê-á mé n yo yé tyí, mé kéle n yo no pól tyí: Yé ne me n yah.»

14

Nsyifunɔ yõtãm me Yesu kònmɔ-nsahle n yah n kō

1 *Pakɪ syáh-á n tyah ỹínintēnole, ké téy sō wũ sèp̃in níni, té Pakɪ ànê sē-ñkē búrn syáh kɪ n syah n pi. Légb̃ine, *sárká w̃ilkipu yõtãm ñgbnɔ ànê *Liyel ñgbò wēkì kwópú sō me Yesu tē-nsahle n yah n kō ỹínvi sokɔ, ñ kònmɔ mɔ tēne.

2 Pè sō me n yo wē tyí ne, pé nâh fē tir mè pi n pi syáh syáhnó sèp̃in sokɔ, kâh kɪ fē kwil névye f̃òkòvyâhñi yilki mɔ kègbule.

Sê yó pɔ làsèkwèl mɔ Yesu yō

3 Ké lésòle, Yesu sō me Betani kwil sokɔ, *tótē dí Simo gb̃ò sokɔ. Wâh sō me yónó sokɔ gb̃i ñene, sê yó de yuku pé tño nɪrɪ so pèpey yóle, làsèkwèl dan tahle ké ỹiine. A ké yah yikɪ mɔ, té ké kwe mɔ Yesu yō.

4 Nónó-á sò me nénpó, kè nánh sò nɔ tókù tyí. Pè yuku n yo wě tyí ne, kú se pi, té à làsèkwèl mè yíkí sě ni?

5 Kǎh kɪ sò fě yām, kɪ kah pó pló kyetōní yō, té kɪ séle yāmtām kō. Té me pé foko vyāh pi mènne kègbùle.

6 Nte, Yesu me yo pé tyí: «Yé ye n yō! Kú pi, té yé n yahle n vyāh? Tyi pèpey ye à pi nmo tyí sě yò.

7 Nte, yāmtām kɪ me ànê yéle sōmesó. Yé kɪ fě pèpɔrɪle n pi pé tyí, kǎh nɔ yé tyí gbí nēne. Nte, nmo tē wɔ nánh n me n pi yéle sōmesó.

8 Pi mè pi pi tē ye à pi. A kwāh tē làsèkwèl mɔ nmo wil yō. A kè tō sah te diki soko dāhnmɔ yīnne.

9 Mé kɪ kè yo yé syah kègbɪ yō ne, kèkōyó pól soko, nìvìnì wey sǎn-à n yo nýāh, pi mè-á nê pi, kèpah tɔ kɪ n yo. No dyɔ kɪ n kwne n tyíle.»

Yudasi vìnóle Yesu nánh

10 Yudasi Yisikaryotile, Yesu *tò sǎhpú népí gbōnimí soko yó ye sò nne. Nmo soko à kyɪ yo *sárká wìlkìpu yòtām nǵbnɔ tyí ne, páh kɪ fě Yesu dahbɪ pé gbò.

11 Kǎh pi sě, n wey mè nóhnó kah nɔ pé tyí. Pè me yo sah núkú yō ne, páh kɪ pó dan yóle à kō. Kèpah soko, Yudasi-á pi sō, té à dahbɪ n pi pé gbò, à tyah kèpah sókó-nsahle n yah n kō.

Yesu pè kō pè Paki yōke pi

12 Sě-nkē búrn syáh tyah sóle, Yesu *tò sǎhpú à piki yah ne, nýāh soko se à me ké tyí ne, pé kyɪ *Paki yōke pi n tyí ni? *Nsyifunɔ níkēne Paki képyēne n ko lésòle, kèpah ye.

13 Kèpah soko, à n tò sǎhpú népí ními wilki tō, té yo pé tyí ne, pé kyɪ kwil soko. Páh kɪ de n te, páh kɪ dí yó yohnɪ, à kɪ me ni pín twah. Pè n sò tē.

14 Wǎh kɪ kyɪ de gbô nê, pé yo kéne gbô nétē tyí ne, kwó-ò dí-á ne, wòkò nê soko se pé kɪ pɔ n yō n pi Paki yōkele ànê pé tò sǎhpúle ni?

15 Wǎh kɪ pé wēkɪ yīnyō wòkò soko táh nǵbē yóle. Yíyìn pól-á kɪ me tōnsàhnóle ké soko. Ké nénpó soko-á pé kɪ Paki yōke pi pé tyí.

16 Wǎh yo sě, n tò sǎhpú kyɪ kwil soko, té pé ntyínɔ kyɪ tyi pól we, wǎh sò kè yo sō pé tyí. Pè me Paki yōke pi nénpó soko.

17 Kèpah soko, níví-á pɔ nɔ, à pɔ de ànê n tò sǎhpú népí gbōnimíne.

18 Páh sò me yónó soko gbí nēne, à yo pé tyí ne, kègbɪ yō, pépi soko ne yó-á kɪ pɔ n vi n pi péwɔ nánh, nê-á me n yō péle fí núkú.

19 N tò sǎhpú-á kèpah noh, pé yah kwɔ kègbùle. Pè tyah nne n piki yah núkú núkúle. Nyo n ne, péwɔ se ni, nyo n ne, péwɔ se ni?

20 A yo pé tyí: «Yépi népí gbōnimí soko, nê-á me n di nmole tēngbil núkú soko, tē wɔ ye.

21 Kègbɪ yō, *Névi Pi kɪ n ku n pi, sǎ-á sò *Liyel wey sébēnó kè yo sah n tyí soko. Nte, tyípekè nǵbē ye kéle n gbàh dénmɔ-ò tyí! N dúbí-nkē ye nánhki fónfó n dúbínó yō.»

Yesu yōke téyne

22 Kèpah soko, yōke yō gbíne, à búrn tɔkɔ, té wɛkɪ Liyel tyí, té kɪ kwɔkɪ dibi pé kō, té yo pé tyí: «Yé syi kéle, nmo wil ye.»

23 Képah náh, à me òwě wɔ wɔ kwâh tɔko òwěne ké sɔko, té weyne Liyel kɔ, té kéle n *tò sáhpú kɔ pé pól wɔ ké sɔko,

24 té yo pé tyí: «Képahle, nímɔ tó ye, nê-á kɔ névye yégbékè kwɔɔ mɔ ànê Liyelle. Kè kɔ kwe tówú yinne.

25 Mé kéle n yo yé tyí kègbɔ yô: Mé náh tó òwě wɔ n yah n pi. Mâh pópó òwěne n wɔ tó ntó, òwě sán yó ye *Liyel yòtòrí tyah sɔko.»

Yesu ne, Pyeri-á kɔ n vyâh kôli pé tyí sɔko

26 Képah náh, pé Liyel gbílkinó yì gbɔ. Pâh gbɔ te, pé yuku Wólívyé sésân yôli yô.

27 Pâh kyɔ nénpó, à yo pé tyí: «Yé pól kɔ nímɔ yahle n pi. Sô-á *Liyel wey sébénó kè yo sah ne, yípenfê-á kɔ ko mɔ, té yípêy pól-á kɔ to karkɔ gbòplɔle.»*

28 Képah náh, à tó yô sɔko yo pé tyí: «Mâh pɔ yuku ní kúntenɔ náh gbí nêne, mé kɔ kyɔ yéle n syɔkɔ Kalile sɔko.»

29 Képah tɛne, Pyeri me yo n tyí ne, téló pól-á kɔ sô à yahle, péwɔ tɛ wɔ náh à yahle n pi.

30 Nte, Yesu me yo n tyí ne, páh kéle n yo n tyí kègbɔ yô, kwey lékâh mè sɔko, sénpe-á kɔ pópó n gbo ke nínó, wâh kɔ me n vyâh kôli te ke tónó ne, pé náh péwɔ pí.

31 Nte, Pyeri tó kè tó yo yí n tyí ne, kú fyé-á sô, páh kɔ ku òne. Pé náh n yo n yah n pi pólle ne, pé náh òne n pne. Pé no téló pól tɔ yo sɛ.

Yesu nîrí pínóle Yesemani sɔko

32 Képah náh, pé sɔko tyah yó, nýâh-á pé n ye Yesemanine. Pâh yini tɛ nénpó sɔko, à yo n *tò sáhpú tyí ne, pé tɛ ásô, pé mó kyɔ Liyel ni pɔ.

33 Wâh n sɔko, à Pyeri ànê Nsyakɔ, ànê Nsyô tɛ sɔko. Té légbíne, n fɔko sò me fɛkɔ, té tíkí me à kah tɛ.

34 Képah sɔko, à yo pé tyí: «Yèkwɔri me ní sɔko, kè sô òne n ko. Yépi tɛ ásô, té yé káh ne n do!»

35 Té yuku yah tinne kwéy, à kyɔ gbètukunɔ di, té yo Liyel tyí ne, kâh kɔ fɛ pɔ n pi, à pé wilki kwlónó mè sɔko.

36 À tó yo pé kwil wey sɔko: «Aba, bô, tyi pól me áwɔ gbò. Nímɔ wilki yèvyâhri mè sɔko. Nte, nê-á me ké sɔko, nímɔ dyɔ yí tɛ káh pɔ, té áwɔ tyí mó pɔ.»

37 Wâh nîrí pɔ te, à n syɔ pɔ tò sáhpú népí tòmí nópí tnô, à pɔ pé we pé me n do. À yo Simo Pyeri tyí: «Á me n do kè? Á náh tɛ we yah kwéy kè no lér núkú rítɛne kè.

38 Yé gbah tɛ yé ne n yah, yé mó Liyelle n ni, yé káh pɔ *sétó tónmɔnɔ fɛ syi. Fɔko sôno pèpey me névi sɔko, té ké pínó tãhkì náh me n sɔko.»

39 Wâh yo te pé tyí sɛ, à yal pé tnô, té tó kyɔ nîrí pɔ ghen tɛ tyí kôle.

40 Képah náh, à n syɔ pɔ n tò sáhpú tnô ntó. À pɔ pé we, doy me tɛ we pé tyí. Yo yo tir náh tó we pé tyí.

41 Wâh tó kyɔ pɔ ke tó-òle, à yo pé tyí: «Yé me sɛ tɛ yéle n mɔ kè? Kè tye! Ké gbí no. Núkúnúkú, *Névi Pi kɔ dahbɔ népêl gbò.

42 Yé yuku á sɔko! Yé yah, névi nê-á nímɔle n dahbɔ pé gbò, tɛ pɔ te.»

Yesu tɛnóle

43 Wâh me képah yónó sɔko sɛ, à náh tóni yo te, té Yudasi, nê-á n *tò sáhpú népí gbônímí sɔko yóle, nímɔ yin méfwóbé nékwínkí yísyó yah, à pɔ kèkîrn ànê léplɔle pé

* 14:27 14.27 - Yah n te Sakari 13.7 sɔko.

gbǎn. *Sárká wǐlkǐpu yòtǎm ñgbnɔ ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú ànê yèwǎhnì ye sò tekì mɔ péle.

44 Té nê-á sò Yesu dahbɪ n pi pé gbò, à sò me pi dùkù yóle pé wěkì sah. A ne, páh kɪ pɔ wɛkɪ nê tyí té à pɔrɪ tẽ, ñmɔ-á. Pé à tẽ, pé mó ñne n kyomɪ n yuku palle.

45 Képah sokɔ, wǎh núkú pɔ yīni tẽ Yesu tyí, à wɛkɪ ñ tyí ne, pé kwó-ò dí, té núkú à pɔrɪ tẽ.

46 Kǎh pi sě, no nópi núkú pɔ tuke Yesu yǒ, à à tẽ.

47 Yesu tò sǎhpú sokɔ yó núkú ñ kèkírki yɔrɪ de, à sárká wǐlkǐpu yòtẽ ñgbě tɔnpɪ yó níkí kǒ kǎm.

48 Képah sokɔ, Yesu me yo pé tyí: «Yé pɔ ñmɔ tẽ-ńsah kèkírɪn ànê léplóle yé gbǎn, á kɪ ne kèlékě névi sǒ ñne.

49 Swǒ swǒ pólle, mé sò ñkěne n ne n me yé wró *Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì sokɔ, névyele n kwɔ. Té yé nǎh ñ tẽ. Nte, tyi nóno-à yo *Liyel wey séběnó sokɔ, sépi píntũno yīn ye.»

50 Képah sokɔ, ñ tò sǎhpú pól to karkɪ, té à sah.

51 Té kètɛnpǐkì yó sò me Yesu sò tẽ, fwòpǐn núkú ó ye sò à pil. Pé à tẽ ñ fwòpǐn tyí,

52 à mó kè fe de mɔ, té to sokɔ ñ sɛnpũne.

Yesule Nsyifuno tukey tükèpu yah

53 Képah nǎh, pé Yesu tẽ yuku *sárká wǐlkǐpu yòtẽ ñgbě gbô. Ké nénpó sokɔ, sárká wǐlkǐpu yòtǎm ñgbnɔ, ànê yèwǎhnì, ànê *Liyel ñgbò wěkì kwópú wě tuke mɔ.

54 Té Pyerɪ sò me Yesu sò tẽ wil fíí sokɔ, à pɔ we de sárká wǐlkǐpu yòtẽ ñgbě gbô, à kyɪ nyǎhle n wne gbô táh sokɔ ànê yòtẽ dí tɔnpɪbɪle.

55 Sárká wǐlkǐpu yòtǎm ñgbnɔ ànê *Nsyifuno tukey tükèpu pól sò me n yah n kǒ ne, pé tir yó we sah Yesu yǒ, pé à we ko mɔ. Nte, pé nǎh me vǐ-ńsah we ké tyí.

56 Tir yó nǎh, m̀nyobe tàrfyòno nǎhnǎh sò me. Pé nǎhnǎh sò me n wil m̀nɪne n yo n sah ñ yǒ. Té pépi ñtẽ nǎh sò me sah wě tyí yǒ.

57 Túkù me n yuku lékǎhle ñne n kǒ ne,

58 páh noh à me n yo ne, péwɔ-á kɪ *Liyel wòkò ñgbě mè sɔ, nê-á névi mɔ, té kɪ kè tǒ mɔ sèpɪn tǒnì wró, nê nǎh n pi n pi névi gbò mɔnɪne.

59 Nte képah fyé yǒ, m̀nyobe tàrfyò nópi nǎh me sah tírr wě tyí yǒ.

60 Képah sokɔ, sárká wǐlkǐpu yòtẽ ñgbě yuku yīn no pól yah, té Yesu piki yah ne, tir kó me ñ tyí yo yo tẽne nɪ, páh me tyi nóno pólle n yo n sah ñ yǒ?

61 Nte, Yesu nǎh vi mɔ ñ tyí, à nǎh tir yó yo ñ tyí. Sárká wǐlkǐpu yòtẽ ñgbě tǒ ñ syɪ à piki yah ne, ñmɔ se *Kristale, Liyel-á ne, páh kɪ ne tekì mɔ nɪ? Liyel, nê-á pé pól me n gbilki, ñ dórí pi se ñne nɪ?

62 Yesu me yo ñ tyí: «Àwe, ñmɔ ye. Té yé kɪ *Névi Pi we kǔntɛnóle tyi pól Tẽ Liyel gbòyò sòle, kɪ me n tiki n pi ñyírɪn sokɔ.»†

63 Képah sokɔ, sárká wǐlkǐpu yòtẽ ñgbě fɔkɔ kah vyǎh. Fòkònyǎhnì tẽ tyí, à ñ fwòmɔn yɔrɪ tɔ, té me n yo ne, pé se noh nɪ? Tàrfyò yah yah tẽ nǎh tǒ me ké sokɔ.

64 Pé kó Liyel tyí wékíndenɔ noh ñ tyí nɪ? Pé se ne, pé pi sǒ ñne nɪ? Névyé pól yuku yo ne, wǎh yīne kònmɔnɔle.

65 Pé túkù yuku n sɪn n mɔ n pɔ ñ yǒ. Pé ñ yah vike tũ, té ñne n mɪkɪ n pɔ gběnkukurinóle. Té yo ñ tyí ne, à yo pé syah, nê-á mɪ ñne. A kè sǎh n pǐ. Képah sokɔ, tukey tükèpu tɔnpɪbɪ Yesu tẽ ñ létáhlóle n kǒli.

† 14:62 14.62 - Nê-á Liyel tẽntò syíno-ò yo sah Daniyel 7.13 sokɔ, Yesu ne, pé gbłöy tyí-á pé n yo.

Pyeri ne, pé náh Yesu pĩ

⁶⁶ Képah sɔkɔ, Pyeri sò me gbyèh sò, gbô táh sɔkɔ. Té *sárká wìlkìpu yòtè ùgbè tònpi pi yó pɔ.

⁶⁷ Wǎh Pyeri we à me nyàhle n wne, à à gbah yah, té yo ù tyí ne, ùmɔ tɔ-á sò me Nasareti kwil Yesule!

⁶⁸ Nte, Pyeri me ù vyǎh kǒli té ne, pé náh à pĩ, péwɔ ntè náh me ù wey mè syíkí-ńsah we dé. Wǎh yo sɛ, à wil kyi yĩn kélé yah.

⁶⁹ Képah tɛne, pi mè-á tǔ kyi à we, nónó-á sò me nénpó, à tǔ képah núkú ó yo pé tyí ne, dí mène, pépi sɔkɔ ne yó-á!

⁷⁰ Pyeri me tǔ ù vyǎh kǒli. Dǔ, névye nónó-á sò me nénpó, pépi tǔ tyah n yo Pyeri tyí ne, yékâb náh n me ké sɔkɔ. Wǎh n wil Kalile sɔkɔ, no nópi sɔkɔ ne yó-á ù tɔle.

⁷¹ Képah sɔkɔ, Pyeri tyah ù gblǔyne n wo pélpèl ne, dí nê tyí-á pè n yo pé tyí, pé náh ùne n pne gbógbó.

⁷² Nénpó swɔ, sénpe gbo ke ní-òle. Képah sɔkɔ, Pyeri dyɔ to kǔ Yesu wey tyíle, wǎh sò nê yo ù tyí ne, sénpe-à ki pópó n gbo ke nínó, wǎh ki me ù vyǎh kǒli te ke tǔnó ne, pé náh péwɔ pĩ. Képah tɛ sɔkɔ, wǎh képah sò, à tyah n gbo.

15

Pè Yesu tɛ yuku Pilati tyí

¹ Képah sɔkɔ, séngbǔ púpúle, *sárká wìlkìpu yòtǎm ùgbnɔ, ànê *Liyel ùgbò wèkì kwópú, ànê yèwàhnène, pépi pól ye sò pi *Nsyifunɔ tukey tükèpu yòtǎmne. Pépi wè tuke mɔ Yesu tyí sɔkɔ. Képah tɛne, pè à tɛ pukubi, té kyi ùne *Pilati gbò dahbi.

² Pilati me à piki yah ne, ùmɔ se Nsyifunɔ yòtène ni? A me yo ù tyí: «Áwɔ ye yo kélé.»

³ Képah sɔkɔ, sárká wìlkìpu yòtǎm ùgbnɔ me lékàhle à kǔ tyi náhnáh sɔkɔ.

⁴ Képah náh, Pilati me tǔ à piki yah ne, à kó tir yó yo n pi ni? Tyi nónó pól-á n yo n sah ù yǔ, à kó sè noh ni?

⁵ Nte, à náh tǔ vi mɔ. Képah Pilati yáh-ńsah tyɛ.

Pè Yesu gbàh de mɔ kǔ kǔ

⁶ Ye ye pólle, *Paki syáh-à n syah, *Pilati nkène wòkònpèkè sɔkɔ ne núkú yó fin mɔ, nê tyí-á no tówú tyí.

⁷ Pǎh Yesu tɛ kyi Pilati tǎnne gbí nène, dí yó sò me wòkònpèkè sɔkɔ, pè n ye Barabasile, ànê pé nolɛ. Pè sò nékókè mɔ gbí nê-á sò pè me yahle sàhnóle *Wromenɔ tyí yǔ.

⁸ Képah tɛne, tówú yuku kyi de Pilati tǎnne, à kyi tyah ùne n ni ne, wǎh dar, té tir nène n pi pé tyí Paki syáhnó sɔkɔ, wǎh náh kè pi pé tyí.

⁹ Pilati mó yo pé tyí ne, pè se ne, pé *Nsyifunɔ yòtè ùgbè fin mɔ ni?

¹⁰ A sò kè pĩ ne nkè, dyɔ yónó-á *sárká wìlkìpu yòtǎm ùgbnɔ kǔ pè Yesu dahbi péwɔ gbò.

¹¹ Té sárká wìlkìpu yòtǎm ùgbnɔ sò me gbah tɛ tówúle n kurki n mɔ ne, pè yo ne, à Barabasi wilki fin mɔ pé kǔ.

¹² Pilati pè piki yah tǔ ntǔ ne, sǔ se pé ki pi dí mène, nê-á pè n ye Nsyifunɔ yòtène ni?

¹³ Pè tǔ gbo mɔ, té me yo: «Yé à syi *dahni yǔ!»

14 Pilati yo pé tyí ne, tyípekè nê se à pɪ nɪ? Pè tɔ tɔ gbo mo náhnáh nkě, à syɪ dahnɪ yõ.

15 Képah sokɔ, Pilati Barabasi fin mo. A sò me tówú nìvìle n yah n kɔ, képah ye. A pé kɔ pé Yesu ko yèfòhle, té òne sràhsyíbí kɔ ne, pé kyɪ à syɪ dahnɪ yõ.

Sràhsyíbí kóle Yesu ko

16 Képah tɛne, sràhsyíbí Yesu tɛ yuku gbô nuyó yòtɛ dí tɛ-n̄sah, té pé no pól ye tuke mo.

17 Páh kɪ pɪ sɔ, té kɪ kóle à we n ko n pi, pé fwòmɔn syáh pèpey yó mo à kɔ té, yòkɔ pɪ pàn yìle, à dɪ à kɔ tɔrí yókúrí swɔ.

18 Té tyah n yo n tyí ne, páh n wɛkɪ n tyí, *Nsyifunɔ yòtɛ ògbɛ,

19 té òne n mɪkɪ n yõ sokɔ gbè-n̄sinnɛ, té n sɪn n mo n pɔ n yõ. Pè gbètukunɔ di, à kɔ kwĩnki sétáh n yah sokɔ.

20 Páh kóle à ko tɛ, pé fwòmɔn syáh mè de n wil. Té tɔ n flo tokɔ mo à kɔ. Képah náh, pé wil òne kégbó sokɔ n syɪ yinne *dahnɪ yõ.

Pè Yesu syɪ dahnɪ yõ

21 Sireni ne yó sò me, pé n ye Simole, Alɛkisādre ànê Wurfu súle. Légbine, òmo sò me wil swāh, me pɔ n sokɔ. Sràhsyíbí à kyɪ mo, à Yesu syɪ syɪ *dahnɪ mè twah.

22 Pè yuku Yesule tyah yó sokɔ, n̄yāh-á pé n ye «Kolkɔtalɛ», yògbèkè tyahle.

23 Té pé me syɪbɪ yó fɛkɪ mo òvɛ sokɔ à kɔ ne, à wɔ, té à yahle.

24 Képah náh, sràhsyíbí à syɪ dahnɪ yõ, té me òdan mo à n flo dibi wɛ tyí.

25 Páh à syɪ gbí n̄ne, gbí me pɔntɔkɪ sokɔ.

26 Páh à syɪ yõ nê yõ, pé kè wārki syɪ n yòtah sésár sénó yõ ne: «*Nsyifunɔ yòtɛ ògbɛ».

27 Té me tɔ kèlékɛ névye n̄pɪ ními syɪ dahlo yõ n gbòplo, n gbòyò ànê n gbɛyìnè sò. [

28 Képah sokɔ, n̄-á yo sah *Liyel wey sébɛnó sokɔ ne: «Pè à mo kɔ tyípɛl pípú sokɔ»*, kè n̄tyínɔ pɪ sɛ.]

29 Képah tɛne, wɛkɔbɪ sò me òne n gbyɔ n sokɔ, té me pé yòle n kal, me yo tũ n tyí ne, ɔɔ, òmo n̄-á sò ne, páh kɪ *Liyel wòkò ògbɛ sɔ, té kɪ kè tɔ mo sèpɪn tɔn̄ wró,

30 à n gblɔy pwah n mo, à mó tiki dahnɪ yõ!

31 Képah núkú-ó ye, *sárká wɪlkɪpu yòtām ògbno ànê *Liyel ògbò wɛkɪ kwópú sò me kóle òne n ko, té me n yo wɛ tyí ne, wāh névye tókú pwah mo, té à náh fɛ n gblɔy pwah n mo!

32 N̄mo-à kɪ ne Liyel-á ne, páh kɪ ne tekɪ mo Yisrayel yòtɛne, à tiki dahnɪ mè yõ! Páh kɪ képah we, páh kɪ sɛ n yõ. Té nónó-á sò me syínóle dahlo yõ n gbòplole, pépi to me òne n gbyɔ.

Yesu kúnóle

33 Gbìntɔ pɔle, lékáh mo sétáh pól yõ sokɔ, fók à pɔ no gbèkām gbí tyí.

34 Gbèkām gbí-á nɔ, Yesu kah de syi, té yo pé kwil wey sokɔ: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» Képah n yo ne: «N̄mo Liyel, n̄mo Liyel, kú pɪ, té á n̄ fin mo?»

35 Nónó-á sò me n̄npó té kè noh, pé tókú sò me n yo ne, pé tokɔ noh, wāh me *Yelile n ye.

* 15:28 15.28 - Képah sò yo Yesayi 53.12 sokɔ.

³⁶ Képah sɔkɔ, pé sɔkɔ nɛ yó mɛ to kyɪ sɛnsúkúrí tokɔ dahbi wilki yòyòkì ni sɔkɔ, à dyɪ gbey yó vyāh tyí, à pɔ nɔ n tyí nɛ, à wɔ, té mɛ yo tũ nɛ, pé ye yah ñkàh Yeli-á kɪ ntyínɔ pɔ à tiki mɔ n pi *dahni mè yó ni?

³⁷ Képah náh, Yesu mɛ de syi, té pyě ku.

³⁸ Nénpó swɔ, fwɔ nê-á *Liyel wòkò ñgbě fɔkɔ táh dibi nínó, kè tɔ, à tokɔ ké yòtah, à pɔ syi sètáh tyí.

³⁹ Sràsyíbi lèkwě yòtě dí nê-á sò mɛ yínnntěnlɛ, té n ku dùkù wɛ sě, à nɛ: «Gbɪ yó, dí mènɛ, Liyel pi ye ntyínɔ sò ñnɛ.»

⁴⁰ Syó yísyó tɔ sò mɛ yīn tẽ fíí, mɛ n yah. Pépi wró sɔkɔ Makadala kwil Mari, ànê Mari nê-á Nsyakɪ pir ànê Yose yúne, ànê Salome sò mɛ.

⁴¹ Pépi ye sò Yesu sò tẽ, n tòlɛ n pɪ Kalile sɔkɔ. Syó kwĩnki yísyó tɔ sò yuku ñnɛ Yerusalemɪ sɔkɔ.

Yesu yínóle diki sɔkɔ

⁴² Páh Yesu ko mɔ só nê nvinɛ, ké dèndal ye sò pɪ *Nsyifunɔ *mɪ mɪ yòhlɛ.

⁴³ Arimatɪ kwil nɛ yó sò mɛ, pè n ye Yosefulɛ. Nmɔlɛ, Nsyifunɔ tukey tükèpu sɔkɔ nɛ pèpɛy yó ye sò ñnɛ. Nmɔ tɔ sò mɛ *Liyel tórí pónóle n syikɪ. Nmɔ n ni syāh, à kyɪ Yesu lékó ni *Pilati tyí nɛ, à ñnɛ pé kó, pé kyɪ à yĩ.

⁴⁴ Pilati-á noh nɛ, Yesu-á núkú ku tɛ, kè n yáh-ńsah tyɛ. A sràsyíbi yòtě dí ye pɔ piki yah nɛ, ñ kúnó di se mo ni?

⁴⁵ Wāh ké gbɪ noh tɛ sràsyíbi yòtě dí tyí, à mó wěkìlɛ Yosefu kó nɛ, à kyɪ Yesu lékó tokɔ.

⁴⁶ Képah sɔkɔ, Yosefu kyɪ fwòpīn dwe. A kyɪ Yesu lékó de *dahni yó, té à plo fwòpīn mè sɔkɔ, à dah mɔ diki sɔkɔ, nê-á tũ tɛkɪ sɔkɔ, té dáh-ñgbě yó pil pɔ vike ké yah.

⁴⁷ Légbíne, Makadala Mari ànê Yose yú Mari mó Yesu dáhnmɔ-ńsah yah pɔkɔ mɔ sah.

16

Yesu yuku wil diki sɔkɔ

¹ *Mɪ mɪ yòh-á sɔkɔ, Makadala Mari, ànê Nsyakɪ yú Mari, ànê Salome kyɪ làsèkwěɪ dwe Yesu yó mɔ mɔ tẽnɛ.

² Dimasyi só séngbɔ́ púsó, gbĩ gbo gbíne, pè yuku diki yó.

³ Syó nópi mɛ n yo wě tyí nɛ, nê se kɪ dáh-ñgbě mè yikɪ mɔ pé kó ni?

⁴ Té páh nɛ, pé yah, pè dáhkì mè wɛ pílntonɔlɛ diki yah sɔkɔ.

⁵ Pè de yuku diki sɔkɔ, té kyɪ kètěnpikì yó wɛ, à mɛ fwòmònpikì mɔ kó tẽ gbòyò sòlɛ. Tíkí pè kah tẽ.

⁶ Té kètěnpikì mè mɛ yo pé tyí: «Yé káh tíkí pɪ! Nasareti Yesu ye yé n yah n kó, nê-á pè syi *dahni yó. A yuku wil diki sɔkɔ. A náh mɛ ásô. Yé pɔ yah ñ sě-ńsahlɛ.

⁷ Yé kyɪ yo Pyerɪ ànê pé no tɛlɔ tyí ñkě, wāh mɛ péle n syikɪ Kalile sɔkɔ, sɔ-á lésò à kè yo sah pé tyí.»

⁸ Syó nópi-á képah noh sě, pè wil diki, à to sɔkɔ wil syahrɪ sɔkɔ tíkí tẽ tyí. Pè náh mɛ n yo n mɔ nɛ tyí, tíkí kàhntěno tẽ tyí.

Yesu n gblöyne Makadala Mari wěki

[

⁹ Dimasyi só séngbɔ́ púsó, Yesu yuku wil diki sɔkɔ. A n gblöyne Makadala Mari ñgbò wěkɪ, wāh lésò *sétàn kwärnino yīni wilki pi nê sɔkɔ.

- 10 Makadala Mari kyɪ kɛ yo Yesu *tò sáhpú tyí. A kyɪ pé wɛ kũ yèkworɪ gbní sɔkɔ.
 11 Páh noh, Mari n yo pé tyí nɛ: «Yesu mɛ n vilɛ! Nmɔ ye à wɛ!», pè náh sɛ n yõ.

Yesu n gblɔyne n tò sáhpú népî nímí wɛkɪ

- 12 Képah náh, Yesu *tò sáhpú népî nímí sò mɛ kwílpír yó wɛkɪ tɛ. Páh mɛ kéné wɛkɪ yõ, Yesu n gblɔyne pè wɛkɪ dùkù yóle.*

- 13 Pè pé syɪ kyɪ ké yah yo pé no téló tyí, té pépi tɔ náh tɔ sɛ pé yõ.

Yesu n gblɔyne n tò sáhpú népî gbɔnúkú wɛkɪ

- 14 Sépi pól sókóntɛnɔ náh, Yesu n gblɔyne n *tò sáhpú népî gbɔnúkú wɛkɪ pé yõke yõ gbíne. A pé yahle n yo pé níkí sékélkè, ànê pé tir yõ sɛ-ńkɛ yinne. Páh sɔnrɪ yahle pé vi wépu yõ sɛnóle pé kúntɛnɔ náh.

- 15 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí: «Yé kyɪ nìvìnì wɛy sánne n yah n yo n kɔ kèkɔyó névye pól tyí.

- 16 Névi nê-à sɛ ké yõ té *wèlnwílkinó wɛ, nɛmɔ kɪ pwah. Té nê-à sɛ ńkɛne ké yõ, nɛmɔ kɪ wũ ké sɔkɔ.

- 17 Té nónó-á sɛ ké yõ, yé kɪ pé pĩ pé tyírínó sɔkɔ: Pè kɪ *sétanne n yini n wilki névye sɔkɔ nɛmɔ yin yõ, té kɪ wɛlɔ snóle n wɛkɪ,

- 18 té kɪ fɛ wahy tɛ pé gbòle, té kɪ fɛ kwâh pèkè wɔ, té kè náh tir yó pɪ n pi pé sɔkɔ. Anê pàh pé gbàn sah yámpú yõ, pè kɪ de.»

- 19 Tɛ-ńgbɛ Yesu-á yo tɛ sɛ, à yõ dɔkɔ sɔkɔ yinyõ, à kyɪ kɔ tɛ Liyel gbòyò sò.

- 20 Képah náh, tò sáhpú mɛ kyɪ tyah nìvìnì wɛy sánne n yo n kɔ ywɔ ywɔ pól sɔkɔ. Tɛ-ńgbɛ sò mɛ péle n yohnɪ mɔ kéné tò sɔkɔ, mɛ gbíl tyile n pɪ, tyi nónó-á n wɛkɪ nɛ gblɔ-á pé wɛlɔle.]

* 16:12 16.12 - Képah ye yo dal mɔ Luki 24.13-35 sɔkɔ.

Likyi-á nìvìnì tir nê wārki Yesu tyí soko

Likyi-á nê yo ò sèbéy tyí yõ

¹ N dí Tewofil, tyi nónó-á pɪ á wró, névye náhnáh tyah me séle n wārki.

² Pè sè wārki, sã-á tārɸyòno yo séle á tyí, pépi nónó-á sò we séle sé tyah gbí òkùle, té sò me Liyel wey yópùle.

³ Képah ye, nímɔ tɔ me tyi nópi níy tẽ palle, nónó-á pɪ, à tɔkɔ ké tyah gbí tyí. Té me ké tyí ne, nímɔ tɔ sè wārki ò kɔ sé wèkì yõ, sãh pɪ syi wẽ tyí sã, ní dí Tewofil.

⁴ Képah soko, á kɪ pĩ ne, wáh kwónó nê we, gbi-á kéle.

Yinyõ tẽntõ yó pɔ Welnwìlki-ò Nsyõ dúbínó tyí yo sah

⁵ Yerɔdi-á sò me yõtẽne Yude kwil yõ soko gbí nêne, sárká wìlkìpu yõtẽ yó sò me, pè n ye Nsakarile. Sárká wìlkìpu yõtãm nónó-á sò Abya tìnkìle, pépi soko ney yó ye sò òne. N kyi Yelisabeti tɔle sò, sárká wìlkìpu yõtẽ ògbẽ Arõ náh ney ye òne.

⁶ Pé nímí sò me néglóle Liyel yah. Pè sò me Liyel tyi kònsàhnó pólle n pɪ, té me ò tyíyónè pól tẽ yíi.

⁷ Nte, pé nímí sò dye te, Yelisabeti náh sò fẽ pi we n pi, képah ye pi náh sò me pé tyí.

⁸ Só yóle, Nsakaripi tìnkì tò pɪ gbí-á pɔ nɔ, à sò me tòle n pɪ Liyel yah péle.

⁹ Pãh dar té sãhntokɔnɔle n pɪ sã, kè sò pɔ yĩne òmɔle. A sò yĩne à de Liyel wòkò ògbẽ soko, à sèkukuri pãh pèpey suke Tẽ ògbẽ Liyel yah soko.

¹⁰ Légbíne, tówù pól sò me Liyelle n ni kégbó soko, wáh wòkòle n yõ gbí nêne.

¹¹ Wáh me képah soko, yinyõ tẽntõ yó wil ò yah, té me yĩn tẽ wòkò yõ yõ kwãh gbòyò sòle.

¹² Nsakarí-á à we gbí nêne, tíkí à tẽ, ò lékãm fèkɪ.

¹³ Nte, yinyõ tẽntõ mè yo ò tyí: «Nsakarí, káh tíkí pɪ, á Liyel nínó ye tẽ. A kyi Yelisabeti kɪ ònpir dubi á tyí, té á kɪ ò yĩn sah Nsyõne.

¹⁴ N dúbínó kɪ pɪ nìvìnì ògbẽne áwɔ ànê névye náhnáh tyí,

¹⁵ ò né-ògbẽ pónpɪnɔ yĩne Tẽ ògbẽ Liyel yah. A náh òvè wɔ n pi, à náh tɔ kònó yó òtẽ wɔ n pi, té kɪ me yúkúnóle Liyel Mírki tãhkìle ò dúbì-òkè gbí òkùle.

¹⁶ A kɪ pɔ Yisrayel névye náhnáh kɔ, pè kɪ pé syi pɔ pé Tẽ ògbẽ Liyel tyí.

¹⁷ A kɪ n kɔ Liyel yah Yeli pɪ òkù ànê ò tãhkìle ò soko. A kɪ pɔ súbì ànê pé wènpì wró tɔ sah, té kɪ òhnì-òkèpú vi mɔ pɪ òhnìpule. A kɪ névye tɔ sah vi mɔ Tẽ ògbẽ kɔ.»

¹⁸ Wáh yo sã, Nsakarí yo ò tyí ne, péwɔ ànê pé kyile, pé nímí-á dye te. Kãh pɪ sã, sã se pé kɪ fẽ pĩ ne, gbi-á à yo nɪ?

¹⁹ Képah soko, yinyõ tẽntõ yo ò tyí: «Kabrelɪ ye òmɔle, nê-á n yĩn Liyel yah, à ò tòle n pɪ. A ní tekɪ mɔ ne, mé pɔ nìvìnì wey mè yo á tyí.

²⁰ Nte yah, á náh sã ní welo yõ. Té, sè kɪ mó tɔ pɔ n pɪ n tũ n pi sé gbí soko. Képah ye, á vyãh kɪ gbi tẽ, á náh tɔ fẽ n wekɪ n pi fók, kɪ pɔ nɔ tyi nópi pìntũ só tyí.»

²¹ Légbíne, tówù sò me Nsakarile n syikɪ. Té ò kãhnmonɔle Liyel wòkò ògbẽ soko, képah sò me pé gbãn du.

22 Nte, Nsakarí-á pópó n wil, à náh me fě n yo n mo pé tyí. Kǎh pi sě, no pĩ ne, gbĩl tir yó-á wil ñ yah Liyel wòkò ñgbě soko. A sò me ñ gbǎn óle n pi n mo pé tyí, té me weki kwlo.

23 Képah náh, ñ tò pínó sèpìn-á po tũ Liyel tyí, à ñ syi yuku ñ gbô.

24 Kéne sèpìn sókóntenó náh, ñ kyi Yelisabeti kúrkĩ toko, té kè wõbi ñwǒló kwló. A sò me n sò ne:

25 «Yah, pèpori nê-á Tě ñgbě Liyel pi ní tyí yò. A ye ntyínó yah dah mo ní tyí soko núkúnúkú, à ní sen toko to ní yò névye yah.»

Yesu dúbínó tyí yónsàhnóle Mari tyí

26 Képah náh, ñwǒló kénúkò sókóntenó náh, Liyel tǒ ñ yínyò tǔntò Kabrelí tǒ kwil yó soko, nê-á pè n ye Nasaretile, Kalile sétáh yò.

27 A à tǒ yěndyíkì yó tyí, nê-á sò me gbínóle Davidi náh ney Yosefu tyí. Yěndyíkì mè yĩn ye sò Marile.

28 Wǎh kyi, à de yuku Mari tnô, té yo ñ tyí: «Mé weki á tyí Mari. Tě ñgbě Liyel me pèpori yó tǒ sah pi á tyí, à me ále.»

29 Mari-á kéne welo noh sě, ñ gbǎn du. A sò me n sò ñ foko ne, yò nê yò se à po weki mo pé tyí sě ni?

30 Képah soko, yínyò tǔntò yo ñ tyí: «Mari, pèpori ye Liyel n pi á tyí ñ ñgbèkì soko. Káh n ye kè pi tiki tirlé á tyí.

31 Yah, á ki kúrkĩ toko, ki dǐnpir yó dubi, té ki ñ yĩn sah Yesule.

32 A ki pi né-ñgběne Liyel yah. A ki n ye yõtah Liyel pile. Té Tě ñgbě Liyel ki à kǒ, à ki tǔ kwil yò ñ náh ney Davidi sǒ.

33 A ki n wũ n pi Yisrayel kwil pól yò gbímegbí. Ñ yõtǒrí náh tye yah n pi pólle.»

34 Wǎh yo sě, Mari à piki yah ne, ñte, pé náh se dí tyí pĩ. Sǒ se kè ki pi, té pé ki kúrkĩ toko ni?

35 Yínyò tǔntò me tǒ yo ñ tyí: «Liyel Mírkí ki tiki á yò, té yõtah Liyel tǎhkì ki foko tũ á yò fob sǒ mo. Képah ye, pi nê-á á ki n dubi n pi, à ki me pèkè kéne ñ soko, té ki n ye Liyel pile.

36 Yah, á wòkò ney Yelisabeti, nê tyí-á no yo tũ ne, píkán sê-á ñne, à me kúrkĩ toko ñ dyèntenó náh, ké ñwǒló kénúkò-ò ye yò. A ki n dubi n pi dǐnpirle.

37 Á náh we di, Liyel tǔ we tyi pól tyí.»

38 Wǎh yo te, Mari tǒ ñ syi yo ñ tyí: «Ñmo me Tě ñgbě Liyel tyí yò. Wáh yo sǒ, Liyel kè pi sě ní tyí.» Képah náh, yínyò tǔntò ñ syi soko.

Mari kyínyahnóle Yelisabeti tyí

39 Kéne sèpìn soko, Mari yuku soko súú ymo yò, Yude kwil yó soko.

40 A kyi de Nsakarí gbô, té weki mo Yelisabeti tyí.

41 Yelisabeti-á Mari wékínmónó noh, piri núkú kah werke ñ foko soko. Képah soko, Yelisabeti me yuku Liyel Mírkí tǎhkìle,

42 té yo ñ tyí yǐnpǒ ñgběne ne: «Sám me mónóle á soko, à kal syó pólle. Anê sám me mónóle á foko tǎh piri to soko.

43 Nédúkú nê me ñmo tǔ tole, té ní Tě ñgbě yú ki po n yah ní tyí?

44 Á náh we di, máh fyò á wékínmónó noh nyáh, ñivìni tǔ tyí, piri núkú kah werke ní foko soko.

45 Ñivìni me á tyí, áwo nê-á sě ké yò ne, Tě ñgbě Liyel-á nê yo, kǎh ki pi tũ.»

Liyel yĩn gbilkínóle Mari tyí yìgbìnì soko

46 Képah sɔkɔ, Mari ne:

«N̄mɔ me ní nɪ dal mɔ Tě ñgbě Liyelle n gbilki,
47-48 N̄ Pwáhn̄mɔ-ò Liyel fě syi yah dah mɔ ní tyí sɔkɔ.

Képah ye, ní nɪ me vínóle ñ yinne.

N̄mɔ nê-á me ñ tyí yõ, me ní gblõyne n tiki n mɔ ñ yah sɔkɔ.

Gbɪ yõ, à tɔkɔ nukúnúkú tyí, knɔ knɔ pól kɪ pɔ n yo n pi ne,
máh yèvinɪ wɛ.

49 Tyi pól tyí tẽnwe-ò Liyel ye tyí-ñgbnɔ pɪ n̄mɔ tyí,
ñ yin ye Kètòkě Liyelle.

50 N̄ ñgbèkì kɪ me t̄n̄m̄onyukunɔle knɔ knɔ pól yõ tyé-ńkěne, nónó-á ñ yah tíkile n
pɪ.

51 A ñ gbò tãhkìle t̄ pɪ:

Gblõy gbílkinó s̄nɔ-á me nónó sɔkɔ,
à pè karkɪ.

52 A yõtãm tiki mɔ pé t̄rɪ klõ yõ,
té gblõy t̄ikín̄m̄opu dɔkɔ mɔ.

53 A yõ yõ yile kwéndébé k̄ yĩ,
té tãhɪ fin mɔ pé sɔkɔ pé gb̄n̄ kúkóle.

54 A Yisrayel névyè yohnɪ mɔ,
pépi nónó-á me ñ tyí yõ.

N̄ dyɔ náh fwɔ ñ ñgbèkì pínóle,

55 à yuku Abrahamɪ ànê ñ náh tãn̄ òinne tyé-ńkěne, wãh s̄ ñ vyãh k̄ s̄ á súbí ñgbò
tãn̄ tyí.»

56 Képah sɔkɔ, Mari tẽ Yelisabetɪle, à ńwóló t̄n̄ó kénk̄ pɪ. Képah náh, à ñ syi sɔkɔ
ñ òinne.

Wèlnwìlkì-ò Nsyõ dúbínóle

57 Képah sɔkɔ, Yelisabetɪ dubi gbí-á pɔ nɔ, à dubi d̄inpirle.

58 N̄ tn̄ t̄ɛpu, ànê ñ wòkò tãn̄-á noh ne, Tě ñgbě Liyel-á pèpɔri ñgbě pɪ ñ tyí, pè à
tãhɪ pè ké ñivini pɪ.

59 N̄ dúbínó sèp̄in̄ kwãrt̄-ò s̄le, pè pɔ piri k̄-ñsah, té me n yah n k̄ ñ sú yin̄
dyí-ñsahle ñ tyí, nê-á Nsakarɪle.

60 Nte, ñ yú me yo pé tyí ne: «Ō, à kɪ n ye Nsyõne.»

61 Pè me yo ñ tyí ne, ñgbò ñ wòkò ney yó ñtẽ yin̄ náh me s̄ dé.

62 Té me kwásí pɪ piri sú tyí ne, yin̄ nê se à kɪ sah à k̄ nɪ?

63 Képah sɔkɔ, à pè k̄, pè sésár s̄n̄ó yó tɔkɔ pɔ à k̄, à wãrkɪ mɔ ké yõ ne: «Nsyõ
ye ñ yinne.» Képah pé pól gb̄n̄ du.

64 Nénpó swɔ, Nsakarɪ n̄n̄p̄rɪ de mɔ, ñ vyãh gbínó tye, à tyah n wɛkɪ, à Liyel
yin̄ne n gbilki.

65 Kãh pɪ s̄, t̄ikí de pé tn̄ t̄ɛpu pól sɔkɔ, té no s̄ me tyi nópi pólle n yãh n k̄ Yude
ymɔ yõ kwlo pól sɔkɔ.

66 Té Tě ñgbě Liyel s̄ me ñne. Képah ye, nónó pól-à s̄ tyi nópi noh, p̄ s̄ tẽ n sah
pé nno sɔkɔ, ñ té ne me w̄ne n piki n yah ne ńk̄, piri m̄ se kɪ pɔ n pɪ n pi n̄édúkú
n̄ne nɪ?

Liyel yin̄ gbílkinóle Nsakarɪ tyí yìgbìnì sɔkɔ

67 Képah sɔkɔ, piri sú Nsakarɪ Liyel Mírki tãhkì wɛ, té me Liyel t̄nt̄ò wɛlɔle n syi
n yo ne:

68 «Tě ñgbě ñê-á Yisrayel Liyelle, ñ yĩn ñe n gbilki,
 ñmɔ ñê-á pɔ ñ no yohnu mɔ, à pè wilki yõru sɔkɔ,

69 té me Pwáhnɔ-ò tãh wilki mɔ á kɔ,
 à wil ñ tɔnpɪ dí Davidi náh tãh sɔkɔ.

70 Képah ye lésò à ñ tɛntò syínyopu kɔ, pè yo sah di mónóle ñe,

71 páh kɪ á syi pwah mɔ á pɛltãn tyí,
 té kɪ á wilki á dyɔ yópú gbò.

72 A á súbí ñgbò tãh ñi gbɛ yíí.

Ñ dyɔ náh fwɔ ñ yégbékè kwrónmɔnsàhnó tyíle péle.

73 A sò ñ wo á ñgbò sú Abrahami tyí ñe,

74 páh kɪ á tɛ syi á pɛltãn gbò,
 á kɔ á fɛ tòle ñ pi pé tyí tíkí kɛne,

75 á mó pi néglóle yályál pé yah,
 á min pól sɔkɔ.

76 Té áwɔ tɛ wɔle, ñmɔ pi, á kɪ pɔ ñ kɔ Tě ñgbě yah sɔkɔ,
 kɪ ñ wãl tɔ ñ sah ñ pi.

Képah ye, pè kɪ ále ñ ye <Yòtah Liyel tɛntò syínyo-òle>.

77 Té kɪ ñ no kɔ pè kɪ pwáhnɔ-ò dukù pĩ,
 pé tyípɛl yɔnmɔ-ò gbò yò.

78 Api Liyel ñìgbèkì, ànê ñ tɔnsàhnɔ-ò gbò yò,
 à kɪ kyòò mɔ á yò kɪ wil yínyò gbí sò gbo,

79 kɪ pɔ kyòòle névyɛ kɔ, nónó-á me kũ fɛntú tíkí sɔkɔ,
 té kɪ á yey vi mɔ yèvinu wɛkì yò.»

80 Té Nsyò tɛ wɔ sò me ñ kyãh, ànê ñ lékám me ñ yíkɪ ñ mɔ ñ yuku. A sò me tɛ
 gbɛnnu sɔkɔ pópó, à pɔ syi ñ gblɔy wɛkínó gbìyìkì tyí Yisrayel névyɛ yah.

2

Yesu tɛnwɛnɔ ñ wil ñyãh?

1 Kéne tyi pi gbíne, Wromɛnɔ yòtɛ Wokusti kwní kɔ ñe, pè pé tɔrí mé-ńtãn névyɛ
 pól yãh pé dan pĩ.

2 Kéne névyɛ yáhnó gben pɔ Krinisi we Siri kwlo pól yah yétɛne.

3 Képah tɛne, no pól sò me pé ynine ñ wãrkɪ ñ pɔ pé súbí kwlo sɔkɔ.

4 Té Yosefulɛ, yòtɛ dí Davidi náh ñey ye sò ñne. Kãh pi sɛ, ñ tɔ mó wil Nasareti
 kwil, Kalile sétáh yò, à yuku Yude kwil yó sɔkɔ, pè ñ ye Betlemune, yòtɛ dí Davidi
 dúbí-ńsah.

5 Té Yosefu kyɪ Mari sò me kúrkile, páh ñ yuku pé yni wãrkí-ńsah gbí ñne.

6 Pãh kyɪ yĩni tɛ, pè sò me sɛ nénpó, té Mari dubi só ño.

7 Képah sɔkɔ, pè tɛ-ńsah yah kwlo népãn twáh-ńsah, té kyɪ tɛ yípɛy sɛ-ńsah. A ñ
 pígben dubi dínpirle, té à plo fwɔ gbróle, à snekɪ mɔ yípɛy yò yò dú yó sɔkɔ.

Yínyò tɛntòne wílnmɔnɔle képyénfɛbi yò

8 Légbíne, Betlemu kwil gbòpɔ yóle, képyénfɛbi yísyó sò me ñ sò gbãh sɔkɔ, à pé
 képyénne ñ syíkɪ.

9 Pè me tɛnóle, té yínyò tɛntò yó pɔ wil mɔ pé yò. Nénpó swɔ, Liyel tɔrí núkú tyah
 pól piki pèrr pé yò. Tíkí me pè kah tɛ.

10 Yinyõ tẽntõ me yo pé tyí: «Yé káh tíkí pı! Kwil pól nìvì tir pèpey yó ye mé pò yó-nsah yé tyí.

11 Piri yó me dubi yé tyí kwey lékâhne Davidi kwil soko. Nmo ye TÈ NGBÈNE pè n ye Kristale, Liyel-á ne, páh kı nê teki mo. Nmo ye tã yé pwáhnmo-òle.

12 Té yáh ne pı sõ, té à yah n pĩ n pi, kè we yò: Yáh kı kyı píyírı nê we plónóle flole, té me snékínmónole yípêy yõ yõ dú soko, ñmo ye.»

13 Nénpó swo, yinyõ tẽntõnè yısyó wil kwĩnkile yinyõ, à pò gben tẽ no, pè tyah Liyel yinne n gbilki yìgbìnì soko, me yo tũ ne ñkẽ:

14 «Liyel yĩn pı gblo yinyõ.

Nmo ye ñ yèvinne ñ nìvì névyè kã sétáh yõ.»

Képyénfěbi kyínyahnole Yesu píyírı tyí

15 Képah náh, yinyõ tẽntõnè-á pé syı soko yinyõ, képyénfěbi nópi mó n yo wẽ tyí ne, pé no, pè yáwo pé kyı yah Betlemı. Tir nê-á pı nénpó, té Liyel ñ tẽntõ tã pé tyí, páh yĩne pé kè we.

16 Páh weki wẽ kã sě, pè pé kyáh yuku Betlemı. Pè píyírı mè soh kyı we snékínmónole yípêy yõ yõ dú soko, Mari ànê Yosefule ñ gbòpò.

17 Páh à we sě, yinyõ tẽntõ-á tyi nóno pól yo pé tyí ñ tyí soko, pè sè yáh pè syah.

18 Nóno pól-á képyénfěbi welo nópi noh, kè pé gbàn du.

19 Mari tẽ mó tyi nópi pól syi sah ñ fòkole n sò.

20 Képah náh, képyénfěbi pé syı. Yinyõ tẽntõ-á sò yo sõ pé tyí, kè mó ntyínno pı sě. Képah ye, páh tyi nóno pól noh té tyi nóno pól we, sépi pè kã pè Liyel yinne n gbilki, ñ pal tyíle n yáh n yuku wěkì yah.

21 Képah náh, piri dúbínó sèpìn kwártõ-ò sóle, ñ kã gbí no. Pè me ñ yĩn sah Yesule, sõ-á sò yinyõ tẽntõ yo sah kéle ñ kúrki tókó-ñkẽ gbíne.

Yesu dáhbínóle Liyel gbò

22 Képah soko, sédam pèkì kúnó nê-á yĩne kè pı Moyisi tyi kònsàhnó-á kè yo sõ, ké sèpìn-á tũ, Yosefu ànê Mari Yesu tẽ yuku Yerusalemı, à kyı ñne Liyel gbò dahbi.

23 Kè ye me wárkínsàhnóle Tẽ ñgbě Liyel tyi kònsàhnó soko ne ñkẽ, pye gbros dínpi pól-á yĩne pè Tẽ ñgbě Liyel gbò dahbi.

24 Anê tã ñkànpiñno nínóle, pèkì ànê yũkile Liyel kã sárkále, képah náh pı, kèpíkípíkino nínóle, sõ-á kéle wárkínsàhnóle Tẽ ñgbě Liyel tyi kònsàhnó soko.

25 Té légbíne, dí yó sò me Yerusalemı soko, pè n ye Simeyõle. A sò me négbíle Liyel yah, té me n sah ñ yóré yõ. A sò me Yisrayel pwáhnmo-ò pónóle n syıkyı, té Liyel Mírki sò me ñ soko,

26 té kéle à wěki ne, à náh n ku n pi, né à náh Krista we yĩne, nê-á Tẽ ñgbě Liyel kı teki mo n pi.

27 Képah soko, Liyel Mírki ñ yah tẽ yuku Liyel wòkò ñgbě kéntáhkì soko. Té Yesu dúbípú sò me à tẽ pò tyi kònsàhnó pıntũ yinne ñ tyí, káh yo sah sõ.

28 Képah tẽne, Simeyõ me piri mè tẽ ñ gbò, té Liyel yinne n gbilki, me yo tũ ne:

29-31 «Ñ Tẽ ñgbě Liyel, mé pwáhnmo-ò we n yĩne,

wáh nê kã kèkõyó névyè pól yí yah.

Képah ye, á kı fě á tõnpı min syı núkúnúkú

à kã à ne n yuku yèvinı soko, sõ-á á wey kè yo.

32 Pwáhnmo-ò kɪ pɪ kyòole kwlo kwlo névye tyí, kɪ á dùkùle pè wěkɪ, té kɪ pɪ yõ yõnóle áwɔ no Yisrayel tãn tyí.»

33 Kãh pɪ sě, tyi nónó-á à yo Yesu tyí sɔkɔ, sè pɪ gběndùnɛ n̄ sú ànê n̄ yú tyí.

34 Képah sɔkɔ, Simeyõ me sãm mɔ pé sɔkɔ, té yo n̄ yú Mari tyí ne: «Yah, piri m̄ me Yisrayel névye náhnáh syíkínmɔno ànê pé náhnáh yilkínsàhnó yinne, ànê yékãb déno yõle.

35 Kãh pɪ sě, névye náhnáh fókósõno kɪ wilki mɔ kwèyy. Té áwɔ tẽ wɔle, á kɪ yèvyãhrɪ pɪ, á kɪ ne pè sõ me á n̄le n̄ suke nyãhle.»

Liyel tẽntõ syinyo-ò pi An-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

36 Té Liyel tẽntõ syinyo-ò pi yó sò me, pè n̄ ye Anne. Fanuwel písê ye sò, nê-á Aserɪ yĩkɪ neyne. N̄ yah sò wah náhnáh. N̄ sépíl gbíne, wãh de pe tyí, n̄ pe yah kwlo ké ye kwãrní-ò sɔkɔ.

37 A me tẽ pékúsèle, à pɔ no ye tíkíyéh pó nyáh tyí. A náh sò me n̄ gbɛ n̄ mɔ Liyel wòkò ngbène, té me Liyel yinne n̄ gbilki gbíme gbí, ké lékãh ké gbìntõ, níkɪ tẽnó ànê nírí sɔkɔ.

38 Nmɔ to me de kyɪ yĩne Yesu ànê n̄ dúbípúle Liyel wòkò ngbẽ kéntáhkɪ sɔkɔ. A tyah Liyel yinne n̄ gbilki. Té nónó-á sò me Yerusalemɪ pwáhnmɔno syɪkɪ tẽ, à me piri tyíle n̄ yãh pé pól tyí.

39 Yesu dúbípú-á Liyel tyi sàhnó pɪ tũ te, képah náh, pè pé syɪ sɔkɔ Kalile sétáh yõ, pé kwil Nasaretɪ sɔkɔ.

40 Té piri wɔ mó me n̄ kyãh, me tãhkìle n̄ we. Lékám ngbẽ sò me n̄ sɔkɔ, té Liyel me n̄ n̄le n̄ gbɛ.

Yesu wúnóle Liyel wòkò ngbẽ, n̄ ye gbãmní-ò sɔkɔ

41 Ye ye pólle, Yesu dúbípú níkẽne ne n̄ kyɪ n̄ pɔ Yerusalemɪ, Pakɪ syáh sɔkɔ.

42 Té Yesu-á pɔ no ye gbõninóle gbí n̄ne, n̄ dúbípú dɔkɔ yuku n̄ne Yerusalemɪ, Nsyifunɔ-á sò kéle n̄ pɪ sõ.

43 Syáh-á pɔ tye só n̄ne, pè pé syɪ sɔkɔ, té pé pídí Yesu me wũ Yerusalemɪ, n̄ dúbípú pí-níkẽ sɔkɔ.

44 Pè sò me n̄ sò ne, wãh me ànê pé no wěkɔbɪ yísyóle. Kãh pɪ sě, pè gbìyìkɪ núkú kóló kɔ, té pyẽ tyah n̄ne n̄ yah n̄ kɔ pé wòkò tãn ànê pé népínó wró.

45 Nte, pè náh à we. Pãh à yah kwlo sě, pè pé syɪ à yah kɔ yuku Yerusalemɪ sɔkɔ.

46 Ké sèpìn tõ-ò sóle, pè pyẽ kyɪ à we Liyel wòkò ngbẽ kéntáhkɪ sɔkɔ. A me kõntẽnóle Liyel ngbò wěkɪ kwópú wró, me n̄ nohnɪ pé tyí, té me péle n̄ piki n̄ yah tyile.

47 Nónó pól-á sò me n̄ nohnɪ n̄ tyí, n̄ lékám ànê n̄ tyi yah yónó dùkù pé gbãn du.

48 N̄ dúbípú-á à we sě, kè pépi to gbãn kah du. N̄ yú me yo n̄ tyí ne, pé pídí, sõ se pɪ, té à pɪ sě pé tyí nɪ? A yah, péwɔ ànê n̄ sú yáh-nsah-á tye kègbile n̄ yáhnkõno sɔkɔ.

49 Nte, à me yo pé tyí: «Sõ pɪ, té yé n̄ne n̄ yah n̄ kɔ? Yé náh pɪ ne, máh yĩne mé ne n̄ me n̄ sú tyah sɔkɔ di?»

50 Nte, pè náh me n̄ wey m̄ tyí yah we.

51 Képah náh, à me yuku péle Nasaretɪ kwil sɔkɔ, té me n̄ gblõyne n̄ tiki n̄ mɔ pé tyí. N̄ yú wɔ mó tyi nópi pól syi sah n̄ fɔkɔ.

52 Té Yesu sò me n̄ kyãh n̄ gběnsê ànê n̄ lékám me n̄ yɪkɪ n̄ mɔ n̄ yuku. Té wãn to me mɔ n̄ n̄gbèkɪ yõ Liyel ànê névye tyí.

3

Wèlnwìlki-ò Nsyõ Liyel wey yónsàhnólé

¹ Tiberu-á sò me Wromenò yòtēne gbí nēne, n̄ yòtōrí ye gbõnkwló-ò pò Põse Pilatu we Yude kwil yah yétēne. Té Yerodú wò mó me Kalile kwil yòtēne. N gbě dí Filipi me Yitiri ànê Trakoniti yõ. Té Lisanyasú wò me Abilenú yõ.

² Té An ànê Kayifi ye sò sárká wìlkìpu yòtām n̄gbnole. Légbíne, Nsakarú pídí Nsyõ Liyel yónmòno noh gbēnnú sòkò.

³ Kǎh pì sě, à kyí Yurdě yo gbòplo tàntàn pól kò kǒ, me n yo pé tyí ne, pè Liyel wěkì tē, pè mó wèlnwìlkinó we. Képah sòkò, pé tyípèl-á kú yõ mò pè kǒ.

⁴ Kǎh pì sǒ, sě ye ñtyínò sò Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi wārku sah kéle ne ñkě:
«Ñnî yó yínpǒ ye n doko gbēnnú sòkò ne ñkě:
<Yé Tě n̄gbě wěkì tǒ sah.

Yé n̄ sókó-ńtàn pì tómtóm.

⁵ Ymò wrónò pól kú yĩ.

Kènpni ànê ymò pól kú tirki pì támm.

Syõ-ńtàn knēnì kú pì tómtóm,
té wětúkúnì kú tǒrú.

⁶ Képah sòkò, no pól kú Liyel ney pwáhnmonò we yíne.»

⁷ Nékwínkí nónó-á sò n pò n pò Nsyõ tyí à kǒ à péle n wel n wilki, à sò me n yo pé tyí ne, wáhnmiró dukù nópi! Nê se kwò péle ne, pǎh kú fě to pwah Liyel fòkònyǎhni yah, nê-á n pì nì?

⁸ Nkě, pè tyípeplòle n pì nónó-á n wěkú n pì ne, pǎh Liyel wěkì tē. Té, pè káh pé gbò sah Abrahamú yõ nê-á pé súle. Páh kéle n yo pé tyí, Liyel-á kú fě dyèh nópi vi mò pì Abrahamú pyele.

⁹ Té man ñtē-á me yáhnshntenole sésân fě yinne sé sémín sòkò. Séswò nê-á n syí-ńkēne pye pèplòle, kǎh kú ko dah mò nyàh sòkò.

¹⁰ Képah tē sòkò, tówú Nsyõne n piki n yah ne ñkě, sǒ se pé yíne pé pì nì?

¹¹ A mó yo pé tyí ne, fwòmòlò nínó-à me nê tyí, tē núkúle fwòmò-ńkǎn ney kǒ. Té yòke-à me nê tyí, tē yĩ kwéndé kǒ.

¹² Mórí syípú yísyó tò pò Nsyõ tyí ne, à pé wel wilki, té à piki yah ne, pé kwó-ò dí, ñkě sǒ se pépi yíne pé pì nì?

¹³ A mó yo pé tyí ne, pǎh yín nê yo pé tyí, pè káh ne n dohnú n syi ké yõ.

¹⁴ Képah sòkò, sràsyíbí tò pò à piki yah ne ñkě, té pépi-á dò, sǒ se pé kú pì nì? A me yo pé tyí ne, pè káh ney wore n̄ gbò kwáh tē syi tǎhkì sòkò. Pè káh mó tǒ ney gbò kwáh syi yínvì sòkò. Nkě, pè ye pé tǒ pínó wénó pé yíne n yuku.

¹⁵ Képah sòkò, no pól-á sò me pwáhnmo-ò syíkínó sòkò sě, pè sò me pé gblòyne n piki n yah ne, té Nsyõ káh kú nê Kristale dé?

¹⁶ Képah tēne, à pé pól syah ne: «Ñmò tē wò ye yéle n wel n wilki ni sòkò. Té nê-á n pì, ñmò tēnweno kal ñmò tyíle. Mé náh yíne n̄ lékyèh mno ñtē wáhnmonole. Tē wò kú pò yé wel wilki Liyel Mírki ànê nyàh sòkò.

¹⁷ N̄ sèmuco fwo fwo kwáh me n̄ gbò. A kú n̄ táh tǒ sah, n̄ sèmuco fwo kú kwel mò n̄ dúkúrí sòkò, té sé yésyî wòle, à kú sépi suke ní-ńkě nyàh sòkò.»

¹⁸ Nsyõ sò me n syõ sēnkno vīnmò mò kwónó duke náhnáh sòkò, à n̄vìnì wey sánne n yo n kǒ no tyí.

19 A wil képah sɔkɔ, à tɔ lékàhle yòtɛ dí Yerɔdɩ kɔ, n̄ yúnpi kyɩ Yerɔdyadɩ tɛnsyino, ànê n̄ tyítúkúni náhnáh pínó tyí sɔkɔ.

20 Té Yerɔdɩ náh yīn sépi tyí, à tɔ Nsyɔ tɛ dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ nàhle.

Yesu wèlnwilkìnóle

21 Té Nsyɔ-á sò me névyele n wel n wilki gbí nêne, wàh névyele pól wel wilki te, Yesu tɔ pɔ à kɔ, à à wel wilki. Yesu-á wil ni sɔkɔ té me nírile n pi, à me yínyò we kè yuku mɔ.

22 Té Liyel Mírki pɔ tiki n̄ yò wil gběnsê sɔkɔ kèpíkípíkí kètòle. Képah tɛ sɔkɔ, yīnpɔ yó n wil líyel sɔkɔ ne nkê: «Áwɔ ye n̄ n̄dè Pi núkúnine. Á tyí nɔ yíí n̄ tyí kègbile.»

Yesu náh tãnnɛ

23 Yesu-á n̄ tɔ tyah gbí nêne, à sò me ye yògbãm kénkɔ sɔkɔ. Té névyele tɛ wɔ sò me n sò ne, Yosefu pídí-á n̄ne, Yosefu nê-á sò Yeli pídine.

24 Té Yelile, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye. Levile, Melkɩ pídí ye. Melkile, Yanayi pídí ye. Yanayile, Yosefu pídí ye.

25 Yosefule, Matatyasɩ pídí ye. Matatyasile, Amɔsɩ pídí ye. Amɔsile, Nawumi pídí ye. Nawumine, Yesli pídí ye. Yeslile, Nakayi pídí ye.

26 Nakayile, Matɩ pídí ye. Matile, Matatyasɩ pídí ye. Matatyasile, Semeyin pídí ye. Semeyinne, Yosesyɩ pídí ye. Yosesyule, Yoda pídí ye.

27 Yodale, Nswana pídí ye. Nswanale, Yresa pídí ye. Yresale, Yorobabelɩ pídí ye. Yorobabelile, Salatyelɩ pídí ye. Salatyelile, Neri pídí ye.

28 Nerile, Melkɩ pídí ye. Melkile, Adi pídí ye. Adile, Kosamɩ pídí ye. Kosamune, Yelemadamɩ pídí ye. Yelemadamune, Yerɩ pídí ye.

29 Yerile, Yesu pídí ye. Yesule, Yelieserɩ pídí ye. Yelieserile, Yorimi pídí ye. Yorimine, Matata pídí ye. Matatale, Levi pídí ye.

30 Levile, Simeyɔ pídí ye. Simeyɔle, Yuda pídí ye. Yudale, Yosefu pídí ye. Yosefule, Yonamɩ pídí ye. Yonamune, Yelyakimi pídí ye.

31 Yelyakimine, Meleya pídí ye. Meleyale, Mena pídí ye. Menale, Matata pídí ye. Matatale, Natãn pídí ye. Natãnne, Davidi pídí ye.

32 Davidile, Yese pídí ye. Yesele, Wobedɩ pídí ye. Wobedule, Bowasɩ pídí ye. Bowasule, Sala pídí ye. Salale, Nasɔnɩ pídí ye.

33 Nasɔnune, Aminadab pídí ye. Aminadable, Adimini pídí ye. Adimine, Arnɩ pídí ye. Arnune, Yesrɔmɩ pídí ye. Yesrɔmune, Faresɩ pídí ye. Faresule, Yuda pídí ye.

34 Yudale Yakɔbɩ pídí ye. Yakɔbile, Yisakɩ pídí ye. Yisakile, Abrahmɩ pídí ye. Abrahmune, Tara pídí ye. Tarale, Nakɔrɩ pídí ye.

35 Nakɔrile, Seruki pídí ye. Serukile, Wrako pídí ye. Wrakole, Falekɩ pídí ye. Falekile, Yeberɩ pídí ye. Yeberile, Sala pídí ye.

36 Salale, Kayinamɩ pídí ye. Kayinamune, Arfasadɩ pídí ye. Arfasadule, Semɩ pídí ye. Semune, Nowe pídí ye. Nowele, Lamekɩ pídí ye.

37 Lamekile, Matisala pídí ye. Matisalale, Yenɔkɩ pídí ye. Yenɔkile, Yarɛdɩ pídí ye. Yarɛdule, Maleleyel pídí ye. Maleleyelle, Kayinamɩ pídí ye.

38 Kayinamune, Yenɔsɩ pídí ye. Yenɔsule, Setɩ pídí ye. Setile, Adama pídí ye. Adama wole, Liyel pídí ye.

4

Yesu mónyahnole

1 Yesu-á yuku Liyel Mírkí táhkìle, à n syi yal Yurdě yo tnô. Té Liyel Mírkí à tẽ yuku gběnni soko.

2 A sèpìn tikińí pi nénpó níkì ténó soko. Nénpó soko ye sétàn yòtẽ à mo yah. Té sèpìn nópi-á pò tũ, kweki me à tẽ.

3 Káh pi sě, sétàn yòtẽ me yo n tyí ne, ñmò-à kɪ ne Liyel Pile, à yo dáhkì mè tyí, kè vi n mo n pi yòkele.

4 Yesu mó yo n tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níkě: <Névi náh n min pi n pi yòke óle.»*

5 Képah náh, sétàn yòtẽ à tẽ doko léyy, à kyɪ à wěki kèkõyó tǒrí pólle séyy ñsõ,

6 té yo n tyí ne, páh kɪ fě à kō n pi sépi pól yòtǒrí, ànê sé tahrɪle. Sépi pól-á péwo gbò dahbi. Képah-á, nê-à pé dyo, páh kɪ séle ñmò kō.

7 Nkě, wáh kɪ fě syi n gbètukunɔ di pé yah à pé gbilki, páh kɪ sé pólle à kō.

8 Képah soko, à mó yo sétàn yòtẽ tyí ne: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níkě: <Á kɪ á Tě ñgbě Liyel ó nukúnine n gbilki, té kɪ n sah ñmò ó tyí yõ.»†

9 Képah náh, sétàn yòtẽ tǒ yuku ñne Yerusalemɪ, à kyɪ à sah Liyel wòkò ñgbě yòtah, té me yo n tyí ne, ñmò-à kɪ ne Liyel pile, à yoko tiki sétáh.

10 Káh me wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne níkě, Liyel-á kɪ n yínyõ tǔntǔnè kō, sè kɪ ñne n kyomɪ,

11 ànê tǒ, sáh kɪ à swah syi sé gbǎn soko. Dáhkì náh n gbáhkì pi yo n pi.‡

12 Képah tẽ soko, à me yo sétàn yòtẽ tyí ne: «Kè me yónóle Liyel wey soko ne níkě: <Káh á Tě ñgbě Liyelle n mo n yah!»§

13 Kéne mónyahnɔ nópi pól sókóntenɔ náh, sétàn yòtẽ yal à gbe mo ñne, té me à syki tẽ náh tǔnne.

14 Képah náh, Yesu n syi yuku Kalile sétáh yõ Liyel Mírkí táhkìle n soko. Té n yin sò me wil nénpó kwlo pól soko.

15 A sò me kwónóle n pi pé Liyel ní-ńtân vɪ soko, té no pól me ñne n gbilki.

Nasareti tǎn Yesu yáhlenole

16 Só yóle, Yesu pò Nasareti soko. Kéne kwil soko ye sò à kyáh. Mɪ mɪ yòh sóle, à me de Liyel ní-ńsah wòkò soko, wáh dar té kéle n pi sǒ, té me yuku ne, pé Liyel wey kar.

17 Képah soko, pé Liyel tǔntǔ syínyo-ò Yesayi sébéy toko à kō, à syi yuki mo fí yó soko, nýáh-á kè me wárkínmɔnɔle ne níkě:

18 «Tě ñgbě Liyel ní yah wilki,

à n Mírkí mo ní soko ne,

mé ñivìni wey sán yo yám tǎn tyí.

A ní tekɪ mo yǒbɪ yǒrɪ soko wílno tyí yo yinne pé tyí,

ànê yítubi yí yíkínmɔnɔ tyí yo yinne,

ànê yèvyáhrɪ tẽ yõ yinne névye yõ, nónó-á me fóhnó soko,

19 ànê ñmò pèpɔrɪ pò yi tyí yo yinne.»*

* 4:4 4.4 - Yah n te Yálnó sébéy 8.3 soko. † 4:8 4.8 - Yah n te Tǔnyono sébéy 6.13. ‡ 4:11 4.10-11 - Yah n te Gbálnó sébéy 91.11-12 soko. § 4:12 4.12 - Yah n te Tǔnyono sébéy 6.16 soko. * 4:19 4.18-19 - Yah n te Yesayi sébéy 61.1-2 soko.

²⁰ Képah náh, Yesu sébéy yah vike, té kéle Liyel wòkò kyòmì-ò kǒ, té kǒ tē. Té nónó-á sò me Liyel ní-ńsah wòkò, pé pól sò me ònne n yah díkí díkí.

²¹ Képah tē sòkò, à tyah n yo pé tyí ne: «Liyel wey fí nê tyi-á yé noh, sè pi tũ kweyne yé tyí.»

²² Kǎh pi sě, no pól sò me Yesu yíngbíle n yo. Té ò welo pèplo wékínó sò me pé gbàn du, pé me yo tũ ne, òmò kó Yosefu pídíne ni?

²³ Képah sòkò, à me yo pé tyí ne, páh pĩ ne, páh ki sèmĩrkĩ mi n pi, nê-á n yo ne nĩkě, sènpitě, à ò gblǒy de mǒ kè! Páh ki tǒ n yo n pi pé tyí ne, páh tyi nónó pól pi Kapernayumi sòkò, páh sè noh. Té pé tǒ sé òkù pi pé sú kwil sòkò kè.

²⁴ A tǒ yo pé tyí ne: «Mé kéle n yo n dal n mǒ yé tyí ne: pé náh Liyel tǐntǒ syínyo-ò yó nĩtēne n tē ple ò sú kwil sòkò.

²⁵ Kègbi tē yǒ, mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tǐntǒ syínyo-ò Yeli me gbíne, pũ-á lésò to pópó, à pǒ syi ye tǒnó ànê nǵwǒl kénúkò tyí, té kwénpékè yó me de kwil pól sòkò gbí nēne, pékúsyò náhnáh sò me Yisrayel sòkò.

²⁶ Nte, Liyel náh Yeli tekĩ mǒ pépi sòkò ney yó nĩtē tyí, té pékúsè yó tyí ye à tekĩ mǒ ònne, Sarepita kwil, Sidǒ sétáh yǒ.†

²⁷ Anê Liyel tǐntǒ syínyo-ò Yelise me gbíne, tótám náhnáh to sò me Yisrayel sòkò, té pé sòkò ney yó nĩtē náh dénmǒnǒ we, à wil Siri sétáh tótē dí Nama tyí sòkò.»‡

²⁸ Képah sòkò, nónó pól-á sò me Liyel ní-ńsah wòkò sòkò, pé fòkò vyāh welo nǒpi nóhnó tē tyí.

²⁹ Pè me yuku Yesu tē yori wil kwil sòkò, à òkò yuku ònne yǒh yǒtah, pé kwil-á sò me mǒnǒle nê yǒ, té ne, pé à tu wilki mǒ.

³⁰ Té à núkú wil pé wró, à sòkò.

Yesu tēnwenole sétàn yǒ

³¹ Képah náh, Yesu kyĩ Kapernayumi kwil sòkò, Kalile sétáh yǒ, té me névyele n kwǒ Nsyifunǒ mi mi yòh sóle.

³² Ñ wey sò me yǒtǒrí weyne. Képah ye ò névye kwǒ òkù kǒ, kè no pól gbàn du.

³³ Té lésòle, kè pǒ yĩne, dí yó sò me Liyel ní-ńsah wòkò sòkò, sétòle ò sòkò. Dǒ, à de syi firr yínpǒ ògbēne ne,

³⁴ wèèè, Nasareti Yesu, kwāh nê se à n yah n kǒ pé tyí ni? A se pǒ pépi tyí yíkí-ńsah ni? Páh ònne n pne, nédúkú nê-á ònne: Ñmǒ-á Liyel tekĩ mǒ yályál.

³⁵ Képah tē sòkò, Yesu díri kǒ sétǒ mè yǒ ne: «Á vyāh vike, ò té n wil dí mè sòkò.» Nénpǒ swǒ, sétǒ núkú dí mè tǒkò min névye niyǒ, té wil ò sòkò, à náh dlo yó nĩtēne à nǒ.

³⁶ Kǎh pi sě, kè pi gbēndùnĩ ògbēne no pól tyí, pé me tyah n yo wě tyí ne, wey òkù nê se à n wěki sě ni? A tē we sétànne n kyĩ n mǒ tēnweno ànê yǒtǒrí sòkò, sè n wil névye sòkò.

³⁷ Sépinó-á pi sě, Yesu yíngbí tyah n yo nénpǒ sétáh pól yǒ.

Névye náhnáh dénmǒnǒle

³⁸ Wǎh yal Liyel ní-ńsah wòkò, à sòkò Simǒ gbô. Té Simǒ déy sè sò me n kwlo wílvyáhnĩne kèpékèyô. Pè me kè yah kǒ Yesu tyí ne, à à de mǒ.

† 4:26 4.26 - Pékúsè mēne, Yisrayel ney náh sò ònne. A sò n wil Sarepita kwil, Sidǒ sétáh yǒ. Yah n te Yǒtám sébéy gben 17.9 sòkò. ‡ 4:27 4.27 - Tótē dí Namale, Yisrayel ney náh sò ònne. A sò n wil Siri sétáh yǒ. Yah n te Yǒtám sébéy ní-ò 5.14 sòkò.

³⁹ Képah sɔkɔ, Yesu me kɔ yĩn n̄ yõ, té dírí kǒ wílvýáhn̄n̄ yõ, ké núkú pí fin mɔ. Nénpó swɔ, à núkú yuku tyah yõke tẽ-ñsahle n yah pé tyí.

⁴⁰ Gbíyí déno sɔkɔ, nónó pól-á sǒ me n yɔ yam duke dukele, pé nétãm pɔ péle Yesu tyí. A mó n̄ gbãñne n sah n yuku pé n̄núkú núkú yõ, à péle n de n mɔ.

⁴¹ Té sétãn tɔ sǒ me n wil névyé náhnáh sɔkɔ. Sè sǒ me n gbo n mɔ sé wil gbíne ne nkẽ, Liyel pí-á ñne. Nte, sãh pĩ ne, Liyel ney tékínmɔnɔ-á ñne, à me dírí kǒ sé yõ, té sé vyëy tũ wékínóle.

⁴² Tyah-á núkú dal, Yesu yuku sɔkɔ gběnn̄n̄ tyah yó sɔkɔ. Kãh pí sě, tówû yuku tyah ñne n soh n kǒ. Pãh kyí à we gbí nêne, pé sǒ me ké tyí ne, pé à syi n sah, à káh tǔ yal pé tnô.

⁴³ Nte, à me yo pé tyí ne: «Mé yĩne mè ñiv̄n̄n̄ wey sãn yo n kǒ kwlo téló tɔ tyí Liyel tǔrí tyí sɔkɔ. N̄ tékínmɔnɔ yõ ye képahle.»

⁴⁴ Képah náh, à kyí tyah Liyel weyne n yo n kǒ Liyel ní-ńtãn v̄i sɔkɔ Yude kwlo sɔkɔ.

5

Yesu yěnkɔ tǔpú ye pɔ pí n̄ tǔ sãhpúle

¹ Só yóle, Yesu-á sǒ me Yenesaretí yó-ñgbě gbòpɔ, tówû pɔ à mɔ gbĩ sah pílpíl, Liyel wey noh yĩnne.

² Yesu me krótónè níni we yo tnô sɔkɔ, té yěnkɔ tǔpú me wil sé sɔkɔ, me pé yěnkɔ tẽ tẽ mnole n wu.

³ A me de krótónè nópi núkú sɔkɔ, nê-á sǒ Simɔ tyíle. Té kè yah kǒ n̄ tyí ne, à yal kéle yo vyãh tyí, à de yuku yo sɔkɔ kwéyy. Képah-á pí, à kǒ tẽ krótókè sɔkɔ, à yõ sɔkɔ tówùle n kwɔ.

⁴ Wãh wekí te gbí nêne, à yo Simɔ tyí ne, à de yuku yahle yo tĩ tẽ-ñsah. Pé mó pé mno min dah mɔ yo sɔkɔ, pé yěnkɔ tẽ.

⁵ Simɔ me à syah ne, pé yõtẽ, pépi-á tǔ pí sǒ, té pé náh kwãh yó ntẽ we tẽ. Nte, ñmɔ yóré yõ, páh kí mno min dah mɔ.

⁶ Képah sɔkɔ, pé me pé mno min dah mɔ yo sɔkɔ, té yěnkɔ we tẽ tnónóle fǒó, pé mno tyah n kǒh.

⁷ Pé me pí mɔ pé no tyí, nónó-á sǒ me krótókè ní-ò sɔkɔ ne, pé pɔ pé yohni mɔ. Pé me pɔ pé yohni mɔ, pé yěnkɔ wilki mɔ krótónè níni nópi yĩne fǒó, sè n tyah tíkíndenole ni sɔkɔ.

⁸ Simɔ Pyerí-á képah we sě, à ñ gbètukunɔ di Yesu yah, té ne, pé Yõtẽ, tyípékè pí-ò-á péle. Képah yĩnne, à gbe mɔ péwole.

⁹ Pãh yěnkɔ nópi we tẽ pípi sě, tíkí me Simɔ ànê pé no pól kah tẽ,

¹⁰ à tahlí Sebede d̄inp̄i tyí, Nsyakí ànê Nsyõne, pépi nónó-á sǒ Simɔ tǔ pí mûne. Képah tẽne, Yesu me yo Simɔ tyí: «Káh tíkí pí! A tɔkɔ núkúnúkú tyí, á kí pí névyé yénpɔ-òle Liyel tyí.»

¹¹ Képah náh, pé wil pɔ krótónè sah kènkwãh yõ ànê pé vyó pólle, té me Yesu sǒ tẽ.

Yesu tótẽ yó de mɔ

¹² Só yóle, Yesu sǒ me kwil yó sɔkɔ, té dí yó tɔ sǒ me nénpó, dú n̄yãñne n̄ wil pól sɔkɔ. Wãh Yesu we sě, à kɔ kwĩnki, n̄ yah di sétáh Yesu yah, té à ni ne, pé Yõtẽ, wãh me ké tyí, wãh kí fě pé de mɔ.

¹³ Wãh yo sě, Yesu núkú n̄ gbò nɔ, à tũ n̄ tyí, té ne: «Mé me ké tyí, á kí de!» Nénpó swɔ, dí núkú de.

14 Képah sɔkɔ, Yesu kè gbah yo n tyí ne, à káh yí mè yāh ney tyí pólle. Té à kyɪ n gblɔyne sárká wɪlkɪpu yòtɛ wɛkɪ. Moyisi-á sò sárká nê tyí yo sah tótām dénmonɔ tyí sɔkɔ, à mó kè pɪ n tũ. Képah-á kɪ n dénmonɔle pè wɛkɪ.

15 Képah fyé yō, wān sò me n dohnɪ Yesu yīn wɪlnó yō, té nékwínkí sò me n tuke n mo n wey noh yīn, ànê pé yamno mónđenmo yīnne.

16 Té Yesu wɔ sò nkɛne n gbɛ n mo n tɛ n gblɔy gbɛnnɪ sɔkɔ, n Liyelle n ni.

Yesu sèkùkù dí yó de mo

17 Sò yóle ntɔ, Yesu sò me kwónóle n pɪ, té Farisiyɛno ànê Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú to sò me kɔntɛnóle nɛnpó. Pè wil Kalile ànê Yude kwlo pól sɔkɔ, ànê Yerusalemɪ to sɔkɔ. Té Tɛ ñgbɛ Liyel tǎhkɪ sò me Yesu sɔkɔ. Képah ye à kɔ, à yámpúle n de n mo.

18 Légbíne, nósýó sèkùkù dí yó twah pɔ n sɛ sɛ kwáh yō, me n yah n kɔ ne, pé de ñne wòkò, pé kyɪ à tiki sah Yesu yah.

19 Té névye tnónkàhnó tɛ tyí, pè dé-nsah yah kwlo. Kǎh pɪ sɛ, pè dɔkɔ gbɛntɪn yō kye, à sèkùkù mè tiki mo ànê n sɛ sɛ kwáh tole, névye niyó Yesu yah.

20 Yesu-á we pè sɛ n yō sɛ, à me yo sèkùkù mè tyí: «Dí, á tyípèl ye yō mo n kɔ.»

21 Képah tɛ sɔkɔ, Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú ànê Farisiyɛno tyah n sò ne, nê tɛ ó se dí mènne, té à Liyel yīnne n yɪkɪ sɛ ni? Nê se kɪ fɛ tyípèl yō mo névi kɔ, né Liyel ó nǎh ni?

22 Nte, Yesu-á pé fókósɔno pɪ sɛ, à pé syah ne: «Kwáh nê pɪ, té yé n sò sɛ?»

23 Nê tɛ dòdò kal, à yo sèkùkù mè tyí ne, n tyípèl-á yō mo à kɔ, képah nǎh pɪ, à yo n tyí ne, à yuku ne n kɔ?

24 Nte, mé me ké tyí ne, yé pɪ ne, tɛnwɛno-á me Névi Pi tyí sétáh yō, kɪ fɛ névi tyípèl yō mo à kɔ», té n syɪ yo sèkùkù mè tyí: «Mé kéle n yo á tyí: yuku, á sɛ sɛ kwáh tɔkɔ, n ne n yuku á gbô!»

25 Nɛnpó swɔ, dí núkú yuku no pól yí yah, à sɛ sɛ kwáh tɔkɔ, à sɔkɔ n gbô, me Liyel yīnne n gbilki n yuku.

26 Képah tɛ sɔkɔ, no pól gbàn du. Pè Liyel yīnne n gbilki tíkí tɛ tyí, me yo tũ ne, kweyne, páh tyi snó we dé!

Yesu Levi ye yah

27 Képah nǎh, Yesu wil nɛnpó, té mórí syí-ò Levi we kɔntɛnóle mórí syí-nsah wòkò sɔkɔ. A yo n tyí ne: «N sò tɛ!»

28 Levi núkú n tò sah, té yuku n sò tɛ.

29 Képah tɛne, Levi yòke ñgbɛ pɪ n gbô Yesu yīnne, té mórí syípú nǎhnáh ànê nékáhbí kwínkí sò me péle kéne yòke yó-nsah.

30 Képah sɔkɔ, Farisiyɛno ànê pé Liyel ñgbò wɛkɪ kwópú sò me lékàhle Yesule n kɔ me n yo n tò sáhpú tyí ne, kwáh nê se, té pè n yō té n wɔ mórí syípú ànê Liyel wɛkɪ kó-ńkɛpúle wɛ tyí ni?

31 Képah tɛne, Yesu yo pé tyí ne: «Névye nónó-á me lènɔle, sɛnpɪ yétò se me pé tyí? Yámpú tyí nǎh sɛnpɪ yétòle di?

32 Névye nónó-á n sò ne, négló-á péle Liyel yah, mé nǎh pɔ pépi ye yīnne. Nte, nónó-á pɪ ne, tyípèl pípu-á péle, pépi yé-nsah ye mé pɔ ne, pè Liyel wɛkɪ tɛ.»

33 Képah nǎh, Farisiyɛno yo n tyí ne, Nsyɔ tò sáhpú ànê pépi tò sáhpú-á nkɛne níkile n tɛ, n té nírilé n pɪ. Nte, ñmo tyíno tɛ wɔ nine n wɔ, té yòkele n yō kè.

34 Wǎh képah noh sɛ, à me yo pé tyí: «Fúr pí-ò-á nónó ye n fúr yòke yō yīnne, yépi se kɪ fɛ pè kɔ pè kɪ níkí tɛ pé yé-ò yí yah?

³⁵ Nte, só yó me n pi, pe mè kɪ pɔ n wilki n pi pé wró. Légbíne, pè kɪ pyě níkìle n tẽ.»

³⁶ Képah náh, Yesu me tǒ sèmìrkì yó mɪ pé tyí ne níkě: «Névi yó nítě náh fwòsǎn kǎm, à fwòdyàh min n pi. Wáh képah pɪ, fwòsǎn kɪ yɪkɪ, ké gbó mè tɔ náh se tǒ fwòdyàh syi n pi.

³⁷ Anê tǒ, névi yó nítě náh ðivě sǎn mɔ n pi pley ði sɔkɔ. Wáh képah pɪ, ðivě sǎn mè-à fũ, kè kɪ pley nópi tɔkɪ, ðivě kɪ kwɛ, pley kɪ yɪkɪ.

³⁸ Kàh pɪ ðivě sǎnne, kè yĩne kè mɔ pley snó.

³⁹ Névi nê-á dar ðivě kònó wónóle, à náh tǒ n fẽ n syi ké kò-ñkẽne n wɔ. Tẽ n ne n yo ne, ðivě kònó-á nɔ kal.»

6

Yesu ànê mɪ mɪ yòh só tyile

¹ Képah náh, Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh só yóle, Yesu sò me wěkì tẽ n kɔ n kah sèmuko swěy yísyó sɔkɔ. Té n tò sáhpú me sèmuko ywòle n kòlɪ n wɔkɔlɪ pé gbǎn sɔkɔ, à n tah.*

² Farisiyěno-á képah we sě, pé tókù me ne, tò pínó wěkì náh me kǒnóle mɪ mɪ yòh sóle. Té kwáh nê se, té pè kéle n pi nɪ?

³ Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí: «Kwɛkɪ-á lésò yòtẽ Davidi ànê n náh névyé tẽ só nêne, wáh nê pɪ, yé náh kè kar yah kè?

⁴ A náh sò de Liyel wòkò sɔkɔ, à búrn tɔkɔ, nónó-á sò me sàhnóle Liyel tyí yǒ, à tah, té n náh névyé tɔ kǒ ði? Té ney náh sò yĩne búrn nópi táhnóle, né sárká wìlkìpu yòtǎm ó náh.»†

⁵ Té tǒ yo pé tyí: «Névi Pile, mɪ mɪ yòh yòtẽ ye òne.»

Gbònkù ðí yó dénmɔnɔle Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh sóle

⁶ Képah náh, mɪ mɪ yòh só yóle nítǒ, Yesu de Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ, me tyah névyéle n kwɔ. Té ðí yó sò me nénpó sɔkɔ, gbòyòle kúnóle.

⁷ Képah tẽne, Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê Farisiyěno mó me Yesule n kyomɪ n yah, wáh kɪ ntyíno ney de n mɔ n pi mɪ mɪ yòh sóle, pè mó lékàh we à kǒ.

⁸ Nte, ñmɔ tẽ wɔ sò me pé fókósònɔle n pne. Kǎh pɪ sě, à me yo gbònkù ðí mè tyí: «Yuku n pɔ n yĩn névyé nɪyó ásô.» Dí me yuku yĩn.

⁹ Képah tẽne, Yesu yo pé tyí: «Ñmɔ yéle n piki n yah, tir nê pínó wěkì me kǒnóle mɪ mɪ yòh sóle? Pèpɔri se, tĩ pèkè se? A ney min pwah mɔ, tĩ à tẽ ko mɔ?»

¹⁰ Képah sɔkɔ, wáh pè yah kore vi, à yo ðí tyí: «Á gbò tǒ!» A me n gbò tǒ, kè núkú pɪ ké vilé.

¹¹ Képah tẽne, pé fɔkɔ kah vyǎh Yesule, pè tyah wẽne n vi n mɔ, sǒ-á pè kɪ n pi n pi òne.

Yesu tẽntòbe népî gbònimí yáhnwìlkìnóle

¹² Só yóle, Yesu dɔkɔ yuku yòlɪ yó yǒ, à kyɪ nírilé n pi. A lékǎh pól pɪ Liyel nínó sɔkɔ.

¹³ Tyah-á pɔ dal, à n tò sáhpú ye, té népî gbònimí yah wilki pé sɔkɔ, té pépi yĩn sah n tẽntòbele.

* 6:1 6.1 - Yah n te Tǒnyono sébéy 23.26 sɔkɔ. † 6:4 6.3-4 - Yah n te Samyelɪ sébéy gben 21 sɔkɔ.

¹⁴ Wǎh nónó yah wilki, pé yni we yò: Simo wole, Yesu òmò yīn sah Pyerile, té n gběndí Andre sò me, ànê Nsyakı, ànê Nsyõ, ànê Filipi, ànê Bartelemi,

¹⁵ ànê Matye, ànê Toma. A tahlı Alfe pídí Nsyakı tyí, ànê Simo nê-á sò pé n ye «Sú fò vyāh syí-òle»,

¹⁶ ànê Nsyakı pídí Yudele, ànê Yisikariyotı Yudasıle, nê-á pò vi Yesu nǎh.

Yesu tówû kwónó, ànê yámpú dénmonole

¹⁷ Képah nǎh, Yesu tiki yõli yõ ànê péle, à pò yīn kéntáhkı tám m yó soko. Té n tò sáhpú náhnǎh sò me, à tahlı tówû ñgbě yó to tyí, nónó-á wil Yude tántàn pól soko, ànê Yerusalemı, à tahlı pne yo gbòpò kwlo tyí, Tiri ànê Sidõne.

¹⁸ Pè sò pò Yesu welo nóh-ńsah, ànê dénmono we yīnne pé yamno soko. Sétǎn-á sò me nónó soko me péle n kwlo, pé to dénmono we.

¹⁹ Té táhkı yó sò me n wil n soko, à pé pólle n de n m. Képah ye tówû pól kò, pé n yah n kò wéntù-ńsahle n tyí.

Yèvinı ànê yèvyǎhrı tyíle

²⁰ Képah soko, Yesu me n yah yõ n tò sáhpú yah, té ne: «Yèvinı me yé tyí, yépi nónó-á me yām soko.

Liyel tǔrí me yépi tyí yõ.

²¹ Yèvinı me yé tyí, yépi nónó-á me núkúnúkú kwekı soko.

Yé kı pò n tǔ n pi.

Yèvinı me yé tyí, yépi nónó-á me núkúnúkú gbni soko.

Yé kı pò yì syo n pi.

²² Yèvinı me yé tyí, no-à yé dyole n yo, té yé milki, té yéle n gbyo, té yé yīnne n ykı Névi Pi yõ sǎnó yīnne.

²³ Nte, ké yõre ñgbě kı pò yé dyah Liyel fò. Képah ye, yé ne n me nìvı soko lésòle, yé ne n yoko n kwāh nìvı tǔ tyí. Sǔ ye lésò pé nǎh tǎn to n fõh Liyel tǔntò syinyopule.

²⁴ Nte, yépi nónó-á tahbıle, yèvyǎhrı me yé yõ.

Yé yé pèpòri we soko te.

²⁵ Yépi nónó-á me núkúnúkú tǔkı soko, yèvyǎhrı me yé yõ.

Kwekı kı pò yé tǔ n pi.

Yépi nónó-á me núkúnúkú yìsyòni soko, yèvyǎhrı me yé yõ.

Yé kı pò yèkwòri gbni gbo n pi.

²⁶ Pǎh yépi nónóne n gbilki, yèvyǎhrı me yé yõ. Sǔ ye lésò pé nǎh tǎn to n gbilki Liyel yīn yõ mınıyobele.»

Sépébi tǔnó pèpeyne

²⁷ «Nte, yépi nónó-á me n nohnı ní tyí, mé kéle n yo yé tyí ne: yé yé sépébile n tǔ ple. Yé pèpòrile n pi yé dyo yópú tyí.

²⁸ Nónó-á plole n ye n m yé yõ, yé sǎmne n m pé soko. Yé mó Liyelle n ni yé fõhpú tyí.

²⁹ Névi-à á létáh núkú mı, ké ní-ò to vi n m à kò. Névi-à á fwòmò-ñgbě toko, ye tǔ kò à á fwòmònpir to toko.

³⁰ Névi nê-à kwāh ni á tyí, kè yı tǔ kò. Anê, névi-à á gbò kwāh toko, káh ne, tǔ n syı n pò kéle.

³¹ Anê tǔ, yáh me ké tyí ne, no nêne n pi yé tyí, yépi to sǔnkòle n pi pé tyí.

³² Yépi tyí-á no nónó tyí, pépi ó tyí-à no yé tyí, yǔngbí nê me yé kı n we n pi képah soko? Liyel wǔkı kó-ńkǔpú rǔtǔ to nénónó tyí nǎh no pé tyí di?

³³ Nónó-á n tǒ n sah n pi yé tyí, yé to-à n tǒ n sah n pi pépi ó tyí, yíngbí nê me yé kɪ n we n pi képah sɔkɔ? Liyel wěkì kó-ńkěpú ńtě to náh sěnkǒle n pi dí?

³⁴ Anê, yáh n deki névyele n kǒ, yáh sě ké yǒ ne, nónó ó-á kɪ pɔ sé lédyáhníne yé kǒ n pi, yíngbí nê me yé kɪ n we n pi képah sɔkɔ? Liyel wěkì kó-ńkěpú to náh n deki wěne n kǒ, sé lédyáhní pónwe yinne dí?

³⁵ Pèpɔri pí-ńkěpú, ànê népêl nìgbèkì me Liyel sɔkɔ. Képah ye, yépi to yé sèpébíle n tě ple. Yé pèpɔrile n pi pé tyí. Yé ne n deki n kǒ, ké lédyáhní tyí sǒ-ńkěne. Képah sɔkɔ, yé kɪ kyɪ ké lédyáhní nìgbě we Liyel fǒ, té kɪ pi yǒtah Liyel wěnpìle.

³⁶ Yé pi nìgbèkì névyele, sǒ-á yé sú Liyelle nìgbèkì pí-òle.»

Káh no pílki-ńtân óle n yo

³⁷ Képah sɔkɔ, Yesu tǒ yo pé tyí: «Yé káh nole n tuke. Képah sɔkɔ, Liyel náh yé to tuke n pi. Yé káh lékàhle nole n kǒ. Képah sɔkɔ, Liyel náh lékàhle yé to kǒ n pi. Nte, yé ne n yǒ n mɔ nole n kǒ. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ n yǒ n mɔ yé tǒle n kǒ.

³⁸ Yáh no téló tyíle n sáh dú nêne, kéne dú núkú ó kɪ yé to tyí sáh n pi. Képah ye, yé ne n yí n kǒ. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ yí yé to kǒ. A kɪ dú tɔkɔ, kɪ sáhnó pèpey sáh, kɪ sni, kɪ yike yike, kè kɪ yuku kwe, kɪ vi mɔ yé kǒ yé fwòmɔlɔ vyěy těnkünmɔnɔ sɔkɔ.»

³⁹ Té tǒ sèmirkì yó mɪ pé tyí ne ńkě: «Yítú se kɪ fě pi n ní-ò yítú yah tě-òle? Pé nímí náh n syɪkɪ n de n pi pwàh yó sɔkɔ dí?

⁴⁰ Tir sáh-ò náh n kal n pne n kwó-òle. Té sáh-ò nê-à kwónó we yíí, n̄mɔ n pi n kwó-ò tyí kǒle.

⁴¹ Á pi sǒ, té ńdan kyomɪ we á yúnpi yí sɔkɔ, té dàhnpele áwɔ yí sɔkɔ, á náh me képah wɔ we?

⁴² Á kɪ pi sǒ, té kɪ yo á yúnpi tyí ne, à ye á ńdan wilki à kǒ n yí sɔkɔ, áwɔ nê-á dàhnpele á yí sɔkɔ, té á náh me képah wɔ we? Víníní wékí-ò! Á yí sɔkɔ dàhnpe n̄gbò wilki! Képah-à pi, á kɪ fě n yah palle, kɪ á ní-ò yí sɔkɔ ńdan wilki.»

Séswô ànê ké pyele

⁴³ «Séswô pèpey yó ńtě náh n syi pye túkúnine. Séswô túkú to náh mó n syi pye pèplɔle.

⁴⁴ Sésân pól n pne sé pye sɔkɔ. Sènsóké pye náh fě n we kahri sɔkɔ. Yrensě náh mó tǒ fě n we n gbè gbíyékì sɔkɔ.

⁴⁵ Népepěy yípeplɔ n wil n̄ nɪ sɔkɔ, wǎh nónó koh sah. Sě ó ye, nétúkú to tyítúkúní n wil n̄ nɪ sɔkɔ, wǎh nónó koh sah. Névi nɪ-à yuku tir nêne, képah ye n wil n̄ vyǎh.»

Vì duke nínó tyí yónóle

⁴⁶ Képah sɔkɔ, Yesu tǒ yo pé tyí: «Sǒ pi, té yě ńne n ye <Tě n̄gbě, Tě n̄gběne>, té mǎh se nê yo, yé náh képahle n pi?

⁴⁷ Névi nê-à pɔ n̄mɔ tyí, té ń welo noh, té me séle n pi, tě-á me nê kètòle, mé kɪ n tyí yo yé syah:

⁴⁸ Á me, á kɪ ne wòkò mó-ò yó sǒ, nê-á swɔ tǔ tiki náhnáh, té wòkò sǒ légbí yǒ. Té ké sǒ tyàhnó-á sǒ ple sě, képah ye, yɔ-á pɔ yuku, té kwɔ, kè fwo kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, té kè náh tě we kè fě.

⁴⁹ Té, névi nê-à ń welo noh, té à náh séle n pi, tě wɔ me, á kɪ ne wòkò mó-ò yó sǒ, nê-á wòkò yǒ sɔkɔ mɔ sétáh kókó yǒ swɔ tǔ-ńkěne. Yɔ-á pɔ yuku, à fwo kyɪ syɪ kéne wòkò tyí, nénpó swɔ, ké pól pirki kwe, à núkú mukuli pnépné.»

7

Sràsyíbí lèkwě yòtě dí Liyel yô sě dùkùle

¹ Képah sòkò, Yesu-á welò nòpi pól yo pò tyè no tyí, à de Kapernayumi.

² Tě nénpò sòkò, tònpi yó sò me sràsyíbí yòtě dí yó tyí. A sò me n yo kérékèyô, me n tyah kúnóle. Tě n tyí sò tah yí n yòtě dí tyí.

³ Wáh Yesu tyí noh, à me Nsyifunò yèwàhni yísyó tekɪ mɔ ne, pè kyɪ à ni, à pò pé tònpi de mɔ.

⁴⁻⁵ Páh kyɪ yíni tẽ Yesu tnô, pè tyah òne n gbah n ni, me n yo n tyí ne, pépi Nsyifunò tyí-á kah nò yòtě dí mè tyí. Anê, òmɔ-á tã yín pé Liyel ní-nsah wòkò mónóle. Képah-á, wáh yíne yòhnìnmɔnɔ mè pínóle n tyí.

⁶ Képah sòkò, Yesu me sòkò péle. Wáh de n te sràsyíbí yòtě dí mè kétele, kéne dí tã n kódíbí yísyó tã ne nkě, pè pò yo Yesu tyí ne, pé Yòtě, péwò náh yíne n dénóle pé kéte sòkò. Képah-á, à káh n gblɔy kwlo pò.

⁷ Nkě, képah tɔ-á pé kò pé kè yah ne, pé náh yíne pónwìlnóle n tyí pé gblɔy. Nte, à wey núkú ó yo, pé tònpi-á kɪ de.

⁸ Nkě, péwò ntẽ tɔ tyí yòtã-á me, péwò tɔ mó me sràsyíbí yísyó yô. Páh yo nê tyí: «Sòkò!», tẽ n sòkò. Páh yo nê tyí: «Pò!», tẽ n pò. Anê, páh yo pé tònpi tyí: «Tir mè pi!», ă kè pi.

⁹ Képah sòkò, Yesu-á kéne welò noh sě, à dí mè sò kègbule. Tě n yah vi yo n sò tẽpú tówù tyí ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: Yisrayel ntẽ sòkò, mé náh sěnkò Liyel yô sěno névi we yah.»

¹⁰ Képah sòkò, tẽntò névye-á pé syɪ kyɪ sràsyíbí yòtě kéte, pè kyɪ ne n yah, n tònpi mè de.

Yesu pékúsè yó pídí lékó yilki mɔ

¹¹ Só yóle, Yesu me n yuku kwil yó sòkò, nê-á pè n ye Nayinne. Tě n tò sáhpú, ànê tówù ògbě sò me n sò tẽ.

¹² Wáh yíni tẽ kwil dé-nsahle yúkey, à nòsyó yohni, pè me lékó yó twah n yuku yí-nsah. Pékúsè yó pídí ye sò, n gblɔy núkúníne n yú tyí. Tě, kéne kwil névye sò me wil náhnáh, me pi mè sò tẽ.

¹³ Tẽ ògbě Yesu-á pi mè we sě, n yãm à kah tẽ, à me yo n tyí: «Káh n tã ne n gbo!»

¹⁴ Tě me nò de, à tũ lékó twáhki tyí, ké twáhpú núkú yín. Yesu me yo ne: «Dínpir, mé kéle n yo á tyí: yuku!»

¹⁵ Wáh yo sě, à núkú yuku kò tẽ, té tyah n yáh. Yesu me òne n yú gbò dahbi.

¹⁶ Képah tẽne, tíkí no pól tẽ. Pè tyah Liyelle n gbilki, me yo tũ ne, Liyel tẽntò syínyo-ò ògbě yó-á wil mɔ pé wró. Anê, Liyel-á yah dah mɔ n no tyí sòkò.

¹⁷ Képah sòkò, Yesu tyípínó tyí yónó tã mɔ Yude tãntãn pól sòkò, à kyɪ sòkò ké gbòplo kwlo tɔ sòkò.

Wèlnwìlki-ò Nsyô-á nê piki yah Yesu tyí sòkò

¹⁸ Képah sòkò, Nsyô tò sáhpú tyi nòpi pól yáh Nsyô tyí. A me pé sòkò nêpí ními ye,

¹⁹ à tã Tẽ ògbě Yesu tyí. Nkě, pè kyɪ à piki yah ne, òmɔ se Liyel ney tékínmɔnɔle, nê-á kɪ sò n pò n pi, tũ pé se yíne pé ònne n syɪkɪ ni?

²⁰ Páh pò yíni tẽ Yesu tnô, pè yo n tyí ne, Wèlnwìlki-ò Nsyô-á pépi tekɪ mɔ n tyí ne, pé pò à piki yah ne nkě, òmɔ se Liyel ney tékínmɔnɔle, nê-á kɪ sò n pò n pi, tũ pé se yíne pé ònne n syɪkɪ ni?

21 Légbíne, Yesu me yámpú náhnáhle n de n mo pé yamno, ànê pé yèvyáhrino soko. A sétàn yíni wilki pé soko, té yítūbi náhnáh yí yiki mo.

22 Té me yo Nsyõ tẽntõ névye tyí: «Yáh nê we, té nê noh, yé kyí kè yáh Nsyõ tyí: Yítūbi yí me n yiki n mo, sèkukubi me n ko tómtóm, tótām me n de, níkitūbi me n nohni, lékyí me n yilki n mo, ànê nìvìnì wey sán me n yo n kō yām tãn tyí.*

23 Nte, nê-á Liyel yõ sãnó yáhle-ńkẽne nmo yinne, yèvinu me tẽ tyí.»

24 Képah soko, Nsyõ tẽntõ névye-á soko te, Yesu tyah n tyíle n yáh tówû tyí me n yo: «Kwâh nê me yé kyí yah gbẽnni soko? Fílkí yó se yáhkí me n fi n kō?

25 Tí kwâh nê me yé kyí yah we? Dí yó se, nê-á me fwòpèplo mo? Té nónó-á mó tō fwòtáhnine n mo, té tǒrí yéle n yõ, pépi náh me yõtām fné soko di?

26 Nte, kwâh nê me yé kyí yah we? Liyel tẽntõ syínyo-ò yóle ni? Mé kéle n yo yé tyí ne: sê-á. Té nmo ńtê-á kal Liyel tẽntõ syínyo-òle.

27 Nkẽ, nmo tyí soko-á kè wárki sah ne nkẽ:

<Yáh, nmo Liyel ki n tẽntõ yó-ò tekí mo á yahle, à ki po á wèkì tō sah.>†

28 Mé kéle n yo yé tyí ne: sê fokó táh pi yó ńtê náh me nê-á kal Nsyõne. Nte, nê-á tyí kal Liyel yõtǒrí soko, nmo ńtê gblo kal ñne.

29 Képah soko, nónó pól-á sò me n nohni n tyí, à tahlí mórí syípú tole, pé pól ne, Liyel-á me tómm, té Nsyõ kō, à pè wel wilki.

30 Nte, Liyel-á nê yah kō Farisiyẽno ànê Liyel ñgbò wèkì kwópú tyí, pè pé náh vi kè kō, té yahle pé wèlnwìlkinóle Nsyõ tyí.»

31 Té Yesu tō ne: «Nê tẽ me mé ki tokó sáh kwey gbí névyele? Nê tẽ me pè to?

32 Pè me, á ki ne wènpì sǒ kō tẽ n syah tówû tükè-ñsah soko, té me n yo wè tyí ne, pépi-á yiki fíbi pé tyí, té pé náh se yi. Pé tō kù yìkì gbí mo, pè náh se tō gbo.

33 Nte, Wèlnwìlkì-ò Nsyõ po, à náh me n yõ, à náh me ñvẽne n wo, té yé ne, n yògbèkè náh me.

34 Névi Pi-á se po, à n yõ té n wo, yé tō ne, pè yah yèwònpì, ànê sètê-á ñne, mórí syípú ànê tyípèl pípú kódí-á.

35 Nte, Liyel lékám tyile, gbí ye séle sé fènsyipu tyí.»

Yesu pi yó tyípèl yõ mo à kō

36 Farisiyẽ dí yó sò me, pè n ye Simole. Só yóle, à Yesu ye ne, à po yòke yõ pé tyí. A me kyí de kéne dí gbò, à tẽ yòke yah.‡

37 Té kéne kwil soko, tyípèl pí-ò pi yó sò me. Wáh noh ne, Yesu-á me yòkele n yõ Farisiyẽ dí gbò, à po niri pãn pènèkì yóle, so pèpey yó soko.

38 Té me vi Yesu náh tĩne, à n gbo n yéfine n kwe Yesu gbyèh yõ, té séle n kele n yòyéne, té sè porì tẽ, té niri mène n mo sé yõ.

39 Farisiyẽ dí nê-á ye Yesule, nmo-á képah we sè, à tyah n sò n fokó soko ne, dí mè-à sò me Liyel tẽntõ syínyo-òle, pi nê-á n tú n tyí yò, wáh náhki n ñkù pí ne nkẽ, tyípèl pí-ò ñgbẽ-á ñne.

40 Yesu me wey tokó, té yo Simo tyí ne, tir yó-á me pé tyí yo yo tẽne n tyí. Simo me ne, à kè yo, kwó-ò dí.

* 7:22 7.22 - Yah n te Yesayi sèbéy 35.5 ànê 61.1 soko. † 7:27 7.27 - Yah n te Malaki sèbéy 3.1 soko. ‡ 7:36 7.36 - Yesu me gbíne, nénpo tãn sò nkẽne pé gbalì kèki n tẽ yòke ñgbnole n yõ.

41 Képah soko, à me yo n tyí: «Kmo mó-ò yó kmo sò me népî ní mí yísyó yõ. Núkú sò yĩne à à dyah pò pló kyekwéle, ní-ò me yĩne à à dyah pló tikinini pò gbãmne.

42 Nte, pé soko ney yó ntě náh sò me fě n tyí dyah n pi sě, dí pé ní mí tyí yõ mọ pé kõ. Kãh pi sě, n tyí kú nọ kal nê tě tyí pépi ní mí soko?»

43 Simo me à syah ne, péwọ tě sọno soko, nê kọli-á kal, nmo-á. Yesu me ne, gbi-á à yo.

44 Képah soko, té n yah vi pi finne, té yo Simo tyí: «Á pi mề we kè? Nmo-á de á gbô, á náh gbyêh wu wu nine n kõ. Nte nmo wọ n yéfi kwe n gbyêh yõ, té sè kele n yòyenne.

45 Awọ náh n pọri tě. Nte, nmo tẽne, wãh de pọ sọ, à náh me yal mọ n gbyêh pórıntẽnole.

46 Á náh mó tő nuri mọ n yõ, nte nmo tě wọ nuri pãn pènèkì mọ n gbyêh yõ.

47 Mé kéle n yo á tyí ne: pi mề tyípêl nahnáh nọpi pól-á yõ mọ à kõ. Képah ye, à tyínọno ngbě tir mề pi. Nte, yõnmọno-à pi nê tyí kwéyy, nmo tyínọno n mó ne kwéyy.»

48 Té tő n syi yo pi mề tyí: «Á tyípêl ye yõ mọ n kõ.»

49 Képah soko, wãh sò me n yõ ànê nónone, pé tyah n sọ pé fọkọni soko ne, nédúkú nê se dí mènne, té à kú pọ tyípêl tole n yõ mọ ni?

50 Kãh pi sě, Yesu me yo pi tyí: «Nmo yõ sěno ye n pwah mọ. Ne n yuku yèvinu soko.»

8

Tò sáhpú ànê syó yísyó Yesu sò tě

1 Kéne tyi sókónteno náh, Yesu sò me n kọ n kõ kwíl-ngbno ànê kwílpi, me nìvìnì wey sánne n yo Liyel yõtõrí tyí soko. Té n tò sáhpú népî gbõnimí sò me nne,

2 ànê syó yísyó tole, wãh sétàn yini wilki nónó soko, té pé yamno tye. Makadala kwil Mari sò me, nê soko-á sétàn kwárnino wil,

3 ànê Nsyanne, nê-á Yerodı tahrı kyòmì-ò dí Kusa kyile, ànê Susanıne, ànê syó nahnáh yísyóle, nónó-á sò pé gbàn yile Yesu ànê n tò sáhpúle n yohnı n mọ.

Semukọ mır-ò sèmirkìle

4 Képah soko, névye sò me wil kwlo kwlo pól soko, à n pọ n pọ Yesu tyí. Tówú ngbě-á pọ tuke mọ sě, à me sèmirkì yó yãh pé tyí ne:

5 «Só yóle, sètõ yó lésõ wil n sèmucole n mir. Wãh me mırnó soko, yísyó syıkılı wěgbalı soko. Wěkọbı kọ soko sé yõ, kèpye me pọ sè yo.

6 Yísyó me syıkılı légbí yõ, à fi, té núkú tő kọkọ vínó kě tě tyí.

7 Yísyó me syıkılı de pãn niyó. Sãh fi wě tyí pãnne, pãn me fyãh sé yõ.

8 Nte, yísyó me syıkılı sétáh pèpey soko, à fi. Sépi wọ kyãh, à pọ pyeno lèkwèkwe pi.» Sèmirkì me yáhteno náh, Yesu tő yo pé tyí yĩnpõ ngběne ne níkě: «Níkí-à me nê tyí noh noh tẽne, tě n níkí sah noh.»

9 Képah soko, Yesu tò sáhpú à piki yah sèmirkì mề yõle.

Yesu sèmucole mırnó sèmirkì yõ yo

10 A me yo pé tyí: «Liyel tõrí tyi nónó-á me wõbìnóle, sé pnèno ye yépi tě wọ kõ. Nte, téló tě tyí, sèmirn ó soko ye sè kú n yãh.

Képah soko, pé kú n yah díkidíkí, té pé náh kwãh yó we n pi.

Té kɪ n nohnɪ,
té pè náh ké yõ pĩ n pi.»

¹¹ Té tǒ yo pé tyí: «Sèmirkĩ mè yõ-á nêne, kè we yò: Mir mir sèmuƙo mènne, Liyel wey ye.

¹² Té névyè túkù me wěgbalı tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, sétõ n pɔ kè wilki pé nno sɔkɔ ne, pè káh pɔ sě ké yõ, pè mó pwáhnmonɔ we.

¹³ Túkù me légbí yõ tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, pè kè fě n syi nìvìle. Té pè náh n ye kè yáhnìne n mɔ pé sɔkɔ. Pè kè fě n syi nénpó swɔ ó sɔkɔ, té mónyahno-à núkú pè yĩni tẽ, pè pé náh vi kè kǒ.

¹⁴ Túkù me pǎn mé-ńsah tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, fókósõno, ànê tahrɪ yáhnó, ànê kèkõyó nìvì tyi n pɔ kè fyāh. Káh pɪ sě, pè n wũ nuyó, kè náh tirlè n pekɪ pé tyí.

¹⁵ Nte, túkù me sétáh pèpey tyí kǒli: Pépi-à Liyel wey noh, pè kè syi n sah palle nɪ pèpey sɔkɔ, nê-á me tǒnsàhnóle. N té ké tǔnó ple, yõre n we ké tyí, sèmuƙo pékínó tyí kǒle.»

Yesu-á sèmirkĩ nê mi fòtnò tyí sɔkɔ

¹⁶ Yesu tǒ yo pé tyí: «Névi se kɪ fòtnò soh, té kɪ dú kwĩnki mɔ ké yah, képah náh pɪ, kɪ kè dah mɔ sě sě kwāh sètàhkì sò? Tẽ náh kè sah n pi fòtnò sahki sɔkɔ, kè n pɪ n pi kyòole wòkò sɔkɔ dépú tyí di?

¹⁷ Tir yó n̄tẽ náh me wǒbìnóle, té kɪ n wũ n pi wĩkĩnmɔ-ńkẽne kégbó. Sèfĩn sò tir yó n̄tẽ náh n wũ n pi pĩ-ńkẽne, ànê wĩkĩnmɔ-ńkẽne kwèyy.

¹⁸ Névi nê tyí kwāh-á me, dòhnìno kɪ n pɪ ñmɔ tyí yõ. Té névi nê tyí kwāh náh me, kwéy nê n̄tẽ-á à me n sǒ ne, páh me we, ké tɔ kɪ tẽ syi ñ tyí. Káh pɪ sě, yé kyòmìnóle n pɪ yé nohnɪ òkù sɔkɔ!»

Yesu yúnpyé ànê ñ yúne

¹⁹ Képah sɔkɔ, Yesu-á sò me fí nê sɔkɔ, ñ yúnpyé, ànê ñ yú pɔ yĩni tẽ nénpó. Nte tówú tẽ tyí, pè náh tẽ we nɔ de ñne.

²⁰ Pè me yo mɔ ñ tyí ne, ñ yú, ànê ñ yúnpyé-á me yínnóle kégbó. Páh me ké tyí ne, pé à we.

²¹ Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Nónó-á Liyel weyne n nohnɪ té ké tyile n pɪ, pépi ye ñmɔ yú ànê ñ yúnpyéle.»

Yesu yáhpékè yó yĩn mɔ yó-ńgbě sɔkɔ

²² Só yóle, Yesu de krótókè yó sɔkɔ ànê ñ tò sáhpúle, té yo pé tyí ne, pè ye pé yuku yó-ńgbě kahnune.

²³ Té páh me krótókèle n to n yuku gbí nêne, Yesu do. Dǒ, yáhpékè yó kǒ pé yõ yo sɔkɔ, à nine n tokɔ n mɔ krótókè sɔkɔ, kè syi pɔ n yuku nine, dlo n tyah pé nónóle.

²⁴ Pè me nɔ de Yesu tnô, me ñne n yilki n mɔ ne, pé yòtẽ, pé yòtẽ! Yɔ-á me n tyah pé yónóle dé! Képah tẽne, Yesu me yuku, té dírí kǒ yáhkí, ànê ni yõ. Yáhkí me yĩn, yo tiki tẽ, tyah pɪ súmm.

²⁵ Káh pɪ sě, à yo pé tyí: «Yé Liyel yõ sǔnó n̄yāh?» Tíkí tẽ tyí, pé gbǎn du, pè tyah n yo wě tyí ne, nédúkú nê se dí mènne, té à fě n yo yáhkí ànê ni n̄tẽ tɔ tyí, sè n sah ñ tyí yõ nɪ?

Yesu sétàn kwĩnki yĩni wilki dí yó sɔkɔ

²⁶ Yesu ànê ñ tò sáhpú kyɪ yĩni tẽ yó-ńgbě kahnune, Yerasenɪ sétáh yõ, Kalile yèsreyne.

27 Wǎh me n tiki krótókè sòkò gbí nêne, dí yó wil kwil sòkò, à pò à yohni, sétànnè n sòkò. Kwil mè ney ye sò nne. Té kè pi di mónóle, à náh tǒ sò me flole n mɔ, ànê à náh me n tǐ gbô. N tǐ-nsah ye sò léyál wró.

28-29 Té, sétò mè sò n yuku dí mè yǒ gbáhyí náhnáhlè. Pè sò nkǎne à pukubi kǎlò, ànê kárnne ne, pé à tǐ sah. Nte, à púkúbí-ntân nópi kǎli, té sétò mè à tókò n de gbǎnni tantàn sòkò. Képah sòkò, wǎh Yesu we, Yesu me yo n tyí ne, à wil dí mè sòkò. Wǎh yo sǐ, dí pò kò kwĩnki n yah, té de syi yǐnpǒ ñgbǎne ne, kwáh nê se à n yah n kǒ pé tyí ni, yǒtah Liyel pi Yesu? Páh ñne n ni, à káh pé fǒh.

30 Yesu me à piki yah ne, n yǐn se sǒ ni? Té kǎh pi, sétàn náhnáh sò me dénóle n sòkò, à me ne, pé yǐn-á Méfwóbé Kwĩnkile.

31 Képah sòkò, sétàn nópi me Yesu ni ne, à káh sé yǐni wilki tekɪ mɔ yèvyǎhri tǐ-nsah.

32 Té nénpó sòkò, sel kwĩnki yísyó sò me n yah n yǒ n kǒ yǒli yǒ. Sétàn nópi tǒ Yesu ni ne, à ye sé kǒ sé kyɪ de sel nópi sòkò. A me ké wǎkɪlè sè kǒ.

33 Képah tǐ sòkò, sétàn nópi wil dí mè sòkò té kyɪ de sel nópi sòkò. Sel kwĩnki nópi núkú kènpǐn to tiki tükütükù, à kyɪ de yónpǎkì sòkò, kè kǒ kè sè yǒ.

34 Sel nópi fǐpu-á képah we sǐ, pé to kyɪ kè yǎh kwil, ànê yèpìyey sòkò.

35 Képah tǎne, tyi nónó-á pi, névyè wil ne, pé kyɪ sé ségló yah. Pè pò yǐni tǐ Yesu tnô, té dí nê-á sò sétàn wil n sòkò, pé à we kǒntǎnóle Yesu tnô. A sò me flo mɔ, té me tírr. Kǎh pi sǐ, tíkí pé tǐ.

36 Képah sòkò, nónó-á sò n dénmɔ òkù we, pé kè yǎh téló syah.

37 Kǎh pi sǐ, tíkí tǐ tyí, Yerasenɪ sétáh yǒ névyè pól kè yah kǒ Yesu tyí ne, à yal gbe mɔ pépile. Képah sòkò, Yesu me de krótókè sòkò, à n tyah sókónóle.

38 Té dí nê sòkò-á sò sétàn wil, kéné dí Yesule n ni ne, à ye pé tǐ nne. Nte, Yesu náh kè fǐ syi, té yo n tyí:

39 «Liyel-á tyi nónó pól pi á tyí, á syi n yuku á gbô, n kyɪ sè yǎh.» Wǎh yo sǐ, dí me n syi yuku n tǐnne. Té tyi nónó pól-á Yesu pi n tyí, à séle n yǎh n kǒ kwil pól sòkò.

Yayirusi písê yǐlkínmɔnɔ, ànê pi nê-á tǐ Yesu fwòmɔni tyí

40 Tówú sò me Yesu syikɪ tǐ sǐ, képah ye, wǎh wil yó-ñgbǎ kahnine, à pò yǐni n tǐ pé tnô gbí nêne, pé pól à yohni nìvì sòkò.

41 Légbí mè ó sòkò ye dí yó pò yǐni tǐ, pé n ye Yayirusile. Nmɔ ye sò nénpó Liyel ní-nsah wòkò yah yétǎne. Wǎh yǐni tǐ Yesu tnô, à gbètukunɔ di n yah, té à ni ne nkǎ, kékwe, à pò pé yuku péwɔ gbô,

42 nkǎ, písê nê-á pé tyí n gblǒy núkúnine, té me ye gbǒninó kénkǒ sòkò, wǎh me n tyah kúnóle. Képah tǐ sòkò, Yesu-á n sòkò nénpó, tówú à fyǎh kámm yey yey pólle.

43 Té, sé yó tɔ sò me nénpó. A sò me n yɔ tǒ kwénó nýanne pópó, ye gbǒninó. N gbò pól syi pò tyè syey pínóle sènpɪbɪ tyí, té pé sòkò yó ntǐ náh tǐ we à de mɔ.

44 A me nɔ de Yesule n náh tǐnne, té tǐ n fwòmɔni vyǎh tyí. Nénpó swɔ, n nýan núkú tyè.

45 Képah sòkò, Yesu me piki yah ne, nê se tǐ péwɔ tyí ni? No pól-á pé vyǎyne n kǎli ne, pépi náh sǐ, Pyerɪ me ne, pé yǒtǐ, névyè-á fyǎh sah ñne kámm.

46 Nte, Yesu me ne, ñnì yó-á tǐ pé tyí. Páh kè pǐ ne, tǎhkì yó-á wil pé sòkò.

⁴⁷ Képah soko, pi mè-á pɔ pĩ ne, tir mè náh tǒ fě n wǒbɪ, à pɔ n gbètukuno di Yesu yah wĩsyahri soko. Tir nê yĩn-á à tũ n tyí, té kè yǎh no pól yí yah, ànê sǒ-á à dénmɔnɔ we nénpó swɔ.

⁴⁸ Képah tǔ soko, Yesu me yo n tyí: «Pi, á Liyel yǒ sǎnó ye n de mɔ. Ne n yuku yèvɪni soko.»

⁴⁹ Gbí nê-á Yesu me kéne wey yónó soko, dí yó wil yǒtǔ dí Yayirusi gbô, à pɔ yo Yayirusi tyí ne, n písê-á yah kwlo, nkǔ, à káh fwǒtǔ kwó-ò dí kwlo.

⁵⁰ Nte, Yesu-á képah noh, à me yo Yayirusi tyí ne nkǔ: «Káh tíkí pɪ! Sǔ ó sǔ ké yǒ, té á písê kɪ n min we.»

⁵¹ Té pè me soko Yayirusi gbô. Pǎh kyɪ yĩni tǔ, à náh fě syi ney de nne, à wil Pyeri, ànê Nsyǒ, ànê Nsyakɪ, ànê pípir sú, ànê n yú tyí soko.

⁵² Légbíne, no pól sò me pípir kũ pòle n gbo me yám yám tyile n pɪ. Képah soko, Yesu ne: «Yé káh ne n gbo! Á náh ku, doy soko ye nne.»

⁵³ Nte, névye-á sò me n kúntenɔ pĩ te sǔ, pè tyah kǒle Yesule n ko.

⁵⁴ Képah tǔ soko, Yesu me à tǔ n gbò tyí, té à kah ye: «Ñ pi, yuku!»

⁵⁵ Nénpó swɔ, n min núkú ké syɪ de n soko à kǒ à yuku. Wǎh yuku, Yesu me kè yah kǒ pé tyí ne, pè yǎrle à kǒ à yǒ.

⁵⁶ Kǎh pɪ sǔ, n dúbípú gbǎn du, té Yesu kè yah kǒ pé tyí ne, pè káh tir mè yǎh ney tyí.

9

Yesu n tǒ sǎhpú népĩ gbõnimí tǒ

¹ Só yóle, Yesu n tǒ sǎhpú népĩ gbõnimí ye tuke mɔ, té tǎhkì ànê tǔnwɛnɔle pè kǒ ne, pè sétǎn pólle n yĩni, pè mó yámpúle n de n mɔ.

² Képah soko, té pè tekɪ mɔ ne, pè kyɪ Liyel tǒrí tyile n yo n kǒ, pè mó yámpúle n de n mɔ.

³ Té tǒ yo pé tyí ne, pè káh kwâh yó ntǔ tǔko wǔkì ko yinne. Pè káh nsin tǔko, pè káh pilki tǔko, pè káh yǒke tǔko, pè káh pó tǔko. Anê ney káh fwòmɔlɔ nínó tǔko. Té tǒ ne:

⁴ «Yǎh kyɪ we twah kéte nê soko, yé tǔ képah soko fǒó, kè pɔ no yé yal gbí tyí nénpó.

⁵ Té, nónó-à kyɪ yahle ne, yé káh twah pé tyí, yǎh n wil kéne kwil soko, yé yé gbyèh nǔngbò kwer n kwe nénpó. Képah kɪ pɪ gbáhdyǎh dínsǎhnóle pé tyí.»

⁶ Képah tǔne, pè me soko, à kyɪ n ko n kǒ kwlo kwlo soko, à nìvìni wey sǎnne n yo n kǒ, té me yámpúle n de n mɔ ywǒ ywǒ pól soko.

Yerɔdɪ fɔkɔ fǔkìnóle

⁷⁻⁸ Légbíne, Kalile kwil tǎm yǒtǔ nǔgbǔne, Yerɔdɪ ye sò. Nmɔ-á Yesu tyípínó nópi pól noh gbí nǔne, tókù ntǔ me n yo ne, Nsyǒ-á n syɪ min we, à wil lékyí soko. Tókù mó ne, nǔgbò Liyel tǔntǔ syínyo-ò Yeli-á pɔ wil mɔ. Tókù mó tǔ ne, nǔgbò Liyel tǔntǔ syínyo-ò yó-á yuku wil lékyí soko. Pǎh yo sǔ Yerɔdɪ tyí, n fɔkɔ fǔkɪ.

⁹ Képah soko, à ne, té páh se Nsyǒ yǒ kǎm.* Nte, nê tǔ ó tyípínó se tǔ pé n nohnɪ yò nɪ? Kǎh pɪ sǔ, à tyah Yesule n yah n kǒ ne, pé à we.

Tówú nǔgbǔ púnóle Yesu tyí

¹⁰ Yesu tǔntǔbe-á pé syɪ pɔ n tnô, pè pé tyípínó pól yǎh à syah. Á me pè tǔ yal pé yahle, à yuku péle kwil yó gbòpɔ, pè n ye Besayidale.

* 9:9 9.9 - Yah n te Markɪ sébéy 6.14-29 soko.

11 Nte, tówû-á pɔ pé sókónó pĩ sě, pè pé nyáh sō kyɪ nékwínkíle. Képah sɔkɔ, Yesu pè tẽ pallɛ, mɛ Liyel tǒrí tyíle n yāh pé tyí, té mɛ yámpúle n de n mɔ, nónó-á sò mɛ lènɔle n yah n kǒ.

12 Nte, gbĩ-á pɔ n yi, ò tò sáhpú nɔ de ò tnô, té mɛ yo ò tyí nɛ, ògbõ gběnnɪ tyah sɔkɔ-á péle ásô dé! Nkě, wāh náhkɪ tówû fin mɔ, pè kyɪ sě-ńtān ànê yōke yah kǒ gbòplo kwlo ànê yèpiyey sɔkɔ.

13 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí: «Yépi yōke yah pè kǒ pè yō yé gblǒy kè!» Pè mɛ à syah nɛ, búrn pló kwlo, ànê yěnkɔ pló nínó ó-á mɛ pé tyí dé! Tĩ, à se mɛ ké tyí nɛ, pépi kyɪ yōke dwe pɔ nékwínkí nópi pu nɪ?

14 Té díbí sò nɔ népĩ kèyō nínó kyegbām kénkǒle nénpó.

Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ò tò sáhpú tyí nɛ, pè no kǒ pè kǒ tẽ ònkínóle népĩ tikiníní pó gbām gbāmne.

15 Pè kè pɪ, wāh yo sǒ, à no pól kǒ pè kǒ tẽ.

16 Képah tēne, Yesu mɛ búrn pló kwlo, ànê yěnkɔ pló nínó nópi tɔkɔ, té ò yah yō yínyō, à Liyel ni sé yō, té sè kwɔkɪ, à ò tò sáhpú kǒ nɛ, pè syi tówû kǒ.

17 Képah-á pɪ, no pól yō tǒ. Té pè pé yónkwlonɔ tuke mɔ, vyó gbõninó yíine.

Pyeri kè yo nɛ, Krista-á Yesule

18 Só yóle, Yesu sò mɛ ò gbe kyɪ tẽ nírilɛ n pɪ, ò tò sáhpúle ò tnô. Képah sɔkɔ, à mɛ pè piki yah nɛ: «Névyɛ tẽ tyí, nê mɛ ímɔle?»

19 Pè mɛ à syah nɛ, túkù-á nɛ, Wèlnwìlkì-ò Nsyǒ-á ònɛ. Túkù mɛ nɛ, Yeli-á ònɛ. Túkù mó nɛ, ògbò gbĩ Liyel tẽntǒ syínyo-ò lékó yílkinmɔnɔ-á.

20 Pāh yo sě, à pè syah nɛ: «Té, yépi tẽ tyí, nê mɛ ímɔle?» Képah tēne, Pyeri mɛ nɛ nkě: «Krista yé ále, Liyel-á nɛ, pāh kɪ nê tɛkɪ mɔ.»

21 Wāh yo sě, Yesu pè kah sni nɛ, pé káh kè yo ney syah,

22 té tǒ yō sɔkɔ yo pé tyí: «Névi Pi yīne à yèvyāhrɪ pɪ náhnáh. Yèwāhnì, ànê sárká wìlkɪpu yǒtām ògbnɔ, ànê Liyel ògbò wěkì kwópú kɪ à yahle n pi. A kɪ ko mɔ, té ké sèpìn tǒ-ò sóle, à kɪ ò syɪ min wɛ.»

Yesu sò tẽ dùkùle

23 Képah náh, à yo no pól tyí: «Névi nê-à mɛ ké tyí nɛ, pé ímɔ sò tẽ, tẽ ò gblǒy dyo yíi tyi ye, sòmésó à mó nɛ mɛ ò syɪ syɪ dahnɪ twah, í sò tẽ.†

24 Yah, névi nê-à nɛ nkě, pāh n to n pwah kũ yah, tẽ náh min wɛ n pi. Nte, nê-à kũ fě syi ímɔ yīnne, tẽ wɔ min kɪ pwah.

25-26 Névi nê-á ímɔ, ànê í wey fěnsyino yah sen ku, ímɔ Névi Pi to kɪ sen ku nɛ, mé náh tẽ pĩ, máh só nēne pɔ í yǒtǒrí sɔkɔ, ànê í sú tyí, ànê yínyō tẽntǒnè tyí sɔkɔ. Káh pɪ sě, yō se mɛ ké tyí, névi-à kèkǒyó tahrɪ pól wɛ, té n tɛkɪ n pi ò min sɔkɔ, kɪ ò gblǒy tyí yikɪ?

27 Gbɪ yō, mé kéle n yo yé tyí nɛ: névyɛ nónó-á mɛ ásô, pé túkù kɪ Liyel tǒrí wɛ yīne, té kɪ mɛ min sɔkɔ.»

Yesu dùkù vìnɔnɔle

28 Kéne welo yóntɛnɔ náh, sèpìn kwártǒnɔ kénkǒ-á sɔkɔ, Yesu Pyeri, ànê Nsyǒ, ànê Nsyakɪ tẽ sɔkɔ yǒlɪ yó yō nɛ, pé kyɪ nírí pɪ.

29 Wāh mɛ nírí sɔkɔ gbí nēne, ò yèpɔ dùkù vi mɔ, té ò flo piki préyy.

30 Nénpó swɔ, díbí népĩ ními núkú wil, mɛ yāhkíle n yāh ànê Yesule.

† 9:23 9.23 - Dahnɪ twáhnó n wěkɪ nɛ, á á vi sah á min kǒ kǒ tēne Yesu tyí kǒle.

³¹ Moyisi ànê Yeli ye sò pɔ wil mɔ yĩnyõ tǒrí sɔkɔ, té me n yãh Yesule, wãh kɪ n tò pɪ n tũ n pi sɔ, n kúnó sɔkɔ Yerusalemɪ.

³² Té légbíne, dɔy sò me Pyerɪ ànê pé no tyí fě. Pãh dɔ yuku, pè Yesu tǒrí dùkù we ànê díbí nɛpĩ ní mí nópilɛ yínnóle ònɛ.

³³ Képah nãh, nɛpĩ ní mí nópí-á n yal Yesu tnô gbí nêne, Pyerɪ me yo n tyí ne, pé yòtě, pé tẽnó-á kɪ ple ásô dé! Pãh kɪ yèpyeno tǒnó pɪ. Nkě òmɔ tyí-á núkúle, Moyisi tyí me núkúle, Yeli tyí me núkúle. Té, à nãh sò pĩ, tir nê-á à me n yo.

³⁴ Wãh me wékínó sɔkɔ sě, nýírkĩ yó núkú wil fob mɔ pé yõ. Légbíne, tíkí de Yesu tò sãhpú sɔkɔ.

³⁵ Képah sɔkɔ, yínpɔ yó wil Liyel tyí nýírkĩ mè sɔkɔ, me n yo ne nkě: «Ñmɔ nê-á yò, òmɔ ye ní pídíne, máh nê yah wilki. Yé ne n nohnɪ n tyí!»

³⁶ Pãh wey mè noh nýãh sɔkɔ, ney nãh tǔ we nɛnpó, né Yesu ó nãh. Kãh pɪ sě, n tò sãhpú pé vyey vike tě syísyí. Té légbíne, pãh tyi nónó we, pè nãh me sé sɔkɔ yó òtẽne n yãh ney tyí.

Yesu sétõ yĩni wilki wẽnpir yó sɔkɔ

³⁷ Dendalle, pãh tiki yõh yõ, tówú ngbẽ yó pɔ Yesu yohnɪ.

³⁸ Té kéne tówú sɔkɔ, dí yó sò me, à tyah n de n syi ne, kwó-ò dí, pãh ònɛ n ni, à yah dah mɔ pé pídí tyí sɔkɔ, òmɔ núkúní-á pé tyí,

³⁹ té sétõ yó-á me n yuku n pɔ n yõ. Kãh yuku n yõ, à n de n syi nɛnpó swɔ, ànê kě à kah n yike pélpèl, té gbèfòkòpíkínĩ n ne n wil n vyãh. Anê kè nãh ònɛ n fin n mɔ súú. Kãh pópó ònɛ n fin mɔ, kě à fõh n kah n mɔ.

⁴⁰ Képah-á, pé pɔ n tò sãhpú ni ne, pè sétõ mè yĩni, té pè nãh tě we.

⁴¹ Wãh yo sě, Yesu me yo pé tyí ne, nɛpèl, ànê Liyel yõ sě-ńkě névyɛ nópí! Pé se yĩne, pé pé nɪ tě, pé tě péle, pé pɔ syi gbí nê tyí nɪ? Nkě, à pɔ n pídíne ásô.

⁴² Piri-á núkú n nɔ n de Yesu tnô, sétõ à kwel min sétáh, té à yike kègbɪle. Nte, Yesu me dírí kò sétõ yõ, té piri de mɔ, té ònɛ n sú gbò dahbɪ.

⁴³ Képah tẽne, no pól gbãh du Liyel tẽnpnèné tyíle.

Yesu me n kúnó tyíle n tǔ n yo

Nte, no pól-à sò me gbèndùnĩ sɔkɔ sě n tyípínó nópí pól yĩnne, à me yo n tò sãhpú tyí:

⁴⁴ «Nê-á mé n tyah yónóle yé tyí, yé kè noh palle: Névi Pi kɪ n dahbɪ n pi névyɛ gbò.»

⁴⁵ Nte, pè nãh sò me wey mè tyí yah we. Kè sò wɛkɪ wénpĩlle pé tyí ne, pè káh ké yõ pĩ. Té ké dùkù píkinyahno tíkí sò me pè tě Yesu tyí.

Nê tě kal?

⁴⁶ Képah sɔkɔ, tò sãhpú tyah yékãble n pɪ ne, pé pĩ nê tě-á kal pépi sɔkɔ.

⁴⁷ Té Yesu-á pé fókósõno pĩ sě, à piri yó tě sah n tnô,

⁴⁸ té yo pé tyí: «Nê-á tyĩ kal yépi pól sɔkɔ, òmɔ kal télóle. Képah ye, névi nê-à piri mè kénkõ tẽnó ple òmɔ yĩnne, òmɔ ye tě tě ple. Anê névi nê tɔ-à òmɔ tẽnó ple, ní tékínmɔ-ò ye tě tě ple.»

Névi nê-à me ále n fwó-ńkẽne, tě me ále

⁴⁹ Képah sɔkɔ, Nsyɔ̃ me Yesu syah ne, pé yòtɛ̃, pépi-á ònî we, à me sétànnɛ n yîni n yîn yô, té à nâh se sô me n sô tɛ̃ pépile wɛ̃ tyí. Képah-á, pé ne, pé ònɛ n yîni n mɔ ké pínólɛ.

⁵⁰ Wǎh yo sɛ̃, Yesu me yo n tyí: «Névi nê-à me yéle n fwó-ńkêne, tɛ̃ me yéle. Képah ye, yé káh à yîni n mɔ ké pínólɛ.»

Yesu yáhlenɔle Samari kwil yó tǎn tyí

⁵¹ Képah nâh, Yesu yòndɔkɔnsɔkɔ gbí-á pɔ nɔ yînyô, à kè yah tɔkɔ yîn núkú yô ne ńkɛ̃, páh kɪ kyɪ Yerusalemɪ.

⁵² Kǎh pɪ sɛ̃, à tɛ̃ntò névyɛ tekɪ mɔ n yahle. Pépi me wɛ̃kì tɛ̃, à kyɪ de Samari kwil yó sɔkɔ ne, pé kyɪ twáh-ńsah yah sah à kɔ̃.

⁵³ Nte, wǎh sɔ̃npúle n yah mɔ n yuku Yerusalemɪ fɪnne, kǎh pɪ sɛ̃, nénpó tǎn me yahle ne, à káh twah pé tyí.

⁵⁴ Yesu tò sáhpú sɔkɔ Nsyaki, ànê Nsyɔ̃-á képah noh sɛ̃, pé ne, Tɛ̃ òngbɛ̃, à se me ké tyí ne, pé yînyô nyàh ye mɔ no nópi yô, kè tiki n pɔ pé suke n mukuli ni?

⁵⁵ Pǎh yo sɛ̃, Yesu n yah vi pé fɪnne, à díri kɔ̃ pé yô.

⁵⁶ Képah nâh, pé me wɛ̃kì tɛ̃, à sɔkɔ kwil yó sɔkɔ.

A tyi pól we ye, té Yesu sô tɛ̃

⁵⁷ Képah sɔkɔ, páh me wɛ̃kì yô gbí nêne, dí yó Yesu syah ne ńkɛ̃, páh kɪ n sô tɛ̃ n kɔ n kɔ ònɛ, n kó-ńtǎn pól sɔkɔ.

⁵⁸ Wǎh yo sɛ̃, Yesu me yo n tyí: «Gbɛ̃npǎhlo tyí, pì me. Kèpye tyí, syè me. Nte Névi Pi tɛ̃ tyí, wénsɛ̃nmì-ńsah ńtɛ̃ nâh me.»

⁵⁹ Té me pyè yo ònî tyí: «N sô tɛ̃.» Kéne dí me à syah ne, à ye, páh pɔ pé sú lékó òngbò yí te.

⁶⁰ Wǎh yo sɛ̃, Yesu me à syah ne: «Ye lékyî kɔ̃, pé pé lékyîle n yí, té áwɔ mó kyɪ Liyel tǔrí tyíle n yo n kɔ̃.»

⁶¹ Képah sɔkɔ, ònî yó mó yo Yesu tyí ne, pé Tɛ̃ òngbɛ̃, páh kɪ n sô tɛ̃. Té à ye pé kɔ̃, pé kyɪ ké wɛ̃kì ni pé gbô tǎn tyí.

⁶² Wǎh yo sɛ̃, Yesu me yo n tyí ne: «Névi nê-à nyeh wekɪ tɛ̃ swáhle n wɔ, té n yah náhle, tɛ̃ nâh fɛ̃ Liyel tǔrí tò pɪ n pi.»

10

Tò sáhpú népî tikitǔní pó gbǎm pó nínó tɛ̃ntò pínólɛ

Yesu dúbínólɛ

¹ Képah nâh, Tɛ̃ òngbɛ̃ Yesu me tò sáhpú népî tikitǔní pó gbǎm pó nínó yísyó yah wah, té pé tekɪ mɔ ními nímine n yah fɪnne, kwlo ànê wley wley pól sɔkɔ, òmɔ-á sô me ké tyí ne, pé kyɪ pé gblɔ̃y nóno sɔkɔ,

² té yo pé tyí ne: «Sèmuko tɔkɔ tɔkɔ tɛ̃ me dò, té ké tǔnpɪbɪle kwéyy. Yé sètɛ̃ ni, à tǔnpɪbɪ náhnáh tekɪ mɔ, n sèmuko tɔkɔ yinne.

³ Yé ne n yuku! Té, yé me á kɪ ne, kópópi sô, mé n tekɪ n mɔ gbɛ̃npǎhlo niyó.

⁴ Nte, yé káh pó, ànê pilki, ànê lékyêh tɔkɔ. Yé káh yîn wekɪ ney tyí wɛ̃kì yah.

⁵ Anê, yáh kyɪ n de kéte nê sɔkɔ, yé wey gbenne, yé yo ne ńkɛ̃: «Yèvinɪ ne n me kéte mɛ sɔkɔ.»

⁶ Kàh pɔ yĩne ney me yèvinune n yah n kɔ kéne kéte sɔkɔ, yé yèvini yénmɔnɔ mè kɪ pɪ tẽ wɔ tyíle, yé mó tẽ nénpó. Képah-à mó pí-ńkẽne, yé yèvini yénmɔnɔ kɪ ké syɪ pɔ yé tyí.

⁷ Tònpɪ ye yĩne n tò pínó yõre wénóle. Képah ye, yâh twah kéte nê sɔkɔ, pàh yé kɔ yõke nêne, yé kè yõ, ànê pàh yé kɔ wɔ wɔ kwâh nêne, yé kè wɔ. Té, yé káh ne n vi n mɔ n twah n kɔ gbéngbèn sɔkɔ.

⁸ Yâh kyɪ de kwil nê sɔkɔ, té pè yé tẽnó ple, pàh kwâh nêne yé kɔ, yé kè yõ.

⁹ Yé mó yámpúle n de n mɔ, nónó-á me nénpó. Yé mó ne n yo kéne kwil tãn tyí ne ńkẽ, Liyel tǔrí-á yĩni tẽ te pé tyí.

¹⁰ Nte, yâh kyɪ de kwil nê sɔkɔ, té pè ne, yé káh twah pé tyí, yé wil kyɪ pé tówû tükè-ntàn sɔkɔ, yé mó yo ne,

¹¹ pé kwil nèngbõ nê ńtẽ-á tahlɪ yé gbyêh tyí, yâh kɪ sè kwer kwe pè kɔ. Nte, pè pĩ ne, Liyel tǔrí-á yĩni tẽ te.

¹² Mé kéne n yo yé tyí ne: Liyel tukey tuke sóle, Sodòmɪ* kwil fóhnó ńtẽ kɪ fàhfàh kal kène kwil tyíle.»

Kwlo nónó-á yahle sɛnóle Liyel yõ

¹³ Yesu tǔ yõ sɔkɔ yo kwlo nópi tyí sɔkɔ ne: «Yèvyâhrɪ me yé yõ, Korasini ànê Betisayida tãn! Gbɪl tyi nónó-á pɪ yé tyí, sɛnkɔ-à sò me pɪ Tiri ànê Sidõ tãn tyí, pé Liyel wɛkɪ tẽnó di náhkɪ me mo. Pè náhkɪ me yèkwɔrɪ flo mɔ, té náhkɪ me pé piki syíle pé tyípèl nàhnpi gbónó sɔkɔ.

¹⁴ Nte, tukey tuke sóle, Tiri ànê Sidõ fóhnó kɪ pɪ fàhfàh kal yépi tyíle.

¹⁵ Té, áwɔ-á, Kapernayumi, á se we ne, wáh kɪ yõ dɔkɔ yĩnyõ? Pólle! Á kɪ tiki yuku fók lékókwil nyàh tẽ-nsah.»

¹⁶ Té tǔ yo n tò sáhpú tyí ne: «Névi nê-à n nohnɪ yé tyí, ńmɔ tyí ye tẽ n nohnɪ, té nê-à yé yahle, ńmɔ ye tẽ yahle ànê ní tekɪ mó-ò tɔle.»

¹⁷ Képah nâh, tò sáhpú népɪ tikitóní pó gbãm pó nínó nópi pé syɪ pɔ de nìvìnì sɔkɔ, me n yo Yesu tyí ne, pé Yõtẽ, ńmɔ yĩn yõ, sétàn ńtẽ-á me n sah pépi yóré yõ!

¹⁸ Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Mé sò sétàn yõtẽ we, à wil yĩnyõ, à tiki ke núkú, à pɔ syɪkɪ pù sǔ yikiri yǎl.

¹⁹ Nte, yé yah, mé tẽnwenɔle yé kɔ: Yé kɪ n kɔ vyeh, ànê mĩntyĩ yõ. Anê yé kɪ fẽ sépe tãhkɪle n yikɪ, té tir yó ńtẽ nâh yé nɔ n pi.

²⁰ Té yé káh ye yé nɪ vi sétàn sàhnó ó tyíle yé yóré yõ. Nte, yé yé nɪ vi ne, yé yni-á me wárkínsàhnóle yĩnyõ.»

Yesu nɪ vínóle

²¹ Légbí-ó sɔkɔ, Yesu nɪ kah vi Liyel Mírki gbò yõ. Képah sɔkɔ, à me ne: «Bǔ, áwɔ nê-á yĩnyõ, ànê sétáh nétẽne, mé ále n gbilki, áwɔ nê-á tyi nópi wõbɪ yĩ pípú, ànê lékãmpu yah, té séle wɛnpɪ wɔ wɛkɪ. Awe, bǔ, áwɔ dyɔ yí tẽ ye ne kè pɪ sɛ.

²² N sú ye sé pólle ní gbò dahbɪ. Nte, ńnɪ yó ńtẽ nâh Liyel pile n pne, né sú ó nâh. Sɛ ó ye, ney tɔ nâh súle n pne, né pídí ó nâh, ànê wáh me ké tyí ne, pé pé súle nê wɛkɪ.»

²³ Képah nâh, Yesu n yah vi n tò sáhpú tĩne, té yo pépi ó tyí: «Yèvini me yé tyí, yépi nónó-á tyi nópi we.

* **10:12** 10.12 - Sodòmɪ nê tyí-á yo, ké sɔkɔ névyé tyípèl pínó sò kah tɔ, fók Liyel pɔ pé pól suke nyàhle. Kè yah n te Tyàhnó sɛbéy 19 sɔkɔ.

24 Mé kéle n yo yé tyí ne: Liyel tẽntõnè náhnáh, ànê yõtãm náhnáh sò me ké tyí ne, pé sè we, té pé náh sè we. Té me ké tyí ne, yáh nónó noh, pé sè noh, té pé náh sé to we noh.»

Samarı kwil négbí yó sèmirkìle

25 Légbíne, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò yó sò ne, pé Yesu mo yah, té yuku yĩn, à yo n tyí ne níkě, kwó-ò dí, pé se kɪ pɪ sɔ, té kɪ tyé-níkě min we nɪ?

26 Yesu me yo n tyí ne, tir nê se wárkínsàhnóle Liyel tyi sàhnó sébey soko nɪ? Tir nê se à me n kar ké soko nɪ?

27 Dí me yo n tyí ne, kãh me wárkínsàhnóle ne níkě, á Tě ñgbě Liyel tyí-á yĩne kè no á tyí á nɪ pólle, ànê á min pólle, ànê á tãhkì pólle, ànê á sònɔ pólle. Á ní-ò to tyí mó no á tyí á gblɔy tyí kòle.†

28 Wãh yo sě, Yesu me yo n tyí: «Á yo ple. Képahle n pɪ, á kɪ tyé-níkě min we.»

29 Nte, dí mè sò me ké tyí ne, pé gbɪ we. Kãh pɪ sě, à Yesu syah ne, nê se péwɔ ní-òle nɪ?

30 Yesu me à syah ne: «Dí yó ye lésò wil Yerusalemɪ, à me n tiki n yuku Yeriko soko, té kyɪ wil mo yípú yò. Pé me à tẽ n gbàn yí pól tẽ syi, té à ko markɪ sah, té soko.

31 Té, kè pɔ yĩne, sárká wìlkɪpu yõtě yó mó me n tiki n pi kéne wěkìle. Wãh pɔ dí mè we, à gbɔ soko fíí.

32 Képah náh, Levi yìkì ney yó to tã pɔ yĩni tẽ nénpó.‡ Nmo to-á à we sě, à gbɔ soko fíí.

33 Nte, Samarı ney yó sò me n yuku kóló soko, té kyɪ dí yò doko. Nmo wɔ-á à we sě, n yãm à tẽ.

34 Á me no de n tnô, té ðivě ànê nurɪ mo n níy yah, té sè pukubi. Té me à doko mo n yěngbě níkwěndyíkì yò, à yuku ñne népân twáh-ńsah yó soko, à kyɪ yah dah mo n tyí soko.

35 Ké dendalle, à me pó pló nínó§ wilki népân twáh-ńsah yõtě dí kò, té ne, à ne n yah n dah n mo dí mè tyí soko. Nkě, wãh kɪ sɔ gbò wilki à kah mo képah yò, pãh pé syɪ pɔ gbí nêne, pãh kɪ à dyah kéle.»

36 Képah yóntenɔ náh, Yesu dí piki yah ne, ñmo tẽ sònɔ soko, yípú-á dí nê pɪ yo, ñmo ní-ò se nê tẽne népí tòmí nópi soko nɪ?

37 Liyel ñgbò wěkì kwó-ò me à syah ne, nê-á n yãm yah, ñmo-á. Képah tẽne, Yesu me yo n tyí: «Á to kyɪ sěnkòle n pɪ.»

Yesu tẽnó pèpeyne Martı ànê Mari tyí

38 Té Yesu ànê n tò sáhpú-á sò me wěkì yò sě, à kyɪ de kwilpír yó soko. Té kéne kwil sê yó sò me, pé n ye Martile. Nmo me Yesu tẽ ple n gbò.

39 Té gbě sê yó sò me n tyí, pé n ye Marile. Nmo sò me pɔ tẽ Tě ñgbě Yesu tnô, à n welòle n nohnɪ.

40 Légbíne, Martı yah me n vyãh Yesu fèn pínó soko. Á me pɔ yo Yesu tyí ne, pé Yõtě, pé gbě sê-á tò pól sah péwɔ ó kò, té pɔ tẽ n tnô, kè kó me tirlé n yah nɪ? Á kó n yo n tyí, à péle n yohnɪ n mo nɪ?

41 Nte, à me yo n tyí ne: «Martı, áwɔ me á gblɔyne n kwɔ, me á fòkòle n sò tyi náhnáh tyile.

† 10:27 10.27 - Yah n te Tõnyonɔ sébey 6.5 ànê Levibi sébey 18.5 soko. ‡ 10:32 10.32 - Levi nole, pépi Liyel wòkò soko tònpiɔle ye sò pɪ. § 10:35 10.35 - Ké légbí pó pló nínó sò no gbìyìkì núkú tò pínó danne.

42 Nte, tir núkú ó tyí ye yõrele. Mari ye ké pèpey yah tɔkɔ, nê-á kè náh n tẽ n syi n yah n pi n tyí.»

11

Yesu-á kwónó nê kɔ nírí pɪ dùkù yõ

1 Só yóle, Yesu sò me Liyelle n ni fí yó sɔkɔ. Wáh ni te, n tò sáhpú sɔkɔ yó à syah ne, pé Yòtẽ, à pépi kwɔ Liyel ni dùkùle, sɔ-á Wèlnwìkì-ò Nsyõ sò kéle n tò sáhpú kwɔ.

2 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí: «Yáh Liyelle n ni, yé ne n yo ne níkẽ:

<Sú Liyel,

no pól kɔ pé n pĩ Liyelle.

Á tǒrí kɔ kè pɔ.

3 Á sòmésó gbìyìkì yòkele ále n kɔ, nê-á kɪ n yĩne n pi ále.

4 Nónó-á n pɪ n de ápi tyí, á ye me séle n yõ n mɔ pé tyí. Képah ye, ápi tɔ tyípêl yõ mɔ á kɔ.

Anê, káh n ye à sétõ tǒnmɔnɔ fẽ n syi.»

5-6 Képah náh, Yesu tǒ yõ sɔkɔ yo pé tyí ne: «Yépi sɔkɔ yó tyí kódí-à me, té à pɔ wil n tyí lénule ne níkẽ, pé kódí yó-á me wil kóló sɔkɔ, à pɔ pé tyí, té yõ yõ kwáh náh me pé tyí kɪ à kɔ. Nkẽ, à dekɪ pé kɔ búrn pló tǒnóle.

7 Nte, ní-ò mè-à nítyínɔ tẽ wòkò sɔkɔ táh, té yo mɔ n tyí ne, à káh péle n kwɔ, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwɔ ànê pé wěnpì-á sɛ, pé náh fẽ yuku búrnne à kɔ n pi.

8 Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mè-à sɔ yuku séle à kɔ-níkẽne pé kódirí yĩnne, à kɪ yuku n yétò yĩ pólle à kɔ n nínó gblóvyáhrí tẽ wɔ yĩnne.

9 Nte, ní-ò mè-à nítyínɔ tẽ wòkò sɔkɔ táh, té yo mɔ n tyí ne, à káh péle n kwɔ, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwɔ ànê pé wěnpì-á sɛ, pé náh fẽ yuku búrnne à kɔ n pi.

10 Sɛ ó ye, nê-à ni Liyel tyí, tẽ n we n syi. Nê-à yah kɔ, tẽ n we. Anê nê-à wòkò yah mɪ, kè n yikɪ n mɔ tẽ kɔ.

11 Sú nê tẽ me yépi sɔkɔ, n pi-à yěnkò ni n tyí, à kɪ wahyne à kɔ?

12 Képah náh pɪ, wáh séngbí ni n tyí, à kɪ mǐnkõne à kɔ?

13 Nte, yépi nónó-á népèlle, yáh yé wěnpì kǒnó yah we yípéplɔle, sú Liyel nê-á yĩnyõ, n mɔ náh n pɪ ple n kal, à n Mírkié ké yáhnkõpu kɔ n pi di?»

Túkù ne, Yesu tẽnwɛnɔ-á wil sétàn yòtẽ Belsebuli tyí

14 Só yóle, Yesu sò me sétõ yóle n yĩni n wilki dí yó sɔkɔ, nê-á à kɔ à wɛkɪ kwɔ. Sétõ-á fyò wil dí mè sɔkɔ, dí tyah n wɛkɪ, kè pɪ gběndùnne tówú tyí.

15 Té túkù mó sò me n yo ne níkẽ, sétàn yòtẽ Belsebuli gbò yõ-á à n yĩni sétànne.

16 Túkù mó n mónyah yĩnne, me n yo n tyí ne, à gbìl yó pɪ pé yah, nê-á n wil yĩnyõ.

17 Nte, Yesu-á pé fókósɔnɔ pĩ sɛ, à yo pé tyí: «Kwil nê névyè-à gbekɪ tyah wěne n fwo, kéne kwil kɪ pɔ yikɪ, ké vì kɪ syikɪ dohnɪ wẽ yõ.

18 Nte, yáh ne níkẽ, sétàn yòtẽ gbò yõ-á ní-ò mè-à nítyínɔ tẽ wòkò sɔkɔ táh, té yo mɔ n tyí ne, à káh péle n kwɔ, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwɔ ànê pé wěnpì-á sɛ, pé náh fẽ yuku búrnne à kɔ n pi.

19 Nte, ní-ò mè-à nítyínɔ tẽ wòkò sɔkɔ táh, té yo mɔ n tyí ne, à káh péle n kwɔ, wòkò yah-á vike te núkúnúkú, péwɔ ànê pé wěnpì-á sɛ, pé náh fẽ yuku búrnne à kɔ n pi.

20 Nte, Liyel gbò yõ-à mé n yĩni sétànne, képah n wɛkɪ ne níkẽ, Liyel tǒrí-á yĩni tẽ yé tyí.

21 Táhki-á me dí nê sɔkɔ, ànê méfwóyíle n tyí, wáh n kétele n syikɪ, tir yó n tẽ náh fẽ n gbàn yĩ nɔ n pi.

22 Nte, nê tãhkì-á kal n tyíle, ñmɔ-à pɔ, té tẽ we n tyí, à kɪ n méfwó yí tẽ syi, wãh sò me n gbò sah nónó yò, té kɪ n wòkò yí kwel dibi.

23 Képah ye, névi nê náh me n pèpey neyne, n pèney ye tẽne. Névi nê náh nne n yohni n mɔ tükènmɔnɔ sɔkɔ, tẽ me kárkínóle n pi.»

Sétõ-à wil névi sɔkɔ, à n fẽ n syi n pɔ

24 «Sétõ-à wil névi sɔkɔ, à n kyɪ gbẽnnɪ kɔ n kɔ, n m̀-nsah yah n kɔ. Wãh wé-ńkẽne, à n yo n gblɔy tyí ne, páh sò wil nýãh sɔkɔ, páh kɪ pé syi yuku nénpó.

25 Wãh n syi, à n kyɪ n tẽ-nsah dyàh we yàlntõnsàhnóle, pléntnɔɔ.

26 Képah tẽne, sétõ m̀ n kyɪ sé no sétännó kwärninɔ syah, nónó-á peke kal ñmɔle. Sè n kyɪ n de n tẽ tẽ sɔkɔ. Kàh pi sɛ, tẽ m̀ dùkù ké syi n peke n kal n gben tẽne.»

Yèvinɪ kègbile

27 Képah tẽne, Yesu-á me képah yónó sɔkɔ, pi yó tẽ tówú nyó sɔkɔ, té yo mɔ n tyí yínpò ñgbẽne ne, sê nê fɔkɔ sɔkɔ-á à wil, té n yínó yí, yèvinɪ-á me n tyí.

28 Nte, Yesu me yo pi tyí: «Yèvinɪ ye pyè me névyé tyí, nónó-á Liyel weyne n nohnɪ, té ké tyile n pi ké wèkì yò.»

No gbìl yó yah kɔ Yesu tyí

29 Képah sɔkɔ, névyé-á pɔ n tuke n mɔ Yesu tnô, à tyah n yo ne: «Kwey gbì névyéle, népèl ye péle, pè me gbìl yóle n yah n kɔ. Nte, kèyãh nte náh n pi pè wèkì n pi, à wil Liyel tẽntò syínyo-ò Yonasɪ tyí sɔkɔ.

30 Sõ-á Yonasɪ lésò pi kwní yónmɔnɔle Ninivi tãn tyí, sɛ ó ye, Névi Pi tɔ kɪ pi kwní yónmɔnɔle kwey gbì névyé tyí.

31 Pi nê-á lésò yòtẽne Saba sétáh yò, à lésò wil fíí sétáh yín tyí, à pɔ yòtẽ dí Salomo lékám welɔ noh. Nte gbì yò, ney me ásô, nê-á kal Salomole. Kãh pi sɛ, Liyel fò tukey tuke sóle, kéne yòtẽ pi kɪ yuku kwey gbì névyé tyí, kɪ lékãhle pè kɔ.*

32 Anê tɔ, Ninivi kwil tãn lésò fẽ syi Liyel wèkì tẽ, Yonasɪ-á Liyel tẽntò yo pé tyí. Nte, ney me ásô, nê-á kal Yonasɪle. Kãh pi sɛ, Liyel fò tukey tuke sóle, Ninivi kwil tãn kɪ yuku kwey gbì névyé tyí, kɪ lékãhle pè kɔ.»†

Liyel yò sɛnó kyòole

33 «Névi se kɪ fòtnò soh wòbɪ, képah náh pi, kɪ dú kwĩnki mɔ ké yah? A náh kè sah n pi fòtnò sahki sɔkɔ, kyòò we yinne wòkò sɔkɔ dépú tyí di?

34 Sɛ ó ye, á yí ye á wil kyòole. Á yí-à me ple, à wil tɔ pól n ne me kyòò sɔkɔ. Té, á yí-à me plé-ńkẽne, á wil pól n ne me fẽntù sɔkɔ.

35 Á gblɔy kyɔmɪ yíí, kyòò nê-á á sɔkɔ, kè káh ne me fẽntùne.

36 Té á wil pól-à me kyòole, fẽntù tyah kéne ké sɔkɔ, á kɪ me kyòole, sɔ-á fòtnòle kyòò á tyí.»

Yesu náh kè yo nekɪ Farisiyẽnɔ anê Liyel ñgbò wèkì kwópú sɔkɔ

37 Yesu-á wèkɪ te, Farisiyẽ dí yó à ye yòke yò yinne n gbô. Képah tẽne, pè de à tẽ yòke yah.

38 Farisiyẽ m̀-á Yesu we, à tyah n yò té à náh n gbãn wu Nsyifunɔ wu dùkùle, kè n gbãn du.

* 11:31 11.31 - Yah n te Yòtãm sébéy gben 10 sɔkɔ. † 11:32 11.29-32 - Yonasɪ tyíle, yah n te Yonasɪ sébéy 3 sɔkɔ.

³⁹ Képah tẽ soko, Yesu me yo n tyí: «Sẽ ó ye, yépi Farisiyẽnole, yẽ wóhló ànê yẽyóvyo náhló wu n tã n sah, té yé foko táhló n ne n me yúkúnóle pèkè, ànê yĩbe dékè tyile.

⁴⁰ Lékám kě névyé nópi, nê-á mo vyó náhlóle, à náh sé soko táhló to mo di?

⁴¹ Yé sé soko táhló yĩ yĩ yãm tãn kô! Képah-à pi, sé pól kɪ pi palle yé tyí.

⁴² Yépi Farisiyẽnole, pèkè me yé yô! Yẽ yímî ànê swāh soko pẽnfènè pól gbām-ònóle Liyelle n kô. Nte, yẽ n yahle tãnsàhnpúnole névyé tyí, ànê Liyel tyí náh no yé tyí. Képah nê to-á sò yé yĩne yè ne n pi gbõnwòkò kěne.

⁴³ Yépi Farisiyẽnole, pèkè me yé yô! Yẽ tẽ-ntàn gbrole n yah n kô Liyel ní-ntàn vè soko, n té ne me ké tyí ne, névyé ne n tã n sah n weki n po yé tyí tówú tẽ-ntàn soko.

⁴⁴ Pèkè me yé yô, yépi nónó-á me á kɪ ne, léyâl nírinó sô, névyé n ne n ko sé yô, pĩ-ńkẽne.»‡

⁴⁵ Yesu-á yo sê, Liyel ñgbò wěkì kwó-ò yó à syah ne, kwó-ò dí, wāh me n weki sô, pépi to-á à n gbyo dé!

⁴⁶ A me yo n tyí: «Yépi Liyel ñgbò wěkì kwópú tole, pèkè me yé yô! Yépi nónó-á ńkẽne no twah n mo tókópèlle, té yé náh n fẽ n syi n so n mo pé tyí kèngbo núkú fyéle.

⁴⁷ Pèkè me yé yô, yépi nónó-á Liyel tẽntò syínyopu léyâlle n tã n sah n mo, té yépi náh tãn ye mó tã ko mo péle.

⁴⁸ Képah n wěki ne, yáh yé súbí tyípínó fẽ syi. Pépi-á Liyel tẽntò syínyopu ko mo, té yépi sǒnpí pé léyâlle n tã n sah n mo.

⁴⁹ Képah ye sò Liyel yo lékám soko ne ńkẽ: «Mé kɪ tẽntò syínyopu tekɪ mo pé kô, ànê tẽntòbele. Pé kɪ pé tókú ko mo, té kɪ tókú fõh.»

⁵⁰ Kǎh pi sê, Liyel kɪ kwey gbĩ névyé fõh n pi Liyel tẽntò syínyopu nópi yĩne, nónó-á ko mo kèkoyó mo gbí dukule,

⁵¹ à toko Abeli kònmono tyí, à po syi Nsakarɪ kúnó tyí, nê-á ko mo sárká wĩkì-nsah, ànê Liyel ní-nsah wòkò ñgbẽ wró. Gbɪ yô, mé kéle n yo yé tyí ne: kwey gbĩ névyé kɪ n fõh n pi képah yĩne.

⁵² Pèkè me yépi Liyel ñgbò wěkì kwópú yô, yépi nónó-á Liyel wěkì wénpĩno yah kô névyé tyí. Yépi náh me n ko kéle, té nónó-á se ne, pé ne n ko kéle, yé pépi yĩni mo.»

⁵³ Képah soko, Yesu wĩnteno náh nénpó, Liyel ñgbò wěkì kwópú, ànê Farisiyẽno pé foko vyāh ñne kègbile, té tyah ñne n piki n yah tyi duke duke pól yô.

⁵⁴ Pé sò me ñne n mo n yah ne, à pilki ñ vyāh welo soko pé kô pé à we tẽ.

12

Gblõy kyòminóle vyẽnnĩni wékínóle

¹ Képah soko, nékwĩnkí-á tuke mo tnónóle gbí nêne fóó, me wẽ gbyêhne n suki, Yesu tyah n yo n tò sáhpú ñgbò tyí: «Yé yé gblõy tẽ Farisiyẽno vyẽnnĩni wékínóle, képah nê-á n tã n mo kókónó tyí kòle mífáhkì soko.

²⁻³ Tyi nónó pól-á yé n yo fẽntú soko, sè kɪ po noh gbĩntòle kyòo yah. Anê nónó pól-á yé n plo n yo wẽ níkiló yey, wòkò soko táh, sé pól kwní kɪ po kô gbẽntĩn yô. Képah ye, tyípil yó ntẽ náh me, nê-á kɪ n wũ n pi wĩkĩnmo-ńkẽne. Sètĩn sò tir yó ntẽ náh me, nê-á kɪ n wũ n pi pĩ-ńkẽne.»

Nê tiki-á yĩne pínóle

‡ 11:44 11.44 - Nsyifuno tyí, léyèkì yô kónsokonole, Liyel dèl ye.

4 «Mé kéle n yo yé tyí ne, yépi nónó-á ní kódíbilé: yé káh névye yah tíkile n pi, nónó-á wil kò óle n ko n mo n pne, té pè náh tǒ tir yóle n pi n kah n mo n pne képah yǒ.

5 Nê yah tíkí-á yĩne pínóle, mé kɪ ñne yé wěki: Liyel nê-á kɪ fě névi wil kò kònmɔntenɔ náh, kɪ ñ min dah mo tyé-ńkě nyàh sɔkɔ, yé ñmo tíkile n pi. Mé kéle n yo yé tyí ne ńkě: yé tǔ wɔ tíkile n pi.

6 Ntɛnpínó kwɔ náh n yám pópíkí pló nínóle di? Nte, Liyel dyɔ náh n fwɔ sépi núkú yó ntě tyíle.

7 A wil képah sɔkɔ, yé yǒyén ntě pól dan me pínóle Liyel tyí. Káh pi sě, yé káh tíkí pi. Yépi tyí náh tah kal ntɛnpí kwĩnkile di?»

A Yesu fě syi, képah náh pi, à à yahle

8 Képah náh, Yesu tǒ yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: nê-à kè yo dal mo névye yí yah ne ńkě, páh me ñmo tyí yǒ, Névi Pi tɔ kɪ kè yo Liyel yĩnyǒ tǔntǔnè yí yah ne ńkě, wáh me pé tyí yǒ.

9 Nte, nê-à ní yahle névye yí yah, Névi Pi tɔ kɪ à yahle Liyel yĩnyǒ tǔntǔnè yí yah.

10 Névi nê-à Névi Pi yĩpo yo, kè kɪ yǒ mo tǔ kǔ. Té nê tǔ wɔ-à Liyel Mírki gbyɔ, kè náh n yǒ n mo n pi ñ tyí.

11-12 Páh yé tǔ kyɪ tǔkè-ńsah Liyel ní-ńtàn vì sɔkɔ, képah náh pi, yah tām tyí, képah náh pi, yǔtām tyí, Liyel Mírki kɪ yé kwɔ nɛnpó swɔ, yáh ne nê yo n pi. Képah ye, yé káh ye yé yáh-ńsah tyɛ, yáh ne n yo n wil n pi sǔ.»

Lékám kě tǎh dí sèmirkìle

13 Tówú nuyó sɔkɔ, ññi Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à yo pé nɛnkyí dí tyí ne, à ye pé pé sú gběki dibi.

14 Képah tǔne, Yesu me yo ñ tyí: «Ñ dí, nê sah ñne ne, mé yéle n tuke, tǔ ne, mé yé gbàn yíle n dibi?»

15 Képah sɔkɔ, té yo pé tyí: «Yé yé kyomɪ tahrɪ dékè kápékèle! Tahrɪ-à sǔ me sǔ névi tyí, képah náh fě minne à kǔ n pi.»

16 Képah sɔkɔ, à tǔ sèmirkì yó yǎh pé tyí ne: «Tǎh dí yó lésǔ me, ñ swáh pekɪ yíi ñ tyí.

17 Képah tǔne, à tyah n sǔ ñ fɔkɔ sɔkɔ ne, nte, sémuko mó-ńsah náh se me fwɔɔ pé tyí, sǔ se pé kɪ pi nɪ?

18 Dǔ, à ne, páh kɪ nê pi n pi, képah á yò: Páh kɪ pé díké sɔkɪ, té kɪ sè tǔ mo gblò gblò, kɪ pé gbàn yí pól mo sé sɔkɔ,

19 té kɪ yo pé gblǔy tyí ne, páh yò, yǔke dò-á me pé tyí pé gbò sǔ ye náhnáh yĩnne. Núkúnúkú, páh kɪ n mɪ, té kɪ n yǔ, té kɪ n wɔ, té kɪ ñivìle n pi pé dyɔle.

20 Nte, Liyel me yo ñ tyí: «Lékám kě névi! Kwey lékáh ntě sɔkɔ á min kɪ n syi n pi á tyí. Té yí nónó-á á tuke mo sah, sè kɪ pi nê tyíle?»

21 Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Névi nê-à tahrɪle n yah n koh n sah ñ gblǔy tyíle, té Liyel fǔ tyí yáhnó yahle, sǔntě ye n nɔ tǔne!»

Sǔnɔ sǎhnóle Liyel ó yǔ

22-23 Képah náh, Yesu yo ñ tǔ sǎhpú tyí: «Névi min tyí náh tah kal yǔkele, wil tyí me tah kal flɔle di? Képah ye, mé kéle n yo yé tyí ne: yé káh yé fɔkɔle n sǔ, yáh ne we n yǔ n pi sǔ, ànê yáh ne yé wil flo we n mo n pi sǔ.

24 Yé yah ñgbòlòle kè: Sè náh sè mukòle n duku, sè náh sè mukòle n tokò. Díké ànê sè mukò kòhnsàh-ntàn to náh me sé tyí, té Liyel séle n pu. Nte, yépi tyí náh tah kal kèpyele di?

25 Yépi sòkò, nê tẽ kú fẽ kwéyy ntẽ fyé dohnú n min wénó yò n fókósòno gbò yò?

26 Tẽnwenò-à mé-ńkẽne yé tyí, à fẽ sěntě tir tyí nte ntẽ fyé pı n pi, sò pı, té yé yé fòkòle n sò yí téló tyí sòkò?

27 Yé filfi pı dükùle n yah kè: Sè náh tòle n pı, sè náh flole n fı. Nte, mé kéle n yo yé tyí ne: yòtẽ Salomo ntẽne n tahrı pól sòkò, à náh flo pèplò we mọ yah filfi nópi sòkò yó ntẽ kètòle.

28 Fılki nê wò-á gběnnı sòkò kweyne, té kú pò n suke n pi nsòne, Liyel-á képah fı pı palle sě, à náh n yah n dah n mọ n pi yépi flo tyí sòkò à kal sépile di, Liyel yò sěnyí-ńkẽpú nópi?

29 Káh pı sě, yé káh yé gblòyne n kwlo yé yòke, ànê yé wò wò yí yáhnkòno tyí sòkò.

30 Kèkòyó mè sòkò, Liyel pí-ńkẽ névyé ye ńkẽne ne n yah n kò sépi pólle tyé-ńkẽne. Nte, yépi tẽ wòle, yé sú Liyel pı ne, sé yétò-á me yé tẽ.

31 Káh pı sě, yé Liyel tórí ñgbò yah n kò! Képah sòkò, à kú yí téló dohnú yé kò.

32 Kè ye nọ yé sú tyí, à n tóríle yé kò. Képah ye, yé káh tíkí pı, tũnpir yípêy!

33 Yé yé gbàn yí yãm, yé mó sé yí yãm tãn kò. Yé tahrıle n yah n sah Liyel fó, képah nê-á kè náh n ykú, kè náh se n tyé. Yípú náh fẽ n kyı nénpó, sóhrı to náh fẽ sè yò.

34 Sě ó ye, á tahrı-à me nýãh, á sòno to n ne n me nénpó.»

Gblòy vınsàhnó tyí sèmirkile

35 «Yé ne me yé vi sah tò pı pı tẽne, yé mó yé knò fı mọ, yé fòtnòno mó ne me kòntěnole.

36 Yé ne me á kú ne tònpi bı sò, nóno-á ńkẽne me pé yòtẽ syíkintěno sòkò ne, wáh kú wil fúr pí-ńsah, à pò n de, té kú fyò wòkò yah mı, pé núkú kè ykú mọ à kò.

37 Yèvinı me pé yò, tònpi bı nóno yòtẽ-à n syı pò pè we, pè me yáhnó sòkò. Kègbı yò, mé kéle n yo yé tyí ne: yòtẽ mè kú n tò pı pı flo mọ, té kú yòkele pè kò pè kú yò.

38 Té wáh se me n syı pò lénıle, képah náh pı, tyah dal gbíne, té pè me n syíkínó sòkò, yèvinı me pé yò!

39 Yépi ntẽ pı ne, gbóntě dí-à pı gbí nê-á yěnwó kú n pò n pi n tyí, à náh n ye à kò à n we n de n pi n gbò.

40 Névi Pi kú n pò n pi gbí nê-á yé náh me n pónó tyíle n sò. Képah ye, yépi to yé gblòy vi sah.»

Tònpı sóré ney ànê yípíkı neyne

41 Képah sòkò, Pyerı Yesu syah ne, pé Yòtẽ, pépi ó yın se à n yáh sèmirkí mène, fı no pól yın se nı?

42 A me yo n tyí: «Gbò tahrı kyòmı-ò négbı lékám névıle, nê me? Nmọ pı névıle, nê-á n yòtẽ dí kú à pı n kété kyòmı-òle. Té à kú tònpi bı téló yòkele péle n kò ké kò gbíne.

43 Yèvinı me n tònpi mè tyí, yòtẽ dí-à n syı pò à we à me kéne tòle n pı.

44 Kègbı yò, mé kéle n yo yé tyí ne: wáh kú à pı n gbàn yí pól kyòmı-òle.

45 Nte, tònpi mè-à tyah n sò n fòkò sòkò ne ńkẽ, pé yòtẽ dí-á kú mọ pò-ńsah, té tyah pé no tònpi bıle n ko, pé syó, pé díbí, té me n yò, me wò wò yıle n wò, à sètěnnè n pı,

46 yòtě dí kɪ pɔ ò yò dɔkɔ sɔ yóle, à náh me nê sɔ sah, ànê gbí yó sɔkɔ, à náh nêne n pne. A kɪ pɔ à fõh kèpékèyô, té kɪ à dyah Liyel tyí yáhlepu dyah dùkùle.

47 Nmɔ nê-á ò yòtě dyɔ yĩine n pne, té à náh ò gblɔy vi à kèpahle n pi, à kɪ ko náhnáh we.

48 Nte, névi nê-á sò me kè pi òpí-ńkê sɔkɔ, té yĩne ko syínóle, òmɔ kɪ ko kwéyy we. Pàh névi nê kɔ náhnáh, náhnáh kɪ yah kɔ tẽ tyí. Anê náhnáh-à névi nê gbò dahbi, náhnáh tyí kɪ piki yah kal tẽ tyí.»

Gbékínó nê-á kɪ pi Yesu yĩine

49 Kèpah náh, Yesu tɔ ne: «Nyàh ye mé pɔ sètáh yò. Té mé sò me ké tyí ne, kè ne me kɔ te!

50 Nmɔ yĩne mè n de n wil yèvyährɪ yó sɔkɔ, té kè náh se me n pi!

51 Yé se me n sò ne, yèvinɪ-á mé pɔ mó-ńsah sètáh yò? ǾǾ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: gbékínó wɔ-á pyě.

52 Kèpah ye, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, népí kwâl-à me kéte núkú sɔkɔ, pè kɪ gbekɪ: Tɔmí kɪ tyah nímine n fwo, ními kɪ tyah tɔmine n fwo.

53 Sú yó kɪ tyah ò pídine n fwo, pídí yó kɪ tyah ò súle n fwo. Yú yó kɪ tyah ò písèle n fwo, písé yó kɪ tyah ò yúne n fwo. Yú yó kɪ tyah ò pídí kyɪle n fwo, pídí kyɪ yó kɪ tyah ò pè yúne n fwo.»

Tyí yáhnpińɔle, té kɪ á pi dùkù pĩ

54 Yesu tɔ sò me n yo tówú tyí: «Yĩnyò yah yó me, yáh ńyírki we ké nénpóle, yé n yo nénpó swɔ ne, pũ-á kɪ pi. Té, kè n mó n pɔ n pi sɛ.

55 Anê yah yó me, yáh fyò yáhkí we kè kɔ wil nénpóle, yé n ne, tyah vyáhnó kèpékè-á kɪ tyah. Té, kè n mó n pɔ n pi sɛ.

56 Yĩnvɪ névyé nópi! Yé fẽ sètáh ànê yĩnyò dùkù wɔle n pne. Té sɔ pi, tyi nóno-á n pi kwey gbine, yé náh fẽ sépi pĩ?»

A tukey dyah tẽ yé wró tɔ sah á ní-òle

57 «Kwâh nê pi, té yé náh pi dùkù pèpeyne n sò n tẽ n pne yé gblɔy?

58 Sɔ-á, tir-à me yé wró ànê á ní-òle, té à ò tẽ n yuku tükè-ńsah tukey tükè-ò tyí, gbah n tẽ tir mè yah wah wěkí yah. Kèpah-à pí-ńkêne, té à kyɪ ále tukey tükè-ò gbò dahbi, tukey tükè-ò me kyɪ ále sràsyíbi tyí, té pépi me ò dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ.

59 Mé kɪ kè yo dal mɔ á tyí ne, á náh n wil n pi nénpó, né á náh kòli mè pól dyah te pnépné.»

13

Liyel wěkí tẽ, kèpah náh pi, á tyí kɪ yiki

1 Légbí mè-ó sɔkɔ, nósyó pɔ yo Yesu tyí ne, yòtě Pilatɪ-á lésò Kalile tãn yísyó ko mɔ, té pè sah sárká wilkínó sɔkɔ, pé tó kwe fěkɪ sárká tó sɔkɔ.

2 Kèpah sɔkɔ, à me pè syah ne: «Yé se me n sò ne ńkê, Kalile tãn nópi-á tyípèl pi kal pé kwil tãn pólle, té yĩ mè pè nɔ?

3 ǾǾ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: yáh Liyel wěkí tẽ-ńkêne, yé pól tyí kɪ n yiki n pi sɛ.

4 Anê, Silowe wòkò kèyy-á sykɪ tũ népí gbõnkwardtõmɪ nóno yò, à pè ko, yé se me n sò ne ńkê, pépi pèkè pínó-á kal Yerusalemɪ kwil tãn pól tyíle?

5 ǾǾ dé! Mé kéle n yo yé tyí ne: yáh Liyel wěkí tẽ-ńkêne, yé pól tyí kɪ n yiki n pi sɛ.»

Syi-ńkě sěnsóké séswô sēmirkile

⁶ Képah náh, Yesu tǒ sēmirkí yó yāh ne: «Dí yó tyí sěnsóké séswô sò me n dǐvě sėsān swāh soko. Wāh pō ké pye yáhnkǒ-ńsah, à náh kwāh yó we ké soko.

⁷ A me yo n swāh tǒ-ò dí tyí ne, à yah, ké ye tǒ-ò-á yò, pé me pyele n yah n kǒ n pō sěnsóké mē soko, té pé náh me kwāh yó ńtēne n we ké soko. Nkě, à kè kǒ fě! Yǒ se tǒ me ké tyí kè tē sétáhle n wal ni?

⁸ Wāh yo sě, dí mē à syah ne, pé yǒtě dí, à ye ké yǒ ńtǒ, kè kwetyí pi. Páh kǐ swo gbō kè kore vi, té kǐ tǔ mō ké sò.

⁹ Kàh pi sě, gbòkénpi gbí yóle, kǎh kǐ syi. Képah-à pí-ńkěne, à kè fě.»

Yesu sē nédô yó de mō mi mi yòh sóle

¹⁰ Mi mi yòh só yóle, Yesu sò me névyele n kwō Liyel ní-ńsah wòkò soko.

¹¹ Té, pi yó sò me nénpó sétòle n soko, me à pi nédòle fóó, ye gbǒnkwärtsǒ. A sò me kǒntěńóle, té à náh fě n tǒri n te n pi.

¹² Yesu-á pi mē we sě, à à ye té yo n tyí: «Pi, á ye dénmǒnō we á dónó yam soko.»

¹³ Té me n gbǎn sah n yǒ. Nénpó swō, à núkú n tǒri tómm té tyah Liyelle n gbilki.

¹⁴ Képah soko, pi mē-á dénmǒnō we sě mi mi yòh sóle, kè Liyel ní-ńsah wòkò yǒtě foko vyāh. A me yo tówú tyí ne, sèpǐn kénúkò-á tǒ pi pi sèpǐnne. Páh sò yǐne pè pō à kǒ à pè de mō kéne sèpǐn ó soko. Nkě, pè náh yǐne pè pō mi mi yòh só tǒle.

¹⁵ Wāh yo sě, Tě ñgbě yo n tyí: «Yǐnvǐ névyē nǒpi! Mi mi yòh sóle, yé nénúkú núkú pól náh ńkěne yé nyeh, képah náh pi, yé ńkwěndyínì de sé yǒke krótónè tǒ, n kyi sè kǒ sě ni wǒ di?

¹⁶ Té pi mēne, nê-á Abrahmi náh neyne, sétǒ pukubi sah pópó, ye gbǒnkwärtsǒ, ñmō náh sò yǐne dénmǒnǒle kéne púkúbinó soko mi mi yòh sóle kè!»

¹⁷ Képah tēne, Yesu wey mē sennē n fwópú pól tē, té tówú pól sò me ñivì soko Yesu tyísńó nǒpi pól pínó yǐnne.

Liyel tǒrí me kwāh nê tǒ?

¹⁸ Képah náh, Yesu tǒ ne: «Liyel tǒríle, kè me kwāh nê tǒ? Mé kǐ kè tǒkǒ sǎh kwāh nēne?

¹⁹ Kè me tyǐí, á kǐ ne séswô yó pi sǒ, nê-á pè n ye mútárdìle: Dí yó tǒkǒ, à duku n swāh. Kè fi pi séswòle, té kèpye pō sé syè pi ké yǐngbǎn tyí.»

²⁰ Té, tǒ ne: «Mé kǐ Liyel tǒrí tǒkǒ sǎh kwāh nēne?

²¹ Kè me á kǐ ne kókónó sǒ, sē yó tǒkǒ mō fǎh dú yǐ tǒńó mi soko ké pól kǒ kè dǒkǒ.»

Dé-ńsah fǐile

²² Képah náh, Yesu me yǒ soko n yuku Yerusalem, té névyele n kwō n yuku, wāh n kah kwlo ñgbǒ ànê kwlo pǐ nónó soko.

²³ Képah soko, ñnì yó me à piki yah ne, pé Yǒtě, névyē kwéy ó se kǐ de Liyel tǒrí soko ni? A me pè syah ne:

²⁴ «Mé kéle n yo yé tyí ne: névyē náhnáh kǐ syǒ-ńsah yah kǒ ne, pé we n de Liyel tǒrí tyah soko nê dé-ńsah-á me fǐí, té pè náh fě n tē. Képah ye, yé gbah n tē n we n de ké soko!

²⁵ Gbóntě dí-à pópó pō yuku wòkò yah tē mō, té yé me kégbó, yé kǐ tyah wòkò yahle n mi, té kǐ me yo tǔ ne, yé Yǒtě, à yikǐ mō yé kǒ. Nte, à kǐ yo yé tyí ne, pé náh yéle n pne.

²⁶ Képah soko, yé kɩ tyah n yo ñ tyí ne ñkě, yáh yõke yõ, té ni wo wě tyí ñne, ànê yépi tówú tükè-ntàn soko-á à kwónó pi.

²⁷ Képah soko, à kɩ yo yé tyí ne, pé náh yéle n pne. Nkě, yé gbe mo péle, yépi nónó pól-á tyípelle n pi.

²⁸ Képah tẽ soko, yáh pópó Abrahami, ànê Yisaki, ànê tõ Liyel tẽntò syínyopu pól we, pè me Liyel tõrí soko, té yépi me yĩni mo dénóle, légbíne, gbní ànê yní táhnó ye kɩ pi yé tyíle.

²⁹ Té névyé kɩ wil kèkõyó ywõ ywõ pól soko, kɩ po yõke ñgbẽ yõ Liyel tõrí soko.

³⁰ Kãh pi sě, nétéló tókù kɩ pi négbrole, té négbro tókù kɩ pi nétélóle.»

Yesu ne, páh kɩ ku Yerusalemi

³¹ Légbíne, Farisiyẽno yísyó no de, té yo Yesu tyí ne, yõtẽ Yerodí-á me n yah n kõ ñ kònmo-nsahle. Képah-á, à yal n to ásô.

³² Képah soko, à me yo pé tyí: «Yé kɩ yo kéné áswõ pléy mè tyí ne, máh kɩ sétàn yĩni, té kɩ dénmõno pi kweyne, ànê nsõne, té nsô náhle, kãh kɩ tyé.

³³ Nte, Liyel tẽntò syínyo-ò náh yĩne kúnóle tyah yó, né Yerusalemi soko náh. Képah ye, mé yĩne mè n yõ n soko ñ wěkì kólóle, kwey, ànê nsô, ànê tõ nsô náhle.

³⁴ Yerusalemi tãn, Yerusalemi tãn, yépi nónó-á Liyel tẽntò syínyopule n ko n mo, té Liyel-á nónó tekɩ mo yé kõ, yé pépile n minki n ko dyêhle. Gbáhyí sõ pól me mé kè yah kõ ne, mé yé tuke mo, sã-á sɩn n tuke n mo ñ pyele ñ kãm sõ soko, té yé náh fẽ syi.

³⁵ Kãh pi sě, Liyel kɩ ñ náh vi yé kwil kõ. Té mé kéle n yo yé tyí: yé náh tõ ñmo we n yah n pi fóó, kɩ po syi gbí nê-á yé kɩ n yo ne ñkě: «Nê-á n pi Tẽ ñgbẽ Liyel yĩn yõ, sãm me ñ soko.»»

14

Wĩlsẽni yónwó yó dénmõnole mi mi yòh sóle

¹ Mi mi yòh só yóle, Yesu kɩ yõke yó-nsah Farisiyẽno yõtẽ dí yó gbô. Té nónó-á sò me nénpó, pè me Yesule n kyomɩ.

² Té kè po yĩne, wĩlsẽni yónwó yó sò me ñ tnô.

³ Képah soko, Yesu me píkinyahnó pi Liyel ñgbò wěkì kwópú ànê Farisiyẽno tyí: «À yónwó de mo mi mi yòh sóle, ké wěkì se me kónóle, tĩ kè se me yáhlenole?»

⁴ Nte, pè náh vi mo ñ tyí. Képah soko, Yesu me yónwó mè tẽ, à à de mo, té à kõ à soko,

⁵ té me yo pé tyí: «Yépi soko, nê tẽ pi, képah náh pi, ñ nahy kɩ soko de kwlèy soko mi mi yòh sóle, té à náh à wilki n pi súú?»

⁶ Nte, pè náh tẽ we tir yo ké tyí soko.

Nê-à ñ gblõy dokó sah, tẽ kɩ tiki mo

⁷ Képah yóntenó náh, Yesu-á néyéno kyomɩ we, pè me tẽ-ntàn ñgbnole n yah n kõ, à vɩnmõnole pè kõ ne:

⁸ «Pàh ñ ye fúr yõke yó-nsah, káh n kɩ n tẽ tẽ-nsah ñgbẽ soko. Wáh képah pi, té pè me ñnî ye, nê-á kal áwole,

⁹ yé yé-ò káh po ñ syah ne ñkě, á yuku, á mó tẽ-nsahle tẽ kõ. Légbíne, á kɩ yuku sen soko, kɩ kɩ tẽ tẽ-nsah tyí soko.

¹⁰ Nte, pàh n ye, kyi n tẽ tẽ-nsah tyĩ soko. A yé-ò-à pɔ n we sɛ, à kɪ yo á tyí ne, pé kódí, á nɔ pɔ tẽ-nsah n̄gbɛ soko. Képah soko, kè kɪ pi gbilkínóle á tyí yòke yópu pól yí yah.

¹¹ Nkɛ, névi nê-à n gblɔy doko sah, tẽ kɪ tiki mo, té nê-à n gblɔy tiki mo, tẽ kɪ doko mo.»

¹² Té n syi yo n yé-ò dí tyí: «Wáh névyele n ye yòkele gb̄intòle, képah náh pi, lékâhne, káh á kódíbi ye, káh á yúnpyé ye, káh á tyí névyé ye, káh á tnô tẽpu tahlɪ ye. Pépi tɔ kɪ fɛ pɔ n ye yòke n̄gbɛ yónóle, kè kɔ kè kɪ pi á yénó mè lédyáhnine.

¹³ Nte, wáh névyele n ye yòkele, yãm tãn, ànê nédónè, ànê gbáhkì núkú névyé, ànê yítubi ye.

¹⁴ Pépi náh tẽ we n dyah n pi ké sɔne. Kàh pi sɛ, á kɪ yèvinɪ we Liyel tyí, tyípéplɔ pípu lékyî-à yilki n mo só nêne.»

Névyé yénó sèmirkile yòke n̄gbɛ yó-nsah

¹⁵ Képah soko, kéne yòke yópu soko nénúkú yó-á kéne welo noh sɛ, à me Yesu syah ne, névi nê-á kɪ yòke yó n pi Liyel tɔrí soko, yèvinɪ-á kéle tẽ tyí dé!

¹⁶ Yesu mó yo n tyí: «Dí yó lésò yòke n̄gbɛ pi, té névyé nahnáh ye.

¹⁷ Yòke yó gbí-á pɔ nɔ, à n tɔnpi dí tekɪ mo ne, à kyi yo néyénó tyí, pè pɔ, páh tye núkúnúkú.

¹⁸ Nte, pé pól tyah gblɔy yele n yah n kɔ dukù núkúle. Négben à syah ne, páh swáh yó dwe núkúnúkú, nkɛ páh yĩne pé kyi kè yah. Páh nne n ni, à n gblɔy ye pé tyí.

¹⁹ Nn̄i me ne, páh sètɔnyehno gbãm dwe núkúnúkú, té páh n yuku sé pínyah-nsah. Páh nne n ni, à n gblɔy ye pé tyí.

²⁰ Nn̄i me ne, páh sé tɔko núkúnúkú, képah-á pé kɔ pé náh n we n pɔ n pi.

²¹ Tɔnpi-á n syi pɔ, à pɔ tyi nópi pól yãh n yòtɛ dí syah. Képah soko, kététɛ dí foko vyãh, à me yo n tɔnpi tyí ne, à kyi súú kwil tówú tükè-ntãn ànê wãl yey soko. A kyi yãm tãn, ànê nédónè, ànê yítubi, ànê gbáhkì núkú névyé tẽ pɔ ásò.

²² Képah náh, tɔnpi n syi pɔ yo n tyí ne, pé yòtɛ, wãh nê yo, páh kè pi, té tẽ-ntãn tükú-á tɔ me.

²³ Kãh pi sɛ, yòtɛ dí me yo n tyí ne, à kyi wẽ-n̄gbno yey, ànê névyé fwórínkɔ-ntãn soko, à kyi névyé kãhlɪ tẽ pɔ, pé wòkò kɔ kè yuku.

²⁴ Páh kéle n yo pé tyí ne: nóno-á sò yénóle, pé soko yó rítɛ náh pé yòke do n yah n pi.»

A tyi pól we ye, té Yesu sò tẽ

²⁵ Képah náh, Yesu-á n soko, tówú n̄gbɛ sò me n sò tẽ. A me n yah vi, té yo pé tyí:

²⁶ «Nê-à pɔ n̄mo tyí, té n tyí náh nɔ kal n tyí n súle, ànê n yúne, ànê n kyile, ànê n wẽnpile ànê n yúnpyele, à tahlɪ n gblɔy tɔ tyí, tẽ náh fɛ n pi n pi n̄mo tò sáh-òle.

²⁷ Névi nê náh n syi syi dahnɪ twah, à n̄mo sò tẽ, tẽ náh fɛ n pi n pi n̄mo tò sáh-òle.

*

²⁸ Nte, yépi soko nê tẽ kɪ n yah n kɔ wòkò n̄gbɛ mó-nsahle, né à náh tẽ, à ké gbò wilki kò yah, té kè yah n pi, n pò-à kɪ n yĩne n pi ké mónsyinóle?

²⁹ Né tẽ náh képah pi, té wòkò sètyah wilki, té tẽ kwlo ké mónsyinó tyí, no-à kè we, pè kɪ tyah kóle nne n ko,

³⁰ té kɪ n yo ne, pé yah dí yóle, à wòkò mo tyah mo, té à náh tẽ we kè syi.

* **14:27** 14.27 - Dahnɪ twáhnó n wẽku ne, á á vi sah á min kɔ kɔ tẽne Yesu tyí kòle.

³¹ Sě ó ye tǒ, yǒtě nê tě kɪ n yuku mékì fwó-ńsah n̄ ní-ò yǒtěne, né à náh tě n̄ foko mo n yah n pi, wáh kɪ fě kyɪ méfwóbé n̄p̄i k̄eyō kwólóle n̄ fwó-ò swah n pi, nê-á me ñne n yohnɪ méfwóbé k̄eyō gbāmne?

³² Wáh p̄i ne, pé náh fě n tě n pi, à kɪ n̄ ní-ò sah fíí, té kɪ nírí pí-ò tekɪ mo kɪ mékì yálnmɔno yah kǒ n̄ tyí.

³³ Sě ó ye, nê-à n̄ gbǎn yí pól wényè-ńk̄ene, tě náh fě n pi n pi n̄mo tò sáh-òle.»

Káh n pi yōre k̄ene

³⁴ «P̄ene, kwáh p̄ep̄ey ye kéle. Nte, ké d̄end̄en-à wal, sǒ me kè kɪ tǒ fě pi d̄end̄en?

³⁵ Káh pi sě, kè náh fě sétáh tyí pekɪ, ké náh se tǒ fě n pi pile. Képah ye, kè n milki kégbó. Níkí-à me nê tyí noh noh t̄ene, tě n̄ níkí sah noh.»

15

Képo m̄onpunweno s̄em̄irk̄ile

¹ Mórí syípú ànê Liyel w̄ek̄i kó-ńk̄ep̄ú pól s̄ò n p̄o n p̄o Yesu tn̄ò n̄ wey noh ȳinne.

² Képah t̄ene, Farisiȳeno, ànê Liyel ñgbò w̄ek̄i kwópú Yesu tyíle n plo n yāh ne, d̄í mè-á me tyíp̄el píp̄ule n t̄e ple, té me n yō péle n̄t̄ene.

³ Képah soko, Yesu me s̄em̄irk̄i yó yāh pé tyí:

⁴ «Képȳenì lèkw̄-à me yépi soko yó tyí, té núkú mo pu sé soko, tě náh sé tíkiȳéh p̄o gbām p̄o kw̄aryāh n̄opi sah n pi gbǎn soko, té kyɪ m̄onpunɔ mè soh kǒ, à syi kyɪ à we n pi d̄í?

⁵ Té, wáh à we, n̄ivì t̄e tyí, ǎ à twah n̄ gb̄enk̄al yō n̄ syi.

⁶ Wáh n̄ syi p̄o gbò, ǎ n̄ kódíbí, ànê n̄ tn̄ò t̄epu ye n tuke, n̄ té n yo pé tyí ne ńk̄é, pé k̄ep̄o nê-á s̄ò mo pu, páh à we t̄e. Képah-á, pé p̄o pé n̄ivì pi.»

⁷ Képah yónteno náh, Yesu tǒ pé syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyíp̄el pí-ò n̄enúkù fyé-à Liyel w̄ek̄i t̄e, n̄ivì kɪ pi Liyel f̄ó kɪ kal n̄ep̄i tíkiȳéh p̄o gbām p̄o kw̄aryāh n̄opi tyíle, pépi nónó-á ne ńk̄é, páh me négl̄óle Liyel yah, Liyel w̄ek̄i t̄enó yét̄o náh tǒ me pé tyí.»

Pó m̄onpunweno s̄em̄irk̄ile

⁸ Yesu tǒ yo pé tyí: «Pó pló gbām-à me s̄e yó tyí, té sé soko núkú mo pu, à náh f̄òtnò soh, té w̄òkò yal, à kè gbah soh kǒ, à syi kyɪ kè we n pi d̄í?

⁹ Té wáh kè we, ǎ n̄ kósyó, ànê n̄ tn̄ò t̄epu ye n tuke, n̄ té n yo pé tyí ne ńk̄é, pé p̄o nê-á s̄ò mo pu, páh kè we. Képah-á, pé p̄o pé n̄ivì pi.»

¹⁰ Képah yónteno náh, Yesu tǒ pé syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí: sě ó ye, tyíp̄el pí-ò n̄enúkù fyé-à Liyel w̄ek̄i t̄e, ȳinyō t̄ent̄onè kɪ n̄ivìle n pi.»

Pídí m̄onpunweno s̄em̄irk̄ile

¹¹ Képah náh, Yesu tǒ yo pé tyí: «D̄in̄p̄i n̄ep̄i ními lésò me d̄í yó tyí.

¹² S̄ó yóle, gb̄e t̄e yo n̄ sú tyí ne, pé b̄ó, n̄ gb̄ekɪ soko, nê-á pé we we t̄ene, à kéle pé kǒ. Wáh yo sě, n̄ sú me n̄ tahrɪ dibì pé kǒ.

¹³ S̄ep̄in̄ yísyó sók̄onteno náh, gb̄e t̄e n̄ tyí yām, té n̄ p̄o t̄oko soko kwil fíí yó soko. A kyɪ s̄e pi karkɪ tyíw̄an yō.

¹⁴ Wáh n̄ p̄o pól pi karkɪ te gb̄i n̄ene, kw̄enp̄ékè yó de kéne kwil. Képah soko, yām à t̄e.

¹⁵ Káh pi sě, à kyɪ tò yah kǒ kéne kwil ney yó tyí. T̄e mè à tekɪ mo n̄ swāh, n̄ sel syɪkɪ ȳinne.

16 A sel yòkele n yah yèwanne, òte ney nàh òne n kò kéle.

17 Képah sòkò, ò yí-á pò yíkí, à tyah n sò ne, pé bõ tyí yòke-á me dò, ò tònpi pól me n yõ n kwlo n sah. Nte, péwò-á ásò kweki n ko.

18 Nkě, páh kí sòkò pé bõ tyí, té kí yo ò tyí ne, pé bõ, páh pí de Liyel tyí, té pí de ò to tyí.

19 Pé nàh tō yĩne yénóle ò pile. Nkě, à péle n tē ò tònpi sò.

20 Képah tēne, à sòkò ò sú tyí. Wǎh me fíí ò sú gbòle, ò sú à we. Wǎh à we sě, ò yām à kah tē, à me to kyí à yohni pòri tē.

21 N pídí me yo ò tyí ne nkě, pé bõ, páh pí de Liyel tyí, té pí de ò to tyí, pé nàh tō yĩne yénóle ò pile.

22 Nte, ò sú me yo ò tònpi tyí: «Fwòmò-̀ngbē nê-á ple kal, yé kyí ké tòkò súú, yé pò mò à kò. Yé gbõngbò táhni dyí à kò, yé mó lékyèh dyí à kò.

23-24 N pídí nê-á yò, kè pí ne, à sò sò ku, té tō ò syi min we. A lésò mò pu, té à ye we. Képah ye, niri-á me náhpíkì nê sòkò, yé òmò tē n pò n ko á ne n yõ, á mó ne n syah òivìle.» Képah tē sòkò, pé tyah syáh syáhnóle òivì sòkò.

25 Légbíne, ò pídí lékõní sò me swǎh sòkò. Wǎh ò syi n pi, té nò de gbòle, à yímónì, ànê yínó yínpõ noh.

26 A tònpi yó ye piki yah, tir nê-á n pí.

27 Òmò me yo ò tyí ne, ò gběndí-á pò de ò lèncòle, képah-á niri-á me náhpíkì nê sòkò, ò sú me à tē ko.

28 Képah tēne, nénkyí mè fòkò vyǎh, à yahle dénóle gbò. N sú me wil ne, pé à ni à de.

29 Képah sòkò, à yo ò sú tyí ne, à yah, ké ye náhnáh-á yò, té pé me ò tòle n pí. Pé nàh ò yóré yahle yah. Nte, à nàh pùképir òtē fyé tē pé kò yah, pé syi ko syáh syah pé kódíbile.

30 Té ò pídí mè wò-á pò, òmò nê-á ò tahrí pí karkí syó fòfínì yò, à náhpíkì ko òmò kò.

31 Képah sòkò, ò sú yo ò tyí: «N pídí, áwò me kúmm ní tnô, ní gbǎn yí pólle, áwò tyí ye.

32 A gběndí nê-á yò, kè pí ne à sò sò ku, té tō ò syi min we. A lésò mò pu, té à ye we. Képah ye, mé yĩne mè syáh syah, mé òivì pí.»

16

Liyelle ànê pòle

1 Képah nàh, Yesu yo ò tò sáhpú tyí: «Tàh dí yó ye lésò, à ònî tòkò sah ò tahrí yò, té pé pò yo ò tyí ne, tē-á me séle n pí n karkí.

2 N yòtē dí me à ye, té yo ò tyí ne, pé nàh me tyípeplòle n nohnì ò tyí sòkò. Kǎh pí sě, à nàh tō fē n tē n pí pé tahrí yò. Képah-á, à ò tò pí òkù yah yo pé syah.

3 Képah sòkò, tahrí yò tē-ò dí mè me yo ò gblõy tyí ne, pé yòtē dí-á kí pé yal n pí ò tahrí yò. Sò se pé kí pí ní? Swǎh tō tō táhkì nàh se me pé sòkò. Té, nínsyinò tēne, ké sen-á me pé sòkò.

4 Nte, páh pí, páh ne nê pí n pí, té névye kí pé ténó ple pé gbèn sòkò, pàh pò pé fin mò pé tō.

5 Képah tēne, à ò yòtē dí kmò nétǎnne n ye núkú núkúle, té négben piki yah ne, dan nê se pé yòtē dí kòlìle ò yò ní?

⁶ A me ne, niri pni yí lèkwě-á. Tahrí yõ tẽ-ò dí me à syah ne, ò kòli sébéy-á yò, à kò n tẽ súú, à wàrkí mọ ké sọkọ ne òkě, niri pni tikiníní pọ gbã-á.

⁷ Képah náh, à yo kèyáh tyí ne, té òmọ-á dọ, dan nê se à yíne à kò ni? Òmọ me à syah ne, sèmukọ gbòtónì yí lèkwě-á. A me yo òmọ tyí ne, ò sébéy-á yò, à wàrkí mọ ké sọkọ ne òkě, sèmukọ gbòtónì yí tíkiyéh-á.

⁸ Képah tẽ sọkọ, ò yòtẽ dí à sọ ké yah wénpinọ yinne. Kègbi yõ, kèkõyó névye tyi yahle n we n pi pé wẽ wró lékámkãmne, à kal kyò sọkọ névyele.»

⁹ Képah náh, Yesu tõ yo pé tyí: «Òmọ wọ kéle n yo yé tyí ne: pọle, gběntěnáh kwáh tẽ wọ ye kéle. Nte, yé kéle kódíbí yah kò. Kàh pópọ pọ n kne, yé kú tẽ ple tyé-òkě tyah sọkọ.

¹⁰ Òkě, névi nê-à pi négbíle tir tyí sọkọ, à kú pi négbíle tir gblò tọ sọkọ. Té nê-à yínvi pi tir tyí sọkọ, à kú yínvi pi tir gblò tọ sọkọ.

¹¹ Képah ye, pọ nê-á gběntěnáh kwáhle, yáh pi-òkěne négbíle képah tyí sọkọ, nê kú dahbi yé gbò yínyõ tahrí kègbile?

¹² Té, yáh pi-òkěne négbíle nékáhbí gbàn yi tyí sọkọ, nê kú yé yěngbẽ tyínole yé kò?

¹³ Tònpí yó rítě náh fẽ tò kwro n pi yòtám népí ními tyí. A kú nukú dyọ yọ, té kú nọ ò ní-òle, képah náh pi, à kú mọ nukúle, té kú ò ní-ò we mọ. Sě ó ye, yé náh fẽ tò kwro n mọ n pi n pi, Liyel ànê pọ tyí.»

Nìvìnì wey sán ànê Moyisi tyi kònsàhnóle

¹⁴ Képah sọkọ, pọ tyí-á nọ Farisiyěno tyí sě, pépi-á welo nópi pól noh, pè tyah kóle Yesule n ko.

¹⁵ Képah tẽne, à me yo pé tyí: «Yépile, yé yé gblóyne n wèkú négbíle névye yah sọkọ. Nte, Liyel yé nnole n pne. Ngbó névye-á tir nêne n gbilki, Liyel dél ye képahle dé.

¹⁶ Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tẽntò syínyopu sébéynó sò me n mọ n kò n yí fóó, à pọ syi Wèlnwìlkì-ò Nsyõ me gbí tyí. Té à tọkọ légbí tyí, nìvìnì wey sán me n yo Liyel tórí tyí sọkọ, té táhnsàhnó ó sọkọ ye nọ pól kú n de n pi ké sọkọ.

¹⁷ Nte, yínyõ ànê sétáh kú yal sé slo sọkọ sérọ kal tir kyíri wìlkínóle Liyel tyi kònsàhnó sọkọ.

¹⁸ Sõ-á kè yo ne, dí nê-à ò kyi wilki, té ò syi kèyáh tọkọ, fòfínpi-á òne. Anê, sé nê pe-à à wilki, té névi nê à tọkọ, fòfínpi-á tẽne.»

Tàh dí ànê Lasari tyipínine

¹⁹ «Tàh dí yó lésõ me, à fwòtáhnì dénkókónine n mọ, té kwánkwán yéle n yõ sòmesó, me nìvìle n pi.

²⁰ Té yám ney yó tọ sò me, pè n ye Lasarule. A sò me sěntěnóle tàh dí mè gbô yah. N wil pól sò me níyne.

²¹ A sò òkěne ne me ké tyí ne, pé yěnmìrnne n tó n yõ, tàh dí-á nónóne n yó n kwe. Nte, pàhlo ye sò n do ò níyne.

²² Só yóle, yám ney mè ku, yínyõ tẽntònè me yuku òne Abrahmi tnô. Tàh dí tọ me ku, pè kò pè yí.

²³ Nte, wáh kyi lékókwíl sọkọ, à kyi fòhnóle n we. Wáh ò yah yõ yah, à Abrahmi we fí sọkọ, Lasarule ò gbòpọ.

²⁴ Képah sɔkɔ, à ye yah fléyy ne, pé sú Abrahmɪ, íkě páh me n kwɔ kɛpékèyô nyàh mè sɔkɔ. Képah-á, à pé yám yah, à mó Lasarɪ tekɪ mɔ, à pɔ ò kèngbɔ vyáh dahbɪ wilki ni sɔkɔ, à sah pé nɛnpórí yô kè kɔ kè vɪ.

²⁵ Nte, Abrahmɪ me yo ò tyí: «Nmɔ pi, á dyɔ to n kɔ ne, wáh yèvinu we sɔkɔ, wáh sò me min sɔkɔ gbí nêne, té Lasarɪ wɔ me yèvyährɪ we. Nte núkúnúkú, òmɔ me yèvinu sɔkɔ, té áwɔ me yèvyährɪ sɔkɔ.

²⁶ A wil képah sɔkɔ, pwáh ògbě me yépi ànê ápi wró. Képah yinne, ásô névye nónó-á me ké tyí ne, pé kyɪ yé tyí, pé káh tɛ we, ànê nɛnpó névye nónó-á me ké tyí ne, pé pɔ ápi tyí, pé to káh fɛ tɛ.»

²⁷⁻²⁸ Képah sɔkɔ, tàh dí me à syah ne, pé sú Abrahmɪ, káh pɪ sɛ, yúnpyé nɛpɪ kwâl-á me pé tyí, páh òne n ni, à Lasarɪ tekɪ mɔ pé sú kéte sɔkɔ, à kyɪ kè yo sah pé tyí, pé to káh pɔ de yèvyährɪ tɛ-nsah mè sɔkɔ.

²⁹ Abrahmɪ mó yo ò tyí: «Moyisi tyi sàhnó, ànê Liyel tɛntò syínyopu welɔ me pé tyí. Pè sépi tyíyónóle n pɪ!»

³⁰ Wáh yo sɛ, dí mè tɔ à syah ne, képah náh n yĩne n pi, pé sú Abrahmɪ. Nte, névi-à kɪ wil lékyɪ sɔkɔ, à kyɪ yo pé tyí, páh kɪ Liyel wɛkɪ tɛ.

³¹ Képah tɛne, Abrahmɪ me tɔ yo ò tyí: «Páh kɪ yahle Moyisi ànê Liyel tɛntò syínyopu welɔ nóhnóle, névi-à sɔ wil lékókwíl à pɔ kèkôyó, à kyɪ yo pé tyí, pé náh n sɛ n pi ké yô tɔ òtɔ.»

17

Tyípékèle ànê ké yònmɔnɔle

¹ Képah náh, Yesu yo ò tò sáhpú tyí: «Tyi nónó-á névile n mɔ tyípékè pínó sɔkɔ, sépi náh fɛ n ye wénóle. Nte, névi nê tyí-á ké yô wil, yèvyährɪ me tɛ yô.

² Kè kɪ sò fónfó kal, páh yínónan toh tɛ yègbɪ, té à min dah mɔ pne yo sɔkɔ à kɔ à káh pɔ òmɔ yô sɛ-ò tyí yó òtɛ dah mɔ tyípékè sɔkɔ.

³ Yé yé gblóy tɛ dé!

Á yúnpɪ-à pɪ de á tyí, wɛkɪ ò yô! Wáh ké nàhnpɪ gbo, kè yô mɔ à kɔ.

⁴ Anê wáh pɪ de á tyí gbáhyí kwárninɔ gbɪyíkɪ núkú sɔkɔ, té òne n syɪ n yo n pɔ á tyí fók gbáhyí kwárninɔ ne, páh me ké nàhnpɪne n gbo, séle n yô n mɔ ò tyí.»

Liyel yô sɛnóle

⁵ Képah sɔkɔ, Yesu tɛntòbe à syah ne, pé Yòtɛ, à wán mɔ pépi Liyel yô sɛnó yô.

⁶ Tɛ ògbě me yo pé tyí: «Gbɪ tɛ yô, yé Liyel yô sɛnó-à sò me tyí ònsò, mútárdɪ pi fyé sɔ, yé náhki sò fɛ yo sɛnsókè mè tyí ne íkě, kè ké gblóy viki kyɪ sò pne yo sɔkɔ, té kè náhki kè pɪ yé yóré yô.»

Tònpɪ tò-á nêne

⁷ Képah náh, Yesu yo pé tyí: «Tònpɪ yó-à me á tyí, me á swáhle n wɔ, képah náh pɪ, á yípèyne n fɛ... wáh wil swáh, à pɔ n de á we, á se kɪ yo ò tyí ne, à sal n pɔ yòke yô?»

⁸ Á náh pyé tɔ n yo n pi ò tyí ne, à áwɔ yòke ògbò pɪ, képah náh, à mó flo yísyó mɔ pɔ, á òne n tɔ á yòke yô gbíne, té képah náh, à mó pyé pɔ yô, à mó wɔ di?

⁹ Té tònpɪ mè-á ò tò pɪ ké wɛkɪ yô, á se kɪ ò yíngbí yo? N pɪ pɪ tò ó náh à pɪ di?

¹⁰ Képah núkú ó ye yépi to tyí: Tyi nónó-á yah kɔ yé tyí, yáh sè pɪ tɛ, yé yo ne, tònpɪbɪ ó-á yéle. Yáh sò yĩne yè nê pɪ, képah ó-á yé pɪ.»

Yesu tótã̀m népî gbã̀m de mo

11 Yesu-á sò me n yuku Yerusalemı, à syõ soko Samarı ànê Kalile gbàh yõ.

12 Wãh kyı n de kwılpir yó soko, díbí tótã̀m népî gbã̀m yısyó po à yohnı. Pè sò me yĩn fíı,

13 té tyah n yo n mo n tyı yĩnpõ ñgbẽne ne nkẽ, pé yõtẽ Yesu, à pé yã̀m yah.

14 Wãh pé we sã, à yo pé tyı ne, pé kyı pé gblõyne sárká wĩkĩpu yõtã̀m wẽkı. Pãh képah noh sã, té wẽkĩ tẽ n yuku, pé de.

15 Pé soko nénúkù yó-á kè we à de sã, à n syı Liyel yĩn gbilki po Yesu tnô yĩnpõ ñgbẽne.

16 A po ko kwĩnki n yah di sétáh Yesu yah, à wẽkı n tyı. Té kéne díne, Samarı ney ye sò ñne.

17 Yesu-á à we sã, à ne: «Népî gbã̀m nópi pól náh de di? Nte, kwãryãh nópi téló-á dò, pépi nýãh?

18 Ney náh we pépi soko à n syı po wẽkı Liyel tyı, à wil nékãh mè tyı soko kè?»

19 Té me n syı yo kéne dí tyı: «Yuku n ne n yuku! A Liyel yõ sãno n pwah mo.»

Liyel tõrí pónó tyıle

20 Képah náh, Farisiyẽno Yesu piki yah ne, gbí nê se Liyel tõrí kı n po n pi nı? A me yo pé tyı: «Liyel tõrí náh n po n pi kwãh yó sò nê-á n we yĩne.

21 Anê tõ, ney náh n yo n pi ne, kè we yò, képah náh pi, kè we yàhàh. Nte, yé pĩ ne nkẽ, Liyel tõrí-á me yé wró.»

22 Képah náh, Yesu tõ yo n tõ sãhpú tyı: «Sõ yó me n pi, Névi Pi we dékè kı me yé tẽ, té yé náh à we n pi.

23 Pè kı yé syah ne, wãh yò, képah náh pi, wãh yàhàh. Nte, yé káh n kyı, yé káh ne n sal.

24 Sõ-á pũ n yĩkiri yãl, à toko yĩnyõ yah yó tyı, à kyı syı ké yah yó tyı, sãntẽ ye Névi Pi pónó kı pi.

25 Nte, Névi Pi ñgbò yĩne à yèvyãhrı pi náhnáh, ànê kwey gbĩ névye mó à yahle.

26 Kãh pi sõ ñgbòle Nowe gbĩ soko, sã to ye kı pi Névi Pi syĩnpõ gbĩne.

27 Névye lésõ me n yõ, té me n wõ, té me syóle n toko, té me n de pebi tyı fóó, à po syı só nê-á Nowe de krótó-ñgbẽ soko. Képah tẽ soko, pũnpáhkı pi, ni pé pól yõ.*

28 Anê, kè kı pi, kãh pi sõ ñgbòle Lotı gbĩ to soko: Névye lésõ me n yõ, té me n wõ, té me yıdwénene n dwe, té me yıyãmne n yãm, té me swãhle n tõ, té me vıle n mo.

29 Nte, Lotı-á wil só nêne Sodomu soko, Liyel nyàh lépõ ànê nyàh lépúkú tiki mo pé yõ pũ sõ n pi, à pé suke ko.

30 Sãntẽ ó ye kè kı pi n soko n pi Névi Pi syĩnpõ sóle.

31 Ké lésõ-à po, névi nê we gbẽntĩn yõ, té vyó me tẽ tyı wòkò soko, à káh ne, páh n tiki n yuku sé tókó-ńsah. Té nê to-à me swãh soko, tẽ káh ne, páh péle n syı n yuku gbô.

32 Yé yé dyo to kõ Lotı kyı tyıle kè!†

33 Sã ye, nê-à ne, páh pé minne n koh n sah, tẽ kı tekı ké soko, nte nê-à tekı n min soko, tẽ wõ min kı pwah.

* 17:27 17.26-27 Yah n te Tyàhnó sébéy 6.9 - 7.24 soko. † 17:32 17.32 - Liyel-á Sodomu ànê Gbomõrle n suke gbí nêne, à Lotıpi wilki ké soko, té ne, pé ne n to, pé káh vi yah. Té Lotı kyı-á vi yah, à pi pne kènpinne. Yah n te Tyàhnó 19.26 soko.

³⁴ Mé kéle n yo yé tyí ne: kéné lékâhne, népî ními kí me sě sě kwâh núkú yõ, núkú kí tẽ soko, té n ní-ò kí wũ.

³⁵ Syó népî ními kí me yîle n no wě tyí, núkú kí tẽ soko, té n ní-ò kí wũ. [

³⁶ Díbí népî ními kí me swâh núkú soko, núkú kí tẽ soko, té n ní-ò kí wũ.]»

³⁷ Képah soko, Yesu tò sâhpú à piki yah ne, pé Yõtě, nyâh soko se képah kí n pi n pi ni? A me yo pé tyí: «Kókè-à me nyâh, nénpó soko nâh ñkyònkýòni wě tuke n mo di?»

18

Nírí soko gbáhntěne

¹ Képah nâh, Yesu sêmirkî yó yâh n tò sâhpú tyí, à pè wěki ne, pâh yîne pè nírile n pi kúmm wílkúni kěne ké soko.

² A ne: «Tukey tükè-ò dí yó lésò me kwil yó soko, à nâh Liyel yah tíkile n pi, à nâh yòyenne n sah névye yõ.

³ Té pékusè yó to sò me kéné kwil soko. Nmo sò me n yo n po n tyí gbímegbí ne, nê-á me péwo ànê pé fwó-ò wró, à kè tã sah pé kã.

⁴ Nte, kè pi di mónóle, té dí nâh sò me fě syi. Képah nâh, à po yo n gblöy tyí ne, gbí tẽ wo-á, pé nâh Liyel yah tíkile n pi, pé nâh yòyenne n sah névye yõ.

⁵ Nte, pékusè mē-á me pé gblóle n vyâh n po, páh kí n tir mē yah wah à kã, pé yah mó vi.»

⁶ Tě ñgbě Yesu-á képah yâh te, à tã yo pé tyí: «Yé tukey tükè-ò dí mē wey noh kè, ñmo nê-á fin yó-òle.

⁷ Nte Liyel wo-á nónó yah tãko, té pè me ñne n ye n gbo lékâh ké gbintõ, à nâh pé tyi yah wah pè kã n pi di? A se kí mo pé yòhnñmo-ńsah?

⁸ Mé kéle n yo yé tyí ne: wâh kí pé tyi yah wah pè kã súú. Nte, Névi Pi-à só nêne po sétâh yõ, à se kí po Liyel yõ sěno we?»

Sêmirkî nê-á yâh Farisiyě ànê mórí syí-ò tyí soko

⁹ Névyé nónó-á sò me pé gblöyne n yah ne níkě, páh me négbóle Liyel yah, té me télóle n yilo, Yesu sêmirkî yó yâh pépi tyí soko ne:

¹⁰ «Díbí népî ními yísyó sò kyí Liyel wòkò ñgbě kéntâhkî soko, à kyí Liyel ni. Nénúkùle, Farisiyě ye sò ñne, té ní-òle, mórí syí-òle.

¹¹ Képah soko, Farisiyě mē me yuku yîn, à Liyelle n ni n foko táh, me n yo ne, èè Liyel, páh n weki n tyí, wâh sònpí péwo pi pé gblöy. Pé nâh me no téló tyí kôle, nónó-á yípúle, ànê tyítúkúni pípúle, ànê fòfíkî pípúle. Páh n weki n tyí, pé nâh sònpúle me mórí syí-ò mē sõ.

¹² Péwo-á níkile n tẽ sèpîn níni yòh núkú wró. Páh pé gbân yí wénó gbâm-ònole ñne n kã.

¹³ Nte mórí syí-ò wo mó sò me yîn tẽ fíí, à nâh fě syi n yah nítě yõ yînyõ. Té me n gbòle n sah n ñvo soko me n yo ne: «Liyel, ní yâm yah, ñmo nê-á tyípékè pí-òle.»

¹⁴ Képah tēne, Yesu me ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: dí mē pi négbóle Liyel yah, wâh n syi n yuku n ñinne gbí nêne. Té Farisiyě wo nâh sěnkõ we. Gbí yõ, névi nê-à n gblöyne n gbilki, à kí tiki mo. Té nê-à n gblöyne n tiki n mo, tẽ wo kí mó dokò mo.»

Yesu sãm mo wěnpî yrõ soko

15 Névyè sò me n pɔ n pɔ wɛ̃npì yrɔ̃ tɔlɛ Yesu tyí nɛ, à tũ pé tyí. N tò sáhpú-á képah wɛ, pé tyah díríle n kɔ̃ pé yɔ̃.

16 Ntɛ, Yesu me wɛ̃npì kɔ̃ pé nɔ de n tnô, té nɛ: «Nónó òkù-á me wɛ̃npì nópi sɔ̃, Liyel tɔ̃ríle, pépi tyí ye. Képah ye, yé ye wɛ̃npì kɔ̃ pé nɛ n pɔ n pɔ nímɔ tyí. Yé káh pé yahle n kɔ̃.

17 Gbɪ yɔ̃, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí nɛ: névi nê-à Liyel tɔ̃rí fɛ̃nsyi-ńkɛ̃nɛ wɛ̃npir tyí kɔ̃le, à náh n wɛ n de n pi ké sɔkɔ póllɛ.»

Kèkòyó tahrɪ yahle, n té n wɛ n de yínyó tɔ̃rí sɔkɔ

18 Képah náh, Nsyifunɔ yòtɛ̃ yó Yesu piki yah nɛ, kwó-ò pèpɛy, pé se yíne pé pi sɔ̃, pé mó tyé-ńkɛ̃ min wɛ nɪ?

19 Yesu me yo n tyí: «Kwâh nê pi, té á ńne n ye <pèpɛynɛ>? Pèpɛy yó n̄tɛ̃ náh me, né Liyel ó náh.

20 Á Liyel tyi kònsàhnó p̄ kè, nê-á n yo nɛ ńkɛ̃: «Káh fɔ̃f̄kì pi, káh nékókè mɔ, káh yíbe yí, káh mìnì sah á ní-ò yɔ̃, á sú ànê á yúne n tɛ̃ plɛ.»»

21 Wáh yo sɛ̃, dí me à syah nɛ, páh me sépinó póllɛ n pi fɔ́ó, pé wɛ̃npir gbí òkùle.

22 Yesu-á képah noh sɛ̃, à yo n tyí: «Tyínúkú ó tɔ̃ yah kwɔ̃ á tyí: Gbàn yí nónó pól-á me á tyí, kyɪ sè yām, n té sé pó dibi yām tãn kɔ̃, n té n pɔ nímɔ sò tɛ̃. Képah sɔkɔ, á kɪ Liyel fɔ́ tahrɪ wɛ.»

23 Té dí tahrɪ-á sò kah tno sɛ̃, képah ye, wáh wɛy mè noh, n yah kwɔ̃ yɪkɪ.

24 Képah sɔkɔ, Yesu-á n yah wɛ kè kwɔ̃ sɛ̃, à nɛ, tahrɪ dénó-á me tah Liyel tɔ̃rí sɔkɔ dé!

25 Nkɛ̃, yàhmíkì dénwìlnóle sèndi pwàh sɔkɔ, képah n̄tɛ̃-á kɪ fàhfàh kal tàh dénóle Liyel tɔ̃rí sɔkɔ.

26 Képah sɔkɔ, nónó-á sò me n wɛynɛ n nohnɪ, pé nɛ, n̄tɛ, nê wɔ̃ se kɪ mó fɛ̃ pwah nɪ?

27 Á me yo pé tyí: «Névi náh fɛ̃ tir nê pi n pi, Liyel kɪ fɛ̃ képah pi.»

28 Képah sɔkɔ, Pyɛrɪ me nɛ, pépi tɛ̃ wɔle, páh pé yɛ̃ngbɛ̃ yí sah, té nímɔ sò tɛ̃.

29 Yesu me yo pé tyí: «Gbɪ yɔ̃, mé kéle n yo n dal mɔ yé tyí nɛ: névi nê-à Liyel tɔ̃rí yíinne n kéte sah, képah náh pi, n kyɪle, képah náh pi, n yúnpyéle, képah náh pi, n tyí névyéle, képah náh pi, n wɛ̃npìle,

30 tɛ̃ kɪ pé lékan wɛ kèkòyó mè sɔkɔ, té kɪ tyé-ńkɛ̃ min wɛ Liyel fɔ́ sɔkɔ ńsòne.»

Yesu tɔ̃ n kúnó ànê n min syínwɛnɔ tyí yo ke tɔ̃-òle

31 Képah náh, Yesu n tò sáhpú népì gbɔ̃nimí ye pé yahle, té yo pé tyí: «Á wɛ n yuku Yerusalemɪ sɔkɔ yò. Té Liyel tɛ̃ntò syínyopu-á lésò tyi nónó pól wãrkɪ sah Névi Pi tyí sɔkɔ, sè kɪ n pi n tũ n pi.

32 Pè kɪ à dahbɪ Liyel p̄-ńkɛ̃pú gbò. Pè kɪ kóle ńne n ko, kɪ ńne gbyɔ̃, té kɪ n sɪn n mɔ n yɔ̃.

33 Pè kɪ à ko yèfòhle, té kɪ à ko mɔ. Ntɛ, ké sèp̄in tɔ̃-ò sóle, à kɪ n syɪ min sãn wɛ.»

34 Ntɛ, Yesu wɛy mè sò me wénpille pé tyí. Képah ye pé náh ké syíkí-ńsah p̄.

Yesu yítû yó yí yɪkɪ mɔ

35 Képah sɔkɔ, Yesu-á de n tɛ Yeriko kwille yúkey, yítû yó sò me kòntɛ̃nóle wɛ̃gbahɪ sɔkɔ, me n ni n syi.

36 Wáh tówû sókónó yí noh, à piki yah nɛ, tir nê se nɪ?

37 Pè me à syah nɛ, Nasaretɪ Yesu-á pɔ n sɔkɔ.

38 Képah tɛ̃nɛ, à tyah n yo n mɔ léyy nɛ, Yesu, Davidi Pídí, à pé yām yah.

39 Té nónó-á me n kɔ yah fɪnnɛ, pépi sò me díriɛ n kɔ n yò nɛ, à n vyāh vike. Nte, n̄mɔ tɛ̃ sò me n tɔ n gbah n yo n mɔ nɛ n̄kɛ, Davidi Pídí, à pé yām yah.

40 Képah sɔkɔ, Yesu me yīn, té nɛ, pè pɔ n̄nɛ. Wāh nɔ de, Yesu me à piki yah:

41 «Tir nê me á me ké tyí nɛ, mé pi á tyí?» Dí me à syah nɛ, pé Yòtɛ̃, à kè pi, pé fɛ̃ nɛ n yah n̄tɔ.

42 Yesu me yo n tyí: «Á yí ye yɪkɪ mɔ! Á Liyel yò sɛ̃nó ye n de mɔ.»

43 Nénpó swɔ, n̄ yí núkú yɪkɪ mɔ, té à me Yesu sò tɛ̃, à Liyelle n gbilki. No pól-á képah wɛ sɛ̃, pé tɔ tyah Liyelle n gbilki.

19

Yesu ànê Nsasyɛ

1 Yesu-á de Yeriko kwil, à sò me n kah ké sɔkɔ,

2 té dí yó sò me kéne kwil, pè n ye Nsasyɛ. Mórí syípú yòtām sɔkɔ yó ye sò n̄nɛ, té à pi tǎhle.

3 A sò me n yah n kɔ nɛ, pé Yesu wɛ, nédúkú nê-á n̄nɛ. Té n̄mɔ-á pi nétúkúrí nɛyɛ, tówú tnónkàhnó tɛ̃ tyí, à náh sò fɛ̃ à wɛ n pi.

4 Kǎh pi sɛ̃, à to yuku yah fɪnnɛ, à kyɪ dɔkɔ séswô yó sɔkɔ Yesu wɛ yīnɛ. Té à kɪ sò pɔ n sɔkɔ n pi nénpó.

5 Yesu-á yīni tɛ̃ nénpó, à n yah yò té yo Nsasyɪ tyí nɛ n̄kɛ, à tiki súú Nsasyɪ, páh yīnɛ pé twah n̄ kéte sɔkɔ kweyɛ.

6 Képah tɛ̃nɛ, Nsasyɪ núkú tiki súú, à kyɪ Yesu tɔ sah tɛ̃ n̄ fɪnnɛ n̄vì sɔkɔ.

7 Névyɛ-á képah wɛ sɛ̃, pé pól tyah n̄ tyíɛ n plo n yāh nɛ, tyípèl pí-ò tyí-á à kyɪ twah yò dé!

8 Nte, Nsasyɪ me nɔ de Tɛ̃ n̄gbɛ Yesulɛ, té yo n̄ tyí nɛ, à noh pé tyí, pé yòtɛ̃. Páh kɪ pé gbǎn yī tóní núkú yī yām tǎn kɔ. Anê, páh me syɪkɪ nê yò, páh kɪ sɛ̃nknɔnɔ n̄yǎhle tɛ̃ dyah.

9 Képah sɔkɔ, Yesu me yo n tyí: «Áwɔ tɔ-á pi Abrahamɪ náh nɛyɛ, képah ye, pwáhn̄mɔnɔ de kéte mè sɔkɔ kweyɛ.

10 Yah, nónó-á sò me mónpunɔɛ, pépi yáhnkɔ-ńsah ye Névi Pi pɔ kɪ pè pwah mɔ.»

Yòtɛ̃ nê-á pó dahbi tònpiɪ gbò

11 Képah tɛ̃nɛ, Yesu-á de n tɛ Yerusalemɪ sɔkɔ, n̄ wɛlɔ nóhpú sò me n sò nɛ, Liyel tǔrí-á kɪ n pɔ n pi nénpó swɔ. Képah sɔkɔ, Yesu me sèmirkɪ yó yāh pé tyí nɛ:

12 «Yòtɛ̃ yó pídí ye lésò. Só yóɛ, à yuku sɔkɔ kwil fíí yó sɔkɔ nɛ, pé kyɪ yòtǔrí yah n kɔ, képah náh, pé mó pé syɪ pɔ.

13 Wāh n sɔkɔ, à n̄ tònpiɪ n̄pí gbām ye pɔ, pó dan núkúɛ pé n̄n̄kú núkú pól kɔ, té yo pé tyí nɛ, pè gbòɛ n̄ yī sɛ̃pɪɛ fóó, kè pɔ syɪ pé syínponɔ tyí.

14 Té, n̄ kwil névyɛ sò me n̄ dyɔɛ n yo. Pè me tɛ̃ntò tɛkɪ mɔ n̄ náh, à kyɪ yo nɛ n̄kɛ, pépi náh me ké tyí nɛ, dí mè tɛ̃ pɔ pi pépi yòtɛ̃nɛ.

15 Nte, à mó tɔ yòtǔrí mè wɛ, té n̄ syɪ pɔ. Wāh pɔ, à n̄ tònpiɪ nópi ye, wāh sò pó dibi nónó kɔ. Páh gbò yī, té pó dòhnò nê wɛ, à sò me ké tyí nɛ, pé kè pĩ.

16 Képah sɔkɔ, négben pɔ yo n̄ tyí nɛ n̄kɛ, pé yòtɛ̃, wāh pó dan n̄nɛ pé kɔ, páh ké kénknɔnɔ gbām yah dohnɪ.

17 Yòtě dí me yo n tyí ne, kăh ple, tònpi pèpey-á nne. Wăh fyò pi négbúle tir tyí soko, wăh ki pi kwlonò gbām yah tě-òle.

18 Ní-ò me po yo n tyí ne nkě, pé yòtě, wăh pò dan nêne pé kô, páh ké kénknòno kwlo yah dohnu.

19 Yòtě dí me képah núkú ó yo n tó tyí ne, nmo pi kwlonò kwlo yah tě-òle.

20 Kèyăh me po yo n tyí ne nkě, pé yòtě, n pò-á yò. Páh sò me kè dah mo sah fwo yó soko ké tyíle.

21 Nkě, n tò-á kah tah. Képah-á, n tíkí me pé tě. Nmo năh sah kwâh nêne, ă kè tókò. A năh sèmukò nê duku mo, ă képah tókò.

22 Képah tēne, yòtě dí me à syah ne, tònpi túkù, n vyăh wey mē soko-á pé ki tuke nne. Nmo-á sò pī ne nkě, pé tò-á tah, pé năh kwâh nê sah, pē kè tókò, ànê pé năh sèmukò nê duku, pē ki tókò.

23 Nte, kwâh nê se pi, té à năh pé pò dah mo sah pò dahnmo-ńsah wòkò soko ni? Páh pé syi po, páh năhki sè we wilki dòhninóle sé yò.

24 Képah soko, nónó-á sò me nēnpó, à n syi yo pé tyí ne, pè pò mē syi n tyí, pè kéle ké kénknòno gbām nétě kô.

25 Pè me yo n tyí ne, pé yòtě, sé gbām-á me te nmo tyí dò!

26 Nte, à me pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: névi nê tyí kwâh-á me, pè ki tō nmo kô. Té névi nê tyí kwâh năh me, kwéyy nê ntě-á me n gbò, ké tó ki tē syi n tyí.

27 Nte, ní sēpébí tē wole, pépi nónó năh sò me ké tyí ne, mé pi pé yòtēne, yé po péle ásô, yé po pé yèsò kô ní yí yah.»

Yesu dénóle Yerusalemi soko

28 Képah yóntenò năh, Yesu yīn pé yah, pè n doko n yuku Yerusalemi.

29 Té wăh yīni tē n te gbí nêne Betefasyi ànê Betanile yòli yó tnô, pè n ye Wólíví yèh yòlile, à n tò sáhpu nípi ními tō ne:

30 «Kwil nê-á yé yahle, yé kyi ké soko. Yáh ki n de, yé ki nkweńdyípiki yó we tóhnmònole nê-á ney năh doko yah n yò pólle. Yé à de n po ásô.

31 Té nê-á yé piki yah ne nkě, sò se, té yé nne n de ni, yé yo tē tyí ne, n yétô-á me Tě ngebě tyí, képah-á.

32 Wăh yo sē, tēntò névyē nópi soko. Pè ntyínò kyi tyi nópi we, sô-á sò à yo kéle pé tyí.

33 Păh me n dénó soko gbí nêne, n nétăm pè piki yah ne, sò se, té pè nkweńdyípiki mēne n de ni?

34 Pè me yo pé tyí ne nkě, n yétô-á me Tě ngebě tyí, képah-á.

35 Té me yuku nne Yesu tyí. Pè pé flo mo n yò, à Yesu kô à doko.

36 Képah tēne, wăh me n yuku sô, névyē me pé flole n mo n yuku sē wěkì yò.

37 Păh n tyah Wólíví yèh yòli tíkinteno, nìvì de n tò sáhpu kwĩnki pól soko. Păh gbil tyi nónó pól we, sépi yinne, pè tyah Liyel yinne n gbilki yĩnpô ngebēne,

38 me yo tū ne nkě:

«Yòtě nê-á n pi Liyel yīn yò,

Liyel sām mo n soko!

Yèvini ne me yĩnyò,

gbilkinó mó ne n sah Liyel yò,

nmo nê-á yĩnyò fléyy tē-ńsah.»*

* 19:38 19.38 - Yah n te Gbálnó sēbéy 118.26 soko.

³⁹ Képah sɔkɔ, tówû nuyó sɔkɔ Farisiyěno yísyó Yesu syah ne, pé kwó-ò dí, à ò tó sáhpú vyěy tũ kè!

⁴⁰ Képah tēne, Yesu pè syah ne: «Mé kéle n yo yé tyí ne: pàh kɪ sɔ pé vyěy vike ò, dyèh ye kɪ n gbo n mɔ pé swɔ.»

Yesu yah kwɔ Yerusalemɪ tyíle

⁴¹ Yesu-á de n te Yerusalemɪ, té kè we gbí nêne, à n gbo ké yinne ne:

⁴² «É, Yerusalemɪ, wáh náhkɪ sò me fě syi yèvinɪ we dùkù pĩ kwey mène! Nte wèèè, kè ye wõbɪ á yah!

⁴³ Yah, sèpìn yísyó me n pi, á sépébi kɪ wõbì-ntàn pɪ á kěkɪ kore vi, té kɪ ò fyāh sah yey yey póle.

⁴⁴ Liyel-á pɔ á yòhnìnmo-ńsah gbí nêne, á náh fě syi kè pĩ. Képah ye, pè kɪ á sɔkɔ névye pól ko mɔ, té kɪ ò mukuli. Á dáhkɪ yó ntě náh n wũ n pi ké ní-ò yõ.»

Yesu gbòyibi yini wilki Liyel wòkò ñgbě kéntáhkɪ sɔkɔ

⁴⁵ Yesu-á kyɪ de Liyel wòkò ñgbě kéntáhkɪ, té yíyám yámpu we ké sɔkɔ, à tyah péle n yini n wilki.

⁴⁶ Té me n yo pé tyí: «Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sɔkɔ ne nkě: «N wòkò kɪ pɪ nírí pí-ńsah wòkòle». Té yépile, yé kè tɔkɔ pɪ névye yõ syíkípú tē-ńsahle.»

⁴⁷ Té à sò me névyele n kwɔ sòmésó Liyel wòkò ñgbě kéntáhkɪ sɔkɔ. Képah sɔkɔ, sárká wĩkĩpu yõtām, ànê Liyel ñgbò wěkɪ kwópú sò me ò kònmɔ-ńsahle n yah n kò, kwil yah tām tole péle.

⁴⁸ Té no pól-á sò me pé ní kwɔ n tó n sah n nohnɪ n yí ò tyí sě, képah ye, pè náh pĩ pàh kɪ n pi n pi sɔ.

20

¹ Yesu-á sò me névyele n kwɔ Liyel wòkò ñgbě kéntáhkɪ sɔkɔ, me nìvìnì wey sánne n yo sě, só yóle, sárká wĩkĩpu yõtām, ànê Liyel ñgbò wěkɪ kwópú, ànê yèwàhnì pɔ wíl ò tyí,

² té à syah ne, à yo pé syah, nê gbò yõ sɔkɔ se, à n pɪ tyi nópile, nê se à kò tēnweno mène nɪ?

³ Á me yo pé tyí: «Nmɔ tɔ kɪ píkinyahnɔ núkú pɪ yé tyí: Yé yo ní syah,

⁴ nê-á tó Nsyõne, à pɔ nolè n wel n wilki? Liyel se, tĩ névye se?»

⁵ Pè me yo wě tyí ne, pàh kɪ ne nkě, Liyel-á tó ònne, wáh kɪ pé syah ne, té kwàh nê se pɪ, té pé náh sě ò yõ nɪ?

⁶ Nte, névye sěnyĩno-á me te ké yõ ne, Liyel tēntò syínyo-ò-á Nsyõne, pàh kɪ mó tó ne nkě, névye-á tó ònne, no pól-á kɪ dyèhle pé minkɪ ko.

⁷ Káh pɪ sě, pè à syah ne, pé náh pĩ nê-á tó ònne.

⁸ Páh yo sě, Yesu tɔ mó pè syah ne, kàh pɪ sě, tēnweno nê-á pé kò pé tyi nópile n pɪ, pé náh mó kè yo pè syah n pi.

Divě sésân swāh tópú népèl sèmìrkìle

⁹ Képah náh, Yesu tyah sèmìrkì yóle n yāh névye tyí ne: «Dí yó ye lésò divě sésân swāh kò, té kéle tēntòbe gbò dahbɪ, té sɔkɔ kóló sɔkɔ à kyɪ mo.

¹⁰ Sé pye gbe gbí-á pɔ no, à tònpi yó tekɪ mɔ divě sésân swah tēntòbe nópi tyí ne, pè pé tyí divě sésân pyele à kò. Nte, tēntòbe nópi me tònpi mè ko, té pé syi à tekɪ mɔ ò gbò kókóle.

11 Képah sokɔ, sètě dí tǔ ò syɪ tǔnɪ yó tekɪ mɔ. Pè tǔ òmɔ tɔ ko, té à gbyɔ, té pé syɪ à tekɪ mɔ ò gbò kókóle.

12 A tǔ ò syɪ tǔnɪ tǔ-ò tekɪ mɔ. Pè tǔ òmɔ tɔ pi yɔ, té à yīni.

13 Kǎh pi sě, sètě dí ne, sǔ se pé ki pi ni? Páh ki pé nìdè pídí wɔ tekɪ mɔ. Nmɔ wɔle, gbòkénpi, pǎh ki yòyén sah ò yǔ.

14 Nte, òvě sésân swǎh tǔntǔbe nópi-á fyò ò pídí we, pé núkú yo wě tyí ne íkě, ò gběyǔ-á yò. Pé ye à ko mɔ, gběki mó pi pépi tyíle.

15 Képah tǔne, pé à yɔri wilki mɔ òvě sésân swǎh kahnɔne, té à ko mɔ. Núkúnúkú tǔne, sǔ me sètě dí ki pɔ pi péle wé?

16 A náh pɔ òvě sésân swǎh tǔntǔbe nópi ko mɔ, té ki kè dahbi n pi yísyó gbò di?» No-á kéné welo noh sě, pé ne, pólle, képah wɔ náh n pi n pi!

17 Nte, Yesu me pé yah, té yo pé tyí: «Liyel wey-á ò ye yo ne íkě:

«Wòkò mópú-á dáhkì ò ò milki,
képah ye pɔ pi wòkò kyí yǔ dághbíle»,
képah yǔ ò ò ye pépi tǔ tyí?

18 Névi ò ò-à wil syɪki kéné dáhkì yǔ, tǔ ki kwɔki. Té, kǎh se mó tǔ syɪki ò ò yǔ, kè ki tǔ pyǎhri.»

19 Képah sokɔ, Liyel ògbò wěki kwópú, à ò sárká wílkípu yǔtǎm ògbɔ sǔ pi yí te ne, pépi yǔ-á Yesu mi sémírki mène. Képah ye, pé sǔ me ò tǔ-ísahle n yah n kǔ nénpɔ swɔ, té névye tíki pé tǔ.

Nê-á yīne Sesarɪ kǔnóle, à ò ò ò ò ò yīne Liyel kǔnóle

20 Képah sokɔ, pé tyah Yesu kyòmínóle. Pè yínvínpi bi yísyó tekɪ mɔ ò tyí. Pè pɔ pé gblǔy pi néglóle. Pè sǔ me ké tyí ne, à pilki ò vyǎh wey sokɔ, pé kǔ pé à we tǔ kyɪ dahbi kwil yah tǔ-ò gbò, tǔrí à ò tǔnweno-á me ò ò tyí.

21 Képah tǔne, pé pikinyahno yó pi Yesu tyí ne, kwó-ò dí, páh pi ne, wǎh tyi nóno n yo, té kwónó nóno n pi, gbló kókó-á séle. A náh névyele n wah, à ò wǎh Liyel wěkíle névyele n kwɔ ké gbi yǔ.

22 Nte, à yo pé syah, íkě, ké wěki se me kǔnóle ne, pé mórúle n mɔ Wromeno yǔtǔ ògbě Sesarɪ tyí, tǔ ké wěki náh me kǔnóle?

23 Té Yesu-á pé yínvǐ pi sě, à yo pé tyí:

24 «Yé pɔ pɔ pɔ núkúle, mé yah átre. Nê yah mírki, à ò ò yīn me wárkínmɔno ké yǔ yò?» Pè me yo ò tyí ne, Sesarɪ tyí-á.

25 Yesu me yo pé tyí: «Kǎh pi sě, yé Sesarɪ tyíle Sesarɪle n kǔ, yé mó Liyel tyíle Liyel kǔ.»

26 Kǎh pi sě, pé náh pílkí-ísah we ò wey sokɔ, à à tǔ névye yí yah. Té ò tyi yah yónó pyě me pé gbǎn du, pé me tǔ syísyí.

Sadusēno Yesu piki yah lékyî yílkinmɔno tyí sokɔ

27 Sadusēnole, nósyó ye, nóno-á ne, lékyî náh min sǎn we n pi. Pé no de Yesule, té à piki yah ne,

28 pé kwó-ò dí, Moyisi-á ki wárki sah pé kǔ ne íkě, sètě ò ò-à ku pi wé-íkěne, té gbě me tǔ tyí, gbě mè-á yīne à pékúsè mè tɔkɔ, à mó wǔnpǐ dubi à kǔ ò nénkýí náhne.

29 Nte, kékúrkí núkú dínpǐ népǐ kwárnino yísyó-á lésò me. Nénkýí tǔ me sè tɔkɔ, té ku, té à sah píkáne.

30 N sǔ syɪ me pi mè tɔkɔ.

³¹ Képah náh, tǔ-ò me à tǔkǔ. Kè n pɪ n yuku sɛ́ fǒó, pé nɛ́pí kwǎrnímí pól à tǔkǔ. Té, pé pól pǔ ku, té à sah píkǎnne.

³² Képah náh, pi mè tǔ pǔ ku.

³³ Nte, pi mè-á de yah sɛ́ nɛ́pí kwǎrnímí nópi tyí-à, lékyî min sǎn pónwe sóle, à kɪ n pɪ n pi pé sǔkǔ ney nê tyíle?

³⁴ Pǎh yo sɛ́, Yesu yo pé tyí: «Kèkǔyǒ mè tɛ́ wǔ sǔkǔ, sétókókì me, ànê, pédékè me.

³⁵ Nte, Liyel-á nónó kyɔmɪ we ne, pǎh yĩne dénóle kèkǔyǒ sǎn sǔkǔ, té kɪ min sǎnne pé kǔ n pi lékyî min sǎn pónwe sóle, pépi náh syó tǔkǔ n pi, pé náh n de n pi pebu tyí pólle.

³⁶ A kɪ pé wilki kǔ sǔkǔ, kɪ min sǎnne pé kǔ. Pé kɪ pɪ yĩnyǒ tɛ́ntǔnè tyí kǔle: Pé náh tǔ n ku n yah n pi. Pé ye pɪ Liyel pyele.

³⁷ Moyisi tǔ ye kè yo wah yíi ne níkɛ́, lékyî-á kɪ pǔ pé syɪ min sǎn we. N sɛ́béy fí nê-á dukuni tyíle n yo nê-á sǔ nyàh lépǔle ké sǔkǔ, képah sǔkǔ ye à Tɛ́ nǔgbɛ́ Liyel ye <Abrahmɪ Liyelle, ànê Yisakɪ Liyelle, ànê tǔ Yakɔbɪ Liyelle>.

³⁸ Liyel tyí, no pól me vyele. Képah ye, lékyî Liyel náh nne, vye Liyel ye.»*

³⁹⁻⁴⁰ Wǎh yo sɛ́, nìsǎh náh tǔ sǔ me pé tyí, kɪ à piki yah. Képah ye, Liyel nǔgbò wɛ́kì kwópú yísyó yo n tyí ne, kwó-ò dí, wǎh wekɪ ple.

Kristale, Davidi yǔtɛ́ ye

⁴¹ Képah sǔkǔ, à me yo pé tyí: «Á kɪ yo sǔ ne, Davidi náh ney ó-á Kristale nê-á Liyel ne, pǎh kɪ tekɪ mǔ?

⁴² Té nǔmǔ Davidi nítɛ́ mó tǔ kè yo n yìgbìnì sɛ́béy sǔkǔ ne níkɛ́: <Tɛ́ nǔgbɛ́ Liyel ye kè yo nǔmǔ Tɛ́ nǔgbɛ́ tyí ne níkɛ́:

«Pǔ n kǔ n tɛ́ n gbòyǔ sǔle,

⁴³ fǒó kè pǔ nǔ gbí nê-á

mé kɪ á sɛ́pébi pɪ á gbáhsúkile.»»

⁴⁴ Nte, Davidi nítɛ́ we à ye n Tɛ́ NGBɛ́NE à kɪ tǔ pɪ sǔ, té kɪ pǔ n pɪ n náh ney óle?»

Yesu ne, pé tǔ sǎhpú pé gblǔyne n kyɔmɪ Liyel nǔgbò wɛ́kì kwópúle

⁴⁵ Képah náh, à yo n tǔ sǎhpú tyí n wey nóhpú pól yí yah ne:

⁴⁶ «Liyel nǔgbò wɛ́kì kwópúle, fwòmǔngbnǔ mǔnkǔnkǔnǔ tyí nǔ pé tyí. Pé n ne n me ké tyí ne, no ne n tǔ n sah n wekɪ pé tyí tǔwú tǔkè-ntǎn sǔkǔ. Tɛ́-ntǎn gbroy tyí nǔ pé tyí Liyel ní-ntǎn vè sǔkǔ, ànê yé yǔ-ntǎn sǔkǔ. Yé yé gblǔyne n kyɔmɪ péle!

⁴⁷ Té pépi ó ye tǔ n vi n tɛ́ pékúsyǔle, à pé gbǎn yíle n syi, n té nírilé n pɪ yǔsɛ́kile, n névyé yahle n pil ne, pǎh me tǔmm. Nte, pé tukey kɪ n pɪ n pi képékèyǔ, à kal no téló tyíle.»

21

Yínkǔnǔ nê-á pékúsè pɪ

¹ Só yǔle, Yesu sǔ me Liyel wǔkò nǔgbɛ́ kɛ́ntáhkì sǔkǔ, té wǎh n yah yǔ, à tahbɪ we, pé me pé yínkǔ kǔ pǔle n dah n mǔ n pǔ pǔ dáhnmǔ-ńsah kwáh sǔkǔ.

² A pékúsè yǎm ney yó tǔ we, à pǔ pǔpí pló nínó dah mǔ.

* **20:38** 20.38 - Nónó-á ku sǔkǔ di mǔnǔle, kǎh yo ne, Liyel-á pɪ pépi Liyelle, képah n wɛ́kɪ ne, pǎh me min sǔkǔ.

3-4 Képah sɔkɔ, à ne: «No pólle, pó nónó yétô náh me pè tẽ, sépi ye pè tɔkɔ pɔ dah mɔ. Nte, pékúsè yãm ney mènne, ñmɔ ye ñ yãm fõh, té ñ yõ yõ pó pól tɔkɔ pɔ dah mɔ. Képah ye, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí kègbɪ yõ ne: ñmɔ-á dah mɔ kal no pólle.»

Yesu me Liyel wòkò ñgbě sónó tyíle n yo n sah

5 Képah náh, névye tókù sò me n yo ne, Liyel wòkò ñgbě-á me ple: Nkě, ké mɔ mɔ dyèh, ànê ké vyó nónó-á névye yí Liyel kò, sãh me kè syi yí. Nte, Yesu me yo pé tyí:

6 «Nê-á yé n yah yò kè, sèpìn yísyó me n pi, dáhkì yó ntẽ náh n wũ n pi ké ní-ò yõ. Sé pól kɪ pirki.»

Yèvyährɪ tyi nónó-á kɪ n pi n pi, kèkõyó-à pópó n tye

7 Képah sɔkɔ, pè me Yesu piki yah ne ñkě, kwó-ò dí, gbí nê se képah kɪ pi nɪ? Anê, kwní yónmɔnɔ nê se kɪ wěkɪ kéle ne, kãh kɪ n pi n pi nɪ?

8 A me yo pé tyí: «Névye náhnáh kɪ pɔ ñmɔ yìn tɔkɔ n pi pé yah yíine, té kɪ n yo ne ñkě, pépi-á Nmɔle. Nkě, ké gbí-á nɔ te! Nte, yé káh pé sò tẽ! Yé yé gblõyne n kyɔmɪ, yé káh ye ney pɔ yé pilki.

9 Yãh pɔ mál, ànê névye yúkúnyahlenɔ tyí yónóle n nohnɪ, yé káh ye tíkí yé tẽ! Képah ñgbò ye yíne kè pi. Nte, képah náh núkú n pi n pi kèkõyó mè tyénóle.»

10 Képah náh, à tã ñ syɪ yo pé tyí: «Kwil yó kɪ yuku kwil yóle n fwo. Tõrí yó kɪ yuku tõrí yóle n fwo.

11 Sétáh syahrɪ ñgbnɔ kɪ me n pi, té tãntãn náhnáh sɔkɔ, rýân pèl ànê kwekɪ kɪ me de. Tíkítíkí tyi, ànê kwní yónmɔnɔ ñgbnɔ kɪ n we yínyõ.

12 Nte, kéne tyi-à pópó n pi, pè kɪ yé tẽ fõh, té kɪ yé gbàh de mɔ pè kò pè kɪ tuke Liyel ní-ntân vɪ sɔkɔ. Pè kɪ yé dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ. Pé kɪ yé tẽ kyɪ yõtãm ànê kwlo yah tẽpú tyí ñmɔ yinne.

13 Képah gbò yõ yé kɪ ñmɔ tyí we yo pé tyí.

14-15 Nte, yé ye, yé dyɔ ne me n kwne ne, ñmɔ-á kɪ wey wekɪ dùkù ànê lékámne yé kò, nê-á kɪ yé fõhpú kò, pè náh fẽ n wekɪ yéle, ànê pè náh fẽ yé kòlɪ. Képah ye, yépi tyí náh yé gblõy vìnóle, yé vyèy syi yinne.

16 Nte, nónó ntẽ-á kɪ yé mɔ kũ kò n pi, yé dúbípú ye, ànê yé yúnpyele, ànê yé tyí névyele, à tahlɪ yé kódíbí tyí. Képah sɔkɔ, yé náhnáh kɪ ko mɔ.

17 No pól kɪ yé dyɔle n yo ñmɔ yinne.

18 Nte, yé yòyén sɔkɔ yó ntẽ náh n yah n kwlo n pi.

19 Gbáhntẽnɔ sɔkɔ ye yé kɪ tyé-ñkě min we.»

Yesu Yerusalemɪ yíkinó tyí yo sah

20 «Yãh mégbàn we sè Yerusalemɪ mɔ gbɪ gbí nêne, yé pĩ ne, ké sɔ gbí-á nɔ.

21-22 Kéne sèpìn kɪ pi pèkè wɔ dénóle, Liyel sébéy sɔkɔ tyi wárkínsàhnó pól kò sè kɪ pi tũ. Képah ye, nónó-à me Yude kwil sɔkɔ, pépi to de ymɔ sɔkɔ. Nónó-à me Yerusalemɪ kwil táh sɔkɔ, pépi wil. Nónó-à me gbnɔ sɔkɔ, pépi káh de kwil táh.

23-24 Kè kɪ pi kéne sèpìn sɔkɔ yèvyährɪ ñgbène kwil sɔkɔ. Té Liyel kɪ yuku kwil mè névye yõ fòkòvyàhnìne. Pè kɪ ko mɔ kèkírnnne, kɪ tẽ yuku yòbɪle kèkõyó kwlo pól sɔkɔ. Té Liyel pí-ñkě névye kɪ Yerusalemɪ yɪkɪ pól tẽne fóó, kɪ pɔ syɪ pé gbí tyénó tyí. Képah ye, kéne sèpìn sɔkɔ, kè kɪ pi yí yèvyährɪle syó kùrn nètãn, ànê yòkɪ nètãn tyí.

Névi Pi syínɔnɔle

²⁵ Képah sɔkɔ, kwní yónmɔnɔ kɪ wɛ gbĩ sɔkɔ, ànê n̄wɔ̄ sɔkɔ, ànê n̄wɔ̄ kèpye sɔkɔ. Té kèkòyó névyé pól yáh-n̄sah kɪ mɛ tyɛ kèpékèyó. Pnɛ yɔ gbñi kèpékè ànê ké fúndɔkɔnɔ tiki kɪ mɛ pè kah tẽ.

²⁶ Yinyó tãhkìnó kɪ yike. Képah ye, tyi nónó-á kɪ pɔ n pi n pi kèkòyó, sépi tyí sɔnɔ tiki kɪ névyé ko.

²⁷ Képah sɔkɔ, pè kɪ Névi Pi wɛ à kɪ mɛ n pi n̄yírki sɔkɔ n̄ tãhkì pólle, ànê n̄ gblò sɔkɔ.

²⁸ Kéne tyi-à pópó tyah n pi gbí n̄nɛ, yé pwáhn̄mɔnɔ mɛ nɔ n tɛ. Kàh pi s̄ɛ, yé yuku ȳin, yé mó s̄óré mɔ yé gbl̄y sɔkɔ.»

Kwónó nê-á pi sènsóké séswô tyí yô

²⁹ Képah náh, Yesu t̄o sèmirki yó yãh pé tyí nɛ: «Yé yah sènsóké séswô, ànê sésân téló pólle kè:

³⁰ Yáh sè wɛ sè tyah n tyɛ m̄snɔlɛ, yé n p̄i nɛ, ki de gbí-á mɛ yúkey.

³¹ S̄ɛ ó ye, yáh pópó kéne tyi wɛ sè tyah n pi gbí n̄nɛ: Yé p̄i nɛ n̄k̄ɛ, Liyel t̄órí-á mɛ yúkey.

³² Kègbi yô, mé kéle n yo n dal n mɔ yé tyí nɛ: kwɛy gbĩ névyé pól náh n ku n tɛ n pi, té kéne tyi pól kɪ ȳini tẽ.

³³ Yinyó ànê sétáh kɪ pɔ tyɛ, n̄tɛ, n̄mɔ welɔ náh n tyɛ n yah n pi pólle.»

Yé káh yé dyɔ mɔ n fwɔ Yesu syínɔnɔ tyíle

³⁴ Yesu t̄o yo pé tyí: «Yé yé gbl̄y kyɔmɪ syáh syáhn̄ólɛ, ànê sèt̄ɛn̄i pínólɛ, ànê kèkòyó m̄ɛ tyi s̄nɔlɛ. Sé káh n pɔ yé lékám pi t̄intí. Képah-à pi, kèkòyó tyɛ só kɪ yé kwɔkɪ tẽ.

³⁵ S̄ɛ t̄o ye, ké lésó kɪ kwɔkɪ tẽ sétáh yô névyé pólle, s̄ɔ-á ȳɛnkɔ tẽ tẽ mɔ n t̄ɛ ȳɛnkɔlɛ.

³⁶ Ntɛ, yé káh yé dyɔ mɔ n fwɔ, yé nírile n pi gbímegbí. Képah sɔkɔ, tyi nónó pól-á n pi yò, yé kɪ t̄ɛnwɛnɔ wɛ sé yô, té kɪ f̄ɛ pɔ yuku ȳin Névi Pi yah tukey sɔkɔ.»

Yesu sèp̄in téló pínólɛ Liyel wòkò n̄gb̄ɛ kéntáhkì sɔkɔ

³⁷ Ké légb̄ine, tyah kyòo yah sɔkɔ, Yesu n̄k̄ɛnɛ n kyɪ kwónó pi Liyel wòkò n̄gb̄ɛ kéntáhkì sɔkɔ, n̄ té n kyɪ lékáh pi ȳólɛ yó yô nê-á pè n ye Wólíví yèh ȳólɛ.

³⁸ Té à tokɔ séngb̄ó púsó tyí, no pól n pɔ nóhnó pi n̄ tyí Liyel wòkò n̄gb̄ɛ kéntáhkì sɔkɔ.

22

Nsyifunɔ yòtãm Yesu tyí yo syi

¹ Búrn s̄ɛ-n̄k̄ɛ syáh nê-á pè n ye Pakɪlɛ, képah déntenɔ sɔkɔ,

² sárká w̄ilk̄ipu yòtãm n̄gbnɔ, ànê Liyel n̄gbò w̄ɛk̄i kwópú s̄ò mɛ sȳɔ-n̄sahle n yah n k̄o, p̄ah kɪ pi s̄o, té Yesu ko mɔ n pi. Té névyé yah tiki s̄ò mɛ pè tẽ.

Yudasí v̄inólɛ Yesu náh

³ Té légb̄ine, sétàn yòt̄ɛ de Yudasí sɔkɔ nê-á pè n ye Yisikariyotɪlɛ. Yesu t̄ò sáhpu n̄ép̄i gb̄onimí sɔkɔ n̄ey yó ye s̄ò n̄nɛ.

⁴ A mɛ sɔkɔ, à kyɪ yo sárká w̄ilk̄ipu yòtãm n̄gbnɔ, ànê Liyel wòkò n̄gb̄ɛ kyòm̄ipu yòtãm tyí, w̄ah nɛ Yesu t̄ɛ pè k̄o n pi dùkù n̄nɛ.

⁵ Képah sɔkɔ, kè nɔ pé tyí. Pè mɛ yo sah núkú yô nɛ n̄k̄ɛ, páh kɪ pólɛ à k̄o.

⁶ Yudası me fě syi, té tyah ké wénpi-ńsahle n yah n kō, wǎh pi sǒ, té Yesu dahbi n pi pé gbò, névyé pí-ńkě soko.

Yesu pè kō pè Pakı yōke tě-ńsah yah

⁷ Búrn sě-ńkě syáh só-á pɔ nɔ, nê soko-á sò Pakı képyénì kı n ko n pi,

⁸ Yesu me Pyerı ànê Nsyǒ tekı mɔ ne, pè kyı Pakı syáh yōke tě-ńsah yah sah yǒ yǒ těne.

⁹ Pè me à piki yah ne, nýǎh soko se à me ké tyı ne, pé kyı kè pi nı?

¹⁰ A me yo pé tyı: «Yé yah, yáh kı n de kwil soko gbí nêne, yé kı dí yó yohnı, à kı me ni pín twah. Yé ñ sò tě. Wǎh kı kyı de kéte nê soko, yé de nénpó.

¹¹ Yé mó yo kététe tyı ne, kwó-ò-á yo ne ńkě, wòkò nê soko se pé kı pɔ yōke yǒ n pi ànê pé tò sǎhpúle nı?

¹² Képah soko, à kı yǐnyǒ wòkò soko táh ñgbě yóle yé wěki, gbò vi vyó pólle kı soko. Nénpó soko ye, yé kı pi Pakı syáh yōkele.»

¹³ Képah těne, pè me soko. Yesu-á kè yo sǒ pé tyı, pè mó ntyínɔ kyı ké pól we sě. Pè me Pakı syáh yōke pi nénpó.

Yesu yōke yónó téyne

¹⁴ Yōke yǒ gbí-á pɔ nɔ, Yesu ànê ñ těntòbe-á pɔ tě yōke yah soko gbí nêne,

¹⁵ à me yo pé tyı: «Mé sò me ké tyı náhnáh ne, mé Pakı yōke mè yǒ yéle, mé mó pyé de yèvyǎhrı soko.

¹⁶ Nkě, mé kéle n yo yé tyı ne: mé náh tǒ Pakı yōke mè yǒ n yah n pi fǒó, kı kyı syı ké tyı pıntũnɔ tyı Liyel yǒtǒrí soko.»

¹⁷⁻¹⁸ Képah soko, à me ñvè wɔ wɔ kwǎh tɔkɔ ñvène ké soko, à wéki Liyel tyı, té yo pé tyı: «Mé kéle n yo yé tyı ne: à tɔkɔ núkúnúkú tyı, mé náh tǒ ñvè wɔ n yah n pi fǒó, kı pɔ syı Liyel tǒrí pónó tyı. Képah ye, yé syı kéle, yé wɔ dibi wě tyı.»

¹⁹ Képah náh, à me búrn tɔkɔ, té wéki Liyel tyı, té kè kwɔki dibi pè kǒ, té yo pé tyı: «Nýɔle, ńmɔ wil ye, nê-á kı kǒ yépi yǐnne. Yé sěntěne n pi, sǒ-á mé n pi kéle. Képah soko, yé dyɔ kı n kwne ńmɔ tyıle.»

²⁰ Yōke yóntenɔ náh, à tǒ ñvè tɔkɔ, à pè kǒ sěntě óle, té yo pé tyı: «Nýɔle, ńmɔ tó ye, nê-á kı kwe yépi yǐnne, kı pi yégbékè kwónmɔnɔ késánnne Liyel ànê névyé wró.

²¹ Nte, yé yah, névi nê-á kı n vi n pi ńmɔ náh, ñmɔ tɔ me n yǒ ńne fí núkú.

²² Névi Pi kı ku, sǒ-á Liyel yah tɔkɔ kéle. Nte, névi nê-á kı n vi n pi ñ náh, pèkè kı pi ñmɔ tyıle.»

²³ Képah tě soko, pè tyah wěne n piki n yah ne, pépi tě soko nê se kı n pi n pi képahle nı?

Nê tě kal?

²⁴ Képah náh, pè me tyah, à yékǎble n pi. Pè sò me ké tyı ne, pé pı nê tě-á kal pépi soko.

²⁵ Képah soko, Yesu me yo pé tyı: «Kèkǒyó kwlo yǒtǎm ńkěne pé tǒríle n sah sé yǒ, ànê tǒrí-á me nónó gbò, pépi n ne me ké tyı ne, no pé yǐngbíle n yo.

²⁶ Nte, yépi tě tyı náh yǐne kè pi sě. Nê-á yah těne yépi soko, ñmɔ pyé yǐne à pi yé pól gbě sǒ. Yǒtǒrí-á me nê gbò, ñmɔ pi yé pól tǒnpi sǒ.

²⁷ Yépi tě tyı, névi nê-á tě yōke yah, ànê nê-á n tɔkɔ n kǒ kéle, nê tě kal pépi soko? Nê-á tě yōke yah, ñmɔ náh di? Nte, képah fyé yǒ, ńmɔ me yépi wró soko tǒnpi sǒ.

²⁸ Yépi tě wɔle, yépi ye sò me ńmɔle ń yèvyǎhrı pí-ńtǎn soko.

²⁹ Képah ye, ńmɔ sú-á tǒríle ń kǒ sǒ, ńmɔ tɔ kı kéle yé kǒ sě.

³⁰ Képah soko, yé ki po n yõ, té ki n wo nímo le fí núkú ní yõtõrí soko. Anê yé ki po kõ tẽ yõtõrí klõ yõ, ki tukey tuke Yisrayel névyé ònnò gbõninó yõ.»

Yesu ne, Pyeri-á ki po ò vyãh kõli ne, pé nãh pé pĩ

³¹ Képah nãh, Yesu yo Simo Pyeri tyí: «Simò, Simò! Sétàn yõtẽ ye ké wèkì yah kõ ne, pé yé fe, sã-á sè mukòle pè n fe gbéy soko.

³² Té mé me Liyel ni á tyí ne, á Liyel yõ sèno káh tẽ syi á tyí. Té, wãh á syi po nímo tyí gbí nêne, sòréle n mo yé no soko.»

³³ Wãh yo sã, Pyeri me yo ò tyí ne, péwo tẽ wole, káh ki sã n pi wòkònpèkè soko dénóle, képah nãh pi, kũne, péwo-á me pé vi sah ki de òne sépi pól soko.

³⁴ Nte, Yesu me yo ò tyí: «Pyeri, mé kéle n yo á tyí ne: kwey lékãh soko, sènye nãh tõni me n gbo n pi, té á ki me á vyãh kõli te gbáhyí tõno ne òkẽ, á nãh nímo pĩ.»

Méfwókwãh tyíle

³⁵ Képah nãh, Yesu me yo pé tyí: «Nímo-á sò yé tã gbí nêne, té yo yé tyí ne, yé soko pò, ànê pilki, ànê lékyèh kène, kwãh yó se kyi teki yé tyí?» Pè me yo ò tyí ne, kwãh yó nãh teki.

³⁶⁻³⁷ Képah soko, à me yo pé tyí: «Mé kéle n yo yé tyí ne: wey nê-á wãrki nímo tyí soko ne òkẽ, pè à mo kõ tyípèl pípu wró, képah ki n pi n tũ n pi. Tyi nóno-á yo sah nímo tyí soko, sé pi gbí me no n te. Képah ye núkúnúkú tẽ wole, pò-à ki me nê tyí, tẽ kè toko. Anê képah núkú-ó ye: Pilki-à ki me nê tyí, tẽ kè toko. Té kèkirkì-à ki n kne nê tyí, tẽ ò fwòmò-ògbè yãm kèyãh dwe.»

³⁸ Képah soko, tò sãhpú ne, à yah, kèkìrnnò níno-á yò. A me ne, kãh yĩne.

Yesu níri pínóle Wólívi yèh yõli yõ

³⁹ Képah nãh, Yesu me wil soko Wólívi yèh yõli yõ, wãh dar te n kyi n po sã. Té ò tò sãhpú me ò sò tẽ.

⁴⁰ Wãh yĩni tẽ nénpó gbí nêne, à yo pé tyí ne, pè Liyelle n ni, mónyahno káh po tẽ we pé tyí.

⁴¹ Képah nãh, à gbe mo tẽ péle fíi kwéy, dáhkì mínnó ke núkú yínintè-nsah kénkòle. Té gbètukunò di, à níri le n pi,

⁴² me n yo ne: «Bõ, wãh ki me ké tyí, yèvyãhrì mè wró gbe mo nímo le. Nte, kè káh pi nímo dyo dyo tẽne. Áwo dyo dyo tẽ ó pi.» [

⁴³ Légbíne, yĩnyõ tẽntò yó wil ò yah, à po tãhkìle à kõ.

⁴⁴ Té Yesu min sò me yèvyãhnpèkè soko. A tã wãn mo Liyel níno yõ. N wil myèh po pi tókwil sã, à n kwe sétáh.]

⁴⁵ Wãh níri pi te gbí nêne, à yuku kyi ò tò sãhpú tnô. A kyi ne yah, pè me n do yèkwòri kwlónó tẽ tyí.

⁴⁶ A yo pé tyí: «Kwãh nê pi, té yé n do sã? Yé yuku Liyelle n ni, mónyahno káh po tẽ we yé tyí.»

Yesu tẽnóle

⁴⁷ Yesu me wékínó soko sã, té Yudasì nê-á ò tò sãhpú népì gbõnimí soko yóle, òmo tówù yó yah tẽ po wil mo ò yõ. Té no de òne ne, pé à porì tẽ, pé weki ò tyí.

⁴⁸ Nte, Yesu me yo ò tyí: «Yudasì, pórìntèno soko se á ki de mo Névi Pi gbãhle?»

⁴⁹ Nóno-á sò me Yesule, pãh po kè kyomì à pĩ tir nê-á ki po n pi n pi, pè yo Yesu tyí ne, pépi Tẽ ògbè, pé se kèkìrnnè n de no tyí ni?

50 Té sárká wìlkìpu yòtḗ tònṙibì nónó-á sò me, Yesu tò sáhpú sòkò ney yó núkú ò kèkìrkìle pépi sòkò yó gbòyò sò níkí we kò kām.

51 Képah sòkò, Yesu me yo pé tyí: «Yé yīn sḗ.» Té tū dí mè níkí tyí, kè me tyé.

52 Képah sòkò, sárká wìlkìpu yòtām, ànê Liyel wòkò ògbḗ kyòmìpu yòtām, ànê yèwàhnì nónó-á sò pò Yesu tḗ-ńsah, à yo pé tyí: «Yé pò ńmò tyí kèkìrn ànê léplóle kèlékḗ névi sḗ ńne nì?»

53 Nte, swḗ swḗ pólle, mé sò ńkḗne n ne n me yéle Liyel wòkò ògbḗ kéntáhkì sòkò, yé náh ń tḗ. Té yépi gbì ye se núkúnúkú, ànê sétò tǎhkì pì gbíne fḗntú sòkò.»

Pyeri ò vyāh kōli ne, pé náh Yesu pī

54 Képah náh, pè Yesu tḗ, à sòkò òne sárká wìlkìpu yòtḗ ògbḗ kéte. Pyeri sò me pé sò tḗ n kò péle fíí.

55 Pè sò me nyàh mò kéte ntyó, me kò tḗ wḗ tyí, té Pyeri tò sò me péle nyàh yah sòkò.

56 Képah sòkò, tònṙi pi yó à we kǒntḗnóle nyàh yah, té à gbah yah díkídíkí, té ne, dí mè tò-á sò me Yesule.

57 Wǎh yo sḗ, Pyeri me ò vyāh kōli pi tyí ne, pé náh à pī dé.

58 Dǒ kwéy, dí yó tḗ à we, té ne, òmò tole, kéne no sòkò ney yó-á òne. Képah tḗne, Pyeri me yo ò tyí ne ńkḗ, pé sòkò ney náh péwòle.

59 Képah náh, lérí núkú kénkḗ sókóntenò náh, dí yó tḗ kè gbah yo ne ńkḗ, yékáb náh me ké sòkò, dí mè tò-á sò me òne, Kalile ney-á òne dò.

60 Képah sòkò, Pyeri me ò syi yo ò tyí ne ńkḗ, péwò náh me ò wey mè syíkí-ńsah we dé dí. Nénpó swò, Pyeri me képah yónó sòkò sḗ, té sénpe gbo.

61 Tḗ ògbḗ Yesu me ò yah vi Pyeri yah díkídíkí. Képah sòkò, Pyeri dyò núkú to kò ò wey mènne, wǎh sò nê yo ò tyí ne, sénpe-à kì pópó n gbo kweyne, wǎh kì me ò vyāh kōli te ke tǒnó ne ńkḗ, pé náh péwò pī.

62 Kǎh pì sḗ, à me wìl kégbó, à kyì nàhnṙī gbní kah gbo.

Yesu gbyòno ànê ò kònole

63 Képah sòkò, Yesu-á sò me díbí nónó gbò, pè sò me kóle òne n ko, té me òne n syíkì gbònkukele.

64 Pè sò me ò yah pukubi, té me n yo ò tyí ne, à sǎh pī, névi nê-á mī òne.

65 Té tḗ me òne n gbyò wèntùkùnì nǎhnáhle.

Yesule Nsyifunò tukey tükèpu yah sòkò

66 Képah náh, tyah-á dal, Nsyifunò yèwàhnì, ànê sárká wìlkìpu yòtām ògbnò, ànê ògbò wḗkì kwópú wḗ tuke mò. Pè me pò Yesule pé tukey tükè-ńsah ògbḗ sòkò,

67 té yo ò tyí ne, òmò-à kì ne Kristale, Liyel ney tékínmònole, à kè yo pé syah. A me yo pé tyí: «Máh kì kè yo yé syah, yé náh n sḗ n pi ké yḗ.

68 Ànê máh kì se yéle n piki n yah, yé náh vi mò n pi ń tyí.

69 Nte, à tòkò núkúnúkú tyí, Névi Pi kì kò tḗ tyi pól Tḗ ògbḗ Liyel gbòyò sòle.»

70 Képah sòkò, pé pól núkú yo ne, òmò tḗ tyí, òmò-á Liyel pile kè? Yesu me yo pé tyí: «Yépi ńtḗ ye kè yo te ne ńkḗ, ńmò-á dò.»

71 Képah tḗne, pè ne, tǎrfyò nê tḗ se tḗ pé kì n yah n kò nì? Pépi ńtḗ-á kì noh, à kè yo ò vyāhle.

23

Pè kyi Yesule Pilati tyí

¹ Képah náh, pé pól me yuku, à Yesu tẽ kyi Pilati tyí.

² Nénpó sɔkɔ, pè tyah lékàhle ònne n kɔ ne, páh dí mè kyomɔ we, à me pé kwil névye yòle n yiki, me péle n yini n mɔ mórí mónóle yòtẽ òngbẽ Sesarɔ tyí. Té òmɔ òtẽ-á me n yo ne òkẽ, péwɔ-á yòtẽne, nê-á sò Liyel ne, páh kɔ tekɔ mɔ.

³ Képah sɔkɔ, Pilati me à piki yah ne, òmɔ se Nsyifunɔ yòtẽne ni? A me yo ò tyí: «Áwɔ ye yo kéle.»

⁴ Pilati me yo sárká wìlkɔpu yòtã ànê no pól tyí ne, péwɔ náh tir yó we dí mè tyí pólle, nê-á yĩne lékàhle ò kɔnóle.

⁵ Nte, pè tɔ me kè gbah yo tũ ne òkẽ, wãh me névyele n kwɔ ònhni-ònkẽne, Yude tãntã pól sɔkɔ. Kalile kwil sɔkɔ-á à tyah kéle fɔ́, à pɔ de ásô.

Pè kyi Yesule Yerɔdi tyí

⁶ Pilati-á képah noh òyãh sɔkɔ, à píkinyahnɔ pi ne, Kalile ney se dí mène ni?

⁷ Wãh fyò ò wìl-nsah tyí noh, té pi ne, Yerɔdi-á nénpó yòtẽne, à núkú à tekɔ mɔ òmɔ kɔ. Té kè mó pɔ yĩne Yerɔdi sò me Yerusalemɔ kéne sèpìn sɔkɔ.

⁸ Kè pi di mónóle, Yerɔdi sò me Yesu tyí yónóle n nohni, té me ké tyí ne, pé à we à ne n me gbìl yóle n pi. Képah ye, wãh à we, kè pi ònvi òngbẽne ò tyí.

⁹ A me à gbah piki yah náhnáh, té Yesu náh dahbi wilki ò tyí.

¹⁰ Képah sɔkɔ, sárká wìlkɔpu yòtã òngbɔ ànê Liyel òngbò wẽkì kwópú sò me nénpó, té me lékàhle ònne n kɔ fɔ́ képékèyô.

¹¹ Yerɔdi ànê ò sràsyíbi-á kóle à ko, té me à yilo te gbí ònne, pè me yòtɔrí fwo yó mɔ à kɔ, té pé syi à tekɔ mɔ Pilati kɔ.

¹² Pilati ànê Yerɔdi sò me wẽ sèpébíle òngbòle, té lésòle, pè kódírí toh.

Pè Yesu gbàh de mɔ kũ kɔ

¹³ Képah sɔkɔ, Pilati sárká wìlkɔpu yòtã òngbɔ, ànê kwil yahtã, ànê névye ye tute,

¹⁴ té yo pé tyí: «Yé dí mè tẽ pɔ, té ne, wãh me névye yòle n yiki. Nte yah, yépi tɔ yí yah ye mé piki yah ònne. Mé náh tir yó òtẽ we ò tyí, yáh ònónone n yo n sah ò yò, nê-á yĩne lékàhle ò kɔnóle.

¹⁵ Yerɔdi òtẽ tɔ náh tir yó we ò sɔkɔ, wãh sɔnpí ò syi à tekɔ mɔ ápi kɔ. Kãh pi sɛ, dí mè náh tir yó òtẽ pi nê-á yĩne kũne.

¹⁶ Képah ye, mé kɔ à ko yèfòhle, té kɔ à fin mɔ.»

[

¹⁷ Té Pakɔ syáhnó pól sɔkɔ, Pilati sò yĩne à wòkònpèkè sɔkɔ névi yó fin mɔ pè kɔ.]

¹⁸ Képah tẽne, pé pól tyah n kwɔ n gbo n mɔ ne, à dí mè ko mɔ, à mó Barabasɔ fin mɔ.

¹⁹ Té Barabasɔ sò me dáhnmɔnɔle wòkònpèkè sɔkɔ kèlékè tir yó yò, nê-á pi kwil sɔkɔ, ànê nékókè mónóle.

²⁰ Té Yesu fínmɔ dékè-á sò me Pilati tẽ, à tɔ ò syi kè tɔ yo pé tyí.

²¹ Nte, pè tɔ gbo mɔ ne òkẽ: «À syi dahni yò! A syi dahni yò!»

²² Pilati me tɔ wey tɔkɔ ke tɔ-òle, à yo pé tyí ne, tyítúkù nê se à pi ni? Péwɔ náh tir yó òtẽ we ò sɔkɔ, nê-á yĩne kũne. Képah-á, páh kɔ à ko yèfòhle, té kɔ à fin mɔ.

23 Nte, pè me yǒ sɔkɔ kéle n kah n yo náhnáh ne íkě: «À syi dahnɪ yǒ.» Képah tǎne, pé kàhngbonmɔnɔ pɔ tǎ we Pilati tyí.

24 Képah sɔkɔ, à me kè yah tɔkɔ ne, nê-á pè n yah n kɔ, képah-á kɪ pɪ pé tyí.

25 Dí nê-á sǒ pè dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ, kèlékě yó ànê nékókè mónó yǐnne, òmɔ nê-á sǒ pè n yah n kɔ ò tyí, à òmɔ fin mɔ, té Yesu pɪ pépi dyɔ yǐ tǎne.

Pè Yesu syi dahnɪ yǒ

26 Képah sɔkɔ, pǎh Yesu tǎ n sɔkɔ syí-ńsah gbí nǎne, pè Sireni kwil dí yó yohni, pè n ye Simɔle. A me wil swǎh, me n de Yerusalemi. Pè me òmɔ tǎ Yesu dahnɪne, à twah mɔ ne, à ò sǒ tǎ.

27 Té tówù ògbě sǒ me n yuku ò náh, à tahlɪ syó tyí nónó-á sǒ me n gbo pé gbǎnne n kòhlɪ pé nɪ yǒ yèkwɔrɪ tǎ tyí Yesu yǐnne.

28-29 Képah sɔkɔ, Yesu me ò yah vi pé ònne, té yo pé tyí: «Sèpìn yísyó me n pi, névyè kɪ pɔ tyah n yo ne, yòbènɔrɪ-á me píkán syó tyí, ànê nónó-á pè náh pi dubi yah, ànê pè náh yǎnne piri kɔ yah. Képah ye Yerusalemi syó, yé káh ne n gbo òmɔ yǐnne. Yé ne n gbo yé gblǒy, ànê yé wǎnpi yǐnne.

30 Ké légbíne, névyè kɪ pɔ tyah n yo tley tyí ne, sè syikɪlɪ pé yǒ. Té kɪ yo ymɔ tyí ne, sè vike tǔ pé yah.

31 Nte, pǎh séswónpòle n pɪ sǎ, séswónkòkò wɔ tyí kɪ pɔ n pɪ n pi sǒ?»

32 Té pè sǒ me tyípèl pípú nǎpí nímí tɔ tǎ kyɪ, nónó-á kɪ kyɪ n ko n mɔ n pi ànê Yesule wǎ tyí.

33 Pǎh kyɪ yǐni tǎ fí yó, nýǎh-á pè n ye «Yògbèkè tyahle», pè à syi dahnɪ yǒ nǎnpó ànê tyípèl pípú nǎpí nímí nópilè pé tyí tyí dahlɔ yǒ. Núkú sǒ me syínóle ò gbòyò sǒ, ní-ò me syínóle ò gběyìnè sǒ.

34 Légbíne, Yesu me ne: «Bǒ, pǎh nǎne n pɪ, pè náh kè pǐ. Képah ye, á gblǒy ye pé tyí.» Képah náh, sràsyíbí me òdan mɔ, à ò flo dibi wǎ wró.

35 Névyè sǒ me yǐnntǎnóle nǎnpó me n yah. Té Nsyifunɔ yòtǎm wɔ sǒ me kóle òne n ko, me yo tǔ ne, wǎh névyè túkù pwah mɔ, òte à ò gblǒy pwah mɔ mó kè, òmɔ-à kɪ nê Kristale, Liyel yáhntɔkɔnɔle.

36 Sràsyíbí tɔ sǒ me kóle òne n ko, té nɔ de ò tnô, à òdivě yórénóle à kɔ, té ne,

37 òmɔ-à kɪ nê Nsyifunɔ yòtǎne, à ò gblǒy pwah mɔ kè!

38 Té kè sǒ me wárkínsyɪnɔle Yesu yòtah ne: «Nýɔle, Nsyifunɔ yòtǎ ye.»

39 Képah sɔkɔ, tyípèl pípú nónó-á syi dahlɔ yǒ, pé sɔkɔ núkú sǒ me Yesule n gbyo ne, òmɔ kó Kristale nɪ? A ò gblǒy pwah mɔ, à mó pépi tɔ pwah mɔ!

40 Nte, ò ní-ò me wɛkɪ ò yǒ, té yo ò tyí ne, à kó Liyel yah tíkíle n pɪ nɪ, òmɔ nê-á me kéne yèvyǎhrɪ núkú mè sɔkɔ?

41 Pépi tǎ wɔ tyíle, pé yèvyǎhrɪ pínó yah-á. Pé tyípinó kòlɪ-á n dyah péle. Nte, òmɔ tǎ náh tir yó nǎpí pèkèle.

42 Té tǎ ò syi yo Yesu tyí: «Yesu, á dyɔ to n kɔ òmɔ tyíle, wǎh pɔ á yòtǎrí sɔkɔ gbí nǎne.»

43 Yesu me yo ò tyí: «Kègbɪ yǒ, mé kéle n yo n dal n mɔ á tyí ne: kwey mè nǎpí sɔkɔ, á kɪ me òmɔle Liyel fǒ sɔkɔ pal tǎ-ńsah.»

Yesu kúnóle

44 Gbǐntǔ pòle, gbí yah kwlɔ, fǎntú mɔ kèkòyó pól sɔkɔ pópó, à pɔ syi gbèkám gbí tyí.

45 Nénpó swɔ, fwògbrokè nê-á Liyel wòkò òngbè fòkò táh kò kah, kè to ké nyó. *

46 Yesu me kah de syi ne nké: «Bõ, mé ní minne n dahbi á gbò.» Képah yónteno náh, à ku.

47 Sràsyíbí lèkwě yòtè dí-á képah we nyāh sòkò, à tyah Liyel yinne n gbilki me n yo ne, kègbi yò, négbí-á sò dí mène.

48 Té nónó pól-á sò me pò yin tē kéle n yah, pāh kéne tyípinó we sē, pé pól sò me pé gbàn kōhli pé ni yò me n sòkò.

49 Anê nónó pól-á sò Yesule n pne, à tahl syó nónó pól-á sò wil Kalile kwil sòkò, à pò òne wē tyí, pé pól sò me yin tē fíí, té me n yah.

Yesu yínóle diki sòkò

50-51 Té dí yó sò me, pé n ye Yosefulé. A sò n wil Nsyifunò kwil yó sòkò, nê yin-á Arimatilé. Nsyifunò tukey tükèpu sòkò ney yó ye sò. Té pèpòri pí-ò négbí ye sò òne. A náh sò n de pé no téló tyi yáhntòkò, ànê sé pínó sòkò. Anê, à sò me Liyel tórí pónóle n sykti.

52 Nmò me kyí wil Pilatí tyí, à Yesu lékó ni ò tyí.

53 Té me kyí à tiki mò dahní yò, té fwòle à plo, à kyí dah mò diki yó sòkò. Kéne diki sò tū tekí sòkò, té lékó yó ntē náh tōnì sò dah mò yah ké sòkò.

54 Té lésòle, gblóy vñsàhnó yòh ye sò Nsyifunò tyí, dendal mī mī yòh yinne.

55 Syó nónó-á sò wil Yesule, Kalile kwil sòkò, pé Yosefu sò tē kyí diki yò. Pé kyí diki yah mò, ànê Yesu dáhn mò dùkùle ké sòkò.

56 Képah náh, pé pé syi to yuku kwil sòkò, à kyí nírínó, ànê làsèkwèl pèplo yah sah lékó yinne.

Té me mī, pé mī mī yòh sóle, sò-á kéle Liyel tyi kònsàhnó sòkò.

24

Yesu yúkúnwìlnóle diki sòkò

1 Nsyifunò mī mī yòh-á sòkò, ké dendal séngbõ pú púle, syó nópi yuku sòkò diki yò, pé niri pèplo nópile, pāh sò nónó pi sah.

2 Pé kyí ne n yah diki yah dáhkì me píntonole.

3 Pāh de diki sòkò, pé náh kyí Tē òngbè Yesu lékó we.

4 Kāh pi sē, pé fòkò fil. Pāh me képah sòkò, díbí népí ní mí yísyó wil pé yah, nónó wil flo-á sò me n tē pèrr.

5 Tíki tē tyí, syó nópi pé yey sīnki sétáh. Díbí nópi me yo pé tyí: «Kwāh nê pi, té nê-á min sòkò, yé pò òne n yah n kò diki sòkò?»

6 A náh me ásò. A ye ò syi min we. Wāh lésò me Kalile sòkò, té nê yo sah yé tyí, yé yé dyo to kò képahle.

7 A náh lésò ne nké, Névi Pi-á yīne à dahbi tyípél pípú gbò, wāh yīne à syi dahní yò, té ò kúnó sèpìn tō-ò sóle, à mó ò syi min sán we di?»

8 Légbíne, syó nópi dyo núkú to kò Yesu weyne.

9 Pé me yal diki yò, à kyí tyi nópi pól yāh tō sáhpú népí gbõnúkú syah ànê no téló pólle.

10 Makadala kwil Mari, ànê Nsyān, ànê Nsyakí yú Mari, ànê syó nónó-á sò me péle, pépi ye yāh tyi nópile Yesu tēntòbe tyí.

* 23:45 23.45 - Yah n te Yebre sébéy 6.19 ; 9.1-8 ; 10.19-20 sòkò.

11 Nte, kéne welo sò me pi tẽ pé tyí sèmìrn sǎ. Pé náh sě sé yǎ.

12 Kǎh pi sě, Pyeri wǎ mó yuku to kyí diki yǎ. Wǎh kǎ yah, à lékó flo ó we. N gbǎn du tir mè pínó dùkùle, à me n syi to yuku n ònné.

Yesu ànê tò sǎhpú népî nímîne Yemayusi kwil wěkì yǎ

13 Ké lésǎ me óle, Yesu tò sǎhpú népî nímí sò me n yuku kwil yó sǎko pé n ye Yemayusile. Kéne kwil ànê Yerusalemí wró sò me lérínó nínó kó-ńsahle.

14 Tyí nónó-á pi, pé sò me sépi yǎhnó sǎko wě tyí.

15 Pǎh me yǎhkì ànê wě vǐnmǎno sǎko gbí nêne, Yesu me pǎ kwǎ mǎ pé sǎko, à wěkì pi núkúle péle.

16 Nte, kè sò pi á kǐ ne pé yah sǎ me syí, pé náh sò me tẽ we à yah pǐ yǐne.

17 Képah sǎko, à me pé piki yah ne, tir nê se pé n yǎh, té n kǎ nǐ? Pè me yǐn, té me yèkwǎri sǎko sě.

18 Té pé sǎko ney núkú yó sò me, pé n ye Klewopasile. Nmǎ me yo Yesu tyí ne, ònmǎ gblǎy ó se me Yerusalemí sǎko, tyí nópi pǐ-ńkêne, nónó-á pi ké sǎko sèpǐn nópi sǎko nǐ?

19 A me pé piki yah ne, sépi se pi tyí nónóne nǐ? Pè me yo n tyí ne, tir nê-á pi Nasaretí Yesu tyí sǎko kè: Nmǎ nê-á sò pi Liyel tǐntǐ syínyo-ò nétǎhkìle n tyípínì ànê n wey sǎko, Liyel yah ànê nénye pól yah sǎko.

20 Nte, pé sárká wǐlkǐpu yǎtǎm, ànê pé kwil yahtǎm pǎ à tẽ kǎ ne, pé ko mǎ. Pè me à syi dahnǐ yǎ.

21 Té pépi tẽ wǎ-á sò me n sǎ ne, ònmǎ-á kǐ pǎ Yisrayel tǎn wilki n pi yǎri sǎko. Nte, sépi pól sǎko, kéne tyí pǐnsǎkǎno sèpǐn tǎn-á kweyne yò.

22 Gbǐ-á pépi mù sǎko, syó yǐsyó-á pǎ pé fǎko fil tẽ wǎle. Pépi-á sò yuku sǎko séngbǎ pú púle diki yǎ,

23 pǎh kyí lékó yah kwǎ sě, pé pé syi pǎ yo pé tyí ne, yǐnyǎ tǐntǐnè yǐsyó nǐtẽ-á wil pépi yah, té yo pé tyí ne, wǎh me min sǎko.

24 Pépi sǎko nénye tókù me kyí diki yǎ sǎko, té ntyǐnǎ kyí tyí nópi pól we, sǎ-á sò syó yo séle, té pé náh Yesu wǎ we.

25 Pǎh yo sě, Yesu me yo pé tyí: «Lékám kě nénye, yépi náh n kwǎh n sě Liyel tǐntǐ syínyopu welo pól yónó yǎ!

26 Krista náh sò yǐne à yèvyǎhrǐ pi sě, à mó pyé de n tǎrí sǎko di?»

27 Té n syi, à tyí pól dùkù yo wah pé syah, Liyel wey sébéynó-á nónó yo n tyí sǎko, à tyah Moyisi tyíyónsahnǐ tyí pópó, à kyí syi Liyel tǐntǐ syínyopu tyínó tyí.

28 Képah tǐne, pǎh pǎ yǐni tẽ pé yúkú-ńsah kwille yúkey, Yesu pi á kǐ ne à sǎ yǎ n sǎko yahle.

29 Nte, pé me à fal ne, à wǐ pépile, ńkě gbǐ-á me tiki mǎ, lékǎh-á me n tyah mónóle. Pǎh yo sě, à me de gbǎ sǎko, à wǐ péle.

30 Té wǎh pǎ tẽ, à n tyah yǎke yónóle péle gbí nêne, à me búrn tǎko, té wèkǐ Liyel tyí, té kè kwǎkǐ pé kǎ.

31 Képah sǎko, pé yah pi kyò, pé à yah pǐ. Nte, pé núkú à yah kwǎ pé tnǎ.

32 Pè me tyah n yo wě tyí ne, wǎh sò n yǎh péle wěkì yah gbí nêne, à Liyel wey sébéynó sǎko tyí dùkùle n yo n wah péle n syah, pé nǐ kó sò me kǎhnvǎole nǐ?

33 Nénpǎ swǎ, pé núkú yuku, à pé syi sǎko Yerusalemí, à kyí tò sǎhpú népî gbǎnúkú ànê pé kǎ mù we tükènmǎntǐnóle.

³⁴ Pépi me yo ní mí nópi tyí: «Gbɪ yõ, Tě ñgbě Yesu yuku wil diki soko. A ñ gblõyne Simo wěki.»

³⁵ Päh yo sě, tyi nóno-á mó pi népi ní mí nópi to tyí wěki yah, ànê päh Yesu yah pi sõ, ñ búrn dibi dùkù soko, pé mó sè yäh pé syah.

Yesu ñ gblõyne ñ tò sáhpú wěki

³⁶ Képah tēne, päh me képah yónó soko sě, Yesu núkú wil mo pé nyó, té yo pé tyí: «Yèvni ne me yéle.»

³⁷ Tíki tē tyí, pé lékám vye fěki. Pé sò me n sò ne, némírki yó-á pé we.

³⁸ Képah soko, Yesu me yo pé tyí: «Kwâh nê pi, té yé lékám vye fěki? Kwâh nê pi, té yéle tòtò soko sě?»

³⁹ Yé yah ní gbãne ànê ní gbyêhne: Nmɔ ye gbɪ yõ! Yé tũ yah ní tyí, yé ki wil gběnsé ànê gbèl we ní tyí. Sé kénkõ se me némírki tyí?»

⁴⁰ A me képah yónó soko, té ñ gbã ànê ñ gbyêhne pé wěki.

⁴¹ Nte, nìvìni ànê gběndùni tē tyí, päh tē sě kwlo ké yõ sě, à me pé piki yah ne, yõ yõ kwâh se me pé tyí ásò ni?

⁴² Pé me yěnkô fyénó yen yóle à kõ.

⁴³ A me kè syi, té kè ko pé yí yah.

⁴⁴ Képah náh, à yo pé tyí: «Képah ye lésõ mé yo yé tyí, máh lésõ me ànê yéle gbí nêne ne ñkě, tyi nóno pól-á wárki sah ñmɔ tyí soko Moyisi tyi sàhnó sébéy soko, ànê Liyel tēntò syínyopu sébéynó soko, ànê yìgbìni sébéy soko, sé pól-á ki pi tũ.»

⁴⁵ Képah soko, à pé lékám yiki mo Liyel wey sébéynó soko tyi dùkù pi yinne,

⁴⁶ té yo pé tyí: «Kè pi, sõ-á sò kéle wárkínsàhnóle ne ñkě, Krista-á ki yèvyährɪ pi ku, té ki ñ syi yuku ñ kúnó sèpìn tõ-ò sóle.

⁴⁷ Nmɔ yin yõ, Liyel wey-á ki yo kõ, à tyah Yerusalemɪ fóó, à kyɪ syɪ kèkõyó kwlo kwlo pól tyí ne ñkě, névyɛ Liyel wěki tē, pé mó tyípèl yõnmɔnɔ we.

⁴⁸ Yépi ye pi kéne tyi tàrfyònlé.

⁴⁹ Té ñmɔ sú-á ñ vyäh kõ ne, päh ki nêne yé kõ, mé ki à tekɪ mo yé kõ. Nte, yépi tē wo tē kwil mè soko fóó, yé pɔ tãhkɪ we nê-á ki wil yinyõ.»

Yesu yõndakɔnlé yinyõ

⁵⁰ Képah náh, só yóle, Yesu pé tē, à yuku péle Betanɪ kwil tinne. Päh yini tē nénpó, à ñ gbã yõ yinyõ, à sãm mo pé soko.

⁵¹ Té, wãh me sãmne n mo pé soko gbí nêne, à gbɛ wil pé soko, à yõ doko soko yinyõ.

⁵² Tò sáhpú tē wole, pépi-á à gbilki tɛ, pé pé syɪ soko Yerusalemɪ, nìvìni ñgběne pé soko.

⁵³ Té gbímegbí, pé náh sò me n yah n kwlo Liyel wòkò ñgbě kéntáhkɪ soko, n ne n me Liyel yinne n gbilki.

Nsyõ-á Nìvìnì tir nê wãrkı Yesu tyí soko

Yesu nê-á Liyel Pi núkúnine, ñmɔ ye weyne nê-á min nétēne

¹ Tyi pól tyah gbíne, nê-á weyne,* à lésõ me. A lésõ me ànê Liyelle. Liyel ye ñne.

² Nmɔ ye lésõ me ànê Liyelle tyah gbíne.

³ Yiyìn pól mɔ ñmɔ gbò yõ soko. Yi nónó pól-á mɔ, sé kèyãh n̄tē náh mɔ né ñmɔ náh.

⁴ Nmɔ soko ye min n we. Kéne min ye kyòole névyé tyí.

⁵ Kè me kō tē kyòo fēntū soko, té fēntū náh tē we ké yah kō.

⁶ Képah soko, Liyel pɔ dí yó tō, nê yīn-á Nsyõne.†

⁷ Nmɔ ye pɔ kyòo mē tyí yo wah névyé tyí, ne pé pól we sē ké yõ soko ñmɔ gbò yõ.

⁸ Nmɔ náh sò kyòo mēne, n̄te ké tyí yónwàh-nsah ye sò à pɔ.

⁹ Wey mēne, kyòo kègbı ye sò kéle, nê-á pɔ kèkōyó soko, à pɔ pı kyòole no pól tyí.

¹⁰ Té nê-á wey mēne, à sò me kèkōyó soko. Kèkōyó mɔ ñmɔ gbò yõ soko, n̄te képah fyé yõ, kèkōyó névyé náh tē we à yah pī.

¹¹ N yēngbē tyah soko ye à pɔ, té ñ no náh à tē ple.

¹² N̄te nónó tē wɔ-á à tē ple té sē ñ yõ, à tēnwenole pépi kō pè pı Liyel wēnpīle.

¹³ N̄te tó soko dubi dükù, képah náh pı wil gbēnsé dékè, képah náh pı névi dyo yī tē soko náh pè pı Liyel wēnpīle dé! Liyel gbò yõ soko ye pè we.

¹⁴ Wey ye vi mɔ pı névile à pɔ twah tē á wró. Yòbènrı pí-ò ye ñne, ànê à me gbı ó ñ tóó. Nmɔ nê-á Liyel Pi núkúnine, á ye ñ tórí we, tórí nê-á à we syi ñ Sú tyí.

¹⁵ Nmɔ tyí ye lésõ Nsyõ yo tū léyy ne nkē: «Nmɔ tyí soko ye mé lésõ kè yo ne nkē: «Nn̄i kı n pɔ n pi ñmɔ tyí náh, té à me te té ñmɔ dubi, képah ye à kal ñne.»»

¹⁶ Api me yòbènrıle n tō n we n yuku ñ n̄gbèkì tnónkàhnmonɔ gbò yõ, ñmɔ nê-á Yesule.

¹⁷ Moyisi gbò yõ ye Liyel ñ tyi kònsàhnóle á kō. N̄te Yesu nê-á Liyel ney yáhtokónole, ñmɔ wɔ gbò yõ soko ye yòbènrı ànê gbı wɔ we.

¹⁸ Nn̄i yó n̄tē yī náh tē yah Liyel yõ. N̄te ñ Pi núkúní nê tyí-á yo soko, ñmɔ nê-á Liyelle, té me Sú Liyel tn̄, ñmɔ ye Liyel dükùle á wēkı.

Wèlnwìlkì-ò Nsyõ-á ñ gblöy tyí dükù yo wah s̄

¹⁹⁻²⁰ Nsyifunɔ yõtām lésõ Yerusalemı kwil sárká syínwìlkìpu, ànê Levi yìkì névyé yísyó tō Nsyõ tyí, pè kyı à piki yah ne, ñmɔ tē se ne nê ó-á péwole nı? Nsyõ náh yahle ké yónóle pé tyí dé! A kè yo dal mɔ pé tyí pnéyy pé pól yī yah ne, péwɔ náh Liyel ney yáhtokónole.

²¹ Képah soko, pè me ne, n̄te nê se ñmɔle nı? Nkē ñmɔ se Yelile‡ nı? Nsyõ me pè syah ne, ñmɔ náh péwole. Pè ne, n̄te Liyel tēntò syínyo-ò§ nê-á kı n pɔ n pi, ñmɔ se ñne nı? Á me ne ōō-á.

* **1:1** 1.1 - Wey nê tyí-á n yo ásò soko yò, Liyel Pídí Yesu ye. Légbíne à náh tōn̄i sò me pı névile. Yah n te Nsyõ 1.14.

† **1:6** 1.6 - A wil Nsyõ 1.42 ànê Nsyõ 21 tyí soko, Nsyõ sébéy mē pól soko, yáh fyò Nsyõ yīn we wárkínsàhnóle n̄yãh soko, wèlnwìlkì-ò Nsyõ ye pè n ye. ‡ **1:21** 1.21 - Yelile, Liyel tēntò syínyo-ò ye lésõ ñne, té à pɔ à yõ doko soko yīnyò. Kè me yónóle Malaki 3.23 soko ne, wãh kı ñ syı pɔ Liyel ney yáhtokóno pónó tyi tō sah. Képah ye Nsyifunɔ kō pè Nsyõne n piki n yah ne Yeli se ñmɔle nı? § **1:21** 1.21 - Nsyifunɔ gbò sàhnó sò me Tōnyono sébéy 18.15-22 wey yõ soko ne, Liyel-á kı ñ tēntò syínyo-ò teku mɔ n pi Moyisi tyí kōle.

22 Képah tẽne, pè ne, òte òmò tẽ se ne nê ó-á péle ni? A kè yo pé syah pé kò pé kyi we yo pé tópu tyí kè. Nkè sò se à ki yo ò gblõy tyí sòkò ni?

23 Képah sòkò, Nsyõ me ne: «Ñmò tyí ye lésò Liyel tẽntò syínyo-ò Yesayi yo sah ò wey sòkò ne,

ònni yĩnpõ-á me n dòkò gbènni sòkò ne òkè:

«Yé wèkì tò sah Tẽ ògbè yĩnne!»*

24 Nte nóno-á sò pè tò Nsyõ tyí, Farisi wèkì kópú ye sò péle.

25 Pè tò à piki yah ne, òmò-á òkène Liyel ney yáhtòkònlè, képah náh pi Yelile, képah náh pi Liyel tẽntò syínyo-òlè, òte kwâh nê se pi té à névyelè n wel n wilki ni sòkò ni?

26 Képah sòkò, à yo pé tyí ne: «Ñmò tẽ wò me nolè n wel n wilki ni sòkò, òte ònni me yépi wró, nê-á yé náh òne n pne.

27 Nmò ki n pò n pi òmò tyí náh. Té òmò òtẽ fóróo kah ò lékyèh mmo fyé dènmònlè.»

28 Kéne tyi pól sò pi Betani kwil sòkò, Nsyurdè yónkahnune. Nénpó sòkò ye sò Nsyõ n wel n wilki nolè ni sòkò.

Tyípèl tẽnyò-òlè

29 Ké dĩndalle, Nsyõ-á Yesu we à me n pi ò tñò, à ne òkè: «Yé yah, Liyel-á kèpópíkì† nê tekì mò kèkòyò névyè tyípèl tẽ yò yĩnne, òmò ye yò.

30 Nmò tyí sòkò ye mé lésò kè yo ne òkè: «Ònni ki n pò n pi òmò tyí náh, té à me te té òmò dubi, képah ye à kal òne.»

31 Nmò òtẽ tò náh lésò òne n pne. Nte yáh we mé pò wèlnwìlkinóle n pi ni sòkò, ò dùkù ye mé Yisrayel tãnne n wèkì.»

32-33 Nsyõ tyiyókè mè yo Yesu tyí sòkò ne òkè: «Liyel nê-á tekì mò òne ne mé wèlnwìlkinóle n pi ni sòkò, à lésò yo ò tyí ne òkè: «Wáh ki Liyel Mirki we kè tiki pò tẽ nê yò, òmò ye ki névyelè n wel n wilki Liyel Mirki sòkò.» Nmò òtẽ náh lésò òne n pne. Nte mé pò Liyel Mirki we kè wil yĩnyò à n tiki n pi kèpíkípíkì tyí kòlè, à pò tẽ ò yò.

34 Mé ye kè we yĩne. Képah ye mé kéle n yo n dal mò ne, Liyel Pídì-á dí mène.»

Yesu tò sáhpu négbrolè

35 Té dĩndalle, Nsyõ tò sò me nénpó ànê ò tò sáhpu sòkò népì ními yísyóle.

36 Wáh Yesu we à pò n sòkò à ne òkè: «Yé yah kèpópíkìlè, nê-á Liyel tekì mò.»

37 Képah tẽne, Nsyõ tò sáhpu népì ními nópi-á ò wey mè noh sè, pè kò Yesu náh.

38 Yesu-á vi yah té pé we pè me ò sò tẽ, à pè piki yah ne, kwâh nê se pè n yah n kò ni? Pè me à ye Wrabilè, nê kór-á kwó-ò díne. Té à piki yah ne, ò twáhntè-òsah se me nyãh sòkò ni?

39 A me yo pé tyí ne, pè pò, pãh ki kyi kè we. Pè me ò sò tẽ kyi ò twáhntè-òsah we lérínò gbãm-ò kénkò sòkò.‡ Képah sòkò, pè me wũ ò tyí, à lésò gbìyìkì téy pi.

40 Nsyõ tò sáhpu népì ními nóno-á sò ò wey noh té Yesu sò tẽ, pé sòkò núkú yó yĩn ye Andrele. Simo-Pyeri yúnpì ye sò òne.

41 Andre-á yal nénpó, kéne Simo-Pyeri tyí ye à kyi wil gbenne, òmò nê-á ò nénkyídíne, té yo ò tyí ne òkè: «Ápi Krista we.» Krista kór ye Liyel ney yáhtòkònlè.

* **1:23** 1.23 - Yah n te Yesayi 40.3. † **1:29** 1.29 - Yah n te Yálnó 12.3. ‡ **1:39** 1.39 - Gbí nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, Nsyifunò lérì yãh dùkù sòkò, méndwò gbí (16 h) kénkò tyí ye pè n yo. Té Wrome tãn wò lérì yãh dùkù sòkò, pòy tò gbí tyí ye pè n yo.

42 Képah sɔkɔ, à Simo tẽ yuku Yesu tyí. Yesu-á Simo wɛ, à à yah, té yo n̄ tyí nɛ, NsyõS pídí Simo-á n̄nɛ, té páh kɪ yīn yó dyɪ à kɔ Sefastɪɛ. Wáh noh nɛ Sefasɪ-á, ké kór ye légbíɛ. Kéne yīn ye tɔ pè n ye Pyerɪɛ.

43 Ké d̄indalle, Yesu kè yah tɔkɔ nɛ, páh kɪ yuku Kalile gběnyah sɔkɔ. Wáh Filipi wɛ, à yo n̄ tyí nɛ, à pé sɔ tẽ.

44 Betisayida kwil ney ye sɔ Filipilɛ. Kéne kwil tãn ye sɔ Andre ànê Pyerɪ tɔɛ.

45 Képah náh, Filipi kyɪ wil Natanayelɪ tyí, té yo n̄ tyí nɛ níkě: «Moyisi tyi kònsàhnò ànê Liyel tẽntò syínyopu-á nê tyí yo sah, á ye à wɛ. Nsyosefu pídí Yesu ye. A n wil Nasaretɪ kwil.»

46 Wáh yo sɛ, Natanayelɪ à syah nɛ, kwáhgbí se kɪ fɛ wil Nasaretɪ kwil sɔkɔ nɪ? Filipi mɛ yo n̄ tyí nɛ, à pɔ n yah.

47 Képah sɔkɔ, Yesu-á Natanayelɪ wɛ à n pi n̄ tnô, à nɛ níkě, Yisrayel ney tótó-á yò, nê-á yínvɪ náh mɛ n̄ sɔkɔ pólɛ.

48 Natanayelɪ mɛ nɛ, nýáh sɔkɔ se à pĩ péle nɪ? Yesu mɛ yo n̄ tyí nɛ, Filipi-á pópò n̄nɛ n ye, gbí nê-á sɔ à mɛ sɛnsóké sɛswô sɔ sɔkɔ, páh sɔ mɛ n̄nɛ yah.

49 Képah sɔkɔ, Natanayelɪ mɛ nɛ: «Kwó-ò dí, Liyel Pídí ye áɛ. Áwɔ ye Yisrayel tãn yòtɛnɛ.»

50 Wáh yo sɛ, Yesu mɛ à syah nɛ, páh yo n̄ tyí nɛ páh sɔ mɛ n̄nɛ n yah, gbí nê-á à mɛ sɛnsóké sɛswô sɔ sɔkɔ, képah kó à kɔ à sɛ pé yó nɪ? Nte n̄ yí-á kɪ tɔ n̄ tẽ n pi tyí-ngbno yó kɪ kal nópilɛ.

51 Té tɔ n̄ syɪ yo pé tyí nɛ: «Kègbɪgbɪ tẽ yó, mé kéɛ n yo yé tyí, yé kɪ yínyò wɛ yíkínmɔnɔɛ, té yínyò tɔnpɪbɪ kɪ mɛ n̄ dɔkɔ, té kɪ n̄ tiki Névi Pídí* yòtah sɔkɔ.»

2

Fúr syáh nê-á syah Kana kwil sɔkɔ

1 Képah náh, ké sèp̄in tɔ-ò sɔɛ, fúr syáh yó sɔ mɛ n̄ syah Kana kwil, Kalile gběnyah sɔkɔ. Yesu yú sɔ mɛ ké sɔkɔ.

2 Té pé sɔ mɛ Yesu tɔ ye ké sɔkɔ, ànê n̄ tò sáhpuɛ.

3 Páh mɛ fúr syáh mɛ sɔkɔ, ðivɛ pɔ tekɪ. Káh pɪ sɛ, Yesu yú mɛ yo n̄ tyí nɛ, ðivɛ-á mɛ tekɪ no tyí dé!

4 Yesu mɛ yo n̄ tyí nɛ, kwáh nê se à n yah n̄ kɔ pé tyí nɪ? Pé gbí náh tɔnɪ sɛ.

5 Képah sɔkɔ, n̄ yú mɛ yo ðivɛ díbípú tyí nɛ, wáh kɪ fyò pɔ tyi nónó yo pé tyí, pé sé pól pɪ.

6 Té dyêh yàhn̄pní kénúkò sɔ mɛ Nsyifunɔ gblɔy tɔnsàhnó* yīnne à yīne pé tyi kònsàhnóɛ. Sé núkú núkú pól sɔ mɛ lítirno lèkwèkwe kénkɔɛ.

7 Dò Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pé ni mɔ pní nópí yíyíɛ. Pé mɛ ni mɔ sé yíyíɛ.

8 A mɛ nɛ, núkúnúkú pé tãh kyɪ tyi yah wáh-ò dí kɔ. Pé mɛ tãh kyɪ à kɔ.

9 Képah sɔkɔ, tyi yah wáh-ò dí-á kè wɔ yah, kè sɔ mɛ vi mɔ pɪ ðivɛnɛ, té à náh sɔ mɛ kéne ðivɛ wíl-n̄sah pĩ. Nte ðivɛ díbípú nónó-á sɔ di mɔ yɔɛ, pépi wɔ sɔ ké wíl-n̄sah pĩ. Képah sɔkɔ, dí mɛ fúr pí-ò dí ye,

§ 1:42 1.42 - Nsyõ nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, tükù n̄nɛ n ye Nsyonasɪɛ. * 1:51 1.51 - Yesu-à Névi Pídí tyíɛ n yo, n̄ gblɔy ye à n ye. * 2:6 2.6 - Dyêh yàhn̄pní ànê gblɔy tɔnsàhnó nê tyí-á n yo Liyel yah sɔkɔ yò, Nsyifunɔ níkɛne ni mɔ n̄ sah kéne yàhn̄pní sɔkɔ, té páh wil kólò sɔkɔ, képah náh pɪ, páh n̄ tyah yòke yónóɛ, pé pé gblɔy kãm n̄ wel sépi n̄nɛ, n̄ pé gblɔy tɔ n̄ sah Liyel yah.

10 té yo ò tyí ne, no pól-á nkēne ðivē pènèkì ògbò dibi. Névyè-à wò kè syõ pé sòkò gbí nēne, nē-à me nónyí-ńkēne, pè n pyē képah dibi. Nte òmò pyē ðivē pènèkì tē wò koh sah à pò nò yǐnkõ gbí tyí nì?

11 Képah ye pì Yesu gbìl tyípíní gbenne, à ò tǒrí wēkì. Kǎh pì sē, ò tǒ sǎhpú me gbah sē ò yõ. À gbìl mē pì Kana kwil, Kalile gbēnyah sòkò.

12 Képah náh, òmò ànê ò yú, ànê ò yúnpyé, ànê ò tǒ sǎhpú tiki yuku Kapernayumi kwil sòkò. Té sèpìn kwéy ó ye pè pì nénpó.

Gbòyìbì yíninwìlkinóle Liyel ní-ńsah gbô sòkò

13 Té Nsyifunò yǒrì tyénó syáh-á sò me de n te sē, Yesu me ðòkò yuku Yerusalemì kwil sòkò.

14 Wǎh kyì Liyel ní-ńsah gbô sòkò, à kyì ne n yah gbòyìbì me gbòle n yí ké sòkò. Túkù me nyehle n yām, túkù me képyénìne n yām, túkù me kèpíkípíkínòle n yām, té túkù tò mó me pò pé pò duke dukenò mò sah tàbálnó yõ, me séle n sah n tũ.

15 Képah tēne, Yesu m̀nò yísyó pì yèfòhle, té gbòyìbì nópi pól yìni wilki kéle Liyel ní-ńsah gbô sòkò, à tahlì pé képyénì ànê pé nyeh tyí. Té pò sǎhntùpu tàbálnó tu wilki m̀, pé pónó kǒ sè kwe.

16 Képah sòkò, té yo kèpíkípíkínò yǎmpu tyí ne, pè sè pól tòkò n yal ásò. Pè káh pé Sú Liyel gbòle n pì gbò yí-ńsah gbòle.

17 Wǎh fyò képah yo, ò tǒ sǎhpú dyò núkú tò kǒ Liyel wey sébéy fí yó tyíle, nýǎh sòkò-á kè me wǎrkínsàhnóle ne nkē:

«Liyel, á wòkò tyí nò yú ní tyí, fókó ké tyí sònò n pì ní ko ko tēne.»†

18 Képah sòkò, Nsyifunò yòtām Yesu syah ne, gbìl tir nê se à kì fē pì, nê-á n wēkì ne, yí mē pínó wēkì-á me ò tyí nì?

19 Képah tēne, Yesu me pè syah ne nkē, pè Liyel ní-ńsah gbô mē sò, páh kì kè tǒ m̀ sèpìn tǒnì sòkò.

20 Wǎh képah yo sē, Nsyifunò yòtām à syah ne, è, gbô nēne m̀ ye tikiníní pò kénúkò sòkò, òmò kì pò képah tǒ m̀ sèpìn tǒnì ó sòkò nì?

21 Nte Liyel ní-ńsah gbô nê tyí-á sò Yesu n yo, képah ye kì sò n pì n pi ò wil gbēnsèle.

22 Képah náh, Yesu-á pò ku té yilki m̀ gbí nēne, ò tǒ sǎhpú dyò tò kǒ ne wǎh lésò kè yo sah. Képah sòkò, pè sē Liyel wey sébéy yõ sòkò, té sē Yesu welò yónsàhnó tò yõ.

Yesu névyè pól fòkò sònòle n pne

23 Té Yesu-á sò me Yerusalemì sòkò, Nsyifunò yǒrì tyénó syáh mē syáh-ńsah, à sò me gbìl tyíle n pì névyè me n yah. Kǎh pì sē, névyè nǎhnáh sē ò yõ.

24 Nte Yesu sò me pé pól fòkò sònòle n pne. Képah ye, òmò tē wò náh sò me sē pé yõ.

25 À névi nì kèdúkùle n pne. Képah ye, à pò névi kèdúkù tē yo ò tyí, ké yétò náh sò me ò tyí.

3

Yesu ànê Nikodemù wē wénóle

1 Nsyifunò sòkò, yěntē yó lésò me pè n ye Nikodemùne. À sò me Farisi wēkì kópú sòkò.

† 2:17 2.17 - Yah n te Gbálnó 69.10.

² Sõ yó lékâhne, à kyɪ wil Yesu tyí, té yo ò tyí ne kwó-ò dí, gbɪl tyi nónó-á òmò n pɪ yò, ònì yó òtē náh fē sēnknole ne n pɪ n pi, né Liyel náh me tēne. Képah-á, páh pī ne òmò-á kwó-òle, nê-á Liyel tekɪ mɔ.

³ Yesu me yo ò tyí ne: «Kègbɪgbɪ tē yō, mé kéle n yo á tyí, ònì yó òtē náh fē Liyel tōrí we n pi, né tē náh tō dubi kēsáñne.»

⁴ Képah sɔkɔ, Nikodemɪ ne, òte névi wàhnmòntenɔ náh, sō se képah kɪ fē pɪ nɪ? A se kɪ fē ò syɪ de ò yú fɔkɔ sɔkɔ, kɪ tō dubi ke ní-òle nɪ?

⁵ Yesu me tō yo ò tyí ne: «Kègbɪgbɪ tē yō, mé kéle n yo á tyí, ònì yó òtē náh fē n de n pi Liyel tōrí sɔkɔ, né tē náh tō dubi ni, ànê Liyel Mirki gbò yō.

⁶ Névi nê-à dubi névi tyí, névi ye tēne. Té névi nê-à dubi Liyel Mirki gbò yō, Liyel Mirki n ne n me tē sɔkɔ.

⁷ Káh n ye kè á gbàn du, máh sōnpule yo á tyí ne, yáh yīne yé tō n dubi kēsáñne.

⁸ Nyāh-à yáhkí dyɔ, nénpó ye kè n ne n pɪ n yuku. A kɪ ké pínó yīne n nohnɪ, té á náh n pī n pi nyāh sɔkɔ-á kè wil, ànê káh n yuku nyāh. Névi nê-à dubi Liyel Mirki gbò yō, tē tɔ tyí n ne n me sēntēne.»

⁹ Wáh yo sē, Nikodemɪ tō ne, sō se képah kɪ fē pɪ nɪ?

¹⁰ Yesu me yo ò tyí ne: «Áwɔle tyi kōnsáhnó kwó-ò ògbēne Yisrayel sɔkɔ, té á náh képahle n pne nɪ?

¹¹ Kègbɪgbɪ tē yō, mé kéle n yo á tyí ne, áyáh nēne n pne, képah tyí-á à n ne n yo. Áyáh nê we, à n pɪ képah tyí yónwàhpule. Òte yé náh me séle n fē n syɪ.

¹² Máh sétáh yō tyile n yo yé tyí té yé náh me sē sé yō, máh pɔ yīnyō tyile n yo yé tyí, yé kɪ pyē fē sē sépi yō sō?

¹³ Ònì yó òtē náh dɔkɔ kyɪ yah yīnyō sɔkɔ, à wil Névi Pídí tyí sɔkɔ, òmò nê-á wil yīnyō à tiki pɔ.

¹⁴ Sō-á lésō Moyisi wahy kètò pɪ yésáhrule gbēnnɪ sɔkɔ,* à dɔkɔ mɔ sah dahnɪ yō, Névi Pídí tɔ yīne à dɔkɔ mɔ sēntēne.

¹⁵ Képah sɔkɔ, névi nê-à sē ò yō, tē kɪ tyé-ńkē min we.

¹⁶ Yah, kèkōyó névyé tyí ye kah nɔ Liyel tyí, képah ye à ò Pi núkúní tekɪ mɔ, ne névi nê-à sē òmò yō, tē tyí káh yɪkɪ, òte tē tyé-ńkē min we.

¹⁷ Liyel tē wɔ náh ò Pídí tekɪ mɔ kèkōyó sɔkɔ ne, à pɔ lékàhle névyé kō pé tyípél yīnne dé! A ye à tekɪ mɔ ne, kèkōyó névyé pwáhnmɔnɔ we òmò gbò yō.

¹⁸ Névi nê-à sē òmò yō, tē wɔ náh tō n tuke n pi. Òte nê-à yahle sēnóle òmò yō, tukey syɪkɪ te tē yō, wáh sōnpí yahle sēnóle Liyel Pi núkúní yō.

¹⁹ Tukey mē we yò: Kyòo ye pɔ kèkōyó, té névyé tyípínó-á pɪ tyítúkúnìne sē, fēntú tyí nɔ kal pé tyí kyòole.

²⁰ Névi nê-à tyítúkúnìne n pɪ, kyòo tyí náh n nɔ tē tyí gbógbó. Tē n pī ne páh kɪ pɔ kyòo yah, pé tyítúkúnì pínó-á kɪ wil mɔ kwèyy. Képah ye, à náh n pɔ kyòo yah sɔkɔ.

²¹ Òte névi nê-à gbɪ wēkìle n kɔ, òmò n pɔ kyòo yah sɔkɔ. A n ne n me ké tyí ne, nɔ pé tyípínó we pnéyy sépi nónó-á me n pɪ Liyel dyɔ dyɔ tēne.»

Nsyõ-á nê yo Yesu tyí sɔkɔ

²² Képah náh, Yesu ànê ò tō sáhpú pɔ tē yah Nsyude gbēnyah sɔkɔ. A sò me névyele n wel n wilki ni sɔkɔ.

²³ Té ni-á sò me dò Yeno kwil sɔkɔ sē, képah ye Nsyõ tɔ mó me wèlwìlkinóle n pɪ nénpó. Névyé sò me n pɔ n pɔ ò tyí, à kō à péle n wel n wilki ni sɔkɔ. Nénpó sò me yúkey Salimi kwille.

* 3:14 3.14 - Yah n te Yáhnó 21.4-9.

²⁴ Légbíne, pé náh sò tǎnì Nsyõ dah mo wòkònpèkè sòko.

²⁵ Képah sòko sò yóle, yékâb yó de Nsyõ tò sáhpú ànê Nsyifu yó wró, pé gblöy tǎ n sah dùkù tyí yõ, à yíne pé tyi kònsàhnóle.

²⁶ Kǎh pi sǎ, Nsyõ tò sáhpú me Nsyõ nyáh sò kyí yo ò tyí ne níkǎ, pé kwó-ò dí, dí nê-á lésò òne Nsyurdê yónkahnune, té à ò tyíle n yo pé tyí kè; à yah, ò tǎ-á me yuku névyele n wel n wilki ni sòko. Té no pól-á me pé yah mo òmo òinne.

²⁷ Nte Nsyõ me yo pé tyí ne níkǎ: «Né Liyel náh yín-ínsah òne névi kǎ, tǎ se ki fǎ kè we?»

²⁸ Yépi nǎtǎ ye òmo tàrfyòle ne máh lésò kè yo dal mo yé tyí ne òmo náh Liyel ney yáhtòkòkòle. Ñ tǎntǎ ó-á mé pò pí-ínsah ò yahle.†

²⁹ Yé yah, nê tyí-á sépille, ò pe ye. Té pe mè kódí n mó ne n me pe mè tnô. Kódí mè-à pe mè we òvìvì sòko, kè n pi òvìvì òngbène ò tyí. Sǎnkǎ òvìvì ye òmo sòko. Ñ ni me vi syi ké yín tyí.

³⁰ Wǎn yíne kè ne n mo òmo yín wílno yõ, kwâh mó ne n wilki òmo tyí sòko.

³¹ Névi nê-á n wil yínyõ, òmo ye no pól yõ. Té névi nê-á me sétáh mè yõ, sétáh mè névi ye òne. Sétáh mè yõ tyi ó ye òmo ki fǎ n yǎh dò. Nte, nê-á n wil yínyõ, òmo me no pól yõ.

³² Wǎh tyi nóno we, té tyi nóno noh, sépi tyí ye à n yo n wah, té ney náh me ò wey fǎ syi.

³³ Nte nê-à ò wey fǎ syi, tǎ me kéle n wǎki tótó ne gbí-á Liyel weyne.

³⁴ Òmo nê-á Liyel tekí mo, à ò Mirkile à kǎ yí. Liyel wey ye à n ne n yo.

³⁵ Sú Liyelle, ò Pídí tyí no ò tyí. Képah ye à tyi pól dahbi òmo gbò.

³⁶ Névi nê-à sǎ Liyel Pídí yõ, tǎ ki tyé-níkǎ min we. Té névi nê-à yahle sǎnóle ò yõ, tǎ náh kéne min we n pi. Liyel pèkè ki me tǎ yõ gbímegbí.»

4

Yesu ànê Samari pi yóle

¹⁻³ Képah sòko, Farisi wǎkì kópú sò noh ne Yesu-á me tò sáhpúle n we, me péle n wel n wilki ni sòko à kal Nsyõne. Té Yesu nǎtǎ náh sò n wel n wilki névyele ni sòko ò gblöy dé, ò tò sáhpú ye sò n pi ké tòle. Képah sòko, Yesu-á pò képah yónó noh gbí òne, à yal Nsyude gběnyah sòko ànê ò tò sáhpúle, à ò syi n yuku Kalile gběnyah sòko.

⁴ Té képah wò sòko, à sò yíne à Samari gběnyah kò kah.

⁵ Wǎh n yuku, à kyí yíni tǎ Samari kwil yó sòko, pé n ye Sikarle. Kéne kwil me Nsyosefu swǎh tnô, nê-á lésò ò sú Nsyakòbi à kǎ.

⁶ Té Nsyakòbi kwlèy sò me nénpó. Yesu-á wil kóló sòko té kwlo, à sò me kyí kǎ tǎ kéne kwlèy yõ. Té gbí sò me yòtah sírr kénkǎ sòko.

⁷ Képah sòko, Samari pi yó-á pò yo dí-ínsah, Yesu me à syah ne à nine pé kǎ pé wò.

⁸ Té légbíne, Yesu tò sáhpú sò me sòko yòke yáhdwe-ínsah kwil ntyó.

⁹ Képah sòko, Samari pi me à syah ne, kè se pi sǎ té òmo nê-á Nsyifule, à ki pò wò wò nine n ni péwò Samari ney tyí ni? Kègbi tǎ yõ Nsyifunò náh ntyínò sò n pi n soh wǎ tyí ànê Samari tǎnne.

† 3:28 3.28 - Yah n te Malaki 3.1.

10 Wǎh yo sě, Yesu me yo n tyí ne: «Liyel-á nêne névile n kǒ, wǎh sǒ me kéle n pne, té pǐ nédúkú nê-á n yo n mo á tyí yò, áwo ye náhki sǒ ni wo wo nine n tyí, té à náhki nine n kǒ nê-á minne névile n kǒ.»

11 Képah soko, pi ne pé yòtě, kwlëndiki náh me nmo tyí, té kwlèy-á mó tǒ me súkúlinóle, à se náhki sǒ we nýǎh kéne nine ni?

12 Nkě pépi náh ney Nsyakobi nê-á pé kǒ kwlèy mène, té ké ni wo soko ànê n wěnpìle, à tahlì n yípèy tyí, nmo se kal Nsyakobi mène ni?

13 Yesu me ne: «Névi nê-à kwlèy mèn ni wo, níki kǐ tǒ po tě tě.

14 Nte nmo-à nine névi nê kǒ, tě-à kè wo, níki náh tǒ tě tě n yah n pi pólle. Kè kǐ n po n mo lègbèr tyí kǒle tě soko, kǐ tyé-ńkě minne n kǒ.»*

15 Képah soko, pi à syah ne pé yòtě, à pé kǒ kéne nine, níki kǒ kè káh tǒ péle n tě, ànê pé káh tǒ po ásò yo tě di yinne.

16 Wǎh yo sě, Yesu me ne, à kyí n pe ye pè po ásò.

17 Képah soko, pi ne pe náh me pé tyí. Yesu me ne, gbi-á à yo ne pe náh me pé tyí.

18 Pèbi nêpǐ kwâl tyí-á à tě yah soko, té nê tyí-á tǒ òne núkúnúkú yò, gbi-á à yo, n pe náh òne.

19 Képah tène, pi me yo Yesu tyí ne pé yòtě, páh kè kyom we ne, Liyel tǔntò syinyo-ò-á òne.

20 Nkě pépi náh tǎn-á Liyelle n gbilki nýǎh soko, nénpó-á me yǒlì mèn yǒ yàhàh.† Nte pépi Nsyifunò wole, pépi n ne n yo ne, Liyel-á yǐne à ne n gbilki nýǎh soko, nénpó-á me Yerusalem soko.

21 Képah soko, Yesu me yo pi tyí ne: «Sě ní yǒ. Sǒ yó me n pi, ney náh tǒ po Sú Liyel gbilki n pi yǒlì mèn yǒ, képah náh pi, Yerusalem òtě soko.

22 Yépi Samari tǎnne, yě Liyelle n gbilki té yé náh òne n pne. Nte ápi Nsyifunò tyí ye Liyel syò à pwáhnmonole n kǒ. Képah ye á òne n pne, té òne gbilki.

23 Nte gbǐ yó me n pi, nê-á me te núkúnúkú òtène yò. Képah soko ye Sú Liyel gbilkípú kègblo kǐ òne n gbilki n Mirki gbò yò soko ànê gbi wěkì yò. Gbilkínó mèn dùkù pípú névyè ye Sú Liyel n ne n yah n kǒ.

24 Liyelle, Mirki ye òne. Képah ye, nónó-á òne n gbilki, pè yǐne pè òne n gbilki n Mirki gbò yò, ànê gbi wěkì yò.»

25 Képah soko, pi à syah ne, páh pǐ ne Liyel ney yáhtokono-á kǐ n po n pi, nê-á pè n ye Kristale. Nmo-à po gbǐ nène, wǎh kǐ po tyi pól dùkù yo wah pé tyí.

26 Yesu me ne: «Nmo ye nmo, nê-á n yo n mo á tyí yò.»

27 Wǎh me képah yónó soko, n tǒ sáhpú me pé syi po de. Té pǎh po à we à me n yǎh ànê pile sě, kè pé gbàn du.‡ Nte pé soko yó òtě náh fě syi à piki yah ne, kwâh nê se à n yah n kǒ pi mèn tyí, képah náh pi, tir nê se à n yo n tyí ni?

28 Képah tène, pi n ni pín sah nénpó, té to kyí kwil nuyó, à kyí tyah n yo no tyí ne,

29 pè po ne n yah dí yóle, à péwo tyípinì pól yo pé tyí lé! Nmo káh kǐ nê Liyel ney yáhtokono dé?

30 Képah soko, névyè me wil kwil nuyó me n yuku Yesu tnô.

31 Té légbíne, Yesu tǒ sáhpú sǒ me Yesule n ni ne, kwó-ò dí, à yòke yò kè!

32 Nte Yesu me pè syah ne, yòke yó-á me péwo tyí yò yò tène, nê-à pépi náh kéle n pne.

* 4:14 4.14 - Yah n te Nsyeremi 2.13. † 4:20 4.20 - Nsyifunò-á sǒ yahle pínsòhnóle Samari tǎnne, képah ye Samari tǎn kǒ pè me kyí pé Liyel ní-ńsah gbò mo sah gbòpòle yǒlì yó yò, nê-á pè n ye Karisimne. ‡ 4:27 4.27 - Nsyifunò nónó-á sǒ pi kwópùle, pè náh sèle n fínki wǎh me n gblǒy; ké dú doko káh pi Samari neyne.

33 Képah soko, n tò sáhpú sò me wēne n piki n yah ne, nnî se ki me po yōkele à kō ni?

34 A me yo pé tyí ne: «Liyel nê-á tekı mo nımole, wăh me nê tyí, képah pínó ànê n tò píneno ye pi nımo yōkele.

35 Yépi náh nkēne ne n yo ne, nıwǒló nıyáh-á tō wū té sèmuکو toko gbí ki no di? Nte nımo wo ki yo yé tyí ne, yé yé yey yō n yah sèmuکole kòntēnóle swăh soko, toko toko tēne.

36 Névi nê-à me sèmuکole n toko, n tò pínó lédyáhnı me te n tyí; sèmuکو pórı nê-á à n tuke n mo, névye ye nónó-á ki tyé-ńkē min we n pi. Képah soko, névi nê-á mo séle, ànê névi nê-á sè toko, pé pól ki nıvıni pi wē tyí.

37 Képah n wēki ne, gbı-á sèmirki mēne, nê-á n yo ne nkē: «Nnı ki sèmuکو mo, té nnı ki sè toko.»

38 Yépi náh swăh nê tō, nımo yé tekı mo ne, yé kyı képah sèmuکو toko. Nósyó ye tò pi ké soko, yépi kō yé po we de pé tò pínó yén sò.»

39 Té pi mē-á sò wey nê yo ne, dí mē-á péwo tyípıni pól yo pé tyí, képah yinne Samari tân náhnáh sò sē Yesu yō kwil mē soko.

40 Képah ye Samari tân nópi-á kyı Yesu tyí, pé à ni ne à wū pé tyí. Yesu me wū nénpo à sèpın nıni pi.

41 Képah tēne, névye náhnáh tō sē Yesu yō wăh welo nónó yo pé noh sépi yinne.

42 Té me tyah n yo pi mē tyí ne, nımo yóré ó yın náh tō pépi sē Yesu yō dé! Nkē pépi ntē tó-á n wey we noh níkilé, té pı ne kègbı tē yō, nımo-á ntyıno kèkōyó pwáhnımo-òle.

Né-ńgbē yó pídí dénımonole

43 Yesu-á sèpın nıni nópi pi te, à yal nénpo à yuku Kalile gbēnyah soko.

44 Té à mó tō lésó kè yo ne, Liyel tēntò syıno-ò náh n tē ple n sú kwil soko.

45 Nte Kalile tân tó-á lésó kyı Nsyıfuno yōrı tyénó syáh soko Yerusalemı soko, té Yesu tyípıno we sē, képah ye wăh po po pé gbēnyah soko, pé me à tō sah tē.

46 Képah soko, Yesu soko kéne gbēnyah kwil mē soko, nê-á pé n ye Kanale. Nénpo soko ye lésó à ni vi mo pi dıvēne. Té né-ńgbē yó lésó me yòtē dí yó tyí Kapernayumi kwil soko. N pídí náh lésó me lènole.

47 Wăh po noh ne, Yesu-á me wil Nsyude gbēnyah soko à po Kalile soko, à me n nyáh sō kyı à ni ne, à tiki po Kapernayumi soko, à po pé pídí de mo pé kō; wăh me n tyah kúnóle.

48 Yesu me yo n tyí ne, pé se yó ki fē sē yah péwo yō; né gbıl ànê gbēndunı tyi náh pi pé we ni?

49 Nte dí me tō yo n tyí ne, pé yòtē, à tiki po súú péwo tınne pé dípir káh po ku.

50 Képah soko, Yesu me yo n tyí ne, à n syı soko n tınne, n pídí-á de. Dí me sē n wey mē yō, té n syı.

51 Wăh me wēki yō, n tōnpiı po à yohnı, té yo n tyí ne, n pídí-á de.

52 A me pé piki yah ne, gbı nê se fàhfàh de n tyí ni? Pé me yo n tyí ne, nıniı gbıntō pō soko-á wılyáhnı à fin mo.

53 Képah soko, dípir sú kè kyomı we ne légbı mē-ó soko-á Yesu yo pé tyí ne, pé ne n yuku, pé pídí-á de. A toko légbı tyí, nımo ànê n gbô tân pól sē Yesu yō.

54 Té Yesu-á wil Nsyude gbēnyah soko, à po Kalile gbēnyah soko, képah ye à pi gbıl ní-òle.

5

Sèkùkù dí yó dénmɔnɔle Yerusalemi kwil

¹ Tyi nópi sókóntenɔ náh, Nsyifunɔ syáh yó-á pɔ n syah Yerusalemi kwil sɔkɔ, Yesu dɔkɔ yuku nénpó.

² Té Yerusalemi kwil sɔkɔ, pékì yó sò me tũnsàhnóle nine ké sɔkɔ ké kwil dé-nsah yó tnô, nê-á pè n ye Képyèni dé-nsahle. Pè kéne pékile n ye Betisatale Yebre wey sɔkɔ. Kènkálnó kwíó sò me pínóle ké gbòpɔ sɔkɔ.

³ Yámpú náhnáh sò me sèntě́nóle kènkálnó nópi sò. Yítūbi sò me, ànê gbáhkì núkú névyele, à tahlì sèkukubi tyí. [Pè sò nkě́ne ne me ni dúkúrinmɔnɔ syiki n tẽ.

⁴ Yé náh we di, yĩnyõ tònpi yó sò nkě́ne ne n de n pɔ ni mè sɔkɔ, ò kéle n dukuri n mɔ, té yónwó nê ñgbò-à de ni mè sɔkɔ, ò yam-à sɔ me dùkú nêne, à n de.]

⁵ Té nénpó sɔkɔ, dí yó lésò me sèkùkùle pópó ye yõgbám pó kwártõnɔ.

⁶ Yesu-á à we sě, té pĩ ne ò sèntě́nó di-á mo nénpó, à à piki yah ne, à se me ké tyí ne pé de ni?

⁷ Sèkùkù dí me ne, pé yòtẽ, ni-à tyah n dukuri n mɔ gbí nêne, ney náh n we à péle n yohni n mɔ pé n we n de ké sɔkɔ. Péwɔ tẽ-à pópó ne pé we n de, ònî pé dyàh tẽ n de.

⁸ Wáh yo sě, Yesu me yo ò tyí ne, à yuku ò sě sě kwáh tɔkɔ ne n kɔ.

⁹ Nénpó swɔ, dí núkú de. A me yuku ò sě sě kwáh tɔkɔ à n kɔ.

Té lésò pɔ yĩne Nsyifunɔ mi mi yòhle.

¹⁰ Képah sɔkɔ, dí nê-á dénmɔnɔ we, Nsyifunɔ yòtám à syah ne nkě́, mi mi yòh-á kweyne. A náh yĩne à ò sě sě kwáh tɔkɔ ne n kɔ.

¹¹ Nte dí me pé syah ne, nê-á de mɔ péle, òmɔ-á yo pé tyí ne, pé pé sě sě kwáh tɔkɔ ne n kɔ.

¹² Pè me à piki yah ne, nê se yo ò tyí ne, à ò sě sě kwáh tɔkɔ ne n kɔ ni?

¹³ Légbíne, Yesu mó tõ sò yal te dí mè tnô, à de tówú sɔkɔ nénpó. Té dí nê-á sò Yesu de mɔ, kéne dí náh sò òne n pne.

¹⁴ Képah náh, Yesu pɔ à we Liyel ní-nsah gbô sɔkɔ té ne, à yah, wáh dénmɔnɔ we yò, à káh tõ tyípèlle n pi, tir yó kò kè pɔ à nɔ nê-á kal ñyole dé!

¹⁵ Képah tẽne, dí kyì ké yah yo Nsyifunɔ yòtám syah ne, Yesu-á sò de mɔ péle.

¹⁶ Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yòtám tyah lékàhle Yesule n kò, wáh sɔnpíle dénmɔnɔ pi mi mi yòh sòle.*

¹⁷ Yesu me ne, péwɔ Sú Liyel-á me tò sɔkɔ kúmm, péwɔ tó-á me sèntě́ne n pi.

¹⁸ Yesu-á képah yo sě, Nsyifunɔ yòtám tõ lékàhle òne n gbah n kò, à ò kònmɔ-nsahle n yah n kò, té ne wáh me mi mi yòh dèlle n pi. A wil képah sɔkɔ, wáh tõ me n yo ne nkě́, pé Sú tótó-á Liyelle, à ò gblòyne n pi núkúle òne.

Tyi nóno-á yo Liyel Pídí tyí sɔkɔ

¹⁹ Képah sɔkɔ, Yesu me tõ yo pé tyí ne nkě́: «Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, Pídí náh fẽ tir yó rítẽ pi n pi ò yah yĩne, né à náh ké pínó we yah Sú Liyel tyí. Sú Liyel-á nêne n pi, sènkò ye Pídí tɔ n ne n pi.

²⁰ Pídí tyí nɔ Sú Liyel tyí. Képah ye, wáh tyi nóno pólle n pi, à sé pínóle òne n wèki. Té wáh tyi nóno à wèki, à kɔ tõ pɔ sé lékan pínóle à wèki n pi, nóno-á kɔ yé gbàn du.

* **5:16** 5.16 - Yáh we Nsyifunɔ yòtám lékàhle Yesule n kò, pépi tẽ sònɔ sɔkɔ, wáh névi de mɔ mi mi yòh sòle, tò ye á pi.

21 Sõ-á Sú Liyel lékyîle n yilki n mo, à minne péle n kô, sêntê ó ye névi nê-à Pídí dyo, à minne tẽ kô.

22-23 Sú Liyel me ké tyí ne, no pól gbílkinóle n sah Pídí yõ, sõ-á pè kéle n sah ñmo yõ. Képah ye, à náh ñnî yó ñtêne n tuke. A ye no pól tukey tyí dahbi ñ gbò. Té névi nê-à gbílkinóle n sàh-ñkêne ñmo yõ, ñ tékínmo-ò Liyel ye tẽ yahle gbílkinóle.

24 Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí ne, névi nê-à ñ wey noh, té sê ñ tékínmo-ò yõ, tẽ-á kɪ tyé-ñkê min we. A náh n tuke n pi. Wǎh wil te kũ soko, té min we.†

25 Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, gbı yó me n pi, nê-á me te núkúnúkú ñtêne yò. Képah soko ye névyé nónó-á me kúnóle Liyel tyí ñinne, pè kɪ ñmo yǐnpõ noh, ñmo nê-á Liyel Pídíne. Té nónó-à kè noh, pè kɪ min we.

26 Sõ-á Sú Liyelle min nétêne, sê ye ñmo nê-á ñ Pídíne, à ñmo to kô mé pi min nétêne.

27 Té máh pi Névi Pídíne sê, à tukey tükèné ténwènéle ñ kô.

28 Nte yé káh n ye tyi nópi yé gbàn du. Gbı yó me n pi, lékyî pól kɪ ñ yǐnpõ noh,

29 té kɪ yuku. Képah soko, nónó-á tyípélo pi, pépi kɪ yuku tyé-ñkê min we yinne. Té nónó-á mó tyípèl pi, pépi wɔ kɪ yuku fõh yinne.

30 Ñmo náh fê tir yó ñtê pi n pi ñ yah yíine. N Sú Liyel-à yo sõ ñ tyí, sê ye mè n ne n kãm weyne tukey soko. Mé náh me ñ gblõy ñvìñi tyi pí-ñsahle n yah n kô. Sú Liyel nê-á tekɪ mo ñne, ñmo-á me nê tyí, képah ye mè n ne n pi. Képah ye, ñ wey kãmno n pi gbı wèkì yõ.

31 Ñmo-à kɪ nê n yo ñ gblõy tyíle, nê kɪ sê ñ tyiyónó yõ?

32 Nte nékáhki ye n yo n wah ñ tyíle, té mé pĩ ne tyi nónó-á à n yo ñmo tyí soko, gbló-á séle.

33 Yáh névyé nónó tõ Nsyõ tyí ñmo tyí soko, té à tyi nónó yo, gbló ye séle.

34 Nte mé se yó me n yah n kô ne, névi tẽ wɔ ñ dùkùle n yo? Yé pwáhnmoño we yin ye mé tyi nópile n yo yé tyí.

35 Nsyõ lésõ pi kyòole fòtnò tũnsáhnó tyí kòle. Té kè yé dyo, yé ñvìñi pi ñ kyòo soko wró kwéy yó ó soko.

36 Nte ñmo wòle, Sú Liyel-á tãn nónó dahbi ñ gbò ñ kô mé n pi, sépi ñtê me ñ dùkùle n wèkɪ n wah n kal Nsyõ-á nê yo ñ tyí soko. Kéne tãn nópi pínó ye n wèkɪ ne, Sú Liyel-á tekɪ mo ñne.

37 Té à wil képah tyí soko, Sú Liyel nê-á tekɪ mo ñne, ñ to ñ tyí yo wah. Nte yé náh ñ welo noh yah pólle, yé náh se tõ à we yah yíne.

38 N wey náh me n tẽ yé nno soko. Yé náh we wǎh ñmo tekɪ mo, yé yahle sênóle ñ yõ di?

39 Yè n ne me n sò ne, yáh kɪ tyé-ñkê min we Liyel wey sébéy kárnó soko, ñ té kéle n kar firfir. Nte képah ye mó tõ yo wah tótó ñmo tyíle.

40 Té yé náh mó tõ me ké tyí ne, yé pɔ ñmo tyí, yé pɔ tyé-ñkê min we.

41 Mé náh me n yah n kô ne névyé ñne n gbilki.

42 Mé yé dùkùle n pne. Liyel tyí náh no yé tyí.

43 N Sú Liyel yin yõ ye mé pɔ, té yé náh ñ tẽ ple. Nte ñnî yó-à núkú pɔ ñ yah yíine yò, yé kɪ ñmo tẽ ple.

44 Yé kɪ fê sê ñ yõ sõ, yépi nónó-á me ké tyí ne yé wène n gbilki, té yahle gbílkinó yáhnkõnéle, nê-á n we Liyel núkúní ó tyí?

† 5:24 5.24 - Wey nê-á Yesu yo ásô soko yò ne ñkê: «Wǎh wil te kũ soko, té min we.» Képah ále n wèkɪ ne, tyípèl-á yikínó nê pi Liyel ànê névyé wró, kũ-á kéle Liyel tyí ñinne. Nte Yesu yò sênóle, tyé-ñkê min tyáhnó-á kéle Liyel tyí ñinne.

45 Yé káh ne me n sò ne, ñmɔ-á kɪ kyɪ yé kɔ̃ n pi lékàhle Sú Liyel yah sɔkɔ dé! Yé gbò sàhnó-á me Moyisi nê yõ, ñmɔ ye kɪ kyɪ lékàhle yé kɔ̃.

46 Ñmɔ tyí me Moyisi wárkɪ sah ñ sébéynó sɔkɔ. Gbɪ-à yé sò me sê ñmɔ yõ, yé náhkɪ me sê ñmɔ tɔ yõ.

47 Nte yé náh fyò me sê ñmɔ tyi wárkínsàhnó yõ, sɔ me yé kɪ fẽ sê ñmɔ welɔ yõ wé?»

6

Tówû ñgbě púnóle

1 Képah náh, Yesu sɔkɔ Kalile yó-ñgbě kahnɩne. Pè tɔ sò kéle n ye Tiberiyadɪ yó-ñgběne.

2 Té Yesu-á gbɪl nónó pɪ sɔkɔ à yámpú nónó de mɔ tówû we, sépi yĩnne, tówû ñgbě sò me ñ sò tẽ.

3 Képah sɔkɔ, Yesu me dɔkɔ kyɪ kɔ̃ tẽ yõlɪ yó yõ ànê ñ tò sáhpúle.

4 Légbíne, Nsyifunɔ yõrɪ tyénó syáh sò me de n te.

5 Té Yesu-á ñ yah yõ yah, à tówû ñgbě we pè me n pi ñ tnô. Képah tẽne, à Filipi piki yah ne, pé se kɪ we ñyáh yõke dwe dwe tẽne kɪ tówû mè kɔ̃ pè kɪ yõ nɪ?

6 Nte fyàhnyahnó ye sò Yesu n fyáh n yah Filipi fɔkɔle. Nkẽ, wáh sò nê pɪ n pi, à sò kè pĩ te.

7 Wáh yo sê, Filipi me à syah ne, deniye pó pló* lègbãm (200) fyé búrn dwénóle, káh sò yíki tyĩ tyĩ, kè náh n yĩne n pi péle.

8 Képah sɔkɔ, Yesu tò sáhpú sɔkɔ nê-á Simo-Pyerɪ gběndí Andrele, ñmɔ me yo Yesu tyí ne,

9 búrn† pló kwló ànê yěnkɔ pló nínó-á me dínpir yó tyí ásô. Nte sépi se kɪ tir nê pekɪ nékwínkí nópi òkù tyí nɪ?

10 Légbíne filkɪ sò me dò nénpó. Képah sɔkɔ, Yesu me yo pé tyí ne pè no pól kɔ̃ pè kɔ̃ tẽ sétáh. Díbí népí kèyõ nínó kyegbãm (5 000) kénkɔ ye sò me pé sɔkɔ nénpó.

11 Képah sɔkɔ, Yesu me búrn nópi tɔkɔ, té wekɪ Liyel tyí, té sè dibi névye tyí, nónó-á sò me nénpó. Wáh yěnkɔ tɔ tɔkɔ, sěntě ó ye tɔ à pɪ, té sè dibi no kɔ̃, pé pól we páh sò me ké tyí sò.

12 Páh yõ tɔ gbí nêne, Yesu me yo ñ tò sáhpú tyí ne, pè sé téló tuke n mɔ, pè káh n ye kèyáh ñtẽ pɔ n ykɪ.

13 Búrn pló kwló táhnkwlɔnsàhnó nê túkù-á sò me wũ tẽ, pè me sè kwel mɔ, tɔkɔnɪ gbõninó yĩne.

14 Névyé-á Yesu gbɪl pínó we sê, pè ne: «Liyel těntò syínyo-ò nê-á sò yĩne à pɔ kèkôyó, ñmɔ ye dí mène tótó.»

15 Képah sɔkɔ, Yesu pĩ ne páh kɪ pɔ ne, páh péwɔle n tẽ n káhlɪ n pɪ yõtẽne. Káh pɪ sê, à tɔ yal pé tnô à sɔkɔ yõlɪ yõ ñ gblóy núkúnine.

Yesu kólóle yó-ñgbě yõtah

16 Té ñvɪ lísyi-á pɔ nɔ, Yesu tò sáhpú tiki yuku yó-ñgbě vyáh yah,

17 à kyɪ de krótókè yó sɔkɔ, à tyah n yuku yónkahnɩne, Kapernayumi kwil tĩnne. Lékáh sò me mɔ te, té Yesu náh tɔnì sò me pɔ pé tnô.

* 6:7 6.7 - Deniyele, pó yó ye sò kéle. Képah pó núkú kɪ sò fẽ nɔ nénúkù gbìyìkì núkú tò pínó danne. † 6:9 6.9 - Sèmuko yó sò me dénpéfàhkìle pè n ye worsùle, képah mi ye sò pè mu búrn mène.

18 Nte yáhpékè yó sò me kō me nine n fū n doko.

19 Képah soko, pãh krótókè to kyí yīni tē kílónó kwló kénkō tyí, pè Yesu we à me n kō n pi yo yòtah pé krótókè òinne. Kãh pi sē, tíkí pè tē.

20 Nte Yesu me yo mo pé tyí ne: «Ñmo ye, yé káh tíkí pi.»

21 Képah soko, pè sò me ké tyí ne pé à twah krótókè soko, té kè núkú yīni tē yóngbal tyí, nyãh-á sò pè n yuku.

Yesu ye yòkele, nê-á minne n kō

22 Képah soko, dīndalle tówû nê-á sò wū pé íníní mé-nsah, pè kè kyomu we ne krótókè núkú ó-á íníníne me. Nte Yesu tò sãhpú ó-á sò de ké soko à soko, Yesu to nãh soko péle.

23 Té krótónè yisyó mó me wil Tiberiyadı kwil soko, me po n de nyãh soko-á sò Tē ngbē Yesu yòke toko té wēki Liyel tyí, té kéle tówû mè kō pè yō.

24 Nte tówû-á po pi gbí nēne ne Yesu nãh me, ò tò sãhpú to nãh me nēnpó soko, pè núkú de krótónè soko, à soko Yesu yáhnkō-nsah Kapernayumi kwil soko.

25 Képah soko, pãh kyí à we yó-ngbē kahnne, pè à syah ne, kwó-ò dí, gbí nê se à po ásò ní?

26 Nte Yesu me pè syah ne: «Kègbıgbı tē yō, mé kéle n yo yé tyí ne, yáh gbıl tyi nónó we, sépi-á nēne n wēki, képah yīn nãh yé n yah n kō nne dé! Yòke nê-á yé we yō tò, képah yīn ye yé n yah n kō nnele.

27 Yé káh tōle n pi yòke yīnne, nê-á kú n yuku n pi. Yé tōle n pi yòke yīnne nê-á kú n tē n pi kúmm, té tyé-ńkē minne n kō. Névi Pídí ye kú yé kō n pi kéne yòkele, ñmo nê-á Sú Liyel kè wēki ne pãh pé tōrúle à kō.»

28 Képah tēne, pè à piki yah ne, tyi nónó se pé yīne pé pi, pé mó Liyel tò we pi ní?

29 Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel-á nê tekı mo,† yáh kú sē ñmo yō, képah ye Liyel tōle.»

30 Pè me yo ò tyí ne, gbıl tir nê se ñmo kú pi pé wēki, pé kō pé sē ñ yō ní? Tir nê se à kú pi ní?

31 Pépi nãh tãn-á yòke yō gbēnnı soko, nê-á pè n ye mãnne,§ à yīne sã-á kè wãrku sah ne:

«À ye yòkele pè kō pè yō nê-á wil yīnyō.»*

32 Nte Yesu me ne: «Kègbıgbı tē yō, mé kéle n yo yé tyí ne, Moyisi nãh kō yéle yòke mēne nê-á wil yīnyō dé, ní Sú Liyel ye n kō yéle yòke gbıle, nê-á n wil yīnyō.

33 Kéne yòke nê-á Liyel n kō nê-á wil yīnyō à tiki po, képah ye minne kèkōyó névyele n kō.»

34 Képah soko, pè ne pé yòtē, à yòke† mēne péle n kō gbımegbı kè.

35 Képah tēne, Yesu me yo pé tyí ne: «Ñmo ye yòke mēne, nê-á minne n kō. Névi nê-á po ñmo tyí té sē ní yō, kwēki ànê níkí nãh tō tē tē n yah n pi.

36 Té mé ye kè yo te yé tyí ne yáh ní we. Nte yé nãh me sē ní yō.

37-38 Ñmo nãh wil yīnyō à tiki po ní dyo yí tyi pi yīnne dé! Nê-á tekı mo nne, ñmo-á me nê tyí, képah pí-nsah ye mé po. Képah ye, Sú Liyel-à nónó pólle ní kō, pè kú po ní tyí. Té nê-á po ñmo tyí, mé nãh à milki n pi pólle.

† 6:29 6.29 - Yesu-á ne Liyel-á ne pãh kú nê tekı mo, ñ gblöy ye à n ye. § 6:31 6.31 - Mãnne, yípórí pépér yó ye kéle lésò Liyel n tiki n mo Yisrayel tãnne n kō pè n pi yòkele, gbı nê-á lésò pè me gbēnnı soko. Yah n te Yálnó sébéy 16. * 6:31 6.31 - Yah n te Gbálnó 78.24. † 6:34 6.34 - Yòke nê tyí-á Yesu n yo ásò soko yò, min yòke ye. Té nónó-á n piki n yah nne, pépi sò me n sò ne kèkürki yí yòke tyí-á à n yo.

39 Té nê-á tekı mo nne, ñmo-á me nê tyí, képah ye yò ne nkê, páh nónóne n kō mé káh n ye pé soko yó ntê tyí yiki. Nte mé mó n po pé lékyî yilki mo gbìyìkì téy sòle.‡

40 Té yah, ñmo Sú-á me nê tyí, képah ye yò ne, névi nê-à n yah mo ñmo ñinne, ñmo nê-á Pídíne, té sê n yò, tẽ tyé-ńkê min we, té ñmo mó tẽ lékó yilki mo gbìyìkì téy sòle.»

41 Képah soko, Nsyifuno tyah Yesu sèyòkèle n yo wê tyí, wáh sǒnpíle sò yo ne péwo-á yòkele, nê-á wil yínyõ à tiki po.

42 Pè sò me yo tũ ne, Nsyosefu pídí Yesu kó ñne nı? Ñmo nê-á pé n sú ànê yúne n pne, à se pi sò té po n yo núkúnúku ne, páh wil yínyõ à tiki po nı?

43 Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Yé káh n sèyòkèle n yo yé wê wró.

44 Nnî yó ntê náh fẽ n po n pi ñmo tyí, né Sú Liyel nê-á tekı mo nne, ñmo náh tẽ yah tẽ. Té ñmo kı mó tẽ lékó yilki mo gbìyìkì téy sòle.

45 Kè me wárkínsàhnóle Liyel tẽntò syínyopu sébéynó soko ne: «Liyel kı pé pól kwó.»§ Nte névi nê-à Sú Liyel wey noh té n kwónó fẽ syi, tẽ n po ñmo tyí.

46 Nte nnî yó ntê yí náh tẽ yah Sú Liyel yò, à wil ñmo tyí soko, ñmo nê-á wil n tnô. Nmo ó we ñne.

47 Kègbıgbı tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à sê n yò, tẽ kı tyé-ńkê min we.

48 Nmo ye yòkele nê-á minne n kō.

49 Yé náh tãn ye yòke yò gběnnı soko, yòke nê-á pé n ye mánne.* Nte képah fyé yò, pé pól náh po ku di?

50 Té yòke nê tẽ wo-á n wil yínyõ à tiki po, névi nê-à képah yò, tẽ náh tō ku n yah n pi.

51 Nmo ye yòkele, nê-á wil yínyõ à tiki po, té minne n kō. Névi nê-à kéne yòke yò, tẽ kı tyé-ńkê min we. Yòke nê-á mé kı n kō n pi, n wil gběnsé ye. Mé ye kéle n kō ne, kèkōyó névye min we.»

52 Képah tẽ soko, yékáb ñgbě de Nsyifuno wró. Pè sò me n yo ne, dí mè se kı fẽ n wil gběnséle pépi kō sò yòkele nı?

53 Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Kègbıgbı tẽ yò, mé kéle n yo yé tyí, yáh kı Névi Pídí wil gběnsé pí-ńkêne yé yòkele, té n tó pí-ńkêne yé wo wo kwáhle, yé náh min we n pi dé!†

54-55 Yòke kègbı ye ñmo wil gběnséle, wo wo kwáh kègbı me n tónne. Képah ye névi nê-à ñmo wil gběnsé pi n yòkele, té n tó pi n wo wo kwáhle, tẽ ye tyé-ńkê min we. Té ñmo kı mó tẽ lékó yilki mo gbìyìkì téy sòle.

56 Névi nê-à ñmo wil gběnsé pi n yòkele, té n tó pi n wo wo kwáhle, tẽ kı me ñmole, té ñmo to kı me tẽne.

57 Sú Liyel nê-á tekı mo nne, ñmo ye min nétêne. Nmo me min soko ñmo gbò yò. Sê ye névi nê-à n wil gběnsé pi n yòkele, tẽ kı me min soko ñmo gbò yò.

58 Kéne yòke nê-á wil yínyõ à tiki po yò, kè náh me núkúle ànê yé náh tãn-á nê yò gběnnı soko, pépi nónó-á ku soko. Nte névi nê-à képah yò, tẽ kı tyé-ńkê min we.»

59 Yesu kéne tyi yo gbí nê-á lésò à me névyele n kwó Kapernayumi kwil, Nsyifuno Liyel ní-ńsah wòkò soko.

60 Té Yesu-á welo nópi yo sê, n tò sáhpú náhnáh tyah n yo wê tyí ne nkê, n tyi yónó nópi-á me tah dé! Nê se kı fẽ sè fẽ syi nı?

‡ 6:39 6.39 - Gbìyìkì téy nê tyí-á n yo ásò soko yò, Liyel tukey tuke sò tyí ye kè n yo. § 6:45 6.45 - Yah n te Yesayi 54.13. * 6:49 6.49 - Yah n te Nsyõ 6.31. † 6:53 6.53 - Névi Pídí wil gběnsé ànê n tó nê tyí-á n yo ásò soko yò ne sáh kı pi yòke ànê wo wo kwáhle, sèmırkì ye Yesu mı pé tyí kéle, nê-á n wêkı ne ñmo-á sárká kèpópikìle.

61 Nte Yesu-á pĩ ne pé tò sáhpú-á me pé sèyòkèle n yo wey mè tyí sòkò, à pé syah ne: «Kè se kǎn pi yépi tole?»

62 Té yáh pyě pò Névi Pídí we à yõ dǎkò n sòkò wǎh wil nýāh sòkò wé?

63 Liyel Mirki ye min nétēne, nòte tir nê me névi kǎ fě pekǎ ò gblǎy? Nmò-á welo nónó yo yé tyí, sè n wil Liyel Mirki tyí, té minne n kǎ.

64 Nte tǔkù me yé sòkò, pé nǎh me sē n yõ.» Té yah, à tokò ké tyah gbí dǔkù tyí, Yesu sò ò yõ sē-ńkēpúle n pne, à tahlǎ nê to-á ne pò à dahbǎ n pi gbò sòkò.

65 Képah sòkò, Yesu tǎ ne: «Képah ye n kǎ mé kè yo ne ńkē, ònǎ yó nte nǎh fě n pò n pi nǎmò tyí, né Sú Liyel nǎh ké wēkǎle à kǎ.»

66 A tokò légbí tyí, ò sò tēpú nǎhnǎh núkú pé syǎ ò nǎh, pé nǎh tǎ me ò sòle n tē.

67 Képah sòkò, Yesu me yo ò tò sáhpú népǎ gbõnimí† tyí ne ńkē, té pépi-á dò, pé to kó pé syǎ n pi nǎ?

68 Nte Simo-Pyerǎ me ne ńkē: «Tyé-ńkē min welo nétē ye áwòle, nê tyí me ápi kǎ tǎ yuku wé, Tē òngbē?»

69 Ápi tē wò sēnó me á yõ, ànê á pĩ ne áwò-á Liyel wilki sah ò tyí yõ.»

70 Képah tēne, Yesu tǎ yo pé tyí ne, péwò kó yah wilki péle népǎ gbõnimíne nǎ? Nte sétõ-á pé sòkò nénúkù yóle.

71 Té Nsyudastǎ ye sò Yesu n ye, òmò nê-á Simo Yisikariyotǎ pídíne. Yesu tò sáhpú népǎ gbõnimí sòkò yó ye sò òne. Té òmò ye kǎ sò pò Yesu dahbǎ n pi gbò sòkò.

7

Yesu yǎnpyé nǎh sē ò yõ

1 Képah nǎh, Yesu sò me yõ sòkò n kò n kǎ Kalile gběnyah sòkò. Té Nsyifunò yòtām-á sò me n yah n kǎ ò kònmò-ńsahle Nsyude gběnyah sòkò sē, képah ye à nǎh tǎ sò me ké tyí ne, pé kò kǎ nénpó.

2 Té Nsyifunò kènkǎl sò syáh* sò me de n te.

3 Yesu yǎnpyé† me yo ò tyí ne ńkē, à yal ásô, à mó yuku Nsyude gběnyah sòkò, ò sò tēpú to kǎ pé ò tyípínó we.

4 Nkē névi nê-à me ké tyí ne no pé dǔkù pĩ, tē nǎh ò tyile n pi sètǎn sò sòkò. Té òmò-á tyi nónóne n pi yò, wǎh yǎne à séle n pi n wilki n mò, no kǎ pé à we.

5 Nte Yesu yǎnpyé nte nǎh sò me sē ò yõ.

6 Képah sòkò, Yesu me ne ké gbí nǎh tǎnǎ se péwò tyí. Gbímegbí-á se me yǎnénóle pépi tyí té.

7 Kèkǎyó névyé nǎh fě pépi dyò yò n pi. Nte pǎh me péwò wò dyòle n yò, páh sǎnpǎle kéle n yo n wah ne pé tyípínò nǎh me ple.

8 Pépi dǎkò n yuku kéne syáh sòkò. Péwò tē wò tyí, ké gbí nǎh tǎnǎ se. Képah-á, pé nǎh n kyǎ n pi.

9 Wǎh képah yo te, à wǎ Kalile sòkò.

Yesu ménóle Nsyifunò kènkǎl sò syáh sòkò, Yerusalemǎ kwil

10 Té ò yǎnpyé-á sòkò te syáh mè sòkò, òmò to yuku nénpó nyáh sò. Té à nǎh sò ye névyé kǎ pé à we. A kè pi wǎbǎnsòkòne kanne.

‡ 6:67 6.67 - Yah n te Likyǎ 6.13-16. * 7:2 7.2 - Nsyifunò kènkǎl sò syáh mène, pé sò ńkēne kè syah sèpǎn kwǎrtǎnò, ò té ne n sē kènkǎl sò. Képah sò pé dyòle n to n kǎ pé yèvyǎhrǎ pínóle gbènnǎ sòkò, ànê Liyel-á pé yohu mò dǔkù nêne. Yah n te Levitiki 23.34. † 7:3 7.3 - Yesu yǎnpyé nónó tyí-á n yo ásô sòkò yò, tǔkù sòno sòkò, ò kèkǎrkǎ núkú gbām ye à n ye. Té tǔkù sòno sòkò mó, ò kèkǎrkǎ núkú gbām nǎh à n ye.

11 Té Nsyifuno yõtãm mó me òne n yah n kã syáh mè soko, té me n piki n yah ne, òyãh se òne ni?

12 Képah soko, tówû mè névye tyah Yesu tyíle n yãh tòtò. Pé tókù sò me n yo ne négbí-á òne, tókù mó me n yo ne sã náh, òmò-á pyé n pilki névyele òkè.

13 Nte Nsyifuno yõtãm tíkí sò me pé tã. Kãh pi sã, pé soko yó òtã náh tã we ò yò wilki mò à yo Yesu tyí soko.

14 Syáh mè sò me ké niyó soko,‡ té Yesu dokò pò Liyel ní-nsah gbô soko, à pò kwónóle n pi.

15 Té wãh kwónó òne n pi, kè Nsyifuno yõtãm gbàn du. Pé me tyah n yo wã tyí ne, dí mè se we òyãh pnèno mè dùkùle ni? Té à náh se mó tã kãrn ògbè pi.

16 Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne òkè: «Máh kwónóle n pi tyi nóno yò yò, òmò náh sò tã séle dé, Liyel ò-à teki mò òne, òmò ye n wèki séle.

17 Névi ò-à kè yah tókò ne pé Liyel dyo dyo tãne n pi, tã wo ye ki fã ké gbí pĩ, Liyel-à ki ò wèki òne séle, képah náh pi, ní yah yí kwónó-à ki ne mé n pi.

18 Névi ò-à ò yah yí tyile n yo, ò gblóy yin gbílki-nsah ye à n yah n kã. Nte névi ò-à me ké tyí ne pé tyi pól pi, pé tó-ò yin mó gbilki, négbí ye tãne. Pílkí-nsah náh me tã tyí pólle.

19 Moyisi náh Liyel tyi kònsàhnóle yé kã di? Nte yé soko yó òtã náh se me n kò ké wèkì yò ni? Sã pi té yé n yah n kã òmò kònmò-nsahle wé?»§

20 Képah tãne, tówû à syah ne sétò-á me ò soko, à kã à képahle n yo, òte ò se ne páh òne n kò n mò ni?

21 Yesu me tã yo pé tyí ne: «Tyi núkú yó ó* náh mé pi, té yé pól gbàn du yò di?

22 Moyisi náh mò yéle kòkè kòno soko di? Nte òmò òtã náh tyah ké gbenne dò, ò náh tãn ye tyah kéle. Té yé náh me piyíle n kã mi mi yòh sòle di?†

23 Nte yépi-à kòkèle n kã mi mi yòh sòle, ne yé káh pò Moyisi tyi kònsàhnó dèl pi, sã pi té òmò-á névi yòtàhsyi pól de mò mi mi yòh sòle, yé ní dyole n yo wé?

24 Yé káh tyile n wah à yíne yí yáhnóle. Yé séle n wah gbí wèkì yò.»

Yesu se Liyel ney yáhtókòne?

25 Képah soko, Yerusalem tãn tókù sò me n yo ne òkè, dí ò-á sò pé n yah n kã ne pé kò mò, òmò kó yò ni?

26 Nte pé yah à n wèki tówû niyó, té pé náh me n vi n mò ò tyí lé! Yõtãm se ki pyé me kè fã syi ne, òmò-á Liyel ney yáhtókòne ni?

27 Té Liyel ney yáhtókòne-à sò òne pò, névi náh ò wíl-nsah pĩ n pi, òte pépi-á dí mè wíl-nsah pĩ dò.

28 Képah ye, Yesu-á me névyele n kwò Liyel ní-nsah gbô soko, à yo pé tyí yínpò ògbène ne: «Yé òne n pne, té ní wíl-nsah pĩ yé yo kè? Nte òmò náh pò ní gblóy yò sã dé! Liyel ò-á teki mò òmòle, à me gbí ó ò tó, òmò ò-á yé náh òne n pne.

29 Nte òmò wo wíl ò tñ. Mé òne n pne, ànè òmò ye teki mò òne.»

30 Képah tã soko, pé tyah Yesu tã-nsahle n yah n kã. Té kãh pi ò gbí náh tònì sò me se sã, ònì yó òtã náh tã we gbò tũ ò tyí.

‡ 7:14 7.14 - Syáh ò tyí-á n yo ásò soko yò, sèpìn kwártòno ye sò kè n syah. § 7:19 7.19 - Yáh we Yesu képahle n yo, kè me yónóle Moyisi tyi kònsàhnó soko ne òkè: «Káh nékókè mò.» Yah n te Yálnó sébéy 20.13, ànè Nsyõ 5.18. * 7:21 7.21 - Yah n te Nsyõ 5.1-16. † 7:22 7.22 - Liyel lésò yégbékè kwò mò Abrahmune té yo ò tyí ne, pé dínpì pólle n kã pé dúbínó sèpìn kwártò-ò sònóle. Képah-á ki pi yégbékè kwónmòno mè pókónmòne. Képah ye, lésò-à sò pò yíne mi mi yòh sòle, Nsyifuno kéle n pi. Yah n te Yenesi 17.10-12.

31 Nte tówû mè soko névye náhnáh sò me sã ò yõ, té me n yo ne, té Liyel ney yáhntokono-à sò nêne pò, à se kɪ pò gbɪl tyi pɪ kɪ kal dí mè tyíle yò nɪ?

Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tékínmɔnɔle ne pè kyɪ Yesu tẽ

32 Té tówû-á sò me tyi nónónɛ n yãh tótò Yesu tyí soko, sè pò we de Farisi wěkì kópú níkì soko. Képah soko, pépi ànê sárká syínwilkipu yõtãm me Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tekɪ mɔ ne, pè kyɪ Yesu tẽ.

33 Pãh pò, Yesu me ne: «Nmɔ kɪ me yéle kɪ wró kwéy ó pɪ ńtõ,† té kɪ soko ń tékínmɔ-ò tnô.

34 Nmɔ-á kɪ n me n pi ńyãh soko, yépi náh fẽ n kyɪ nénpó. Képah ye, yé kɪ ń yah kõ té yé náh ń we n pi.»

35 Wãh yo sã, Nsyifunɔ núkú tyah n yo wẽ tyí ne, ńyãh se ñmɔ kɪ n yuku n pi, té pépi kɪ à yah kwɔ nɪ? Nkě pé no Nsyifunɔ nónó-á me karkɪ tẽ tẽ kõ nékáhbí wró, pépi tyí se pyě à kɪ yuku, kɪ kyɪ nékáhbíle n kwɔ nɪ?

36 Nkě welɔ nónó-á à yo yò ne nkě: «Nmɔ-á kɪ n me n pi ńyãh soko, yépi náh fẽ n kyɪ nénpó, képah ye, yé kɪ ń yah kõ, té yé náh ń we n pi.» Sépi kór se nêne nɪ?

Ni nê-á minne n kõ

37 Syáh gbìyìkì téy sòle, nê-á pɪ ké gbìyìkì ñgběne, Yesu yuku yĩn tówû soko, té yo yĩnpõ ñgběne ne: «Níkì-à me nê tẽ, tẽ pò ñmɔ tyí, à pò wɔ.‡

38 Névi nê-à sã ñmɔ yõ, min yrey kɪ n fwo n wil tẽ soko, sã-á Liyel wey sébéy yo kéle.»

39 Liyel Mirki nê-á sò Yesu yõ sěpú kɪ pò n we n pi, képah tyí ye sò Yesu n yo. Té légbíne, Yesu náh tǔnì sò me doko ñ tǔrí yõ, képah ye Liyel náh tǔnì sò me ñ Mirkile pè kõ.

Yesu tyí-á gbékínó nê dahbɪ tówû wró

40 Tówû-á Yesu wey mè noh te, túkù tyah n yo ne nkě, Liyel tẽntò syínyo-ò* nê-á pé syíkɪ tẽ, ñmɔ-á dí mène tótó.

41 Túkù mó ne, Liyel-á nê yah tɔkɔ, ñmɔ-á. Té túkù tẽ wɔ mó ne, Liyel ney yáhntokono† se kɪ fẽ wil Kalile gběnyah soko nɪ?

42 Kè kó me yónóle Liyel wey sébéy soko ne nkě, wãh kɪ pɪ yõtẽ dí Davidi pétóbé soko yóle, té kɪ n dubi n pi Betlemɪ kwil,‡ képah nê soko-á Davidi dubi dí?

43 Képah soko, névye sɔnɔ pɪ sé tyí tyíle Yesu tyí soko.

44 Túkù sò me n yah n kõ ñ tẽ-ńsahle, ñte ñnì yó ńtẽ náh tẽ we gbò tũ ñ tyí.

45 Képah soko, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú pé syɪ soko sárká syínwilkipu yõtãm ànê Farisi wěkì kópú tnô. Pèpi me pè piki yah ne, sò se pɪ té pè náh Yesu tẽ pò nɪ?

46 Pè me pè syah ne, dí mè wey kénkõ náh me pólle.

47 Képah tẽne, Farisi wěkì kópú ne, è, pè se pyě ye à kõ à pé tɔ yõ yíkɪ nɪ?

48 Pè se yõtẽ yó, képah náh pɪ, Farisi wěkì kó-ò yó we yah à sã Yesu yõ nɪ?

49 Té kàh tówû mè névye tẽ wɔ lésyi, pè náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne dò. Pé pól tyí-á yíkɪ.

50 Té Farisi wěkì kópú nòpi soko yó sò me pè n ye Nikodemɛ, nê-á kyɪ wil yah Yesu tyí sò yóle.§ Nmɔ me yo pé no tyí ne:

‡ 7:33 7.33 - Wey mè yóntenɔ náh, Yesu ńwǎlɔ kénúkò kénkõ pɪ, té pè à syɪ dahɪ yõ, à à ko mɔ. § 7:37 7.37 - Syáh mè soko, pè sò nkěne pé dyɔle n to n kò ni tyíle, Liyel-á lésò nêne péle n kõ gběnnɪ soko. Képah ye Yesu kõ à ne níkì-à nê tẽ, tẽ pò wɔ péwɔ tyí. * 7:40 7.40 - Yah n te Nsyõ 1.21 ; 6.14. † 7:41 7.41 - Yah n te Krista tyí yah yónó soko. Kè kɪ we welɔ yah yónó soko. ‡ 7:42 7.42 - Yah n te Mise 5.1. § 7:50 7.50 - Yah n te Nsyõ 3.1-21.

51 «À yĩne ápi tyi kònsàhnóle, á se yĩne à lékàhle névi kò, né á náh n vyāh wey noh, té pĩ tyi nónó-á à pi?»

52 Képah soko, pé no à syah ne, è, Kalile gběnyah ney se n tɔle té à n weki sě ni? Nkě, à Liyel wey sébéy tɔko n sohl n yah, wāh ki kè we ne, Liyel tēntò syinyo-ò yó n̄tē náh n wil Kalile gběnyah soko.

53 [Képah náh, pé pól karkɪ soko pé fné soko.

8

1 Nte, Yesu wɔ mó soko Wolivi yèh yòli yò.

Fòfɪnpi pi yó tēnpɔnɔle Yesu tyí

2 Té dīndal séngbõ púpúle, Yesu tō n syɪ pɔ Liyel ní-ńsah gbô soko, té no pól me pɔ n tnô. A me kò tē à tyah péle n kwɔ.

3 Wāh me kwónó soko, Liyel tyi kònsàhnó kwópú ànê Farisi wěkì kópú me pɔ sé fòfɪnpi yóle n tyí. Pè pɔ pi mè sah tówú niyó Yesu yah,

4 té Yesu syah ne, kwó-ò dí, páh pi mè we tē fòfíkì pínó soko tótó.

5 Té Moyisi-á kè yo sah n tyi kònsàhnó soko ne, sēnkò sé-á yĩne minkònóle dyèhle.* Té ñmɔ-á dò, ñmɔ se ne sō-á ni?

6 Pè sò me képah tēne n yo sě, ne wāh ki pilki pé lékàh we à kò.† Nte Yesu me n yò sɪnki, té tyah n wārki sétáh soko n kèngbɔle.

7 Kāh pi sě, pé tō me yò soko ñne n gbah n piki n yah. Képah tēne, à me n yò yò té yo pé tyí ne: «Yé soko ney nê-à ki me à náh tyípekè pi yah pólle, tē wɔ dáhkile pi mè min gbenne.»

8 Képah yóntenɔ náh, à tō n yò sɪnki à tyah n wārki sétáh soko.

9 Pāh képah tē noh sě, pé tyah n soko núkú núkúle, à tɔko lékólò ñgbò tyí, pópó à pɔ gbàh sah Yesu ànê pi mè ó tyí nēnpó.

10 Képah soko, Yesu me n yò yò té yo pi tyí ne, nónó-á pɔ tɔko à kò, nýāh se péle ni? Pé soko yó n̄tē kó à mɔ kũ kò ni?

11 Pi me ne, pé yòtē, ney náh pé mɔ kũ kò. Képah soko, Yesu me ne: «Ñmɔ tɔ náh n mɔ kũ kò n pi. Ne n yuku; té à tɔko núkúnúkú tyí, káh n tō tyípekè pi n yah.»]

Yesu ye kèkõyó kyòole

12 Képah náh, Yesu tō yo névyé tyí ne: «Ñmɔ ye kèkõyó kyòole. Névi nê-à ñmɔ sò tē, tē náh tō n kɔ n pi fēntú soko. A ki kyòo we, nê-á ki minne à kò.

13 Képah soko, Farisi wěkì kópú à syah ne, nê se ki sě n tyíyónó yò ni? Nmɔ ó kó n gblõy tārɔyòle yò ni?‡

14 Yesu me yo pé tyí ne nkě: «Gbɪ tē wɔ ye ñmɔ ye ní gblõy tārɔyòle ó, ñte ñmɔ ní wíl-ńsahle n pne, té ní yúkú-ńsahle n pne. Képah ye, máh tyi nónó yo ní gblõy dùkù tyí soko, gblɔ ye séle. Té yépi náh ní wíl-ńsah pĩ, yé náh se mó tō ní yúkú-ńsah pĩ.

15 Yépi tē wɔ lékàhle névyéle n kò à yĩne névi yòtāhsyi sònɔle. Nte ñmɔ wɔ náh lékàhle ñn̄i yó n̄tēne n kò.

16 Té káh se pɔ pi mé yĩne mè lékàhle ñn̄i kò, mé náh kéle à kò n pi ní gblõy. Sú Liyel nê-á tekɪ mɔ ñne, á ki kéle à kò wě tyí ñmɔle. Képah ye, ní lékàh kónó ki pi gbɪ wěkì yò.

* 8:5 8.5 - Yah n te Tõnyonɔ 22.22. † 8:6 8.6 - Pilkintē-ńsah ye sò pé n yah n kò Yesule. Wāh ki ne pé à min ko dyèhle, Wrome tãn dēl ye à pi. Wāh ki mó tō yo ne pé à fin mɔ, à Moyisi tyi kònsàhnó dēl pi. ‡ 8:13 8.13 - Nsyifunɔ tyi kònsàhnó soko, né tārɔyò névyé náh nɔ nímíne tir nê tyí, kéne tir náh n mɔ n kò. Yah n te Tõnyonɔ 17.6; Matye 18.16.

17 Kè nâh me wârkînsâhnôle yé tyi kônsâhnó soko ne, népî ní mí-à pî tàrfyòle tir nê soko, gbi-á kéle di?§

18 Nmò me í gblõy tyíle n yo, té Sú Liyel nê-á tekî mò íne, òmò tò me í tyíle n yo.»

19 Képah soko, pè Yesu syah ne, íyâh se ò súle ní? Yesu me ne: «Yé nâh ímòle n pne, yé nâh í Sú tòle n pne. Yâh sò me íne pne, yé nâhki í Sú tò pî.»

20 Yesu sò me kwónóle n pî Liyel ní-nsah gbô fí yó soko, íyâh-á ké pò kyésúkùle, té tyi nópi yo. Nte ò gbí nâh tònì sò me se, képah ye ònî yó ítê nâh tẽ we à tẽ.

Gbahdyâh ònôle Yesu yõ sê-òkêpú tyí

21 Képah nâh, Yesu tò yo tówú tyí ne: «Nmò ye n soko yò. Yé kí í yah n kò n pi, òte yé kí ku yé tyípékè soko. Nmò-á n yuku íyâh, yépi nâh fẽ n kyí n pi nênpó.»

22 Képah soko, Nsyifunò ne, òte ò gblõy ko mò dékè se kí pyè me à tẽ ní? A kò à n yo ne, pépi nâh fẽ n kyí n pi péwò yúkú-nsah soko.

23 Yesu me yo pé tyí ne: «Yépile, sétâh yõ névye ye yéle, té ímò wòle, ímò wil yînyõ. Kèkõyò mè névye ye yépile, òte ké névi nâh ímò wòle.

24 Yâh we mé kéle n yo yé tyí ne yâh kí ku yé tyípèl soko, yé nâh me sê ké yõ ne, Nmò-á,* képah ye í kò mé ne yâh kí ku yé tyípèl soko.»†

25 Képah soko, pè à piki yah ne, nê tẽ ó se òmòle ní? Yesu me yo pé tyí ne: «Mé sò kè yo te yé tyí ké tyah gbí òkùle.

26 Tyi nâhnâh me í tyí yo yo tẽne yé tyí soko ànê kí lékâhle yé kò. Nte máh nê noh í tékînmò-ò tyí, képah ó ye mé n yo yé tyí. Nmò ye gbi nètêne.»

27 Nte pépi nâh sò me pî ne, Sú Liyel tyí-á Yesu n yo pé tyí.

28 Képah soko, Yesu yo pé tyí ne: «Yâh pò Névi Pídí yõ òkò gbí nêne, yé kí pî ne Nmò-á. Té kí tò pî ne mé nâh tir yó ítêne n pî í yah yíine. Sú Liyel-á tyi nónoné í kwò, sépi ó ye mè n ne n yo.

29 Nê-á tekî mò ímòle, mé me ò dyò yí tyíle n pî gbímegbí, képah ye à me íne, à nâh í sah n pi í gblõy.»

30 Yesu-á me képah yónó soko gbí nêne, névye nâhnâh sê ò yõ.

Nónó me Abrahami pétóbéle tótó?

31 Képah tẽne, Nsyifunò nónoné-á sò sê Yesu yõ, à me yo pé tyí ne: «Yâh kí me ímò tyíyónó wèkile n kò, í tò sâhpú kègblo ye yéle.

32 Yé kí gbile n pne, té kéne gbi kí yé wilki yõri soko.»

33 Képah soko, pè me Yesu syah ne, Abrahami pétóbé-á pépile. Pépi nâh pî yah ònî yó ítê yòbule pòlle. Nte à se sònpíle n yo ne, pépi-á kí wil yõri soko ní?

34 Yesu me yo pé tyí ne: «Kègbìgbì tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à tyípékèle n pî, tyípékè yõ ye tẽne.

35 Yòle, ò yòtê dí gbô soko tẽ-ò kúmm nâh òne. Nte yòtê dí pídí tẽ wòle, ò sú gbô soko tẽ-ò kúmm ye òmòle.

36 Képah ye, Liyel Pídí-à yé wilki yõri soko, yé kí me yé gblõy yõ kègbì tẽ yõ.

37 Mé pî ne Abrahami pétóbé-á yéle. Nte yâh ímò wòlo yahle, képah ye yé kò yé n yah n kò í kònmò-nsahle.

§ 8:17 8.17 - Yah n te Tõnyonò 17.6. * 8:24 8.24 - Nmò-á nê tyí-á n yo ásò soko yò, Liyel ògbò ye lésò ò gblõy ye Nmò ye Nmòle. Té Yesu tò-á pò ò gblõy ye Nmò yele, képah kéle n wèkî ne Liyel-á òne. Yah n te Yálnó 3.14. † 8:24 8.24 - Kù nê tyí-á Yesu yo ásò soko yò, kù gbõy tyí nâh à n yo, Liyel tyí òn kù tyí ye à n yo.

38 Nmɔ-á nê we ní Sú Liyel tyí, képah ye mé n yo. Yépi tɔ-á mó tyi nónó noh yé sú tyí, sépi ye yé n pi.»

39 Páh Yesu wey noh sɛ, pè à syah ne, Abrahami-á pépi súle. Képah sɔkɔ, Yesu ne: «Yâh sò me Abrahami pétóbéle, yé náhki me Abrahami tyípínine n pi.

40 Nte núkúnúkú, ímɔ nê-á gbɪ noh ní Sú Liyel tyí à yo yé tyí, yé n yah n kɔ ímɔ kònɔ-ísahle. Abrahami náh sɛnkɔ pi dò.

41 Yépile, yé sú tyípínó ye yé n pi.» Képah tɛne, pè à syah ne, fɔfíkì‡ pínó sɔkɔ náh pépi dubi dé! Nkɛ Sú núkú ó-á pépi tyí, nê-á Liyelle.

42 Yesu me yo pé tyí ne: «Liyel tyí ye ímɔ wil à pɔ. Nmɔ náh pɔ ní gblɔy yĩn yõ dé! Nmɔ ye tekɪ mɔ íne. Nte Liyel-à sò me pi yé Súle kègbɪ yõ sɔkɔ, ímɔ tyí náhki me nɔ yé tyí.

43 Yé yahle ní welɔ nóhnóle, képah ye yé náh ní welɔ syíkí-ńtân pĩ.

44 Yépi súle, sétân yòtɛ ye ñne. Nmɔ dɔy yíi tyi ye yé me ké tyí ne yé ne n pi. Nékové mó-ò ye ñne ñgbò òkùle. Wáh pi gbɪ náh me ñ sɔkɔ, à náh mó gbɪ wɛkùle n kɔ pólle. Wáh pi mìnì yó-òle, wáh mìnìne n yo, ǎ kéle n yo à yĩne ñ gblɔy kèdùkùle. Mìnì yónó yõ wil ñmɔ tyí.

45 Nte ímɔ tɛ wɔle, ímɔ gbɪle n yo, képah ye yé náh me sɛ ní yõ.

46 Yépi sɔkɔ nê tɛ kɪ fɛ kè wɛkɪ ne máh tyípekè pi? Nte máh gbɪle n yo, kwáh nê pi té yé náh sɛ ní yõ?

47 Liyel tyí névi-à névi nêne, ñmɔ Liyel weyne n noh n tɛ n yĩn. Nte Liyel tyí névyé náh yépile, képah ye yé kɔ yé yahle sé nóhnóle.»

Yesu me Abrahami yah

48 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ Yesu syah ne, gbɪ kó me pé tyí pé yo ne, Samari ney-á ñne, ànê sétõ-á me ñ sɔkɔ ni?

49 Á me yo pé tyí ne: «Sétõ náh me ímɔ sɔkɔ. N Sú Liyel ye mé n gbilki, té yépi me ímɔle n yilɔ.

50 Nmɔ náh me n yah n kɔ ní gblɔy gbílki-ísahle dé. N gbílki-ò ñ gblɔy ímɔle. Nmɔ ye gbɪ syínkò-òle. §

51 Kègbɪgbɪ tɛ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à n sah ímɔ yóré yõ, tɛ náh kũ dɔ n yah n pi pólle.»*

52 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ à syah ne, páh pyè kè pĩ yíi núkúnúkú tɛne ne sétõ-á me ñ sɔkɔ. Abrahami-á ku, Liyel tɛntò syínyopu tɔ me ku. Nte ñmɔ pɔ n yo ne, névi nê-à n sah péwɔ yóré yõ, tɛ náh kũ dɔ n yah n pi ni?

53 Pépi sú Abrahami-á ku. Nte ñmɔ se me n sò ne páh kal Abrahamine ni? Liyel tɛntò syínyopu tɔ me ku. Té ñmɔ tɛ se me ñ gblɔyne n yah nédúkú nêne ni?

54 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí ne: «Máh náhki sò me ní gblɔyne n gbilki, yõ náh me gbílkinó mè tyí. Nte ní Sú Liyel ye n gbilki íne, ñmɔ nê-á yé ne, yé Liyel-á ñne,

55 té yé náh se mó tɔ me ñne n pne. Nte ímɔ wɔ ñne n pne. Máh sò me yo ne, mé náh ñne pne, mé náhki pi mìnɔle yé tyí kòle. Nte ímɔ ñne n pne, té me n sah ñ yóré yõ.

56 Yé sú Abrahami sò me ñvìnì sɔkɔ ne, pé ímɔ pɔ sò gbìyìkì we. Á me pɔ kè we, kè pi ñvìnìne ñ tyí.»

57 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ me à syah ne, ñmɔ náh tɔnì ye tikinini pó gbām we, té ne páh Abrahami we ni?

‡ 8:41 8.41 - Liyel wɛkì kó-ńkɛ pèpeyne, Liyel wey kéle n tɔkɔ n sáh fɔfíkì pínóle. § 8:50 8.50 - Gbɪ syínkò-ò nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, Liyel ye. * 8:51 8.51 - Kũ nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, yah n tɛ 8.24.

⁵⁸ A me yo pé tyí ne: «Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, Abrahmı-á pópó n dubi, Nmo me.»

⁵⁹ Wǎh képah yo sě, pè núkú dyèh kwel n tyí ne páh òne n minki.† Nte à me wõbı à wil Liyel ní-rısah gbô soko à soko.

9

Yítú dí yó yí yíkínmɔnɔle

¹ Sõ yóle, Yesu sò me n ko n soko té dí yó we, nê-á sò me yítúne n dubi gbí dükùle.

² Képah soko, Yesu tò sáhpú à piki yah ne, pé kwó-ò dí, sõ se pi té dí mè dubi yítúne ni? Nmo tyípekè pínó se, tĩ n dúbípú tyí se?

³ A me yo pé tyí ne: «Nmo, képah náh pi n dúbípú tyípekè pínó náh à kō à dubi yítúne dé! Kè ye pi Liyel tyípinì wèkɪ yinne n soko.

⁴ Nê-á tekɪ mɔ ímɔle, tyah kyòo soko ye á yĩne à tòle n pi n tyí. Nkě lékâh me n pi, nê soko-á ney náh fẽ tò pi n pi.

⁵ Máh fyò me kèkõyó soko, ímɔ ye kèkõyó kyòole* n me gbí pól soko.»

⁶ Wǎh képah yo te, à sɪn mɔ sétáh té kè fǎh à kele yítú dí yí yah.

⁷ Té me yo n tyí ne à kyɪ n yah wu pékì tũnsàhnó yó ni soko, nê-á pè n ye Silowele. Silowe kór ye Těntò névile. Yítú dí me soko à kyɪ n yah wu nénpó. Wǎh n syɪ n pi gbí nêne, à sò me n yah.

⁸ Képah soko, n tnô tẽpu ànê nónó-á nkěne òne n we à n ne me n ni n syɪ, páh à we pè me yo tũ ne, dí mè kó nkěne n kō n tẽ ne n ni n syɪ yò ni?

⁹ Túkù ne òmɔ-á, túkù mó ne òmɔ náh, yǎhnkō-á à tɔ. Páh me képah soko, dí me yo pé tyí ne péwɔ-á tótó.

¹⁰ Wǎh yo sě, pè me à piki yah ne, n yí se pi sõ té yɪkɪ mɔ ni?

¹¹ A me yo pé tyí ne, dí nê-á pè n ye Yesule, òmɔ-á fǎhkì pi, té kè kele pé yí yah, té ne pé kyɪ pé yah wu Silowe yo soko. Pé me soko kyɪ pé yah wu nénpó, pé me fẽ n yah.

¹² Pè me à syah ne, kéne dí se me nýǎh ni? A me ne pé náh pĩ.

Farisi wèkì kópú-á sóhlínyahno nê pi yítú dí yí yíkínmɔnɔ tyí soko

¹³ Képah soko, yítú dí nê yí-á yɪkɪ mɔ, pè à tẽ pɔ Farisi wèkì kópú tyí.

¹⁴ Té mɪ mɪ yòh sò ye mó tō lésō Yesu fǎhkì pi à dí yí yɪkɪ mɔ.

¹⁵ Képah soko, Farisi wèkì kópú dí piki yah ne, sõ se kè pi té à fẽ n yah núkúnúkú ni? A me yo pé tyí ne, fǎhkì-á à pi kele pé yí yah, té pé me kyɪ pé yah wu, pé me fẽ n yah.

¹⁶ Képah tẽne, Farisi wèkì kópú túkù sò me n yo ne nkě, dí mè náh fyò me mɪ mɪ yòh tẽ dèlle n tẽ, képah-á n wèkɪ ne à náh wil Liyel tyí.† Nte pé túkù mó me n yo ne, tyípèl pí-ò se kɪ fẽ gbíl nópi dükù pi sõ ni? Kǎh pi sě, pé sòno pi sé tyí tyíle.

¹⁷ Pè me tō pé syɪ dí mè syah ne, nê-á yɪkɪ mɔ n yíle, òmɔ se kɪ yo sõ tẽ tyí soko ni? Dí me ne, Liyel tẽntò syínyo-ò-á òne.

¹⁸ Nte Nsyifunɔ yòtām náh sò me ké tyí ne pé sě ké yõ ne, yítú-á sò òne, té núkúnúkú à me n yah. Kǎh pi sě, pè n dúbípú ye pɔ,

† 8:59 8.59 - Liyel tyi kònsàhnó wèkì soko, névi nê-á yo de Liyel tyí, pè yĩne pè tẽ min ko dyèhle. * 9:5 9.5 - Yah n te Nsyõ 8.12. † 9:16 9.16 - Yáh we Farisi wèkì kópú túkù ne Yesu-á me mɪ mɪ yòh dèlle n pi, pépi tẽ sòno soko, wáh névi de mɪ mɪ mɪ yòh sòle, tò ye á pi.

19 à pɔ pè piki yah ne, pépi pídí se dí mène ni? A se dubi yítũne ni? Nte à se pi sɔ té fẽ n yah núkúnúkú ni?

20 N dúbípú me yo pé tyí ne, páh pĩ ne pépi pídí-á òne; wǎh dubi yítũne.

21 Nte tir nê tẽ wɔ-á pi té à fẽ n yah núkúnúkú, pépi náh képah wɔ pĩ, pé náh se mó tɔ pĩ nê-á yiki mo ò yíle. Nkẽ pè à piki yah, wẽnpir náh tɔ òne; wǎh ki fẽ ké yah yo ò gblɔy.

22 Nsyifunɔ yòtãtã tiki sò me pè tẽ, képah ye pè kɔ pè n wɛki sɛ. Nsyifunɔ yòtãtã sò me ké yo sah te ne, névi nê-à ki ne Liyel ney yáhtokɔnɔ-á Yesule, tẽ-á ki yĩni wilki pépi wẽkì sɔkɔ.

23 Képah ye, ò dúbípú kɔ pè ne, wẽnpir náh tɔ òne, pè à piki yah.

24 Képah sɔkɔ, Farisi wẽkì kópú tɔ dí mè ye yah ke ní-òle nê-á lésò yítũne, té yo ò tyí ne, ké Liyel wẽkì tẽ yò, à gbi yo pé syah. Pépi-á pĩ ne ò yí yíkínmɔ-ò dí mène, tyípèl pí-ò-á òne.

25 Dí me ne, pé náh pĩ tyípèl pí-ò-à ki nê òne dé! Tyínúkú ó-á péwɔ n pne: Yítũ-á sò péle, òne núkúnúkú páh me n yah.

26 Pè me à piki yah ne, tir nê se Yesu pi ò tyí ni? Dùkù nê se à yiki mo ò yíle ni?

27 Dí me ne, páh sò kè yo te pé tyí, té pè náh pé níki sah kè noh. Nte sɔ se té pè tɔ me ké tyí ne, pé kè yo pé noh ke ní-òle ni? Pépi tó se pyè me n yah n kɔ ne, pé pi ò tò sáhpúle ni?

28 Képah tẽ sɔkɔ, pè tyah òne n gbyɔ, té ne ònkẽ, òmɔ-á kéne dí tò sáh-òle dé! Pépi tẽ wɔle, Moyisi tò sáhpú-á pépile.

29 Páh pĩ ne Liyel-á yo mo Moyisi tyí.‡ Nte dí mène, pé se ò wìl-nsah rítẽne n pne ni?

30 Páh yo sɛ, dí me yo pé tyí ne, é! Té képah-á pyè pi gbẽndùnĩne yò sɔ. Pépi náh ò wìl-nsah pĩ pè yo. Nte wǎh péwɔ yí yiki mo dé!§

31 Pé pól-á pĩ ne, Liyel náh tyípèl pí-ò níri le n tẽ. Nte névi nê-à pi négbúle, té Liyel dyɔ yí tyile n pi, à tẽ wɔ níri le n tẽ.*

32 Nte kèkòyó-á me sɔ, pépi náh kè noh yah ne, ònî-á yítũ yó yí yiki mo, nê-á dubi yítũne dé!

33 Dí mè-à sò me wìl-ònkẽne Liyel tyí, à náh náhki fẽ tir yó rítẽ pi n pi dò!

34 Képah tẽne, pè à syah ne, òmɔle dubi ò tɔ́ tyípékè ó sɔkɔ, té òmɔ ki pɔ ne páh pépile n kwɔ ni? Té núkú à yĩni wilki kégbó.

Nónó-á yítũbile Liyel tyí tĩne

35 Képah sɔkɔ, Yesu-á kè noh ne páh dí yĩni, à kyi à yohni té à piki yah ne: «Á se sɛ Névi Pídí yò?»

36 Dí me ne, pé yòtẽ, nê se Névi Pídí mène ni? A ò tyí yo pé syah, pé kɔ pé we sɛ ò yò.

37 Képah tẽne, Yesu me yo ò tyí ne: «Á ye à we te. Òmɔ ye n yǎh ále núkúnúkú yò.»

38 Dí-á képah noh sɛ, à ne páh sɛ ké yò, Tẽ òngbẽ. Té me gbètukunɔ di Yesu yah, à à gbilki.

‡ 9:29 9.29 - Liyel yáhkì yǎh Moyisile, wǎh ò tyi kònsàhnóle òne n kɔ gbí nêne. Yah n te Yálnó 33.11; Yáhnó 12.8.

§ 9:30 9.30 - No nópi me n yo ásò sɔkɔ ne, pépi náh Yesu wìl-nsahle n pne. Nte kè mó tɔ me yónóle Yesayi 35.5 ; 42.7 sɔkɔ ne ònkẽ, Liyel ney yáhtokɔnɔ-á ki yiki mo yítũbi yíle. Nénpó sɔkɔ, pè sò yĩne pè pĩ ne Yesu-á Liyel ney yáhtokɔnɔle. * 9:31 9.31 - Yah n te Sèmìrn 15.29.

³⁹ Képah soko, Yesu ne: «Gbɔ wah yin ye nɔmɔ po kèkòyó mè soko; ne yítūbi yí yiki mɔ, té nónó-á me n yah pépi pi yítūbile.»

⁴⁰ Képah soko, Farisi wèkì kópú nónó-á sò me ànê Yesule, pépi-á welo nópi noh, pé Yesu piki yah ne, nte yítūbi se pyě pépi tole ni?

⁴¹ Yesu me yo pé tyí ne: «Yáh sò me yítūbile, tyípekè náh náhki n me n pi yé yõ. Nte nukúnukú yé ne yáh me n yah, képah ye yé tyípekè me yé yõ.»

10

Képyénfě pèpeyne

¹ Képah náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Kègbɔgbɔ tɛ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à n dé-ńkêne képyénì tũ yahle, té n dokɔ n de ké soko ké gbòpo yóle, yẽnwó ye tɛne, névi yõ syíkí-ò tɔ ñne.»

² Nte nê-à n de ké yahle, képyénfě ye tɛ wole.

³ Tũ syíkí-ò dí ké yah yiki n mɔ ñmɔ kɔ. N képyénì ñ yíne n pne.* Wáh de, ñ tyí-á képyénì nónóne, ă sé ye n wil sé ynine kégbó.

⁴ N képyénì-á ñ yíne n pne sɛ, képah ye wáh sé pól wilki mɔ te, à n yin sé yah, té sɛ ñ sò tɛ.

⁵ Nte sáh névi nê yíne n pnè-ńkêne, sè náh tɛ sòle n tɛ pólle. Sè n to n gbe n mɔ fí ñne ńtɛne.»

⁶ Yesu kéne sèmirkì yáh tówú tyí, nte pé náh ké kór pì.

⁷ Képah soko, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Kègbɔgbɔ tɛ yõ, mé kéle n yo yé tyí, nɔmɔ ye képyénì tũ yahle.»

⁸ Nónó pól-á ní dyàh tɛ po soko te, yẽnwóbé ànê névyé yõ syíkípú ye péle.† Nte, képyénì náh mó fě syi noh pé tyí.

⁹ Nmɔ ye dénsahle. Névi nê-à de képahle, tɛ ki pwah. Tɛ ki fě n de, té ki ñne n syi n wil ki ñ yòkele n we.

¹⁰ Té yẽnwó wɔ-à n pi, yĩbe, ànê nékókè mónó, ànê yényèh pi yin ó ye à n po. Nte nɔmɔ po ne névyé min we, nê-á ple yíí.

¹¹ Képyénfě pèpey ye nɔmɔle. Kàh sɔ n nɔ kũ tyí, képyénfě pèpey n fě n syi ñ min kɔ ñ képyénì yinne.

¹² Nte pó yáhnkɔ-ò képyénfě tɛ wole, képyénfě kègbɔ náh ñmɔle dé! Nmɔ yẽngbɛ tyí náh képyénì nópilɛ. Képah ye, wáh fyò gbẽnpáh we à n pi, à n to ñ té képyénì milki, à kɔ à n po n tɛ sé soko, sé téló n mó n to n karkì.

¹³ Pó ó kókó ye ñmɔ n yah n kɔ dò. Yíkínó-à sɔ n pi képyénì soko, kè náh n pi tirlɛ ñmɔ yah.

¹⁴⁻¹⁵ Képyénfě pèpey ye nɔmɔle. Sɔ-á Sú Liyel ñne n pne, té ní to ñne n pne, sɛ ó ye, mé ní képyénìne n pne, sé to mó ñne n pne. Nmɔ ki ní min kɔ ní képyénì yinne.

¹⁶ Képyénì tókù me ní tyí, nónó-á sè náh me tũ mè soko. Sè ki n noh n pi ní tyí. Mé yíne mè n kyi sè yah n fě fě n po n kwɔ n mɔ sè pi tũ nukúle, képyénfě‡ nukú ó mó séle n fě.

¹⁷ Nmɔ ki ní min kɔ kũ soko, té ki tɔ po kè syi n pi. Képah ye, ní tyí nɔ Sú Liyel tyí.

¹⁸ Ney náh fě ní ko n mɔ n pi dé! Nmɔ ye n kɔ ní minne ní gblɔy. Tɛnweno me ní tyí ki fě kè kɔ, tɛnweno tɔ me ní tyí ki fě kè syi ńtɔ. Sɛ ye ní Sú Liyel ne mé pi.»

* **10:3** 10.3 - Nsyifunɔ tyí sò, képyénfěbɔ náhnáh sò ńkêne pé képyénìne n kwɔ n mɔ n dah n mɔ n po tũ nukú soko, ñ té ñnì yó toko n sah, ă séle n syiki lékâhne yípú ànê gbẽnképèl yinne. Pé pól ńkêne yni sah pé képyénì kɔ. Pé képyénì pé yínole n pne. Tyah-à fyò dal, pè pé képyénìne n ye n wilki n po sé ynine. † **10:8** 10.8 - Yah n te Nsyeremi 23.1-2; Yesekyeli 34.2-10. ‡ **10:16** 10.16 - Képyénfě nê tyí-á Yesu n yo ásò soko yò, ñ gblɔy ye à n ye.

19 Képah tẽne, Nsyifunɔ-á welo nópi noh sɛ, pé sɔno tɔ kah pi sé tyí tyíle.

20 Pé náhnáh tyah n yo ne níkɛ, sétõ yó-á me ñ sɔko, ñ yõgbèkè kɔ kè yuku. Yõ se tɔ me ké tyí, pè ñ welo n nohni ni?

21 Nte túkù mó ne níkɛ, yõgbèkè yúkú-ò welo náh welo nópile dé! Yõgbèkè yúkú-ò se ki fẽ yítù yí yiki mo ni?

Nsyifunɔ túkù-á Yesu yahle òkù nêne

22 Képah sɔko, kwòviri gbíne, syáh yó sò me n syah Yerusalemi sɔko, nê-á Nsyifunɔ dyòle n to n kɔ Liyel ní-nsah gbô tɔnsàhnsòkɔno tyíle.

23 Képah sɔko, Yesu sò me n kɔ n kɔ Liyel ní-nsah gbô párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne.

24 Nsyifunɔ yísyó me po à mo gbí té yo ñ tyí ne, à se ki pépi mo sah tɔtò sɔko, pópó ki po no gbí nê tyí ni? Nmò-à ki nê Liyel ney yáhntòkɔno, à kè yo n dal n mo pé syah kè!

25 A me yo pé tyí ne: «Mé kè yo te yé tyí, ñte yé náh sɛ ké yõ. Tyi nóno-á mé me n pi ní Sú Liyel yin yõ, sépi ye me ní tyíle n yo n wah.

26 Nte yé náh pi nímo képyénine sɛ, képah ye yé kɔ yé náh sɛ ké yõ.

27 Nmò képyénì tẽ wo ní weyne n nohni, mé séle n pne, ànê sɛ ní sò tẽ.

28 Mé ki tyé-níkɛ minne sè kɔ. Sé tyí náh n yiki n yah n pi, ànê ñni yó nítẽ náh fẽ sè tẽ n syi ní gbò.

29 Nmò Sú nê-á séle ní gbò dahbi, ñmo kal yiyin pólle. Képah ye, ñni yó nítẽ náh fẽ sè tẽ n syi ñmo gbò sɔko.

30 Nmò ànê Sú Liyel me núkúle.»

31 Képah tẽne, Nsyifunɔ tɔ dyèh tɔ ne páh Yesule n min n ko.

32 Nte à me yo pé tyí ne, Sú Liyel gbò yõ, páh tyípeplo náhnáh pi pè we. Sépi sɔko nê tẽ yin se pè n yah n kɔ pé mínkò-nsahle ni?

33 Nsyifunɔ me à syah ne, tyípepey pínó yin náh pé ne páh ñne n min n ko dé! Nte wáh yo de Liyel tyí képah yin-á. Nmò névi gboy ki po ñ gblòyne n pi Liyelle ni?

34 Képah sɔko, à yo pé tyí ne: «Kè náh me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne, Liyel-á ne liyelno-á yéle di?»

35 Liyel-á yo mo névyé nóno tyí, à pè ye liyelno. Nte yé se pi ne Liyel wey sébéyno-á nê yo, kè náh fẽ n milki n pi té!

36 Té Sú Liyel-á nímo nê wilki sah ñ tyí yõ, té ní tekú mo kèkòyó, yé ne máh yo de Liyel tyí, máh sɔnpíle yo ne Liyel Pídí-á ñne ni?

37 Máh ki me ní Sú Liyel tyípinne n pí-níkɛne, yé káh sɛ ní yõ.

38 Nte máh ki me séle n pi, yáh ki sò me n sɛ n pi níkɛne nímo yõ, yé sɛ sépi tẽ wo yõ; képah sɔko yé ki pi yí ne, máh me núkúle Sú Liyelle, ànê Sú Liyel-á me núkúle ñne.»

39 Képah tẽne, pè tɔ ne páh Yesule n tẽ. Nte à pwah pé tyí.

40 Képah náh, Yesu tɔ ñ syi yuku Nsyurdẽ yónkahnine, à kyí tẽ nyáh sɔko-á Nsyõ ñgbò tyah névyé wèlnwilkínóle.*

41 Névyé náhnáh me kyí ñ tnô, té me yo tú ne, Nsyõ náh gbíl tir yó nítẽ pi. Nte wáh tyi nóno pól yo dí mè tyí sɔko, gblò-á séle.

42 Képah sɔko, névyé náhnáh me sɛ Yesu yõ nénpó.

11

Lasari kúnó ànê ò yílkínmòwòlè

¹ Dí yó lésò me òyàn syki, pè n ye Lasari. A sò me Betani kwil sòko, képah nê sòko-á sò ò dósýòlè, pè n ye Mari ànê Marti.

² Kéne Mari mè wò ye lésò làsèkwèl yó kwe mò Yesu gbyèh yò, té sè kele ò yòyènne.* Nmò dódí Lasari ye sò n yò.

³ Képah sòko, ò dósýò me tēntò mò Yesu tyí ne, pé yòtē, ò kódí Lasari náh me lènwòlè.

⁴ Yesu-á képah noh, à ne òkē, Lasari òyàn mè náh pi ò ko ko òyànne. Nte káh ki Liyel yòtōrí wēki, té ki tō ò Pídí yòtōrí wēki.

⁵ Té Marti, ànê Mari, ànê pé dódí Lasari tyí sò no yíi Yesu tyí.

⁶ Nte òyāh sòko-á sò Yesule té pè pò Lasari òyàn tyí yo ò tyí, à tō wū nénpó à sèpìn níni pi.

⁷ Képah náh, à yo ò tō sáhpú tyí ne, pé ye pé pé syi n yuku Nsyude gběnyah sòko.

⁸ Wáh yo sē, pé me ne, kwó-ò dí, nénpó sòko kó lésò pé n yah n kō ò mínkò-nsahle dyèhle sē yò sē yò, té à tō n yah n kō ò syínyuku-nsahle nénpó sòko ni?

⁹ A me yo pé tyí ne, lérínó gbōnínó kó gbìyìkì sòko ni? Névi nê-à n ko tyah kyòole, kèkōyó kyòo-á à n ne n yah. Képah-á, tē gbáhkì mìnó náh nò.

¹⁰ Nte névi nê-à n ko lékáhne kyòo kēne, tē ò gbáhkìle n mi.

¹¹ Welò nòpi yóntenò náh, Yesu tō yo pé tyí ne, pépi kódí-á me doy sòko, òte páh ki kyi à yilki mò.

¹² Képah sòko, ò tō sáhpú mó ne Tē ògbē, doy sòko-à ki nê Lasari, wáh ki de.

¹³ Nte Yesu wey sòko, Lasari kúnó tyí ye à yo, té ò tō sáhpú wò mó we ne doy gbòy tyí-á à yo.

¹⁴ Káh pi sē, Yesu kè yo yiki mò pé tyí ne Lasari-á ku.

¹⁵ Nte péwò mé-òkēne sò nénpó, képah-á me no yíi péwò tyí pépi yinne. Káh pi sē, páh ki sē yíi péwò yò. Té nùkúnúku, pé ye pé sòko ò tnô.

¹⁶ Képah sòko, Toma nê-á pè n ye Didimine,† òmò pé no syah ne, pé ye pépi tó kyi ku òne wē tyí.

¹⁷ Yesu-á yíni tē nénpó gbí nēne, à kyi ne yah Lasari lékó sò sèpìn òyèh pi te diki sòko.

¹⁸ Yé yah, Betani ànê Yerusalemi wró náh sò me kah gbe mò. Kè sò me kílonó tōnó kénkòlè.

¹⁹ Képah ye, Yerusalemi tãn náhnáh sò me pò Marti ànê Mari yéti kélé-nsah pé dódí yáhnkwlonò sòko.

²⁰ Marti-á fyò noh ne Yesu-á me n pi, à kyi à yohni. Té Mari wò sò me kōntēnòlè gbò sòko.

²¹ Képah sòko, Marti me yo Yesu tyí ne, pé yòtē, wáh sò me ásò sòko, pé dódí náh náhki n ku n pi.

²² Nte nùkúnúku òtē fyé sòko, páh pi ne wáh ki sò tir dùkù nê yah kō Liyel tyí, wáh ki kè pi ò tyí.

²³ Képah sòko, Yesu me yo ò tyí ne: «Á dódí lékó ki yilki mò.»

²⁴ Wáh yo sē, Marti ne, páh pi ne lékyî-à ki pò n yilki n mò gbìyìkì téy sòlè, ò tó lékó-á ki yilki mò.

* 11:2 11.2 - Yah n te Nsyõ 12.1-3. † 11:16 11.16 - Didimi kór ye kèninine.

25 Képah tẽne, Yesu yo n̄ tyí ne: «N̄m̄o ye lékyî yílkinm̄o-ò ànê minne. Névi nê-à s̄ẽ n̄m̄o yõ, tẽ-à s̄õ ku, à k̄i tyé-ńk̄ẽ min we;

26 ànê névi nê-à me min s̄ok̄o té s̄ẽ n̄m̄o yõ, tẽ náh t̄õ n ku n yah n pi Liyel tyí t̄inne. A se s̄ẽ képah yõ, Marti?»

27 Marti me ne, àwe-á Tẽ ñgbẽ, páh s̄ẽ ké yõ ne n̄m̄o-á Liyel ney yáhnt̄ok̄on̄ole, nê-á n̄ Pídine, n̄m̄o nê-á s̄õ ȳine à p̄o k̄ek̄oȳó.

28 Képah yónten̄o náh, à n̄ syi kyi plo yo n̄ gb̄ens̄e Mari tyí ne, kw̄ó-ò dí-á me de n te. Té w̄áh me ñne n ye.

29 Mari-á fyò képah noh, à núkú yuku à s̄ok̄o Yesu tn̄ô.

30 Yesu náh t̄õn̄i s̄õ me de kwil s̄ok̄o. A s̄õ me f̄i nê s̄ok̄o-á s̄õ Marti p̄o à yohni.

31 Té Yerusalemi t̄án n̄onó-á s̄õ me Mari tn̄ô gb̄o s̄ok̄o, me n̄ yéfine n kele, pépi-á à we à yuku wil súú s̄ẽ, p̄e n̄ s̄õ tẽ. P̄e s̄õ me n s̄õ ne, p̄o gb̄o-ńsah-á à n yuku diki yõ.

32 Nte Mari-á kyi ȳini tẽ Yesu mé-ńsah s̄ok̄o, té à we, à gb̄etukun̄o di Yesu yah s̄ok̄o té yo n̄ tyí ne, pé yõt̄ẽ, w̄áh s̄õ me ás̄o s̄ok̄o, pé dódí náh náhk̄i n ku n pi.

33 Képah s̄ok̄o, Yesu-á à we à me n gbo à tahl̄i n̄ ték̄inm̄opu tyí, k̄e n̄ ni kah tẽ k̄epék̄eȳô, n̄ yah kw̄o.

34 A me ne, nȳáh s̄ok̄o se p̄e ȳi n̄ lék̄ole ni? P̄e me yo n̄ tyí ne, pé yõt̄ẽ, à p̄o kyi yah.

35 Képah s̄ok̄o, Yesu yéfi kwe.

36 Képah tẽne, n̄ ték̄inm̄opu ne, p̄e yah, n̄ tyí-á s̄õ me no ȳi n̄ tyí dé!

37 Té t̄õ me n yo ne, n̄m̄o nê-á ȳít̄u dí ȳi ȳiki, à k̄o s̄õ f̄ẽ k̄u yah k̄o n pi Lasari tyí ni?

38 Képah s̄ok̄o, k̄e t̄õ Yesu ni kah tẽ k̄epék̄eȳô, à me s̄ok̄o diki yõ. Teki diki ye s̄õ k̄ele, té ké yah me vík̄en̄ole dáh-ñgbẽ ȳole.

39 Yesu me yo no tyí ne, p̄e dáhk̄i m̄e t̄ok̄o tẽ yõ. Lékok̄e dós̄e Marti me à syah ne, Tẽ ñgbẽ, n̄ ȳín̄o s̄ep̄in̄ nȳêh-á ȳò. W̄áh k̄i me n p̄o dò.

40 Képah s̄ok̄o, Yesu yo n̄ tyí ne: «Mé náh k̄e yo á tyí ne, w̄áh k̄i s̄ẽ ní yõ, á ȳi-á k̄i tẽ Liyel yõt̄õrí yõ di?»

41 Képah tẽne, no me dáhk̄i tẽ yõ. Yesu me n̄ yah yõ ȳinȳo té ne: «B̄õ, mé n wek̄i á tyí w̄áh s̄õnp̄i ní níri tẽ.

42 Mé p̄i ne w̄áh me ní nírīle n tẽ gb̄imegb̄i. Nte mé k̄ele n yo t̄ow̄u m̄e ȳinne nê-á ní m̄o gb̄i sah ȳò, ne p̄e s̄ẽ ké yõ ne, áw̄o-á tek̄i m̄o íne.»

43 Képah yónten̄o náh, à kah yo m̄o ne ík̄ẽ: «Lasari, wil n̄énp̄o!»

44 Képah s̄ok̄o, Lasari nê-á s̄õ ku, à yuku wil n̄ gbȳêh ànê n̄ gb̄anne p̄úk̄úbín̄ole fwo gbr̄ole; té n̄ ȳep̄o me fók̄ón̄ole fw̄ole. Yesu me yo pé tyí ne, p̄e à wah m̄o, p̄e mó ye à k̄o à ne n yuku.

Nsyifun̄o yõt̄ãm me n yah n k̄õ Yesu k̄onm̄o-ńsahle

45 Névȳe n̄onó-á s̄õ me p̄o Mari tn̄ô, té p̄o Yesu tyíp̄ín̄i m̄e we s̄ẽ, pé náhn̄áh s̄ẽ Yesu yõ.

46 Nte pé t̄úk̄u w̄o mó kyi n̄ tyíp̄ín̄i m̄e s̄esahri yah sah Farisi w̄ek̄i k̄ópú tyí.

47 K̄áh mó pi s̄ẽ, Farisi w̄ek̄i k̄ópú ànê sárká syínw̄ilk̄ipu yõt̄ãm me pé no tukey t̄úk̄epu t̄ink̄i ye, p̄e k̄õ tẽ ké tyí s̄ok̄o. P̄e w̄ẽ syah ne, dí m̄e-á me gb̄il tyile n kah n pi dé, s̄õ se pé k̄i pi ni?

48 Páh k̄i à sah à yõ s̄ok̄o séle n pi s̄ẽ ȳò, no p̄ól-á k̄i s̄ẽ n̄ yõ. Nte képah-à pi, Wrome t̄án-á‡ k̄i yuku pépi Liyel ní-ńsah gb̄o s̄o, té k̄i pépi ȳik̄i tyí ȳiki.

‡ 11:48 11.48 - Wrome t̄án n̄onó tyí-á n yo ás̄o s̄ok̄o ȳò, yõt̄ãm ye s̄õ péle Nsyifun̄o yõ.

⁴⁹ Nte pé soko yó lésõ me, pè n ye Kayifile. Léyile, òmò ye lésõ sárká syínwìlkìpu yõtë ñgbèñe. Nmò me pé no syah ne: «Yé náh kwâh yóle n pne dé!

⁵⁰ Yé náh pĩ ne, dí nénúkù-à kɪ ko mɔ ápi yìkì swɔ kè kɔ kè we pwah, képah-á kɪ nekɪ kal ápile ñ tẽnóle min soko, té á yìkì pól tyí mó pɔ yɪkɪ di?»

⁵¹ Nte ñmò yah yíí náh sò à yo tyi nópìle dé! Wáh sò me sárká syínwìlkìpu yõtë ñgbèñe léyile sě, képah ye Liyel me tẽntòle à kɔ à syi yo sah ne, Yesu-á yĩne à ku ñ yìkì névye yĩnne.

⁵² Té ñ yìkì névye ó yĩn náh à kɪ n ku n pi dé, ñ kúnó kɪ Liyel wẽnpì pól to tuke mɔ pɪ núkúle, pépi nónó-á me karkɪ tẽ tẽ kɔ.

⁵³ Kayifi-á fyò képah yo, à tɔkɔ lésõ tyí, pè núkú Yesu kònmonɔ sah gbáhkì yõ.

⁵⁴ Káh pɪ sě, Yesu náh tõ me n gblõyne n wilki n mɔ kwèyy Nsyifunɔ yah. A yal ànê ñ tò sáhpúle, pè kyɪ tẽ kwil yó soko, pè n ye Yefrayimine. Képah sò me gběnyah yó soko, nê-á me gběnnɪ tnô.

⁵⁵ Nte Nsyifunɔ yõrɪ tyénó syáh-á sò me de n te sě, névye náhnáh sò me n wil gbɔ soko, té me n dɔkɔ n yuku Yerusalemɪ kwil soko. Pè sò me syáh mè dyàh tẽ, ne pé kyɪ pé gblõy tõ n sah, à yĩne pé tyi kònsàhnó wàlle.

⁵⁶ Páh sò me Liyel ní-ńsah gbô soko gbí nêne, pè sò me Yesule n yah n kɔ, té me wẽne n piki n yah ne nkě, kè se me sɔ nɪ? A se kɪ pyé ye wũ syáh mè soko pónóle nɪ?

⁵⁷ Té sárká syínwìlkìpu yõtãm ànê Farisi wěkì kópú lésõ me ké gbah yo sah te névye tyí ne, nê-à fyò Yesu mé-ńsah pĩ, tẽ pɔ kè yo pé syah, pé kɔ pé à we tẽ.

12

Mari làsèkwèl mónóle Yesu gbyêh yõ

¹ Nsyifunɔ yõrɪ tyénó syáh sò me wũ sèpìn kénúkòle, té Yesu me kyɪ Betani kwil soko, ńyãh soko-á sò Lasarlɛ tẽnóle, wáh nê lékó yilki mɔ.

² Pè me yõke yah Yesu kɔ nénpó. Martɪ sò me yõkele n dibi, té yõke mè yópú soko yó ye sò Lasarlɛ.

³ Képah soko, Mari me làsèkwèl dénkókò yó lítir tóní tɔkɔ, nê-á pè nardɪ kókóle kè pɪ. Té pɔ kè kwe mɔ Yesu gběnáhló yõ, té kè kele ñ yòyénne.* Làsèkwèl mè pãn me wòkò pól tɔkɔ.

⁴ Képah tẽne, Nsyudasɪ Yisikariyotɪ nê-á Yesu tò sáhpú soko yóle, té kɪ sò pɔ n vi n pi Yesu náh, ñmò ne,

⁵ kwâh nê se pɪ té làsèkwèl mè náh yãm deniye pó pló† kyetónine, à ké pó dibi yãm tãn kɔ nɪ?

⁶ Nte yãm tãn yãm náh sò tẽ ñne dé, yẽnwó ye sò ñne képah ye à kɔ à képahle n yo. Pó dú sò me ñmò tyí. Té páh nónóne n dah n mɔ n pɔ, à séle n yĩ.

⁷ Képah soko, Yesu ne: «Pi yah vínó sah kénòh! A ye képah pɪ sah ñmò lékó yĩ sò yĩnne.

⁸ Yãm tãn kɪ me ànê yéle sétáh yõ sòmésó. Nte ñmò wole, ñmò náh n me n pi yéle sétáh yõ sòmésó.»

⁹ Té tówú ñgbě-á pɔ noh ne Yesu-á me Betani kwil soko gbí nêne, pè kyɪ nénpó. Nte Yesu ó yĩn náh sò pè kyɪ dé, Lasarlɪ nê lékó-á Yesu yilki mɔ, ñmò to we yĩn ye sò pè kyɪ.

* **12:3** 12.3 - Yesu me gbíne, nénpó tãn sò nkěne pé gbah kěkɪ n tẽ yõkele n yõ. † **12:5** 12.5 - Légbíne, deniye pó pó núkú kɪ sò fẽ no nénúkú gbìyìkì núkú tò pínó danne.

10-11 Nte Lasarı mè yinne, névye náhnáh sò me péle n syı sárká syínwilkıpu yõtãm náh à n vi n mɔ n pi Yesu yõ sěpúle. Képah ye, sárká syínwilkıpu yõtãm me Lasarı tyí yo syı ne, páh kı ñ to ko mɔ.

Yesu dénóle Yerusalemı sɔko

12 Ké dındalle, tówû ñgbě nê-á sò me pɔ Nsyifunɔ yõrı tyénó syáh sɔko, pè kè noh ne Yesu-á me n pi Yerusalemı sɔko.

13 Pè me sãm yĩngbàn kòlɩ tẽ yĩn,‡ té wil kwil sɔko à kyı à yohnı. Pè sò me gbo mɔ tũ ne: «Wosana!§ Nê-á n pi Tẽ ñgbě Liyel yĩn yõ, Liyel sãm mɔ ñ sɔko,* ñmɔ nê-á Yisrayel yõtẽ dıne.»

14 Képah sɔko, Yesu me ñkwěndyíkí yó we, té dɔko kò tẽ ñ yõ, à yĩne sɔ-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne ñkě:

15 «Yerusalemı† tãn, yé káh tíkí pi.

Yé yah, yé yõtẽ me n pi.

A me dókóntěnlé ñkwěndyíkí yó yõ sɔko.»‡

16 Té légbıne, Yesu tò sáhpú náh sò me tyi nópi pínó yõ pĩ. Nte wáh pɔ dɔko ñ tǔrí yõ gbí nêne, pé dyo to kò ne, káh lesõ wárkı sah sɔ ñ tyí sɔko Liyel wey sébéy sɔko, sě-á kè pi ñ tyí.

17 Képah tẽne, Yesu-á lesõ Lasarı lékó ye yah, à à yilki mɔ wilki diki sɔko nónó yí yah, pépi me tyah kéle n yah n yáh n kò.

18 Névyé-á kéne gbıl tir pínó noh sě, pè wil pɔ Yesu yohnı.

19 Képah sɔko, Farisi wěkì kópú tyah n yo wě tyí ne, pè kó kè we ni, pépi náh tǔ fě n tẽ n pi dò. No pól-á me ñ sò tẽ.

Yesu me ñ tǔrí ànê ñ kũ tyíle n yo

20 Névyé nónó-á sò me pɔ syáh mè sɔko Yerusalemı, ne pé pɔ Liyel yĩn gbilki, Nsyifunɔ náh sò pé túkùle.

21 Kéne névyé nónó-á Nsyifunɔ náh péle, pépi me nɔ de Filipi tnô ñmɔ nê-á n wil Betisayida kwil, Kalile gběnyah sɔko. Té kè yah kò ñ tyí ne, pé yõtẽ, páh me ké tyí ne pé Yesu we.

22 Káh pi sě, Filipi me kè yo Andre tyí. Andre me tahlı ñ tyí pè kyı kè yo Yesu tyí.

23 Képah tẽne, Yesu me yo pé tyí ne: «Gbı nê sɔko-á Névi Pídı§ kı n dɔko n pi ñ tǔrí yõ, képah ye se núkúnúkú yò.

24 Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, né sèmuco pi náh duku mɔ sétáh sɔko kè fi té ké pi ku, kè n tẽ ké gblõy. Nte káh duku mɔ à fi té ké pi ku, kè n kwel.

25 Névi nê-à ñ gblõy ó minne n mɔ n kò, tẽ min tyí kı yıki. Nte nê-à ñ minne n mónkò-ñkêne kèkõyó mè sɔko Liyel tǔrí yinne, tẽ wɔ kı tyé-ñkẽ min we.

26 Névi nê-à me ké tyí ne, pé tǔle n pi ñmɔ tyí, tẽ ní sò tẽ. Képah sɔko, máh me nyáh sɔko, nê-á tǔle n pi ní tyí, ñ to kı me nénpó. Névi nê-à tǔle n pi ñmɔ tyí, ní Sú Liyel kı ñ yõ yõ.

27 Té núkúnúkú, ní fɔko me fěkı. Nte mè yo sǔ? Mé se n yo Sú Liyel tyí ne, à káh n ye yèvyährı mè ní we? Nte ǔǔ dé, yèvyährı mè yĩn ye mé pɔ tótó.»

‡ 12:13 12.13 - Sãm yĩngbàn kòlɩntěnyĩnnɔ mène ásò sɔko, Yesu ye pè n gbilki. § 12:13 12.13 - Páh ne Wosana, ñgbòle sò, ké kór ye á pwah n mɔ núkúnúkú! Nte ásò sɔko, gbilkínó ye sò pè n gbilki Yesule. * 12:13 12.13 - Yah n te Gbálnó 118.25-26. † 12:15 12.15 - Yerusalemı yĩn yó ye sò Siyõne. ‡ 12:15 12.15 - Yah n te Nsakari 9.9. § 12:23 12.23 - Yesu-à Névi Pídı tyíle n yo, ñ gblõy tyí ye ñkêne à n ne n yo.

28 Képah tẽne, à ne: «Bõ, gbilkínó sah á yĩn yõ.» Wǎh yo sě, yĩnpõ yó wil yĩnyõ soko ne nkẽ: «Mé n yĩn gbilki te, té mé kɪ kè gbilki n pi ntõ.»

29 Tówû nê-á sò me nénpó, té yĩnpõ mè noh, pè ne gběnséntáhkì-á gboke. Túkù mó ne, yĩnyõ tònpi yó-á yo mo Yesu tyí.

30 Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Wey nê-á yé noh yò, kè náh yo nmo yinne, kè yo yépi yinne.

31 Liyel kɪ lékàhle kèkõyó névye kō n pi núkúnúkú sě yò. Núkúnúkú, à kɪ kèkõyó névye fnè-ò* yĩni yal.

32 Nte mǎh pɔ doko mo gbí nêne, mé kɪ névye pólle pɔ n gblõy tyí.»

33 Yesu-á sò ne n ku n pi dukù nêne, képah ye à wěkɪ n wey mè soko yò.

34 Képah soko, tówû mè névye me yo n tyí ne, pépi-á kè we Liyel tyi kònsàhnó soko ne, Liyel ney yáhtokono náh n ku n yah n pi. Té nmo se sǎnpíle pɔ n yo ne, Névi Pídí-á yĩne à doko mo ni? Nte nê tẽ ó se mó Névi Pídí mène ni?

35 Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne: «Kyò mène, kè me sě yé wró kɪ wró kwéy yó pi n pi. Té névi nê-à n kò fěntú soko, tẽ náh n yúkú-nsahle n pne. Képah ye, kyò mè-á me yé wró soko yò, yé ne n kò ké soko, fěntú káh pɔ yé kwokɪ tẽ.

36 Kyò mène, kǎh me yé wró gbí nêne, yé sě képah yõ. Képah soko, yé kɪ pi kyòle képah tyí kǒle.»

Yesu-á képah yo te, à yal pé tnô à kyɪ wõbɪ fíí péle.

Névye náhnáh náh sě Yesu yõ

37 Yesu sò gbil tyi náhnáh pi pé yí yah, nte képah fyé yõ, pè náh sě n yõ.

38 Liyel těntõ syinyo-ò Yesayi tyíyónó nópi ye wil ásõ soko yò. A lésõ ne nkẽ: «Tẽ ngbẽ, nê sě ápi tyíyónó yõ?

Á á těnpnènole nê wěkɪ?»†

39 Té tir nê yĩn-á pè náh sò fě n sě n pi ké yõ, képah yah ye Yesayi tõ yo ne nkẽ:

40 «Liyel pé yí wɔ,

té pé lékám yah vike,

ne pé yí káh fě ne n yah,

pè káh tir yó tyí yah we,

pè mó vi mo Liyel wěkɪ yõ,

à kō à pè we de mo.»‡

41 Yáh we Liyel těntõ syinyo-ò Yesayi képahle n yo, à lésõ kwǎh tẽ Yesu tǒrí we, képah ye à kō à n tyíle n yo.§

42 Té képah fyé yõ, yõtám náhnáh sò me sě Yesu yõ. Nte Farisi wěkɪ kópú tiki sò me pè tẽ ne, pè káh pɔ pé yĩni wilki pé wěkɪ soko. Képah ye, pè náh kè wilki mo ne, páh sě n yõ.

43 Yáh we pè képah pi, névye-á me gbilkínó nêne n sah pé yõ, képah tyí sò me pé tyí kal Liyel tyíle.

44 Képah soko, Yesu wěkɪ yĩnpõ ngbẽne ne nkẽ: «Névi nê-à sě nmo yõ, nmo ó yõ náh tẽ sě dé, Liyel nê-á tekɪ mo nne, nmo to yõ ye tẽ sě.

45 Té névi nê-à nmo we, n tékínmo-ò ye tẽ we.

46 Nmo pɔ kèkõyó à pɔ pi kyòle, ne névi nê-à sě nmo yõ, tẽ káh tẽ fěntú soko.

* 12:31 12.31 - Kèkõyó névye fnè-ò nê tyí-á n yo ásõ soko yò, sétàn yòtẽ ye. † 12:38 12.38 - Yah n te Yesayi 53.1.

‡ 12:40 12.40 - Yah n te Yesayi 6.9-10. § 12:41 12.41 - Yah n te Yesayi 6.1-5.

⁴⁷ Nmo náh pɔ kèkõyó sɔkɔ, ne mé pɔ lékàhle névye kɔ. Mé pɔ ne kèkõyó névye pwáhnmoɔ wɛ. Képah ye, névi nê-à ní wɛlɔ noh, té à náh me n kɔ sé wãl yõ, nmo náh kɪ n kɔ n pi tɛne lékàhle dé.

⁴⁸⁻⁴⁹ Wey nê-á mé yo yò, képah nítɛ ye kɪ lékàhle tɛ kɔ n pi gbìyìkì téy sɔle. N gblõy yah yíí náh mé yo wɛlɔ nópìle dé! Sú Liyel nê-á tekɪ mo nne, máh yĩne mè nê yo, ànê máh yĩne mè kwónó nê pɪ, nmo ye yo séle ní tyí ne mé pɪ. Képah ye, névi nê-à ní yahle, té à náh me ní weyne n mo n kɔ, ney me te, nê-á kɪ lékàhle tɛ kɔ n pi.

⁵⁰ Té nmo mó tɔ pĩ ne Liyel-á nê kɔ sah, képah gbò yõ sɔkɔ-á névye kɪ fɛ tyé-ńkɛ min wɛ. Sú Liyel-á wey mè yo sɔ ní tyí, sɛ ye mé n yo kéle yé tyí.»

13

Yesu n tò sáhpú gbyêh wu

¹ Nsyifunɔ yõri tyénó syáh kɪ sò n pɪ n pi dɪndalle. Yesu sò pĩ ne pé yálnó gbì-á se kèkõyó, páh kɪ n sɔkɔ n pi Sú Liyel tyí. N sò tɛpú nónó-á sò me kèkõyó, pé tyí sò me nónóle n tyí. Pé tyí no kah mo n tyí.

² Yesu ànê n tò sáhpú sò me yòkele n yõ. Té sétàn yòtɛ sò me kè dahbɪ te Simo Yisikariyotɪ pídí Nsyudasɪ nɪ sɔkɔ ne, à vi Yesu náh.

³ Yesu sò pĩ ne Sú Liyel-á tyi pól dahbɪ péwɔ gbò. Nmo tyí-á pé wil à pɔ, té páh kɪ pé syɪ sɔkɔ nmo tyí.

⁴ Képah sɔkɔ, páh me yòke yónó sɔkɔ sɛ, à yuku yĩn, té n fwòmò-ńgbɛ de sah, té fwɔ yó tokɔ toh n syĩ sɔkɔ.

⁵ Képah náh, à ni du mo dú yó sɔkɔ, à tyah n tò sáhpú gbyêhne n wu kéle, té séle n take fwɔ mène, nê-á à toh n syĩ sɔkɔ.

⁶ Kãh pɔ syɪ Simo-Pyerɪ tyí, à Yesu syah ne ńkɛ, nmo nê-á TÈ NGBÈNE nmo kɪ n yah n kɔ péwɔ gbyêh wú-ńsahle nɪ?

⁷ Yesu me yo n tyí ne, nê-á péwɔ n pɪ yò, nmo náh fɛ ké tyí yah wɛ n pi núkúnúkú ló! Nte náh-á à kɪ pɔ ké tyí yah wɛ n pi.

⁸ Pyerɪ tɔ yuku à syah ne, pólle, à náh pé gbyêh wu n pi. Képah sɔkɔ, Yesu me yo n tyí ne: «Wáh kɪ ye ní kɔ mé á gbyêh wú-ńkɛne, á vyãh kɪ de nmo tyi sɔkɔ.»

⁹ Képah tɛne, Simo-Pyerɪ yo n tyí ne, Tɛ ńgbɛ, kãh pɪ sɛ kè káh yĩn pé gbyêh ó tyí, ńkɛ à pé gbãn ànê pé yõ to wu.

¹⁰ A me yo n tyí ne: «Névi nê-à ni wel te, tɛ n ne n me yályál. Képah ye, à wil n gbyêh tyí sɔkɔ, yõ náh tɔ ńkɛne ne me tɛ wil pól tɔnwunɔ tyí. Yépi me yályál. Nte yé pól tɛ wɔ náh mé n ye dé!»

¹¹ Névi nê-á kɪ sò pɔ n vi n pi Yesu náh, Yesu sò me à pĩ te. Képah ye à kɔ à ne, pé pól tɛ wɔ náh pé ne páh me yályál dé!

¹² Wãh pé gbyêh wu te, à tɔ n fwòmò-ńgbɛ tokɔ mo pɔ kɔ tɛ yòke yó-ńsah nítɔ. Té yo pé tyí ne: «Máh nê pɪ yé tyí sɛ yò, yé se ké yõ pĩ?»

¹³ Yãh pɪ yé nne n ye kwó-ò dɪne, képah náh pɪ, Tɛ-ńgbɛne, yé me n yo ple tɛ wɛle. Nmo ye ntyínɔ nne.

¹⁴ Nte nmo nê-á Tɛ ńgbɛ ànê kwó-òle, yáh wɛ mé yé gbyêh wu, yépi to yĩne yè wɛ gbyêhne n wu.

¹⁵ Képah dùkù ye mé pɪ yé wɛkɪ yò, ne máh nê pɪ yé tyí, yé to sɛnknole n pɪ.

16 Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, tònpi náh fẽ n kal n yõtẽne. Sẽ ó ye tẽntò névi tɔ náh fẽ n kal n tó-òle.

17 Nte núkúnúkú, yé se kéne tyile n pne té! Yâh fẽ syi n ko sé wãl yõ, yé ki nìvìnì wẽ.

18 N wey mè náh me ké yah mo yé pól tyí dé! Máh névyé nónó yah wilki, mé péle n pne. Nte tir nê-á wãrkı sah Liyel wey sébéy sokɔ, kè yĩne kè wil ó wil. Kè me wãrkínsàhnóle ké sokɔ ne nkẽ: «Máh lésõ ní yõkele n yõ ànê nêne, tẽ me yuku ní yõ.»*

19 Ké pí-nkẽ sokɔ ye mé kéle n yo n sah yé tyí núkúnúkú yò. Képah sokɔ kàh pɔ pi, yé ki sã ké yõ ne, Nmɔ-á.

20 Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à ní tẽntò névi tẽ ple, nmo ye tẽ tẽ ple. Nê tɔ-à nmo tẽ ple, nê-á tó nne, nmo ye tẽ tẽ ple.»

Yesu ne Nsyudası-á ki n vi n pi pé náh

21 Képah tẽne, kéne welo yóntenɔ náh, Yesu fokɔ kah fẽki. A me kè yo dal mo ne: «Kègbıgbı tẽ yõ, mé kéle n yo yé tyí, yé sokɔ ney yó ki n vi n pi ní náh.»

22 Wãh képah yo sã, n tò sãhpú tyah n yõ wẽne n yah núkú núkúle. Pè náh sò me pĩ nê tyí-á à n yo.

23 Té Yesu tò sãhpú sokɔ nê tyí-á no yíi n tyí, nmo sò me tẽntelnɔle Yesu tyí.

24 Képah sokɔ, Simo-Pyerı pi mo nmo tyí ne à Yesu piki yah, nê tyí-á à n yo.

25 Nmɔ mó n gbalı kẽki Yesu tĩnne, té à piki yah ne, Tẽ ngebẽ, nê se à n ye nı?

26 A me yo n tyí ne, páh ki búrn yĩ di nê kɔ, tẽ wɔ-á. Té núkú búrn yínó tokɔ, té kè di à Simo Yisikariyɔtı pídı Nsyudası kɔ.

27 Nsyudası-á búrn mè syi, sétãn yõtẽ me de n sokɔ. Yesu me yo n tyí ne, nê-á n tyí pi pi tẽne, à kè pi súú.

28 Nte nónó pól-á sò me nénpó, pé sokɔ yó nítẽ náh sò pĩ tir nê yĩn-á Yesu yo wey mène n tyí.

29 Té pó dú-á sò me Nsyudası tyí sã, túkú sò me n sò ne, Yesu-á yo n tyí ne à kyı syáh yídwenè yah dwe, képah náh pi, à pó yĩ yãm tãn kɔ.

30 Nte Nsyudası-á fyò búrn yínó mè syi, à núkú yuku wil. Légbıne lékãh sò me mo.

Yesu tir kònsàhnó késãnne

31 Nsyudası-á fyò wil te, Yesu ne: «Núkúnúkú tẽne, gbılkınó ye sah Névi Pídı yõ, ànê Sú Liyel yĩn ki se tó gbilki nmo yĩnne.

32 [Gbılkınó-à ki sah Liyel yõ nmo yĩnne,] Liyel tɔ ki à gbilki n gblɔy yĩnne. Dò kwéy nítẽne, à ki kè pi n pi.

33 N wẽnpı, mé ki tó n me n pi yéle ki wró kwéy ó pi. Yé ki ní yah n kɔ n pi. Nte nê-á lésõ mé yo Nsyifunɔ tyí, képah núkú ye tó mé ki yo yépi tɔ tyí núkúnúkú ne, yé náh fẽ n kyı n pi nmo yúkú-nsah sokɔ.

34 Mé ki tir sãn yó kɔ sah yé kɔ ne, yé tyí no wẽ tyí. Yé tyí-á no sɔ nmo tyí, yépi tɔ tyí yĩne kè no sã wẽ tyí.

35 Yé tyí-à ki no wẽ tyí, képah sokɔ ye no pól ki pĩ ne nmo tò sãhpú-á yéle.»

Yesu ne Pyerı-á ki n vyãh kɔlı ne pé náh péwɔ pĩ

36 Képah sokɔ, Simo-Pyerı à piki yah ne, Tẽ ngebẽ, nýãh se à n yuku nı? A me yo n tyí ne, nýãh-á pé n yuku, à náh fẽ n kyı n pi péle nénpó sokɔ núkúnúkú. Nte náh tĩnne, wãh ki pɔ pé sò tẽ n pi.

* 13:18 13.18 - Yah n te Gbálnó 41.10.

³⁷ Πῦερὶ με νε, Τῆ ñgbě, sǒ se πὶ τέ πέ náh fě ñ sǒ tē n πὶ núkúnúkú nì? Péwǎ-á kɪ fě syì pé min kǒ n πὶ ñmɔ yĩnne dò.

³⁸ Ἀ με yo ñ tyí ne: «Ἄ kɪ á min kǒ n πὶ ñmɔ yĩnne lé? Nte kègbɪgbɪ tē yǒ, mé kéle n yo á tyí, sénpe-à kɪ pópó n gbo, á kɪ me á vyāh kǒh te ke tǒnó, ne á náh ñmɔ pĩ.»

14

Yesu ye wěkìle nê-á n yuku Sú Liyel tyí

¹ Képah náh, Yesu yo ñ tò sáhpu tyí ne: «Yé káh ye yé fǎkǎ fěkɪ. Yé sě Liyel yǒ, yé mó sě ñmɔ tɔ yǒ.

² Tē-ñtǎn náhnáh me ní Sú Liyel tĩnne. Mé kɪ kyɪ tē-ñsah yah sah yé kǒ. Káh sǒ me gbɪle ñkěne, mé náh náhkɪ kè yo n πὶ yé tyí.

³ Máh kɪ kyɪ tē-ñsah yah sah te yé kǒ, mé kɪ ní syì pɔ yé tē sǎkǎ ní tnô. Képah sǎkǎ, ñmɔ-á me ñyāh sǎkǎ, yépi tɔ kɪ me nénpó.

⁴ Yé se ñmɔ yúkú-ñsah wěkìle n pne té.»

⁵ Wǎh yo sě, Toma me ne, Tē ñgbě, pépi náh me ñ yúkú-ñsah pĩ, té pé se kɪ pĩ sǒ ké wěkìle nì?

⁶ Yesu me yo ñ tyí ne: «Ñmɔ ye wěkìle, ànê gbɪle, ànê min nétēne. Nnî yó ntē náh fě n kyɪ Sú Liyel tyí, né tē náh syǒ ñmɔ tyí.

⁷ Yáh sǒ me ñmɔle n pne, yé náhkɪ me ní Sú Liyel tole n pne. Nte núkúnúkú, yé ye ñne n pne, té à we.»

⁸ Képah sǎkǎ, Filipi me ne, Tē ñgbě, à Sú Liyelle pépi wěkɪ kè! Képah-á kɪ yĩne pépi tyí.

⁹ Yesu me yo ñ tyí ne: «Filipi, mé me yéle di mónóle, té áwǎ náh me ñmɔ pĩ nì? Névi nê-à ñmɔ we, Sú Liyel ye tē we. Nte á πὶ sǒ té tǒ n yo ne, mé Sú Liyelle ñ wěkɪ?

¹⁰ Ἄ náh sě ké yǒ ne, ñmɔ ànê Sú Liyel-á me núkúle di? Welɔ nónó-á mé n yo yé tyí yò, ñmɔ yah yíi welɔ náh séle dé! Sú Liyel nê-á núkúle ñmɔle, ñmɔ ye n πὶ ñ tǎnne.

¹¹ Yé yĩne yé sě ké yǒ ne, ñmɔ ànê Sú Liyel-á me núkúle. Yáh kɪ sǒ sě-ñkěne ké yǒ ñmɔ welɔ yĩnne, yé sě ké yǒ tǎn nópi tē wǎ yĩnne.

¹² Kègbɪgbɪ tē yǒ, mé kéle n yo yé tyí, névi nê-à sě ñmɔ yǒ, máh me tǎn nónóne n πὶ, tē tɔ kɪ sěnknole n πὶ. Té tē kɪ tǎn yísyó ntē πὶ n πὶ nónó-á kal sépile. Mé me n yuku Sú Liyel tyí, képah ye kɪ tē kǒ à kɪ fě sè πὶ.

¹³ Képah sǎkǎ, yáh tyídúkú nê yah kǒ ñmɔ yĩn yǒ, mé kɪ kè πὶ yé tyí, gbílkínó kǒ kè kɪ sah Sú Liyel yǒ ñ Pídí gbǒ yǒ.

¹⁴ Yáh tir nê yah kǒ ñmɔ yĩn yǒ, mé kɪ kè πὶ.»

Yesu ñ vyāh kǒ Liyel Mirki pónó tyí sǎkǎ

¹⁵ «Ñmɔ tyí-à me nɔ yé tyí, yé kɪ ní tyi kǒnsàhnó tē yĩn.

¹⁶ Té mé kɪ Sú Liyel ni, à kɪ yòhnìnɔ-ò yó tekɪ mɔ yé kǒ, nê-á kɪ pɔ n tē n πὶ yéle kúmm.

¹⁷ Yòhnìnɔ-ò mènne, Liyel Mirki ye. Ñmɔ ye gbɪle névyele n wěkɪ Liyel tyí sǎkǎ. Kèkǒyó névyé náh ñne n we, ànê pè náh ñne n pne. Képah ye, pè náh fě à fě n syi. Nte wǎh me yépile, té me yé sǎkǎ sě, képah ye yépi wǎ ñne n pne.

¹⁸ Mé náh yé sah n πὶ ñgbyele. Mé kɪ ní syì n pɔ n πὶ yé tnô.

¹⁹ Dǒ kwéy ñsǒ, kèkǒyó névyé náh tǒ ñmɔ we n πὶ, ñte yépi tē wǎ kɪ ní we. Té ñmɔ-á fyònnì me min sǎkǎ, képah ye yépi tɔ kɪ me n πὶ min sǎkǎ.

²⁰ Lésǒ-à pɔ nɔ, yé kɪ pĩ ne ñmɔ ànê ní Sú Liyel-á me núkúle, té ñmɔ ànê yépi tɔ mó me núkúle.

21 Névi nê-à ní tyi kònsàhnó noh, té sè tẽ yĩn, ní tyí no tẽ wɔ tyí. Té nímɔ tyí-à no névi nê tyí, tẽ tyí kɪ no ní Sú Liyel tyí. Tẽ tyí kɪ no nímɔ tɔ tyí, té mé kɪ ní gblɔyne à wěki.»

22 Képah sɔkɔ, Nsyude* nê-á n̄ gblɔy Nsyudasɪ Yisikariyɔtɔlɛ, nímɔ me yo Yesu tyí ne, Tẽ n̄gbě, sɔ se pɪ té à kɪ n̄ gblɔyne pépi wěki, té à náh n̄ gblɔyne kèkɔyó névyɛ wěki n pi nɪ?

23 A me yo n̄ tyí ne: «Nímɔ tyí-à no nê tyí, tẽ kɪ ní tyíyónóle n pi. Tẽ tyí kɪ no ní Sú Liyel tyí, té nímɔ ànê ní Sú Liyel kɪ pɔ tẽ tyí, kɪ pɔ twah tẽ n̄ tyí.

24 Nte nímɔ tyí-à nó-nkẽne nê tyí, tẽ náh ní tyíyónóle n pi. Té welɔ nóno-á yé n nohnɪ yò, nímɔ yah yĩ welɔ náh séle dé! Sè wil Sú Liyel tyí, nê-á tekɪ mɔ n̄ne.

25 Mé ye kéné tyi yo yé syah, gbí nê-á mé me ànê yéle yò.

26 Nte Liyel Mirki nê-á yòhn̄n̄mɔ-òle, Sú Liyel kɪ n tekɪ n mɔ n pi nímɔ yĩn yò, à kɪ pɔ tyi pólle yé kwɔ. Té kɪ yé dyɔ to kò nímɔ tyíyónóle, máh nóno yo sɔkɔ yé tyí.

27 Yèvinɪ ye mé yéle n kò yò. Nímɔ yèvinɪ ye mé yéle n kò. Mé náh me kéle n kò kèkɔyó névyɛ kò dùkùle. Yé káh ye yé fɔkɔ fěki, yé káh ye tíkí yé tẽ.

28 Mé ye kè yo sɔkɔ te yé tyí yé noh ne sókónó-á n̄ne, té máh kɪ ní syɪ n pɔ n pi yé tn̄. N̄ tyí-à sò me no yé tyí, yáh kè noh ne máh n yuku Sú Liyel t̄n̄ne, kè sò ȳne kè ne n me n̄v̄n̄ne yé tyí, n̄mɔ-á s̄np̄ile kal n̄m̄le.

29 Mé ye kéné tyi yo sah yé tyí n̄kúnúkú sé pónpí-nkẽ sɔkɔ yò, képah sɔkɔ sàh kɪ pɔ n pi, yé kɪ s̄ ní welɔ yò.

30 Kèkɔyó névyɛ fn̄-ò me n pi, képah ye mé náh t̄ n kah n yãh n mo n pi yéle. A náh f̄ nímɔ tẽ wɔ fn̄.

31 Nte Sú Liyel-á tyi nóno yo ní tyí, sépi ye mè n ne n pi. Képah sɔkɔ, kèkɔyó névyɛ kɪ p̄ ne n̄ tyí-á no ní tyí. Yé yuku! A ye yal ásò.»

15

Yesu ne yeresẽ sésowò yèsyìkì-á péle

1 Képah sɔkɔ, Yesu t̄ ne: «Nímɔ ye yeresẽ sésowò yèsyìkìle, ní Sú me ké nét̄ne.

2 Ȳngbàn nóno pól-á me nímɔ sɔkɔ té sè náh me n syi, à kɪ sè kòh tẽ yò. Té nóno pól-á me n syi, à kɪ sépile n t̄ sè kò sè kɪ n gbah n syi.

3 Wey nê-á mé yo yé tyí yò, képah gbò yò, yé pɪ te yályál.

4 Yé ne n me n̄m̄le, s̄-á nímɔ me yéle. S̄-á ȳngbò náh f̄ n syi n pi ké gblɔy né kè náh me sésowò sɔkɔ, s̄ ó ye yépi tɔ náh f̄ tir yó pɪ n pi né yé náh me n̄m̄le.

5 Nímɔ ye yeresẽ sésowòle, yépi me ké ȳngb̄anne. Yé náh f̄ tir yó n̄t̄ pɪ n pi nímɔ k̄ne. Képah ye, nê-à me n̄m̄le, té mé me t̄ne, tẽ kɪ tyípéplɔ náhnáhle n pi Liyel tyí.

6 Névi nê-à mé-nkẽne n̄m̄le, tẽ me ȳngbò yó tyí kòle, nê-á pè kām milki kégbó, té kè kɪ n kɔkɔ n pi. Té ȳngbàn kókórile, sépi kɪ pɔ kwel mɔ n suke n pi nyàh sɔkɔ.

7 Nte yáh me n̄m̄le, té ní welɔ me n tẽ yé fɔkonɪ sɔkɔ, kwâh nê tyí-à no yé tyí, yé kè ni, yé kɪ kè we.

8 Yáh tyípéplɔ náhnáhle n pi Liyel tyí, képah ye kɪ kè wěki ne yáh pɪ nímɔ t̄ sáhp̄ile. Té nímɔ Sú Liyel yĩn kɪ gbilki.

9 Nímɔ tyí-á no Sú Liyel tyí s̄, yépi tɔ tyí no nímɔ tyí s̄. Yé ye yé tyí ne me nónt̄n̄le ní tyí s̄.

10 Yáh ní tyi kònsàhnóle n pi, yé tyí kɪ me nónt̄n̄le ní tyí, s̄-á nímɔ ní Sú tyi kònsàhnóle n pi, té ní tyile nónt̄n̄le n̄ tyí.

* 14:22 14.22 - Nsyifuno tyí, Nsyude ye dùkù me n̄kùle Nsyudasɪ ye dùkùle.

11 Mé me ké tyí ne nìvìnì nê-á me ñmɔ sɔkɔ, kè ne me yépi tɔ sɔkɔ, té yé nìvìnì mè mó syi ké yìn tyí. Képah ye, mé tyi nópi yo yé tyí.

12 Máh nê kɔ sah yé kɔ, kè we yò: Yé tyí yĩne kè nɔ wě tyí, yé tyí-á nɔ sɔ ñmɔ tyí.

13 Névi-à ñ min kɔ ñ kódíbí yĩne, tyínɔnɔ ñgbě yó náh tɔ fě n kah n mɔ n pi képah yõ.

14 Nmɔ-á nê kɔ sah yé kɔ, yáh kɔ me kéle n pi, í kódíbí ye yéle.

15 Mé náh tɔ yé ye n pi tɔnpɔlɛ. Ngbõ tɔnpɔ náh fě ñ yòtě dí tyípinó pĩ dé! Nte máh tyi nóno noh í Sú Liyel tyí, mé ye sé pólle yépi kwɔ. Képah ye, mé yéle n ye ñ kódíbíle.

16 Yépi náh yah tɔkɔ ñmɔle dé, ñmɔ ye yah tɔkɔ yéle, té yé tekɔ mɔ ne, yé kyɔ tyípeplɔle n pi Liyel tyí, nóno-á sé yõre náh n tye n yah n pi. Képah sɔkɔ, yáh kwáhdúkú nê ni Sú Liyel tyí ñmɔ yìn yõ, à kɔ kéle yé kɔ.

17 Nte nê-á mé n kɔ n sah yé tyí, kè we yò: Yé tyí yĩne kè nɔ wě tyí.»

Kèkõyó névye me Yesu ànê ñ yõ sěpú dyɔle n yo

18 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ ne: «Kèkõyó névye-à yé dyɔle n yo, yé pĩ ne ñmɔ ñgbò dyɔ-á pè tyah n yo.

19 Yáh sò me kèkõyó névye tyí yõ sɔkɔ, yáh pi pé tyíle sě, yé tyí náhkɔ nɔ pé tyí. Nte káh pi ñmɔ yé yah wilki kèkõyó névye sɔkɔ, té yé náh tɔ me pépi tyí yõ, képah ye pè kɔ pè yé dyɔle n yo.

20 Yé yé dyɔ sah ne n kwne wey mè tyíle, máh nê yo yé tyí ne: <Tɔnpɔ náh fě n kal ñ yòtěne.> Páh kɔ me ñmɔ fõh, pè kɔ yé tɔ fõh. Páh kɔ me í wey fě syi, pè kɔ yé tɔ tyí fě syi.

21 Nte pè náh sɔnpíle me ñmɔ tó-òle n pne, képah ye pè kɔ tyi nópi pól pi yé sɔkɔ ñmɔ yĩne.

22 Máh sò me pó-ńkěne pé tyí, ànê máh sò me tir yó yó-ńkěne pé tyí, pé tyítúkúni pínó lékàh náh náhkɔ n me n pi pé yõ. Nte núkúnúkú, gbɔ wé-ńsah yó ńtě náh n we n pi pé tyí pé tyítúkúni pínó tyí sɔkɔ.

23 Névi nê-à ñmɔ dyɔle n yo, tě me í Sú tɔ dyɔle n yo.

24 Tyi nóno-á ñnɔ yó ńtě náh sěnkɔ pi yah, máh sò me sépi pí-ńkěne pé wró sɔkɔ, pé tyítúkúni pínó lékàh náh náhkɔ n me n pi pé yõ. Nte núkúnúkú, pè ye ñmɔ tyípinò we. Té képah fyé yõ, pè me ñmɔ ànê í Sú dyɔle n yo.

25 Nte nê-á wárkínsàhnóle pé tyi kònsàhnó sɔkɔ ne: <Pè í dyɔ yo yõ kěne.>* képah wil yìn ye pè kɔ pè képahle n pi.

26 Té yòhnɔnmɔ-ò nê-á ñmɔ kɔ n tekɔ n mɔ n pi kɔ wil Sú Liyel tyí, Liyel Mirki ye. Képah ye gbɔle névyele n wěkɔ Liyel tyí sɔkɔ. Képah-à wil Sú Liyel tyí à pɔ, kè kɔ pɔ ñmɔ tyí yo wah yé tyí.

27 Nte yépi-á sò me ànê ñmɔle ñgbò dùkùle sě, képah ye yé tɔ kɔ í tyíle n yo n wah névye tyí.»

16

1 Képah náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Mé náh me ké tyí ne yé Liyel yõ sěno yal n mɔ. Képah ye í kɔ mé tyi nópi yo sah yé tyí.

2 Nsyifunɔ kɔ yé yini n wilki n pi pé wěkɔ sɔkɔ. Té gbɔ yó ńtě me n pi, képah sɔkɔ nóno-à pɔ yéle n ko n mɔ, pè kɔ me n sò ne tò-á pé n pi Liyel tyí.

3 Nmɔ ànê í Sú pí-ńkě ye pè kɔ pè kɔ sépinó tɔn pi sě yò.

* 15:25 15.25 - Yah n te Gbálnó 35.19 ; 69.4.

4 Mé me ké tyí ne tyi nópi gbí-à pópó pɔ se, yé dyɔ ne n me n kwne séle, képah ye mé sè yo sah yé tyí.»

Liyel Mirki pónó yòle

Képah náh, Yesu tɔ yo pé tyí ne: «Máh lésõ me yé wró sɛ, képah ye mé náh kwāh tɛ tyi nópi yo yé tyí.

5 Nte nukúnúkú, mé me n yuku ní tó-ò tnô, té yé sɔkɔ yó ntɛ náh se me nne n piki n yah ne, nýāh se mé n yuku ni?

6 Tyi nóno-á mé yo yé tyí, sépi yèkwɔri ye yé fɔkɔ fil yò kè.

7 Nte mé ki gbi yo yé tyí. Máh ki sɔkɔ, képah ki nekɔ kal yéle. Máh ki sókó-ńkɛne, nê-á yĩne à pɔ yé yohnɔ n mɔ, à náh n pɔ n pi. Nte máh ki kyɔ, mé ki à tekɔ mɔ yé kɔ.

8 Té ñmɔ-à pɔ gbí nêne, à ki tyípêl, ànê gbi wɛkì, ànê Liyel tukey tyí yo wah kèkɔyó névyé syah, ki kéle pè wɛkɔ ne páh me pílkinóle sépi pól sɔkɔ.

9 A ki kéle pè wɛkɔ ne nê-á pé tyíékèle, péwɔ yó sɛ-ńkɛ-á.

10 Té ki kéle pè wɛkɔ ne nê-á me gbi wɛkì tyí sɔkɔ, péwɔ-á n sɔkɔ Sú Liyel tyí, té pè náh tɔ pé we n pi.

11 Té ki tɔ kéle pè wɛkɔ ne nê-á me Liyel tukey tyí sɔkɔ, nê-á kèkɔyó mè névyé fnè-òle, lékàh-á me te ñmɔ tyí.*

12 Tyi náhnáh tɔ me ní tyí yo yo tɛne yé tyí. Nte máh ki sè yo yé tyí nukúnúkú, sè ki kán pi yéle.

13 Liyel Mirki nê-á gbɔle névyele n wɛkɔ Liyel tyí sɔkɔ, ñmɔ-à pɔ gbí nêne, à ki pɔ yé yah tɛ yé kɔ yé ki gbi òkù pól pĩ Liyel tyí sɔkɔ. N yah yĩ welɔ náh à ki pɔ n yo dé! Wāh tyi nóno pól noh, sépi ye à ki pɔ yo yé tyí ànê tyi nóno-á me n pi.

14 A ki tyile n we n syi ñmɔ tyí ki n yo yé tyí. Képah ye, ñmɔ gbò yó ñmɔ yĩn ki n gbilki.

15 Kwāh nê-á fyò me Sú Liyel tyí, ñmɔ tɔ tyí ye kéle. Képah ye ní kɔ mé ne Liyel Mirki-á ki ñmɔ tyile n we n syi n yo yé tyí.»

Yèkwɔri v̄n̄m̄ɔn̄p̄ɔn̄ɔle n̄v̄n̄n̄ne

16 Képah yóntɛnɔ náh, Yesu tɔ ne: «Dõ kwéy, yé náh tɔ ní we n pi. Té dõ kwéy képah náh, yé ki tɔ ní we.»

17 Képah tɛne, ñ tò sáhpú tókù tyah n yo wɛ tyí ne, wey nê-á à n yo pé tyí yò ne dõ kwéy, pé náh tɔ pé we n pi, té dõ kwéy képah náh, páh ki tɔ pé we, képah yò se pi tir nêne ni? Anê tir nê se à n yo sɛ yò ne, páh n sɔkɔ Sú Liyel tnô ni?

18 Dõ kwéy nê tyí-á à n yo yò, tir nê se képah n wɛkɔ ni? Pépi náh me ñ wey mè syíkí-ńsah we dé!

19 Nte Yesu-á pĩ ne, páh me n yah n kɔ pé píkinyah-ńsahle, à yo pé tyí ne: «Máh yo yé tyí ne dõ kwéy, yé náh tɔ ní we n pi, té dõ kwéy képah náh, yáh ki tɔ ní we, képah tyí yò ye yé n piki n yah wɛne yò kè?

20 Kègbɔgbɔ tɛ yò, mé kéle n yo yé tyí, yé ki pɔ n gbo ki yām yām tyile n yo, té kèkɔyó névyé ki me n̄v̄n̄n̄ sɔkɔ. Yé ki me yèkwɔri sɔkɔ, ñte yé yèkwɔri ki pɔ vi mɔ pi n̄v̄n̄n̄ne.

21 Sê-à pile n dubi gbí nêne, yèvyāhrɔ pi gbí-á yĩni tɛ ñ tyí sɛ, kè n ne yèkwɔrɔle ñ tyí. Nte wāh dubi te, névi wéndubinm̄ɔn̄ɔle kèkɔyó ñ tyí, kè n pi n̄v̄n̄n̄ ñgbɛne ñ tyí. N dyɔ n fwo ñ yèvyāhrɔ p̄ɔnsɔkɔnɔ tyíle.

* 16:11 16.11 - Kèkɔyó névyé fnè-ò nê tyí-á n yo ásô sɔkɔ yò, sétàn yòtɛ ye.

²² Sě yé yépi tole yèkworɪ soko nukúnúkú yò. Nte mé kɪ tɔ pɔ n yah n pi yé tyí. Képah soko, kè kɪ pɪ nìvìnìne yé tyí kègbɪ tɛne, nìvìnì nê-á ney náh fɛ kè tɛ n syi n pi yé tyí.

²³ Lésõ gbìyìkì-à pɔ nɔ, yé náh tɔ ní piki n yah n pi tir yó rítɛ tyíle. Kègbɪgbɪ tɛ yõ, mé kéle n yo yé tyí, yâh kwáhdúkú nê ni Sú Liyel tyí nmo yin yõ, à kɪ kéle yé kɔ.

²⁴ Té à pɔ syi nukúnúkú tyí, yé náh tɔnì me kwâh yó rítɛ ni nmo yin yõ. Yé ne n ni, yé kɪ n we n syi. Képah soko, yé nìvìnì kɪ syi ké yin tyí.»

Yesu tɛ we kèkõyó tyí

²⁵ Képah náh, Yesu tɔ ne: «Mé ye tyi nópi pól yâh yé tyí sèmìrn soko. Té sò yó me n pi, mé náh tɔ n yâh n pi yé tyí sèmìrn soko. Nte mé kɪ Sú Liyel tyí yo wah palle yé tyí.

²⁶ Lésõ gbìyìkì-à pɔ nɔ, yé kɪ ñne n ni nmo yin yõ. Té mé náh yo yé tyí ne nmo-á kɪ n ni ñne yé tyí dé.

²⁷ Yé náh we di, yé tyí nɔ Sú Liyel tyí. Nmo tyí-á nɔ yé tyí, té yé sɛ ké yõ ne máh wil nmo tyí, képah ye yé tyí nɔ ñ tyí.

²⁸ Sú Liyel tyí ye mé wil à pɔ kèkõyó. Nte nukúnúkú, mé kɪ tɔ yal kèkõyó kɪ n yuku n pi nmo tyí.»

²⁹ Yesu-á yo sɛ, ñ tò sáhpú ne ðhɔ, nukúnúkú tɛne, wâh pyè me tyile n yo n wah palle sèmìrn mí-ńkɛne.

³⁰ Pépi-á pĩ nukúnúkú ne, wâh tyi pólle n pne. Pâh ne à piki n yah n pi tir nêne, à n ne n me kè pĩ n te. Képah-á pépi sɛ ké yõ ne, wâh wil Liyel tyí.

³¹ Képah soko, Yesu ne: «Yé sɛ nmo yõ nukúnúkú yé yo kè?»

³² Nte gbí yó me n pi, nê-á me te nukúnúkú rítɛne yò, nê soko-á yé pól kɪ to karkɪ, kɪ soko yé wil-ntân soko, té kɪ nmo sah ní gblõy. Nte Sú Liyel kɪ me ñne. Képah ye mé náh kɪ n me n pi ní gblõy.

³³ Nmo me ké tyí ne yé yèvini we nmo tyí, képah ye mé tyi nópi yo yé tyí. Yé kɪ yèvyâhrɪ pɪ n pi kèkõyó soko. Nte yé káh tíkí pɪ, nmo ye tɛ we kèkõyó tyí.»

17

Yesu nírí pínóle

¹ Yesu-á képah yo te sɛ, à ñ yah yõ yinyõ té ne: «Bõ, ké gbí ye nɔ nukúnúkú. Gbílkinó sah nmo yõ, nmo to mó gbílkinó sah á yõ.

² Áwɔ ye tɛnwɛnɔle ní kɔ no pól yõ, ne mé tyé-ńkɛ minne pé pól kɔ, nónó-á á dahbɪ ní gbõ.

³ Áwɔ nê-á Liyel nukúnínɛ kègbɪ yõ, pàh áwɔ pĩ, té nmo Yesu Krista pĩ, nmo nê-á á tekɪ mɔ, képah ye tyé-ńkɛ minne.

⁴ Wâh tò nê dahbɪ ní gbõ pɪ pɪ tɛne, mé ye kè pɪ te. Nmo ye gbílkinó sah á yõ sétáh yõ soko.

⁵ Nukúnúkú tɛne Bõ, gbílkinó nê-á sò me nmo yõ á gbòpɔ kèkõyó mó-ńkɛ gbí dukùle, képahle nmo kɔ á gbòpɔ soko rítɔ.

⁶ Wâh nónó wilki kèkõyó névye soko à nmo kɔ, mé ye á dukùle pé wɛkɪ. Áwɔ tyí ye sò péle, té á me péle nmo gbõ dahbɪ, pé me á wey fɛ syi.

⁷⁻⁸ Wâh wɛlɔ nónó yo ní tyí, mé ye sè yo pé tyí, pé me sè fɛ syi. Pé pĩ yíi ne, máh wil áwɔ tyí, té sɛ ké yõ ne áwɔ-á tekɪ mɔ ñne. Képah ye, nukúnúkú tɛne, pé pĩ ne wâh yí nónó pólle nmo kɔ, sâh wil áwɔ tyí.

9 Pãh pi áwɔ tyíle sě, képah ye mé ále n ni pépi tyí. Mé náh me ále n ni kèkõyó névye tẽ wɔ tyí dé! Wáh nónónɛ ní gbò dahbi, pépi tyí ye mé n ni ále.

10 Nónó pól-á áwɔ tyíle, ímɔ tɔ tyí ye péle. Nónó pól-á ímɔ tyíle, áwɔ tɔ tyí ye péle. Té pépi gbò yõ, gbílkínó me n sah ímɔ yõ.

11 Nte dõ kwéy, ímɔ kɪ n pɔ n pi áwɔ tyí. Mé náh kɪ tõ n me n pi kèkõyó sɔkɔ. Nte pépi wɔ kɪ me kèkõyó. Bõ, áwɔ nê-á pèkè kɛnɛ, pè tẽ n sah á tãhkì gbò yõ, képah nê-á á ímɔ kõ. Képah sɔkɔ, pè kɪ pi núkúle sɔ-á áwɔ ànê ímɔle núkúle.

12 Máh sò me péle gbí nêne, mé pè tẽ sah á tãhkì gbò yõ, képah nê-á á ní kõ. Mé pé yõ syíkɪ palle, ònî yó òtẽ tyí náh yíkɪ pé sɔkɔ, à wil nénúkù mè tyí sɔkɔ, nê tyí-á sò yĩne kè yíkɪ, á wey sébéy sɔkɔ tyi wárkínsàhnó kõ sè we n wil.

13 Nte núkúnúkú, ímɔ-á n pi áwɔ tyí, képah ye mé tyi nópilɛ n yo té ní sah kèkõyó sɔkɔ, nónó-á kɪ pè kõ pè kɪ me nìvìnì yèsyìkì sɔkɔ ímɔ tyí kòle.

14 Mé á wey yo pé tyí. Pè náh tõ pi kèkõyó tyíle, sɔ-á ímɔ náh pi kèkõyó tyíle. Képah ye, kèkõyó névye pé dyɔle n yɔ.

15 Mé náh me ále n ni ne, á pè tẽ n yal kèkõyó dé! Nte ne n yah pé yõ, pèkè pí-ò káh tẽ we pé tyí.

16 Sɔ-á kèkõyó tyí náh ímɔle, sě ye kèkõyó tyí náh pépi tɔle.

17 Pè wilki n sah á tyí yõ á gbɪ gbò yõ. Á weyne, gbɪ ye kéle.

18 Wáh ímɔ tõ sɔ kèkõyó sɔkɔ, sě ye mé pé tɔle n tõ kèkõyó sɔkɔ.

19 Nmɔ ní gblõyne ále n kõ ní tóó pépi yĩnne, ne pé tɔ ne n me áwɔ tyí yõ gbɪ tẽ yõ.

20 Nte mé náh me ále n ni pépi ó yĩnne dé! Nónó tɔ-á kɪ pɔ n sě n pi ímɔ yõ pépi tyíyónó gbò yõ, pépi tɔ tyí ye mé n ni ále.

21 Mé ále n ni ne pé pól pi núkúle. Áwɔ nê-á Bõle, áwɔ ànê ímɔ-á me núkúle sɔ, pépi ànê ápi tɔ pi núkúle sě, kèkõyó névye kõ pè pĩ ne áwɔ-á tekɪ mɔ íne.

22 Wáh gbílkínó sah ímɔ yõ sɔ, ímɔ tɔ ye gbílkínó sah pé yõ sě, ne pè pi núkúle sɔ-á áwɔ ànê ímɔle núkúle.

23 Nmɔ me péle, áwɔ me ímɔle. Káh pi sě, pè kɪ pi yíí núkúle. Képah sɔkɔ, kèkõyó névye kɪ pĩ ne, áwɔ-á tõ ímɔle, ànê no nópi tyí-á no á tyí, sɔ-á ímɔ tyí no á tyí.

24 Bõ, wáh nónónɛ ní gbò dahbi, mé me ké tyí ne pépi tɔ ne n me íne máh kɪ n me n pi íyãh sɔkɔ, pè mó ní tǒrí we. Nmɔ tyí-á me nónóle á tyí kèkõyó mó-írkẽ gbí òkúle sě, képah ye á tǒrí mène ní kõ.

25 Bõ, áwɔ nê-á me tómm, kèkõyó névye náh ò pĩ, òtẽ ímɔ wɔ ò pĩ. Té no nópi tẽ wɔ pĩ ne, áwɔ-á tõ íne.

26 Mé ye á òkúle pè wěkɪ, té kɪ tõ á òkúle pè wěkɪ n pi, ne ímɔ tyí-á no sɔ á tyí, kéne tyínɔnɔ òkúle ne n me pé tɔ sɔkɔ, ànê ímɔ mó ne n me péle.»

18

Yesu tẽnóle

1 Welɔ nópi yóntɛnɔ náh, Yesu ànê ò tò sáhpú wil sɔkɔ à kyɪ de sésân swãh yó sɔkɔ Sedrõ nítókahnɛ.

2 Yesu ànê ò tò sáhpú sò dar té wẽne n tuke n mɔ n pɔ nénpó. Képah ye, Nsyudasɪ nê-á sò me vínó sɔkɔ Yesu náh, ò tɔ sò nénpó pĩ.

3 Képah sɔkɔ, sárká syínwìlkìpu yòtãm ànê Farisi wěkì kópú me sràsyíbí tĩnkì ànê Liyel ní-ínsah gbò syíkípú tõ. Nsyudasɪ me pépi yah tẽ à pɔ de péle swãh mè sɔkɔ. Nì sò me pé tyí wóhntěnyĩnnɔle pé gbàn sɔkɔ, ànê fòtnònóle, à tahlɪ méfwóyí tyí.

4 Nte tir nê-á sò ne n pi n pi, Yesu-á sò me kè pĩ sě, à no de pé tnô té pè piki yah ne, nê se pè n yah n kō ni?

5 Pè me à syah ne, Nasareti kwil Yesu-á. A me yo pé tyí ne: «Nĩmɔ ye.» Té Nsyudası nê-á kɪ sò à dahbi n pi pé gbò, ñmɔ sò me yĩntěńóle gbòpɔle.

6 Yesu-á fyò yo pé tyí ne péwɔ-á, pè pé syi náhsékũrnne à kyi sykɪli sétáh.

7 A me tǒ ñ syi pè piki yah ne, nê se pè n yah n kō ni? Pè me ne, Nasareti Yesu-á.

8 Képah sɔkɔ, à me yo pé tyí ne: «Mé ye kè yo te yé tyí ne ñmɔ-á. Nĩmɔ-à kɪ nê yé n yah n kō, yé ye no nópı kō pè ne n yuku.»

9 Képah-á pi sě, wáh lésɔ wey nê yo sah, kè wil. A lésɔ ne: «Bǒ, wáh nónónne ní gbò dahbi, mé náh ye pé sɔkɔ yó ntě tyí yɪkɪ.»

10 Té dí yó tɔ lésɔ me péle pè n ye Malkusile. Sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě tǒnpi ye ñne. Té Simo-Pyerı tyí kèkirkĩ yó sò me. A me kè yori de à kéne dí gbòyò sò níki kō kām.

11 Nte Yesu me yo Pyerı tyí ne: «Á kèkirkĩ dyı ké gbô sɔkɔ. Á se me n sò ne, Sú Liyel-á yèvyǎhrı nê yah tɔkɔ sah ne mé pɔ n pi, máh kɪ kè yahle?»

Tyi nónó-á pi sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě An tĩnne

12 Képah náh, srásyíbı tĩnkı ànê pé yòtě ñgbě, ànê Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah gbô syíkípú me Yesu tě, té à pukubi,

13 à yuku ñne An ñgbò tyí. Kayifi nê-á sò sárká syínwĩkĩpú yòtě ñgběne léyile, ñmɔ déndí ye sò An mène.

14 Té kéne Kayifi mè wɔ ye lésɔ vi mɔ pé no Nsyifunɔ yòtāmne ne nkě: «Dĩ nénúkù-à kɪ ku no pól yĩnne, képah kɪ nekı kal ále.»

15 Simo-Pyerı ànê Yesu tò sáh-ò yó sò me Yesu sò tě. Képah sɔkɔ, sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě-á sò me Yesu tò sáh-ò mène n pne sě, ñmɔ me de yuku Yesule sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě gbô sɔkɔ.

16 Nte Pyerı wɔ sò me yĩn tě kégbó, gbô yah sɔkɔ. Té Yesu tò sáh-ò nê-à sò sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě népńíne, ñmɔ me wil pɔ yo mɔ tǒnpi pi tyí nê-á gbô syíkí-òle, té Pyerı kō à de.

17 Té Pyerı-á n de, kéne tǒnpi pi mè me à syah ne, ñmɔ tɔle Yesu mè tò sáh-ò kó ñne ni? Pyerı me à syah ne, ñ tò sáh-ò náh péwɔle dé!

18 Nte vırı sò me n pi. Kǎh pi sě, tǒnpi tı ànê Liyel ní-ńsah gbô syíkípú sò me nyàh mɔ sah n wne, té Pyerı tɔ me nyàhle n wne péle.

19 Té Yesu wɔle, sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě me tyah ñmɔle n piki n yah ñ tò sáhpi ànê ñ névye kwónó tyí sɔkɔ.

20 Yesu me yo ñ tyí ne: «Mé sò me ní weyne n yo n dal n mɔ no pól yí yah. Té me kwónóle n pi gbĩmegbí Liyel ní-ńtǎn vı sɔkɔ, ànê Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, nýǎh sɔkɔ-á Nsyifunɔ pól wěne n tuke n mɔ. Mé náh tir yó ntě yo sètĩn sò sɔkɔ.

21 Té kwáh nê pi á ñne n piki n yah sě? Nónó-á ní wey noh, pépi piki yah nê-á mé yo. Máh nê yo, pépi wɔ kè pĩ.»

22 Yesu-á fyò képah yo, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú sɔkɔ nê-á sò me nénpó, ñmɔ Yesu létáh mı té ne, sárká syínwĩkĩpu yòtě ñgbě tyí se à n wekı sě yò ni?

23 Yesu me yo ñ tyí ne: «Máh kɪ me wèntúkù wekı, kéle ní wěkı. Nte máh kɪ me wekı ple, kwáh nê pi té á ní mı?»

24 Képah sɔkɔ, An me Yesu tekɪ mɔ sárká syínwilkĩpu yõtẽ ñgbẽ Kayifi tyí sɛ púkúbínóle.

25 Légbĩne, Simo-Pyeru sò me yĩn tẽ nyàhle n wne sɛ. Pè me à piki yah ne, ñmɔ tole, dí mè tò sáh-ò kó ñne ni? A me ñ vyãh kɔli ne, ñ tò sáh-ò nãh péwɔle dé.

26 Pyeru-á lésò dí nê níki kɔ kãm, ñ tyí névi yó lésò me sárká syínwilkĩpu yõtẽ ñgbẽ tɔnpule. Kéne tɔnpɪ-á Pyeru we, à à syah ne, ñmɔ-á lésò pé kyɪ we ànê Yesule swãh sɔkɔ.

27 Pyeru tɔ ñ vyãh kɔli. Nénpó swɔ, sɛnpe gbo.

Pilati Yesu kònmɔnɔ wɛkì kɔ

28 Képah tɛne, pè Yesu tẽ yal Kayifi tĩnne, té yuku ñne Wrome gběnyah yah tẽ-ò tĩnne. Séngbɔ púpú ye sò pè pi képahle. Pãh yĩni tẽ, Nsyifunɔ yõtãm nãh fɛ syi de ñ gbô sɔkɔ. Pè nãh sò me ké tyí ne pé pé gblɔy silki, pé vyãh mó de Nsyifunɔ yõru tyénó syáh yòke yónó sɔkɔ.*

29 Kãh pi sɛ, Wrome gběnyah yah tẽ-ò dí Pilati me wil pɔ pé tnô kégbó, à pɔ pè piki yah ne, tyítúkù nê se dí mè pi pè yo ni?

30 Pè me à syah ne, dí mè-à sò me tyítúkù pí-òle ñkɛne, pépi se nãhki pɔ ñne ñmɔ tyí ni?

31 Képah tɛne, Pilati mó Nsyifunɔ syah ne, pè ne n yuku ñne, pè kyɪ à tuke pé gblɔy à yĩne pé tyi kònsàhnóle. Nte pé tɔ me à syah ne, névi kònmɔnɔ gbàh nãh de mɔ pépi tyí.

32 Képah sɔkɔ, Yesu-á lésò nê yo sah à ñ gblɔy ku dùkù tyí yo wah, kè wil.†

33 Kãh pi sɛ, Pilati me ñ syɪ de ñ gbô sɔkɔ, té Yesu ye pɔ piki yah ne ñkɛ, ñmɔ se Nsyifunɔ yõtɛne ni?

34 A me yo ñ tyí ne: «Áwɔ se sò tẽ n yo kéle á gblɔy, tĩ ñnî se yo ñ syah kéle?»

35 Pilati me à syah ne, Nsyifu se yó péwɔ tole ni? N yěngbẽ yĩkì névyè ànê pé sárká syínwilkĩpu yõtãm-á pɔ ñne péwɔ tyí. Tir nê se à pi ni?

36 A me yo ñ tyí ne: «Kèkõyó mè sɔkɔ nãh ní tɔrí n wil. Kãh sò me n wil kèkõyó mè sɔkɔ, ní tɔnpɪbi nãhki sò ní fwo syi, mé nãh nãhki n de n pi Nsyifunɔ yõtãm gbò. Nte ɔɔ dé, ní tɔrí nãh wil ásò.»

37 Képah tɛne, Pilati me yo ñ tyí ne, yõtẽ-á ñne kè? A me ne: «Áwɔ ñtẽ vyãh sɔkɔ ye kè wil ne yõtẽ-á ñne! Nmɔ pónóle kèkõyó à pɔ dubi, gbi tyí yo n wah yĩn ye. Nónó-á me gblɔ névyè, pépi ki ní tyíyónóle n noh n tẽ yĩn.»

38 Pilati me à piki yah ne, kwãh nê se gbɪle ni?

Kéne welɔ yóntenɔ nãh, Pilati tɔ ñ syɪ wil à kyɪ yo Nsyifunɔ tyí ne ñkɛ: «Ñmɔ nãh pílkí-nsah yó ñtẽ we dí mè tyí.

39 Té à yĩne máh dar té kéle n pi sɔ yé tyí, yimeyí mé ñkɛne yé sɔkɔ yó wilki wòkònpèkè sɔkɔ ñ fin n mɔ yé yõru tyénó syáh syah gbĩne. Kãh pi sɛ, yé se me ké tyí ne mé yépi Nsyifunɔ yõtẽ dí fin n mɔ?»

40 Képah tɛne, pè gbo mɔ tũ ne ñkɛ, ɔɔ, à ñmɔ sah, à mó Barabasɪ wɔ fin mɔ. Té kèlèkè névi ye mó tɔ sò Barabasɪ mènne.

* 18:28 18.28 - Nsyifunɔ nónó-à sò pi soh névyèlè nónó nãh pi Nsyifunɔle, Nsyifunɔ yõru tyénó syáh déntenɔ sɔkɔ, pé vyãh n de kéne syáh yòke yónó sɔkɔ. † 18:32 18.32 - Yesu lésò kè yo sah ne pãh ki pé dɔkɔ mɔ dahni yó. Yah n tɛ Nsyõ 3.14. Sɛ ye ñtyínɔ kè pɔ pi. Nsyifunɔ ñkɛne tyípèl pípúle n minki n ko, ñte Wrome tãn wɔ n mó tyípèl pípúle n syɪ dahni yó.

19

1 Képah sɔkɔ, Pilati me pè kɔ pè Yesu tẽ kyɪ ko yèfõhle.

2 Sràsyíbí me pǎn yòkɔ pɪ dyɪ à kɔ yòtõrí yókúríle, té me fwòmònsǎh* ñgbě yó mɔ à kɔ.

3 Képah tẽne, pè nɔ de ñne té n yo ñ tyí ne, Nsyifunɔ yòtẽ dí, páh n wɛkɪ ñ tyí! Té me ñ létáhlóle n kɔh.

4 Képah sɔkɔ, Pilati tɔ ñ syɪ wil pɔ yo tówú tyí ne, pè yah yò, páh kɪ Yesu wilki pɔ kégbó sɔkɔ, képah sɔkɔ pǎh kɪ pĩ ne pé náh pílki-ńsah yó ntẽ we ñ tyí.

5 Yesu me wil pɔ kégbó pǎn yòkɔle ñ yò sɔkɔ, ànê fwòmònsǎh ñgběne mónóle ñ tyí. Képah tẽne, Pilati me yo pé tyí ne, pè yah névi mène kè.

6 Sárká syínwìlkɪpu yòtǎm ànê Liyel ní-ńsah gbô syíkípú-á fyò à we, pè gbo mɔ tũ ne, à à syɪ dahnɪ yõ! A à syɪ dahnɪ yõ! Pilati me yo pé tyí ne, péwɔ tẽ wɔ náh pílki-ńsah yó ntẽ we ñ tyí. Pépi kyɪ à syɪ dahnɪ yõ sɔkɔ pé gblõy.

7 Wǎh yo sɛ, Nsyifunɔ à syah ne, tir kònsàhnó yó-á me pépi tyí, ñkẽ à yĩne képah sɔkɔ weyne, dí mè-á yĩne kònmonole, wǎh sǔnpúle ñ gblõyne n pɪ Liyel Pídíne.

8 Pilati-á kéne wey noh sɛ, tíkí tɔ à gbah tẽ.

9 A me ñ syɪ de ñ gbô sɔkɔ à kyɪ Yesu piki yah ne, ñyǎh se à n wil nɪ? Nte Yesu náh dahbɪ wilki ñ tyí.

10 Képah sɔkɔ, Pilati me à syah ne, péwɔ tyí se à yahle vɪnmɔnole nɪ? A kó pĩ ne, tɛnwɛnɔ-á me péwɔ tyí kɪ fɛ à fin mɔ, képah náh pɪ kɪ fɛ à syɪ dahnɪ yõ nɪ?

11 Nte Yesu me yo ñ tyí ne: «Tɛnwɛnɔ yó ntẽ náh n we n pi á tyí ñmɔ yõ sɔkɔ, né Liyel náh kéle ñ kɔ. Képah ye, nê-á dahbɪ ñmole á gbò, ñmɔ tyípekè kal áwɔ tyíle.»

12 Wǎh képah yo, Pilati sò me ñ wénfinnmɔ-ńsahle n yah n kɔ. Nte Nsyifunɔ sò me kah gbo mɔ tũ ne, wǎh kɪ à fin mɔ, Wrome kwiltǎm yòtẽ Sesar kódí tẽ wɔ náh ñne dé! Nkẽ névi nê-á fyò ñ gblõyne n pɪ yòtẽne, Sesar sépe-á tẽne dò.

13 Pilati-á fyò welɔ nópi noh, à pè kɔ pè Yesu tẽ wil kégbó. Té me kɔ tẽ tukey tuke tuke kó yõ fí yó sɔkɔ, ñyǎh-á me mónóle dyèhle. Pè nénpóle n ye Kabatale† Yebre wey sɔkɔ.

14 Ké dǐndal kɪ sò n pɪ n pi Nsyifunɔ yõrɪ tyénó syáhle. Té gbí-á me yòtah sírr kénkɔ sɔkɔ, Pilati me yo Nsyifunɔ tyí ne, pè yah pé yòtẽne kè.

15 Nte pè tɔ kah gbo mɔ tũ ne, à à ko mɔ! à à ko mɔ! A à syɪ dahnɪ yõ! Pilati me ne, pé yòtẽne pè ne pé syɪ dahnɪ yõ lé? Sárká syínwìlkɪpu yòtǎm me yo ñ tyí ne, yòtẽ yó ntẽ náh me pépi tyí, à wil Sesar tyí sɔkɔ.

16 Képah sɔkɔ, Pilati me ñ gbàh de mɔ ne à syɪ dahnɪ yõ.

Yesu syínóle dahnɪ yõ

Sràsyíbí me Yesu tẽ sɔkɔ.

17 Pǎh n sɔkɔ, pè à kɔ à ñ syɪ syɪ dahnɪ twah ñ gblõy pè wil kwil sɔkɔ, à yuku fí yó sɔkɔ ñyǎh-á pè n ye yògbèkè tyahle, té pè kéle n ye Kɔlkotale Yebre wey sɔkɔ.

18 Nénpó sɔkɔ ye pè syɪ ñne dahnɪ yõ, té me népí ními yísyó tɔ syɪ dahlo yõ ñ gbòplóle, té ñmole pé nyó.

19 Pilati me wey yó wǎrkɪ à syɪ Yesu syɪ syɪ dahnɪ tyí ñ yòtah, nê yõ-á kè me wǎrkínsàhnóle ne ñkẽ: «Nasareti kwil Yesu, Nsyifunɔ yòtẽ.»

* 19:2 19.2 - Yòtõrí fwɔ ye sò fwòsǎhle. † 19:13 19.13 - Kabata kór ye tyah kèyyne.

20 Pãh Yesu syi dahnı yõ, té wey nê wãrki syi kéne dahnı tyí, ñ yõtãh, kè sò me Yebre wey soko, ànê Latê wey soko, ànê Kreki wey soko. Té nyãh soko-á sò pè syi ñne dahnı yõ, nénpó sò me yúkey kwille. Kãh pi sê, Nsyifunõ náhnáh kè we kar.

21 Képah soko, Nsyifunõ sárká syínwilkipu yõtãm yo Pilati tyí ne, à káh ye wãrkínó mè tẽ sê ne, Nsyifunõ yõtê-á. Nkê à kè wãrki mo ne, dí mè-á yo ne nkê, Nsyifunõ yõtê-á péwole.

22 Nte Pilati me yo pé tyí ne, páh fyò nê wãrki te, kãh ki tẽ sê.

23 Képah tẽne, sràsyíbi-á Yesu syi te dahnı yõ, pè ñ flo tãko à dibi‡ tantàn nyêh à po gbàh sah ñ fwòmò-ñgbê tyí. Pé nénúkù núkú pól me tãko núkú núkúle. Té fwòmò-ñgbê mè sò me kóhntel-ńsah kẽne ké tyí. Kè sò me fwò núkúle à tãko ké yõtãh tyí, fós à po syi ké sètãhkì sò tyí.

24 Pè me yo wê tyí ne, pé káh képah wò yorı n tãki. Pé ye ñdan mo n yah, kãh ki pi nê tyíle. Té nê-á lésõ wãrkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkê: «Pè ñ flo dibi pé wê wró, té ñdan mo à ñ fwòmò-ñgbê tãko.»§ Képah wil yin ye kè kó kè pi sê yò. Sê ye sò sràsyíbi pi.

25 Té Yesu yú sò me yínttẽnóle Yesu syi syi dahnı tnô, ànê ñ yú gběnsêle, ànê Klopasi kyı Marile, à tãhl Makadala kwil Mari tyí.

26 Yesu tò sáh-ò nê tyí-á no yíi ñ tyí, ñmo to sò me yínnóle Yesu yú tnô soko. Yesu-á pè we, à yo ñ yú tyí ne: «Á pídí we yò.»

27 Képah náh, té yo ñ tò sáh-ò mè tyí ne: «Á nô we yò.» A tãko légbí tyí, tò sáh-ò mè me Yesu yú tẽ à kyı sah ñ gblöy tyí.

Yesu kúnóle

28 Képah náh, Yesu-á pı ne tyi pól-á pi dal mo sê, à ne: «Níkì me ñ tẽ.» Képah soko, nê-á wãrki sah Liyel wey sébéy soko, kè wil.*

29 Té pín yó sò me nénpó yòyòkè nine ké yíine. Sràsyíbi me sènsúkúrí tãko à dahbı wilki kéne yòyòkè ni soko, à dyı yisopı ñdan tyí, té kè no à sah Yesu vyãh yah.

30 Wãh kè wò, à ne: «Tyi pól ye we pi dal mo.» Wãh fyò képah yo, à ñ yõ sinki té ku.

31 Nsyifunõ mı mı yòh ki sò n tyah n pi lékãh mónó soko.† Té mı mı yòh mè sò kal sé no télóle. Képah ye, Nsyifunõ yõtãm náh sò me ké tyí ne nónó-á me syínsàhnóle dahlo yõ, pé lékyî po mı mı yòh sò no dahlo yõ.‡ Kãh pi sê, pè kè yah kó Pilati tyí ne, à kéne no nópi gbyêh kwòki pè kó pè ku súú, pé lékyî mó tiki n mo n to dahlo yõ.

32 Képah soko, népî ními nónó-á sò pè syi dahlo yõ ànê Yesule, sràsyíbi me po négben gbyêh kwòki té ní-ò to tyí kwòki.

33 Té pãh yini tẽ Yesu tyí, pè kè we ñmo me ku te. Kãh pi sê, pè náh fwõtê ñmo gbyêh kwòki.

34 Nte képah fyé yõ, sràsyíbi nópi soko yó Yesu gbòpo tũ mèmèkile. Nénpó swò, tó ànê ni n fwò n wil nóré mè soko.

35 Névi nê-á n yo tyi nópile, ñ to yí yah tótó soko ye sè pi. Gblò ye ñ tyiyónóle. ñmo nítê to pı ne gblò-á pé n yo. A tyi nópi yo ne yépi to sê Yesu yõ.

‡ 19:23 19.23 - Wrome tãn-à sò névile n syi dahnı yõ, pè tẽ flo de. Pãh à syi te, nónó-á syi ñne, pépi ñ flo nópi tãko n dibi. § 19:24 19.24 - Yah n te Gbálnó 22.19. * 19:28 19.28 - Yah n te Gbálnó 69.22. † 19:31 19.31 - Nsyifunõ gbıyíkì sò n tyah tyah piri gbíne. ‡ 19:31 19.31 - Yah n te Tõnyonó 21.23.

³⁶ Nte yah, tyi nópi pól ye pi Liyel wey sébéy soko tir wárkínsàhnó mè kǒ kè wil. Kè lésõ me wárkínsàhnóle ne nkê: «N gbèkè yó ntē náh n kwɔ n pi.»§

³⁷ Té kè tǒ me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy fí yó soko ne nkê: «Pǎh névi nê tǔ, pé yípló pye kǐ tē n yǒ.»*

Yesu lékó yínóle tekǐ diki soko

³⁸ Té dí yó lésõ me pè n ye Nsyosefulé. A sǒ n wil Arimatǐ kwil soko. Yesu tò sǎh-ò yó ye sǒ n tole. Té Nsyifunɔ yǒtǎm tíkí-á sǒ me à tē sǔ, képah ye à kè wǒbǐ péle. Kéne tyi pínsokontenɔ náh, ñmɔ me pɔ Pilatǐ ni ne, à ye pé kǒ pé Yesu lékó de dahnǐ yǒ pé kyǐ à yǐ. A me ké wǔkǐle à kǒ. Képah soko, à me kyǐ n lékó de.

³⁹ Té Nikodemǐ nê-á lésõ kyǐ wil Yesu tyí sǒ yó lékâhne, n to me pɔ pútúr pǎn pènàl dukenɔ nínó fǔkǐnmɔnɔle wǔ soko. Núkú yǐn ye mirle, ní-ò yǐn me alowesile. Pútúr mè sǒ nɔ kílónó yǒgbǎm kénkǒle.

⁴⁰ Pé nímí me n lékó tokɔ, té à plo fwo gbróle. Pè pǎn pènàl yǐ nópi mɔ n yǒ, à yǐne Nsyifunɔ lékó yǐ dùkùle.

⁴¹ Pǎh Yesu syǐ dahnǐ yǒ nýǎh soko, swǎh yó lésõ me nénpó tnô diki sǎn yóle ké soko, diki nê-á ney náh yǐ yah ké soko pólle.

⁴² Té Nsyifunɔ mǐ mǐ yòh-á kǐ sǒ n tyah n pi lékâh mónó soko sǔ, képah ye pè me Yesu lékó yǐ diki mè soko, képah nê-á sǒ me yúkey.

20

Yesu lékó yǐlkinmɔnɔle

¹ Dimansyi sǒ séngbǔle, Makadala kwil Mari kwǎh kyǐ diki yǒ tósõ yǒ gbíne. A kyǐ ne n yah diki yah dáhkǐ náh tǒ me ké yah.

² Képah soko, à to soko à kyǐ wil Simo-Pyerǐ ànê n ní-ò Yesu tò sǎh-ò yó tyí nê tyí-á nɔ yǐ Yesu tyí, té yo pé tyí ne, pǎh Tē ñgbǔ lékó wilki diki soko. Té pépi náh pǐ pǎh à sah nýǎh soko.

³ Képah soko, Pyerǐ ànê n ní-ò Yesu tò sǎh-ò mè me yuku à diki yǒ nyáh sǒ.

⁴ Pé nímí sǒ me n to. Té ñmɔ-á sǒ me n to súú kal Pyerǐle, ñmɔ kyǐ yǐni tē gbenne diki yǒ.

⁵ Wǎh kɔ yah diki soko, à fwo gbró we sàhnóle ké soko, té à náh de.

⁶ Nte Simo-Pyerǐ nê wɔ-á sǒ me n pi n náhle, ñmɔ wɔ-á pɔ yǐni tē, à de diki soko. Té kyǐ fwo gbró we sàhnóle,

⁷ ànê fwo yóle fikénsàhnóle ké tyíle, pǎh sǒ nê mɔ n yǒ yǒ. Képah náh sǒ me fwo gbró télóle fí núkú.

⁸ Képah soko, Yesu tò sǎh-ò nê-á sǒ pɔ de diki yǒ gbenne, n to me de diki soko. Wǎh kè we, à sǔ ké yǒ.

⁹ Té à pɔ nɔ légbí tyí, wey nê-á wárkǐ sah Liyel wey soko ne, Yesu lékó-á yǐne à pɔ n yilki mɔ, n tò sǎhpú náh tǔnǐ sǒ me képah dùkù pǐ.

¹⁰ Képah náh, Yesu tò sǎhpú népǐ nímí nópi pé syǐ to yuku pé tǐnne.

Yesu n gblǔyne Makadala kwil Mari wǔkǐ

¹¹ Légbíne, Mari sǒ me yǐnntǔnóle kégbó soko diki tnô me n gbo. Wǎh me gbnǐ soko gbí nêne té kɔ yah diki soko,

12 à yînyõ tõnpɪbɪ nɛpɪ nímí wɛ fwòpikino soko diki soko. Pè sò me kɔntɛnóle Yesu lékó snékínmɔ-ńsah soko. Núkú sò me tɛ̀ n̄ yõ mó-ńsah ɸinne, té ní-ò me tɛ̀ n̄ gbyɛh mó-ńsah ɸinne.

13 Pè me ne, pi, kwâh nê se pi té à n gbo ni? A me ne pãh pé Tɛ̀ n̄gbɛ̀ lékó wilki. Ntɛ̀ pé nãh pĩ pãh à sah nýãh soko, képah-á pé kɔ̀ pé n gbo.

14 Wãh me képah yónó soko té n̄ yah vi, à Yesu wɛ yínnóle nɛnpó. Nte à nãh sò me pĩ ne ñmɔ-á.

15 Yesu me à piki yah ne, pi, kwâh nê se pi té à n gbo ni? Nê se à n yah n kɔ̀ ni? Nte Mari wɔ sò me n sò ne sètɛ̀ dí-á, té yo n̄ tyí ne, pé yòtɛ̀, ñmɔ-à kɪ nê wilki ñne, à n̄ sãh-ńsahle pé wɛkɪ pé kyɪ à tɔko.

16 Képah tɛ̀ne, Yesu me à ye ne, Mari! Mari me n̄ yah vi n̄ ɸinne té yo n̄ tyí Yebre wɛy soko ne, Wrabuni, nê kór-á kwó-ò díne.

17 Nte Yesu me yo n̄ tyí ne: «Mé nãh tɔ̀nì me dɔko yuku Sú Liyel tnô, képah ye, káh n̄ tɛ̀ n sah. Té kyɪ n yo ñmɔ yúnpyé tyí ne,* máh kɪ dɔko yuku n̄ Sú tyí, nê-á yépi tɔ Súle. Ñmɔ nê-á n̄ Liyelle ànê yépi tɔ Liyelle, máh kɪ dɔko yuku n̄ tyí.»

18 Képah soko, Makadala kwil Mari me kyɪ kè yo Yesu tò sãhpú tyí ne, pãh Tɛ̀ n̄gbɛ̀ wɛ. Té wãh tyi nónó yo n̄ tyí, à me sè yãh pé tyí.

Yesu n̄ gblɔyne n̄ tò sãhpú wɛkɪ

19 Kéne dimansyi mè ó sò n̄vîne, Yesu tò sãhpú sò me tükènmontɛnóle wòkò yó soko. Té Nsyifuno yòtãh yah tíkí tɛ̀ tyí, pé sò me ké v̄i yey tɛ̀ n mɔ sah. Nte dô, Yesu núkú pɔ n yĩn pé nyó, té yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvinɪ soko.»

20 Képah yóntenɔ nãh, à n̄ gbãh táhló ànê n̄ gbòpɔle pé wɛkɪ. Pãh Tɛ̀ n̄gbɛ̀ wɛ sɛ̀, kè pi yĩ̀ n̄vìn̄ne pé tyí.

21 A me tɔ̀ yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvinɪ soko. Sú Liyel-á ñmɔ tɔ̀ sɔ̀, sɛ̀ ye ñmɔ tɔ̀ yéle n tɔ̀.»

22 Kéne wɛlɔ yóntenɔ nãh, à ɸɪbɪ mɔ pé yõ té ne: «Liyel Mirki ye mé yéle n kɔ̀.

23 Yãh nónó tyípɛ̀l yõ mɔ pé kɔ̀, sè kɪ yõ mɔ pé tyí. Té yãh nónó tyí yõnmɔ-ńkɛ̀ne, sè nãh n yõ n mɔ n pi pé tyí.»

Yesu ne Toma yal mɔ tòtò pínóle

24 Nte Yesu-á pɔ n̄ tò sãhpú tnô sò nêne, Toma nê-á pé yĩn dyɪ à kɔ̀ kèn̄n̄ne, ñmɔ wɔ nãh sò me. Yesu tò sãhpú nɛpɪ gbõnimí soko yó ye sò n̄ tɔle.

25 Kãh pi sɛ̀, pé no téló me pɔ kè yo n̄ tyí ne, pépi-á Tɛ̀ n̄gbɛ̀ Yesu wɛ. Nte à me pé syah ne ńkɛ̀, né péwɔ tɛ̀ nãh kwèrkè níy wɛ n̄ gbãh táhló soko, té pé kèngbɔ dyɪ yah sé soko, ànê né pé nãh pé gbò dyɪ yah n̄ gbòpɔ tũ-ńsah soko, pé nãh n sɛ̀ n yah n pi ké yõ pólle.

26 Képah nãh, ké dimansyi kèyãhle n̄tɔ̀, Yesu tò sãhpú sò me wɛ̀ tuke mɔ tɛ̀ wòkò soko, té me ké v̄i yey pól tɛ̀ mɔ. Képah wɔ soko, Toma tɔ̀ sò me péle. Dô, Yesu núkú pɔ n yĩn pé nyó, té yo pé tyí ne: «Yé ne n me yèvinɪ soko.»

27 Képah yóntenɔ nãh, à yo Toma tyí ne: «Á kèngbɔle pɔ ásô soko yò, n̄ té n yah n̄ gbãh táhlólé. Á gbò nɔ n dyɪ n̄ gbòpɔ soko. Yal n mɔ tòtò pínóle, n̄ té n sɛ̀ ké yõ.»

28 Képah tɛ̀ne, Toma ne ńkɛ̀, ñmɔ-á pé Tɛ̀ n̄gbɛ̀ ànê pé Liyel tɔle.

29 Képah soko, Yesu me à syah ne: «Wãh n̄ wɛ, képah ye á sɛ̀ n̄ yõ kè. Nte nónó-à sɛ̀ ñmɔ yõ n̄ wényah-ńkɛ̀ne, pé kɪ me n̄vìn̄ni soko.»

* 20:17 20.17 - Yesu yúnpyé nónó tyí-á à n yo ásô soko yò, n̄ yõ sɛ̀pú ye à n ye.

³⁰ A wil képah soko, Yesu tã gbil tyi náhnáh pi ò tò sáhpú yí yah, nónó-á sè náh wärki sébéy mè soko.

³¹ Nte nónó-á wärki ké soko, sè ye wärki ne sépi gbò yõ, yé sè ké yõ ne Yesu-á Liyel Píðine, ànê Liyel ney yáhtokònole. Té yáh ki sè òmò yõ, yé mó tyé-ńkê min we.

21

Yesu ò gblõyne ò tò sáhpú népî kwǎrnimi wēki

¹ Képah náh, sò yóle, Yesu tã ò gblõyne ò tò sáhpú wēki Tiberiyadı yó-ńgbē gbòpo. Káh pi òkù ònē, kè we yò:

² Simo-Pyeri sò me wē tyí ànê Toma ò-à pè yin dyi à kò kènìnine, ànê Natanayeli ò-á n wil Kana kwil soko, Kalile gběnyah, ànê Nsebede ðinpìle, à tahlì pé no Yesu tò sáhpú népî ními yísyó tyí.

³ Képah tēne, Simo-Pyeri me yo pé tyí ne péwò-á n soko yēnkyo tē-ńsah. Pé no téló me ne, pépi tò-á ki soko òne. Pè me wil soko à kyi de krótókè soko, té pé náh kwáh yò we tē lésò lékàhne.

⁴ Tyah syki gbíne, Yesu sò me yínnóle yo vyäh yah, té ò tò sáhpú náh sò me pí ne òmò-á.

⁵ A me yo mò pé tyí ne, pé kódíbi, pè kó yēnkyo yísyó we tē ni? Pè me ne, òò-á.

⁶ A me ne, pé pé yēnkyo tē tē mno min n dah n mò krótókè gbòyò sòle, päh ki we tē. Pè me sè min dah mò, té yēnkyo we tē tñónóle, fók pé tē sè yori wilki kwlo.

⁷ Képah soko, Yesu tò sáh-ò ò-á tyí-á no yí ò tyí, òmò me yo Pyeri tyí ne, Tē ògbē-á. Té Pyeri sò me ò fwòmòni de sah. Wäh noh ne Tē ògbē-á yíäh soko, à kè tokò mò té yoko de yo soko.

⁸ Tò sáhpú téló wò mó n pi krótókè soko, té me pé yēnkyo tē tē mno n yori n pi, yēnkyole sé yíne. Pè náh sò me gbe mò kah yo vyähle. Kè sò me métérno lèkwē kénkòle.

⁹ Päh po yini tē kèkwäh yò soko, pè nyàhségbno yísyó we yēnkyole sé yõ, té búrn tò me.

¹⁰ Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne, yēnkyo nónó-á pè we tē yò, pè po sé yísyóle.

¹¹ Wäh yo sè, Simo-Pyeri me yēnkyo tē tē mno nópi yori wilki kèkwäh yò. Sè sò me yúkúnóle yēnkyo ògbàl pló lèkwē tikinini pó gbām pó tñónóle (153). Nte yēnkyópèl nópi wéntèno fyé yõ, pé yēnkyo tē tē mno náh kòli.

¹² Képah soko, Yesu me yo pé tyí ne, pè po yòke yõ. Té ò tò sáhpú-á sò pí ne Tē ògbē-á sè, képah ye ò píkinyahno tah pé tyí ne, ò se òne ni?

¹³ A me no de péle, té búrn tokò à dibi pé tyí, té yēnkyo tò dibi pé tyí sèntè óle.

¹⁴ Yesu lékó yílkinmòntenò náh, ké ke tó-ò ye à ò gblõyne ò tò sáhpú wēki yò.

Yesu ànê Pyeri wē wénóle

¹⁵ Yòke yóntenò náh, Yesu me Simo-Pyeri piki yah ne ńkê: «Nsyõ* píðí Simo, ní tyí-á no nópi tyí sò, ní tyí se me no áwò tyí à kal pépile?» A me yo ò tyí ne, àwe Tē ògbē, òmò òtē-á pí ne ò tyí-á no pé tyí. Yesu me yo ò tyí ne: «Ñ képópî tēno ple.»

¹⁶ Té tã à piki yah ke ní-òle ne ńkê: «Nsyõ píðí Simo, ní tyí se me no á tyí?» A me yo ò tyí ne, àwe Tē ògbē, òmò òtē-á pí ne ò tyí-á no pé tyí. Yesu me yo ò tyí ne: «Pi ní képyèni fē-òle.»

* 21:15 21.15 - Nsyõ ò-á tyí-á n yo ásò soko yò, túkù òne n ye Nsyonasule.

¹⁷ Képah náh, Yesu tǒ ò syi à piki yah ke tǒ-òle ne òkě: «Nsyõ pídí Simo, ní tyí se me no á tyí?» Képah sòkò, kè Pyeri yah kwò, Yesu-á sǒnpíle à piki yah ke tǒnó pólle ne, pé tyí se me no ò tyí ni? Képah tǔne, à me yo Yesu tyí ne, Tǔ ògbě, òmò-á tyi pólle n pne. Wǎh kè pǐ yǐi ne, ò tyí-á me no pé tyí. Yesu me yo ò tyí ne: «N̄ képyénì tǔnó ple.

¹⁸ Kègbıgbı tǔ yǒ, mé kéle n yo á tyí, áwò kètǔnpíkì gbíne sǒ, òyǎh-à á dyò, ò á kǒ toh á fwòmò-ògbě yǒ ò sòkò nénpó. Nte wǎh pò dye, á kú á gbǎn yǒ òn̄n̄ yó kǒ à kú á kǒ toh ò kǒ, té kú sòkò ále fí yó sòkò, òyǎh tyí náh me á tyí.»

¹⁹ Tǔ Pyeri-á ne n ku n pi òkù n̄ne, té kè kú Liyel yǐn gbilki n pi, képah tyí ye Yesu n yo sǔ yò. Képah yóntenò náh, à tǒ yo Pyeri tyí ne: «N̄ sǒ tǔ.»

²⁰ Képah sòkò, Pyeri-á ò yah vi, Yesu tǒ sǎh-ò n̄ tyí-á no yǐi Yesu tyí, à à we pé náhle. N̄mò ye lésò ò gbalı kǔkú Yesu tǔnne, té à piki yah ne, Tǔ ògbě, n̄ tǔ ó se kú n vi n pi ò náh ni?

²¹ Pyeri-á à we, à Yesu piki yah ò tyí sòkò ne òkě, té òmò-á dò, Tǔ ògbě, tir n̄ se kú òmò no n pi ni?

²² À me yo ò tyí ne, páh kú me ké tyí ne òmò tǔ min sòkò, fóó kè pò n no pé syínponò tyí, ò vyǎh n̄ se me ké sòkò ni? N̄mò tǔ wò pé sǒ tǔ sǒ!

²³ Képah tǔne, kè wil wùù Yesu yǒ sǔpú tyí ne, Yesu tǒ sǎh-ò m̄ náh n ku n pi. Nte Yesu náh se mó tǒ sǒ ò kú-òkě tyí yo Pyeri tyí. A sǒ ne òkě, páh kú me ké tyí ne òmò tǔ min sòkò, fóó kè pò no pé syínponò tyí, ò vyǎh n̄ se me ké sòkò ni?

²⁴ Yesu tǒ sǎh-ò m̄ ye n yo tyi nópíle, té sè wǎrkı. Té ápi pǐ ne gblò-á ò tyíyónole.

²⁵ Tyi náhnáh tókù me Yesu pi òtǒ. Nte sé pól-à sǒ me n wǎrkı núkú núkúle, òmò sǒnò sòkò, sé sébéyónò sǎh-òsah náh náhkú n we n pi kèkǒyó sòkò.

Tyípínì

N yúnpýé, yépi nónó-á sébéy mē kàrpulε, mé wεkí yé tyí.

Tyípínì sébéy mēne, Likyi sébéy wárkínó ní-ò ye kéle.

Wáh nê wárki gbenne, té ò yinne ké yò pè n ye Likyi sébéyne, képah Yesu min pi dùkù tyí óle n yo á tyí, gbí nê-á sò à me sétáh yò. Nte ò sébéy ní-ò mē wole, nê-á pè n ye Tyípínì sébéyne, kè Yesu yínyò dókónsokóno tyíle n yo á tyí; ànê képah náh, Liyel Mirki-á pò Yesu tò sáhpú tókò, té Yesu yò sēpú tìnkínó tyah dùkù nēne.

Yesu yò sēpú tìnkí nópi sò tyah Pyerì ànê Nsyò gbò yò Nsyifunò wró, Yerusalemì kwil ànê Nsyifunò kwlo tókù sokò. Té tìnkí nópi tókù me we Pole gbò yò kwlo yísyò sokò, nónó náh pi Nsyifunò kwlole, sò-á Antyosyì kwil, ànê Korēnti kwil, ànê Filipi kwille. Képah náh, Likyi me Pole Liyel tò pínkónkóno dùkù yo wah ànê yótyí nónó-á à we ké sokò. Pole-á tē we yótyí nópi yah wah dùkù nēne, Likyi ké tò yah yo wah.

Likyi ò sébéy mē sokò tyi kèdùkù yah yo á tyí, ké 1.8:

- Liyel yò sēpú tìnkí tyàhnóle Yerusalemì kwil sokò (1.1 - 8.3),
- Liyel wey yónkónole Yerusalemì kwil, ànê Nsyude, ànê Samari gbēnyah (8.4 - 12.25),
- ànê kèkòyó tàntàn pól sokò (13.1 - 28.31).

Wáh Yesu tēntò névye Liyel wey yo dùkùle n yah, ò n nùkú fē n pī kwónó nê-á sò pè Yesu yò sēpúle n kō. Kéne Liyel wey yónó mē ye Nìvìnì tirlε. Képah tō Yesu dùkùle ále n wēki, òmò nê-á Liyel ney yáhnókónole. Nmò ye pò tē kèkòyó mē sokò, à pwáhnmónole névye kō, nónó pól-á fē syi sē ò yò.

Liyel yé yah tē ké kárnó sokò.

Amina!

Liyel vyāh kōnóle ò Mirki pónó tyí sokò

¹ N dí Tewofil, máh lésò sébéy gben nê tekì mò á tyí, képah sokò ye mé wárki Yesu tyípínì ànê ò névye kwónóno pólle. Mé sè wárki à tókò ò tò tyàhnó tyí,*

² pópó à pò nò sò nê-á Liyel à yò dókò sokò yínyò. Té Yesu-á pópó n yò n dókò n sokò, à tann kwāh sah ò tēntò syínyopu kō Liyel Mirki gbò yò, pépi nónó-á lésò à yah wilki sah.

³ Yesu-á yèvyāhrì pi à ku, képah náh tēntò névye nópi tyí ye à ò gblōy wēki duke duke náhnáhle ne, páh me vile. Sèpìn tikinínì sokò ye sò à ò gblōyne péle n wēki, té péle n kwò Liyel tōrí tyí yò.

⁴⁻⁵ Képah sokò, sò yóle pè me yòke yónó sokò, té Yesu gbáhdyāh yó di pé tyí ne: «Yé káh n gbε n mò Yerusalemì kwille. Ngbòle, Nsyò lésò névye wel wilki ni sokò, òte nùkúnúkú, káh pópó n nò sèpìn yísyò tyí, Liyel kí yé tō sah ò Mirkile kí yé pi yályál. Képah ye, yé káh gbε mò Yerusalemine. Yé Liyel Mirki syíkì n tē nénpó, képah nê-á Sú Liyel vyāh kōnóle, nê tyí-á mé yo sah yé tyí.»

Yesu yōndokonsokónole yínyò

* 1:1 1.1 - Liyel wey sébéy fí nê-á pè n ye Likyile, képah tyí ye Likyi n yo Tewofil tyí ne pé sébéy gben-á.

6 Té Yesu tǝntò névye-á sò me tükènmòṇòle ò tṇò, pè píkinyahṇò yó pì ò tyí ne, pé Tǝ ògbǝ, núkúnúkú se à kú tǝrí tǝ dahbì Yisrayel gbǝnyah tǝn gbò sòkò nì?

7 A me yo pé tyí ne: «Yépi tyí náh ké lésò ànê ké gbí pínòle. Sú Liyel nê ó-á tǝrí nǝtǝne, òmò ye wilki sah légbíne.

8 Nte yé kú pò tǝnweno yó we, Liyel Mirki-à pò tiki yé yò gbí nǝne. Képah sòkò, yé kú pì nímò tyí yónwàhpù kègblole à tòkò Yerusalemì kwil, ànê Nsyude gbǝnyah pól sòkò, à tahlì Samari gbǝnyah tyí, fókò à kú kyì syì kèkòyókò pól yìn tyí.»

9 Yesu-á fyò kéne welo yo te, à núkú yò dòkò n sòkò yǝnyò pé pól yí yah. Té nýírki yó pò à fòkò tǝ, pè náh tǝ à we.

10 Té pǝh me kéne yǝnyò yáhnó sòkò díkidíki sǝ, pè núkú díbí népì ními yísyó we pé tṇò fwòpikino sòkò,

11 pè me n yo pé tyí ne òkǝ: «Kalile gbǝnyah tǝn, kwàh nê me, té yé yìn tǝ ásò, à yǝnyòle n yah sǝ? Sò-á yé we Yesu mǝne, à yò dòkò sòkò yǝnyò yò, sǝntǝ ó ye à kú tǝ ò syì n pò n pì.»

Yesu tǝntò névye syínṇòṇòle Yerusalemì kwil

12 Képah náh, Yesu tǝntò névye yal Wolivi yèh yòlì yò, à pé syì n pì Yerusalemì sòkò. Kéne yòlì náh sò me fíi kah Yerusalemine, kè me lérì tónì kénkò kó-nsahle.

13 Pǝh pò de, pè dòkò yuku yǝnyò wòkò sòkò, pǝh òkǝne wǝne n tuke n mò nýǝh sòkò. Pyerì sò me, ànê Nsyòne, ànê Nsyakile, ànê Andrele, à tahlì Filipi tyí, ànê Tomale, ànê Bartelemine, ànê Matyele, ànê Alfe pídì Nsyakile, ànê Simole nê-á sò pé n ye sú fókò vyǝh syí-òle, ànê Nsyakì pídì Nsyudale.

14 Pé pól sò me pé sòṇò pì núkùle, à n tuke n mò wǝ tyí gbímegbí, à nírìle n pì. Syó yísyó tò sò me péle, à tahlì Yesu yú Mari tyí, ànê Yesu yúnpyéle.†

Matyasì sàhnòle Nsyudasì swò

15 Kéne sèpìn sòkò, sò yóle, Yesu yò sǝpú sò me tuke mò népì tìkinúkò (120) kénkòle. Té Pyerì me yuku yìn pé nýókò, té yo pé tyí ne,

16 pé yúnpyé, Liyel wey sòkò Liyel Mirki-á lésò Davidi kò, à nê yo sah Nsyudasì tyí sòkò, kǝh sò yǝne kè pì ó pì. Kéne Nsyudasì-á lésò Yesule ò tǝpú wǝkì.

17 Té pépi tǝnkì sòkò ney yó-á mó tǝ sò òne, tòle dáhbínòle ò gbò pépi tyí kòle.

18 Nte wǝh pò nê we ò tyítúkù pínò yòrele, képah-á dwe swǝhle. Té à me pò syìkù ò fòkò sò, ò dyò pól wil karkì.

19 Képah sòkò, Yerusalemì tǝn pól me kè noh, pè kò pé kéne swǝhle n ye pé wey sòkò Akeldamale, nê kór-á tókò swǝhle.

20 Képah tyí-á sò wǝrkínsàhnòle Gbálnó sǝbéy sòkò ne òkǝ:

«N kété kú pì kǝntíkinǝne,
ànê ney náh tǝ n tǝ n pì ké sòkò.»‡

Té tǝ yo ké fí yó sòkò ne òkǝ:

«Nnì kú ò pì pì tò tòkò n pì.»§

21 Képah-á, névye nónó-á sò me péle Yesu me gbí dùkùle,

† 1:14 1.14 - Yesu yúnpyé nónó tyí-á n yo ásò sòkò yò, túkù sòṇò sòkò, ò kèkùrkì núkú gbǝm ye à n ye. Té tókù sòṇò sòkò mó, ò kèkùrkì núkú gbǝm náh à n ye. ‡ 1:20 1.20 - Yah n te Gbálnó 69.26. § 1:20 1.20 - Yah n te Gbálnó 109.8.

22 à toko Nsyõ-á à wel wilki ni soko gbí nêne, fók à kyi syi n yõ n doko n soko sã tyí yinyõ. Pépi soko nénúkù yó-á yĩne à tahlì pé tyí, pé n tyile n yo n wah ne, wãh ku té yilki mo.

23 Wãh yo sã, pé me népî ními wěki. Núkú yĩn ye Nsyosefule, nê-á pé n ye Barsabasile, té tã ñne n ye Nsyusitusile. Ní-ò yĩn me Matyasile.

24 Képah soko, pé me Liyel ni ne, Tě ñgbě Liyel, ñmo nê-á no pól fókósõnole n pne, wãh nê yah wilki népî ními nópi soko, à tẽne pé wěki.

25 Tě wo-á ki Nsyudası swo toko Yesu tẽntõ névye tõ mè soko, wãh nê milki té yuku fí yó, nyãh-á yĩne ñne.*

26 Képah tẽne, pé sãhntokono pi, kéne sãhntokono me po yĩne Matyasile. Nmo nukú kwro mo Yesu tẽntõ névye népî gbõnúkú soko.

2

Liyel Mirki pónóle

1 Syáh sã-á po no, nê-á pé n ye Pãntekoti syáhle, Yesu yõ sãpú pól sã me tükènmõnole fí nukú soko.

2 Dõ, yĩnpõ yó nukú n wil liyel soko á ki ne yãhpékè yó sã kã, à pé mé-nsah wòkò pól yuku.

3 Té kwãh yó nukú wil mo á ki ne nyah lépõ sã, té kãh tẽ tẽ kã pé nénúkù nukú pól yõ.

4 Liyel Mirki me pé pól toko. Pé tyah wénsnóle n weki Liyel Mirki-á nónó dahbi pé vyëy.

5 Té légbíne, Nsyifunõ nónó-á pé Liyel wěkì tẽnó ple, pé sã me wil kèkõyó kwlo kwlo pól soko, à po twah Yerusalemı kwil.

6 Yĩnpõ mè-á wil sã, pé pól tuke mo tówùle. Té pé pól yáh-nsah sã me tye, pé nénúkù nukú pól-á sõnpile pé kwlo welo wékínóle n nohni Yesu yõ sãpú tyí.

7 Kãh pi sã, pé gbã du, pé lékãm fěki, pé me tyah n yo wě tyí ne: «Nónó pól-á n weki yò, pé pólle Kalile gběnyah tãh nãh di?

8 Nte kè pi sã té ápi nénúkù nukú pól á kwlo welo wékínóle n nohni pé tyí,

9 ápi nónó-á n wil gběnyah nópi soko, nónó-á pi: Partesele, ànê Medile, ànê Yelamne, ànê Mesopotami tole, ànê Nsyudele, ànê Kapadosile, ànê Põtele, ànê Asile,

10 ànê Frisyile, ànê Pãfilile, ànê Yesyiptile, à tahlì Sireni kwil tãh tyí, Libi soko, ànê Wrome kwil tãh nónó-á me tẽnóle ásõ,

11 ànê Kretı tãhne, ànê Arabunine. Ápi tükù sã dubi Nsyifunõ Liyel nínó wěkì soko, té tükù mó vi mo de ále ké soko. Té á pól me Liyel tyí-ñgbno pínó tyí yónóle n nohni pé tyí á kwlo welo soko.»

12 Képah sã me pé pól yáh-nsah tye, té gbëndùnì tẽ tyí, pé me tyah n yo wě tyí ne, tir nê se képah n wěki ni?

13 Té pé tükù mó sã me kóle Yesu yõ sãpúle n ko ne, ñvẽ pènèkì-á tẽ péle.

Pyeri Liyel wey yónóle tówù tyí

14 Képah soko, Pyeri yuku yĩn pé no tẽntõ névye népî gbõnúkú téló niyó, té tyah n yo yĩnpõ ñgběne tówù tyí ne: «Ápi Nsyifunõ pólle ànê nónó pól-á me tẽnóle Yerusalemı kwil, yé yé ní kwõ noh palle ñ tyí, yé mó ñ wey syíkí-nsah pĩ.

* 1:25 1.25 - Fí nê tyí-á n yo ásõ yò, yèvyãhri tẽ-nsah ye nénpóle, nê-á pi nyah mé-nsahle. Nsyudası ye ku soko nénpó.

15 Mé pĩ ne yáh me n sǒ ne, sètě̀nì sòkò-á no nópìle, té sě́ náh dé! Pǒy tǒ gbí ó sòkò náh ále yò dí?*

16 Nte Liyel tě̀ntò̀ syíno-ò Nsyoweli-á nê yo sah, képah ye pĩ yò.†

17 A lésǒ ne, Liyel-á ne níkě̀:

«Kèkōyó-à pópó n tyε,

mé kĩ ní Mirki tiki mǒ no pól yǒ.

Yé dínpì ànê yé syónpì kĩ ní tě̀ntǒnène n syi n yo.

Mé kĩ wě́kínóle yé kětě̀npìle n wě́kĩ,

té yé yèwàhnì kĩ dléyne n dǒ.

18 Gbì yǒ, kéné sèpìn sòkò,

mé kĩ ní Mirki tiki mǒ ní tǒnpi bí díbí ànê syó yǒ.

Té pè kĩ ní tě̀ntǒnène n syi n yo.

19 Mé kĩ gbìl tyi pĩ yĩnyǒ,

té kĩ gbìl tyi pĩ sétáh yǒ,

nê-á kĩ pĩ tǒ, ànê nyàh, ànê gbìsyikile,

20 gbì kĩ vi mǒ pĩ fě̀ntǔne, té níwǒ kĩ syāh tǒ sǒ,

té Tě̀ nǔgbě́ tukey tǔkénó yòh nǔgbě́ kĩ pyě́ pǒ, kéné tǒrí yòh nǔgbě́ne.

21 Képah sòkò, nónó pól-à Tě̀ nǔgbě́ ye gbo, pépi wǒ kĩ pwah.»

22 Pyeri-á Nsyoweli welo nǒpi yo te, à tǒ n syi yo pé tyí ne níkě̀: «Yisrayel tǎn, yé noh ní tyí, máh kĩ nê yo n pi: Nasareti Yesule, nǔmǒ ye pĩ névi yóle, nê-á Liyel syǒ n tyí, à n gblǒy tǒríle yé wě́kĩ n gbìl ànê n gbě̀ndùnì tyi pínó sòkò yé wró. Yépi ní tě́ ye kè pĩ ó!

23 Liyel-á n tyi yah tǒkò sah sǒ, sè pĩ sě́. A kéné dí gbàh de mǒ yé kǒ, yé me nne Liyel dèl pípu kǒ pè à syi dahnì yǒ, à à ko mǒ.

24 Nte kǔ náh sǒ fě́ à tě́ n sah n pi. Képah ye, Liyel me tǒ n lékó yilki mǒ, à à wilki kǔ yèvyǎhrì sòkò.

25 Nmǒ tyí ye lésǒ yòtě́ dí Davidi yo ne níkě̀:‡

«Péwǒ Tě̀ nǔgbě́ Liyel náh me ké tyí ne pé tě́ n kwǒ.

Képah-á, à me péle gbímegbí pé yohnì mǒ yinne.

26 Páh tǒ me nìvìnì sòkò, ànê nìvìnì welo ó-á pè n ne n wèkĩ.

Pé gbò sàhnó-á me ké yǒ ne, páh pǒ ku, pé min-á kĩ me tě́ yèvini sòkò.

27 A náh pé lékó sah kǔ kǒ n pi,

ànê à náh n ye pé lékó kǒ kè n pyāh n pi,

péwǒ nê-á n tǒnpi pèpeyne.

28 Wǎh min wǎlle pé wě́kĩ. Té kĩ pé kǒ,

pé kĩ me nìvìnì sòkò kúmm n yah.»

29 Képah yóntenǒ náh, Pyeri tǒ yo pé tyí ne: «Á no, yé ye mè á náh ney Davidi tyi yo n wah yé syah. A lésǒ ku pé yĩ. Té kwey mè sòkò, n diki ní tě́ me ápi kwil.

30 Nte Liyel tě̀ntò̀ syíno-ò ye sǒ nne. N gbò sàhnó sǒ me Liyel vyāh kǒnó mè yǒ, Liyel-á n wo nê sòkò ne, n pétóbé sòkò yó-á kĩ pǒ pĩ yòtě́ne n swǒ.

31 Tě́ wǒ ye pǒ pĩ Kristale, nê kór-á Liyel ney yáhntǒkonǒle. Té wǎh ne n yilki n mǒ n pi n kúntenǒ náh, képah ye Davidi kwāh tě́ we, à kǒ à ne níkě̀: «A náh n wǔ n pi lékókwl, ànê n lékó náh n pyāh n pi.»

* 2:15 2.15 - Yáh we Pyeri pǒy tǒ gbí tyíle n yo, Nsyifunǒ náh sǒ tǒle n wǒ, pǒy tǒ gbí ní rì sǒkó-níkě́ sòkò. † 2:16 2.17-21 - Yah n te Nsyoweli 2.28-30. ‡ 2:25 2.25-28 - Yah n te Gbálnó 16.8-10.

³² Núkúnúkú Yesu mènɛ, á pól ye kè wɛ yíne ne wǎh ku, té Liyel me n lékó yilki mɔ.

³³ A yǒ dɔkɔ sɔkɔ yínyǒ, me kyɪ tɛ Liyel gbǒyǒ sǒle. Té Sú Liyel-á n vyǎh kǒ n Mirki nê tyí sɔkɔ, à me kéle Yesu kǒ à tiki mɔ á yǒ. Képah ye á n yah, té n nohnɪ yò.

³⁴ Nte Davidi nǎh dɔkɔ yuku yínyǒ, té wǎh kè yo ne nkɛ:

<Tɛ nǔgbɛ Liyel kè yo n mɔ yǒtɛ dí tyí ne,

pɔ n kǒ n tɛ n gbǒyǒ sǒle,

³⁵ fǒ kè pɔ nɔ gbí nê-á mé kɪ á sɛpɛbí pɪ á gbáhkì súnsáh-nsahle.»§

³⁶ Képah yóntenɔ nǎh, Pyerɪ tǒ pè syah ne: «Yisrayel tǎn pól yíne yè kè pǐ gbɪ yǒ ne, Yesu nê-á yépi tɛ syɪ dahnɪ yǒ, n mɔ-á Liyel pɪ Tɛ NGBɛNE té tǒ à pɪ Kristale, nê kór-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle.»

Népi kèyǒ núkú kyɛgbām (3 000) dòhnínóle Yesu yǒ sɛpú yǒ

³⁷ Pyerɪ-á wɛy mè yo pɔ tye sɛ, kè névye nɪ kah tɛ, pè me Pyerɪ ànê Yesu tɛntò névye tɛlɔ piki yah ne, pé no, sǒ se pé yíne pé pɪ nɪ?

³⁸ Képah sɔkɔ, Pyerɪ me yo pé tyí ne: «Yé yé nno vi mɔ, yé nénúkù núkú pól mó wɛlnwɪlkínó wɛ ni sɔkɔ Yesu Krista yín yǒ, yé tyípɛl yǒnmɔnɔ yinne. Képah sɔkɔ, Liyel Mirki kɪ yé kǒ.

³⁹ Liyel-á n vyǎh kǒ n Mirki tyí sɔkɔ nónó yinne, yépi ye, ànê yé wɛnpɪle, à tahlɪ nónó pól-á me kwlo fífí sɔkɔ, ànê nónó pól-á Tɛ nǔgbɛ Liyel kɪ n ye n pi.»

⁴⁰ Té Pyerɪ tǒ sǒ me wɛlɔ náhnáhle n gbah n yo pé tyí, à sǒréle n mɔ pé sɔkɔ. A sǒ me n yo pé tyí ne: «Yé Liyel pwáhn mɔnɔ fɛ syi, yé mó wil kwey gbí névye népɛl wró.»

⁴¹ Képah sɔkɔ, nónó-á Pyerɪ wɛlɔ fɛ syi, pè wɛlnwɪlkínó wɛ ni sɔkɔ. Ké lésǒle, népi kèyǒ núkú kyɛgbām (3 000) kénkǒ dohnɪ Yesu yǒ sɛpú yǒ.

Yesu yǒ sɛpú négbro tɛnóle wɛ tyí

⁴² Képah tɛne, Yesu tɛntò névye-á kwónóle nónóne n kǒ, pé pól sǒ me pé gblǒy kǒ, me n nohnɪ pé tyí, té me kwɔ mɔ pé sɔkɔ, à pɪ péle núkúle. Pè sǒ me yǒkele n yǒ péle wɛ tyí, té me níríle n pɪ péle.

⁴³ Liyel sǒ me n syǒ Yesu tɛntò névye tyí, à gbɪl tyi náhnáhle n pɪ. Kǎh pɪ sɛ, kè tíkile no pól tɛ.

⁴⁴ Nónó pól-á sǒ vi mɔ pɪ Yesu yǒ sɛpúle, pè sǒ me kwɔ mɔ tɛ wɛ tyí, té me pé gbǎn yí pólle n sah wɛ yǒ.

⁴⁵ Pè sǒ me pé swɛy ànê pé gbǎn yíle n yǎm. Té me sé yǎmnó pónóle n dibi wɛ wró, à yíne pé nénúkù núkú pól fyǎhnónɔle.

⁴⁶ Té pè sǒ me pé sǒnɔ pɪ núkúle, à wɛne n tuke n mɔ sǒmesó Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ. Pè sǒ pé fɔkɔ dal wɛne, à yǒkenɔle n yǒ wɛ yǒ nìvìnɛ, pé gbéngbèn sɔkɔ.

⁴⁷ Pè sǒ me Liyelle n gbilki, té no pól me péle n sǒ. Té Tɛ nǔgbɛ sǒ me névyele n pwah n mɔ n dohnɪ pé yǒ sǒmesó.

3

Gbáhkì núkú dí yó dénmɔnɔle

¹ Képah sɔkɔ, sǒ yóle Pyerɪ ànê Nsyǒ sǒ me n yuku gbèkām gbí Liyel ní-ńsah, Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ.

² Té dí yó sò me gbáhkì nùkùle n dubi gbí dùkùle. Sòmésó, pè sò níkěne à twah n po n sah Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah yah sɔkɔ, nê-á pè n ye dé-ńsah Kètärle, à kɔ ă póle n ni n syi ké sɔkɔ dépú tyí.

³ Wáh Pyerì ànê Nsyõ we pè n tyah dénóle ké sɔkɔ, à pó ni pé tyí.

⁴ Képah sɔkɔ, pè à gbah yah, té Pyerì me yo n tyí ne, à pé yah yíí.

⁵ Wáh yo sě, dí sò we ne, páh kɪ kwáh yó we n syi n pi pé tyí, té tyah péle n gbah n yah.

⁶ Képah tēne, Pyerì me yo n tyí ne, pó ànê sán náh me pé tyí, ñte kwáh nê-á me pé tyí, páh kɪ kéle à kɔ. Té ne: «Nasaretì Yesu Krista yīn yō, yuku ne n kɔ!»

⁷ Té me n gbòyò sɔkɔ tē, à à yilki sah. Nénpó swɔ, sèkùkù dí gbyêh ànê n létóhni sũ.

⁸ A nùkú yɔkɔ syikɪ n gbyêh yō, à tyah n kɔ, té de péle Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, me n kɔ, té n yɔkɔ n syikɪ, à Liyelle n gbilki.

⁹ No pól à we à me n kɔ, me Liyelle n gbilki.

¹⁰ Pè me à yah pī ne, ñmɔ-á níkěne n tē n ne n ni n syi Liyel ní-ńsah gbô dé-ńsah sɔkɔ, nê-á pè n ye dé-ńsah Kètärle. Té tir nê-á pɪ n tyí, képah sò me kah pɪ yáh-ńsah tyénó ànê gběndùnñe no pól tyí.

Pyerì Liyel wey yónóle tówú tyí

¹¹ Képah sɔkɔ, sèkùkù dí náh tō sò me n syi Pyerì ànê Nsyõ náh. Té gběndùnñi kàhnmɔnɔ tē tyí, névyè to pɔ pè mɔ gbí Liyel ní-ńsah gbô párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne.

¹² Pyerì-á képah we sě, à yo tówú tyí ne: «Yisrayel tăn, kwáh nê pɪ, té tir mē pínó yé gbàn du wé? Kwáh nê pɪ té yé ále n gbah n yah sě? Yé káh we ne ápi yēngbē tēnwɛnɔ, képah náh pɪ, á Liyel wěkì tēnó pèpɛy-á pɪ dí mēne à kɔ à kɔ dé?

¹³ Á náh tăn nónó-á pɪ Abrahmì, ànê Yisakì, ànê Nsyakobì, ànê pé no télóle, pépi Liyel ye gbílkinó sah n tōnpɪ Yesu yō, ñmɔ nê-á yé dahbì yòtām gbò, té à yahle gběnyah yah tē-ò dí Pilati yí yah. Té Pilati mó tō sò kè yah tɔkɔ ne, pé à fin mɔ.

¹⁴ Nte ñmɔ nê-á me Liyel tyí yō, té me négbúle Liyel yah, yé ñmɔ yahle, té pyē nékókè mó-ò wɔ fínmɔnɔ yah kɔ.

¹⁵ Té min nétē Yesu nê-á yé ko mɔ, yépi nte ye kè we yīne, Liyel me n lékó yilki mɔ.

¹⁶ Dí nê-á yé n yah yò, yé ñne n pne. Yesu yīn yō sēnó gbò yō sɔkɔ ye n gbyêh me sũ. Yé pól yí yah ye Yesu yō sēnó dí mē de mɔ pnépné yò dé!

¹⁷ Nte nùkúnúkú, á no, mé pī ne ñpī-ñkē sɔkɔ-á yépi ànê yé yòtām ko mɔ Yesule.

¹⁸ Té Liyel-á lésò n tēntò syínyopu pól kɔ, pè nê yo sah di mónóle ne, Krista-á kɪ yèvyährɪ pɪ, képah ye à pɪ yò.

¹⁹ Káh pɪ sě, yé yé nno vi mɔ, yé mó Liyel wěkì tē, à kɔ à yé tyípèl yō mɔ yé kɔ.

²⁰ Képah sɔkɔ, Tē ñgbē Liyel kɪ yèvɪnɪ gbíne yé kɔ, té kɪ Yesu Krista tekɪ mɔ yé kɔ, wáh sò nê yah wilki sah yépi yīnne.

²¹ Nte nùkúnúkú, à yīne à tē yīnyō, fók kè kyɪ syɪ tyi pól tōnsàhnó tyí, sépi nónó-á Liyel n tēntò syínyopu kɔ pè sè yo sah ñgbò dùkùle, pépi nónó-á me n tyí yō.

²² Moyisi kè yo sah ñgbòle ne níkē: «Yé Tē ñgbē Liyel kɪ yé sɔkɔ ney yó wilki mɔ yé kɔ n pi, à kɪ pɔ pɪ Liyel tēntò syínyo-òle ñmɔ tyí kòle. Yé ne n nohni n tyí n welo pól sɔkɔ.

²³ Té nê-à yahle sàhnóle n tyí yō, tē tyí kɪ yɪkɪ, à kɪ ku to Liyel wēnpì wró.»*

* 3:23 3.22-23 - Yah n te Tōnyono 18.15,18.

24 Nte gbí nê-á yé n wne yò,† képah tyí ye Liyel tǝntò syínyo-ò Samuyeli yo sah n me gbí dükùle, à tahlì Liyel tǝntò syínyopu téló tyí, nónó pól-á pò òmò tyí náh.

25 Yé yah, Liyel-á tyi nónó pól yo n tǝntò syínyopu tyí, yépi yín ye à yo séle, à tahlì wǎh lésò yégbékè kwrónmòno nê pì yé náh tǎn tyí, nê-á à yo Abrahami tyí ne níké: <Áwò pétóbé gbò yò, kèkòyó névye pól kú ní pèpòri we.>‡ Kéne yégbékè kwrónmòno nê-á à pì yé náh tǎnne yò, yépi tò vyǎh me ké sòko dò!

26 Yépi ògbò tyí ye Liyel tǝkú mò n tǝnpì Yesule pèpòri pì yínne yé tyí ne, à yé pól nénúkù núkù yohni n mò yé kò yé tyítúkúnì pínó yal n mò.»

4

Yòtām-á Pyeri ànê Nsyõ tuke sǝ

1 Képah tǝne, Pyeri ànê Nsyõ-á sǝ me wékínó sòko tówù tyí sǝ, nósýó pò wil mò pé yò. Sárká syínwìlkìpu yísýó ye sǝ, ànê Liyel ní-ńsah gbò syíkípú yòtǝne, à tahlì Sadásǝ névye yísýó tyí.

2 Té kéne no fòko sǝ me kah vyǎh Pyeri ànê Nsyõne, pǎh sǝnpíle névyele n kwò ne, Yesu-á ku té yilki mò, ànê lékyì tò-á kú pò n yilki n mò n pì.

3 Képah sòko, pè pè tǝ. Té lékâh-á sǝ me mò n te sǝ, képah ye pè pè dah mò wòkònpèkè sòko, pópó à pò syi ðíndal tyí.

4 Nte nónó-á Yesu tǝntò névye kwónó noh, pé náhnáh Liyel wǝkì tǝ. Kǎh pì sǝ, Yesu yò sǝpú no nǝpì kèyò nínó kyegbǎm (5 000) kénkòle.

5 Képah sòko, ké ðíndalle, Nsyifunò yòtām, ànê kwil yèwǎhnì, ànê Liyel tyi kònsàhnó kwópú wǝ tuke Yerusalemi sòko.

6 Sárká syínwìlkìpu yòtǝ ògbǝ An sǝ me ànê n gbò tǎn pólle. Pépi túkù ye sǝ pì Kayifile, ànê Nsyõne, ànê Alekisǎdrele.

7 Képah tǝne, pè Pyeri ànê Nsyõ tǝ pò pé nyó, à pò pè piki yah ne, tǝnweno nê gbò yò se, képah náh pì, nê yín yò se pè pì dénmòno mǝne ni?

8 Képah sòko, Liyel Mirki gbò yò, Pyeri pè syah ne:

9 «Kwil yòtām ànê yèwǎhnì, áyáh pèpòri pì sèkùkù ðí yó tyí, képah yò sòko náh yé n piki n yah ále kweyne ne, sǝ se á pì, té à de mò ði?

10 Yépi pól ànê Yisrayel tǎn pól yíne yè kè pì ne, Nasareti Yesu Krista yín yò-á ðí mǝne yíntǝnóle yé yah sòko lènole yò. Yépi ye syi Yesule dahnì yò, té Liyel me n lékó yilki mò.

11 Nmò Yesu tyí ye yónóle Liyel wey sòko ne níké: <Wòkò mópú-á yahle dáhkì nê mónkònole, képah ye pò pì wòkò dáhgbúle.>*

12 Képah náh, Pyeri tǝ ne: «Yesu ó yín kú fǝ névye pwah mò. Né òmò ó yín náh, yín yó nǝ tǝ náh ònì yó nǝ kò kèkòyó, nê-á kú fǝ névye min pwah mò.»

13 Tukey tükèpu sǝ pì ne Pyeri ànê Nsyõ náh Nsyifunò kǎrn ògbǝ pì, ànê pè náh me n mò n kò nǝnpó tǝnne. Té pǎh n wèkú nìsǎh ànê lékámne sǝ, képah me pé gbǎn du. Nte pè mó tǝ sǝ pì ne, pépi-á lésò Yesu kómùne.

14 Té pé yí-á mó tǝ sǝ me ðí mè yò nê-á dénmòno we, tyíyóné náh tǝ we pé tyí.

15 Kǎh pì sǝ, pè Pyeripi kò pè wil tukey tükèpu tǝnkì wró, té pépi me wǝ we pé yahle

16 té ne, sǝ se pé kú pì no nópìle ni? Nké, kǝlì kǝlì tǝ náh se mó tǝ kéle té. Yerusalemi tǎn pól-á pì ne, Pyeripi-á pì gbìl mǝne.

† 3:24 3.24 - Gbí nê wnénó tyí-á n yo yò, Yesu me gbí tyí ye kè n yo. ‡ 3:25 3.25 - Yah n te Yenesi 22.18. * 4:11 4.11 - Yah n te Gbálnó 118.22.

17 Kàh pɪ sě, pé ye kè yahle pé tyí dírí sòkò nɛ, pè káh tǒ Yesu yǐnne n yo ònî yó nítě tyí. Képah-à pɪ, yí mè náh n tǒ n mɔ n yuku n pɪ yahle.

18 Képah těne, pè tǒ pè ye, té kè yahle pé tyí gbógbó nɛ, pé káh tǒ Yesu yǐn noh n yah pé vyěy yah, ànê pè káh tǒ kwónó pɪ ò yǐn yǒ.

19 Nte Pyeripi pè syah nɛ: «Yépi nítě kè sǒ n yah kè: Kè se me yínénóle Liyel tyí, áyâh òmɔ tyí ye, té yépi yóré fě syi?

20 Api tě wɔle, áyâh nê wɛ, té nê noh, á náh fě n ye n pɪ sé yáhnóle.»

21 Képah těne, tukey tükèpu tǒ dírí gbah wɔ pé tyí, té pè fin mɔ. Pè náh sǒ me vǐ-nsah wɛ pé wɛ fǒh fǒh těne, no pól-á sǒnpúle Liyel yǐnne n gbilki Pyeripi tyípíkì mè yǐnne.

22 Té dí nê dénmɔnɔ-á sǒ pɪ gbille, à kah ye tikininíne.

Yesu yǒ sěpú nírúle

23 Pǎh fyò Pyerɪ ànê Nsyǒ fin mɔ, sárká syínwǐlkǐpu yǒtǎm ànê yèwàhnì-á nê yo pé tyí, pè kyɪ sè pól yǎh pé kómú tyí.

24 Pé wɛlo nòhntɛnɔ náh, pé pól pé sǒnɔ pɪ núkúle, à Liyelle n ni nɛ níkě: «Tě ògbě, áwɔ ye mɔ yǐnyòle, ànê sétáhle, ànê pne yɔle, à tahlɪ sé sòkò yíyǐn pól tyí.

25 Api náh ney Davidi nê-á á tǒnpúle, áwɔ ye à kǒ à kè yo á Mirki gbǒ yǒ nɛ níkě: «Kwâh nê yúkúnyahlenɔ me kwlo kwlo tyí?

Kwâh nê tyíkwê sǒnɔ me névyɛ sòkò!

26 Kèkǒyó yǒtǎm wě tyí mɔ, té yah tǎm tɔ tuke mɔ, à pɪ núkúle, pè Tě ògbě Liyelle n fwo ànê ò ney yáhtokɔnɔle.»†

27 Gbɪ yǒ, kwil mè nítě sòkò, yǒtě dí Yerɔdɪ ànê gběnyah yah tě-ò dí Pǒse Pilati ye wě tyí mɔ, à tahlɪ Yisrayel tǎn ànê kwlo kwlo tǐlɔ tyí, pè á tǒnpɪ Yesule n fwo, òmɔ nê-á á ney yáhtokɔnɔle.

28 Yah, wáh lésǒ á tǐnwɛnɔ sòkò tyi nónó yah tɔkɔ sah á dyɔ dyɔ těne, sépi ye pè pɪ.

29 Nte núkúnúkú, yah pè ápile n kyí n kǒ kè! Nìsǎh ògběne á kǒ, à á weyne n yah n yo, ápi nónó-á á tǒnpúle.

30 Tǐnwɛnɔle á kǒ, à yámpúle n de n mɔ, à mó gbɪl tyile n pɪ, á tǒnpɪ Yesu yǐn yǒ.»

31 Té fí nê sòkò-á sǒ péle tükènmɔnɔle, nírí-á fyò n tyɛ, nénpó núkú yike. Képah těne, Liyel Mirki pé pól tɔkɔ, pè tyah Liyel weyne n yah n yo n kǒ nìsǎhle.

Yesu yǒ sěpú négbro me dùkùle wě tyí

32 Yesu yǒ sěpú pól sǒ me n sǒ dùkù núkúle, té me ké tyí nɛ pé nɛ n pɪ dùkù núkúle. Pé sòkò yó nítě náh sǒ me n yo nɛ, pé gbǎn yíle, pé gblǒy núkúní tyí-á séle. Té pé wě wró, pé pól gbǎn yí sǒ pɪ tówú tyíle.

33 Té tǐnwɛnɔ ògbě sòkò ye sǒ Tě ògbě Yesu tǐntǒ névyɛ pɪ ò tyí yónwàhpɪ kègblole, à ò tyíle n yo n kǒ nɛ, wǎh ku té yilki mɔ. Té Liyel pèpɔrɪ ògbě sǒ me pé pól yǒ.

34-35 Swěy, képah náh pɪ, gbên-à sǒ me nónó tyí, pé séle n yǎm, ò té sé póle Yesu tǐntǒ névyɛle n kǒ. Pépi n mó séle n dibi, à yǐne pé nénúkú núkú pól fyáhnónɔle. Képah ye, yǎm pí-ò náh sǒ me pé sòkò.

36 Té légbíne, Nsyosefu yó sǒ me, nê-á dubi Syipri gběnyah. Levi yǐkǐ ney ye sǒ ònne. Té Yesu tǐntǒ névyɛ me yǐn dyɪ à kǒ Barnabasɪle, nê kór-á sǒré mó-òle.

† 4:26 4.25-26 - Yah n te Gbálnó 2.1-2.

³⁷ Nmɔ me n swāh yām, té me pɔ ké pólé Yesu tēntò névyé gbò dahbi.

5

Ananiyasi ànê n kyɪ Safirale

¹ Nte dí yó lésò me pè n ye Ananiyasile. Nmɔ ànê n kyɪ Safira me pé sétáh yó yām, té yo sah núkú yò,

² à ké pó tókù kām sah. Képah náh, Ananiyasi me kyɪ ké pó téyne Yesu tēntò névyé kò.

³ Képah sɔkɔ, Pyerɪ me yo n tyí ne, Ananiyasi, sétàn yòtē se pɪ sɔ té we de yí n nɪ sɔkɔ sɛ, fɔ́ à pɔ mìnì yo Liyel Mirki tyí, té sétáh yāmnó pó tókù kām sah nɪ?

⁴ Sétáh mè yām-nkē gbíne, n yēngbē tyí kó sò kéle nɪ? Wāh tɔ pɔ kè yām, ké pó kó pɪ n̄mɔ tyíle nɪ? Nte yí mè dükù pínó sɔnɔ se pɪ sɔ, té de n nɪ sɔkɔ nɪ? Nkē, névyé ó tyí náh à yo mìnìne dé, Liyel tɔ tyí-á.

⁵ Ananiyasi-á fyò kéne welo noh, à núkú syɪkɪ ku. Kāh pɪ sɛ, nónó pól-á yí mè noh, tíkí pè kah tē.

⁶ Wāh ku sɛ, kètēnpì me pɔ n lékó fɔkɔ, té à tɔkɔ kyɪ yí.

⁷ Képah náh, lérínó tǔnó kénkò sókónteno náh, n kyɪ pɔ de nénpó, té tir nê-á pɪ sɔkɔ, à náh sò me kè pĩ.

⁸ Pyerɪ me à syah ne, à yo pé syah, dan mè se ntyínɔ pè yām pé sétáh mène nɪ? A me ne, àwe, kéne dan-á.

⁹ Képah sɔkɔ, Pyerɪ me yo n tyí ne, pè se pɪ sɔ, té yo sah núkú yò n pele, à pɔ Tē ngbē Mirki vyāh sòle n noh nɪ? A yah, nónó-á kyɪ yí n pe lékóle, pāh me pɔ n de yò. Té pāh kɪ n tɔ lékó tɔkɔ n sɔkɔ n pɪ.

¹⁰ Pyerɪ-á yo sɛ, nénpó swɔ, pɪ núkú syɪkɪ n yah tinnɛ, à ku. Kètēnpì-á de kyɪ, pè kyɪ à we kúnóle. Pè me à tɔkɔ kyɪ yí n pe tnô.

¹¹ Képah sɔkɔ, tíkí Yesu yò sēpú tĩnkì pól kah tē, à tahlɪ tyi nópi nóhpú pól tyí.

Yesu tēntò névyé gbìl tyi náhnáh pínóle

¹² Liyel sò me n syò Yesu tēntò névyé tyí, à gbìl tyi náhnáhle n pɪ névyé nuyó. Pè sò me pé sɔnɔ pɪ núkúle ànê Yesu yò sēpú téló pólle, té wēne n tuke n mɔ Liyel ní-ńsah gbô párn yó sò, nê-á pè n ye Salomo párnne.

¹³ Nte no téló sɔkɔ ney yó ntē náh sò me n nule n syāh n kwɔ n mɔ pé sɔkɔ. Té no pól mó tɔ me péle n kah n sɔ.

¹⁴ Képah sɔkɔ, díbí ànê syó náhnáh sò me n sɛ Tē ngbē Yesu yò, dòhnínó kò kè n pɪ n yuku n yò sēpú yò.

¹⁵ Kāh pɪ sɛ, névyé tyah n wil pé yámpúle, à péle n sah n pɔ pàl yò, képah náh pɪ, sɛ sɛ yí yò wāl yey sɔkɔ, ne Pyerɪ-à pɔ n sɔkɔ, té n mírki we mɔ pé sɔkɔ ney nê yò, tē we de.

¹⁶ Yerusalemɪ gbòplo kwlo névyé náhnáh rítē tɔ sò me pé yámpúle n tē n pɔ n pɔ, à tahlɪ névyé tyí, sétàn-á sò me nónóne n kwlo. Té pé pól sò me dénmonole n we.

Yesu tēntò névyé fóhnóle

¹⁷ Képah tēne, sárká syínwìlkìpu yòtē ngbē ànê n náh névyé pólle nónó-á Sadusē névyele, pè tyah dyóyókìle n pɪ Yesu tēntò névyele,

¹⁸ té pè tē kyɪ dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ.

19 Nte lékâh-á pɔ mɔ, Tě ñgbě yĩnyõ tɔnpi yó pɔ wòkònpèkè mè yah yíkɪ mɔ ànê ké sɔkɔ táh vù yeyne, à Yesu těntò névyè wilki, té yo pé tyí ne:

20 «Yé kyɪ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, yè kyɪ min sán tyi nópi pól yo névyè tyí.»

21 Wey mè-á yo pé noh sě, séngbõ púpúle, pé me yuku kyɪ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à kyɪ tyah kwónóle n pi.

Légbíne, sárká syínwìlkìpu yòtě ñgbě ànê ñ náh névyè me kyɪ tukey tükèpu tĩnkì ye ànê Yisrayel gběnyah yèwàhnì pólle. Té me sràsyíbì tō ne, pé kyɪ Yesu těntò névyè wilki n pɔ wòkònpèkè sɔkɔ.

22 Nte pãh kyɪ yĩni tě, pé náh pé we wòkònpèkè sɔkɔ. Pé me pé syɪ pɔ ké yah yo pé yòtãm tyí ne ñkě,

23 pãh kyɪ wòkònpèkè yah we tēnmɔnɔle palle ànê ké sɔkɔ táh vù yey tole, sé syíkípúle tēnóle pé tē-ntàn sɔkɔ. Nte pãh se mó tō sè yíkɪ mɔ de, pé náh ney we sé sɔkɔ.

24 Pãh yo sě, yĩ mè nóhnó Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yòtě dí ànê sárká syínwìlkìpu yòtãm fɔkɔ fil. Pé me wēne n piki n yah Yesu těntò névyè tyí-á pi dükù nēne.

25 Pãh me képah sɔkɔ, ñnî yó pɔ yo pé tyí ne, névyè nóno-á pé dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ, pãh me névyè n kwɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ.

26 Képah tēne, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú yòtě dí ñ no tē, à pé nyáh sō. Pãh kyɪ, tíkí pé tē ne pãh kɪ ne pé pé tē gbùgbù, névyè káh pɔ pé minki ko dyéhle. Kãh pi sě, pé pé ye yárr, à sɔkɔ.

27 Pãh kyɪ yĩni tě péle tukey tükèpu tĩnkì tyí, sárká syínwìlkìpu yòtě ñgbě me pé syah ne,

28 pé kó lesõ kè tũ pé tyí ne, pé káh tō kwónó pi n yah dí mè yĩn yõ ni? Té pé yah, pãh pé kwónó tō mɔ Yerusalemɪ kwil pól sɔkɔ, té tō me ñ kũ plɔle n twah pépi yõ kè!

29 Nte Pyerɪ ànê Yesu těntò névyè téló me yo pé tyí ne: «Á kɪ Liyel dyɔ yí tē ye sō, té kɪ névyè tyíle n pi?»

30 Yesu nê-á yé ko mɔ dahnɪ yõ, á náh tãn Liyel ye ñ lékó yilki mɔ,

31 té à yõ dɔkɔ sɔkɔ, à kyɪ à sah ñ gbòyò sòle. Té à pi yòtēne, ànê pwáhnɔ-òle ne ñkě, ñmɔ gbò yõ Yisrayel tãn fě pé nno vi mɔ, pé mó pé tyípèl yõnmɔnɔ we.

32 Kéne tyi nóno-á Liyel pi, ápi ànê Liyel Mirki ye sé yónwàhpu kègblɔle, wãh képah nēne névyè kō, nóno-á sah ñ tyí yõ.»

33 Képah tēne, tukey tükèpu tĩnkì-á welo nópi noh sě, pé fɔkɔ kah vyãh, fókó pé sò me ké tyí ne, pé Yesu těntò névyè ko mɔ.

34 Nte Farisiyē ney yó sò me pé sɔkɔ pé n ye Kamalyelɪle. Liyel tyi kònsàhnó kwó-ò yó ye sò ñne, nê-á névyè pól me yòyénne n sah ñ yõ. Nmɔ me yuku yĩn tukey tükèpu tĩnkì nuyó té ne, pé Yesu těntò névyè wilki mɔ kégbó kwéy átre.

35 Pãh wil, à ñ syɪ yo pé no tyí ne: «Á no Yisrayel tãn, yé yé gblõy kyɔmɪ yí yé tyípínó sɔkɔ, à yuku díbí nópi tĩne dé!

36 Ké náh tōnì pi di mónóle kah, gbí nê-á Tedasɪ me yuku ñ gblõy pi ne, né-ñgbě-á péwɔle, té díbí népì kyeyéh (400) sɔnɔ vi mɔ pé kō pé ñ sò tē. Nte wãh pɔ ko mɔ, ñ sò tēpú pól náh karkɪ di? Ney se tō wũ?

37 Nmɔ tyí sókóntenɔ náh, Kalile gběnyah dí Nsyudasɪ me tō yuku kéne gběnyah névyè yãh gbíne, à pé náhnáh yõ yíkɪ pé kō pé ñ sò tē. Nte ñ tɔ náh pɔ ko mɔ, té ñ sò tēpú me karkɪ di?

³⁸ Képah ye núkúnúké tēne, mé kéle n yo yé tyí, yé yé vyěy de no nópi tyí soko, yé mó pè fin mɔ pè ne n yuku. Pé tir yáhntokono, képah náh pi, pé tyípiní mè-à kɪ me wil névye tē tyí, kè kɪ tyɛ ké gblɔy.

³⁹ Nte kàh kɪ me wil Liyel tē wɔ tyí tótó, yépi náh fě kè yɪkɪ n pi. Yé kyòmìnó pi, yé káh pɔ tyah Liyel wɔle n fwo dé!»

Kamalyeli-á yo sě, pé no sah n tyí yō.

⁴⁰ Pè me tō Yesu tēntò névye ye de, à pɔ pè ko yèfōhle. Té kè yahle pé tyí ne, pè káh tō Yesu tyíle n yāh, té pè fin mɔ.

⁴¹ Nte Yesu tēntò névye sò me nìvìnì soko kègbule, pāh n yal tukey tükèpu tĩnkĩ wró gbí nēne, pāh sōnpíle kè kyomɪ we ne, pāh yĩne fóhnóle Yesu yĩnne.

⁴² Képah soko, sōmesó pè n ne n me Liyel ní-nsah gbô ànê kètlo soko, n névyele n kwɔ, n té Nìvìnì tirlɛ n yo pé tyí Yesu Krista tyí yō.

6

Yōke tōnsàhndibipu yáhnwìlkìnóle

¹ Légbíne, wān sò me n mɔ Yesu tō sáhpú nédán yō. Képah soko, Kreakɪ wey wékípú tyah n wekɪ ne, sōmesó pé no Yebre wey wékípú-á me n syɪkɪ pépi pékúsyɔ yō yōke dibi gbíne.

² Kàh pi sě, Yesu tēntò névye népĩ gbōnimí me Yesu tō sáhpú tówû pól ye tuke, té yo pé tyí ne, kè náh yĩne pépi Liyel wey yónó yal n mɔ, pé mó de tē yōke díbinó soko.

³ Képah-á, pé yúnpyé, pè díbí népĩ kwārnimi yah n wilki pé soko, nónó yíngbí-á me n yo, té Liyel Mirki me pè tɔkɔ, ànê lékám me pé soko. Pāh kɪ tō mè dahbɪ pépi gbò.

⁴ Kàh kɪ pi sě, pépi-á kɪ mó yō soko nírí pínó ànê Liyel wey yónó tōle.

⁵ Képah soko, pāh nê yo, tówû pól kè fě syi. Pè me Yetyēnɪ yah wilki, ñmɔ nê Liyel yō sēnó-á sò me gblò, té Liyel Mirki me à tɔkɔ. A tahlɪ Filipi tyí, ànê Prokɔrɪle, ànê Nikanɔrɪle, ànê Timole, ànê Parmenasɪle, ànê Antyɔsyɪ kwil Nikolasɪle, ñmɔ nê-á lésó vi mɔ de Nsyifunɔ Liyel nínó wěkì soko.

⁶ Té me pépile Yesu tēntò névye wěkɪ. Pépi me pé gbàn sah pé yō nírí pínó soko, à sām mɔ pé soko.

⁷ Képah tēne, Liyel wey sò me n tō n mɔ n yuku, té wān me n mɔ n yuku náhnáh Yesu tō sáhpú nédán yō Yerusalemɪ kwil. Sárká syínwìlkĩpu tɔ náhnáh sò me fě syi sě Yesu yō.

Yetyēnɪ tēnóle

⁸ Yetyēnɪ sò Liyel pèpɔrɪ náhnáh we ànê n tēnwɛnɔle. A sò me à tɔkɔ à gbìl tyile n pi névye nyó.

⁹ Képah tēne, Nsyifunɔ tyah yékâble n pi Yetyēnɪne. Pé tükùle, Liyel ní-nsah wòkò nê-á pè n ye yōrɪ soko wìlpu wòkòle, képah névye ye. Pè n wil Sirenɪ kwil ànê Alekisādri kwil. Pé tükù me n wil Silisi gběnyah ànê Asi gběnyah soko.

¹⁰ Té Liyel Mirki gbò yō, Yetyēnɪ sò me n wekɪ lékámne. Képah ye, no nópi náh me tē we n wɛlɔle n kòlɪ.

¹¹ Képah tēne, pè kyɪ nósýó tɔkɔ póle ne pè pɔ yo ne, pāh à we à me Moyisi ànê Liyel tyíle n yo n yɪkɪ.

¹² Pè képah pi, à tówû, ànê yèwàhnì, ànê Liyel tyi kōnsàhnó kwópú mɔ Yetyēnɪ yō, pè kō pè à fyāh tē yuku ñne tukey tükèpu tĩnkĩ tyí.

13 Té tǒ tàrfyò m̀nyobe yísyó yah, à yuku péle ne pé kyɪ yo ne, dí mè náh me n yal n mo Liyel ní-ńsah gbô ànê Moyisi tyi kònsàhnó tyí yónyikinòle.

14 Páh kè noh n vyāh yah à me n yo ntēne ne, kéne Nasareti Yesu m̀-á kɪ pɔ Liyel ní-ńsah gbô sɔ n pi, té Moyisi-á pé kwɔ wāl nónónne, wāh kɪ sé tɔ vi mɔ.

15 Képah sɔkɔ, tukey tükèpu tĩkĩ pól tyah Yetyēnne n yah díkídíkí, té n yah we kè me yĩnyō tǒnpi tyí kòle.

7

Yetyēni Liyel tyi yah yónóle

1 Képah sɔkɔ, sárká syínwilkipu yǒtē ngbē me Yetyēni piki yah ne, no-á nēne n yo n tyí sɔkɔ, gbɪ se kéle ni?

2 Yetyēni me yo n tyí ne: «N súbí ànê ní yúnpyé, yé noh ní tyí. Gbí nê-á lésò á náh ney Abrahmi náh tǒnì me yal yuku Yarā kwil sɔkɔ, tǒrí nétē Liyel ye lésò wil n yah Mesopotami gbēnyah,

3 té me yo n tyí ne: «Yal á gbēnyah ànê á kéte tǎn wró, n yuku gbēnyah yó sɔkɔ, nê-á mé kɪ n wēkɪ n pi.»*

4 Képah sɔkɔ, Abrahmi yal Kalde tǎn gbēnyah sɔkɔ, à kyɪ tē Yarā kwil.† Képah náh, n sú-á pɔ ku te, Liyel me à kǒ à yal Yarā kwil, à pɔ tē gbēnyah m̀ sɔkɔ, nê sɔkɔ-á yépìle núkúnúkú yò.

5 Té Liyel náh sǒ sétáh yó ntēne à kǒ n tyíle ásò. Gbáhsúkí kénkǒ fyé tyahle, à náh kéle à kǒ. Nte à n vyāhle à kǒ ne, páh kɪ pɔ gbēnyah m̀ pólle à kǒ. Té kǎh kɪ tǒ pɪ n pétóbé tɔ tyíle, n̄mɔ kē náh ntē sɔkɔ. Té légbíne, pi ntē náh sǒ me Abrahmi tyí.

6 Liyel me tǒ yo n tyí ne: «A pétóbé kɪ pɔ wil kɪ kyɪ n tē n pi gbēnyah káhkí sɔkɔ. Nénpó sɔkɔ pé kɪ n pɪ n pi yǒbìle, té kɪ fǒhnó we, pópó ye kyeyéh (400).

7 Nte gbēnyah káhkí nê sɔkɔ-á péle yǒri sɔkɔ, n̄mɔ Liyel tukey kɪ n sykɪ n pi kéne gbēnyah tǎn yǒ. Té képah náh, pé kɪ wil yǒri sɔkɔ nénépó, kɪ pé syɪ pɔ n̄mɔ yĩn gbilki ásò.»

8 Képah yónteno náh, Liyel me yégbékè kwɔ mɔ Abrahmine, képah nê-á kɪ sǒ n wēkɪ n pi kǒkè kǒnó sɔkɔ. Képah ye, Abrahmi-á pɔ Yisakɪ dubi, à me à kǒ n dúbínó sèpìn kwártǒ-ò sǒle. Yisakɪ tɔ me pɔ n pídí Nsyakɔbɪ kǒ. Nsyakɔbɪ tɔ me pɔ n dínpì népì gbōnimí kǒ, pépi nónó-á ápi yìkìnì gbōninó náh tǎnne.

9 Képah náh, á náh tǎn pɔ tyah pé gbēndí Nsyosefu dyole n yo. Té à tē yām yǒle, pé kǒ pé sɔkɔ nne Yesyipti gbēnyah. Nte Liyel sǒ me Nsyosefulé.

10 A n yǒ wilki yènyāhnpèl nópi sɔkɔ, té lékámne à kǒ yíí, té Yesyipti yǒtē dí Farawǒ yí kǒ kè yuku nne. Képah sɔkɔ, à me à pɪ n gbēnyah ànê n tǒrí kéte pól yah tē-òle.

11 Té kwénpékè yó pɔ de Yesyipti gbēnyah ànê Kanah gbēnyah pól sɔkɔ, à pɪ yènyāhrɪ ngbēne pé tyí. Ké pékénkàhnm̄nɔ tē tyí, á náh tǎn náh tǒ sǒ me kwāh yó ntēne n we n yǒ.‡

12 Té Nsyakɔbɪ-á pɔ kè we noh ne, yǒke-á me Yesyipti sɔkɔ, ké gbenne, à á náh tǎn tekɪ mɔ nénépó, pé kyɪ yǒke yah pɔ, pépi nónó-á n wēnpìle.§

13 Páh tǒ pɔ pé syɪ yuku ke ní-òle, Nsyosefu me n gblǒy tyí yo wah n nénkyíbí tyí. Kǎh pɪ sē, Farawǒ me Nsyosefu duku wil-ńsah pĩ.

* 7:3 7.3 - Yah n te Yenesɪ 12.1. † 7:4 7.4 - Abrahmi lésò me Kalde gbēnyah sɔkɔ, Mesopotami sétáh yǒ. ‡ 7:11

7.11 - Kanah gbēnyah me ye pé n ye Yisrayel gbēnyahle núkúnúkú. § 7:12 7.12 - Yáh we pé ne kwèkɪ-á de Yesyipti gbēnyah sɔkɔ, té tǒ ne Nsyakɔbɪ-á yǒke tyí noh nénépó, Liyel lésò lékámne Nsyosefu kǒ à yǒkele n koh n sah, yǒke pekɪ gbíne. Képah ye yǒke kǒ kè pɔ we nénépó.

14 Képah sòkò, Nsyosefu tǎntò mọ̀ nẹ, pé kyi pé sú Nsyakọbı ànê nò pól tǎ n pọ. Pè sò me népì tikitóní pọ gbām pọ kwlólẹ.

15 Sě ye Nsyakọbı me yuku pọ tǎ Yesyipti gběnyah sòkò. A syi pọ ku nénpó ànê á náh tǎn to pólẹ.

16 Pé lékyí me twah kyi yí Sisyemı kwil diki yó sòkò, nê-á lésò Abrahmı dwe Yemọrı wěnpì tyí.

17 Liyel-á lésò n vyähle Abrahmı kò nê yinne, ké pı gbí-á pọ n nọ, ápi no kwel náhnáh Yesyipti sòkò.

18 Té yòtǎ kėsán yó-á pọ dọkọ Yesyipti yó, ñmọ náh sò Nsyosefule n pne.

19 A me vi syıki á no yó. N népékè kàhnmonọ tǎ tyí, à á náh tǎn kyí mọ, pé kò pé pé wěnpì yró milki sah kégbó pé ku yinne.

20 Légbí mè ó sòkọ ye Moyisi dubi. A kah ple yí, ànê n tyí nọ Liyel tyí. Pè à pu n wóló tónó n sú gbó.

21 Képah náh, pé à tọkọ kyi milki.* Farawó písé me à we tọkọ. A pọ à pu n yěngbě pídí sò.

22 Kǎh pı sě, lékám tyi nónó pól-á sò me Yesyipti sòkò, Moyisi kwónó we sé pól yó. Képah ye, à pı wéntǎhnì wékí-òlẹ ànê tyítǎhnì pí-òlẹ.

23 Té wǎh pọ nọ ye tikininíne gbí nêne, à kè sò we nẹ, páh kı kyi yah pé yúnpyé Yisrayel tǎn tyí.

24 Wǎh kyi, à kyi yíne n tyí névi yóle, Yesyipti ney yó me n fõh. Moyisi tyí névi fóhnó yró tǎ tyí, à n vyäh syi, à Yesyipti ney mè ko mọ.

25 Moyisi sò me n sò nẹ, pé no Yisrayel tǎn-á kı n pı n pi nẹ, Liyel-á kı péwọ tọkọ, kı pé wilki n pi pé yóri sòkò. Nte pé náh tǎ we kè pı n tyí.

26 Ké dındalle, à tó kyi Yisrayel tǎn népì nímí yísyó we, pé me n fwo. A nẹ pé pé syi mọ, té yo pé tyí nẹ, pé no, pépi ó-á pé yahle. Té kwáh nê se pé wěne n fõh nı?

27 Nte nê-á sò n fõh n ní-òlẹ, ñmọ Moyisi syah nẹ níkě, nê se sah ñne pépi yòtǎne ànê pé tükè-òlẹ nı?

28 Péwọ kònmọ-ńsah káh kı nê, á n yah n kò, wǎh ñníníne Yesyipti ney mè ko mọ sò dé?

29 Wǎh fyò képah yo, Moyisi to, té kyi tǎ Madyã gběnyah sòkò, à syi pọ dínpi népì nímí we nénpó.†

30 A tǎ nénpó, pópó à ye tikininí pı. Képah náh, sò yóle, à sò me gběnnı sòkò, Syinayi yóli gbòpọ, té yínyó tónpi yó wil n yah nyàh lépó sòkò, nê-á sò me n kò dukuni yó sòkò.

31 Yí mè wénó pı gběndùnne Moyisi tyí. Té wǎh me n nọ n de nẹ, pé kè we yah yí, à Tě ñgbě yónmọno noh nẹ níkě:

32 <Á náh tǎn Liyel ye ñmọlẹ, Abrahmı, ànê Yisakı, ànê Nsyakọbıpi Liyelle.> Képah tǎne, tíkí Moyisi tǎ, fóó n wil n syah. A náh tó n nı syáh n yah yó yah.

33 Képah sòkò, Tě ñgbě me yo n tyí nẹ: <Tyah nê sòkò-á ále yò, nénpó me ñmọ tyí yó. Képah ye, á lékyêh de.

34 Mé n no kwłọ dùkù we yíne Yesyipti gběnyah sòkò, té pé gbìnó yínpó noh. Mé pọ pé wilki-ńsah pé yóri sòkò. Képah ye, sòkò! Mé ále n tekı mọ ké tyí sòkò núkúnúkú Yesyipti sòkò.>‡

* 7:21 7.21 Yah n te Yálnó 1.22 - 2.10. † 7:29 7.27 - 29 - Yah n te Yálnó 2.11 - 15.21 - 22. ‡ 7:34 7.30-34 - Yah n te Yálnó 3.1-10.

35 Té kéné Moyisi nê-á lésõ Yisrayel tãn yahle, té à syah ne nkě, nê se sah ñne pépi yõtēne ànê pépi tükè-òle ni? Ñmò ó ye tō Liyel tekı mò yõtēne ànê pwáhnmo-òle yĩnyõ tònpi gbò yõ, nê-á lésõ wil n yah dukuni sòko.

36 Moyisi ye wilki Yisrayel tãne Yesyipti gběnyah sòko, té pne yónsyâh kah péle, té té péle gběnni sòko pópó ye tikinini. Liyel gbò yõ ye à pi sépi pólle gbıl sòko.

37 Té ñmò ye tō yo Yisrayel tãn tyí ne: <Liyel kı yé sòko ney yó tekı n mò n pi. A kı pò pi Liyel tēntò syinyo-òle ñmò tyí kōle.>§

38 Gbí nê-á sò Yisrayel tãn me tükènmòne gběnni sòko, ñmò ye tō sò we syi yĩnyõ tònpi tēntòle Syinayi yõli yõ, à pò yo á nãh tãn tyí. Sě ye à we syi min welole Liyel tyí, à yo á tyí.*

39 Nte á nãh tãn nãh fě syi sah n tyí yõ. Pè à yahle, té sò me n sò ne, pé pé syi yuku Yesyipti sòko,

40 té me yo Arõ† tyí ne: <Moyisi nê-á tē wil ápile Yesyipti sòko, á nãh tō me pĩ, kéné Moyisi tyí-á me pi sò dé! Képah ye, yĩ yisyó pi á kō líyelnole, sè á yahle n tē.>‡

41 Kéné sèpìn sòko, pè me tō yó mò náhpír kètòle, té sárká wilki ké yõ, à ñv̀ǹǹǹ syáh syah, à pé gběnpıni gbilki.§

42 Képah tē sòko, Liyel ñ nãh vi pè kō, té pè fin mò sah ñwõ kèpye gbılkinó sòko, sã-á Liyel ñ tēntò syinyopu kō pè kè wãrkı sah pé sébéy sòko ne nkě:

<Yisrayel tãn, yáh yípêy nónó ko sárkále

pópó ye tikinini gběnni sòko,

yé se me n sò ne, ñmò tyí-á yé ko séle?

43 Óó dé! Yé tō nê yĩn-á Molokıle, képah yèpir ye yé twah,

à tahlı yé ñwõ kèpil tō tyí tyí, nê-á yé n ye Wrefanne.*

Kéné tãn ye yé pi sah yé gblöy tyí, té séle n gbilki.

Képah ye, mé kı yé tē sòko, fóó Babilonu kwil náhle.>>†

44 Képah yóntenò nãh, Yetyēni tō yõ sòko yo pé tyí ne: «Á nãh tãn-á sò me gběnni sòko gbí nēne, yèpir yó sò me pé tyí, nê-á n wēkı ne, Liyel-á me péle. Liyel sò kè yah kō Moyisi tyí ne, à yèpir mē pi sã-á pé à wēkı ké pínóle gbrámgbrám.

45 Képah nãh, á nãh tãn pò yèpir mēne pé wēnpĩ kō. Nsyosye ye sò pi pé yah tē-òle, pè yuku kéné yèpirle à kyı nékáhbı gběnyahnó syi, Liyel-á nónó yĩni yal. Képah sòko, yèpir mē me tē nēnpó, pópó à pò syi yõtē dí Davidi gbı tyí.

46 Té Davidi tyí sò kah nò Liyel tyí. Képah sòko, ñ tō mó Liyel ni ne, à ye pé wòkò yó mò à kō, ñmò nê-á Nsyakobı Liyelle.

47 Té ñ pídı Salomo ye pò pi kéné wòkò mó-òle Liyel tyí.

48 Nte Yõtah Liyel nãh mó tō n tē névi gbò wòkònmòni sòko, sã-á Liyel tēntò syinyo-ò yo kéle ne,

49 Tē ñgbě-á ne nkě: <Yĩnyõ ye pi n tōrí kōle,

sétáh me pi kòpırlé, n gbáhkı súnsh-ñsahle.

Té wòkò nê dukù me yé kı fě mò ñmò kō wé?

Ñmò se kı fě tē yépi wòkònmòni sòko?

50 Ñmò gběnpıno nãh yiyin pólle di?>>‡

§ 7:37 7.37 - Yah n te Tõnyono 18.15,18. * 7:38 7.38 - Yah n te Tõnyono 5.1-33, ànê Yálnó 19.1 - 20.17. † 7:40

7.40 - Arõ mēne, Moyisi nēnkyı dí ye sò ñne. ‡ 7:40 7.40 - Yah n te Yálnó 32.1. § 7:41 7.41 - Yah n te Yálnó

32.2-6. * 7:43 7.43 - Molokı ànê Wrefanne, Nsyifuno tñò tēpu tãn yisyó ye sò séle. † 7:43 7.42-43 - Yah n te

Amosı 5.25-27. ‡ 7:50 7.49-50 - Yah n te Yesayi 66.1-2.

⁵¹ Képah náh, Yetyěni tǒ yo tukey tükèpu tyí ne: «Nikisekókó névyé nópi, yé yé nno ànê yé ní tah tũ, à yahle Liyel wey nóhnóle, té me Liyel Mirki yahle pɔ kwey nɔ. Yé me yé náh tǎn tyí kǒle.

⁵² Liyel tǎntò syínyo-ò yó rítě se me, nê-á yé náh tǎn náh à fǒh yah? Négbí nê-á Liyel tyí, nóno-á n pónó tyí yo sah kèkǒyǒ, pè náh pépi tɔ ko mɔ di? Nte núkúnúkú, kéne négbí náh yépi vi n náh, té à ko mɔ di?

⁵³ Yínyǒ tǒnpɔbi ye Liyel tǒ, pè pɔ Liyel tyi kǒnsàhnó yo yé tyí. Té yé yahle kǒlǒle sé wǎl yǒ.»

Yetyěni kǒnmɔnɔle, ànê kǎh yǐne Sole tyí sǒ

⁵⁴ Yetyěni-á welɔ nópi yo sě, kè tukey tükèpu kah yo kah mɔ, fǒó pè pé yníne n tah yro tě tyí.

⁵⁵ Nte Liyel Mirki tǎ-á me Yetyěni tokɔ sě, à tyah yínyǒle n yah díkídíkí, té Liyel tǒrí we ànê Yesule yúkúnyǐntěhnóle Liyel gbǒyǒ sǒle.

⁵⁶ Képah tě sɔkɔ, à ne: «Yé yah, mé me yínyǒle n yah yíkínmɔnɔle, té Névi Pídí me yúkúnyǐnnɔle Liyel gbǒyǒ sǒle.»

⁵⁷ Névyé-á képah noh sě, pè gbo mɔ wòhòh, té pé ní sni tũ, té to tuke pé pǒlle n yǒ.

⁵⁸ Té à yɔru wil kwil náhle. Képah sɔkɔ, nóno-á sǒ pè ye pɔ pi tǎrfyòle, pépi me pé fwòmò-ngbno de sah kètěnpíkí yó tyí, nê-á pè n ye Solele. Té pè tyah Yetyěnye n minki dyèhle, n ku ku tě yǒ.

⁵⁹ Nte pǎh me Yetyěni mínkínó sɔkɔ dyèhle sě, à sǒ me níri le n pi ne níké: «Tě ñgbě Yesu, ní min yohni n syi.»

⁶⁰ Té me n gbètukunɔ di, à yo yǐnpǒ ñgběne ne: «Tě ñgbě, káh pé tyípékè mè mɔ n kǒ.» Képah yóntenɔ ñsǒ, à ku.

8

¹ Té pǎh à ko mɔ sě, képah nɔ Sole tyí.

Sole-á Yesu yǒ sěpú fǒh òkù nêne

Képah sɔkɔ, Yesu yǒ sěpú tǐnkí kǎhnfǒhno núkú tyah Yerusalemi sɔkɔ lésǒle. Kǎh pi sě, à wil Yesu tǎntò névyé tyí sɔkɔ, Yesu yǒ sěpú téló pól to karkɔ de kwlo sɔkɔ, nóno-á me Nsyude gběnyah ànê Samari gběnyah sɔkɔ.

² Nte névyé nóno-á sǒ me Liyel wěkí těno ple, pé yísyó me Yetyěni lékó tokɔ yǐ, té n kǔ pò kah gbo.

³ Nte Sole tě wɔ sǒ me n yah n kǒ Yesu yǒ sěpú tǐnkí duku tó-rísahle pnépné. A sǒ me n de n kǒ gbên sɔkɔ, à Yesu yǒ sěpú díbí ànê syóle n tǎ n yɔru n wilki n dah n mɔ n pɔ wòkǒnpékè sɔkɔ.

Filipi Liyel wey yónóle Samari gběnyah sɔkɔ

⁴ Képah sɔkɔ, Yesu yǒ sěpú nóno-á sǒ karkɔ kǒ, pépi mó me Nìvìnì tǐrle n yo n kǒ tǎntàn pól sɔkɔ.

⁵ Té pé sɔkɔ ney nê-á pè n ye Filipile, ñmɔ me kyɔ kwil yó, Samari gběnyah sɔkɔ, à kyɔ tyah Krista tyíle n yo nénpó.

⁶⁻⁷ Képah tǎne, sétàn kwĩnki nóno-á sǒ me déntěhnóle névyé sɔkɔ me péle n kwlo, sè sǒ me n kah n de n syi, té n wil pé sɔkɔ, té wil kúnó névyé ànê gbáhkí núkú névyé náhnáh tɔ sǒ me dénmɔnɔle n we. Képah sɔkɔ, tówû-á Filipi gbǐl pínó tyí yónó noh, té kyɔ sè we sě, pé pól pé sǒno pi núkúle, à n welɔle n tǒ n sah n nohnɔ.

8 Kǎh pɪ sɛ, nìvìnì ògbɛ wɛ kéne kwil.

9 Té légbíne, dí yó lésò me pè n ye Simole. A sò me tɛnóle kéne kwil mè ó sòko di mónóle. Nmɔ sò me snèy tyile n pɪ, nónó-á me Samari gbɛnyah tǎn gbǎn du kègbule, té me ò gblɔy pɪ né-ògbɛne.

10 No pól sò me mɔ òne, à tɔkɔ wɛnpì tyí, à kyɪ sah yèwàhni tyí. Té me yo tũ ne òkɛ, Liyel tɛnwɛnɔ nê-á pè n ye Ngbɛne, kɛpah-á dí mène.

11 Té dí mè sò me gbɛndùnne n pɪ pé tyí ò snèy sòko di mónóle, kɛpah ye pè kɔ pè mɔ òne.

12 Ntɛ Filipi-á pɔ Liyel tɔrí Nìvìnì tir ànê Yesu Krista tyí yo pé tyí sɛ, pè sɛ ké yò. Té díbí ànê syó me à kɔ à pè wel wilki ni sòko.

13 Kɛpah sòko, Simo ntɛ tɔ sɛ Yesu yò, té Filipi kɔ à à wel wilki ni sòko. A náh tɔ sò me ké tyí ne pé yal Filipi tnô. Té gbìl tyi ògbnɔ nónó-á sò me n pɪ à n yah, sè sò me pɪ gbɛndùnne ò tyí.

14 Kɛpah tɛne, Yesu tɛntò névye-á tɛ Yerusalemɪ kwil, té noh ne Samari gbɛnyah tǎn-á Liyel wɛy fɛ syi sɛ, pè Pyerɪ ànê Nsyɔ tɛkɪ mɔ pè kɔ.

15-16 Pǎh kyɪ de Samari sòko, té Yesu yò sɛpú nónó wɛ nɛnpó, Liyel Mirki náh tɔnì sò me tiki pé sòko yó ntɛ yò. Pè sò me wɛlnwìlkínó wɛ ni sòko Tɛ ògbɛ Yesu wɔ yìn yò. Kǎh pɪ sɛ, Pyerɪ ànê Nsyɔ me tyah nírile n pɪ pé tyí, ne pè Liyel Mirki wɛ.

17 Pè sò me pé gbǎn sah no nɔpɪ yò à nírile n pɪ pé tyí. Kɛpah sòko, pè me Liyel Mirki wɛ.

18 Kɛpah tɛne, Simo-á kè wɛ Yesu tɛntò névye pé gbǎnne n sah pé yò, pè kɔ pè Liyel Mirkile n wɛ sɛ, à pɔ póle Pyerɪpɪ tyí,

19 té ne, pè péwɔ tɔ kɔ kéne tǎhkìle. Kɛpah sòko, pǎh fyò pé gbǎn sah nê yò, tɛ Liyel Mirki wɛ.

20 Wǎh yo sɛ, Pyerɪ me à syah ne, ò tyí yɪkɪ n to ànê ò pó tɔle, wǎh sɔnpíle n sò ne, pǎh kɪ fɛ Liyel yínkɔnɔ kwǎh dwe póle.

21 N nɪ-á me kètúkùyò Liyel yah. Kɛpah-á, wɛ wɛ tɛ náh me ò tyí yì mè sòko. A náh yìne kéle pólle.

22-23 Pǎh kè wɛ ne, dyóyókì kɛpékè-á yuku sah ò nɪle, ànê wǎh me tyípékè yòrɪ sòko. Kɛpah-á, à ò nɪ vi mɔ, à mó Tɛ ògbɛ Liyel ni à kɔ à ò fókósòno pèkè mè yò mɔ à kɔ, kǎh kɪ fɛ n pɪ n pɪ.

24 Kɛpah sòko, Simo me yo Pyerɪ ànê Nsyɔ tyí ne, pépɪ Tɛ ògbɛ Liyel ni pé tyí pé gblɔy. Kǎh kɪ pɪ sɛ, tyi nónó-á pè yo pé tyí, sé sòko yó ntɛ náh pé nɔ n pɪ.

25 Kɛpah náh, Pyerɪ ànê Nsyɔ-á tyi nónó pɪ Yesu tyí sòko, pǎh sè yǎh tɛ névye tyí, té Tɛ ògbɛ wɛy yo tɛ pé tyí gbí nêne, pè pé syɪ n yuku Yerusalemɪ kwil, té me Nìvìnì tɪrle n yo n yuku kwìlpì nǎhnáh sòko wɛkì yah, nónó-á me Samari gbɛnyah.

Filipi Liyel wɛy yah yónóle Yetyopi gbɛnyah né-ògbɛ yó tyí

26 Sò yóle, Tɛ ògbɛ yìnyò tɔnpɪ yó pɔ yo Filipi tyí ne òkɛ, à ò gblɔy vi, à mó ò yah mɔ gbìngboke gbòyò sòle, à wɛkì tɛ, nê-á wil Yerusalemɪ, à n tiki n yuku Kasa kwil. Kéne wɛkì mè yò kópú náh me fwóo.

27 Kɛpah sòko, Filipi núkú yuku kéne wɛkì tɛ. Wǎh n yuku, dǔ, à Yetyopi gbɛnyah né-ògbɛ yó wɛ.* Nmɔ ye sò Yetyopi yòtɛ pi Kǎndasɪ tɔkɔ sah ò tahrɪ yòtɛne. A sò kyɪ Liyel ni Yerusalemɪ sòko.

* 8:27 8.27 - Díbí nónó pól-á sò tɔle n pɪ yòtǎm fné sòko, pè pè wǔ, ne pè káh pɔ pé yí wil syó tyí. Kɛpah ye, Yetyopi gbɛnyah né-ògbɛ mè tɔ sò me wónóle.

28 Té wǎh n̄ syɪ n yuku n̄ t̄inne, à sò me k̄ont̄ěńóle n̄ wòtoro sòkò, me Liyel t̄ěntò syínyo-ò Yesayi s̄ébéyne n kar.

29 Képah sòkò, Liyel Mirki me yo Filipi tyí ne, à kò n tel wòtoro mè tyí.

30 Filipi me to tel ké tyí, té dí kàrnó noh. A sò me f̄í yóle n kar Liyel t̄ěntò syínyo-ò Yesayi s̄ébéy sòkò. Filipi me à piki yah ne, f̄í nê-á à n kar yò, à se me ké kórle n pne ni?

31 Dí me yo n̄ tyí ne, s̄ò se pé kɪ p̄í ké kórle, né ney náh ké yah yo pé syah ni? Té me kè yah k̄ò Filipi tyí ne, à pò n d̄okò n k̄ò n t̄ě pé tn̄ò wòtoro sòkò.

32 Té f̄í nê-á sò dí me n kar, kè me yónóle n̄n̄pó sòkò ne nk̄ě:

«À sò pɪ k̄épo s̄ò, nê-á pè t̄ě n yuku kò-ńsah;

képah náh pɪ, nê yè-á pè n k̄ò,

té à náh n̄ vyǎh fyɔ.

33 Pè à yilo, té lékàhle à k̄ò,

té à ko m̄o, n̄ duku to k̄èk̄oȳó.

Nê kɪ t̄ò n yǎh n̄ no tyíle?»†

34 Dí-á kar te, à me yo Filipi tyí ne, à kékwɛ, à yo pé syah, nê tyí se Liyel t̄ěntò syínyo-ò Yesayi n yo s̄ě yò ni? N̄ gbl̄oy tyí se à n yo, t̄í n̄n̄ tyí se à n yo?

35 Képah sòkò, Filipi sȳò k̄éne Liyel wey mè tyí, à N̄v̄n̄n̄ tir yo à syah Yesu tyí sòkò.

36 Páh me w̄èk̄i ȳò, pè kyɪ syɪ yɔ yó tyí. Dí me yo Filipi tyí ne nk̄ě, yɔ-á yò, tir yó t̄ě-à kɪ mé-ńk̄ēne, páh me ké tyí ne, à pé wel wilki ni sòkò. [

37 A me yo n̄ tyí ne, wǎh kɪ me s̄ě Yesu ȳò n̄ ni pólle, páh kɪ f̄ě à wel wilki ni sòkò. Dí me yo n̄ tyí ne, páh s̄ě ké ȳò ne, Liyel Pídí-á Yesu Kristale.]

38 Té me ne, pè wòtoro ȳin m̄o. Kǎh ȳin, à tiki ànê Filipile à kyɪ de yɔ, té Filipi me à wel wilki ni sòkò.

39 Páh fȳò wil yɔ sòkò, T̄ě n̄gb̄ě Liyel Mirki núkú Filipi t̄okò sòkò. Yetyopi gb̄ěnyah né-n̄gb̄ě mè náh t̄ò à wɛ. Nte à ȳò sòkò n̄ kólóle n̄v̄n̄n̄ sòkò.

40 Té Filipi t̄ě w̄o mó kyɪ n̄ gbl̄oy wɛ Asotɪ kwil. A me ȳò sòkò, à N̄v̄n̄n̄ tirlɛ n yo n yuku kwlo kwlo pól sòkò, wǎh n kah nónó sòkò, pópó à kyɪ de Sesarɪ kwil.

9

Yesu yónm̄oɔle Sole tyí

1 Té légb̄ine, Sole mó s̄ò me ȳò sòkò díriɛ n pɪ T̄ě n̄gb̄ě Yesu t̄ò sáhpúle, me n yah n k̄ò pé k̄onm̄o-ńsahle. Képah sòkò, à kyɪ wil sárká syínwilk̄ipu ȳòt̄ě n̄gb̄ě tyí.

2 Té yo n̄ tyí ne, à s̄ébéynóle pé k̄ò, pé kyɪ Damasɪ kwil Nsyifunɔ Liyel ní-ńt̄ân v̄i ȳòt̄ám k̄ò. Képah sòkò, páh kɪ kyɪ díbí ànê syó nónó wɛ n̄n̄pó, té pè me T̄ě n̄gb̄ě Yesu w̄èk̄ile n kò, pé pè t̄ě n pukubi n pò Yerusalemɪ kwil.

3 Wǎh sè wɛ syi, à w̄èk̄i t̄ě n yuku Damasɪ kwil. Wǎh me yúkey kéle, kyòo yó núkú wil ȳinȳò à kwɛ n̄ ȳò p̄err, à à m̄o gb̄i.

4 Képah sòkò, à ȳò syɪkɪ s̄étáh, té ȳin̄p̄ò yó noh, nê-á me n yo n̄ tyí ne: «Sole, Sole, kwáh nê pɪ té á ńne n f̄oh?»

5 Sole me piki yah ne, nê se n̄m̄oɔle ni, pé T̄ě n̄gb̄ě? K̄éne ȳin̄p̄ò t̄ò yo n̄ tyí ne: «Yesu ye ńm̄oɔle, nê-á á n f̄oh.

6 Nte yuku n de kwil sòkò, té wáh ȳine n̄ nê pɪ, pè kɪ kè yo n̄ syah.»

7 Té Sole-á s̄ò me w̄èk̄i ȳò ànê nónóne, pé t̄ò s̄ò me ȳin̄p̄ò m̄ène n nohni, té pè náh me ney wɛ. Kǎh pɪ s̄ě, pé gb̄àn du, pè ȳin̄ t̄ě syísyí, pè náh me f̄ě tirlɛ n yo.

† 8:33 8.32-33 - Yah n te Yesayi 53.7-8.

⁸ Képah sɔkɔ, Sole-á yuku yīn, à n̄ yí yíkɪ mɔ, té à náh tǔ me fě n yah. Pè me n̄ gbò sɔkɔ tē, à de n̄ne Damasi kwil.

⁹ A sèp̄n̄ tǔn̄n̄ pɪ n̄n̄pó yítūri sɔkɔ, yōke yó-ńkēne àn̄ê ni wó-ńkēne.

¹⁰ Té légb̄ine, Yesu tǔ sáh-ò yó sò me n̄n̄pó pè n ye Ananiasile. Tē n̄gb̄e Yesu wil n̄ yah, té ne: «Ananiasi!» Ananiasi me syi, té ne páh yò, Tē n̄gb̄e!

¹¹ Tē n̄gb̄e me yo n̄ tyí ne: «Yuku n̄ wēkì tē, wēkì n̄ê-á pè n ye wēkì Tómmne. Wáh kɪ kyɪ Nsyudasɪ gbô sɔkɔ, n̄ dí yó tyí piki n yah. Kéne dí n wil Tarsi kwil, pè n̄ne n ye Solele. A me Liyel nínó sɔkɔ núkúnúku.

¹² Té n̄ níri pínó sɔkɔ, à dí yó we pè n ye Ananiasile.* A me de pɔ n̄ gb̄an sah n̄ yò ne, à fě ne n yah n̄tǔ.»

¹³ Képah sɔkɔ, Ananiasi ne, ú, Tē n̄gb̄e, névye náhnáh-á dí m̄e tyí yāh pé noh, àn̄ê wáh me Yesu yó sēp̄ule n fōh sǔ Yerusalemɪ kwil, páh ké to noh.

¹⁴ Té wáh tǔ séb̄ey we syi sárká syínwilk̄ipu yǔtām tyí, à pɔ ásô sɔkɔ ne, pé pɔ n̄mɔ yéngbopu pól tē pukubi n sɔkɔ.

¹⁵ Nte Tē n̄gb̄e me tǔ yo Ananiasi tyí ne: «N̄mɔ ye yah tɔkɔ pɪ dí m̄ene ní tǔn̄p̄ile ne, à ní tyíle n yo n kǔ névye tyí, nónó náh pɪ Nsyifunole, à tahlɪ pé yǔtām tyí, àn̄ê Yisrayel tǎn to tyí. Képah ye, kyɪ n̄ tyí!

¹⁶ Wáh kɪ kwlónó n̄ê pɪ n pi n̄mɔ yīnne, mé kɪ kéle à wēkɪ ní gbl̄oy.»

¹⁷ Képah sɔkɔ, Ananiasi yuku sɔkɔ. Wáh kyɪ de Nsyudasɪ gbô sɔkɔ, à n̄ gb̄an sah Sole yó, té yo n̄ tyí ne ńkē, pé yūnpi Sole, Tē n̄gb̄e Yesu n̄ê-á wil n̄ yah wēkì yó wáh n pi gbí n̄ne, n̄mɔ-á tǔ péle n̄ tyí ne, á fě ne n yah n̄tǔ, àn̄ê Liyel Mirki mó à tɔkɔ.

¹⁸ N̄n̄pó swɔ, yī yísyó núkú wil Sole yí sɔkɔ à pɔ kwe yēnkô gbró sǔ, té n̄ yí me yíkɪ. A me yuku, té pè me à wel wilki ni sɔkɔ.

¹⁹ Képah náh, à yōke yó, té n̄ syɪ tǎhkì we.

Sole Liyel wey yónóle Damasi kwil

Képah sɔkɔ, Yesu tǔ sáhpú nónó-á sò me Damasi kwil, Sole tē à sèp̄n̄ yísyó pɪ pépile.

²⁰ Té núkú tyah Yesu tyíle n yo n kǔ Nsyifunɔ Liyel ní-ńtǎn v̄i sɔkɔ ne, Liyel Pídí-á n̄ne.

²¹ Képah tēne, nónó pól-á sò me n̄ welole n nohn̄i, kè pé gb̄an du. Pè tyah n yo ne, té n̄mɔ kó lésó n kah n fōh Yesu yīn yéngbopule Yerusalemɪ sɔkɔ ni? Té pé tēnpukubinsɔkɔ-ńsah n̄tē-á à pɔ ásô sɔkɔ, ne pé kyɪ péle sárká syínwilk̄ipu yǔtām tyí dé!

²² Nte wǎn sò me n tǔ n mɔ n yuku Sole tǎhkì yó. A sò me kéle n yo n wah ne, Yesu-á Liyel yah tɔkɔ pɪ pwáhn̄mɔ-òle. Kǎh pɪ sē, Damasi kwil Nsyifunɔ yáh-ńsah tye, tyíyóné náh tǔ we pé tyí.

²³ Képah sɔkɔ, sèp̄n̄ náhnáh sókóntenɔ náh, Nsyifunɔ pɔ yo sah núkú yó ne, páh kɪ Sole ko mɔ.

²⁴ Té Sole me pɔ pé yīnv̄i m̄e we noh. Pè sò me kwil dé-ńtǎnne n syɪkɪ, ké lékâh ké gb̄intǔ, ne pé à we n ko n mɔ.

²⁵ Nte sǔ yó lékâhne, n̄ tǔ sáhpú sò me ké tyí ne pé à pwah mɔ. Képah sɔkɔ, pè à dah mɔ tǔkò-n̄gb̄e yó sɔkɔ à tiki mɔ kēnkahn̄ne, n̄ê-á kwil kore vi.

Sole syínyukunole Yerusalemɪ kwil

* 9:12 9.12 - Ananiasi sò p̄i ne dí n̄ê tyí-á Liyel n yo pé tyí yò, péwɔ-á.

26 Képah sòkò, Sole sòkò Yerusalemu kwil. Wǎh kyí yīni tē nénpó, à sò me ké tyí ne, pé kwrò mọ́ Yesu tò sáhpú sòkò. Nte pépi náh sò me fě sě ké yò ne, wǎh pí Yesu tò sáh-òlè kègbı́sı tē yò; képah ye tíkí pè tē.

27 Nte Barnabası wọ́ me à tē yuku Yesu tēntò névye tyí. Té Sole-á sò Tē ñgbě we òkù nēne Daması kwil wěkì yah, ànê Tē ñgbě-á yo mọ́ ñ tyí sǎ, Barnabası ké yah yo pé tyí. Té tǎ kè yo pé tyí, wǎh Yesu tyí yo nısáhle òkù nēne Daması sòkò.

28 A tókò légbí tyí, Sole kwrò mọ́ pé sòkò, à Liyel weyne n yah n yo n kǎ nısáhle Tē ñgbě yīn yò Yerusalemu sòkò.

29 A sò me n yǎh ànê Nsyifunò tǎle, nónó-á Krekı weyne n wekı, me yékâble n pí péle. Nte pépi wọ́ sò me ñ kònmọ́-ńsahle n yah n kǎ.

30 Yesu yò sěpú-á pọ́ kè noh, pè à tē sòkò Sesarı kwil, à kyí à tekı mọ́ Tarsı kwil.

31 Légbíne, Yesu yò sěpú tǐnkì nónó-á sò Nsyude, ànê Kalile, ànê Samari gběnyah pól sòkò, pé pól sò me yèvinı sòkò. Pè sò me tǎhkìle n we, té me n kọ́ Tē ñgbě yah tíkí pínó sòkò, té Liyel Mirki gbò yò, wǎn me n mọ́ n yuku pé nédán yò.

Yene de mọ́ òkùlè

32 Té légbíne, Pyerı sò me tǎntǎn pólle n kọ́ n kǎ. Képah sòkò, sò yóle, à tiki yuku Lida kwil Yesu yò sěpú tǎ tyí.

33 Té kyí dí yó we nénpó pè n ye Yenele. Nyân sò me ñ wil kọ́; képah ye à sò me sě tē ñ sě sě kwáh yò pópó ye kwártǎn.

34 Képah sòkò, Pyerı me yo ñ tyí ne: «Yene, Yesu Krista ye ále n de n mọ́ yò. Yuku, ñ té á sě sě kwáh yò tǎ n sah á gblǎy.» Wǎh yo sě, dí núkú yuku yīn.

35 Képah sòkò, Lida kwil ànê Sarǎ gběnyah tǎn-á képah we sě, pé pól vi mọ́ Tē ñgbě Yesu tyí yò.

Tabita kúnó ànê ñ yilkinmọ́nǎle

36 Pí yó lésǎ me Nsyope kwil sòkò Yesu tò sáh-òlè. N yīn ye sò Tabitale, pè n ye Dorkasile Krekı wey sòkò. A sò pèpǎrle n pí gbímegbí, me yǎm tǎnne n yohnı n mọ́.

37 Té kéne sèpǐn sòkò, yam pọ́ à fě mọ́, à ku. Pè me ñ lékó wel, té à tókò kyí sah yǎnyò wòkò yó sòkò.

38 Té kǎh pí Lida kwil ànê Nsyope kwil sò me yúkey wěne sě, Yesu tò sáhpú nónó-á sò me Nsyope sòkò, pè sò noh ne, Pyerı-á me Lida kwil. Képah sòkò, pè me díbí népí nímí tǎ ñ tyí ne, pè kyí yo ñ tyí ne níké, à ñ gblǎy ye, à mó pọ́ pépi tǐnne súú.

39 Pǎh kyí kè yo sě, à núkú yuku pè sòkò wě tyí. Wǎh kyí yīni tē, pè à tē òkò yuku yǎnyò wòkò sòkò, té pékúsyọ́ pól sò me nọ́ de ñ tnô me n gbo, té me fwòmò-ñgbnọ́ ànê fwòmònpìle ñne n wěkì, nónó-á Tabita tǐ gbí nê-á sò à me vile.

40 Képah sòkò, Pyerı névye pól kǎ pè wil kégbó, té ñ gbètukunọ́ di à Liyel ni. Té me ñ yah vi pí lékó tǐnne té ne: «Tabita, yuku.» Pí núkú ñ yí yıkı mọ́. Té wǎh Pyerı we, à yuku kǎ tē.

41 Pyerı me ñ gbò sòkò tē, à à yilki sah. Képah náh, à Yesu yò sěpú ànê pékúsyọ́ ye pọ́ ñne pè wěkì vile.

42 Kǎh pí sě, yí mè tǎ mọ́ Nsyope kwil ywǎ ywǎ pól sòkò, ànê pé náhnáh pí Tē ñgbě Yesu yò sěpúle.

43 Képah náh, Pyerı tē mọ́ kwéy Nsyope sòkò sénpi dí yó tyí, nê yīn-á Simole.

10

Névyé ye dùkùle Liyel tyí, nónó náh pɪ Nsyifunɔle

¹ Dí yó lésò me Sesarɪ kwil pè n ye Kɔrneye. Sràsyíbí yòtě yó ye sò ònne, Wrome tãn sràsyíbí tĩnkĩ sɔkɔ, nê-á pè n ye Yitalɪ gběnyah sràsyíbí tĩnkĩle.

² A sò me Liyel wěkì těno plɛ, me ò yah tíkile n pɪ, té òmɔ ànê ò gbô tãn pól me ònne n ni. A sò me Nsyifunɔ yãm tãnne n yohnɪ n mɔ nahnáh, té me Liyelle n ni gbímegbí.

³ Képah sɔkɔ, sò yó gbèkãm gbí kénkõ sɔkɔ, à wěkínó yó we. A Liyel yĩnyõ tònpi yó we pnéyy à de pɔ ò tĩnne, à pɔ à ye ò yĩnne ne: «Kɔrney!»

⁴ Nte Kɔrney sò me yĩnyõ tònpile n yah díkídíkí tíkítíkí sɔkɔ, té à piki yah ne, kwáh nê se nɪ, pé yòtě? Yĩnyõ tònpi me yo ò tyí ne: «Wáh nírí nónóne n pɪ, ànê wáh yòhnìnmɔnɔ nónóne n pɪ yãm tãn tyí, Liyel yí me sé yõ. N dyɔ me n kwne á tyíle.

⁵ Núkúnúkú těne, nósýó wilki n tekɪ n mɔ Nsyope kwil, pè kyɪ Simo yó tẽ n pɔ, nê-á pè n ye Pyerile.

⁶ A me twáhntěnoóle sɛnpi dí yó tyí, nê tɔ yĩn-á Simole. N gbô me pne yo gbòpɔ.»

⁷ Képah sɔkɔ, yĩnyõ tònpi-á welɔ nópi yo te Kɔrney tyí, té yal ò tnô, Kɔrney núkú ò tònpi díbí nɛpí ní mí ye ànê sràsyí yóle, nê-á sò me těnoóle ò tnô di mónóle, té me Liyel wěkì těno plɛ.

⁸ Té me tyi nópi pól yãh pé tyí, té pè tekɪ mɔ Nsyope kwil.

⁹ Ké dĩndalle, pè sò me wěkì yõ sě, té pãh pópó n de Nsyope kwil sɔkɔ gbí nêne, gbí sò me yòtah sírr kénkõ sɔkɔ, té Pyerɪ me dɔkɔ gběntĩn yõ, me níríle n pɪ.

¹⁰ Képah sɔkɔ, kwɛkɪ pɔ à tẽ; à sò me ké tyí ne, pé yòke yõ. Té pãh me yòkele n pɪ ò tyí gbí nêne, Liyel wěkínó yóle à wěkɪ.

¹¹ A yĩnyõ we yíkínmɔnɔle, té kwáh yó me wil ké sɔkɔ, fwòpĩn-ògbě yó sò, ké vyěyno nyáhle těnoóle, té me n tiki n pi sétáh.

¹² Té gbyěh òyěh yí duke pól sò me ké sɔkɔ, ànê yí nónó-à n til, à tahlɪ kèpye duke pól tyí.

¹³ Képah sɔkɔ, Pyerɪ yĩnpõ yó noh kè me n yo ò tyí ne: «Pyerɪ, yuku n ko sé sɔkɔ ò kɔ.»

¹⁴ Nte Pyerɪ me Tě ògbě syah ne, pãh pɪ sò pile, pé náh dɛl kwáh yó ntě yõ yah, képah náh pɪ, kwáh yó ntěne, nê-á névile n silki Liyel yah. Képah-á, pé náh kè pɪ n pi pólle.

¹⁵ Képah těne, yĩnpõ mè tõ ké syɪ yo à noh ke ní-òle ne níké: «Liyel-á kwáh nê wěkɪ kwáhpépyne, áwɔ tyí náh ké wěkínóle ne, kãh me névile n silki Liyel yah.»*

¹⁶ Képah tẽ pɪ sě ke tǔnó, té Liyel núkú kéne kwáh yõ dɔkɔ sɔkɔ yĩnyõ.

¹⁷ Kãh pɪ sě, Pyerɪ lékãm sò me fěkɪ, à me ò gblõyne n piki n yah wěkínó nê-á à we, ké yõ-á kɪ fě n pɪ n pi tir nêne. A me képah sɔkɔ, té Kɔrney těntõ névyé mó me sɛnpi dí Simo gbô tyí piki yah kõ pɔ we, me yĩn tẽ ké yah,

¹⁸ té me n piki n yah ne, Simo nê-á pè n ye Pyerile, à se me twáhntěnoóle ásò sɔkɔ nɪ?

¹⁹ Nte Pyerɪ-á sò me yõ sɔkɔ ò fɔkɔle n sò wěkínó mè tyí sɔkɔ sě, Liyel Mirki me yo ò tyí ne à yah, díbí nɛpí tǔmí-á me ònne n yah n kõ.

²⁰ Péwɔ-á tekɪ mɔ péle ò tyí. Képah-á, à yuku n tiki n sɔkɔ péle, à káh tòtò pɪ.

* 10:15 10.15 - Liyel lésò gběnkɔ yísýó tyí yo Nsyifunɔ tyí ne, pè káh séle n kɔ. Yah n te Levitiki 11.

²¹ Képah sòkò, Pyerì tiki kyì no nòpì tnô, té yo pé tyí ne, nê-á pè n yah n kô, òmò-á péwòlè. Nkě, pè keyàh kô.

²² Pè me yo ò tyí ne, sràsyíbí yòtè dí Kòrney-á tó péle ò tyí. Négbí-á òne, wàh Liyel yah tíkíle n pì, ànê Nsyifunò pól-á ò yíngbúle n yo. Yínyò tònpi yó-á kéle à wèkì ne, wàh yíne à pò ò tē n kyì ò gbô sòkò, tyì nónó-á me á tyí yo yo tēne, á sè yo à syah.

²³ Képah sòkò, Pyerì me pé kô pè de gbô sòkò, à twah ò tyí à lékàh pì.

Té ké dīndalle, à me pé sò tē sòkò. Té Yesu yò sēpú yísyó tó sò sòkò péle, nónó-á n wil Nsyope kwil.

²⁴ Pé sòkò sò dīndalle, pè kyì de Sesarì kwil; té kyì ne yah Kòrney me ò gbô tǎn ànê ò kódíbí kègblo ye tuke, me pò pè syíkì tē.

²⁵ Pyerì-á pò n de gbí nêne, Kòrney kyì à yohnì, té kò kwíki ò yah, à à gbilki.

²⁶ Nte Pyerì me yo ò tyí ne à yuku, té à yilki sah, té ne névi ó-á péwò tolè dò.

²⁷ Pè me képah yónó sòkò wè tyí, té de yuku gbô à kyì no nòpì we tükèntēnóle pípi.

²⁸ Pyerì me pé syah ne, pàh pì ne, dèl-á kéle Nsyifunò tyí, pè nàh n pì n soh wè tyí kwlókàhkí névyele, ànê pè nàh n de pé gbèn sòkò kè. Nte Liyel-á kéle péwò tē wèkì ne, pé nàh yíne pé ònì yó òtēne n yah ne, wàh me sílkínóle Liyel yah, képah nàh pì, ne à nàh yíne pínsòhnóle névyé tyí.

²⁹ Képah-á, pé kô pàh pé ye pé pò yékàb pí-ókēne. Nkě, pè se kù fē pé yénó yò yo pé syah nì?

³⁰ Képah sòkò, Kòrney me yo ò tyí ne, ké sèpìn nyèh-á yò, gbèkàm gbí mè ó kénkò sòkò, pàh lésò me nírilè n pì pé wòkò sòkò. Té dǒ, pé núkú dí yó we yínttēnóle pé yah tìnne, wil flòle pèrr ò tyí,

³¹ té me pé ye pé yinne ne, Kòrney, Liyel-á pé níri tē; ò dyò-á me n kwne pé pèpòrì pínó tyíle.

³² Képah-á, pé névyé wilki n tèkì n mò Nsyope kwil, pè kyì Simo ye n pò ásò, nê-á pè n ye Pyerìle. Wàh me twáhntēnóle sènpì dí Simo gbô sòkò, pne yo gbòpò.

³³ Kàh pì sē, pé núkú névyé tèkì mò ò tyí ne, pè kyì à ye n pò. N tó mó tǒ pì ple té fē syi pò. Núkúnúkú, pé pól-á ásò Liyel yah sòkò, ò welò noh yinne, nónó pól-á Tē ògbè dahbì ò gbò, ne à yo pé syah.

Pyerì Liyel wey yónóle Kòrney gbô

³⁴ Képah sòkò, Pyerì me wey tókò té ne: «Núkúnúkú, mé pì kègbì yò ne, Liyel nàh ònì yó òtēne n wah.

³⁵ Névi nê-à fyò ò yah tíkíle n pì, té me n kò gbì wèkì yò, tē-à sǒ me yìkì nê neyne, ò tyí n no Liyel tyí.

³⁶ Nmò Liyel ye ò wey tèkì mò Yisrayel tǎn tyí, à Nìvìnì tir yo pé tyí ne, yèvinì-á n we Liyel tyí Yesu Krista gbò yò, òmò nê-á no pól Tē ògbène.

³⁷ Nsyò-á kwní kô te ni sòkò wèlnwìlkínó tyí sòkò, képah nàh, nê-á pì Kalile gbènyah ògbò sòkò ànê Nsyude gbènyah pól sòkò, yé se mó kè pì té!

³⁸ Té Liyel sò me Nasaretì kwil Yesule. A ò Mirki ànê tēnwenòle à kô. Képah ye, à me n kò n kô tǎntǎn pól sòkò, à pèpòrìle n pì, té nónó pól-á sò me sétǎn yòtè yòrì sòkò, à sò me péle n wilki ké sòkò.

³⁹ Té wàh tyì nónó pól pì Yerusalemì kwil ànê Nsyifunò kwlo téló sòkò, á pól ye sè we yíne. Nte pè me à tē syì dahbì yò, à à kò mò.

⁴⁰ Té ké sèpìn tǒ-ò sòle, Liyel me ò lékó yilki mò, té à kô à ò gbòlyne no wèkì,

⁴¹ òtè à nàh ò gblòyè no pól wěkí. A ò gblòyè ápi ó wěkí, ápi nónó-á lésò Liyel yah tókò pí Yesu lékó yílkínmòtò wéjú ànê sé yáhpúle. Ápi lésò yòke yò, té wò wò kwâh wò ònne wě tyí, ò lékó yílkínmòtòtò nàh.

⁴² Képah sòkò, à mè á tǒ nè: «Yé kyí Liyel weyne n yo n kǒ no tyí. Yé kéle pé wěkí nè, òmò-á Liyel sah vye ànê lékyí tükè-òle.»

⁴³ Nmò Yesu tyí ye tǒ Liyel tǔntǔ syínyopu pól yo nè, névi nê-à sě òmò yò, tǔ tyípêl-á kí yò mò à kǒ òmò yín yò.»

Liyel Mirki nòsyó tókò, nónó nàh pí Nsyifunòle

⁴⁴ Képah sòkò, Pýerí sǒ mè wékínó sòkò sě, té Liyel Mirki tiki ò wey nòhnìpu pól yò.

⁴⁵⁻⁴⁶ Liyel-á Mirki nê kǒ, kǎh tǒ mò névye yò nónó nàh pí Nsyifunòle, pé kǒ pé wénkǎhkínóle n wékí nónó-á pé nàh sè sǎh, té Liyelle n gbilki sě, képah pí gběndùnìne Yesu yò sějú Nsyifunò tyí, pépi nónó-á sǒ pò ànê Pýeríle.

⁴⁷ Képah sòkò, Pýerí nè: «Névye nónóne Liyel Mirki we te ápi tyí kǒle, á kí fě yahle sǒ nè, pé kǎh n wel n wilki ni sòkò?»

⁴⁸ Té mè pé kǒ pé Kòrneyi wel wilki ni sòkò Yesu Krista yín yò. Képah sòkò, pépi mó Pýerí ni nè, à wǔ sèpìn yísyó pí péle.

11

Pýerí-á nê yo Yerusalemí kwil Yesu yò sějú tyí

¹ Té Yesu tǔntǔ névye ànê Yesu yò sějú tǔlò nónó-á sǒ mè Nsyude gběnyah sòkò, pé kè noh nè, nòsyó tò-á mè Liyel wey fě syi, nónó nàh pí Nsyifunòle.

² Képah tǔne, Pýerí-á pò ò syí kyí Yerusalemí sòkò gbí nēne, Yesu yò sějú Nsyifunò kyí tyah lékǎhle ònne n kǒ,

³ té nè, à se sǒnpí kyí de, à yòke tǔle n yò névye fìnne, nónó nàh pí Nsyifunòle ní?

⁴ Képah sòkò, tir mè-á pí sǒ, Pýerí ké yah yo wah pò dal mò pé tyí wárwár nè,

⁵ páh sǒ mè Nsyope kwil mè níríle n pí, té Liyel wékínó yóle pé wěkí. Páh kwâh yó we kè mè wil yínyò fwòpìn-ògbě yó sǒ, ké vyěyno òyáhle tǔnóle, té mè n tiki n pí à pò yíni tǔ pé tǔ.

⁶ Páh mè ké yáhnó sòkò díkídíkí, pé yípèy we ké sòkò, ànê gběnkýòle, ànê yí nónó-á n til, à tǎhl kèpye tyí.

⁷ Képah tǔ sòkò, pé yínpǔ yó noh kè mè n yo pé tyí nè: «Pýerí, yuku n ko sé sòkò ò kò.»

⁸ Nte pé mè yo yínpǔ mè tyí nè pé Tǔ ògbě, pé nàh képah pí n pí, níké páh pí sǒ pile, dèl kwâh yó òtǔ nàh de yah pé vyâh ànê kwâh yó òtǔne, nê-á névile n silki Liyel yah.

⁹ Képah tǔne, yínpǔ mè tǔ wil yínyò, mè n yo nè níké: «Liyel-á kwâh nê wěkí kwáhpépèyè, áwò tyí nàh ké wékínóle nè, kǎh mè névile n silki Liyel yah.»

¹⁰ Képah tǔ-á pí sě ke tǔnó, té Liyel mè tǔ kéne kwâh tókò dókò yínyò.

¹¹ Té légbí mè ó sòkò, díbí nǔpí tǔmí mó mè pò yín tǔ péwò mé-ńsah gbò yah sòkò. Nnî-á tǔ péle Sesarí kwil, pé pò péwò tyí.

¹² Té Liyel Mirki mè yo péwò tyí nè, pé sòkò péle, pé kǎh tǔtò pí. Pé yúnpyé nǔpí kénúkò nónó-á yò, pépi mè pé sǒ tǔ à yuku Sesarí kwil. Pé pól kyí de Kòrney gbò sòkò.

¹³ Képah sòkò, Kòrney tǔ mó yo pé tyí nè, páh sǒ mè pé gbò sòkò, té yínyò tǔnpí yó wil mò pé yah, té yo pé tyí nè níké, pé ney tǔkí n mò Nsyope kwil. Tǔ kyí Simò tǔ n pò, nê-á pé n ye Pýeríle.

14 Wǎh kɪ pɔ wɛɔ yísyó yo pé tyí, nónó-á kɪ pé pwah mɔ ànê pé gbô tǎn pólle.

15 Kɔrney-á kɛpah yo tɛ sɛ́ pɛwɔ Pyerɪ tyí, tɛ́ pé fyò tyah à tyíle n yo pé tyí, Liyel Mirki tiki Kɔrneypi tɔ yô, sɔ́-á lésô kè tiki pépi yô ké tyah gbíne.

16 Kǎh pɪ sɛ́, pɛwɔ dyɔ to kô Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu wey mè tyíle, wǎh nê yo ne ñkê: «Nsyô névyɛ wel wilki ni sɔkɔ, ñte yépi tɛ́ wɔle, Liyel kɪ yé tɔ́ sah ñ Mirkile kɪ yé pɪ yályál.»

17 Nte pépi-á sɛ́ Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu Krista yô, tɛ́ Liyel me ñ Mirki nêne pépi kô, wǎh fyò kéle no nópi tɔ kô tɛ pépi tyí kôle, nê se pɛwɔle kɪ fɛ́ Liyel tir yah kô nɪ?

18 Kɛpah sɔkɔ, névyɛ-á wɛɔ nópi noh sɛ́, pé pól vɪ, tɛ́ Liyel yinne n gbilki me n yo ne, Liyel-á ñtyínɔ ké wɛ̀kìle névyɛ tɔ kô nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, pé kɪ fɛ́ pé nno vɪ mɔ, kɪ tyé-ñkê min we dé!

Antyɔsyɪ kwil Yesu yô sɛ́pú ònkìle

19 Yetyɛ̀nɪ ko mɔ gbíne, pé sò me Yesu yô sɛ́púle n fôh. Kɛpah ye, pé to karkɪ. Pé tókù sɔkɔ Fenisi gbɛnyah, tókù sɔkɔ Syipri gbɛnyah, tókù me sɔkɔ Antyɔsyɪ kwil. Tɛ́ pé nǎh sò me Yesu tyíle n yo ñnɪ yó ñtɛ́ tyí, né Nsyifunɔ ó tyí nǎh.

20 Nte tókù sò me pé sɔkɔ, nónó-á n wil Syipri gbɛnyah sɔkɔ ànê Sirentɪ kwil. Pépi-á pɔ Antyɔsyɪ sɔkɔ, pé sò me Nìvìnì tirlɛ n yo no téló* tɔ tyí Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu tyí sɔkɔ.

21 Tɛ́ Tɛ́ ñgbɛ́ sò me tɛ̀nwɛnɔle péle n kô. Kǎh pɪ sɛ́, névyɛ nǎhnǎh vɪ mɔ Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu wɛ̀kì yô, à pɪ ñ yô sɛ́púle.

22 Kɛpah tɛ̀ne, Yerusalemɪ Yesu yô sɛ́pú ònkì-á kɛpah noh sɛ́, pé Barnabasɪ tɛkɪ mɔ Antyɔsyɪ sɔkɔ.

23-24 Barnabasile, népépɛy ye lésô ñne. Liyel Mirki sò me à tɔkɔ, ànê Liyel yô sɛ́nɔ me ñ sɔkɔ kɛgbìle. Kɛpah ye, wǎh kyɪ yini tɛ́, tɛ́ Liyel pɛpɔrɪ pínó we nɛ́npó Yesu yô sɛ́pú tyí sɛ́, ñ nɪ vɪ. A me sórɛ́ mɔ pé pól sɔkɔ ne, pé gbah tɛ́ pé wró tel tɛ́ Tɛ́ ñgbɛ́ne pé nno pólle. Kɛpah tɛ̀ne, tówù ñgbɛ́ fɛ́ syi sɛ́ Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu yô.

25 Kɛpah nǎh, Barnabasɪ sɔkɔ Tarsɪ kwil, Sole yáhnkô-nsah.

26 Wǎh kyɪ à we, à à tɛ́ pɔ Antyɔsyɪ sɔkɔ. Pé nímí tɛ́ à yi vɪ pól pɪ nɛ́npó Yesu yô sɛ́pú ònkìle, à névyɛ nǎhnǎh tɔ we kwɔ Yesu wɛ̀kìle. Nɛ́npó ñgbò sɔkɔ ye pé Yesu tò sǎhpú ye Kretyɛ̀bìle.

27 Tɛ́ kéne sèpìn sɔkɔ, Liyel tɛ̀ntò syínyopu yísyó wil Yerusalemɪ kwil, à pɔ Antyɔsyɪ sɔkɔ.

28 Pé sɔkɔ núkú yó sò me pé n ye Akabusile. Tɛ́ Liyel Mirki gbò yô, ñmɔ yuku kè yo ne ñkê, dô kwéy, kwénpékè-á kɪ n de n pi kèkôyó pól sɔkɔ. Kɛpah pínó pɔ Klode we, Wrome kwiltám yòtɛ̀ne.

29 Kɛpah sɔkɔ, Yesu tò sǎhpú kè yah tɔkɔ, à yɛ́ne pé nɛ́núkù núkú pól gbàn yí wénónɔle ne, pǎh kɪ pé gbàn yí yísyó tuke mɔ, kɪ tɛkɪ mɔ Yesu yô sɛ́pú kô Nsyude gbɛnyah sɔkɔ.

30 Pǎh kè yah tɔkɔ sɔ́, pé kè pɪ sɛ́, tɛ́ me yí nópile Barnabasɪ ànê Sole gbò dahbɪ, pépi me kyɪ séle Yesu yô sɛ́pú yah tǎm kô.

12

Nsyakɪ kònmɔnɔ ànê Pyerɪ dáhnmɔnɔle wòkònpèkè sɔkɔ

1 Ké légbí mè sɔkɔ, yòtɛ́ dí Yerɔdɪ tyah Yesu yô sɛ́pú ònkì névyɛ tókù fóhnóle Yerusalemɪ kwil.

2 A Nsyô nɛ́nkýí dí Nsyakɪ ko mɔ kèkirkìle.

* 11:20 11.20 Yah n tɛ́ Wɛɔ yah yónó sɔkɔ, ñyǎh-á Kretɪ tyíle n yo.

³ Té wǎh kè we yí mè nɔ Nsyifunɔ tyí sě, à tǔ Pyerɪ tɔ tě. Légbí pɔ yíne Nsyifunɔ búrn sě-ńkě syáh syáhnóle.

⁴ Wǎh Pyerɪ tě sě, à me à dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ, té sràsyíbí nẹ̀pí n̄yèh ùnkìnó n̄yáh névye kɔ̀ pè wěne n sah, à ñne n syɪkɪ. A sò me ké tyí ne, búrn sě-ńkě syáh-à kɪ sɔkɔ te, pé à tuke no pól yí yah.

⁵ Pyerɪ yah sò me víkénóle wòkònpèkè sɔkɔ, ñte Yesu yò sěpú ùnkì mó me Liyelle n gbah n ni n̄ tyí.

Liyel-á gbíl nê pi, à Pyerɪ wilki wòkònpèkè sɔkɔ

⁶ Té sò nê dīndal-á Yerɔdɪ kɪ Pyerɪ tuke n pi, ké lékâhne, Pyerɪ sò me púkúbínsàhnóle kěló pló nínóle, té me n dɔ sràsyíbí nẹ̀pí nímí wró. Té wòkònpèkè mè syíkípú sò me ké yah, me kéle n syɪkɪ.

⁷ Ñte nénpɔ swɔ, Tě ñgbě yínyò tònpi yó núkú wil mɔ wòkònpèkè mè sɔkɔ, ké sɔkɔ pól piki pèrr. Yínyò tònpi mè me Pyerɪ mɪ mɪ n̄ gbòpɔ tyí à à yilki mɔ, té yo n̄ tyí ne ñkě, à yuku súú. Képah sɔkɔ, kěló nópi núkú kòlɪ tɔ Pyerɪ gbǎn tyí, à kwe sétáh.

⁸ Képah těne, yínyò tònpi tǔ yo n̄ tyí ne, à n̄ kɔ̀ dyɪ ànê n̄ lékyèhle. A me kè pi sě. Yínyò tònpi mè tǔ yo n̄ tyí ne, à n̄ fwòmò-ñgbě mɔ, à mó pé sò tě.

⁹ Pyerɪ me n̄ sò tě, à wil. Té yínyò tònpi-á tyi nónóne n pi, Pyerɪ náh sò me sě sé yò ne gblo-á séle. A sò we ne dékí-á pé n dɔ.

¹⁰ Pè wòkònpèkè syíkí-ńsah gben kal sɔkɔ, té ké ní-ò tɔ kal sɔkɔ, té kyɪ syɪ vyɔrɪ wùkah gbíní tyí. Képah yah sò me mónóle kwil n̄yó ùnne. Ké tɔ núkú yɪkɪ mɔ ké gblɔy. Pè me wil à wèkì tě n yuku. Dǔ, Pyerɪ núkú yínyò tònpi mè yah kwlo.

¹¹ Képah sɔkɔ, Pyerɪ yah pyě pi kyò yí mène. A me ne núkúnúkú, páh pyě kè pĩ yí ne, Tě ñgbě-á tǔ n̄ yínyò tònpi à pɔ pé pwah mɔ wilki Yerɔdɪ gbò ànê Nsyifunɔ-á sò me pèl nónóne n syɪkɪ ne, sè péwɔ nɔ.

¹² Té Nsyò nê-á pè n ye Markile, Pyerɪ-á n̄ fɔkɔ sò yah, à sɔkɔ ñmɔ yú Mari gbô. Nírí pípú náhnáh sò me tuke mɔ tě nénpɔ, me Liyelle n ni.

¹³ Té Pyerɪ-á pɔ gbô yah mɪ, tònpi pípír yó me pè n ye Wrodele, ñmɔ me nɔ de kéle, té píkinyahɔ pi ne, nê se ni?

¹⁴ Képah sɔkɔ, Pyerɪ-á yo mɔ, à n̄ yí pĩ. Ké ñv̀n̄n̄ tě tyí, à pyě gbô yah sah yíkínmò-ńkěne té n̄ syɪ tɔ kyɪ kè yo no téló tyí ne ñkě, Pyerɪ-á me yíntténóle gbô yah.

¹⁵ Ñte pè pyě ne, pípír yògbèkè-á yuku. Té wǎh me kéle n gbah n yo ne gbɪ-á pé n yo, pè tǔ ne ñkě, Pyerɪ mírkí-á kɪ nê à we.

¹⁶ Ñte Pyerɪ wɔ̀ mó me wùkahle n tǔ n mɪ sě. Képah sɔkɔ, páh pópó pɔ wùkah yɪkɪ mɔ, pè kè we kè pi ñmɔle n̄tyínɔ. Kè pi pé tyí gběndùnne.

¹⁷ Pyerɪ me n̄ gbò pi mɔ pé tyí ne, pè pé vyěy vike. Té Liyel-á à yohnɪ mɔ ùkù n̄ne à kɔ̀ à wil wòkònpèkè sɔkɔ, à de ké sɔkɔ à kè yǎh pé tyí. Té yo pé tyí ne ñkě, pè kyɪ kè yǎh Nsyakɪ ànê pé yúnpyé Yesu yò sěpú téló tyí. Képah náh, à pyě wil sɔkɔ fí yó.

¹⁸ Ñte tyah-á pɔ dal, sràsyíbí fɔkɔ fil Pyerɪ tyíle. Képah sɔkɔ, pè wěne n piki n yah ne, n̄ tyí se pi sǔ ni?

¹⁹ Képah těne, Yerɔdɪ pè kɔ̀ pè mɪ de Pyerɪ sóhnkɔ̀nɔ sɔkɔ. Ñte pè náh à we. Kǎh pi sě, à me wòkònpèkè syíkípú ye pɔ piki yah, té ne, pè pè ko mɔ. Képah náh, Yerɔdɪ wil Nsyude gběnyah sɔkɔ à kyɪ sèp̄n̄ yísyó pi Sesarɪ kwil.

Yòtḗ dǐ Yerɔdɪ kúnóle

²⁰ Tiri kwil ànê Sidō kwil tǎn-á sò me gběnyah nê sɔkɔ, ké yòke lésò me n wil yòtḗ dǐ Yerɔdɪ gběnyah sɔkɔ. Té yékâb-á pɔ we pé wró ànê Yerɔdɪle, Yerɔdɪ fɔkɔ kah vyǎh péle. Kǎh pɪ sě, pépi me yo sah núkú yò ne, páh kɪ kyɪ wil Yerɔdɪ tyí. Képah yǐnne, pé kyɪ pé sòno pɪ núkúle ànê Yerɔdɪ sě-ńsah wòkò yòtḗne, nê-á pé n ye Blasitusile, ne pé kyɪ yégbékè kwrónmɔno yah kǔ Yerɔdɪ tyí.

²¹ Pǎh gbìyìkì nê yah tɔkɔ, ké lésò-á nɔ, Yerɔdɪ n yòtḗrí flo mɔ pɔ kǔ tḗ n yòtḗrí kǔ yò, à tyah wey yóle n yo tówú tyí.

²² Képah tḗne, névyé tyah n gbo mɔ ne, névi tḗ wɔ náh n wekɪ yò dé, Liyel-á!

²³ Képah sɔkɔ, Yerɔdɪ-á sǔnpí gbílkinó mè fě syi, nê-á sò yǐne sǎhnóle Liyel yò, Tḗ nḡbḗ yǐnyò tǔnpɪ yó núkú à mɪ, kěfyò me gbo n sɔkɔ, à à yò ko.

²⁴ Nte Liyel wey sò me n gbah n tǔ mɔ n yuku óle.

²⁵ Té Barnabasɪ ànê Sole wɔ-á pé tǔ pɪ te Yerusalemɪ kwil,* pé Nsyɔ-Markɪ tḗ pé syɪ sɔkɔ Antyɔsyɪ kwil.

13*Barnabasɪ ànê Sole tékínmɔnɔle Liyel tǔ sɔkɔ*

¹ Liyel tǔntò syínyopu ànê névyé kwópú sò me Antyɔsyɪ kwil Yesu yò sǔpú tǐnkǐ sɔkɔ: Barnabasɪ sò me, ànê Solele, ànê Simeyòle, nê-á pé n ye Dísyíkèyne, ànê Sireni kwil Lusiyusile, à tahlɪ Manayḗ tyí, ñmɔ nê-á sò kǔrɪ pɪ wḗ tyí Kalile gběnyah yòtḗ dǐ Yerɔdɪle.

² Sò yóle, pǎh me níkǐ tḗ, té me Tḗ nḡbḗ Liyelle n ni gbí nêne, n Mirki yo pé tyí ne: «Yé Barnabasɪ ànê Sole wilki pé tyíle. Pé kɪ tǔ pɪ, nê yǐn-á mé n ye péle.»

³ Képah sɔkɔ, pé níkǐ tḗ,* à nírí pɪ pé tyí à pé gbǎn sah pé yò, té pyé pé fin mɔ pé sɔkɔ.

Barnabasɪ ànê Sole Liyel wey yónóle Syipri sɔkɔ

⁴ Liyel Mirki-á Barnabasɪ ànê Sole tekɪ mɔ tǔ sɔkɔ sě, pé me tiki yuku à kyɪ de Selesi kwil. Té de krótókè nḡbḗ yó sɔkɔ nénpó, ne páh n yuku gběnyah yó sɔkɔ pé n ye Syiprile, pne yɔ nyó.

⁵ Pǎh yǐni tḗ ké kwil yó sɔkɔ pé n ye Salaminine, pé tyah Liyel weyne n yo Nsyifuno Liyel ní-ńtǎn vɪ sɔkɔ. Té Nsyɔ-Markɪ tɔ sò me péle, pé yohnɪ n mɔ yǐnne.

⁶ Pé me Syipri mè kan kɔ kah, à kyɪ de ké kwil yó sɔkɔ pé n ye Pafɔsile. Pé kyɪ Nsyifuno sɛnpɪ dǐ yó yohnɪ, nê-á pé n ye Bar-Yesule. Ñmɔ sò me n gblǔyne n pɪ Liyel tǔntò syínyo-òle.

⁷ Té à sò me wḗ tyí ànê Syipri yah tḗ-ò dǐ Serɪsyusi Polusile, ñmɔ nê-á lésò lékám névile. Té Liyel wey noh dékè sò me Serɪsyusi Polusi tḗ. Képah ye, à pé kǔ pé kyɪ Barnabasɪ ànê Sole ye.

⁸ Nte sɛnpɪ dǐ Bar-Yesule, pé tǔ sò ñne n ye Yelimasile Krekɪ wey sɔkɔ. Ñmɔ sò me Barnabasɪ ànê Solele n fwo. A sò me n yah n kǔ Syipri yah tḗ-ò dǐ yǐnɪmɔ-ńsahle, ne à káh sě Yesu yò.

⁹ Képah sɔkɔ, Sole nê-á tǔ pé n ye Polele,† Liyel Mirki à tɔkɔ, à me sɛnpɪ dǐ yah dǐkídíkí,

* **12:25** 12.25 - Yah n te 11.27-30. * **13:3** 13.3 - Níkǐ ténó duke me dò. Té Nsyifuno tḗ wɔ tyí, pǎh níkǐ tḗ, ké kanne, pé nine n wɔ, té pé náh yòkele n yò. † **13:9** 13.9 - Solele, Nsyifuno ye n ye ñne sě, té Wrome tǎn me ñne n ye Polele.

¹⁰ té yo òn tyí nɛ: «Áwɔ nê-á lékámkãm ànê yínvì ó á t̄ó, sétàn yòt̄ē névi m̄; gblo wāl pól sépele áwɔle, T̄ē ñgb̄ē wāl tómtóm f̄k̄ínó yal m̄ dé!

¹¹ Núkúnúkú t̄ēnɛ, Liyel gb̄ò kɪ sah á wil. Á kɪ pɪ yít̄ūnɛ wró yó sɔkɔ, á náh t̄ō gb̄i kyò wɛ n pi.» Képah yóntenɔ ñs̄, ñ yí núkú wɔ, à ñ gbl̄oy wɛ f̄ent̄ú sɔkɔ, té tyah n kɔ n kore n vi n k̄ō, à nɛynɛ n yah n k̄ō ñ gb̄ò sɔkɔ t̄ē t̄ē t̄ēnɛ.

¹² Képah sɔkɔ, Syipri yah t̄ē-ò dí-á Liyel tyí-ñgb̄nɔ pínó wɛ, té kwónó nê noh, sè ñ nɪ t̄ē. Káh pɪ s̄ē, à s̄ē T̄ē ñgb̄ē Yesu yō.

Pole ànê Barnabasi-á kwónó nê pɪ Antyɔsyɪ kwil, Pisidi gb̄ēnyah sɔkɔ

¹³ Képah náh, Pole ànê ñ kóm̄u de krótókè ñgb̄ē sɔkɔ, à yal Pafɔsɪ kwil, té yuku Persyɪ kwil, Pánfili gb̄ēnyah sɔkɔ. Páh mɛ nénpó, Nsyō ñ gbɛ wil pé sɔkɔ, à ñ syɪ yuku Yerusalemɪ kwil.

¹⁴ Ntɛ Polepi t̄ē wɔ mó yal Persyɪ kwil, à yō sɔkɔ pé kólóle, pópó à kyɪ de Antyɔsyɪ kwil, Pisidi gb̄ēnyah sɔkɔ.† Té Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh s̄-á pɔ nɔ, pè kyɪ de k̄ō t̄ē péle pé Liyel ní-ńsah wòkò sɔkɔ.

¹⁵ Képah t̄ēnɛ, ñn̄i yó mɛ tyi k̄onsàhnó ànê Liyel t̄ēnt̄ò syínyopu sébéynó t̄ánt̄annó yísyó kar. Wáh kar tɛ, Liyel ní-ńsah wòkò yah t̄ām mɛ pè k̄ō pè yo Polepi tyí nɛ, pè no, wɛlɔ yísyó-à kɪ mɛ pé tyí s̄óré m̄ m̄ t̄ēnɛ tówû sɔkɔ, ké w̄k̄i-á mɛ pé tyí.

¹⁶ Képah sɔkɔ, Pole mɛ yuku yīn, té ñ gb̄ò pɪ m̄ no tyí nɛ, pè noh pé tyí yò. Té yo pé tyí nɛ: «Yisrayel t̄ān, à tahlɪ nónó-á Nsyifunɔ náh péle, té mɛ Liyel yah t̄ik̄ile n pɪ, yé nóhnó pɪ í tyí.

¹⁷ Api Yisrayel t̄ān Liyelle, à ápi náh t̄ān yah wilki. A t̄ō Yisrayel t̄ān pɪ dò, gb̄i nê-á s̄ò pè mɛ Yesyipti gb̄ēnyah sɔkɔ; té t̄ō ñ t̄ēnwɛnɔle pè wilki ké sɔkɔ.

¹⁸ Té à pè puš gb̄ēnnɪ sɔkɔ pópó ye tikinini kénk̄òle.

¹⁹ Képah náh, à yik̄inínó kw̄árninɔ névyɛ ko m̄, à pé duku to Kanah gb̄ēnyah sɔkɔ, té pé sétáhlɛ Yisrayel t̄ān k̄ō gb̄ēk̄ilɛ.

²⁰ Tyi nópi pól-á pópó n pɪ n tɛ, kè nɔ ye kyeyéh tikinini pó gb̄ām (450) kénk̄òle. Képah náh, á náh t̄ān sɔkɔ ye Liyel n wilki á vyāh syípúle, pópó à pɔ nɔ Liyel t̄ēnt̄ò syínyo-ò Samuyelɪ gb̄i tyí.

²¹ Té s̄ò yóle, pè mɛ kè yah k̄ō Liyel tyí nɛ, páh mɛ yòt̄ē yó tyí. Képah sɔkɔ, Liyel mɛ Kisi pídí Sawuli pɪ pé yòt̄ēnɛ, pópó ye tikinini. Té Sawulilɛ, Bēnsyame yik̄i nɛy ye s̄ò ñnɛ.

²² Ntɛ Liyel-á pɔ ñm̄o milki gb̄i n̄ēnɛ, à mɛ Davidi pɪ pé yòt̄ēnɛ. Davidi tyí sɔkɔ ye lésō Liyel yo nɛ ník̄ē: «Mé wil m̄ ní dyɔ yīn nɛy yō, ñm̄o nê-á Nsyese pídí Davidilɛ. A kɪ ní dyɔ yīn tyi pól pɪ dal m̄ pallɛ.»

²³ Liyel ye lésō ñ vyāhlɛ Davidi k̄ō nɛ, Yisrayel pwáhn̄m̄o-ò-á kɪ dubi ñm̄o pétóbé sɔkɔ. Kéne pwáhn̄m̄o-ò ye pɔ pɪ Yesulɛ.

²⁴ Té Yesu-á pópó n pi, wèlnw̄ilk̄i-ò Nsyō ye yo Yisrayel t̄ān pól tyí nɛ, pè pé nno vi m̄, pè mó wèlnw̄ilk̄inó wɛ.

²⁵ Ntɛ Nsyō t̄ō-á pópó pɔ n tyɛ, à mɛ n yo névyɛ tyí nɛ ník̄ē: «Yépi t̄ē s̄onɔ sɔkɔ, nê mɛ ním̄olɛ? Yé káh wɛ nɛ, pwáhn̄m̄o-ò nê pónó-á yé syik̄i t̄ē, ñm̄o-á ním̄olɛ dé! Ntɛ yé yah, à mɛ n knɛ pó-ńsah. Té ním̄o n̄t̄ē fórwɔ kah ñ lékyéh fyé dénóle ñ gb̄yêh sɔkɔ.»»

† 13:14 11.19 - Antyɔsyɪnɔ s̄ò mɛ nínó. Núkú s̄ò mɛ Pisidi gb̄ēnyah sɔkɔ, ní-ò mɛ Siri gb̄ēnyah sɔkɔ. Ntɛ Siri gb̄ēnyah Antyɔsyɪ sɔkɔ ye s̄ò pé kóló m̄ tyah. Yah n tɛ Tyípínì 13.1-4. § 13:18 13.18 - Púnó nê tyí-á n yo ás̄ò sɔkɔ yò, yòkè ó náh s̄ò Liyel péle n k̄ō. A s̄ò mɛ pé nɛ n gbɛ, à n t̄ō n sah n pɪ pé tyí.

26 Képah náh, Pole tǝ ne: «Á no, yépi nónó-á Abrahamı pétóbéle, à tahlı Liyel yah tiki pípu pól tyí, pwáhnmoɔ wey mē ye tekı mo ápi pól yinne.

27 Nte Yerusalemı tǝn ànê pé yǝtǝm náh lésǝ pí ne, Yesu-á pwáhnmo-òle. Té Liyel tǝntǝ syínyopu welo nónó-á n kar pé tyí Nsyifunɔ mı mı yòh sǝnó pólle, pé náh sé yǝ pí. Kéne welo tyi yónó ye lésǝ pé pí dal mo, pǝh lékǝhle Yesu kǝ.

28 Pé náh Yesu tyípínì yó ntǝ we, nê-á yǝne ñ kǝnmǝnɔle. Nte pé kè yah kǝ Pilati tyí ne, à à ko mo.

29 Té Liyel wey-á tyi nónó pól yo Yesu tyí sokɔ, pǝh pǝ sè pí dal mo te gbí nēne, pé ñ lékó tiki mo to dahnı yǝ, té kyı à yǝ diki yó sokɔ.

30 Nte Liyel me ñ lékó yilki mo.

31 Képah náh, névye nónó-á lésǝ ñ sǝ tǝ yal Kalile gbǝnyah, à dokɔ yuku ñne Yerusalemı kwil, à ñ gblǝyne pépi wǝkı sǝpǝn náhnáh sokɔ. Kéne névye nópi ye me ñ tyi yónwǝhpu kǝgblǝle Yisrayel tǝn yah núkúnúkú yǝ.

32 Nte ápile, Nìvìnì tir ye ápi to n yo yé tyí yò ne nkǝ: Liyel-á ñ vyǝhle á náh tǝn kǝ nê tyí yǝ,

33 képah-á à pí dal mo ápi tyí, ápi nónó-á pí pé wǝnpǝle. Wǝh Yesule á kǝ, à yǝne kǝh wǝrkı sah sǝ Gbálnó sébéy yìkì ní-ò sokɔ ne nkǝ:

<Nmɔ Pídì ye ále;

à tokɔ kwey tyí, ñmo ye á Súle.>*

34 Liyel ye lésǝ kwǝh tǝ kè yo sah ne nkǝ, Yesu-à pǝ ku, à náh n pyǝh n pi. Páh kı ñ lékó yilki mo. A tǝ lésǝ kè yo dal mo ne nkǝ:

<Máh lésǝ ñ vyǝhle Davidi kǝ nê tyí sokɔ,

mé kı kè pí yé tyí, kı sǝm mo yé sokɔ,

tir yó náh ké dukù ku n pi.>†

35 Képah ye Davidi yo fı yó sokɔ ne nkǝ:

<Á náh n ye á tǝnpı pǝpey lékó kǝ

kè n pyǝh n pi.>‡

36 Nte Davidi tǝ wǝ gbí sokɔ, à Liyel tǝ pí ké wǝkì yǝ. Képah náh, à me ku pé kǝ pé yǝ ñ náh tǝn lékyı tǝn, ñ to lékó me pyǝh.

37 Nte Liyel ye Yesu lékó yilki mo. Nmɔ lékó tǝ wǝ náh pyǝh dé!

38 Á no, yé pí ne, ñmo Yesu gbǝ yǝ-á tyípǝl yǝnmǝnɔ tyí we yo yé tyí dé! Moyisi tyi kǝnsǝhnó náh tǝ we yé yǝ wilki tyípǝl nónó sokɔ,

39 névi nê-à sǝ Yesu yǝ, tǝ yǝ kı wil sé pól sokɔ, à kı fı no de Liyelle.

40 Képah ye, yé kyòmínó pí, yé kǝh pǝ Liyel wey mē yahle. Képah-à pí-ńkǝne, Liyel tǝntǝ syínyopu-á tir nê yo sah, kè kı pǝ yé yǝni tǝ. Pé lésǝ ne nkǝ:

41 <Yé yah, wǝnyìkì wékípú nópi,

yé ne me gbǝndùnì sokɔ, yé mó ku tǝ yǝ!

Máh kı pǝ nê pí n pi yé sokɔ, té kı yé sah min sokɔ;

névi-à sǝ sǝ pǝ kéle n yǝh yé tyí,

yé náh n sǝ n pi ké yǝ.>»§

42 Sépi yónteno náh, Pole ànê Barnabası-á n wil Liyel ní-ńsah wǝkò sokɔ gbí nēne, no tyah péle n ni ne, mı mı yòh kǝyǝhle, pé tǝ pǝ pé syı pé wey mē ó yǝ.

43 Képah náh, tówú-á pǝ karkı gbí nēne, névye náhnáh Pole ànê Barnabası sǝ tǝ. Nsyifunɔ ye sǝ, à tahlı névye tyí, nónó-á vi mo de Nsyifunɔ Liyel nínó wǝkì sokɔ. Té

* 13:33 13.33 - Yah n te Gbálnó 2.7. † 13:34 13.34 - Yah n te Yesayi 55.3. ‡ 13:35 13.35 - Yah n te Gbálnó 16.10.

§ 13:41 13.41 - Yah n te Yabakuki 1.5.

Pole ànê Barnabası sò me n yãh péle, à pé sònole n vi n mo ne, Liyel-á pèpòri nê pi pé tyí, pé ké tẽnó ple.

Pole ànê Barnabası Liyel wey yónóle névyé tyí, nónó náh pi Nsyifunole

⁴⁴ Képah sòkò, Nsyifunò mi mi yòh kèyãh-á vi pò, kwil névyé kan pò tuke mò Liyel wey noh yinne.

⁴⁵ Nsyifunò-á kéne tówú we sě, dyóyókì de pé sòkò kèpékèyô. Pè tyah Pole weyne n kòli, à ké tyíle n yo n yiki.

⁴⁶ Képah sòkò, Pole ànê Barnabası kè yo nìsãhle pé tyí ne: «Yépi ñgbò tyí ye Liyel wey sò yĩne kè yo. Nte yáh fyò kè yahle, té kè wěki ne yé náh yĩne tyé-ńkě min wénóle, kãh pi sě, ápi ki á yah mò névyé òinne núkúnúkú, nónó náh pi Nsyifunole.

⁴⁷ Tě ñgbě Liyel-á nê yo, képah ye á n pi dò. Á kè yo ne ńkě: <Mé ye ñ sah ne á pi kyòole névyé tyí, nónó náh pi Nsyifunole, á mó kyi pwáhnmonò wey yo kèkòyó pól sòkò.>*

⁴⁸ Képah sòkò, nónó náh pi Nsyifunole, pãh welò nópi noh sě, pé ni vi, pé tyah Tě ñgbě Liyel weyne n gbilki. Té névyé nónó pól-á sò yĩne tyé-ńkě min wénóle, pé pól sě Tě ñgbě yò.

⁴⁹ Liyel wey núkú tǒ mò kéne gběnyah tãntãn pól sòkò.

⁵⁰ Té syó né-ñgbno yísyó sò me, nónó-á me Nsyifunò Liyel wěkile n kò. Kãh pi sě, Nsyifunò me pépi ànê kwil né-ñgbno yísyó kurki mò Pole ànê Barnabası yò. Pè me tyah Polepile n fòh, té pé yĩni yal pé sétáh yò.

⁵¹ Pãh mó n wil kéne kwil, pé pé gbyêh nèngbõ kwer kwe ké sòkò, té sòkò Yikonyumi kwil.

⁵² Nte Antyosyi kwil Yesu tò sáhpú tě wò sò me nìvìnì ñgbě sòkò, té Liyel Mirki me pé tokò.

14

Pole ànê Barnabası Liyel wey yónóle Yikonyumi kwil

¹ Képah sòkò, Pole ànê Barnabası-á yĩni tě Yikonyumi kwil, pé tǒ de yuku Nsyifunò Liyel ní-ńsah wòkò sòkò. Té tyah Liyel weyne n yo, fóó Nsyifunò ànê nónó náh pi Nsyifunole, pé náhnáh vi mò pi Yesu yò sěpúle.

² Nte Nsyifunò sòkò nónó-á sò yahle sěnóle Yesu wey yò, pépi nékáhbí kurki mò Yesu yò sěpú yò.

³ Nte képah fyé yò, Pole ànê Barnabası tǒ tě à mò Yikonyumi sòkò. Pé gbò sàhnyĩno sò me Tě ñgbě yò pé kǒ pé n wěki nìsãhle. Té à sò me pé yah tě pé kǒ pé gbil tyile n pi, gbil nónó-á n wěki ne, pãh welò nónóne n yo Liyel pèpòri pínó tyí sòkò, gblo-á séle.

⁴ Nte kwil névyé gbekı. Pé tókù sò me mò Nsyifunole, tókù mó me mò Yesu tǔntò névyele.

⁵ Képah sòkò, Nsyifunò ànê nónó náh pi Nsyifunole, à tahlı pé yõtãmnó tyí, pé wě tyí mò ne, pé Pole ànê Barnabası fòh, pé mó pé minki ko dyêhle.

⁶ Nte Pole ànê Barnabası-á pò pĩ ké sòkò, pé to sòkò Lisitir kwil, ànê Derıbi kwil, ànê sé gbòplo kwlo sòkò, Likawoni gběnyah.

⁷ Té yò sòkò, à Nìvìnì tirlé n yo n kǒ nénpó.

Sèkùkù dí yó dénmonole Lisitir kwil

* 13:47 13.47 - Yah n te Yesayi 49.6.

⁸ Té dí yó lésõ me Lisitir kwil, gbyêhne kúnóle. A sò dubi sèkùkùle, à náh tẽ we ko yah.

⁹ Té sò yóle, Pole-á n wekɪ, kéne dí sò me òn weyne n nohnɪ. Képah tẽne, Pole tyah díne n yah díkídíkí. Té wáh kè we ne Liyel yõ sɛnó-á me dí mè tyí kɪ fẽ dénmɔnɔ we Liyel tyí,

¹⁰ à yo òn tyí yínpɔ̀ òngbɛne ne: «Yuku n yín tómm á gbyêh yõ!» Képah sɔkɔ, dí núkú yɔkɔ syɪkɪ òn gbyêh yõ, à tyah n ko.

¹¹ Tówû-á képah tẽ pínó we sɛ Pole tyí, pè tyah n yo wòhòh Likawoni tãn wey sɔkɔ ne ònkɛ, tãn-á sé viri pɪ névyele à tiki pɔ pé wró dé!

¹² Képah sɔkɔ, pè tò nê-á pè n ye Nsewusile, pè képah yín dyɪ Barnabasɪ kɔ. Té wey-á sò me Pole wɔ gbò sɔkɔ sɛ, pè kèyãh yín dyɪ òmɔ kɔ, nê-á pè n ye Yeremesile.

¹³ Té tò nê-á pè n ye Nsewusile, ké wòkò sò me kwil dé-ńsah yah sɔkɔ. Ké lékwén nétẽ dí me nyéhyéni tẽ pɔ kéne tò wòkò yah ànê yí fine.* Té òmɔ ànê tówû sò me ké tyí ne, pé gbètòh mɔ Barnabasɪ ànê Pole yõ.

¹⁴ Nte Barnabasɪ ànê Pole-á képah tẽ noh sɛ, pépi nónó-á Yesu tẽntò névyele, pè pé fwòmɔlɔ yɔrɪ tɔkɪ yèkwɔrɪ tẽ tyí, té to de tówû niyó me yo tũ yínpɔ̀ òngbɛne ne:

¹⁵ «Á no, sò me té yé képahle n pɪ? Névyele ye ápi tɔle, yépi tyí kɔle dò! Nìvìnì tir ye á pɔ yó-ńsah yé tyí ne, yé yõ kɛ fal fal tãn nópi milki, yé mó vi mɔ Liyel wɛkɪ tẽ, òmɔ nê-á min nétẽne. Nmɔ ye mɔ yínyòle, ànê sétáhle, ànê pne yòle, à tahlɪ sé sɔkɔ yíyín pól tyí.

¹⁶ Ngbòle, Liyel mè ye sò ye kwlo kwlo névyele pól kɔ pè n ko pé dyɔ dyɔ wãl yõ.

¹⁷ Nte à me òn gblɔy dùkùle n wɛkɪ sɛ gbímegbí òn pèpɔrɪ pínó sɔkɔ. A me pũne n pɪ n mɔ yéle n kɔ à n wil yínyò, té yé sèmuwɔ kɔ sè n pekɪ, té yòke náhnáhle yéle n kɔ ànê nìvìnìne.»

¹⁸ Nte welɔ nópi fyé yónó yõ, Yesu tẽntò névyele yah vyãh tówû yíninmɔ-ńsah ne, pè káh gbètòh mɔ pé yõ.

¹⁹ Ké légbí sɔkɔ, Nsyifunɔ yísyó wil Antyɔsyɪ kwil, Pisidi gbɛnyah, ànê Yikonyumi kwil, à pɔ nɛnpó. Pépi pɔ tówû vi tẽ mɔ Polepi yõ, pè kɔ pè yuku Polele n minki dyêhle ne páh òne n min n ko. Képah náh, pè à yɔrɪ wilki sah kwil náh tĩne, té me n sò ne wáh ku.

²⁰ Nte Yesu tò sáhpú-á pɔ tuke mɔ òn tnò, à à mɔ gbí gbí nêne, à me yuku té de kwil sɔkɔ. Té ké dĩndalle, à sɔkɔ ànê Barnabasɪle Derɪbɪ kwil.

Pole ànê Barnabasɪ syínyukunɔle Siri gbɛnyah sɔkɔ

²¹ Képah tẽne, páh kyɪ yíni tẽ Derɪbɪ kwil, pè Nìvìnì tir yo nɛnpó tãn tyí. Pé náhnáh me sɛ Yesu yõ, à pɪ òn tò sáhpúle. Képah náh, Polepi pé syɪ syõ Lisitir kwille, ànê Yikonyumi kwille, à kyɪ de Antyɔsyɪ kwil, Pisidi gbɛnyah sɔkɔ.

²² Té nìsãh ànê sóré ye sò pè n mɔ n kɔ Yesu tò sáhpú sɔkɔ ne, pè gbah n tẽ pé sɔnɔ sah yíi Yesu yõ gbímegbí. Pè sò me n yo pé tyí ne ònkɛ, yèvyãhrɪ náhnáh dénwìlno sɔkɔ-á pé kɪ de Liyel tórrí mé-ńsah sɔkɔ.

²³ Té Yesu yõ sèpú tĩnkínó nónó-á sò me kwlo nópi pól sɔkɔ, Polepi sò yah tãm yísyó yah wilki sé sɔkɔ, à sah sé yõ. Té níkɪ tẽ à nírí pɪ pé tyí, à pè dahbɪ Tẽ òngbɛ Yesu gbò, páh sɛ òmɔ nê yõ.

²⁴ Képah náh, pè Pisidi gbɛnyah kɔ kah, à kyɪ de Pãnfili gbɛnyah sɔkɔ.

* **14:13** 14.13 - Névyele náhnáh tẽ sɔnɔ sɔkɔ, nyéhyéni nópi sò me kóhnmɔnɔle yí fi nópile.

²⁵ Nénpó sòkò, pè Liyel wey yo Pèrsyí kwil tãn tyí, té pyě yuku Atali kwil.

²⁶ Pãh n yal nénpó, pè de krótókè ñgbě sòkò, à yuku Antyosyí kwil, Siri gběnyah sòkò. Kéne kwil sòkò ye sò pè pè dahbı Liyel gbò sòkò, tò mè pı yĩnne, nê-á pè pı te yò.

²⁷ Pãh yĩni tẽ Antyosyí sòkò, pè Yesu yò sěpú tĩnkì ye tuke. Té Liyel-á pé yah tẽ, à ñ tò pı dukù nêne, pè kè yãh pé tyí; à tahlı wãh ñ yò sěno wěkì yıkı mo névye to kò sò, nónó nãh pı Nsyifunòle.

²⁸ Képah nãh, Polepi tẽ péle Antyosyí sòkò, à mo.

15

Yékâb dénóle

¹ Képah tẽne, díbí yísyó wil Nsyude gběnyah, à pò Antyosyí kwil sòkò. Té pò tyah Yesu yò sěpúle n kwò ne ñkě, né pè nãh kòkè kò sò-á Moyisi tyi kònsàhnó kè yo sah, pè nãh fẽ pwáhnmonò we n pı.

² Nte Pole ànê Barnabası nãh fẽ syi. Kãh pı sě, yékâb ñgbě de pépi ànê díbí nópi wró. Képah sòkò, kè yah toko ne Pole, ànê Barnabası, ànê pépi tókù-á kı dokò yuku Yerusalemı kwil. Pãh kı kyı wil Yesu tẽntò névye ànê Yesu yò sěpú yah tãm tyí, pè yĩ mè yah wah.

³ Té me yòhnìnmonò pı Polepi tyí kéne kóló mè yĩnne. Polepi-á n sòkò, pè syò sòkò Fenisi gběnyah ànê Samari gběnyah sòkò, me névye tyíle n yãh pé tyí, nónó-á vi mo Liyel wěkì tẽ, té Nsyifunò nãh péle. Kè pı ñivìni ñgběne Yesu yò sěpú pól tyí.

⁴ Pãh kyı yĩni tẽ Yerusalemı kwil, Yesu yò sěpú, ànê pé yah tãm, ànê Yesu tẽntò névye me pè tẽ palle. Képah sòkò, Liyel-á Polepi yah tẽ pè ñ tò pı dukù nêne, Polepi kè yãh pé tyí.

⁵ Nte Farisiyě névye nónó-á vi mo pı Yesu yò sěpúle, pépi tókù yuku tyah n yo ne ñkě, nónó-á sě Yesu yò, té Nsyifunò nãh péle, pãh yĩne pè kòkè kò; ànê pãh yĩne kyìnmònòle pè Moyisi tyi kònsàhnóle ne n pı.

⁶ Képah tẽ sòkò, Yesu tẽntò névye ànê Yesu yò sěpú yah tãm wě we yĩ mè tyí sòkò, à kè yah wě tyí.

⁷ Kè sò pı yĩ yékâb ñgběne pé wró, fóó Pyerı pò yuku yĩn, té yo pé tyí ne ñkě: «Ñ yúnpyé, yépi ñtẽ se kè pı ne Liyel-á ñmo yah wilki yé sòkò di mónóle té! A ne mé Ñivìni tir yo névye tyí, nónó nãh pı Nsyifunòle, pè kò pè kè we noh, pè mó sě Yesu yò.

⁸ Nte Liyel nê-á névye fòkò sònòle n pne, ñmo ye ñ Mirkile pè kò, sò-á lésò à kéle ápi to kò, à kè wěkì ne pãh pépi to fẽ syi.

⁹ A nãh wãhkì pı ápi ànê pépi wró. Pãh sě ñ yò, képah ye à pé nno tó sah.

¹⁰ Té núkúnúkú, sò pı té yé Liyel vyãh sòle n noh, à tókópèlle n sah Yesu yò sěpú yò, nónó-á ápi nãh tãn ànê ápi ñtẽ nãh tẽ we sè twah yah?

¹¹ Nte ápi sě ké yò ne áyáh pwáhnmonò we Tẽ ñgbě Yesu pèpòrı gbò yò, no nópi tyí kòle.»

¹² Kãh pı sě, no pól tẽ syísyí, té pé ní kwò Pole ànê Barnabası tyí. Képah sòkò, Liyel-á syò Polepi tyí, à gbıl tyi nónó pı névye tyí, nónó nãh pı Nsyifunòle, Polepi sè yãh pé tyí.

13 Pàh sè yāh te gbí nêne, Nsyakɩ wey toko, té ne íkě: «Ñ yúnpyé Nsyifunɔ,* yé noh ní tyí yò.

14 Á pól yí yah ye Simo-Pyerɩ kè yo ne íkě, ñgbò dùkù-á Liyel kè yah toko, à nósýó yah wilki névye soko, nónó náh pɩ Nsyifunɔle, à pɩ ñ nɔle.

15 Té wey mè mó tō me yínénóle Liyel tēntō syínyopu welɔle. Yé yah, kè me wárkínsàhnóle ne,

16 Tě ñgbě Liyel-á ne íkě:

«Képah náh, mé kɩ ní syɩ pɔ Davidi kéte sónó tō mɔ.

Mé kɩ ñ kéntíkínì tō mɔ kɩ kè yilki palle.

17 Képah soko, kèkōyó névye téló pól kɩ yuku íne n yah n kō.

Gbɩ yō, kwlo kwlo névye pól ye kɩ n yah n kō n pi íne,

máh pépi nónó ye ne pè pɩ ní tyíle.»

Sě ye Tě ñgbě Liyel yo, ñmɔ nê-á tyi nópi wěkɩ

18 di mónóle.†

19 Képah yinne, ñmɔ Nsyakɩ tē sōnɔ soko, névye nónó-á vi mɔ Liyel tyí yō, té Nsyifunɔ náh péle, á náh yíne à tyíle n tē n tah pé tyí.

20 Nte á ye sébéy wárkɩ n tekɩ n mɔ pé tyí ne, pè pé gblōyne n tē sãh fálnó yíle, ànê fòfíkìle, ànê tó kwé-íkě kwáhkókè kòle, ànê tónne, sè kō sè káh pɔ pè silki.

21 Yé yah kè, à toko ñgbò dùkù tyí, kéne tyi ye íkěne Moyisi tyi kònsàhnó soko, pè névyele n kwɔ mɩ mɩ yòh sónó pólle kwlo kwlo pól Nsyifunɔ Liyel ní-ítán vì soko.»

Sébéy tónóle Yesu yō sěpú tyí, nónó náh pɩ Nsyifunɔle

22 Képah soko, Yesu tēntō névye, ànê Yesu yō sěpú yah tām, ànê Yesu yō sěpú tĩnkì pól yo sah núkú yō ne, páh kɩ nósýó yah wilki pé wró, té kɩ pépi tekɩ mɔ Pole ànê Barnabasɩle Antyɔsyɩ kwil. Képah tēne, Nsyudasɩ, nê-á pè n ye Barsabasɩle, pè me ñmɔ ànê Silasɩ yah wilki. Pé ními pólle, névye sò me yòyenne n sah pé yō.

23 Pè me tēntō sébéy yó wárkɩ à dahbɩ pé gbò, nê soko-á kè me yónóle ne íkě: «Á yúnpyé yépi nónó-á Nsyifunɔ náh yéle, té me Antyɔsyɩ, Siri gběnyah soko, à tahlɩ Siri gběnyah kwlo téló tyí, ànê Silisi gběnyahle; ápi Yesu tēntō névye ànê yé yúnpyé Yesu yō sěpú yah tām ye n wekɩ yé tyí.

24 Á kè noh ne, nósýó-á wil ápi soko, à kyɩ pé welɔle yé lékám vye fěkɩ, à yé mɔ sah fókósōnɔ soko. Té ápi náh se mó tō tō péle.

25 Képah ye, á kè yah toko wě tyí ne, áyáh kɩ névye wilki tekɩ mɔ yé tyí. Pè kɩ n pɔ n pi wě tyí ànê á ñgbèkì névye Barnabasɩ ànê Polele,

26 pépi nónó-á pé min mɔ kũ kō Tě ñgbě Yesu Krista tō yinne.

27 Nsyudasɩ ànê Silasɩ ye á n tekɩ n mɔ yé tyí. Tyi nónó-á á wárkɩ tekɩ mɔ yé tyí, pè kɩ pɔ sè tō yo yé tyí vyähle.

28 Liyel Mirki ànê ápi ye yah toko kéle ne, á káh tō tyi yísyó kō sah yé kō, à wil tyi nópi tyí soko yò, sépi nónó-á yíne pínóle káhkáh:

29 Yé yé gblōyne n tē sãh fálnó kòle, ànê tónne, ànê tó kwé-íkě kwáhkókè kòle, ànê fòfíkì pínóle. Yáh yé gblōyne n tē n yí sépi pól pínóle, yé me n pɩ ple. Yé tēno!»

30 Képah náh, pè wěkìle tēntō névye kō pè soko à kyɩ de Antyɔsyɩ kwil. Pè kyɩ Yesu yō sěpú tówú tuke mɔ, té tēntō sébéy mène pè kō.

31 Pàh kè kar, ké soko tyíyónó sórè mɔ pé soko, kè pɩ ñvìnìne pé tyí.

* 15:13 15.13 - Yúnpyé Nsyifunɔ nónó tyí-á n yo ásò soko yò, pépi pɩ Nsyifunɔle nónó-á sě Yesu yō. † 15:18 15.16-18 - Yah n te Amɔsɩ 9.11-12.

³² Képah sòkò, Nsyudasì ànê Silasìpi tɔ-á sò pí Liyel tǝntò syínyopule sǝ, pépi tyah nolè n vi n mɔ, mɛ tyi náhnáhlè n yo pé tyí, à sǝréle n mɔ pé sòkò.

³³ Páh sèpìn yísyó pí nénpó, képah náh, no pè fin mɔ, té wɛkɪ pé tyí nɛ, pè de lènɔlɛ pé tǝpú tǝnnɛ. [

³⁴ Tǝ Silasì wɔ mɛ nɛ, péwɔ-á kɪ wũ nénpó.]

³⁵ Ntɛ Pole ànê Barnabasì tǝ wɔ sò mɛ tǝ Antyɔsyɪ sòkò. Pépi ànê névyɛ náhnáh yísyó sò mɛ nolè n kwɔ, té mɛ Tǝ ñgbǝ Nìvìnì tirlɛ n yo.

Pole ànê Barnabasì gbékínóle

³⁶ Sèpìn yísyó-á sòkò sǝ, Pole yo Barnabasì tyí nɛ, páh Tǝ ñgbǝ wɛy yo kǝ kwlo nónó pól sòkò, à yɛ pé pé syɪ kyɪ yah pé yúnpyé Yesu yǝ sǝpú tyí kéné kwlo sòkò, pé tyí-à kɪ mɛ dùkù nǝnɛ.

³⁷ Képah sòkò, Nsyǝ nê-á pè n ye Markɪlɛ, Barnabasì sò mɛ ké tyí nɛ, pé ñ to tǝ pé sòkò.

³⁸ Ntɛ Pole wɔ náh sò mɛ ké tyí nɛ pé sòkò ñnɛ; ñmɔ nê-á lésò ñ gbɛ wil pé sòkò Pánfili gbǝnyah dùkù sòkò, té à náh tǝ sò mɛ n kyɪ n pɔ péle pé tǝ sòkò.

³⁹ Kǎh pí sǝ, yékâb ñgbǝ de Pole ànê Barnabasì wró, pè mɛ gbɛkɪ. Barnabasì mɛ Nsyǝ-Markɪ tǝ tahlɪ ñ gblǝy tyí, pè de krótókè ñgbǝ yó sòkò à sòkò Syipri gbǝnyah.

⁴⁰ Ntɛ Pole wɔ mó Silasì yah wilki. Tǝ Yesu yǝ sǝpú-á nírí pí pé tyí, à pè dahbɪ tɛ Tǝ ñgbǝ gbò sòkò gbí nǝnɛ, pè mɛ sòkò wǝ tyí.

⁴¹ Pè Siri gbǝnyah ànê Silisi gbǝnyah pól kǝ kǝ, à Liyel yǝ sǝnó sǝréle n mɔ n yuku Yesu yǝ sǝpú tǝnkìnó sòkò.

16

Timote tàhlìnóle Pole ànê Silasì tyí pé kóló sòkò

¹ Képah náh, Polepi-á wil Siri ànê Silisi gbǝnyah sòkò, pè yǝ sòkò Derɪbɪ kwil. Páh wil nénpó, pè yuku Lisitir kwil. Pè kyɪ Yesu tǝ sǎh-ò yó wɛ nénpó pè n ye Timotele. N yúnnɛ, Nsyifu nɛy ye sò ñnɛ, nê-á mɛ Yesu wǝkɪlɛ n kɔ, té ñ sú mɛ Krekɪ nɛynɛ.

² Tǝ Yesu yǝ sǝpú nónó-á sò mɛ Lisitir sòkò ànê Yikonyumi kwil, pè sò mɛ Timote yǝngbúle n yo.

³ Képah sòkò, Pole sò mɛ ké tyí nɛ pé à tǝ sòkò pé kóló sòkò. Tǝ Nsyifunɔ nónó-á sò mɛ kéné kwlo sòkò, pè sò pí nɛ, Krekɪ nɛy-á Timote súle.* Pépi yǝnnɛ, Pole mɛ Timote kǝ.

⁴ Képah sòkò, Polepi-à fyò n sòkò kwlo nónó sòkò, Yesu tǝntò névyɛ ànê Yerusalemɪ kwil Yesu yǝ sǝpú yah tǎm-á tyi nónó yah tǝkò, pè séle n yǎh kéné kwlo Yesu yǝ sǝpú tyí nɛ, pè nɛ n kɔ sé wǎl yǝ.

⁵ Kǎh pí sǝ, Yesu yǝ sǝpú tǝnkìnó sò mɛ n gbah n sǝ Liyel yǝ, té wǎn tǝ mɛ n mɔ pé nédán tɔ yǝ sǝmesó.

Pole wǝkínó yó wɛ Turasì kwil

⁶ Képah náh, Polepi sò mɛ ké tyí nɛ pé kyɪ Liyel wɛy yo Asi gbǝnyah sòkò, ñtɛ Liyel Mirki kè yahle pé tyí. Kǎh pí sǝ, pè mɛ kah syǝ Frisyi gbǝnyah ànê Kalasi gbǝnyahle.

⁷ Páh kyɪ yǝni tǝ n tɛ Misi gbǝnyahle, pè tǝ kè yah tǝkò nɛ, páh kɪ yuku Bitini gbǝnyah. Ntɛ Yesu Mirki[†] kè yahle pé tyí.

* **16:3** 16.3 - Krekɪ névyɛ náh sò kǝkèlɛ n kǝ. Képah yɛ, Timote sú kǝ à náh sò à kǝ. Ntɛ kǝkè kǝ-ñkǝ névyɛ tyí náh sò nɔ Nsyifunɔ tyí. † **16:7** 16.7 - Yesu Mirki nê tyí-á yo ásò sòkò yò, Liyel Mirki yɛ kélé, nê tyí-á yónóle 16.6.

8 Kǎh pɪ sɛ̃, pè Misi kɔ kah, à tiki yuku Turası kwil.

9 Té lékáhne, Pole wěkínó yó we. Wěkínó mè sɔkɔ, à Masedonɪ gběnyah dǐ yó we yǐntěńóle, té tɛ̃ me ñne n ni ne ńkě, à pɔ Masedonɪ sɔkɔ, à pɔ pépi yohnɪ n mɔ.

10 Pole-á fyò wěkínó mè we sɛ̃, á me kè pǐ yǐ ne, Liyel-á ye ále ne, á kyɪ pé Nìvìnì tir yo Masedonɪ tǎn tyí. Kǎh pɪ sɛ̃, á núkú á vi ne áyáh kɪ sɔkɔ nénpó.

Lidi-á pɪ Yesu yõ sɛ̃-òle òkù nêne Filipi kwil

11 Képah sɔkɔ, á de krótókè ñgbě yó sɔkɔ Turası kwil, à yõ sɔkɔ gběnyah yó sɔkɔ, nê-á me pne yo niyó pè n ye Samotrasile, á náh kwɔ dah fí yó ńtɛ sɔkɔ. Té ké dǐndalle, á yuku Neyapolisi kwil.

12 Áyáh yaɓ nénpó, á yuku kwil-ñgbě yó sɔkɔ pè n ye Filipile, Masedonɪ gběnyah sɔkɔ. Kéne kwil yõtǒrí sò me Wrome tǎn gbò. Á me tɛ̃ nénpó, à sèpǐn yísyó pɪ.

13 Nsyifunɔ mɪ mɪ yòh sǒ-á pɔ nɔ, á kè sǒ ne, pé Liyel ní-ńsah-á kɪ we yóngbalɪ sɔkɔ. Kǎh pɪ sɛ̃, á wil kwil niyó, à nénpó nyáh sǒ. Á kyɪ syó yísyó we tükènmontěńóle nénpó. Á me kǒ tɛ̃ pé tnô, à yáhkì yǎh péle Liyel wey tyí yõ.

14 Té pi yó sò me syó nópi sɔkɔ pè n ye Lidile. Fwòsǎhlo dénkókónì gbò yí-ò ye sò ñne. Á n wil Tyatiri kwil, té à sò me Nsyifunɔ Liyel wěkìle n kɔ. Té Tɛ̃ ñgbě me wekɪ pi mè nɪ sɔkɔ à kǒ à ñ níkí kwɔ, à Pole welɔ noh palle.

15 Kǎh pɪ sɛ̃, ñmɔ ànê ñ kéte tǎn pól me wèlnwǐkínó we ni sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pi me kè yah kǒ ápi tyí ne, áyáh kɪ me sɛ̃ ké yõ ne péwɔ-á pɪ Tɛ̃ ñgbě Yesu yõ sɛ̃-òle, á pɔ n kyɪ n twah pé tyí pé gbò. Té á gbah tɛ̃ pópó, á pɔ sah ñ tyí yõ.

Pole ànê Silasɪ dáhnmonɔle wòkònpèkè sɔkɔ Filipi kwil

16 Képah sɔkɔ, sǒ yóle á me n yuku níri pí-ńsah, té tǒnpi pípír yó pɔ á yohnɪ. Sétò sò me kéne pípír gbil à kǒ à tyísnóle n we n yo. Á sò me pó náhnáhle n we ñ yõtámne n kǒ kéne tyísnó wényonɔ sɔkɔ.

17 Kéne pípír me yuku, à ápi ànê Pole sò tɛ̃, té me yo tũ léyy no tyí ne ńkě, díbí nópile, yõtáh Liyel tǒnpi-á péle. Pwáhnmonɔ wěkì tyí-á pè pɔ n yo pé tyí.

18 Á sò me képah tɛ̃ne n pɪ sɛ̃, sèpǐn náhnáh sɔkɔ. Kǎh pɔ Pole gblóle n vyǎh, à ñ yah vi yo sétò mè tyí ne ńkě, Yesu Křista yǐn yõ, à pípír mè fin mɔ. Wǎh yo sɛ̃, nénpó swɔ sétò núkú pípír fin mɔ.

19 Képah sɔkɔ, pípír yõtám-á kè we ne, pé sǒnɔ-á sò me pó nê wénó yõ ñmɔ gbò yõ kǎh kɪ yǐn mɔ, pè Pole ànê Silasɪ tɛ̃, té yuku péle yõtám tyí, tówù tükè-ńsah sɔkɔ.

20 Képah náh, pè me kyɪ péle Wrome tǎn yísyó tyí nóno-á pé yõtámne, té kyɪ tyah n yo ne ńkě, díbí nópi-á me fěkínóle n pɪ pépi kwil. Nsyifunɔ-á péle,

21 té pǎh me pɔ wǎl yísyóle névyele n kwɔ nóno-á sé wǎl náh me pépi Wrome tǎn ńtɛ tyí kɪ sè fě syi, képah náh pɪ, kɪ sè pɪ n pi.

22 Képah tɛ̃ne, tówù tɔ núkú yuku Polepi yõ. Yõtám nópi me pè kǒ pè Polepi flo de, té ne pè pè ko yèfòhle.

23 Képah sɔkɔ, pǎh yèfòh yí náhnáhle pè ko te, pè pè dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ, té yo ké syíkí-ò dǐ tyí ne, à péle n kyomɪ palle.

24 Dí-á fyò képah noh sɛ̃, à mó pè tɛ̃ dah mɔ wòkònpèkè niyó wòkò sɔkɔ, té sésár kǎrn mɔ pé gbyèh tyí.

25 Nte léni mónó wró sɔkɔ, Pole ànê Silasɪ sò me níri le n pɪ, té me yìle n gbɪ à Liyel yǐnne n gbilki, té wòkònpèkè sɔkɔ névyele téló mó me n nohnɪ pé tyí.

²⁶ Képah tẽne, sétáh syahrì ògbě núkú pì nénpó swò, à wòkònpèkè sètyah yike. Ké vî yey pól núkú yúkì m̀, ké sòkò névye pól gbyèh sòkò kàrnnó pól kòlì kwe.

²⁷ Wòkònpèkè syíkí-ò dí-á pópó d̀ yuku, té ké vî yey we yíkinm̀onle sɛ, à we ne ké sòkò névye-á to wil. Képah tẽne, à núkú ò kèkírkì yòrì de ne, pé pé gblòy ko m̀.

²⁸ Nte Pole me yo m̀ ò tyí yínpò ògběne ne, à káh dlo yó n̄tẽne ò gblòy ǹ, pé pól-á me ásò.

²⁹ Képah sòkò, wòkònpèkè syíkí-ò dí pé kò pé pò fòtǹle à kò, à de yuku súú wòkònpèkè niyò wòkò sòkò, té ò gbètukunò di Pole ànê Silasì yah wilsyahri sòkò.

³⁰ Té me pé tẽ wil kégbó, té pé piki yah ne, pé nénkyíbí, sɔ se pé yĩne pé pì pé mó pwáhnmonò we ni?

³¹ Pé me yo ò tyí ne: «Sɛ Tẽ ògbě Yesu yò, á kì pwáhnmonò we, áwò ànê á nolɛ.»

³² Képah sòkò, Polepi Tẽ ògbě Yesu wey yo òm̀ ànê ò gbò tãn pól tyí.

³³ Dí me Polepi tẽ légbí mè ó sòkò lékâhne, à kyì pé níy wu; té nénpó swò, òm̀ ànê ò gbò tãn pól me wèlnwìkìnó we ni sòkò.

³⁴ Képah náh, à Pole ànê Silasì tẽ yuku ò gbò sòkò, à kyì yòkele pé kò pé yò. Té òm̀ ànê ò no pól ni sò me vî yíí pé wénsɛno yĩnne Liyel yò sòkò.

³⁵ Képah sòkò, tyah-á pò dàl, yòtãm nòpi tẽntò névye tekì m̀ ne, pé kyì yo wòkònpèkè syíkí-ò dí tyí ne, à díbí nòpi fin m̀.

³⁶ Dí me kyì kè yo Pole tyí ne n̄kɛ, yòtãm-á tẽntò m̀ pé tyí ne, pé pé fin m̀. Káh pì sɛ, núkúnúkú pãh kì fẽ wil kì n yuku yèvinì sòkò.

³⁷ Nte Pole me pé syah ne, pépi nónó-á gbò m̀ yò Wrome tãn tyí, pépi kó pé tẽ ko tówù yí yah pé tükè-òkɛne; té pé dah m̀ wòkònpèkè sòkò ni? Té núkúnúkú, pé tò me n yah n kò pé wìkìnfìnnm̀-ònsahle sèfìn sò sòkò ni? Képah náh fẽ n pì n pi dé! Nkɛ, fòó pé dàhnmonpu-á kì pò pé fin m̀ pé gblòy.

³⁸ Képah tẽne, tẽntò névye nòpi me pé syì kyì welò nòpi yo yòtãm nòpi tyí. Pépi-á képah tẽ noh sɛ ne, Pole ànê Silasile, Wrome tãn gbònm̀nyòbe-á péle, tíkì pé tẽ.

³⁹ Pé pò gblòy ye yah kò Polepi tyí, té pé fin m̀, té me pé ni ne pé wil kwil sòkò.

⁴⁰ Polepi-á wil wòkònpèkè sòkò, pé yuku Lidi tĩnne. Pãh kyì Yesu yò sɛpú we, pé sòré m̀ pé sòkò té sòkò.

17

Pole ànê Silasì Liyel wey yónóle Tesaloniki kwil

¹ Képah náh, Polepi syò Anfipolisi kwil ànê Apolonì kwil, à kyì de Tesaloniki kwil sòkò. Nsyifunò Liyel ní-ònsah wòkò yó sò me nénpó.

² Képah sòkò, Pole-á sò n̄kɛne kéle n pì sɔ, à tɔ kyì yáhkì yãh Nsyifunòle Liyel wey sèbéy sòkò tyí yò pé Liyel ní-ònsah wòkò sòkò. A képah tẽ pì syì sɛ wɛ tyí ke tónó, pé m̀ m̀ yòh sònóle.

³ A sò me ké yahle n yo pé tyí, à péle n wɛkì ne n̄kɛ: «Pwáhnmonò-ò sò yĩne à pò yèvyãhrì pì ku sɛ, Liyel mó à yilki m̀. Yesu nê tyí-á mé n yo yé tyí yò, òm̀ ye kéne pwáhnmonò-òle.»

⁴ Képah sòkò, Nsyifunò tókù sah ò tyí yò, ànê Krekì névye n̄kwínkíle, nónó-á sò me Nsyifunò Liyel wɛkíle n kò, à tahlì syò né-ògbnò nãhnáh tyí. Pé pól me m̀ Pole ànê Silasile.

⁵ Nte Nsyifunò yísyó sò me Polepi dyòle n yò, té sòkò à kyí nètúkúnì ònkònkò nì yísyó tẽ wàl yey sòkò, à pò tówùle n kurki n mọ, té fẹ̀kìnóle n pì kwil sòkò. Képah sòkò, pé kyí kwò de Nsyasò gbô, à Pole ànê Silasule n yah n kò ne, pé pé tẽ pò tówù tyí.

⁶ Páh kyí pé yah kwò sě, pé Nsyasò ànê Yesu yò sěpú yísyó tẽ à yuku péle pé kwil yòtám tyí. Té kyí tyah n yo wòhòh ne, nónó-á fẹ̀kì kẹ̀kọ́yó pólle, pépi-á pò de ásò to sòkò yò.

⁷ Té Nsyasò me fẹ̀ syi pé kò pé twah ò tyí. Nte Wrome kwíltám yòtẽ Sesar-á ne tyi nónó káh ne n pì, sépi-á no nópi pól me n pì. Páh me n yo nítene ne, yòtẽ òngbẹ̀ yó-á tó me, nê-á pé n ye Yesule.

⁸ Képah sòkò, wèlò nópi nóhnó tówù ànê kwil yòtám fòkò fil.

⁹ Káh pì sě, kwil yòtám me Nsyasòpi kò pé pò òngbẹ̀ yó kò, té pyě pé fin mọ.

Pole ànê Silasí Liyel wey yónóle Bere kwil

¹⁰ Képah sòkò, lékâh-á fyò mọ, Yesu yò sěpú me Pole ànê Silasí kò pé sòkò Bere kwil. Páh yíni tẽ nénpó, pé kyí Nsyifunò Liyel ní-ńsah wòkò sòkò.

¹¹ Nénpó tãn sò négbólóle kal Tesaloniki kwil tãne. Nìvìnì tir nê-á sò Pole n yo Yesu tyí sòkò, pé me kè fẹ̀ syi palle dékè sòkò. Té me Liyel weyne n kar, à ké sòkò tyile n sohlì n yah sòmésó ne, pé pì gbò-à kì nê Polepi wèlòle.

¹² Káh pì sě, Nsyifunò náhnáh, ànê Kreakí syó né-òngbò yísyó, ànê díbí nékwínkí pì Yesu yò sěpúle.

¹³ Nte Tesaloniki kwil Nsyifunò-á fyò noh ne, Pole-á me Liyel weyne n yo Bere kwil to sòkò, pé tó pò nénpó to sòkò, à pò tówù kurki mọ, pé kò pé fẹ̀kìnó pì.

¹⁴ Képah sòkò, Yesu yò sěpú núkú Pole tekí mọ pne yò tìnne. Té Silasí ànê Timote wò me wũ nénpó.

¹⁵ Nónó-á kyí tekí mọ Polele, pé kyí de òne, fókó Atení kwil. Té páh pé syi n pì, Pole me pé tó ne, pàh kì kyí, pé kyí yo Silasí ànê Timote tyí, pé pò péwò tñó súú.

Pole Liyel wey yónóle Atení kwil

¹⁶ Té Pole-á sò me Silasí ànê Timote syíkíntěnó sòkò sě Atení kwil, à fal fal tãn kyòmì we dò kéne kwil sòkò. Káh pì sě, ò yah kah kwò.

¹⁷ Képah sòkò, à kyí yáhkì yáh Nsyifunòle, pé Liyel ní-ńsah wòkò sòkò, à tahlì nónó to-á sò me Nsyifunò Liyel wẹ̀kìle n kò. Té sòmésó, wáh kyí tówù tükè-ńsah, té névyè nónó we nénpó, à yáhkì yáh pé tole.

¹⁸ Té lékám òngbò névyè yísyó to sò me. Pé tükù sò me Yepikur wẹ̀kì kwópúle, té tükù mó me Setoyiki wẹ̀kì kwópúle. Pépi me yékâb mọ Polele. Pé tükù sò me yo tũ ne, wènkwiní ney mè to se ne sò-á nì? Tükù mó ne, káh pì tẽ ne fal fal tãn káhkí yísyó tyí sò à n yo, nónó-á pépi náh séle n pne. Té Nìvìnì tir ye sò Pole n yo pé tyí Yesu tyí yò, ànê lékyí yílkínmòno tyíle.

¹⁹ Képah tẽne, pé à tẽ sòkò pé kwil fí yó sòkò pé n ye Arewopasíle.* Páh kyí de, pé me à piki yah ne, wáh pò kwónó késán nène névyèle n kwò, à se kì fẹ̀ ké yah yo pé syah nì?

²⁰ Nkě, gbě̀ndùnì tyi ó-á à n yo pé n nohnì yò. Képah-á, à sé yah yo n wah pé syah.

²¹ Nte gbì yò, Atení kwil tãn pól ànê népàn nónó-á sò me twáhntěnóle ké sòkò, pé pól níkěne pé wró kan tókò n pì tyísnó yáhnóle, képah náh pì, sé nóhnóle.

* 17:19 17.19 - Arewopasíle, kènpìn yó ye sò kéle, nê yó-á sò né-òngbò wě̀ne n we n pò, ò tyi yahle n wah.

²² Képah sòkò, Pole me yuku yìn pé nyó, té yo pé tyí ne: «Atenu tãn, mé pĩ ne ñkě, Liyel yáhnkõpu yèsyìkìni-á yéle.

²³ Máh yé kwil kò kò, mé kè kyomì we, liyelno náhnáh me ké sòkò. Té mé tyah yó ñtẽ we, kè me wárkínmõnõle ké yõ ne: «Dùkù pí-ñkě liyel tyí ye.» Té ñmò nê-á yé n gbilki ñ dùkù pí-ñkěne, ñmò tyí ye mé pò yónwàh-ñsah yé tyí.

²⁴ Ñmò Liyel ye mò kèkõyóle, ànê ké sòkò yíyìn pólle. Ñmò ye tã yínyõ ànê sétáh nétẽne. A náh n tẽ névi gbò wòkõnmõni sòkò.

²⁵ Ñmò ye mò minne névi sòkò, ànê mìnìne à kò à n m̀, à tahlì yíyìn pól tyí. Képah ye, à náh me névi gbẽnpini yó ñtẽne n yah n kò, ñ gblõy yohni n mò yinne.

²⁶ Yah, nénúkù ó sòkò ye kèkõyó yìkìni pól wil Liyel-á nóno mò, té pè kò pè tẽ tẽ kò kèkõyó tãntãn pól sòkò. Té ki ànê kòkì gbíne pè kò, té tã gbàhnì gboke pé tẽ-ñtãn tyí.

²⁷ Liyel sépi pól pi ne, nénúkù núkù pól fẽ pé yah n kò. Gbòkènpì, pãh kì wne yah kò pò pé we. Nte gbi yò, à náh mó tã me fíí á sòkò yó ñtẽne.

²⁸ Ñmò gbò yò sòkò ye ápile min sòkò, té me n werke. Képah ye tã yé yì gbípú yísyó yo ne ñkě,

Liyel wẽnpì-á ápile.

²⁹ Nte Liyel wẽnpì-á ápile sã, á se tã yĩne à ne n sò ne, Liyel-á me á kì ne tãn nópi sõ; sépi nóno-á névyè sè mò sãnnè, képah náh pi wárn vyõrùle, képah náh pi dyèhle, à yĩne pé yẽngbẽ lékãmne?

³⁰ Té yé yah, névyè-á tyi nóno pi sòkò ñpì-ñkě sòkò ñgbòle, Liyel náh tã me sépile n mò n kò. Nte núkúnúkù, à me kéle n yo no pól tyí tãntãn pól sòkò ne, pè pé nno vi mò.

³¹ Wáh we à képahle n yo, à me gbìyìkì yó yah wilki sah, sò nê-á tukey kì n tuke n pi kèkõyó névyè pól yò, à yĩne gbi wèkìle. A me dí yó yah wilki sah, nê-á kì pò tukey mè tuke n pi, té pãh pò tẽ ko mò, à ñ lékó yilki mò, à kéle á wèkì ne, wãh kì fẽ tẽ.»

³² Képah tẽne, pãh fyò lékó yilkinmõnõ tyí noh, pé tókù tyah kóle Polele n ko. Tókù mó me n yo ñ tyí ne ñkě, sò yóle, à tã pò ñ syi ñ wey mè yò pé tyí.

³³ Kãh pi sã, Pole me yal pé tnô.

³⁴ Nte ñ wey nóhpú tókù kyì kwrò mò ñne, à pi Yesu yò sèpùle. Né-ñgbnõ nóno-á ñkěne wẽne n tuke n mò, ñ tyi yahle n wah, pépi ney yó tã sò me péle pè n ye Denisile, ànê sè yó tolè pè n ye Damarisile, à tahlì nósyó tyí.

18

Pole Liyel wey yónóle Korēnti kwil

¹ Képah náh, Pole yal Atenu kwil, à yuku Korēnti kwil.

² Légbí pò yĩne Wrome kwiltãm yõtẽ dí Klode me Nsyifunò pól yal Wrome kwil. Kãh pi sã, Nsyifu dí yó lesõ me nénpó pè n ye Akilasile. A dubi Põte kwil. Ñmò ànê ñ kyì Prisili me yal Wrome kwil, Yitali sétáh yò, à sòkò Korēnti kwil. Pole me kyì yĩne pé pòntwahno kèsãnnè nénpó, té kwrò mò pé sòkò.

³ Té pé pól sò me tò núkùle n pi, nê-á pi yèpye flo kóhnóle. Kãh pi sã, Pole me tẽ pé tyí pè tòle n pi wẽ tyí.

⁴ Té m̀ m̀ yòh sònó pólle, Pole sò me yáhkìle n yãh n pò Nsyifunòle pé Liyel ní-ñsah wòkò sòkò, me n yah n kò ne pé pépi ànê Krekì névyè sònò vi mò.

⁵ Képah soko, Silasì ànê Timote wil Masedonì gběnyah à pò. Páh fyò pò de, Pole náh tō me tō yó n̄tēne n pì né Liyel wey yónkōnō ó náh. A sò me ké yahle n yo Nsyifunō tyí ne, Yesu-á Liyel yah tōkō pì pwáhn̄mō-òle.

⁶ Nte Nsyifunō me kè yahle n̄ tyí, té n̄ne n gbyo. Káh pì sě, à n̄ wil flo kwer, té yo pé tyí ne, pé mónpunō kémû-á kì pì pé yěngbě tyíle, péwō vyāh náh me ké soko. A tōkō nūkúnúkú tyí, páh kì pé yah mō névye ùnne, nónó náh pì Nsyifunōle.

⁷ Képah soko, té yal nénpó à soko dí yó ùnne, nê-á pè n ye Tityusi-Nsyusitusile. Nsyifunō Liyel yō sě-ò ye sò n̄ne. N̄ gbô sò me Nsyifunō Liyel ní-nsah wòkò gbòpō soko.

⁸ Nte Liyel ní-nsah wòkò yòtē dí Krisipusi ànê n̄ no pól sě Tě n̄gbě Yesu yō. Korēnti kwil t̄n̄ nónó tō-á sò me Pole weyne n nohn̄, pé nahnáh sě Tě n̄gbě yō, té wèlnwìlkìnō wè ni soko.

⁹⁻¹⁰ Képah tēne, sō yó lékâhne, Pole wěkínó yó wè, nê soko-á Tě n̄gbě yo n̄ tyí ne: «Névye nahnáh kì n pì n pì n̄mō tyíle kwil mē soko. Képah ye, káh á vyāh vike n sah, yō n soko ne n wèkì, káh tiki pì. N̄mō me ále, ney náh fě n̄ tē n tir n pì pólle.»

¹¹ Képah tēne, Pole tē, à yi nūkú ànê n̄wóló kénúkò pì Korēnti kwil, à nolè n kwō Liyel weyne.

¹² Képah soko, Nsyifunō pò yuku wě tyí mō, à tyah Polele n fwo. Té légb̄ine, Kalyō ye lésō Akayi gběnyah yah tē-òle. Pè me Pole tē kyì n̄ tyí tukey tükè-nsah soko,

¹³ té ne dí mē-á me névye yōle n ykì, à péle n mō Liyel nínó gběntēnáh yó soko, nê náh me nūkúle pépi tyi kōnsahnóle.

¹⁴ Képah soko, Pole-á me ne pé wey tōkō, Kalyō me yo Nsyifunō tyí ne, káh sò me pì tyíkèkì, képah náh pì, tyípekè n̄gbě yóle dí mē pì, páh náhkì tē noh pé tyí palle.

¹⁵ Nte páh se me yékâble n pì welo, ànê yni, ànê pé yěngbě tyi kōnsahnó yō té; képah-á me pépile n yah kè. Péwō náh fě sēnkō tukey tuke n pì ló!

¹⁶ Té me pé yal tukey tükè-nsah soko.

¹⁷ Képah soko, Sositeni nê-á sò Nsyifunō Liyel ní-nsah wòkò yah yètēne, pé pól tuke n̄mō yō, à n̄ne n ko tukey tükè-nsah soko. Nte Kalyō náh dahbì wilki pé tyí ké soko.

Pole syínyukunōle Antyosyi kwil, Siri gběnyah soko

¹⁸ Képah soko, Pole tō wū à sèp̄n̄ nahnáh pì Korēnti kwil. Képah náh, à wèkì ni Yesu yō sèp̄ú tyí nénpó ne, páh kì pé syi yuku Siri gběnyah soko ànê Prisili, ànê Akilasile. Té à lésō me n̄ vyāh tōkō Liyel tyí. Káh pì sě, wāh pópó n soko, à kyì Sānkri kwil, à kyì n̄ yō kye vyāh tókónó mē yīnne.*

¹⁹ Képah náh, n̄mō, ànê Prisili, ànê Akilasì kyì de krótókè n̄gbě yó soko, à yal nénpó à kyì de Yefesì kwil. Pole me n̄ kómú sah nénpó, té me soko Nsyifunō Liyel ní-nsah wòkò soko, à kyì yáhkì yāh péle.

²⁰ Képah soko, pé kè yah kō n̄ tyí ne n̄kě, à tō sèp̄n̄ yísyó pì pépile nénpó. Nte Pole náh fě syi.

²¹ Té me wèkì ni pé tyí, té ne n̄kě, Liyel-á kì fě syi, sō yóle, páh kì tō pé syi pò yah pé tyí. Té de krótókè n̄gbě soko Yefesì kwil, à soko.

²² Wāh kyì tiki Sesarì kwil, à doko yuku Yerusalemì kwil, à kyì wèkì Yesu yō sèp̄ú ùnkì tyí. Wāh wil nénpó, à n̄ syi tiki yuku Antyosyi kwil,

²³ à kyì tē yah nénpó. Képah náh, à tō yal à kyì Kalasi gběnyah kwlo kō kō ànê Frisyi gběnyah kwolole, à n̄sāh mō kō Yesu tō sáhpú soko.

* **18:18** 18.18 - Nsyifu ney-á sò n̄ vyāh tōkō Liyel tyí, à náh tō n̄ yōle n kye, f́ó n pò n̄o ké tyénó tyí. Yah n tē Yáhnó 6.1-21.

Apolosile Yefesi ànê Korēnti kwil

²⁴ Légbíne, Nsyifu dí yó pɔ Yefesi kwil. N yin ye sò Apolosile, à dubi Alekisādri kwil. A sò wey tyí yah we yíí, té à mó tǔ Liyel wey sébéynó tyi pǐ yíí.

²⁵ A lésò kwónó we Tě ñgbě Yesu wěkì tyí yǒ, té me Yesu tyíle n yo, à kwónóle n pɔ ké wěkì yǒ, dékè sòkò ñ nɩ pólle. Nte Nsyǒ ni sòkò wèlnwìlkìnó ó ye sò à n pne.

²⁶ Té sǒ yóle, wǎh tyah n wekì nìsǎhle Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wòkò sòkò sě, Prisili ànê Akilasì me ñ wey noh pɔ tye. Képah těne, té à ye yah kyì Yesu wěkì tyi yo wah yíí à syah, wǎh sò me nónó yítūri sòkò.

²⁷ Képah náh, Akayi gběnyah sókónó sǒnɔ de Apolosì sòkò. Yesu yǒ sěpú nónó-á sò me nénpó, pépi me ké sǒré gbah mɔ ñ sòkò, té sébéy wǎrkì tekì mɔ Yesu yǒ sěpú tyí Akayi gběnyah sòkò ne, Apolosì-à kɩ yīni tě pé tyí, pè à tě ple. Wǎh kyì yīni tě, Liyel gbǒ yǒ, ñ kyínó sò pɩ yíí yǒre ñgběne Yesu yǒ sěpú tyí Akayi gběnyah sòkò.

²⁸ A sò me Liyel weyne n kar, à kéle n wěkì ne, Yesu-á Liyel yah tǔkò pɩ pwáhnmo-òle. Tówú pól yí yah, ñ wey sò me gbile kal Nsyifunɔ tyíle.

19*Pole yínìntēnɔle Yefesi kwil*

¹ Gbí nê-á sò Apolosì me Korēnti kwil, Pole sò me Asi gběnyah tley tǎntǎn kɔ kah, à kyì de Yefesi kwil sòkò. A kyì Yesu tò sǎhpú yísyó we nénpó,

² té pè piki yah ne ñkě, pǎh sě Tě ñgbě Yesu yǒ gbí nēne, pè se Liyel Mirki we nɩ? Pè me yo ñ tyí ne, pé náh Liyel Mirki yó rǐtě tyí yónó noh yah pólle.

³ Képah sòkò, Pole me pè piki yah ne, ñte ni sòkò wèlnwìlkìnó dùkù nê se pè we nɩ? Pè me à syah ne, Nsyǒ tyí-á.

⁴ Képah sòkò, Pole tǔ ñ syi yo pé tyí ne, névye nónó-á fě syi pé nno vi mɔ, pépi-á sò Nsyǒ n wel n wilki ni sòkò. Nte wǎh sò me n yo névye tyí ne, nê-á kɩ n pɔ n pi péwo náhle, pè sě ñmɔ yǒ; ñmɔ nê-á Yesule.

⁵ No-á welo nǒpi noh sě, pè me wèlnwìlkìnó we ni sòkò Tě ñgbě Yesu yīn yǒ.

⁶ Pole me ñ gbǎn sah pé yǒ té níri pɩ pé tyí, Liyel Mirki me tiki pé yǒ. Képah těne, pè tyah wénkǎhkínóle n wekì nónó-á pè náh sè sǎh,* té me Liyel tǎntǎnène n we n syi n yo névye tyí.

⁷ Pé pól sò me népì gbǒnimí kénkǒle.

⁸ Képah sòkò, Pole sò me n de n pɔ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah wòkò sòkò. A sò me n yǎh n pɔ névyele nìsǎh sòkò Liyel tǔrí tyí yǒ, pópó ñwǒló tǔnó. A sò me ñ tah sah ne, pé pé wey nóhpú sǒnɔ vi mɔ.

⁹ Nte tókù sò me pɔ nikisekókóle n pɩ, à yahle sǎnóle ké yǒ, té me Tě ñgbě wěkì tyíle n yo n kɔ tówú yí yah. Kǎh pɩ sě, Pole me pè sah, té Yesu tò sǎhpú tě sòkò pé yahle, à kyì yáhkìle n yǎh péle sǒmesó kǎrn pí-ńsah wòkò sòkò, nê-á Tiranusi tyíle.

¹⁰ A képah tě pɩ sě ye nínó, fǒó Nsyifunɔ ànê nónó náh pɩ Nsyifunɔle, té me Asi gběnyah sòkò, pé pól Tě ñgbě wey we noh.

Seva dīnpì tyípìnine

¹¹ Liyel sò me Pole tǔkò à gbìl tyísnóle n pɩ,

¹² fǒó névye pɔ tyah Pole flo ànê ñ myèhtúkènène n tǔkò n tū n pɔ pé yámpú tyí, pè kǒ pè n de; ànê sètǎn-à me nónó sòkò, sè n wil pé sòkò.

* 19:6 19.6 - Yah n te 2.4.

13 Té Nsyifunò yísyó sò me nónó tò-á sò sètàn yínínwìlkìnkõnòle névyè sòkò. Pépi tò me kè yah tókò ne, pé Tě ùgbě Yesu yìn tókò kéle n pì. Pè sò me n yo sètàn tyí ne, Yesu nê tyí-á Pole n ne n yo, ùmò yìn yõ, ùkě sè wil.

14 Nsyifunò sòkò, sárká syínwìlkìpu yõtě nê-á pè n ye Sevale, ùmò ñínpi népí kwärnimi ye sò n pì képahle.

15 Nte päh képah yo sě, sètò pè syah ne, päh Yesule n pne, té tõ pì névi òkù nê-á Polele. Nte pépi-á ò, nónó se pépile ni?

16 Képah tēne, sètò-á sò ñí nê sòkò, à yuku mi pé sòkò, té tē we pé tyí kèpékèyò. A pè pì yo, fòó pè to wil wòkò mè sòkò à sòkò wil títile.

17 Képah sòkò, Nsyifunò nónó pól-á sò me Yefesì kwil, à tahlì nónó náh pì Nsyifunòle, päh yí mè noh, kè pì tíkile pé pól tyí. Pè me tyah Tě ùgbě Yesu yinne n gbilki.

18 Té nónó-á sò pì Yesu yõ sěpùle, pé nahnáh pé tyítúkùni pínóle n yo n dal n mò n pò tówù yí yah.

19 Képah sòkò, nónó-á sò me snèyne n pì, pé nahnáh me pé snèy pì pì sébéynó tókò pò tuke mò, à suke no pól yí yah. Päh sébéy nópi drò kò yah, sè pì pò pló kèyò tókùrí pò kwlóle.†

20 Sě ye sò Liyel wey me tãhkìle n we, à n tõ n mò n yuku yahle Tě ùgbě gbò yõ.

Fěkìnó ùgbě nê-á pì Yefesì kwil

21 Tyi nópi pìnsòkontenò náh, Pole kè yah tókò ne, päh kì kyì Masedonì gběnyah ànê Akayi gběnyah sòkò, té kì pyě yuku Yerusalemì kwil. A sò me kéle n yo tole ne ùkě, päh kì yìni tē nēnpó, päh yìne pé kyì Wrome kwil tò sòkò.

22 Käh pì sě, à me Timote ànê Yerasitì tēkì mò Masedonì gběnyah sòkò, pépi nónó-á sò ù yòhnìnòmòpule. Té ùmò wò wũ à sèpìn yísyó pì Asi gběnyah sòkò.

23 Légbíne, fěkìnó ùgbě yó pì Yefesì kwil, Tě ùgbě wěkì tyí sòkò.

24 Sán ywó-ò kètõndí yó lésò me pè n ye Demetriyusile. Kéne ñí ùkěne tãn vè yáryár yísyóle ne n ywò wárn vyòrì pépérle. Yefesì tãn tò yũkì nê-á pè n ye Artemisile, képah wòkò kètònó ye ùkěne à n ne n ywò. Té ù tònpi bì sò me pòle n we yí ù tyí, tò mè pínó sòkò.

25 Sò yóle, à ù tònpi bì pól ye tuke, à tahlì ù tò òkù pípú pól tyí. Képah tēne, té yo pé tyí ne ùkě, pé kòdíbí, pé pól-á kè pì yí ù ne päh me yòrele n we n yí pé tò mè pínó sòkò.

26 Nte ñí nê-á pè n ye Polele, wäh me pò tir nēne n pì, päh se me kéle n nohnì, té me kéle n yah té. Kéne Pole-á me névyele n kwò ne ùkě, fal fal tãnne, névyè gběnpìno yí-á séle, yõ náh me sé tyí. Kéne wey mè ñtē-á me névyè nahnáh yõ yìkì Yefesì kwil. Té kè náh se tõ me yìn képah ó tyí, ùkě käh me Asi gběnyah kwò kan pól névyè yòle n yìkì.

27 Käh yõ sòkò sě, yí mè-á kì n syah pépi pì pì tòle n yìkì dé! Kè náh se tõ n yìn n pì képah ó tyí, pé fal fal tò yũkì Artemisi wòkò náh tõ n mò n kò n pì pólle. Gbílkinó nê-á sò me n sah tò mè yõ, käh kì yìn mò. Té képah-á mó tõ Asi gběnyah névyè pól ànê kèkòyò névyè pól me n gbilki.

28 Demetriyusi-á fyò kéne wèlò yo névyè noh sě, pé fòkò kah vyäh. Pè me tyah yo tũ wòhòh ne ùkě, pépi Yefesì tãn Artemisi tē wò kénkò náh me.

† 19:19 19.19 - Légbíne, pò pló kèyò tókùrí pò kwló (50 000) kì sò fě népí gbònkenukò kénkò tò pínó pò dyah ye gbãm sòkò.

²⁹ Píntũno mè yínpõ kwil pól tõ. Té Masedoni gběnyah tãn népî ními yísyó to sò yuku Polele ò kóló soko Yefesi kwil. Pé soko núkú yín ye Kayusile, ní-ò yín me Arisitarkile. Képah tēne, no núkú wě tyí mo, à to tuke népî ními nópi yõ, à pè tē yori soko pé tówû tükè-nsah soko.

³⁰ Képah soko, Pole sò me ké tyí ne, pé kyí pé yõ wilki mo tówû tyí. Nte Yesu tò sáhpú me kè yahle ò tyí.

³¹ Asi gběnyah né-ngbno yísyó to sò me, nónó-á sò Pole kódíbile. Pépi to me tēntò mo ò tyí, à à vi mo ne, à káh n kyí tówû tükè-nsah mè soko.

³² Té légbíne, tówû mè névye pól sò me weki fěki tũ wòhòh, té pé pól tyíyónóno mó tõ me sé tyí tyíle. Káh pi sě, kè pi fěkínóle. Névye kan ítē náh sò me pé pónó yõ pĩ.

³³ Nsyifu dí yó to sò me pé n ye Alekisãdrele. Pé no Nsyifuno me òmo kurki mo kyí sah tówû yah tĩnne ne, à yo ké soko. Képah soko, Alekisãdre me ò gbò pi mo tówû tyí. A sò me ké tyí ne, pé pé no Nsyifuno vyāh syi.

³⁴ Nte tówû-á fyò po n pĩ ké soko ne Nsyifu ney-á òne, pé pól núkú tõ tyah yo mo tũ wě yõ wòhòh ne nkě, pépi Yefesi tãn Artemisi tē wo kénkõ náh me! Pè képah tē yo tũ sě, pópó kè syi po n no lérínó nínó kénkõ tyí.

³⁵ Nte ké tyé-nsah, kwil sébéy wárkí-ò dí‡ po tē we pé yín mo. Képah soko, té me ne nkě, Yefesi tãn, névye pól-á pĩ ne, Yefesi kwil-á n syiki pépi fal fal tò ògbě Artemisi wòkòle, ànê ké tãhsè nê-á wil yínyõ à po syiki.

³⁶ Ké kòlì-ò náh me pólle. Képah-á, pé pé nno vi. Pè káh tir yó ítē pi sònyah-nkēne.

³⁷ Díbí nónó-á pé tē po ásò, pé náh tir yó pi de pépi tò wòkò tyí, pé náh se mó tõ yo de pé fal fal tò yũkì mè tyí.

³⁸ Nte káh ki me pi ònì me pi de Demetriyusi ànê ò tò pímu tyí, tukey tükèno yòhni-á me, tukey tükèpu mó tõ me. Pè kyí n toko tē kò pépi tyí kè.

³⁹ Té tyi yísyó to-à ki se tõ me pé tyí wah wah tēne, páh ki fě po sé yah yo kwil névye tuke mo sòle.

⁴⁰ Páh yékâb nê soko kweyne yò, tir yó ítē se me pé tyí, pé ki fě we yo yékâb mè yòle ni? Képah-á, páh ki n to n kò yò, páh ki po n syah n toko péle n kò dé!§

⁴¹ Welò nópi yónteno náh, à névye kò pé karkí.

20

Pole yúkúnóle Masedoni ànê Kresi gběnyah soko

¹ Té fěkínó mè-á po yín mo gbí nēne, Pole me Yesu tò sáhpú ye tuke, à sóré mo pé soko, té wěkì ni pé tyí, à soko Masedoni gběnyah soko.

² A kéne gběnyah pól ko kò, à sóré yah mo kò náhnáh Yesu yõ sěpú soko. Wáh yal nénpó, à soko Kresi gběnyah,*

³ à kyí nówóló tónó pi nénpó. Képah náh, wáh po ò vi ne, pé de krótókè ògbě soko, pé yal n yuku Siri gběnyah soko, à kè we noh ne, Nsyifuno-á me òne n plo pèkè yóle. Káh pi sě, à kè yah toko ne páh ki pé syi syõ Masedoni gběnyahle.

⁴ Té nónó-á sò Pole wěkì kómũne, pépi we yò: Sopateri nê-á n wil Bere kwil, té ò sú yín me Pirusile, òmo sò me, à tahlí Arisitarkí, ànê Sekũdusi tyí, pépi nónó-á n wil

‡ 19:35 19.35 - Kwil sébéy wárkí-ò dí nê tyí-á n yo ásò soko yò, né-ògbě ye sò òne kwil mè soko. § 19:40 19.40 - Yòtãm nónó-á Wrome tãnne, pépi tyí ye pé n yo ásò soko ne, páh ki n to n kò, páh ki po n syah n toko péle n kò.

* 20:2 20.2 - Kresi nê tyí-á n yo yò, ké yín ye tõ Akayile. Yah n te 19.21.

Tesaloniki kwil, ànê Kayusile, nê-á n wil Derubu kwil, ànê Tisyikile, ànê Torofimine, pépi nónó-á n wil Asi gběnyah soko, à tahlı Timote tyí.

⁵ Pépi me soko ápi yahle, à kyı ále n syıki Turası kwil.

⁶ Búrn sê-nkê syáh syáhnsokontenó náh, ápi wó mó kyı de krótókè ñgbě yó soko Filipi kwil, à pé nyáh sô. A sèpìn kwâl pı té pyě de á no tnô Turası kwil. Képah tēne, á tē nēnpó à sèpìn kwārnino pı.

Pole-á Yetiki lékó yilki mɔ sɔ̃ Liyel gbò yõ, Turası kwil

⁷ Yòh wró gbìyìkì gben sòle,[†] á lésò me tuke mɔ Tē ñgbě yòke yõ yīnne, té Pole me yáhkile n yāh tówùle. A kı sò n yal n pi dīndalle Turası kwil. Kāh pı sē, à Liyel wey yo mo pé tyí, pópó à pɔ no tyah tónó tyí.

⁸ Té á pól sò me tükènmɔnɔle gběntin yõ wòkò tǔ-ò soko, té fòtnónó me tūnsàhnóle pípí ké soko.

⁹ Kètēnpìkì yó tɔ sò me ále pè n ye Yetikile. Nmɔ sò me kō tē fnètír vyāh yõ. Dò, doy pɔ mı ñ soko. Nte Pole Liyel wey yõ-á sò me ko sē, à pɔ do, té tē syi yīnyõ wòkò tǔ-ò soko, fókó à pɔ syıki sétáh. Pāh pópó pɔ ne pé à yilki sah, pè à we kúnóle.

¹⁰ Képah tēne, Pole tɔ tiki pɔ, té ko à yõ ñ gbān soko, té yo pé tyí ne: «Yé káh n ye yé yáh-ńsah tyē; à me min soko.»

¹¹ Képah náh, à ñ syı doko yuku nítǔ, pè kyı Tē ñgbě yòke yõ wē tyí, té tǔ yõ soko Liyel wey yónóle, pópó à pɔ no tyah dal gbí tyí, té à pyě soko.

¹² Képah soko, no me Yetiki tē soko ñ vile krémkrém ñ gbò. Yí mē pı yīi nı déno ñgbēne no pól tyí.

Pole wīlnóle Turası kwil, à yuku Miletı kwil soko

¹³ Pole sò kè yah tɔko, à soko Asosı kwil soko, gbáhkì yõ. A sò ne ápi pé yah yohnı nēnpó, á pé twah. Kāh pı sē, ápi me de krótókè ñgbě soko, à mɔ ñ yahle à kyı ñne n syıki nēnpó, ñ twah yīnne.

¹⁴ Wāh pɔ de, á pól de krótókè soko, à yõ soko à kyı yīn Mitilenı kwil.

¹⁵ Képah náh, á tǔ yõ soko. Ké sèpìn ní-ò sòle, á kyı yīni tē gběnyah yó yèsreyne pè n ye Kyole, pne yɔ nyó. Ké sèpìn tǔ-ò sòle, á kyı soko gběnyah yó gbòpɔ pè n ye Samosele, pne yɔ nyó. Ké sèpìn nýáh-ò sòle, á pyě yīni tē Miletı kwil.

¹⁶ Té Pole sò me sálnó soko ne káh kı fē n pı n pi, pé ne me Yerusalemi kwil Pāntekotı syáh syah sòle. Képah ye à kō à yõ soko, à náh syõ Yefesı kwille. A sò pı ne páh kı de nēnpó, pé náh we n wil n pi súú Asi gběnyah soko.

Pole-á vīnmɔnɔ nēne Yesu yõ sēpú yah tām kō Yefesı kwil

¹⁷ Képah soko, Pole tē Miletı kwil, té tēntò mɔ Yefesı kwil Yesu yõ sēpú yah tām tyí ne pè pɔ.

¹⁸ Pāh pɔ yīni tē ñ tnô, à yo pé tyí ne: «À tɔko nımo pɔ sô tyí Asi gběnyah soko, máh me n pı sô gbímegbí yé wró, yé se kéle n pne té.

¹⁹ Mé tò pı Tē ñgbě tyí gblóy tíkínmɔnɔ kègbı soko, à yéfı kwe. Té Nsyifunɔ tɔ me vi í náh gbáhyí náhnáh soko, à yèvyāhrı náhnáhle í yīni tē.

²⁰ Nte yé se pı ne, mé náh tir yó nítē wòbı yéle nê-á kı fē yé tyí pekı n pi té. Mé sò me sé pólle n yo yé tyí, té me yéle n kwɔ tówù tükè-ntàn soko ànê yé gbèn tɔ soko.

[†] 20:7 20.7 - Yòh wró gbìyìkì gben nê tyí-á yo ásò soko yò, tükù me n sò ne samidi-á, tükù mó me n sò ne dimansyi-á.

21 Mé kè yo kǒ Nsyifunǒ ànê Kreki névye to tyí ne, pè pé nno vi mo, pè mó sê ápi Tě ngbě Yesu yǒ.

22 Nte núkúnúkú, Liyel Mirki we ní kyí mo mé n soko Yerusalemi kwil yò. Mé náh pĩ tir nê tẽ wǎ-á kɪ kyí ní yĩni n tẽ n pi nénpó.

23 Máh nê tẽ wǎle n pne, mǎh de kwil nê soko, Liyel Mirki nkěne kéle n wěki ne, wòkònpèkè soko déno ànê yèvyǎhrí-á me ní syiki tẽ.

24 Nte sépinó pól soko, ní gblǒy min tẽ tyí náh me tah ní tyí pólle. Mé náh me kéle n mo n kǒ kwáhtǎhle. Tir nê tyí-á me tah ní tyí, képah ye pi ní tò pínтенole; tò nê-á Tě ngbě dahbi ní gbò soko ne mé Nivìnì tirlé n yo n kǒ Liyel pèpòri tyí soko.

25 Nte núkúnúkú, mé pĩ ne mǎh syǒ yépi nóno pól tyí à Liyel tǒrí tyí yo kǒ, yé náh tǒ ní we n yah n pi.

26-27 Nte mé náh yé wǒbi Liyel dyo yǐ tir yó ntěne, mé ye sé pól yo soko yé tyí. Képah ye, mé kéle n yo n dal n mo yé tyí kweyne ne, yé soko ney nê-à kɪ se tǒ mo pu, ké kémú náh n pi n pi nímǒ tyíle.

28 Yé yé gblǒy tǎnó ple, yé mó Liyel yípêy‡ tǎnó ple, Liyel Mirki-á yé sah sépi nóno yǒ ne, yé séle n tẽ ple. Sépi ye Yesu yǒ sǎpú ònkìle, Liyel-á nóno pi n tyíle n pídí tǒ kwénó gbò yǒ.

29 Mé pĩ ne, nímǒ sókónteno náh, névye yísyó-á kɪ pǒ de yé wró gběnképèl tyí kǒle, kɪ yényèh pi yípêy soko.

30 Té yépi ntě soko, névye túkù kɪ pǒ yuku tyah mìnì welole n yo, kɪ Yesu tò sǎhpú yǒ yiki, pè kǒ pè kɪ pé sǒ tẽ.

31 Kǎh pi sǎ, yé yé gblǒyne n kyomɪ, yé mó yé dyo sah ne n kwne ne, mǎh lésǒ yé kwǒ ye tǎnó, ké lékǎh ké gbǐntǒ, à vǐnmǎnole yé nénúkù núkù pól kǒ. Té kèyǎhle ní yéfi ntě n kwe ké tyí soko.

32 Té núkúnúkú, mé yéle n dahbi Liyel ànê n pèpòri wey gbò soko. Tǎhkì me nmo soko kɪ fě yé kǒ yé kɪ yuku yahle nmo yǒ sǎnó soko, té wǎh n vyǎhle yé kǒ n pèpòri nê tyí soko, yé kɪ kè we wě tyí ànê nóno pól-á me Liyel tyí yǒ n yǒ sǎnó yǐnne.

33 Mé náh pǒ, ànê sǎn, ànê flo yah kǒ nnì yó ntě tyí.

34 Yé pól pĩ ne, mǎh tò pi ní gbǎnne à yǐn ní gblǒy yǐnnóle, ànê ní kómú to yǐnnóle kè.

35 Mé kéle yé wěki tyi pól soko ne, sǎ-á névi yǐne à tòle n pi, à kwáhle n we à yǎm tǎnne n yohni n mo, à mó n dyo sah ne n kwne Tě ngbě Yesu wey mè tyíle wǎh nê yo ne nkě, sǎm-á me kǎnó soko, à kal wénsyinole.»

36 Pole-á welo nópi yo pǒ tye, à kuku yǐn péle wě tyí, pé pól Liyel ni.

37-38 Té Pole sǒ yo pé tyí ne, pè náh tǒ pé yèpǒ we n yah n pi pólle. Képah soko, pé pól tyah nne n pòri n tẽ n pǒ à n wèki n tyí, té n gbo yèkwòri tẽ tyí. Képah náh, pè kyí à tekɪ mo, fǒó krótókè tókó-nsah soko.

21

Pole dókónyukunole Yerusalemi kwil

1 Képah soko, áyáh pǒ we yal pé tyí, á de krótókè ngbě yó soko, à yǒ soko gběnyah yó soko pè n ye Kosele, pne yo nyó. Á náh kwǒ dah fǐ yó ntě soko. Ké dǐndalle, á yǒ soko gběnyah yó soko pè n ye Wrodesile, pne yo nyó. Áyáh wil nénpó, á yuku Patara kwil soko.

‡ 20:28 20.28 - Liyel yípêy nóno tyí-á n yo ásò soko yò, Yesu yǒ sǎpú ye pè n ye.

² Á kyɪ yĩne krótókè ògbě yóle, kè me n yuku Fenisi gběnyah sòko. Á me de ké sòko, à sòko.

³ Á kyɪ syõ yúkey gběnyah yóle pè n ye Syiprile, pne yo niyó, fók á ké yõ nítène n yah. Nte á me kè mɔ á gběyìnè sòle, té á yah mɔ Siri gběnyahle, à kyɪ tiki ké kwil yó sòko pè n ye Tirile. Krótókè mè vyó kɪ sò n tiki n mɔ n pi nénpó.

⁴ Képah sòko, áyáh kyɪ Yesu tò sáhpú nónó we nénpó, á tẽ péle à sèpìn kwárnino pi. Té kéne sèpìn sòko, Yesu tò sáhpú kè yo Pole tyí Liyel Mirki gbò yõ ne, à káh doko yuku Yerusalemi kwil.*

⁵ Nte sèpìn kwárnino nópi-á fyò sòko, á tã kyɪ yõ sòko á kólóle. Áyáh n sòko, díbí, ànê syó, ànê wěnpì pól kyɪ á gbáhkì wilki mɔ kwil náh ònne, yóngbalɔ sòko. Á pól me á gbètukunò di nénpó, à Liyel ni péle wě tyí.

⁶ Képah náh, á wekɪ wě tyí, té wě fin mɔ. Á tékínmɔpu nópi me pé syɪ sòko pé ònne. Ápi me tã de krótókè mè sòko

⁷ à yal Tiri kwil sòko, pópó à kyɪ de kwil yó sòko pè n ye Pitolemayisile. Nénpó sòko ye á krótókè sòko kóló yìn mɔ. Á me wil krótókè sòko, à kyɪ yah wekɪ kō Yesu yõ sèpú tyí kwil niyó, té gbìyìkì nukú pi péle.

⁸ Ké dindalle, á pɔ yõ sòko á kólóle, à sòko Sesarɪ kwil. Áyáh yĩni tẽ nénpó, á kyɪ twah Filipi tyí, nê-á Nìvìnì tir yó-òle. Népi kwárnimi† nónó-á lésò pè yah wilki Yerusalemi sòko, à pi Yesu tẽntò névyè yòhnìnmɔpule, pépi sòko ney yó ye sò òne.

⁹ Té syónpì népi n̄yêh sò me n tyí, pè náh díbí tyí pì. Kéne syónpì sò Liyel tẽntònene n syi n yo.

¹⁰ Képah sòko, á me sèpìn yísyó pi nénpó. Á me nénpó, té Liyel tẽntò syinyo-ò yó to wil Nsyude gběnyah, à pɔ á we. Pè òne n ye Akabusile.

¹¹ Wáh pɔ á we, à Pole kō tɔko, à n gblɔy gbyêh ànê n gbàn pukubi kéle, té ne, Liyel Mirki-á yo ne níkê, sã-á pé pukubi pé gblɔyne, sèntê-á Nsyifunò kɪ n pukubi n pi kō mè nètène Yerusalemi kwil, té kɪ n gbàh de mɔ névyè kō, nónó náh pi Nsyifunòle.

¹² Képah tẽne, áyáh welo nópi noh sã, à tahlɪ Yesu yõ sèpú nónó-á sò me Sesarɪ kwil, ápi pól Polele n ni ne, à káh doko yuku Yerusalemi sòko.

¹³ Nte Pole me yo á tyí ne, sã se pi, té á n gbo, à n yah n kō yèkwɔrɪ mó-nsahle pé sòko ni? Nkê, káh kɪ sã yìn-ńkêne pé púkúbínó ó tyí, té pé ku nítène Yesu yĩne Yerusalemi sòko, páh kè fě syi.

¹⁴ Té áyáh n sònò vi mɔ kwlo sã, á yal mɔ n gbáhtènole, té ne, Liyel dyo dyo tẽ ó pi!

¹⁵ Áyáh sèpìn nópi pi pɔ n dal mɔ, á á vi, té wèkì tẽ, à doko yuku Yerusalemi sòko.

¹⁶ Té Sesarɪ kwil Yesu tò sáhpú yísyó me á sò tẽ. Pépi me á tẽ yuku dí yó ònne pè n ye Mnasõne. A sò n wil gběnyah yó sòko pè n ye Syiprile, pne yo niyó. Á sò yĩne à twah òmɔ tyí. Kéne díne, Yesu tò sáh-ò ye sò òne di mónóle.

Pole kyínyahnòle Nsyaki tyí

¹⁷ Képah sòko, áyáh kyɪ yĩni tẽ Yerusalemi kwil, Yesu yõ sèpú me á tã sah tẽ nìvìnì sòko.

¹⁸ Ké dindalle, Pole sòko ále Nsyaki ònne, nýáh sòko-á sò Yesu yõ sèpú ònkì yah tãm to me tükènmònole pé tóó.

¹⁹ Wáh kyɪ de, à wekɪ pé tyí, té Liyel-á à tɔko à tyi nónó pi névyè wró, nónó náh pi Nsyifunòle, à me sé pól yo wah pé tyí pnépné.

* 21:4 21.4 - Yah n te 20.22-24. † 21:8 21.8 - Yah n te 6.5 ; 8.5.

20 Páh képah noh sě, pè Liyel gbilki, té me yo Pole tyí ne, pé yúnpì Pole, à kó me n yah Nsyifunò nékwínkí sě Yesu yó nì? Nkě, páh me Moyisi tyi kònsàhnó wěkìle n kò n yí pé pólle dé!

21 Nte à yah, no-á me nêne n yo n tyí sòkò; páh me n yo ne, Nsyifunò nónó pól-á me karku tē tē kō nékáhbí wró, wáh me péle n kwò ne ríkě, pè pé syi Moyisi tyi kònsàhnó náh. Wáh me n yo pé tyí ne, pè káh tō pé wěnpìle n kō, ànê pè káh tō Nsyifunò wállle n kò.

22 Té páh kú se mó tō n pónó noh n pi. Núkúnúké, sǒ se pé kú pì nì?

23 Nkě, páh kú nê yo n pi n tyí, à képah pì. Díbí népì nyêh-á me ásô, nónó-á pé vyâhle Liyel kō, té kú ké tyi pì n pi.

24 Nkě, à pè tē sòkò, òmò ànê pépi kyi ké tyi pì pé gblǒy tō sah Liyel yah, òmò mó yin pé ywǒ kyénó sárká gbònwìkìle. Képah sòkò, no pól-á kú pì ne, páh tyi nónóne n nohnì n tyí sòkò, gblo náh séle, òmò ntē tó-á me n kò Moyisi tyi kònsàhnó wěkì yó.

25 Nte nónó tē wò náh pì Nsyifunòle, té vi mò pì Yesu yó sěpùle, páh nê yah tókò, páh kè wárkú tekú mò tē pé tyí ne: Pè pé gblǒyne n tē sáh fálnó yìle, ànê fòfìkìle, ànê tó kwé-ńkě kwáhkókè kòle, ànê tónne.

26 Képah sòkò, dindalle Pole díbí nópi tē pè sòkò wě tyí, à kyi pé gblǒy tō sah. Képah náh, à de Liyel ní-ńsah gbô sòkò. Té sǒ nê-á pé gblǒy tǒnsàhnó sèpìn kú tū, té pè kú sárká wilki n pi pé nénúkù núkú pól yin yó, à me ké gbìyìkì yo nénpó.

Pole tǎnóle Liyel ní-ńsah gbô sòkò

27 Té sèpìn kwárninò nópi tyénó sòkò, Nsyifunò nónó-á n wil Asi gběnyah sòkò, pè Pole we Liyel ní-ńsah gbô sòkò. Pè me tówù pól kurki mò n yó, té à tē.

28 Pè sǒ me gbo mò tū ne ríkě, Yisrayel tǎn, pè pé yohnì n mò oo! Pè yah dí mènne, òmò-á n yo n yikú pépi Nsyifunò tyíle ywǒ ywǒ pól sòkò, ànê tyi kònsàhnó tyíle, ànê Liyel ní-ńsah gbô tyíle. A wil képah sòkò, névyè nónó náh pì Nsyifunòle, wáh pè tē de Liyel ní-ńsah gbô sòkò. Liyel tyah mē ntē dēl kó à pì yò nì?

29 Té Torofimi nê-á n wil Yefesì kwil, òmò ye lésò pè we ànê Polele wě tyí kwil nìyó sòkò. Képah ye, pè núkú we ne, Pole-á à tē de Liyel ní-ńsah gbô sòkò.

30 Kǎh pì sě, kwil fěkì. Névyè me to wil ywǒ ywǒ pólle, à pò. Pè me Pole tē yòri wil Liyel ní-ńsah gbô náhle, té núkú ké yey vike.

31 Gbí nê-á sǒ pè me n yah n kō Pole kònmò-ńsahle, Wrome tǎn sràsyíbì yǒtē ñgbě kè we noh ne, Yerusalemì kwil pól-á me fěkìnlóle.

32 Nénpó swò, à núkú sràsyíbì ye tuke ànê sràsyíbì yǒtāmne, té to sòkò péle tówù mē mé-ńsah sòkò. Té tówù mē-á fyò sràsyíbì yǒtē ñgbě mē we à n pi ànê sràsyíbìle, pè núkú yal mò Pole kònlóle.

33 Képah sòkò, sràsyíbì yǒtē ñgbě me no de Polele, à à tē, té ne, pè à pukubi kěló pló nínóle. Té piki yah ne, nédúkú nê se ñne, ànê tir nê se à pì nì?

34 Nte tówù mē névyè pól yuku yo mò tū wě yó pé tyíyónónole sé tyí tyíle. Kǎh pì sě, sràsyíbì yǒtē ñgbě mē náh fě tē ké yó pì. Képah sòkò, à ne sràsyíbì Pole tē kyi dah mò pé wòkò ñgbě sòkò.

35-36 Páh kyi yini tē wòkò ñgbě mē yah, té Pole tyah n dokò ké súndokò-ńtǎn yó, no pól n sǒ tē me gbo mò tū ne, pè à kò mò oo, pè à kò mò! No-á Polele n kah n yikú n kō sě, sràsyíbì kwlo pè à yó sòkò.

Pole-á n vyâh kǎh sǒ

37 Té gbí nê-á pè n tyah déńóle wòkò mè sòkò, Pole me yòtě ñgbě mè syah ne, pé se kí fě tir yó yo ñ tyí ní? Yòtě dí ne, è, té wáh Kreaki weyne n nohnú kè!

38 Nkě, Yesyipti kwil dí nê-á fěkínó pí sě yò sě yò, à tyínyèh pípú népí kèyò nínó (4 000) tě sòkò gběnnú sòkò, tě náh ñmòle kè.

39 Képah sòkò, Pole à syah ne, Nsyifu ney-á péwòle, pé dúbí-ńsah tótó-á Tarsú kwille, Silisi gběnyah sòkò. Pé dúbí-ńsah kwil mè yīn-á me wīlnóle. Nkě, à ñ gblǒy ye, à mó ye pé kǒ pé yo mǒ no tyí.

40 Sràsyíbí yòtě ñgbě me ké wěkùle à kǒ. Képah tēne, Pole yuku yīn sùndòkò-ńtàn yò, té ñ gbò pí mǒ no tyí, pè me yīn sùmm. A me tyah n wèkú pé tyí Yebre wey‡ sòkò ne nkě:

22

1 «Ní súbí ànê ní yúnpyé, yé yé gblǒy ye, yè mó noh ní tyí, nê-á mé kí yo kí ní vyāh kǒlú n pí yé tyí.»

2 Képah sòkò, pǎh Pole we à n wèkú pé tyí Yebre wey sòkò sě, tyah tǒ gbah pí sùmm.

3 A me yo pé tyí ne: «Nsyifu ney ye ñmòle. Mé dubi Tarsú kwil, Silisi gběnyah sòkò. Nte Yerusalemú kwil mè sòkò ye mé kyāh yò. Té Kamalyelú ye sò kwò ñne. A ní kwò yīí á náh tǎn tyi kònsàhnó wǎlle. Mé sò me gbah tě yīí Liyel yò sěńó sòkò, sǒ-á yéle ké sòkò kweyne yò.

4 Mé Yesu yò sěpú fōh, fóó à pé tókù ko mǒ. Mé pé díbí ànê pé syó tókùle n tē n pukubi n dah n mǒ n pò wòkònpèkè sòkò.

5 Sárká syínwilkīpu yòtě ñgbě ànê Nsyifunò yèwàhnú pól kí fě pí ní tǎrfyòle ké sòkò. Pépi nte tyí ye lésò mé we syi sébéynóle ne mé kyí á no Nsyifunò kǒ Damasú kwil, mé mó Yesu yò sěpú we n tē n pukubi nónó-á me nénpó, mé pò péle Yerusalemú sòkò, mé pò pè fōh.

6 Képah sòkò, mǎh me wěkí yò, té me de n te Damasú kwille, kyòo yó núkú wil yīnyò sòkò gbìntòle, à pò kwe ní yò pèrr à ní mǒ gbí.

7 Kǎh pí sě, mé yò syíkú sétáh, té yīnpǒ yó noh nê-á me n yo ní tyí ne: «Sole, Sole, kwáh nê pí té á ñne n fōh sě?»

8 Mé me piki yah ne, nê se ñmòle ní, Tě ñgbě? Kéne yīnpǒ tǒ ké syí yo ní tyí ne: «Nasaretú kwil Yesu ye ñmòle, nê-á á n fōh.»

9 Képah sòkò, mǎh sò me wěkí yò ànê nónóne, pépi tǒ sò kyòo mè we; té nê-á n yo n mǒ ní tyí, pè náh tě wò wey noh.

10 Mé me piki yah ne, tir nê se mé yīne mé pí ní, Tě ñgbě? A me yo ní tyí ne: «Yuku n de Damasú kwil. Té wáh yīne ñ tyi nónó pól pí, pè kí sè yo ñ syah.»

11 Nte kyòo mè píkínó sò me ní yí wò. Kǎh pí sě, áyáh me wěkí yò ànê nónóne, pépi me ní gbò sòkò tě, à de Damasú kwil.

12 Té dí yó lésò me nénpó pè n ye Ananiyasile. Kéne dí sò me Liyel wěkí tēńó ple, me ñ tyi kònsàhnóle n pí sé wǎl yò. Nsyifunò nónó pól-á sò me nénpó, pé pól sò me ñ yīngbúle n yo.

13 Nmò me pò ñmò tñò, té yo ní tyí ne: «Ní yúnpi Sole, fě ne n yah nte.» Wáh yo sě, nénpó swò ní yí yíkú, mé me à we.

14 Képah sòkò, à me yo ní tyí ne: «Liyel nê-á á náh tǎn n gbilki, ñmò ye ñ yah tókò ne á pé dyò yīine n pne, ànê á pé tònpi négbí* we yīne, á mó ñ vyāh wey noh.

‡ 21:40 21.40 - Nsyifunò wey ye sò Yebre weyne. * 22:14 22.14 - Liyel tònpi négbí nê tyí-á pè n yo yò, Yesu ye.

15 Képah ye, wáh tyi nónó wε, té tyi nónó noh Liyel tònpi négbí tyí sɔkɔ, á kɪ n pi n pi sé yónwàh-òle no pól yí yah.

16 Kǎh pi sě, núkúnúkú káh n tǒ n tǔ n mo. Yuku, á yĩne wèlnwìlkìnóle ni sɔkɔ, á tyípèl mó yǒ mɔ n kǎ, Tě ògbě Yesu yĩn yéngbono sɔkɔ.»

17 Képah náh, mé ní syi sɔkɔ Yerusalemi kwil. Té sǒ yóle, máh me nírilé n pi Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, Liyel wěkínó yóle ní wěkɪ.

18 Mé Tě ògbě wε à me n yo ní tyí ne nkě, Yerusalemi kwil tǎn náh ní tyíyónó fě n syi n pi péwɔ tyí sɔkɔ. Képah-á, mé sal n wil súú Yerusalemi kwil sɔkɔ.

19 Nte mé me yo n tyí ne, á no Nsyifunɔ-á kè pǐ yí ne, máh lésǒ me n kyi n pɔ á Liyel ní-ńtǎn vɪ sɔkɔ, à òmɔ yǒ sěpúle n tǔ n dah n mɔ n pɔ wòkònpèkè sɔkɔ, té péle n ko yèfǒhle;

20 à tahlɪ pǎh n tyí yónwàh-ò Yetyěni ko mɔ gbí nêne, òmɔ tɔ-á sǒ me dò. Máh sǒ me mɔ n kònmɔpule, té pi pé fwòmò-ògbnɔ syíkí-òle dò.

21 Képah sɔkɔ, Tě ògbě me yo ní tyí ne: «Fíí sɔkɔ ye mé n tekɪ n mɔ ále kwíókáhkí névye tyí. Ne n yuku!»

22 Tówú sǒ me Pole welɔle n tǒ n sah n nohni, òte wǎh fyò pɔ welɔ nǒpi yo ne, kwíókáhkí névye tyí-á Tě ògbě n tekɪ n mɔ péle, pè nukú gbo mɔ wòhòh ne, òsǒntě névi-á yĩne kònmòntonɔle sétáh yǒ. A náh yĩne à tǔ min sɔkɔ.

23 Pè sǒ me kah gbo mɔ tǔ, me pé flɔle n de n milki, té me nèngbǒne n yilki n mɔ.

24 Kǎh pi sě, sràsyíbí yǒtě ògbě ne, sràsyíbí Pole tǔ de pé wòkò ògbě sɔkɔ, pè mó à ko yèfǒhle. Képah sɔkɔ, tir nê yĩn-á tówú n gbo n mɔ n yǒ sɔkɔ, pǎh kɪ ké yǒ pǐ.

25 Nte pǎh Pole pukubi mnɔle ne páh òne n ko gbí nêne, sràsyíbí yǒtě dí nê-á sǒ me nénpó, à yo òmɔ tyí ne: «Ké wěkí se me yépi tyí kɪ fě Wrome tǎn gbò mɔ yǒ ko n tùkè-ònkě ńtǔne?»

26 Dí-á képah noh sě, à kyi kè yo sràsyíbí yǒtě ògbě tyí ne, tyítúkù nê se à n tyah pínóle sě ni? Ngbò Wrome tǎn gbò mɔ yǒ-á dí mène dé!

27 Képah sɔkɔ, sràsyíbí yǒtě ògbě pɔ Pole piki yah ne, à yo pé syah, Wrome tǎn gbò mɔ yǒ se ńtyínɔ òne ni? Pole me ne àwe-á.

28 Pole-á yo sě, dí à syah ne, té pó ògbě-á péwɔ tǔ wɔ wilki, té pi Wrome tǎn gbò mɔ yóle dé! Pole me ne, òte péwɔ tǔ wɔ-á dubi kéle.

29 Képah tǔne, nónó-á kɪ sǒ yĩne pè Pole ko n pi ne à wɛkɪ, pè gbɛ mɔ òne. Té sràsyíbí yǒtě ògbě-á kè wε pǐ ne, Wrome tǎn gbò mɔ yǒ-á Polele, té pé me pè kǒ pè à pukubi, ké tíkí de n sɔkɔ.

Pole tǔnkynɔle Nsyifunɔ tukey tùkèpu fínkí tyí

30 Képah sɔkɔ, ké dǐndalle sràsyíbí yǒtě ògbě sǒ me ké tyí ne pé pǐ tótó, tir nê yǒ-á Nsyifunɔ tɔkɔ Pole kǎ. Képah tǔne, à pè kǒ pè kyi Pole wah mɔ, té me tukey tùkèpu fínkí névye pól ye tuke, pépi nónó sɔkɔ-á sárká syínwìlkípu yǒtǎmne, té pè kǒ pè Pole tǔ pɔ pé nyó.

23

1 Képah sɔkɔ, Pole tyah tukey tùkèpu fínkíle n yah díkídíkí, té yo pé tyí ne: «N yúnpyé, mé me ní fɔkɔ dal mɔ n ko Liyel wěkí yǒ, pópó à pɔ nɔ kwey tyí.»

2 Pole-á yo sě, nónó-á sǒ me n tǎn, sárká syínwìlkípu yǒtě ògbě Ananiyasi yo pé tyí ne, pè n yǎh mɪ.

³ Képah sòkò, Pole me yo n tyí ne, sékú sò wahy nê-á òne, Liyel-á kɪ mɪ òmòle. Wǎh me kò tē ásò, à péwòle n tuke à yíne tyi kònsàhnóle à yo, té mó tǒ me sé dèlle n pɪ ne pé pé mɪ kè.

⁴ Képah tēne, nónó-á sò me nénpó, pé à syah ne, Liyel sárká syínwìlkìpu yòtē òngbēne à n gbyò lé?

⁵ A me pé syah ne, pé náh sò me pǐ ne sárká syínwìlkìpu yòtē òngbē-á òne ló, pé yúnpyé. Nkè, kǎh me wǎrkínsàhnóle ne: «Káh á kwil névye yòtēne n gbyò.»

⁶ Képah sòkò, Pole-á sò me kè pǐ sah ne, tukey tükèpu tǐnkì tóní núkúle Sadusē névye-á, té pé tóní mè me Farisiyē névyele sē, à tyah n kah n wèkɪ pé nyó ne: «Ní yúnpyé, Farisiyē névye ye ní dúbípúle, ímò tò me Farisiyē neyne. Té ímò sòno-á me ké yò ne, lékyî-á kɪ n yilki n mò n pɪ, képah yín ye òne tukey sòkò ásò yò.»

⁷ Pole-á fyò képah yo n te òsò, yékâb òngbē núkú de Farisiyē névye ànê Sadusē névye wró, à pé tówú gbekɪ.

⁸ Sadusē névye wò sò me ne, lékó yílkínmòno náh me, yínyò tònpi yó nítē náh me, mírkí yó nítē náh me. Nte Farisiyē névye wò mó ne, sé pól-á me.

⁹ Kǎh pɪ sē, wǎn tǒ mò névye gbónmòno yò. Képah tēne, Liyel tyi kònsàhnó kwópú nónó-á sò n wil Farisiyē névye tǐnkì sòkò, pépi yísyó yuku yahle kèpékèyò ne, pépi náh me tyítúkú yó nítē pínó we dí mè tyí pólle. Ténkǎh mírkí yó, képah náh pɪ, Liyel yínyò tònpi yó-á kɪ nê yo mò n tyí té?

¹⁰ Té yékâb-á pò kah pɪ sòhsòh sē, tíkí me sràsyíbí yòtē òngbē tē ne, pǎh kɪ pò Pole yòrɪ n kòlɪ n pɪ. Képah sòkò, à me yo sràsyíbí tyí ne, pé tiki kyɪ Pole tē n yal pé wró, pé yuku òne pé wòkò òngbē sòkò.

¹¹ Ké lékâh-á pò mò, Tē òngbē wil Pole yah, té yo n tyí ne: «Sòré mò á gblòy sòkò. Ngbò, wáh ní tyí yo sò Yerusalemɪ kwil, á yíne n tǒ ní tyí yo sē Wrome kwil tò sòkò dé!»

Nsyifunò-á yínvì nê dahbɪ Pole gbáhkì sò

¹² Képah sòkò, tyah-á pò dal Nsyifunò yísyó yuku Pole tyí yo syɪ wē tyí, té pé wo Liyelle ne, pé náh tǒnì yò yò kwâh yó nítē yò n pɪ, ànê pé náh wò wò kwâh yó nítē wo n pɪ, Pole kònmò-ńkè sòkò.

¹³ Té nónó-á sò pɪ yínvì mène, pé kah népì tikininine.

¹⁴ Képah tē sòkò, pé kyɪ wil sárká syínwìlkìpu yòtām ànê yèwàhnì tyí, té yo pé tyí ne, pépi-á pé wo Liyelle kèpékèyò ne, pé náh tǒnì kwâh yó nítē dah n mò n pɪ pé vyēy sòkò, Pole kònmò-ńkè sòkò.

¹⁵ Képah-á, ńkè pépi tò pé vyēy pɪ núkúle ànê tukey tükèpu tǐnkìle, pé mó kyɪ kè yah kò sràsyíbí yòtē òngbē tyí ne, à Pole tɛkɪ mò pé kò. Nkè, pé kè pɪ á kɪ ne, pé sò me ké tyí ne, pé n tyi sohlɪ n yah palle. Nte pépi tē wò-á kɪ pé vi, kɪ kyɪ à syɪkɪ tē wèkì yah sòkò, kɪ à we ko mò, n yínintē-ńkè sòkò.

¹⁶ Nte Pole lèpi me yínvì mè tyí we noh, té Pole nyáh sò sràsyíbí wòkò òngbē sòkò, à kyɪ kè yo à syah.

¹⁷ Képah sòkò, Pole me sràsyíbí yòtē yó ye, té yo n tyí ne, tir yó-á me dípir mè tyí yo yo tēne sràsyíbí yòtē òngbē tyí. Nkè, à kyɪ òne n tyí.

¹⁸ Wǎh yo sē, dí me kyɪ dípirle, té yo pé yòtē tyí ne, Pole nê yah-á víkénóle wòkò òngbē sòkò, òmò-á ye yah péle, té kè yah kò pé tyí ne, pé pò dípir mène n tyí. Wǎh me ké tyí ne, pé tir yó yo à syah.

¹⁹ Képah soko, yõtë ñgbě me dípír gbò soko tẽ pè kěku gbòpòle, té à piki yah ne, tir nê se ñ tyí yo yo tẽne ni?

²⁰ A me yo ñ tyí ne, Nsyifunò yísyó-á me yo sah núkú yõ ne, páh kɪ pɔ à ni, à Pole tekɪ mɔ pé kɔ ñsòne tukey tükèpu tĩnkĩ tyí, á kɪ ne pè sɔ me ké tyí ne, pé ñ tyi sohlɪ n yah palle.

²¹ Té à yah, népî tikinini dòhnò-á me pé vi sah, me Polele n plo pèkè yóle. Páh kè yah tɔkɔ, à pé wo ne, pé náh tɔ̀nì yõ yõ kwâh yó ñtẽ yõ n pi, ànê pé náh wo wo kwâh yó ñtẽ wo n pi, ñ kònmo-ńkě soko. Páh kè sah te gbáhkì núkú yõ, té me ñmo ó fěnsyinò sykɪ tẽ. Nte à káh n ye pè à pilki.

²² Képah soko, sràsyíbí yõtë ñgbě me dípír fin mɔ, té kè gbah yo ñ tyí ne, à káh kè yãh ñnì yó ñtẽ tyí ne, páh tyi nópi gbél kye péwo tyí dé!

Pole tékínmonole Sesarɪ kwil

²³ Képah soko, sràsyíbí yõtë ñgbě me sràsyíbí yõtãm népî ními ye pɔ yo pé tyí ne, pè sràsyíbí népî lègbãm (200) wilki n sah, ànê sèsèn nátãm népî tikitɔ̀nì pò gbãmne, ànê màràl nátãm népî lègbãmne (200). Pè mó pé vi sah Sesarɪ kwil soko soko tẽne yěpnì sò.

²⁴ Pè mó tɔ̀ sèsèn yísyó wilki n sah, sépi pɔ Pole twah yuku gběnyah yah tẽ-ò dí Felikisi tĩnne, dlo yó ñtẽ káh à we nɔ.

²⁵ Képah tẽne, té sébéy wãrkɪ pè kɔ ne, pè kyɪ Felikisi kɔ, nê soko-á à yo ne ńkě:

²⁶ «Ñmo Klode Lisyasɪ ye n tɔ̀ sébéy mènne á tyí, gběnyah yah tẽ-ò dí pèpey Felikisi. N wey me á tyí.

²⁷ Dí nê-á mé n tekɪ mɔ á tyí yò, Nsyifunò sò me à tẽ, me n yah n kɔ ñ kònmo-ńsahle. Nte máh noh ne Wrome tãh gbò mɔ yõ-á ñne, ñmo ànê ní sràsyíbí me kyɪ à tẽ syi pé tyí.

²⁸ Nte mé sò me ké tyí ne, mé pĩ tir nê yĩn-á pè tɔkɔ à kɔ. Képah ye, mé à tẽ kyɪ pé tukey tükèpu tĩnkĩ tyí.

²⁹ Képah soko ye mé pĩ ne, páh me yékâble n pi Polele pé tyi kònsàhnó tyí yõ, té képah tyí yõ-á pè tɔkɔ à kɔ. Té sépi pól soko, à náh tir yó ñtẽ pi nê-á yĩne ñ kònmonole, képah náh pi, ñ dáhnmonole wòkònpèkè soko.

³⁰ Képah náh, mé pɔ noh ne, páh me yĩnvì yóle n dahbɪ ñ gbáhkì sò. Képah ye, mé núkú ñne n tekɪ n mɔ á tyí yò. Té nónó-á sò me tɔkɔ à kɔ, mé me yo pé tyí ne, pè kyɪ ké yah yo áwo tyí.»

³¹ Képah soko, káh yo sɔ sràsyíbí tyí, pè me kè pi sě. Pè kyɪ Pole tẽ à soko ñne lékâhne, fók à kyɪ de Antipatrísì kwil.

³² Dìndalle, pè sèsèn nátãm kɔ pè yõ soko ñne, té pé téló me pé syɪ soko pé sràsyíbí wòkò ñgbě soko.

³³ Sèsèn nátãm nópi-á fyò kyɪ de Polele Sesarɪ kwil, pè sébéy mènne gběnyah yah tẽ-ò dí kɔ, té Polele ñ gbò dahbɪ.

³⁴ Gběnyah yah tẽ-ò dí me sébéy mè kar, té Pole piki yah ne, gběnyah nê ney se ñne ni? Wãh noh ne Silisi gběnyah ney-á ñne,

³⁵ à yo ñ tyí ne, nónó-á tɔkɔ à kɔ, páh kɪ pɔ gbí nêne, páh kɪ pyě nóhnó pi ñ tyí. Té me yo pé tyí ne, pè à tẽ ñ yah vike n sah Yerɔdɪ tɔ̀rí kété soko.

24

Nsyifunò me n yah n kɔ Pole tükè-ńsahle

¹ Té sèpìn kwâl sókóntenɔ náh, sárká syínwìkìpu yòtē ñgbē Ananiyasi tiki pɔ Sesaru kwil, ànê yèwàhnì yísyóle, à tahlì wey p'í-ò ñgbē yó tyí, nê-á pè n ye Tertulusile. Pè sò me pɔ Pole ye, gběnyah yah tē-ò dí Felikisi tyí.

² Képah sɔkɔ, pè me Pole ye yah, té Tertulusi me de wey sɔkɔ, à n tɔkɔ Polele n kɔ ne ñkē, gběnyah yah tē-ò pèpey, yèvinì ñgbē nê sɔkɔ-á péle kweyne yò, ñmɔ gbò yò sɔkɔ-á kè we. Wáh n gběnyah yah tē palle sɔ, képah-á vɛnmɔnɔ náhnáh dahbi ké sɔkɔ.

³ Wáh n tɔ n sah n pɛ pépi tyí sɔ gbímegbí tàntàn pól sɔkɔ, páh n gbah n wèkɪ n tyí képah yinne.

⁴ Té à ñ kékwe, à mó ñ níki kwɔ noh pé tyí kwéy. Pé náh pé wey yò ko n pi, kè kɔ kè n pɛ n pi n tyí gblóvyáhríle.

⁵ Nkē, dí nê-á yò, páh kè kyomɪ we ne, wáh me pɛ tē soh soh rýân tyí kòle. Wáh me Nsyifunɔ yòle n ykɪ kèkòyó pól sɔkɔ. Nmɔ-á n tē névyè yahle, nónó-á n kɔ Nasareti kwil Yesu wèkì yò, nê-á gbɪ náh kéle.

⁶ Wáh sò me n yah n kɔ Liyel ní-nsah gbô dêl ñtē pí-nsahle, képah-á pé kɔ pé à tē. [Páh sò ne pé à tuke à yíne pépi Nsyifunɔ tyi kònsàhnó tyi yónóle.

⁷ Nte sràsyíbi yòtē ñgbē Lisyasi-á pɔ à tē syi pé tyí gbùgbù,

⁸ té ne: «Nónó-á ne Pole tyípínó náh me ple, pè kyɪ tɔkɔ à kɔ Felikisi tyí.»] Képah náh, Tertulusi tɔ ne, núkúnúkú ñmɔ ñtē Pole piki yah n gblóy, képah sɔkɔ, wáh kɪ p'í ne, tyi nónó yín-á pépi pɔ tɔkɔ à kɔ, gblɔ-á séle.

⁹ Képah tēne, Nsyifunɔ me dí wey sò so mɔ ne, sē-á kè we.

Pole-á ñ vyāh kɔlɪ sɔ tukey sɔkɔ

¹⁰ Képah náh, gběnyah yah tē-ò dí me ñ gbò pɛ mɔ Pole tyí, à weyne à kɔ. Képah sɔkɔ, Pole me ne: «Mé p'í ne áwɔ-á ápi no tukey tükè-òle ké ye náhnáh-á yò. Képah ye, í nɪ me yínnóle kɪ í vyāh kɔlɪ á yah sɔkɔ.

¹¹ Nmɔ dókónpɔnɔle Yerusalemɪ sɔkɔ, ne mé pɔ Liyel gbilki, kè náh tɔnì kah sèpìn gbõninóle. Áwɔ ñtē kɪ fē ké ný tē, kɪ ké gbɪ p'í.

¹² Pè náh í we mé me yékâble n pɛ ñnî yó ñtēne Liyel ní-nsah gbô sɔkɔ, képah náh pɛ Liyel ní-ñtân vè sɔkɔ, képah náh pɛ kwil f'í yó ñtē sɔkɔ. Mé náh se mó tɔ tówú kurki mɔ tir yó ñtē sɔkɔ.

¹³ Té páh pɔ tɔkɔ ñne n kɔ yò, tir nê me pè kɪ fē yo nê-á n wèkɪ ne gblɔ-á pé tyíyónó nópìle?

¹⁴ Nte nê tē-á mé kɪ n yo n pi, képah ye yò, mé me tòle n pɛ í náh tãn Liyel tyí wèkì mè yò, wèkì nê-á pépi ne gbɪ náh kéle. Nte tyi nónó pól-á wārki tyi kònsàhnó ànê Liyel tēntò syínyopu sébéynó sɔkɔ, ñmɔ sēnó me sé pól yò.

¹⁵ Nmɔ sɔnɔ-á me Liyel yò nê tyí sɔkɔ, pépi tɔ sɔnɔ me képah ó yò ne, népéplɔ ànê nétúkúnì pól lékyî-á kɪ yilki mɔ.

¹⁶ Képah ye, mé me gbah tē í fɔkɔ dal mɔ n kɔ Liyel yah ànê névyè yah sɔkɔ gbímegbí, wényo-nsah kēne.

¹⁷ N pónó nê tyí-á mé yo yò, ye náhnáh sókóntenɔ náh ye mé pɔ Yerusalemɪ sɔkɔ, à pɔ í kwil névyè yohnɪ mɔ póle, té sárkánó wilki Liyel tyí.

¹⁸ Képah sɔkɔ ye sò pè pɔ we ñne Liyel ní-nsah gbô sɔkɔ, máh í gblóy tɔ sah gbí nēne. Tówú náh sò me ñne, ànê gbrögrö yó ñtē náh sò me n pɛ.

¹⁹ Té Asi gběnyah Nsyifunɔ yísyó wɔ sò me. Máh sò me tir yó pu pɛ pè we, pépi ye náhkɪ pɔ ásò, à pɔ tɔkɔ í kɔ áwɔ tyí dò.

²⁰ Képah náh pɪ, Nsyifunɔ nónó-á ásò yò, päh lésò ní tẽ kyɪ pé tukey tükèpu tĩnkĩ tyí, lékàh-à kɪ mɛ wɛ ní tyí, pè kè yo kè!

²¹ Tyínúkú yó ó ye lésò mé yo gbăp pé tyí tukey tükèpu yah sɔkɔ nɛ níkě, mäh sɛ ké yò nɛ lékyî-á kɪ n yilki n mɔ n pi, képah yĩn-á nne tukey sɔkɔ kweyne yò dé!»

²² Té kwil yah tẽ-ò dí Felikisi sò mɛ Tẽ ñgbě Yesu wěkĩ dükù pĩ yíí. Käh pɪ sɛ, à tukey mè kur mɔ sah náh tĩn yò, té nɛ sràsyíbí yòtẽ ñgbě Lisyasí-à kɪ pɔ gbí nêne, päh kɪ pé tir mè yah wah.

²³ Té mɛ nɛ, sràsyíbí yòtẽ dí ñ syɪ n kyɪ Pole dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ. A mó ye à kò à nɛ n mɛ ñ gblöy yò kwéy. A käh ñ tyí névyè yĩni mɔ ñ pónyòhnìnmonɔlɛ.

Pole Liyel wey yónóle Felikisi ànê Drusili tyí

²⁴ Sèpìn yísyó sókòntɛnɔ náh, Felikisi pɔ de ànê ñ kyɪ Drusilile. Té Drusilile, Nsyifu ney ye sò ñnɛ. Képah sɔkɔ, Felikisi pè kò pè Pole ye yah, à pɔ Yesu Krista yò sɛ dükù tyile n yäh ñ tyí.

²⁵ Nte Pole-á pɔ tyah n yäh gbɪ wěkĩ kɔ dükù pèpɛy tyí yò gbí nêne, ànê gblöy tẽnó tyí yò, ànê Liyel névyè pɔ n tuke dükù tyí yò, képah sɔkɔ, tiki Felikisi tẽ, à mɛ yo Pole tyí nɛ, núkúnúkú tẽne, wäh kɪ fẽ n yuku, té päh pɔ wró wɛ, päh kɪ tɔ yo mɔ ñ tyí.

²⁶ Té ñ sònɔ sò mɛ ké yò tɔlɛ nɛ, Pole-á kɪ pé kò n pi póle; képah ye, à sò mɛ ñnɛ n tɔ n ye fáfár pè yáhkìlɛ n yäh n pɔ ñnɛ.

²⁷ Pè ye nínó pɪ képah tẽ sɔkɔ sɛ. Képah náh, yòtẽ késán yó pɔ Felikisi swò tɔkɔ pè n ye Porsiyusi Fesitusile. Té Felikisi-á sò mɛ ké tyí nɛ pé Nsyifunɔ dyò yíí pɪ sɛ, képah ye à Pole sah wòkònpèkè sɔkɔ.

25

Pole ñ gblöy tyí dahbɪ Wrome kwiltām yòtẽ Sesar gbò

¹ Képah náh, gběnyah yah tẽ-ò Fesitusi* pónó sèpìn tɔ-ò sòlɛ Sesarɪ kwil sɔkɔ, à dɔkɔ yuku Yerusalemɪ kwil.

² Képah sɔkɔ, sárká syínwilkɪpu yòtām ànê Nsyifunɔ né-ñgbnɔ kyɪ ñ tyí nɛ níkě, Pole-á tyítúkúni pɪ.

³ Té tyah ñnɛ n gbah n ni nɛ, à ñ gblöy ye pé tyí, à mó Pole kò à pɔ Yerusalemɪ kwil, pé ñ tyi sohlɪ n yah palle. Nte kègbɪ tẽ yò, yínvɪ ye sò pè n pɪ nɛ, pé à wɛ ko mɔ wěkĩ yah.

⁴ Nte Fesitusi mɛ pè syah nɛ, Pole-á mɛ dahnmonɔlɛ wòkònpèkè sɔkɔ Sesarɪ kwil. Té péwɔ n̄tɛ tɔ náh tɔ n mo n pi pé syínsɔkɔ-ńsah nénpó.

⁵ Nkě, pé yah tām nónó-à kɪ fẽ n tẽ n pi, pè péwɔ sò tẽ pé tiki yuku Sesarɪ kwil. Pole-à kɪ se mɛ tyítúkú yó pɪ pè wɛ, päh kɪ kyɪ nénpó, pè kɪ n tɔkɔ à kò.

⁶ Képah sɔkɔ, Fesitusi náh tɔ tẽ mo nénpó à kah sèpìn kwärtɔnɔ, képah náh pɪ, gbām yò sɔkɔ, té ñ syɪ sɔkɔ Sesarɪ kwil. Ké d̄indalle, à mɛ kò tẽ tukey tükè-ńsah sɔkɔ, té tẽntò mɔ nɛ pè pɔ Polelɛ.

⁷ Pole-á pɔ gbí nêne, Nsyifunɔ nónó-á sò wil Yerusalemɪ kwil, pè pɔ à mɔ gbí, té tyah lékàhle ñnɛ n kò kèpékèyô tyi nahnáh sɔkɔ. Té tir yó n̄tɛ náh mɛ pé tyíyónó nópi sɔkɔ, nê-á wěkɪ nɛ gblɔ-á sélɛ.

* **25:1** 25.1 - Fesitusile, Wrome ney ye ñnɛ. Nmo ye sò Wrome kwiltām yòtẽ Sesar sah Nsyude gběnyah yah tẽ-òlɛ.

⁸ Képah sòkò, Pole me tyah n gblóy vyähle n kòli ne, pé náh tyítúkù yó nítě pi à de Nsyifunò tyi kònsàhnó tyí, képah náh pi Liyel ní-ńsah gbô tyí, képah náh pi Wrome kwiltãm yòtě Sesar tyí.

⁹ Nte Fesitusi wò sò me ké tyí ne, Nsyifunò pé yíngbíle n yo. Kǎh pi sě, à Pole syah ne, à se ki fě syi kyí Yerusalemí sòkò, n tukey kyí n tuke péwò yí yah ní?

¹⁰ Wǎh yo sě, Pole me yo n tyí ne, Sesar tukey tükè-ńsah yó sòkò-á péle yò, nmo tyí-á pé tukey yíne kè tuke. Nsyifunò-á yò, pé náh tyítúkù yó nítě pi pé tyí. Yòtě dí, nmo nítě to pínýĩnò-á me ké sòkò ó.

¹¹ Nkě, pé tyí-à ki me kah, ànê pé me tir yó pi nê-á yíne kũne, pé náh me yahle pé kúnó yò dò. Nte pǎh tókò péwòle n kò tyi nónó sòkò, gblò-à níkěne séle, nni yó nítě náh fě pé gbàh de mò pè kò n pi. Páh me ké tyí ne, pé tyí tukey kyí n tuke Sesar tyí.

¹² Képah sòkò, Fesitusi ànê n tukey tükèpu finkì me wě we. Páh tye, à me yo Pole tyí ne, wǎh fyò Sesar yín yo te, wǎh ki kyí nmo tyí Wrome kwil sòkò.

Akripa me Polele n piki n yah

¹³ Sèpìn yísyó sókònteno náh, yòtě dí Akripa ànê n dósê Berenisi pò yah gběnyah yah tě-ò dí Fesitusi tyí, Sesarí kwil.

¹⁴ Pè ki sò sèpìn yísyó pi n pi nénpó. Kǎh pi sě, Fesitusi mó núkú Pole tyí we kò mò yǎh Akripa tyí ne níkě, Felikisi-á dí yó dah mò sah wòkònpèkè sòkò ásò.

¹⁵ Té páh pò yuku Yerusalemí kwil, sárká syínwilkìpu yòtãm ànê Nsyifunò yèwàhni-á me pò n tókò nne n kò pé tyí, té me kéle n yah n kò pé tyí ne, pé à mò kũ kò.

¹⁶ Nte páh kè yo pé tyí ne, kè náh n pi sě pépi Wrome tǎn wěkì sòkò. Pé náh wòkònpèkè sòkò neyne n mò kũne n kò, né pé náh wěkìle à kò, à n yo yo tě yo névyè yí yah, nónó-á tókò à kò.

¹⁷ Képah sòkò, kéne no me pò ànê péwòle ásò sòkò. Péwò náh sò me ké tyí ne pé tir mè sah mo. Képah-á, ké dǐndal nítěne pé núkú yuku tukey tükè-ńsah sòkò, té ne pè pò kéne díne.

¹⁸ Péwò tě-á sò me n sò ne, névyè nónó-á tókò à kò, pǎh ki pò tyítúkùni nğbno duke duke kwǎh n pi ne, sépi-á à pi. Nte pǎh pò, kè náh pi sě.

¹⁹ Páh me pò yékáb yísyó óle n pi nne pé yěngbě Liyel wěkì tyí sòkò ànê Yesu yó tyí sòkò nê-á lésò ku, té Pole tǔ me n yo ne, wǎh me min sòkò.

²⁰ Kǎh pi sě, péwò náh sò pĩ, páh ne yí mè dùkù wah n pi sò. Képah sòkò, pé me Pole piki yah ne, à se ki kyí Yerusalemí kwil, n tukey kyí tuke nénpó ní?

²¹ Nte Pole me ne, páh me ké tyí ne pé tě ásò, pé tyi yah mó pò kyí wah Wrome kwiltãm yòtě Sesar tyí. Kǎh pi sě, pé me ne pè à dah mò sah wòkònpèkè sòkò, fókò kè pò nò n tékínmòno tyí Sesar tyí.

²² Képah sòkò, Akripa me yo Fesitusi tyí ne, péwò tó-á me ké tyí ne dí mè pò n tyi yǎh pé noh. Képah těne, Fesitusi me ne níkě, ńsò nítě ó sòkò, wǎh ki pò n tyi yǎh à ki noh.

²³ Dǐndalle, Akripa ànê Berenisi pé mò wil yòtòrí flo sòkò, té sràsyíbí yòtãm nğbno ànê kwil né-nğbno me pé sò tě, pè yuku tukey tükè-ńsah wòkò sòkò. Képah sòkò, Fesitusi pè kò pè pò Polele.

²⁴ Wǎh pò, Fesitusi me de wey sòkò té ne, yòtě dí Akripa, nmo ànê nónó pól-á me péle ásò sòkò yò, pé pól-á me dí mène n yah kè. Nsyifunò tówù pól-á pò wil pé tyí n

tyí sɔkɔ Yerusalemɪ, ànê fóó ásô tɔ sɔkɔ. Páh me gbo mɔ tũ ne, à náh yĩne sàhnóle min sɔkɔ pólle.

²⁵ Nte péwɔ tẽ wɔ náh tir yó we n tyípínì sɔkɔ, nê-á yĩne n kònmonɔle. Té wáh fyò n gblɔy tyí dahbɪ Wrome kwiltãm yòtẽ Sesar gbò, képah-á pé ne, páh kɪ à tekɪ mɔ à kɔ.

²⁶ Té tir nê tẽ tótó-á pé kɪ wārki, kɪ à tekɪ mɔ n pi Wrome kwiltãm yòtẽ Sesar tyí, pé náh me képah pĩ. Képah-á pé pɔ nne pé tyí ànê n̄mɔ n̄tẽ tɔ tyí n wahle yòtẽ dí Akripa. Páh ne, páh kɪ à piki yah te, pé tẽ we tir yó we n wārki n tyí sɔkɔ, pé à tekɪ n mɔ Sesar tyí.

²⁷ Péwɔ tẽ tyí ké yah náh, à wòkònpèkè sɔkɔ ney tekɪ mɔ Wrome kwiltãm yòtẽ tyí, té à náh mó tɔ tẽ tyi yah we yo tekɪ mɔ n tyí, nónó yĩn-á pè tɔkɔ à kɔ.

26

Pole-á n tyípínì yáh sɔ yòtẽ dí Akripa tyí

¹ Képah sɔkɔ, yòtẽ dí Akripa yo Pole tyí ne, wey-á me n tyí, wáh kɪ fẽ n vyáh kɔli. Wáh yo sɛ, Pole me n gbò yɔ, té tyah n vyáh kɔlìnóle pé tyí ne nkẽ,

²⁻³ yòtẽ dí Akripa, n̄mɔ-á pépi Nsyifunɔ tyídí pólle n pne ànê tyi nónó yò-á pè yékâble n pi. Képah-á, n̄vìnì n̄gbẽ-á kéle péwɔ tyí kweyne, kɪ pé vyáh kɔli tyi n̄ópi pól sɔkɔ, Nsyifunɔ-á n tɔkɔ péle n kɔ tyi nónó sɔkɔ. Páh nne n ni, à n gblɔy ye, à mó noh pé tyí.

⁴ A tɔkɔ pé kètɛnpìkì gbí òkù tyí, páh sò me pé minne n pi òkù n̄ne pé kwil tãn wró ànê Yerusalemɪ sɔkɔ, Nsyifunɔ pól-á képahle n pne.

⁵ Páh péle n pne di mónóle. Páh kɪ me ké tyí, páh kɪ fẽ pé kèòkù yo n̄tẽne ne, Farisiyẽ névye t̄inkì sɔkɔ ney-á péle, t̄inkì nê Liyel wèkì tyí-á kah tah.

⁶ Nte Liyel-á n vyáh tɔkɔ pé náh tãn tyí nê tyí sɔkɔ, péwɔ gbò sàhnó-á me ké yò, képah yĩn-á péle tukey sɔkɔ núkúnúkú yò.

⁷ Té pépi yìkìni gbòninó gbò sàhnó-á me ké yò ne, káh kɪ n pi n dal n mɔ n pi, té me gbah tẽ à Liyelle n gbilki ké lékâh, ké gb̄ntɔ. Képah yò gbò sàhnó yĩn-á Nsyifunɔ tɔkɔ péwɔ kɔ yò, yòtẽ dí Akripa.

⁸ Nte kwáh nê se pi, té ké f̄ensyinɔ tɔ kah tah pé no Nsyifunɔ tyí ne, Liyel-á lékyìle n yilki n mɔ ni?

⁹ Péwɔ n̄tẽ tɔ-á sò me n sò ne, páh yĩne pé tyi pól pi, pé Nasaretɪ kwil Yesu yĩn yò s̄enó yah kɔ.

¹⁰ Sárká syínwìlkìpu yòtãm-á ké wèkìle pé kɔ te gbí n̄ne, páh Yesu yò s̄épú náhnáh tẽ dah mɔ wòkònpèkè sɔkɔ. Té páh sò sò péle n ko n mɔ fyéle, péwɔ kè fẽ n syi. Képah-á pé pi Yerusalemɪ kwil.

¹¹ Páh sò me n de n kɔ pépi Nsyifunɔ Liyel ní-n̄tãn v̄i sɔkɔ, à Yesu yò s̄épúle n tẽ n f̄oh, té me ké tyí ne pé pè kyí mɔ, pè Yesu yò s̄enó yal mɔ. Té pé f̄okɔ vyáhnkàhnmonɔ tẽ tyí péle, páh nk̄ẽne pé nyáh sò n̄ kyí péle n f̄oh kwìlókáhkínɔ tɔ sɔkɔ.

¹² S̄é-á sò yóle, sárká syínwìlkìpu yòtãm me t̄enwenɔ ànê wèkìle pé kɔ, pé yuku à n yuku Damasɪ kwil.

¹³ Nk̄ẽ, yòtẽ dí Akripa, páh sò me wèkì yò gb̄ntɔ p̄ɔle, té me kyòò yó we kè wil ȳinyò, nê-á piki kal gb̄ne, à pɔ kwe péwɔ ànê pé wèkì kómú yò p̄err, à pé mɔ gb̄i.

14 Képah tēne, pé pól syikuli sétáh té péwɔ me yǐnpɔ yó noh kè me n yo pé tyí Yebre wey sɔkɔ ne nkě: «Sole, Sole, kwâh nê pi té á nne n fõh sě? Ngbõ gbõ nê-à yahle nâh vînóle, képah ye n kwɔ dé!»

15 Kâh pi sě, pé me piki yah ne, nê se ñmɔle ni, Tě ñgbě? A me yo pé tyí ne: «Yesu ye ñmɔle, nê-á á n fõh.

16 Nte yuku n yǐn á gbyêh yõ. Mâh ní gblɔyne ñ wěki tir nê yǐnne, képah we yò: Mé ne á pi ní tɔnpule. Sõ-á á we nne yò, á ki kéle n yah n yo n kɔ, à tahlɔ tyi nónó tɔ-á mé ki pɔ ñ wěki n pi nâhle.

17 Mé ki ñ pwah mɔ wilki Nsyifunɔ ànê kwlókáhkínɔ névye gbõ, pépi nónó tyí-á mé n tekɔ n mɔ ále.

18 Mé ále n tekɔ n mɔ pé tyí ne, á kyɔ pé yí yiki, pè kɔ pè wil fěntũ sɔkɔ pè pɔ kyòo yah. Pè mó wil sétân yòtě yõri sɔkɔ pè pɔ Liyel tyí, pé tyípêl kɔ sè yõ mɔ pè kɔ, pè mó kyɔ tē-ñsah we Liyel wěnpì wró, nónó-á me Liyel tyí yõ ñmɔ yõ sěno yǐnne.»

19 Pole-á Tě ñgbě Yesu welɔ nɔpi yo te, à ñ syi yo Akripa tyí ne nkě, yòtě dí, páh tyi nónó noh, té tyi nónó we wěkínó mè sɔkɔ nê-á n wil Liyel tyí, pé nâh yahle sé pínóle.

20 Té Damasɔ tãn ñgbò tyí-á pé yo séle. Képah nâh, pé me sè yo Yerusalemɔ tãn tyí, ànê Nsyude gběnyah tãn pólle, à tahlɔ kwlo kwlo téló tyí. Páh kè yo pé pól tyí ne, pè pé nno vi mɔ, pè mó Liyel wěkì tē. Nkě, pè tyípeplɔle n pi, nónó-á n wěki ne gbɔ yõ, pé nno-á vi mɔ.

21 Té képah yõ sɔkɔ-á Nsyifunɔ tē péle, gbí nê-á sò pé me Liyel ní-ñsah gbô sɔkɔ. Páh sò me n yah n kɔ pé kɔnmɔ-ñsahle.

22 Nte Liyel yòhnìnmonɔ gbõ yõ, páh me min sɔkɔ à pɔ syi kwey tyí. Té páh tɔ ásò sɔkɔ yò, gblɔ yo yǐnne tahlɔ ànê yãm tãn tyí. Liyel tēntò syínyopu ànê Moyisi-á tyi nónó tyí yo ne, sãh ki pɔ n pi n pi, pé nâh tir yó ntě yo kah mɔ sépi yõ, sépi nónó-á yo ne nkě:

23 Liyel ney yáhntɔkɔnɔ-á ki yèvyãhrɔ pi ki ku. Té ñmɔ-á ki n pi n pi négbenne, ki yilki mɔ lékyí sɔkɔ. Wãh ki pɔ pwáhnmonɔ tyí yo wah kyòo pépi Nsyifunɔ tyí ànê névye téló tyí.

24 Té Pole-á me ñ tyi yah yónó sɔkɔ sě me ñ vyãhle n kɔli, Fesitusi wěki páhpáh ñ yõ ne nkě, ñ yògbèkè nâh me, ñ kãrn pínó képékè-á ñ yògbèkè yuku.

25 Nte Pole me yo ñ tyí ne nkě, yòtě pèpey, pé yògbèkè nâh yuku dé! Gblɔ ànê yèsrey welɔ ó kókó-á pé n wěki.

26 Nkě, tyi nɔpi sɔkɔ yó ntě nâh pi sèfin sò sɔkɔ, pé sěno-á me ké yõ ne, yòtě dí Akripa ntě pínó-á me sé sɔkɔ dò. Képah-á, pé kɔ pé kéle n yo n dal n mɔ ñ yah sɔkɔ nìsãhle.

27 Nte yòtě dí Akripa, à kó sě Liyel tēntò syínyopu welɔ yõ ni? Péwɔ tē-á pĩ ne wãh sě sé yõ.

28 Képah sɔkɔ, Akripa me yo Pole tyí ne, kâh nâh ki ne pé mo kwéy, wãh nâhki núkú péwɔ vi mɔ pi Yesu yõ sě-òle.*

29 Pole me yo ñ tyí ne, kâh ki se pi núkúnúkú ò, kâh ki se mo ò, péwɔ tē-á me Liyelle n ni ne, kè kâh yǐn ñmɔ ntě ó tyí, nkě nónó pól tɔ-á me pé welɔle n nohni kweyne yò, pé pól pi péwɔ tyí kòle, Yesu yõ sěpúle, té kãrn wɔ kâh mɔ pépi tyí.

30 Képah nâh, yòtě dí Akripa yuku, ànê gběnyah yah tē-ò dí Fesitusile, ànê Berenisile, à tahlɔ nónó pól-á sò me kɔntěnole péle.

* 26:28 26.28 - Wró mè sɔkɔ, névye sòno me sé tyí tyíle. Túkù sòno sɔkɔ, kó ye Akripa Polele n ko. Túkù sòno sɔkɔ mó, Pole wey ñ ni tē.

³¹ Nte pǎh wil, pè tyah n yo wě tyí ne, dí mè nǎh tir yó ntě pi, nê-á yĩne ò kònmonole, képah nǎh pi, ò dǎhnmōnole wòkònpèkè sòko.

³² Képah sòko, Akripa me yo Fesitusi tyí ne, dí mè à sò me ò tukey tyí dáhbí-ńkēne Wrome kwiltām yòtē Sesar gbò sòko, wǎh yĩne fīnmōnole.

27

Fesitusi ne pè sòko Polele Wrome kwil

¹ Képah sòko, kǎh pò sah núkú yó ne, áyáh kɪ yuku n pi Wrome kwiltām yòtē ñgbě Sesar tyí Yitali gběnyah sòko, pè me Pole ànê wòkònpèkè sòko névye yísyó dahbi sràsyíbi yòtē yó gbò, ne à sòko ále. Dí mè yĩn ye sò Nsyulyusile. Nmò ye sò Wrome tǎn sràsyíbi tǐnkì yó yòtēne nê-á pè n ye Wokustile.

² Képah tēne, á de Adramiti kwil krótókè ñgbě yó sòko, à sòko. Krótókè mè kɪ sò n syò n pi Asi gběnyah krótónè yĩn-ńtǎn sòko. Arisitarkɪ sò me ále, nê-á n wil Masedonu gběnyah kwil yó sòko pè n ye Tesalonikile.

³ Ké dīndalle, á kyɪ de Sidō kwil. Nte Nsyulyusi sò me Pole tēnó ple. Kǎh pi sě, à wěkìle Pole kō ne, à kyɪ yah ò kódíbi tyí, pè kō pè à we n yohnɪ n mō.

⁴ Képah nǎh, áyáh yal nénpó, yǎhkí sò me ále n fwo. Kǎh pi sě, á syò gběnyah yó gbòpò pè n ye Syiprile, pne yó nyó. Képah sò me yǎhkí yah kō sah á tyí kwéy.

⁵ Té yó sòko pne yó sòko, à syò Silisi gběnyah ànê Pǎnfili gběnyah gbòpò, à kyɪ tiki Mira kwil, Lisi gběnyah sòko.

⁶ Áyáh me nénpó, Wrome tǎn sràsyíbi yòtē me Alekisǎdri kwil krótókè ñgbě yó we, nê-á kɪ sò n yuku n pi Yitali* gběnyah sòko. A me á dah mō képah sòko.

⁷ A sèpìn nǎhnáh pi, té á nǎh sò me fě n to súú. A yèvyǎhrɪ kah pi, té pyě yĩni tē Knidi kwil dé-ńsahle yúkey. Nte yǎhkí-á sò me ále n fwo nénpó tǐn yúkúnóle sě, gběnyah nê-á pè n ye Kretile pne yó nyó, á syò képah dónmō-ńsah yó gbòpò pè n ye Salmonene. Nénpó sò me yǎhkí yah kō sah á tyí kwéy.

⁸ A yèvyǎhrɪ pi nénpó sókó-ńsah sòko, à kyɪ yĩni tē Kretɪ fí yó sòko pè n ye Krótónè yĩn-ńsah pèpeyne. Lasɪ kwil me nénpó tñô.

⁹ Légbíne, wró nǎhnáh sò me sòko te. Té Nsyifunò fɪlsǎhkì sò níkì tē gbí-á sò me sòko te sě, yǎhkí sò me kō. Kǎh pi sě, krótókè tónó sò me pi dlóle. Képah ye, Pole me ké gbáhdyáh di pé tyí ne,

¹⁰ pé kódíbi, péwǎ-á kè we te ne, krótókè tónó nǎh tō fě n yó n sòko n pi, né dlo nǎh we ké sòko. Té kè nǎh n yĩn n pi krótókè ànê ké sòko vyó yíkínó kèpèkè ó tyí dé, pépi tō min-á kɪ n syah n wũ ké sòko.

¹¹ Nte sràsyíbi yòtē dí sò me sě krótókè tó-ò dí ànê ké yòtē wey yó sòko, à kal Pole tyíle.

¹² Té Kretɪ gběnyah krótónè yĩn-ńsah mè nǎh sò me ple kwòvɪrɪ gbíne. Képah ye, névye kan sò me ké tyí ne, kǎh kɪ fě n pi n pi, pé yĩni tē ké krótónè yĩn-ńsah yó sòko pè n ye Fenikisile, pé kyɪ kwòvɪrɪ gbí pi nénpó. Nénpó sò me Kretɪ gbìyiki tǐnne.

Yǎhpèkè yó kònóle pne yó sòko

¹³ Képah sòko, yǎhkí yó tyah n kō n wil fálfál yó nyó tǐnne. Képah tēne, pè sò me n sò ne páh nê yah tǎko, kǎh kɪ fě pi, té me krótókè yĩn mō mō vyóngbílki doko mō, krótókè kō kè tyah n sòko, à kyɪ tǎrɪ sòko Kretɪ gběnyah gbòpòle.

* 27:6 27.6 - Yitali gběnyah sòko ye Wrome kwille.

14 Dò kwéy, yáhpékè yó kō wil ymō yō à tiki pō mī á sōkō. Yáhkí mè yīn ye sò Yerakilōne.

15 Kè pō á krótókè tōkō n yuku gběntěnáhle, á náh tē we ké yah kō. Á me á gblōy fin mō kè kō.

16 Kè kyī sōkō ále gběnyahpír yó tnô pè n ye Kodale, pne yō niyó. Kéne gběnyah sò me yáhkí yah kō sah á tyí kwéy. Káh pi sě, krótópír nê-á sò me tóhnmōnsàhnóle krótókè ngbē tyí, á gbah tē, à képah we yōri dah mō ké sōkō yèvyáhrile.

17 Ké dahnmōnteno náh, á mōle krótókè ngbē pukubi kore vi ne kè káh kwōki. Té tiki-á sò me á tē ne á káh kyī n nir Libi gběnyah sēmīyáhrí sōkō sě, képah ye á krótókè yōtah flo kū, sépi nónó gbō yō-á nkēne yáhkí kéle n tu n mō súú, té me á gblōy fin mō yáhkí kō kè n yuku ále.

18 Dīndalle, yáhkí sò me yō sōkō ále n kah fwo sě, káh pi sě, pè krótókè tókóbí wilki min dah mō pne yō sōkō.

19 Sèpìn tō-ò sōle, krótókè tópú tō me ké tōnpìvyó tókù wilki ké sōkō, à min dah mō pne yō sōkō pé gblōy.

20 Kè sò me pi sèpìn náhnáhle, té á náh gbī we yah yīne, képah náh pi, nŵō kèpyele. Yáhkí sò me peke tē sě, fók á náh tō me pō n sō ne, áyáh kī pwah.

21 Káh pi sě, á sò me sèpìn náhnáh pi yōke yó-ńkēne. Képah sōkō, Pole me yuku yīn no pól niyó, té ne nkē, pé kódíbí, páh sò yīne pè sah péwō yóré yō, pé mó wū Kretī gběnyah. Képah-à sò me pi, páh dlo nónó gbal, ànê yíkínó nónó-á pi pé tyí yò, sè náh náhkí pé yīni n tē n pi dò!

22 Nte nukúnúkú, páh kéle n yah n kō pé tyí ne, pè pé ni syāh, nkē nnī yó ntē yō náh yī n pi à wil krótókè tyí sōkō.

23 Nkē, Liyel nê tyí yō-á péwōle pé tōle n pi n tyí, n̄mō yīnyō tōnpi yó-á wil pé yah lékâh mè sōkō,

24 té yo pé tyí ne: «Káh tiki pi, Pole! Á kī n yīn n pi Wrome kwiltām yōtē Sesar yah sōkō, kī á yótyí yo n tyí. Té névyé nónó pól-á me n yuku ále krótókè sōkō, áwō gbō yō, pé sōkō yó ntē yō náh n yī n pi.»

25 Képah-á, péwō Pole sēnó-á me Liyel yō ne, káh kī n pi n pi sō-á n̄ yīnyō tōnpi yo kéle pé tyí. Képah-á, pè pé ni syāh pé kódíbí.

26 Nte krótókè tē wō-á kī kyī n ykī n pi pé tyí yo niyó kwil yó sōkō dé!

27 Légbīne, yáhkí sò me yō sōkō ále n fwo n yuku sě pne yō yō, nê-á pè n ye Mediteranīne, fók à pō syī ké sèpìn gbōnyáh-ò sō lékâh tyí. Té lēni mónó wró sōkō, krótókè tópú sò kè sō ne, áyáh me de n te kènkwâh yōle,

28 té yóntī sâh sâh kwâh min dah mō yo sōkō, té kè we ké súkúlínó me métérnó yōgbām pó kwārninole. Áyáh yuku yahle kwéy, pè tō kè min dah mō, té kè we ké súkúlínó me métérnó tókúrí pó kwārtōnole.

29 Pè sò me tiki n pi ne, krótókè káh pō kyī syī dyēh yísyó tyí, kè ykī. Képah ye, pè krótókè yīn mō mō vyóngbīl n̄yēh dah mō krótókè náh tīnne, té me tyah dálnó óle n deki.

30 Nte krótókè tópú sò me n yah n kō tó-ńsahle. Káh pi sě, pè krótópír tiki mō yo yō, té ne páh ne pé krótókè yīn mō mō vyóngbīl dah mō krótókè yah tīnne.

31 Képah sōkō, Pole me yo srāsýíbí ànê pé yōtē dí tyí ne nkē, díbí nópi-à kī wū-ńkēne krótókè sōkō, pépi náh tē we n pwah n pi dé!

³² Képah sɔkɔ, mɔ nónó-á sò tẽ sah krótópírle, sràsyíbí núkú sépi kòlɔ mɔ kè kɔ kè sɔkɔ.

³³ Képah náh, tyah-á pópó n dal, Pole kè yah kɔ no pól tyí ne nkẽ, pè yòke yõ. A ne nkẽ, ké sèpìn gbõnyáh-ò-á kweyne yò, pé yáh-nsah me tyè tẽ pópó, pè náh me fẽ yòkele n yõ.

³⁴ Nte yòke vyāh-á mó tɔ me pé min pwáhnó tyí sɔkɔ. Képah-á, páh kéle n yah n kɔ pé tyí ne, pè yòke yõ. Nkẽ, pé sɔkɔ ney yó ntẽ yòyén pó núkú fyé náh n mɔ n pu n pi.

³⁵ Képah yóntenɔ náh, Pole búrn tɔkɔ, té wekɩ Liyel tyí no pól yí yah, té kè kwɔ à tyah n tah.

³⁶ Képah sɔkɔ, no pól nɩ sũ, pé tɔ me yòke yõ.

³⁷ Névyè nónó-á sò me krótókè mè sɔkɔ, á pól sò me népì lègbām tikitõní pó gbām pó kénúkòle (276).

³⁸ Á pól-á yõ tɔ te gbí nêne, á sèmukɔ wilki min dah mɔ yɔ sɔkɔ krótókè kɔ kè pu fáhfáh.

Krótókè tyí yíkínóle pne yɔ sɔkɔ

³⁹ Képah tẽne, tyah-á pɔ dal krótókè tópu náh sò me kènkwhāh yõ yah pĩ. Pāh pɔ yɔ kéngbárkì yó kyomɩ we, nénpó me wényín-nsahle, pè ne páh kɩ yuku yah nénpó krótókèle, kàh kɩ fẽ n pu n pi.

⁴⁰ Képah sɔkɔ, pè krótókè yīn mɔ mɔ vyóngbīl de mɔ sè kɔ sè wū pne yɔ sɔkɔ. Té núkú yõ sɔkɔ krótókè yah tẽ tẽ yí tɔ wah mɔ, ké yah tẽ yīnne. Té me fwo toh yīnyõ, krótókè yah tīnne, yáhkí kɔ kè kéle n tu n mɔ, té pé yah mɔ à yɔ kéngbárkì mènne n yīkɩ.

⁴¹ Nte pè kyɩ yīni tẽ yóntáh sèmyáhrí fīi yó tyí, à nir ké sɔkɔ. Krótókè yah tīn sò me kyɩ di sèmyáhrí sɔkɔ, fóó kè náh me fẽ n yike, té níkwīl me ké náh tīnne n mɩ n kwɔkɩ n pɔ.

⁴² Képah sɔkɔ, sràsyíbí sò me n yah n kɔ wòkònpèkè sɔkɔ névyè kònmɔ-nsahle. Tíkí sò me pè tẽ ne, pè káh pɔ n yõ n wil n to n pwah.

⁴³ Nte sràsyíbí yòtẽ dí-á sò me ké tyí ne, pé Pole pwah mɔ sɛ, à pè yīni mɔ képah pínóle. Té ne, yɔ yõnpnèpu ñgbò yɔkɔ de yɔ sɔkɔ, pè kènkwhāh yòle n yīkɩ.

⁴⁴ Té me ne, no téló sésárnɔ tɔkɔ, képah náh pɩ, krótókè kwókinóle, pè dɔkɔ sépi yõ, pè ne n yõ n yuku. Sɛ ye kè pɩ, té no pól yīni tẽ kènkwhāh yõ sɔkɔ krómkróm pé vyèle.

28

Pole-á nê pɩ gběnyah yó sɔkɔ pè n ye Maltɩle, pne yɔ niyó

¹ Képah sɔkɔ, áyáh pwah sɛ, á kè noh ne pne yɔ niyó gběnyah mè yīn-á Maltɩle.

² Kéne kwil tãn me á tɔ sah tẽ yīi palle. Té pũ-á sò me n pɩ, té virɩ me n pɩ sɛ, pè me nyàh mɔ tīi á pól kɔ á me tuke mɔ tẽ n wne.

³ Képah sɔkɔ, Pole-á kyɩ lésópì kwel ne pé pɔ mɔ nyàh sɔkɔ, nyàh swòò-á kyɩ sé tyí, wáhnpo yó wil sé sɔkɔ à Pole kɔ, fóó à toh mɔ ñ gbò tyí.

⁴ Kwil mè tãn-á wahy we tóhnmɔnɔle ñ gbò tyí sɛ, pè tyah n yo wẽ tyí ne, tòtò náh me ké sɔkɔ pólle, dí mè-á nékókè mɔ yah. Wāh sénsõ pwah pne yɔ gbò sɔkɔ ó, ñte pépi sétõ nê-á gbule n wah, képah tẽ wɔ náh à sah n pi min sɔkɔ dé!

⁵ Képah sɔkɔ, Pole wahy mè mir dah mɔ nyàh sɔkɔ. Té syéhéh kwéy nítě náh kyɪ Pole wil tyí.

⁶ Té kwil tǎn sò me syíkíntěnlé n pɪ ne, dǒ páh kɪ à we à kɪ me tyah n sě, képah náh pɪ, kɪ syɪkɪ n ku n pi nénpó swɔ. Nte páh képah syɪkɪ tě wrétété, pè pɔ pĩ ne, pèkè yó nítě náh à nɔ n pi. Kǎh pɪ sě, pè pé vyěy vi à tyah n yo ne, tò yó-á òne.

⁷ Té nýǎh sɔkɔ-á sò ále, fí yó sò me nénpó tnô, nê-á pne yo niyó gběnyah mè yòtě dí tyíle. Kéne dí yin ye sò Publiyusile. Nmɔ me á tǒ sah tě palle ò kódíbí sǒ, té á kǒ á twah ò tyí à sèpìn tǒnì pɪ.

⁸ Té kéne dí sú sò me yam pèkì yǒ. N wil sò me vyǎh, té ò fɔkɔ tɔ me kye. Képah těne, Pole me kyɪ yah ò tyí, té ò gbǎn sah ò yǒ à Liyel ni ò tyí, à à de mɔ.

⁹ Képah náh, kéne kwil yámpú téló tɔ me pɔ Pole tyí, té pɔ dénmɔnɔ we.

¹⁰ Kǎh pɪ sě, á yǒ yǒ nénpó sɔkɔ kègbule. Té áyáh pɔ n tyah sókónóle, yí nónó yétô-á sò me á tě, pè sé pólle á kǒ.

Pole yíníntěnlé Wrome kwil

¹¹ Képah náh, nǔwǒlǒ tǒnó sókóntenɔ sɔkɔ, á me de sɔkɔ Aleksisǎdri kwil krótókè ògbě yó sɔkɔ, nê yin-á kèninine. Képah sò me kwòvɪrɪ gbí tyénó syɪkɪ tě Maltɪ gběnyah sɔkɔ.

¹² Áyáh kyɪ yini tě Sirakusi kwil, á tě nénpó à sèpìn tǒnì pɪ.

¹³ Áyáh yal nénpó, à tyah n tɔrɪ n yuku krótókèle yo vyǎh tyí, pópó à kyɪ de Wregbyo kwil. Ké dǐndalle, yǎhkí kǒ wil á náh tǐnne à pɔ. Kǎh pɪ sě, sèpìn níni wró, á yini tě Pusɔh kwil, té wil krótókè sɔkɔ.

¹⁴ Áyáh kyɪ nénpó, á kyɪ Yesu yǒ sěpú yísyó we. Pépi me á ni, á kǒ á wũ à sèpìn kwǎrninɔ pɪ pé tyí. Képah náh, á sɔkɔ Wrome kwil.

¹⁵ Té Wrome kwil Yesu yǒ sěpú-á fyò á pínó noh, pé tókù pɔ á yohnɪ, fóó Apyusi yòhntàhkì sɔkɔ; pé tókù mó pɔ á yohnɪ fí yó sɔkɔ pè n ye Népan twáh-ńtǎn tǒnìne. Pole-á fyò pè we sě, à wekɪ Liyel tyí, ànê ò nɪ sũ.

¹⁶ Képah těne, áyáh yini tě Wrome kwil, pè ké wěkìle Pole kǒ à kyɪ tě ò tyí wòkò sɔkɔ, té sràsyí yó kǒ à òne n kyɔmɪ.

Pole Liyel wey yónóle Wrome kwil

¹⁷ Képah sɔkɔ, sèpìn tǒnì-á sɔkɔ, Pole Nsyifunɔ yah tǎm ye ò tǐnne. Páh pɔ tuke mɔ, à yo pé tyí ne, pé no, pé náh sénsǒ tir yó nítě pɪ de pé no Nsyifunɔ tyí, pé náh pé náh tǎn wǎl dèl pɪ, ònte pè pé tě Yerusalemɪ sɔkɔ, té pé dahbɪ Wrome tǎn gbò sɔkɔ.

¹⁸ Nte Wrome tǎn-á pé piki yah te gbí nêne, pè náh pé tyípíní yó nítě we, nê yin-á pé yine pé ko mɔ. Kǎh pɪ sě, pè me ne páh péle n fin n mɔ.

¹⁹ Té Nsyifunɔ me képah yahle. Képah-á, pé gbò yíí náh, pé me pé gblǒy tyí dahbɪ Wrome kwiltǎm yòtě Sesar gbò. Nkě, tókónkǒnɔ tě wɔ náh pé ne pé tɔkɔ pé no Nsyifunɔ kǒ dé!

²⁰ Képah yin-á pé kǒ pé kè yah kǒ ne, pé pè we, pé mó yǎhkí yǎh péle. Yisrayel tǎn gbò sàhnó-á me pwáhnɔ-ò nê yǒ, òmɔ yin-á kǎrn nópìle mónóle péwɔ gbǎn sɔkɔ yò.

²¹ Képah sɔkɔ, pè me yo Pole tyí ne, sébéy yó nítě náh wil Nsyude gběnyah, à pɔ pépi tyí òmɔ Pole tyí sɔkɔ. Pé no Nsyifunɔ sɔkɔ yó nítě náh mó tǒ wil nénpó, à pɔ tir yó yo pé tyí ò tyí sɔkɔ, képah náh pɪ, à ò yípo yo pépi tyí.

²² Nte pépi-á pĩ ne, wě̀kì nê soko-á ònne, pãh me kéle n fwo ywõ ywõ pól soko. Képah-á, òmò sòno-á nêne, pãh me ké tyí ne pé kè noh ò vyãh soko.

²³ Képah tẽne, pè me wě̀ wénó yòh mò wě̀ tyí Polele.

Lésõ-á pò nò, wãh tõ mò pé wĩlnó yõ, à pò Pole tyí ò twáhntẽ-òsah soko. A me tyah à Liyel tǒrí tyíle n yo n wah pé tyí, à tókò séngbõ tyí, pópó à pò nò níví tyí. A sò me de Moyisi tyi kònsàhnó ànê Liyel tẽntõ syínyopu welo soko, à Yesu tyíle n yo pé tyí ne, pè kè fě̀ syi.

²⁴ Képah soko, tókù ò tyi yónó fě̀ syi, òte tókù mó sè yahle.

²⁵ Nte pãh tẽ wẹ̀kì sah kwlo nukú yõ, té n karkì gbí nêne, Pole tõ tyínúkú yó yo pé tyí ne, gbí-á Liyel Mirki wey mènne, nê-á lésõ Liyel tẽntõ syínyo-ò Yesayi yo pé náh tãh tyí ne òkě̀:

²⁶⁻²⁷ «Kùkùtãhkì me de no nópi nno soko.

Pè me pé níkíló tah tũ,

té pé yí vike sah;

ne òkě̀ pé yí káh kwãh yó òtẽ we,

pé níkíló káh tir yó òtẽ noh,

pé nno kã sè pò n ye kùkùtãhkì pínóle,

pé mó vi mò òmò Liyel wě̀kì tẽ,

í kã mé pé we pwah mò.

Képah ye, kyì n yo pé tyí ne,

pãh kù n nohnù tẽ wole, té pé náh ké tyí yah we n pi.

Pãh kù n yah dyě̀h sě̀ yò, té pé náh kwãh yó òtẽ we n pi.»*

²⁸ Képah yóntenò náh, Pole tõ yõ soko yo pé tyí ne: «Yé pĩ ne, Liyel-á pwáhnmonò wey tekù mò névye tò tyí, nóno náh pì Nsyifunole. Pépi tẽ wò kù kè noh n pi.» [

²⁹ Wãh képah yo sě̀, Nsyifunò yuku soko, té me yékãble n pì n yuku kápékèyô pé wě̀ wró.]

³⁰ Képah náh, Pole ye níno tũ ò wòkò soko, wãh sò nê tókò de tẽ. Nóno pól-á sò n wil n pò ò tyí, à sò me pé pólle n tẽ palle.

³¹ A sò me Liyel tǒrí tyíle n yo névye tyí, té me Tẽ ògbě̀ Yesu Krista tyile nole n kwò òsãh soko. Nnì yó òtẽ náh sò me ò yahle n kã ké pínóle.

* 28:26-27 28.26-27 - Yah n te Yesayi 6.9-10.

Pole sɛ́bɛ́y tɛ́kínmɔ̀nɔ̀lɛ Wrome tãn tyí

Tyàh-̀nsah weyne

Liyel ye Pole yah wilki ne à pɪ Yesu tɛ̀ntò névile nê-á kɪ Nìvìnì tirlɛ n yo névye tyí nónó náh pɪ Nsyifunɔ̀lɛ. Yah n tɛ Wrome tãn 1.5; Kalatɪ tãn 2.9. N̄mɔ Pole ye wãrki tɛkɪ mɔ sɛ́bɛ́y mènɛ Yesu yõ sɛ́pú tyí, nónó-á me Wrome kwil sɔkɔ. Nósyó ye we yo pé tyí Nìvìnì tirlɛ Yesu tyí sɔkɔ, té pè me kè fɛ́ syi. Képah sɔkɔ, Pole me sɛ́bɛ́y wãrki tɛkɪ mɔ pé tyí ne, páh me ké tyí ne pé pɔ pé t̄inne, pé pɔ sóré mɔ pé sɔkɔ pé mó yõ sɔkɔ pé kólólɛ.

Kwónó nê-á à me n pɪ, képah yah ye à yo pé tyí n sɛ́bɛ́y mɛ sɔkɔ.

A ne níkɛ́ Nsyifunɔ̀lɛ ò, ànê nónó náh pɪ Nsyifunɔ̀lɛ ò, pé pól-á tyípɛ̀l pɪ, pè kɔ́ pè náh we de Liyel t̄órí sɔkɔ. Ntɛ pé pól tyí-á nɔ Liyel tyí. Wãh me ké tyí ne pé pé n̄nɔ vɪ mɔ. Pè yal n mɔ tyípɛ̀l pínólɛ, pè mó sɛ́ Yesu Krista yõ. N̄mɔ-á ku pé tyípɛ̀l ȳinne. Páh kɪ sɛ́ n̄mɔ yõ, n̄mɔ gb̄ò yõ páh kɪ pɪ négb̄lólɛ Liyel yah sɔkɔ. Yòbènɔrɪ-á Liyel pɪ pé tyí kéle. Névi nê-à sɛ́ Yesu yõ, tɛ́ wɔ́ náh t̄ɔ́ me n pi tyípékè ànê kũ m̄nɔ sɔkɔ. Tɛ́-á kɪ n kɔ́ Tɛ́ n̄gb̄ɛ́ Yesulɛ kúmm, té Liyel Mirki kɪ n̄ne n yohnɪ n mɔ. Yah n tɛ Wrome tãn 1-8.

Pole t̄ɔ́ Nsyifunɔ̀lɛ Yesu yáhlenɔ́ tyí yo n sɛ́bɛ́y sɔkɔ. Liyel-á yòbènɔrɪ n̄ne n pɪ, kè n tɛ́ n pne tyi pól tyí. Képah ye, à ne pé Liyel yáhlenɔ́ náh n yõ n sɔkɔ n pi. Yah n tɛ Wrome tãn 9-11.

A t̄ɔ́ kè yo ne, núkúnúkú Liyel-á me sãmne n mɔ névye pól sɔkɔ nónó náh pɪ Nsyifunɔ̀lɛ. Páh ȳine pè pé minne n pɪ yályál Liyel yah, nê tyí-á nɔ Liyel tyí. Yah n tɛ Wrome tãn 12-15.

Sɛ́bɛ́y tyé-̀nsah sɔkɔ, Pole ne páh me ké tyí ne pé yuku Wrome kwil sɔkɔ, nénpó tãn kɔ́ pè pé we yohnɪ mɔ pé kɔ́ pé yõ sɔkɔ Yesupayí yamana sɔkɔ. A ne páh n wɛkɪ Yesu yõ sɛ́pú pól tyí Wrome kwil sɔkɔ, nónó-á pé nɛ́p̄ínólɛ.

¹ N̄mɔ Pole nê-á Yesu Krista t̄ɔ̀npɪlɛ, n̄mɔ ye n wãrki n tɛkɪ n mɔ sɛ́bɛ́y mènɛ yé tyí. Liyel ye n̄mɔ ye pɪ Yesu tɛ̀ntò névile. A n̄ wilki sah ne mé pé Nìvìnì tirlɛ n yo.

² Liyel-á n̄ vyãh kɔ́ sah kéné Nìvìnì tir nê tyí sɔkɔ, à lésõ syõ n̄ tɛ̀ntò syínyopu tyí à ké tyí yo sah n̄ wey sɛ́bɛ́y sɔkɔ n̄gbò ò̀kùlɛ.

³ N̄ Pídí tyí ye kè n yo, nê-á ápi Tɛ́ n̄gb̄ɛ́ Yesu Kristalɛ, n̄mɔ nê-á pɪ yòtɛ́ dí Davidi pété náhkiɛ n̄ pón̄dubinó sɔkɔ névile.

⁴ Té wãh pɔ́ ku, té n̄ lékó-á yilki mɔ, képah sɔkɔ Liyel Mirki me kè wɛkɪ ne Liyel Pídí-á n̄ne, tɛ́nwenɔ́-á me n̄ tyí.

⁵ N̄mɔ gb̄ò yõ ye n̄mɔ yòbènɔrɪ we à pɪ n̄ tɛ̀ntò névile, kɪ yìk̄in̄ pól yohnɪ mɔ pé kɪ pɪ n̄mɔ yõ sɛ́púle kɪ n sah n̄ tyí yõ, n̄ ȳin kɔ́ kè kɪ n gb̄ilki.

⁶ Kéné yìk̄in̄ sɔkɔ névye ye yépi tɔlɛ, Yesu Krista-á yépi nónó ye pɪ n̄ tyíle.

⁷ Yépi nónó pól tyí-á nɔ Liyel tyí Wrome kwil sɔkɔ, té à me yé ye ne yé yé minne n pɪ péwɔ tyí yõ, yépi tyí ye mé n tɛkɪ n mɔ sɛ́bɛ́y mènɛ. Mé kéle n yah n kɔ́ ápi Sú Liyel ànê Tɛ́ n̄gb̄ɛ́ Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔrɪ ànê yèvin̄ne yé kɔ́.

Kyɪ n yah dékè me Pole tɛ́ Wrome kwil Yesu yõ sɛ́pú tyí

⁸ Yesu Krista gb̄ò yõ, mé n wɛkɪ n̄ Sú Liyel n̄gbò tyí yépi pól tyí sɔkɔ, yé Liyel yõ sɛ́nó tyí-á s̄np̄ilɛ me n yo kèk̄yó́ pól sɔkɔ.

9 Mé me tôle n pi Liyel tyí ní nù pólle ò Pídí Nìvìnì tir yónó sòkò. Nmo òtē ye ní tārɔ̀yòlè ne gbímegbí, máh nírlè n pi, máh níkēne ne n me yé tyíle n yo pé tyí.

10 Máh níkēne ne me kéle n yah n kō pé tyí gbímegbí ne, péwò dyò yíi tē-à kú nê, pé wēkì yíkú mò ní kō sē mé n kyí n yah yé tyí.

11 Yé náh we di, pò n yah dékè me ní kah tē yé tyí. Képah sòkò, Liyel Mirki-á nēne ní kō, mé kú pò kéle yé kō, nê-á kú tǎhkìle yé kō.

12 Képah ye kú á kō á kú sòré we mò wē sòkò à yuku ápi Liyel yò sēnó tyí òinne.

13 N yúnpyé, mé me ké tyí ne yé kè pī ne máh kè yah kō gbáhyí náhnáhlè ne mé pò yé òinne, mé pò tò we n pi yòre-á me nê tyí, sǒ-á mé pi kéle yìkìni téló òinne. Nte ké wēkì náh me tē we we, fòó à pò syi núkúnúkú tyí yò.

14 Mé yīne mè Nìvìnì tirlè n yo yí pípú ànê yí pí-ńkēpú tyí, ànê kǎrn pípú ànê kǎrn pí-ńkēpú tyí.

15 Képah ye, ké dékè me yíi ní sòkò ne mé pò Nìvìnì tir yo yépi tò tyí, yépi nónó-á me Wrome kwil sòkò.

Tǎhkì nê-á me Nìvìnì tir sòkò

16 Nìvìnì tir yónó sen náh me nmo tē. Liyel tǎhkì ye kéle nê-á névyè pólle n pwah n mò nónó-á sē ké yò. Kè tyah Nsyifunò ñgbò tyí, té pyé yīni tē névyè tyí nónó náh pi Nsyifunòlè.

17 Yé náh we di, képah ye n wēkú kéle ne Liyel-á me névyèle n pi néglòlè ò yah sòkò ò yò sēnó gbò yò. N yò sēnó ó gbò yò ye kè n pi, sǒ-á kéle wǎrkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne: «Névi nê-à pi négbíle Liyel yò sēnó gbò yò, tē kú min yèsyìkì we képah gbò yò.»*

Névyè pól me tyípékè mno sòkò

18 Yé yah, névyè Liyel yah tíkí pí-ńkē ànê pé tyítúkúnì pínó pól yīne, Liyel tē yīnyò té ò fókòvyàhni pè wēkú, pǎh sǒnpúle pé tyítúkúnì tòkò à gbí yah vike.

19 Yé náh we di, névi-á fē nê pī n pi Liyel tyí sòkò, ké sèndì náh pépile dò. Liyel ye kéle pè wēkú.

20 Liyel tyi nónó-á sè náh n we yīne, sépi nónó-á pi ò tēpnènéle nê-á me tyé-ńkēne, ànê wǎh me òkù nēne tótó; sépi me fē n pne ò tyípínó gbò yò à tòkò kèkòyó mò gbí òkù tyí. Kǎh pi sē, lénò náh fē n we n pi névyè tyí pólle.

21 Pè ye Liyel pī, té pè náh fē syi gbilkínó sah ò yò nê-á yīne òne. Pèpòri pínó wey nê-á yīne ò kónóle, pè náh kéle à kō. Nte pè pyé sòno wǎnne pé gblǒy pilki, à pi lékám kē névyèle à de fēntú sòkò.

22 Pé gblǒy tē pínó sòkò lékám névyèle, pè pyé pi nēwǎnne yò sǒ.

23 Gbilkínó nê-á yīne sàhnóle kú-ńkē Liyel yò, pè képah vi mò n sah névyè, ànê kèpye, ànê gbyèhnyèh yí, ànê til til yí kètò pínsàhnónò yò. Té névyè ànê kéne gbēnkýo nópi pól kú mó tò pò n ku n pi.

24 Képah ye Liyel ye pè kō pè pé pǒpòle n pi, képah nê dékè-á me pé sòkò, fòó à pò senne n pi pé gblǒy tyí.

25 Gbì nê-á yo Liyel tyí sòkò, pè képah vi mò pi mìnìne. Pè mò mò Liyel sah té ò yí mónó wòle n gbilki, té tôle n pi sépi tyí. Nte òmò ye mó tò yīne gbilkínóle tyé-ńkēne. **Amiina!**

26 Képah ye, Liyel me ye pè kō pè sen tyi óle n pi nónó dékè-á me pé sòkò. Pé syò me pèkì yah tyi vi mò ké gbēntēnáh yò, me n sē wēne.

* **1:17** 1.17 Yah n te Yabakuki 2.4.

²⁷ Sě ó ye, díbí tɔ me pèkì yah tyi vi mɔ ké gběntěnáh yõ. Pè náh tɔ me n sě syóle. Sěńóle wěne, képah lédórí ó ye me n ko péle. Sen pí-ńkě tir ye pè me n pi wě tyí, té mó pé mónpunɔ lédyáhní we nê-á yĩne péle.

²⁸ Páh yahle Liyel pínóle sě, à me ye pè kɔ pè pé sɔnɔ túkúnì sò tẽ à pí-ńkě tyile n pi.

²⁹ Tyíkně̀nì duke pól ye pè me n pi, ànê tyítúkúnìne, ànê yísesúkúle, ànê népékèle. Dyóyókè ó ye pé tòle, à tahlì nékókè mónó tyí, ànê méwéyne, ànê yínvì pínóle, ànê nétúkúnì tyi pínóle, ànê mìnì sàhnóle névye yõ,

³⁰ ànê névye tyí yónkònóle. Pè pi Liyel sépébúle, ànê vyáhsenóhkípúle, ànê gblǒy gbílkipúle, ànê wèngbil wékípúle, ànê pèkè yah wénripule, ànê dúbípú tyí yáhlepule.

³¹ Pè pi lékám kě névyele. Páh nê yo, pè náh kéle n pi. Kùkùtáhkì névye ànê népíkòbì ye péle.

³² Té pè mó tɔ pĩ ne Liyel-á me kè yo sah ne, sěnkno tyi pípú-á yĩne kònmɔnɔle. Nte képah fyé yõ, pè me yõ sɔkɔ tyi nópi pólle n pi. Té pè náh me yĩn sépi ó tyí dé, pè me mɔ sěnkno tyi pípú tɔle.

2

Liyel-á kɪ tukey nê tuke n pi

¹ Áwɔ nê-á lékàhle no télóle n kɔ, wáh kɪ sɔ me nédúkú nêne, lénò wé-ńsah náh me á tyí. Á náh we di, wáh lékàhle no télóle n kɔ, lékàh ye á á gblǒyne n kɔ, áwɔ tɔ-á sɔnpíle me n pi pé tyí kòle, áwɔ nê-á lékàhle péle n kɔ.

² Ápi pĩ ne ńkě nónó-á kéné tyi dùkúle n pi, Liyel-á kɪ pè tuke n pi à yĩne gbì wěkìle.

³ Áwɔ nê-á lékàhle kéné tyi pípúle n kɔ, té mó tɔ me sěnknole n pi, á se me n sɔ ne wáh kɪ n pwah n pi Liyel tukey sɔkɔ?

⁴ Képah náh pi, Liyel pèpɔrɪ ńgbě, ànê ñ fòkòpènɔrɪ, ànê ñ sòmno se á yahle mónkònóle? Á náh pĩ ne Liyel pèpɔrɪ mè-á kɪ ñ kɔ á kɪ á nɪ vi mɔ kɪ tyípèl pínó yal mɔ di?

⁵ Nte á níkisekókó ànê á nɪ táhntũnɔ yĩne, á me Liyel plɔle n gbah n yɔrɪ n mɔ á gblǒy yõ, nê-á kɪ n pɔ n pi ñ fòkòvyàhnì sòle, sɔ nê-á à kɪ névye tuke n pi à yĩne gbì wěkìle.

⁶ Á kɪ nénúkù núkú pól dyah à yĩne pé tyípínìne.

⁷ Nónó-á me gbah tẽ tyípeplɔle n pi, ne pé kyɪ yõ yǔnó we, gbílkinó mó ne n sah pé yõ, ànê pé mó tyé-ńkě min we, à kɪ tyé-ńkě minne pépi kɔ.

⁸ Té névye nónó-á yahle sàhnóle ñ tyí yõ, té gbì wěkì kóló yahle té pèkè pínó sò tẽ, à kɪ ñ fòkòvyàhnì pépi wěkì, té kɪ fóhnó sah pé yõ.

⁹ Yèvyàhrɪ ànê tíkí kèpèkè kɪ pi tyítúkúnì pípú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunɔ ńgbò tyí, té kɪ pɔ yĩni tẽ névye tyí nónó náh pi Nsyifunɔle.

¹⁰ Nte gbílkinó, ànê yõ yǔnó, ànê yèvinɪ kɪ pi tyípeplɔ pípú nénúkù núkú pól tyíle. Kè kɪ tyah Nsyifunɔ ńgbò tyí, té kɪ pɔ yĩni tẽ névye tyí nónó náh pi Nsyifunɔle.

¹¹ Yé náh we di, Liyel náh névyele n wah.

¹² Névye nónó pól-á pè náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne té tyípèl pi, kéné tyi kònsàhnó vyàh náh n we n pi pépi tyí yíkínó sɔkɔ. Nte nónó pól-á tyípèl pi té me Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, pépi kɪ n tuke n pi à yĩne kèpahle.

¹³ Moyisi tyi kònsàhnó tyíyónó nóhpú náh Liyel n yah négbólóle dé. Ké tyíyónó pípú ye.

14 Névyé nónó-á pè náh pɪ Nsyifunɔle, pépi náh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, té pé kɔ dukù mó tɔ pɔ yĩne Moyisi tyi kònsàhnó yóréle. Kãh pɪ sɛ, képah n wɛkɪ ne pãh pèpeyne n pne pé gblɔy, Moyisi tyi kònsàhnó kɛne pé tyí.

15 Pè me kéle n wɛkɪ képah sɔkɔ ne, Moyisi tyi kònsàhnó-á nê yo ne kè ne n pɪ, kãh me pé nno sɔkɔ. Pé sɔno sɔkɔ, kèyãhle pè n ne n me lékãhle pé gblɔyne n kɔ, kèyãhle ò te n ne n me gbule pé gblɔyne n kɔ.

16 Nìvìnì tir nê-á òmɔ n yo, à yĩne képahle, Liyel kɪ syɔ Yesu Krista tyí kɪ névyé tuke n pi pé sètìn sò tyi pól tyí sɔkɔ. Lésòle, tyi nópi kɪ wilki mɔ kwèy.

Nsyifunɔ náh me Moyisi tyi kònsàhnó wãlle n kɔ

17 Yépi nónó-á ne Nsyifunɔ-á yéle, yé me yé gbò sah Moyisi tyi kònsàhnó yò, té yé gblɔyne n yò n sah ne Liyel-á me yépìle.

18 Té Liyel dyɔ yĩ-á nêne, yé kéle n pne kyó! Yáh kwónó nê we Moyisi tyi kònsàhnó sɔkɔ, képah gbò yò, yé pèpeyne n pne dò.

19-20 Kéne kwónó gbò yò, yé ne yé pnèno-á syɪ ké yĩn tyí, ànê yáh gbɪ pĩ dal mɔ, té núkú yuku yítùbi yahle n tɛ, té me kyòole n mɔ fɛntù sɔkɔ névyé tyí yé yo kè? Yé me vɪnmɔnɔle lékãm kɛ névyéle n kɔ, té me wɛnpĩ yròle n kwɔ yé yo kè?

21 Yé me no télóle n kwɔ, té yé náh yé gblɔy wɔle n kwɔ kè? Yé me névyéle n kwɔ ne pè káh yĩbele n yĩ, té yépi wɔ n yĩ kè?

22 Yé ne fòfikì káh ne n pɪ, té yépi wɔ kéle n pɪ kè? Yé ne fal fal tãn tyí náh nɔ yé tyí pólle, té mó tɔ tãn vɪ yĩle n yĩ n tɔkɔlɪ kè?

23 Yé me yé gblɔyne n yò n sah ne yáh Moyisi tyi kònsàhnóle n pne, té mó tɔ me sé dèlle n pɪ. Liyel náh yé n yilo yò di?

24 Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Yépi Nsyifunɔ ye yìkìnì téló kɔ pè Liyel yĩnne n yɪkɪ.»*

25 Gbɪ tɛ wɔ ye, yòre me kòkè tyí yáh me fɛ n kɔ Moyisi tyi kònsàhnó wãl yò. Nte yáh me sé dèlle n pɪ, yé kòno pɪ nònóle.

26 Kò-òkè névi nê tɛ-à fyò n kɔ Moyisi tyi kònsàhnó wãl yò, Liyel kɪ tɛ mɔ kò kènkòbe sɔkɔ.

27 Yépi Nsyifunɔle, Moyisi tyi kònsàhnó wárkínsàhnó me yé tyí, ànê yé se mó tɔ kòkè tɔ kò. Té képah fyé yò, yé me Moyisi tyi kònsàhnó dèlle n pɪ. Kãh pɪ sɛ, kò-òkè névyé nónó-á me Moyisi tyi kònsàhnó wãlle n kɔ, pépi ye kɪ pɔ lékãhle yé kò n pi.

28 Yé náh we di, névi kòno náh n pɪ tɛne Nsyifule. Kòkè kòno nótólí tɔ náh n pɪ névile Nsyifule.

29 Liyel-à névi nê nɪ vi mɔ, tɛ wɔ ye n pɪ Nsyifu yèsyìkìle. Kòkè yèsyìkì tɔle, Liyel Mirki ye n pɪ kéle nɪ sɔkɔ, Moyisi tyi kònsàhnó náh. Nsyifu yèsyìkìle, Liyel ye n sò òne, névi náh.

3

Névyé pól me pìlkínó sɔkɔ

1 Wáh pɪ Nsyifule té kòkè kò, yòre se me ké tyí?

2 Ké yòre me gbò yey yey pólle. Pépi ògbò gbò sɔkɔ ye Liyel dahbɪ ò weyne.

3 Nte à, pépi sɔkɔ tókù-á yahle kólóle ké wɛkì yò, képah se kɪ pɔ Liyel tɔ kɔ à kɪ yahle kólóle ò tyi yónó sò?

* 2:24 2.24 Yah n te Nsyeremi 52.5.

4 ǾǾ dé! Névyé pól sénsõ me mìnnyobelé, òtè kè yĩne kè ne me píkinóle ne Liyel wò-á n kò ò tyíyónó sò, sò-á kéle wárkínsàhnóle ò wey sébéy sòkò ne:

«Á tyíyónó yĩne kè kè wěki ne gbı yó-ò-á ále.

Pàh ále n tuke, gbı yĩne kè we á tyí.»*

5 Nte ápi kěkìnó-à kı pò kè kò kè we pĩ ne Liyel-á me tómm à, á kı tǾ yo sǾ wé? Képah se n wěki ne Liyel náh me n kò gbı wěkì yǾ, wǎh ò fòkònyǎhnì sòkò fǾhnóle n sah á yǾ? — Névi yǾtǎhsyi sǾ òkù ye mé yah té kéle n yo. —

6 ǾǾ dé! Kàh me sǿ, té Liyel kı tuke sǾ kèkǾyǾ névyele wé?

7 Nte òmò mìnì yónó-à kı me kè wilki mò ne Liyelle, gbı Liyel-á òne ò yĩn kò kè kı n gbilki à, sǾ pı té lékàh kı tǾ òmòle n kò á kı ne tyípékè pí-ò sǾ òne?

8 Té névyé yĩn yíkípú yísyó ne, ápi-á me n yo ne pèkè-á yĩne kè ne n pı, nê-á kı n pò n pi pèpòrile. Léka h ye yĩne kéne névyé òkù kǾnóle.

9 Á yĩne à yo sǾ yò wé? Ápi Nsyifunò se fónfǾ névyé téló yǾ? Pólle! Yé náh we di, mé ye kè yo wah te ne Nsyifunò ànê nóno náh pı Nsyifunóle, pé pól-á me tyípékè mò sòkò,

10 sò-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne:

«Négbı náh me pólle.

Nénúkù òtǿ fyé náh me.

11 Léka m névi náh me pólle.

Nnì yó òtǿ náh me Liyelle n yah n kò.

12 Pé pól ye wěkì pèpey fin mò, té me mò pu wě tyí.

Ney náh me nê-á me tyípépěyne n pı.

Nénúkù òtǿ fyé náh me.†

13 Pé yǿngbǎhlò me léyǎl yey yíkínmònsàhnó sǾ.

Pě névyele n vi n tǿ pé nénpórile.‡

Pé vyěy welò me wahy sohrı sǾ.§

14 Plò yénmòno welò ànê wènpèl ó n ne n wil pé vyěy sòkò.*

15 Kàh pı nékókè mó-òsah yúkúnó wòle, pé gbáhkì n ne n sal képah sǾ.

16 Pépi syǾ-òtǎn pól sòkò, pě yíkínó ànê pèkè ó kókóle n pı.

17 Yèvıni wěkì tǿne, pé náh képahle n pne.†

18 Pè náh Liyel yah tíkile n pı pólle.»‡

19 Nte á mó tǾ pĩ ne, Moyisi tyi kònsàhnó-á tyi nóno pólle n yo, sǎh me sé yey mò sé wǎl kópú òinne pé vyěy tũ yĩne, ànê lékàh we yĩne kèkǾyǾ névyé pól tyí Liyel yah sòkò.

20 Képah ye, ònì yó òtǿ náh n pı n pi négbıle Liyel yah sòkò Moyisi tyi kònsàhnó gbò yǾ.§ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó yǾre-á nêne, tyípékè ye kè névyele n wěki.

Névyé-á n pı négbılóle òkù nêne Liyel yah sòkò

21 Nte nukúnúkú, Liyel ye kè wěki ne páh me névyele n pı négbılóle pé yah sòkò. Moyisi tyi kònsàhnó vyǎh náh me ké sòkò. Kéne tyi kònsàhnó ànê Liyel tǿntǿ syínyopu sébéynó òtǿ kè yo ó.

* 3:4 3.4 - Yah n te Gbálnó 51.6. † 3:12 3.10-12 - Yah n te Gbálnó 14.1-3 ; 53.2-4. ‡ 3:13 3.13 - Yah n te Gbálnó 5.10. § 3:13 3.13 - Yah n te Gbálnó 140.4. * 3:14 3.14 - Yah n te Gbálnó 10.7. † 3:17 3.15-17 - Yah n te Yesayi 59.7-8. ‡ 3:18 3.18 - Yah n te Gbálnó 36.2. § 3:20 3.20 - Yah n te Gbálnó 143.2.

²² Yesu Krista yõ sě́nó gbò yõ ye Liyel névyele n pi négbíle ò yah sòkò. Nê tẽ-à fyò sě́ Yesu Krista yõ, Liyel tẽ pi négbíle ò yah sòkò. Yé náh we di, wáhkì náh me ké sòkò dò.

²³ No pól ye tyípèl pi, pè kò pè tekì Liyel tǒrí sòkò.

²⁴ Nte Liyel yòbènrì pi pé tyí, à pè pi négbíle ò yah sòkò nònóle Yesu Krista gbò yõ, òmò nê-á pwah mò péle tyípékè sòkò.

²⁵ Yesu Krista ye Liyel tòkò kò sárkále, ne ò tó kwénó gbò yõ, nónó-á sě́ ò yõ, pé tyípèl yõ n mò pè kò. Képah ále n wěkì ne Liyel-á me tómm. Ngbòle, à náh lésò me névye tyípèlle n mò n kò,

²⁶ à lésò me sómnóle n pi. Nte núkúnúkú, à me séle n mò n kò, té mó tǒ me névyele n pi négbíle ò yah sòkò, nónó-á sě́ Yesu Krista yõ. Képah n wěkì ne wáh me tómm té me névyele n pi négbíle ò yah sòkò.

²⁷ Gblóy gbílkí-ńsah se tǒ me névi tyí? Óǒ dé. Nte kwáh nê pi wé? Kè náh tǒ me á kì ne pé tyípínì sǒ me n mò n kò, Yesu Krista yõ sě́nó ye me n mò n kò képah ye.

²⁸ Yé náh we di, ápi kì fě́ kè yo ne névi Liyel yõ sě́nó ó gbò yõ-á tẽ n pi négbíle Liyel yah. Kè náh me á kì ne Moyisi tyi kònsàhnó wál kóló gbò yõ sǒ.

²⁹ Tòdì Liyelle, Nsyifunò ó Liyel se òne? No téló tó Liyel náh òne di? Awe, no téló tó Liyel ye òne,

³⁰ òmò ó-á sǒnpíle pi Liyelle. Òmò ye kì Nsyifunò pi négbíle ò yah sòkò ò yõ sě́nó gbò yõ, té kì tǒ no téló tó pi négbíle ò yah sòkò ò yõ sě́nó gbò yõ.

³¹ Nte káh pi sě́, Liyel yõ sě́nó se me pò á kò á me Moyisi tyi kònsàhnóle n pi yõre ké kwáhle? Óǒ dé, yõre ye pyé á kéle n kò yò nkě́.

4

Liyel yõ sě́nó gbò yõ ye Abrahami pi négbíle

¹ Sǒ me ápi kì yo Abrahami tyí sòkò, òmò nê-á á náh neyne? Kwáh nê me à fě́ we ò yěngbě́ tǎhkìle?

² Abrahami tyípínì yĩn-à sǒ ne Liyel à pi négbíle ò yah sòkò, à náhkì sǒ fě́ ò gblóyne n yõ n sah kè. Nte à náh fě́ képah pi Liyel yah sòkò dé.

³ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne ríkě́: «Abrahami sě́ Liyel yõ, Liyel mó à pi négbíle.»*

⁴ Nte káh me tǒ pínó wěkì yõ, tǒnrì ye n we ò tǒ pínó lédyáhníne. Nònó náh à we kéle dé. Á yĩne ké wénóle.

⁵ Nte sě́ náh kéle Liyel tẽ wò tyí dé. Névi nê-à sǒ tǒle n pí-ńkě́ne té fyò me sě́ ò yõ, òmò nê-á tyípèl pípúle n pi négbíle, képah gbò yõ à tẽ pi négbíle.

⁶ Liyel-á névye nónóne n pi négbíle ò yah sòkò pé tyípínì mónkò-ńkě́ne, yòtě́ dí Davidi pé òvìnì wénó tyí yo ne ríkě́:

⁷ «Névye nónó pílki-ńtàn-á yõ mò pè kò, té pé tyípèl me niri pé tyí, pépi tyí nò.

⁸ Tẽ ògbě́-à névye nónó tyípèl mónkò-ńkě́ne, pépi tyí nò.»†

⁹ Kéne òvìnì mène, Nsyifunò ó tyí náh kéle dé, nónó náh pi Nsyifunòle pépi tó tyí ye. Á kè yo sě́ yò ne, Abrahami Liyel yõ sě́nó-á à pi négbíle Liyel yah.

* 4:3 4.3 - Yah n te Yenesì 15.6. † 4:8 4.7-8 - Yah n te Gbálnó 32.1-2.

10 Nte gbí nê me Liyel pi òne négbíle? N kò-̀nkê gbí soko se, tí n kòntenò nàh soko se? ǾǾ, n kòntenò nàh soko nàh dé, n kò-̀nkê soko ye.

11 Képah nàh soko ye Liyel à kô à kòkè kô. Kéne kòkè kéle n wêkú ne wàh à pi négbíle n yah soko n yô sɛ́nó gbò yô n kò-̀nkê gbí soko. Kàh pi sɛ́, kò-̀nkê névye nónó-á sɛ́ Liyel yô, té pi néglóle Liyel yah, Abrahmú pi pépi súle Liyel yah.

12 Té pi kènkòbe to súle, nónó-á pè nàh me n yah pé kò́nó ó tyí, pè me sɛ́ Liyel yô Abrahmú tyí kòle gbí nê-á à nàh tǽnì sò me kô.

Abrahmú Liyel yô sɛ́nó gbò yô ye Liyel n vyãhle òmò ànê n nàh tãn kô

13 Yé yah, Liyel-á n vyãhle Abrahmú ànê n nàh tãn kô ne páh kú kèkòyóle pè kô, kè nàh pi á kú ne Abrahmú-á n kò tyi kònsàhnó wàl yô képah yín sɔ́ dé, n pínó yín ye négbíle Liyel yô sɛ́nó gbò yô.

14 Liyel-á n vyãh kô nê tyí soko, kàh sò me pi ne tyi kònsàhnó wàl kónó gbò yô sɔ́ képah n we, yô se nàhkú tǽ me n yô sɛ́nó ànê n vyãh kónó mè tyí?

15 Yé nàh we di, tyi kònsàhnó ye n yilki n mò Liyel fòkòvyãhnìne. Tyi kònsàhnó-á n kne nyãh soko, ké dèl nàh fɛ́ n pi nénpó.

16 Liyel-á n vyãh kô nê tyí soko, n yô sɛ́nó gbò yô ye képah n we. Képah kú pi yòbènrúle Abrahmú nàh tãn pól tyí. Té kè nàh pi ne tyi kònsàhnó wàl kópú ó tyí sɔ́ à pi kéle dé. Nónó pól to-á sɛ́ n yô Abrahmú tyí kòle, pépi pól tyí ye à pi kéle. Yé nàh we di, Abrahmú ye á pól súle,

17 sɔ́-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Áwò ye mé pi kwlo kwlo nàhnáh.»‡ Nmò ye ápi súle Liyel yah soko, wàh sɛ́ nê yô. Nmò Liyel ye n yilki n mò lékyíle, té yíle n mò n vyãh weyne nónó nàh sò me.

18 Tir nê-á kè nàh sò me gbò sah sah tɛ́ne ké yô, Abrahmú n gbò sah képah yô. A sɛ́ Liyel yô, képah yínne Liyel me à pi kwlo kwlo nàhnáh névye súle, sɔ́-á lésò à yo kéle n tyí ne, n nàh tãn-á kú pi dò.§

19 Té légbíne, Abrahmú sò kè we ne páh wah mò nàhnáh. A sò me ye lèkwɛ vyãh yah soko. N kyí Sara to pìkì sò soko te. Nte képah fyé yô, wìkínó nàh pi n Liyel yô sɛ́nó soko.

20 A nàh tòtò pi sɛ́nóle Liyel vyãh kónó mè yô. Nte à tãhkì we Liyel yô sɛ́nó gbò yô, à Liyelle n gbilki.

21 N sɛ́nyĩnò sò me ké yô ne, Liyel-á n vyãh kô tir nê tyí soko, tɛ́nweno-á me n tyí kú fɛ́ kè pi.

22 Képah ye, Liyel me à mò kô négbíle n yah soko.

23 Té kàh wárkú sah Liyel wey sébéy soko ne: «Liyel à mò kô négbíle.» Kè nàh pi ne Abrahmú ó yín sɔ́ dé;

24 ápi to yín ye, ápi nónó Liyel yô sɛ́nó-á kú n mò n kô n pi, áyáh sɔ́npíle sɛ́ Liyel yô nê-á Tɛ́ ngbɛ́ Yesu lékó yilki mò.

25 A lésò ko mò ápi tyípèl yínne, té Liyel me n lékó yilki mò ápi pi yínne néglóle Liyel yah soko.

5

Névye wró kwrónmònole Liyelle n yô sɛ́nó gbò yô

‡ 4:17 4.17 - Yah n te Yenesì 17.5. § 4:18 4.18 - Yah n te Yenesì 15.5.

1 Api-á pɪ négbɔ́lɔ́le Liyel yah ò yò sɛ́nó sɔkɔ sɛ́, yè̀vɪ̀nɪ wɛ á wró ònɛ á Tɛ̀ òngbɛ́ Yesu Krista gbò yò.

2 Yò̀bɛ̀nɔ̀rɪ nê wɛ̀kɪ-á yɪkɪ mɔ á tyí té ále ké sɔkɔ yò, òmɔ ye dah mɔ ále ké sɔkɔ Liyel yò sɛ́nó gbò yò. Té á gbò sàhnó-á me ké yò ne áyáh kɪ Liyel tɔ́rɪ wɛ n pi, kè me yò̀nó́le á tyí.

3 Té à wil képah sɔkɔ, yè̀vyãhrɪ òtɛ̀ tɔ pínó me yò yò̀nó́le ápi tyí. Yé náh wɛ di, á pɪ ne òkɛ̀ yè̀vyãhrɪ pínó-á névile n pɪ gbáhntɛ̀-òle,

4 gbáhntɛ̀nɔ mó névile n pɪ tɛ̀nwɛ-òle mónyahno gbíne. Névi-à pɪ tɛ̀nwɛ-òle mónyahno sɔkɔ, òmɔ gbò sàhnó n ne n me Liyel yò.

5 Nte ápi òngbèkì-á me Liyel sɔkɔ dùkù nêne, à kéle á wɛkɪ ò Mirki gbò yò wáh képah nêne á kò. Képah ye névi nê-à ò gbò sah ò yò, sen náh tɛ̀ tɛ̀ n pi.

6 Yé náh wɛ di, Liyel-á gbí nê yah tɔkɔ sah, káh pɔ nɔ, Krista ku tyípɛ̀l pípú pwah n mɔ yínnɛ. Té légbíne, ápi lésò me tãhkì kɛ̀ne á sɔkɔ.

7 Névi nê-á kɪ fɛ̀ syi n ku n pi négbí yínnɛ, tɛ̀ wénó kɪ tah. Gbòkénpɪ ònɪ kɪ fɛ̀ fɛ̀ syi ku pèpɔ̀rɪ pí-ò wɔ yínnɛ.

8 Nte Liyel-á kéle á wɛkɪ dùkù nêne ne á tyí-á nɔ pé tyí, kè wɛ yò: Ápi lésò me á tyípɛ̀l sɔkɔ sɛ́ té Krista ku á pwah n mɔ yínnɛ.

9 Té núkúnúkú, áyáh fyò pɪ té négbɔ́lɔ́le Liyel yah sɔkɔ Krista kúnó gbò yò, Liyel fòkònyãhnì wɔ yah se pyè à kɪ n ye n pi kò̀nó́le á tyí?

10 Áyáh lésò me Liyel sépé́búle, à á wró tɔ sah ònɛ ò Pídí kúnó gbò yò. Té ò Pídí tɛ̀-á fyò me min sɔkɔ, à se kɪ pyè n ye n pi á pwáhnmonɔle?

11 Té kè náh yín képah ó tyí dé, kè tɔ me yò yò̀nó́le á tyí Liyel yah sɔkɔ Tɛ̀ òngbɛ́ Yesu Krista yínnɛ, òmɔ nê-á á wró tɔ sah Liyelle.

Tyí nónó-á wɛ Adama tyí sòwãh ànê nónó-á wɛ Yesu tyí sòwãh

12 Yé yah, nénúkù yó yín ye tyípékè de kèkòyó. Kéne tyípékè ye yɔ̀rɪ mɔ kúne. Té névyɛ pól me kú mɔ sɔkɔ, pé pól-á sònpíle tyípékè pɪ...

13 Moyisi tyi kò̀nsàhnó pɔ tyípékè wɛ kèkòyó. Ké pò-òkɛ̀ gbíne, tyípékè mè náh sò me n mɔ n kò.

14 Té sépínó pól sɔkɔ, à tɔkɔ Adama gbí tyí, pópó à pɔ nɔ Moyisi gbí tyí, névyɛ pól sò me kú mɔ sɔkɔ. Pè náh sénsò tyípékè pɪ Adama tyí kòle òmɔ nê-á Liyel dèl pɪ, ònɛ kú sò me péle n tɛ̀. Névi nê-á sò yíne à pɔ, Adama pɪ òmɔ kètòle.

15 Nte tyípékè nê-á pɪ, kè náh me sãh yah yah tɛ̀ne yò̀bɛ̀nɔ̀rɪle Liyel-á nêne n pɪ. Gbɪ ye, nénúkù tɛ̀ wɔ tyípékè yín ye névyɛ náhnáh ku ó; ònɛ Liyel-á yò̀bɛ̀nɔ̀rɪ nê pɪ á tyí, ànê wáh syò Yesu Krista tɔ gblòy núkúní tyí à pèpɔ̀rɪ nê pɪ nékwínkí tyí, sépi ye kal.

16 Liyel-á pèpɔ̀rɪ nê pɪ, ké swɔ náh me núkúle nénúkù tyípékè mè tyíle. Yé náh wɛ di, nénúkù tyípékè yín ye lékàh wɛ. Nte névyɛ tyípɛ̀l náhnáh pínɛnɔ náh ye Liyel yò̀bɛ̀nɔ̀rɪ pɪ pé tyí à pè pɪ négbɔ́lɔ́le ò yah sɔkɔ.

17 Gbɪ tɛ̀ wɔ ye nénúkù tyípékè ye mɔ névyɛle kú mɔ sɔkɔ ó, ònɛ Liyel-á yò̀bɛ̀nɔ̀rɪ òngbɛ́ pɪ nónó tyí à pè pɪ négbɔ́lɔ́le ò yah sɔkɔ, pépi kɪ me min sɔkɔ Yesu Krista gblòy núkúní gbò yò, kɪ tɔ́rɪle n pɪ.

18 Sò-á nénúkù tyípékè pínó lékàhle no pól yíni tɛ̀, sɛ́ ó ye, nénúkù tyípépɛ̀y pínó yín ye no pól kɪ fɛ̀ pɪ négbɔ́lɔ́le, nê-á kɪ pé kò pé kɪ tyé-òkɛ̀ min wɛ.

19 Sò-á nénúkù Liyel yóré yáhlenɔ pɔ kéne névyɛ náhnáh kò pè pɪ tyípɛ̀l pípúle, sɛ́ ó ye, nénúkù Liyel yóré fɛ̀nsyino yín ye névyɛ náhnáh kɪ pɪ négbɔ́lɔ́le Liyel yah sɔkɔ.

²⁰ Tyi kònsàhnó tẽ wòle, képah ye pò tyípêl kô sè kwel. Té tyípêl-à kwel nýãh sòkò, Liyel n mó yòbènrì pì nénpó sòkò nê-á kal sépile.

²¹ Kãh pì sě, sã-á tyípékè névye pól dahbì kũ m̀nò sòkò, sě ó ye, yòbènrì nê-á Liyel n pì névye tyí à péle n pì néglólé, képah tò kì tyé-ńkê minne pé pól kô ápi Tẽ ngbẽ Yesu Krista gbò yõ.

6

Nê-à kwrò m̀o Yesu Kristale, tẽ kì min pì òkù kì vi m̀o pì sãnne

¹ Sõ me ápi kì yo yò wé? Á se yĩne à yõ n sòkò tyípêl pínó sòkò, Liyel kô à yòbènrìle n gbah n pì á tyí?

² Óó dé! Ápi á náh vi tyípêl pínó kô á kì ne á sã ku. Té á kì pì sã té kì tã pò á minne n pì tyípêl pínó sòkò?

³ Yé náh pĩ ne, ápi nónó pól-á wel wilki ni sòkò à kwrò m̀o Yesu Kristale, á wèlnwìlkínó m̀e-á me á kì ne kúnó sã ápi tò ku ñne wẽ tyí di?

⁴ Wèlnwìlkínó m̀e sòkò, ápi tò ye ku ñne wẽ tyí, té yĩ ñne wẽ tyí. Té ñ lékó-á yilki m̀o Sú Liyel tẽnwenò ngbẽ gbò yõ sã, sě ye ápi tò min pì òkù vi m̀o pì sãnne.

⁵ Yé náh we di, áyáh fyò kwrò m̀o ñne à kũ òkù núkú ku, ápi tò lékyî kì pò n yilki n m̀o n pì ñmò tyí kòle.

⁶ Á yĩne à pĩ ne áyáh sò me n pì òkù nêne ngbòle, áyáh képah kwrò m̀o syi Kristale dahni yõ à ké tyí yikì, té we wil tyípékè yõri sòkò.

⁷ Yé náh we di, névi nê-à ku, tẽ vyãh n de tyípékè pínó sòkò.

⁸ Té áyáh fyò ku ànê Kristale wẽ tyí, á sěno me ké yõ ne áyáh kì á min pì ñne wẽ tyí.

⁹ Ápi pĩ ne Krista lékó-á yilki m̀o, à náh tã n ku n yah n pi, kũ náh tã tẽ we n pi ñ tyí.

¹⁰ Wãh kũ nê ku yò, tyípêl tyí yikì yĩn ye kúmm à ku. Nte núkúnúkú wãh me min sòkò, à me ñ minne n pì Liyel tyí yõ.

¹¹ Sě ó ye, yépi tò yĩne yè pĩ ne yáh yé náh vi tyípêl pínó kô á kì ne yé sã ku, té me min sòkò Liyel tyí yõ yé wró kwrónm̀onò gbò yõ Yesu Kristale.

¹² Gbí nê-á ye me min sòkò kèkòyó m̀e sòkò yò, yé káh tã ye tyípékè pò fyãh yé yõ, kè pò yéle n m̀o yé dyò dyò tyi pínó sòkò dé.

¹³ Yé káh tã yé wil gběnsê tantãnne tyípèlle n pì á kì ne tyípékè sã n tẽ yé yahle dé. Nte yé yé gblòyne Liyel kô. Yé me á kì ne yé sã ku té yé lékyî me yilki m̀o. Yé yé wil gběnsê tantàn pól fin m̀o Liyel kô sè pì tyíglò pì pì tònpiyile.

¹⁴ Tyípékè náh tã n òkò n tẽ n pi yé yõ pólle. Yé náh tã me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sã sòkò dò. Liyel-á yòbènrì nêne n pì yé tyí, képah gbò sã sòkò ye yéle.

Gbi wèkì kólóle Liyel yah sòkò

¹⁵ Á yĩne à yo sã yò wé? Áyáh fyò me yòbènrì gbò sã sòkò, té á náh tã me Moyisi tyi kònsàhnó gbò sã sòkò, képah se yó n wèkì ne tyípêl pínó wèkì-á yikì m̀o á tyí? Óó dé!

¹⁶ Yé náh pĩ ne ńkê yãh tòle n pì ñnî yó tyí yõbì sã yéle, té n sah ñ tyí yõ, yè n pì tẽ yõle kègbì yõ di? Sě ó ye, yãh n sah tyípékè tyí yõ, yè n pì ké yõbùle, ànê kè n pò kũne. Té yãh n sah Liyel tyí yõ, yè n pì ñ yõbùle, ànê kè n pò gbi wèkì kólóle.

¹⁷ Yé lésò me tyípékè yõri sòkò. Nte yáh kwónó nê we, képah gbò yõ, núkúnúkú yé me n sah Liyel yóré yõ yé nno pólle. Kãh pì sě, á ye wèkì Liyel tyí.

18 Yé wil tyípékè pínó sòkò, té de gbɩ wěkì kóló sòkò.

19 Yépi tyi yah yáhnkwlonɔ ye ní kǒ mé tyi nópilɛ n yo à yĩne névye pɩ òkùlɛ yò. Ngbòlɛ lésò, yáh yé wil gběnsê tǎntǎn pólle pǒpǒ ànê tyítúkúnine n pɩ, à Liyel dèlle n pɩ sǒ; núkúnúkú, yé séle gbɩ wěkìlɛ n kò, yè n ne n me wìlkìnsàhnóle Liyel tyí yò.

20 Yáh lésò me tyípékè yǒrɩ sòkò gbí nêne, ney náh me yéle n kyĩ n mɔ ne yé gbɩ wěkìlɛ n kò.

21 Kéne tyi nónó-á lésò yé n pɩ, kwáh nê me yé we sòkò sé sòkò, à wil sen tyí sòkò, nê-á me yé yò kwey mè sòkò? Sépi tyé-ńsahle kũ ye dò.

22 Nte núkúnúkú, Liyel-á yé wilki tyípékè yǒrɩ sòkò, yé me tòle n pɩ ñmɔ tyí, nê-á kɩ yé kǒ yé kɩ me wìlkìnsàhnóle n tyí yò, té kɩ tyé-ńkê min we n pi ké tyé-ńsah.

23 Yé náh we di, tyípékè lédyáhnúne, kũ ye. Nte Liyel-á kwáh nêne n yĩ névyele n kǒ, tyé-ńkê min ye. A képahle névyele n kǒ pé wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale, ñmɔ nê-á ápi Tě ñgběne.

7

Yesu yò sěpú wìlnóle Moyisi tyi kǒnsàhnó yǒrɩ sòkò

1 N yúnpyé, yé tyi kǒnsàhnóle n pne. Képah ye, máh kɩ nê yo n pi yé tyí, ké sendi náh yéle. Névi tǔ-à fyò me min sòkò, à me tyi kǒnsàhnó gbò sò sòkò.

2 Sě ó ye, sê nê-à de pe tyí, n pe tǔ-à fyò me min sòkò, à me ñmɔ tyí yò fúr wěkì sòkò. Nte tǔ pe-à fyò pɔ yah kwlo, à kɩ me n gblǒy yò fúr wěkì sòkò.

3 Té wáh de dí káhkí tyí té n pe sah min sòkò, à kɩ n ye fòfínplɛ. Té n pe-à fyò pɔ yah kwlo, à kɩ me n gblǒy yò fúr wěkì sòkò. Wáh de dí káhkí tyí, fòfíkì náh képahle.

4 Képah núkú ó ye ní yúnpyé, yépi wró-á kwrɔ mɔ Kristale, kè me á kɩ ne yé tɔ sǒ ku ñne. Kǎh pɩ sě, yé náh tǔ me Moyisi tyi kǒnsàhnó gbò sò sòkò. Nte n lékó-á yilki mɔ, yé me ñmɔ tyí yò núkúnúkú, nê-á kɩ á kǒ á kɩ Liyel dyɔ dyɔ tyile n pɩ.

5 Yé náh we di, áyáh lésò me á dyɔ dyɔ tyile n pɩ gbí nêne, Moyisi tyi kǒnsàhnó lésò me tyípékè dékè kǒ kè á tǔ, á kǒ á me tyile n pɩ nónó-á kɩ kũne á yĩni n tǔ n pi.

6 Nte núkúnúkú kwáh nê yǒrɩ sòkò-á lésò ále, áyáh á náh vi kè kǒ á kɩ ne á sǒ ku, á ye wil Moyisi tyi kǒnsàhnó gbò. Té núkúnúkú á kɩ tòle n pɩ Liyel tyí pɩ òkù késáñne n Mirki gbò yò. Kè náh tǔ n pɩ n pi ñgbò tyí kǒle gbí nê-á sò á me Moyisi tyi kǒnsàhnó wárkìnsàhnó gbò sò sòkò.

Moyisi tyi kǒnsàhnó-á tir nêne n pɩ

7 Sǒ me ápi kɩ yo yò wé? Tyípékè se Moyisi tyi kǒnsàhnóle? Óó dé! Sépi gbò yò ye ñmɔ pĩ tyípékèle. Sépi-à sò me yó-ńkêne ne ńkê: «Káh yíwìlkìlɛ n pɩ!» Mé se náhki pĩ ne tyípékè-á yíwìlkì pínóle?

8 Kǎh pɩ sě, tir kǒnsàhnó mè ye wěkì yɩkɩ mɔ tyípékè kǒ kè we syò à ñmɔ mɔ yíwìlkì duke pól pínó sòkò. Yé náh we di, Moyisi tyi kǒnsàhnó-à sò me n kne, tǎhkì náh n we n pi tyípékè sòkò.

9 Moyisi tyi kǒnsàhnó pó-ńkê gbíne, ñmɔ sò me min sòkò. Nte tir kǒnsàhnó-á fyò pɔ, tyípékè tǎhkì we

10 à pɔ ñmɔ min syi. Kéne tir kǒnsàhnó nê-á sò yĩne kè pɔ ñmɔ kǒ mè min we, képah ye pyè pɔ kũne ñmɔ yĩni tǔ yò sǒ.

11 Tyípékè ye syò tir kǒnsàhnó tyí à ñmɔ pilki, té kũne ní yĩni tǔ.

12 Kǎh pɩ sě, Liyel tyi kǒnsàhnó pól me yályál. Sè me gbɩ wěkì yò, té mó tǔ me ple.

¹³ Sépi nónó-á me ple, sépi se n mo n̄m̄ole kũ soko? Ó̄̄ dé! Tyípékè ye. S̄̄ ye kè w̄ek̄i dal mo ké gbl̄oy d̄uk̄ule kw̄ey. Kè pil p̄ep̄ey n̄ah, té n̄ fike ko. S̄̄ ye tyípékè pil p̄ep̄ey n̄ah té gbah peke tir k̄ons̄ahnó gb̄o ȳo.

Névye me tyípékè mo soko

¹⁴ Á pól p̄i ȳī ne Moyisi tyi k̄ons̄ahnó-á wil Liyel tyí. Nte n̄mo gbl̄oy d̄yo d̄yo tyi p̄ínó soko, mé me ȳo s̄̄ n̄ne pè t̄e ȳam tyípékè tyí.

¹⁵ Kègb̄i ȳo, m̄ah n̄ene n̄ pi, mé n̄ah ké d̄uk̄ule n̄ pne. M̄ah me ké tyí ne mé p̄ep̄ey n̄ê pi, mé n̄ah k̄epahle n̄ pi. Té n̄ d̄el-á n̄ê w̄ole, mè n̄ pȳe k̄epahle n̄ pi.

¹⁶ Nte m̄ah n̄ d̄el t̄irle n̄ pi, mé sah ké ȳo ne Moyisi tyi k̄ons̄ahnó-á me ple.

¹⁷ K̄ah pi s̄̄, n̄mo n̄ah n̄ pi kéle ȳo dé, tyípékè n̄ê-á n̄ soko, k̄epah ye n̄ pi kéle.

¹⁸ Yé n̄ah we di, tyípép̄ey yó n̄t̄e n̄ah me n̄ gbl̄oy d̄yo d̄yo tyi soko. Tyípép̄ey p̄ínó s̄on̄o me n̄ soko, té ké f̄en̄p̄in̄o t̄ahk̄i n̄ah n̄ we n̄ soko.

¹⁹ M̄ah me ké tyí ne mé tyípép̄ey n̄ê pi, mé n̄ah kéle n̄ pi. N̄ té n̄ pȳe p̄ekè w̄ole n̄ pi n̄ê tyí n̄ah n̄o n̄ tyí.

²⁰ Nte m̄ah n̄ d̄el t̄irle n̄ pi, n̄mo n̄ah n̄ pi kéle ȳo dé, tyípékè n̄ê-á n̄ soko, k̄epah ye n̄ pi kéle.

²¹ M̄ah n̄ê kyom̄i we n̄ gbl̄oy soko, kè we yò: M̄ah me ké tyí ne mé tyípép̄ey pi, p̄ekè ó n̄ ne n̄ ȳin̄ n̄ yah.

²² Liyel tyi k̄ons̄ahnó tyí n̄o ȳī n̄ tyí n̄ n̄i pólle.

²³ Nte mé kè kyom̄i we ne, sépi nónó tyí-á n̄o ȳī n̄ tyí, m̄ah ne mé sé w̄alle n̄ ko, kw̄ah yó n̄ we n̄ soko n̄ê-á me séle n̄ fwo. Kéne kw̄ah ye mo sah n̄ne tyípékè ȳori soko.

²⁴ N̄ ȳam p̄ínó d̄uk̄u t̄ene n̄ yah yò lé! N̄ê t̄e ó k̄i p̄o we syi fin mo n̄ne kéne kw̄ah tyí, k̄epah n̄ê-á n̄ mo n̄ yò k̄üne?

²⁵ Liyel ye, ápi T̄e n̄gb̄e Yesu Krista gb̄o ȳo. Gb̄ilkinó ne n̄ sah n̄ yò k̄epah ȳinne.

M̄ah ne mé kè yo ȳotukule, Liyel tyi k̄ons̄ahnó w̄al kóló tyí me n̄ tyí n̄ n̄i soko. Nte n̄ gbl̄oy d̄yo d̄yo tyi p̄ínó soko, mé me tyípékè ȳori soko.

8

Névi n̄ê-á ye Liyel Mirki k̄o kè n̄ yahle n̄ t̄e

¹ Núkúnúkú t̄ene, nónó wr̄ó-á me kwr̄ónm̄on̄ole Yesu Kristale, Liyel tukey n̄ah t̄o n̄ syik̄i n̄ pi pé ȳo.

² Yé n̄ah we di, Liyel Mirki n̄ê-á minne névile n̄ k̄o t̄e wr̄ó kwr̄ónm̄on̄o gb̄o ȳo Yesu Kristale, k̄epah ye we wilki n̄m̄ole tyípékè àn̄ê kũ mo soko.

³ Moyisi tyi k̄ons̄ahnó n̄ah s̄̄ f̄e k̄epah pi n̄ pi dò. Névye gbl̄oy d̄yo d̄yo tyi p̄ínó s̄̄ me k̄an̄ pi kéle k̄epah ye. K̄ah pi s̄̄, Liyel me n̄ Pídí tek̄i mo à p̄o dubi névi wil d̄uk̄ule n̄ tyí ápi tyíp̄el p̄ípú tyí k̄olo, té ku ápi tyíp̄el ȳinne, sé tyí we n̄ yik̄i ȳinn̄ne névye soko.

⁴ Ápi nónó-á á d̄yo ȳī tyi we ye, té Liyel Mirki s̄̄ t̄e. Liyel kè pi ne á f̄e tyi k̄ons̄ahnó tyiyónóle n̄ pi. K̄epah ye à k̄o à k̄epah pi.

⁵ Yé n̄ah we di, névi n̄ê-á ye n̄ d̄yo ȳī tyi yah syi n̄ tyí, t̄e s̄on̄o n̄ ne n̄ me n̄ d̄yo ȳī tyi ó ȳo. N̄ê-á mó ye Liyel Mirki yah syi n̄ tyí, t̄e s̄on̄o n̄ ne n̄ me Liyel Mirki d̄yo ȳī tyi ó ȳo.

⁶ W̄ah á d̄yo ȳī tyi s̄̄ t̄e, ké syi-n̄sah n̄ pi k̄üne. Té w̄ah Liyel Mirki d̄yo ȳī s̄̄ t̄e, ké syi-n̄sah n̄ pi yèvin̄i àn̄ê tyé-n̄k̄e min wénóle.

⁷ Kègb̄i ȳo, névye nónó d̄yo ȳī tyi-á yah syi pé tyí, Liyel sép̄ébi ye péle p̄ah s̄on̄p̄ile yahle s̄ahnóle Liyel tyi k̄ons̄ahnó yóré ȳo. Pè n̄ah f̄e sé w̄al ko n̄t̄ene dò.

8 Té névye-à pé gblöy dyo yíi tyile n pi, Liyel yí náh n yuku péle.

9 Yépi tẽ wole, yé náh me yé gblöy dyo yíi tyile n pi. Liyel Mirki dyo yíi tyi ye yé me n pi, képah nê-á me yé soko. Krista Mirki-à n kne névi nê soko, tẽ náh me n tyí yõ.

10 Krista-à me yé yahle n tẽ, yé kɪ sɛnsõ pɔ kũ n pi ó, nte Liyel Mirki gbò yõ, yé pi néglóle Liyel yah soko à tyé-ńkẽ min we.

11 Liyel nê-á yilki mo Yesu lékóle, n Mirki-à kɪ me yépi to soko, yáh sõ pɔ ku, yé lékyî kɪ yilki mo kɪ tyé-ńkẽ min we.

12 Képah ye n yúnpyé, á yĩne à Liyel Mirki dyo yíi tyile n pi, á náh tõ yĩne à á gblöy dyo yíi tyile n pi.

13 Yáh yé dyo yíi tyile n pi, yé kɪ ku. Nte Liyel Mirki gbò yõ yáh yé dyo yíi tyi we ye, yé kɪ tyé-ńkẽ min we.

14 Yé náh we di, Liyel Mirki-à nónó yahle n tẽ, Liyel wẽnpì ye péle.

15 Liyel-á n Mirki nêne yé kõ, kè náh yéle n mo yõri pínó soko ànê tíkí pínó soko dé. Képah ye pi yéle Liyel wẽnpìle, té yé fẽ n yo yínpõ ngebẽne ne: «Bõ, ápi Sú!»

16 Liyel Mirki mè ntẽ ye á kõ á sã yíi ké yõ ne Liyel wẽnpì-á ále.

17 Té áyáh fyò pi n wẽnpìle, á vyáh kɪ we pèpɔri soko, wáh n vyáhle n wẽnpì kõ nê tyí soko. Liyel-á pèpɔri nê pi Krista tyí, ápi to vyáh kɪ we ké soko. Áyáh fyò me yèvyährile n pi wẽ tyí Kristale, gbilkínó kɪ n sah n pi á yõ nne wẽ tyí.

Gbilkínó nê-á kɪ pɔ n we n pi

18 Mé pĩ ne áyáh me yèvyährì nê soko kwey mène, képah náh me sáh n yah yah tẽne gbilkínó ngebẽ nê-á kɪ pɔ n sah n pi á yõ nsõne.

19 Liyel wẽnpì-á kɪ gbilkínó we n pi sõ, képah ye n yî mónóno pól me n dekɪ.

20 Yé náh we di, Liyel yî mónóno pól me yõre kẽ táhkì yó gbò sò soko. Pépi dyo dyo tẽ náh ne kè pi sã dé. Nê-á sah péle ké gbò sò, nmo ye pi kéle. Nte gbò sáh-nsah tõ me pé tyí.

21 Sõ yó me n pi, Liyel yî mónóno pól kɪ pɔ n wilki n pi yõri soko yíkínó pí-ò gbò. Té kɪ gbilkínó we wẽ tyí Liyel wẽnpìle.

22 Nte à pɔ syi kwey mè tyí, á pĩ ne Liyel yî mónóno pól-á me n gbì kúrntèsè tyí kõle yèvyährì tẽ tyí.

23 Té kè náh yin pépi ó tyí dé, Liyel-á n Mirkile ngebòle ápi nónó kõ, ápi to me n gbì á foko táhló soko, me gbìyíkile n sykɪ sò nê-á Liyel kɪ kè wèkɪ n pi ne áyáh pi pé wẽnpìle, té kɪ pwáhnmonɔ we dal mo.

24 Yé náh we di, á ye pwáhnmonɔ we. Té kè me á kɪ ne sã-á ńkẽne névi n gbò sah kwáh yó pónweno yõ. Nte wáh kè we syi te, à náh tõ n gbò sah n pi ké pónweno yõ dò. Wáh kè we syi te, à kɪ tõ n gbò sah sõ ké pónweno yõ?

25 Nte áyáh tõnì me kwáh nê wénsyi-ńkẽne, ă sómnó pi n té á gbò sah ké pónweno yõ.

26 Sã ó ye, Liyel Mirki to me ápile n yohnɪ n mo á tẽnkwlóno yĩnne. Yé náh we di, ápi náh pĩ nê-á yĩne nínóle. Nte Liyel Mirki me níri le n pi ápi tyí nê-á ápi náh fẽ ké òkù yah yo.

27 Té Liyel nê-á névye foko táhlóle n pne, n Mirki-á me nêne n yah n kõ, nmo kéle n pne. Yé náh we di, n Mirki níri le n pi Yesu yõ sèpú tyí à yĩne nmo dyo yíi tẽne.

28 Á mó tõ pĩ tole ne Liyel tyí-á no nónó tyí, ă tyi pólle n pi pépi tyí pekɪ yĩnne, pépi nónó-á à ye à yĩne wáh kè yah toko sah sõ.

²⁹ Liyel-á nónó yah wilki ñgbò òkùlè, à ye kwãh tẽ kè yah tɔkɔ tɔlè ne pãh yĩne pè pɪ pé Pídí tyí kòlè, ñmɔ kɔ à pɪ pé pól nénkyíle.

³⁰ Wãh kwãh tẽ nónó yah tɔkɔ, à ye pè ye tɔlè. Wãh nónó ye, à ye pè pɪ négbɔ́ tɔlè ñ yah sɔkɔ. Wãh nónó pɪ négbɔ́lè ñ yah sɔkɔ, à ye yõ yõnólè pè kɔ.

³¹ Sõ me ápi kɪ yo yò wé? Liyel-à me ápile, nê kɪ fẽ á fwo?

³² Nmɔ nê-á à nãh ye ñ yẽngbẽ Pídí kɔ́nólè, à à mɔ kũ kɔ ápi pól yĩnne. A kɪ pɪ sɔ́ tẽ à nãh yí téló pólle á kɔ à n tahlɪ n pi ñmɔ gbò yõ.

³³ Liyel-á névyè nónó yah wilki, nê tẽ kɪ pɔ n tɔkɔ péle n kɔ? Liyel ye pɪ névyèlè négbɔ́lè ñ yah sɔkɔ.

³⁴ Nê kɪ tɔ́ fẽ Liyel tukey kɔ́ kè kɪ syɪkɪ pé yõ? Yesu Krista ye ku, tẽ kè nãh yĩn képah ó tyí dé, ñ lékó yilki mɔ. Yé nãh wè di, à me tẽnólè Liyel gbòyò sòlè, tẽ me nírilè n pɪ ápi tyí.

³⁵ Ápi tyínɔnɔ nê-á me Krista sɔkɔ, kwãh yó ñtẽ nãh fẽ ké yah kɔ n pi. Yèvyãhrɪ ò, tíkí képèkè ò, fóhnó ò, kwèkɪ ò, kwãh kẽ ò, dlo ò, kũ ò, sé sɔkɔ yó ñtẽ nãh fẽ ké yah kɔ n pi.

³⁶ Kè me wãrkínsàhnólè Liyel wey sébéy sɔkɔ ne ñkẽ: «Áwɔ yĩnne, ápi me kũ dlo sɔkɔ sòmésó. Pè me ále n pɪ á kɪ ne yípèy sɔ́ pè tẽ n yuku kò-ñsah sɔkɔ.»*

³⁷ Nte sépi pól sɔkɔ, á tyí-á nɔ Liyel nê tyí, ñmɔ gbò yõ á pɪ tẽnpnèpu ñgbnɔlè.

³⁸⁻³⁹ Gbɪ yõ, ápi tyínɔnɔ nê-á me Liyel sɔkɔ, tẽ à syõ á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí à kéle á wèkɪ, ní sènyĩnɔ me ké yõ ne, kwáhmóní yó ñtẽ nãh fẽ ké yah kɔ n pi. Kàh kɪ sɔ́ kũne ò, kàh kɪ sɔ́ minne ò, kàh kɪ sɔ́ yĩnyò tɔ̀npɪbɪlè ò, kàh kɪ sɔ́ yòtòrínɔlè ò, kàh kɪ sɔ́ kwey gbí tyilè ò, kàh kɪ sɔ́ ñsò tyilè ò, kàh kɪ sɔ́ tẽnpnènónɔlè ò, kàh kɪ sɔ́ yĩnyò tãhkìnólè ò, kàh kɪ sɔ́ sétáh sówãh tãhkìnólè ò, sé sɔkɔ yó ñtẽ nãh fẽ ápi tyínɔnɔ yah kɔ n pi ñ tyí.

9

Yìkì nê névyè-á Liyel yah tɔkɔ

¹ Krista tyí yõ ye ñne. Képah ye, mäh kɪ nê yo n pi, gbɪ ye kéle, mìnì nãh me ké sɔkɔ. Liyel Mirki ye ké sɔnɔ dahbɪ tɛ ní sɔkɔ ne nê-á mé kɪ n yo n pi, gbɪ-á kéle.

² Yèkwɔrɪ ñgbẽ me ní sɔkɔ. N nɪ me n suke gbímegbí.

³ Yé nãh wè di, mäh me nê tyí, ñmɔ tyí sɔ́ nãhkɪ yɪkɪ ànê ní wró mó gbɛ Kristalè ní yúnpyé swɔ sɔkɔ, pé pwah n mɔ yĩnne, pépi nónó-á ní yìkì névyèlè.

⁴ Pépi ye Yisrayel nolè, Liyel-á nónó pɪ ñ wẽnpìlè. Á yõ yõnólè pè kɔ, tẽ yégbékè kwɔ mɔ péle gbáyí nãhnãhlè, tẽ tyi kɔ́ sah pè kɔ, tẽ ñ ni òkùlè pè wèkɪ, tẽ ñ vyãhlè pè kɔ.

⁵ Abrahmɪ, ànê Yisakɪ, ànê Nsyakɔbɪpi ye pé nãh tãnne. Yìkì núkú ye péle Yesule wãh pɔ́ sétáh yõ. Nmɔ ye Liyelle, nê-á me yíyìn pól yõ. N yĩn ne n gbilki gbímegbí. Amiina!

⁶ Mäh nê yo sɔkɔ yòtah, képah nãh n wèkɪ ne Liyel nãh n kɔ ñ tyíyónó sò. Nte Yisrayel no pól nãh pɪ Yisrayel no yèsyìkìnìnne Liyel yah sɔkɔ.

⁷ Sè ó ye, Abrahmɪ wẽnpì pól tɔ́ nãh pɪ ñ wẽnpì yèsyìkìnìnne. N pídí Yisakɪ wɔ́ wẽnpì ye kɪ n mɔ n kɔ ñ pétóbéle sɔ́-á Liyel yo kéle ñ tyí.

⁸ Mäh ne mé kè yo palle, wẽnpì nónó-á dubi gbɔyne, pépi nãh Liyel wẽnpìlè. Nónó-á dubi à yĩne Liyel vyãh kɔ́nólè, pépi ye ñ wẽnpìlè.

* 8:36 8.36 Yah n tɛ Gbálnó 44.23.

9 Yé yah, Liyel lésõ ñ vyähle Abrahamı kã ne ñkê: «Gbĩ yó yĩnkõ gbĩne, mé kı í syı pɔ á tĩnne, té Sara kı me dĩnpir we dubi.*»

10 Tõo náh dé, yé yah Wrebeka to tyíle kè: Ápi sútó Yisakı mè ye dubi à kã dĩnpĩ népĩ níminé nónó-á kèninine.

11-13 Gbĩ nê-á wẽnpĩ nópi náh tõnì dubi, pè náh tyítúkúnì pı, pè náh tyípéplɔ to pı. Nte Liyel me yo Wrebeka tyí ne: «Wẽnpĩ nópi sɔkɔ, nénkyí tẽ kı pɔ pı gbẽ tẽ yõle.»† Kè tã me wárkínóle Liyel wey sébéy n̄tẽ sɔkɔ ne ñkê: «Nsyakɔbı wɔ tyí ye nɔ í tyí, Yesayu náh»‡ Yé náh we di, képah n wẽkı ne névi tyípínó náh Liyel n yah ñ té tẽ yah n wilki. Névi nê-á ñ dyɔ, tẽ wɔ ye à n yah n wilki.

14 Sõ me ápi kı yo yò wé? Liyel náh me n kɔ gbı wẽkì yõ di? A me n kɔ gbı wẽkì yõ kè.

15 Yé náh we di, à yo Moyisi tyí ne: «Máh me ké tyí ne mé pèpɔrı pı névi nê tyí, më kè pı tẽ tyí. Té máh me ké tyí ne mé névi nê yãm yah, më tẽ yãm yah.»§

16 Kãh pı sã, képah náh n wil névi dyɔ yĩ tẽ sɔkɔ, képah náh pı ñ gbáhtẽno sɔkɔ dé. Nte kè n wil Liyel ó tyí, nê-á névi yãmne n yah.

17 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne, Liyel-á yo Yesyipti yòtẽ dí tyí ne: «Ñ tẽnwenɔ wẽkı yĩn ànê í yĩn wil yĩn ye kèkõyó pól sɔkɔ, í kã mé ñ pı yòtẽne.»*

18 Kãh pı sã, kãh Liyel dyɔ, ă ñn̄i yãm yah, té kãh ñ dyɔ ă ñn̄i pı kùkùtãhkì névile.

19 Gbòkènpı túkù kı fẽ ne, kwãh nê se pı té Liyel kı tã n tɔkɔ névyele n kã nı? Nê se kı fẽ ñ dyɔ dyɔ tyi yah kã nı?

20 Nte nê tẽ ó me áwɔle, té á kı pɔ Liyelle n kõlı? Pın se kı fẽ ké mó-ò piki yah ne, kwãh nê se pı té à pé mɔ sã nı?

21 Pnı mó-ò tyí náh ñ fãhrıle di? A kı fẽ tyígbi pı pı pın mɔ kéle, té kı tã fẽ nýãh tyi pı pı pın mɔ kéne fãhrı óle.

22 Liyel me ké tyí ne pé pé fòkònyãhnì wilki mɔ, pé mó pé tãhkì wẽkı. Té wãh mó tã sò yĩne à ñ fɔkɔ vyãh névyé nónóne, à sómnó pı té ñ gblõy ye náhnáh pé tyí.

23 Nte ñ tõrí-á me gblò dükù n̄ene, à sò me ké tyí ne pé kéle no téló wẽkı, wãh pépi nónó yãm yah té pè yah wilki sah ñ tõrí sɔkɔ de yĩnne.

24 Té kéne névyele, ápi ye. A náh á yah wilki Nsyifunɔ ó sɔkɔ dé, ñte à tükù yah wilki yĩkĩnì téló sɔkɔ,

25 sã-á Liyel kè yo sah Wose sébéy sɔkɔ ne: «Névyé nónó náh sò me ímɔ nolé, mé kı péle n ye í nolé. Yĩkĩ ne tyí náh sò nɔ í tyí, mé kı kéle n ye í dyɔ yĩ yĩkile.†

26 Té nýãh sɔkɔ-á lésõ kè yo pé tyí ne ímɔ no náh péle, nénpó mè ó sɔkɔ ye tã pè kı ye péle Min n̄tẽ Liyel wẽnpile.»‡

27 Yesayi to mó yo Yisrayel no tyí sɔkɔ ne ñkê: «Yisrayel névyé-à sã me dò pne yo gbòpɔ sèmıyáhrı sã, kwéy ó ye kı n pwah n pi pé sɔkɔ.

28 Yé náh we di, TÈ NGBÈ Liyel-á tyi nónó yo, à kı sè pı dal mɔ súú sétáh yõ.»§

29 Té Yesayi tã lésõ kè yo sah ne ñkê: «Tyi pól tyí tẽnwe-ò TÈ NGBÈ Liyel-à sò me á tükù sãh-ñk̄ene min sɔkɔ, á duku náhkı to Sodomı ànê Gbomɔrı névyé tyí k̄ole.»

30 Sõ me ápi kı yo yò wé? Névyé nónó náh pı Nsyifunɔle, pè pı néglólé Liyel yah ñ yõ s̄enó gbõ yõ, pépi nónó-á pè náh sò me kéle n yah n kã.

* 9:9 9.9 Yah n te Yesesı 18.10. † 9:11-13 9.11-13 Yah n te Yesesı 21.23. ‡ 9:11-13 9.11-13 Yah n te Malakı 1.3. § 9:15 9.15 - Yah n te Yálnó 33.19. * 9:17 9.17 - yah n te Yálnó 9.16. † 9:25 9.25 - Yah n te Wose 2.25. ‡ 9:26 9.26 - Yah n te Wose 2.1. § 9:28 9.27-28 - Yah n te Yesayi 10.22-23.

31 Té Yisrayel no nónó wɔ-á pyě sò me n yah n kɔ ne pé pi néglóle Liyel yah Moyisi tyi kònsàhnó wǎl kóló gbò yò, pè náh we pi néglóle képah gbò yò.

32 Sɔ pi té pé náh we pi néglóle wé? Pè náh sò me kéle n yah n kɔ Liyel yò sɛnó gbò yò, pè sò we ne nkě pé tyípinì-á kɔ fě pé pi néglóle Liyel yah képah ye. Pé gbáhkì ye pyě pè mɔ pé wilki n mɔ mɔ dáhkì tyí yò sɔ.

33 Kéne dáhkìle, Yesu Krista ye. Képah tyí ye wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkě: «Yé yah, mé kɔ gbáhkì mɔ mɔ dáhkì yó sah Siyó kwil soko. Névyé wilki n mɔ mɔ tédáhkì yó ye kéle. Nte névi nê-à n gbò sah ké yò, sen náh tɛ tɛ n pi.»*

10

1 N yúnpyé, máh me nê tyí ní nɔ pólle, képah ye ne Nsyifunɔ pwáhnmonɔ we. Mé me Liyelle n ni pé tyí képah tyí soko.

2 Yé náh we di, mé kɔ fě kè yo ne pǎh me gbah tɛ yí Liyel wěkì kóló soko, nte pǎh me kéle n pi yítùri soko.

3 Liyel-á névile n pi négbíle n yah soko dùkù nêne, pè náh kè pí. Té pé yěngbɛ tyíle n pi, té Liyel tyí wɔ yahle.

4 Krista ye pɔ Moyisi tyi kònsàhnó tyi pi syi sé yin tyí. Névi nê-à sɛ Krista yò, tɛ kɔ pi négbíle Liyel yah soko.

5 Névi-á fě n pi n pi négbíle tyi kònsàhnó gbò yò dùkù nêne, Moyisi-á nê wárkì ké tyí soko kè we yò: «Névi nê-à tyi kònsàhnó soko tyiyónóle n pi, tɛ kɔ n minne n pi sépi gbò yò.»*

6 Nte névi-á n pi négbíle Krista yò sɛnó gbò yò dùkù nêne, kè me yónóle képah tyí soko ne: «Káh ne n sɔ á foko soko ne: «Nê kɔ doko kyɩ yinyó?»» Nê kór-á, kɔ kyɩ Krista kɔ à kɔ tiki pɔ.

7 Képah náh pi: «Nê kɔ tiki yuku sétáh sówǎh?» Nê kór-á, kɔ kyɩ Krista kɔ à kɔ wil lékókwíl kɔ doko pɔ.

8 Nte tir nê me tɔ yónóle wé? Kè me yónóle ne: «Liyel wey me á tnô. Kè me á vyǎh soko ànê á nɔ soko.» Kéne weyne, Yesu Krista yò sɛnó wey ye kéle, áyáh me nêne n yo n kɔ.†

9 Wáh kè yo á vyǎhle ne Tɛ ñgbɛ-á Yesu Kristale, té sɛ ké yò á nɔ soko ne Liyel-á n lékó yilki mɔ, á kɔ pwáhnmonɔ we.

10 Wáh sɛ Liyel yò á nɔ soko, képah ále n pi négbíle; ànê wáh kè yo á vyǎhle, képah ále n pwah n mɔ.

11 Á náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne névi nê-à sɛ Krista yò, sen náh tɛ tɛ n pi.

12 Kǎh pi sɛ, wǎhkì náh me Nsyifunɔ wró ànê nónó náh pi Nsyifunɔle. Tɛ ñgbɛ núkú ó ye me pé pól tyí, nê-á pèpɔrile n pi no pól tyí nónó-á ñne n ye n gbo.

13 Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkě: «Névi nê-à Tɛ ñgbɛ ye gbo, tɛ kɔ pwáhnmonɔ we.»

14 Nte sɔ me pé kɔ ye gbo ñne, né pé náh sɛ n yò? N tyí wénnoh-ńkɛne, pè kɔ sɛ sɔ n yò? Pè kɔ we noh sɔ n tyíle né ney náh n tyí we yo pé tyí?

15 Té sɔ me Liyel wey kɔ yo, né névi náh tekɩ mɔ ké yo yinne? Képah ye kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkě: «Kè me ñivìnine wáh Nivìnì tir yópú we pè pé gbáhkì tɔko n pi.»‡

* 9:33 9.33 - Yah n te Yesayi 28.16 ; 8.14. * 10:5 10.5 Yah n te Levitiki 18.5. † 10:8 10.8 Yah n te Tónyono 30.12-14. ‡ 10:15 10.15 Yah n te Yesayi 52.7.

16 Nte no pól se yó Nìvìnì tir fě syi? Yé yah, Liyel tēntò syínyo-ò Yesayi lésò me píkinyahnòle n pì ne níkě: «Tě ñgbě, ápi-á tir nêne n yo, nê sě ké yō?»§

17 Sě ye Krista yō sěno n we Nìvìnì tir nóhnó sòkò. Té Nìvìnì tir mēne mó, Yesu Krista tyí yónó ye.

18 Nte à; pè náh n tyí yónó noh yah di? Pè kè noh kyó! Kè me yónó rítēne Liyel wey sébéy sòkò ne níkě: «Pé yínpò me n doko sétáh yō pól sòkò, pé wey me n yini n tē kèkōyó tantàn pól tyí.»*

19 Nte à; Yisrayel no náh lésò Liyel wey mè syíkí-ńsah pĩ di? Moyisi mó tō kwāh tē kè yo ne Liyel-á ne níkě: «Mé kì kè pì yé kō yé kì yìkì fóroo yó yèwanne n yah. Yìkì nê névye-á lékám kě névyele, mé kì kè pì yé kō yé kì pé dyole n yo.»†

20 Yesayi n nì syāh kè yo rítēne ne Liyel-á ne níkě: «Névye nóno náh sò me nímole n yah n kō, pépi ye we níne. Névyé nóno náh sò me kwāh yó rítēne n yah n kō ní tyí, mé ní gblǒyne pépi wěki.»

21 Nte Yisrayel no tē wo tyí sòkò, Yesayi ne Liyel-á ne níkě: «Gbĩmegbí mè n ne n me ní gbǎn yìkì mo pè syìkì n tē, pépi nóno-á nòhnì-ńkě ànê kèlékě névyele.»‡

11

Liyel náh n náh vi Yisrayel no kō

1 Nte-à, Liyel se n náh vi n no Yisrayel tãn kō? Jō dé! Yé náh we di, nímo tole Yisrayel ney ye dò. Abrahmì náh ney yó ye níne, nê-á wil Běnsyame yìkì sòkò.

2 Liyel náh n náh vi n no kō wáh kwāh tē nóno yah wilki sah dé. Yé se kì ne yé pínó náh me ké sòkò ne, kǎh me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne Yeli-á sò me n tokò Yisrayel nole n kō Liyel tyí

3 ne níkě: «Tě ñgbě, pè ye á tēntò syínyopu ko mo, té sárká súkénkō-ńtàn yìkì nóno-á me áwo tyí yō. Nmò ó wũ ní gblǒy, té pè tō me n yah n kō ní kònmò-ńsahle.»

4 Nte sō me Liyel yo n tyí? A ne: «Mé ye díbí nêpì kèyō tónó kyegbām (7 000) wilki sah ní gblǒy tyí, nóno-á pè náh gbètukunò di fal fal tō Baal yah sòkò à kè gbilki.»

5 Képah núkú ó ye kwey mè to sòkò, névyé kwéy yísyó me wũ tē Liyel-á yòbènrì pì nóno tyí à pè yah wilki.

6 Nte yòbènrì-à kì nê Liyel pì pé tyí à pè yah wilki, pé tyípínó gbò yō náh mó tō kè. Kàh me sépi gbò yòle, yòbènrì náh mó tō dò.

7 Sō me ápi kì yo yò wé? Yisrayel no-á nêne n yah n kō, pé pól náh kè we. Nte Liyel-á nóno yah wilki pé sòkò, pépi ó we kéle té téló wo ní me tah tũ

8 sō-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne: «Liyel ye pè pì tǒròò. A pé yí pì sè náh me n yah, té pé ní pì sè náh me n nohnì, fóó à pò syì kwey mè tyí.»

9 Yòtē dí Davidi to tō kè yo ne níkě: «Pé yòke yíne kè pì pé tyí pé tē tē vyóne, ànê pé tē tē kěyne, ànê pé wilki n mo mo kwāhle, kì pé tyítúkùnìne pé dyah.

10 Pé yí mó ne me syì, pè káh fě ne n yah, pè mó ne me kwlónó sòkò gbĩmegbí tókóbí sō me pé yō.

11 Nte-à, Yisrayel no-á pé gbáhkì mì syìkì sě-à, pè se kì wũ tē sě kúmm? Sě tē wo náh dé. Nte pépi-á pilki, yìkìní téló mó pwáhnmoò we, pépi Nsyifunò kō pè pé yèwanne n yah.

§ 10:16 10.16 Yah n te Yesayi 53.1. * 10:18 10.18 Yah n te Gbálnó 19.5. † 10:19 10.19 Yah n te Tõnyono 32.21. ‡ 10:21 10.21 Yah n te Yesayi 65.1-2.

12 Nte pépi-à pílkinó-à kɪ me pi pèpɔri wénóle kèkòyó névye tyí, té pé tɛnkwlɔno me pi pèpɔri wénóle yìkìñí tɛlɔ tyí à, pépi-à pwáhnmonɔ we te, képah náh n pi n pi pèpɔri ñgbɛne kal di?

Névye pwáhnmonɔle nónó náh pi Nsyifunɔle

13 Yépi nónó náh pi Nsyifunɔle, yépi tyí ye mé n yo wey mène núkúnúkú. Yesu tɛntò névi ye ímɔle nê-á me tɔle n pi yépi yinne. Tò mè me yò yónóle ímɔ tyí,

14 nê-á kɪ á no Nsyifunɔ kɔ kè kɪ yìkìñí tɛlɔ yèwanne n yah, ní kɔ mé kɪ pé tókù we pwah mɔ.

15 Yé náh we di, Liyel-á pè gbe milki képah-à me kèkòyó névye wró tɔ sah Liyelle à, wáh tɔ pɔ pé ye kwró ñne, kè kɪ pi sɔ wé? Kè náh n pi n pi á kɪ ne lékyî sɔ yilki mɔ di?

16 Sèmukɔ pye nónó-á ko gbrolɛ, sépi-à kɪ me wilki sah Liyel tyí yò, sé tɛlɔ pól to me ñ tyí yò. Séswô sémîn-à me sàhnóle ñmɔ tyí yò, ké yìngbàn to kɪ me ñ tyí yò.

17 Nsyifunɔ me wólíví séswô sónó sɔ, té Liyel me ké yìngbàn kɔli. Té nónó náh pi Nsyifunɔle, pépi mó me á kɪ ne kyèh sɔko wólíví séswô sɔ, nê-á Liyel ké yìngbàn kɔli kyɪ pukubi wólíví yòhkì sónó tyí. Yáh Liyel yòbènɔri nê we, képah n wil Nsyifunɔ tyí sɔ-á wólíví séswô sónó ñikì n yohnɪ n mɔ yìngbàn púkúbínóle.

18 Képah ye, yìngbàn nónó-á Liyel kɔli kwe, yé káh séle n yilo. Yé káh yé gblɔyne n yò n sah, yépi tyí náh sémînne, pépi tyí ye séle.

19 Yé kɪ fɛ ní syah ne, Liyel-á yìngbàn nɔpi kɔli to té yépi we pukubi.

20 Gbɪ tɛ wɔ ye, pépi Liyel yò sɛ-ńkɛ ye Liyel kɔ à pè kɔli to té yépi we pukubi pé swɔ sɔko yé Liyel yò sɛnɔ gbò yò. Yé náh yine ye yé gblɔyne n gbilki. Kè pyè yine kè ne n me tíkile yé tyí ñtɛne ńkɛ.

21 Yé náh we di, Liyel-à me yè-ńkɛne séswô sónó yìngbàn kɔlínóle, yépi wɔ se pyè à kɪ we ye yáh sɛ-ńkɛne ñ yò?

22 Yé yah, Liyel ple, té mó tɔ peke. A peke pílkipú yò, té n pi ple yépi tyí. Nte yé yine ye ne n me ñ pèpɔri mène n pne gbímegbí. Képah-à pí-ńkɛne, yé to kɪ kɔli milki.

23 Nte Nsyifunɔ to-à kɪ pé kèlékɛ pínó yal mɔ té sɛ Liyel yò, Liyel kɪ pè tɔ pukubi séswô sónó tyí. Tɛnwɛnɔ me ñmɔ tyí kɪ ñ syɪ pè tɔ pukubi.

24 Yé náh we di, yépi nónó náh pi Nsyifunɔle, yé me á kɪ ne kyèh sɔko wólíví séswô sɔ, nê-á Liyel ké yìngbàn kɔli kyɪ pukubi wólíví yòhkì sónó tyí. Nsyifunɔ mó me wólíví séswô sónó yìngbàn tyí kɔle nónó-á Liyel kɪ pè tɔko pukubi sé séswô tyí.

Nsyifunɔ pwáhnmonɔle

25 N yúnpyé, mé kɪ Liyel tir wɔbìnsàhnó yó tyí yah yo wah yé syah, sɔnko ye káh n pɔ yé gblɔyne n tɔko n pi yí pípúle. Yé yah, Yisrayel no tókù kɪ wũ tɛ níkísekókó pínó sɔko, pópó kɪ pɔ nɔ gbí nê-á nónó náh pi Nsyifunɔle, pè kɪ pwáhnmonɔ we, té kɪ de Liyel no sɔko.

26 Képah sɔko, Yisrayel no pól kɪ pyè pwah sɔ-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne ńkɛ: «Pwáhnmonɔ-ò kɪ wil Siyò kwil sɔko. A kɪ pɔ Nsyakobɪ no tyípèl tókóbí tɛ yò pé yò.

27 Nmɔ Liyel-á kɪ pɔ pé tyípèl yò mɔ pè kɔ, té kɪ yégbékè nê kwɔ n mɔ n pi péle, képah ye yò.» *

* 11:27 11.27 Yah n te Yesayi 59.20-21.

²⁸ Yah yóle, Liyel sépébi ye Yisrayel nole pãh sǎnpíle Nìvìnì tir yahle, té képah wo mó nekí yépíle. Nte yah yóle, pépi ye sǎ à yah tǎkǎ pí n nole. Pé tyí nǎ n tyí pé nãh tân yǐnne.

²⁹ Yé nãh we di, Liyel-à kwâhle névi kǎ, à nãh n yahle n vi kéle n syi pólle. Wãh névi nê ye, à nãh n nahle n vi tǣne n kǎ pólle.

³⁰ Ngbòle, yé lésǎ me Liyel yóré yahle. Nte núkúnúkú, Nsyifunǎ tǎ-á n yóré yahle, à me yépi yãm yah.

³¹ Sǣ ó ye, Liyel yóré nê-á pè yahle núkúnúkú yǎ, té Liyel me yépi yãm yah, pépi tǎ yãm yah yǐn ye à pí képahle.

³² Yé nãh we di, Liyel ye no pól kǎ pè n yóré yahle pé pól yãm we n yah yǐnne.

³³ Liyel pèpǎri me gblò dé! Lékám me yǐ n sǎkǎ, n fǎkǎ se mó tǎ me dényǐnǎle. N tyi tǣ dùkù nãh fǣ n pǐ, n syǎ-ntǎn tǎ nãh fǣ n pǐ ló.

³⁴ Kè me wǎrkínsàhnǎle Liyel wey sébéy sǎkǎ ne ñkǣ:

«Nê tǣ wo me Tǣ ñgbǣ sǎnǎle n pne wé?

Nê tǣ wo kí fǣ vǐnmǎnǎle à kǎ?»†

³⁵ Nê kwâh yóle à kǎ,

té à pǎ ké lédyáhnǐne tǣ kǎ nãhle?»‡

³⁶ Yé nãh we di, yǐyǐn pól wil ñmǎ tyí. Nmǎ mónó ye sé pólle. Sé pól me ñmǎ tyí yǎ.

Gbílkinó ne n sah n yǎ gbímegbí. Amiina!

12

Min pínó késánnne Liyel wǣkí kóló sǎkǎ

¹ N yǐnpyé, Liyel pèpǎri pínó yǐnne ápi tyí, mé kéle n yah n kǎ yé tyí ne, yé yé gblǎyne Liyel kǎ yé sǎ pí sárkále n tyí. Yé mó yé minne n pí yályál n yah sǎkǎ, nê-á kí n yǐ yuku. Képah ye Liyel gbilki dùkù pèpeyne, yáh yǐne ye nêne n pí.

² Yé káh kèkǎyǎ névyele n yah n pí. Nte yé ye Liyel kǎ à lékám késánnne yé kǎ sǎnko yé vi mǎ. Képah sǎkǎ, tyi nónó tyí-á me Liyel tyí, yé kí tǣ we séle n wah n pne. Sépi ye pí tyi tyípeplǎle, ànê nónó tyí-á nǎ n tyí, ànê nónó-á sǎhkí kǣne.

³ Liyel-á yǎbènrǎ nê pí ñmǎ tyí, képah yǐnne mé kéle n yo yé nénúkù núkú pól tyí ne, yé káh yé gblǎyne n gbilki n kah n mǎ. Yé ye gblǎy tǐkínmǎnǎ sǎnǎ ne n me yé sǎkǎ, à yǐne Liyel-á n yǎ sǣnǎle yé nénúkù núkú pól kǎ sǎ.

⁴ Yé nãh we di, wil gbǣnsé núkú núkú ye á pól tyí, té tǎntǎnne sé tyí dǎ, nónó-á sé pól pí pí tyi me sé tyí tyíle.

⁵ Sǣ ó ye, ápi tǎ me dǎ, nte á pól pí wil gbǣnsé núkúle tyí kǎle á wró kwǎrǎnmǎnǎ gbǎ yǎ Kristale. Á pól kwǎ mǎ pí núkúle wil gbǣnsé tǎntǎn tyí kǎle nónó yétǎ-á me wǣne n tǣ.

⁶ Liyel-á pèpǎri pí á tyí à nónǎne á kǎ, sè me sé tyí tyíle. Nê tyí-à kí me Liyel tǣntǎnè syǐnyonǎle, tǣ kéle ne n pí à yǐne Liyel yǎ sǣnǎ wǣkǐle.

⁷ Nê tyí-à kí me sǎnmǎnǎle névyé tyí, tǣ ne n so n mǎ pé tyí. Nê tyí-à kí me névyé kwǎnǎle, tǣ névyele n kwǎ.

⁸ Nê tyí-à kí me névyé vǐnmǎnǎle, tǣ névyele n vi n mǎ. Nê tyí-à kí me pèpǎri pínǎle névyé tyí, tǣ kéle ne n pí fǎkǎpènrǎ sǎkǎ. Nê tyí-à kí me névyé yah tǣnǎle, tǣ gbah tǣ ké sǎkǎ. Nê tyí-à kí me névyé yãm yáhnǎle, tǣ kéle n pí nìvìnì sǎkǎ.

⁹ Yé yǐne yé tyí nǎ wǣ tyí fǎkǎkwǐnkí kǣne ké sǎkǎ. Yé pèkè pínó yal n mǎ pnépné, yé mó pèpǎrǎle n pí.

† 11:34 11.34 - Yah n tǣ Yesayi 40.13. ‡ 11:35 11.35 - Yah n tǣ Nsyǎbi 41.3.

10 Yé ye yé tyí nɔ wě tyí yũnpíkì núkú tyí kǎle. Yé gbah tẽ yè yòyenne n sah wě yõ.

11 Yé kléykléyne n pɪ, yé káh pɪ gbãndal névyele. Yé tǒle n pɪ Tẽ ñgbẽ tyí yé nno pólle.

12 Yé gbò sàhnó-á me nê yõ, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ képah yinne. Yé sómnóle n pɪ yèkwɔɔi gbíne. Yé gbah n tẽ níri pínó sɔkɔ.

13 Yé yé yũnpyéle n yohni n mo pé fyãh-ñtãn sɔkɔ, yé mó népãnne n tẽ ple.

14 Nónó-á yéle n fõh, yé sãmne n mo pé sɔkɔ. Yé sãmmne n mo pé sɔkɔ, yé káh léplole n ye n mo pé yõ.

15 Nónó-à me nìvìnì sɔkɔ, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ péle wě tyí. Nónó-à mó me gbní sɔkɔ, yé ne n me gbní sɔkɔ péle wě tyí.

16 Yé yé fókósõno pɪ núkúle. Yé káh pɪ gblõy gbilkípúle, yé ye gblõy tíkínmɔno tyí nɔ yé tyí. Yé káh yé gblõyne n pɪ yĩ pípúle.

17 Yé káh ñnî yò ñtẽ pèkè pínó wó de ñ sɔkɔ. Yé pèpɔrile n pɪ no pól tyí.

18 Káh kɪ me yépi tẽ ó sǒ, yé gbah n tẽ yé minne n pɪ yèvinì sɔkɔ ànê no pólle káh kɪ fẽ n pɪ n pi.

19 N nénónó, yé káh ne yáh yé gblõy vyãhle n syi, yé kè toh Liyel syĩ. Yé náh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne, Tẽ ñgbẽ-á ne ñkẽ: «Ñmo tyí ye vyãh syínóle, ñmo ye n de wóle.»*

20 Té tǒ yo ké fí yó sɔkɔ ne: «Á sépe-à me kweki sɔkɔ, yĩ à kǒ à yõ; wáh me níki sɔkɔ, yĩ à kǒ à wɔ. Wáh képah pɪ, kè me á kɪ ne nìségbno sǒ á kwe mo ñ yõni yõ.»†

21 Káh n ye pèkè kǒ kè fyãh á yõ sɔkɔ, ñte áwɔ fyãh ké yõ sɔkɔ á pèpey pínó gbò yõ.

13

No pól yĩne pè ne n sah kwil yõtãm yóré yõ

1 Tẽnwenɔ yó se me né kè náh wil Liyel tyí? Névyé nónó-á me tǒrí yõ, Liyel sahki sɔkɔ ye péle dò. Képah ye, no pól yĩne pè ne n sah kwil yõtãm yóré yõ.

2 Káh pɪ sǐ, névi nê-à yõtãmne n fwo, Liyel yóré ye tẽ n yahle. Té nê-à se mó tǒ Liyel yóréle n yahle, pèkè ye tẽ n yɔɔi n mo ñ gblõy yõ.

3 Tyípeplo pí-ò náh yĩne tukey tükèpu yah tíki pínóle. Tyítúkúnì pí-ò wɔ ye yĩne pé yah tíki pínóle. Wáh kɪ me ké tyí ne á káh yõtãm tíkile n pɪ, tyípeplole ne n pɪ, képah sɔkɔ pè kɪ ále n sǒ.

4 Á náh we di, Liyel tǒ sɔkɔ ye yõtãmne á tyí pɪkɪ yinne. Nte wáh tyítúkúnìne n pɪ, pé tíki yĩne kè ñ tẽ. Dípíyì náh pè kǒ nònóle dé, tẽnwenɔ me pé tyí Liyel tǒ mè sɔkɔ kɪ fẽ fóhnó sah pèkè pí-ò yõ, kɪ Liyel yrɔ wilki tẽ sɔkɔ.

5 Képah ye á yĩne ñ ne n sah pé tyí yõ. Liyel fòkòvyãhnì yah tì to yĩn ó náh dé, á nɪ to me kéle ále n wèkɪ ne képah-á ple.

6 Képah tɔ yĩn ye yè mórile n mo. Té nónó-á mó n syi séle, Liyel tǒ sɔkɔ ye péle ké tǒ n sah n pɪ yinne.

7 Kwáh nê-à yĩne névi nê kǒnóle, kéle tẽ kǒ. Mórile mórí syí-òle n kǒ, ñ té làpole làpo syí-òle n kǒ. Wáh yĩne ñ névi nê yah tíki pɪ, tẽ yah tíki pɪ. Wáh yĩne ñ yòyén sah névi nê yõ, kè sah tẽ yõ.

Yé tyí-á yĩne kè nɔ wě tyí sǒ

* 12:19 12.19 - Yah n te Tõnyono 32.35. † 12:20 12.20 - Yah n te Sèmìrn 25.21-22.

⁸ Nnî yó ntě kôli káh we yé yô soko. Yé ye wě tyínono ó kôli ne n me yé yô. Á ní-ò tyí-à me no á tyí, Moyisi tyi kònsàhnó wâl pól ye á ko dal mo.

⁹ Káh yo Moyisi tyi kònsàhnó soko ne, ney káh fòfikì pi, ney káh nékókè mo, ney káh yĩbe yĩ, ney káh ò yĩ wil ò ní-ò kwâh tyí, à tahl tyi nónó téló to tyí-á yónóle ké soko, sépi pól ye tir kònsàhnó núkú mè tuke mo yo ke núkúle ne nké: «Á ní-ò tyí yĩne kè no á tyí á gblöy tyí kôle.»*

¹⁰ Tyínono névi nâh n pi n dah n mo névi tyí. Tyínono-à me névi nê soko, tẽ me Moyisi tyi kònsàhnó wâl pólle n ko n dal n mo.

¹¹ Gbĩ nê soko-á ále, yé kè pi ó. Pwáhnmono me yúkey ále núkúnúkú à kal gbí nê-á lésó á sã Krista yô. Képah ye, do n yuku gbí no.

¹² Tyah kah te, tyah dal gbí me yúkey. Á ye fěntũ tyi we n ye. Liyel-á nêne á kô kyòo yah tò pi yĩnne,

¹³ à mó képahle kyòo yah tyípinó óle n pi. Á ye káh n pi yèwònpibile, á ye káh mó tã sètènène n pi. Á ye káh n pi fòfínpibile, á ye káh n pi prònpibile. Á ye káh málle n kôli, á ye káh yíwilkile n pi.

¹⁴ Yé ye yé tyípinó pól ne me Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí kôle. Yé káh n ye yé dyo dyo tyi pinó fyãh yé yô, kè po yé mo tyítúkùnì pinó soko.

14

Káh á yúnpile n tuke

¹ Névi nê Liyel yô sěno-à me yúkú-ńkēne yahle, yé tẽ těno ple. Yé káh tẽ sōnole n kôli.

² Sõ kénkõ-á ñnî Liyel yô sěno-à yuku yahle tẽ kô à me fě yiyin pólle n yô, té nê Liyel yô sěno nâh mó yuku yahle, kè me tẽ kô à me kò yahle;

³ yiyin pól yó-ò káh kò kò-ńkē névile n yilo, kò kò-ńkē névi to káh mó yiyin pól yó-òle n tuke. Yé nâh we di, Liyel me tẽ tẽ ple dò.

⁴ Nte nê me áwòle, té á kú po ñnî yó tònpile n tuke? Wâh kú sô me n pi ple ò, à nâh me n pi ple ò, képah me ñ yõ tẽ díne n yah kè. Nte à kú pi ple n pi. Yé nâh we di, tãhkì me Tẽ ñgbẽ tyí kú fě à kô à kú n pi ple.

⁵ Túkú tyí sèpin me sé tyí tyile, túkú tyí sè me núkúle. Nte nê-à sô me nêne n sô, tẽ sěnyino ne n me ké yô.

⁶ Névi nê-á me sèpinne n mo n kô, Tẽ ñgbẽ tyí ye tẽ n pi kéle. Nê-à me yiyin pólle n yô, Tẽ ñgbẽ tyí ye tẽ n pi kéle. Yé nâh we di, Liyel yin ye tẽ n gbilki. Nê-à se yiyin pólle n yó-ńkēne, Tẽ ñgbẽ tyí ye tẽ n pi kéle. Liyel yin ye tẽ to n gbilki.

⁷ Yé nâh we di, ápi soko yó ntě nâh me min soko ñ gblöy yĩnne, ànê ñnî yó ntě nâh n ku n pi ñ gblöy yĩnne.

⁸ Áyâh me min soko, Tẽ ñgbẽ tyí yô ye ále min soko. Áyâh se ku, ñmo tyí yô ye á ku. Képah ye, á me min soko ò, á ku ò, Tẽ ñgbẽ tyí yô ye ále.

⁹ Krista ye ku té ñ lékó me yilki mo, nê-á à kô à pi lékyî ànê vye Tẽ ñgbēne.

¹⁰ Nte áwò-á dò, kwâh nê pi té á á yúnpile n tuke? Té áwò to-á dò, kwâh nê pi té á á yúnpile n yilo? Liyel kú po á pól tuke n pi dò.

¹¹ Yé nâh we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nké: «Ñmo nê-á Tẽ NGBÈNE mé me min soko. No pól kú gbètukuno di ñmo yah soko, ànê no pól kú ñmole n gbilki.»*

* 13:9 13.9 Yah n te Levitiki 19.18. * 14:11 14.11 - Yah n te Yesayi 45.23.

12 Kãh pɪ sɛ̃, á nɛnúkù nùkú pól kɪ á tyípínó yah yo n pɪ Liyel tyí á gblǒy.

13 Képah ye, á ye yal mɔ wɛ̃ tükèńóle, yè mó kè yah tɔkɔ ne ññi yó ñtɛ káh tir yó pɪ nê-á kɪ yé yúnpi yó yó ykɪ, képah náh pɪ tɛ̃ sykɪ mɔ Liyel yó sɛ̃nó sɔkɔ.

14 Á wró kwrónmɔnɔ gbò yó Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesule, ñmɔ kè pɪ, ànê ní sɛ̃nyĩnɔ me ké yó sɔkɔ ne ñkɛ̃, kwáh yó ñtɛ̃ náh me sɪlkĩńóle Liyel yah sɔkɔ ké gblǒy sɛ̃. Nte névi nê-à n sɔ ne kwáh nê-á me sɪlkĩńóle, kè n pɪ sɪlkĩńóle tɛ̃ tyí Liyel yah sɔkɔ.

15 Káh n pɔ á yóke yĩnne á yúnpi mɔ yèkwɔri sɔkɔ, á náh tɔ me n kɔ tyínɔnɔ wɛ̃kɪ yó dò. Káh n pɔ á yóke yĩnne névi min kɔ kè mɔ pu, Krista-á ku ñmɔ nê yĩnne.

16 Kwáh nê-á kwáh pèpeyne áwɔ tyí, képah káh pɔ pɪ yínyíkùle dé.

17 Yé náh we di, Liyel tɔrɪle, yóke ànê wɔ wɔ yí náh. Gbɪ wɛ̃kɪ, ànê yèvinɪ, ànê ñvìnì ye kéle Liyel Mirki gbò yó.

18 Névi nê-à tɔle n pɪ Krista tyí sɛ̃ntɛ̃ne, Liyel yí n yuku tɛ̃ne, ànê névye ñ yíngbɪle n yo.

19 Képah ye, áyáh ne yèvinɪ ànê wɛ̃ yah yúkúnó we n pɪ sɔ̃, á ye képahle n yɪkɪ.

20 Á náh yĩne ñ pɔ Liyel tɔle ne n ykɪ yóke yĩnne. Gbɪ ye, yíyĩn pól tɛ̃ wɔ me yályál Liyel yah ó; ñte wáh kwáh yóle n yó nê yónó-á kɪ fɛ̃ pɔ á yúnpi yó sykɪ mɔ Liyel yó sɛ̃nó sɔkɔ, képah náh ple.

21 Nê-á ké pèpeyne, tir nê-á kɪ fɛ̃ á yúnpi sykɪ mɔ Liyel yó sɛ̃nó sɔkɔ, kè se kò kònóle ò, kè se tɔ wónóle ò, kè se tyi dùkù nêne, káh kéle n pɪ.

22 Áwɔ sɛ̃nó-á me nê yó à yuku nɛnpó ònne, ye képah tɛ̃ áwɔ ànê Liyel wró. Nê-à tyile n pɪ wáh me nónóne n yah ne sáh me ple, té à náh me lékàhle ñ gblǒyne n kɔ, tɛ̃ tyí nɔ.

23 Nte névi nê-à kwáh yóle n yó té me ké tyíle n sɔ tòtò, lékàh me tɛ̃ tyí Liyel yah sɔkɔ, wáh sɔnpɪle kéle n pɪ té kè náh me pɔ yĩne Liyel yó sɛ̃nó wɛ̃kɪle. Tyi nónó pól-á n pɪ nónó náh me Liyel yó sɛ̃nó wɛ̃kɪ yó, tyípêl ye séle.

15

Wɛ̃ tɛ̃nplɛnɔle

1 Ápi nónó Liyel yó sɛ̃nó-á yuku yahle, á ye á no tɛ́ló yótyíle n twah pé tyí. Á ye káh á dyɔ yíi tyi ó yah wũ.

2 Nê mè nê mè, à ñ ní-ò tyí pekɪ pekɪ tyile ne n pɪ à kɔ à ne n yuku yahle Yesu yó sɛ̃nó sɔkɔ.

3 Krista ñtɛ̃ fyé náh ñ dyɔ yíi tyi pí-ńsah yah kɔ. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sɛ́béy sɔkɔ ñ tyí sɔkɔ ne ñkɛ̃: «Liyel, á gbyòpu-á ñ gbyɔ gbyɔ nónóne, sè vi kwĩnki ñmɔ yó.»*

4 Tyi nónó pól-á wárkínsàhnóle Liyel wey sɛ́béy sɔkɔ ñgbò dùkùle, sè wárkɪ ne sè pɪ kwónóle ápi tyí. Sépi gbò yó, á kɪ gbah tɛ̃ ànê sórɛ kɪ we á sɔkɔ, á yáh-ńsah kɔ kè náh n tyɛ n pɪ.

5 Liyel nê-á névile n pɪ gbáhntɛ̃-òle ànê sórɛ névile, mé kéle n yah n kɔ ñ tyí ne à yé sɔnɔ pɪ nùkùle, yé mó Krista pɪ dùkùle n yah n pɪ.

6 Képah sɔkɔ, yé pól kɪ yé vyáh pɪ nùkùle kɪ Liyelle n gbilki, ñmɔ nê-á á Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesu Krista Súle.

7 Képah ye, yé wɛ̃ tɛ̃ ple sɔ̃-á Krista yé tɛ̃ ple à gbílkínóle n sah Liyel yó.

8 Máh nêne n yo yé tyí, kè we yò: Liyel n kɔ ñ tyíyónó sò. Wáh ñ vyáhle Nsyifuno náh tãn kɔ tir nê tyí sɔkɔ, Krista pɔ pɪ pé tɔnpɪle à képah pɪ pé tyí.

* 15:3 15.3 - Yah n tɛ̃ Gbálnó 69.10.

9 A wil képah tyí soko, yìkìni téló to yìn ye à pò, pè kò pè kú Liyelle n gbilki n fòkòpèndòrì yinne, sã-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey soko ne nké: «Képah ye mé kú ále n gbilki yìkìni téló névye niyó, té kú ále n gbi.»†

10 Kè tã me yónóle ké fí yó soko ne nké: «Yìkìni téló névye, yé nìvìnìne n pì wě tyí Liyel nolé.»‡

11 Té tã me yónóle ne nké: «Yìkìni téló névye, yé pól Tě ñgběne n gbilki. No pól mó n gbilki gbilki yìle n gbi.»§

12 Yesayi to kè yo ne nké: «Nsyese pétó náhkì kú pò yuku kú yìkìni pól névye yah tẽ, té pè kú pé gbò sah n yõ.»*

13 Liyel nê-á névi gbò sàh-nsahle, mé kéle n yah n kò n tyí ne à nìvìnì ñgbě mo yé soko, à mó yèvinune yé kò yáh sònpíle sã n yõ. Képah soko, yé kú yé gbò sah yí n yõ n Mirki tãhkì gbò yõ.

Pole sébéy wárkínó yòle

14 N yúnpyé, nmo sã yí ké yõ ne pèpòrì pípu-á yéle, yáh tyi pólle n pne, ànê yáh kú fẽ vinnonole wěne n kò.

15 Nte yé dyc to n kò yìn ye n kò mé tyi tókù wárkú nìsàhle tàntàn yísyó soko. Liyel gbò yõ ye mé pì képahle, nmo nê-á pèpòrì pì nmo tyí,

16 à n pì Yesu Krista tònplé névye wró, nónó náh pì Nsyifunole. Liyel tò kètär ye mé n pì n Nìvìnì tir yónóle. Képah soko, nónó náh pì Nsyifunole, pè kú pé gblóyne Liyel kò kú pì yályál n yah n Mirki gbò yõ, pè kò pè kú pì Liyel dyc yíne.

17 N wró kwrónmonò gbò yõ Kristale, máh tò nêne n pì Liyel tyí, kè me yõ yónóle n tyí.

18 Kéne tò ye Krista nmo tókò à pì névye wró nónó náh pì Nsyifunole. Mé se kú tã kèyáh yo kah mo képah yõ? Nmo ye pè kò pè n sah Liyel tyí yõ, nmo vyáh wey ànê n tyípínì gbò yõ,

19 ànê gbìl tyi ñgbno náhnáh soko Liyel Mirki tãhkì gbò yõ. A tókò Yerusalemú kwil tyí ànê ké gbòplo kwolole, fós à kyí soko Yiliri mara pól soko, mé Nìvìnì tir yo yí Krista tyí soko.

20 Té mé kè yah tókò à Nìvìnì tirlé n yo tàntàn nónó soko-á Krista yìn náh yo yah. Nìvìnì tir-á yo soko te tàntàn nónó soko, mé náh sò me ké tyí ne mé kè yo nénpó rítò, á kú ne ñnì wòkò sètyah yõ sã mé n mo n dohnú.

21 Té máh tò nê pì yò, kè me yínénóle Liyel weyne nê-á wárkínsàhnóle ne nké: «N tyí náh yo sah nónó tyí, pépi ye kú we ñne. Nónó-á pè náh n tyí noh yah, pépi ye kú ké dukù pì.»†

Pole me Wrome kwil yúkúnó tyíle n sò

22 Kéne tò ye kò n yahle gbáhyí náhnáhle n kò mé náh me tẽ we kyí yé ñne.

23 Nte nukúnúkú, n tò ye tye mara mè soko. Té ké ye náhnáh ye yò, yé ñn kyí dékè me n kah tẽ.

24 Máh kú pò n yuku Yesipayí yamana soko, mé kú yìn yah yé tyí kú yé dékè ku yah kwéy, yé mó yòhnìmonò pì n tyí n kò mè fẽ n yõ n soko n kólóle kéne yamana soko.

25 Nte nukúnúkú, sókónó ye ñne Yerusalemú kwil soko kú kyí Yesu yõ sèpú yohnú mo nénpó.

† 15:9 15.9 - Yah n te Gbálnó 18.50 ; 2 Samuyeh 22.50. ‡ 15:10 15.10 Yah n te Tõnyono 32.43. § 15:11 15.11 Yah n te Gbálnó 117.1. * 15:12 15.12 Yah n te Yesayi 11.10. † 15:21 15.21 Yah n te Yesayi 52.15.

26 Yesu yõ sěpú nónó-á me Masedoni ànê Akayi soko, pépi ye kè yah toko à pé gbàn yí yísyó tuke mo wě yõ, Yesu yõ sěpú yãm tãn yohni n mo yinne Yerusalemi soko.

27 Pè kè yah toko pé gblõy. Nte gbi yõ, ké kõli nĩtẽ sò me pé yõ. Yah kè; Nsyifunõ gbõ yõ ye névyé nónó nãh pi Nsyifunõle pé to vyãh we Liyel tyi soko. Pépi to mó yĩne pè Nsyifunõle n yohni n mo pé gbàn yĩle kè.

28 Mâh pò kéne tyi nópi yah wah te à gbàn yí tükènmõnõ nópile pé kõ te, té n soko Yesipayĩ yamana soko, mé ki syõ yé tyí.

29 N sěnyĩnõ me ké yõ ne mâh pò yé tĩne, Krista-á ki sãm mo yĩ á soko.

30 N yũnpyé, ápi Tě ñgbě Yesu Krista yĩn yõ, ànê Liyel Mirki-á tyínõnõ nê dahbi yé soko, sépi yinne, mé kéle n yah n kõ yé tyí ne, yé so mo ní tyí náhnãh Liyel nínó soko.

31 Yé Liyelle n ni nĩmõ tyí ní kõ mè we n pwah Nsyude mara Yesu yõ sě-ńkěpú tyí, ànê yòhnĩnõnõ nê-á mé syi n yuku kõ-ńsah Yerusalumi kwil soko, Yesu yõ sěpú kè fẽ n syi nĩvĩnĩ soko.

32 Képah nãh, Liyel-à ki fẽ syi, mé ki yĩni tẽ yé tĩne nĩvĩnĩ soko ki pò mi yah kwéy.

33 Liyel nê-á yèvĩni nètẽne, mé kéle n yah n kõ ñ tyí ne à ne n me yé pólle. Amiina.

16

Wékínóle névyé tyí

1 Mé á dósê Febele n dahbi yé gbõ, ñmõ nê-á yòhnĩnõ-òle Sãnkri kwil Yesu yõ sěpú tĩnkĩ soko.

2 Yé ñ tẽnó ple Tě ñgbě yĩn yõ, ñ yõ sěpú-á wěne n tẽ sõ. Yè mó ñne n yohni n mo tyi tyi pól soko yé yétõ-à syi ñ tyí. Yé nãh we di, à ye névyé náhnãh yohni mo soko, té nĩmõ to yohni mo.

3 Yé weki Prisili ànê Akilasĩ tyí, pépi nónó-á nĩmõ tò pi mũne Yesu Krista tyí.

4 Pè ye ku farki nĩmõ min pwáhnõ-ńsah. Nĩmõ ó nãh n kõ péle pèpõri pĩnó weyne dé, Yesu yõ sěpú tĩnkĩnó pól nónó-á pé nãh pi Nsyifunõle, pépi to me pé pèpõrile n pne.

5 Yé weki Yesu yõ sěpú tĩnkĩ to tyí, nónó-á wěne n tuke n mo pé gbõ soko. Yé weki ní nénónĩ Yepayineti tyí, ñmõ nê-á pi négbenne à sě Krista yõ Asi mara soko.

6 Yé weki Mari tyí, ñmõ nê-á tò kah pi yé tyí.

7 Yé weki Andronikusi ànê Nsyunyasi tyí, pépi nónó-á nĩmõ tyí névyéle té á wòkònpèkè pi wě tyí péle. Yòyén me n sah n yĩ pé yõ pé no Yesu tẽntõ névyé soko. Pépi nĩtẽ pi Yesu yõ sěpúle nĩmõ yah soko.

8 Yé weki Anpiliyatusi tyí ñmõ nê tyí-á tah yĩ ní tyí Tě ñgbě wěkĩ kóló soko.

9 Yé weki Yuribě tyí, ñmõ nê-á á tò pi mũne Krista tyí. Yè mó weki ní nénónĩ Syitakisi to tyí.

10 Yé weki Apelesi tyí, ñmõ nê-á ñ yĩn-ńsah filkĩ viki Krista yõ sěnó soko. Yé weki Arisitobuli gbõ tãn tyí.

11 Yé weki Yorodyõ tyí, ñmõ nê-á ní tyí névile. Yé weki Narsisi gbõ tãn tyí, nónó-á sě Tě ñgbě yõ.

12 Yé weki Tirifeni ànê Tirifosi tyí, pépi nónó-á tò pi Tě ñgbě tyí. Yè mó weki ní kósê Persidi tyí, ñmõ nê yi-á tò kah pi Tě ñgbě tyí.

13 Yé weki Wrufusi tyí, ñmõ nê yĩn-á me wĩnóle Tě ñgbě tò pínó soko. Yè mó weki ñ yũ tyí, ñmõ nê to-á pi nĩmõ yũne.

14 Yé wekɪ Asɛkɪtɪ tyí, ànê Flekõle, ànê Yeremesɪle, ànê Patrobasese, ànê Yeremasɪle, à tahlɪ á yúnpyé nónó-á me péle wě tyí.

15 Yé wekɪ Fílolokɪ ànê Nsyuli tyí, ànê Nere, ànê ò dósêle, à tahlɪ Wolěpasɪ ànê Yesu yõ sěpú pól tyí, nónó-á me péle wě tyí.

16 Yé wekɪ wě tyí tyínɔɔ sɔkɔ. Yesu yõ sěpú tĩnkĩnó pól n wekɪ yé tyí.

Pole me vɪnmɔɔ téyne n kɔ

17 N yúnpyé, mé kéle n yah n kɔ yé tyí ne kwónó nónó-á yé we sɔkɔ, névye nónó-á me yuku sėpile n fwo, té gbékínóle n dah n mɔ yé wró, yé yé gblǒyne n tě péle. Yé káh péle n tĩnki.

18 Kéne névye nópi dùkùle kè; yé káh we ne ápi Tě ñgbě Krista tyí-á pè n pi tôle dé, pé kèkurn ye pè n yĩki. Vyáhsesyíri sɔkɔ, pè ñpĩ-ñkě névye yõ yiki pé yínvĩ welole.

19 Yáh me n sah Tě ñgbě tyí yõ dùkù nêne, no pól me kéle n pne. Kėpah ye ní ni me vínóle yéle náhnáh. Nte mé me ké tyí ne yé lékám we yé tyípéplole n pi. Yé ne n me yályál, yé káh tyítúkúnĩne n pi.

20 Liyel nê-á yèvinɪ nétěne, dǒ kwéy, à kɪ sétàn yòtě tyí yiki pi yé gbáhkɪ súnsàh-ñsahle. Mé kéle n yah n kɔ ápi Tě ñgbě Yesu tyí ne à yòbènrɪ pi yé tyí.

21 Timote nê-á ní tò pi múnne, à n wekɪ yé tyí, à tahlɪ Lusiyusi, ànê Nsyasõ, ànê Sosipaterɪ tyí, pépi nónó-á ní tyí névyele.

22 Nmɔ Terityusi nê-á pè ní kɔ mé sébéy mē wārki, ní to n wekɪ yé tyí Tě ñgbě yĩn yõ.

23 Kayusi nê tyí-á ní mɔle twáhntěnóle, té Yesu yõ sěpú tĩnkĩ wěne n tuke n mɔ n pɔ ñ tĩnne, à n wekɪ yé tyí. Kwil pó màr-ò dí Yerasɪtɪ ànê á yúnpi Kwaritusi n wekɪ yé tyí.

24 [Mé kéle n yah n kɔ ápi Tě ñgbě Yesu tyí ne à yòbènrɪ pi yé pól tyí. Amiina!]

Gbílkinó sàhnóle Liyel yõ

25 Gbílkinó ne n sah Liyel yõ. Těnweno me ñ tyí kɪ fě tǎhkùle yé kɔ à yĩne Nìvìnì tir nêne mé n yo yé tyí Krista tyí sɔkɔ. Sètĩn sò tir ye lésõ kéle ñgbò dùkùle,

26 té pɔ wilki mɔ núkúnúkú kwèyy kyòo yah, Liyel těntò syínyopu tyi wárkínsàhnó gbò yõ. Tyé-ñkě Liyel ye lésõ pè kɔ pè kè wārki sah sǒnko yĩkĩnì pól névye kè we n pĩ. Kėpah sɔkɔ, pè kɪ sě Liyel yõ té kɪ n sah ñ tyí yõ.

27 Liyel núkúnì nê-á lékám ó ñ tóó, gbílkinó ne n sah ñmɔ yõ gbímegbí Yesu Krista gbò yõ. Amiina!

Pole sébéy tékínmonole Korēnti tãn tyí

Tyàh-nsah weyne

Korēnti kwille, kè me pne yreyno nínó yísyó wró, pè n ye Yesye ànê Yadratíkile. Gbò yí yí wàl ñgbno nónó pól-á sò syõ kéne kwil, kéne kwil tãn ye sò n yah sé yõ. Kreaki névye móntě-nsah kedyâh yó ye sò nénpóle. Nte Wrome tãn pɔ kè so, té tō pé syi kè tō mɔ. Korēnti kwil tãn tyí, lékóló wàl kó-ńtãn sò tno kah mɔ. Kãh pɪ sě, tyídí duke pól sò n we nénpó, ànê lékám dukeno pólle, à tahlɪ tãn gbilki gbilki wàl duke náhnáh tyí. Té gbò yí-ńsah kwil ye tō sò kéle.

Pole-á lésò n yuku ñ kóló ke ní-ò soko, à kyɪ ńwóló gbõnkwãrtõno pɪ nénpó. Té Nìvìnì tir we yo, névye kō pè we sě Yesu yõ nénpó. Nónó-á sě Yesu yõ, Nsyifuno ye sò pé túkùle. Té pé kanne, Nsyifuno náh péle. Tahbɪ ànê yõtãm náh sò me fwóo pé soko. Pé kan sò me yãm tãnne. Pè sò pé gblõyne n pɪ lékám ñgbno névyele. Kãh pɪ sě, pè sò me nìvìnì soko, té me n sò ne pãh me pé gblõy yõ, ànê lékám-á me pé tyí.

Ye yísyó sókónteno náh, Pole-á pópó n soko ñ kóló ke tō-ò soko, sébéy nê-á yò, à kè wãrki Yefesɪ kwil soko, à tekɪ mɔ Korēnti tãn tyí.

Nte dí yó lésò me pè n ye Apolostle. A n wil Alekisãdri kwil. Wãh pɔ kyɪ Yefesɪ kwil, Prisili ànê ñ pe Akilasɪ nê-á Pole kóđine, pépi me à kwɔ, té sóré mɔ ñ soko à kō à kyɪ sèpìn yísyó pɪ Korēnti kwil.

Kè me á kɪ ne Pole sō sébéynó yísyó wãrki tekɪ mɔ Korēnti tãn tyí, nónó-á sé tyí yah náh me we kwey mè soko, à wil 1 Korēnti ànê 2 Korēnti tyí soko.

Tyino nínó yín ye sò Pole wãrki tekɪ mɔ 1 Korēntile:

- Pole lésò tyi yísyó we noh Korēnti kwil Yesu yõ sěpú tyí soko, nónó-á me yèkworle n mɔ ñ soko.

- Korēnti tãn lésò nósyó tekɪ mɔ ne, pè pɔ sébéy yóle Pole kō, nê soko-á pè me kè yah kō ñ tyí ne, à pé vi mɔ tyi náhnáh soko.

A wil képah soko, Pole-á kwónó nónó pɪ, Yesu yõ sěpú tókù sò me sè yahle, ànê pè náh me kè fě syi ne Yesu tēntò névi-á ñne. Kãh pɪ sě, Pole me de yo kéne tyi soko náhnáh ñ sébéy mè pól soko.

1 Korēnti sébéy mène, kè vñmɔno náhnáhle n kō, nónó-á kɪ fě Yesu yõ sěpú tñkínó yohnɪ mɔ kwey gbí mè soko.

Liyel yé yah tē ké kàrnó soko.

¹ Nmo Pole nê-á Liyel ye pɪ Yesu Krista tēntò névile à yñe Liyel dyo yí tēne, nmo ànê á yñpi Sositenɪ ye n tekɪ n mɔ sébéy mène

² yépi Yesu yõ sěpú tñkí tyí, yépi nónó-á me Korēnti kwil. Yépi nónó-á me wílkinsàhnóle Liyel tyí yõ té me kwónmɔnole Yesu Kristale, yépi ye Liyel ye à tahlɪ Yesu yõ sěpú pól tyí tãntãn pól soko. Yépi pól me Tě ñgbě Yesu Krista yñne n ye n gbo. Nmo ye yépi TÈ NGBÈNE ànê ápi to Tě ñgběne.

³ Á kéle n yah n kō Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí ne, pè yòbènoɪ ànê yèvinune yé kō.

⁴ Liyel ye yòbènoɪ pɪ yé tyí, yáh sōnpíle me kwónmɔnole Yesu Kristale. Képah ye, mé n wekɪ Liyel tyí gbíme gbí yépi yñne.

5-6 Yesu Krista tyí nê-á yo wah yé tyí, kè ye tẽ-̀nsah we yé nno soko. Képah gbò yò soko ye yé we kwro mo Kristale, té Liyel me pèpòri dukeno pól pi yé tyí, yé kò yé wey dùkù pólle n pne, ànê pnénó duke pólle yé tyí.

7 Kãh pi sɛ, Liyel pèpòri yó ntẽ nah yah kwlo yé tyí, yépi nónó-á me á Tẽ ngbẽ Yesu Krista syínpono syiki tẽ.

8 Liyel ye ki tó yé pi gbáhtẽpule, fók ki po syi Tẽ ngbẽ Yesu Krista syi n po sò tyí. Képah soko, yé ki pi wényo-̀nsah kẽne yé tyí lésòle.

9 Liyel n ko ò tyíyónó sò, òmo nê-á yé ye po kwro mo ò Pídí Yesu Kristale, nê-á á pól Tẽ ngbẽne.

Gbékínó nê-á de Yesu yò sɛpú wró Korēnti kwil soko

10-11 N yúnpyé, mé noh Klowe no yísyó tyí ne yékâb-á me de yé wró. Képah ye, ápi Tẽ ngbẽ Yesu Krista yin yò, mé kéle n yah n kò yé tyí ne, yé yé vyãh pi núkúle. Yé káh n ye gbékínó ne me yé wró. Yé yé sòno ànê yé tyi yáhtokonono pól pi núkúle.

12 Nê-á mé n yo yé tyí gbékínó mè tyí soko, kè we yò: - Túkù ne nkẽ, òmo Pole nah névyé-á pépile. - Túkù me ne Apolosi nah névyé-á pépile. - Túkù mó ne Pyeri nah névyé-á pépile. - Túkù wo mó ne Krista nah névyé-á pépile.

13 Yépi tẽ se me n sò ne Krista-á me tókínóle? Pole se pè syi dahn yò yé yinne? Pole yin yò se pè wel wilki yéle ni soko?

14 Mé n weki Liyel tyí, máh sònpúle mé nah ònî yó ntẽ wel wilki ni soko yépi soko, à wil Krisipusi ànê Kayusi tyí soko.

15 Kãh pi sɛ, ònî yó ntẽ nah fẽ n yo n pi ne, òmo yin yò-á pè pé wel wilki ni soko.

16 Jòjò, ní dyo to kò ne máh Sitefanasi ànê ò no to wel wilki ni soko. Té à wil pépi tẽ tyí soko, ní dyo nah tó me n kwne ne máh ònî yó wel wilki ni soko.

17 Krista nah òmo tekú mo ne mé wèlnwilkínóle n pi ni soko dò, à ní tekú mo Nìvìnì tir yo yinne, nê-á kè nah yine kè ne n yo à yine névi yòtàhsyi yípí dùkúle, Krista syínó kò kè po pi yò kẽne dahn yò.

Krista syínó Liyel tẽnwenò ànê ò yípíle n wɛki

18 Yah, wãh ne Krista-á ku dahn yò, kè n pi n tẽ nêwõré welole névyé yah, nónó-á me mónpono wèkì yò Liyel tyí òinne. Nte ápi nónó-á me pwáhnmono wèkì yò, ápi tẽ wo tyí, Liyel tẽnwenò ye kèle.

19 Yé nah we di, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkẽ:

«Mé ki yí pípú yípí yiki,
té ki lékám névyé lékám niri.»*

20 Nte yí pípú tó nyãh, ànê kãrn ngbno pípúle, à tahlí kwey gbí vyãhsensyírípu tyí wé? Liyel kè wèki pnéyy ne yípí nê-á me kèkõyó mè névyé soko, nêwõré-á kéle dò.

21 Kèkõyó névyé ànê pé yípí fyé yò, pè nah tẽ we Liyel dùkù pí ò yípí soko. Kãh pi sɛ, ò wey nê-á n yo té kéle nêwãn weyne pé yah, nónó-á sɛ ké yò, Liyel kè yah toko à pépi pwah mo képah gbò yò.

22 Nsyifunò tẽ n ne n me ké tyí ne gbíl tyi pi pé we, té Kreaki névyé wo n mó n ne n me yípíle n yah n kò.

23 Nte ápi tẽ wo me Krista tyíle névyéle n kwò, nê-á Liyel ney yáhtokonole pè syi dahn yò. Kè me yò yíkínó weyne Nsyifunò tẽ sòno soko. Nêwõré welo mó kéle névyé tyí nónó nah pi Nsyifunole.

* 1:19 1.19 - Yah n te Yesayi 29.14.

24 Nte Liyel-á nónó ye pwah mo Nsyifuno soko, ànê no téló soko, pépi tẽ wo tyí, Liyel tẽnwenó ànê ñ yípi ye Kristale.

25 Yé náh we di, Liyel tyípinì nónó-á nêwõré tyile névyé sõno soko, sè yípi tyile kal névi yípi, té ñ tyípinì nónó-á ñ tẽnkwlonole n wẽki névyé sõno soko, sé to tẽnwenole kal névi tẽnwenole.

26 N yúnpyé, Liyel-á yépi nónó ye, yé yé gblõy kèdukù yah kè. Kèkõyó névyé-á nónóne n yah yípi névyé, ànê tẽnpnèpule, ànê né-ngbnole, sènkno névyé náh me fwóo yé soko.

27 Nte tyi nónó-á kèkõyó névyé me n yah nêwân tyile, sépi ye pyẽ Liyel yah toko à senne yí pípi tẽ. Té tyi nónó-á pè me n yah tẽnkwlonó tyile, sépi ye à yah toko à senne tẽnwepu tẽ.

28 Tyi nónó-á kèkõyó névyé me n yilo, sè náh me kwâh yóle pé yah, pè náh me séle n mo n kô, sépi ye Liyel yah toko à sé téló tyí yiki, pãh me nónóne n mo n kô.

29 Kèpah soko, Liyel némóní yó ntẽ náh tẽ we ñ gblõy yõ n sah n pi Liyel yah soko.

30 Nte Liyel gbõ yõ soko ye yéle kwronmonole Yesu Kristale. Té Yesu Krista wo gbõ yõ soko ye ápi me yípi mè we, nê-á wil Liyel tyí. Nmo gbõ yõ ye tã á pi néglóle Liyel tyí, té me wĩkĩnsàhnóle ñmo tyí yõ. Té à me á pwah mo á tyípèl soko.

31 Kèpah ye, «Névi nê-à me ké tyí ne pé pé gblõy gbilki, Tẽ ngbẽ-á tyi nónó pi ápi tyí, tẽ ñ gblõy gbilki sépi yinne.»† Sẽ ye kéle wãrkĩnsàhnóle Liyel wey sébéy soko.

2

1 N yúnpyé, Liyel tir nê-á sò me wõbĩnsàhnóle, máh kyí yé ñinne à kyí ké tyí yo wilki mo yé tyí gbí nêne, mé náh sò me kéle n yo yé tyí wèngbìl soko, ànê névi yõtãhsyi yípi soko.

2 Mé náh sò me tir yó ntẽ we yo yo tẽne yé tyí yõ-á me nê tyí, à wil Liyel ney yãhtokono Yesu tyí soko, ànê ñ syínó tyíle dahni yõ soko.

3 Nmo sò me yé wró soko tãhkì kène ní soko, té tíkì me ní tẽ, ànê ní wil me n syah.

4 Máh sò me kwónó nêne n pi, té Liyel wey nêne n yo, névi yõtãhsyi yípi náh sò mé n pi séle à yé sõnole n vi n mo. Liyel Mirki ye sò n wẽki ñ tẽnwenole.

5 Kãh pi sè, kè náh pi ne névyé yípi gbõ yõ sõ yé sè Yesu yõ dé, Liyel tẽnwenó gbõ yõ ye.

Yípi nê-á n wil Liyel tyí

6 Nónó Yesu yõ sèno-á de yĩn, á me pépile n kwó yípi nê-á ké gblõy kèkõyó névyé ànê pé yõtãm tyíle, pépi nónó min-á ki n tye n pi.

7 Api me yípi névyéle n kwó nê-á wil Liyel tyí, kèpah nê-á sò me wõbĩnsàhnóle. Kèkõyó mó-ńkè gbí dukù soko ye lésõ Liyel yah toko sah kéle, ápi yõ yõ yinne.

8 Kèkõyó yõtãm soko yó ntẽ náh kè pí. Pãh sò me kè pí, pè náh náhkì Tẽ ngbẽ syi n pi dahni yõ, ñmo nê-á tõrí nétẽne.

9 Tyi nópi pi à yĩne sõ-á lésõ kéle wãrkĩnsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne ńkè:

«Névi yí náh tẽ yah nê yõ,
 ñ níkì náh nê noh yah,
 nê sõno náh de yah ñ soko,
 sépi ye Liyel yah sah névyé kã, ñ tyí-á no nónó tyí.»*

† 1:31 1.31 - Yah n te Nsyeremi 9.23. * 2:9 2.9 - Yah n te Yesayi 64.3.

10 Yé náh wε di, Liyel tyi nópilε á wěkɪ n̄ Mirki gbò yõ. Liyel Mirki kɪ fě tyi pól sohlɪ, kàh sɔ̄ Liyel fókósõno ñtē tole.

11 Né áwɔ́ ó náh, ñn̄i yó ñtē náh fě á sõno pĩ n pi. Né Liyel Mirki to ó náh, ñn̄i yó ñtē náh fě Liyel sõno pĩ n pi.

12 Nte Mirki nê tē wɔ́-á ápi sɔko, Liyel Mirki ye; kèkõyó tyí náh. Liyel-á yòbènrɪ pɪ ápi tyí à yî nónóne á kɔ̄, n̄ Mirki gbò yõ sɔko ye á fě pĩ yíi séle.

13 Té á náh me sé tyile n yo à yĩne névi yõtãhsyi yíp̄i kwɔ́ òkùle dé, Liyel wey ye ápi n yo à yĩne Liyel Mirki-á kéle á wěkɪ sɔ̄. Té Liyel Mirki-á me nónó sɔko, pépi tyí ye à n ne n yo n wah Liyel Mirki tyile.

14 Névi yõtãhsyi sõno òkù kókó tē ó-à me névi nê sɔko, tē náh Liyel Mirki tyile n fě n syi. Tē n tē sé òkù pĩ n kwɔ̄. Kàh pɪ sē, sè n ne n me n̄wõré tyile tē yah. Nte Liyel Mirki gbò yõ ó ye, névi sé òkùle n pne.

15 Nte Liyel Mirki-à me névi nê sɔko, tē wɔ́ ye kɪ fě tyi pól òkù kyɔmɪ pĩ, té ney náh fě tē wɔ́ òkù kyɔmɪ n pĩ n pi.

16 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne ñkē:

«Nê tē wɔ́ me Tē ñgbē sõnole n pne wé?

Nê tē wɔ́ kɪ fě v̄nmɔnole à kɔ̄?»† Nte yé yah, Krista sõno ye ápi sɔko.‡

3

Liyel wey yópú tò-á nêne

1 N̄ yúnpyé, mé náh lésõ tē wε Liyel wey yo yé tyí, sɔ́-á mē kéle n yo névyε tyí, nónó-á Liyel Mirki me pé yahle n tē. Nte mé kè yo yé tyí, sɔ́-á mē kéle n yo névyε tyí nónó-á nê ó-à tē dyɔ́ à n pɪ. Kàh pɪ sē, yé lésõ me píyírínole Yesu Krista yõ sēnó sɔko.

2-3 Yáh lésõ me píyírínole sē, yòke t̄intí kɪ lésõ kãn pɪ yéle, képah ye mé lésõ yēnikile yé kɔ̄. Nte à pɔ syɪ kwey mè ñtē tyí, nê ó-à yé dyɔ́ yè n pɪ. Képah ye, kè kɪ t̄õ kãn pɪ yéle. Yé yah kè, sɔ́-á yúnwõrí ànê mál tēne fyò yé wró sɔko yò, nê ó-á yé dyɔ́ képah ye yé me n pɪ, ànê névi yõtãhsyi pɪ òkù ye yé sɔko.

4 Sɔ́-á yé tókù tyah n yo ne, Pole náh névyε-á pépile, tókù me ne, Apolostɪ náh névyε-á pépile, névi yõtãhsyi pɪ òkù ye yé n pɪ.

5 Nê me Apolostle? Anê nê me ñmɔ Polele? Tõnpɪbɪ ye ápile, nónó gbò yõ-á yé sē Tē ñgbē yõ. Á n̄núkù núkú pól tãn ye á n pɪ, à yĩne Tē ñgbē-á nónó sah á kɔ̄.

6 N̄mɔ ye sõ mɔ, Apolostɪ me kè pu. Nte Liyel ye pɪ kéle kè kyãh.

7 N̄mɔ nê wɔ́-á pɪ kéle kè kyãh, ñmɔ ó kɪ n mɔ n kɔ̄. Névi nê-á sõ kéle, ànê nê-á pu kéle, pépi náh n mɔ n kɔ̄ n pi.

8-9 Ápi pól pɪ tò pípúle Liyel tyí. Képah ye névi nê-á sõ mɔ, ànê nê-á pu kéle, pépi pól me núkúle. Té pé n̄núkù núkú pól kɪ pɔ pé tãn pínó lédyáhní wε n pi à yĩne pé tãn pínóle. Yépi ye pɪ Liyel swãhle.

Yépi ye t̄õ pɪ n̄ wòkòle nê-á à me n mɔ.

10 Liyel-á yòbènrɪ nê pɪ n̄ tyí, képah gbò yõ sɔko, mé tē wε wòkò sètyah wilki wòkò mónpnè-ò pépey tyí kòle. Té képah yõ sɔko ye ñn̄i me n mɔ n dohnɪ. Nte nê-à n mɔ n dohnɪ ké yõ, tē kyòmínóle n pɪ n̄ mɔ òkù sɔko.

11 Sètyah nê-á wilki te yò, ñn̄i yó náh t̄õ fě kèyãh wilki n pi à wil képah tyí sɔko, képah nê-á Yesu Kristale.

† 2:16 2.16 - Yah n te Yesayi 40.13. ‡ 2:16 2.16 - Tē ñgbē ànê Krista sõno me núkúle.

12 Wòkò sètyah nê-á wìlkintenole yò, sǝ-á tókù-à me kéle n mo n dokò mo mo yìle sǝ-á sánnε, ànê wárrnε, ànê dyèh pèplole, té tókù me kéle n mo n dokò mó-ńkē yìle sǝ-á léslóle, ànê ndròle, képah náh pi filkókórilε,

13 kèkōyó tukey tuke sǝ ye, nénúkù núkú pól-á tãn nónó pi sokò, sàh ki me ple, sé gbɪ ki pĩ. Lésǝ ki me nyàh sǝ, nê-á ki no pól tãn gbɪ yah, ki sé dùkù wēki.

14 Nê tò pínó-à súké-ńkēnε, tē ki ké lédyáhní wε.

15 Nte nê tyí-à suke, tē tē wò ki pwah ó, té à náh ké lédyáhní wε n pi. A ki núkú me á ki ne nyàh sokò sǝ à yĩki to wil n gbò kókóle.

16 Yé se yó pĩ ne yépi Yesu yǝ sǝpú tũnkí-á Liyel ní-ńsah gbòle, ànê n Mirki-á me déntǝnóle yé sokò té.

17 Liyel ní-ńsah gbò me sàhnóle Liyel tyí yǝ, képah nê-á yépile. Képah ye, névi nê-à Liyel ní-ńsah gbò yiki, Liyel ki tē tyí yiki.

18 Nnĩ yó ńtē káh n gblǝy tǝ mo. Yé sokò nê-à me n gblǝyne n pi yípĩ névile à yĩne kèkōyó névyε yíyáhnóle, tē n gblǝy vi n mo n pi nǝwóle à yĩne névyε yíyáhnóle, à mó Liyel yípĩ wε.

19 Yé náh wε di, kèkōyó névyε yípĩle, nǝwǝré ye kéle Liyel yah sokò dò. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sokò ne ńkē: «À yĩ pípúle n mo n tē pé lékámkãm sokò.»*

20 Té tǝ me wárkínsàhnóle ké fí yó sokò ne ńkē: «Tē nǝbē yĩ pípú sǝnole n pne. A pĩ ne sè náh fē tir yó ńtē pekɪ n pi.»†

21-22 Kǎh pi sǝ, nnĩ yó ńtē káh n gblǝyne n yǝ n sah ne páh me yáhnkǝ náh, képah náh pi yáhnkǝ wò náh. Nmo Pole ò, Apòlosti ò, Pyeri ò, kèkōyó ò, min képah náh pi kũ ò, kwey gbĩ tyi ò, ńsò tyi ò, sépi ànê ápi pólle, yépi tyí ye.

23 Nte yépi me Krista tyí yǝ, Krista wò mó me Liyel tyí yǝ.

4

Pole ànê Korēnti tãn wró tyile

1 Yé yĩne yè pĩ ne Krista tǝnpi-á ápile, ànê tyi nónó-á lésǝ wǝbìnsàhnóle, Liyel-á séle ápi gbò dahbi, á kǝ á syi n yo.

2 Nte tyi-à dahbi nê gbò, kè n ne n me yáhnkǝnole tē tyí ne à ne n me tómm sé pínó sokò.

3 Nmo tē wò tyí, yépi képah náh pi tukey tükèpu-à ki sǝ lékàh, képah náh pi lénòle ńne n kǝ sǝ, képah náh me tir yóle nmo yah. Nmo tē wò náh me lékàh, képah náh pi lénòle ní gblǝyne n kǝ.

4 Tòtò náh me nmo ni sokò pólle ne máh tyípékè pi. Nte képah náh n wēki ne lékàh kē névi-á ńne tē wole. Tē nǝbē ó ye ki fē lékàh, képah náh pi lénòle nmo kǝ.

5 Képah ye, yé káh nmo dyàh tē lékàhle névyεle n kǝ ké gbí nó-ńkē sokò. Yé n pónó syiki. Nmo ki pǝ sètin sǝ tyi wilki mo kwèyy, té ki névyε fokò sǝno wilki mo kégbó. Képah sokò, yǝ yǝnó nê-à yĩne nēne, tē ki kè wε Liyel tyí.

6 N yũnpyé, yépi yĩn ye mé Apòlosti ànê ní gblǝy pi dùkù tǝko à yé wēki, nê-á ki yé kǝ yé ki pĩ ne tyi nónó-á wáarki, nnĩ yó ńtē náh yĩne à ne n pi n kah n mo sépi yǝ. Képah sokò, nnĩ yó ńtē náh n gblǝy gbílkínó sokò, nnĩ yó tǝko fǝnfǝ pi n kal n pi n ní-òle.

* 3:19 3.19 - Yah n te Nsyobi 5.13. † 3:20 3.20 - Yah n te Gbálnó 94.11.

⁷ Kwâh nê kɪ n̄ kɔ́ á kɪ kal no télólɛ? Kwâh nê tẽ me á tyí, né Liyel náh n̄ kɔ́ kélé? Nte kɔ́nó à kélé à, sɔ́ pɪ té á á gblɔ́yne n gbilki á kɪ ne Liyel kósyì n̄ kɔ́ kélé?

⁸ Yí nónó pól-á yé n yah n kɔ́, yé ye núkú sè we te yé yo kè? Yé pɪ te tahbɪle yé yo kè? Yòtɔ́rí ye núkú yé me n pɪ ápi kɛ́ne yé yo kè? Yáh náhki sɔ́ me we pɪ yòtãmne ápi to náh kɪ me yòtɔ́rí soko yéle.

⁹ Nkɛ́ kè me n̄mɔ́ tẽ tyí, á kɪ ne Liyel sɔ́ ápi Yesu tɛntò névye pɪ no pól náh névyele. Á pɪ névye sɔ́ nónó-á kɪ pɔ́ n ko n mɔ́ n pi. Káh pɪ sɛ́, á pɪ syáh syah yíle kèkɔ́yó pól tyí, yínyò tɔ́npɪbɪ tɔ́ko dohnɪ névye yò.

¹⁰ Ápi pɪ nɛwã́nne Krista yí́nne, té yépi me pɪ yí pípúle Krista soko yé yo kè? Ápi pɪ tɛ́nkwlɔ́pule, té yépi me pɪ tɛ́nwepule yé yo kè? Ápi me yílónóle n we, té yòyén me n sah yépi yò yé yo kè?

¹¹ Yé náh we di, fɔ́ó à pɔ́ syɪ núkúnúkú mè n̄tẽ tyí, kwɛkɪ ànê níkì me ále n kwɔ́. Mɔ́ mɔ́ flo náh me á tyí. Á me kole n syi, té tẽ-ñsah náh me á tyí.

¹² Á me tòle n pɪ kɛ́tãhkìyò á gbã́nne, à á yò yò tẽne n we. Páh ále n gbyɔ́, ǎ sã́mne n mɔ́ pé soko. Páh ále n fòh, ǎ kè fɛ́ n syi.

¹³ Páh á tyíle n yo n ko, ǎ wɛ́npɛ́lɔ́le n wɛkɪ pé tyí. Á me pɪ tẽ kèkɔ́yó yésyì ànê ké yítúkún̄ne névye tyí, pópó à pɔ́ syɪ núkúnúkú mè tyí yò.

¹⁴ Nte mé náh me tyi nópɪle n wã́rkɪ n tɛkɪ n mɔ́ yé tyí ne mé sɛ́nne yé tẽ dé, gbáhdyáh ye mé n di n sah kélé yé tyí, yépi nónó tyí-á no yíí n tyí á kɪ ne n̄ wɛ́npì sɔ́.

¹⁵ Yé yah, Nìvìnì tir yónó gbò yò soko ye yé pɪ n̄mɔ́ wɛ́npɪle à sɛ́ Yesu Krista yò. Képah ye, n̄mɔ́ me n mɔ́ kɔ́ á kɪ ne yé sú sɔ́. Nónó-á me yéle n kwɔ́ Yesu Krista tyile, páh sɔ́ me no népì kèyò kwlólɛ ò (10 000), yé p̄́ ne sú núkú tẽ ó-á yé tyí.

¹⁶ Képah ye, mé kélé n yah n kɔ́ yé tyí ne, yé n̄mɔ́ pɪ dùkùle n yah n pɪ.

¹⁷ Képah yín ye tɔ́ mé Timotele n tɛkɪ mɔ́ yé tyí, nê-á me n̄ pídí sɔ́. N tyí no yíí n tyí. Tẽ ñgbɛ́ wɛ́kì kó-ò pèpɛy ye ñne. Nmɔ́ ye kɪ pɔ́ yé dyɔ́le n to n kɔ́ máh me Krista wɛ́kìle n kɔ́ dùkù nêne, sɔ́-á mé kélé Yesu yò sɛ́pú t̄́nkínó pólle n yah n kwɔ́ n kɔ́ tãntã́n pól soko.

¹⁸ Nte yé tókù me n sɔ́ ne mé náh n̄ syɪ n pɔ́ n pi yé t̄́nne, té me yuku pé gblɔ́yne n yò n sah.

¹⁹⁻²⁰ Nte káh kɪ no Tẽ ñgbɛ́ tyí, mé kɪ n syɪ pɔ́ yé t̄́nne núkúnúkú. Wɛ́ngbìl wékínó náh n wɛ́kɪ ne Liyel tɔ́rí névi-á ále, Liyel tãhkì nê-á á soko, képah ye n wɛ́kɪ kélé. Képah ye, máh pɔ́ pɔ́, kè náh n yín n pi gblɔ́y gbilkípú wɛ́ngbìl nóhnó-ó tyí dé, tɛ́nwɛ́nɔ́-à kɪ me pé tyí, mé kɪ kè p̄́.

²¹ Máh kɪ kɛ́npyã́hnì tɔ́ko pɔ́ yé tyí, képah náh pɪ máh kɪ pɔ́ yárr yé tyí tyínɔ́no soko, nê tẽ me yé n yah n kɔ́?

5

Pí-ńkɛ́ tyi nónó-á sɔ́ Yesu yò sɛ́pú tókù me n pɪ

¹ Kè me n nohnɪ ywɔ́ ywɔ́ pól soko ne ńkɛ́, pròprò pínó-á me yé wró soko. Pròprò pínó yó n̄tẽ-á me yé wró soko, nê-á Yesu yò sɛ́-ńkɛ́pú n̄tẽ náh fɛ́ syi sɛ́nkɔ́ pɪ n pi. Pè ne yé soko yó n̄tẽ-á me n̄ sú kyɪ tɔ́ko.

² Té sépinó pól soko, yé tɔ́ me yé gblɔ́yne n yò n sah n kɔ́ kè? Kè pyè sò yíne kè pɪ yíí yèkwɔ́rɪle yé tyí, yé kɔ́ yè kɛ́ne tẽ yíni n wilki yé wró.

³ N̄mɔ́ tẽ wɔ́ náh me yéle fí núkú soko. Nte mé me yéle sɔ́no soko. Képah ye, n̄mɔ́ tẽ wɔ́ lékã́hle yí mè pì-ò kɔ́ te, á kɪ ne mé sɔ́ me yé wró soko.

4-5 Yâh pɔ wě tuke mɔ, n̄mɔ tɔ kɪ me yéle s̄onɔ sɔkɔ. S̄enk̄ɔ névi t̄ēne, yé Yesu Krista ȳin ànê ñ t̄ēnwɛnɔle à wilki yé wró, yè ñ gbàh de n mɔ sètàn yòt̄ē k̄ɔ. Kàh t̄ēne n kwlɔ, à kɪ pí-n̄k̄ē tyi pínó yal mɔ ñ min k̄ɔ kè kɪ we pwah, T̄ē ñgb̄ē Yesu syi n pɔ s̄ɔle.

6 Yé gbl̄ɔy gbílkinó mè yah náh. Yé se yó p̄i ne, kókónó kwéy ó-á n dɔkɔ mífáhkì pólle té.*

7 Yé kéne tyípékè wilki n to yé wró, képah nê-á me n t̄ɔ n mɔ kókónó tyí k̄ɔle. Képah sɔkɔ, yé kɪ me wásáá kókónó k̄ân búrn tyí k̄ɔle. Krista lés̄ɔ f̄ē syi pè k̄ɔ pè à ko mɔ Nsyifunɔ ȳɔrɪ tyénó syáh k̄épo tyí k̄ɔle ápi tyípèl wu n to ȳinne á tyí. K̄ãh pɪ s̄ē, yé me wásáá kókónó k̄ân búrn tyí k̄ɔle.

8 Yé ye à tyípèl duke pól wilki n to á min sɔkɔ, à mó ne n me yályál néglólle kókónó k̄ân búrn tyí k̄ɔle, nê-á pè n ne n tah Nsyifunɔ ȳɔrɪ tyénó syáh sɔkɔ.†

9 Máh lés̄ɔ s̄ébéy nê w̄arkɪ t̄ekɪ mɔ yé tyí, mé lés̄ɔ yo ké sɔkɔ ne yé káh ne n pɪ n soh pr̄onpɪble.

10 Nte k̄ek̄oyó névyé tyí sɔkɔ náh lés̄ɔ ñne dé. K̄ek̄oyó mè pr̄onpɪbi, képah náh pɪ ké ȳisesúkú névyé, ànê ké ȳípú, képah náh pɪ, ké s̄ãh fálpú tyí sɔkɔ-à s̄ò ñne, yé náh náhkɪ s̄ò f̄ē n w̄ũ n pɪ k̄ek̄oyó mè sɔkɔ dò.

11 Nte s̄ē náh dé. Mé ne névi nê-à ñ gbl̄ɔyne n ye Yesu ȳɔ s̄ē-òle, té me pr̄òpr̄òle n pɪ, képah náh pɪ, ȳisesúkúle n pɪ, képah náh pɪ, s̄ãhle n fal, képah náh pɪ, névyé tyíle n yo n ko, képah náh pɪ, s̄èt̄ēn̄ine n pɪ, képah náh pɪ, me ȳibebe n ȳi, yé káh ne n pɪ n soh s̄enk̄ɔ neyne pólle. Yé káh ȳoke n̄t̄ēne n ȳɔ wě tyí t̄ēne.

12-13 T̄é Yesu ȳɔ s̄ē-n̄k̄ēpú t̄ùk̄enó t̄ē w̄ole, n̄mɔ t̄ò náh k̄épahle. Liyel ye kɪ tuke péle. Nte kè me w̄arkínsàhnólle Liyel wey s̄ébéy sɔkɔ ne n̄k̄ē: «Yé népékè ȳini n wilki yé wró.»‡ K̄ãh yo s̄ē à, yé náh yé t̄ink̄i névyé tuke n pi di?

6

Yesu ȳɔ s̄ēpú píndenɔle wě tyí

1 Kwâh nê pɪ té tir-à de yépi Yesu ȳɔ s̄ēpú sɔkɔ yó ànê ñ ní-ò wró, yé yé t̄ink̄i névyé sah, ñ té kè tɔkɔ n kyɪ ne n tuke Yesu ȳɔ s̄ē-n̄k̄ēpú tyí?

2 Yé náh p̄i ne n̄k̄ē, Yesu ȳɔ s̄ēpú-á kɪ pɔ k̄ek̄oyó névyé tuke n pi di? Nte yépi-à me pɔ n tuke n pi k̄ek̄oyó névyéle, tyíp̄i wɔ se yé kɪ t̄ē tuke kwlɔ?

3 Yé náh p̄i ne n̄k̄ē, áyáh kɪ ȳinyó t̄onpɪbi n̄t̄ē tuke n pi di? T̄é k̄ek̄oyó mè tyi w̄ole pȳé á kɪ pɔ tuke kwlɔ nɪ?

4 Nte s̄enk̄ɔ tir-à we yé wró sɔkɔ, névi nê-á Yesu ȳɔ s̄ēpú náh me ñne n mɔ n k̄ɔ, yè n pȳé n kyɪ ñmɔ tɔkɔ n pɔ ne, à pɔ kè tuke nɪ?

5 Sen ye kéle yé tyí dé. Yépi t̄ē wró sɔkɔ, lékám névi yó n̄t̄ē náh núkú me, nê-á kɪ f̄ē yé wró tyi yah wah lé?

6 Tir se ȳine kè we yé sɔkɔ yó ànê ñ ní-ò wró, kè syi n pɔ n ȳini n t̄ē tukey t̄ùk̄è-ñsah sɔkɔ, f̄óó Yesu ȳɔ s̄ē-n̄k̄ēpú n̄t̄ē tɔ pɪ ké t̄ùk̄epule?

7 Nte yáh fȳò me wě t̄ēne n ye n tuke n pɔ, képah yé t̄ēnkwlɔnɔ w̄ēkɪ t̄e dò. Kwâh nê pɪ té pàh tyík̄ēkì pɪ yé tyí, ànê pàh yé gb̄àn ȳi ȳi tɔkɔ, yè n t̄ē yé ñnɔ t̄ē n kwlɔ?

8 T̄é yépi ye mó t̄ɔ n pɪ kéne tyík̄n̄h̄n̄i ànê ȳibe tyile yé ȳunpyé Yesu ȳɔ s̄ēpú tyí.

* 5:6 5.6 - Kókónó kwéy mífáhkì pól dókónó nê tyí-á n yo ás̄ò sɔkɔ yò, képah dùkú ye W̄in n ne n yo pé s̄em̄irk̄i yó sɔkɔ ne, yúúk̄n̄k̄áh núkú-á n p̄o yo pólle. † 5:8 5.8 - Nsyifunɔ ȳɔrɪ tyénó syáh-à s̄ò de n te, Nsyifunɔ pé gb̄èn kókónó dȳi pól kwe, ñ té n tyah kókónó k̄ãne n ȳɔ. P̄é képah t̄ēne n pɪ s̄ē, ñ kè w̄ēkɪ ne, tyípèl nóno pól-á s̄ò pé pɪ, páh s̄è milki. ‡ 5:12-13 5.12-13 - Yah n te T̄õnyono 17.7.

⁹ Yé náh pĩ ne tyíkně̀nì pípú náh n de n pi Liyel tǒrí soko di? Yé káh yé gblǒy tǒ mo ló. Prònpɔ̀bɔ̀, ànê sãh fãlpú, ànê fɔ̀fɔ̀npɔ̀bɔ̀, ànê díbí wě tókópú,

¹⁰ ànê yěnwóbé, ànê yísesúkú névyé, ànê sètě̀nì pípú, ànê névyé tyí yónkòpu, ànê névyé yǒ syíkípúle, pépi soko yó ñtě̀ náh n de n pi Liyel tǒrí soko.

¹¹ Té yé yah, sě̀nkno névyé ye sǒ yé tókùle ñgbòle. Nte Tě̀ ñgbě̀ Yesu Krista ànê Liyel Mirki gbò yǒ soko, yé pɔ̀ yályál. Yé me wìlkìnsàhnóle Liyel tyí yǒ. Yé pɔ̀ négbłóle Liyel yah soko.

Yesu yǒ sě̀-ò gbě̀nsê-á pɔ̀ Liyel tyíle òkù nêne

¹² Kè me yónóle ne ñkě̀: «Tyi pól pínó gbàh me dénmɔ̀nɔ̀le ñmo tyí.» Nte yǒre náh n we sé tókù soko. «Tyi pól pínó gbàh me dénmɔ̀nɔ̀le ñmo tyí.» Nte ñmo náh n pɔ̀ n pi sé soko yó ñtě̀ yǒle ló.

¹³ Kè tǒ me yónóle ne ñkě̀: «Yòke me kèkùrkì yinne, kèkùrkì to mó me yòke yinne.» Nte Liyel kɔ̀ pɔ̀ sé nínó pól tyí yɔ̀kɔ̀ n pi. Nte névi wil gbě̀nsê tě̀ wɔ̀ náh mo pròprò pɔ̀ yinne dé, Tě̀ ñgbě̀ tyí yǒ ye kè mo. Tě̀ ñgbě̀ to ye mó n yah ké yǒ.

¹⁴ Liyel ye yilki mo Tě̀ ñgbě̀ Yesu lékóle. A kɔ̀ ápi to lékyí yilki n mo n pi ñ tě̀nwɛno gbò yǒ.

¹⁵ Yé se yó pĩ ne, yé wil gbě̀nsênole, Krista wil tàntànnó-á té. Mé pɔ̀ sǒ mè n pɔ̀ Krista wil fí yó tɔ̀kɔ̀ n pɔ̀ n kwɔ̀ n mo prònpɔ̀ wille? Pólle, mé náh képah pɔ̀ n yah n pi.

¹⁶ Yé se yó pĩ ne, névi nê-à sě̀ prònpɔ̀le, pé nímí-á kwɔ̀ mo pɔ̀ wil gbě̀nsê núkúle té. Kè me yónó ñtě̀ne Liyel wey sébéy soko ne ñkě̀, pé nímí-á kwɔ̀ mo pɔ̀ wil gbě̀nsê núkúle.*

¹⁷ Nte névi nê tě̀ wɔ̀-à ñ gblǒyne Tě̀ ñgbě̀ Yesu kǒ, tě̀ sǒno vi n mo n pɔ̀ núkúle Tě̀ ñgbě̀ Yesu tyíle.

¹⁸ Yé yé náh vi pròprò pínó kǒ. Tyípél téló nónó-á névi n ne n pɔ̀, tě̀ wil gbě̀nsê vyãh náh n we sé soko. Nte pròprò pínó tě̀ wɔ̀le, ñ tě̀ me n pɔ̀ n de ñ wil gbě̀nsê tyí.

¹⁹⁻²⁰ Yé se yó pĩ ne, yé wil gbě̀nsê-á Liyel Mirki mé-ńsahle té. Liyel ye yé kǒ ñ Mirkile, nê-á déntě̀nole yé soko. Tě̀ ñgbě̀ ye yé dwe dántãhle. Káh pɔ̀ sě̀, yé tyí náh yé gblǒyne dò. Képah ye, yé yé wil gbě̀nsê pɔ̀ ñ gbilki gbilki kwãhle.

7

Fúr tyi òkù yónóle

¹ Yáh tyi nónó piki yah í tyí yé sébéy soko, sépi yah ye mé kɔ̀ yo yé syah núkúnúkú yò. Yé ne ñkě̀* kãh sǒ fónfó dí tě̀ sê tókó-ńkě̀ne.

² Nte pròprò pínó yah kǒ yinne, kè ye fónfó dí mè dí mè, à sê tɔ̀kɔ̀, ànê sê mè sê mè, ñ to mó de pe tyí.

³ Dí-á yĩne nê pínóle ñ kyɔ̀ tyí tno soko, à kéle n pɔ̀ ñ tyí. Sê to-á yĩne nê pínóle ñ pe tyí tno soko, ñ to kéle n pɔ̀ ñ tyí.

⁴ Sê tyí yǒ náh ñ wil gbě̀nsêle dé. N pe tyí yǒ ye kéle. Dí to tyí yǒ náh ñ wil gbě̀nsêle dé. N kyɔ̀ tyí yǒ ye kéle.

⁵ Yé káh pèkì kãm wěne, né kè náh pɔ̀ yé nímí yãhtɔ̀kɔ̀nɔ̀le nírí yó we n pɔ̀ yinne wró kwéy yó ó soko. Nte képah-à soko te, yé yé syɔ̀ pèkì kwɔ̀ mo. Képah-à pí-ńkě̀ne, yé kɔ̀ pɔ̀ n syah n tě̀ n kwɔ̀, sétãn yǒtě̀ kǒ à kɔ̀ syǒ-ńsah we kɔ̀ yé wilki mo.

⁶ Nte ñmo-á nê yo yé tyí yò, kyĩnmɔ̀no náh dé, syǒ-ńsah yó wěkì ye mé yé kǒ.

* **6:16** 6.16 - Yah n te Yenesɔ̀ 2.24. * **7:1** 7.1 - Tókù sǒno soko, Pole ye yo wey mène ne ñkě̀, kãh sǒ fónfó dí tě̀ sê tókó-ńkě̀ne.

7 Kàh ñmɔ tẽ ó sɔ̃, mé sò me ké tyí ne no pól ne me lédyónine ñmɔ tyí kɔ̃le. Nte Liyel ye no pól mɔ ànê pé tẽnwe-ntãnnɛ. A tir yó pínó tẽnwenɔle ñnî kɔ̃, nte kèyãh pínó tẽnwenɔle ñ ní-ò kɔ̃.

8 Nte nê-á mé kɪ yo lédyóni ànê pékúsyɔ tyí, képah ye yò. Pàh tẽ lédyónine ñmɔ tyí kɔ̃le, képah kɪ ple.

9 Nte pàh kɪ pĩ ne pé nãh fẽ pé gblɔy tẽ n pi, pè fúr pɪ. Fúr pínó ye fónfó kal, ñ tẽ lédórí kɔ̃ kè ne n ko.

10 Té nónó-á fúr pɪ tɛ, máh kɪ nê kɔ̃ n sah pè kɔ̃ n pi, ñmɔ nãh n kɔ̃ n sah kéle pé tyí dé. Tẽ ñgbẽ ye n kɔ̃ n sah kéle pé tyí ne ñkẽ, sê nãh yĩne à yal ñ pe tyí.

11 Wãh se mó yal ñ pe tyí, à nãh tɔ̃ yĩne à de pe káhkí yó tyí, à yĩne à ñ syɪ yuku ñ pe tyí, pè kyɪ pé wró tɔ̃ n sah. Nte dí tɔ káh mó ñ kyɪ wilki.

12 Nte nê-á mé n yo no téló tẽ wɔ tyí yò, Tẽ ñgbẽ nãh n yo képahle dé. Nmɔ ye n yo kéle ne ñkẽ, Yesu yò sɛ-ò dí yó tyí sê-à me nê nãh pɪ Yesu yò sɛ-òle, té kéné pi me ké tyí ne pé tẽ ñ tyí, à káh à wilki.

13 Yesu yò sɛ-ò sê yó tɔ tyí pe-à me nê nãh pɪ Yesu yò sɛ-òle, té kéné dí me ké tyí ne pé tẽ ñne wẽ tyí, à káh yal ñ tyí.

14 Yé nãh we di, Yesu yò sɛ-ò pi mè gbò yò sɔkɔ ye ñ pe kɪ me yúkey Liyelle, ànê Yesu yò sɛ-ò dí mè tɔ gbò yò sɔkɔ ye ñ kyɪ kɪ me yúkey Liyelle. Nkẽ kàh pí-ñkẽne sɛ, pé wẽnpĩ kɪ me á kɪ ne pé wró sɔ̃ dɔ Liyelle. Nte kègbɪ tẽ yò sɔkɔ, pè ye me yúkey Liyelle.

15 Nte kàh me pɪ Yesu yò sɛ-ñkẽ ney tẽ wɔ ne pãh pé ní-ò Yesu yò sɛ-òle n yahle, yé ye à kɔ̃ à kè pɪ. Kàh pɪ sɛ, ñ ní-ò Yesu yò sɛ-ò nê-á pe képah nãh pɪ kyɪle, ñmɔ kɪ we wũ ñ gblɔy yò sɔkɔ. Yèvinɪ sɔkɔ tẽ yĩn ye Liyel ye ále dò.

16 Nkẽ à, áwɔ nê-á kyɪle, á se sɛ ké yò ne wáh kɪ tẽ we á pe min pwah mɔ? Tĩ, áwɔ nê-á pele, á se sɛ ké yò ne, wáh kɪ tẽ we á kyɪ min pwah mɔ?

Swɔ nê sɔkɔ-á lésò ále té Liyel ñ ye pɔ ñ gblɔy tyí, tẽ képah ó sɔkɔ

17 Nte sépi pól sɔkɔ, Tẽ ñgbẽ Liyel-à nê sah swɔ nê sɔkɔ, kè yĩne kè yĩne tẽ tyí. Nê-à sò me swɔ nê sɔkɔ té Liyel à ye pɔ ñ gblɔy tyí, à yĩne à ne n pɪ à yĩne képahle. Kéné pɪ dùkù ye mé me n yo Yesu yò sɛpú tĩnkínó pól tyí.

18 Névi nê-à sò me kònóle té Liyel à ye, tẽ tẽ kònóle. Nê tɔ-à sò me kò-ñkẽne té Liyel à ye, tẽ tɔ káh ne pãh kòkèle n kɔ̃.

19 Á kɔ̃ ò, á nãh kɔ̃ ò, yò nãh me képah tyí. Yò-á me nê tyí, képah ye Liyel tyi kònsàhnó wãl kólóle.

20 Nê-à sò me swɔ nê sɔkɔ té Liyel à ye pɔ ñ gblɔy tyí, tẽ yĩne à tẽ képah sɔkɔ.

21 Wáh sò me yõle té à ñ ye, káh n ye kè ále n yo. Nte gblɔy yò wéntěno yòbènrɪ-à mó wil mɔ á yò, káh n ye kè n kal.

22 Yé nãh we di, névi nê-à sò me yõle té Tẽ ñgbẽ à ye, ñ tyípêl yõrɪ n tye. Yé nãh we tɔle à, névi nê-à sò me ñ gblɔy yò té Tẽ ñgbẽ à ye, à n pɪ Krista yõle.

23 Tẽ ñgbẽ yé dwe wilki yõrɪ sɔkɔ dántãhle. Képah ye, yé káh nítõ n pɪ ñnî yó nítẽ yõle gbógbó.

24 Nte ñ yúnpyé, yáh lésò me swɔ nê sɔkɔ té Liyel yé ye pɔ ñ gblɔy tyí, yé yĩne yè tẽ képah ó sɔkɔ.

Fúr-á n pɔ n pɔ tyi nónónɛ

25 Névyé nónó-á pè náh tǝnì fúr pɪ, Tě ñgbě náh tir yó yo ní tyí pé tyí sɔkɔ. Nte Tě ñgbě pèpɔɪ gbò yò, mé pɪ névi yóle nê-á yé kɪ fě sě ní yò. Képah ye, mé kɪ ní yěngbě sǝnɔ yo yé tyí fúr tyí sɔkɔ.

26 Tyi-á me tẽ tah sǝ kwey gbĩ mè sɔkɔ, ñmɔ sǝnɔ sɔkɔ, yé nénúkù núkú pól-à tẽ sǝ-á yéle, képah kɪ nekɪ kal yéle.

27 Wáh kɪ me sê tɔkɔ tɛ, káh à fin n mɔ. Wáh kɪ se mó tǝnì me sê tókó-ńkēne, sê tókó-ńkē fǝnfǝ.

28 Dí-à sê tɔkɔ, képah náh pɪ sɛnpir-à de pɛ tyí, tyípékè tẽ wɔ náh pè pɪ dé. Nte nê tẽ wɔ-á me ké sɔkɔ, ké pípú kɪ kwlónóle n wɛ. Képah yah ye mé me ké tyí ne mé n kǝ yé tyí.

29 N yǝnpyé, mé kéle n yo yé tyí, tyah me n tyah sókóntenɔle. Képah ye, à tɔkɔ núkúnúkú tyí, sê-à me nê tyí, tẽ ne n me á kɪ ne, sê kósyĩ me ñ tyí.

30 Nê-à me gbní sɔkɔ, tẽ ne n me á kɪ ne à kósyĩ me gbní sɔkɔ. Nê-à me ñivìni sɔkɔ, tẽ ne n me á kɪ ne à kósyĩ me ñivìni sɔkɔ. Nê-à me yídwenène n dwe, tẽ ne n me á kɪ ne ñ tyí kósyĩ yídwenè nópilɛ.

31 Nê-à me kèkǝyó mè nɔlɪle n yò, tẽ ne n me á kɪ ne à kósyĩ me ké nɔlɪle n yò. Wáh n yah yò, kèkǝyó mè náh tǝ n mo n pi ló.

32 Mé me ké tyí ne yé fókóšǝnɔ káh kwel. Névi nê-à sê tókó-ńkēne, tẽ ñ fɔkɔle n sǝ Tě ñgbě tãn tyí sɔkɔ. Á n ne n me Tě ñgbě ñivìni pí-ńsahle n yah n kǝ.

33 Nte sê-à me névi nê tyí, tẽ ñ fɔkɔle n sǝ kèkǝyó tyi yò. Á n ne n me ñ kyɪ ñivìni pí-ńsahle n yah n kǝ.

34 Káh pɪ sě, ñ nɪ n ne n me n yil n kǝ yey nínine. Té sɛnpir, képah náh pɪ sê nê-à dé-ńkēne pɛ tyí, Tě ñgbě tãn yah syi tẽ tyí. Tě ñ gblǝy kǝ n dal n mɔ Tě ñgbě tãn pínó sɔkɔ. Nte sê pètẽ tẽ wɔle, kèkǝyó tyi yah syi ñmɔ tyí. Á n ne n me ñ pɛ ñivìni pí-ńsahle n yah n kǝ.

35 Mé náh tyi nópi yo yé tyí yé fikéntɛnɔ yǝnne dé, yé yohnɪ n mɔ yǝn ye mé n yo séle yé tyí. Képah ye, nê-á pèpɛyne, mé me ké tyí ne yé képahle n pɪ, képah nê-á Tě ñgbě ó tãn yah wúnóle.

36 Kètɛnpikĩ nê-à pĩ ne pé ségbíni dékè-á me péle n ko,† té páh kɪ n to n kǝ, páh kɪ n syah n pɪ n de ñ tyí, té tyi-á yǝne sè kɔ sé wǎl yò, tẽ à fur ñ dyɔ ó. Tyípékè náh kéle.

37 Nte kètɛnpikĩ nê-à kè yah tɔkɔ ñ nɪ sɔkɔ ney fyǎh-ńkēne ñ yò, té ne páh kɪ fě tẽ pé gblǝy tyí lédórí náh fě pé fwo pèkĩ kǝ kè n wɛ n pi pé wró pé ségbíni, tẽ pɪ plɛ.

38 Képah ye, nê-à ñ ségbíni fur, tẽ pɪ plɛ. Té nê-à ñ ségbíni fúr-ńkēne, tẽ wɔ pɪ plɛ kal.

39 Sê pɛ-à fyò me min sɔkɔ, à yǝne à ne n me ñmɔ ó tyí. Nte ñ pɛ-à pɔ yah kwlɔ, à kɪ fě de pɛ yó tyí nê tyí-á nɔ ñ tyí, tẽ-à fyò me Yesu yò sě-òle.

40 Nte ñmɔ tẽ ó sǝnɔ sɔkɔ, wáh wũ dé-ńkēne pɛ tyí, képah ñivìni kɪ kal ñ tyí. Nmɔ fókóšǝnɔ ye mé yo yé tyí yò. Nte ñmɔ sǝnɔ sɔkɔ, Liyel Mirki me ní sɔkɔ.

8

Sǎh fálnó kò tyí yónóle

† 7:36 7.36-38 - Wró mè sɔkɔ, névyé sǝnɔ me sé tyí tyile. Túkù ne Pole-á ne ńkē, nê-à pĩ ne ńkē pé písé pɛ tyí dé-ńkē yah náh, té à syi pɔ n dye, té wǎh yǝne à de pɛ tyí, tẽ ñne pɛ kǝ à yǝne ñ dyɔ dyɔ tɛne. Tyípékè náh kéle. Nte nê-à kè yah tɔkɔ ñ nɪ sɔkɔ ney fyǎh-ńkēne ñ yò, ne ńkē páh kɪ fě pé písé tẽ sah à náh n de n pi pɛ tyí, tyi vi sɔkɔ-á tɛne. Képah-á, nê-à ñ píséle pɛ kǝ, tẽ-á pɪ plɛ, té nê-à se ñ píséle pɛ kǝ-ńkēne, tẽ-á pɪ plɛ yǝ.

¹ Á ye á fòko mɔ n yah núkúnúkú à yuku sãh fálnó kyɔ tyí tĩnne. Gbɩ tẽ wɔ ye yé yo ne á pól-á me tyile n pne ó. Té kéne tyi pnèno wɔ ye mó tɔ n mɔ névile gblɔy gbílkínó sɔko. Nte tyínɔnɔ wɔ yah yúkúnóle névile n kɔ.

² Névi nê-à me n sɔ ne páh tyile n pne, tẽ náh tɔnì me kwâh yóle n pne wãh sɔ yĩne à sè pí sɔ.

³ Nte Liyel tyí-à nɔ névi nê tyí, Liyel tẽne n pne.

⁴ Nte à yuku sãh fálnó kò kònó tẽ tyí tĩnne, á se yĩne à séle n kɔ? Á pí ne fal fal tɔle, kwâh yó náh kéle kèkɔyó sɔko, Liyel núkú ó-á me.

⁵ Gbɩ tẽ wɔ ye, yíyìn náhnáh me yĩnyɔ ànê sétáh yɔ, nónó-á tókù me séle n tɔko n pí pé liyelnole. Nte liyelno ànê tãm náhnáh-à sɔ me pé tyí,

⁶ ápi tẽ wɔ tyí, Liyel núkú ó ye me, ñmɔ nê-á á Súle. Nmɔ ye mɔ yíyìn pólle, ápi me ñmɔ tyí yɔ. Sɛ ó ye, Tẽ ñgbẽ núkú ó tɔ ye me, nê-á Yesu Kristale. Nmɔ gbò yɔ sɔko ye yíyìn pól me, ànê ápi tɔle min sɔko.

⁷ Nte fal fal tãnne, Yesu yɔ sɛpú tókù náh pí ne kwâh yó náh séle. Pé tókù lésɔ dar kah mɔ sãh fálnó tyile. Té pépi sɔko nónó tẽ Yesu yɔ sɛnó-à fyò yúkú-ńkẽne yahle, pãh sãh fálnó kòle n kɔ, pè n ne n sɔ n kyɩ n pɔ sãh fálnó tyí sɔko. Kãh pí sɛ, pè n ne n sɔ ne tyípékè-á pé n pí kò mè kònóle.

⁸ Yòke náh ápi nɔ n de n pí Liyelle dò. Ké yó-ńkẽ náh kwâh yó wilki n pí á sɔko, ké yónó tɔ náh se mó tɔ kwâh yó dohnɩ n pí á yɔ.

⁹ Sé kònó gbàh sɛnsɔ me dénmonɔle yé tyí ó, ñte yé kyòmìnóle n pí, képah káh pɔ tókùle n sykɩ n mɔ, nónó Yesu yɔ sɛnó náh me yuku yahle.

¹⁰ Sɔ-á áwɔ nê-á tyile n pne, ñnì yó-à rtyínɔ kyɩ ñ we tɔ wòkò sɔko á me yòkele n yɔ, té tẽ Yesu yɔ sɛnó náh me yuku yahle, sɔ me kè kɩ pí? Kè náh sórè mɔ n pí tẽ sɔko, à kɔ à sãh fálnó kòle n kɔ n pí di?

¹¹ Kãh pí sɛ à, ñmɔ nê-á ñ Yesu yɔ sɛnó náh me yuku yahle, ñ min náh n mɔ n pí n pí áwɔ tyi pnèno gbò yɔ sɔko di? Té á yúnpɩ ye mó tɔ ñne, ñmɔ nê tɔ yĩn-á Yesu Krista ku.

¹² Yáh n pí n de yé yúnpyé tyí sɛntẽne à pé sɔnɔle n ykɩ pé tyi yah wé-ńkẽ yĩnne, Yesu Krista tyí ye yé n pí n de dé.

¹³ Mâh ne yòke yó yɔ, té képah ní yúnpɩ yó yɔ ykɩ n mɔ n pí tyípékè pínó sɔko, mé kɩ kè we ye gbògbó. Képah sɔko, mé náh tẽ yɔ ykɩ n mɔ n pí tyípékè pínó sɔko.

9

Pole pí òkùle

¹ N yúnpyé, gblɔy yɔ névi náh ñne di? Yesu tɛntò névi náh ñne di? Mé náh Yesu we yĩne, ñmɔ nê-á á Tẽ ñgbẽne di? Nmɔ tɔ pínó gbò yɔ sɔko náh yé we sɛ Tẽ ñgbẽ yɔ di?

² Yáh fyò me Tẽ ñgbẽ Yesu yɔ sɛnó sɔko, képah kéle n wɛkɩ ne ñ tɛntò névi-á ñne. Képah ye, tókù-à sɔ ké pí-ńkẽne ní tyí ne ñmɔ tɛntò névi-á ñne, yépi tẽ wɔ yĩne yè kè pí.

³ Nónó-á me n tɔko ñmɔle n kɔ, máh ne nê yo n pí pé tyí, kè we yò:

⁴ Ápi náh yĩne à á tãn pínó yòke yɔ à mó ké ni wɔ di?

⁵ Ké wɛkɩ náh me ápi tyí kɩ fɛ syó tɔko Yesu yɔ sɛpú sɔko, té áyãh n sɔko kóló sɔko, á fɛ n sɔko n pí péle, sɔ-á Yesu tɛntò névye téló kéle n pí, pépi nónó sɔko yó-á Pyerile, ànê sɔ-á Tẽ ñgbẽ Yesu yúnpyé kéle n pí di?

6 Tĩ, nĩmɔ ànê Barnabası ó kókó se yĩne à tãn káhkínɔle n pı ítõ à á gblöy vyãhle n yah?

7 Yé se kè we noh yah ne, nĩnĩ yó-á me sràsyiyále n pı, té me yĩn n gblöy yĩnnóle? Tĩ, sésuwô só-ò náh yĩne ké pye yónóle di? Tĩ, nê tẽ wɔ kı yípêyne n fẽ, té à náh sé yěnikĩ wɔ n pi?

8 Yé káh n we ne kégbó mè tyi pı òkù ó-á mé yah té séle n yo dé. Kè tõ me sěntě ntěne tótó Liyel tyi kònsàhnó sɔkɔ.

9 Kéne tyi kònsàhnó nê-á Liyel Moyisi kɔ, kè me wárkínsàhnóle ké sɔkɔ ne nĩkě, nyeh-à me swãh tónó sɔkɔ á tyí gbí nēne, á káh sé vyěy pukubi á sèmuɔ yónóle.* Yé se we ne nyeh yãm-á tẽ Liyelle à kɔ à képah yo?

10 Api yĩn náh à yo kéle di? Awe, api yĩn ye à yo kéle. Yé náh we à, api yĩn ye tyi nópile wárkínsàhnóle ítõ ne nĩkě, sètõ-à swãhle n wɔ, n sɔnɔ n ne n me n we we tẽ yõ. Táh mí-ò tɔ-à mó táhle n mı, n sɔnɔ n ne me n we we tẽ yõ.

11 Api-á pɔ Liyel wey yo yé tyí, n tyí kɔ kè we de yé nno sɔkɔ à; áyãh sò me yé gbàn yile á gblöyne n pu, kè se yĩne kè yé gbàn du?

12 Ké yah-à kı nê fyò névye túkù me sěnkɔle n pı yé tyí à, api wɔ se pyě? Té képah fyé yõ, api náh kwãh yó ítě syi yé tyí. Nte api náh sò me ké tyí ne kè fěkínó dahbı Nivini tir yónó sɔkɔ Yesu Krista tyí yõ. Képah ye, á me tyi pól sro.

13 Té yé pĩ tɔle ne nĩkě, Liyel ní-nsah gbô tõ pípúle, Liyel ní-nsah gbô-á n yah pé vyãhle. Sárká syinwilkıpu tɔ-á pé we we tẽne n we sárká yĩ sɔkɔ.

14 Sě ó ye, Tẽ ngbẽ kè yo ne nĩkě, Nivini tir yónó sɔkɔ-á Nivini tir yópú kı n yõ.

15 Nte nĩmɔ yòke yó ítě náh wil képah sɔkɔ. Mé náh mó tõ me tyi nópile n wárkı n tekı n mɔ yé tyí ne mé yé kɔ séle dé. Máh kéle n pı nònóle, té me nivini nēne n we ké sɔkɔ, káh nê n tẽ n syi n pi n tyí, mè n ku ítěne.

16 Kè nɔ n tyí ò, kè náh nɔ n tyí ò, mé yĩne mè yo óle Nivini tir yo. Képah ye, ké yónó náh me yĩnyáhkı tirlé nĩmɔ tyí. Té pèkè me n yõ, mäh yahle ké yónóle.

17 Nĩmɔ-à sò me yah tɔkɔ tõ mēne, à n gblöy mɔ ké pínó sɔkɔ, mé náhki ké yõre we. Nte kònsàhnó ye Liyel kɔ sah n kɔ kéle mé n pı. Képah ye, n pı pı tõ ó ye mé n pı.

18 Nte nĩmɔ we we tẽ wɔ nēne wé? Nivini nê-á me n sɔkɔ n kɔ mé Nivini tirlé n yo névye tyí nònóle kwãh yó yáhnkɔ-nĩkēne ké sɔkɔ, képah ye n we we tẽne.

19 Nnĩ yó ítě yõ náh nĩne dé, mé me n gblöy yõ. Nte mé n gblöy pı no pól yõle ne mé pé yõ vi n mɔ pè kɔ pè pı Yesu yõ sěpúle.

20 Mäh me Nsyifunɔ sɔkɔ, mẽ n minne n pı pé tyí kɔle ne mé pé yõ vi n mɔ pè kɔ pè pı Yesu yõ sěpúle. Pépi nónó-á Moyisi tyi kònsàhnó wãl kópúle, mẽ n minne n pı pé tyí kɔle n pé yõ we n vi n mɔ, té sé wãl kó-ò náh mó tõ nĩne dé.

21 Mäh sɔ me tyi kònsàhnó wãl kó-nĩkēpú sɔkɔ ò, mè n ne n pı pé tyí kɔle, n pé nahnáh yõ we n vi n mɔ. Té képah náh n wěkı ne, Liyel tyi kònsàhnó wãl kó-nĩkē névi-á nĩne dé. Mäh fyò me Krista tyi kònsàhnó wãl tẽne n kɔ, képah n wěkı ne, Liyel tyi kònsàhnó wãl-á mé n kɔ.

22 Névyne nónó Yesu yõ sěno náh yuku yahle, mäh me pé sɔkɔ, mẽ n minne n pı pé tyí kɔle ne mé pé yõ vi n mɔ pè kɔ pè pı Yesu yõ sěpúle. Mäh sɔ me nédúké nónó sɔkɔ ò, mẽ n gblöy pı pı òkúnó pólle pé yĩnne, ne mé pé túkù yõ we n vi n mɔ pè kɔ pè pı Yesu yõ sěpúle.

23 Mé me tyi nópı pólle n pı Nivini tir yónó yah yuku yĩnne, ne pèpɔri nê-á me ké sɔkɔ, n vyãh we ké sɔkɔ.

* 9:9 9.9 - Yah n te Tõnyonɔ 25.4.

24 Yé se pĩ ne nkĕ wĕ kálnó tóló tópu pól-á nkĕne ne n me n to kéntáhkì soko, té pé nénúkù ó-á n we ké yõrele té? Yépi to ne n to tĕ tyí kǒle ké yõre we yĩnne.

25 Wĕ kálnó tóló tópu kwlónóno pól fĕ n syi yõ yǒnó po n we yĩnne, nĕ-á kè náh n mo n pi. Nte ápi kéle n pi yõ yǒnó po n we yĩnne, nĕ-á kɪ me kúmm.

26 Képah ye nmo to me n to, té mé náh me n to n dah n mo dé. Mé me gbõnkukuri syí-ò yó sǒ, nĕ-á à náh n syi n dah n mo.

27 Nmo nĕ-á Liyel weyne n yo no téló tyí, mé me ní wil gbĕnsĕle n fõh ní gblõy tĕnó soko, ne mé káh n po n teki yõ yǒnó soko.

10

Yisrayel no pi dukule gbenni soko

1 N yũnpyé, nĕ-á á sútóbé yĩni tĕ Moyisi gbĩ soko, mé me ké tyí ne yé yé dyo sah ne n kwne kéle. Pé pól sò me n ko nýĩrkì fob sò, té de kah pne yónsyâh soko pé tǒ.

2 Pé pól de soko nýĩrkì fob soko ànĕ pne yónsyâh soko wèlnwĩkínó tyí kǒle, à pi Moyisi sò tĕpúle.

3 Pé pól yõke nukú yõ wĕ tyí, nĕ-á wil Liyel tyí,

4 té me wo wo ni nukú we wo, nĕ-á wil Liyel tyí. Tédáhkì yó soko ni ye sò kéle. Kéne tédáhkìle sò, Krista ye nĕ-á me n yuku péle.

5 Nte pé kan náh sò pi néglóle Liyel yah.* Káh pi sĕ, pé ku kwe gbĕnni soko.

6 Kéne tyi ye pi, à ápi yí yiki, nĕ-á kɪ á kǒ á yí náh tǒ n wil n pi tyítúkúni pínó tyí pépi tyí kǒle.

7 Yé káh pi sãh fálpúle pépi tókù tyí kǒle, pépi nónó tyí-á yónóle Liyel wey sébéy soko ne nkĕ: «Tówú ye kǒ tĕ à n yõ, té n wo, képah náh té yuku à syáhle n syah.»†

8 Á ye káh á gblõy pi prònpibule, sǒ-á lésò pé tókù kéle n pi, té népĩ kèyõ gbõnúkú kyegbã (23 000) me ku pé soko gbìyìkì nukúle.‡

9 Á ye káh Tĕ ñgbĕne n mo n yah, sǒ-á lésò pé tókù pi kéle, té vyeh me pé kwãki ko.§

10 Yé káh Liyel sèyòkèle n yo sǒ-á lésò pé tókù kéle n pi, té yĩnyõ tònpi nĕ-á nékókèle n mo, ñmo me po pé duku to.*

11 Tyi nópi ye pé yĩni tĕ, à névye yí yiki. Ápi nónó-á me kèkõyó tyénteno gbí me soko yò, ápi yĩn ye pé tyi nópi wãrkì, à gbáhdýâh di sah á tyí.

12 Képah ye, nĕ-á me n sò ne páh me we su yĩn palle, tĕ kyòmìnóle n pi, à káh po yõ syiki.

13 Tõnmõno nónó-á yé yĩni tĕ yah, sĕnkno ye n no névi yõtãhsyile. Nte Liyel n ko ñ tyiyónó sò. A náh n ye tõnmõno yó nítĕ kǒ kè kãn pi n pi yéle. Té tõnmõno-á yé we, à kɪ tĕnwenole yé kǒ yé kɪ kè fwo, té kɪ yé wĕkɪ syõ-ñsahle, yáh ne we n wil n pi ké soko sǒ.

Á ye káh ne n pi n soh tãnne

14 N yũnpyé pèplo, yé yé náh vi tãn tyi kǒ pnépné.

15 Nmo me yéle n mo n kǒ yĩ pípú soko. Képah ye, tyi nónó-á mé n yo yé tyí, yé sò n yah sé tyí yõ yé gblõy.

* **10:5** 10.5 - Yah n te Yáhnó 14.22-24 ; 28-38. † **10:7** 10.7 - Syáh nĕ tyí-á n yo ásò soko yò, pé tǒ yah soko ye sò pé syah syáh mène. Yah n te Yálnó 32.1-6. ‡ **10:8** 10.8 - Yah n te Yáhnó 25.1-9. § **10:9** 10.9 - Yah n te Yáhnó 21.4-7. * **10:10** 10.10 - Yah n te Yáhnó 16 ; 17.

16 Liyel yōke yō gbĩne, áyáh nkĕne wɔ wɔ kwâh nê wɔ á wékinteno náh Liyel tyí, képah kéle n wĕki ne áyáh pi núkúle Yesu Kristale ò tó kwénó gbò yō. Búrn nê tɔ-á nkĕne à n kwɔki n dibi n tah wĕ tyí, ké tɔ ále n pi núkúle Yesu Krista wil gbĕnsêle.

17 Búrn núkú ó ye me. Té ápi pípi nópi pól me kéne búrn núkú mè óle n tah. Képah ye, kè me á ki ne á pól sɔ pi wil gbĕnsê núkúle.

18 Tir nê-á me n pi Yisrayel no niyô, yé yé fɔko mo n yah képah tyí yō kè. Pé sárká súkénkô-ńsah me Liyel tyí yō. Képah ye, yípéy nónó-á pè n ko ké yō sɔko, pé nónó-á sé kyole n ko, pè me núkúle Liyelle.

19 Képah se n wĕki ne máh ne yōre-á me tãn ànê sãh fálnó kyɔ tyí?

20 Ó sɔ dé, mé ne sãh fálpú-á sãhlo nónóne n fal, sétãn tyí-á pè n fal séle, Liyel tyí náh. Mé náh me ké tyí ne yé pi núkúle sétãnne gbógbó.

21 Yé náh fĕ Tĕ ñgbĕ wóh sɔko wɔ wɔ kwâh wɔ n pi, té tɔ yé yah vi n wɔ n pi sétãn tyí sɔko. Yé náh fĕ ne n yō n pi Tĕ ñgbĕ tyí, té tɔ yé yah vi kyɔ n yō n pi sétãn tyí.

22 Tĕ, Tĕ ñgbĕ nê-á ne á ne n me péwɔ ó tyí yō, ñmo vyãh sò se á n yah n kô nón-ńsahle? Ápi tãhkì se kal ñ tyíle?

Gbilkínóle n sah Liyel yō, á tyípinì pól sɔko

23 Kè me yónóle ne nkĕ: «Tyi pól pínó gbàh me dénmɔnɔle.» Nte yōre náh n we sé tókú sɔko. «Tyi pól pínó gbàh me dénmɔnɔle.» Nte sé tókú pínó náh yah yúkúnóle névile n kô.

24 Nnì yó ñtĕ káh ñ gblɔy pékí-ńsah óle n yah n kô dé, yé no téló pékí-ńtãnne n yah n kô n kal.

25-26 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne nkĕ: «Tĕ ñgbĕ tyí ye sétáh ànê ké sɔko yíyìn pólle.»† Képah ye, yí nónó pól-á fyò me yãbrɔ sɔko yòh sɔko, yé ki fĕ sé pólle n yō. Kè náh yĩne kè ne n me yótókóbíle yé tyí, yé kô yè pikínyahno yó ñtĕ pi sé wíl-ńtãn tyí sɔko.

27 Yesu yō sĕ-ńkĕ névi yó-à ñ ye yōke yónóle, té á fĕ syi kyɔ, wáh yé nónó tɔko pɔ, séle n yō fwòó. Kè náh yĩne kè pi yótókóbíle á tyí ñ kô ñ pɔ pikínyahno yóle n pi sé wíl-ńtãn tyí sɔko.

28 Nte ñnì yó-à yo á tyí ne nkĕ, kò mène, sãh fálnó kò-á kéle, tĕ wɔ yĩnne ànê ké tyí sɔno yótókóbí yĩnne, káh kè ko.

29 Sɔno yótókóbí nê tyí-á mé yo ásò sɔko yò, áwɔ tyí sɔko náh ñne dé, nê-á yo ñ syah kéle, tĕ wɔ tyí sɔko ye ñne. Nte ñnì ki fĕ ne kwâh nê se pi té ñnì fɔko sɔno yótókóbí yĩnne, péwɔ náh fĕ pé dyɔ dyɔ tyi pi n pi ni?

30 Páh wɛki Liyel tyí yōke nê yĩnne, té fyò kéle n yō, ney se yĩne à pé tyíle n yo kéne yōke yónó yĩnne, képah nê yĩn-á pé wɛki Liyel tyí ni?

31 Nte sĕ náh dé, wáh kwâh nène n yō ò, wáh kwâh nène n wɔ ò, wáh se tir dükú nène n pi ò, ye Liyel yĩn ne n gbilki ké sɔko.

32 Kè se Nsyifunó ò, kè se nónó náh pi Nsyifunɔle ò, kè se Yesu yō sĕpú tĩnkìle ò, yépi tyípinó káh pé sɔko yó ñtĕ yō yiki n mo tyípekè pínó sɔko.

33 Yé ñmɔle n yah n pi. Ñmo nkĕne n gbah n tĕ ñ no pól ñvìnne n pi tyi pól sɔko. Ñmo náh me ñ gblɔy pékí-ńsahle n yah n kô dé, ñte mé me nékwínkìle n yohni n mo pé we n pwah n mo yĩnne.

† 10:25-26 10.25-26 - Yah n te Gbálnó 24.1.

11

¹ Yé ñmɔ pɪ dükùle n yah n pɪ, sǎ-á mé Krista pɪ dükùle n yah n pɪ.

Dí ànê sê gblɔy tẽ dükùle Liyel ni gbíne

² Mé yéle n sǎ náhnáh, yáh sǎnpíle yé dyɔ sah n kwne ñmɔ tyíle gbímegbí, té se tǔ me n kɔ tyi yónó wǎl yǔ, máh kwónó we sépi nónó yǔ à pɔ yé kwɔ.

³ Nte mé me ké tyí ne yé kè pǐ tɔle ne ñkě, sê yǔtẽ-á díne, díbí pól yǔtẽ mó Yesu Kristale, Yesu Krista wɔ yǔtẽ mó Liyelle.

⁴ Képah ye, dí nê-à yókúrí kwíinki sah té níríle n pɪ, képah náh pɪ té me Liyel tẽntòle n syi n yo, ñ yǔtẽ ye à n yilo.

⁵ Nte sê nê-à ñ yǔ de mɔ sah té níríle n pɪ, képah náh pɪ à Liyel tẽntòle n syi n yo, ñ yǔtẽ ye à n yilo. Kè núkú me á kɪ ne ñ yǔ sǎ à kye mɔ.

⁶ Sê nê-à ne mǎnsɔr tẽ n pi ñkẽne, à ñ yǔ kye. Nte sen-à ne sê tyí ñ yǔ kyénóle, képah náh pɪ ké kónóle, à káh kè de n mɔ n sah kè.

⁷ Díne, Liyel kètò ye ñne, ànê à Liyel yǔ yǔnóle n wěki. Képah ye, à náh yǔne yókúrí kwíinkínsàhnóle. Nte sê wɔ dí yǔ yǔnóle n wěki.

⁸ Kèkǔyó mɔ gbíne, dí náh wil sê sɔkɔ, sê wɔ ye wil dí sɔkɔ.

⁹ Dí náh mɔ sê yǔnne dé, ñte sê mɔ dí yǔnne.*

¹⁰ Képah ye, yǔnyǔ tǎnpɪbɪ yǔnne, kwáh yó yǔne kè ne n me sê yǔ sɔkɔ, nê-á kɪ ñ yǔn-nsahle n wěki.

¹¹ Nte sépino pól sɔkɔ, ápi nónó tẽ-á me Tẽ ñgbẽ wěkile n kɔ, á ye pǐ ne ñkě, dí yétǔ-á me sê tyí, sê tɔ yétǔ mó me dí tyí.

¹² Yé náh we di, sê wil dí sɔkɔ, té sê ye mó n dubi díne. Nte Liyel ye pɪ sépi pólle sě.

¹³ Yépi nítẽ kè sǎ n yah kè; ké yah se sê Liyelle ne n ni ñ yǔle dénmǎnsàhnóle?

¹⁴ A yǔne kégbó dükùle, yé náh pǐ ne ñkě dí-à yǔyùkù mɔ, sen-á kéle ñ tyí di?

¹⁵ Nte yǔyùkù mónóle, yǔ yǔnó ye kéle sê tẽ wɔ tyí. Liyel kéle à kǔ, ñ yǔ yah vike yǔnne.

¹⁶ Névi nê tẽ wɔ-à kɪ tǔ me n yah n kǔ yékâb pí-nsahle yǔ mè tyí yǔ, tẽ pǐ ne ñkě, sě-á ápi n pɪ kéle à tahlɪ Yesu yǔ sěpú tǔnkínó pól tɔ tyí.

Tẽ ñgbẽ yǔke-á yǔne kè ne n yǔ dükù nêne

¹⁷ Té yah, máh tyi nónó tɔ yo n pi yé tyí núkúnúkú, sè we yò: Yé wě tükènmǎnɔnɔ me yényèhle n pɪ n kal yé tyí pèpeyne. Képah ye, mé náh fě yé sǎ n pi képah sɔkɔ ló.

¹⁸ Ké gbenne, pè ne yáh wě tuke mɔ, gbékínó n ne n me yé wró. Té ñmɔ sěno me ké yǔ ne gbɪ-á me pé wey sɔkɔ.

¹⁹ Nte gbékínó dükù yó tẽ wɔ yǔne kè we yé wró sɔkɔ, á kǔ à Yesu yǔ sěpú kègblo pǐ n wah yé sɔkɔ.

²⁰⁻²¹ Nte gbékínó nê tyí-á mé n yo yé wró sɔkɔ, yáh wě tuke mɔ Tẽ ñgbẽ yǔke yǔ gbíne, yé nénúkù núkú pól n núkú n yǔkɪ n kyɪ yé yěngbẽ yǔkenɔ tɔkɔ n yǔ. Képah sɔkɔ, túkù n wǔ kwekule, té túkù n ne n me sètèni sɔkɔ. Kàh pɪ sě, Tẽ ñgbẽ yǔke tẽ wɔ náh tǔ kéle yé n yǔ légbíne dé.

²² Gbèn náh me yé tyí nónó sɔkɔ-á yé kɪ fě yǔkele n yǔ, té kɪ n wɔ di? Tǐ, Yesu yǔ sěpú tǔnkɪ se yé n yilo, té me ké tyí ne yé sennè kwáh kěpú tẽ? Sǎ me mé kɪ yo yé tyí yǔ wé? Mé se yǔne mè yé sǎ? Pólle, mé náh yé sǎ n pi képah sɔkɔ ló.

* 11:9 11.9 - Yah n te Yenesɪ 2.18-23.

²³ Yé yah, Tě ñgbě-á nêne nímɔ kwɔ té mé me kéle yé kwɔ, kè we yò: Tě ñgbě Yesu-á kɪ sò n dahbɪ n pi gbò sɔkɔ sò nê lékâhne, lésòle à búrn tɔkɔ,

²⁴ té wekɪ Liyel tyí, té me kè kwɔkɪ dibi pé tyí, té me n yo pé tyí ne: «Nyɔle, nímɔ wil ye, nê-á kɪ kɔ yépi yinne. Yé kéle n pi, yè yé lékám sah nímɔ tyíle.»

²⁵ Yòke yóntenɔ náh, à tɔ wóh tɔkɔ sɛntě óle ðivěne ké sɔkɔ, té yo pé tyí ne: «Nyɔle, nímɔ tó ye, nê-á kɪ kwe yépi yinne, kɪ pi yégbékè kwrónmɔnɔ késánnɛ Liyel ànê névyɛ wró. Yé kéle n pi, yè yé lékám sah nímɔ tyíle, gbímegbí yáh kéle n wɔ.»

²⁶ Yé yah, gbímegbí yáh búrn mène n tah té ðivě mène n wɔ gbí nêne, Tě ñgbě kúnó tyí ye yé me n yo, fɔ́ kɪ pɔ syɪ ñ syínɔnɔ tyí.

²⁷ Képah ye, névi nê-à búrn mène n tah té ðivě mène n wɔ, té tẽ pi ðùkù náh me ple, tẽ me pèkèle n pi Tě ñgbě wil ànê ñ tó tyí píndenɔ sɔkɔ.

²⁸ Nénúkù núkú pól yĩne pé pé gblɔy ðùkù kyɔmɪ yah palle, pè mó pyě búrn mèn tah, pè mó ðivě mèn wɔ.

²⁹ Yé náh we à, névi nê-à búrn mèn tah té ðivě mèn wɔ, té tẽ náh sè mɔ kɔ Tě ñgbě wille, tẽ me pèkèle n yɔrɪ n mɔ ñ gblɔy yò.

³⁰ Képah yĩn ye yámpú ànê néfukulóle pípi yé wró, té yé náhnáh ntě me ku.

³¹ Ayâh me n sò n yah palle á gblɔy tyí sɔkɔ, Liyel tukey náh n sykɪ n pi á yò.

³² Nte Tě ñgbě náh me ké tyí ne ápi tɔ tyí kyɪ ykɪ wě tyí ànê kèkôyó névyɛle, képah ye à kɔ à ápile n fòh á kwɔ yinne.

³³ Képah ye ní yúnpyé, yáh tuke mɔ Tě ñgbě yòke yò yinne, yé pól wě sykɪ.

³⁴ Kwɛkɪ-à me nê tẽ, tẽ yò ñ tĩnne. Kàh pi sě, yé náh Tě ñgbě pèkè yɔrɪ n mɔ n pi yé gblɔy yò yé wě tükènmɔnɔnɔ sɔkɔ. Tyi téló nónó-á wũ, mäh pɔ pɔ yé tĩnne gbí nêne, mé kɪ sépi tyí yah wah.

12

Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrɪle névile n kɔ

¹ N yúnpyé, Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènrɪ tẽ wɔle névile n kɔ, mé náh me ké tyí ne yé ne n me sé yítũri sɔkɔ.

² Yépi ntě pĩ ne gbí nê-á lésò yé náh tɔnì Liyel pĩ, vì-ñsah yó ntě náh sò me yé tyí né tãn yah ó tónkɔnɔ náh tɔ̀, sépi nónó-á sè náh fě n wekɪ.

³ Képah ye, mé kéle n yo n yĩ yé tyí ne Liyel Mirki-à me névi nê yahle n tẽ, tẽ náh fě n yo n pi ne nkě Yesu tyí ykɪ; ànê ney tɔ náh fě n yo n pi ne nkě Yesu-á Tě NGBÈNE né Liyel Mirki náh tẽ tẽ yahle.

⁴ Tyi duke náhnáh pínó yòbènrɪ kɪ fě we, nte kéne Liyel Mirki núkúní ó ye séle névyɛle n kɔ.

⁵ Liyel tãn duke me dò, nte Tě ñgbě núkúní tyí ye sé pólle á n pi.

⁶ Tãn pi ðùkúnó me dò, nte Liyel núkúní ó ye sé pól pínó tãhkìle nénúkù núkú pólle n kɔ.

⁷ Liyel Mirki ye tir fɛnpɪnɔ yòbènrɪle nénúkù núkú pólle n kɔ, no pól tyí pekɪ yinne.

⁸ Liyel Mirki nkěne yòbènrɪle ñnî kɔ, à n ne n wekɪ yípî sɔkɔ, té kéne Mirki ó ntɔ yòbènrɪle ñnî kɔ, ă tyile n pne n yo.

⁹ Kéne Liyel Mirki ó ye tɔ nkěne yòbènrɪle ñnî kɔ, à n sě yĩ Tě ñgbě yò, kéne Liyel Mirki núkúní n tɔ yòbènrɪle ñnî kɔ, ă yámpúle n de n mɔ.

¹⁰ Kě yòbènrùle ònî kǒ, ǎ gbìl tyile n pɪ, ò té yòbènrùle ònî kǒ, ǎ Liyel tǎntòle n syi n yo. Kě yòbènrùle ònî kǒ, ǎ Liyel Mirki tyípínìne n wah n pne sétàn tyí sòkò. Kě yòbènrùle ònî kǒ, ǎ wénkàhkíle n wekɪ nê-á à náh kè sǎh, ò té yòbènrùle ònî kǒ, à n fě sé yahle n yo.

¹¹ Kéne Liyel Mirki núkúni ó tò vyǎh ye sépi pólle. Kě tyi fɛnpɪnɔ yòbènrɪ dibi nénúkù núkù pól kǒ, à yíne nê-á ké dyɔ.

Yesu yò sǎpú-á tɔkɔ sǎh névi wil gběnsêle dùkù nêne

¹² Névi wil gběnsêle, núkú ye kéle. Nte tǎntàn me dò ké tyí. Ké tǎntàn dò fyé yò, wil gběnsê núkú ye kéle. Névyè nónó tɔ-á me kwrónmɔnɔle Yesu Krista sòkò, sě ó ye pépi tɔle.

¹³ Yé náh we di, kè se Nsyifunɔ ò, kè se nónó náh pɪ Nsyifunɔle ò, kè se yǒbɪ ò, kè se gblɔy yò névyè ò, Liyel Mirki núkú mè ó gbò yò sòkò ye á pól wèlnwìlkinó we, à pɪ wil gběnsê núkúle. Kéne Liyel Mirki mè ye me á pól sòkò.

¹⁴ Wil gběnsêle, tǎntàn me dò ké tyí, fí núkú ó náh ké tyí.

¹⁵ Gbáhkì-à sò me ne péwɔ náh fyò pɪ gbòle, wil gběnsê tyah yó náh mó péle, képah se náhki kè kǒ kè náhki gbe wilki wil gběnsê sòkò?

¹⁶ Níkì-à sò me ne péwɔ náh fyò pɪ yíne, wil gběnsê tyah yó náh mó péle, képah se náhki kè kǒ kè náhki gbe wilki wil gběnsê sòkò?

¹⁷ Wil gběnsê pól-à sò me yíne, kè náhki n nohnɪ sǒ? Ké pól-à sò me níkié, kè náhki pǎnne n tɔkò sǒ?

¹⁸ Nte Liyel ye wil gběnsê tǎntàn pól mɔ ké sòkò, à yíne ò dyɔ dyɔ tǎne.

¹⁹ Wil gběnsê pól-à sò me fí núkú óle, wil gběnsê náh náhki n me n pi.

²⁰ Nte sě náh dé, wil gběnsêle, núkú ye kéle, té tǎntànne dò ké tyí.

²¹ Kǎh pɪ sě, yí náh fě n yo n pi gbò tyí ne, ké yétò náh me pé tyí. Yò tɔ náh fě n yo n pi gbyêh tyí ne, sé yétò náh me pé tyí.

²² Nte wil gběnsê tǎntàn nónó òtɛ wɔ-á pyě á kɪ ne sohki kósyi me sé sòkò, yétò me sé tyí.

²³ Wil gběnsê tǎntàn nónó-á sè náh me n mɔ n kò n yíí, sépi ye pyě à n ne n tǒ n sah n tǎ. Sé nónó-á sé tyí yónó me sennè, à n ne n yah n dah n mɔ yíí sépi tyí sòkò,

²⁴ té nónó wɔ-á me palle, à n pyě sépi sah. Wil tǎntàn nónó-á á náh me séle n mɔ n kò kwâh yóle, Liyel-á wil gběnsê mɔ, à gbìlkinó sah kal sépi yò.

²⁵ Kǎh pɪ sě, wil gběnsê tǎntàn náh wène n we n mɔ. Sé pól me wě tǎnó ple dùkù núkúle.

²⁶ Ké tyah yó-à me kwlónó sòkò, sé téló tɔ n ne n me n kwlo kéle wě tyí. Té gbìlkinó-à mó n sah ké tyah yó yò, sé téló tɔ n mó ké òvòvò pɪ kéle wě tyí.

²⁷ Nte yé yah kè, yépi ye Krista wil gběnsêle dò. Yé nénúkù núkù pólle, Krista wil gběnsê fí yó ye yéle.

²⁸ Yé náh we di, Liyel me nòsyó wilki sah Yesu yò sǎpú fɪnkì sòkò pé tyí tyíle: Gbènnè, à Yesu tǎntò névyè yah wilki. Ní-òle, à Liyel tǎntò syínyopu yah wilki. Tǒ-òle, té kwópú yah wilki. Képah náh, gbìlnpɪbɪ me syɪ. Té me yámpú fɛndenmɔnɔ yòbènrùle tókù kǒ, té névyè yòhnɪnmɔnɔ yòbènrùle tókù kǒ, té névyè yah tǎnó yòbènrùle tókù kǒ, té yòbènrùle tókù kǒ pè fě wénkàhkínɔle n wekɪ nónó-á pè náh sè sǎh.

²⁹ No pól se yó pɪ Yesu tǎntò névyèle, képah náh pɪ Liyel tǎntò syínyopule, képah náh pɪ kwópúle, képah náh pɪ gbìlnpɪbɪle?

³⁰ Tĩ, no pól se yó pi yámpú dénmpule, képah náh pi wénkáhkíno wékípúle nónó-á pè náh sè sãh, képah náh pi wénkáhkí nópi yah yópúle?

³¹ Kãh pi sě, tir nê fēnpuno-á ki névi yohni mo kal, yé képah yòbènoru yah n kō. Nte mé ki tō yé wēki wēkì yóle nê-á ple kal sé télóle.

13

Wě wró tyínonle

¹ Nmo-à ki sō névye welole n weki, à tahl yinyō tōnpibi welo rítě tyí, té tyínono náh me ní soko, mé me á ki ne ntey yó sō mo tũ, képah náh pi kēnkēki yóle.

² Nmo-à ki sō me Liyel tēntō welole n syi n yo, Liyel-à ki sō me tyi pólle n wēki nónó-á sō me wòbìnsàhnóle, ànê nmo-à ki sō me tyi pólle n pne, Liyel yō sēnó-à ki sō me ní soko nê-á ymole n toko n yal sé mé-ntân soko té tyínono náh me ní soko, kwãh yó náh ríne.

³ Nmo-à ki sō ní gbãn yí pól dibi kwéndébé kō ò, nmo-à ki sō ní wil gběnsê rítě kō pè suke nyàh soko ò, té tyínono náh me ní soko, kè náh tir yó peki n pi ní tyí.

⁴ Tyínono-à me névi nê soko, tě tyile n sro, à yòhnìnmōnole n pi, à náh yíwilkile n pi, à náh nē gblōyne n wēki, à náh nē gblōyne n gbilki.

⁵ Tyínono-à me névi nê soko, tě náh sen tir yó rítěne n pi, à náh nē wìl-nsah óle n yah n kō, à náh nē fòkole n vyãh, ànê à náh ney tyíle n tē n sah nē fòko.

⁶ Tyínono-à me névi nê soko, tyíkēkì pínó náh n pi nìvìnì tirlé n tyí, gbi wēkì kóló nìvìnìne nne n kō.

⁷ Tyínono-à me névi nê soko, tě tyi pólle n yō n mo. Tyi tyi pól soko, à n ne n me sēnóle Liyel yō, n yáh-nsah náh n tye, ànê à n ne n me gbah n tē.

⁸ Yín náh me tyínono tyí. Liyel tēntōnè syinyono ki po tye, wénkáhkíno wékínó ki po yal mo, pnèno tō ki po tye.

⁹ Api pnèno náh dal mo, ànê á Liyel tēntōnè syinyono tō náh dal mo.

¹⁰ Nte sé píndalnmōno gbĩ-à ki se Liyel tyí gbí nēne, légbíne sépi nónó-á sè náh dal mo, sè ki tye.

¹¹ Máh lésō me wēnpirle gbí nēne, ní weki dùkù, ànê ní sōno dùkù, ànê ní tyi yah dùkù pól sō me wēnpir tyí kōle. Nte máh po wah mo, mé wēnpì tyi yal mo.

¹² Núkúnúkú, ápi me tyile n yah yirkòò, á ki ne dwòldyãh ñròò yó soko sō á n yah séle. Nte á ki po sè we n pi kyòò. Núkúnúkú, nmo pnèno náh dal mo. Nte mé ki po sè pĩ sō-á Liyel ríne n pne.

¹³ Núkúnúkú, tyino tónó nópi wo ye sépi náh n tye n pi: Liyel yō sēnóle, yáh-nsah tyé-ńkēne, ànê tyínonole. Nte nê-á kal sé pólle, képah ye tyínonole.

14

Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènorile n kō Yesu yō sēpú finkì yohni n mo yinne

¹ Yé gbah n tē, yé tyí no wě tyí. Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènorile n kō, yé sé tō yah n kō, té ké nê wo-á Liyel tēntō syinyonole, yé képah wo gbah n yah n kō n kal.

² Yé náh we à, névi nê-à wénkáhkíle n weki nê-á à náh kè sãh, Liyel tyi wòbìnsàhnó ye ńkēne à n ne n yo Liyel Mirki gbò yō, nónó-á névye náh séle n nohni. Kãh pi sě, névye tyí náh tē n ne n yãh dé, Liyel tyí ye.

³ Nte névi nê wo-à Liyel tēntòle n syi n yo, névye tyí ye tē n ne n yo n mo, n yah yúkúnóle péle n kō, n té sòréle n mo pé soko, n té pé nnole n sũ.

⁴ Té nê-à wénkáhkíle n weki nê-á à náh kè sãh, tẽ me ñ gblöy ó yah yúkúnóle n yah n kō. Nte nê-à Liyel tẽntòle n syi n yo, tẽ wɔ me Yesu yō sěpú ònkĩ pól yah yúkúnóle n yah n kō.

⁵ Yé pól-à sò me wénkáhkínole n weki nónó-á yé náh sè sãh, kè náhki ple ó; ñte yáh ki Liyel tẽntòle n syi n yo, képah ki no kal ní tyí. Névi nê-à wénkáhkíle n weki nê-á à náh kè sãh, té ké yah náh tẽ we yo Yesu yō sěpú ònkĩ wěki kè kō kè yah yúkúnóle pè kō, yōre náh me tẽ sɔkɔ à no Liyel tẽntò syínyó-òle.

⁶ N yũnpyé, sã-á mäh ntyĩno pɔ yah yé tyí, té wénkáhkíle n weki yé tyí, tir nê me kè ki pekí yé tyí, né kè náh pi tir yóle Liyel ní wěki mé yo yé syah, képah náh pi pnènó yóle, képah náh pi Liyel tẽntòle mé syi yo yé tyí, képah náh pi kwónó yóle mé yé kō.

⁷ Yé yah yímónìne kè, sã-á yikile, képah náh pi gbrèyne; sãh n mónwahnmo-ńkēne, ney se ki fě sé yì ònkù pĩ?

⁸ Té kèpɔ nê-á ńkēne pè n fĩbi ñ yo névyé tyí ne pè yuku n sɔkɔ mékì fwó-ńsah, képah-à ntyĩno fĩbínwahnmo-ńkēne, nê tẽ wɔ ki ñ vi mékì fwo yĩnne?

⁹ Sě ó ye, yé nénpóri-à wénkáhkínó yísyóle n weki nónó-á névyé náh me séle n nohni, tyi nónó-á yé n yo, pè ki pĩ sě séle? Wékínmíndahnmoɔ ye yé ki n weki n min n dah n mo ni sɔkɔ.

¹⁰ Welɔ duke me ò kèkōyó, mé náh sé dan ńtēne n pne. Nte kór me sé núkú núkú pól tyí.

¹¹ Nte mäh wey nēne n nohni-ńkēne, ké wékí-ò n pi nékáhne ní tyí, ńmo to n mó n pi nékáhne tẽ tyí.

¹² Képah ye, Liyel Mirki-á tyi nónó pínó yòbènoɔrile n kō, yáh me sépi yáhnkōno sɔkɔ yò, sé nónó-á Yesu yō sěpú ònkĩle n yuku yahle, yé sépi náhnáh yah n kō.

¹³ Kãh pi sě, nê-à wénkáhkíle n weki nê-á à náh kè sãh, tẽ kè yah n kō Liyel tyí à ké yah yónóle à wěki.

¹⁴ Yé náh we di, níri pínó sɔkɔ wãh wénkáhkíle n weki nê-á á náh kè sãh, ñ n pĩ á ni sɔkɔ ne wáh me níri le n pi, ñte wey nê-á á n weki, áwɔ ńtē náh kéle n nohni.

¹⁵ Nte sō me mé yĩne mè n pi wé? Mé ki níri le n pi wénkáhkí sɔkɔ Liyel Mirki gbò yò, té ki kéle n pi ní noh noh wey to sɔkɔ. Mé ki yìle n gbì wénkáhkí sɔkɔ Liyel Mirki gbò yò, té ki n gbì ní noh noh wey to sɔkɔ.

¹⁶ Kãh pí-ńkēne sě, té á weyne Liyelle n kō wénkáhkí ó sɔkɔ, nónó-á me ké sèndìle, pépi ki pi sō té ki yohni syi yo ne Liyel á wey mè tẽ, wáh ki sō me n tō n sah n weki Liyel tyí sō ñ pèpɔri pínó yĩnne?

¹⁷ A Liyel tyí tǔnsàhnwekino mè-à ki sō me ple sō, kè náh yah yúkúnóle téló kō n pi.

¹⁸ Nmo n weki Liyel tyí, mäh sǔnpíle n weki wénkáhkí sɔkɔ à kal yépi pólle.

¹⁹ Nte mäh me Yesu yō sěpú ònkĩ wró, mäh welɔ kwól weki nónó-á névyéle n kwɔ, képah tyí no ní tyí kal welɔ kèyò kwól (10 000) wékínó yō wénkáhkí sɔkɔ.

²⁰ N yũnpyé, yé káh ye yé tyi yah ònkù ne me wěnpì tyí kōle. Kãh me pèkè pínóle, yé ne me wěnpì yró tyí kōle. Nte tyi yah ònkù tẽ wɔ sɔkɔ, yé ne me yèwàhni tyí kōle.

²¹ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne Tě ñgbě Liyel-á ne ńkē: «Yìkì yó névyé ye mé ki kō pè ki yo mo no nópì tyí wey yó sɔkɔ, nê-á pè náh kéle n nohni. Nte képah fyé yò, pè náh fě syi n noh n pi ní tyí.»*

²² Képah ye, wénkáhkí wékínóle nê-á á náh kè sãh, kè Liyel táhkile Yesu yō sě-ńkēpúle n wěki. Nte Yesu yō sěpú yohni n mo yĩn náh kéle. Liyel tẽntònè welɔ

* 14:21 14.21 - Yah n te Yesayi 28.11-12.

syinyono wole, képah Liyel tãhkile Yesu yõ sěpúle n wěki. Nte Yesu yõ sě-ńkěpú yohni n mo yĩn nãh kéle.

²³ Sõ-á Yesu yõ sěpú tĩkĩ pól-à nítyĩno me tuke mo, té yé pól núkú tyah wénkáhkinole n weki à, nónó-á me ké sèndile, képah nãh pi Yesu yõ sě-ńkěpú yísyó-à po de nénpó, pè nãh yé pi n pi vĩnpĩbile di?

²⁴ Nte kãh me Liyel tẽntõnè welole yé pól n syi n yo, névi nê-á me ké sèndyãhle, képah nãh pi Yesu yõ sě-ńkě névi nê-à de po nénpó, yé welo nópi pól nóhnó ki à kã à ki pĩ ne pãh pèkè pi, pé tyí-á kah.

²⁵ N fókósõno wõbĩntẽnó pól ki wilki mo kènkwãh yõ kwèyy. Képah sokó, à ki ko kwĩnki ñ yah di sétáh ki Liyel gbilki, té ki n yo ne, kègbi tẽ yõ Liyel-á me yé wró sokó.

Yesu yõ sěpú tĩkĩ-á yĩne pè ne n pi sã pãh wẽ tuke mo

²⁶ Sõ me á yĩne à ne n pi wé, ní yũnpyé? Yãh tuke mo ne yé Liyel ni gbí nêne, ñnĩ ki fẽ yìkĩ gbi, ñnĩ mó kwónó kã, ñnĩ mó Liyel tyi wěkínóle n we n yo, ñnĩ mó wénkáhki n weki, ñnĩ mó wénkáhki mè yahle n yo. Sépi pól yĩne sè yah yúkúnóle Yesu yõ sěpú tĩkĩle n kã.

²⁷ Nósyó-à me ké tyí ne pé wénkáhkinole n weki, kè kãh kah nẽpĩ ními, képah nãh pi tãmí yõ. Pè mó wẽne n syiki n weki. Té ñnĩ mó ne me, nê-á ki fẽ sé yahle n yo.

²⁸ Nte sé yah yó-ò-à mé-ńkěne, wénkáhki wékí-ò mè yĩne à ñ vyãh vike Yesu yõ sěpú tĩkĩ wró. Tẽ Liyelle n ni ñ foko táh, ñ gblõy tyí.

²⁹ Nónó-á Liyel tẽntõ syinyopule, pépi nẽpĩ ními, képah nãh pi tãmí wo yĩne pè weki, téló mó ne n me pé welole n sohlĩ n yah.

³⁰ Nte Liyel-à tir yóle ñnĩ yó wěki, nê-á sã me n weki, ñmo yĩne à ñ vyãh vike, tẽ mó ñ tyí yo.

³¹ Yé pól ki fẽ Liyel tẽntõnè welole n syi n yo nénúkù núkúle, nê-á ki no pól kã pè ki kwónó we, ànê sóré ki de pé sokó.

³²⁻³³ Liyelle, tyífẽ tyí nãh no ñ tyí. Tir tõnsãhnpĩno tyí no ñ tyí, yèvĩnĩ Liyel ye ñne. Képah ye Liyel tẽntõnè syinyopu yĩne pè ne me n fyãh n pne pé gblõy yõ.

Sõ-á kéle Yesu yõ sěpú tĩkĩnó pól sokó,

³⁴ wẽ tũkènmõno pól sokó, syó yĩne pè tẽ syísyí. Pè nãh yĩne yóndahnmõnole wey sokó. Pè yĩne pè tẽ gblõy tĩkĩnmõno sokó, sã-á tyi kõnsãhnó yo kéle.

³⁵ Pãh me ké tyí ne pé tir yó dùkù pĩ, pè pé pèbi piki yah gbên sokó. Ké yah nãh sè ne n yo n dah n mo wey sokó Yesu yõ sěpú tĩkĩ sokó.

³⁶ Liyel wey sã se tyah yépi tyí? Yépi ó se noh kéle?

³⁷ Névi nê-à me n sã ne Liyel tẽntõ syinyo-ò-á péle, képah nãh pi, Liyel Mirki-á me pé yahle n tẽ, wey nê-á mé n wãrki n tekĩ n mo yé tyí yò, tẽ yĩne à kè fẽ syi ne Tẽ ñgbẽ tir kõnsãhnó-á kéle.

³⁸ Nte névi nê-à képah mónkò-ńkěne, Liyel nãh mó me tẽne n mo n kã ló.

³⁹ Kãh pi sã ní yũnpyé, yé Liyel tẽntõnè welo syinyonole n yah n kã, té yé kãh wénkáhki wékínó to yah kã.

⁴⁰ Nte tyi pól yĩne sè ne n pi sé yah yõ, ànê sè mó ne n tã n sah n pi.

15

Nìvìnì tir-á nê yo Krista lékó yĩkĩnmõno tyí sokó

¹ N yũnpyé, mé me ké tyí ne mé yé dyo to kã Nìvìnì tir mè tyíle, nê-á mé yo sokó yé tyí, képah nê-á yé kè fẽ syi té me ké wěkile n ko n yĩ.

² Képah gbò yò sòkò, yé kɪ pwáhnmonò wɛ, yáh kɪ n kò ké wěkì yò máh kè yo sɔ́ yé tyí. Kàh kɪ pí-ńkēne sɛ́, ké yò sɛ́nó kɪ pɪ yò kēne yé tyí.

³ Nmò-á kwónó wɛ nê yò, képah ñgbò ye mé yé kwò ne Liyel ney yáhntòkò-á ku ápi tyípèl yinne. Sɛ́ ye kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò.

⁴ Mé tɔ́ kwónóle yé kò ne wáh yĩ, té ké sèpìn tɔ́-ò sòle ñ lékó me yilki mò. Sɛ́ ye kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò.

⁵ A ñ gblɔ́yne Pyerɪ wěkɪ, képah náh té gblɔ́yne pé népì gbõnimí* wěkɪ, pépi nónó-á ñ tɛ́ntò névyele.

⁶ Képah náh, à pò ñ gblɔ́yne ñ tò sáhpú népì kyekwé (500) kahnɪ wěkɪ fí núkú sòkò. Pépi kan me min sòkò kwey nò yò, té pé tókù wò ku.

⁷ Képah náh, té ñ gblɔ́yne Nsyakɪ wěkɪ, té me ñ gblɔ́yne ñ tɛ́ntò névyé pól wěkɪ.

⁸ Pépi pól tyí sókòntenò náh, à me ñ gblɔ́yne ñmò tò wěkɪ, ñmò nê-á piri kòndal-ńkē tyí kòle.

⁹ Nmò ye Yesu tɛ́ntò névyé sòkò tyí tɛ́ne. Mé náh yĩne yénóle Yesu tɛ́ntò névile, máh sɔ́npíle fóhnó sah ñ yò sɛ́pú tĩnkì yò.

¹⁰ Nte máh swò nê sòkò kweyne yò, Liyel pèpòri gbò yò sòkò ye ñne ké sòkò. Pèpòri nê-á à pɪ ñmò tyí, kè náh sòkò de ni sòkò. Yé náh wɛ di, ñmò ye tò pɪ kal á no tɛ́lò pólle. Nte ñmò tɛ́ wò tãhkì náh n pɪ kéle dé, Liyel-á pèpòri nê pɪ ní tyí, képah gbò yò sòkò ye mé n pɪ kéle.

¹¹ Képah ye, kè sɔ́ ñmò ò, kè sɔ́ pépi ò, kéne Nìvìnì tir mè ó ye á pól me n yo. Képah yò ye mó tɔ́ yépi tò me sɛ́.

Lékyî pónyilkinmòne

¹² Ápi-á kéle n yo n wah ne ńkē Krista lékó-á yilki mò, sɔ́ me té yé tókù ne lékyî náh n yilki n mò n pi?

¹³ Lékyî-à kɪ me pò n yilki n mò n pi ńkēne, Krista lékó tò náh mó yilki mò dò.

¹⁴ Té wáh me yílkínmò-ńkēne, ápi Nìvìnì tir yónóle, nònó ye kéle, yépi tò Krista yò sɛ́nóle mó, nònó ye ké tɔ́le.

¹⁵ A wil képah sòkò, kàh sò me gbule ne lékyî náh n yilki n mò n pi, mìnì yónsàhpɪ ye ápi n̄tɛ́ne Liyel yò sòkò, áyáh sɔ́npíle ne wáh Krista lékó yilki mò, té à náh se mó tɔ́ kè pɪ.

¹⁶ Lékyî-à kɪ me n yilki n mò n pi ńkēne, Krista lékó tò náh mó yilki mò dò.

¹⁷ Té Krista lékó-à kɪ me yílkínmò-ńkēne, yé sɛ́nóle ñ yò, nònó ye kéle. Yé me sɛ́ yé tyípèl sòkò.

¹⁸ Té névyé nónó-á sɛ́ Krista yò té ku, pépi tò tyí ye mó yɪkɪ.

¹⁹ Kàh kɪ me ápi á gbò sah Krista yò, á min pɪ yinne kèkòyó mè tɛ́ ó sòkò, yám pípú ye ále à kal no pólle.

²⁰ Nte gbɪ yò sòkò, Krista lékó ye yilki mò gbenne lékyî sòkò, nê-á kéle ále n wěkɪ n dal n mò ne névyé nónó tó-á ku sòkò, pé tò lékyî-á kɪ pò yilki mò.

²¹ Yé náh wɛ di, nénúkù yó yĩn ye névyé pólle kũ m̀nò sòkò yò. Té nénúkù yó tò gbò yò ye névyé pól lékyî kɪ pò yilki mò.

²² Sɔ́-á Adama náh tãn pól n ku, sɛ́ ó ye Krista yò sɛ́pú pól tò kɪ tyé-ńkē min wɛ.

²³ Nte no pól lékyî kɪ yilki mò syɪ yuku wɛ náh, kãh yĩne sɔ́. Krista ñgbò lékó ye yilki mò. Képah náh, ñ syɪ n pò gbĩne, nónó-á me ñmò tyí yò, pépi tò lékyî kɪ yilki mò.

* 15:5 15.5 - Népi gbõnimí nónó tyí-á n yo ásò sòkò yò, yíndyíni ye sò kéle Yesu tɛ́ntò névyé tyí. Pàh sɔ́ me tú-ńkēne, pè péle n ye sɛ́.

24 Képah náh, tyi tyi pól tyε gbí kɩ nɔ. Képah tĕne, Krista kɩ me névyε fnèpu ànê tǒrínɔ, ànê tǎhkìnó duke duke pól tyí yɩkɩ, té kɩ yǒtǒrí dahbɩ Sú Liyel gbò.

25 Yé náh wε di, Krista yĩne à ne n me tǒrí yǒ, fók kè pɔ n nɔ gbí nê-á Liyel kɩ sɛpébí pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle.†

26 Kũ ye kɩ pɩ sɛpe téyne, nê tyí-á kɩ yɩkɩ.

27 Liyel yíyìn pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle.‡

Nte kǎh yo sĕ, pè náh ne Liyel tɔ-á dé, ñmɔ Liyel nê-á yíyìn pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle.

28 Yíyìn pól-à kɩ pɩ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle gbí nêne, ñmɔ Krista nê-á Pídĩne, à kɩ ñ gblǒy tiki mɔ Liyel yah, ñmɔ nê-á yíyìn pól pɩ Krista gbáhkì súnsàh-ñsahle. Képah sɔkɔ, Liyel kɩ tǒrí tɔkɔ dal mɔ yíyìn pól yǒ.

29 Nte à, lékyî-à pɔ n yilki n mɔ n pi ñkĕne, névyε nónó-á pé gblǒyne n wel n wilki ni sɔkɔ lékyî yĩnne, pè se nǎhkɩ kéle n pɩ? Lékyî tĕ-à me pɔ n yilki n mɔ n pi ñkĕne, sǒ pɩ té pè pé gblǒyne n wel n wilki ni sɔkɔ pépi yĩnne wé?

30 Té lékyî-à kɩ me n yilki n mɔ n pi ñkĕne, sǒ pɩ té ápile dlo sɔkɔ gbíme gbí wé?

31 N yúnpyé, sǒ-á kéle gbɩle ne ní nɩ-á me vínóle yéle Yesu Krista yǒ sĕnó yĩnne, sĕ tɔ ye kéle gbɩle ne swǒswǒ pólle máh me kũne n dɔ n yah.

32 Gbĕnképèl nónó-á sǒ me Yefesɩ kwil sɔkɔ, máh mékì fwo séle dùkù nêne nénpó, kǎh sǒ me ne kèkǒyó mè sɔkɔ min pɩ yĩn tĕ ó sǒ, yǒre nê me mé nǎhkɩ wε ké sɔkɔ? Nte kǎh me pɩ ne lékyî tĕ náh pɔ n yilki n mɔ n pi, á ye ne n yǒ à mó ne n wɔ kè, ñsǒne á kɩ se pɔ n ku n pi té.

33 Yé kǎh yé gblǒyne n tǒ n mɔ dé, ñgbǒ wáh nétúkù pɩ á kó-òle, á á yǒ yɩkɩ dé!

34 Mé kéle n yo yé tyí, túkù me yé sɔkɔ, pè náh Liyelle n pne. Nte yé pól sen ye kéle dò. Yé tǒ n tĕ kègbɩ yǒ, yè yèsrey tyile n pɩ kǎh yĩne sǒ, yè mó pèl pínó yal n mɔ.

Lékyî yilkinmɔnɔ wil gbĕnsê dùkùle

35 Nnî kɩ fĕ n piki n yah ne, lékyî se kɩ yilki mɔ sǒ nɩ? Wil gbĕnsê dùkù nê se kɩ me pé tyí nɩ?

36 Lékám kĕ névi! Wáh sèmukɔ pi duku mɔ, kǎh fi, dúkúnmɔnɔ mè ye ñkĕne n ku dò.

37 Wáh ñkĕne nê duku n mɔ, sèmukɔ pi yó ó ye. Kè kɩ fĕ pɩ kwɩɩle, képah náh pɩ sèmukɔ kǎhkɩle, ñkĕ yòhkì tĕ wɔ náh ñ n duku mɔ kè n fi dé.

38 Képah náh, Liyel kè kǒ kè n fi n wil yòhkɩle à yĩne ñ dyɔ dyɔ tĕne. Sèmukɔ pye duke pól yèh me sé tyí tyíle.

39 Wil gbĕnsê dùkù núkú náh min sɔkɔ yí pól tyí. Névyε wil gbĕnsê me ké tyíle, gbĕnkyɔ tyí me ké tyíle, kèpye tyí me ké tyíle, yĕnkyɔ tyí me ké tyíle.

40 Yínyó yí tɔ me, sétáh yǒ yí me. Nte yínyó yí plénó me sé tyíle ànê sétáh yǒ yí tyíle.

41 Gbí plénó me ké tyíle, ñwǒ plénó me ké tyíle, ñwǒ kèpye plénó me sé tyíle. Té ñwǒ kèpye tókù ntĕ plénó tǒ sé gblǒy sé tókù tyíle.

42 Sĕ ye lékyî yilkinmɔnɔ tɔ kɩ pɔ n pɩ n pi. Wil gbĕnsê nê-á kɩ n pyǎh n pi, képah kɩ yí, té kɩ pɔ yilki mɔ pɩ wil gbĕnsêle nê náh tǒ n pyǎh n yah n pi.

43 Kǎh n yí gbí nêne, kè n ne n me kétúkùyô sohki kĕne. Nte kǎh pɔ yilki mɔ, kè n ne n me kètǎr ó, tǎhkɩle ké sɔkɔ.

44 Kè n yí wil gbĕnsê gbɔyne, ñte n pɔ n yilki n mɔ wil gbĕnsê késǎnne Liyel Mirki gbò yǒ. Wil gbĕnsê gbɔy me, wil gbĕnsê késǎn tɔ me Liyel Mirki gbò yǒ.

† 15:25 15.25 - Yah n tε Gbálnó 110.1. ‡ 15:27 15.27 - Yah n tε Gbálnó 8.7.

⁴⁵ Yé nãh wε di, kè mε wãrkínsàhnóle Liyel wεy sébéy soko ne íkê: «Négben nê-á Adamale, négboy ye ñmole, nê-á min dah mo ñ soko.»[§] Nte Adama téy wole,* Liyel Mirki mε ñmo soko, nê-á minne n kō.

⁴⁶ Wil gběnsê kėsán nê-á wε Liyel Mirki gbò yō, képah nãh pō gbenne dé, wil gběnsê gboy ye pō gbenne. Képah nãh, nê-á wε Liyel Mirki gbò yō, képah pyě pō.

⁴⁷ Puri ye mo Adama gbenne, sétáh névi ye ñmole. Adama ní-ò wole, ñmo wil yinyō.

⁴⁸ Nê-á wil sétáh soko, sétáh yō névyε mε ñmo tyí kōle. Nê-á wil yinyō, yinyō tyíno mó mε ñmo tyí kōle.

⁴⁹ Ayáh pi sétáh yō névi mē kètòle dùkù nēne, sē ó ye á kɪ tō pō n pi n pi yinyō névi mē to kètòle.

⁵⁰ Yé yah, nê-á mé n yo yé tyí í yũnpyé, kè wε yò: Wil gběnsê gboy nãh fē n de n pi Liyel tōrí soko. Pyãh pyãh kwãh to nãh fē tyé-ńkê min wε.

⁵¹⁻⁵² Yé yah, mé kɪ tir wõbìnsàhnó yó yo yé syah: Á pól tē wo nãh n ku n pi dé. Nte kèpō téy-à pō fíbi, á pól kɪ viri nénpó swō, yí víkényikunmōno wró. Kàh fíbi gbí nēne, lékyí kɪ yilki mo, té pè nãh tō n ku n yah n pi. Nte ápi nónó-à mε min soko, ápi kɪ viri.

⁵³ Pyãh pyãh kwãh yĩne kè vi mo pi pyáh-ńkê kwãhle. Té ku ku kwãh mó vi mo pi kú-ńkê kwãhle.

⁵⁴ Nte pyãh pyãh kwãh mē-à pō vi mo pi pyáh-ńkê kwãhle, té ku ku kwãh mē mε vi mo pi kú-ńkê kwãhle, légbíne Liyel wεy sébéy soko tir wãrkínsàhnó mē kɪ wil, nê-á yo ne íkê: «Kũ tyí ye yɪkɪ. Gbò ye syi ké tyí pnépné.»[†]

⁵⁵ «Kũ, nyãh mε á tēnwenole? Kũ, á kókè mo mo sōhki nyãh?»[‡]

⁵⁶ Névyε tyípekè pínó ye kũ sōhkile, tyi kōnsàhnó mó tãhkile tyípekèle n kō.

⁵⁷ Nte á ye wεkɪ Liyel tyí, ñmo nê-á tēnwenole á kō tyi nópi yō á Tē ñgbē Yesu Krista gbò yō.

⁵⁸ Képah ye í yũnpyé pèplo, yé yé tah n sah yé ne mε yínnóle gbáhkì núkú yō. Yé wãnne n mo yé gbáhtēno yō Tē ñgbē tō pínó soko. Yé mó pĩ ne yáh kwlónó nēne n pi Tē ñgbē tō soko, kè nãh n pi n pi ñónóle.

16

Pó mórí nê-á yah kō Yesu yō sēpú ònkì yohu n mo yĩnne, nónó-á mε Yerusalemi kwil

¹ A yuku pó mórí wo tyí ònne, nê-á kɪ Yerusalemi kwil Yesu yō sēpú yohu n mo, máh vɪnmōnole Kalasi mara Yesu yō sēpú ònkínó kō ne pè kè pi sō, yépi to kè pi sēntēne.

² Dimansyi sōnó pólle, nê gbò-à no nēne, à kè wilki n kēkɪ n sah gbòpōle. Yé káh ñmo pónó óle n sykɪ pó mórí mónóle.

³ Képah soko, mäh pō pō, mé kɪ sébéynó wãrkɪ té kɪ sépi ànê pó nópile yé névyε yáhnwilkínsàhnó gbò dahbi, pè kō pè kɪ kyɪ sè kō Yerusalemi soko.

⁴ Kàh kɪ se mε no ñmo to kyínó tyí, á kɪ wēkì pi núkúle.

Kóló nónó-á mε Pole gbáhkì sō

⁵ Mé kɪ n pō n pi yé ònne. Máh kɪ n pi, mé kɪ soko Masedonɪ marale. Képah ye mé kɪ kah té kɪ de yé ònne.

§ 15:45 15.45 - Yah n te Yenesi 2.7. * 15:45 15.45 - Adama téy nê tyí-á n yo ásô soko yò, ñmo ye Kristale.

† 15:54 15.54 - Yah n te Yesayi 25.8. ‡ 15:55 15.55 - Yah n te Wose 13.14.

⁶ Máh kɪ pɔ, kè kɪ fɛ̃ pɪ mé kɪ sɛ̀p̃ɪn yísyó pɪ yé tyí. Gbòkénpɪ mé kɪ kwòvurɪ gbí pól ntɛ̃ pɪ n pɪ yé tyí. Képah sɔkɔ, yé kɪ fɛ̃ yòhññmɔnɔ pɪ n tyí n kɔ mé kɪ yɔ sɔkɔ n kólóle nénpó.

⁷ Kèpàhpíkì sɔkɔ, mé náh me ké tyí ne mé n pɔ n yah n sɔkɔ yé tyí ỹnyõ. Tɛ̃ ñgbɛ̃-à kɪ fɛ̃ syi, mé kɪ wũ kɪ wô yó pɪ yéle.

⁸⁻⁹ Ñ fwópú sɛ̀nsõ me dò Yefesɪ kwil sɔkɔ ó, ñte wɛ̀kì ñgbɛ̃ yó me we yɪkɪ mɔ n tyí n tò we n pɪ ỹinne nénpó. Képah ye, mé kɪ tɛ̃ nénpó kɪ syi pɔ nɔ Pãntekotɪ syáh syah sɔ tyí.

¹⁰ Timotele, Liyel tò ye à n pɪ ñmɔ tyí kɔ̃le. Képah ye wàh kɪ pɔ pɔ yé t̃inne, yé ñ tɛ̀nó ple tíkí kɔ̃ kè káh à tɛ̃ yé wró sɔkɔ.

¹¹ Nñi yó ntɛ̃ káh ñne n yilo dé. Ñmɔ me ñne n syɪkɪ ànê ñ yúnpyé Yesu yɔ sɛ̀púle. Képah ye, wàh kɪ pɔ n yal yé t̃inne, yé yòhññmɔnɔ pɪ n tyí ñ kóló ỹinne à kɔ̃ à pɔ ñ tñô yèvinɪ sɔkɔ.

¹² Té á yúnpi Apólɔsɪ wɔle, mé sò kè yah kɔ̃ ñ tyí gbáhyí náhnáhle ne à kyɪ yé t̃inne ànê Yesu yɔ sɛ̀pú télóle. Té à náh sò me ké tyí pólle ne pé kyɪ yé t̃inne núkúnúkú. Nte wró-à pɔ we ñ tyí, à kɪ pɔ yé t̃inne sɔ yóle.

Wey syi-ñsahle

¹³ Yé káh yé dyɔ mɔ n fwɔ n tɛ̃. Yé su ỹin gbáhkì núkú yɔ Liyel yɔ sɛ̀nó sɔkɔ. Yé yé nɪ syáh, yé mó yé tah n sah.

¹⁴ Yé tyi pólle n pɪ tyínɔnɔ sɔkɔ.

¹⁵ Ñ yúnpyé, Sitefanasi ànê ñ no ye pɪ négbrole à pɪ Yesu yɔ sɛ̀púle Akayi mara sɔkɔ. Pè tɔ me pé gblɔy kɔ̃ ỹi me Yesu yɔ sɛ̀púle n yohnɪ n mɔ. Yé p̃ínó se yó me ké sɔkɔ té. Képah ye, mé kɪ tɔ kè yah kɔ̃ yé tyí ne,

¹⁶ yé ne n sah sɛ̀nkno névye tyí yɔ, à tahlɪ nónó tɔ-á me t̃an nópile n pɪ péle me n kwlo.

¹⁷ Sitefanasi ànê Fɔrtunatusi, ànê Asyayikusi ménóle ñne ásô, kè ñ nɪ vɪ ỹi. Pè ye me pɔ yé swɔ tɔkɔ.

¹⁸ Pè ñmɔ nɪ de à tahlɪ yépi tɔ tyí tyí. Yé ỹine yé fɛ̃ sɛ̀nkno névye ỹigb́ile n yo.

¹⁹ Asi mara Yesu yɔ sɛ̀pú t̃ink̃ínó n wekɪ yé tyí. Akilasɪ ànê Prisili à tahlɪ Yesu yɔ sɛ̀pú nónó-á Liyelle n ni n pɔ Akilasɪpi gbô, pé pól n wekɪ yé tyí Tɛ̃ ñgbɛ̃ ỹinne.

²⁰ Yé yúnpyé Yesu yɔ sɛ̀pú nónó pól-á me ñne ásô, pé pól n wekɪ yé tyí.

Yé pól wekɪ wɛ̃ tyí tyínɔnɔ wey pèpeyne.

²¹ Yé yah, nê-á mé n wãrkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí ñ gbòle, kè we yò: Ñmɔ Pole n wekɪ yé tyí.

²² Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesu tyí-à nó-ńk̃ɛ̃ne névi nê tyí, mé me ké tyí ne tɛ̃ tyí yɪkɪ.

Maranata. [Pàh ne Maranata-á, ké kór ye: Tɛ̃ ñgbɛ̃, pɔ!]

²³ Mé me ké tyí ne Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesu yòbènɔrɪ pɪ yé tyí!

²⁴ Yé pól tyí nɔ ñ tyí Tɛ̃ ñgbɛ̃ Yesu Krista ỹinne.

Pole sébéy ní-ò tékínm̀oǹòle Korēnti tãn tyí **Tyàh-̀nsah weyne**

Wey k̀oǹòle

¹ Ǹm̀ò Pole nê-á Yesu Krista tēntò névile à yīne Liyel dyo yī tēne, ǹm̀ò ànê á yūnpi Timote ye n tekı n m̀ò sébéyne Yesu yō sēpú tĩkì tyí Korēnti kwil soko, ànê Yesu yō sēpú pól tyí nónó-á me Akayi mara pól soko.

² Á kéle n yah n k̀ò Sú Liyel ànê Tē ngbē Yesu Krista tyí ne, pè yòb̀eǹorı ànê yèvinune yé k̀ò.

Pèp̀orı pĩnó wey k̀oǹòle

³ Mé n wekı Liyel tyí, ǹm̀ò nê-á ápi Tē ngbē Yesu Krista Súle. Ǹm̀ò ye Súle nê-á névyè yāmne n yah. Névyè ǹǹò dé-ò Liyel ye nne.

⁴ Ǹm̀ò ye ápi ǹǹò dé-òle á yèkworı tyinó pól soko, s̀onko nónó pól-á me yèkworı soko, ápi t̀ò fē pé ǹǹò de s̀ò-á à ápi ǹǹò de.

⁵ Áyáh me yèvyährıle n gbah n we n yuku s̀ò Krista tyí k̀òle, sē ye Krista t̀ò mó me á ǹǹòle n gbah n de n yuku sē.

⁶ Áyàh yèvyährıle n pi, yépi ǹǹò de yīn ye ànê yé pwáhǹm̀oǹò yīnne. Á ǹǹò-à de, s̀oré m̀ò yīn ye yé soko s̀onko yépi t̀ò fē yèvyährıle n sro ápi-á nónó dùkù sro soko.

⁷ Ápi yáh-̀nsah náh me tyénóle à yuku yépi tyí tĩnne. Á pĩ ne s̀ò-á yé yèvyährıle n pi ále wē tyí, sē-á yé ǹǹò t̀ò kı n de n pi ále wē tyí.

⁸ Á yūnpyé, áyáh yèvyährı nê we Asi mara soko, á náh me ké tyí ne yépi tē ké yītūri soko. Kéne yèvyährı mè kãh pi ápile à p̀ò kah m̀ò á yáh-̀nsah k̀ò kè tye, f́òò á s̀ò me n s̀ò ne kãh kı á yō yī.

⁹ Á sēnyĩnò s̀ò me ké yō ne tir yó náh á kúnó dùkù ku n pi. Képah ye á me á s̀oǹò toko t̀ò á gblöy yō, té kè sah Liyel yō ǹm̀ò nê-á lékyıle n yilki n m̀ò.

¹⁰ Ǹm̀ò ye ápi pwah m̀ò kũ mè dùkù gbõ. Á kı t̀ò á pwah n m̀ò n pi. Á gbõ sàhnó me ǹ yō ne, wãh kı á pwah n m̀ò n pi nıtõ.

¹¹ Sóǹm̀oǹò ye yépi t̀ò me n so m̀ò á tyí yáh níríle n pi á tyí. Kãh pi sē, á kı pèp̀orı we Liyel tyí nékwĩnkı nírí pĩnó gbõ yō. Té névyè náhnáh t̀ò kı we wekı ǹ tyí ápi yīnne.

Pole vìǹm̀oǹò dah m̀ò ǹ kóló tyí soko

¹² Ápi nìv̀ǹǹi yō-á nēne, kè we yò: Á kè pĩ á s̀oǹò soko ne áyáh me á foko dal no pólle yãryãr pí-ńkēne, nte áyáh me sēntēne n pi n kal yépi wò tyí. Liyel yòhǹǹm̀oǹò gbõ yō ye á k̀ò á tē we képah pi, névi lékãm gbõ yō náh.

¹³ Ápi t̀ò náh kwáh yó wãrkı tekı m̀ò yé tyí nê-á yé kar té ké kór pĩ kwlo. N sēnyĩnò me ké yō ne, yáh kı fē nyõ t̀ò kar kı ké kór pĩ yī.

¹⁴ Yé me tyi nópi dùkùle n pne kwéy. Tē ngbē Yesu syı n p̀ò sòle, yé yō kı yō ápi yīnne, ápi t̀ò yō kı mó yō yépi yīnne.

¹⁵ N sēnyĩnò s̀ò me képah yō, képah ye mé ne mé p̀ò yépi ngbò tĩnne kè k̀ò kè pi yòb̀eǹorı ke ní-òle yé tyí.

¹⁶ Ǹm̀ò s̀ò me ké tyí ne máh kı n soko Masedonı mara soko, mé n p̀ò n wil n soko yé tyí. Té máh kı n syı, mé n p̀ò n wil yé tyí nıtõ yé k̀ò yé n yohnı n m̀ò mé we n yō n soko n kólóle Nsyude mara soko.

17 Nte kãh pɔ pɪ mé nãh tẽ we pɔ yé tĩnne, kápah se n wěki ne máh me tyile n yah n tokɔ n dah n mɔ sě? Kápah nãh pɪ, máh me tyile n yah n tokɔ ní yah yĩne; mãh ne àwe-á, dõ mè n tã ne ðõ-á?

18 Liyel ye ní tàrfyòle ne áyáh wey nê yo yé tyí, kǒnvinwekɪnɔ nãh kéle.

19 Nmɔ, ànê Silasɪ, ànê Timote-á Liyel Pídí Yesu Krista wey nêne n yo yé tyí, kǒnvinwekɪnɔ wey nãh kéle dé, gbɪ kókó ye kéle.

20 Yé nãh we di, n̄mɔ gbõ yõ ye Liyel vyãh kǒnɔ tyi pól yĩne n tẽ. Nmɔ gbõ yõ ye tã ápi amiinalɛ n yo à gbílkínóle n sah Liyel yõ.

21 Liyel ye kǒ ápi ànê yépìle tãhkìle á wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Kristale. Nmɔ ye wilki sah ále n̄ tyí yõ.

22 À á pɔkɔ mɔ à á pɪ n̄ tyíle. Té n̄ Mirki dah mɔ á sɔkɔ nê gbõ yõ-á á pĩ ne, wãh n̄ vyãhle á kǒ yí nónó tyí sɔkɔ, áyáh kɪ sè we n pɪ.

23 Liyel ye ní tàrfyòle, máh kɪ me mìnì yo mè n ku. Yé yõ wilki yĩn ye tir sɔkɔ ní kǒ mé nãh ní syɪ pɔ Korēnti kwil sɔkɔ.

24 Á nãh me n yah n kǒ ne á tir yó kãhlɪ n sah yé yõ à yuku yé Liyel yõ sě́nó tyí tĩnne dé. Yòhn̄n̄mɔnɔ ye á n yohn̄ n mɔ yéle sǒnko n̄vìn̄ we yé sɔkɔ, yáh sǒnpìle me yé tah sah Liyel yõ sě́nó sɔkɔ.

2

1 Nmɔ kè yah ní gblõy ne yõ nãh me ké tyí mé n syɪ n pɔ yé tĩnne mé pɔ yèkwɔrɪ yɔrɪ mɔ yé yõ n̄tõ.

2 Nmɔ-à kɪ yèkwɔrɪ mɔ yépi sɔkɔ, nê kɪ pɪ n̄mɔ n̄vìn̄ yõle, né yépi nãh máh yèkwɔrɪ mɔ yépi nónó sɔkɔ?

3 Mé sébéy mè wãrkɪ tekɪ mɔ yé tyí, sǒnko mé káh pɔ yé tĩnne yé túkù kǒ pè yèkwɔrɪ mɔ ní sɔkɔ, pépi nónó-á sò yĩne n̄vìn̄ mónóle ní sɔkɔ. Mé kè pĩ yĩ ne, mãh me n̄vìn̄ sɔkɔ, kè n pɪ n̄vìn̄ne yépi tɔ tyí.

4 Nmɔ-á sébéy mène n wãrkɪ gbí nêne, ní nɪ sò me yíkínóle, ní lékãm sò me vye fěkɪ té yéti me n kah n kwe. Yèkwɔrɪ nãh sò mé n yah n kǒ mó-nsahle yé sɔkɔ dé, mé sò me ké tyí ne yé pĩ, yé tyí-á me nɔ ní tyí à kyɪ syɪ n̄yãh tyí.

5 Yèkwɔrɪ-à we n̄n̄ yó gbõ yõ, n̄mɔ tyí nãh tẽ pɪ dé, yé pól yõ ye tẽ yɔrɪ mɔ kéle. Nte áyáh ne á káh kè yo n kah mɔ, á kɪ ne yé pól yõ-á tẽ yɔrɪ mɔ kéle.

6 Kéne tẽ tẽne, tówû-á kɪ lékãh nêne à kǒ, kápah kɪ yĩne n̄ne.

7 Kápah ye, yé yĩne yé yõ mɔ tẽ kǒ yé mó n̄ nɪ de, sǒnko yèkwɔrɪ káh pɔ n̄ yáh-nsah tye n kah mɔ.

8 Mé kéle n yah n kǒ yé tyí tɔle ne, yé kéle tẽ wěkɪ ne n̄ tyí-á me nɔ yé tyí.

9 Máh sébéy mène n wãrkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí yõ nê yõ tɔle, mé sò me ké tyí ne mé yé gbɪ yah, yáh kɪ me n sah ní yóré yõ tyi tyi pól sɔkɔ.

10 Yáh yõ mɔ névi nê kǒ, n̄mɔ tɔ kɪ yõ mɔ tẽ kǒ. Té yáh we mé yõ mɔ n̄n̄ kǒ, yépi yĩn ye mè n pɪ kéle Krista yah sɔkɔ.

11 Kápah sɔkɔ, sétãn yõtẽ nãh syõ-nsah we à tẽ we n pɪ á tyí. Á pól n̄ yah mó-nsahle n pne dõ.

Pole sǒnɔ fěkínóle Tite tyí sɔkɔ

12 Máh yĩni tẽ Turasɪ mara sɔkɔ Yesu Krista N̄vìn̄ tir yó-nsah, mé kè we Liyel ké wěkɪ yɪkɪ mɔ ní kǒ palle.

13 Nte mé nãh ní yũnpi Tite we nénpó sɔkɔ. Káh pɪ sě, ní sǒnɔ nãh sò me tẽnóle fí núkú sɔkɔ. Kápah ye, mé me wěkɪ ni nénpó tãn tyí, té sɔkɔ Masedonɪ mara sɔkɔ.

Těnweno nê-á n we Yesu Krista gbõ yõ

14 Gbílkinó ne n sah Liyel yõ, ñmɔ nê-á á pɪ tẽnwɛpule á wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Kristale. Á á kõ á Krista òkùle n yo n tõ n mɔ n kõ tãntãn pól sɔkɔ, sã-á làsèkwèl pãn n tõ n mɔ tyah pól sɔkɔ.

15 Ápi pɪ làsèkwèl pãn pènèkì tyí kòle Liyel tyí, á wró kwrónmɔnɔ gbõ Kristale. Névyè nónó-á pwáhnmɔnɔ wèkì yõ, ànê nónó-á me tyí yíkinó wèkì yõ, pãn mè me n yĩni n tẽ pé pól tyí.

16 Túkù tyí, á me n pò kètukùyô nê-á n pò n pò kũne. Túkù tyí mó, á me n pò palle nê-á n pò n pò minne. Nte nê tẽ wɔ kɪ fẽ képah pɪ wé?

17 Névyè náhnáh me Liyel wey tɔkɔ gbòle n yĩ. Ápi tẽ wɔ náh me pépi tyí kòle. Liyel ye tõ ápile, képah ye á me á fɔkɔ dal mɔ ñ weyne n yo ñ yah sɔkɔ, á wró kwrónmɔnɔ gbõ yõ Kristale.

3

1 Ápi se tõ yĩne á gblɔy òkù yónóle yé tyí? Képah náh pɪ, á se yĩne à sébéy yó wārki yé kõ à á gblɔy òkù yo yé syah, sã-á túkù kéle n pɪ? Tĩ, yépi se kɪ wārki á kõ sébéyne, nê sɔkɔ-á yé kɪ me ápi òkù yo?

2 Yépi ye ápi sébéy mènne. Kè me wārkinóle á nnɔ sɔkɔ. No pól kéle n pne, té kéle n kar n pne.

3 Kè me pikínóle ne yépi-á sébéy mènne, nê sɔkɔ welo-á Krista á kõ á wārki. Wārkinó mènne, min nétẽ Liyel Mirki gbõ nty ye, wārki wārki kwâh nty náh. Dyèh fábkó fábkó yõ sɔkɔ náh kéle wārkinóle dé, névyè nnɔ sɔkɔ ye.

4 Krista gbõ yõ ye á sěnyĩnɔ me kéne welo yõ Liyel yah sɔkɔ.

5 Ápi-á tyi nónóne n pɪ yò, á yěngbè tẽnwenɔ náh á fẽ n pɪ séle dé, Liyel kónó ye.

6 Nmɔ ye á kõ tẽnwenɔle á fẽ yégbékè kwrónmɔnɔ kėsãn tyile névyèle n kwɔ. Kéne yégbékè kwrónmɔnɔ náh n wil tyi kōnsàhnó wārkinsàhnó sɔkɔ dé, Liyel Mirki tõ vyâh ye kéle. Yé náh we di, tyi kōnsàhnó nê-á wārkinsàhnóle, képah n pò n pò tyí yíkinóle. Nte Liyel Mirki wɔ minne n kõ.

7 Tyi kōnsàhnó wɔ nê-á n pò n pò tyí yíkinóle, ké wārkinmɔnɔ gbĩne dyèh fábkó fábkónó yõ, Liyel tǒrí sò me tiki pò Moyisi yèpò kõ kè n tẽ, fóó Yisrayel no náh sò me fẽ n yah n dah n mɔ ñ yah sɔkɔ. Té kéne tǒrí náh mo pólle.

8 Nte Liyel Mirki tẽ wɔ-á tõ nène n pɪ, képah náh Liyel tǒrí wèkɪ n kal n pi di?

9 Tyi kōnsàhnó wâl kónó nê-á n pò n pò tyí yíkinóle, gbílkinó-à we képah tyí sɔkɔ, gbɪ wèkì kónó wɔ se pyè.

10 Á kɪ fẽ yo ñtène ne tǒrí nê-á sò me gben tène, núkúnúkú tyí-á képah tɔkɔ yõ.

11 Gbílkinó-à me sah mó-ńkè kwâh yõ, mo mo tyí wɔ se pyè.

12 Á gbõ sàhnyĩnɔ me képah yõ, képah ye á nɪ me yĩnnóle.

13 Ápi náh me pɪ Moyisi tyí kòle, nê-á sò fwo vike tũ ñ yah sɔkɔ sǔnko Yisrayel no káh ñ yèpò tẽnó yal n mɔ gbí pĩ, képah nê-á sò mo mo tyí náh kéle.

14 Nte pé me sě fěntũ sɔkɔ. Á pò nɔ kwey tyí, pàh tyi kōnsàhnó kedyâhle n kar, kéne fwo mè n ne n me fókóntütěnóle pé yah sɔkɔ. Kè náh tɔkɔ to pé yah. Né nê náh ñ wró kwɔ mɔ Kristale, kè náh n tɔkɔ n to tẽ yah.

15 Gbɪ yõ à pò syɪ kwey tyí, pàh Moyisi tyi kōnsàhnóle n kar, fwo mè n ne n me pé lékãm yah fɔkɔ n tũ n sah.

16 Nte nê wɔ-à sě Tẽ ñgbè yõ, fwo mè n tɔkɔ n to tẽ yah sɔkɔ.

17 Tẽ ñgbè nê tyí-á n yo ásò, Liyel Mirki ye. Nte Liyel Mirki-à me ntyâh sɔkɔ, névyè n ne me pé gblɔy yõ nénpó.

¹⁸ Fwɔ nãh me víkéntũnɔle ápi tẽ wɔ yah. Á òkù me Tẽ ñgbẽ tǒríle n wẽki. Á vi mɔ pi Tẽ ñgbẽ tyí kǒle. Wãn me n mɔ n yuku á tǒrí yõ. Tẽ ñgbẽ tǒ vyãh ye képahle, ñmɔ nê-á Mirkile.

4

Pole ànê pé no-á fǒhnó nónó we

¹ Liyel ye ápi yãm yah té tǒ mè dahbi á gbõ, képah ye á kéle n pi wílkúni kěne.

² Sen tyi nónó-á névyé n ne n wõbi n pi, ápi sépi we ye. Á me á tyile n pi yĩnvĩ kěne, á nãh me Liyel wey kórle n vi n mɔ pólle. Gbi ye ápi me n yo tótó, sǒnko névyé pól sã á yõ Liyel yah sɔko.

³ Nte ápi-á Nìvìnì tir nêne n yo, képah-à ki tǒ mé-ńkěne kyòo, tyí yíkípú tyí ye kè nãh me kyòo.

⁴ Sétãn yõtẽ nê-á kèkõyõ mè tǒle, ñmɔ ye fěntũ mɔ pé yah. À kãh-ńsah tũ pé tyí, sǒnko Nìvìnì tir-á Krista tǒrí kyòo nêne n wẽki, pè kãh fẽ képah we. Té Liyel kètò ye mó tǒ Kristale.

⁵ Ápi gblõy tyí nãh á n yo n kǒ dé, Yesu Krista tyí ye á n yo n kǒ ne ñmɔ-á Tẽ ñgbẽne. Ápi tẽ wɔ pi tǒnpiɓile yé tyí Yesu Krista yĩnne.

⁶ Yé nãh we di, Liyel nê-á yo ne ńkě kyòo mɔ fěntũ sɔko, ñmɔ ye kǒ mɔ kyòole ápi ñnɔ sɔko, sǒnko névyé ñ tǒrí we nê-á me n tẽ Krista yèpɔ sɔko.

⁷ Kéne tahrɔ mè ye ápi kǒ, ápi nónó-á sohki kěne á sɔko puri pĩn tyí kǒle, sǒnko névyé pĩ ne ńkě ténwɛnɔ ñgbẽ mè nãh wil ápi tyí, kãh wil Liyel tyí.

⁸ Fǒhnó me n sah ápi yõ yey yey pólle, ñte á nãh me tẽ kwɔ. Á lékãm me vye fěki, ñte á yãh-ńsah nãh tyé.

⁹ Pè me kǒ á nãh à ále n fõh, ñte Liyel nãh ñ nãh vi á kǒ. Pè á mɔ min, ñte á nãh ku.

¹⁰ Yesu-á fǒhnó we à ku òkù nêne, képah ye me ápile n we sǒmesõ. Képah ye ki névyé kǒ pè ki pĩ ne áyãh me á min sɔko ñmɔ gbõ yõ.

¹¹ Né ápi nãh ku, gbĩmegbĩ á ki me kũne n òo n yah Yesu yĩnne. Á wil gběnsê nê-á mó sohki kěne, kè ki min we ñmɔ gbõ yõ.

¹² Kãh pi sã, ápi me wẽ sɔko kũne, yépi mó me tyé-ńkě minne n we.

¹³ Kè me wãrkínsãhnóle Liyel wey sébéy sɔko ne ńkě: «Mé sã Liyel yõ, képah ye ní kǒ mé ñ weyne n yo.» Sã ye ápi tǒ sã ñ yõ, képah ye á kǒ á ñ weyne n yo.

¹⁴ Yé nãh we di, á pi ne Liyel nê-á yilki mɔ Tẽ ñgbẽ Yesu lékóle, wãh ki ápi tǒ lékyĩ yilki mɔ, té ki kyí ápi ànê yépi sah ñ tnô.

¹⁵ Yépi yĩn ye tyi nópi pól ápile n we. Té képah sɔko ye mó Liyel ki yòbènrɔ náhnãh pi névyé tyí, sǒnko pè ne n wẽki ñ tyí, pè mó ñne n gbilki.

Káh n ye á wil ku, nɔli dò me ñ syiki tẽ

¹⁶ Képah ye kè nãh me wílkúnine ápi tyí pólle. Á wil gběnsê tyí-à ki sǒ me n yiki n yuku, á min tẽ wɔ me n gbah n pi n yuku sãnne sǒmesõ.

¹⁷ Yé nãh we di, mó-ńkě yèvyãhrɔ kwéy nê-á ápi yõ núkúnúkú yò, képah nãh me sãh yah yah tẽne tyé-ńkě yõ yǒnó nê-á á ki pɔ n we n pi képah tyí sǒwãh.

¹⁸ Yĩ-á yĩ nónóne n we n pne, sépi nãh ápi me n yah n kǒ. Kè nãh yĩ nónóne n we n pne, sépi ye á me n yah n kǒ. Yĩ-á n tẽ n pne yĩ nónó yõ, sépi nãh n mo. Nte kè nãh n tẽ n pne nónó yõ, sépi n ne n me tyétyéní kěne.

5

¹ Wil gběnsê nê-á ápi min tẽ-nsahle sétáh mè yõ sɔkɔ yò, ké tyí-à pɔ yɩkɩ, Liyel kɩ min tẽ-nsah yó yah á kɔ yĩnyõ, nê-á kɩ me kũmm yõ sɔkɔ. Kéne tẽ-nsah mēne, névi gběnpɩnɩ náh kéle.

² Nte núkúnúkú, ké sɔkɔ de dékè me á kah tẽ, képah ye á me n gbĩ ké yĩnne.

³ Áyáh kɩ we de ké sɔkɔ, á wil títí náh tõ n we n pi.

⁴ Wô nê pól-á á min kɩ n pi n pi sétáh mè yõ sɔkɔ, á kɩ me gbĩnó sɔkɔ tókópékè sɔ á yõ. Min tẽ-nsah nê-á á tyí sétáh mè yõ, kè náh me á kɩ ne á sɔ me ké tyí yíkí-nsahle n yah n kɔ dé. Yíkí-ńkẽ min tẽ-nsah nê-á Liyel kɩ á kɔ n pi yĩnyõ, á me ké tyí ne képah pɔ yɩkɩ yɩkɩ tyí mè swɔ tɔkɔ.

⁵ Liyel ye sépi pól yah sah ápi yĩnne. Pèpɔɩ nónó-á à kɩ n pi n pi á tyí, ñ Mirki ñgbò ye à tekɩ mɔ á kɔ sé sɔkɔ.

⁶ Képah ye, á sěnyĩno me ké yõ gbĩmegbĩ ne á min tẽ-à kɩ fyò tẽ á wil gběnsê mè tẽ sɔkɔ, á wró-á me dónóle Tẽ ñgběne.

⁷ N yõ sěno gbõ yõ ye á me n yuku yahle, ñ wénó gbõ yõ náh.

⁸ Á sěnyĩno me ké yõ, képah ye á me ké tyí ne á min yal wil gběnsê mè sɔkɔ, kè kyɩ n tẽ Tẽ ñgbẽ tnô.

⁹ Nte kàh kɩ se we wil ò; kàh kɩ se we wil-ńkẽne ò; áyáh pi sɔ té á tyí n nɔ n pi Tẽ ñgbẽ tyí, képah ye á me n yah n kɔ.

¹⁰ Yé náh we di, á pól yĩne Krista á tuke. Képah sɔkɔ, nê-à kɩ me pèpey pi kèkõyó mè sɔkɔ, à kɩ à dyah kéle. Nê-à kɩ mó me pèkè pi, à kɩ à dyah kéle.

Ápi wró kwrɔ mɔ Liyelle Krista gbõ yõ

¹¹ Kwáh nê-á Tẽ ñgbẽ yah tíkí pínóle, ápi kéle n pne. Képah ye, á me n yah n kɔ ne á névyé sɔno vi mɔ pè ñ yah tíkile n pi. Ápi fí yó ñtẽ náh me Liyel pu. Té ñmɔ sɔno sɔkɔ, yépi tɔ api pĩ yĩ.

¹² Á gblõy dùkù náh tõ á n yo yéle n syah, ñte syõ-nsah ye á yéle n kɔ yè fẽ yé gblõyne n gbilki ápi yĩnne. Képah sɔkɔ, wényo-nsah kɩ we yé tyí yí yah pípú tyí.

¹³ Ápi yõgbèl-à kɩ sɔ me yuku, Liyel yĩn ye. Nte á yah-à kɩ se mó me gbréy, yépi yĩn ye.

¹⁴ Krista tyínɔno ye yah syi ápi tyí, ápi nónó-á pĩ ne nénúkú-á ku no pól swɔ sɔkɔ. Kàh pi sě, kè me á kɩ ne no pól tɔ sɔ ku.

¹⁵ Á ku no pól yĩnne sɔnko nónó-á me min sɔkɔ, pè káh pé minne n pi pé gblõy yĩnne, nê-á ku té ñ lékó yilki mɔ, pè kéle n pi ñmɔ yĩnne.

¹⁶ Kàh pi sě, núkúnúkú tẽne á náh tõ ñnî yó ñtẽ yah n pi à yĩne névi yõtãhsyi yáhnóle. Áyáh sɔ sɔ me Kristale n yah sě, núkúnúkú á náh tõ me ñne n yah sě.

¹⁷ Névi nê wró-à me kwrónmɔnole Kristale, tẽ nɩ n vi n mɔ. Á ñ pi dùkù kedyâh fĩn n mɔ, ñ té pi dùkù kėsán tɔkɔ.

¹⁸ Liyel tõ vyâh ye sépi pólle, ñmɔ nê-á ápi wró kwrɔ mɔ ñne Krista gbõ yõ, té me wró kwrónmɔno tõ dahbi ápi gbõ.

¹⁹ Yé náh we di, Liyel náh kèkõyó névyé tyípèl mɔ kò, à syõ Krista tyí à pé wró kwrɔ mɔ ñne, té me wró kwrónmɔno tyí yónó dahbi ápi gbõ ne, á névyé wróle n kwrɔ n mɔ péwòle.

²⁰ Krista yĩn yõ ye ápi me n wekɩ. Kè me á kɩ ne Liyel sɔ n yo n mɔ névyé tyí ápi gbõ yõ. Képah ye á kéle n yah n kɔ yé tyí Krista yĩn yõ ne, yé yé wró kwrɔ n mɔ Liyelle.

²¹ Krista nê-á à náh tyípékè pi yah, Liyel ñmɔ twah mɔ ápi tyípèlle, sɔnko ñmɔ gbõ yõ, ápi tɔ pi yályál Liyel yah sɔkɔ.

6

¹ Ápi-á pɪ Liyel tō pɪ m̀nɛ sɛ̃, képah ye á kéle n yah n kō yé tyí ne wãh yōbèncɔri nê pɪ yé tyí, yé káh ye kè pɪ yō kɛ̃nɛ.

² Yé náh we di, Liyel ne nkɛ̃:

«Tyah-á sō me palle gbí nêne, mé á nírí tɛ̃.

Pwáhnmonɔ sōle, mé ñ yohnɪ mɔ.

Tyah pèpey gbí mè ye núkúnúkú yò.

Yah, pwáhnmonɔ yòh ye kweyne.»*

³ Á náh me ké tyí ne á ñnî yó ntɛ̃ yō yɪkɪ, ñnî kō à pɔ wényo-ńsah we á tō tyí sɔkɔ.

⁴ Nte tyi tyi pól sɔkɔ, ápi me á gblɔ̃yne n wɛkɪ Liyel tōnpɪbɪ kègbɔlɔle. Á me gbah tɛ̃ yèvyãhrɪ, ànê yèkwɔri, ànê tíkí kèpékèle n sro náhnáh.

⁵ Á ko syi, té wòkònpèkè pɪ. Pè névyɛ mɔ á yō, té á mɔ tãn pèl pínó sɔkɔ. Á náh me n we n dɔ, yòke tɔ náh me n we n yō.

⁶ Á me tōle n pɪ Liyel tyí fɔkɔle píkínóle ànê á lékãm pólle. Á me tyile n sro me pèpɔrɪle n pɪ Liyel Mirki gbō yō. Týínɔnɔ yèsyìkì me á sɔkɔ,

⁷ ànê gbɪ wɛlɔ ye á me n yo Liyel tãhkì gbō yō. Gbɪ wɛkì kóló ye ápi pɪ á méfwó yíle à á sèpébúle n fwo, té á gblɔ̃y yōle n syɪkɪ.

⁸ Névyɛ á dɔkɔ n mɔ, képah náh pɪ pè á kō fɛ̃. Pè á yígbúle n yo, képah náh pɪ pè á yípolle n yo. Pè ále n pɪ m̀nyobele, té gbɔ̃ yópú ye mó tō ále.

⁹ Pè ále n pɪ pé kósyì á pĩ, té pè mó tō ále n pne kyó. Pè ále n pɪ lékyì sō ále té vye ye mó tō ále. Pè fòhnóle n sah á yō, té pè náh ále n ko n mɔ.

¹⁰ Pè yèkwɔri tyile n pɪ á tyí, té gbímegbì à n ne me nìvìnì sɔkɔ. Pè ále n tɔkɔ n pɪ yãm tãne, té á mó tō me névyɛ náhnáhle n pɪ tahbɪle. Pè ále n pɪ kwáh kèpúle, té yíyìn pól mó tō me á tyí.

¹¹ Korēnti tãn, gbɪ ye ápi n yo yé tyí. Á á fɔkɔ dal mɔ yéle.

¹² Ápi náh á fɔkɔ kwĩnki yéle. Yépi ye yé fɔkɔ kwĩnki ápile.

¹³ Sú-á nkɛ̃ne tyile n yo ñ wɛnpì tyí sō, sɛ̃ ye mé me n yo tyile yé tyí. Yé yĩne ye kè pĩ á tyí, yépi tɔ mó yé fɔkɔ dal n mɔ yĩ ále.

Kyòò ànê fɛ̃ntũ náh fɛ̃ n kwɔ̃ n mɔ

¹⁴ Yé káh ne n pɪ n soh Yesu yō sɛ̃-ńkèpúle tir yó ntɛ̃ sɔkɔ. Gbɪ wɛkì kóló ànê tytúkúnì pínó náh me wɛkì núkú yō. Kyòò ànê fɛ̃ntũ náh fɛ̃ n kwɔ̃ n mɔ.

¹⁵ Krista ànê sètãn yòtɛ̃ wró náh fɛ̃ n kwɔ̃ n mɔ. Yesu yō sɛ̃-ò ànê Yesu yō sɛ̃-ńkè névi wró náh fɛ̃ n kwɔ̃ n mɔ.

¹⁶ Fal fal tãn náh fɛ̃ n kwɔ̃ n mɔ Liyel ní-ńsah gbō sɔkɔ. Yé náh we di, ápile, Liyel ní-ńsah gbō ye ále à yĩne Liyel-á kè yo sō ne nkɛ̃:

«Mé kɪ tɛ̃ péle té kɪ me péle pé kó-ńtãn sɔkɔ.

Mé kɪ pɪ pé Liyelle, té pè kɪ mó pɪ í nolɛ̃.»

¹⁷ Képah ye Tɛ̃ ñgbɛ̃ Liyel ne: «Yé wil kéné névyɛ wró, yè gbɛ n tɛ̃ yé tyíle.

Yé káh n tũ kwáh yó ntɛ̃ tyí nê náh me yályál ñmɔ yah, képah sɔkɔ ñmɔ kɪ mó yé tɛ̃ ple.

¹⁸ Mé kɪ pɪ yé Súle, té yé kɪ mó pɪ í dɪnpì ànê í syónpile.» Sɛ̃ ye Tɛ̃ ñgbɛ̃ yo, ñmɔ nê-á tãhkì nétɛ̃ne.»

7

¹ Ñ nénónó, Liyel vyãh kónó nópɪle, ápi tɔ vyãh me sé sɔkɔ. Képah ye, tyi nónó pól-á silki sah á wil ànê á minne, á ye sè wu n to á gblɔ̃y sɔkɔ, à mó ne n me yályál Liyel yah ñ yah tíkí pínó sɔkɔ.

* 6:2 6.2 Yah n tɛ̃ Yesayi 49.8.

Nìvìnì nê-á wε Pole sɔkɔ Korēnti tãn-á pé gblɔy tiki mɔ

² Yé ye á tyí nɔ yé tyí. Ápi náh pɪ de ñnî yó ñtē tyí. Á náh ñnî yó ñtē gbô tye. Á náh syɪkɪ ñnî yó ñtē yô.

³ Yé káh wε ne máh me sépile n yo à lékàhle yéle n kɔ dé. Mé kè yo sah te yé tyí ne á min pól sɔkɔ, yé tyí-á me nónóle á tyí kũ ñtē fyé náh fē á wró yɪkɪ.

⁴ N sēnyĩnɔ me yé yô, ní nɪ me vɪnóle yéle. Yé tyí pɪ yĩ nɪ dénóle ní tyí. Yèkwɔɪ duke pól sénsô me ále n wε, ñte képah fyé yô, nìvìnì me kah mɔ ní sɔkɔ.

⁵ Áyáh fyò pɔ de Masedonɪ mara sɔkɔ, yèvyährɪ duke pól núkú syɪkɪ á yô, á náh wε mɪ yah kwéy ñtēne. Mál ye yey yey pólle, tíkí wε á sɔkɔ.

⁶ Nte Liyel nê-á tēnkwlɔpu nɪ dé-òle, à Tite tɛkɪ mɔ ápi kɔ á nɪ kɔ kè de.

⁷ Kè náh me ne Tite pónó ó sɔ ápi nɪ kɔ kè de, yáh sǒré nê mɔ ñ sɔkɔ képah to ye. Tite pɔ yo á syah ní wε dékè-á me yé kah tē sɔ, ànê yèkwɔɪ nê-á me yé sɔkɔ, ànê yáh me yuku yĩn sɔ à ní vyāhle n syi. Képah wān gbah mɔ ní nìvìnì yô.

⁸ Máh sébéy nê tɛkɪ mɔ yé tyí, mé pĩ ne kǎh yèkwɔɪ mɔ yé sɔkɔ. Nte ké tékínmɔnɔ náh pɪ nàhnɪne ímɔ tyí. Té máh pɔ kè kyɔmɪ wε ne kǎh yèkwɔɪ mɔ yé sɔkɔ wró kwéy ó sɔkɔ, kè pɪ nàhnɪne ní tyí.

⁹ Nte núkúnúkú, kè me nìvìnìne ní tyí. Kǎh yèkwɔɪ mɔ yé sɔkɔ képah yĩn náh dé, yèkwɔɪ mē-á vɪnmɔnɔ nê dahbɪ yé pɪ dùkú sɔkɔ, képah yĩn ye. Yé yèkwɔɪ mē sɔ me yínénóle Liyel tyí. Kǎh mó pɪ sē, á náh pèkè yó ñtē pɪ yé tyí.

¹⁰ Yé náh wε di, yèkwɔɪ nê-á me yínénóle Liyel tyí, képah névi pɪ dùkùle n vi n mɔ à ñne n mɔ pwáhnmɔnɔ wèkì yô, kè náh n pɪ nàhnɪne tē tyí. Nte kèkôyô tyi sônɔ-á yèkwɔɪ nêne n mɔ névi sɔkɔ, képah ye n pɔ n pɔ kũne.

¹¹ Yèkwɔɪ nê-á me yínénóle Liyel tyí, kǎh vɪnmɔnɔ nê dahbɪ yé sɔkɔ yé kè wε yò: Yé me yé gblɔy kɔ yĩ.

Yé me gblɔy yele n yah n kɔ.

Yé fɔkɔ me vyāh yĩ yé gblɔyne yĩ mē sɔkɔ.

Tíkí me yé tē pèkè pínóle.

N wε dékè me yé tē.

Yé me gbah tē yĩ Liyel wèkì kóló sɔkɔ.

Yé me ké tyí ne fǒhnó sah lékàh névi yô.

Yé kè wèkɪ dal mɔ ne yé vyāh náh me yĩ mē sɔkɔ pólle.

¹² Nmɔ náh sébéy mē wārki tɛkɪ mɔ tyítúkú pí-ò yĩnne, képah náh pɪ tyítúkú-á pɪ névi nê sɔkɔ tē wɔ yĩnne dé, mé kè tɛkɪ mɔ ne yé kè pĩ Liyel yah sɔkɔ ne ápi tyí-á me tah yĩ yé tyí.

¹³ Yáh nê pɪ, képah ápi nno de kègbɪle, té kè náh yĩn képah ó tyí dé, yáh Tite nɪ sũ ñ nɪ kɔ kè vɪ sɔ, kè wān mɔ ápi nìvìnì yô.

¹⁴ Mé lésô ní gblɔy yô sah kwéy Tite tyí yé tyí sôwāh. Nte yé náh mó senne ní tē. Áyáh dar té gbɪle n yo sɔ yé tyí, sē ye á yo yé yĩngbɪle Tite tyí, té à mó ñtyĩnɔ kyɪ kè wε sē.

¹⁵ Yáh à tɔ sah tē té yòyen sah ñ yô sɔ, ñ dyɔ me n kwne kéle, képah ye yé tyí gbah nɔ yĩ ñ tyí.

¹⁶ Kè me nìvìnìne ní tyí, à tē wε ní gbô sah yé yô tyi tyi pól sɔkɔ.

8

Masedonɪ Yesu yô sēpú tĩnkì-á pó mórí nê mɔ

¹ N yúnpyé, Liyel-á yòbènɔɪ nê pɪ Masedonɪ Yesu yô sēpú tĩnkínó tyí, á me ké tyí ne á kè yo yé syah.

² Yèkwɔɔɔ duke náhnáh sò pé yīni tē, ñte képah fyé yō, ñivìni sò me kah mɔ pé sɔkɔ. Yãm sò me kah peke pé yō, ñte képah fyé yō, pé pɪ yīnkɔpu kègblɔle.

³ Nmɔ ye pé tàrfyòle ne páh kè pɪ à syɪ pé gbò yīn tyí, fós à kah mɔ pé gbò yīn ñtē yō à yīne pé dyɔ dyɔ tēne.

⁴ Té me kè gbah yah kō ápi tyí ne á ye pé gbò dahbɪ á tyí yòhnìnmɔnɔ mè tékínmɔnɔ sɔkɔ Nsyude mara Yesu yō sēpú tyí.

⁵ Ápi-á sò me nēne n yah n kō, pé kè pɪ kah mɔ képah yō ñtēne. Pé pé gblɔyne Liyel ñgbò kō, képah náh, té pé gblɔy dahbɪ ápi tɔ gbò sɔkɔ à yīne Liye dyɔ yī tēne.

⁶ Képah ye, á me Titi ni ne wáh pò mórí syínó tò nê tyah yé tīnne, à kè pɪ n dal n mɔ.

⁷ Sǎ-á yéle yahle tyi pól sɔkɔ yò: Liyel yō sēnóle yé sɔkɔ, yé n wɛkɪ n pne, yíp̄le yé sɔkɔ, sóréle yé sɔkɔ yīn kēne, à tahlɪ névye tyínɔnɔ nê-á á dahmɔ yé sɔkɔ, képah yīnne á me ké tyí ne yé ne n me yahle pò mórí mónó mè tɔ sɔkɔ.

⁸ Kyínmɔnɔ náh mé n kyí n mɔ yéle máh képahle n yo dé. Nte máh no téló gbáhtēnɔ tyíle n yo yé tyí, mé me ké tyí ne yépi tɔ kè wēkɪ ne tyínɔnɔ kègbɪ-á me yé sɔkɔ.

⁹ Tē ñgbē Yesu Krista-á pèpɔɔ nê pɪ, yé kéle n pne. Yé náh wɛ di, ñmɔ nê-á kwáh nētēne, à fē syi ñ gblɔy pɪ yãm neyne sǎnko yépi pɪ kwáh nátāmne.

¹⁰ Nmɔ sǎnɔ-á nēne, yī mè tyí tīnne, képah ye mé n yo yé tyí. Képah me yínénóle yépi tyí yépi nónó-á pɪ gbɔle yán dukùle à pò mórí mè mɔ, té kè náh yīn képah ó tyí dé, ké pínó yáhtɔkɔnɔ wil yépi tyí.

¹¹ Káh pɪ sē, núkúnúkú yé tò mè pɪ n dal n mɔ. Yáh kè yah tɔkɔ sǎnɔ pèpeyne sǎ, yé kè pɪ n dal n mɔ sē à yīne yé gbò yīnne.

¹² Yé náh wɛ di, wáh yī kō á gbò yīnne à yīne wáh kè yah tɔkɔ sǎ, képah tyí nɔ Liyel tyí. Kwáh nê náh me á tyí, à náh képah níyne n tē.

¹³ Mé náh yo ne yé yé gblɔy mɔ yãm sɔkɔ no téló tyí pekɪ yīnne dé. Nte mé me ké tyí ne yé kè pɪ yé pól ne n me núkúle.

¹⁴ Kwey mè sɔkɔ, kwáh me yépi gbò. Képah ye, kwáh náh me nónó tyí, yé péle n yohnɪ n mɔ. Kwáh-à mó sǎ nēne me pépi tyí té kɪ n kne yépi tyí, pé kɪ yé yohnɪ mɔ. Káh pɪ sē, yé pól kɪ me núkúle,

¹⁵ sǎ-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne: «Nê-á sǎ kwel dò, wãn náh wũ ñ tyí. Nê-á sǎ kwel kwéy, ñ tyí náh tekɪ.»*

Titi ànê ñ kómúne

¹⁶ Liyel yīn ne n gbilki, ñmɔ nê-á yé yòhnìnmɔnɔ dékè dahbɪ Titi ni sɔkɔ, sǎ-á sǎ à kè dahbɪ ápi nno sɔkɔ.

¹⁷ Áyáh nê yah kō ñ tyí, à kè fē syi. Té yé yòhnìnmɔnɔ dékè-á sǎ me ñ ni sɔkɔ sē, à núkú kè yah tɔkɔ ñ gblɔy ñtēne ne, páh kɪ yuku yé tīnne.

¹⁸ Á me á yūnpi yó tɔle n tekɪ n mɔ ñne wē tyí, nê-á Yesu yō sēpú tīnkínó pól me ñ yīngbúle n yo Ñivìni tir yónó tyí sɔkɔ.

¹⁹ Té à wil képah sɔkɔ, ñmɔ ye tǔ Yesu yō sēpú tīnkínó yah wilki ne à ápi tekɪ mɔ á kyɪ pèpɔɔ tò mè pɪ. Tē ñgbē yīn gbilki yīn ye ápi n pɪ tò mēne à kéle n wēkɪ tɔle ne tò mè pínó tyí-á me nɔ á tyí.

²⁰ Á me tyi pólle n pɪ tɔle ne, pò ñgbē nê tyí-á dahbɪ á gbò, á ké tyi tǔ sah pɪ pɔ tye á káh yīnyíkì wɛ ké tyí sɔkɔ.

* 8:15 8.15 Yah n tɛ Yálnó 16.18.

21 Á me ké tyí ne á ne n tã n sah n pi Tě ñgbě yah soko, té kè nãh yĩn kėpah ó tyí dé, á me ké tyí ne á ne n tã n sah n pi névye tɔ yah soko.

22 Á ye á yũpi yó tɔle n tekɪ mɔ péle wě tyí. Á à we mɔ yah gbáhyí náhnáhlɛ, té sé pól soko á kè we ne gbáhntě-ò-á ñne. Nte à tã me gbah tẽ kal núkúnúkú, wãh sɔnpíle me sě yíi yépi yó soko.

23 Titi tẽ wɔle, ñmɔ kó-ò ye ñne, à me tɔle n pi ànê ñmɔle wě tyí yépi yĩnne. Nte á yũpyé téló wɔle, Yesu yó sěpú tĩnkínó ye tekɪ mɔ péle, Krista yĩn gbilki yĩnne.

24 Kėpah ye, yé kéle pè wěki ne pé tyí-á me nɔ yíi yé tyí, sɔnko Yesu yó sěpú tĩnkínó kè we, pè mó pĩ ne gbí-á me á tyí á yéle n sɔ.

9

Yesu yó sěpú tĩnkí yòhnìnɔnɔle Yude mara soko

1 Yòhnìnɔnɔ nê-á kɪ n tekɪ n mɔ n pi Yude mara Yesu yó sěpú tyí, yó nãh me ké tyí mè sėbéy tɔ yé tyí kėpah tyí soko.

2 Mé pĩ ne yáh me ké tyí ne yé kè pi. Mé me yéle n sɔ ñtẽne Masedonɪ mara Yesu yó sěpú tyí, me n yo pé tyí ne, Akayi mara Yesu yó sěpú-á me pé gblɔy vi te yòhnìnɔnɔ pi yĩnne fɔó yán òkùle. Kãh pi sě, yépi nónó-á me kéne mara soko, yépi gbáhntěno mè sɔré mɔ névye kan soko.

3 Mé á yũpyéle n tekɪ n mɔ yé tyí, sɔnko máh me yéle n sɔ sɔnó nêne yĩ mè tyí soko, kè káh pɔ pi yó kěne. Nte yè ne n me yé gblɔy vi sah kègbɪ yó sɔ-á mé yo kéle.

4 Kàh kɪ pi òkù yóle, té Masedonɪ mara tãn-à kɪ pónó yí ñmɔle, té pɔ ne yah yé nãh me yé gblɔy vi sah, kè kɪ pi sen ñgběne ápi tyí áyáh sɔnpíle kàh sě yé yó. Té yépi ñtẽ wɔ tyí ye kè kɪ pi senne. Nte mé nãh me ké tyí ne mé kėpah yo.

5 Kėpah ye, mé kè sɔ ne máh yĩne mé á yũpyé nópi ni pè mɔ ñmɔ yahle, pè pɔ pó mórí mè tyí yahle n wah yáh yé vyãh kɔ nê tyí soko; sɔnko máh kɪ pópó n pi, ké tyí yah ne n me wãhntɛnɔle, nê-á kɪ kè wěki ne yáh kè pi yé dyɔ dyɔ tẽne, kyínɔnɔ nãh pè kyĩ mɔ yéle.

6 Yé se kè pĩ ne, névi nê-à duku mɔ kwéy, tẽ n pɔ sémuko kwéy tɔko; té nê-à duku mɔ dò, tẽ n pɔ sémuko dò tɔko té.

7 Yé nénúkú núkú pól yĩne yè kɔ à yĩne yáh kè yah tɔko sɔ yé nno soko. Ney káh kɔ à mó tã ké nãhnɩne n gbo, kėpah nãh pi, pè sɔ tẽ kyĩ mɔ. Yé nãh we di, nê-á n yĩ n kɔ ñivini soko, ñmɔ tyí nɔ Liyel tyí.

8 Těnwɛnɔ me Liyel tyí kɪ fě pèpɔri duke pól pi yíi yé tyí, sɔnko yĩ nónó pól yétô-á me yé tyí, sè ne n me yé tyí gbímegbí ànê dòhnò tɔle, yé kɔ yè fě pèpɔri duke pólle n pi,

9 sɔ-á kéle wárkínsàhnóle Liyel wey sėbéy soko ne:

«À ñ nɪle n dal n mɔ n yĩ n kɔ,

à n yĩ yãm tãnne n kɔ n yíi.

ñ fòkòpènrɪ tyí yĩn nãh me.»

10 Liyel nê-á kwáhdúkúle sètòle n kɔ, té ñ yó yó yòkele ñne n kɔ, ñmɔ ye kɪ kwáhdúkúle yépi kɔ n pi, té kɪ kè kɔ kè kɪ kwel, kɪ wãn mɔ yé fòkòpènrɪ pínó yó.

11 A kɪ yé pi kwáh nátãmne gbímegbí, sɔnko yè fě fòkòpènrɪle n pi tyé-ńkěne. Kėpah soko, yáh yĩ nónóne ále n kɔ á névyele n kɔ n pɔ, pé náhnáh kɪ wɛki Liyel tyí sépi yĩnne.

¹² Yé nǎh wε di, yé pó mórí mē kɪ Yesu yǒ sǎpú yohnu mɔ. Té kè nǎh n yǐn n pi képah ó tyí dé, kè kɪ névye nǎhnáh kǒ pè kɪ pèpɔrɪ pínó weyne Liyelle n kǒ.

¹³ Yǒre tò nê-á yé pɪ, pàh kɪ kè wε pè kɪ Liyel yǐn gbilki yáh sǒnpúle pɪ négbólóle à fě syi tò pɪ Krista Nìvìnì tir yónó sɔkɔ. Pè kɪ tǒ Liyel yǐn gbilki yáh sǒnpúle yé gbǎn yǐle pépi ànê no téló pól tɔ yohnu mɔ.

¹⁴ Pè kɪ níri pɪ yé tyí, kɪ pé tyínɔnɔle yé wěkɪ yǒbènɔrɪ ñgbě mē yǐnne, Liyel-á nê pɪ yé tyí.

¹⁵ Gbílkinó ne n sah Liyel yǒ ñ pèpɔrɪ ñgbě pínó yǐnne, nê-á ké kénkǒ nǎh mε.

10

Pole me lékàhle ñ tyí yónyíkípule n kǒ

¹ Nmɔ Polele, pè ne mǎh mε yé tnô mē n ne n wεkɪ dáb dáb, té mǎh gbe mɔ yéle mē n ne n wεkɪ fyǒrì fyǒrì. Yesu Krista nǎpír pínó ànê ñ ñìgbèkì yǐn yǒ,

² Nmɔ Pole kéle n yah n kǒ yé tyí ne, yé yé gblǒy ye, mǎh kɪ pɔ pɔ yé tnô, yé káh ñ kǒ mē pɔ ne n wεkɪ fyǒrì fyǒrì yépi tɔ tyí, sǒ mé mε kè sǒ sah pɪ pɪ tǎne névye tyí nónó-á mε n sǒ ne névi yǒtǎhsyi pɪ dùkù-á ápi sɔkɔ.

³ Gbɪ ye névye tǎ wɔ ye ále ó, ñte áyáh mékì nê sɔkɔ yò, névi yǒtǎhsyi tǎhkì nǎh á n fwo kéle.

⁴ Ápi-á mékìle n pɪ méfwóyì nónóne, névi gbǎnpɪnɔ nǎh séle, sè n wil Liyel tyí. Tǎhkì mε sé sɔkɔ kɪ fě Liyel sǎpébi tyí yɪkɪ ànê sǒnɔ tókúnine.

⁵ Kéne méfwóyì gbò yǒ, ápi mε gblǒy gbílkipú tǎhkìle n yɪkɪ pépi nónó-á sǒ mε káh-ñsah tǔ névye tyí ne pè káh Liyel pǐ. Á mε névye yǒle n vi n mɔ pè kǒ pè n sah Krista tyí yǒ.

⁶ Yáh kɪ pɔ n sah palle Krista tyí yǒ gbí nēne, ápi nǎh tǒ nòhnì-ñkě tir sah kè n sɔkɔ n pi fóhnó kǎne ké tyí sǒwǎh.

⁷ Yé yí-á mε tyi nónó yǒ, yě tyile n yah n tɔkɔ à yǐne sépi óle. Nte nê-à mε sē ké yǒ ne páh mε Krista tyí yǒ, tǎ yǐne à kè pǐ yǐi tɔle ne sǒ-á péle Krista tyí yǒ, sǎ ó-á ápi tɔle ñ tyí yǒ.

⁸ Tǎ ñgbě tǎnwɛnɔle á kǒ ne á yé yohnu mɔ yé yuku yahle. A nǎh kéle á kǒ yé tyí yɪkɪ yǐnne. Té ñmɔ-à kɪ sǒ mε ñ gblǒy yǒ sah kah mɔ kwéy képah tyí sǒwǎh, kè nǎh mε sennε ñmɔ tyí.

⁹ Kè nǎh mε á kɪ ne sébéy nópi sǒ mé n wǎrkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí à tíkile n mɔ yé sɔkɔ dé.

¹⁰ Yé nǎh wε di, tókù ne mǎh mε fíi yéle té sébéyne n tekɪ n mɔ yé tyí mē n ne n nɔ n wεkɪ fyǒrì fyǒrì ké sɔkɔ, té mǎh pɔ yé tnô mē n pɪ tǎnkwlɔ-òle, wǎnfi ó-á mē n ne n wεkɪ.

¹¹ Névi nê-á n yo képahle, tǎ yǐne à kè pǐ ne sǒ-á ápi wεkɪ tekɪ mɔ á sébéynó sɔkɔ, áyáh pɔ yé tǐnne sǎ-á á kɪ n wεkɪ.

¹² Névye nónó-á mε pé gblǒy yǐgbíle n yo, ápi nǎh á nɪle n syǎh à á gblǒyne n sǎh pépile. Lékám kě névye ye péle, nónó-á pé gblǒy tɔkɔ pɪ sǎh sǎh dúle à wǎne n sǎh kéle.

¹³ Yǐn-ñsah nê-á mε ápi tyí, ápi tǎ wɔ nǎh á gblǒy gbilki n kah n mɔ n pi képah yǒ. Tò nê-á Liyel dahbɪ á gbò, nê gbò yǒ-á á yǐni tǎ yé tǐnne, ápi kɪ á gblǒyne n gbilki à yǐne képahle.

¹⁴ Á nǎh n kah n mɔ n pi képah yǒ, á kɪ ne á kósyi pɔ yé tǐnne. Ápi ñgbò ye pɔ yé tǐnne à pɔ Yesu Krista Nìvìnì tir yó yé tyí.

¹⁵ Á náh n kah n mo n pi képah yõ, ki po á gblõyne gbilki no téló tò pínó yinne. Nte á me ké tyí ne yé yuku yahle Yesu yõ sënó soko, sönko wän mo á tò yõ yé òinne à yïne yin-rsáh nê-á á kõ.

¹⁶ Képah náh, á ki fë Nivini tirlé n yo n kõ tantän téló soko nóno-á sé gblõy yépi òinne. Á náh ònî yó ntë tò pínó toko á gblõy gbilki n pi.

¹⁷ Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne: «Névi nê-à me ké tyí ne pé pé gblõy gbilki, Të ngbë-á tyi nóno pi ápi tyí, tã ñ gblõy gbilki sépi yinne.»*

¹⁸ Névi nê-à ñ gblõyne n sõ, kè náh pi á ki ne ñmo sõ négbíle dé, Të ngbë-à névi nêne n sõ, ñmo ye négbíle.

11

Pole ànê névyé nóno-á pé gblõyne n pi Yesu tëntò névyéle

¹ Yé náh we di, mé me ké tyí ne yé ñ ví tyi sómnó pi yah sã kwéy. Úú, yé ñ sómnó pi.

² Mé me yé gbí mo sah pe núkú ó tyí, nê-á pi Kristale, ki po yéle à kõ n pi dí tyí pí-ńkë sénpir sã nê-á me yályál Liyel yah. Képah ye, yé tyí me ñ nle n yori sã-á kè Liyel nle n yori.

³ Nte tíkí me ñ tã ne yé sönó káh po vi mo, kè po yé wró kwrónmönö pèpey mè gbekú ànê Kristale, sã-á wahy Awa vi tã lékámkãm soko.

⁴ Yé náh we di, névi yó-à po Yesu káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á me ñ gblõy áyáh nê tyí yo yé tyí, yé kè fë n syi. Névi yó-à po mírkí káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á ké gblõy Liyel Mirkile yáh nê tyí noh ápi tyí, yé kè fë n syi. Névi yó-à po nivini tir káhkí yó tyíle n yo yé tyí, nê-á ké gblõy Nivini tirlé yáh nê tyí noh ápi tyí, yé kè fë n syi.

⁵ Nte nóno-á Yesu tëntò névyé ngbnole yé tyí yé yo, ñmo náh mó tã me fí yó we, nyãh-á pè fónfó ñmo yõ.

⁶ Máh ki sã me wey yah wé-ńkëne, pnèno tã wo me ñ tyí à yuku Liyel tyí òinne. Á ye képah òukùle yé wëki dal mo tyi tyi pól soko.

⁷ Máh Liyel Nivini tir yo yé tyí nónole, té ñ gblõy tiki mo yé yõ yõ yinne, tyipékè se pyè mé pi képahle?

⁸ Yesu yõ sèpú òinkínó yísyó ye yin ñmo yínnóle ñ kõ mé tã we po tò pi yépi wró à yé yohni mo.

⁹ Máh lésõ me yé òinne gbí nêne, yí túkú yétô lésõ me ñ tã, ñte mé náh sè syi ònî yó ntë tyí. Á yünpyé nóno-á wil Masedon mara soko, pépi sã me ñ yétô yí pólle ñne n kõ képah ye. Tyi pól soko, mé náh sã me ké tyí ne mé pi yótókóbíle ònî yó ntë tyí, té mé ki tã gbah n tã n pi sã.

¹⁰ Gbi yó-ò ye ñne Krista gbõ yõ: ònî yó ntë náh fë yõ yõno mè wénó yah kõ n pi ñ tyí Akayi mara pól soko.

¹¹ Kwáh nê pi té mé képahle n yo? Yé tyí náh me no ñ tyí képah se? Liyel ntë pi ne yé tyí-á no ñ tyí dò.

¹² Máh me nêne n pi yò, mé ki yõ n soko n pi ké pínóle, ki névyé kurn kah nóno-á me syõ-nsahle n yah n kõ ki pé gblõy gbilki, ne páh pi núkúle ápile.

¹³ Kéne névyé nópile, nósyó ye nóno-á me pé gblõyne n pi Yesu tëntò névyéle. Pè n ne n vi n syiki névyé yõ, ñ té pé gblõyne n pi Yesu Krista tëntò névyéle.

* 10:17 10:17 Yah n te Nsyeremi 9.23 ; 1 Korënti tân 1.31.

14 Nte kĕpah nãh me gbĕndũnĩne dÒ. Yé nãh we di, sétãn yõtĕ n̄tĕ to ñ gblõyne n viri n pi yĩnyõ tõnpĩle, nê-á me kyòo dÒ.

15 Kĕpah ye ñ tõnpĩbi to-à pé gblõyne n pi gbĩ Liyel tõnpĩbile, kè nãh me gbĕndũnĩne. Pè kĩ pé tò pínó lédyáhní we n pi kè tyé-ńsah sòko à yĩne pé tyípínĩne.

Pole-á yèvyãhri nónó pi Liyel tò sòko

16 Mé kĩ n syi kè t̄o yo yé tyí ne, ñn̄i yó n̄tĕ káh ñmòle n yah vínpi. Nte yáh kĩ se me n s̄o s̄ĕ, yé ñ tĕ vínpi tyí k̄õle, ñ to mó ñ gblõy we n gbilki kwéy kè.

17 Nte máh kĩ nê yo n pi, mé nãh me kéle n yo Tĕ ñgbĕ-á me kè tyí s̄o dé, mé me kéle n yo vínpi tyí k̄õle s̄õnko mè ñ gblõy we n gbilki.

18 Névyé nãhnãh-á fyò me pé gblõyne n gbilki kèkõyó dékè tyi yĩnne, ñmò to kĩ ñ gblõy gbilki.

19 Yépi nónó-á lékãm névyele, kè yé dyo yé fĕ syi à vínpi sòmnole n pi.

20 Yè n fĕ n syi pè k̄õ pè yéle n pi yõbi tyí k̄õle, ñ té ne n syiki yé yõ, ñ té yéle n yĩ, ñ té yéle n yilo, ñ té yé létáhlóle n k̄õli.

21 Máh n̄ene n yo yò, kè me senne yé tyí. Kè ye á tĕnkwlõno wĕki.

Nte kĕpah fyé yõ, ñn̄i-à kĩ fĕ syi ñ gblõy gbilki n pi tir yó tyí sòko, ñmò to kĩ fĕ sĕntĕ pi, máh kĩ s̄o me n weki vínpi tyí k̄õle.

22 Pépi-à kĩ se me Yebrenine, Yebreke ye ñmò tole. Pàh kĩ se me Yisrayel nole, Yisrayel ney ye ñmò tole. Pàh kĩ se me Abrahami nãh tãne, ñ nãh ney ye ñmò tole.

23 Pàh kĩ se me Krista tõnpĩbile ò, mé kĩ t̄o kè yo á kĩ ne vínpi s̄o ñne. Nmò tò pi kal pé pólle, té yèvyãhri pi kal pé pólle, té de wòkõnpèkè sòko à kal pé pólle, té ko syi kal pé pólle, té kũ dlo gbal gbáhyí nãhnãhle à kal pé pólle.

24 Nsyifunò ñ ko yèfõh yí yõgbãm pò kwãryãhle, fók gbáhyí kwlo.

25 Wrome tãn n ko yèfõhle gbáhyí t̄onó.

Névyé ñ minki dyêhle ke núkúle.

Krótókè tiki de yah ñne yo sòko ke t̄onó,

ànê yo ñ yõ farki yah gbìyìkì núkú ànê lékãh núkú wró sòko.

26 Ñ kóló nãhnãh sòko,

mé dlo gbal yrey yúkúnó kàh-ñtãn sòko,

té de wil névyé yõ v̄insyikĩpu dlonò sòko.

Mé s̄o me dlo sòko ñ yìkì névyé Nsyifunò wró sòko,

té me dlo sòko nékãhbí wró,

Mé s̄o me dlo sòko kwil n̄yó,

té me dlo sòko gbĕnni sòko.

Mé s̄o me dlo sòko pne yo sòko,

té me dlo sòko ñ yũnpyé m̄inyobe wró.

27 Mé tãnkyèh nãhnãh pi à yèvyãhri pi sòko. Mé yah s̄o lékãhlo nãhnãhle, té kweki ànê níkì sòmno pi. Yòke yah kwlo yah ñ tyí gbáhyí nãhnãhle, mé tĕ kweki sòko. Mé tĕ yah viri sòko, té tĕ yah flo kĕne ñ tyí.

28 Nte nê n̄tĕ tyí-á me tah yĩ ñ tyí, ñ vyãh nãh syi kĕpah tyí dé: Kĕpah nê-á pi fókõsõno nê-á me ñ sòko à yuku Yesu yõ sĕpú t̄inkínó tyí t̄inne.

29 Ñn̄i-à me tĕnkwlõno sòko, ñmò to n pi tĕ tyí k̄õle tĕnkwlò-òle. Ñn̄i-à tyípekè pi, kĕ ñmòle n yo.

30 Máh kĩ s̄o me yĩne mè ñ gblõy gbilki, mé kĩ ñ gblõyne n gbilki ñ tĕnkwlõno tyí sòko.

³¹ Liyel nê-á Tě ñgbě Yesu Súle, ñmo pĩ ne mìnì náh mé n yo. Sãm ne me mónóle ñ soko gbĩmegbí.

³² Máh sò me Damasi kwil soko gbí nêne, yòtě dí Aretasi-á kwiltě nê wilki sah nēnpó, ñmo sò me pè kō pè kwil dé-ńtanne n syki ñmo tẽ yĩnne.

³³ Nte pè me ní dah mo gbétó yó soko à wilki mo sétir pwàhle à tiki mo kwil kěnkahnune ní kō mé we pwah ñ gbò.

12

¹ Nmo se yĩne mè ní gblõyne n gbilki? Yò kě ye képahle. Nte képah fyé yò, máh wěkínó nê we, té pnénó nê we wil Tě ñgbě tyí, mé ki sépi tyí yo.

² Mé Krista yò sě-ò yóle n pne, ké ye gbõnyáh ye yò, — à yò doko soko yĩnyò léyy tẽ-nsah soko. Ténkàh à yò doko soko ñ wil gběnsê tɔle ni? Ténkàh wěkínó ye à we ni? Nmo tẽ wo náh pĩ. Liyel ó ye n pne kéle. —

³⁻⁴ Gbi ye, mé pĩ ne dí mè-á yò doko yuku fóó yĩnyò pal tẽ-nsah. Ténkàh à yò doko soko ñ wil gběnsê tɔle ni? Ténkàh wěkínó ye à we ni? Nmo tẽ wo náh pĩ. Liyel ó ye n pne kéle. Té à me welo yísyó noh nónó-á sè náh fě n yo, ké wěkì náh me névi tyí ki fě ñ syi sé yò.

⁵ Nmo ki fě ní gblõy gbilki sěnkō névi tyí soko. Nte mé náh ní gblõy gbilki n pi ní tir yó ńtẽ yĩnne né ní tēnkwlɔ-ńtān ó yīn náh.

⁶ Máh sò me ne mé ní gblõy gbilki, mé náh n mo n kō n pi vɪnpule. Yé náh we di, gbi ye mé náhki n yo. Nte mé me ní gblõyne n tẽ képah pínóle, sōnko yáh nê we té nê noh ní tyí, ñnî yó ńtẽ káh pɔ ní sò kah mo sépi yò,

⁷ ànê mé káh n pɔ ní gblõyne n gbilki wěkínó mè wénó yĩnne nê-á pi gbille. Fóhnó yó me sah ñmo wil gběnsê yò, á ki ne sétān yòtě sò tekɪ mo ñ yĩnyò tɔnpi yóle ne à pɔ ní yah kō mé káh n pɔ ní gblõyne n gbilki.

⁸ Mé Tě ñgbě ni ke tǔnó ne, à fóhnó mè wró gbe mo ńne.

⁹ Nte à me yo ní tyí ne: «Ñmo-á pèpɔri nê pi á tyí, képah ki yĩne ále. Á tēnkwlɔno soko ye ñmo n wěki n yíí ní tǎhkìle.» Képah ye, ñmo me ké tyí ne mé ní gblõyne n gbilki ní tēnkwlɔno wo soko, sōnko Krista tǎhkì ne n me ní soko.

¹⁰ Képah ye, Krista yĩnne máh me tēnkwlɔno soko, képah náh pi pàh ńne n gbyo, képah náh pi máh me kwlónó soko, képah náh pi pàh ńne n fōh, képah náh pi tíkí kèpékè-à me ní soko, mè n ne n me nìvìnì soko. N tēnkwlɔno gbí ye tǎhkì n we ní soko.

Pole yáh-ńsah me tye Korēnti tãn Yesu yò sěpú tyíle

¹¹ Mé we pi lékám kě névi sò ńne. Té képah wil yépi tyí. Yépi ye sò yĩne ñmo yíngbí yónóle. Yé náh we di, máh ki sò me tir yóle n pékí-ńkěne, nónó-á yé n ye Yesu tēntò névye ñgbnɔle, pè náh fónfó ñmo yò.

¹² Gbi yò, mé sómnó pi yé tĩnne à gběndùnì tyi pi, ànê gbil tyi duke náhnáhle, ànê tyitǎhnìne, nónó-á n wěki ne Yesu tēntò névi-á ńne.

¹³ Mé se Yesu yò sěpú tĩnkínó téló tɔko fónfó pi yéle tir yó soko? Máh yahle ne yé káh yīn ní yínnóle képah ó náh di? Yé képah yò mo ní kō, mé náh pi ple yé tyí. Yesu yò sěpú tĩnkínó téló fónfó yé yò tir nê soko?

¹⁴ Yé yah, ñmo me ní gblõy vi te gbáhyí tǔ-ò pónó yĩnne yé tĩnne, té yé náh n yīn n pi ní yínnóle. Yé náh we di, yépi ye mé n yah n kō, yé gbàn yī náh. Wěnpì náh yĩne

pè gbàn yîle n yah n sah pé dúbípu tyí. Dúbípu ye yîne pè ne n yah n sah pé wēnpî tyí.

¹⁵ Nmɔ kɪ fě syi kɪ n gbàn yî ànê n min tɔ kɔ yépi yînnɛ. Yé tyí-á sɔnpule kah nɔ n tyí, képah se kɪ kwâh wilki n̄mɔ tyínɔnɔ sɔkɔ yé tyí?

¹⁶ Gbɪ ye n̄n̄i yó n̄tē náh yīn n̄ yīnnóle. Nte yé tókù me n yo ne lékámkām névi-á n̄ne, máh yéle n yō yīnvī sɔkɔ.

¹⁷ Máh nónó tō tekɪ mɔ yé tyí, mé se syō pépi tyí à yé yō?

¹⁸ Mé Tite gbah tē ne à kyɪ yé t̄inne. Mé á yūnpi yó tɔ tekɪ mɔ n̄ne nê tyí-á lésō mé yo yé tyí. Tite se me pɔ yéle n yō? Nmɔ sōnɔ ànê n̄mɔ tyí náh pɪ núkúle di? Á kɔ dükù tɔ náh pɪ núkúle di?

¹⁹ Yé me n sō di mónóle ne ápi-á me gbule á gblöyne n kɔ yépi yah sɔkɔ. Nte sē náh dé, tyi nónó-á á n yo, Liyel yah sɔkɔ ye á n yo séle á wró kwrónmɔnɔ gbò yō Kristale. N̄ n̄n̄n̄, ápi me sé pólle n yo yépi Liyel yō s̄nó yah yuku yīnnɛ.

²⁰ Tíkí me n̄ tē ne máh kɪ pɔ yé t̄inne mé káh n pɔ yé we máh me n sō s̄, yépi tɔ káh n̄mɔ we yáh me n sō s̄. Tíkí tō me n̄ tē ne mé káh n pɔ mál we yé wró, ànê yūnwōrí pínóle, ànê fòkònyàhn̄i pínóle, ànê wē fwónóle, ànê wē tyí yónkònóle, ànê yīn yìkì pínóle, ànê gblöy gbílkinóle ànê tyífē pínóle.

²¹ Tíkí tō me n̄ tē ne máh kɪ pɔ yé t̄inne, n̄ Liyel káh n pɔ n̄ yilo yé wró sɔkɔ, ànê mé káh n pɔ n gbo névye yīnnɛ, nónó-á lésō tyípekè pɪ n̄gbòle, té pè náh me yal mɔ p̄p̄ pínóle, ànê pròprò pínóle, ànê sèn pí-ńkē tyi pínóle.

13

Pole-á v̄innmɔnɔ t̄ey ànê wey n̄ne Korēnti tãn kɔ

¹ N̄ gbáhyí t̄s̄-ò ye n pi yé t̄inne. Tyi pól kɪ n wah à yîne t̄arfyo n̄p̄i nímí, képah náh pɪ t̄ómí vyāh weyne.

² N̄ pónyahno ke ní-ò sɔkɔ, mé lésō gbáhdyāh di névye tyí nónó-á s̄ tyíp̄el pɪ sɔkɔ n̄gbòle ànê nɔ téló tɔ tyí. Té kweyne mé náh me yé wró, n̄te mé t̄ó ké gbáhdyāhle n t̄ó n di yé tyí ne, máh n̄ syɪ pɔ, mé náh t̄ó n̄n̄i yó n̄tē yām yah n pi.

³ Yé me ké tyí ne yé kè p̄i Krista-à kɪ me n syō n̄mɔ tyí à n yo n mɔ yé tyí. T̄enkwlɔ-ò náh n̄ne yé tyí. Á kɪ n̄ t̄ēnweno w̄ekɪ yé wró sɔkɔ.

⁴ Gbɪ tē wɔ ye, n̄ t̄ēnklwɔnɔ sɔkɔ ye à syɪ dahn̄i yō. Nte à me min sɔkɔ Liyel t̄ēnweno gbò yō. Ápi wró kwrónmɔnɔ gbò yō n̄ne, á tɔ me t̄ēnklwɔnɔ sɔkɔ. Nte Liyel t̄ēnweno gbò yō, á me min sɔkɔ n̄ne.

⁵ Yé yé gblöy sohl̄i n yah yè p̄i yáh kɪ me yé minne n pɪ Liyel yō s̄nó sɔkɔ. Yé kɪ kè we p̄i ne Krista-á me yéle. Gbɪ náh di? Káh mó pí-ńkēne sē, gblöy sóhl̄inyahno mè náh sɔkɔ ké w̄ekì yō yé tyí.

⁶ Nte n̄mɔ s̄nó me ké yō ne, yáh kɪ kè we p̄i ne Liyel yō s̄nó-á me á sɔkɔ.

⁷ Á me Liyelle n ni yé tyí s̄nko ye káh tyípekèle n pɪ. Á náh me ké tyí ne á kéle n w̄ekɪ ne t̄ēnweno-á me á tyí, n̄te á me ké tyí ne yé tyípeplo óle n pɪ, ápi-á s̄ me tē klwɔ.

⁸ Yé náh we di, gbɪ fwo fwo t̄ahkì náh me á sɔkɔ. Gbɪ tyí ye á me n so n mɔ.

⁹ Ápi-à me tē kwlo gbí n̄ne, té yépi me tē we, ké ne me n̄v̄in̄ne ápi tyí. Áyáh me n̄ne n ni Liyel tyí képah ye ne, yé Liyel yō s̄nó ne n yuku yahle.

¹⁰ Képah ye n kɔ mé sébéy m̄ene n tekɪ n mɔ yé tyí té n̄ sah fíí yéle, s̄nko máh kɪ pɔ pɔ yé t̄inne, Tē n̄gbē t̄ēnweno n̄ne n̄ kɔ, mé káh n pɔ képah tɔkɔ n peke yé yō. Yé

náh wε di, à kéle ní kǒ ne mé yé yohu mǒ yé Liyel yǒ sǎnó kǒ kè ne n yuku yahle. A náh kéle ní kǒ yé tyí yiki yinne.

¹¹ Ké tyé-ńsah sǒkǒ ní yúnpyé, yé tǎ nìvìnì sǒkǒ, yè mó gbah n tǎ n pi wényo-ńsah kǎne ye tyí. Yé sǒréle n mǒ wǎ sǒkǒ, yè mó ne n sah wǎ tyí yǒ. Yé yé minne n pi yèvini sǒkǒ, képah sǒkǒ tyínǒnǒ ànê yèvini Liyel ki me yéle.

¹² Yé wεki wǎ tyí tyínǒnǒ wey pèpèyne. Yesu yǒ sǎpú pól n wεki yé tyí.

¹³ Mé kéle n yah n kǒ Tǎ ñgbǎ Yesu Krista tyí ne, à yǒbènǒri pi yé tyí, Liyel mó tyínǒnǒ dahbi yé sǒkǒ, ñ Mirki mó yé wró kwrǒ n mǒ.

Pole sɛbéy tɛkínmɔnɔlɛ Kalati tãn tyí

Kalati tãn wíl-̀nsah kwil yĩn ye sò Kolele ñgbòle. Kéne kwil ye pè n ye Frãnsile kwey mè sɔko. Pãh yal nɛnpó, pè kyí tɛ Asi mineri sɔko, képah nê-á pè ye Tirki yamanale kwey mè sɔko. Pole-á kyí kéne kwilo kɔ kɔ gbí nêne à Nìvìnì tir yo pé tyí, névye náhnáh fɛ syi sɛ Yesu yò. Képah náh, nósyó kyí pè vi tɛ. Pè sò me kyí n yo pé tyí ne pãh yĩne pè Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wãlle n kɔ, ànê pãh yĩne pè pé dínpile n kɔ à yĩne sɔ-á Moyisi tyi kònsàhnó yo kéle.

Pole-á kéne welo noh sɛ, à sɛbéy wãrki tɛki mɔ pé tyí à yo pé tyí ne, pè náh tɔ yĩne pè ye névye pè kyí mɔ pè kɔ pè Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wãlle n kɔ káhkáh. Nkɛ kéne tyi kònsàhnó gbò yò náh pè pɪ néglólɛ Liyel yah sɔko dé, Yesu yò sɛnó gbò yò-á pè pɪ néglólɛ Liyel yah.

Pole sɛbéy tyàh-̀nsah sɔko, à kè yo wɛki dùkù nê-á Yesu à ye pɪ ñ tɛntò névile, ànê wãh ñ Nìvìnì tirlɛ à wɛki dùkù nêne. A tɔ kè yo tɔle ne péwɔ ànê Yesu tɛntò névye tɛlɔ tó-á pɔ wɛ wɛ. Pé wɛ wénó sɔko, pãh kè yo pé tyí ne kwónó nê-á pé me n pɪ Nìvìnì tir yò, kãh me n pɪ ké yah yò. Yah n tɛ Kalati 1-2.

Pole syò Vyãh kónó kedyãh wey tyí, à kè wɛki ne névi nê-à sɛ Yesu yò, tɛ-á kɪ pwáhnmɔnɔ wɛ. Yesu Krista kúnóle dahni yò, képah gbò yò-á pépi me pé gblɔy yò, pé náh tɔ me tyi kònsàhnó yòri sɔko. Yah n tɛ Kalati 3-4.

Pole sɛbéy tyé-̀nsah sɔko, à ne pépi min pɪ dùkù-á yĩne kè kè wɛki ne, pãh me pé gblɔy yò, yòri sɔko náh péle. Pé ye ye Liyel Mirki pé yahle n tɛ, pé káh tɔ tyípèlle n pɪ. Pé pé minne n pɪ Yesu tyí kòle, pé tyí mó nɔ wɛ tyí.

Pole me kéle n wɛki ne Yesu tɛntò névi-á péle

¹ Nmɔ Pole nê-á Yesu tɛntò névile, mé náh pɪ Yesu tɛntò névile névye gbò yò, képah náh pɪ ñnì yó yòhnìnɔnɔ gbò yò dé. Nte Yesu Krista ànê Sú Liyel gbò yò ye mé pɪ kéle, ñmɔ nê-á Yesu lékó yilki mɔ wilki lékyi sɔko.

² Nmɔ ànê ní yũnpyé nónó pól-á me ásò, ápi ye n tɛki n mɔ sɛbéy mène Kalati mara Yesu yò sɛpú ònkínó tyí.

³ Á kéle n yah n kɔ Sú Liyel ànê Tɛ ñgbɛ Yesu Krista tyí ne pè yòbènɔri pɪ yé tyí, pè mó yèvinine yé kɔ.

⁴ Krista ye ñ gblɔy kɔ pè à ko mɔ ápi tyípèl yĩne, ne pé á wilki kèkòyó mè pèkè sɔko à yĩne Liyel-á me ké tyí sɔ, ñmɔ nê-á á Súle.

⁵ Gbílkinó ne n sah ñmɔ yò gbíme gbí. Amiina!

Kalati tãn náh vìnóle Nìvìnì tir kɔ

⁶ Liyel nê-á ye yéle Yesu Krista pèpɔri gbò yò, yáh yé náh vi ñmɔ kɔ súú té tir káhkí yó sò tɛ, nê-á mìnnyobe ne képah-á Nìvìnì tirlɛ, képah pɪ gbèndùnine ñmɔ tyí.

⁷ Tɛ kè náh me á kɪ ne Nìvìnì tir káhkí yó sò me dé, sɔ, ñte nósyó ó ye me, nónó-á me fɛkínóle n dahni yé wró sɔko, me n yah n kɔ ne pé Krista Nìvìnì tir vi mɔ.

⁸ Nte ñnì yó, képah náh pɪ ápi n tɛ, képah náh pɪ yĩnyò tònpi yó fyé-à pɔ Nìvìnì tir káhkí yó yo yé tyí, nê-á kè náh me núkúle ápi-á nê yo yé tyí, tɛ tyí kɪ yikɪ.

⁹ Á kè yo sɔko tɛ, té mé kɪ tɔ ní syi kè tɔ yo núkúnúkú ne, ñnì yó-à Nìvìnì tir káhkí yó yo yé tyí, nê-á kè náh me núkúle yáh nê fɛ syi sɔko tɛ, tɛ tyí kɪ yikɪ.

¹⁰ Nte nukúnukú, nmo náh me n yah n kô ne névye íne n sô dé, mé me ké tyí ne Liyel íne n sô. Névyé dyo yíí tẽ náh nmo n yah n kô pí-nsahle. Képah-à nê sô mé n yah n kô, mé náh náhki n me n pi Krista tõnpile.

Pole-á pi Yesu tẽntò névile dùkù nêne

¹¹ N yúnpyé, mé kéle n yo n dal n mo yé tyí ne, Nìvìnì tir nê-á mé yo yé tyí, kè náh wil névye tyí dé.

¹² Névi náh yo ní syah kéle, ònî yó ntẽ náh mó tã kwo íne kéle. Nte Yesu Krista ye ní wẽki kéle.

¹³ Nmo-á sô me Nsyifunò Liyel nínó wẽkile n kò gbí nêne, máh sô me n pi dùkù nêne, yé ké tyí yónó noh. Mé sô me Yesu yô sěpú tĩnkile n kah n fõh, fóó me n yah n kô pé duku tó-nsahle.

¹⁴ Mé sô me á kô Nsyifunò náhnáh yah tĩnne ápi Nsyifunò Liyel nínó wẽkì kóló sòkò. Mé sô me gbah tẽ kal péle kéne wẽkì kóló sòkò, képah nê-á á súbí wědyàhle.

¹⁵ Nte Liyel ye nmo yah tòkò ní dúbí-ńkẽ gbí dùkùle, té ní ye n tò pi yĩnne n pèpòri gbò yô.

¹⁶ Té wáh pò kè yah tòkò à n Pídine ní wẽki, té ne mé n tyíle n yo n kô névye tyí nónó náh pi Nsyifunòle, káh pi sě, mé náh kyí vĩnmòno yah kô ònî yó ntẽ tyí.

¹⁷ Mé náh mó tã dòkò yuku Yerusalemì sòkò à kyí wil Yesu tẽntò névye tyí nónó-á tò tyah nmo yah dé. Mé yô sòkò Arabi yamana ògbò sòkò. Képah náh, mé ní syi pò Damasì kwil sòkò.

¹⁸ Té ye tónó sókònteno náh, mé kyí Yerusalemì sòkò, á kyí wě we pĩ ànê Pyerile, té tẽ òne wě tyí à sèpìn gbõnkwló pi.

¹⁹ Nte à wil òmo ànê Tẽ ògbě gběndí Nsyakì tyí sòkò, mé náh tã Yesu tẽntò névi yó ntẽ we.

²⁰ Tyi nónó pól-á mé n wårki n tekì n mo yé tyí yò, Liyel ye nmo tàrfyòle ne mìnì náh mé n yo.

²¹ Képah náh, mé me sòkò Siri yamana ànê Silisi mara sòkò.

²² Nte Nsyude mara Yesu yô sěpú tĩnkínó náh sô me íne n pne yí yah.

²³ Pè sô noh óle ne, névi nê-á sô n fõh péle ògbòle, wáh me n syi Krista yô sěno tyíle n yo, képah nê tyí-á lésò à n yah n kô yíkí-nsahle.

²⁴ Képah sòkò, pè sô me Liyelle n gbilki nmo tyí sòkò.

2

Yesu tẽntò névye wě wénóle Yerusalemì kwil sòkò

¹ Képah náh, ye gbõnyáh sókònteno sòkò, mé tã yuku Yerusalemì kwil sòkò ànê Barnabasile. Mé Tite tã tẽ dohnì ní gblõy yô à sòkò.

² Liyel ye wẽki íne tir yóle ní kô mé dòkò yuku Yerusalemì sòkò. Té máh tò nê pi sòkò te, ànê máh me nê pínó sòkò, mé náh sô me ké tyí ne sè pi yòkànnè. Képah yĩnne, máh yĩni tẽ, mé kyí wil Yesu yô sěpú yah tãm tyí pé yahle, té máh Nìvìnì tir yo dùkù nêne névye tyí nónó náh pi Nsyifunòle, mé ké yah yo pépi tyí.

³ Nte nmo kó-ò Tite nê ntẽ-á Nsyifu náh òne, pè náh à kyí mo à kô à kòkè kò.

⁴ Á yúnpyé nétúkùnì yísyó sô me ké tyí ne Tite kòkè kò. Pépi ye sô pò de fěki á wrò sòkò, Yesu Krista-á pò á we wilki tyi kònsahnó yõri nê sòkò, képah ségló ye pè pò yáh-nsah té me ké tyí ne pé á tã dahbi kéne yõri sòkò.

⁵ Nte ápi sò me ké tyí ne Nìvìnì tir nê-á gbùle, kè tẽ ké dùkùle yépi yinne. Képah ye, á náh kè fẽ syi pé tyí. Á náh sah pé tyí yò kwéy òtẽne.

⁶ Nte nóno-á no me n yah yah támne, yín-risah nê-á sò me pé tyí, képah náh me tir yóle ñmò tyí. Liyel náh ñnì yó òtẽne n tokò fónfónne n pi ñ ní-òle dò. Kéne névye nópi òtẽ to náh mó tir yó we yo dohnì ní Nìvìnì tir yónó yò.

⁷ Nte pè pyè kè we pĩ òtẽne ne, Liyel-á kè dahbi ñmò gbò ne mé Nìvìnì tirlè n yo névye tyí nóno náh pi Nsyifunòle, sò-á à kè dahbi Pyerì gbò ne à kéle n yo Nsyifunò tyí.

⁸ Yé náh we di, Liyel nê-á pi Pyerile tẽntò névile Nsyifunò tyí, ñmò ó ye pi ñmò tole tẽntò névile névye tyí nóno náh pi Nsyifunòle.

⁹ Képah sòkò, Nsyakì ànê Pyerì ànê Nsyòpi nóno-á yah támne Yesu yò sèpú tĩnkì sòkò, pépi me kè pĩ ne Liyel-á pi ní tyí yòbènrile à ní dah mò tò mè pínó sòkò. Káh pi sè, pè me yuku pò gbàn dahbi wèkì ñmò ànê Barnabasì tyí, à kè wèkì ne á pól-á pi tò núkú pípùle péle. Képah tẽne, á me yo sah núkú yò péle ne, ápi-á kì á yah mò névye tĩnne nóno náh pi Nsyifunòle, té pépi kì mó pé yah mò Nsyifunò tĩnne.

¹⁰ Té pè kè yah kò á tyí wòle ne, á á dyò sah ne n kwne pépi Yesu yò sèpú tĩnkì yãm tân tyíle Yerusalemì sòkò. Páh kè yo sò, képah ye mé me n pi ní ni pòlle.

Pole me lékàhle Pyerile n kò Antyòsyi kwil sòkò

¹¹ Képah náh, Pyerì-á pò pò Antyòsyi kwil sòkò gbí nène, à pí-ńkè tyi pi. Káh pi sè, mé lékàhle à kò no pól yí yah.

¹² Yé náh we di, gbí nê-á lésò Nsyakì tẽntò névye náh tònì me pò Antyòsyi sòkò, Pyerì sò me n yò wè tyí ànê á yúnpyé Yesu yò sèpùle, nóno náh pi Nsyifunòle. Té no nópi-á fyò pò yini tẽ, à núkú ñ gbe á yúnpyé Yesu yò sèpú nópile, nóno náh pi Nsyifunòle. Á náh tò me n yò péle wè tyí Nsyifunò yah tiki tẽ tyí.*

¹³ Nsyifunò téló to mó kò ñ náh pí-ńkè tyi nópi pínó sòkò, fòó pè Barnabasì òtẽ to yò yìkì mò ké sòkò.

¹⁴ Nte Nìvìnì tir nê-á gbùle, máh fyò pò kè we ne pè náh me n kò képah wèkì yò, mé núkú yo Pyerì tyí no pól yí yah sòkò ne ńkè: «Áwò nê-á Nsyifule, wáh pò ásò sòkò, á á náh vi Nsyifunò tyi kònsàhnó wàl kò, té n kò á yúnpyé Yesu yò sèpú tyí kòle nóno náh pi Nsyifunòle. Té yò nê yò me, á kì pò pépi wòle n kyí n mò n mò Nsyifunò tyi kònsàhnó wàl kóló sòkò núkúnúkú wé?»

¹⁵ Gbì tẽ wò ye Nsyifunò ye ápile á wìl-nsah sòkò, nékàhbì náh ále pépi nóno-á pè n ne n ye Moyisi tyi kònsàhnó dèl pípùle.

¹⁶ Nte á pól pĩ ne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló náh fẽ névi yó òtẽ pi négbùle Liyel yah sòkò, fòó névi nê ó-à sè Yesu Krista yò. Ápi to me ké tyí ne á pi négbùle Liyel yah sòkò Yesu Krista yò sèno gbò yò, té kè káh pi ne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló pèpey gbò yò sò. Ñnì yó òtẽ náh se fẽ n pi n pi négbùle Liyel yah sòkò, képah gbò yò té. Nte á pól pĩ ne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló náh fẽ névi yó òtẽ pi tómm Liyel yah sòkò, fòó névi nê ó-à sè Yesu Krista yò. Ápi to me ké tyí ne á pi tómm Liyel yah sòkò Yesu Krista yò sèno gbò yò, té kè káh pi ne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló pèpey gbò yò sò. Ñnì yó òtẽ náh se fẽ n pi n pi tómm Liyel yah sòkò, képah gbò yò té.

* **2:12** 2.12 - Nsyifunò yah tiki pínó nê tyí-á n yo ásò yò, Nsyifunò pól náh pè n ye dé. Pé nóno-á sè Yesu yò, té mó tò me ké tyí ne Nsyifunò tyi kònsàhnó wàl ne n kò káhkáh, pépi ye pè n ye.

17 Nte áyáh n yah n kɔ́ pí-ńsahle tómm Liyel yah sɔkɔ́ á wró kwrónmɔnɔ́ gbò yò Kristale, té kè kè wěki ne Moyisi tyi kònsàhnó dèl pí-pú-á ápi tɔle, képah se yó n wěki ne Krista-á á mɔ tyí-pékè pínó sɔkɔ́? Pólle!

18 Nmɔ-à nítyínɔ́ ní náh vi Moyisi tyi kònsàhnó wàl kɔ́, té tɔ́ pɔ́ ní syi pɔ́ séle n kɔ́ à, mé náh ní gblɔ́y wěki sé dèl pí-òle di?

19 Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló tyí tinnɛ, ní mɔ me ne kókè sɔ́ nne. Moyisi tyi kònsàhnó ní tẽ ye pɔ́ képahle ní kɔ́ mé ní minne n we n pɔ́ Liyel tyí yò. Nmɔ ànê Kristale, á tɔ́ ye syi dahnɔ́ yò wě tyí.

20 Mé sénsɔ́ me min sɔkɔ́ ó, nte ní mɔ náh n tẽ ní gblɔ́y yahle dé, Krista ye n tẽ ní yahle. Máh min sɔkɔ́ wil gběnsèle ní tyí núkúnúkú yò, mé me ní min pólle n pɔ́ Liyel Pídí Krista yò sě́nó sɔkɔ́, ní tyí-á nɔ́ n mɔ nê tyí, fɔ́ó à fě syi pè à ko mɔ ní mɔ yinne.

21 Yé náh we di, kàh sò me pɔ́ ne névi-á kɔ́ fě pɔ́ négbíle Liyel yah Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló gbò yò, yò se náhkɔ́ sò me Krista kúnó tyí? Nmɔ náh Liyel pèpɔ́ri yahle n pi dé!

3

Pole-á Kalati mara tãn yah yo dùkù nêne

1 Kalati mara tãn, yé lékám tekɔ́ kah mɔ; nê yikɔ́ yé yòle? Té Yesu Krista dahnɔ́ yò kúnó tyí mó tɔ́ yo wah yé wěki palle.

2 Nê ó-á mé me ké tyí ne mé piki yah yé tyí képah ye yò. Tyi kònsàhnó wàl kóló gbò yò se yé we Liyel Mirkile? Jɔ́ dé, Nìvìnì tir yò sě́nó gbò yò ye yé we kéle.

3 Yé lékám tékínó se yini tẽ nénpó tyí? Yáh nê tyah Liyel Mirki táhkìle, yé se me n sò ne yáh kɔ́ fě kè syi yé yěngbě táhkìle?

4 Nte à, tyi nónó pól sɔkɔ́-á yé de wil sɔkɔ́, sè se pɔ́ yò kéne? Sè náh fě n pɔ́ n pi yò kéne dé.

5 Liyel nê-á yé kɔ́ n Mirkile, té me gbìl tyile n pɔ́ yé wró sɔkɔ́, yé tyi kònsàhnó wàl kóló yin se à n pɔ́ kéle? Jɔ́ dé, Nìvìnì tir yò sě́nó yin ye.

6 Kè me yónóle Liyel wey sébéy sɔkɔ́ ne níké: «Abrahmɔ́ tẽ wɔ́ sě́ Liyel yò, képah yinne à pɔ́ négbíle Liyel yah sɔkɔ́.»*

7 Yé yinne yé kè pɔ́ ne níké, Yesu yò sě́pú-á Abrahmɔ́ náh tãne.

8 Liyel kè yo Abrahmɔ́ tyí ne: «Mé kɔ́ syò áwɔ́ tyí kɔ́ sã́m mɔ́ yìkìni pól sɔkɔ́.»† Képah ye, kè lésò me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ́ ne, névyé nónó náh pɔ́ Nsyifunle, Liyel-á kɔ́ pè pɔ́ tómm Liyel yò sě́nó gbò yò.

9 Sɔ́-á Abrahmɔ́ sě́ Liyel yò té à me sã́m mɔ́ n sɔkɔ́, sě́ ye névi nê tɔ́-à sě́ Yesu yò, Liyel kɔ́ sã́m mɔ́ tẽ sɔkɔ́ n mɔ́ tyí kòle.

10 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ́ ne, névi nê-á tyi kònsàhnó tyíyónó pól wàlle n kó-níkène, pèkè-á me tẽ yò.‡ Képah ye, nónó pól gbò sàhnó-á me tyi kònsàhnó wàl kóló ó yò, pèkè me pé yò.

11 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ́ ne níké: «Liyel yò sě́nó gbò yò ye tómm kɔ́ min yèsyìkì we.»§ Képah ye, kè me píkinóle ne nni yó ní tẽ náh fě n pɔ́ n pi tómm Liyel yah sɔkɔ́ tyi kònsàhnó gbò yò.

* 3:6 3.6 - Yah n te Yenesɔ́ 15.6. † 3:8 3.8 - Yah n te Yenesɔ́ 12.3. ‡ 3:10 3.10 - Yah n te Tɔ́nyonɔ́ 27.26. § 3:11 3.11 - Yah n te Yabakuki 2.4.

12 Nte tyi kònsàhnó wàl kóló náh me núkúle Yesu yõ sɛnóle dò. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne, névi nê-à tyi kònsàhnó wàlle n kò, sépi gbò yõ-á tẽ kɪ me min sòkò.*

13 Krista ye ápi yõ dwe wilki tyi kònsàhnó pèkè gbò, wáh sǒnpí fẽ syi pèkè twah n yõ ápi yinne. Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sòkò ne, pàh névi nê gbel séswo tyí, pèkè-á me tẽ yõ.†

14 Sẽ ye kè pɪ té sãm nê-á mɔ Abrahami sòkò, Yesu Krista gbò yõ, kè yini tẽ névyé tyí nónó náh pɪ Nsyifunole. Té Krista yõ sɛnó sòkò ye ápi Liyel Mirki we, Liyel-á n vyãh kò nê tyí sòkò.

Moyisi tyi kònsàhnó náh fẽ n pɔ Liyel vyãh kǒnó vi n mɔ n pi

15 N yũnpyé, mé kɪ wey mè yo kɪ yĩne névyé pɪ dùkùle. Sǒ-á névi-à n fòkò wɛkɪ n kú-ńkẽ sòkò, tyi nónó-á ńkẽne tẽ n yo, ñnî yó ñtẽ náh sé dùkùle n ko n pne, képah náh pɪ kɪ fẽ kwãh dohnɪ sé yõ.

16 Æhõ, sã ye Liyel vyãh kǒnó tole Abrahami ànê n náh ney tyí. Kè náh yo ne Liyel-á n vyãhle Abrahami ànê n náh tãn kò, á kɪ ne n náh tãn sǒ me dò dé. Kè yo ne, n náh ney-á. Képah n wɛkɪ ne nénúkù tyí-á n yo, nê-á pɪ Kristale.

17 Yé yah, nê-á sò mé me ké tyí ne mé yo kè we yò. Liyel-á sò n vyãh kò sah tir nê tyí sòkò, ye kyeyéh yõgbãm sókónteno náh, Moyisi tyi kònsàhnó náh fẽ n pɔ képah ko kè kò kè n pɪ n pi yõ kɛne dò.

18 Yé náh we di, Liyel-á n vyãh kò pèpɔri nê tyí sòkò, képah-à me n we n pne Moyisi tyi kònsàhnó wàl kóló gbò yõ, vyãh kǒnó gbò yõ náh mó tǒ kè n we dò. Nte Liyel vyãh kǒnó gbò yõ ye à pèpɔri pɪ Abrahami tyí.

19 Nte tir nê yin me Liyel tyi kònsàhnóle á kò? A sò képahle á kò dohnɪ, nê-á kɪ sò n dɛl tyile ále n wɛkɪ, pópó kɪ pɔ nɔ Abrahami náh ney dúbínó tyí, Liyel-á lésò n vyãh kò nê tyí sòkò. Yinyõ tǒnpɪbɪ ye sò syõ wey syinyo-ò‡ tyí, à tyi kònsàhnó mène névyé kò.

20 Té kàh nénúkù óle, á se kɪ fẽ ne ney pɔ de yo n wró sòkò? Nte Liyelle, núkú ó ye ñne dò.

21 Képah se n wɛkɪ ne Moyisi tyi kònsàhnó-á me Liyel vyãh kǒnóle n fwo? Pólle! Kàh sò me pɪ ne tir kònsàhnó yó sǒ névyé kò, nê-á kɪ sò fẽ pé min pwah mɔ, névyé náhki sò fẽ pɪ tómm Liyel yah sòkò kɛne tir kònsàhnó gbò yõ sòkò dò.

22 Nte Liyel wey ne ńkẽ, kèkõyó névyé pól-á me tyípékè mɔ sòkò. Kàh pɪ sã, Liyel-á n vyãh kò tir nê tyí sòkò, à kɪ kéle Yesu yõ sɛpú kò pé sɛnó gbò yõ Yesu Krista yõ.

23 Krista yõ sɛnó gbí-á pópó n se, á lésò me Moyisi tyi kònsàhnó ñgbò gbò sò sòkò à légbíne n sykɪ.

24 Kàh pɪ sã, Moyisi tyi kònsàhnó ye lésò n wɛkɪ ále wɛkɪ pèpeyne, pópó à pɔ yini tẽ Krista pónó tyí, á kò á we pɪ tómm Liyel yah Krista yõ sɛnó gbò yõ.

25 Nte Krista yõ sɛnó gbí-á fyò se te, tyi kònsàhnó vyãh de á yah tɛnó tyí sòkò.

26 Núkúnúkú, Yesu Krista yõ sɛnó gbò yõ, yépi pól pɪ Liyel wɛnpìle.

27 Yépi nónó pól-á wel wilki ni sòkò, yé pɪ núkúle Kristale. Krista pɪ dùkù ye yé sòkò tótó.

* 3:12 3.12 - Yah n te Levitiki 18.5. † 3:13 3.13 - Yah n te Tǒnyonɔ 21.23. ‡ 3:19 3.19 - Wey syinyo-ò nê tyí-á n yo ásò sòkò yò, Moyisi ye.

28 Képah ye, kè se Nsyifu ò, kè se névi nê nâh pɪ Nsyifule ò, kè se yõ ò, kè se névi nê nâh pɪ yõle ò, kè se dí ò, kè se sê ò, núkú ye yé pólle yé wró kwrónmɔnɔ gbò yõ Kristale.

29 Té yáh fyò pɪ Krista tyíle, Abrahmɪ nâh tân ye yéle nónó-á kɪ pèpɔɪ wɛ n pi, à yĩne Liyel-á ò vyãhle Abrahmɪ kõ sõ.

4

1 Máh me nêne n sõ, kè wɛ yò: Gbënyõ-à me wënpirlɛ gbí nêne, à n ne me núkúle yõle ò tahɪ nètê fyé yah yõ.

2 Kàh pɪ sê, ò tẽnsàhpu ànê ò tyi yah wàhpu n ne n yah n dah n mɔ ò tyí sɔkɔ, pópó ò pɔ n nɔ ò yah syíkínó gbí tyí, ò sú-á nê yah tɔkɔ sah.

3 Sê ye, gbí nê-á ápi tɔ lésõ me wënpɪ sõ, á lésõ me kõ kèkõyó tyi nâh, té me pɪ tẽ yõbɪle sé tyí.

4 Nte gbí nê-á sò Liyel syɪkɪ tẽ, légbí-á pɔ nɔ, à ò Pídí tekɪ mɔ kèkõyó. Pídí mɛ pɔ dubi sê yó tyí, té sò me Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wãlle n kɔ,

5 névye yõ wɛ n dwe n wilki yĩnne Nsyifunɔ tyi kònsàhnó wãl kóló yõri sɔkɔ, ànê á pól wɛ n pɪ yĩnne Liyel wënpɪle.

6 Nte ò wënpɪ ye ntyĩnɔ yéle kè. Yé nâh wɛ à ò Pídí Mirki dah mɔ á pól nno sɔkɔ, nê-á nkẽne á kõ à n ne n yo yĩnpõ ògbẽne ne: <Bõ, òmɔ Sú!>*

7 Kàh pɪ sê, yõbɪ nâh tõ ále; Liyel pye ye ále. Té áyáh pɪ ò pyele sê, képah ye ápi tɔ kɪ pèpɔɪ wɛ òmɔ tyí.

Pole yáh-nsah tyénóle Kalati tân tyíle

8 Ngbòle, gbí nê-á yé nâh lésõ me Liyelle n pne, yé lésõ me yõrɪle n pɪ yí yísyó tyí sé gbilkínó sɔkɔ, té Liyel nâh se mó tõ séle sé wíl-nsah.

9 Nte núkúnúkú, yé Liyel pĩ. Té mé kɪ tõ fẽ yo ne Liyel-á n pne yépile nkẽ. Yé se tõ yĩne yé yé syɪ n tõ n de kéne yõri sɔkɔ, yé kéne yõ kẽ yíle n gbilki sépi nónó-á sohki kẽne?

10 Yé me sèpɪn, ànê òwóló, ànê tyi túkù pɪ gbí, ànê ye wɔ túkùle n mɔ n kõ.

11 É! Yé tyí me òmɔ yáh-nsah tyɛ dé. Máh yèvyãhɪ tõ nê pɪ yépi yĩnne, kè nâh n pɪ n pi nònóle lé?

12 Òmɔ ò gblõy pɪ yépi tyí kõle. Képah ye ò yũnpyé, mé yéle n ni ne, yépi tɔ yé gblõy pɪ òmɔ tyí kõle. Yé nâh pɪ de yah ò tyí dò.

13 Yépi nítê pĩ ne, Nìvìnì tir yónó gbenne yé tyí, yam gbò yõ-á mé wɛ yo kéle yé tyí.

14 Té ò wil gbẽnsê yam mɛ yáhnó nâh sò me nɔ. Té képah fyé yõ, yé nâh fẽ syi ò yilo, yé nâh ò sohli. Nte yé pyé ò tõ sah tẽ Liyel yĩnyõ tònpi yó sõ òne; á kɪ ne Yesu Krista nítê sõ òne.

15 Nìvìnì lésõ me yíi yé sɔkɔ légbíne. Té òyãh me yé mɔ kéne nìvìnìne núkúnúkú wé? Mé kéle n yo kègbɪ yõ ne, kàh sò me fẽ n pɪ n pi, yáh nâhki sò me yé yí gbahlɪ wilki ò kõ.

16 Nte núkúnúkú, ò gbɪ yónó yĩnne yé tyí, mé kɪ pɪ yé sèpele lé?

17 Nòsyó me gbah tẽ ne páh me yé sò tẽ, òte yé tyí sònɔ pèplo nâh me pé sɔkɔ dé. Pè me ké tyí ne pé òmɔ ànê yépi wró gbekɪ, yépi mó gbah tẽ pépi sò tẽ.

18 Yáh gbah tẽ tyípéplo sò tẽ gbímegbí, tyípépye ye kéle. Té kè nâh yĩne kè ne n pɪ yáh òmɔ wɛ gbí nê óle dé.

* 4:6 4.6 - Bõ, òmɔ Sú nê-á Liyel Mirki á kõ á n yo ásò sɔkɔ yò, á dyo ye kè n to n kõ ne Liyel-á á Súle.

19 N wẽnpì, mé tã me n kwlo yé tyí soko kúrntěsè sã, pópó kú pò nò gbí nê-á yé pì ùkù kú vi mò pì Krista tyí kòle.

20 Nte ní yáh-ńsah me tye yé tyíle. Képah ye, mé sã náhkú n̄ gblõy we yé wró soko núkúnúkú ntěne, mè tyi nópi we n yo yé tyí ùkù yóle.

Gblõy yõ ménó se fõnfó, tí, yõri se fõnfó?

21 Yépi nóno-á me n yah n kã tõnkõ-ńsahle Moyisi tyi kõnsàhnó náh, yé se kú fẽ yo ñmò tyí ne kãh tyi nóno yo, yé náh sè we noh?

22 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne, wẽnpì népì ními-á lésõ me Abrahamu tyí. Núkúle, yõ pi Akar pídí-á, ní-ò me Sara pídíne, nê-á yõ náh ñne.†

23 Piri nê-á pò dubi yõ pi Akar tyí, ñmò dubi à yĩne névi yõtãhsyi yáhtokõnole. Nte piri nê-á pò dubi Sara wò tyí, ñmò dubi à yĩne Liyel-á sõ n̄ vyãh kã sã.

24 Tyi nópile yò kè; tir yó ye sè ále n wẽkú. Syó nópi tyi me yégbékè kwrónmõnõ duke nínóle ále n wẽkú. Akar ye yégbékè kwrónmõnõ gbenne, nê-á we Syinayi yõlu yõ. Yõbú ye ñmò me n dubi n mò.

25 Ñmò ye Syinayi yõlule, nê-á me Arabi yamana soko. Á kú fẽ à tokò sãh Yerusalemu kwille kwey mè soko. Yé náh we di, Yerusalemu kwil tò me yõri soko ànê ké névyele.

26 Nte Yerusalemu nê-á me yĩnyõ, képah náh me yõri soko. Képah ye ápi yúne.

27 Yé yah, kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy soko ne nkẽ:

<Ne n me ñvìñì soko píkãnsè, áwò nê-á á náh sò me pile n we.

Ne n syò n wilki n mò ñvìñì tẽ tyí, áwò nê-á á náh pi dúbínó yónó pĩ.

Yé náh we di, sê yáhlensàhnó pye kú dò kal pètẽ tyíle.>‡

28 Nte yépi wòle, ní yúnpyé, yé dubi à yĩne Liyel vyãh kõnóle, sã-á Yisakúle.

29 Piri nê-á lésõ dubi à yĩne névi yõtãhsyi yáhtokõnole, ñmò lésõ me n̄ ní-òle n fõh, nê-á dubi Liyel Mirki gbõ yõ. Té sã ó ye kéle kwey mè tò soko.

30 Nte sã me Liyel wey sébéy yo wé? Kè ne nkẽ: <Yõ pi pídí náh yĩne gbẽkú yónóle wẽ tyí pídí yóle, nê yú náh me yõle. Képah ye, yõ pi yĩni ànê n̄ pídí tole.>§

31 Kãh pi sã, ní yúnpyé, yõ pi pye náh ápile dé. Sê nê pye-á ápile, yõ náh ñne.

5

Yé se kú yé syi de yõri soko ntõ?

1 Krista me ké tyí ne á ne n me á gblõy yõ soko, képah ye à kã à á wilki yõri soko. Té yé yé tah n sah, yé káh n tã yé syi n de yõri soko.

2 Ñmò Polele, yé noh ní tyí yò: Yáh kú kòkè kã, Krista náh tir yó pekú n pi yé tyí.*

3 Mé kéle n yo yé tyí ntõ ne, névi nê tẽ-à kú fyò kòkè kã, wãh kú Moyisi tyi kõnsàhnó pól wãlle n kò káhkáh.

4 Yépi nóno-á me n yah n kã ne yé pì néglóle Liyel yah Moyisi tyi kõnsàhnó wãl kóló gbõ yõ, yé gblõy ye yé gbe Krista náh. Yé vyãh náh tã me Liyel pèpõri tyí soko.

5 Ápi tẽ wòle, á me ké tyí ne á pì néglóle Liyel yah soko n̄ yõ sẽnó gbõ yõ. Képah sõnõ ye Liyel Mirki dahbú ápi soko, té á me kéle n dekú náhnáh.

† 4:22 4.22 - Yah n te Yenesi 16 ; 17 ; 21. ‡ 4:27 4.27 - Yah n te Yesayi 54.1. § 4:30 4.30 - Yah n te Yenesi 21.10.

* 5:2 5.2 - Kòkè kòkò nê tyí-á Pole n yo ásò soko yò, kè náh me á kú ne à sã ne kòkè káh ne n kã dé. A ne névi nê-à n̄ sõnõ sah kòkè kòkò yõ ne képah-á kú pé pì négbule Liyel yah, Krista náh tir yó pekú n pi tẽ tyí.

⁶ Yé náh we di, névi nê wró tẽ-à fyò me kwrónmonole Kristale, tẽ kòkè kò ò, tẽ náh kòkè kò ò, tir yó náh képahle. Nê-á ké yòle, Liyel yò sěno yĩne kè ne n wěki tyi pi dukù soko, tyínono soko.

⁷ Yé lésò me n yuku yahle palle. Nte nê tẽ ó po kò yé yahle yé kò yé gbi wěki fin mo wé?

⁸ Liyel nê-á yé ye pi ò tyíle, òmo tẽ wo náh se yiki yé yòle té.

⁹ Pè náh ne kókónó kwéy ó-á n dokò mífáhkì pólle di?

¹⁰ Té sépino pól soko, òmo gbò sàhnó me yé yò Tẽ ògbě gbò yò ne, yé náh n fě n syi káhkí vi n pi. Nte névi nê-á n yiki yé yòle, tẽ-à ké se me nédúkú nêne, fóhnó ki n sah n pi tẽ yò.

¹¹ Òmo tẽ wole ní yúnpyé, káh sò me pi ne kòkè kòno tyí sò tó mé me gbah tẽ n yo ne kè ne n pi, yò se náhki me ké tyí pè íne ne n fòh ítò? Kègbi yò, képah tyí-à tó sò ne mé me gbah tẽ sě, Krista dahní yò syínó se náhki me yò yíkínóle ònì yó ítě tyí ítò?

¹² Nónó-á n dahbi fěkínóle yé wró, pè káh yĩn kòkè kòno ó tyí dé, pè pé tyínó kòli n to pnépné ítěne kè.

¹³ N yúnpyé, gblöy yò we n tẽ yĩn ye Liyel ye yéle. Nte yé káh núkú sah képah yò, yè mó yé dyo dyo tyile n pi dé. Yé wěne ne n yohní n mo tyínono soko.

¹⁴ Yé náh we di, Moyisi tyi kònsàhnó tyi pól ye tir kònsàhnó núkú mè tuke mo yo ke nukúle ne nké: «Á ní-ò tyí yĩne kè no á tyí á gblöy tyi kòle.»†

¹⁵ Nte yáh wěne n nwáhkí, té wěne n ko sě à; yáh ki yé gblöy tẽ-ńkěne, yé ki po wě tyí yiki.

¹⁶ Yé noh ní tyí yò: Yé ye Liyel Mirki yé yahle n tẽ. Képah soko, yé náh tó yé gblöy dyo yíi tyi pi n pi.

¹⁷ Yé náh we di, névi gblöy dyo yíi tyile, Liyel Mirki dél tyi ye sépile. Liyel Mirki to dyo yíi tyi-á mó tyi nónóne, névi dyo yíi tyi náh sépile. Té sépi tẽ-á pi wě sépébié sě, képah ye yé kò yé náh yé gblöy dyo yíi tyile n pi n pne.

¹⁸ Nte Liyel Mirki-à ki fyò yé yahle n tẽ, tyi kònsàhnó vyāh ki de yé tyí soko.

¹⁹ Nte á gblöy dyo yíi tyi-á tyi nónóne, á pól séle n pne. Sè we yò: fòfíkì pínóle, pòpò pínóle, ànê pròprò pínóle,

²⁰ ànê sāh fálnóle, ànê kló pínóle, ànê népékè pínóle, ànê mékì pínóle, ànê yúnwòrí pínóle, ànê foko vyáhnóle, ànê wě fwónóle, ànê gbékínóle, ànê gbékínóle òntinne,

²¹ ànê yíwilkìle, ànê sètèni pínóle, ànê yèwò pínóle, ànê sé sěnkno dukele. Mé ké gbáhdyañle n di yé tyí, máh sò kè di sah soko yé tyí ògbò dukúle sò ne, névyé nóno pól-á n pi sěntěne, pé soko yó ítě náh n de n pi Liyel tórí soko.

²² Nte tyi nóno-á n pi Liyel Mirki yah těno soko, sè we yò: Tyínono, ànê nìvìnìne, ànê yèvinune, ànê sómnóle, ànê pèpori pínóle, ànê yām yáhnóle, ànê gbi wěki kólóle,

²³ ànê gblöy yele, ànê gblöy těno. Sépi pólle, tyi kònsàhnó náh me séle n fwo.

²⁴ Névyé nóno-á me Krista tyí yò, pépi ye pé gblöy dyo yíi tyi, ànê pé dékè tyi, ànê pé yíwilkì tyi pól syi dahní yò, à sè ko.

²⁵ Liyel Mirki nê-á minne á kò, á ye ye képah kò kè á yahle n tẽ kè.

²⁶ Á ye káh pi gblöy gbílkípúle, à ne n pi n de wě tyí, képah náh pi, à wě dyole n yo.

† 5:14 5.14 - Yah n te Levitiki 19.18, ànê Marki 12.31, ànê Likyi 10.27.

6

¹ N yûnpyé, yâh sɔ̀ nnî yó we tɛ̀ à me tyítúkù yóle n pi, Liyel Mirki-á me yépi nónó yahle n tɛ̀, yépi tɛ̀ tɛ̀ mámmám yè pɔ̀ ònne wɛ̀kì pèpɛy yõ. Yé nénúkù núkú pól mó yé gblɔ̀yne n kyɔ̀mɪ, yé tɔ̀ káh pɔ̀ de tyítúkùnì pínó sɔ̀kɔ̀.

² Yé wɛ̀ yótókóbíle n twah. Yâh képahle n pi, yé me Krista tyi kònsàhnó wàlle n kɔ̀.

³ Névi yó-à ò gblɔ̀yne n dɔ̀kɔ̀ n sah, té kwâh yó nâh mó tɔ̀ ònne, tɛ̀ me ò gblɔ̀yne n tɔ̀ n mɔ̀.

⁴ Nénúkù núkú pól yĩne pè pé tyípínì kyɔ̀mɪ n yah palle. Nê ni-à me fɛ̀ n vi n pi ò gblɔ̀yne, ò ni vi ò gblɔ̀yne, à káh ò gblɔ̀yne n tɔ̀kɔ̀ n sâh ò ní-òle.

⁵ Yé nâh we di, nénúkù núkú pól-á tyi nónó pi, pè ki yĩn sé yótyíle.

⁶ Névi nê-à ále n kwɔ̀ Liyel wɛyɛne, á yĩne ò tɛ̀ne n yohni n mɔ̀ tyi tyi pól sɔ̀kɔ̀.

⁷ Yé káh yé gblɔ̀yne n tɔ̀ n mɔ̀ ló, pè nâh kóle Liyelle n kɔ̀. Névi-à sèmu kɔ̀ nê duku mɔ̀, képah ye à ki tɔ̀kɔ̀.

⁸ Névi nê-à ò gblɔ̀y dyɔ̀ yĩ tyile n pi, gblɔ̀y dyɔ̀ yĩ tyi yõre ye tɛ̀ ki we, képah nê-á tyí yíkínóle. Nte nê-à Liyel Mirki dyɔ̀ yĩ tyile n pi, Liyel Mirki dyɔ̀ yĩ tyi yõre ye tɛ̀ ki we, képah nê-á tyé-ńkɛ̀ minne.

⁹ Á ye káh yal mɔ̀ tyi pèplo pínóle. Yé nâh we di, áyâh tyi pèplo pínó yálnmɔ̀-ńkɛ̀ne, á ki pɔ̀ ké yõre we ké gbí pèpɛy sɔ̀kɔ̀.

¹⁰ Képah ye, áyâh tyípépɛy pí-ńsah we, á ye kéle n pi no pól tyí. Té á ye kéle n pi n kal á yûnpyé Yesu yõ sɛ̀pú wɔ̀ tyí.

Pole wey tyé-ńsahle

¹¹ Yâh wárkínó mè we kéle yěhyěh yò, òmɔ̀ ye n wárki kéle ní gbòle.

¹² Gblɔ̀y wɛ̀kínó tyí-á nɔ̀ nónó tyí, pépi nâh me ké tyí ne pé fóhnó we Krista dahnɪ yõ kúnó tyí yónó yĩnne. Képah ye pè yépile n kyĩ n mɔ̀ n mɔ̀ kòkè kòhnó sɔ̀kɔ̀.

¹³ Kéne névyé nónó ńtɛ̀-á me kòhnóle, pè nâh me Moyisi tyi kònsàhnó wàlle n kɔ̀ ò. Pè me ké tyí óle ne yé kòkè kò, pé kò pé pé gblɔ̀yne n we n gbilki képah yĩnne.

¹⁴ Nte òmɔ̀ tɛ̀ wɔ̀le, mé nâh ní gblɔ̀y gbilki n pi tir yó ńtɛ̀ yĩnne à wil Tɛ̀ ògbɛ̀ Yesu Krista dahnɪ yõ kúnó tyí sɔ̀kɔ̀. Nmɔ̀ dahnɪ yõ kúnó yĩn ye òmɔ̀ kò mé kèkòyó tyile n yah yõ kɛ̀ tyile, té kèkòyó névyé tɔ̀ mó me òmɔ̀le n yah sɛ̀ntɛ̀ne.

¹⁵ Névi kòhnó ànê ò kò-ńkɛ̀ne, yõ nâh me sépi tyí. Yõ-á me nê tyí, képah ye pi vɪnmɔ̀nɔ̀ nê-á Liyel dahbi tɛ̀ ni sɔ̀kɔ̀.

¹⁶ Nónó pól-á me n kɔ̀ képah wɛ̀kì yõ, pépi ànê Liyel no pólle, pépi nónó-á Yisrayel nolɛ, mé kéle n yah n kò Liyel tyí ne à yèvinune pè kò à mó pé yãm yah.

¹⁷ Á tɔ̀kɔ̀ núkúnúkú tyí, ònî yó ńtɛ̀ káh tɔ̀ òmɔ̀le n kwɔ̀. Nítbó nónó-á òmɔ̀ wil sɔ̀kɔ̀, sépi n wɛ̀ki ne máh pi Krista tyíle.

¹⁸ N yûnpyé, mé kéle n yah n kò Tɛ̀ ògbɛ̀ Yesu Krista tyí ne à yòbènɔ̀ri pi yé tyí. Amiina!

Pole sébéy tékínmonole Yefesı tãn tyí

Pole wékínóle Yefesı tãn tyí

¹ Nmo Pole nê-á pi Yesu Krista tẽntò névile à yĩne Liyel nìvìnìne, nmo ye n tekı n mo sébéy mène névye tyí nónó-á pi Liyel nole Yefesı kwil sokò, té me n kò palle pé wró kwrónmonò gbò yò Yesu Kristale.

² Mé kéle n yah n kò á Sú Liyel ànê Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne, pè yòbènrı pi yé tyí pè mó yèvinıne yé kò.

Liyel-á pèpõrı nónóne n pi ápi tyí Krista yò sẽnó gbò yò

³ Gbílkinó ne n sah Liyel yò, nmo nê-á á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista Súle. A ye sãm mo á sokò Krista yò sẽnó gbò yò, à pèpõrı duke duke pól pi á tyí nónó-á wil yĩnyò sokò.

⁴ Kèkõyó mó-ńkẽ gbí òkùle, Liyel sò ápi yah tokò pi ñ tyíle Krista gbò yò sokò, ne á pi yályál wényo-ńsah kẽne á tyí péwò yah sokò. Tyínonò sokò,

⁵ Liyel sò kwãh tẽ kè yah tokò ne páh kı ápi pi pé wẽnpìle Yesu Krista gbò yò. Yé nãh we di, képah ye sò à pi à yĩne ñ dyo yíi tẽne.

⁶ Á ye ñne n gbilki ñ pèpõrı yĩnne, wãh nê pi á tyí ñ ñdè Pídí gbò yò.

⁷ Nmo tó kwénó gbò yò ye á we wil pèkè sokò, té á tyípèl me yò mo á tyí. Sẽ ye Liyel pi yòbènrı ñgbẽne á tyí,

⁸ képah nê-á à pi á tyí náhnãh à yípi ànê lékãmne á kò yíi.

⁹ Sèfin sò tir nê tyí-á nò ñ tyí, à sò képah yah tokò sah ñgbò òkùle. Núkúnúkú, à kéle á wẽkı. Krista gbò yò ye sò à yah tokò tyípépëy mène.

¹⁰ Ké pi gbí-à pò nò, à kı yíyìn pól tuke mo nónó-á me yĩnyò ànê sétáh yò, nénúkú kò à kı pi sé yòtẽne, nmo nê-á Kristale.

¹¹ Á wró kwrónmonò gbò yò Kristale, nê-á sò á we we tẽne, Liyel ye kéle á kò. A sò kwãh tẽ á yah tokò sah ñ tyíle. Nmo nê-á Liyelle, ñ dyo yíi tir ye à n ne n pi à yĩne wãh kè yah tokò sò.

¹² Képah ye, ápi nónó ñgbò-á á gbò sah Krista yò, á ye gbílkinóle n sah Liyel yò.

¹³ Yépi tole, yé wró kwrónmonò gbò yò Kristale, yé gbı wey we noh, képah nê-á Nìvìnì tirlle, nê-á yéle n pwah n mo. Nmo yò sẽnó gbò yò ye tó, Liyel-á ñ vyãhle yé kò ñ Mirki nê tyí sokò, à kéle yé kò à yé pòkò mo.

¹⁴ Liyel Mirki nê-á à á kò, képah ále n wẽkı ne wãh ñ vyãhle ñ no kò yí nónó tyí sokò, áyáh kı sè we n pi. Képah á nule n sũ ne áyáh kı sè we n pi, áyãh sò nêne pwáhnmonò we pnépné. Képah sokò, gbílkinó-á kı n sah Liyel yò.

Pole niri pínóle Yefesı tãn tyí

¹⁵ Képah ye, nmo to-á fyò noh ne yáh me sè Tẽ ñgbẽ Yesu yò, ànê ñ yò sèpú tyí-á me nò yé tyí,

¹⁶ gbímegbí, mè n ne n wẽkı Liyel tyí yé tyí sokò, ñ té ñne n ye n gbo yé tyí.

¹⁷ Mé kéle n yah n kò á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista Liyel tyí, nmo nê-á tórí nétẽne, ne à lékãm Mirkile yé kò nê-á kı Liyel òkùle yé wẽkı té kı yé kò yé kı à pı yíi.

¹⁸ A mó yé lékãm yıki mo, sõnko wãh yé ye ne yé yé gbò sah kwãh nê yò sokò yé fẽ ké òkù pı; ànê wãh me yípèplò nónó yah sah ñ no kò, yé sé to pı.

19 Yè mó pí gbíl tẽnwenɔ nê-á à me yah sah á kɔ́ ápi nónó-á Yesu yõ sěpúle. Kéne tẽnwenɔ mè ye Liyel tò pí tãhkìle,

20 wãh Krista lékó yilki mɔ́ gbí nêne té à kɔ́ à kɔ́ tẽ ò gbòyò sòle yínyò sɔkɔ.

21 A me tẽnóle tǒrí, ànê tãhkì, ànê tẽnwenɔ, ànê yòtǒríno pól yõ sɔkɔ. Nónó yni-á me wil kweyne, ànê nónó yni-á kɔ́ n wil n pi rísòne, òmɔ́ me pépi pól yah sɔkɔ.

22 Liyel yíyìn pól pí Krista gbáhkì súnsàh-nsahle, té à pí ò yõ sěpú tǐnkì pól yòtẽ ngbẽne,

23 pépi nónó-á ò wil gběnsêle. Krista me tẽnóle pépi sɔkɔ ò tóó, òmɔ́ nê-á Liyel to me tẽnóle ò sɔkɔ ò tóó.

2

Tyé-ńkê min nê-á n we nònóle Krista yõ sěno sɔkɔ

1 Ngbòle, yé lésò me lékyî tyí kòle yé tyítúkúni ànê yé tyípèl pínó yinne.

2 Kéne tyípèl sɔkɔ ye sò yé me n pí yé minne ngbòle, gbí nê-á yé me kèkòyó mè tãhkì yòtẽ sò tẽ. Kéne yòtẽ me tòle n pí tyah kènkãh sɔkɔ. Òmɔ́ ye me Liyel tyí yáhlepú yahle n tẽ kwey mè sɔkɔ yò.

3 Ápi to pól sò me pépi tyí kòle, me á dyo yí tyi óle n pí. Tir nê-á sò no á wil gběnsê tyí ànê áyãh nê sò we ne kãh me ple, képah ye à n ne n pí. Áyãh sò pí sě, képah ye Liyel pèkè kɔ́ sò á no n pi no téló tyí kòle.

4 Nte Liyel ògbèkì tno. Á tyí kah no ò tyí,

5 képah ye, áyãh lésò me lékyî tyí kòle á tyítúkúni pínó sɔkɔ gbí nêne, à minne á kò wě tyí ànê Kristale. — Yòbènoɔrɔ ye Liyel pí yé tyí à yé pwah mɔ́. —

6 Á wró kwrónmɔno gbò yõ Kristale, Liyel ye á wilki kú sɔkɔ òmɔ́le wě tyí, té á sah yínyò tǒrí sɔkɔ òne wě tyí.

7 Pèpɔrɔ nê-á Liyel pí ápi tyí á wró kwrónmɔno gbò yõ Yesu Kristale, à kè pí ò yòbènoɔrɔ ngbẽ wèkɔ yinne gbímegbí no pól tyí.

8 Yé náh we di, yáh sě Liyel yõ, à me yòbènoɔrɔ pí yé tyí à yé pwah mɔ́. Pwáhnmɔno mè náh wil yépi tyí dé, Liyel yínkòno ye kéle

9 Yépi tãhkì pínwenɔ náh kéle dé. Kãh pí sě, ònî yó òtẽ náh fẽ ò gblòy gbilki n pí.

10 Yé náh we di, Liyel mónó ye ále. A ye á mɔ́ á wró kwrónmɔno gbò yõ Yesu Kristale tyípeplo pí yinne Liyel-á nónó yah sah ngbò dùkùle ne á pɔ́ sélé n pí.

No pól pí núkúle Yesu Krista yõ sěno gbò yõ

11 Yépi nónó-á lésò Nsyifunɔ n ye kò-ńkê névyele, té me pé gblòyne n ye kènkòbele ké nítbó yinne nónó-á me pé wil sɔkɔ, yáh lésò me dùkù nêne légbíne, yé yé dyo sah ne n kwne képahle.

12 Légbíne yé lésò me fíí Kristale. Yé lésò me népãne, yé náh me kwrónmɔnole Liyel no sɔkɔ. Liyel-á ò vyãhle n no kò ne páh yí nónóne pé kò pé Yégbèkè kwrónmɔno gbò yõ péle, yé vyãh lésò de sé tyí sɔkɔ. Yé lésò me kèkòyó sɔkɔ gbò sàh-nsah kěne yé tyí. Liyel náh lésò me yé tyí.

13 Nte núkúnúkú, yé wró kwrónmɔno gbò yõ Yesu Kristale, yépi nónó-á sò me fíí, yé no de Liyelle Krista tó kwénó gbò yõ.

14 Òmɔ́ ye ápi yèvinune. Òmɔ́ ye Nsyifunɔ ànê nónó náh pí Nsyifunɔle pé kwro mɔ́ pí yìkì núkú névyele. Dyóyókì nê-á sò me kèkɔ tyí kòle, me Nsyifunɔ ànê nónó náh pí Nsyifunɔle pé wró gbekɔ sah, à ye pɔ́ kéne kèkɔ so to ò kúnó gbò yõ.

15 A ye Moyisi tyi kònsàhnó ànê sé wǎl kò dúkùnó pól yǐn mɔ. Nmɔ gbò yǒ, à Nsyifunɔ ànê nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, pé kwrɔ mɔ pɪ yǐkǐ núkú névyele, yèvinɪ kǒ kè we pé wró.

16 A Nsyifunɔ ànê nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle pé pól kwrɔ mɔ pɪ wil gběnsê núkúle ò kúnó gbò yǒ dahɪ yǒ, té pé wró kwrɔ mɔ pɪ núkúle Liyelle. A dyóyókì tɔ tyí tyí yɪkɪ ò syínó gbò yǒ dahɪ yǒ.

17 A pɔ yèvinɪ welɔ yo yé tyí yépi nónó-á sò me fíí, ànê nónó-á sò me yúkey.

18 Yé nǎh we di, Krista gbò yǒ ye Nsyifunɔ ànê nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, á pól kɪ tē we yǐni tē Sú Liyel tñô ò Mirki núkúní mè gbò yǒ sɔkɔ.

19 Kǎh pɪ sē, yépi nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, népân nǎh tǒ yéle, wô yah tǎn nǎh yéle. Yé pɪ kwil núkú tǎnne ànê Liyel yǒ sēpúle. Té pɪ Liyel nolé.

20 Yé me á kɪ ne wòkò yó sǒ pè mɔ nê sètyah-á pɪ Yesu tēntò névyé ànê Liyel tēntò syínyopule, té Yesu me pɪ ké dáhgbié ò wahle.

21 Nmɔ Yesu gbò yǒ sɔkɔ ye wòkò kɪ yǐn gbáhngbáh, té kɪ kyǎh kɪ pɪ Liyel ní-ńsah gbòle, nê-á me Tē ògbē tyí yǒ.

22 Yé wró-á kwrɔ mɔ òmɔle, yépi tɔ ye pɪ gbò mè fí yóle, kɪ we kwrɔ mɔ no téló sɔkɔ kɪ pɪ tē-ńsah yóle, nýǎh sɔkɔ-á Liyel kɪ me tēnóle Mirki sɔkɔ.

3

Pole-á kɪ tò nê pɪ n pi névyé yǐnne nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle

1 Képah ye, òmɔ Pole nê-á me wòkònpèkè sɔkɔ Yesu Krista tò yǐnne, ànê yépi yǐnne, yépi nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle...

2 Liyel-á ò pèpɔri pínó sɔkɔ tò nê dahɪ ní gbò yépi tyí pɛkɪ yǐnne, mé sē ké yǒ ne yáh képah tē wɔ noh ó.

3 Liyel ye syò wěkínó yó tyí à ò sètɪn sò tirlé ní wěkɪ, sǒ-á mé yo sɔkɔ kéle yé tyí kwéy sébéy mè yòtah sɔkɔ yò.

4 Yáh kɪ kéle n kar, yé kɪ pǐ ne sètɪn sò tir nê-á me Krista tyí sɔkɔ, ké sèndyàh nǎh òne.

5 Liyel nǎh sò kéne sètɪn sò tirlé ògbò tǎn wěkɪ, sǒ-á à kéle Yesu tēntò névyé ànê Liyel tēntò syínyopu négblo wěkɪ núkúnúkú ò Mirki gbò yǒ.

6 Sètɪn sò tir mè we yò, ne Nìvìnì tir gbò yǒ, nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, pé pól-á kwrɔ mɔ Nsyifunɔ sɔkɔ kɪ gběkɪ núkú yǒ n pi péle, té kɪ n pi n pi gběnsê núkúle péle. Té Liyel-á ò vyǎh kǒ tir nê tyí sɔkɔ Yesu Krista gbò yǒ, pé tɔ vyǎh-á kɪ n we n pi ké tyí sɔkɔ.

7 Liyel-á ò tēpnèné gbò yǒ yòbènrɪ nê pɪ òmɔ tyí, képah gbò yǒ sɔkɔ ye òne Nìvìnì tir yónó tò sɔkɔ.

8 Nmɔ nê-á Yesu yǒ sēpú pól nétéyne, òmɔ ye we yòbènrɪ mène kɪ Yesu pèpɔri tyíle n yo névyé tyí nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle. Kéne pèpɔri mène, yǐn nǎh me ké tyí.

9 Liyel-á kɪ sètɪn sò tir mè pɪ n pi dùkú nêne, mé yǐne mè kéle névyé wěkɪ n yǐi palle. Nmɔ nê-á yíyìn pól mó-òle, à ye képah wǒbɪ sah ògbò dùkúle tyé-ńkēne,

10 sǒnko à tɔkɔ núkúnúkú tyí, yǐpí nê-á n wil Liyel tyí, yòtām pól ànê kèkòyó tǒrí nónó-á me tǒle n pi yǐnyò sɔkɔ, pé pól tē we kè pǐ Yesu yǒ sēpú tǐnkǐ gbò yǒ sɔkɔ.

11 Sépi pól pɪ à yǐne Liyel-á sò nê yah tɔkɔ sah tyé-ńkē, té pɔ kè pɪ á Tē ògbē Yesu Krista gbò yǒ.

12 Áyáh á wró kwró mɔ Kristale té sě ñ yõ, képah gbò yõ, wěkì me yíkínmɔnɔle á tyí kɪ fě nɔ de Liyel tnô ñisãh sɔkɔ.

13 Kãh pɪ sě, ñmɔ-á me yènyãhrɪ nêne n pɪ yé yinne, yé káh ye képah yé wil ku. Képah ye kɪ yõ yõnóle yé kõ.

Tyínɔnɔ nê-á me Krista sɔkɔ

14 Képah ye, mé kɪ gbètukunɔ di Sú Liyel yah sɔkɔ,

15 ñmɔ nê gbò yõ-á kètlo pól me sétáh yõ ànê yinyõ.

16 Ñ tǒrí me gblò. Képah ye, mé kéle n yah kõ ñ tyí ne à tãhkìle yé kõ ñ Mirki gbò yõ, sǒnko tãhkì ne n me yíi yé sɔkɔ.

17 Krista ne n me tǔnóle yé nno sɔkɔ ñ yõ sǔnó gbò yõ, tyínɔnɔ mó ne me yãhnì mɔ yíi yé sɔkɔ.

18 Képah sɔkɔ, tyínɔnɔ nê-á me Krista sɔkɔ, yépi ànê ñ yõ sǔpú téló pól kɪ ké yòtukuri, ànê ké yòsěkì, ànê ké kyãhlo, ànê ké súkúlinó dùkù pĩ.

19 Yé kɪ tyínɔnɔ mè dùkù pĩ, képah nê-á kal pnènó duke pólle. Képah sɔkɔ, Liyel kɪ me ñ tǔó yé sɔkɔ.

20 Áyáh yí nónóne n yah n kõ ànê áyáh me nónó tyíle n sò, Liyel ye kɪ fě séle ále n kõ gbímegbí, fók kɪ kah mɔ ñtēne, ñ tǔnɔnɔnó gbò yõ nê-á me tǔle n pɪ ápi sɔkɔ.

21 Yesu Krista gbò yõ, gbílkínó ne n sah Liyel yõ à wil Yesu yõ sǔpú tǔnkì tyí, kno kno pól sɔkɔ tye tyéní kēne. Amiina.

4

Yesu yõ sǔpú yégbékè pínóle núkúle

1 Ñmɔ nê-á me wòkònpèkè sɔkɔ Tě ñgbě tǔ yinne, mé yéle n ni yépi nónó-á Liyel ye, ne yé yé minne n pɪ à yĩne ñ yénó mēne.

2 Yé pɪ gblǔy tíkínmɔpule, ànê nǔpír névyele, ànê sǔmnó pípúle. Yé wēne n n tǔ tyínɔnɔ sɔkɔ.

3 Yáh me yèvinì nê sɔkɔ wě tyí, képah gbò yõ, yé gbah n tǔ yé wró kwrónmɔnɔ tǔ n sah Liyel Mirki-á nēne yé kõ.

4 Yé pól pɪ wil gběnsê núkú Krista gbò yõ, ànê Liyel Mirki núkú ye me. Liyel yé ye tǔle kwáh núkú yinne ne yé yé gbò sah ké yõ.

5 Tě ñgbě núkú ye me, ànê Liyel yõ sǔnó núkúle, ànê ni sɔkɔ wèlnwìkínó núkúle.

6 Liyel núkú ye me. No pól Sú ye ñne. Ñ tǒrí me no pól yõ. A me tǔle n pɪ no pól sɔkɔ. A me tǔnóle no pól sɔkɔ.

7 Nte á nénúkù núkú pól ye Liyel yòbènrɪ we à yĩne Krista-á me ké tyí ne pé kéle á kõ sǔ.

8 Kè me wárkínsàhnóle Liyel wey sébéy sɔkɔ ne:

«Wãh dɔkɔ yuku yinyõ sě,
à sɔkɔ wòkònpèkè sɔkɔ névyele.
A tǔnɔnɔnó yĩ névye kõ.»

9 Nte kwáh nê me pè n ye yinyõ dókónyukunɔle wé? Képah ye n wěkɪ ne wãh sò tiki yuku sétáh sǔwãh tǔ sɔkɔ.

10 Nê-á tiki pɔ, ñmɔ ó ye tǔ dɔkɔ yuku yinyõ léyy tǔ-ñsah sɔkɔ, kɪ kèkõyó pól yuku.

11 Ñmɔ Krista ye kõ névyele tǔnɔnɔnó duke dukelē. A túkù pɪ ñ tǔntǔ névyele, té túkù pɪ Liyel tǔntǔ syínyopule, té túkù pɪ Ñivìnì tir yónkǔpule, té túkù pɪ kwópúle.

12 Sě ye à vi mɔ Liyel nole pè kɔ̃ pè kɪ n̄ tò pɪ dal mɔ, wǎn kɔ̃ kè kɪ n mɔ Krista yǔ sěpú yǔ.

13 Kǎh pɪ sě, Liyel yǔ sěno kɪ á pól wró kwɔ mɔ pɪ núkúle, té á kɪ Liyel Pídí pǐ té kɪ yuku yahle Liyel wěkì kóló sɔkɔ fók kɪ pɔ pɪ Krista tyí kǔle.

14 Képah sɔkɔ, á náh tǔ n pɪ n tē n pi wěnpǐle nónó-á kwónó kétúkúnì pípú ànê pé névye vǐntěno kɪ ále n tokɔ n fi n kǔ yǎhkí tyí kǔle, kɪ á mɔ pílkinó wěkì yǔ.

15 Nte áyáh kɪ gbule n yo tyínɔno sɔkɔ, á kɪ yah yúkúnó we tyi pól sɔkɔ kɪ n no n de Kristale ñmɔ nê-á yǔle.

16 Nmɔ gbò yǔ ye wil gběnsê tǎntǎn pólle núkúle. Gbèl tél-ńtǎn gbò yǔ ye wil gběnsê tǎntǎn pól wě tē yǐn sah. Kǎh pɪ sě, wil tǎntǎn pól-à tòle n pɪ kǎh yǐne sǔ, wǎn kɪ n mɔ wil gběnsê yǔ, kè kɪ n yuku yahle tyínɔno sɔkɔ.

Min pɪ dùkù késǎnne Krista yǔ sěno sɔkɔ

17 Nê-á mé n gbah n yo yé tyí Tě ñgbě wěkì sɔkɔ, kè we yò: Yé káh tǔ yé minne n pɪ Liyel pí-ńkē névye tyí kǔle, pépi nónó-á pé lékám pé yahle n tē n mɔ yǔre kě tyi sɔkɔ.

18 Pé lékám me fókóntúnole. Liyel-á min nêne n kǔ, kè náh me pé tyí. Képah ye pè pɪ yah wé-ńkēpú ànê kùkùtǎhkì névyele.

19 Pè pɪ sen pí-ńkēpúle, pè náh n fyǎh. Té pè pɪ prònpǐbule à tyítúkúnì duke pólle n pɪ yǐn kěne.

20 Nte yépi tē wole, sěntē náh yé pǐ Kristale dé.

21 Mé sě ké yǔ ne ñ tyí dùkù pól-á yo yé tyí. Té gbɪ nê-á me ñ tyí sɔkɔ, yé kwónó we ké tɔ yǔ.

22 Yáh sǔ me dùkù nêne ñgbòle, yé yǐne yè képah milki. Yé yé náh vi yé pɪ dùkù kedyǎh kǔ, képah nê-á sǔno túkúnine n mɔ yé sɔkɔ, nónó-á yé tyíle n yɪkɪ.

23 Liyel Mirki-á lékám nêne yé kǔ, yé ye kè yé vi mɔ.

24 Yé vi mɔ ne n pɪ pɪ dùkù késǎnne à yǐne Liyel-á me ké tyí sǔ, yé mó ne n me tómm ànê yályál liyel yah gbɪ wěkì kóló gbò yǔ.

25 Képah yǐnne, yé mìnì yónó yal n mɔ, yé mó gbule n yo wě tyí. Yé náh we di, wil gběnsê núkú tǎntǎn ye á pólle.

26 Yé fɔkɔ-à vyǎh yé káh tyípékè pɪ. Gbíyí náh yǐne kè pɔ de yé mó ne n me fòkòvyǎhni sɔkɔ sě.

27 Yé káh yé mɔ n tē tē wěkì yó ńtē yɪkɪ mɔ sétǎn yǔtē kǔ.

28 Névi nê-à sǔ me yǐbele n yǐ, tē kè yal mɔ, à mó ñ gblǔy kǔ tòle n pɪ ñ gbǎnne yǐnvǐ kěne, à fě kwáh we à névi yó tɔ yohnɪ n mɔ nê-á me yǎm neyne.

29 Wěntúkù yó ńtē náh yǐne kè ne n wil yé vyǎh sɔkɔ. Yé wěnpèplo óle n wekɪ nónó-á kɪ fě névye yohnɪ mɔ, ànê nónó-á kɪ fě pèpɔrɪ pɪ sé nóhpú tyí.

30 Liyel Mirki me yé sɔkɔ kètònpókó sǔ yé wil tyí, yé káh yèkwɔrɪle n mɔ ké sɔkɔ. Yé náh we di, képah gbò yǔ sɔkɔ ye yé sě yǐ kè yǔ ne sǔ yó-á me n pi, Liyel-á kɪ yé pwah mɔ n pi pnépne.

31 Yé káh yrɔle n tē n sah yé fɔkɔnɪ sɔkɔ. Yé fòkòvyǎhni, ànê mál, ànê wey sǔhsǔh, ànê gbyɔ yal n mɔ, à tahlɪ népékè pínó duke pól tyí.

32 Yé pɪ néglólle, yé tyí mó ne n me nónóle wě tyí. Yé ne n yǔ n mɔ wěne n kǔ, sǔ-á Liyel yǔ mɔ yé kǔ Krista gbò yǔ.

5

Kyòo sòko kólóle

¹ Yáh pɪ Liyel wɛ̀npìle nónó tyí-á nɔ̀ n̄ tyí sɛ̀, képah ye yé ñmɔ̀le n yah n pɪ.

² Yé ye yé tyí nɔ̀ wɛ̀ tyí, sɔ́-á á pól tyí nɔ̀ Krista tyí, té à me n̄ gblɔ̀yne Liyel kɔ́ ápi yĩnne à pɪ sárkále, nê-á me n pɔ́ sírr té ké tyí me nɔ̀ Liyel tyí.

³ Yé pɪ Liyel nolɛ, képah ye fɔ̀fíkì, ànê pròprò pínó duke pól, à tahlɪ yísesúkú tyí, sépi sòko yó ñtɛ̀ pínó tyí náh yĩne kè ne n nohnɪ yé wró sòko.

⁴ Sen pí-ńkɛ̀ wɛ̀lo, ànê wɛ̀ntùkùnì, ànê nɛ̀wân wɛ̀lo tɔ̀ náh yĩne sè ne n wil yé vyɛ̀y sòko. Nte pèpɔ̀ri pínó wey ye yé yĩne yè Liyelle n kɔ́.

⁵ Yé yĩne yè kè pĩ yíi ne prònpɪbɪ, ànê nónó-á me sílkínóle Liyel yah, ànê yísesúkú névyɛ̀le, pé sòko yó ñtɛ̀ náh n de n pi Krista tɔ́rí ànê Liyel tɔ́rí sòko. Yísesúkú pínóle, sãh fálnó dùkù yó ye kéle.

⁶ Yé káh ye ñn̄i yó ñtɛ̀ kɔ́ à pɔ̀ yé pilki n̄ sɔ̀no prɛ̀n̄ne. Sépi dùkù pínó ye ńkɛ̀ne n pɔ̀ Liyel kɔ́ à fóhnó sah n̄ tyí yáhlepu yɔ́.

⁷ Képah ye, yé káh ne pɪ n soh péle pólle.

⁸ Yé lesɔ́ me fɛ̀ntú sòko ñgbòle. Nte núkúnúkú yé me kyòo sòko yé wró kwɔ̀nmonɔ̀ gbò yɔ́ Tɛ̀ ñgbɛ̀ne. Kyòo sòko névyɛ̀-á n pɪ sɔ́, yé tɔ̀ ne n pɪ sɛ̀.

⁹ Yé náh we di, kyòo sòko kóló ye n pɔ̀ n pɔ̀ pèpɔ̀ri pínóle, ànê gbɪ wɛ̀kì kólóle, ànê gbɪ yónóle.

¹⁰ Nê tyí-á nɔ̀ Tɛ̀ ñgbɛ̀ tyí, yé gbah tɛ̀ kéle n pne.

¹¹ Yé káh fɛ̀ntú sòko tyile n pɪ. Yõre náh me sé tyí. Nte yé sé gbĩne n wɔ̀.

¹² Tyi nónó-á kéne névyɛ̀ me n wɔ̀bɪ n pɪ, sé tyí yáhnó ñtɛ̀ me sennɛ.

¹³ Nte tyi nónó gbĩ-à wɔ̀, sépi n ne n me kyòo.

¹⁴ Yé náh we di, tyi nónó gbĩ-à wɔ̀, sé dùkù n ne n pne. Képah ye, kè me yónóle ne: «Áwɔ̀ nê-á me n dɔ̀, dɔ̀ n yuku.

Yuku n wil lékyî wró,
Krista kɪ kyòo mɔ́ á tyí.»

¹⁵ Yé yé pɪ dùkùle n kyɔ̀mɪ palle. Yé káh ne n pɪ yĩ pí-ńkɛ̀ névyɛ̀ tyí kòle, yé ne n pɪ yĩ pípú tyí kòle,

¹⁶ nónó-á tir nê pínó yòbɛ̀nɔ̀ri-à fyò we pé tyí, pé kè pɪ. Yé náh we di, gbĩ nê sòko-á ále, kè náh me palle.

¹⁷ Képah ye, yé káh pɪ lékám kɛ̀ névyɛ̀le, ñte Tɛ̀ ñgbɛ̀ dyɔ̀ yíi tɛ̀-á nêne, yé gbah n tɛ̀ képahle n pne.

¹⁸ Yé káh tɔ́ wɔ̀ kè yé tɛ̀, képah névi tyíle n yɪkɪ. Yé ye Liyel Mirki yé tɔ̀ko.

¹⁹ Yé sóréle n mɔ̀ wɛ̀ sòko yìgbìnì sòko yè Tɛ̀ ñgbɛ̀ n gbilki, yè mó yìle n gbɪ n̄ tyí n̄ Mirki-á nónó dahbɪ yé sòko. Yé yìle n gbɪ yè Tɛ̀ ñgbɛ̀ne n gbilki yé nno pólle.

²⁰ Gbímegbí ànê tyi tyi pól sòko, yé ne n wɛ̀kɪ Sú Liyel tyí á Tɛ̀ ñgbɛ̀ Yesu Krista yĩn yɔ́.

Pɛ̀bɪ ànê pé syó-á yĩne pè tɛ̀ sɔ́ wɛ̀ tyí

²¹ Yépi nónó-á pɪ Krista yah tíkì pípúle, yé ne n sah wɛ̀ tyí yɔ́ sòko.

²² Syó, yé ne n sah yé pɛ̀bɪ tyí yɔ́, sɔ́-á yé n sah Tɛ̀ ñgbɛ̀ tyí yɔ́.

²³ Yé náh we di, dí ye sê yòtɛ̀ne sɔ́-á Kristale n̄ yɔ́ sɛ̀pú tĩnkì yòtɛ̀ne, pépi nónó-á n̄ wil gbɛ̀nsɛ̀le té à me pɪ pé pwáhnɔ̀-òle.

²⁴ Syó yĩne pè ne n sah pé pɛ̀bɪ tyí yɔ́ tyi tyi pól sòko, sɔ́-á Krista yɔ́ sɛ̀pú tĩnkì n sah n̄ tyí yɔ́.

25 Pɛbɪ, yé yé yé syó tyí nɔ yé tyí, Krista yõ sěpú tĩnkĩ tyí-á nɔ sǒ ò tyí, fǒó à ò min kǒ pé yĩnne.

26 Sě ye sǒ à me ké tyí ne pé pé yõ sěpú tĩnkĩ pɪ yályál Liyel yah, ni sɔkɔ wèlnwĩlkinó sɔkɔ ànê Liyel wey gbǒ yõ.

27 A sǒ me ké tyí ne pé pɔ pé yah sɔkɔ yályál syíi kěne, ànê tĩkĩlĩ-ńsah kěne, ànê yíkĩ-ńsah kěne, ànê wényo-ńsah kěne pé tyí.

28 Sě ye pɛbɪ tɔ yĩne pé syó tyí nɔ pé tyí pé gblǒy wil gběnsé tyí-á nɔ sǒ pé tyí. Névi nê kyɪ tyí-à nɔ ò tyí, ò gblǒy tyí ye nɔ ò tyí.

29 Yé náh we di, ònĩ yó ńtě wil gběnsé kó náh òne n tě dò, tě n pyě kéle n pu ńkě; ò té kè tǒ n sah n tě sǒ-á Krista tǒ sah tě ò yõ sěpú tĩnkĩle,

30 képah nê-á ápile.

31 Képah ye, dí kɪ yal ò sú ànê ò yú tñô, té kɪ kwɔɔ mɔ ò kyɪle, pé ními kɪ pɪ wil gběnsé núkúle.*

32 Sètĩn sǒ tir ògbě ye kéle. Té ńmɔ kéle n yo ne kǎh me ké yah mɔ Krista ànê ò yõ sěpú tĩnkĩ tyí.

33 Nte kè me ké yah mɔ yépi tɔ tyí. Yé nénúkù núkú pól syó tyí yĩne kè nɔ yé tyí yé gblǒy sǒ, syó nénúkù núkú pól mó yǒyenne n sah pé pɛbɪ yõ.

6

Wěnpĩ ànê pé dúbípú wě tě dükùle

1 Wěnpĩ, yé ne n sah yé dúbípú tyí yõ Tě ògbě wěkĩ kóló sɔkɔ. Képah ye ple.

2 Yǒyenne n sah á sú ànê á yú yõ. Képah ye tir kǒnsàhnó gbenne, vyāh kǒnóle tǎhlinóle ké tyí ne:

3 Wáh képah pɪ, wáh kɪ me òvìnì sɔkɔ té kɪ min sěkĩ we sétáh yõ sɔkɔ.*

4 Dúbípú, yépi tɔ káh yèkwɔrile n mɔ yé wěnpĩ sɔkɔ. A yĩne Tě ògbě wěkĩle, yé péle n pu, yé mó kwónó pèpeyne péle n kǒ, yé mó péle n vi n mɔ palle.

Yǒbɪ ànê pé nátām wě tě dükùle

5 Yǒbɪ, yé nátām nónó-á sétáh mè yõ sɔkɔ, yé ne n sah pé tyí yõ tíkĩ ànê wĩsyahrile ké sɔkɔ. Yé kéle n pɪ yáryár dáhbí-ńkěne ké sɔkɔ Krista tyí sǒ yé n pɪ kéle.

6 Kè káh pɪ á kɪ ne pǎh yéle n kyɔmɪ képah yĩn sǒ yé n pɪ kéle, á kɪ ne névi dyɔ yíi tě sǒ yé n yah kǒ pí-ńsahle dé. Yé kéle n pɪ Krista yǒbɪ sǒ yéle, yé Liyel dyɔ yíi těne n pɪ yé nno pólle.

7 Yé tǒle n pɪ pé tyí yé nno pólle, á kɪ ne Tě ògbě tyí sǒ yé n pɪ kéle, kè káh ne n me névi tyí sǒ yé n pɪ kéle.

8 Yé yé dyɔ sah ne n kwne ne yé nénúkù núkú pólle, nê-à kɪ sǒ me yǒle ò, nê náh me yǒle ò, tě-á kɪ ò tǒ pínó lédyáhní we n pɪ Tě ògbě tyí.

9 Yépi nónó-á yǒbɪ nátāmne, yépi tɔ sěntěne n pɪ pé tyí. Yé káh díri le n kǒ pé yõ sɔkɔ. Yé pĩ ne yépi ò, pépi ò, yé pól tyí yǒtě yó-á me yĩnyõ sɔkɔ, nê-á à náh ònĩ yó ńtěne n tɔkɔ n pɪ fónfó ò ní-òle.

Liyel yõ sě-ò méfwóyĩle

10 Ké tyé-ńsah, yé ye yé tǎhkĩ ne n wil Tě ògbě těnpnèno ògbě tyí.

11 Yé Liyel méfwó yĩ tɔkɔ, sǒnko yé tě we sètǒ yĩnvĩ tyi yah kǒ.

* 5:31 5.31 Yah n te Yenesú 2.24. * 6:3 6.3 Yah n te Yálnó 20.12.

¹² Yé nãh we di, ápi mékì nãh me ké yah mo névye tyí dé. Nte kãh me ké yah mo nónó tyí pépi ye pi, yõtãmne, ànê tãhkìnóle, ànê névye fnèpu nónó-á me tòle n pi kèkõyó fẽntũ mè soko, ànê pèkè pi pi mréy nónó-á me tòle n pi yĩnyõ.

¹³ Képah ye, yé Liyel méfwóyí tãko, sõnko yòhnpèkè sõ-à po, yè tẽ n we sépe fwo. Képah-à pi yé ki yĩn gbãhkì núkú yõ.

¹⁴ Yé ne n me yé gblõy vi n sah. Yé ye gbi yónó pi syĩ kõle yé tyí, gbi wẽkì kóló mó pi vyõri fwòmõnune yé tyí.

¹⁵ Nìvìnì tir nê-á yèvinune n kõ, ké yónó dékè ne me yé soko yé gbyèh soko lékyèh tyí kõle.

¹⁶ Yé Liyel yõ sèno tẽ n yĩn mèmèkì swãhkì sõ yé gbãn soko gbímegbí, yè fẽ pèkè pí-ò pnépèl pól swah kéle.

¹⁷ Yé pwáhnmonõ fẽ n syi á ki ne vyõri gbétú sõ yé kwĩnki, yè mó Liyel wey fẽ n syi kèkírki sõ Liyel Mirki-á nê kõ.

¹⁸ Yé ye yé Liyel nínó ànê yé Liyel fãlnó duke pól ne n pi Liyel Mirki yah ténó soko gbímegbí. Yé gbah tẽ ne n yuku yahle képah soko. Yé Liyelle n ni Yesu yõ sèpú tĩnkì pól tyí.

¹⁹ Yé nírile n pi nĩmõ tã tyí, sõnko Liyel welo pèplo dahbi ní vyãh soko mãh n weki gbí nêne, mè n tẽ n we nìsãh we mè tyípille n yo n wah nónó-á me Nìvìnì tir soko.

²⁰ Kéne Nìvìnì tir yah yuku yĩn ye kãrnne mónóle ní gbãn tyí wòkònpèkè soko yò. Yé nírile n pi ní tyí ní kõ mè tẽ n we kéle n yo nìsãhle kãh yĩne sõ.

Wey téyne

²¹ Mé me ké tyí ne yépi tã pí ní tyí-á me dùkù nêne, ànê tir nê-á mé me n pi. Á yũnpi Tisyiki nê-á ní nénónine, té me tòle n pi palle Tẽ ngbẽ tyí, nĩmõ ki po ní tyí kèdùkù pól yo yé tyí.

²² Nĩmõ ye we te n tekú n mo òne yé tyí ne à kyí á tyí kèdùkù yo yé syah à mó yé nĩ sũ.

²³ Mé kéle n yah n kõ á Sú Liyel ànê Tẽ ngbẽ Yesu Krista tyí ne pè yèvinu, ànê tyínõnõ, ànê Liyel yõ sènole á yũnpyé pól kõ.

²⁴ Á Tẽ ngbẽ Yesu Krista tyí-á me nónóle nónó pól tyí tyétyéní kène, mé kéle n yah n kõ Liyel tyí ne à yòbènõri pi pé tyí.

Pole sɛ́béy tɛ́kínmɔ̀nɔ̀lɛ Filipi tǎn tyí

Tyàh-̀nsah wɛy

¹ Nmo Pole ànê Timotele, ápi nónó-á Yesu Krista tònɔ̀pɔ̀lɛ, ápi ye n tekɩ n mo sɛ́béyne Yesu Krista yõ sɛ́pú pól tyí Filipi kwil sɔ̀kɔ̀, pépi nónó sɔ̀kɔ̀ yísyó-á yah tɛ́pú ànê yòhnìnɔ̀pule, nónó-á yáhntɔ̀kɔ̀nsàhnóle.

² Á kéle n yah n kɔ̀ Sú Liyel ànê Tɛ́ ògbɛ́ Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔ̀rɩ ànê yèvinune yé kɔ̀.

Pole-á nírí nêne n pɩ Filipi kwil Yesu yõ sɛ́pú tyí

³ Gbímegbí mǎh sɔ̀ yé tyí sɔ̀kɔ̀, mè n wɛkɩ Liyel tyí.

⁴ Gbímegbí mɛ́ níríle n pɩ yé pól tyí nìvìnì sɔ̀kɔ̀,

⁵ yáh sɔ̀npíle pɩ nmo yòhnìnɔ̀pule Nìvìnì tir yónó sɔ̀kɔ̀, à tɔ̀kɔ̀ ké tyah sɔ̀ duku tyí, pópó à pɔ̀ syɩ núkúnúkú tyí.

⁶ N sɛ́nyĩnɔ̀ me ké yõ sɔ̀kɔ̀ ne, Liyel nê-á tyah tò pèpɛy mène yé nno sɔ̀kɔ̀, wǎh kɩ yõ sɔ̀kɔ̀ kɩ kéle n tɔ̀ n sah n pɩ, pópó kɩ pɔ̀ syɩ ké pínɛnɔ̀ tyí Yesu Krista syɩ n pɔ̀ sɔ̀le.

⁷ Yé tyí nɔ̀ yĩ́ n tyí. Képah ye, ké yah ye yé pól tyí sɔ̀nɔ̀le n sɔ̀kɔ̀ sɛ́ntɛ́ne. Yépi tɔ̀ vyǎh me yòbènɔ̀rɩ mè tyí sɔ̀kɔ̀, Liyel-á nêne n pɩ n tyí wòkònpèkè sɔ̀kɔ̀, ànê mǎh sɔ̀ me Nìvìnì tirlɛ n yo n wah gbí nêne, à kéle n wɛkɩ ne gbɩ-á kéle.

⁸ Liyel ye nmo tǎrfyòle ne, Yesu Krista tyínɔ̀nɔ̀ nê-á me nmo sɔ̀kɔ̀, képah-á n nɩ kɔ̀ kè n yɔ̀rɩ yé tyíle.

⁹ Mǎh me Liyelle n ni yé tyí tir nê tyí sɔ̀kɔ̀, képah ye yò ne: Tyínɔ̀nɔ̀ nê-á me yé sɔ̀kɔ̀, kè ne n yuku yahle, yé kɔ̀ yé pɩ lékám névyele, ànê yĩ́ pípúle.

¹⁰ Képah sɔ̀kɔ̀, tyí nónó-á yĩ́ne kal, yé kɩ sɛ́pile n yah n tɔ̀kɔ̀ n pɩne. Képah-à pɩ, yé kɩ me yályál wényo-̀nsah kɛ́ne yé tyí Krista syɩ n pɔ̀ sɔ̀le.

¹¹ Képah sɔ̀kɔ̀, yé kɩ tyi pólle n pɩ gbɩ wɛkɩ yõ Yesu Krista gbò yõ, Liyel yĩ́n kɔ̀ kè kɩ pɩ gblò, té kɩ n gbilki.

Nìvìnì tir yónó yah yúkúnóle

¹² N yṹnpyé, mé me ké tyí ne yé pĩ ne, tir nê-á nmo yĩ́ni tɛ́, kǎh yòhnìnɔ̀nɔ̀ pɩ Nìvìnì tir yónó yah yúkúnó sɔ̀kɔ̀.

¹³ Yé nǎh wɛ di, yòtɛ́ dí tɔ̀rí kéte nê sɔ̀kɔ̀-á nne wòkònpèkè sɔ̀kɔ̀, nénpó tǎn pól ànê nɔ̀ téló pól pĩ ne, Krista tò yĩ́n-á nne wòkònpèkè sɔ̀kɔ̀.

¹⁴ N yṹnpyé-á nmo wɛ wòkònpèkè sɔ̀kɔ̀ sɛ́, wǎn mo pé kan Tɛ́ ògbɛ́ yõ sɛ́nó yõ. Kǎh pɩ sɛ́, pé nɩ tɔ̀ gbah syǎh, pè Liyel wɛyne n yo tíkí kɛ́ne.

¹⁵ Gbɩ tɛ́ wɔ̀ ye, tókù me nmo dyɔ̀ yo yĩ́nne Krista tyíle n yo à pé gblòyne n tɔ̀kɔ̀ n pɩ fónfón nmo. Nte tókù tɛ́ wɔ̀ me kéle n yo sɔ̀nɔ̀ pèplɔ̀le pé sɔ̀kɔ̀.

¹⁶ Tyínɔ̀nɔ̀ sɔ̀kɔ̀ ye pépi n pɩ képahle. Pè pĩ ne Nìvìnì tir gbɩ yo n wah yĩ́n-á nne ásò.

¹⁷ Nte nónó tɛ́ wɔ̀-á Krista tyíle n yo à nmo n fwo, pépi sɔ̀nɔ̀ nǎh me ple. Pè me n sɔ̀ ne páh kɩ wǎn mo n pɩ nmo wòkònpèkè sɔ̀kɔ̀ déno yèvyǎhrɩ yõ.

¹⁸⁻¹⁹ Nte képah nǎh me tir yóle nmo tyí. Kè sɔ̀ pɩ sɔ̀nɔ̀ tókù sɔ̀kɔ̀ ò, kè sɔ̀ pɩ sɔ̀nɔ̀ pèpɛy sɔ̀kɔ̀ ò, Krista tyí tɛ́ wɔ̀ me n yo. Képah ye, kè me nìvìnìne nmo tyí.

Té nmo pĩ ne yépi nírí ànê Yesu Krista Mirki yòhnìnɔ̀nɔ̀ gbò yõ, yĩ́ mè-á me n pɩ nmo pwáhnɔ̀nɔ̀ wɛkɩ yõ. Képah ye, nɩ kɩ tɔ̀ n vɩ n yuku n pɩ yahle.

20 Máh me nê syki tẽ kègbule, té ní gbò sàhnó me ké yõ, képah ye ne, sen káh ní tẽ ní tyípiní yó ntẽ soko pólle. Nmò sɛnyĩno me ké yõ soko núkúnúké ànê gbímegbí ne, máh se wũ min soko ò, máh se ku ò, képah-á kɪ Kristale n gbilki.

21 Yé náh we di, ímò ménó yõle min soko, Krista gbilki yĩn ye. Té kúnóle, yõre wénó ye kéle ímò tyí.

22 Nte min soko tẽnó-à kɪ ímò kɔ mé fẽ tò we n pi n pi yõre-á me nê tyí, mé yĩne mè nê tẽ yah n toko wé?

23 Nmò me tótò sɔno soko. Mé me ké tyí ne mé yal kèkõyó mè soko mé n kyɪ n tẽ Kristale, képah tyí me kal ní tyí.

24 Nte ní tẽnóle min soko, yõ me képah tyí kal yépi yĩnne.

25 N sɛnó me ké yõ, ànê mé pĩ ne máh kɪ wũ, kɪ n tẽ n pi yé pólle, yé yah yuku yĩn ànê yé nìvìnì we yĩnne Liyel yõ sɛnó soko.

26 Képah soko, ímò syĩnponole yé tnô, kè kɪ yé kɔ yé kɪ Yesu Kristale n gbah n gbilki.

27 Nê tẽ-á tah kal, yé yé minne n pi à yĩne Krista Nìvìnì tir yónóle. Képah soko, máh kɪ sɔ pɔ wil yé tyí ò, máh kɪ sɔ pɔ n wĩl-nkɛne yé tyí ò, mé kɪ me yé tyíle n nohnɪ ne yáh me su yĩn gbáhkì núkú yõ sɔno núkúle yé soko, té me so wẽ tyí à gbah tẽ Nìvìnì tir yõ sɛnó yah yúkúnó tyí soko.

28 Yé káh ye yé sɛpébi kɔ pè yé wore tir yó ntẽ soko. Képah soko ye pè kɪ pĩ ne pé tyí yɪkɪ yɪkɪ wɛkì yõ-á péle, té yépi-á me pwáhnmono wɛkì yõ. Liyel ye n pi sépi pólle.

29 Yé náh we di, Liyel ye yòbènrɪ pi yé tyí yé kɔ yé pi Krista yõ sɛpúle. Té kè náh yĩn n yõ sɛnó ó tyí dé, yé kɪ tɔ yèvyáhrɪ tɔ we n pi n pi ñmò yĩnne.

30 Yépi ye me mékile n fwo Nìvìnì tir yah yúkúnó tyí soko ímò tyí kòle, sɔ-á lésò yé ní we mé me ké mékile n fwo. Té ímò me yõ soko sɛ kéle. Yépi ntẽ pínó me ké soko ó.

2

Krista gblöy tìkìnmɔnole ànê ñ né-ñgbẽ dùkùle

1 Yé wró kwrónmɔnole Kristale, kè me sórèle n mɔ yé soko. N tyínɔno nê-á yé soko, kè me yé nnole n sũ. Yé wró me kwrónmɔnole Liyel Mirkile. Yé me wẽ yámne n yah, té me pèpɔrɪle n pi wẽ tyí.

2 Káh pi sɛ, núkúnúké tɛne, yé ne n sah núkú yõ. Tyínɔno dùkù núkú yĩne kè ne n me yé soko, yè mó yé foko táh ànê yé sɔno pi núkúle. Yáh képah pi, nìvìnì ye yé kɪ mɔ yíí ímò soko.

3 Yé káh tir yó ntɛne n pi wẽ fwónó soko. Yé káh yé gblöyne n wɛkɪ. Yé yé gblöyne n tiki n mɔ, yè mó no télóle n toko n pi fónfó yé gblöyne.

4 Yé soko yó ntẽ káh ne n yah n yɛngbɛ tyi ó tyí dé, yé ne n sɔ n kal no téló tyí soko.

5 Sɔno nê dùkù-á sò me Yesu Krista soko, yé ye kéne sɔno dùkù nê me yépi tɔ soko.

6 Nmò me núkúle Liyelle,

té nê-á yĩne ñne, à náh sò me kéle n yah n kɔ káhkáh.

7 Nte à sépi pól we ye

té ñ gblöy pi yõle,

à ñ gblöy pi névile.

No pól sò ñne n pne névile.

8 A ñ gblöy tiki mɔ

à n sah Liyel tyí yõ,

à syi pɔ dahnɪ yõ kũ ku.

⁹ Képah ye, Liyel me ñmɔ dɔkɔ sah kal no pólle, té yĩn-ńsah ñgbẽne à kõ kal no téló pólle.

¹⁰ Képah sɔkɔ, yĩ nónó pól-á me yĩnyõ sɔkɔ, ànê sétáh yõ, ànê lékókwl, sé pól kɪ sé gbètukunɔ di Yesu yah sɔkɔ,*

¹¹ té kɪ n yo ne Yesu Krista-á TĚ NGBĚNE, Sú Liyel yĩn kõ kè kɪ n gbilki.

Yesu yõ sēpú-á yĩne pè ne n pi sõ

¹² N nénónó, máh sõ me yé wró sɔkɔ té yé me n nohnɪ sõ ní tyí gbímegbí, núkúnúkú mé náh me yé wró, ñte mé kéle n yah n kõ yé tyí ne yé wǎn mɔ sē yé nòhnìnó yõ. Yáh fyò pwah mɔ, yé tǒle ne n pi tíkí ànê wĩsyahrɪ sɔkɔ képah yĩne.

¹³ Yé náh we di, Liyel ye n dahbɪ yé sɔkɔ tǒ pínó dékèle à yĩne ñmɔ-á me ké tyí sõ, ñ té ké pínó tēnwenɔle yé kõ yé kéle n pi à yĩne ñmɔ-á me ké tyí sõ.

¹⁴ Yé tyi pólle ne n pi wènkyõ wékí-ńkēne, ànê yékâb kēne.

¹⁵ Képah sɔkɔ, yé kɪ pi pèkè kē névyele, pè náh wényo-ńsah we n pi yé tyí. Yé kɪ pi Liyel wēnpile, lékàh kē névyele kèkõyó névyé wró, pépi nónó-á yĩnvì ànê népèl ó pé tǒó. Yépi yĩne yé pi kyòole pé tyí, sõ-á ńwõ kèpyele kyòo yĩnyõ sɔkɔ.

¹⁶ Té wey nê-á minne névyele n kõ, yé képah yo pé tyí. Képah-à pi, kè kɪ pi yõ yǒnóle ñmɔ tyí Krista syi n pɔ sǒle. Té kè kɪ tǒ kè wēkɪ ne máh yèvyǎhrɪ ànê tǎn nónó pi sɔkɔ, sè náh pi yõ kēne.

¹⁷ Yépi-á yèvyǎhrɪ nê pi Liyel yõ sēnó yĩne, ñmɔ-à kɪ sõ me yĩne mè n ko n pi sárkále à tahlɪ képah tyí ò, nìvìnì ye kéle ñmɔ tyí. Té mé me ké nìvìnì sɔkɔ yé tǒle.

¹⁸ Yépi tǒle, yé ne n me nìvìnì sɔkɔ, yé ké nìvìnìne n pi ñmɔle wē tyí.

Timote ànê Yepafroditi tyípínìne

¹⁹ Ñmɔ gbõ sàhnó me Tē ñgbē Yesu yõ ne máh kɪ Timote tǒ yé tyí kè náh tǒ n mo n pi. Képah sɔkɔ, wáh kɪ kyɪ yah yé tyí té ñ syi, à kɪ pɔ yé tyí kèdúkú we yo ní syah ní nɪ kõ kè kɪ de.

²⁰ Yé náh we di, ñmɔ ó me ñmɔ tyí nê nɪ-á me n yɔrɪ yé tyíle ñmɔ tyí kǒle.

²¹ No téló pól tē wɔ me n yah pé yēngbē tyi ó tyí, pé dyɔ náh me n kwne Yesu Krista tǒ tyíle.

²² Nte Timotele, yépi ñtē pĩ ne tyípínì sɔkɔ-á à kè wēkɪ ne, tǒnpi pèpey-á péle. A ñ gblǒy kõ Nìvìnì tir yónó tǒ sɔkɔ ñmɔle wē tyí, sõ-á wēnpir tǒle n pi ñ sú tyí.

²³ Képah ye, ní tyí-à kɪ fyò pɔ sah gbáhkì núkú yõ, ñmɔ ye mé me n yah ne máh kɪ núkú tǒ yé tyí.

²⁴ N sēnyĩnɔ me ké yõ ne Tē ñgbē gbõ yõ, ñmɔ ñtē tɔ-á kɪ pɔ yé tĩne kè náh n mo n pi.

²⁵ Nte mé kè we, mé yĩne mè ní yũnpi Yepafroditi kõ à ñ syi n yuku yé tĩne. N kó-ò ye ñne, tǒ núkú pípú ànê mékì núkú fwópú tǒ ále. Yépi ye ní fyǎhnó we, té à wilki tǒ ní tyí à pɔ ní yohnɪ mɔ.

²⁶ Yé pól we dékè me à tē yĩ, té yáh noh ñ yónó tyí sɔkɔ, kè me yótókóbíle ñ tyí.

²⁷ Kègbɪ yõ, à sõ me n yɔ. Fárkɔ fárkɔ à náhkɪ ku. Nte Liyel me ñ yām yah. Té kè náh pi ne ñmɔ ó yām sõ à yah dé, ñmɔ tɔ yām ye à yah wǎn kõ kè náh n mɔ n pi ní yèkwɔrɪ yõ.

* 2:10 2.10 - Yah n te Yesayi 45.23.

28 Képah ye, mé kɪ à kɔ̃ à kɪ n̄ syɪ yuku súú yé ʔinne, yé kɔ̃ yáh kɪ à wɛ, kè pɪ n̄vìn̄ne yé tyí ńtɔ̃, kwâh mó wilki n̄mɔ̃ tɔ̃ yèkwɔ̃ri sɔkɔ.

29 Képah ye, yé à tɛ̃ ple n̄vìn̄ni sɔkɔ Tɛ̃ n̄gbɛ̃ yinne, yé mó sɛ̃nkno névyele ne n sɔ̃.

30 Yé náh wɛ di, Krista tɔ̃ yin ye à ku farkɪ. Yépi-á ne yé n̄mɔ̃ yohnɪ n mɔ̃ yí nónónɛ, té yé náh fɛ̃ n pɔ̃ séle ní kɔ̃ n pi yé gblɔ̃y, n̄mɔ̃ fɛ̃ syi kú dlo gbal à sè syi pɔ̃ ní kɔ̃.

3

Kóló pèpeyne Liyel yah sɔkɔ

1 N̄ yúnpyé, yé ne me n̄vìn̄ni sɔkɔ yé wró kwɔ̃nmɔ̃nɔ̃ yinne Tɛ̃ n̄gbɛ̃ne. Máh tyi nónó yo sɔkɔ tɛ̃ yé tyí, kè náh me kwɔ̃nóle ní tyí kɪ tɔ̃ ní syi sè wárkɪ tekɪ mɔ̃ yé tyí. Képah ńtɛ̃ ye kɪ yépi yohnɪ mɔ̃ yéki tɛ̃ wɛ̃kɪ pèpey yɔ̃.

2 Yé yé gblɔ̃yne n kyɔmɪ tɔ̃ntúkú pípúle, kéne pāhlɔle, pépi nónó kòkè kónó-á wil fí yó ó kāmnõle.

3 Ké gbɪ tɛ̃ yɔ̃, ápi wɔ̃ ye kɔ̃ kòkè pèpeyne, képah nê-á Liyel yin gbílkinóle n̄ Mirki gbò yɔ̃. Kè me yɔ̃ yónóle á tyí áyáh wɛ kwɔ̃ mɔ̃ Yesu Kristale té á náh me á gbò sah á gblɔ̃y yɔ̃.

4 Nn̄i yó tɛ̃-à fyò fɛ̃ n̄ gbò sah n pi n̄ gblɔ̃y yɔ̃, gbɪ kɪ sò fɛ̃ wɛ n̄mɔ̃ tyí kal tɛ̃ne kɪ n̄ gbò sah ní gblɔ̃y yɔ̃,

5 n̄mɔ̃ nê-á kɔ̃ ní dúbínó sèp̄in kwártɔ̃-ò sòle, té mó tɔ̃ pɪ Yisrayel neyne à wil Běnsyame yikɪ sɔkɔ. Yebreke ye n̄ne, ní dúbípúle Yebreni ye péle. Nsyifuno tyi kònsàhnó wāl kópú nónó-á pè n ye Farisi wɛ̃kɪ kópúle, pépi sɔkɔ ney yó ye sò n̄ne.*

6 Té à yuku gbáhntɛ̃nɔ̃ tyí ʔinne kéne wāl kóló sɔkɔ, mé sò me Yesu yɔ̃ sɛ̃pú ʔinkile n fòh. A tɔ̃ yuku kéne wāl kóló tyí ʔinne, ney náh sò fɛ̃ lékàhle n kɔ̃ n pi.

7 Nte kéne tyi nónó-á sò me yòre tyile n̄mɔ̃ tyí, núkúnúkú mé me pɔ̃ sè wɛ syíkínó tyile Krista yinne.

8-9 Gbɪ yɔ̃, Tɛ̃ n̄gbɛ̃ Yesu Krista wénp̄inɔ̃-á pɪ pèpɔ̃ri n̄gbɛ̃ n̄ne n̄mɔ̃ tyí, képah yinne mé me tyi nópi pólle n yah syíkínó tyile. Mé me ké tyí ne mé pɪ Krista tyíle, ànê ní wró mó kwɔ̃ mɔ̃ n̄ne. Képah ye ní kɔ̃ mé fɛ̃ syi ní náh vi tyi pól kɔ̃, té sé pólle n yah t̄u yɔ̃ yí tyí kòle. Mé náh tɔ̃ me n sɔ̃ ne tyi kònsàhnó wāl kóló-á pɪ n̄ne tómm dé. Krista yɔ̃ sɛ̃nó gbò yɔ̃ ye mé pɪ tómm. Liyel ye n pɪ névile tómm Krista yɔ̃ sɛ̃nó gbò yɔ̃.

10 N̄mɔ̃-á me nê tyí képah ye yò ne, mé Krista p̄i ànê t̄ahkɪ nê-á yilki mɔ̃ n̄ lékóle, ànê ní vyáh mó wɛ n̄ yèvyāhrɪ pínó sɔkɔ, mé mó n pɪ n̄ tyí kòle n̄ ku dùkú sɔkɔ.

11 Képah sɔkɔ, ní sɔ̃nɔ̃ kɪ me ké yɔ̃ ne ní tɔ̃ lékó-á kɪ pɔ̃ n yilki n mɔ̃ n pi.

12 Kè náh me á kɪ ne nê-á mé n yah n kɔ̃ mé sɔ̃ kè wɛ tɛ, ànê ní tyí sɔ̃ pekɪ syi ké yin tyí dé. Nte mé me yɔ̃ sɔkɔ ní tólóle ne mé gbah n tɛ̃ mé kè wɛ, képah nê yin-á Krista ní ye pɪ n̄mɔ̃ ó tyíle.

13 Jú̃ dé ní yúnpyé, kè náh me á kɪ ne n̄mɔ̃ sɔ̃ kè wɛ tɛ. Nte nê-á mé me n pɪ, kè wɛ yò: Tyi nónó-á sɔkɔ tɛ, m̄é ní dyɔ̃ mɔ̃ n fwɔ̃ sépi tyíle, n̄ té yah ʔin tyíle n ȳikɪ.

14 Mé me n to ké yinne n ȳikɪ yòre wɛ yinne Liyel-á ále n ye ne á pɔ̃ nê syi ȳinyò, Yesu Krista gbò yɔ̃.

15 Ápi nónó pól Yesu yɔ̃ sɛ̃nó-á de yin, sɛ̃ ye á ȳine à ne n sɔ̃. Nte sɔ̃nɔ̃ káhkí-à kɪ se me yé sɔkɔ tir yó tyí sɔkɔ, Liyel kɪ tɔ̃ képah dùkúle yé wɛ̃kɪ.

16 Kàh kɪ sɔ̃ n pɪ sɔ̃, áyáh me n ko wɛ̃kɪ nê yɔ̃ à pɔ̃ syi núkúnúkú tyí, á ye yɔ̃ sɔkɔ ne n yuku yahle képah ó yɔ̃.

* 3:5 3.5 - Nsyifuno pólle, Yisrayel no ye péle. Yisrayel no pólle mó, Yebreni ye péle.

17 N yúnpyé, yé nímole n yah n pi. Ayáh pi dùkù nê wêki, nónó-á me képah wêkile n kò, yé pépile n yah n pi.

18 Mé ye kè yo sòkò te yé tyí gbáhyí náhnáhle, té tǒ me ní syi kéle n yo yé tyí gbní sòkò núkúnúkú ne, Yesu Krista dahní yǒ kúnó-á nêne n pekí, névye náhnáh pi dùkù-á me kéle n wêki ne pǎh me kéle n fwo.

19 Pépi tyí-á kɪ pɔ n yɪkɪ n pi ké tyé-ńsah sòkò. Pé kèkùrn-á pi pé liyelle. Tir nê-á senne pè tē n pi, pè n ne me pé gblǒyne n gbilki képah sòkò. Kèkǒyó yí ó tyí-á pépi n ne n sǒ.

20 Api tē wɔ sú fǒ me yínyǒ sòkò, nýāh sòkò-á á pwáhnmo-ò nê-á Tē nǵbē Yesu Kristale, à kɪ n wil n pɔ n pi, áyāh me n̄mo nêne n deki.

21 Api wil gběnsê nê-á sohki kēne, à kɪ pɔ kè vi mo pi n̄mo wil gběnsê tyí kǒle, nê-á gbilkinó me n sah ké yǒ. N tēn̄pn̄nó gbǒ yǒ ye à kɪ pi képahle, nê-á yíyìn pól kǒ sè n sah n tyí yǒ.

4

1 Képah ye ní yúnpyé pèplo, yé gbah n tē sēntēne yè yé sǒnò sah yíi Tē nǵbē yǒ. N nénónó, yé we dékè me ní kah tē. Yépi ye n̄mo n̄v̄n̄i yǒle, ànê yépi ye yǒ n̄mo yǒle.

Pole-á v̄n̄m̄on̄o nê kǒ

2 Mé kéle n yah n kǒ Yevodi ànê Sētisi tyí ne, pè pé wró kwró n mo Tē nǵbē wêki kóló sòkò.

3 Té áwɔ nê-á tǒ núkú pí-ò pèpeyne nímole, mé kéle n yah n kǒ á tyí ne á Yevodi ànê Sētisi yohni n mo pé wró kǒ kè kwró n mo. Yah, syó yísyó ye péle, nónó-á so mo n̄mo tyí á gbah tē N̄v̄n̄i tir yah yúkúnó tyí sòkò. Klema tǒ sǒ me péle, ànê ní tǒ núkú pípú télóle, pépi nónó yni-á me wárkinsàhnóle tyé-ńkē min névye yni sébéy sòkò.

4 Yé ne n me n̄v̄n̄i sòkò yé wró kwrónm̄on̄o yinne Tē nǵbēne gbíme gbí. Mé kéle n tǒ n yo yé tyí, yé ne n me n̄v̄n̄i sòkò.

5 Yé yah, Tē nǵbē pónó me yúkey. Yé ye no pól yéle n pne n̄pépló tyí sòkò.

6 Yé káh n ye yé yáh-ńsah tye tir yó n̄tēne. Té tyi tyi pól sòkò, kwāh nê yétǒ-à yé tē, yé kè ni Liyel tyí níri pínó sòkò, yé mó wêki n tyí n̄ pèpɔri pínó yinne.

7 Képah sòkò, n̄ yèv̄ni nê-á kǎn pi névi sǒnole, képah kɪ yáh-ńsah tyénó yah kǒ dénóle yé nno ànê yé sǒnò sòkò, yé wró kwrónm̄on̄o gbǒ yǒ Yesu Kristale.

8 Nê-á mé kɪ yo yé tyí ké tyé-ńsah sòkò ní yúnpyé, tyi nónó-á me gblǒle, té yīne gbilkinóle, ànê tyi nónó-á me tómtóm té me yályál, ànê tyi nónó tyí-á kɪ fē n̄o névi tyí té à kɪ sè fē syi, ànê tyi nónó-á me tyípénalle té me n mo n kǒ, yé ye sépi ó ne me yé sǒnò sòkò.

9 Yáh tyi nónó sǎh n̄mo tyí, té nónó we tǒkò n̄mo tyí, ànê yáh tyi nónó noh n̄mo tyí, té ní we mé me tyi nónóné n pi, yé ne n kò sépi wǎl yǒ. Képah sòkò, Liyel kɪ me yéle n̄mo nê-á yèv̄ni ne n kǒ.

Pole wékínóle Filipi kwil tǎn tyí, pé pèpɔri pínó tyí sòkò

10 Mé n̄v̄n̄i nǵbē we Tē nǵbē wêki kóló sòkò, yáh sǒnpíle tē we kè we wêki n̄tǒ ne ní tyí-á me tah yé tyí. N tyí sǒ me tah yé tyí, n̄te yé náh sǒ me syǒ-ńsah we à fē kéle ní wêki.

11 Kè náh pi ne ní fyǎhnó sǒ ní kǒ mé képahle n yo dé. Máh nê sǎh képah ye yò ne, kè sǒ dùkù nê óle, kè n ne n me yínénóle n̄mo tyí.

12 Mé ní minne n pi n pne yām sòkò, té mó tǒ kéle n pi n pne tahrí sòkò. Tyi pól sòkò ànê duke duke pól sòkò, n̄mo n fē ní minne ne n pi. Káh se tēki sòkò ò, káh se

kwɛkɪ sɔkɔ ò, mé ní gblɔy dar mɔ sépi pólle. Mé ní minne n pi n pne tahrɪ sɔkɔ, té mó tɔ kéle n pi n pne fyãhnó sɔkɔ.

¹³ Mé kɪ fẽ tyi pól pi Yesu Krista gbò yõ, òmɔ nê-á tãhkìle òne n kɔ.

¹⁴ Nte képah fyé yõ, yé pi ple gbò dáhbínóle ní tyí ní yèvyãhrɪ gbí sɔkɔ.

¹⁵ Filipi tãn, yépi òtẽ pínó me ké sɔkɔ ne, Nìvìnì tir yónó tyah gbíne yé òinne, gbí nê-á sò mé yal Masedonɪ sɔkɔ, à wil yépi tyí sɔkɔ yépi nónó-á pi soh òmɔle à kwãhle ní kɔ, té kwãh we syi ní tyí, Yesu yõ sɛpú ònkì yó òtẽ náh tɔ kwãhle ní kɔ.

¹⁶ Gbí nê òtẽ fyé-á sò mé me Tesaloniki kwil sɔkɔ, gbáhyí núkú ó náh yé tekɪ mɔ ní tyí yòhnònmɔnɔle.

¹⁷ Kè náh me á kɪ ne mé sɔ me ké tyí ne, yé yíle ne n yí òne n kɔ dé, òte mé me ké tyí ne wãn mɔ yé pèpɔrɪ pínó yõre wénó yõ.

¹⁸ Yáh yí nónó pól tekɪ mɔ ní tyí, mé sè we syi, kwãh yó òtẽ náh tɔ me ní tekɪ. Yepafroditi-á fyò pɔ yòhnònmɔnɔle ní kɔ, nê-á yé à kɔ ne à pɔ ní kɔ, mé núkú pi kwãh nètẽne. Kéne yòhnònmɔnɔ mène, tyípépɛy ye kéle Liyel yah sɔkɔ, wãh nê fẽ syi, té ké tyí nɔ ò tyí.

¹⁹ Òmɔ Liyel nê-á tahrɪle ò tyí tyétyéní kɛ, à kɪ syõ Yesu Krista tyí, kɪ yé yétò yí pólle yé kɔ.

²⁰ Gbílkínó ne n sah ápi Sú Liyel yõ gbímegbí. Amiina!

²¹ Yesu Krista yín yõ, yé weyne Yesu yõ sɛpú nénúkù núkú pól kɔ ní tyí . N yúnpyé Yesu yõ sɛpú nónó-á me òne ásò, pé tɔ n wɛkɪ yé tyí.

²² Yesu yõ sɛpú pól n wɛkɪ yé tyí, ké dú dɔkɔ nónó-á me tòle n pi yòtẽ dí Sesar tyí ásò sɔkɔ.

²³ Tẽ ògbẽ Yesu Krista yòbènɔrɪle ne n pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínm̀onole Kolosi tãn tyí

Pole wékínóle Kolosi tãn tyí

¹ Nmo Pole nê-á pi Yesu Krista tẽntò névile à yĩne Liyel nìvìnìne, nmo ànê á yũpi Timote ye

² n tekì n mo sébéy m̀ene yépi tyí, yépi nónó-á pi Liyel nole Kolosi kwil soko, té pi á yũpyé Krista yõ sěpú kègb̀ole yé wró kwrónm̀onog gbò yõ Yesu Kristale. Á kéle n yah n kō á Sú Liyel tyí ne, à yòb̀enori pi yé tyí à mó yèvinune yé kō.

Pole me weyne Liyelle n kō

³ Liyel nê-á á Tě ñgbě Yesu Krista Súle, gbímegbí áyáh ñne n ni, à n ne n weki n tyí yé tyí soko.

⁴ Yesu Krista yõ sěno nê-á me yé soko, ànê n yõ sěpú tyínonog nê-á me yé soko, á sé tyí yónó noh.

⁵ Gbi wey nê-á Nìvìnì weyne, ké yínintẽnog gbenne yé tyí, kėpah soko ye yé noh kéle ne gbò sàh-nsah yó-á me yé tyí yĩnyõ soko, té me yé gbò sah ké yõ.

⁶ Kéne Nìvìnì tir m̀e-á yĩni tẽ yépi tyí gbí nêne, kãh sò me tòle n pi n tō mo kèkoyó tantàn pól soko sō, sě kéle yépi tō ònne, à tōko sō nê-á yé kè pĩ kègb̀i yõ soko ne Liyel-á yòb̀enori pi yé tyí.

⁷ Api nénóní Yepafrafi nê-á me tò núkúle n pi ápile, nmo ye kō yéle kwónó m̀ene. Krista tònpi négbí ye ñne nê-á me tòle n pi yépi tyí.

⁸ Liyel Mirki-á tyínonog nê dahbi yé soko, à ké tyí yo á tyí.

⁹ Kėpah ye, ápi to-á yé tyí noh sō nêne, à tōko lésõ tyí, á nãh me yal mo níri pínóle yé tyí. Á me kéle n yah n kō Liyel tyí ne à n dyo yĩne yé wěki palle, yĩpĩ ànê lékám gbò yõ nónó-á n wil n Mirki tyí.

¹⁰ Kėpah soko, yé ki tẽ we n ko à yĩne Tě ñgbě wěkile, ki n dyo yĩ tyile n pi gbímegbí. Yé ki tyípeplo duke pólle n pi, té ki Liyelle n gbah n pĩ n yuku yahle.

¹¹ Á me kéle n yah n kō n tyí ne à tãhkile yé kō tyi tyi pól soko, n tǒrí tãhkì gbò yõ, sǒnko yé fě tyi pólle n sro.

¹² Yé weki Sú Liyel tyí nìvìnìne, nmo nê-á tẽnwenole yé kō yé vyãh kō kè we n pèpori wénó soko, wãh kėpah nê yah sah n tǒrí kyòo soko ki névyé kō, nónó-á me n tyí yõ.

¹³ Á ye á yori tẽ syi fěntũ tãhkì gbò, té á dah mo n nìdè Pídí tǒrí soko.

¹⁴ Kéne Pídí gbò yõ ye á pwáhnmonog we, té á tyípèl me yõ mo á tyí.

Krista ye yiyin pól Tě ñgběne

¹⁵ Liyel nê-á à nãh n we yĩne, Krista me nmo tyí kōle. Nmo ye Liyel Pi gbenne. Á me Liyel gběnpinog pól yõ.

¹⁶ Yé nãh we di, nmo gbò yõ ye yiyin pól mo.

Kè se yĩnyõ soko ò, kè se sétáh yõ soko ò,

kè se yĩ nónó-á n we yĩne ò, kè se nónó nãh n we yĩne ò,

kè se mréy tãhkínóle ò, kè se névyé fnèpule ò, kè se yòtãmnóle ò, kè se tǒrí yõ névyele

ò,
nmo gbò yõ ye pé pól mo, ànê pé pól me nmo tyí yõ.

17 Nmɔ yíyìn pól dyah tẽ,
yíyìn pól me òmɔ gbò yò sɔkɔ.

18 Yesu yò sɛpú tɪnkì yòtẽ ye òmɔle, pépi nónó-á n wil gbɛnsɛle.

Nmɔ ye tyàh-nsahle,
òmɔ lékó ngbò ye yilki mɔ,
sɔnko òmɔ pɪ gbenne tyi tyi pól sɔkɔ.

19 Yé náh we di, kè ye nɔ Liyel tyí à tẽ òmɔ sɔkɔ n tóó.

20 Té me ké tyí ne pé névyé ànê yíyìn pól wró tɔ sah péwɔ Liyelle, Krista gbò yò.
Liyel Pídí mè kúnóle dahni yò, képah gbò yò ye yèvinu we Liyel ànê no pól wró
sétáh yò ànê yínyò sɔkɔ.

21 Ngbòle, yépi tɔ wró lésò me gbékínóle Liyelle. Sépéri lésò me yé wró ònne yé sòno
túkúni ànê yé tyítúkúni pínó yinne.

22 Nte núkúnúkú, n Pídí-á wil gbɛnsɛle sɔkɔ kù nê ku, képah gbò yò ye Liyel yé wró
kwrɔ mɔ n gblɔyne, ne yé pɔ yin péwɔ yah sɔkɔ yályál pèkè kɛne, ànê wényo-nsah
kɛne yé tyí.

23 Nte yé yinne ye Liyel yò sɛnó tẽ yin gbáhngbáh, yé yin dùkù mó ne n me palle. Yé
gbò sàhnó-á me nê yò à tɔkɔ yé Nìvìnì tir noh sò dùkù tyí, yé káh pɔ gbe mɔ kéle.
Kéne Nìvìnì tir ye yo kèkòyó névyé pól tyí, képah nê tò sɔkɔ-á òmɔ Polle.

Pole-á Liyel tò pɪ yèvyährile dùkù nêne

24 Máh me yèvyährì nêne n pɪ yépi yinne, núkúnúkú mé me képah nìvìnì sɔkɔ. Yé
náh we di, òmɔ me ní gblɔy kò à Krista yèvyährì téy tɔkɔ n pɪ n yò sɛpú tɪnkì yinne,
pépi nónó-á n wil gbɛnsɛle.

25 Nmɔ pɪ tònpule yépi Yesu yò sɛpú tɪnkì tyí à yinne Liyel-á tò mè dahbi sò ní gbò yé
yinne. A kè dahbi ní gbò ne mé pé wey pól yo,

26 képah nê-á pɪ Liyel sètìn sò tirlɛ, nê-á à me no pól wòbɪ sah kéle ngbò dùkùle, té
me kéle Yesu yò sɛpú tɪnkì wɔ wɛkù núkúnúkú.

27 Yòre ngbɛ ànê tɔrí nê-á me sètìn sò tir mè sɔkɔ, névyé tyí nónó náh pɪ Nsyifunle,
képah ye sò Liyel me ké tyí ne pé wɛkù. Sètìn sò tir mè we yò: «Kristale yé wró sɔkɔ,
yé gbò sàhnó kɪ me Liyel tɔrí wénó yò òmɔ gbò yò.»

28 Nmɔ tyí ye á me n yo no pól tyí, té me ké gbáhdyâhle n di n sah nénúkù núkú
pól tyí, té me nénúkù núkú pólle n kwɔ yípì duke pól sɔkɔ, sɔnko no pól Yesu yò sɛnó
de yin pé wró kwrónmɔnɔ gbò yò Kristale.

29 Képah yin ye mé me tòle n pɪ, me ní tah sah syikey sɔkɔ Krista tãhkì gbò yò, nê-á
me tòle n pɪ yíí òmɔ sɔkɔ.

2

1 Mé me ké tyí ne yé pɪ ne máh me mékì ngbɛne n fwo yépi ànê Lawodise tãn yinne,
à tahlì nónó rítẽ tɔ pól-á pè náh ní we yah yinne.

2 Mé me ké tyí ne nìsãh we pé sɔkɔ, pè mó pɪ núkùle tyínɔnɔ sɔkɔ, lékãm mó ne
me yíí pé sɔkɔ. Képah sɔkɔ, pè kɪ Liyel tir wòbìnsàhnó pɪ, nê-á pɪ Kristale.

3 Yòre nê-á yípì ànê pnèné sɔkɔ, ké pól me wòbìnóle òmɔ sɔkɔ.

4 Mé tir mène n yo yé tyí sɔnko nnî yó nítẽ káh n pɔ yé pilki vyáhsesyírí sɔkɔ.

5 Gbɪ ye, òmɔ tẽ wɔ náh me yéle fí núkú sɔkɔ ó, nte mé me yéle sòno sɔkɔ. N ni me
vínóle yéle, máh kè we yé me yé tah sah té me Krista yò sɛnó koh tẽ yin gbáhngbáh.

Min pínóle Krista gbò yò

⁶ Yáh fyò kè fě syi ne yé Tě ñgbě-á Yesu Kristale, yé yé minne n pi yé wró kwrónmɔnɔ sɔkɔ ñmɔle.

⁷ Yesu yò sě́nó nê-á me yé sɔkɔ, yé ye ké yàhnì ne n me dínyĩnɔle ñ sɔkɔ, yè mó yé min pólle n pi ñmɔ tyí yò. Yé ne me sũnyĩnɔle Yesu yò sě́nó sɔkɔ sɔ-á pè yé kwɔ kéle, yè mó pi Liyel pèpɔri pípú ñgbnɔle.

⁸ Yé yé gblɔyne n kyɔmɔ sɔnko ñnî yó ñtě káh n pɔ tyídí ànê kèkɔyó tyi tɔkɔ à yé pilki tẽ mìnì tyile, ñ névi yòtãhsyi lékãmnɛ. Sè náh me wěkì núkú yò Krista tyile.

⁹ Yé náh we di, Liyel me tẽnóle Krista sɔkɔ ñ tóó.

¹⁰ Yiyĩn pól me yépi tyí ñmɔ gbò yò. Ñmɔ ye yòtɔrí ànê tẽnwenɔnɔ pól yòtěne.

¹¹ Yé wró kwrónmɔnɔ gbò yò ñmɔle, yé kòkè kò. Kéne kòkèle, névi gbò pínó náh kéle, Krista pínó ye kéle sɔnko kè á wilki á tyípékè sɔkɔ.

¹² Yé náh we di, yáh wèlnwilkínó we ni sɔkɔ, kè me á kɔ ne yé lékyî sɔ yĩ ñne wě tyí, té me yilki mɔ ñne wě tyí, yáh sɔnpíle sě Liyel tãhkì yò, nê-á yilki mɔ Krista lékóle.

¹³ Ngbòle, yé lésò me lékyî sɔ yé tyípèl ànê kò-ñkě yĩnne. Nte núkúnúkú, Liyel ye minne yé kò ànê Kristale wě tyí. A á tyípèl pól yò mɔ á kò.

¹⁴ Ayáh Moyisi tyi kònsàhnó dèl pi té lékàh nê kɔ sò pɔ á kò n pi, Liyel ye kèpah niri to á tyí, té ké tyí yikɔ Krista syínó gbò yò dahnɔ yò.

¹⁵ Yòtãm ànê tẽnwepu nónó-á me yĩnyò, Liyel ye pé tãhkì tyí yikɔ kwèyy. À pè pi yèdĩmòle no pól tyí à n yɔri n kò wòkònpèkè sɔkɔ névyè tyí kòle Krista kúnó gbò yò dahnɔ yò.

¹⁶ Káh pi sě, yé káh n ye ñnî yó ñtě yé tuke yòke kèpah náh pi wɔ wɔ kwâh yĩnne. Yé káh n ye tẽ yé tuke syáh yó, kèpah náh pi ñwɔ sãn yó wìlnó, kèpah náh pi mɔ mɔ yòh tyí sɔkɔ.

¹⁷ Sépi pólle, yípéplɔ nónó-á me n pi, sépi kètò ye. Nte ké kègbɔ těne, Krista ye.

¹⁸ Névyè nónó-á n pi á kɔ ne pè sɔ me pé gblɔyne n tiki n mɔ yĩnyò tònpiɔ yah, té me gbilkínóle n sah pé yò, té me pé tah sah pé dléy tyile n mɔ n kò, yé káh ye pé sɔkɔ yó ñtě yé yah kò yah yúkúnóle. Pé gblɔy ye pè n gbilki pé fɔkɔ tãh tyi sònɔle.

¹⁹ Krista nê-á yòle, pè yahle ñmɔ sò tẽnóle. Té ñmɔ gbò yò ye gbèl tél-ñtãn ànê yãhlo wil gběnsê tãntãn pól tel sah wě tyí, wil gběnsê kò kè fě n kyãh à yĩne Liyel-á me ké tyí sɔ.

²⁰ Yé ku Kristale wě tyí, té pwah mɔ wilki kèkɔyó sétãn tyi tãhkì gbò. Nte kwâh nê pi té yé tó yé minne n pi á kɔ ne yé sɔ me kéne tyi gbò sò sɔkɔ, à fě syi pè kò pè yéle n kyĩ n mɔ n mɔ sěnkno tyi sɔkɔ ñtò wé? Pè n ne:

²¹ «Káh kwâh mè tɔkɔ, káh kwâh mè yò, káh n tũ kwâh mè tyí.»

²² Kéne yĩ pólle, á kɔ fě á gblɔy tyí pekɔ séle ke núkú óle, té sè kɔ pi yò ké yĩle. Névyè yah yĩ tyi kònsàhnó ye séle à tahlɔ pãh kwónó nónóne n kò.

²³ Gbɔ ye gbilkínóle sãhnóle yĩnyò tònpiɔ yò ànê gblɔy tíkínmɔnɔle sé yah sɔkɔ, ànê wil gběnsê fòhnóle. Sè me á kɔ ne yípi tyi sɔ séle. Nte yòre náh me sé sɔkɔ yó ñtě tyí. Névi dyo yĩ tyi ó ye séle.

3

Min pínó kėsãnne Liyel wěkì kóló sɔkɔ

¹ Yépi tɔ lékyî-á fyò yilki mɔ ànê Kristale wě tyí, yé Liyel fó yĩle n yah n kò, nýãh sɔkɔ-á Kristale tẽnóle Liyel gbòyò sòle.

² Yé ne n sō Liyel fō yī tyí soko, yé káh ne n sō sétáh yō yī tyí soko.

³ Yé náh we di, yé ku té yé min me wōbìnsàhnóle Krista soko Liyel tyí.

⁴ Nte Krista nê-á yépi minne, ñmō-à sō nēne wil mō, yépi tō ku wil mō ñne wē tyí ñ tōrí soko.

Pi dükù kedyâh ànê pi dükù késânne

⁵ Tyi nónó-á pi kèkōyó mè tyile, yé sépi yal n mō, sépi nónó-á pi: Pròprò pínóle, pōpō pínóle, dékè tyi pínóle, dékè tókúnìne, à tahlì yísesúkú pínó tyí, képah nê-á sâh fálnó dükù yóle.

⁶ Kéne tyi dükù ye n yorì n mō Liyel fòkònyâhnìne ñ yóré yáhnlepu yō.

⁷ Ngbòle sò, yé min-á lésò me tyípekè yōrì soko, sēntē ye yé me n pi.

⁸ Nte núkúnúkú, tyi nónó-á yé yīne yè milki, sè we yò: Fòkònyâhnìne, ànê mál pínóle, ànê népèké pínóle. Gbyo ànê wènpèké yó ntē káh ne n wil yé vyēy soko.

⁹ Yé káh mìnìne n yo wē tyí. Yé náh we di, yé yé náh vi yé min pi dükù kedyâh kō te, à ké tyípinì pól milki,

¹⁰ té me pi dükù késânne n pi, képah nê-á Liyel me n vi n mō gbímegbí, sōnko yè pi ñmō tyí kōle, yè mó ñne n pī yuku yahle ñmō nê-á mō yéle.

¹¹ Képah soko, wáhkì náh tō n we n pi yìkìni téló ànê Nsyifunō wró soko, kènkōbe ànê kò-ñkēpú wró. Kè náh tō me á kù ne yáhnkō wō-á yī pī, té nyo me náh yī pī. Kè náh tō me á kù ne nyo yō-á té nyo me gblōy yō névile. Nê-á me n mō n kō, Krista ye. Nmō ye yíyìnì pólle té me no pól min soko.

¹² Liyel-á fyò yépi yah wilki pi ñ nole, à yé pi yályál ñ yah soko, té yé tyí me no ñ tyí. Képah ye, yé pi névye yám yáhpú, ànê pèpōrì pípúle, ànê gblōy tìkínmōpule, ànê népír névyele, ànê nónó-á tyile n sro.

¹³ Yé wē sómnole n pi. Nnì yó-à sō pi de ñ ní-ò tyí, yé yō mō wē kō. Tē ñgbē-á yō mō yé kō sō, yépi tō ne n yō n mō wēne n kō sē.

¹⁴ Nte nê-á kal sépi pólle, yé tyí no wē tyí. Tyínōno gbò yō ye yé wró kù me kwrónmōnole palle.

¹⁵ Krista yèvinì nê me yé soko. Liyel ye yé ye kéne yèvinì we yīnne, sōnko yè pi wil gbēnsē núkúle. Yé pi pèpōrì pípúle.

¹⁶ Yé ye Krista wey tō pi yī yé soko. Yé wēne n kwō, yè mó wēne n vi n mō yíptì soko. Yé pi pèpōrì pípúle Liyel tyí yé nno pólle, yè mó ñne n gbal, yè ñ yīn gbilki gbilki yìle n gbi, à tahlì Liyel Mirki-á yè nónó dahbi yé soko.

¹⁷ Yáh tyi nónóne n yo té tyi nónóne n pi, yé séle n pi Tē ñgbē Yesu yīn yō, yè weyne Sú Liyelle n kō ñmō gbò yō.

Yesu yō sēpú wē tē dükùle kóhkí soko

¹⁸ Syó, yé ne n sah yé pebi tyí yō káh yīne sō Tē ñgbē wēkì kóló soko.

¹⁹ Pebi, yé ye yé syó tyí no yé tyí, yé káh peke tē pé yō.

²⁰ Wēnpì, yé ne n sah yé dúbípú tyí yō tyi tyi pól soko. Képah ye Tē ñgbē n yah n kō yé tyí.

²¹ Dúbípú, yé káh fòkònyâhnìne n mō yé wēnpì soko kè kō kè pō pi wílúnìne pé tyí.

²² Yōbi, tyi tyi pól soko, yé ne n sah yé yòtām tyí yō nónó-á me sétáh mè yō. Yé káh tōle n pi pé tyí pàh yéle n kyomì gbí nê óle, á kù ne névye dyo yī tē sō yé n yah n kō pí-nsahle dé. Nte yé yé gblōy tiki mō kéle n pi foko pépérle yáh sōnpule me Tē ñgbē yah tìkile n pi.

²³ Yáh sǒ tò nê dùkùle n pi, yé kéle n pi yé nno pólle Tě ñgbě tyí sǒ yé n pi kéle, kè káh ne n me ne névi tyí sǒ yé n pi.

²⁴ Yé pĩ ne níkě Tě ñgbě-á kɪ pɔ yépi to dyah n pi yípeplɔle, wǎh sépi nónó yah sah ñ no yinne. Yé náh we di, ñmo Krista ye yǒtě kègbule nê tyí-á yé n pi tòle.

²⁵ Nte névi nê-à ñ gblɔy pi nétúkùle, ñ nétúkúni tyi lédyáhní ye à kɪ we. Yé náh we di, Liyel náh wǎhkìle n pi.

4

¹ Yǒtām, yé yé yǒbule n tẽ n ple gbɪ wěkì yǒ soko, yé mó yé dyo sah ne n kwne ne yǒtě yó-á me yépi to tyí yĩnyǒ soko.

Pole-á v̄inm̄ɔɔ nónó kǒ

² Yé gbah n tẽ níri pínó soko. Yé níri le n pi ye pépɔri pínó weyne Liyelle n kǒ.

³ Yé Liyelle n ni ápi to tyí sǒnko à wěkì yɪkɪ mɔ á kǒ à fě ñ weyne n yo, ànê mè fě sèt̄in sǒ tir tyíle n yo nê-á Liyel wǒbɪ sah Krista soko. Képah nê yĩn-á ñne wòkònpèkè soko.

⁴ Yé Liyelle n ni ní tyí sǒnko à ní yah tẽ ní kǒ mè fě sèt̄in sǒ tir mène n yo n wah, máh yĩne mè kè yo sǒ.

⁵ Yé yé minne n pi lékámne Yesu yǒ sě-ńkěpú wró. Syǒ-nsah-à fyò we yé tyí pépɔri pi pi tẽne pé tyí, yé kè pi pé tyí.

⁶ Yé ye yé welo nóhnó nɔ névye tyí, ànê yǒre mó ne n me sé tyí. Névi nê-á píkinyahnɔ pi, yé ké yah tǒ n sah n yo tẽ tyí.

Wey kǒnóle

⁷ Á yúnpɪ Tisyiki nê-á ní nénóníne ànê ní kó-òle té me tòle n pi palle Tě ñgbě tyí, ñmo kɪ pɔ ní tyí kèdùkù pól yo yé tyí.

⁸ Ñmo ye we te n tekɪ n mɔ ñne yé tyí ne à kyɪ á tyí kèdùkù yo yé syah à mó yé ni sũ.

⁹ Wonesimi to me ñne, ñmo nê-á á yúnpile nê-á me tómm, té pi á nénóníne. Yépi soko yó ye ñne. Tyi nónó pól-á me n pi ásô, pè kɪ pɔ sè yǎh yé syah.

¹⁰ Arisitarkɪ nê-á me wòkònpèkè soko ànê ñmole, à n wekɪ yé tyí. Markɪ to n wekɪ yé tyí ñmo nê-á Barnabasɪ tyí névile. Markɪ tyí kèdùkù yo soko yé tyí ne wǎh kɪ pɔ yé ñne, yé à tẽ ple.

¹¹ Yesu nê-á pè n ye Nsyusitusile, à n wekɪ yé tyí tole. Nsyufunɔ Yesu yǒ sěpú soko, pépi ó ye me tòle n pi ànê ñmole à Liyel tǒrí tyíle n yo. Pè ní ni de yí kègbule.

¹² Yepafrasɪ nê-á yépi soko yóle, à n wekɪ yé tyí. Yesu tǒnpi ye ñne, nê-á me níri le n pi yé tyí gbíme gbí sǒnko yè ne n me súnýinole Liyel yǒ sěnó soko, Liyel dyo yí tyi pól pi pi tẽne.

¹³ Á yèvyǎhrɪ kah pi yépi ànê Lawodise tǎn, ànê Yerapolisi tǎn yinne. Ñmo rítě kɪ fě pi képah tǎrfyòle.

¹⁴ Dòktòr dí Likyɪ nê-á ápi kódíne, à n wekɪ yé tyí ànê Damasile.

¹⁵ Á yúnpyé nónó-á me Lawodise, yé wekɪ pé tyí à tahlɪ Nefa tyí ànê Yesu yǒ sěpú ñnkɪ nê-á n tuke n mɔ n pɔ ñ gbò.

¹⁶ Yáh kɪ sébéy mè we kar, yé gbah n tẽ Lawodise Yesu yǒ sěpú ñnkɪ to kǒ pè kè we n kar. Nê to-à kɪ se mó me tekɪ mɔ pépi tyí, pàh kɪ kéle yé kǒ, yé kè kar.

¹⁷ Yè mó n yo Arsyipi tyí ne, Tě ñgbě-á tò nê dahbɪ ñ gbò, à gbah n tẽ kè pi palle.

¹⁸ Nmo Pole ye n weki yé tyí, té kéle n wãrki ní gbòle. Yé káh n ye yé dyo fwo ne máh me wòkònpèkè soko. Mé kéle n yah n kò Liyel tyí ne, à yòbènòri pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmonole Tesaloniki tân tyí Tyàh-nsah weyne

Pole wékínóle Tesaloniki tân tyí

¹ Nmo Pole, ànê Silas, ànê Timote ye n wārku n tekı n mo sébéy mène yépi Tesaloniki kwil Yesu yō sēpú tĩkĩ tyí, yépi nóno-á me Sú Liyel ànê Tě ngbē Yesu Krista tyí yō. Mé kéle n yah n kō ne Liyel yòbènoı pi yé tyí, à mó yèvinne yé kō.

Pole wékínóle Liyel tyí Tesaloniki tân Liyel wey fěnsyinole tyí soko

² Á me n wekı Liyel tyí yé pól tyí soko gbímeǵbí, té me ñne n ye n gbo yé tyí.

³ Yáh me gbah tē Liyel yō sēnó tyípínì soko, té me tòle n pi tyínono soko, à yé gbò sah yíi Tě ngbē Yesu Krista yō sō, Sú Liyel ye ápi tàrfyòle ne, gbímeǵbí á dyo-á me n kwne séle.

⁴ Á yúnpyé, yépi nóno tyí-á no Liyel tyí, á pĩ ne wáh yé yah wilki pi ñ tyíle.

⁵ Yé náh we di, áyáh Nìvìnì tir nê yo yé tĩnne, kè náh sò pi vyáh wey gboı óle dé. Á sò me kéle n yo tēnweno soko Liyel Mirki tǎhkì gbò yō, té á sēnyĩno me ké yō ne gbı-á kéle. Áyáh á gblöy tē dukù nēne yé wró soko yé tyí pekı yĩnne, ké sèndi náh yéle dò.

⁶ Ápi ànê Tě ngbē pi dukù ye yé me n yah n pi. Yèvyährı náhnáh fyé soko, yé Liyel wey fě syi nìvìnì soko, ñ Mirki-á nìvìnì nê mo yé soko.

⁷ Kǎh pi sē, yépi ye Masedonı mara ànê Akayi mara Yesu yō sēpú pól kı n yah n pi.

⁸ Yé náh we di, à toko yépi tĩnne, Tě ngbē wey me tō mo Masedonı mara ànê Akayi mara pól soko. Té kè náh yĩn képah ó tyí dé, yé Liyel yō sēnó tyí to me n yǎh ywō ywō pól soko, fóó kè náh tō me ápi tō képah tyíle n yo ntēne.

⁹ Áyáh kyı yé tĩnne té yé á tō sah tē palle dukù nēne, névye pól me képahle n yǎh; ànê yáh yé náh vi fal fal tǎn kō té yé yah mo Liyel tĩnne à tòle n pi ñ tyí dukù nēne, ñmo nê-á gbı Liyelle té me min soko, névye pól me képah tole n yǎh.

¹⁰ Yé me ñ Pídı Yesu sykı tē ñmo nê-á kı wil yĩnyō kı n po n pi. Nmo nê-á Liyel ñ lékó yilki mo, ñmo ye kı ápi yō wilki n pi Liyel tukey soko nê-á me n pi.

2

Pole tò pínóle Tesaloniki kwil soko

¹ Á yúnpyé, yépi ntē kè pĩ yíi ne á pónó náh pi nònóle yé tĩnne.

² Yé kè pĩ tole ne áyáh yèvyährı we soko Filipi kwil soko, nýáh soko-á pè fóhnó sah á yō té Liyel me nısáh mo á soko á kō á me fě po ñ Nìvìnì tirlle n yo yépi to tyí, gbí nê-á névye sò me ále n fwo.

³ Tyi nóno-á á n yo névye tyí, á náh me pílkinó soko, yĩnvı welo náh séle, vintēno to náh à n vi n tē péle.

⁴ Liyel ye kè we ne ápi-á kı fě Nìvìnì tir yo, té me ké tyí dahbı ápi gbò á kō á kéle n yo ké yah yō. Névye dyo yíi tē náh ápi n yah n kō pí-ńsahle dé, Liyel dyo yíi tē ye ñmo nê-á ápi sōnole n pne.

⁵ Yépi ntē pínó me ké soko ne welo nóno-á á yo yé tyí, yé vi n tē tē welo náh séle. Liyel ye á tàrfyòle ne á náh me n yah n kō yé yó-ńsahle.

⁶ Ápi náh me n yah n kō ne ññî yó ñtē ále n gbilki. Kàh sǒ yépile ò, kàh sǒ no télòle ò, á náh me n yah n kō ne ññî yó ñtē ále n gbilki.

⁷ Té ápi kɪ mó tǒ sǒ fē á tǒrí sah yé yǒ áyáh sǒnpúle pɪ Yesu Krista tǔntò névyele. Nte á yé tē mármár pídúbisè-á ñ pyele n tǒ n sah n tē sǒ.

⁸ Yé tyí sǒ no yǐí ápi tyí, kápah ye á me Nìvìnì tir yo yé tyí nê-á n wil Liyel tyí. Té kè náh yǐn kápah ó tyí dé, á á min ñtē mǒ kǔ kǒ yépi yǐnne yé tyí táhnó tē yǐnne á tyí.

⁹ Á yǔnpyé, áyáh yèvyāhrɪ ànê kwlónó nónó pɪ, yé dyo me n kwne séle kyó. Áyáh lésǒ me yé ñinne à Nìvìnì tirlɛ n yo n kǒ yé tyí, á lésǒ me tǒ tǒle n pɪ lékâh ké gbǐntǒ à yǐn á gblǒy yǐnnóle, sǒnko à káh n pɪ n tē yótókóbúle yé sǒko yó ñtē tyí.

¹⁰ Yépi ñtē ye ápi tàrfyòle ne, áyáh tyi nónó pól pɪ yépi Yesu yǒ sǔpú tyí, sé pól-á me plɛ, té me gbɪ wǔkì yǒ wényo-ńsah kǔne; Liyel tǒ ye á tàrfyòle.

¹¹ Yé pǐ tǒle ne áyáh yé tē plɛ, sǒ-á súbí pé wǔnpúle n tē plɛ.

¹² Á vǐnmǎnɔle yé kǒ, té sǒré mǒ yé sǒko, té kè gbah yo yé tyí ne yé ye yé kǒ òkù ne n me Liyel dyo yǐí, ñmǒ nê-á ye yéle ñ tǒrí sǒko de yǐnne kɪ ké nɔlɪ we yǒ.

¹³ Yáh Liyel wey nê noh ápi tyí, yé náh kè pɪ névi vyāh weyne. Yé kè pɪ Liyel weyne. Té sē ñtē ye kéle kyó. Káh pɪ sē, kè me tǒle n pɪ yé sǒko, yépi nónó-á Yesu yǒ sǔpúle. Kápah ye, á n wɛkɪ Liyel tyí gbímegbí ñtǒ.

¹⁴ N yǔnpyé, Yesu yǒ sǔpú ñnkínó nónó-á me Liyel tyí yǒ Nsyude mara sǒko, tir nê-á no péle, sǔnkǒ ye no yépi tǒle. Yé náh we di, yé sú fǒ névye-á yé kwlo sǒ, sē ye Nsyifunǒ kwlo pépi tǒle.

¹⁵ Nsyifunǒ ye ko mǒ Tē ñgbē Yesu ànê Liyel tǔntò syínyopule*. Pè fǒhnó sah ápi tǒ yǒ. Pé tyí náh no Liyel tyí. No pól sǔpébi ye péle.

¹⁶ Pè me ké tyí ne pé ápi yah kǒ á káh Nìvìnì tir yo yǐkìni téló névye tyí pé tǒ kǒ pé we n pwah. Káh pɪ sē, dòhnìnó ó ye pé me n pɪ n yuku pé tyípél yǒ. Nte ké syí-ńsah, Liyel fǒhnó sah pé yǒ.

Kyɪ n yah dékè me Pole tē Tesaloniki tân tyí

¹⁷ N yǔnpyé, á yal yé tnô wró kwéy mē sǒko, á yǐ tē wo náh me tǔnóle yé yǒ ó, ñte á me yé tyíle n sǒ gbímegbí. Yé we dékè me á kah tē, kápah ye á me gbah tē ne á yé we.

¹⁸ Á lésǒ me ké tyí ne á á syɪ n pǒ yé ñinne, té gbáhyí náhnáh ñtē ye ñmǒ Pole yah kǒ kéle té sétǎn yǒtē á yah kǒ.

¹⁹ Ápi Tē ñgbē Yesu syɪ n pǒ sǒle, nónó gbǒ yǒ me á yáh-ńsah náh n tye n pɪ, ànê á nɪ kɪ vɪ, ànê á yǒ kɪ yǒ? Yépi ye.

²⁰ Kègbɪ yǒ, yépi yǐn ye gbílkinó kɪ sah ápi yǒ, té nìvìnì kɪ me á sǒko.

3

¹ Kápah sǒko, áyáh pópó pǒ tē kwlo yé wé-ńkǔne, á kè yah tǒko ne ápi-á kɪ wǔ á gblǒy Atenɪ kwil sǒko,

² té me á yǔnpi Timote tekɪ mǒ yé kǒ, ñmǒ nê-á me Liyel tǒle n pɪ ápile wē tyí Nìvìnì tir yónkǒnǒ sǒko Krista tyí sǒko. Á ne à pǒ yé yohnɪ mǒ yé táhkì we Liyel yǒ sǔnó sǒko, à mó sǒré mǒ yé sǒko,

³ sǒnko kwey gbɪ yèvyāhrɪ káh pǒ yé kǒ kwǒ. Yé pǔnó se me ké sǒko ne yèvyāhrɪ mènɛ n sǒko té á sah n pi té.

* **2:15 2.15** Liyel tǔntò syínyopu kǒnmǎnǒ nê tyí-á n yo ásó, pé pól náh pé ko mǒ. Pé tǔkù ye pé ko mǒ.

⁴ Yé náh wε di, áyáh lésõ me yé òinne gbí nêne, á lésõ kè yo sah yé tyí ne áyáh kú pɔ yèvyãhrɪ pɪ n pi. Képah ye pɪ yò, ké sèndi náh yéle dò.

⁵ Képah ye, máh pɔ tẽ sómnó pɪ kwɔ, mé Timote tekɪ mɔ ne à kyɪ yé Liyel yõ sɛnó òukù yah n pɔ n yo ní syah. Tíkí sò me ní tẽ ne sétàn yòtẽ tònmonɔ káh ne me tẽ n we yé tyí, ápi kwónó kɔ kè pɪ yò kɛne.

⁶ Nte núkúnúkú, Timote ye wil yé òinne à pɔ. A me pɔ yé yíngbíle n yo ne Liyel yõ sɛnó-á me yé sɔkɔ, ànê tyínɔnɔle. Nkɛ yáh me n sò ápi tyí sɔkɔ gbíme gbí. A we dékè-á me yé tẽ, sɔ-á yépi tɔ we dékè me ápi tẽ.

⁷ Káh pɪ sɛ á yúnpyé, áyáh sò me yèkwɔrɪ ànê yèvyãhrɪ nónó pól sɔkɔ, yé Liyel yõ sɛnó tyí nóhnó pɪ ni dénó ògbɛne á tyí.

⁸ Nte yáh fyò me sɛnyĩnɔle Tẽ ògbɛ yõ, á mìnì ye pyè tiki de á fɔkɔ sɔkɔ núkúnúkú yò.

⁹ Wey òukù nê tẽ me ápi kú fɛ Liyel kɔ n pi yé tyí sɔkɔ yò, wáh nìvìnì ògbɛ nêne á kɔ yépi yinne?

¹⁰ Ké lékáh ké gbìntɔ, á me kéle n gbah n ni Liyel tyí ne à wèkì yúkú mɔ á kɔ á fɛ pɔ yah yé tyí. Té fí nê-à kú me yé tekɪ Liyel yõ sɛnó sɔkɔ, á mó yé yohnɪ n mɔ ké tyí sɔkɔ.

¹¹ Á kéle n yah n kɔ á Sú Liyel nítẽ tyí ànê á Tẽ ògbɛ Yesu Krista tyí ne, pè wèkì yúkú mɔ á kɔ á pɔ yé òinne.

¹² Wè tyínɔnɔ ànê no pól tyínɔnɔ nê-á me yé sɔkɔ, á kéle n yah n kɔ Tẽ ògbɛ tyí ne, à wãne n mɔ ké yò á kú ne yé tyí-á nɔ sɔ ápi tyí.

¹³ Á mó nìsãhle yé kɔ yí Liyel yõ sɛnó sɔkɔ, yé kɔ yè pɪ wényo-ńsah kɛne yé tyí. Yè mó ne n me yályál á Sú Liyel yah sɔkɔ á Tẽ ògbɛ Yesu Krista-à sò nêne n syɪ pɔ n yò n yínyò tònpiɪ pólle.

4

Min pɪ òukù nê tyí-á nɔ Liyel tyí

¹ Á yúnpyé, yáh yĩne yè ne n kɔ òukù nêne kè mó nɔ Liyel tyí, á kéle yé wèkì tɛ. Sɛntẽ nítẽ ye yé me kɔ ó, nte á tɔ kéle n yah n kɔ yé tyí Tẽ ògbɛ Yesu yĩn yò ne, yé gbah n tẽ wãn mɔ ké yò.

² Áyáh vɪnmɔnɔ nónónɛ yé kɔ à wil Tẽ ògbɛ Yesu tyí, yé séle n pne.

³ Liyel-á me nê tyí, kè we yò: A me ké tyí ne yé ne n me yályál péwɔ yah, yé káh pròpròle n pɪ,

⁴ yé nénúkú núkú pól mó yé gblɔyne n tẽ fòfíkì pínóle.

⁵ Yé káh ye lédórí tẽ n we yé tyí sɔ-á kè Liyel pí-ńkɛpúle n fne.

⁶ Nnì yó nítẽ káh n pɪ n de n ní-ò tyí à yuku képah tẽ tyí òinne. Liyel náh n ye képah tẽ wɔ dénóle dé. Á lésõ kè yo yé tyí, té ké gbáhdyáh tɔ di sah tɛ yé tyí dò.

⁷ Liyel náh á ye pòpò pɪ yinne dé, à á ye ne á ne me yályál péwɔ yah.

⁸ Káh pɪ sɛ, névi nê-à vɪnmɔnɔ nópi yahle, névi náh tẽ yahle dé, Liyel ye tẽ yahle, òmɔ nê-á n Mirki dah mɔ yé sɔkɔ.

⁹ Liyel tyí ye yé we kwónóle à yuku wè tyínɔnɔ tyí òinne. Képah ye, yò náh me ké tyí mè n tɔ tir yó wãrkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí képah tyí sɔkɔ.

¹⁰ Masedonɪ mara Yesu yõ sɛpú pól tyí me nɔ yé tyí. Képah kéle n wèkì ne yáh me tyínɔnɔ mè wèkìle n kɔ. Nte á yúnpyé, á tɔ kéle n yah n kɔ yé tyí ne, yé tɔ wãn mɔ ké yò.

11 Yé yèvinu yáhnkõno pi yé tõle. Yé káh yé pi pi tyi sah yé mó ne n yoko n de névyé tyi soko. Yé yé gblõy kõ tõ soko áyáh kè yo sah sõ yé tyí.

12 Képah soko, yé ko dùkù kú kèkõyó névyé kõ pè kú yõyenne n sah yé yõ, ànê yé náh n pi n tẽ n pi yótókóbíle ñnî yó ñtẽ tyí.

Lékyî ànê vye tyí-á ne po n pi n pi sõ Tẽ ñgbẽ Yesu syínpono soko

13 Á yúnpyé, yé no nónó-á pè náh tõ me min soko, pé tyí-á ne po n pi n pi sõ, ápi náh me ké tyí ne yé tẽ ké yítûri soko kè po n pi yèkworile yé tyí névyé tyí kõle, nónó yáh-nsah-á me tyénóle.

14 Áyáh fyò sã ké yõ ne Yesu-á ku té ñ lékó me yilki mo, á sãnó me ké yõ tole ne nónó-á sã ñ yõ te po yah kwlo, Liyel-á kú pépi to lékyî yilki mo pè kõ pè kú me wẽ tyí Yesule.

15 Á kú tir yó yo yé syah, à yĩne Tẽ ñgbẽ wey yóle. Á ne ríkẽ pé syi n po sõle, ápi nónó-á kú me min soko, névyé nónó lékyî-á yilki mo, á náh pépi dyáh tẽ n pi.

16 Yé náh we di, Tẽ ñgbẽ-á kú fyò po wèkì kõ, yĩnyõ tònpi bi yõẽ kú gbo mo yínpo ñgbẽne, té Liyel kèpõ kú fĩbi. Képah soko, Tẽ ñgbẽ kú wil yĩnyõ kú tiki po. Képah tẽne, nónó-á sõ sã Yesu yõ té po yah kwlo, pépi ñgbò lékyî kú yilki mo.

17 Képah náh, ápi nónó-á kú me min soko légbíne, á to kú kwro mo yõ doko péle wẽ tyí nyirn soko kú kyí Tẽ ñgbẽ Yesu yohni yĩnyõ, té kú tẽ ñne kúmm yõ.

18 Káh pi sã, yé wẽ nnole n de welo nópíle.

5

Tẽ ñgbẽ syínponole

1 Á yúnpyé, tyi nópí-á kú po n pi n pi gbí nêne, yõ náh me ké tyí mè n tõ tir yó wárki n teki n mo yé tyí sépi tyí soko.

2 Yépi ñtẽ pínó me ké soko ne Tẽ ñgbẽ syi n po sõ-á kú névyé kwoki n tẽ n pi yènwó pónó tyí kõle lékâhne.

3 Gbí nê-á névyé kú me n yo ne, yèvinu-á me, dlo náh tõ me, légbí ye tyí yíkínó kú núkú pè kwoki tẽ sè kúrkì ténó tyí kõle, té pè náh tẽ we n wil n pi ké soko pólle.

4 Nte yépi wole á yúnpyé, yépi to se yó me fèntû soko kéne gbìyìkì kõ kè kú po yé kwoki n tẽ n pi yènwó tyí kõle?

5 Yé náh we di, yépi pólle, yé foko me dálnóle. Yé me tyile n pi kyòo soko. Ápi tyípinì náh me fèntû soko.

6 Képah ye, á yé káh ne n do no téló tyí kõle. Á ye ne me n yah, à mó á gblõyne n kyomi sètènì pínóle.

7 Yé náh we di, lékâh yé doy dópú n ne n do, ànê lékâh ye sèwobi to sètènìne n pi.

8 Nte ápi nónó-á pi tyah kyòo soko névyele, á ye káh sètènìne n pi. Á ye ye Liyel yõ sãnó ànê tyínõno ne n me á soko á kú ne vyori fwòmõni sõ á mo. Á gbõ sàhnó mó ne me pwáhnmõno yõ á kú ne vyori gbétú sõ á kwĩnki.

9 Yé náh we di, Liyel náh ápi mo ne pé po á fõh dé. Nte à me ké tyí ne á pwáhnmõno we á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista gbõ yõ.

10 Nmõ ku ápi yĩnne, sõnko áyáh sõ me min soko ò, áyáh sõ ku ò, à ne n me ñmole wẽ tyí.

11 Képah ye, yé sórèle n mo wẽ soko, yé wãnnè n mo wẽ táhkì yõ Liyel yõ sãnó soko, sõ-á yé me kéle n pi yõ.

Pole-á vinnõno téy ànê wey nêne Tesaloniki tân kõ

12 Á yúnpyé, á kéle n yah n kǒ yé tyí ne nónó-á me gbah tẽ yé yahle n tẽ, té me yéle n vi mǒ Tẽ ñgbẽ wěkì kóló sǒkǒ, yé yòyénne n sah pé yǒ.

13 Yé yòyénne n sah n yíí pé yǒ tyínǒnǒ sǒkǒ pé tò yǐnne. Yé ne n me tǒ sǒkǒ wě tyí yèvinì sǒkǒ.

14 Á yúnpyé, á kéle n yah n kǒ yé tyí ne, yé ne n wekì gbāndal pípú yǒ, yé nìsāhle n mǒ tíkí pípú sǒkǒ, yé mó tēnkwlǒpule n yohnì n mǒ. Yé no pól sómnóle n pí.

15 Yé yé gblǒyne n kyomì, ñnî yó ñtẽ káh pèkè wóle n de pèkèle. Nte yé pèpey ó pí-ńsahle n yah n kǒ wě tyí, ànê no pól tyí gbímegbí.

16 Yé ne n me nìvìnì sǒkǒ gbímegbí.

17 Yé Liyelle n ni kúmm.

18 Tyi tyi pól sǒkǒ yé ne n wekì Liyel tyí. Képah ye Liyel n yah n kǒ yé tyí ne yé ne n pí Yesu Krista yǒ sěńó sǒkǒ.

19 Yé káh Liyel Mirki yah kǒ tò pínóle,

20 yé káh Liyel tēntǒ syínyopu welǒ tyíle n yo n ko.

21 Yé tyi pólle n sohlì n yah, té nónó-á me palle, yé mó sépi fě n syi.

22 Yé yé gblǒyne n tẽ tyípêl duke pól pínóle.

23 Liyel nê-á yèvinì nētēne, mé kéle n yah n kǒ ñ tyí ne à sām mǒ yé min pí dùkù pól sǒkǒ. A mó yé sǒnǒ, ànê yé min, ànê yé wil gběnsê pí wényo-ńsah kěne sé tyí á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista syi n pǒ sǒle.

24 Nmǒ nê-á n ye yéle, à n ko ñ tyíyónó sǒ. Nmǒ ye kì pí séle.

25 Á yúnpyé, yé nírí tǒle n pí ápi tyí.

26 Yé wekì á yúnpyé pól tyí tyínǒnǒ wey pèpeyne.

27 Mé yéle n gbah n ni Tẽ ñgbẽ yǐn yǒ, ne yé sébéy mē kar á yúnpyé pól noh.

28 Mé kéle n yah n kǒ á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tyí ne à yòbènrì pí yé tyí.

⁵ Yé dyc se fwo ne máh lésõ kè yãh soko yé tyí n me gbíne yé òinne?

⁶ Nte nukúnukú, kwáh nê-á kô sah n yahle à kô à náh fẽ wil n mo n pi ké gbí nó-ńkẽ soko, yé kéle n pne dò.

⁷ A me n táhkìle tò tyah té sètìn sò soko. Té n tẽnsàh-ò-à sò nêne n kne,

⁸ légbíne à kú n yõ wilki mo, té Tẽ ñgbẽ Yesu kú n tyí yíkú n vyãh yáhfãne, té Yesu pínó táhkì kú à pyãhrí pnépné.

⁹ Népékè mè kú n po n pi sétàn yòtẽ táhkìle n soko. A kú gbíl ànê gbẽndùnì tyi duke pólle n pi nóno-á névile n pilki.

¹⁰ A kú tyíknènì duke pólle n pi névye we n pilki yinne nóno-á me tyíyíkínó wèkì yõ. Pé tyí kú n yíkú n pi pãh sònpíle gbí wèkì kóló yahle, képah nê-á kú sò fẽ pè pwah n mo n pi.

¹¹ Képah ye, Liyel ye sétõ táhkì kô kè po pè mo pílkinó soko, pè kô pè kú n sè mìnì tyi yõ.

¹² Képah soko, nóno pól-á yahle sènole gbí yõ, té tyíknènì tyí no pé tyí, fòhnó kú sah pé yõ.

Tesaloniki tân gbáhtẽnole Yesu yõ sèno soko

¹³ A yúnpyé, yépi nóno tyí-á no Liyel tyí, ké yah ye á yĩne à ne n wekú Liyel tyí gbímegbí yépi tyí soko. Yé náh we di, ñmo ye yah wilki yéle tyah gbí dukùle ne pé yé pwah mo n Mirki gbò yõ, képah gbò yõ-á yé kú yé minne n pi yályál Liyel yah, ànê gbí yõ sèno to gbò yõ.

¹⁴ Képah yĩn ye à ye yéle Nìvìnì tir nóhnó gbò yõ áyáh nê yo yé tyí, nê-á kú yépi to kô yé kú we de á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista tórí soko.

¹⁵ Kãh pi sè á yúnpyé, á kéle n yah n kô yé tyí ne yé sè yí Tẽ ñgbẽ yõ. Áyáh kwónó nóno ne yé kô vyãh wey soko, képah náh pi sébéy tóntekunmono soko, yé sè koh n tẽ n yĩn.

¹⁶ Ápi tyí no á Tẽ ñgbẽ Yesu Krista ànê á Sú Liyel tyí. Pépi ye á nnole n de tyé-ńkẽne pé pèpõrú gbò yõ, té á kô á tẽ we á gbò sah yí pé yõ.

¹⁷ Á kéle n yah n kô pé tyí ne pè yé nno de, pè mó táhkìle yé kô yé fẽ ne n tõ n sah n pi, tyípínì ànê vyãh wey soko.

3

Nírí pínó yáhnkõnole

¹ Á yúnpyé, ké syì-nsah mé kéle n yah n kô yé tyí ne yé nírile n pi ápi tyí, sònko Tẽ ñgbẽ wey tõ mo súú, névye mó kéle n mo n kô yépi tyí kòle.

² Yé Tẽ ñgbẽ ni á tyí tole à kô à á pwah n mo nétúkúnì ànê népèl gbò. Yé náh we di, no pól náh sè Nìvìnì tir yõ.

³ Nte Tẽ ñgbẽ me tómm. A kú táhkìle yé kô, té kú yé yòle n syíkú ne sétàn yòtẽ káh tẽ we yé tyí.

⁴ Tẽ ñgbẽ gbò yõ, ápi sènyínó me ké yõ ne áyáh nê kô sah yé kô, yáh me kéle n pi, té kú tõ n yõ n soko n pi sè.

⁵ Á kéle n yah n kô Tẽ ñgbẽ Krista tyí ne, à yé yohnú n mo yé fẽ pĩ yé tyí-á no sò Liyel tyí, ànê yé fẽ sómnóle n pi ñmo Krista tyí kòle.

Gbáhdýãh ðinsàhnóle gbãndal pínó tyí soko

⁶ N yúnpyé, ápi-á yé kwɔ tyi nónónɛ, yé yúnpyé nónó-á sépi kĕkɪ sah té pé minne n pi gbãndal pínó sɔkɔ, mé kéle n yah n kɔ́ yé tyí Tě ñgbě Yesu Krista yĩn yõ ne, yé káh péle n tĩnki.

⁷ Yáh yĩne yè ápile n yah n pi dùkù nêne, yé kéle n pne kyó. Ápi náh á min pi yé wró gbãndal pínó sɔkɔ.

⁸ Ayáh lésõ me yé tĩnne, á náh kè yah kɔ́ ñnî yó nítě tyí ne à ápi vyãhle n yah. Á tò pi, á yah vyãh, à kwlo lékâh ké gbĩntõ à yĩn á gblõy yínnóle, sɔnko à káh n pi n tẽ yótókóbile yé sɔkɔ yó nítě tyí.

⁹ Ké yah ye lésõ yè á vyãhle n yah. Nte ápi képah pi ne kè pi kwónóle yé tyí, yé to kɔ́ yé sɛnkõle n pi.

¹⁰ Ayáh lésõ me yé tĩnne, á ké gbáhdyâh di sah yé tyí ne, névi nê-à yahle tò pínóle, tẽ náh yĩne yónó tole.

¹¹ Nte á me n nohnɪ ne, yé túkù-á me gbandal ó yah wũ à yahle tò pínóle, té me n yɔkɔ n de névye tyi sɔkɔ.

¹² Kéne névye nópi tẽne, á kéle n yah n kɔ́ pé tyí té sóréle n mo pé sɔkɔ Tě ñgbě Yesu Krista yĩn yõ ne, pé pé yah di tòle n pi, pé pé yõ yõ tẽne n we pé yěngbě myèh nínkwenɔ sɔkɔ.

¹³ Yépi tẽ wɔle á yúnpyé, yé káh n yal n mo tyípéplo pínóle.

¹⁴ Tyí nónó-á ápi yo sébéy mè sɔkɔ yò, névi nê tẽ-à kɪ fyò yahle sàhnóle sé yõ, yé tẽne n kyɔmɪ, yé káh ne n pi n soh tẽne. Képah sɔkɔ, kè kɪ pi sennɛ tẽ tyí.

¹⁵ Té yé káh tẽ pi yé sépe tẽ wɔle dé, yé vɪnmonɔle tẽne n kɔ́ sɔ́-á yé kéle yé yúnpyéle n kɔ́.

Wékinóle névye tyí ànê sãm mónóle pé sɔkɔ

¹⁶ Mé kéle n yah n kɔ́ yèvinɪ Tě ñgbě nítě tyí ne, à yèvinɪne yéle n kɔ́ gbĩmegbí káh sɔ́ kɔ́ dùkù nê óle. Mé kéle n yah n kɔ́ ñ tyí ne, à ne n me yé pólle.

¹⁷ Wey nê-á mé yé kɔ́ yò, nímo Pole ye wãrkɪ kéle ní gbòle. Sě ye mè n ne n mo ní gbò níyne ní sébéy wãrkíntekɪmonɔnɔ yõ. Nmo wãrkínó ye kéle tótó.

¹⁸ Mé kéle n yah n kɔ́ ápi Tě ñgbě Yesu Krista tyí ne, à yòbènɔri pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmonole Timote tyí

Pole wékínóle Timote tyí

¹ Nmo Pole nê-á pi Yesu Krista tēntō névile à yīne Sú Liyel-á kè yah tōko sō, nmo nê-á á pwáhnmo-òle, ànê à yīne Yesu Krista tō-á kè yah tōko sō, á gbò sàhnó-á me nmo nê yō soko.

² Timote, áwo tyí ye mé n tekı n mo sébéy mēne, áwo nê-á ní pídí kègbule Liyel yō sēnó soko. Mé kéle n yah n kō Sú Liyel ànê á Tē ñgbē Yesu Krista tyí ne pè yòbènrı pi á tyí, pè á yām yah pè mó yèvinıne n kō.

Gblöy tēnóle kwónó kétúkúni pípüle

³ Tē Yefesı kwil soko sō-á sō mé yo kéle á tyí máh n soko Masedonı mara soko. Névyé tükü me kwónó kétúkúni ne n pi nēnpó, á yīne n pè yīni n mo ké pínóle.

⁴ Yo pé tyí ne, pè káh tē sēmırn yáhnó ànê náh tān yīni tyí níy tēnó ó soko tyé-ńkēne. Yékâb ó ye sépi n pō n pō. Sè náh névyele n yohnı n mo Liyel yō sēnó soko, à yīne Liyel-á me ké tyí sō.

⁵ Gbáhdıyâh dınsàhnó mè yō ye ne kè tyınonō dahbı pé soko, tyınonō nê-á n wil nı pèpèy soko, sōnō pèpèy soko, ànê Liyel yō sēnó kègbı soko.

⁶ Nte névyé tükü ye képah yahle, té mo pu à yékâb tükúni pínó ó yah wū.

⁷ Pè pé gblöy pi Liyel tyi kōnsàhnó kwópüle. Té tyi nónó ńtē-á pè me n yo, ànê tyi nónó-á pè me névyele n gbah n kwō, pè náh me sé duküle n pne.

⁸ Api pı ne ńkē Moyisi tyi kōnsàhnó-á ple, wâh me sé tyile n pi sâh yīne sō.

⁹ Yé náh we di, Moyisi tyi kōnsàhnó náh sah négló yıne dé. Nónó yın-á sè sah, pépi ye pi tyítúkúni pípüle, ànê kélékē pípüle, ànê népékè pípüle, ànê tyípél pípüle, ànê Liyel mónkò-ńkēpüle, ànê Liyel tyi mónkò-ńkēpüle, ànê súbí kōnmopule, ànê yúbı kōnmopule, ànê nékókè mópüle,

¹⁰ ànê prònrıbule, ànê díbí wē tókópüle, ànê syó wē tókópüle, ànê yōbı yâmpule, ànê mınyobele, ànê nónó-á péle n wo mını tyi soko, à tahlı nónó pól-á me Liyel tyi kwónóle n fwo.

¹¹ Kéne kwónó mè wil Nıvıni tir soko, tōrı Liyel-á nê dahbı nmo gbò, nmo nê-á pèpèrı Liyelle.

Krista kōnóle pèpèrı pínó weyne

¹² Nmo n wekı á Tē ñgbē Yesu Krista tyí, nmo nê-á tãhkıle ní kō. Mé n wekı n tyí, wâh sōnpüle kè yah ne máh yīne pé tō pínóle, té ní tōko n tō soko.

¹³ Té nmo ye mó tō lésō n yo n ko n tyıle, té ñne n fōh, té pi népékèle. Nte mé lésō me sépi pólle n pi ñpı-ńkē ànê Liyel yō sē-ńkē soko, képah ye Liyel me pō ní yām yah.

¹⁴ Api Tē ñgbē ye pèpèrı pi nmo tyí náhnáh, à Liyel yō sēnó ànê tyınonole ní kō nê-á n we á wró kwónmonō gbò yō Yesu Kristale.

¹⁵ Gbı ye wey mēne nê-á no pól yīne pè kè fē syi, képah nê-á yo ne Yesu Krista-á pō kékōyó soko tyípél pípú pwah n mo yıne. Pépi soko ney yó ye nmo, té nmo tyí peke kal.

¹⁶ Nte nmo nê tyípél-á kal, Liyel nmo yām yah. A me ké tyí ne Yesu Krista n gblöy pèpèrı pínó wēkı, nê-á kı pi kwónóle névyé tyí nónó-á kı pō n sē n pi n yō, kı tyé-ńkē mın we.

17 Tyé-ńkĕ Yòtĕ dí nê-á à náh n we, à náh n ku, ñmɔ nê-á Liyel núkúnine, mé me ké tyí ne yō yǒnó ànê gbílkínó pí ñmɔ tyíle gbímegbí. Amiina.

Pole me nìsāhle n mɔ Timote sɔkɔ

18 Ñmɔ pídí Timote, Liyel tĕntò welo nónó-á yo sah á tyí sɔkɔ, mé kéle n yah n kō ne sépi ñ yohni n mɔ á gbah tĕ tò pèpeyne n pí.

19 Kéle n pí Liyel yō sĕnó sɔkɔ ànê sōnɔ pèpeyne. Túkù ye yahle sĕntĕ pínóle. Kǎh pí sĕ, pé Liyel yō sĕnó tĕ syi pé tyí.

20 Pépi túkù ye Yimene ànê Aleksiadrele. Mé pépi gbah de mɔ sétàn yòtĕ kō, nê-á kɪ pí kwónóle pé tyí pè kō pè náh tō n yo n de n pí Liyel tyí.

2

Kwónó nê-á kō niri pínó tyí yō

1 Máh me nê ñgbòle n yah n kō, képah ye ne á yáhnkōnole n pí Liyel tyí, á ñne n ni, á ñne n fal, á mó weyne ñne n kō no pól yinne.

2 Á ye nírile n pí yòtām tyí, ànê névye pól tyí tǒrì-á me nónó gbò, sǎnko à á minne n we n pí syísyí yèvinu sɔkɔ, á kɔ dukù mó ne n me palle, à mó Liyel yah tíkile n pí.

3 Képah ye ple, ànê ké tyí nɔ á pwáhnɔ-ò Liyel tyí,

4 ñmɔ nê-á me ké tyí ne no pól pwáhnɔnɔ we, pè mó tĕ we gbule n pne.

5 Yé náh we di, Liyel núkú ó ye me. Liyel ànê névye wró tǒ-ò núkú tɔ ó me. Névi ye ñne. Ñmɔ ye Yesu Kristale,

6 ñmɔ nê-á ñ gblǒy kō à névye pól yō dwe. Gbí nê-á sò yáhtokonsàhnóle, kè pí képah sɔkɔ.

7 Yesu Krista gblǒy kónó mè yin ye Liyel ñmɔ yah tɔkɔ pí ñ wey yó-òle, ànê Krista tĕntò névile, ne névye nónó náh pí Nsyifunole mé péle n kwɔ Liyel yō sĕnó ànê gbɪ wĕkìle. Gbɪ ye mé n yo, mìnyo náh ñne.

Díbì ànê syó pí dukùle tówù sɔkɔ

8 Mé me ké tyí ne tantàn pól sɔkɔ, díbí pé gbàn yō dɔkɔ yinyō pé Liyelle n ni nnole yályál, fòkònyàhnì ànê mékì kĕne pé wró.

9 Mé me ké tyí ne syó tɔ flɔle n tō n sah n mɔ kǎh yīne sǒ. Pè flɔle n mɔ nónó-á kɪ fĕ pé sen yī óle yáryár dáhbí-ńkĕne ké sɔkɔ. Pè káh yō káhtōnsàhnó képékè, ànê sán yèsò yī, ànê yī kètárnɔ, ànê fwòtáhnine n yah n kō.

10 Nte pé gblǒy tōnsàhnó yīne kè pí tyípeplo pínóle, sǒ-á syó kéle n pí nónó-á me Liyel yah tíkile n pí.

11 Sê yīne à ñ gblǒy tiki mɔ tĕ syísyí pàh ñne n kwɔ gbí ñne Yesu yō sĕpú tĩnkì wró.

12 Mé náh ké wĕkìle sê kō ne à névyele n kwɔ, képah náh pí à pí dí yòtĕne. A yīne à tĕ syísyí.

13 Yé náh we di, Adama ñgbò ye Liyel mɔ, té pyĕ Awɔ mɔ dò.

14 Adama náh sétó pilki; Awɔ ye à pilki à kō à Liyel yóré yahle.

15 Nte képah fyé yō sê kɪ pwáhnɔnɔ we ñ pínó yinne yūne, wàh sĕ Liyel yō, té tyínɔnɔ me ñ sɔkɔ, té me n kɔ yályál Liyel yah yáryár dáhbí-ńkĕne sépi pól sɔkɔ.

3

Yesu yō sĕpú tĩnkì yah tĕpú-á yīne pè ne n pí sǒ

¹ Yé yah, kègbɪ wɛy yó ye mé n tyah yónóle yé tyí yò. Névi nê-à me ké tyí ne pé pi Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛ-òle, tò pèpɛy ye tɛ n yah n kɔ pí-ńsahle.

² Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛ-ò yĩne à pi wényo-ńsah kěne n tyí. A yĩne à pi sê núkú nétěne, gblɔy tɛnpnè-òle, nê-á me n tyile n pi n yĩne palle, me népánnɛ n tɛ ple, té ki fě névyɛ kwɔ n pi.

³ A náh yĩne à pi sèwɔle, kɛpah náh pi népékèle. Nte à yĩne à pi névile, nê-á n gblɔyne n ye n pne. A náh yĩne à pi mál kɔlì-òle, kɛpah náh pi pó náh púkúbínmɔ-òle.

⁴ A yĩne à ne n me n kéte yahle n tɛ n pne palle, à mó n wɛnpɪ kwɔ pè ne n sah n tyí yò káh yĩne sɔ.

⁵ Yé náh wɛ di, névi-à tɛ wɛ n kéte yahle n tɛnpnè-ńkěne, à ki pi sɔ té ki fě Yesu yò sěpú tɪnkɪ tɛnó ple, pépi nónó-á Liyel nɔle?

⁶ Tɛ náh yĩne à ne n me nésánnɛ Liyel wɛkì kóló sokɔ, sɔnko gblɔy gbílkinó káh po de tɛ sokɔ, n tyí kɔ kè po n yiki sétàn yòtɛ tyí kɔle.

⁷ A wil kɛpah sokɔ, Yesu yò sě-ńkěpú to yĩne pè ne me tɛ yíngbíle n yo, sɔnko yílónó káh po à yini tɛ, à kɔ à po tɛ sétàn yòtɛ vyóy sokɔ.

Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛpú yòhnɪnmɔpule

⁸ Sě ó ye, Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛpú yòhnɪnmɔpu to yĩne pè pi néglóle ànê wékínyipule. Pè náh yĩne pè pi sèwɔbile ànê kwáh yáhnkɔpule yínvɪ sokɔ.

⁹ Gbɪ nê-á pè wɛ pí Liyel yò sɛnó gbò yò, pè yĩne pè kè tɛ n sah pé sɔnɔ sokɔ palle.

¹⁰ Ké gbennɛ, pè yĩne mónyahɔle. Pílki-ńsah-à wé-ńkěne pé tyí, pè ki pyě fě wilki sah Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛpú yòhnɪnmɔpule.

¹¹ Syó nónó to-á Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛpú yòhnɪnmɔpule, pé yĩne pè pi névyɛle nónó-á yòyén me n sah pé yò. Pè náh yĩne pè pi névyɛ tyí yónkòpule. Pè yĩne pè pi gblɔy tɛnpnèpule, pè mó ne n me tómm tyi tyi pól sokɔ.

¹² Yesu yò sěpú tɪnkɪ yah tɛpú yòhnɪnmɔ-ò yĩne à ne n me sê núkú nétěne, à mó ne me tɛ wɛ n wɛnpɪ ànê n kéte yah tɛnó tyí.

¹³ Nónó-à pé tòle n pi palle, pè ki yín-ńsah ngbě wɛ ké sokɔ, té gbò sàh-ńsah to ki wɛ pé tyí pé wró kwrónmɔnɔ gbò yò Yesu Kristale.

Sètɪn sò tir ngběne

¹⁴ Mé ye sɛbéy mènɛ n tekɪ n mɔ á tyí, nte ní sɔnɔ sokɔ mé ki po n yah n pi á tyí dǒ kwéy.

¹⁵ Nte máh ki se mo pónyah-ńsah á tyí, tyi nónó-á mé wārki tekɪ mɔ á tyí, sépi ki n yohnɪ n mɔ á ki á gblɔy tɛ dùkù pí min nétě Liyel no wró sokɔ, pépi nónó-á Yesu yò sěpú tɪnkɪle, nónó-á gbɪ tɛnsàhpule dàhpɛ sɔ.

¹⁶ Liyel-á nê yo á tyí Yesu Krista tyí sokɔ, tyi ngbě ye kéle.

Liyel n gblɔy pi névile à po sétáh yò, nê-á Kristale.

Liyel Mirki kè wɛki ne négbí-á nne,

yínyò tɔnpɪbɪ à wɛ,

n tyí yo névyɛ tyí nónó náh pi Nsyifunɔle,

névyɛ náhnáh sɛ n yò kèkǒyó,

té yínyò sokɔ, Liyel me gbílkinó sah n yò.

4

Kwónó kètúkùni pípúle

¹ Liyel Mirki kè yo dal mɔ pnéyy ne kèkõyó-à pópó n tyɛ, névye tókù-á kɪ Krista yõ sɛ́nó yahle, té kɪ sɛ́ m̀nyobe welo yõ, ànê kwónó nónó-á n wil sétàn tyí.

² Névyé nónó-á yínvɪnpɪbɪle ànê m̀nyobeɛ, pépi nónó-á pè náh sennɛ n pne pólle, pè kɪ pé gblõy sah pépi kõ pè kɪ vi tɛ́.

³ Pépi ye n kwɔ névyɛɛ ne pɛ dékè náh mɛ sê tókì náh mɛ, ànê yõ yõ yí yísyó-á mɛ sè náh yíne yónóle. Té Liyel mó tõ kéné yõ yõ yí mɔ ne péwɔ yõ sɛ́pú nónó-á gbɪɛ n pne, pè séle n yõ pè mó pèpɔɪ pínó weyne péle n kõ.

⁴ Liyel-á yí nónó pól mɔ, sè plɛ. Milki milki kwáh náh mɛ sé sɔkɔ, áyáh mɛ sè fɛ́ syi té mɛ pèpɔɪ pínó weyne ñne n kõ.

⁵ Yé náh wɛ di, Liyel wey ànê níri ye n pɪ yíyini pólle yályál Liyel yah sɔkɔ.

Yesu Krista tònpi pèpeyne

⁶ Wáh kɪ tyi nópilɛ á yúnpyéle n kwɔ, á kɪ pɪ Yesu Krista tònpi pèpeyne. Á kɪ kè wɛ́kɪ képah sɔkɔ ne páh Liyel yõ sɛ́nó welo ànê kwónó kègbɪ nêne ñ kwɔ sɔkɔ, sáh de yíí á sɔkɔ.

⁷ Á náh vi sèmɪrn wàn ànê wɛ́nwàn kõ, sépi nónó náh tir yóle n pekɪ Krista yõ sɛ́nó sɔkɔ. Gbah n tɛ́ ñ ne n mɛ Liyel yah tíkile n pɪ.

⁸ Wil gbɛ́nsê dàrnmonɔle tólɛ, yõre mɛ ké tyí. Nte Liyel yah tíkí pínó yõre wɔ kal tyi tyi pól sɔkɔ. Yé náh wɛ di, képah gbò yõ sɔkɔ ye á kɪ min wɛ kwey gbí mè sɔkɔ, ànê ñsò tɔle.

⁹ Wey mène gbɪ wey ye kéle, nê-á no pól yíne pè kè fɛ́ n syi.

¹⁰ Yé náh wɛ di, ápi-à mɛ tólɛ n pɪ yèvyährɪle, té mɛ gbah tɛ́ sɛ́, képah n wɛ́kɪ ne á gbò sàhnó-á mɛ min nétɛ́ Liyel yõ, nê-á no pól pwáhnɔ-òle. Té wáh kɪ nónó pwah n mɔ n pi kal, pépi yé pɪ Krista yõ sɛ́púle.

¹¹ Képah ye á yíne ñ gbah n yo névyɛ tyí ñte pè kwɔ kéle.

¹² Nnî yó ntɛ́ náh yíne à ále n yilo wáh sɔ́npilɛ pɪ wɛ́npɪrɪle. Ye Yesu yõ sɛ́pú tɛ́ wɛ ále n yah n pɪ á vyáh wey sɔkɔ, ànê á pɪ dùkù sɔkɔ, ànê tyínɔnɔ nê-á mɛ á sɔkɔ, ànê á Liyel yõ sɛ́nó sɔkɔ, ànê á pínó sɔkɔ yályál Liyel yah.

¹³ Máh kɪ pópó n pi, gbah n tɛ́ Liyel weyne n kar tówû sɔkɔ, ñ té névyɛɛ n vi mɔ, ñ té kwónóle n pɪ.

¹⁴ Liyel tǎhkì nê-á mɛ á tyí, káh kè tɛ́ gbònwòkòle dé; képah nê-á á wɛ Liyel tɛ́ntò syínyopu welo gbò yõ, ànê Yesu yõ sɛ́pú yah tɛ́pú-á pé gbàn sah á yõ à níri pɪ á tyí gbí nêne.

¹⁵ Liyel tǎhkì mè tɛ́ gbɛ́ninine, gbah n tɛ́ ké sɔkɔ. Képah sɔkɔ, no pól kɪ kè wɛ ne wáh mɛ n yuku yahle.

¹⁶ Á gblõy tɛ́nó plɛ, wáh kwónó nêne n kõ ñ té ké tɔ tɛ́nó plɛ. Gbah n tɛ́ ne n yuku yahle ké sɔkɔ. Wáh n pɪ sɛ́, képah sɔkɔ ye á kɪ á gblõy pwah mɔ, té kɪ á wey nóhpú tɔ pwah mɔ.

5

Timote-á yíne à Yesu yõ sɛ́pú tɛ́ dùkù nêne

¹ Wáh yèwáhle n vi mɔ, káh ne n wɛkɪ ñ tyí díri sɔkɔ, ne n wɛkɪ ñ tyí á sú sɔ́ ñne. Kètɛ́npilɛ n vi mɔ á yúnpyé sɔ́ péle.

² Syódfile n vi mo á yúbí sǒ péle, n té syónpile n vi mo ké yah pèpey yǒ á dósyó sǒ péle.

³ Pékúsyó nónó-á yòhnìnmopu náh me pé tyí, pé tǎnó ple.

⁴ Nte pékúsyó nónó tyí wǎnpì-à me, képah náh pi pétóbéle, kéne wǎnpì ye yǐne pé pé Liyel yah tíkí pínó wǎkì à yuku pé gbô tǎn ònnè. Páh yǐne pé nê pi pé dúbípú tyí, pé képahle n pi pé tyí. Yé náh we di, képah tyí ye no Liyel tyí.

⁵ Nte sê nê-à me pékúsèle kègbì yǒ soko, nê-á névi náh me n tyí kì à yohni mo, nmo ye nkǎne n gbò sah n yǐ Liyel yǒ soko. A Liyelle n ye n gbo níri soko lékâh ké gbìntǒ.

⁶ Nte pékúsè nê tǎ wǎ-à me wil gbǎnsè dékè tyi óle n sǒ, nmo me kúnóle té à sah vile.

⁷ Wáh yǐne n nê to yo pé tyí sǎnko lékâh káh po we pé tyí, kè we yò.

⁸ Névi nê-à n yáhdahnmo-nkǎne n tyí névyé tyí soko, ànê n kéte névyé tǎ tyí soko, tǎ Krista yǒ sǎnó wǎkì milki. Krista yǒ sǎ-nkǎ névi nǐtǎ fónfó nmo yǒ.

⁹ Pékúsè nê yǐn-à pópó n wǎrkì, à nne n mo n kǒ pékúsyó wró à yǐne à ne n me ye tikitǒnì tǎ wǎ we, à mó ne me de yah pe núkú ó tyí.

¹⁰ N tyí yǐne kè ne me pínóle n tyípeplo pínó tyí soko. A ne n me n wǎnpì tǎnó ple, à ne n me ye népân ne n twah n tyí, à ne n me Yesu yǒ sǎpú gbyèhne n wu, à ne n me névyé nnole n de nónó-á me yèkwǎri soko, à mó ne n me tyípeplo duke pólle n pi.

¹¹ Nte syópâm nónó tǎ wǎ-á pékúsyóle, káh pépi yni wǎrkì pékúsyó soko. A náh we di, lédórí-à po pé wró gbè mo Kristale, pé n ne n me ké tyí ne pé pé syi de pebi tyí.

¹² Káh pi sǎ, lékâh n we pé tyí, páh sǎnpíle pé vyǎhle Krista kǒ té po pé syi n náh.

¹³ Páh se tǒ pi tǒ kǎ névyéle sǎ, pé n wǔ n tǎ gbéngbèn kǎnkǎno ó soko. Pépi ye tǒ náh me pé tyí yò, té pé n tǒ n pi wènkwiniki wékípúle vyǎhle dálnóle, n ne n wèkì n min n dah n mo sǎ.

¹⁴ Képah ye, mé me ké tyí ne pékúsyó nónó-á me syópâmne, pé de pebi tyí. Pé fǎ wǎnpì we, pé mó ne n yah n dah mo pé gbèn tyí soko. Sǎnko pé káh po wǎkì yiki mo á sèpébi kǒ pé á yǐnpole n yo.

¹⁵ Yé náh we di, pékúsyó tókù ye me wǎkì milki te, té me sétàn yòtǎ sǒ tǎ.

¹⁶ Nte pékúsyó-à me Yesu yǒ sǎ-ò sê nê wòkò tǎn soko, tǎ yǐne à ne n yah n dah mo pé tyí soko, sǎnko képah káh pi Yesu yǒ sǎpú ònkì yótókóbíle. Képah soko, Yesu yǒ sǎpú ònkì to kì mó n yah n dah mo pékúsyó tyí soko nónó-á nékân tǎnne.

Yesu yǒ sǎpú ònkì yah tǎpúle

¹⁷ Yah tǎpú nónó-à me Yesu yǒ sǎpú ònkì yahle n tǎ palle, yòyén yǐne kè ne n sah n yǐ pé yǒ. Ké dú doko pé nónó-á Liyel wey yónó ànê névyé kwónó tǒ me dahbi pé gbò.

¹⁸ Yé náh we di, kè me wǎrkínsàhnóle Liyel wey sèbéy soko ne, nyeh-à me swǎh tónó soko á tyí gbí nène, á káh sé vyèy pukubi ne sè káh á sèmucole n yǒ. Té tǒ me wǎrkínóle ne, tǎnpì-á yǐne n tǒ pínó sǎr wénóle.

¹⁹ Káh n fǎ n syi lékâhle n syi yah tǎ-òle n kǒ ne kéne tir náh wil tǎrfyò népì nímí képah náh pi tǒmí vyèy soko.

²⁰ Névi nê-à tyítúkù pi, kè yo gbǎb tówù pól yí yah soko, sǎnko kè tíkí mo téló soko.

²¹ Mé kéle n gbah n yo á tyí Liyel yah, ànê Yesu Krista yah, ànê yǐnyǒ tǎnpìbi wǐlkínsàhnó yah soko ne, á tyi nópi pólle n pi tómm, á káh wǎhkìle n pi.

²² Káh ne n sal á gbòle n sah névi yǒ n níriile n pi tǎ tyí, ànê káh á vyǎhle n dah n mo á ní-òle n tyípeplo pínó soko. Ne n me yályál Liyel yah soko.

²³ Wáh me n yo gbáhyí náhnáhle sě, káh ni ó kókóle n wo, ðivě tǎle n wo kwéykwey á foko marku yinne.

²⁴ Névyé tókù tyípêl me sè n wilki n mo kwèyy pé tükè-ñkê soko. Nte tókù tyí me, náh ó sè n po n pĩ.

²⁵ Sě ye tyípeplo tǎle, sépi to n we kwèyy yíne, ànê nónó ítě fyé-á sè náh me n yah, sè náh n wũ n pi wilkinmo-ńkêne.

6

Yõbi ànê pé yõtãmne

¹ Nónó pól-á me yõrile n pi, pé yíne pé pé yõtãmne n mo n kō ne pãh yíne yõyén sãhnóle pé yõ, sõnko áyáh kwónó nêne n kō, ñnî yó ítě káh po kápah ànê Liyel tyíle n yo n ko.

² Nónó yõtãm-à me Yesu yõ sěpúle, pé náh yíne pé yo ne pé yũnpyé-á péle, pé mó yahle yõyén sãhnóle pé yõ soko dé. Pépi nónó-á pé yũnpyé pèplǎle, pépi-á sõnpíle n we pé tò pínó yõrele, pé ye pyě yíne pé tǎle n pi n yíí pépi tyí ñkê.

Mìnì kwónó ànê tahrì tyínɔnɔle

Yah, kéne tyi ye á yíne ñ nole n kwɔ, ñ té sè kō n sah pé kō.

³ Ñnî yó-à po nole n kwɔ tyíkáhkíle, té kè náh me núkúle gbì weyne nê-á wil ápi Tě ñgbě Yesu Krista tyí, ànê kwónó nê-á á we Liyel yah tiki pínó tyí yõ,

⁴ kápah n wěki ne gblǎy gbílkinó-á tě yí wo. Npĩ-ñkê ney ye tēne, nê-á yékãb pínó, ànê wěnkýõ wékínó me ñ yõgbèkè yiki sah, sépi nónó-á n po n po mékìle. Sépi ye n po n po yũnwõrí, ànê méwéy, ànê yrówãn yónó, ànê gbyǎle.

⁵ Té tǎ n po n po yékãb kwĩnkile lékám kě névyé wró, nónó-á pé náh gbule n pne pólle. Pépi tãn n ne n sō ne Liyel yah tiki pínóle, kwáh wénó-á me ké soko.

⁶ Gbì tě wo ye, Liyel yah tiki pínóle tahrì ñgbě ye kéle névyé tyí, nónó-á pé wénó pé yíne n yuku.

⁷ Yé náh we di, ápi náh po kwáh yó ítēne kèkõyõ mè soko, á náh mó á syi n soko n pi kwáh yó ítēne.

⁸ Nte yõke ànê flo tě-à fyò me á tyí, sè yíne sè á yí yuku.

⁹ Nte nónó-à me ké tyí ne pé pi tahbule, pépi ye n de mónyahno soko. Tyíwãn ànê yõ kě tyi sõno n po pé mo n tě, sépi nónó-á névyele n mo tyí yíkínó ànê mónpuno wěkì yõ.

¹⁰ Yé náh we di, tyípêl duke pól tyàh-ñsah n wil pó tyínɔnɔ soko. Pó yáhnkõno kèpèkè tě tyí, tókù Liyel yõ sěno yal mo, té kwlónó náhnáh yõri mo pé gblǎy yõ.

Pole-á vɔnmɔnɔ nêne Timote kō ñ gblǎy tě ðùkù tyí soko

¹¹ Nte áwo tě wo-á Liyel tyí névile, ne n to kéne tyi yah soko. Ne n yah n kō ne á pi négbile Liyel yah, á ne n me Liyel yah tiki le n pi, á ne n me sěno le Liyel yõ, tyínɔnɔ ne n me á soko, á ne n me sõnmóle n pi, á mó ne n me á gblǎyne n tiki n mo.

¹² Mékì pèpey fwo à yuku Liyel yõ sěno tyí tinne. Á pwáhnmɔnɔ tě n yin pálle, kápah nê yin-á Liyel ye ále, té á me fě syi névyé náhnáh yí yah ne wáh pi Yesu yõ sě-òle.

¹³ Liyel nê-á minne yiyin pólle n kō, ànê Yesu Krista nê-á yin Põse Pilatu yah soko à Liyel yõ sěno welo tǎ sah wèki, pépi yí yah soko ye mé kéle n yo á tyí ne,

¹⁴ tyi nónó-á kō sah ñ kō, á sé wãlle n kō. Á ne n me pilki-ńsah kēne ànê wényo-ńsah kēne á tyí fókù ki po no ápi Tě ñgbě Yesu Krista syinpono tyí.

¹⁵ Liyel nukúní nê-á tyi pól tyí tēpnè-òle, pèpɔrɔ-á n wil òmɔ nê tyí, òmɔ nê-á yòtāmno Yòtēne, ànê tāmno TÈ NGBÈNE òmɔ ye kɪ Krista kɔ à kɪ ò syi pɔ à yīne ké gbí yáhntòkònsàhnóle.

¹⁶ Nmɔ ó ye à náh ku n yah n pi. A me déntēnóle kyòo yó sòkò nê-á ney náh fē n nɔ n de n pi kéle. Ney yí náh tē yah ké yò, ànê ney yí náh n tē n yah n pi ò yò sòkò. Gbilkínno ànê tǎhkì ne n sah ò mɔ yò gbímegbí. Amiina!

Vīnmɔnɔ nê-á yīne tahbɪ kɔnóle

¹⁷ Kè yo kèkòyó mè tahbɪ tyí ne pè káh pé gblɔyne n gbilki, pè káh pé gbò sah tahrɪ yò nê-á kɪ n tye n pi. Nte pè pé gbò sah Liyel yò, òmɔ nê-á yíyìnì pólle ápile n kɔ náhna nê-á kɪ á kɔ á kɪ me nìvìnì sòkò.

¹⁸ Yo pé tyí ne pè tyípéplɔle n pɪ, pè ye pé tahrɪ pɪ tyípéplɔ pínóle. Pè pɪ fòkòpèncɔrɪ névyele nónó-á kɪ fē syi n yī n kɔ.

¹⁹ Képah sòkò, pè kɪ tahrɪ pèpɛy yah sah pé gblɔy tyí ísò yīnne nê-á kè náh n ykɪ. Sònkò pè pɔ min kègbɪ wɛ.

Vīnmɔnɔ téyne

²⁰ N dí Timote, tyi nónó-á áwɔ gbò dahbɪ, sé tēnó ple. Káh ne n de yékâb wân pínó sòkò nónó náh me n yuku Liyel yò sēnó wēkì yò, ànê káh névyé wɛlɔ nīne n tē nónó-á pé gblɔy pɪ tyi kàhnɛpɛpɛle.

²¹ Névyé tókù ye pé gblɔy pɪ kéné yípî mè dükù névyéle, té Liyel yò sēnó wēkì milki.

Mé kéle n yah n kɔ ne, Liyel ò pèpɔrɔ pɪ yé tyí.

Pole sébéy ní-ò tékínmonole Timote tyí

Pole wékínóle Timote tyí

¹ Nmo Polele, Yesu Krista tǝntǝ névi ye nne à yǝne Liyel dyo yǝ tǝne. Liyel-á n vyǎhle á kǝ tyé-ńkǝ min nê tyí soko, té kè n we Yesu Krista gbǝ yǝ, à ní tekı mo képah tyí yo yǝnne névye tyí.

² N pídí Timote, áwo nê tyí-á no yǝ ní tyí, áwo tyí ye mé n tekı n mo sébéy mène. Mé kéle n yah n kǝ Sú Liyel ànê ápi Tǝ ngbǝ Yesu Krista tyí ne, pè yǝbènori pi á tyí, pè mó á yǎm yah, ànê pè yevınıne n kǝ.

Pole me n weki Liyel tyí

³ Gbǝmegbǝ mǎh n sǝ á tyí soko, mǝ weyne Liyelle n kǝ náhnáh nmo nê tyí-á mé me ní foko dal mo tǝle n pi palle ní sútóbé tyí kǝle. Lékaǝ ké gbǝntǝ, mǎh nírlé n pi, mè n pi á to tyí.

⁴ N dyo-à to kǝ á yétǝ kwénó tyíle, mè n ne n me yǝ ké tyí ne mé n we ní nı kǝ kè vi yǝ.

⁵ N dyo náh fwo á Liyel yǝ sǝnó kǝgbı tyíle. Liyel yǝ sǝnó kǝgbı nê-á lésǝ me á yǝntǝ Loyisi ànê á yǝ Yenusi soko, ní sǝnyǝno me ké yǝ ne, képah núkú-á me á to soko.

⁶ Képah ye, mé á dyole n to n kǝ ne, mǎh ní gbǎn sah á yǝ á nírlé pi á tyí, té Liyel me n Mirki táhkı nêne n kǝ, á kè koh n tǝ yǝn.

⁷ Ngbǝ Mirki nê-á Liyel á kǝ, tíkǝ Mirki náh kéle dé; táhkı ànê tyínono, ànê gblǝy tǝnó Mirki ye.

⁸ Káh n ye ápi Tǝ ngbǝ tyí yónó pi senne á tyí. Nmo ménóle wǝkǝnpèkè soko nmo tyí sǝwǎh, káh n ye kè ne me senne á tyí. Nte Nǝvǝnǝ tir yónó yevyǎhrı fǝ n syi nımole wǝ tyí, á gbǝ sǎhnó mó ne me Liyel táhkı yǝ,

⁹ képah nê-á pwah mo ápile, té à me á ye pi n nole. Á tyípéplǝ pínó yǝn náh à képah pi á tyí dé, kè ye n dyo ànê pèpǝrı ye à pi á tyí kéle. Yesu gbǝ yǝ, à kéne pèpǝrı mè pi sah ápi kǝ kǝkǝyǝ mó-ńkǝ gbǝ dükùle.

¹⁰ Kéne kǝpǝrı ye á we núkúnúkú á pwáhnmo-ò Yesu Krista pónó soko. Nmo ye po kǝ tyí yıkı té Nǝvǝnǝ tir yo á tyí, nê-á á mo tyé-ńkǝ min wǝkǝ yǝ.

¹¹ Nǝvǝnǝ tir mè yǝn ye Liyel nımo ye tǝ, té n pi Yesu tǝntǝ syınyo-òle, ànê tyi kǝnsǎhnó kwǝ-òle.

¹² Képah kwǝlónó ye ní yǝ soko, nte kè náh me senne ní tyí. Mǎh ní gbǝ sah névi nê yǝ, mé nne n pne dò. N sǝnyǝno me ké yǝ tole ne wǎh nê dahbı ní gbǝ, táhkı-á me n soko kı fǝ ké tǝnó ple, pópó kı po no gbǝnyǝkǝ tǝy sǝ tyí.

¹³ Timote, mǎh welo gblo nónó yo á tyí, sè koh n tǝ n yǝn Liyel yǝ sǝnó ànê tyínono soko, sépi nónó-á á we á wró kwrónmonǝ gbǝ yǝ Yesu Kristale.

¹⁴ Liyel Mirki nê-á me ápi soko, képah gbǝ yǝ wǎh kwónó pèpǝy nê we, kè koh n tǝ yǝn palle.

¹⁵ Áwo n tǝ pínó me ké soko ne, Asi mara tǎn pól-á pé náh vi ní kǝ, Fisyelı ànê Yeremosyeni n tǝ pé náh vi ní kǝ.

¹⁶ Mé kéle n yah n kǝ Liyel tyí ne, à Nsyonesifǝrı ànê n no nle n gbe. Yé náh we di, mǎh wǝkǝnpèkè soko kǎrnne mónóle ní tyí, ké sen náh nmo tǝ wo yah kǝ ní nı dénponole gbáhyı náhnáhle.

¹⁷ N yǝnıntǝno nǝş Wrome kwıl soko, à ní gbah soh kǝ súú à kyı we.

¹⁸ Mé kéle n yah n kō Tě ñgbě tyí ne à ñ yām yah tukey tuke sōle. Wāh yòhnìnmonò nónó pɪ ní tyí Yefesɪ kwil soko, ney náh sè pĩ nɔ áwɔ Timotele.

2

Pole ne Timote ñ tah sah

¹ Áwɔ tẽ wɔle ní pídí Timote, yòbènɔɾɪ nê-á ápi we á wró kwrónmonò gbõ yõ Yesu Kristale, képah yinne, á tah n sah yĩ.

² Wáh ní kwónó nê noh névyé náhnáh yí yah, kyɪ négblo kwɔ kéle, nónó tɔ-á kɪ tõ fẽ tókù kwɔ kéle.

³ Kwónó nê-á yĩne ále, kè fẽ n syi Yesu Krista sràsyi yèsyikì tyí kōle.

⁴ Névi-à fyò de sràsyiyá soko té me ké tyí ne pé pé yõtẽ ñvìnìne n pɪ, ǎ ñ vyāh de kèkōyõ tyi téló soko.

⁵ Wẽ kálnó tóló tó-ò tɔ náh tǒrí yókúríle n we n pne né à náh to ké wěkì yõ.

⁶ Sètõ nê-á tõ swāhle à kwlo, ñmɔ ñgbò ye yĩne ké sèmuco wénóle

⁷ Sõ n yah ní welo yõ, Tě ñgbě kɪ sé pól syíkí-ńsahle ñ wěkɪ.

⁸ Káh á dyo fwo Yesu Krista tyile, ñmɔ nê lékó-á yiki mɔ.

Davidi náh ney ye ñne.

Sẽ ye kéle yónóle Ñvìnì tir soko, képah nê-á mé me n yo n kō.

⁹ Kéne Ñvìnì tir yĩn ye kwónóle ní yõ soko, ànê kárnne mónóle ní tyí á kɪ ne pèkè pí-ò sõ ñne. Nte kárn náh se yó me mɔ Liyel wey tẽ wɔ tyí té.

¹⁰ Képah ye, mé me tyi pólle n sro névyé yinne Liyel-á nónó yah tɔko, sǒnko pé tɔ pwáhnmonò we Yesu Krista gbõ yõ, pé mó gbilkinó we nê-á kè náh n tyé.

¹¹ Gbɪ wey yó we yò:

Áyáh kɪ me ku Yesu Kristale wẽ tyí, á kɪ me min tɔ soko ñne wẽ tyí.

¹² Áyáh kɪ á tah sah wẽ tyí ñne,

á kɪ tǒrí pɪ ñne wẽ tyí.

Áyáh kɪ à yahle,

ñ tɔ kɪ á yahle.

¹³ Áyáh kɪ sõ pí-ńkēne négblole,

ñmɔ tẽ wɔ kɪ tẽ négbúle,

à náh fẽ ñ syi n kur n pi.

Kwónó kétúkù fwónóle

¹⁴ Névyé dyo to n kō n mɔ kéne tyile, ñ té ké gbáhdýāh di pé tyí Liyel yah soko ne, pè káh yékāb wānne n pɪ. Sè náh tir yóle n pekɪ. Nónó-á me séle n nohnɪ, sè n pyě pépi mɔ n pu.

¹⁵ Á tah n sah Liyel yí kō kè yuku ále. Pɪ tǒnpule, nê-á gbɪ welole n yo ké yah yõ, té sen náh n pɪ ñ tyí à yuku ñ tõ tyí tĩne.

¹⁶ káh yáhwānne n yāh nónó-á sè náh me yuku Liyel yõ sēnó tyí tĩne. Nónó-à kéle n pɪ, pé wró n ne n gbah n gbe Liyelle.

¹⁷ Pé yáhwān yíkínóle n pɪ á kɪ ne nówũ-á ńkēne wille n yõ sõ. Yimene ànê Filetɪ tɔ me kéne sēnkno névyé soko.

¹⁸ Pépi gbɪ wěkì fĩn mɔ té me n yo n ne lékyî-á yilki mɔ soko te. Sẽ ye pè pɪ té névyé náhnáh Liyel yõ sēnó yikɪ.

¹⁹ Nte sépino pól soko, Liyel-á sètyah nê wilki, képah tẽ wɔ me. Welo nónó-á me wārkínóle ké tyí yõ, sè we yò:

«Nónó-á me Tě ñgbě tyí yõ, à péle n pne.»

Ànê tǒ: «Nónó pól-á Tě ñgběne n ye n gbo, pè yĩne pè tyítúkùnì we n ye.»

²⁰ Wòkò ñgbě sòkò, sǎn vyó ànê wárn vyó ó kókó náh me dé; sésár tyínò me, puri tyínò tò me. Túkù me yí tǎhnì mọ yĩnne, túkù mó me ñyǎn yí mọ yĩnne.

²¹ Tyi nónó tyí-á mé yo, Névi nê-à sè we ye té pi yályál Liyel yah, tǎ kɪ me wìkìnsàhnòle tyítǎhnì pi yĩnne. N yétò kɪ me yòtǎ dí tyí tyípéplò pi yĩnne.

²² Kètǎnpikini dékè tyi we n ye. Tyi nónó-á á yĩne n yah n kǒ, sè we yò: Gbɪ wǎkì kólóle, Liyel yò sǎnó, tyínòòle, ànê yèvinne. Yé sépi pólle n pi ànê névyele nónó-á me Tě ñgběne n ye n gbo fòkò pépérle.

²³ Yékāb wǎn pínó we n ye. Á pĩ ne sépi-á n pọ n pọ mǎlle dò.

²⁴ Ngbǒ Tě ñgbě tǒnpi náh yĩne mékì pínóle dé. Á pyě yĩne à ne n me népír névile no pól tyí, à mó ne n me névyele kwónó yah we, té pǎh ñ tyíle n yo, à tǎ we kè sómno.

²⁵ Á yĩne à ñ wey kǎlìpule n tǎ mármár à vìnmonòle péle n kǒ. Nê pĩ, ténkàh Liyel kɪ ye pè kǒ pè kɪ pé sǒnò we vi mọ kɪ gbɪ we pĩ té.

²⁶ Képah-à pi, pé yah kɪ pi kyòò pè kɪ we de sétǎn yòtǎ vyóy sòkò, nê sòkò-á sò à pè mọ tǎ sah pè kǒ pè ñ dyò yĩnne n pi.

3

Kèkǒyǒ tyénó tyile

¹ Timote, á yĩne ñ kè pĩ ne kèkǒyǒ tye gbĩne, tyah táhnónò-á kɪ n we.

² Névyele kɪ pi gblǒy yò yíkípule, pó kódíbìle, wèngbil wékípule, gblǒy gbìkípule, Liyel tyí yóndepule, dúbípú tyí yáhlepule, pèpọri pí-ńkǎ névyele, Liyel tyi mónkò-ńkǎpule,

³ kùkùtǎhkì névyele, népíkòbule, névyele yĩn yíkípule, gblǒy tǎ-ńkǎ névyele, nékókè mópule, pèpey fwópule,

⁴ wǎ náh vùpule, fòkònyǎhnì névyele, gblǒy yǒnsàhpule. Pé dyò yĩ tyi tyí kɪ no kal pé tyí Liyelle.

⁵ Pè kɪ pi yí yah Liyel yah tíkì pípule, ñte kègbɪ yò, pè náh Liyel yah tíkì pínó tǎhkì fǎ n syi n pi. Káh ne n pi n soh sǎnkno névyele.

⁶ Pé túkù n ne n de n kǒ gbèn sòkò ñ syó túkùle n vi n tǎ, nónó lékām-á take. Kéne syó me tyípél ó pé tǒó. Tyi duke pól dékè n ne n me pé sòkò.

⁷ Pè me sǎhnó sòkò kǔmm, ñte pè náh me fǎ gbule n pne pólle.

⁸ Nsyǎnesɪ ànê Nsyǎbresɪ-á Moyisi kǎlì sǒ, sǎ ye pépi tò me n kǎlì gbule. Pé sǒno náh me palle. Liyel yò sǎnó náh yuku yahle.

⁹ Nte pè náh n yuku n pi yahle. Yé náh we di, no pól kɪ pé néwǒré we kwèyy sǒ-á Nsyǎnesɪ ànê Nsyǎbresɪ tyí pi.

¹⁰ Nte áwò Timote tǎ wọ ye ñmọ sèfiki mọ tyi tyi pól sòkò: Máh kwónó nê pi á kè fǎ syi, té me ñ pi dùkùle n yah n pi. Á ñ sǒnòle n pne, ànê ñ Liyel yò sǎnó dùkùle, ànê ñ tyi srónó dùkùle, ànê tyínòò nê-á me ñ sòkò, à tǎhlì máh me gbah tǎ dùkù nêne.

¹¹ Pǎh ñ fǒh dùkù nêne á kéle n pne, à tǎhlì máh yèvyǎhrì nónó pi Antyosyɪ, ànê Yikonyumi, ànê Lisitir sòkò. Fǒhnó nê dùkù tǎ me mé náh kè we yah? Nte Tě ñgbě ñ pwah mọ sépi pól sòkò.

¹² Gbɪ yò, nónó pól-á sǎ Yesu yò, té me ké tyí ne pé pé minne n pi Liyel yah tíkì pínó sòkò, pé kɪ fǒhnó we.

¹³ Nte népél ànê névyele pílkípú tǎ wọ kɪ yǒ sòkò pèkè pínóle kɪ névyele túkù pilki, té kɪ pé gblǒy ñtǎ tò pilki.

¹⁴ Nte áwò tǎ wọ-á kwónó nê we té kè fǎ syi ne gbɪ-á kéle, kè tǎ yĩn palle. Wáh kwónó mè we nê tyí, á ñne n pne ó.

¹⁵ Á wěnpir gbí dùkùle á Liyel weyne n pne. Kè kɪ fě á lékām ykɪ mɔ n kō á kɪ pwáhnmonɔ we Yesu Krista yō sě́nó gbō yō.

¹⁶ Liyel wey pól wārki Liyel tǎhkì gbō yō. Kè wārki névye kwɔ yīnne, ànê mìnì gbel kye yīnne, ànê pílki-ńtǎn tō yīnne, ànê névi mɔ yīnne gbɪ wě̀kì kóló sokɔ,

¹⁷ sōnko, Liyel tyí névi pɪ négbíle tǎn pèplo pól fě n pɪ yīnne.

4

¹ Yesu Krista nê-á kɪ pɔ vye ànê kyí tuke n pi, mé kéle n gbah n yah n kō á tyí Liyel ànê ñmɔ yí yah, à tahlɪ ñ syínponɔ ànê ñ tǔrí yīn yō ne,

² á Liyel weyne ne n yo. Kàh sǒ yèvyǎhrɪ gbí sokɔ ò; kàh sǒ yèvunɪ gbí sokɔ ò; kéle ne n gbah n yo. Névi nê-à pu pɪ, wekɪ tě yō, vìnmonɔle tě kō, tě tɔko yárr ñ kwónóle à kō.

³ Gbí yó me n pi, tókù nǎh tō kwónó yèsyìkì fě n syi n pi. Tyi nónó dékè-á n ko péle, pè kɪ kwópú kwīnki yísyó yah nónó-á kɪ pɔ sépi tyíle n we n yo pé tyí nónó nóhnó-á me nɔ.

⁴ Pè kɪ pé ní tah tū yahle gbɪ nóhnóle, té kɪ sèmirn wɔle n nohnɪ.

⁵ Nte áwɔ tě wɔ á gblǒy tě palle tyi tyi pól sokɔ. Kwónó sro, ñ té á gblǒy kō yí Nìvìnì tir yónó sokɔ. Pɪ Liyel tǎnpi pèpeyne.

⁶ Ñmɔ tě wɔ pɪ gbí nɔ te sárkále. Kèkōyǒ fin mɔ gbí nɔ ní tyí.

⁷ Mé mékì pèpey fwo à yuku Liyel yō sě́nó tyí tǎnne. Tóló nê sokɔ-á sō ñne, kè tye. Mé nǎh Liyel yō sě́nó yal mɔ.

⁸ Nte núkúnúkú, tēnweno yōre wénó ye mé me sykɪ tě, nê-á négblo yǒtǔrí yǒkúríle. Tě ñgbě nê-á tukey tükè-ò pèpeyne, ñmɔ ye kɪ ní kō n pi kéle. Té à nǎh n yīn n pi ñmɔ ó tyí dé, nónó tɔ-á me ñ pónó sykɪ tě nìvìnì sokɔ, à kɪ pépi tɔ pól kō kéle.

Pole me vìnmonɔ téyne Timotele n kō

⁹ Gbah n tě n pɔ ní tǎnne súú.

¹⁰ Yé nǎh we di, kwey gbí tyi me yah syi Demasɪ tyí à kō à me ñ nǎh vi ní kō. À me sokɔ Tesaloniki kwil sokɔ. Kresā mó sokɔ Kalasi mara sokɔ, té Tite wɔ me sokɔ Dalmati mara sokɔ.

¹¹ Likyí ó ye me ní tnô. Markɪ tě ye pɔ wě tyí ñne. N yétô me gblò ní tyí tō mè sokɔ.

¹² Mé Tisyiki tekɪ mɔ Yefesɪ kwil sokɔ.

¹³ Wáh kɪ n pi, ní fwòmò-ñgbě tɔko n pɔ ní kō nê-á mé sah Karpusi tyí Turasɪ kwil sokɔ. N sébéynó tɔ tɔko n pɔ n kō, ñ té n pɔ sé sêl tyíno tɔle, sépi nónó tyí-á tah kal ní tyí.

¹⁴ Kètōndí Alekisādre népékè kah pɪ ñne. Tě ñgbě kɪ à dyah n pi ñ tyírinne.

¹⁵ À ápi welo kōlɪ kah mɔ. Képah ye, á tɔ á gblǒyne n tě ñne.

¹⁶ Pǎh ní tuke sō nēne gbenne, no pól pé nǎh vi ní kō. Nnì yó nte nǎh yo tě mɔ ñne. Mé kéle n yah n kō Liyel tyí ne à káh kè pɪ tirlé pé tyí.

¹⁷ Nte Tě ñgbě wɔ so mɔ ní tyí. À tǎhkùle n kō mé fě ñ wey yo yí, té nónó nǎh pɪ Nsyifunɔle, pé pól kè we noh. À ní pwah mɔ kyěkingbèkɪ tyí.

¹⁸ Tě ñgbě kɪ tō ní yō wilki n pi pèl duke duke pól sokɔ. Té kɪ ní pwah mɔ ní kō mé kɪ we de ñ tǔrí sokɔ. Gbílkinó ne n sah ñmɔ yō gbímegbí. Amiina!

Wey tyé-ńsahle

¹⁹ Wèkɪ Prisili ànê Akilasɪ tyí ní kō, ànê Wonesiforɪ nolè.

²⁰ Yerasɪtɪ wū Korēnti kwil sokɔ. Mé Torofimi wɔ sah Miletɪ kwil sokɔ. À sō me n yo képah ye.

²¹ Gbah n tě n pɔ kwòvurɪ gbí nó-ńkě sokɔ. Yebulusi, ànê Pudēsɪ, ànê Linusi, ànê Klodya, ànê á yūnpyé téló pól n wekɪ á tyí.

²² Mé kéle n yah n kǒ Tě ñgbě tyí ne à ne n me áwole, à mó yǒbènrile ne n pi yé pól tyí.

Pole sébéy tékínmɔɔle Titi tyí

Wey kɔ́nóle

¹ Nɔmɔ Pole nê-á Liyel tɔ̀npɪ ànê Yesu Krista tɛ̀ntò névile, Liyel ní tɔ̀ ne mé péwo névye yáhtɔ̀kɔ̀nɔ yohnɪ mɔ̀ pè kɔ̀ pè sɛ̀ Yesu yɔ̀. A ní yah tɔ̀kɔ̀ ne mé gbɪ wɛ̀kìle pè wɛ̀kɪ pè kɔ̀ pè pé minne n pɪ Liyel yɔ̀ sɛ̀nó wɛ̀kì yɔ̀,

² pé gbò sàhnyĩnɔ̀ mó ne me tyé-ńkɛ̀ min wénó tyí yɔ̀. Liyel nê-á à náh mìnɪne n yo, ñmɔ̀ ñ vyãhle pè kɔ̀ kéne tyé-ńkɛ̀ min tyí sɔ̀kɔ̀ kèkɔ̀yó̀ mó-ńkɛ̀ gbí òkùle.

³ Té wãh ñ vyãh kɔ̀ nê tyí sɔ̀kɔ̀, ké wɛ̀kɪ gbí-á pɔ̀ nɔ̀, à kè wɛ̀kɪ ñ wey gbò yɔ̀, té ní kɔ̀ mé kéle n yo, ñmɔ̀ nê-á á pwáhnɔ̀-òle.

⁴ Titi, áwo nê-á ñmɔ̀ pídí kègbɪle ápi Liyel yɔ̀ sɛ̀nó sɔ̀kɔ̀, áwo tyí ye mé n tekɪ n mɔ̀ sébéy mènɛ. Mé kéle n yah n kɔ̀ ápi Sú Liyel ànê ápi pwáhnɔ̀-ò Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔ̀rɪ ànê yèvinɪne ñ kɔ̀.

Tò nê-á dahbɪ Titi gbò

⁵ Mé ye ñ sah Kretɪ mara sɔ̀kɔ̀ ne, tyi téló nónó-á wũ á sè pɪ n dal n mɔ̀, á mó yah tɛ̀pú yísyó yah n sah n sah n kɔ̀ kwlo kwlo pól Yesu yɔ̀ sɛ̀pú tɪ̀nkɪnó yɔ̀ sɔ̀kɔ̀ à yĩne máh sò kè yo sɔ̀ á tyí.

⁶ Kéne yah tɛ̀pú pól yĩne pè ne n me wényo-ńsah kɛ̀ne pé tyí, ànê pé ne n me sè núkú núkú nátámne. Pé wɛ̀npɪ mó ne n me Yesu yɔ̀ sɛ̀púle, pè káh pí-ńkɛ̀ tyile n pɪ, pè káh pɪ nòhnì-ńkɛ̀púle.

⁷ Yé náh we di, Yesu yɔ̀ sɛ̀pú tɪ̀nkɪ kyò̀mì-ò yĩne à ne me wényo-ńsah kɛ̀ne ñ tyí, wãh sɔ̀npúle pɪ Yesu yɔ̀ sɛ̀pú tɪ̀nkɪ tahrɪ kyò̀mì-òle. A náh yĩne à pɪ wèngbɪl wékí-òle, ànê fòkònyãhni névile, ànê sèwɔle, ànê mál kɔ̀lì-òle. Tɛ̀ káh ne yah n kɔ̀ pí-ńsahle kwãh nétɛ̀ne yínvɪ sɔ̀kɔ̀.

⁸ A yĩne à népãne n tɛ̀ ple, pèpey pínó tyí mó nɔ̀ ñ tyí. A yĩne à pɪ yĩ pí-òle, ànê négbɪle, à mó ne me yályál Liyel yah, ànê gblɔ̀y tɛ̀npnè-òle.

⁹ Wɛ̀le nónó-á yĩne sɛ̀nóle sé yɔ̀, à yĩne à sè koh n tɛ̀ n yĩn à yĩne kwónó nê-á à we. Képah sɔ̀kɔ̀, à kɪ tɛ̀ we Liyel weyne névyele n vi n mɔ̀, té kɪ wényo-ńsah tyɛ̀ ñ kòlɪpu tyí.

Liyel yĩn yɔ̀ m̀nyobele

¹⁰ Yé náh we di, névye náhnáh me pɪ gblɔ̀y tɪ̀kɪnɔ̀-ńkɛ̀púle, ànê wɛ̀nfɪ wékípúle, ànê névye pílkípúle. Té pé kan ńtɛ̀ n we Nsyifunɔ̀ Yesu yɔ̀ sɛ̀pú sɔ̀kɔ̀.

¹¹ Pè me fɛ̀kɪnóle n dahbɪ kɛ̀tlo náhnáh sɔ̀kɔ̀ pé kwónó túkúnɪne kwãh we yĩne yínvɪ sɔ̀kɔ̀. Képah ye, pé vyɛy yĩne túnóle.

¹² Pé lékám névi yó lésò ne ńkɛ̀, m̀nyobe, ànê gbɛ̀nképèl, ànê gbãndal névye, ànê yèwònpɪbɪ-á Kretɪ tãne.

¹³ Gbɪ ye à yo. Képah ye, wɛ̀kɪ n yíí pé yɔ̀, pè kɔ̀ pè Liyel yɔ̀ sɛ̀nó pèpey we.

¹⁴ Pè káh pukubi mɔ̀ Nsyifunɔ̀ sɛ̀mɪrn ànê névye tyi kònsàhnó náh, nónó-á sè náh me gbɪ wɛ̀kì yɔ̀.

¹⁵ Tyi pól me yályál névye tyí, nónó-á me yályál Liyel yah. Nte névye nónó-á me sílkɪnóle Liyel yah, té yahle sɛ̀nóle ñ yɔ̀, tyi pól me sílkɪnóle pépi tyí. Yé náh we di, pé sɔ̀nɔ̀ ànê pé lékám náh me palle.

¹⁶ Pè pé gblǒyne n pi Liyel píúpúle. Nte pé tyípínì kéle n wěki ne pè náh òne pne. Pè pi nétúkúnì ànê níkisekókó píúpúle, pè náh tǒ fě tyípépěy pi.

2

Kwónó nê-á yíne Yesu yǒ sěpú tǐnkì kǒnóle

¹ Nte áwǒ tě wǒle, ápi sěnó-á me nê yǒ, képahle névyele n kwǒ.

² Yo yèwàhnì tyí ne pè pé gblǒyne n tē n pne, pè ye yǒyén ne n sah pé yǒ, pè pi yèsrey névyele, pè ne me sũ yǐ Liyel yǒ sěnó sǒkǒ, tyínǒnǒ mó ne n me pé sǒkǒ, pè mó ne me sǒmnó névyele.

³ Yo syódýì tǒ tyí ne pè ye pé kǒ dùkù ne me palle Liyel yah, pè káh névye yǐnne n yiki, pè káh pi sèwǒbìle, pè névyele n vi n mǒ palle.

⁴ Syó nónó náh wah mǒ, pǎh yíne pè pépile n yohni n mǒ pé pèbi ànê pé wěnpǐ tyí kǒ kè nǒ pé tyí.

⁵ Pǎh yíne pè pi yèsrey névyele nónó-á me tómm, té me n yah n dah mǒ pé kětlo tyí sǒkǒ. Pǎh yíne pè ne n me syógbǒle nónó-á me n sah pé pèbi tyí yǒ, sǒnko Liyel wey tyí káh yo ko.

⁶ Sǒré mǒ kètēnpǐ tǒ sǒkǒ pè pi yèsrey névyele

⁷ tyi pól sǒkǒ. Áwǒ tě wǒ mó pi dùkù pèpeyne péle n wěki á tyípéplǒ pínó sǒkǒ, ò té á fǒkǒ dal mǒ péle n kwǒ yèsyìkìle.

⁸ Ye á wèlǒ ne n me gbǒ ó sé tǒó, wényo-ńsah kěne. Képah sǒkǒ, á sèpébi náh wényo-ńsah we n pi ápi tyí. Kè ki pi senne pé pól tyí.

⁹ Yo yǒbi tyí ne pè ne n sah pé yǒtǎm tyí yǒ tyi tyi pól sǒkǒ, pè pi négbǒle pé tyí, pè káh pé yǒtǎmne n kǒli,

¹⁰ pè káh kwǎh yó nǐtē yǐ n tǒkǒ pé tyí. Pè pé Liyel yǒ sěnó pèpeyne n wěki gbímegbí, sǒnko á pwáhnǒ-ò Liyel-á kwónó nêne n kǒ, gbílkínó ne n sah ké yǒ.

¹¹ Yé náh we di, Liyel ye ò yǒbènrǒ wěki képah nê gbǒ yǒ-á névye pól pwáhnǒnǒle n we.

¹² Kè ále n kwǒ ne á Liyel yah tíkìle n pi, ànê á káh á yíne n wil kèkǒyǒ yǐ tyí. Káh pi sě, kwey gbǐ mē sǒkǒ á ki tē we á minne n pi gblǒy tēnó sǒkǒ, ànê gbǐ wěkì yǒ, ànê Liyel yah tíkì pínó sǒkǒ.

¹³ Sě ye á yíne à nìvìnì wénó mē syki tē, á gbǒ sàhnó-á me nê yǒ, à tahlǐ gbǐyǐkǐ tyí, sǒ ye ápi Tě ògbě Liyel nê-á pwáhnǒ-ò Yesu Kristale, ò tǒrí ki n wilki n mǒ n pi.

¹⁴ A ò gblǒy kǒ ápi yǐnne à á yǒ we dwe wilki tyípél pól sǒkǒ. A me ké tyí ne pé á pi yályál pé yah, á mó ne me pé tyí yǒ, á mó gbah tē tyípéplǒ pínó sǒkǒ.

¹⁵ Sě ye á yíne ò ne n wèki yǒtǒrí sǒkǒ, ò sǒréle n mǒ pé sǒkǒ, ò té ne n wèki pé yǒ. Káh n ye ònǐ yó nǐtē ále n yilǒ.

3

Kǒ dùkù pépěyne Liyel wěkì yǒ

¹ Névye pól dyǒ tǒ n kǒ ne pǎh yíne pè pé gblǒyne n tiki n mǒ kwil yah tǎm ànê yǒtǎm yah sǒkǒ. Pǎh yíne pè ne n sah pé tyí yǒ, pè mó pé gblǒy vi sah tyípéplǒ duke pól pi pi tēne.

² Pè káh wèntúkùnìne n wèki ònǐ yó nǐtē tyí, pè káh mǎlle n kǒli. Pè pi négbǒle, pè mó névye pólle ne n tē mármár.

³ Yé náh we di, ògbòle, lékám kě ànê kèlékě névye ye lésǒ ápi tǒle. Á sǒ me mǒnpunǒle, me á dyǒ dyǒ tyi ànê á nìvìnì tyi yǒrǐ sǒkǒ. Á sǒ me á minne n pi

pèkè pínó ànê dékè tyi pínó sòkò. Á sò me á dékè wilki névye sòkò, té me wě dyòle n yò.

⁴ Nte gbí nê-á á pwáhnmo-ò Liyel n pèpòrì ànê n tyínòòòle névye wěki,

⁵ à á pwah mò. Té kè náh pì ne á tyípéplò pínó yín sò dé, á yám ye à yah. Á ye á pwah mò, té min sánne á kò à á nno wu pì yályál Liyel Mirki gbò yò.

⁶ Á syò á pwáhnmo-ò Yesu Krista tyí à Mirki mè tiki mò á yò nahnáh,

⁷ sònkò á pínntenò náh néglóle n pèpòrì gbò yò, à tyé-ńkě min we képah nê-á á me n deki.

⁸ Wey mènne, gbi ye kéle. Mé me ké tyí ne á kè gbah yo pé tyí, sònkò nónó-á sě Liyel yò, pè gbah tě tyípéplòle n pì. Sépi ye ple, té sé yòre mó tó me no pól tyí.

⁹ Nte káh yò kě yékâble n pì, ànê káh yékâble n pì névye duku wíl-nsah tyí sòkò. Káh málle n pì, ànê káh yékâble n pì névyele Moyisi tyi kònsàhnó tyí yò. Yòre kě ànê yékâkwè ye séle.

¹⁰ Névi nê-à névyele n gbeki, ké gbáhdýáh di tě tyí kè nò ke nínóle, wáh ké nòh-ńkěne, à gbe n milki.

¹¹ Á pĩ ne kéne névi dùkù-á wěkì pèpey fin mò, wáh me tyípèlle n pì à pèkèle n yòrì n mò n gblòy yò.

Pole-á vinnòòò téy ànê wey nêne Titi kò

¹² Máh kì fyò Artemasì, képah náh pì Tisyiki tekì mò á tyí, gbah n tě n pò n wil ní tyí Nikopolisi kwil sòkò. Mé kè yah tòkò ne máh kì kwòvurì gbí pì nénpó.

¹³ Nsyenasì nê-á Liyel ngbò wěkì kwó-òle, yah n dah n mò nmo ànê Apòlòsì kóló tyí sòkò. Káh n ye kwáh yó ńtě pè tekì.

¹⁴ Ápi no tò yíne pè pé gblòy kò n yíí tyípéplò pínó sòkò, sònkò tyi nónó tyí-á me tah, pè tě n we sépi yahle n wah. Pè káh pì tě yòre kě névyele.

¹⁵ Névye nónó pól-á me ànê ńmòle, pè n wekì á tyí. Nónó-á ápi kódíbilé Yesu yò sěno sòkò, wekì pé tyí.

Mé kéle n yah n kò Liyel tyí ne à yòbèòòrìle n pì yé pól tyí.

Pole Sébéy tékínmɔnɔle Filemo tyí

Wey kɔ́nóle

¹ Nmo Pole nê-á wòkònpèkè sɔkɔ Yesu Krista tò yinne, nmo ànê á yúnpí Timote ye n tekí n mɔ sébéy mène áwɔ Filemo tyí, nê-á ápi nénóníne ànê á tò pí múnɛ.

² Á kéle n tekí n mɔ tɔle ápi dósê Apiya tyí, à tahlí Arsyipi tyí nmo nê-á á mékì fwo múnɛ, ànê Liyel yò sěpú tɔnkì tyí pépi nónó-á wěne n tuke n mɔ n pɔ áwɔ Filemo wòkò sɔkɔ.

³ Mé kéle n yah n kɔ́ ápi Sú Liyel ànê Tě ñgbě Yesu Krista tyí ne, pè yòbènɔrɔ ànê yèvinune yé kɔ́.

Liyel yò sě́nó ànê tyínɔnɔ nê-á me Filemo sɔkɔ

⁴ Gbímegbí máh Liyelle n ni, mè n wɛkí Liyel tyí á tyí sɔkɔ,

⁵ máh sɔ́npíle me n nohnɔ ne Tě ñgbě Yesu yò sě́nó-á me á sɔkɔ, ànê ñ yò sěpú tyí-á me nónóle á tyí.

⁶ Mé kéle n ni Liyel tyí ne nmo yò sě́nó nê-á ápi kwrɔ mɔ pí núkúle, kè ne n yuku yahle. Tyípéplɔ pól nónó-á á kɔ́ fě pí Krista yinne, séle névyɛ wěkí.

⁷ N yúnpí, tyínɔnɔ nê-á me á sɔkɔ ñ kɔ́ á Yesu yò sěpú nnɔle n de, kè me ñìvìnìne nmo tyí, té me sóréle n mɔ ní sɔkɔ.

Pole me kéle n yah n kɔ́ Filemo tyí ne à Wonesimi yɔ́rɔ tyɛ

⁸ Gbɔ ye sénsɔ́, Krista yò sě́nó gbò yò mé kɔ́ sò fě á pí pí tir kɔ́ sah ñ kɔ́,

⁹ ñte tyínɔnɔ yinne mé ále n ni, nmo Pole nê-á pí yèwàhle, té me ñtěne wòkònpèkè sɔkɔ Yesu Krista tò yinne.

¹⁰ Mé ále n ni Wonesimi tyí sɔkɔ, nmo nê-á pí ní pídíne Yesu yò sě́nó gbò yò wòkònpèkè sɔkɔ.

¹¹ Ngbòle, à náh sò me tirlɛ n pɛkí áwɔ tyí. Nte núkúnúkú, à me tirlɛ n pɛkí áwɔ ànê nmo tyí.

¹² Mé kɔ́ ní syɔ́ à tekí mɔ ñ kɔ́, nmo nê-á nmo wil fí yóle.

¹³ Nmo-á me wòkònpèkè sɔkɔ sě Nìvìnì tir yinne, mé sò me ké tyí ne à tě ní tnô à tòle n pí ní tyí áwɔ swɔ.

¹⁴ Nte mé náh me ké tyí ne mé tir yó pí né á náh ké wěkì kɔ́. Mé náh me ké tyí ne mé ñ kyí mɔ á tyípépy pí. Mé me ké tyí ne kè pí áwɔ dyɔ́ dyɔ́ těne.

¹⁵ Gbòkénpi Wonesimi kɔ́ me gbɛ mɔ ále wró kwéy yó ó sɔkɔ, sɔ́nko ñ pɔ à we kúmm yò sɔkɔ.

¹⁶ Yé náh we di, yò ó náh ñne núkúnúkú dé, à fónfó yò yò. Á pól yúnpí ye ñne, nê tyí-á nɔ yíí á tyí. N tyí nɔ yíí nmo tyí, ñte ñ tyí ké nɔ kal áwɔ tyí, wáh sɔ́npíle pí áwɔ yòle té tò pí Yesu yò sě-òle.

¹⁷ Képah ye, wáh kɔ́ me pí ne á yúnpí-á ñne, à tě ple nmo sɔ́ á tě.

¹⁸ Wáh kɔ́ me tyítúkú yó pí, képah náh pí á kòlɔ-à kɔ́ me ñ yò, mé kɔ́ yín sé yínnóle.

¹⁹ Nmo Pole ye n wárkɔ́ welɔ nópíle ní gbòle ne máh kɔ́ kòlɔ mè dyah. Té á dyɔ́ náh mé n to n kɔ́ ne wáh yíne á á minne ní dyah.

²⁰ Képah ye ní yúnpí, mé kéle n yah n kɔ́ á tyí ne á tir mè pí ní tyí Tě ñgbě yín yò. N nɔ de á wró kwrónmɔnɔ gbò yò Kristale.

²¹ N sɛ́nó me ké yǒ ne négbí-á ále. Képah ye, máh tyi nónónɛ n wǎrkɪ n tɛkɪ n mo á tyí yò, mé pĩ ne wáh kɪ sè pi ní yóré yǒ, kɪ kah mo ñtɛne.

²² Mé kè pĩ tole ne yé nírí gbò yǒ pǎh kɪ ñne yé kǒ. Képah ye, mé kéle n yah n kǒ á tyí ne á sɛ́-ńsah yah n sah n kǒ ñtɛne.

Wey tyé-ńsahle

²³ Yepafraɪ n wekɪ á tyí, ñmo nê-á me ñne wòkònpèkè soko Yesu Krista yĩnne.

²⁴ Markɪ ànê Arisitarkɪ, ànê Demasɪ, ànê Likyi n wekɪ á tyí, pépi nónó-á ñmo tò pi mûne.

²⁵ Mé kéle n yah n kǒ Tɛ́ ñgbɛ́ Yesu Krista tyí ne, à yòbènɔrɪle ne n pi yé tyí.

Nsyaki-á sébéy nê wârki tekı mo Liyel nípú tyí

N yúnpyé, yépi nónó-á sébéy mè kàrpule.

Nsyaki lésõ sébéy mè wârki tekı mo Liyel nípú tyí nónó-á sò me kwlo náhnáh soko. Pè sò me sê Liyel yõ, nte, kwlonó sò me péle n yini n tẽ, ànê sétõ sò me péle n fwo. Képah ye Nsyaki sébéy mè tekı mo pé tyí, à sóré mo pé soko ne, pè gbah n tẽ Liyel yõ sênó soko. A sò me péle n vi n mo tyi náhnáh soko, ne pè tyíplolè n pi. Liyel nípú tükù sò me n yo ne páh sê Liyel yõ, té pé tyípinì náh mó tõ me ple. Képah ye Nsyaki kõ à kè gbah yo pé tyí ne nkê, névi nê-à ne páh sê Liyel yõ, té n tyípinì náh me ple, yõ kè-á tẽ Liyel yõ sênóle.

Liyel yé yah tẽ ké kárnó soko!

Wey kônóle

¹ Nmo Nsyaki nê-á Liyel, ànê Tẽ ngbẽ Yesu Krista tònpule, mé sébéy mène n tekı n mo, à n weki Liyel nípú pól tyí, nónó-á me kárkínkônole kékõyó soko.

Mónyahno dòhnínóle n pi Liyel yõ sênó yõ

² N yúnpyé, mónyahno-à sò pi yèvyãhrı dukù nê dukùle yé tyí, yé ye kè pi nìvì ngbẽne yé tyí.

³ Yé pĩ ne, yé Liyel yõ sênó-á tẽ we mónyahno tyí, képah soko-á yé ki pi tẽnpnèpule.

⁴ Nte, yé ye yé tẽnpnèné mè ké tò pi kyı syı ké yin tyí, yé kõ yè gbèkè yĩ, pèkè káh tõ we yé soko, ànê kwáh yó ntẽ káh yé tekı.

⁵ Nte, yípi-à yé soko ney yó tekı, tẽ kè ni Liyel tyí, à ki kè yĩ tẽ kõ. Nmo ye n yĩ no pólle n kõ fòkòpènorı soko, pé yah yó-ńkẽne. Képah ye, tẽ kè ni nmo tyí.

⁶ Té tẽ yĩne à kè ni Liyel yõ sênó soko tòtò kẽne. Yah, névi nê-à tòtòle n pi, tẽ me á ki ne yónkwıl sõ, yáhkı n toko n mo n kõ yey yey pólle.

⁷ Sènkõ névi káh ne n sò ne, páh ki kwáh yó ntẽ we n pi Tẽ ngbẽ Liyel tyí.

⁸ Névi dukù yó ye tẽne, nê lékám náh me tẽnóle fı nukú, ànê à me tòtò soko n tyípinó pól soko.

Yãm ànê tahrıle

⁹ N yúnpyé nónó-á me yãm soko, Liyel ki po pè doko n mo n pi: Képah ye, pè ké nìvìle ne n pi.

¹⁰ Té tahbi ki tye n soko n pi filfi tyí kòle. Képah ye, pè to pé tıkinmõno nìvìle ne n pi.

¹¹ Sõ-á gbı-à gbo, té vyãh filfi tẽ, sè n koko, n du n kwẽ. Plé-ńsah náh tõ n we sé tyí. Sẽ ó ye, tahbi to ki yah n kwlo n pi pé tyípinó niyó.

Mónyahno ànê tõnmõnole

¹² Yèvını me névi tyí, nê-á nne n tah n sah mónyahno soko. Mónyahno sókónteno náh, tẽ ki tẽnweno tõrı yókúrí we, nê-á tyé-ńkẽ minne. Kéne tyé-ńkẽ min tyí ye Liyel n vyãhle névyé kõ sah, n tyí-á no nónó tyí.

¹³ Yé pĩ, ney náh fẽ Liyel tõ mo à tyípekè pi n pi, ànê nmo to náh mó tõ nni yó ntẽne n tõ n mo n dah n mo tyípekè soko. Képah ye, tõnmõno-à nê yini tẽ, tẽ káh ne, Liyel-á n tõ n mo péle.

¹⁴ Nte, nê-á nkẽne nénúkù nukú pólle n yorı n dah n mo tyípekè soko, pé sõno tükünı dékè tyi ye.

15 Wâh ye sɔ̃nɔ túkúñi nópi kɔ̃ sè tẽ we á tyí, sè n pɔ tyípékèlè. Tyípékè-à mó gbèkè yĩ, kè n pɔ kũnɛ.

16 N yũnpyé, yé tyí nɔ n tyí. Yé káh yé gblɔ̃y pilki dé!

17 Ngbɔ̃, yĩnkɔ̃nɔ yĩ táhnì pèplɔ pól n wil yĩnyɔ̃. Liyel ye n kɔ̃ ále séle, ñmɔ nê-á mɔ yĩnyɔ̃ kyòole. N òkù náh n vi n mɔ, fěntũ tyah náh me ñ sɔkɔ.

18 Nte, Liyel sò me ké tyí ne, pé á sah ñ yĩ mónónɔ pól yah ònnɛ. Képah ye, à min sánnɛ á kɔ̃ ñ wey gbɪ gbɔ̃ yɔ̃.

Liyel wey nóhnɔ ànê ké wěkì kólóle

19-20 N yũnpyé, yé tyí nɔ n tyí. Yé pĩ ne nkě, névi fɔkɔ-à vyãh, ñ tyípínì náh Liyel nɪle n vi. Képah ye, yé nénúkù núkú pól yĩne yè yé níne n kwɔ nohnɪ súú, té yé káh ne n sal n wekɪ sɔnyah-ńkẽne, ànê yé fɔkɔ káh ne n kwãh n vyãh.

21 Káh pi sě, yé tyítúkúñi ànê népékè pínó duke duke pól yal n mɔ pnépné. Yé mó Liyel wey fě n syi gblɔ̃y tíkínmɔnɔ sɔkɔ, wãh nê dah mɔ yé nno sɔkɔ. Képah ye kɪ fě yé pwah mɔ.

22 Yé káh yé gblɔ̃y tɔ̃ mɔ n pi Liyel wey nóhpú óle, ñte, yé ne n kɔ ké wěkì yɔ̃.

23 Yah, nê-à kéle n nohnɪ óle, té à náh me n kɔ ké wěkì yɔ̃, tẽ me á kɪ ne ñnî yó sɔ̃, nê-á me ñ yèpɔle n yah dwòlí sɔkɔ sɔ̃-á kéle.

24 Wãh fyò ñ gblɔ̃y yah te, té yal ké tnô, nénpɔ swɔ, ñ dyɔ n fwɔ ñ yèpɔ òkùle.

25 Nte, Liyel tyi kònsàhnɔ me túnóle, sè kɪ fě névyɛ sah pé gblɔ̃y yɔ̃. Névi nê-à sépi tẽ palle, sé sɔkɔ tyi nóhnmilki-ńkẽne, té ñ tyile n pi sãh yo sɔ̃, tẽ wɔ kɪ yèvinɪ we ñ tyípínó pól sɔkɔ.

26 Nkě, nê-à me n sɔ ne, Liyel wěkì kó-ò-á péle, té à náh me n kyɔmɪ n wekɪ, tẽ me ñ gblɔ̃yne n pilki. N Liyel wěkì kɔ òkù me nònóle.

27 Nte, Liyel wěkì kóló nê-á syii ñtẽ kẽne ké sɔkɔ sú Liyel n mɔ n kɔ̃, kè we yò: Á yĩne ñ ngbye ànê pékúsyɔle n tẽ ple pé yèvyãhrɪ sɔkɔ, ànê káh n ye kèkòyó tyi pɔ ñ silki Liyel yah.

2

Wãhkì pínó náh ple

1 N yũnpyé, yáh sě tɔ̃rí Tě ñgbě Yesu Krista yɔ̃, yé náh yĩne yè neyne n wah.

2 Sɔ̃-á dí yó kɪ fě pɔ de yé tówú nɪyó sɔkɔ, té kɪ me sán kèngbɔ táhnì dyɪ, té kɪ me fwòtãhnì mɔ; té yãm ney yó tɔ kɪ fě pɔ de yé nɪyó fwòyàlle ñ wil:

3 Yáh fwòpèplɔ mó-ò dí wɔ tẽnó ple, té yo ñ tyí ne, à pɔ kɔ̃ tẽ tẽ-ñsah pèpey mè sɔkɔ, té yo yãm ney mè wɔ tyí ne, à yuku yĩn tẽ, képah náh pi, à kɔ̃ tẽ ásò sétáh sɔkɔ;

4 yáh pi sě, wãhkì náh yé n pi wě wró di? Yé náh ñnî yó tɔkɔ fónfó pi ñ ní-òle yé fókósɔnɔ túkúñi gbɔ̃ yɔ̃ di?

5 N yũnpyé, yé tyí nɔ n tyí. Yé yé níki kwɔ noh. Névyɛ nóno-á yãm tãnnɛ kèkòyó névyɛ tẽ tyí, pépi ye Liyel yah wilki, à pi tahbɪle Yesu yɔ̃ sɛnó sɔkɔ. Anê pépi ye tɔ̃ à kɪ kɔ̃ pè kɪ n de n pi ñ tɔ̃rí sɔkɔ, képah nê tyí-á à ñ vyãhle névyɛ kɔ̃, ñ tyí-á nɔ nóno tyí.

6 Nte, yépi-à yãm tãnnɛ n yilɔ, té tahbɪ wɔle n gbilki-à; kéne tahbɪ tẽ wɔ náh n fòh yéle, té yéle n tẽ n tuke n pɔ tukey tükè-ñtàn sɔkɔ di?

7 Té Krista yĩn pèpey-á yé yɔ̃ sɔkɔ, pépi ye tɔ̃ képah tyí yónkòpule.

⁸ Nte, Liyel tyi kònsàhnò yó me wárkínsàhnóle nê-á gblò kal sé no télóle. Képah n yo ne nkê: «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblóy tyí kòle»*. Képah wěki-à ki nê yé n ko, yé me n pi ple.

⁹ Nte, wáhkì tẽ-à ki nê yé n pi, tyípekè ye kéle. Yé me pílkínóle Liyel tyi kònsàhnó soko, yáh sònpí yahle kólóle ké wěki yó.

¹⁰⁻¹¹ Yah, Liyel nê-á yo ne: «Káh fòfikì pi», òmò ó ye tó yo ne: «Káh nékókè mọ.»† Wáh sò fòfikì pí-nkêne, té nékókè mọ, á ye Liyel tyi kònsàhnó yahle. Képah ye, névi-à sò Liyel tyi kònsàhnó pól pi, té sé soko tyiyóné nukú fyé yahle, tẽ me pílkínóle sé pól soko.

¹² Liyel tyi kònsàhnó ye sah yéle yé gblóy yó, té Liyel ki yé tuke n yĩne n pi sépile. Képah ye, yé ye yé wey, ànê yé pídukù ne me yínénóle Liyel tyi kònsàhnó nópìle.

¹³ Nkê, névi nê-à névyé yámne n yáh-nkêne, Liyel to náh tẽ yám yah n pi tukey tuke sóle. Nte, névi nê-à névyé yámne n yah, tẽ yó ki yó tukey tuke sóle.

Tyípeplo pí-nkê Liyel yó sɛnóle, yó se me ké tyí?

¹⁴ N yúnpyé, ònî yó-à nítyínò ne, páh sɛ Liyel yó, té ò tyípínì náh me kéle n wěki, yó se ki we ké tyí? Kéne Liyel yó sɛnó dukù mè se ki fẽ à pwah mọ?

¹⁵ Sò-á, á yúnpí yó tyí flo ki fẽ n kne, ànê à náh me n we n yó swõswõ pól soko:

¹⁶ Yó se me ké tyí, wáh tẽ syah ne, à de lènole, à mó flole n mọ virle n tũ, ànê à ne n yó n tó; té á náh se mó tó à kò ò yétò yĩ nópìle?

¹⁷ Sɛ ó ye, névi nê-à ne, páh sɛ Liyel yó, tir yó ntẽ pí-nkêne nê-á ò Liyel yó sɛnóle n wěki, tẽ Liyel yó sɛnó me kúntɛnóle.

¹⁸ Gbòkénpi ònî yó ki fẽ ne, tókù-á me sɛ Liyel yó, tókù mó me tyípeplole n pi. Káh pi sɛ, tẽ ò wěki ò Liyel yó sɛnóle, tyípínì kéne wé. Òmò wọ ki à wěki ò Liyel yó sɛnóle ò tyípínì soko.

¹⁹ Wáh me sɛ ké yó ne Liyelle, nukú-á òne, kè ple. Té pĩ ne, sétàn to sɛnó-á me képah tẽ wọ yó dé. Anê, ò yah tíkí pínó tẽ tyí, sé wil n ne n syah.

²⁰ Lékám se me ò tekí? Wáh me ké tyí, mé ki fẽ ò wěki ne, tyípeplo pí-nkê Liyel yó sɛnóle, yó náh me ké tyí:

²¹ Api náh ney Abrahami-á tyípíkì nê pi, képah nê-á pi ò pídí Yisaki dókónmònole sárká súkénkò-nsah yó, ne pé à ko Liyel kò, sò-á Liyel yo kéle ò tyí.‡ Képah soko náh Liyel à pi négbíle di?

²² Á náh we di, Abrahami Liyel yó sɛnó ànê ò tyípínì sò me n ko wě tyí. Té, ò tyípínì gbò yó, ò Liyel yó sɛnó pi palle.

²³ Képah soko ye Liyel wey mè pi tũ nê-á yo ne nkê: «Abrahami sɛ yíí ò Tẽ ògbè Liyel yó, Liyel mó à pi négbíle», té òne n ye ò kódíne.

²⁴ Yé kè we kè, névi Liyel yó sɛnó ó náh dé! N tyípínì to gbò yó ye Liyel à pi négbíle.

²⁵ Sɛ ó ye tó, fòfínpi pi nê-á lésò pè n ye Wrahbule: A lésò fẽ syi Yisrayel tɛntò névyé kò pè wòbì ò tyí. Té pè yohni mọ, à pè mọ wěki yó yó, pè kò pè to pwah.§ Kéne tyípepèy gbò yó ye Liyel ò to pi négbíle.

* **2:8** 2.8 - «Ye á ní-ò tyí no á tyí á gblóy tyí kòle»: Yé ki fẽ kè we Likyi sɛbéy 10.27, ànê Marki sɛbéy 12.31, ànê Levitiki sɛbéy 19.18. † **2:10-11** 2.11 - Kònmòno ànê fòfikìle, sépi to me Liyel tyi kònsàhnó gbám soko, Moyisi-á nóno wáarki sah Yálnó sɛbéy 20 soko. ‡ **2:21** 2.21 - Abrahami sɛ Liyel yó, képah ye à Liyel yóre fẽ syi. Káh pi sɛ, Liyel mó à dyah ké pèpòrile. Képah n we Yenesi sɛbéy 15 ànê ki 22 soko. § **2:25** 2.25 - Wrahbule, fòfínpi pi ye sò òne. Té wáh pọ sɛ Liyel yó, képah ye à kò à Yisrayel névyé yísó yohni mọ, pè kò pè wòbì ò tyí. N tyí me yónóle Nsyosye sɛbéy 2 soko.

²⁶ Sǒ-á névi min-à wil ò soko, à n ne me kúnóle, sǐ ó ye tyípínì tǒ-à n kne, névi Liyel yǒ sǐnó n ne me kúnóle.

3

Gblǒy kyòmínóle wékínó soko

¹ N yúnpyé, yé pínó me ké soko ne, ápi nónó-á pi névye kwópúle, áyáh kú n tuke n pi kápékèyǒ, kú kal no télóle kè. Képah ye, yé náhnáh káh ne n yah n kǒ ne, yé pi kwópúle.

² Yé pǐ ne, á nénúkù núkú pól-á n pilki náhnáh. Nte, névi nê-à n pílkí-ńkǐne n vyǎh wey soko, ñmǒ núpépǐy syi ké yǐn tyí. A kú fǐ tǐ ò wil gbǐnsê pól tǒ tyí.

³ Sǒ-á áyáh kǎrfyê dyi sèsèn vyǐy tyí ne, sè ne n nohnú á tyí, sé wil pól tǒ yah ye ńkǐne à n ne n tǐ kéle.

⁴ Képah náh pi, yé krótókè ñgbǐ tǒle n yah yǒ soko kè: Káh sǒ me gblò sǒ, té yǎhkí sǒ me kéle n tu n mǒ sǒ, sésár pí r yó ó ye ké tó-ò n ne n tǐ ké yahle. Wáh me ké tyí ne, kè syǒ ńyǎh soko, kè n syǒ nénpóle.

⁵ Sǐ ó ye nénpórí tǒle, wil tyah yó ye tyí ñsǒ, té kè ké gblǒyne n gbilki n kah.

Yé náh nyàh tǒ we di? Káh sǒ me tyí sǒ, káh soh òkù ñgbǐ soko, kè n fǐ ké pól yǒ.

⁶ Nte, nénpórí tǒ me kéne nyàh tyí kǒle. Tyípél náhnáh n wil képah soko. Kè me déntǐnóle wil soko, té wil téy pólle n yǒ. Tyípél nónó-á n wil ké soko, ní-ńkǐ nyàhnpèkè soko ye sè n wil. Képah ye, kǐ yíkínóle n pi á min pól soko, fǒó kè pǒ nǒ á kúnó tyí.*

⁷ Yah, gbǐnkýo duke duke pól n kwǒ n pne. Kèpye, ànê vye, à tahlú yǒ soko yí tyí, névi tǐ we sépi pól kwǒ.

⁸ Nte, nénpórí tǐ wǒle, ñnî yó ńtǐ náh tǐ we képah kwǒ n pi. Kwáhpékè nê-á kè náh n tǐ syísyí, képah ye nénpóríle. Kè me névi ko ko sohnú óle ké tǒ.

⁹ Kéne nénpórí núkú me ye ápi Tǐ ñgbǐ, á sú Liyelle n gbilki, ñ té n tǒ képah óle pèkèle n ye n mǒ névye yǒ, ñte Liyel ye mó tǒ mǒ péle ñ kètǒle.

¹⁰ Gbilkinó welo ànê pèkè yénmǒnǒ welo kú n wil vyǎh núkú soko ni? N yúnpyé, yé káh ne n pi sǐ.

¹¹ Nípénèkí ànê ni páhpáh se kú fǐ n wil kwlèy núkú soko?

¹² N yúnpyé, dah se kú fǐ we gbe sènsóké séswǒ soko? Tǐ sènsóké séswǒ pye se kú fǐ we gbe kèpǒnpǒ séswǒ soko? Sǐ ó ye pne ni, ànê nípénèkí náh fǐ n wil n pi kwlèy núkú soko.

Yípi nê-á n wil Liyel tyí

¹³ Té yépi soko, nê tǐ me yípi névile té lékám me ñ soko? Tǐ yǐne à ne n ko palle gblǒy tíkínmǒnǒle ñ tyípínì soko, képah nê-á n wǐkú ne, wáh yǐ pǐ.

¹⁴ Nte, dyóyókí kápékè, ànê wǐ fwónó sǒnǒ-à kéne yé nno soko, yé káh yé gblǒyne gbilki ne, yáh me yǐ pǐ. Yé káh gbule n kǒli.

¹⁵ Kéne yípi mè òkù náh n wil Liyel tyí dé! Kèkǒyǒ mè tyí ye kéle. Névi yípi ye kéle, kè n wil sétǒ tyí.

¹⁶ Yah, dyóyókí ànê wǐ fwónó sǒnǒ-à me ńyǎh soko, tyífǐ ànê tyítúkúnì duke duke pól n ne n pi nénpó soko.

¹⁷ Nte, yípi nê-á n wil Liyel tyí, képah-à me névi nê soko, ké gbenne, tǐ ni n ne n me yályál, ànê yèvnú tyí n nǒ ñ tyí, té à n pi núpépǐyne. N tǒ náh n tah, ànê à névi yámne n yah, té tyípéplǒ ó ye à n ne n pi. Á náh yèwǎhkí ànê fòkǒpille n pi.

* **3:6 3.6** - Ní-ńkǐ nyàhnpèkèle, fǐ yó ye, ńyǎh soko-á pè n fǒh tyípél pípúle pé kúntenǒ náh. Sétǒ tǐ-ńsah ye kéle; ñmǒ nê-á me ké tyí ne, pé Liyel tyípínóle n yiki. Ànê ñmǒ ye n mǒ névye nénpóríle pèkè pínó soko.

18 Yèvuni-á me nónó tyí, té pè me ké tòle n pi, pè ké yõre we, nê-á péle n pi négbólé Liyel yah.

4

Wâh á yí wil kèkõyó tyí, Liyel dêl ye á pi

1 Kwâh nê n po n po yékâb ànê málle yé wró soko? Fókósõno tókúni dékè tyi nâh n fwo yéle di?

2 Yé yí me n wil yí náhnâh tyí, té yé nâh me séle n we. Kâh pi sê, nékókè mo dékè yé tẽ. Yâh nêne n yah n kô, yé nâh kéle n we. Kâh pi sê, yékâb ànê mál n pyè ne n de yé wró soko. Nte, yé nâh me n ni Liyel tyí, képah ye, yé nâh me kwâh yóle n we.

3 Yâh se sô n ni Liyel tyí, sônõ pèplo nâh ñkêne ne me yé soko. Yè n ne n ni yé tytúkúni dékè tyi pi yin óle. Képah ye, yé nâh kwâhle n we.

4 Kwâh nê fôfínpi pi dùkù me yé n pi sê? Yé nâh pi ne, wâh á yí wil kèkõyó tyi tyí, Liyel sépe-á ále di? Nê-à kèkõyó tyi tẽ kóðine, tẽ ki pi Liyel sépele.

5 Yé se we ne, yô kè-á Liyel wey mène, nê-á yo ne ñkê: «Liyel-á min nê mo ápi soko, ké tyí no yíi ñ tyí. Képah ye, à me ké tyí ne á ne n me péwo ó tyí yô.»

6 Nte sépi pól soko, à tã pèpori ñgbêne n pi ápi tyí, sô-á ñ wey kè yo ne ñkê: «Liyel peke gblõy gbilkípú yô, té pèporile n pi gblõy tíkínmõpu tyí.»

7 Képah ye, yé ne n sah Liyel yóré yô, yé mó sétò tyí yahle, képah soko, sétò ki to gbe mo yéle.*

8 Yé no n de Liyelle, képah soko, ñ to ki no de yéle. Tyípêl pípi, yé yé gbân wilki tyípêl pínó soko. Tòtò névyè, yé yé nno tã n sah.

9 Yé yíne yé pi ne, yâh me pèkè soko, yé ké nâhnpí gbo. Yé ye yé yìsyòni pi gbníle, yé nivì mó pi yèkwòrile.

10 Yé yé gblõy tiki mo Tè ñgbè yah, à ki yé yô yô.

11 N yúnpyé, yé kâh wè tyíle n yo n yiki. Nê-à ñ yúnpí tyí yo yiki, képah nâh pi, à lékâh syi à kô, Liyel tyi kònsâhnó tyí ye tẽ yo yiki, té lékâhle kè kô. Wâh képah pi, á se me n ko Liyel tyi kònsâhnó wèki yô? Lékhâh nâh á kéle n kô di?

12 Nte, Liyel ó ye sah tyi kònsâhnóle, ànê ñmo ó ye ki fè lékâhle névi kô. Nmo ó ye ki tã fè névi pwah mo, képah nâh pi, ki ñ tyí yiki. Nê me áwo tène, té á lékâhle n syi á yúnpile n kô?

Yé kâh pi gblõy gbilkípúle

13 Núkúnúkú, yé noh ní tyí yò, yépi nónó-á me n yo ne kweyne, képah nâh pi, ñsône yâh ki kyi kwíl-ñgbè mè soko, ki kyi yi núkú pi gbò yínó soko nénpó ki po we.

14 Nte, yé se pi yé min-á ki n me n pi sô ñsône? Yé me á ki ne kénfâhkí tãtã yó sô, nê-á ñkêne n mo nénpó swò, ñ té n karki.

15 Yé pyè tã sô yíne yé yo ne, Tè ñgbè-à ki fè syi, yâh ki tẽ min soko, té ki tir mè pi, képah nâh pi tir mè pi.

16 Nte, yé n pyè yé gblõyne n gbilki yé vyâh wey soko. Kéne gblõy gbilkínó dùkù yó ñtè nâh ple.

17 Sépi pól soko, névi nê-à pèpori pínó yah we, té tẽ nâh me kéle n pi, tyípèkè ye tẽ n pi.

* 4:7 4.7 - Sétòle, Liyel sépe ye ñne. A me ké tyí ne, pé ále n tã mo n dah n mo pèkè pínó soko.

5

Tahbi-á yĩne pè nê pĩ

¹ Núkúnúkú, yépi nónó-á me tahbule, yé noh ní tyí yò: Yèvyãhnpèl nónó-á kɪ pɔ yé yĩni n tẽ n pi, yé ne n kah n gbo sépi yĩnne.

² Yé tahrɪ me n pyãh, té sóhrí me yé flɔle n yõ.

³ Yé sãn ànê yé pónɔ me n pɪ syímíne. Kéne syímí ye kɪ pɔ wilki mɔ yé gbònkòkòle, té kɪ yé wil gběnsê yõ, nyàh tyí kòle. Kèkòyó tyé gbí mè fyé nóntenɔ sɔkɔ, yépi me tahrɪle n yah n tuke n mɔ n sah yé gblɔy tyí kè!

⁴ Té, tònpiɪ nónó òtẽ-á tòle n pɪ yé swěy sɔkɔ, yè n yahle pé póle pé kónóle. Pépi Liyel yéngbonɔ yínpɔ ye n de Liyel níki sɔkɔ, òmɔ nê-á kèkòyó Tẽ ògběne.

⁵ Yépi me yòtòrí yéle n yõ kèkòyó mè sɔkɔ, à yé dyɔ yíi tyile n pɪ, me gbilki tẽ, á kɪ ne ko ko nyeh sɔ.

⁶ Yé lékàhle névyé kɔ, nónó-á pè nàh tyítúkù pɪ. Pè mó pé gblɔy fin mɔ yé kɔ, yé pè ko mɔ.

Syíkintěno pɪ, Tẽ ògbě Yesu syínponɔ me yúkey

⁷ N yúnpyé, yé syíkintěnole n pɪ, fók kè pɔ nɔ Tẽ ògbě syínponɔ tyí. Yé yah sètòle kè, à òkěne sèmuco pèpey wéntakɔnɔ syiki n tẽ, à tɔko púgbro pínó tyí, pópó ò pɔ n syi pútéló pínó tyí.

⁸ Tẽ ògbě syínponɔ me yúkey; képah ye, yépi tɔ sóré mɔ yíi yé gblɔy sɔkɔ, yé syíkintěno pɪ.

⁹ N yúnpyé, yé káh ne n tɔkɔ wěne n kɔ; képah sɔkɔ, Liyel nàh yé tuke n pi. Yé yah, Tẽ ògbě nê-á kɪ pɔ á tuke n pi, à me yúkey.

¹⁰ N yúnpyé, Liyel těntò syínyopu-á lésò ò weyne n yo n kɔ yèvyãhrɪ ànê syíkintěno sɔkɔ sɔ, yé yĩne yè ne n pɪ pépi tyí kòle.

¹¹ Yé yah, nónó-á gbah tẽ à kyɪ syi ké yĩn tyí, à pépile n sɔ. Yé Nsyɔɔi gbáhntěno tyí noh ò yèvyãhrɪ gbí sɔkɔ kè. Té tɔ kè we, Tẽ ògbě-á tyí-ògbnɔ nónó pɪ ò tyí ké tyé-ńsah sɔkɔ.* Yé nàh we, Tẽ ògbě tẽ wɔ névi yãm yáhnó ànê ò pèpɔrɪ me gblò kègbɪ těne.

¹² Nte, ní yúnpyé, sépi pól sɔkɔ, yé káh yéle n wo Liyelle, képah nàh pɪ sétáhle. Anê yé káh yéle n wo kwáh yó òtěne. Yé ye yé àwe ne me ké gbɪ yõ, yé òò mó ne me ké gbɪ yõ. Képah sɔkɔ, Liyel nàh lékàhle yé kɔ n pi.

Nírí pínóle yámpú tyí

¹³ Té yèvyãhrɪ-à me yépi sɔkɔ ney nê yõ, tẽ Liyel ni. Nìvìnì-à se mó me nê yõ, tẽ Liyel yĩn gbilki yìgbìnì sɔkɔ.

¹⁴ Yé sɔkɔ ney nê-à me n yo, tẽ Liyel nípú yah tẽpú ye, pépi kɪ pɔ nɪrɪ tuke ò tyí Tẽ ògbě Yesu yĩn yõ, té kɪ Liyel ni ò tyí.

¹⁵ Té nírí mè-à pɪ Liyel yõ sěno sɔkɔ, yónwó mè kɪ pwáhnmɔnɔ we, ànê Tẽ ògbě Liyel kɪ à de mɔ. Té wàh se me tyípèl pɪ, à kɪ sè yõ mɔ à kɔ.

¹⁶ Képah ye, yãh me dénmɔnɔ tyí, yé yé tyípèl wil n syi, yè mó Liyelle n ni wěne n kɔ. Tãhkì me yíi négbí nírí sɔkɔ dé.

¹⁷ Yé nàh Yeli we-à: Névi ye lésò òne ápi tyí kòle. Nte, à me nírí gbah pɪ ne, pù káh tɔ pɪ. Pù nàh mó òtyíno pɪ sétáh yõ, fók à pɔ nɔ ye tónó ànê tóní tyí.

* 5:11 5.11 - Nsyɔɔle, négbí ye sò òne: Té sétò pɔ à kwlo náhnàh. Nte, à n tah sah. Ké tyé-ńsah sɔkɔ, Liyel pɔ à yohnu mɔ ò yõ yõ. N tyí me yónóle Liyel wey sèbéy yó sɔkɔ, nê-á pè n ye Nsyɔɔi sèbéyne.

18 Képah náh, à tǒ ò syi Liyel ni ne, pù pi. Pù me pi, sèmuƙo pɛki.†

Mónpú-ò tēnpɔnɔle

19 N yúnpyé, yé soko ney yó-à mo pu gbi wěkùle, té nê me à tē pɔ ké yǒ, tē pi ple.

20 Yé pĩ ne, névi nê-à tyípêl pí-ò vi mo pèpey pínó soko, tē ò min pwah mo ò kúnteno náh yèvyãhrɪ yah. Anê ò tyípêl náhnáh nópi ki se tǒ yǒ mo à kǒ.

---

† 5:18 5.17-18 Yeli sò pi Liyel tēntò syínyo-ò ògbēne. N tyí me yónóle Yõtām sébéy gben 17 ànê 18 soko.

Nsyõ-á sébéy gben nê wārki tekı mɔ

Yesu Krista ye min nétêne nê-á Weyne

¹ Min nétê nê-á Weyne, ñmɔ tyí ye á n yo yé tyí. Nmɔ nê-á sò me tyi pól tyah gbí òkùle, ápi ñ wékínó noh, té à we yíne, té à yah díkidíki, té tũ ñ tyí.

² Nmɔ nê-á min nétêne, à ye ñ gblöyne á wēki. Á à we, té me ñ tyíle n yo n wah. Nmɔ nê-á tyé-ńkē minne n kō, ñmɔ tyí ye á n yo yé tyí. Nmɔ sò me Sú Liyel tnô, té pɔ ñ gblöyne á wēki.

³ Áyáh ñmɔ nê we té ñ wékínó noh, ñmɔ tyí ye á n yo yépi tɔ tyí á wró kwrónmɔno yinne yéle. Képah sɔkɔ, wró kwrónmɔno nê-á me ápi wró ànê Sú Liyel ànê ñ Pídí Yesu Kristale, yépi tɔ ki de ké sɔkɔ.

⁴ Á ye tyi nópile n wārki n tekı n mɔ yé tyí, nê-á ki ápi ànê yépi ñvìnì kō kè ki syi ké yín tyí.

Kyòo sɔkɔ kólóle

⁵ Té yah, áyáh wey nê noh Yesu Krista tyí té kéle n yo yé tyí, képah ye yò: Liyelle, kyòo ye ñne. Fěntũ náh me ñ sɔkɔ pólle.

⁶ Áyáh n yo ne á wró-á me kwrónmɔnole Liyelle, té mó tō me n kɔ fěntũ sɔkɔ, mìnyoobe ye ále, á náh me gbı wēkile n kɔ.

⁷ Nte áyáh ki n kɔ kyòo sɔkɔ sō-á ñmɔle kyòo sɔkɔ, á nénúkù núkú pól wró ki me kwrónmɔnole wēne. Té Liyel Pídí Yesu Krista tó ki á tyípél pól wu tɔ á tyí.

⁸ Áyáh ne tyípekè náh me á sɔkɔ, á gblöy ye á n pilki, gbı náh me á sɔkɔ.

⁹ Nte áyáh á tyípél wil syi, ñmɔ nê-á Liyel tómmne té n kɔ ñ tyíyónó sò, à ki á tyípél yõ mɔ á kō, té ki á wu wilki á tyíknènì pól sɔkɔ.

¹⁰ Áyáh ne á náh tyípekè pi, ñmɔ ye á n pi mìnyoole, ñ wey náh me tēnóle á sɔkɔ.

2

¹ N wēnpì, mé sébéy mēne n tekı n mɔ yé tyí, nê-á ki yé kō yè káh tyípekèle n pi. Nte káh se pɔ pi ñnì yó tyípekè pi, wró tō-ò me á tyí Sú Liyel yah sɔkɔ, nê-á Yesu Kristale, ñmɔ nê-á me tómm.

² Nmɔ ye ñ gblöy kō sárkále nê-á ki Liyel kō à ki ápi tyípél yõ mɔ. Té à náh ñ gblöy kō ápi ó tyípél yõnmɔno yinne dé, kèkōyó névye pól tɔ tyípél yõnmɔno yín ye à ñ gblöy kō.

Kólóle à yíne Liyel tyi kònsàhnóle

³ Áyáh Liyel tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, képah sɔkɔ ye á ki pĩ ne áyáh ñne n pne.

⁴ Névi nê-à ne páh ñne n pne, té tē náh me n kɔ ñ tyi kònsàhnó wál yõ, mìnyo ye tēne. Gbı náh me tē sɔkɔ.

⁵ Nte nê wɔ-à n kɔ ñ yóré yõ, ñ tyí me nɔ tē wɔ tyí kègbı tē yõ. Képah sɔkɔ ye á kéle n pne ne áyáh me ñ tyí yõ.

⁶ Névi nê-à ne páh me ñ tyí yõ, Yesu-á kɔ òkù nēne, tē tɔ yíne à ne n kɔ sēntēne.

⁷ N nénónó, tir kònsàhnó késán náh kéle mé n wārki n tekı n mɔ yé tyí dé, tir kònsàhnó kedyáh ye kéle, nê-á yo sɔkɔ yé tyí tyah gbí òkùle. Yáh wey nê noh sɔkɔ te, képah ye tir kònsàhnó kedyáh mēne.

⁸ Nte fĩ yó ònnè, tir kònsàhnó késán ye mó tã kéle mé n wãrki n teki n mo yé tyí. Yesu ànê yépi pi dùkù me képah gbile n wëki. Yé náh we di, fěntũ me n soko, kyòo yèsyìkì mó me po te.

⁹ Névi nê-à ne páh me kyòo soko, té mó tã me n yúnpi yó dyole n yo, tẽ me sã fěntũ soko.

¹⁰ Névi nê yúnpi tyí-à no n tyí, tẽ wo me kyòo soko. Nnĩ yó ntẽ náh n de n pi tyípèkè soko òmo gbõ yõ.

¹¹ Nte nê-à n yúnpi dyole n yo, tẽ me fěntũ soko. Té wáh me n ko fěntũ soko sã, fěntũ tẽ tyí, n yí ki wo, à náh n yúkú-ńsah pĩ n pi.

Kèkõyó ànê Krista sépébi swah dùkùle

¹² N wěnpĩ, Yesu yĩn gbõ yõ soko ye yé tyípèl yõ mo yé kã. Képah ye mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí.

¹³ Súbí, nê-á sò me tyi pól tyah gbí dùkùle, yé ònne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí. Kètěnpĩ, yé tẽ we pèkè pí-ò tyí, nê-á sétàn yòtěne. Képah ye mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí.

¹⁴ Yépi nóno-á wěnpìle, nê-á Sú Liyelle, yé ònne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí. Yépi nóno-á súbíle, nê-á sò me tyi pól tyah gbí dùkùle, yé ònne n pne. Képah ye mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí. Kètěnpĩ, tãhkì me yé soko, ànê Liyel wey me n tẽ yé nno soko, té yé tẽ we pèkè pí-ò tyí, nê-á sétàn yòtěne. Képah ye mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí.

¹⁵ Yé káh yé yí wil kèkõyó tyí, képah náh pi ké soko kwáh yó ntẽ tyí. Névi nê-à n yí wil kèkõyó tyí, Sú Liyel tyí náh fě n no n pi tẽ tyí.

¹⁶ Yé yah, tyi nóno-á me kèkõyó soko, sã-á gblõy dyo yíi tyi pínó dékèle, ànê yíwilkìle, ànê gblõy wëkínóle à yuku tahrì tyí ònnè, sépi soko yó ntẽ náh n wil Sú Liyel tyí. Kèkõyó soko ye sè n wil.

¹⁷ Té kèkõyó ànê ké yíwilkì ki po n tye n pi. Nte névi nê-à Liyel dyo yíi tyile n pi, tẽ wo ki tẽ tyé-ńkěne.

¹⁸ N wěnpĩ, kèkõyó tye gbí ye me no n te. Yé kè noh soko te ne Krista sépe-á ki n po n pi. Núkúnúkú, Krista sépébi yísyó me wil mo pí. Képah n wëki ne kèkõyó tye gbí soko-á ále.

¹⁹ Api ònkì soko ye sépébi nópi wil. Nte kègbì yõ, pè náh sò me núkùle ápile. Pàh sò me núkùle ále, pè náh nàhki n gbè n wil n pi ápi soko. Nte kè ye sò yĩne kè pi sã, nê-á ki kè wëki ne pé soko ney yó ntẽ náh sò me núkùle ápile kègbì yõ.

²⁰ Nte yépi wole, Liyel Mirki me yé soko Krista-á nêne yé kã. Képah ye yé pól kã yé tyile n pne.

²¹ Kè náh me á ki ne yé kósyì gbile n pne ní kã mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí dé, yáh kéle n pne, té pĩ ne mìnì yó ntẽ náh n wil ké soko, képah ye ní kã mé sébéy mène n wãrki n teki n mo yé tyí.

²² Névi nê-à ne Yesu náh Kristale, nê-á Liyel ney yáhntòkònole, mìnyo yó ntẽ náh kah mo tẽ yõ. Krista sépe ye tẽne. Sú Liyel ànê n Pídí Krista ye tẽ yahle.

²³ Yé yah, névi nê-à Liyel Pídí yahle, Sú Liyel náh me tẽne. Té nê-à Liyel Pídí fě syi, Sú Liyel me tẽ wole.

24 Yépi tẽ wõle, yáh wey nê noh tyah gbí òkùlè, yé yĩne yè kè koh n sah yé nno sòkò. Yáh wey nê noh tyah gbí òkùlè, yáh fẽ kè koh sah yé nno sòkò, yépi tò wró kɩ me kwrónmɔnɔle Pídíne, ànê Súle.

25 Té Pídí-á ò vyāh kò nê tyí sòkò, tyé-ńkẽ min ye.

26 Nónó-á n yah n kò yé yõ yíkí-ńsahle, pépi tyí sòkò ye mé sébéy mène n wārki n tekɩ n mɔ yé tyí.

27 Yépi tẽ wõle, Yesu-á Liyel Mirki nêne yé kò, kè me tẽnóle yé sòkò. Képah ye, kwó-ò yétò náh tõ me yé tyí. Liyel Mirki me yéle n kwɔ tyi pólle. Té ò kwónónò pólle mó tõ, gblɔ ye séle, mìnì náh me sé sòkò. Képah ye, yé ne me kwrónmɔnɔle Kristale, sɔ-á Liyel Mirki yé kwɔ kéle.

Liyel wẽnpì pi òkùlè

28 Núkúnúkú ńtẽne ń wẽnpì, yé ye yé wró ne me kwrónmɔntẽnóle Kristale. Képah sòkò, wāh sɔ nêne pɔ tíkí náh á tẽ n pi, ànê sen náh á kòkò n sah n pi ò yah sòkò lésòle.

29 Yé se pĩ te ne wāh me tómm té. Té yé yĩne yè kè pĩ tɔle ne, névi nê-à n kɔ tómm, Liyel pi-á tẽne.

3

1 Yé náh we à, á tyí kah nɔ Sú Liyel tyí, fókò à ále n ye ò wẽnpìle. Té Liyel wẽnpì tẽ wɔ ye ńtyínò ále ó. Té kèkòyókò névye-á pi Liyel pí-ńkẽpùle sɛ, képah ye pè náh fẽ ápi tɔ pĩ.

2 N nénónó, Liyel wẽnpì ye ále núkúnúkú, òte áyáh kɩ pɔ n pi n pi kwāh nêne ńsòne, képah náh tònì me wilki mɔ te. Nte á pĩ ne Krista-à pɔ wil mɔ gbí nêne, áyáh kɩ à we wāh me òkù nêne. Képah ye, á kɩ me òmɔ tyí kòle.

3 Névi nê gbò sàhnó-à me képah yõ sòkò Krista tyí, tẽ ò gblɔy tõ n sah yályál Liyel yah sòkò, sɔ-á Kristale yályál.

4 Névi nê-à tyípékèle n pi, tẽ me Liyel tyi kònsàhnó dèlle n pi. Tyípékè pínóle, Liyel tyi kònsàhnó dèl pínó ye kéle.

5 Nte yé pĩ ne Krista pónó yõ-á pi tyípèl tẽnòlè névye yõ. Tyípékè náh me òmɔ sòkò pólle.

6 Névi nê-à me Krista tyí yõ, tẽ náh tyípékèle n pi. Nte nê-à tyípékèle n pi, tẽ náh à we yah, à náh òne n pne.

7 N wẽnpì, yé káh ye ònì yó ńtẽ yé pilki. Névi nê-à n kɔ tómm, négbí ye tẽne Krista tyí kòle.

8 Té névi nê-à tyípékèle n pi, sétàn yòtẽ tyí névi ye tẽne. Yé náh we di, sétàn yòtẽne, tyípékè pí-ò ye òne tyi pól tyah gbí òkùlè. Liyel Pídí-á pɔ tir nê yĩnne, sétàn yòtẽ tyípínì yíkɩ yĩn ye.

9 Névi nê-à pi Liyel pile, Liyel pi òkùlè n ne n me tẽ sòkò. Képah ye tẽ náh tyípékèle n pi. Wāh pi Liyel pile sɛ, à náh fẽ tyípékè pi n pi.

10 Liyel wẽnpì ànê sétàn yòtẽ tyí-á n wah n pne wẽ sòkò òkùlè nêne, kè we yò: Névi nê-à n kó-ńkẽne tómm, Liyel tyí névi náh tẽne. Névi nê tɔ yúnpi tyí-à nó-ńkẽne ò tyí, Liyel tyí névi náh tẽne.

Wẽ wró tyínɔnɔle

11 Yé náh we di, yáh nê noh tyah gbí òkùlè képah ye yò ne ńkẽ, áyáh yĩne á ye á tyí nɔ wẽ tyí.

12 A ye káh pɪ Kayin tyí kǎle. Sétàn yòtǎ tyí névi ye sò ònne. A ò gběndí ko mɔ. Nte tir nê yĩn me à ko mɔ ònne? Nmo tyípínó-á sò me kètúkùyô Liyel yah soko té ò gběndí tyíle palle, képah yô ye.

13 N yúnpyé, kèkōyó névye-à yé dyole n yɔ, yé káh n ye kè pɪ gběndùnne yé tyí.

14 Api tǎ wole, á yúnpyé tyí-á nɔ á tyí sǎ, á pĩ ne áyáh tǎ syi te kũ gbò soko, té min we. Nte tyínɔnɔ-à n kne névi nê soko, òmɔ me kũ gbò soko.

15 Névi nê tǎ-à fyò ò yúnpi dyole n yɔ, nékókè mó-ò ye tǎne. Té yé se mó tǔ pĩ ne tyé-ńkǎ min náh me nékókè mó-ò yó ńtǎ tyí té.

16 Yé yah, Krista-á ò min kǔ api yĩnne, képah soko ye api me tyínɔnɔ òkù pĩ. Api to yĩne à á min kǔ á yúnpyé yĩnne.

17 Nte kèkōyó tahrɪ-à me ònɪ yó tyí, té à ò yúnpi yó we yám soko té yahle ò yám yáhnóle, Liyel tyínɔnɔ náh me tǎ soko.

18 N wǎnpĩ, api tyínɔnɔ káh n pɪ wey ànê vyáhsesyírí ó soko dé. A tyípínó yĩne kè kéle n wǎkɪ kègbɪ tǎ yô.

19 Képah soko ye á kɪ pĩ ne áyáh me gbɪ wǎkɪ yô, ànê á nno kɪ me yínnóle Liyel yah soko.

20 Api nno-à sǔ me lékàhle ále n kǔ sǔ, Liyel nê-á gbò kal, òmɔ tyi pólle n pne n kal api nnole.

21 N nénónó, á nno-à kɪ lékàhle ále n kǔ-ńkǎne, tíkɪ náh á tǎ n pi Liyel yah soko.

22 Té áyáh me ò tyi kònsàhnó wǎlle n ko, té ò dyo yí tyile n pɪ, képah ye áyáh kwáhdúkú nê yah kǔ ò tyí, à kɪ kéle á kǔ.

23 Wáh nê kǔ sah á kǔ képah ye yò ne ńkǎ, á sǎ pé Pídí Yesu Krista yĩn yô, á mó ye á tyí nɔ wǎ tyí sǔ-á à kǔ sah kéle á kǔ.

24 Névi nê-à Liyel tyi kònsàhnó wǎlle n ko, tǎ kɪ me Liyel tyí yô, ànê Liyel kɪ me tǎne. Sǔ-á á kɪ pɪ té kɪ pĩ ne Liyel-á me ále, ò Mirki gbò yô ye, wáh képah nêne á kǔ.

4

Liyel tyi wàhnpĩnole sépe tyí soko

1 N nénónó, névye nónó-á ne Liyel Mirki gbò yô-á pé n yo tyile, yé káh n sǎ pé pól yô dé. Yé pé sohlɪ n yah, yé ké gbɪ pĩ Liyel Mirki gbò yô-à kɪ nê ńtyínɔ pé n yo tyile. Yé náh we di, Liyel yĩn yô m̀nyobe me tǔ mɔ pí kèkōyó.

2 Liyel Mirki-á n tǎ nónó yahle, yáh ne pé pĩ n pi òkù nêne, kè we yò: Yáh névi nê we à me n yo ne Yesu Krista-á pɪ névile, Liyel Mirki ye n tǎ tǎ yahle.

3 Nte nê-à ne sǎ náh, Liyel Mirki náh n tǎ tǎ wɔ yahle. Krista sépe mírkɪ ye n tǎ tǎ yahle. Yé kè noh sah te ne, Krista sépe-á kɪ n pɔ n pi. Té núkúnúkú, à me te kèkōyó ńtǎne.

4 Yépi wole ń wǎnpĩ, Liyel tyí névye ye yéle. N Mirki nê-á n tǎ yé yahle, képah tǎhkɪ kal sétàn yòtǎ mírkɪ tyíle, képah nê-á kèkōyó névye yahle n tǎ. Képah ye, yé tǎnwɛnɔ we Liyel yĩn yô m̀nyobe yô.

5 Pépile, kèkōyó tyí ye péle. Képah ye, pé pé tyile n yo à yĩne kèkōyó névye tyi yo òkùle, té kèkōyó névye n mó pé níne n kwɔ pé tyí.

6 Nte api me Liyel tyí yô. Névi nê-à Liyelle n pne, tǎ ò níkile n kwɔ api tyí. Té névi nê-à mé-ńkǎne Liyel tyí yô, tǎ náh ò níkile n kwɔ api tyí. Sǎntǎ soko ye Liyel Mirki nê-á névyele n mɔ gbɪ wǎkɪ yô, à n tǎ n we ònne n wah sétàn yòtǎ tyí soko, òmɔ nê tyí-á névyele n pilki.

Tyínɔɔ nê-á me Liyel sɔko

⁷ Tyínɔɔ n wil Liyel tyí. Tyínɔɔ-à me névi nê sɔko, Liyel pi ye tɛne, ànê tɛ Liyelle n pne. Képah ye ní nénónó, á ye ye á tyí nɔ wɛ tyí.

⁸ Liyelle, tyínɔɔ Liyel ye ñne. Képah ye, á náh fɛ n yo n pi ne wáh ñne n pne tyínɔɔ kɛne á sɔko.

⁹ Yé yah, Liyel-á kè wɛki dùkù nêne ne á tyí-á nɔ pé tyí, kè we yò: Pi núkúní nê-á me ñ tyí, à à tekí mɔ kèkɔyó, ápi kɔ á ki min we ñmɔ gbò yó.

¹⁰ Tyínɔɔ-á nêne, kè we yò: Liyel tyí-á nɔ ápi tyí dùkù nêne, képah náh tyínɔɔ kègbɛ dé. Ápi tyí-á nɔ Liyel tyí nɔ dùkù nêne, képah ye tyínɔɔ kègbɛ. Yé náh we à ñ Pídí tekí mɔ à pɔ pi sárkále ápi tyípêl yó n mɔ yinne di?

¹¹ N nénónó, ápi tyí-á nɔ Liyel tyí sɛ à, ápi tɔ yĩne á tyí nɔ wɛ tyí mó kè.

¹² Nnî yó ñtɛ yí náh tɛ yah Liyel yó. Nte ápi tyí-à me nɔ wɛ tyí, á me ñ tyí yó, ànê ñ tyínɔɔ me ápi sɔko yèsyìkì tɛne.

¹³ Liyel-á ñ Mirkile á kɔ, képah ye á kɔ á pĩ ne áyáh me ñ tyí yó, ànê wáh me ále.

¹⁴ Sú Liyel ye ñ Pídí tekí mɔ kèkɔyó névyè pwah n mɔ yinne. Ápi yí ye kè we, képah ye á kɔ á kéle n yo n wah.

¹⁵ Névi nê tɛ-à fyò yo ne ñkɛ Yesu-á Liyel Pídíne, Liyel me tɛne, ànê tɛ me Liyel tyí yó.

¹⁶ Ápi tyí-á nɔ Liyel tyí dùkù nêne, ápi tɛ wɔ ye kéle n pne, ànê á sɛ ké yó. Liyelle, tyínɔɔ Liyel ye ñne. Tyínɔɔ-à me névi nê sɔko, tɛ wɔ me Liyel tyí yó, ànê Liyel me tɛne.

¹⁷ Tyínɔɔ-à me yíi ápi sɔko, á me á minne n pi kèkɔyó Yesu Krista tyí kòle. Képah sɔko, tíki náh á tɛ n pi Liyel tukey tuke sòle.

¹⁸ Yé náh we di, Liyel tyínɔɔ-à me névi nê sɔko, tíki náh tɛne n tɛ. Té wáh me n sɔ ne á tyípêl wɔ-á ki pɔ n de n pi á sɔko, képah ye n pɔ n pɔ tíkile. Nte tyínɔɔ kègbɛ wɔ tíki yahle n kɔ. Tíki tɛ-à fyò me névi nêne n tɛ, tyínɔɔ náh me yíi tɛ sɔko.

¹⁹ Liyel ñgbò ye ápi tyí nɔ ñ gblóy tyí, képah ye tyínɔɔle ápi tɔ sɔko.

²⁰ Névi nê-à ne Liyel tyí-á nɔ pé tyí, té mó tɔ me ñ yúnpí yó dyòle n yò, m̀nyo ye tɛne. Tɛ yí-á me ñ yúnpí nê yó, ñmɔ tyí-à nó-ñkɛne ñ tyí, sɔ me Liyel tyí ki pɔ n nɔ ñ tyí, ñmɔ nê-á à náh à we yah?

²¹ Té Krista-á nê kɔ sah á kɔ, kè we yò ne ñkɛ, Liyel tyí-à me nɔ névi nê tyí, tɛ yúnpí tɔ tyí-á yĩne kè nɔ ñ tyí.

5

Yòre nê-á n we Liyel Pídí yó sɛnó gbò yó

¹ Névi nê-à sɛ ké yó ne Yesu-á Kristale, nê-á Liyel ney yáhntɔkɔnɔle, Liyel pi ye tɛne. Té Sú Liyel tyí-à nɔ névi nê tyí, Liyel wɛnpì tɔ tyí n nɔ tɛ tyí.

² Liyel tyí-à nɔ ápi tyí, té á me ñ tyi kònsàhnó wàlle n kɔ, képah sɔko ye á ki pĩ ne Liyel wɛnpì tɔ tyí-á me nɔ á tyí.

³ Á náh we di, Liyel tyi kònsàhnó wàl kóló ye n wɛki kéle ne ñ tyí-á nɔ á tyí. Té ñ tyi kònsàhnó náh me táhnóle,

⁴ á pól-á sɔnpíle pi Liyel wɛnpíle té n tɛ n pne kèkɔyó tyí. Té tir nê-á á kɔ á n tɛ n pne kèkɔyó tyí, á Yesu yó sɛnó ye.

⁵ Nte nê n tɛ n pne kèkɔyó tyí wé? Névi nê-á sɛ ké yó ne Liyel Pídí-á Yesule, ñmɔ ye.

Yesu Krista tyí yónwàhnóle ne Liyel Pídí-á ñne

⁶ Yesu Krista ye pɔ wel wilki ni sɔkɔ. Képah náh, à ko mɔ n tó kwe. Té à náh pɔ wel wilki ni ó sɔkɔ dé, à ye pɔ wel wilki ni sɔkɔ, té ko mɔ n tó kwe. Kéne tyino nínó ànê Liyel Mirki ye n yo n wah kéle. Yé náh we di, Liyel Mirki ye n wêkɪ gbɪle gbímegbí.

⁷⁻⁸ Liyel Mirki-á nê yo, ànê ni-á nê wêkɪ, ànê tó-á nê wêkɪ, sépi tónó ye n yo n wah kéle. Té sé tónó pól me sah núkú ó yõ.

⁹ Névyé-á tyi nónó we té séle n yo n wah, áyâh me sépile n fê n syi à, nte Liyel tyi yónwàhnó náh fónfó névyé tyí yõ di? Té Liyel ye mó tõ yo wah n Pídí tyíle.

¹⁰ Névi nê-à sê Liyel Pídí yõ, n tyí yónó mè ye tẽ tẽ sah n nɪ sɔkɔ. Nte nê-à sê-ńkêne Liyel yõ, tẽ me Liyelle n pɪ m̀nyole, wãh sɔnpíle yahle sɛnóle Liyel tyíyóné mè yõ, wãh nê yo n Pídí tyí sɔkɔ.

¹¹ Tyíyóné mè we yò ne, Liyel-á tyé-ńkê minne á kɔ, nê-á n we n Pídí gbò yõ sɔkɔ.

¹² Névi nê-à me Pídí tyí yõ, kéne min me tẽ wɔ tyí. Nte nê-à mé-ńkêne n tyí yõ, min mè náh me tẽ tyí.

Tyé-ńkê min tyíle

¹³ Yépi nónó-á sê Liyel Pídí yõ, mé ye tyi nópíle n wãrkɪ n tekɪ n mɔ yé tyí, nê-á kɪ yé kɔ yé kɪ pĩ ne yáh tyé-ńkê min we.

¹⁴ Ápi sɛnyĩno-á me Liyel yõ nê tyí sɔkɔ képah ye yò ne ńkê, áyâh kwâh nêne n ni n tyí té kè me n dyo yĩne, ă nóhnó pɪ á tyí.

¹⁵ Té áyáh fyò kè pĩ ne wãh me nóhnóle n pɪ á tyí, á pĩ yĩ tɔle ne, áyâh kwâh nê ni n tyí, ă kè we.

¹⁶ Nn̄i yó-à n yũnpi yó we à me tyípékèle n pɪ, nê-á kè náh névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ, tẽ níri pɪ n tyí, Liyel kɪ tyé-ńkê minne tyípékè pí-ò mè kɔ, kàh me ne tyípékè nê-á à pɪ, kè náh névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ. Té tyípékè yó me nê-á névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ, képah dùkù tyí náh mé n yo ne yé níri le n pɪ ké tyí sɔkɔ dé.

¹⁷ Tyi nónó pól tẽ-à fyò me tyíknɛ̀n̄ne, tyípêl ye séle. Nte tyípêl pól náh névi min tyíle n yɪkɪ Liyel yah sɔkɔ.

¹⁸ Ápi pĩ ne névi nê-à pɪ Liyel pile, tẽ náh tõ tyípékèle n pɪ. Liyel Pídí ńkêne ne me tẽ yòle n sykɪ, képah ye pèkè pí-ò nê-á sètàn yòtɛ̀ne, à náh fê tir yó pɪ n pi tẽ sɔkɔ.

¹⁹ Ápi pĩ ne ápi-á me Liyel tyí yõ, té kèkõyó pól tẽ wɔle, pèkè pí-ò mè me képahle n fne.

²⁰ Ápi tõ pĩ ne Liyel Pídí-á pɔ, ànê wãh lékámne á kɔ á tẽ we Liyel yèsyìkìle n pne. Nmɔ Liyel nê-á yèsyìkìle, ápi wró me kwrónmɔnɔle n̄mɔle n Pídí Yesu Krista gbò yõ. Nmɔ ye Liyel yèsyìkìle, ànê tyé-ńkê minne.

²¹ N̄ wɛ̀npĩ, yé yé gblõyne n tẽ sãh fálnó tyíle.

Nsyõ-á sébéy ní-ò nê wārki tekí mɔ

Sébéy-á tekí mɔ nê tyí à weyne à kɔ

¹ Nmɔ nê-á nédyâhle, ímɔ ye n tɔ sébéy mène pi tyí, nê-á Liyel yah tɔkɔ ànê ò wěnpìle;* pépi nónó tyí-á nɔ yíí ní tyí. Nte pé tyí náh nɔ ímɔ ó tyí dé. Nónó pól-á gbule n pne, pé tyí nɔ pépi tɔ tyí

² kéne gbí gbò yò, képah nê-á me ténóle ápi sɔkɔ, té kɪ n tẽ n pi á sɔkɔ tyé-ńkẽne.

³ Sú Liyel ànê ò Pídí Yesu Krista kɪ yòbènɔri pi á tyí, té kɪ á yām yah, té kɪ yèvinune á kɔ, nê-á kɪ á kɔ á kɪ tẽ gbí wěkì yò ànê tyínɔnɔ sɔkɔ.

Kólóle gbí ànê tyínɔnɔ wěkì yò

⁴ Kè pi nìvìni ògbẽne ímɔ tyí, máh kè kyɔmɪ we ne áwɔ wěnpì túkù-á me n kɔ gbí wěkì yò, à yíne Sú Liyel-á kè kɔ sah ápi tyí sɔ.

⁵ Pi, máh me nêne n kɔ n sah á tyí núkúnúkú, képah ye yò: Yé ye á tyí nɔ wě tyí. Tir kònsàhnó késán náh kéle mé n wārki n tekí n mɔ á tyí dé. Nê-á me ápi tyí tyah gbí òkùle képah ye.

⁶ Tyínɔnɔle, Liyel tyi kònsàhnó wāl kóló ye kéle. Tir kònsàhnó mè tyí ye yo yé tyí tyah gbí òkùle ne, yé yé minne n pi tyínɔnɔ sɔkɔ.

⁷ Névyé náhnáh me wil kwe kèkòyó pól sɔkɔ, nónó-á me névyele n mɔ pílkinó wāl yò sɔkɔ. Pépi náh me kè fě syi ne Yesu Krista-á pi névile kègbí yò sɔkɔ. Té yah, sěntě névile, névyé pílki-ò ànê Krista sépe ye tẽne.

⁸ Káh pi sě, yé yé gblɔyne n kyɔmɪ, yè káh pɔ tekí yé tò pínó† yòre sɔkɔ. Yé yíne yè ké yòre we n yíí.

⁹ Krista-á kwónó nê kɔ, névi nê-à n kó-ńkẽne képah wěkì yò, té kè fin mɔ, tẽ wró me gbékínóle Liyelle. Nte névi nê-à n kɔ Krista kwónó mè wěkì yò, tẽ wró me télnóle Sú Liyel ànê ò Pídíne.

¹⁰ Nnì yó-à pɔ yé tìnne, té ò kwónó me ké tyíle, yé káh fě syi tẽ twah yé tyí. Yé káh wekí ò tyí pólle.

¹¹ Névi nê-à wekí tẽ tyí, tẽ tɔ vyāh me ò tyítúkúnì nòpi pínó sɔkɔ.

¹² Tyi náhnáh me ní tyí yo yo tẽne yé tyí, òte mé náh me ké tyí ne mé sè wārki n tekí n mɔ yé tyí sébéy sɔkɔ. Mé me n yah n kɔ ne mé pɔ n wil yé tyí, mé mó sè yo yé tyí vyāhle. Képah sɔkɔ, ápi nìvìni kɪ syi ké yín tyí.

¹³ Pi nê-á Liyel yah tɔkɔ ásò, ò wěnpì n wekí á tyí.

* 1:1 1.1 - Nédyâh nê tyí-á n yo ásò sɔkɔ yò, Nsyõ ye. Té pi nê wɔ tyí-á n yo ásò, Yesu yò sěpú tĩnkì ye. † 1:8 1.8 - «Yé tò pínó» nê tyí-á n yo yò, túkù ne: «Á tò pínó-á».

Nsyõ-á sébéy tõ-ò nê wārki tekɪ mɔ

Sébéy-á tekɪ mɔ nê tyí à weyne à kō

¹ Nmɔ nê-á nédyâhle, nmɔ ye n tekɪ n mɔ sébéyne ní nénóní Kayusi tyí, nmɔ nê tyí-á nɔ ní tyí kègbɪ yõ.

² N nénóní, mé me ké tyí ne á tyi pól ne n pekɪ, á mó ne n me lèno sɔko palle, sõ-á á min pi dùkùle palle Liyel yah sɔko.

³ N yúnpyé yísyó pɔ yo ní tyí ne, áwɔ-á me gbɪ koh tẽ yĩn, té me n kɔ képah wěkì yõ. Képah ní nɪ vɪ kègbɪle.

⁴ Mâh n nohnɪ ne ní wěnpì-á me n kɔ gbɪ wěkì yõ, tir yó rítẽ nâh ní nɪle n vɪ n no képahle.

Kayusi ànê Nìvìnì tir yónkõpu tyí yónóle

⁵ N nénóní, á me ápi yúnpyé Yesu yõ sěpúle n tẽ ple, wâh nónónne n pne ànê á nâh nónó rítẽne n pne. Á me n pi ple.

⁶ Tyínɔnɔ nê-á me á sɔko, pè ye ké dùkù yo Yesu yõ sěpú tĩnkì yí yah. Mé kéle n yah n kō á tyí ne, á yòhnìnɔnɔ pi pé tyí pé kóló yĩnne à yĩne kâh yĩne kè ne n pi sõ Liyel wěkì sɔko.

⁷ Á nâh we di, Yesu Krista yĩn ye pè n kɔ kóló mène, té pè nâh fẽ syi Yesu yõ sě-ńkěpú yòhnìnɔnɔ yó rítẽ syi.

⁸ Kâh pi sě, ápi ye yĩne à so mɔ sěnkno névye tyí tõ mè sɔko, á tōó pi tō núkú pípúle péle, à gbɪ wěkìle névyele n wěkɪ.

Dyotrefi ànê Demetriyusi tyípínne

⁹ Mé vyâh wey kwéy yó to wārki tekɪ mɔ Yesu yõ sěpú tĩnkì tyí. Nte Dyotrefi nâh me n sah ní tyí yõ, nmɔ nê-á me n yah n kō pí-ńsahle tyi yah tẽ-òle kirkir.

¹⁰ Képah ye, mâh pɔ pɔ yé tĩnne, wâh me nêne n pi ápi tyí á tyí yónyɪkɪnɔ sɔko, mé kɪ sé pól yo wah yé syah. Té à nâh me yĩn képah ó tyí dé, à nâh me n fẽ n syi á yúnpyé Yesu yõ sěpú wěkɔbɪ me n twah n tyí. Té nónó-à se tō ne pé péle n swah n syi, à pé yah kō ké pínóle, n té pè yĩni n wilki Yesu yõ sěpú tĩnkì sɔko.

¹¹ N nénóní Kayusi, kâh pèkè pínóle n yah n pi, nte pèpey wɔ pínóle n yah n pi. Nê-à pèpeyne n pi, Liyel tyí névi ye tẽne. Té nê-à pèkèle n pi, tẽ nâh Liyelle n pne.

¹² Demetriyusi tẽ wɔle, no pól me nmɔ yígbíle n yo. Gbɪ wěkì nê to-á à n kɔ, yĩn pèpey ye ké tole n tyí. Ápi to me n yígbíle n yo, té áwɔ pĩ ne nê-á ápi n yo, gbɪ-á kéle.

Wey tyé-ńsahle

¹³ Tyi nâhnâh me ní tyí yo yo tẽne á tyí, té mé nâh me ké tyí ne mé sè wārki n tekɪ n mɔ á tyí sébéy sɔko.

¹⁴ Mé me n yah n kō ne mé n we kè kâh tō n mo. Áyâh pɔ wě we, á kɪ yâh sé tyí yõ vyâhle.

¹⁵ Mé kéle n yah n kō Liyel tyí ne à yèvinune n kō.

Á kódíbí n wekɪ á tyí. Wèkɪ ápi to kódíbí tyí á kō pé nénúkù núkú pólle.